Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មបិដកេ

សម្មោហវិនោទនី នាម

វិភង្គ-អដ្ឋកថា

១. ខន្ធវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

ចតុសច្ចទសោ នាថោ, ចតុធា ធម្មសង្គណិំ;

បកាសយិត្វា សម្ពុទ្ធោ, តស្សេវ សមនន្តរំ

ឧបេតោ ពុទ្ធធម្មេហិ, អដ្ឋារសហិ នាយកោ;

អដ្ឋារសន្នំ ខន្ធាទិ-វិភង្គានំ វសេន យំ

វិភង្គំ ទេសយី សត្ថា, តស្ស សំវណ្ណនាក្កមោ;

ឥទានិ យស្មា សម្បត្តោ, តស្មា តស្សត្ថវណ្ណនំ

ករិស្សាមិ វិគាហេត្វា, បោរាណដ្ឋកថានយំ;

សទ្ធម្មេ គារវំ កត្វា, តំ សុណាថ សមាហិតាតិ

១។ បញ្ចក្ខន្ធា – រូបក្ខន្ធោ…បេ… វិញ្ញាណក្ខន្ធោតិ ឥទំ វិភង្គប្បករណស្ស អាទិម្ហិ ខន្ធវិភង្គេ សុត្តន្តភាជនីយំ នាម។ តត្ថ បញ្ចាតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ តេន ន តតោ ហេដ្ឋា ន ឧទ្ធន្តិ ទស្សេតិ។ ខន្ធាតិ បរិច្ឆិន្នធម្មបរិទីបនំ។ តត្រាយំ ខន្ធ-សទ្ទោ សម្ពហុលេសុ ឋានេសុ ទិស្សតិ – រាសិម្ហិ, គុណេ, បណ្ណត្តិយំ, រូឡ្ហិយន្តិ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ ន សុករំ ឧទកស្ស បមាណំ គហេតុំ – ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសហស្សានីតិ វា ឯត្តកានិ ឧទកាឡ្ហកសតសហស្សានីតិ វា, អថ ខោ អសង្ខ្យេយ្យោ អប្បមេយ្យោ មហាឧទកក្ខន្ធោត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតី”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៦។៣៧; ៤។៥១) ហិ រាសិតោ ខន្ធោ នាម។ ន ហិ បរិត្តកំ ឧទកំ ឧទកក្ខន្ធោតិ វុច្ចតិ, ពហុកមេវ វុច្ចតិ។ តថា ន បរិត្តកោ រជោ រជក្ខន្ធោ, ន អប្បមត្តកា គាវោ គវក្ខន្ធោ, ន អប្បមត្តកំ ពលំ ពលក្ខន្ធោ, ន អប្បមត្តកំ បុញ្ញំ បុញ្ញក្ខន្ធោតិ វុច្ចតិ។ ពហុកមេវ ហិ រជោ រជក្ខន្ធោ, ពហុកាវ គាវោ គវក្ខន្ធោ, ពលក្ខន្ធោ, បុញ្ញក្ខន្ធោតិ វុច្ចតិ។ “សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ”តិអាទីសុ (ទី។ និ។ ៣។៣៥៥) បន គុណតោ ខន្ធោ នាម។ “អទ្ទសា ខោ ភគវា មហន្តំ ទារុក្ខន្ធំ គង្គាយ នទិយា សោតេន វុយ្ហមាន”ន្តិ (សំ។ និ។ ៤។២៤១)។ ឯត្ថ បណ្ណត្តិតោ ខន្ធោ នាម។ “យំ ចិត្តំ មនោ មានសំ…បេ… វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ”តិអាទីសុ (ធ។ ស។ ៦៣, ៦៥) រូឡ្ហិតោ ខន្ធោ នាម។ ស្វាយមិធ រាសិតោ អធិប្បេតោ។ អយញ្ហិ ខន្ធដ្ឋោ នាម បិណ្ឌដ្ឋោ បូគដ្ឋោ ឃដដ្ឋោ រាសដ្ឋោ។ តស្មា ‘រាសិលក្ខណា ខន្ធា’តិ វេទិតព្វា។ កោដ្ឋាសដ្ឋោតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ; លោកស្មិញ្ហិ ឥណំ គហេត្វា ចោទិយមានា ‘ទ្វីហិ ខន្ធេហិ ទស្សាម, តីហិ ខន្ធេហិ ទស្សាមា’តិ វទន្តិ។ ឥតិ ‘កោដ្ឋាសលក្ខណា ខន្ធា’តិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឯវមេត្ថ រូបក្ខន្ធោតិ រូបរាសិ រូបកោដ្ឋាសោ, វេទនាក្ខន្ធោតិ វេទនារាសិ វេទនាកោដ្ឋាសោតិ ឥមិនា នយេន សញ្ញាក្ខន្ធាទីនំ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

ឯត្តាវតា សម្មាសម្ពុទ្ធោ យ្វាយំ “ចត្តារោ ច មហាភូតា ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយរូប”ន្តិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នាទីសុ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ វិភជិត្វា ‘បញ្ចវីសតិ រូបកោដ្ឋាសា’តិ ច ‘ឆន្នវុតិ រូបកោដ្ឋាសា’តិ ច ឯវំបភេទោ រូបរាសិ, តំ សព្វំ បរិបិណ្ឌេត្វា រូបក្ខន្ធោ នាមាតិ ទស្សេសិ។ យោ បនាយំ “សុខា វេទនា, ទុក្ខា វេទនា, អទុក្ខមសុខា វេទនា”តិ តេសុមេវ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ វិភជិត្វា ចតុភូមិកវេទនារាសិ, តំ សព្វំ បរិបិណ្ឌេត្វា វេទនាក្ខន្ធោ នាមាតិ ទស្សេសិ។ យោ បនាយំ “ចក្ខុសម្ផស្សជា សញ្ញា…បេ… មនោសម្ផស្សជា សញ្ញា”តិ តេសុមេវ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ វិភជិត្វា ចតុភូមិកសញ្ញារាសិ, តំ សព្វំ បរិបិណ្ឌេត្វា សញ្ញាក្ខន្ធោ នាមាតិ ទស្សេសិ។ យោ បនាយំ “ចក្ខុសម្ផស្សជា ចេតនា…បេ… មនោសម្ផស្សជា ចេតនា”តិ តេសុមេវ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ វិភជិត្វា ចតុភូមិកចេតនារាសិ, តំ សព្វំ បរិបិណ្ឌេត្វា សង្ខារក្ខន្ធោ នាមាតិ ទស្សេសិ។ យោ បនាយំ “ចក្ខុវិញ្ញាណំ, សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណំ, មនោធាតុ, មនោវិញ្ញាណធាតូ”តិ តេសុមេវ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ វិភជិត្វា ចតុភូមិកចិត្តរាសិ, តំ សព្វំ បរិបិណ្ឌេត្វា វិញ្ញាណក្ខន្ធោ នាមាតិ ទស្សេសិ។

អបិចេត្ថ សព្វម្បិ ចតុសមុដ្ឋានិកំ រូបំ រូបក្ខន្ធោ, កាមាវចរអដ្ឋកុសលចិត្តាទីហិ ឯកូននវុតិចិត្តេហិ សហជាតា វេទនា វេទនាក្ខន្ធោ, សញ្ញា សញ្ញាក្ខន្ធោ, ផស្សាទយោ សេសា សង្ខារក្ខន្ធោ, ឯកូននវុតិ ចិត្តានិ វិញ្ញាណក្ខន្ធោតិ។ ឯវម្បិ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ សេសបរិច្ឆេទោ វេទិតព្វោ។

១។ រូបក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

២។ ឥទានិ តេ រូបក្ខន្ធាទយោ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ តត្ថ កតមោ រូបក្ខន្ធោតិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ។ កតមោតិ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា។ រូបក្ខន្ធោតិ បុច្ឆិតធម្មនិទស្សនំ។ ឥទានិ តំ វិភជន្តោ យំ កិញ្ចិ រូបន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ យំ កិញ្ចីតិ អនវសេសបរិយាទានំ។ រូបន្តិ អតិប្បសង្គនិយមនំ។ ឯវំ បទទ្វយេនាបិ រូបស្ស អនវសេសបរិគ្គហោ កតោ ហោតិ។

តត្ថ កេនដ្ឋេន រូបន្តិ? រុប្បនដ្ឋេន រូបំ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“កិញ្ច , ភិក្ខវេ, រូបំ វទេថ? រុប្បតីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតិ។ កេន រុប្បតិ? សីតេនបិ រុប្បតិ, ឧណ្ហេនបិ រុប្បតិ, ជិឃច្ឆាយបិ រុប្បតិ, បិបាសាយបិ រុប្បតិ, ឌំសមកសវាតាតបសរីសបសម្ផស្សេនបិ រុប្បតិ។ រុប្បតីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតី”តិ (សំ។ និ។ ៣។ ៧៩)។

តត្ថ កិន្តិ ការណបុច្ឆា; កេន ការណេន រូបំ វទេថ, កេន ការណេន តំ រូបំ នាមាតិ អត្ថោ។ រុប្បតីតិ ឯត្ថ ឥតីតិ ការណុទ្ទេសោ។ យស្មា រុប្បតិ តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតីតិ អត្ថោ។ រុប្បតីតិ កុប្បតិ ឃដ្ដីយតិ បីឡីយតិ ភិជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ឯវំ ឥមិនា ឯត្តកេន ឋានេន រុប្បនដ្ឋេន រូបំ វុត្តំ។ រុប្បនលក្ខណេន រូបន្តិបិ ឯត្ថ វដ្ដតិ។ រុប្បនលក្ខណញ្ហេតំ។

សីតេនបិរុប្បតីតិអាទីសុ បន សីតេន តាវ រុប្បនំ លោកន្តរិកនិរយេ បាកដំ។ តិណ្ណំ តិណ្ណញ្ហិ ចក្កវាឡានំ អន្តរេ ឯកេកោ លោកន្តរិកនិរយោ នាម ហោតិ អដ្ឋយោជនសហស្សប្បមាណោ, យស្ស នេវ ហេដ្ឋា បថវី អត្ថិ, ន ឧបរិ ចន្ទិមសូរិយទីបមណិអាលោកោ, និច្ចន្ធការោ។ តត្ថ និព្ពត្តសត្តានំ តិគាវុតោ អត្តភាវោ ហោតិ។ តេ វគ្គុលិយោ វិយ បព្ពតបាទេ ទីឃបុថុលេហិ នខេហិ លគ្គិត្វា អវំសិរា ឱលម្ពន្តិ។ យទា សំសប្បន្តា អញ្ញមញ្ញស្ស ហត្ថបាសំ គតា ហោន្តិ អថ ‘ភក្ខោ នោ លទ្ធោ’តិ មញ្ញមានា តត្ថ វាវដា វិបរិវត្តិត្វា លោកសន្ធារកេ ឧទកេ បតន្តិ, វាតេ បហរន្តេបិ បក្កមធុកផលានិ វិយ ឆិជ្ជិត្វា ឧទកេ បតន្តិ។ បតិតមត្តាវ អច្ចន្តខារេន សីតោទកេន ឆិន្នចម្មន្ហារុមំសអដ្ឋីហិ ភិជ្ជមានេហិ តត្តតេលេ បតិតបិដ្ឋបិណ្ឌិ វិយ បដបដាយមានា វិលីយន្តិ។ ឯវំ សីតេន រុប្បនំ លោកន្តរិកនិរយេ បាកដំ។ មហិំសករដ្ឋាទីសុបិ ហិមបាតសីតលេសុ បទេសេសុ ឯតំ បាកដមេវ។ តត្ថ ហិ សត្តា សីតេន ភិន្នច្ឆិន្នសរីរា ជីវិតក្ខយម្បិ បាបុណន្តិ។

ឧណ្ហេន រុប្បនំ អវីចិមហានិរយេ បាកដំ។ តត្ថ ហិ តត្តាយ លោហបថវិយា និបជ្ជាបេត្វា បញ្ចវិធពន្ធនាទិការណការេ សត្តា មហាទុក្ខំ អនុភវន្តិ។

ជិឃច្ឆាយ រុប្បនំ បេត្តិវិសយេ ចេវ ទុព្ភិក្ខកាលេ ច បាកដំ។ បេត្តិវិសយស្មិញ្ហិ សត្តា ទ្វេ តីណិ ពុទ្ធន្តរានិ កិញ្ចិទេវ អាមិសំ ហត្ថេន

ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨡᩮ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩏᨴᩁᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩈᩩᩈᩥᩁᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨻ᩠ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨠᨬ᩠ᨩᩥᨠᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩁᨱᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨾᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨

ᨸᩥᨸᩣᩈᩣᨿ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨠᩣᩃᨠᨬ᩠ᨩᩥᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩣᨠᨭᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᩦᨱᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᩉᨴᨿᨲᩮᨾᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩤ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨲᩮᨾᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩤ ᩏᨴᨠᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ‘ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ ᨸᩥᩅᩥᩔᩣᨾᩣ’ᨲᩥ ᨶᨴᩥᩴ ᨣᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᨴᩦ ᩅᩤᩃᩥᨠᩣᨲᩃᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩣᩈᩣᨱᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩈᩩᩔᨶ᩠ᨲᩣ ᨻᩃᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩦᩊᩥᨲᩣ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨠᩣᩃᨠᨬ᩠ᨩᩥᨠᩋᩈᩩᩁᩮᩣ ᨸᩥᨸᩣᩈᩴ ᩋᨵᩥᩅᩤᩈᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᩒᨲᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨣᨲᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩏᨴᨠᩴ ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨵᩪᨾᩮᩣ ᩏᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩣᩈᩣᨱᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩏᨴᨠᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩁᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᨲᩣ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ ᨸᩣᨲᩮᩣᩅ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᩴᩈᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨧᩣᩁᩥᨠᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ – “ᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨲ᩠ᩅᩴ, ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ᪨ “ᨸᩮᨲᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨿᩴ ᨣᨦ᩠ᨣᩤ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩤ, ᨠᩥᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨶ ᨸᩔᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩏᨸᨠᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨣᨦ᩠ᨣᩤᨸᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩ, ᨾᩩᨡᩮ ᨲᩮ ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ ᩋᩣᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᩔᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᩤᩃᩥᨠᩣᨸᩩᩊᩥᨶᩮ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩣ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥ᪨ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨲᩥᩴᩈᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨾᩩᨡᩮ ᩋᩣᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᨳᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩅᩮᩃᩣ ᩏᨸᨠᨭ᩠ᨮᩣ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ “ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᨠᩣᩃᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ, ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈ; ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨲᩮ ᩋᩔᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ᪨ ᨸᩮᨲᩮᩣ “ᩈᨧᩮ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩥᩴᩈᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨲᩥᩴᩈᨾᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩏᨴᨠᨲᩮᩣ ᩋᨯ᩠ᨰᨸᩈᨲᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᨣᩃᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩴ, ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨾᩣ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᩥᨸᩣᩈᩣᨿ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨸᩮᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩈᨿᩮ ᨸᩣᨠᨭᩴ᪨

ᨯᩴᩈᩣᨴᩦᩉᩥ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨯᩴᩈᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᨴᩥᨻᩉᩩᩃᩮᩈᩩ ᨸᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᨸᩣᨠᨭᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨯᩴᩈᩣᨲᩥ ᨸᩥᨦ᩠ᨣᩃᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩤ, ᨾᨠᩈᩣᨲᩥ ᨾᨠᩈᩣᩅ, ᩅᩤᨲᩣᨲᩥ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᩅᩤᨲᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩤᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᩈᩁᩦᩁᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩅᩤᨲᩁᩮᩣᨣᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨠᩣᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨡᩩᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨸᩦᨮᩈᨸ᩠ᨸᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨲᨸᩮᩣᨲᩥ ᩈᩪᩁᩥᨿᩣᨲᨸᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨾᩁᩩᨠᨶ᩠ᨲᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩣᨠᨭᩴ᪨ ᩑᨠᩣ ᨠᩥᩁ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨾᩁᩩᨠᨶ᩠ᨲᩣᩁᩮ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩒᩉᩦᨶᩣ ᨴᩥᩅᩤ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮ ᩏᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩤᩃᩥᨠᩣᨿ ᨲᨸ᩠ᨸᨾᩣᨶᩣᨿ ᨸᩣᨴᩮ ᨮᨸᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ ᩈᩦᩈᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᩴ ᩒᨲᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥ᪨ ᨠᨾᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨿᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨮᩣᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ ᨲᩔᩣ ᩏᨸᩁᩥ ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨦ᩠ᨠᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩴ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨲᩮᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨮᩣᨶᩮ ᩏᨱ᩠ᩉᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᩃᨾᨠᩣᩈᩥ᪨

ᩈᩁᩦᩈᨸᩣᨲᩥ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨴᩦᨥᨩᩣᨲᩥᨠᩣ ᩈᩁᨶ᩠ᨲᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨹᩔᩮᨶ ᩁᩩᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᩋᩣᩈᩦᩅᩥᩈᨯᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ‘ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᩪᨸ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨨᨶ᩠ᩅᩩᨲᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᩮᩅ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨴᩩᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨴᩩᨠᩮᩈᩩ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩤ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩤᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨴᩮᨠᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

តត្ថ តទេកជ្ឈន្តិ តំ ឯកជ្ឈំ អភិសញ្ញូហិត្វាតិ អភិសំហរិត្វា; អភិសង្ខិបិត្វាតិ សង្ខេបំ កត្វា; ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – សព្ពម្បេតំ វុត្តប្បការំ រូបំ រុប្បនលក្ខណសង្ខាតេ ឯកវិធភាវេ បញ្ញាយ រាសិំ កត្វា រូបក្ខន្ធោ នាមាតិ វុច្ចតីតិ។ ឯតេន សព្ពម្បិ រូបំ រុប្បនលក្ខណេ រាសិភាវូបគមនេន រូបក្ខន្ធោតិ ទស្សិតំ ហោតិ។ ន ហិ រូបតោ អញ្ញោ រូបក្ខន្ធោ នាម អត្ថិ។ យថា ច រូបំ, ឯវំ វេទនាទយោបិ វេទយិតលក្ខណាទីសុ រាសិភាវូបគមនេន។ ន ហិ វេទនាទីហិ អញ្ញេ វេទនាក្ខន្ធាទយោ នាម អត្ថិ។

២. ឥទានិ ឯកេកស្មិំ ឱកាសេ បក្ខិត្តំ រូបំ វិសុំ វិសុំ ភាជេត្វា ទស្សេន្តោ តត្ថ កតមំ រូបំ អតីតន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ ឯកាទសសុ ឱកាសេសុ បក្ខិបិត្វា ឋបិតមាតិកាយ ភុម្មំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នន្តិអាទិនា នយេន ឋបិតាយ មាតិកាយ យំ អតីតំ រូបន្តិ វុត្តំ, តំ កតមន្តិ? ឥមិនា ឧបាយេន សព្ពបុច្ឆាសុ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អតីតំ និរុទ្ធន្តិអាទីនិ បទានិ និក្ខេបកណ្ឌស្ស អតីតត្តិកនិទ្ទេសវណ្ណនាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១០៣៣) វុត្តានេវ។ ចត្តារោ ច មហាភូតាតិ ឥទំ អតីតន្តិ វុត្តរូបស្ស សភាវទស្សនំ។ យថា ចេត្ថ ឯវំ សព្ពត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឥមិនា ឥទំ ទស្សេតិ – អតីតរូបម្បិ ភូតានិ ចេវ ភូតានិ ឧបាទាយ និព្ពត្តរូបញ្ច, អនាគតម្បិ... បេ... ទូរសន្តិកម្បិ។ ន ហិ ភូតេហិ ចេវ ភូតានិ ឧបាទាយ បវត្តរូបតោ ច អញ្ញំ រូបំ នាម អត្ថីតិ។

អបរោ នយោ – អតីតំសេន សង្គហិតន្តិ អតីតកោដ្ឋាសេន សង្គហិតំ, ឯតេន គណនំ គតំ។ កិន្តិ? ចត្តារោ ច មហាភូតា ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបន្តិ។ ឯវំ សព្ពត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ អនាគតបច្ចុប្បន្ននិទ្ទេសបទានិបិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថានេវ។

ឥទំ បន អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ នាម សុត្តន្តបរិយាយតោ អភិធម្មនិទ្ទេសតោតិ ទុវិធំ។ តំ សុត្តន្តបរិយាយេ ភវេន បរិច្ឆិន្នំ។ បដិសន្ធិតោ ហិ បដ្ឋាយ អតីតភវេសុ និព្ពត្តំ រូបំ, អនន្តរភវេ វា និព្ពត្តំ ហោតុ កប្បកោដិសតសហស្សមត្ថកេ វា, សព្ពំ អតីតមេវ នាម។ ចុតិតោ បដ្ឋាយ អនាគតភវេសុ និព្ពត្តនករូបំ, អនន្តរភវេ វា និព្ពត្តំ ហោតុ កប្បកោដិសតសហស្សមត្ថកេ វា, សព្ពំ អនាគតមេវ នាម។ ចុតិបដិសន្ធិអន្តរេ បវត្តរូបំ បច្ចុប្បន្នំ នាម។ អភិធម្មនិទ្ទេសេ បន ខណេន បរិច្ឆិន្នំ។ តយោ ហិ រូបស្ស ខណា – ឧប្បាទោ, ឋិតិ, ភង្គោតិ។ ឥមេ តយោ ខណេ បត្វា និរុទ្ធំ រូបំ, សមនន្តរនិរុទ្ធំ វា ហោតុ អតីតេ កប្បកោដិសតសហស្សមត្ថកេ វា, សព្ពំ អតីតមេវ នាម។ តយោ ខណេ អសម្បត្តំ រូបំ, ឯកចិត្តក្ខណមត្តេន វា អសម្បត្តំ ហោតុ អនាគតេ កប្បកោដិសតសហស្សមត្ថកេ វា, សព្ពំ អនាគតមេវ នាម។ ឥមេ តយោ ខណេ សម្បត្តំ រូបំ បន បច្ចុប្បន្នំ នាម។ តត្ថ កិញ្ចាបិ ឥទំ សុត្តន្តភាជនីយំ, ឯវំ សន្តេបិ អភិធម្មនិទ្ទេសេនេវ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នរូបំ និទ្ទិដ្ឋន្តិ វេទិតព្ពំ។

អបរោ នយោ – ឥទញ្ហិ រូបំ អទ្ធាសន្តតិសមយខណវសេន ចតុធា អតីតំ នាម ហោតិ។ តថា អនាគតបច្ចុប្បន្នំ។ អទ្ធាវសេន តាវ ឯកស្ស ឯកស្មិំ ភវេ បដិសន្ធិតោ បុព្ពេ អតីតំ, ចុតិតោ ឧទ្ធំ អនាគតំ, ឧភិន្នមន្តរេ បច្ចុប្បន្នំ។ សន្តតិវសេន សភាគឯកឧតុសមុដ្ឋានំ ឯកាហារសមុដ្ឋានញ្ច បុព្ពាបរិយវសេន វត្តមានម្បិ បច្ចុប្បន្នំ, តតោ បុព្ពេ វិសភាគឧតុអាហារសមុដ្ឋានំ អតីតំ, បច្ឆា អនាគតំ។ ចិត្តជំ ឯកវីថិឯកជវនឯកសមាបត្តិសមុដ្ឋានំ បច្ចុប្បន្នំ, តតោ បុព្ពេ អតីតំ, បច្ឆា អនាគតំ។ កម្មសមុដ្ឋានស្ស បាដិយេក្កំ សន្តតិវសេន អតីតាទិភេទោ នត្ថិ។ តេសញ្ញេវ បន ឧតុអាហារចិត្តសមុដ្ឋានានំ ឧបត្ថម្ភកវសេន តស្ស អតីតាទិភេទោ វេទិតព្ពោ។ សមយវសេន

ឯកមុហុត្តបុព្វណ្ហសាយន្ហរត្តិន្ទិវាទីសុ សមយេសុ សន្តានវសេន បវត្តមានំ តំ តំ សមយំ បច្ចុប្បន្នំ នាម។ តតោ បុព្វេ អតីតំ, បច្ឆា អនាគតំ។ ខណវសេន ឧប្បាទាទិក្ខណត្តយបរិយាបន្នំ បច្ចុប្បន្នំ នាម។ តតោ បុព្វេ អតីតំ, បច្ឆា អនាគតំ។

អបិច អតិក្កន្តហេតុបច្ចយកិច្ចំ អតីតំ។ និដ្ឋិតហេតុកិច្ចំ អនិដ្ឋិតបច្ចយកិច្ចំ បច្ចុប្បន្នំ។ ឧភយកិច្ចមសម្បត្តំ អនាគតំ។ សកិច្ចក្ខណេ វា បច្ចុប្បន្នំ។ តតោ បុព្វេ អតីតំ, បច្ឆា អនាគតំ។ ឯត្ថ ច ខណាទិកថាវ និប្បរិយាយា, សេសា សបរិយាយា។ តាសុ និប្បរិយាយកថា ឥធ អធិប្បេតា។ អជ្ឈត្តទុកស្សាបិ និទ្ទេសបទានិ ហេដ្ឋា អជ្ឈត្តត្តិកនិទ្ទេសេ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ១០៥០) វុត្តត្ថានេវ។ ឱឡារិកាទីនិ រូបកណ្ឌវណ្ណនាយំ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ៩៨៣) វុត្តត្ថានេវ។

៩។ ហីនទុកនិទ្ទេសេ តេសំ តេសំ សត្តានន្តិ ពហូសុ សត្តេសុ សាមិវចនំ។ អបរស្សាបិ អបរស្សាបីតិ ហិ វុច្ចមានេ ទិវសម្បិ កប្បសតសហស្សម្បិ វទន្តា ឯត្តកមេវ វទេយ្យុំ។ ព្លតិ សត្តា ទ្វីហេវ បទេហិ អនវសេសេ សត្តេ បរិយាទិយន្តោ ‘តេសំ តេសំ សត្តាន’ន្តិ អាហ។ ឯត្តកេន ហិ សព្វេបិ អបរិមាណំ សង្ខំ ហោតិ។ ឱញ្ញាតន្តិ អវមតំ។ អវញ្ញាតន្តិ វម្ភេត្វា ញាតំ។ រូបន្តិបិ ន វិទិតំ។ ហីឡិតន្តិ អកហេតព្វដ្ឋេន ខិត្តំ ឆឌ្ឌិតំ, ឧក្កុដ្ឋិតន្តិបិ វទន្តិ។ បរិភូតន្តិ កិមេតេនាតិ វាចាយ បរិភវិតំ។ អចិត្តីកតន្តិ ន គរុកតំ។ ហីនន្តិ លាមកំ។ ហីនមតន្តិ ហីនន្តិ មតំ, លាមកំ កត្វា ញាតំ។ ហីនសម្មតន្តិ ហីនន្តិ លោកេ សម្មតំ, ហីនេហិ វា សម្មតំ, គូថកណ្ណេហិ គូថោ វិយ។ អនិដ្ឋន្តិ អប្បិយំ, បដិកូលតាយ វា អបរិយេសិតំ។ សចេបិ តំ កោចិ បរិយេសេយ្យ, បរិយេសតុ។ ឯតស្ស បន អារម្មណស្ស ឯតទេវ នាមំ។ អកន្តន្តិ អកាមិតំ, និស្សិរិកំ វា។ អមនាបន្តិ មនស្មិំ ន អប្បិតំ។ តាទិសញ្ហិអារម្មណំ មនស្មិំ ន អប្បីយតិ។ អថ វា មនំ អប្បាយតិ វឌ្ឍេតីតិ មនាបំ, ន មនាបំ អមនាបំ។

អបរោ នយោ – អនិដ្ឋំ សម្បត្តិវិរហតោ។ តំ ឯកន្តេន កម្មសមុដ្ឋានេសុ អកុសលកម្មសមុដ្ឋានំ។ អកន្តំ សុខស្ស អហេតុភាវតោ។ អមនាបំ ទុក្ខស្ស ហេតុភាវតោ។ រូបា សទ្ទាតិ ទ្វយស្ស សភាវទីបនំ។ ទុក្ខញ្ហិ បនេ អកុសលកម្មវសេន អនិដ្ឋា បញ្ច កាមគុណា វិភត្តា។ កុសលកម្មជំ បន អនិដ្ឋំ នាម នត្ថិ, សព្វំ ឥដ្ឋមេវ។

បណីតបទនិទ្ទេសោ វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្វោ។ ឥមស្មិំ បន បទេ កុសលកម្មជវសេន ឥដ្ឋា បញ្ច កាមគុណា វិភត្តា។ កុសលកម្មជញ្ហិ អនិដ្ឋំ នាម នត្ថិ, សព្វំ ឥដ្ឋមេវ។ យថា ច កម្មជេសុ ឯវំ ឧតុសមុដ្ឋានាទីសុបិ ឥដ្ឋានិដ្ឋតា អត្ថិ ឯវាតិ ឥមស្មិំ ទុកេ ឥដ្ឋានិដ្ឋារម្មណំ បដិវិភត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ អយំ តាវ អាចរិយានំ សមានត្ថកថា។ វិតណ្ឌវាទី បនាហ – ឥដ្ឋានិដ្ឋំ នាម បាដិយេក្កំ បដិវិភត្តំ នត្ថិ, តេសំ តេសំ រុចិវសេន កថិតំ។

យថាហ –

“មនាបបរិយន្តំ ខ្វាហំ, មហារាជ, បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អគ្គន្តិ វទាមិ។ តេវ, មហារាជ, រូបា ឯកច្ចស្ស មនាបា ហោន្តិ, ឯកច្ចស្ស

ᩋᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨴ᩠ᨴᩣ, ᨣᨶ᩠ᨵᩣ, ᩁᩈᩣ, ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩔ ᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩔ ᩋᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨ ᪁᪁᪃)᪨

ᩑᩅᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨿᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᨴᨿᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨽᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩣᩈᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩔ ᩍᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ, ᩑᨠᩔ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨧᩮᨲᩮ ‘ᩍᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩣᨸᩣ’ᨲᩥ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨲᩮᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ‘ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨾᨶᩣᨸᩣ’ᨲᩥ ᩅᩣᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩣᨾ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᩉᩥ ᨣᨱ᩠ᨯᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨸᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩣᨸᩣᨸᩥ, ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᨲᩥᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨾᩮᩣᩁᨾᩴᩈᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩮᩈᩴ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨲᩥᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – “ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᨴᩮᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᨲᨴᩮᩅ ᨿᩣᩅᨲᨲᩥᨿᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – “ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ? ᨩᩣᨶᨾᩣᨶᩮᩣ “ᩍᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮᨸᩥ ᨶ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩣ ᩅᨴᨲᩩ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨾᩮᩅ᪨ “ᨶᨶᩩ ᩑᨠᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩮ ᨠᨳᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ – ‘ᨲ᩠ᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᨳᩮᩈᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᨾᩣᩃᩣᨣᨶ᩠ᨵᩅᩥᩃᩮᨸᨶᩈᨿᨶᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᩋᩃᩴ ᨲᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨶᩣ’ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩮ ᨠᨳᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨽᩮᩣ ᨠᨱ᩠ᨱᩮ ᨳᨠᩮᨲᩦᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨲᩮ᪨ ᩑᨲᩔ ᨸᨶ ᩅᩈᩮᨶ ᨲᩅ ᩅᩣᨴᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᪨ ᨶ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨠᨳᩮᨲᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᨶ ᨧ ᨲᨴᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨠᩔ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨠᩔ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ”᪨

ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨶ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨠᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨠᩈᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨲᩥᩍᩔᩁᩣᨶᩴ ᨾᩉᩣᩈᨾ᩠ᨾᨲᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣᩈᩮᩣᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨠᨸ᩠ᨸᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨾᨶᩣᨸᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨶ ᩋᨲᩥᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩣᨶᩴ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᨱᩣᨩᨠᨽᨲ᩠ᨲᩈᩥᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥᨸᩥ ᨸᩪᨲᩥᨾᩴᩈᩁᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲᩥᨾᨵᩩᩁᩮᩣ ᩋᨾᨲᩈᨴᩥᩈᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨣᨱᨠᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩩᨭᩩᨾ᩠ᨻᩥᨠᩅᩣᨱᩥᨩᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᩣᩃᩮᨶ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩃᩮᨶ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩃᨽᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣ ᩉᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨲᩥᨸᩥᨭᨠᨧᩪᩊᩣᨽᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨸᨶᩣᩉ – “ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶ ᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨩᩅᨶᩴ ᨸᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩍᨭ᩠ᨮᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩍᨭ᩠ᨮᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨴᩩᩔᨲᩥ; ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨴᩩᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨬ᩠ᨧᩮᨲᩩᩴ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩣ ᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨧᩮᨲᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩣ ᩏᩊᩣᩁᩣᨶᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩥ ᨸᩥᨴᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨱ᩠ᨱᩮ ᨳᨠᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩈᩪᨠᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᨣᩪᨳᨣᨶ᩠ᨵᩴ ᨥᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨡᩣᨴᩥᨲᩩᩴ ᩃᨽᩥᩔᩣᨾᩣ’ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᩪᨳᨴᩔᨶᩮ ᨸᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩔ ᨣᨶ᩠ᨵᨥᩣᨿᨶᩮ ᨥᩣᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩁᩈᩣᨿᨶᩮ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩁᩈᨿᨶᩮ ᩈᨿᩣᨸᩥᨲᩈᩪᨠᩁᩮᩣ ᨧ

កិច្ចាបិ ចិរេតិ, សញ្ញាទិបល្លាសេន បនស្ស ឧចតត្ថិយេច ទោសតស្ស៊ី ឱ្បជ្ជតិ, កាយចិត្តាណំ កុសលចិបាកេយេច៉ កស្មា? អារម្ភណស្ស ព្ពុង្គតាយ៉

អបិច ទ្វារចសេនាបិ ព្ពុង្គាតិង្គតា ចេទិតព្វា៉ ស្វាសេយ្យស្សពិក្រាក្វចកលលំ ចក្ខុទ្វារឈាតទ្វារេស្វ អតិង្គំ, កាយទ្វារេ ព្ពុង្គំ ហោតិ៉ ចក្ខុចត្តិនោ យណិទេតនេត បេរិធិយមាតស្ស, ស្វចណ្ណាស្វលេ ្តត្តាតិតស្ស ច យណិទេតស្វចណ្ណាស្វលិតិ ចក្ខុទ្វារេ ព្ពុង្គាតិ ហោត្តិ, កាយទ្វារេ អតិង្គាតិ៉ កស្មា? យហាក្ខុស្ស ្តប្បាតេតោ៉ ៧ចំ ព្ពុង្គាតិង្គំ ៧កត្តតោ ចិបិកេតេច បរិច្ឆិន្ទតិតិ ចេទិតព្វា៉

ចំ ចំ ចា បតាតិ ៧ត្ថ ត ហេង្គិយតយោ ឱ្ឋលេិកេតេត្វា៉ ត ហិ កកចា សម្ពុតិយតាបំ កិត្តតិ, បុគ្គលយតាបំ បត កិត្តតិ៉ តស្មា ចំចំចាបតចសេនេច ្តបិតាឃុបិតាឃ ហឹតប្បណិតតា ចេទិតព្វា៉ តេរយិកាតតិក្រារូបំ កោដិប្បត្តំ ហឹតំ តាយ; តំ ្តបិតាឃ តិរច្ឆាតេស្វ តាកស្វបណ្ណាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសំ រូបំ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ បេតាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ ឌាតបងាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ កាយគោឌកាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ ឌតបងសាយិកាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ បទេសរាត្ធុតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ ចក្កចត្តិរេញ្ញោ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តស្សាបិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ ភុម្មទេចាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ ចាតុមហារាជិកាតំ ទេចាតំ រូបំ បណិតំ តាយ៉ តេសម្បិ ហឹតំ; តំ ្តបិតាឃ តាចតិំសាតំ ទេចាតំ រូបំ បណិតំ តាយ...បេ... អកតិង្គទេចាតំ បត រូបំ យត្ថកប្បត្តំ បណិតំ តាយ៉

លំ៉ ទូរទ្ធកតិទ្ទេសេ ព្ពត្តិត្រ្តិយាតិតិ ហេង្គា ចិកត្តាតេច៉ ព្ពយស្មិំ បត ទូរេក ទូប្បរិក្គហដ្ឋេត លក្ខណទូប្បដិចិជ្ឈាឃ ស្វល្វយរូបំ ទូរេតិ កធិតំ៉ ស្វលបរិក្គហដ្ឋេត លក្ខណស្វប្បដិចិជ្ឈាឃ ឱ្ឋព្យអារិករូបំ សត្តិកេតិ៉ កពាព្យច្រាការាហារបរិយោសាតេ ច តិឃ្យាតតង្គាតេបិ ‘ព្ពុងំ ទុទ្ធតិ រូបំ ទូរេ’តិ ត តិឃ្យាតិតំ៉ កស្មា? ទុចិធតិក្រាទូរេ តាយ – លក្ខណតោ ច ឱ្ឋកាសតោ ចាតិ៉ តត្ថ លក្ខណតោ ទូរេតិ ត កធិតំ, តំ ឱ្ឋកាសតោ កទេតព្វំ៉ តស្មា ទូរេតិ អកធិតំ៉ ឱ្ឋព្យអារិករូបំ ឱ្ឋកាសតោ ទូរេតិ ទស្សេតុំ អតិឃ្យាតេតព្វាច ឃំ ចា បតញ្ញាយ្យិតិអាឌិយាហ៉ សត្តិកបងតិទ្ទេសេបិ ៧សេច តយោ៉ តត្ថ អតាសន្នេតិ ត អាសន្នេ, អគុបកដ្ឋេតិ តិស្សដេ, ទូរេតិ ទូរយិ្យអសត្តិកេតិ ត សត្តិកេ៉ ព្ពុងំ ទុទ្ធតិ រូបំ ទូរេតិ ព្ពុងំ បណ្ណរសចិធំ ស្វល្វយរូបំ លក្ខណតោ ទូរេ, ងសចិធំ បត ឱ្ឋព្យអារិករូបំ យេចាបតកចសេត ឱ្ឋកាសតោ ទូរេតិ ទុទ្ធតិ៉ សត្តិកបងតិទ្ទេសោ ្តត្តាតត្ថេយេច៉

ព្ពុងំទុទ្ធតិ រូបំ សត្តិកេតិ ព្ពុងំ ងសចិធំ ឱ្ឋព្យអារិករូបំ លក្ខណតោ សត្តិកេ, បញ្ចងសចិធំ បត ស្វល្វយរូបំ យេចាបតកចសេត ឱ្ឋកាសតោ សត្តិកេតិ ទុទ្ធតិ៉ កិត្តកតោ បដ្ឋាឃ បត រូបំ ឱ្ឋកាសចសេត សត្តិកេ តាយ? កិត្តកតោ បដ្ឋាឃ ទូរេ តាយាតិ? បកតិកថាឃ កទេត្តាតំ ទ្វាងសហត្ថោ សចត្តុបចារោ តាយ ហោតិ៉ តស្ស ឱ្ឋរតោ រូបំ សត្តិកេ, បរតោ ទូរេ៉ តត្ថ ស្វល្វយរូបំ ទូរេ ហោត្តំ លក្ខណតោបិ ឱ្ឋកាសតោបិ ទូរេ ហោតិ; សត្តិកេ ហោត្តំ បត ឱ្ឋកាសតោច សត្តិកេ ហោតិ, ត លក្ខណតោ៉ ឱ្ឋព្យអារិករូបំ សត្តិកេ ហោត្តំ លក្ខណតោបិ ឱ្ឋកាសតោបិ សត្តិកេ ហោតិ; ទូរេ ហោត្តំ ឱ្ឋកាសតោច ទូរេ ហោតិ, ត លក្ខណតោ៉

តំ តំ វា បនាតិ ឯត្ថ ន ហេដ្ឋិមនយោ ឱលោកេតព្ពោ។ ហេដ្ឋា ហិ កិត្តយាតោ គតោ។ ឥធ បន ន លក្ខណតោ ទូរំ កិត្តិតំ, ឱកាសតោ ទូរមេវ កិត្តិតំ។ ឧបាទាយុបាទាយ ទូរសន្តិកញ្ចេត្ថ ទស្សិតំ។ អត្តនោ ហិ រូបំ សន្តិកេ នាម; អន្តោកុច្ឆិគតស្សាបិ បរស្ស ទូរេ។ អន្តោកុច្ឆិគតស្ស សន្តិកេ; ពហិឋិតស្ស ទូរេ។ ឯកមញ្ចេ សយិតស្ស សន្តិកេ; ពហិបមុខេ ឋិតស្ស ទូរេ។ អន្តោបរិវេណេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិបរិវេណេ ទូរេ។ អន្តោសង្ឃារាមេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិសង្ឃារាមេ ទូរេ។ អន្តោសីមាយ រូបំ សន្តិកេ; ពហិសីមាយ ទូរេ។ អន្តោគាមខេត្តេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិគាមខេត្តេ ទូរេ។ អន្តោជនបទេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិជនបទេ ទូរេ។ អន្តោរជ្ជសីមាយ រូបំ សន្តិកេ; ពហិរជ្ជសីមាយ ទូរេ។ អន្តោសមុទ្ទេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិសមុទ្ទេរូបំ ទូរេ។ អន្តោចក្កវាឡេ រូបំ សន្តិកេ; ពហិចក្កវាឡេ ទូរេតិ។

អយំ រូបក្ខន្ធនិទ្ទេសោ។

១។ វេទនាក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

២។ វេទនាក្ខន្ធនិទ្ទេសាទីសុ ហេដ្ឋា វុត្តនយំ បហាយ អបុព្វមេវ វណ្ណយិស្សាម។ យា កាចិ វេទនាតិ ចតុភូមិកវេទនំ បរិយាទិយតិ។ សុខា វេទនាតិអាទីនិ អតីតាទិបទេន និទ្ទិដ្ឋវេទនំ សភាវតោ ទស្សេតុំ វុត្តានិ។ តត្ថ សុខា វេទនា អត្ថិ កាយិកា, អត្ថិ ចេតសិកា ។ តថា ទុក្ខា វេទនា។ អទុក្ខមសុខា បន ចក្ខាទយោ បសាទកាយេ សន្ធាយ បរិយាយេន ‘អត្ថិ កាយិកា, អត្ថិ ចេតសិកា’។ តត្ថ សព្វាបិ កាយិកា កាមាវចរា។ តថា ចេតសិកា ទុក្ខា វេទនា ។ ចេតសិកា សុខា បន តេភូមិកា។ អទុក្ខមសុខា ចតុភូមិកា។ តស្សា សព្វប្បការាយបិ សន្តតិវសេន, ខណាទិវសេន ច អតីតាទិភាវោ វេទិតព្វោ។

តត្ថ សន្តតិវសេន ឯកវីថិឯកជវនឯកសមាបត្តិបរិយាបន្នា, ឯកវិធវិសយសមាយោគប្បវត្តា ច បច្ចុប្បន្នា។ តតោ បុព្វេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ ខណាទិវសេន ខណត្តយបរិយាបន្នា បុព្វន្តាបរន្តមជ្ឈគតា សកិច្ចញ្ច កុរុមានា វេទនា បច្ចុប្បន្នា។ តតោ បុព្វេ អតីតា, បច្ឆា អនាគតា។ តត្ថ ខណាទិវសេន អតីតាទិភាវំ សន្ធាយ អយំ និទ្ទេសោ កតោតិ វេទិតព្វោ។

៣។ ឱឡារិកសុខុមនិទ្ទេសេ អកុសលា វេទនាតិអាទីនិ ជាតិតោ ឱឡារិកសុខុមភាវំ ទស្សេតុំ វុត្តានិ។ ទុក្ខា វេទនា ឱឡារិកាតិអាទីនិ សភាវតោ។ អសមាបន្នស្ស វេទនាតិអាទីនិ បុគ្គលតោ។ សាសវាតិអាទីនិ លោកិយលោកុត្តរតោ ឱឡារិកសុខុមភាវំ ទស្សេតុំ វុត្តានិ។ តត្ថ អកុសលា តាវ សទរថដ្ឋេន ទុក្ខវិបាកដ្ឋេន ច ឱឡារិកា។ កុសលា និរទរថដ្ឋេន សុខវិបាកដ្ឋេន ច សុខុមា។ អព្យាកតា និរុស្សាហដ្ឋេន អវិបាកដ្ឋេន ច សុខុមា។ កុសលាកុសលា សឧស្សាហដ្ឋេន សវិបាកដ្ឋេន ច ឱឡារិកា។ អព្យាកតា វុត្តនយេនេវ សុខុមា។

ទុក្ខា អសាតដ្ឋេន ទុក្ខដ្ឋេន ច ឱឡារិកា។ សុខា សាតដ្ឋេន សុខដ្ឋេន ច សុខុមា។ អទុក្ខមសុខា សន្តដ្ឋេន បណីតដ្ឋេន ច សុខុមា។ សុខទុក្ខា ខោភនដ្ឋេន ផរណដ្ឋេន ច ឱឡារិកា។ សុខវេទនាបិ ហិ ខោភេតិ ផរតិ។ តថា ទុក្ខវេទនាបិ។ សុខញ្ហិ ឧប្បជ្ជមានំ

សកលសរីរំ ខោភេន្តំ អាលុឡេន្តំ អភិសន្ទយមានំ មទ្ទយមានំ ខាទយមានំ សីតោទកឃដេន អាសិញ្ចយមានំ វិយ ឧប្បជ្ជតិ។ ទុក្ខា ឧប្បជ្ជមានា តត្តផាលំ អន្តោ បវេសន្តំ វិយ តិណុក្កាយ ពហិ ឈាបយមានា វិយ ឧប្បជ្ជតិ។ អទុក្ខមសុខា បន វុត្តនយេនេវ សុខុមា។ អសមាបន្នស្ស វេទនា នានារម្មណេ វិក្ខិត្តភាវតោ ឱឡារិកា។ សមាបន្នស្ស វេទនា ឯកត្តនិមិត្តេយេវ ចរតីតិ សុខុមា។ សាសវា អាសវុប្បត្តិហេតុតោ ឱឡារិកា។ អាសវចារោ នាម ឯកន្តឱឡារិកោ។ អនាសវា វុត្តវិបរិយាយេន សុខុមា។

តត្ថ ឯកោ នេវ កុសលត្តិកេ កោវិទោ ហោតិ, ន វេទនាត្តិកេ។ សោ ‘កុសលត្តិកំ រក្ខាមី’តិ វេទនាត្តិកំ ភិន្ទតិ; ‘វេទនាត្តិកំ រក្ខាមី’តិ កុសលត្តិកំ ភិន្ទតិ។ ឯកោ ‘តិកំ រក្ខាមី’តិ ភូមន្តរំ ភិន្ទតិ។ ឯកោ ន ភិន្ទតិ។ កថំ? “សុខទុក្ខា វេទនា ឱឡារិកា, អទុក្ខមសុខា វេទនា សុខុមា”តិ ហិ វេទនាត្តិកេ វុត្តំ។ តំ ឯកោ បដិក្ខិបតិ – ន សព្វា អទុក្ខមសុខា សុខុមា។ សា ហិ កុសលាបិ អត្ថិ អកុសលាបិ អព្យាកតាបិ។ តត្ថ កុសលាកុសលា ឱឡារិកា, អព្យាកតា សុខុមា។ កស្មា? កុសលត្តិកេ បាឡិយំ អាគតត្តាតិ។ ឯវំ កុសលត្តិកោ រក្ខិតោ ហោតិ, វេទនាត្តិកោ បន ភិន្នោ។

កុសលាកុសលា វេទនា ឱឡារិកា, អព្យាកតា វេទនា សុខុមា”តិ យំ បន កុសលត្តិកេ វុត្តំ, តំ ឯកោ បដិក្ខិបតិ – ន សព្វា អព្យាកតា សុខុមា។ សា ហិ សុខាបិ អត្ថិ ទុក្ខាបិ អទុក្ខមសុខាបិ។ តត្ថ សុខទុក្ខា ឱឡារិកា, អទុក្ខមសុខា សុខុមា។ កស្មា? វេទនាត្តិកេ បាឡិយំ អាគតត្តាតិ។ ឯវំ វេទនាត្តិកោ រក្ខិតោ ហោតិ, កុសលត្តិកោ បន ភិន្នោ។ កុសលត្តិកស្ស បន អាគតដ្ឋានេ វេទនាត្តិកំ អនោលោកេត្វា វេទនាត្តិកស្ស អាគតដ្ឋានេ កុសលត្តិកំ អនោលោកេត្វា កុសលាទីនំ កុសលត្តិកលក្ខណេន, សុខាទីនំ វេទនាត្តិកលក្ខណេន ឱឡារិកសុខុមតំ កថេន្តោ ន ភិន្ទតិ នាម។

យម្បិ “កុសលាកុសលា វេទនា ឱឡារិកា, អព្យាកតា វេទនា សុខុមា”តិ កុសលត្តិកេ វុត្តំ, តត្ថេកោ ‘កុសលា លោកុត្តរវេទនាបិ សមានា ឱឡារិកា នាម, វិបាកា អន្តមសោ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណសហគតាបិ សមានា សុខុមា នាម ហោតី’តិ វទតិ។ សោ ឯវរូបំ សន្តំ បណីតំ លោកុត្តរវេទនំ ឱឡារិកំ នាម ករោន្តោ, ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណសម្បយុត្តំ អហេតុកំ ហីនំ ជឡំ វេទនំ សុខុមំ នាម ករោន្តោ ‘តិកំ រក្ខិស្សាមី’តិ ភូមន្តរំ ភិន្ទតិ នាម។ តត្ថ តត្ថ ភូមិយំ កុសលំ បន តំតំភូមិវិបាកេនេវ សទ្ធិំ យោជេត្វា កថេន្តោ ន ភិន្ទតិ នាម។ តត្រាយំ នយោ – កាមាវចរកុសលា ហិ ឱឡារិកា; កាមាវចរវិបាកា សុខុមា។ រូបាវចរារូបាវចរលោកុត្តរកុសលា ឱឡារិកា; រូបាវចរារូបាវចរលោកុត្តរវិបាកា សុខុមាតិ។ ឥមិនា នីហារេន កថេន្តោ ន ភិន្ទតិ នាម។

តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោ បនាហ – “អកុសលេ ឱឡារិកសុខុមតា នាម ន ឧទ្ធរិតព្ពា។ តញ្ហិឯកន្តឱឡារិកមេវ។ លោកុត្តរេបិ ឱឡារិកសុខុមតា ន ឧទ្ធរិតព្ពា។ តញ្ហិឯកន្តសុខុម”ន្តិ។ ឥមំ កថំ អាហរិត្វា តិបិដកចូឡនាគត្ថេរស្ស កថយិំសុ – ឯវំ ថេរេន កថិតន្តិ។ តិបិដកចូឡនាគត្ថេរោ អាហ – “សម្មាសម្ពុទ្ធេន អភិធម្មំ បត្វា ឯកបទស្សាបិ ទ្វិន្នម្បិ បទានំ អាគតដ្ឋានេ នយំ ទាតុំ យុត្តដ្ឋានេ នយោ អទិន្នោ នាម នត្ថិ, នយំ កាតុំ យុត្តដ្ឋានេ នយោ អកតោ នាម នត្ថិ។ ឥទញ្ច បនេកច្ចេ ‘អាចរិយា អម្ហ’ន្តិ វិចរន្តា អកុសលេ ឱឡារិកសុខុមតំ ឧទ្ធរិយមានេ កុក្កុច្ចាយតិ។ សម្មាសម្ពុទ្ធេន បន លោកុត្តរេបិ ឱឡារិកសុខុមតា ឧទ្ធរិតា”តិ។ ឯវញ្ច បន

វត្វា ឥទំ សុត្តំ អាហរិ – “តត្រ, ភន្តេ, យាយំ បដិបទា ទុក្ខា ទន្ធាភិញ្ញា, អយំ, ភន្តេ, បដិបទា ឧភយេនេវ ហីនា អក្ខាយតិ – ទុក្ខត្តា ទន្ធត្តា ចា”តិ (ទី។ និ។ ៣។១៥២)។ ឯត្ថ ហិ ចតស្សោ បដិបទា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា កថិតា។

តំ តំ វា បនាតិ ឯត្ថ ន ហេដ្ឋិមនយោ ឱលោកេតព្វោ។ តំតំវាបនេនេវ កថេតព្វំ។ ទុវិធា ហិ អកុសលា – លោភសហគតា ទោសសហគតា ច។ តត្ថ ទោសសហគតា ឱឡារិកា, លោភសហគតា សុខុមា។ ទោសសហគតាបិ ទុវិធា – និយតា អនិយតា ច។ តត្ថ និយតា ឱឡារិកា, អនិយតា សុខុមា។ និយតាបិ កប្បដ្ឋិតិកា ឱឡារិកា, នោកប្បដ្ឋិតិកា សុខុមា។ កប្បដ្ឋិតិកាបិ អសង្ខារិកា ឱឡារិកា, សសង្ខារិកា សុខុមា។ លោភសហគតាបិ ទុវិធា – ទិដ្ឋិសម្បយុត្តា ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តា ច។ តត្ថ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តា ឱឡារិកា, ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តា សុខុមា។ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តាបិ និយតា ឱឡារិកា, អនិយតា សុខុមា។ សាបិ អសង្ខារិកា ឱឡារិកា, សសង្ខារិកា សុខុមា។

សង្ខេបតោ អកុសលំ បត្វា យា វិបាកំ ពហុំ ទេតិ សា ឱឡារិកា, យា អប្បំ សា សុខុមា។ កុសលំ បត្វា បន អប្បវិបាកា ឱឡារិកា, ពហុវិបាកា សុខុមា។ ចតុព្ពិធេ កុសលេ កាមាវចរកុសលា ឱឡារិកា, រូបាវចរកុសលា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, អរូបាវចរកុសលា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, លោកុត្តរកុសលា សុខុមា។ អយំ តាវ ភូមីសុ អភេទតោ នយោ។

ភេទតោ បន កាមាវចរា ទានសីលភាវនាមយវសេន តិវិធា។ តត្ថ ទានមយា ឱឡារិកា, សីលមយា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, ភាវនាមយា សុខុមា។ សាបិ ទុហេតុកា តិហេតុកាតិ ទុវិធា។ តត្ថ ទុហេតុកា ឱឡារិកា, តិហេតុកា សុខុមា។ តិហេតុកាបិ សសង្ខារិកអសង្ខារិកភេទតោ ទុវិធា។ តត្ថ សសង្ខារិកា ឱឡារិកា, អសង្ខារិកា សុខុមា។ រូបាវចរេ បឋមជ្ឈានកុសលវេទនា ឱឡារិកា, ទុតិយជ្ឈានកុសលវេទនា សុខុមា...បេ... ចតុត្ថជ្ឈានកុសលវេទនា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, អាកាសានញ្ចាយតនកុសលវេទនា សុខុមា អាកាសានញ្ចាយតនកុសលវេទនា ឱឡារិកា...បេ...។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលវេទនា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, វិបស្សនាសហគតា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, សោតាបត្តិមគ្គសហគតា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា...បេ... អរហត្តមគ្គសហគតា សុខុមា។

ចតុព្ពិធេ វិបាកេ កាមាវចរវិបាកវេទនា ឱឡារិកា, រូបាវចរវិបាកវេទនា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា...បេ... លោកុត្តរវិបាកវេទនា សុខុមា។ ឯវំ តាវ អភេទតោ។

ភេទតោ បន កាមាវចរវិបាកា អត្ថិ អហេតុកា, អត្ថិ សហេតុកា។ សហេតុកាបិ អត្ថិ ទុហេតុកា, អត្ថិ តិហេតុកា។ តត្ថ អហេតុកា ឱឡារិកា, សហេតុកា សុខុមា។ សាបិ ទុហេតុកា ឱឡារិកា, តិហេតុកា សុខុមា។ តត្ថាបិ សសង្ខារិកា ឱឡារិកា, អសង្ខារិកា សុខុមា។ បឋមជ្ឈានវិបាកា ឱឡារិកា, ទុតិយជ្ឈានវិបាកា សុខុមា...បេ... ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, អាកាសានញ្ចាយតនវិបាកា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា...បេ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, សោតាបត្តិផលវេទនា សុខុមា។ សាបិ ឱឡារិកា, សកទាគាមិ...បេ... អរហត្តផលវេទនា សុខុមា។

ຕີສຸ ກິຣິຍາສຸ ກາມາວຈຣກິຣິຍເວທນາ ໂອຬາຣິກາ, ຣູປາວຈຣກິຣິຍເວທນາ ສຸຂຸມາ. ສາປິ ໂອຬາຣິກາ, ອຣູປາວຈຣກິຣິຍເວທນາ ສຸຂຸມາ. ເອວໍ ຕາວ ອເພທໂຕ. ເພທໂຕ ປນ ອເຫຕຸກາທິວເສນ ພິນ຺ນາຍ ກາມາວຈຣກິຣິຍາຍ ອເຫຕຸກກິຣິຍເວທນາ ໂອຬາຣິກາ, ສເຫຕຸກາ ສຸຂຸມາ. ສາປິ ທ຺ວິເຫຕຸກາ ໂອຬາຣິກາ, ຕິເຫຕຸກາ ສຸຂຸມາ. ຕຕ຺ຣາປິ ສສງ຺ຂາຣິກາ ໂອຬາຣິກາ, ອສງ຺ຂາຣິກາ ສຸຂຸມາ. ປຖມຊ຺ຌາເນ ກິຣິຍເວທນາ ໂອຬາຣິກາ, ທຸຕິຍຊ຺ຌາເນ ສຸຂຸມາ. ສາປິ ໂອຬາຣິກາ, ຕຕິເຍ…ເປ… ຈຕຸຕ຺ເຖ ສຸຂຸມາ. ສາປິ ໂອຬາຣິກາ, ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນກິຣິຍເວທນາ ສຸຂຸມາ. ສາປິ ໂອຬາຣິກາ, ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາ…ເປ… ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນກິຣິຍເວທນາ ສຸຂຸມາ. ຍາ ໂອຬາຣິກາ ສາ ຫີນາ. ຍາ ສຸຂຸມາ ສາ ປຓີຕາ.

໑໒. ທູຣສນ຺ຕິກນິທ຺ເທເສ ອກຸສລເວທນາ ວິສພາຄເຏ຺ຐນ ວິສໍສເຏ຺ຐນ ຈ ກຸສລາພ຺ຍາກຕາຫິ ທູເຣ. ອິມິນາ ນເຍນ ສພ຺ພປເທສຸ ທູຣຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ສເຈປິ ຫິ ອກຸສລາທິເວທນາສມງ຺ຄິໂນ ກຸສລາທິເວທນາສມງ຺ຄິໂນ ຈ ຕໂຍ ຕໂຍ ຊນາ ເອກມຎ຺ເຈ ນິສິນ຺ນາ ໂຫນ຺ຕິ, ເຕສມ຺ປິ ຕາ ເວທນາ ວິສພາຄເຏ຺ຐນ ວິສໍສເຏ຺ຐນ ຈ ທູເຣເຍວ ນາມ. ສມາປນ຺ນເວທນາທີສຸປິ ເອເສວ ນໂຍ. ອກຸສລາ ປນ ອກຸສລາຍ ສພາຄເຏ຺ຐນ ສຣິກ຺ຂເຏ຺ຐນ ຈ ສນ຺ຕິເກ ນາມ. ອິມິນາ ນເຍນ ສພ຺ພປເທສຸ ສນ຺ຕິກຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ສເຈປິ ຫິ ອກຸສລາທິເວທນາສມງ຺ຄີສຸ ຕີສຸ ຊເນສຸ ເອໂກ ກາມພເວ, ເອໂກ ຣູປພເວ, ເອໂກ ອຣູປພເວ, ເຕສມ຺ປິ ຕາ ເວທນາ ສພາຄເຏ຺ຐນ ສຣິກ຺ຂເຏ຺ຐນ ຈ ສນ຺ຕິເກເຍວ ນາມ. ກຸສລາທິເວທນາສມງ຺ຄີສຸປິ ເອເສວ ນໂຍ.

ຕໍ ຕໍ ວາ ປນາຕິ ເອຕ຺ຖ ເຫຏ຺ຐິມນຍໍ ໂອໂລເກຕ຺ວາ ຕໍ ຕໍ ວາປນເວເສເນວ ກເຖຕພ຺ພາ. ກເຖນ຺ເຕນ ຈ ນ ທູຣໂຕ ສນ຺ຕິກໍ ອຸທ຺ທຣິຕພ຺ພໍ, ສນ຺ຕິກໂຕ ປນ ທູຣໍ ອຸທ຺ທຣິຕພ຺ພໍ. ທຸວິຘາ ຫິ ອກຸສລາ – ໂລພສຫຄຕາ ໂທສສຫຄຕາ ຈ. ຕຕ຺ຖ ໂລພສຫຄຕາ ໂລພສຫຄຕາຍ ສນ຺ຕິເກ ນາມ, ໂທສສຫຄຕາຍ ທູເຣ ນາມ. ໂທສສຫຄຕາ ໂທສສຫຄຕາຍ ສນ຺ຕິເກ ນາມ, ໂລພສຫຄຕາຍ ທູເຣ ນາມ. ໂທສສຫຄຕາປິ ນິຍຕາ ນິຍຕາຍ ສນ຺ຕິເກ ນາມາຕິ. ເອວໍ ອນິຍຕາ. ກປ຺ປຏ຺ຐິຕິກອສງ຺ຂາຣິກສສງ຺ຂາຣິກເພທໍ ໂລພສຫຄຕາທີສຸ ຈ ທິຏ຺ຐິສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາທິເພທໍ ສພ຺ພໍ ໂອຬາຣິກທຸກນິທ຺ເທເສ ວິຕ຺ຖາຣິຕນເຍນ ອນຸຄນ຺ຕ຺ວາ ເອເກກໂກຏ຺ຐາສເວທນາ ຕໍຕໍໂກຏ຺ຐາສເວທນາຍ ເອວ ສນ຺ຕິເກ, ທູຣຕຣາ ທູຣຕຣາຍ ທູເຣຕິ ເວທິຕພ຺ພາຕິ.

ອຍໍ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘນິທ຺ເທໂສ.

໓. ສຎ຺ຎາກ຺ຂນ຺ຘນິທ຺ເທໂສ

໑໓. ສຎ຺ຎາກ຺ຂນ຺ຘນິທ຺ເທເສ ຍາ ກາຈິ ສຎ຺ຎາຕິ ຈຕຸພູມິກສຎ຺ຎໍ ປຣິຍາທິຍຕິ. ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສຊາ ສຎ຺ຎາຕິອາທີນິ ອຕີຕາທິວເສນ ນິທ຺ທິຏ຺ຐສຎ຺ຎໍ ສພາວໂຕ ທສ຺ເສຕຸໍ ວຸຕ຺ຕານິ. ຕຕ຺ຖ ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສໂຕ ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສສ຺ມິໍ ວາ ຊາຕາ ຈກ຺ຂຸສມ຺ຜສ຺ສຊາ ນາມ. ເສສາສຸປິ ເອເສວ ນໂຍ. ເອຕ຺ຖ ຈ ປຸຣິມາ ປຎ຺ຈ ຈກ຺ຂຸປສາທາທິວຕ຺ຖຸກາ. ມໂນສມ຺ຜສ຺ສຊາ ຫທຍວຕ຺ຖຸກາປິ ອວຕ຺ຖຸກາປິ. ສພ຺ພາ ຈຕຸພູມິກສຎ຺ຎາ.

៩. ឱឡារិកទុកនិទ្ទេសេ បដិឃសម្ផស្សជាតិ សប្បដិឃេ ចក្ខុបសាទាទយោ វត្ថុំ កត្វា សប្បដិឃេ រូបាទយោ អារព្ភ ឧប្បន្នា ផស្សា បដិឃសម្ផស្សា នាម។ តតោ តស្មិំ វា ជាតា បដិឃសម្ផស្សជា នាម។ ចក្ខុសម្ផស្សជា សញ្ញា...បេ... កាយសម្ផស្សជា សញ្ញាតិបិ តស្សាយេវ វត្ថុតោ នាមំ។ រូបសញ្ញា...បេ... ផោដ្ឋព្វសញ្ញាតិបិ តស្សាយេវ អារម្មណតោ នាមំ។ ឥទំ បន វត្ថារម្មណតោ នាមំ។ សប្បដិឃានិ ហិ វត្ថូនិ និស្សាយ, សប្បដិឃានិ ច អារម្មណានិ អារព្ភ ឧប្បត្តិតោ ឯសា បដិឃសម្ផស្សជា សញ្ញាតិ វុត្តា។ មនោសម្ផស្សជាតិបិ បរិយាយេន ឯតិស្សា នាមំ ហោតិយេវ។ ចក្ខុវិញ្ញាណញ្ហិ មនោ នាម។ តេន សហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម។ តស្មិំ មនោសម្ផស្សេ, តស្មា វា មនោសម្ផស្សា ជាតាតិ មនោសម្ផស្សជា។ តថា សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ មនោ នាម។ តេន សហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម។ តស្មិំ មនោសម្ផស្សេ, តស្មា វា មនោសម្ផស្សា ជាតាតិ មនោសម្ផស្សជា។

អធិវចនសម្ផស្សជា សញ្ញាតិបិ បរិយាយេន ឯតិស្សា នាមំ ហោតិយេវ។ តយោ ហិ អរូបិនោ ខន្ធា សយំ បិដ្ឋិវដ្ដកា ហុត្វា អត្តនា សហជាតាយ សញ្ញាយ អធិវចនសម្ផស្សជា សញ្ញាតិបិ នាមំ ករោន្តិ។ និប្បរិយាយេន បន បដិឃសម្ផស្សជា សញ្ញា នាម បញ្ចទ្វារិកសញ្ញា, អធិវចនសម្ផស្សជា សញ្ញា នាម មនោទ្វារិកសញ្ញា។ តត្ថ បញ្ចទ្វារិកសញ្ញា ឱលោកេត្វាបិ ជានិតុំ សក្កាតិ ឱឡារិកា។ រជ្ជិត្វា ឧបនិជ្ឈាយន្តម្បិ ‘រជ្ជិត្វា ឧបនិជ្ឈាយតី’តិ, កុជ្ឈិត្វា ឧបនិជ្ឈាយន្តំ ‘កុជ្ឈិត្វា ឧបនិជ្ឈាយតី’តិ ឱលោកេត្វាវ ជានន្តិ។

តត្រិទំ វត្ថុ – ទ្វេ កិរ ឥត្ថិយោ និសីទិត្វា សុត្តំ កន្តន្តិ។ ទ្វីសុ ទហរេសុ គាមេ ចរន្តេសុ ឯកោ បុរតោ គច្ឆន្តោ ឯកំ ឥត្ថិំ ឱលោកេសិ។ ឥតរា តំ បុច្ឆិ ‘កស្មា នុ ខោ តំ ឯសោ ឱលោកេសី’តិ? ‘ន ឯសោ ភិក្ខុ មំ វិសភាគចិត្តេន ឱលោកេសិ, កនិដ្ឋភគិនិសញ្ញាយ បន ឱលោកេសី’តិ។ តេសុបិ គាមេ ចរិត្វា អាសនសាលាយ និសិន្នេសុ ឥតរោ ភិក្ខុ តំ ភិក្ខុំ បុច្ឆិ – ‘តយា សា ឥត្ថី ឱលោកិតា’តិ? ‘អាម ឱលោកិតា’។ ‘កិមត្ថាយា’តិ? ‘មយ្ហំ ភគិនិសទិសត្តា តំ ឱលោកេសិ’ន្តិ អាហ។ ឯវំ បញ្ចទ្វារិកសញ្ញា ឱលោកេត្វាបិ ជានិតុំ សក្កាតិ វេទិតព្វា។ សា បនេសា បសាទវត្ថុកា ឯវ។ កេចិ បន ជវនប្បវត្តាតិ ទីបេន្តិ។ មនោទ្វារិកសញ្ញា បន ឯកមញ្ចេ វា ឯកបីឋេ វា និសីទិត្វាបិ អញ្ញំ ចិន្តេន្តំ វិតក្កេន្តំ ‘កិំ ចិន្តេសិ, កិំ វិតក្កេសី’តិ បុច្ឆិត្វា តស្ស វចនវសេនេវ ជានិតព្វតោ សុខុមា។ សេសំ វេទនាក្ខន្ធសទិសមេវាតិ។

អយំ សញ្ញាក្ខន្ធនិទ្ទេសោ។

៤. សង្ខារក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

១០. សង្ខារក្ខន្ធនិទ្ទេសេ យំ កេចិ សង្ខារាតិ ចតុភូមិកសង្ខារេ បរិយាទិយតិ។ ចក្ខុសម្ផស្សជា ចេតនាតិអាទីនិ អតីតាទិវសេន និទ្ទិដ្ឋសង្ខារេ សភាវតោ ទស្សេតុំ វុត្តានិ។ ចក្ខុសម្ផស្សជាតិអាទីនិ វុត្តត្ថានេវ។ ចេតនាតិ ហេដ្ឋិមកោដិយា បធានសង្ខារវសេន វុត្តំ។ ហេដ្ឋិមកោដិយា ហិ អន្តមសោ ចក្ខុវិញ្ញាណេន សទ្ធិំ បាឡិយំ អាគតា ចត្តារោ សង្ខារា ឧប្បជ្ជន្តិ។ តេសុ ចេតនា បធានា

អាឃាតវត្ថូនិ បាកដត្តា។ តស្មា អយមេវ កថិតា។ តំសម្បយុត្តសង្ខារា បន តាយ កថិតាយ កថិតាវ ហោន្តិ។ ឥធាបិ បុរិមា បញ្ច ចក្ខុបសាទាទិវត្ថុកាវ។ មនោសម្ផស្សជា ហទយវត្ថុកាបិ អវត្ថុកាបិ។ សព្វា ចតុភូមិកចេតនា។ សេសំ វេទនាក្ខន្ធសទិសមេវាតិ។

អយំ សង្ខារក្ខន្ធនិទ្ទេសោ។

៥. វិញ្ញាណក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

១៩. វិញ្ញាណក្ខន្ធនិទ្ទេសេ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណន្តិ ចតុភូមកវិញ្ញាណំ បរិយាទិយតិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិអាទីនិ អតីតាទិវសេន និទ្ទិដ្ឋវិញ្ញាណំ សភាវតោ ទស្សេតុំ វុត្តានិ។ តត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ បញ្ច ចក្ខុបសាទាទិវត្ថុកានេវ, មនោវិញ្ញាណំ ហទយវត្ថុកម្បិ អវត្ថុកម្បិ។ សព្វំ ចតុភូមកវិញ្ញាណំ។ សេសំ វេទនាក្ខន្ធសទិសមេវាតិ។

អយំ វិញ្ញាណក្ខន្ធនិទ្ទេសោ។

បកិណ្ណកកថា

ឥទានិ បញ្ចសុបិ ខន្ធេសុ សមុគ្គមតោ, បុព្ពាបរតោ, អទ្ធានបរិច្ឆេទតោ, ឯកុប្បាទនានានិរោធតោ, នានុប្បាទឯកនិរោធតោ, ឯកុប្បាទឯកនិរោធតោ, នានុប្បាទនានានិរោធតោ, អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នតោ, អជ្ឈត្តិកពាហិរតោ, ឱឡារិកសុខុមតោ, ហីនប្បណីតតោ, ទូរសន្តិកតោ, បច្ចយតោ, សមុដ្ឋានតោ, បរិនិប្ផន្នតោ, សង្ខតតោតិ សោឡសហាការេហិ បកិណ្ណកំ វេទិតព្វំ។

តត្ថ ទ្វិវិធោ សមុគ្គមោ – គព្ភសេយ្យកសមុគ្គមោ, ឱបបាតិកសមុគ្គមោតិ។ តត្ថ គព្ភសេយ្យកសមុគ្គមោ ឯវំ វេទិតព្វោ – គព្ភសេយ្យកសត្តានញ្ហិ បដិសន្ធិក្ខណេ បញ្ចក្ខន្ធា អបច្ឆាអបុរេ ឯកតោ បាតុភវន្តិ។ តស្មិំ ខណេ បាតុភូតា កលលសង្ខាតា រូបសន្តតិ បរិត្តា ហោតិ។ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ ឯកបានបូរណមត្តាតិ វត្វា បុន ‘អតិពហុំ ឯតំ, សណ្ហសូចិយា តេលេ បក្ខិបិត្វា ឧក្ខិត្តាយ បគ្ឃរិត្វា អគ្គេ ឋិតពិន្ទុមត្ត’ន្តិ វុត្តំ។ តម្បិ បដិក្ខិបិត្វា ‘ឯកកេសេ តេលតោ ឧទ្ធរិត្វា គហិតេ តស្ស បគ្ឃរិត្វា អគ្គេ ឋិតពិន្ទុមត្ត’ន្តិ វុត្តំ។ តម្បិ បដិក្ខិបិត្វា ‘ឥមស្មិំ ជនបទេ មនុស្សានំ កេសេ អដ្ឋធា ផាលិតេ តតោ ឯកកោដ្ឋាសប្បមាណោ ឧត្តរកុរុកានំ កេសោ; តស្ស បសន្នតិលតេលតោ ឧទ្ធដស្ស អគ្គេ ឋិតពិន្ទុមត្ត’ន្តិ វុត្តំ។ តម្បិ បដិក្ខិបិត្វា ‘ឯតំ ពហុ, ជាតិឧណ្ណា នាម សុខុមា; តស្សា ឯកអំសុនោ បសន្នតិលតេលេ បក្ខិបិត្វា ឧទ្ធដស្ស បគ្ឃរិត្វា អគ្គេ ឋិតពិន្ទុមត្ត’ន្តិ វុត្តំ។ តំ បនេតំ អច្ឆំ ហោតិ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ បរិសុទ្ធំ បសន្នតិលតេលពិន្ទុសមានវណ្ណំ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

តិលតេលស្ស យថា ពិន្ទុ, សប្បិមណ្ឌោ អនាវិលោ;

ឯត្ថ វណ្ណបដិភាគំ, កលលន្តិ វុច្ចតីតិ។

ឯត្ថ បរិបុណ្ណាយ រូបសន្តតិយា តីណិ សន្តតិសីសានិ ហោន្តិ – ចក្ខុទសកំ, កាយទសកំ, ឥត្ថិយា ឥត្ថិន្ទ្រិយទសកេន បុរិសស្ស បុរិសិន្ទ្រិយទសកេន ភាវទសកន្តិ។ តត្ថ ចក្ខុរូបំ, តស្ស និស្សយានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ, តំនិស្សិតា វណ្ណគន្ធរសោជា, ជីវិតន្តិ – ឥទំ ចក្ខុទសកំ នាម។ កាយបសាទោ, តស្ស និស្សយានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ, តន្និស្សិតា វណ្ណគន្ធរសោជា, ជីវិតន្តិ – ឥទំ កាយទសកំ នាម។ ឥត្ថិយា ឥត្ថិភាវោ, បុរិសស្ស បុរិសភាវោ, តស្ស និស្សយានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ, តន្និស្សិតា វណ្ណគន្ធរសោជា, ជីវិតន្តិ – ឥទំ ភាវទសកំ នាម។

ឯត្ថ គព្ភសេយ្យកានំ បដិសន្ធិយំ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន សមតិំស កម្មជរូបានិ រូបក្ខន្ធោ នាម ហោតិ។ បដិសន្ធិចិត្តេន បន សហជាតា វេទនា វេទនាក្ខន្ធោ, សញ្ញា សញ្ញាក្ខន្ធោ, សង្ខារា សង្ខារក្ខន្ធោ, បដិសន្ធិចិត្តំ វិញ្ញាណក្ខន្ធោតិ។ ឯវំ គព្ភសេយ្យកានំ បដិសន្ធិក្ខណេ បញ្ចក្ខន្ធា បរិបុណ្ណា ហោន្តិ។ សចេ បន នបុំសកបដិសន្ធិ ហោតិ, ភាវទសកំ ហាយតិ។ ទ្វិន្នំ ទសកានំ វសេន វីសតិ កម្មជរូបានិ រូបក្ខន្ធោ នាម ហោតិ។ វេទនាក្ខន្ធាទយោ វុត្តប្បការា ឯវាតិ។ ឯវម្បិ គព្ភសេយ្យកានំ បដិសន្ធិក្ខណេ បញ្ចក្ខន្ធា បរិបុណ្ណា ហោន្តិ។

ឥមស្មិំ ឋានេ តិសមុដ្ឋានិកប្បវេណី កថេតព្វា ភវេយ្យ។ តំ បន អកថេត្វា ‘ឱបបាតិកសម្បត្តិយា’ នាម ទស្សិតា។ ឱបបាតិកានញ្ហិ បរិបុណ្ណាយតនានំ បដិសន្ធិក្ខណេ ហេដ្ឋា វុត្តានិ តីណិ, ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាទសកានិ ចាតិ សត្ត រូបសន្តតិសីសានិ បាតុភវន្តិ។ តត្ថ ចក្ខុទសកាទីនិ កាយទសកសទិសានេវ។ នបុំសកស្ស បន ភាវទសកំ នត្ថិ។ ឯវំ បរិបុណ្ណាយតនានំ ឱបបាតិកានំ សមសត្តតិ ចេវ សមសដ្ឋិ ច កម្មជរូបានិ រូបក្ខន្ធោ នាម។ វេទនាក្ខន្ធាទយោ វុត្តប្បការា ឯវាតិ។ ឯវំ ឱបបាតិកានំ បដិសន្ធិក្ខណេ បញ្ចក្ខន្ធា បរិបុណ្ណា ហោន្តិ។ អយំ ‘ឱបបាតិកសម្បត្តិយា’ នាម។ ឯត្ថ តាវ បញ្ចក្ខន្ធា ‘សម្បត្តិយោ’ វេទិតព្វា។

‘បុព្វាបរតោ’តិ ឯត្ថ បន គព្ភសេយ្យកានំ អបច្ឆាអបុរេ ឧប្បន្នេសុ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ កិំ រូបំ បឋមំ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ ឧទាហុ អរូបន្តិ? រូបំ រូបមេវ សមុដ្ឋាបេតិ, ន អរូបំ។ កស្មា? បដិសន្ធិចិត្តស្ស ន រូបជនកត្តា។ សព្វសត្តានញ្ហិ បដិសន្ធិចិត្តំ, ខីណាសវស្ស ចុតិចិត្តំ, ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានិ, ចត្តារិ អារុប្បវិបាកានីតិ សោឡស ចិត្តានិ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេន្តិ។ តត្ថ បដិសន្ធិចិត្តំ តាវ វត្ថុនោ ទុព្ពលតាយ អប្បតិដ្ឋិតតាយ បច្ចយវេកល្លតាយ អាគន្តុកតាយ ច រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតិ។ តត្ថ ហិ សហជាតំ វត្ថុ ឧប្បាទក្ខណេ ទុព្ពលំ ហោតីតិ វត្ថុនោ ទុព្ពលតាយ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតិ។ យថា ច បបាតេ បតន្តោ បុរិសោ អញ្ញស្ស និស្សយោ កាតុំ ន សក្កោតិ, ឯវមេវ កម្មវេគក្ខិត្តត្តា បបាតេ បតមានំ វិយ អប្បតិដ្ឋិតំ។ ឥតិ កម្មវេគក្ខិត្តត្តា, អប្បតិដ្ឋិតតាយបិ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតិ។

បដិសន្ធិចិត្តញ្ច វត្ថុនា សទ្ធិំ អបច្ឆាអបុរេ ឧប្បជ្ជតិ។ តស្ស វត្ថុ បុរេជាតំ ហុត្វា បច្ចយោ កាតុំ ន សក្កោតិ។ សចេ សក្កុណេយ្យ, រូបំ សមុដ្ឋាបេយ្យ។ យត្រាបិ វត្ថុ បុរេជាតំ ហុត្វា បច្ចយោ កាតុំ សក្កោតិ, បវេណី ឃដិយតិ, តត្រាបិ ចិត្តំ អង្គតោ អបរិហីនំយេវ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។ យទិ ហិ ចិត្តំ ឋានក្ខណេ វា ភង្គក្ខណេ វា រូបំ សមុដ្ឋាបេយ្យ, បដិសន្ធិចិត្តម្បិ រូបំ សមុដ្ឋាបេយ្យ។ ន បន ចិត្តំ តស្មិំ ខណទ្វយេ

ᩁᩪᨷᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᩋᩉᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨠᨾᨠᩩᩊᩴ ᨷᨳᩅᩥᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩴᩈᩩᨧᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨽᩅᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩅᩮᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣᨿᨷᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨

ᨿᨳᩣ ᨧ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨣᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᨴᩮᩈᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ – 'ᩑᨳ ᨽᩮᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᩣᨾᩮ ᩅᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨶᨷᩣᨶᨣᨶ᩠ᨵᨾᩣᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩔᩣᨾᩦ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩅᩥᩈᨿᨲᩣᨿ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩩᨲᨲᩣᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨲᩣᨿᨷᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩥ ᨧ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥᨷᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨

ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᨷᨶ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩔ ᩅᩪᨷᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩮᩈᩩ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩴ ᩅᩪᨷᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮ ᨷᩅᩮᩃᩦ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᨷᨶ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨽᩅᩮ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩴ ᩅᩪᨷᩈᨶ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩁᩪᨷᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ , ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ᪨ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩮᩈᩩ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩔ ᩅᩪᨷᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩮᩅ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨

ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩉᩮᨲᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᨿ ᨲᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩪᨷᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᩁᩪᨷᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᨲᩣᨶᩮᩅ, ᨿᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨷᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ, ᨴᩈ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ, ᨶᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ, ᨧᨲᩔᩮᩣ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᨲᩦᨱᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨨᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨶᩥᨷᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨷᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨

ᩏᨲᩩ ᨷᨶ ᨷᨮᨾᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣ ᩑᩈ ᩏᨲᩩ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ? ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈᨠᨾ᩠ᨾᨩᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩ᪨ ᩈᩣ ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩏᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᨧᩮᩈ ᨴᨶ᩠ᨵᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ; ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᩁᨶ᩠ᨲᩮᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨮᨾᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨷᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩏᨲᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᨶᩅᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨷᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨷᨶᩔ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ? ᨾᩣᨲᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩮᨲᩴ –

"ᨿᨬ᩠ᨧᩔ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩦ ᨾᩣᨲᩣ, ᩋᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ;

ᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣᨷᩮᨲᩥ, ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨣᨲᩮᩣ ᨶᩁᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪓᪕);

ᩑᩅᩴ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨣᨲᩮᩣ ᨴᩣᩁᨠᩮᩣ ᨾᩣᨲᩁᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᩉᨭᩋᨶ᩠ᨶᨷᩣᨶᩮᩣᨩᩣᨿ ᨿᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩣᩅ ᨮᩣᨶᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᩥ᪨ ᨶᨶᩩ ᨧ ᩈᩣ ᩒᨩᩣ ᨡᩁᩣ? ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ? ᨠᨳᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨷᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᨶ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ; ᩑᨠᩔ ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩣᨶᩴ ᨣᨲᨠᩣᩃᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᩩᩁᩮ ᩅᩣ

បតិដ្ឋាតុ បច្ឆា វា; យថា មាតរា អជ្ឈោហដអន្នបានោជា ទារកស្ស សរីរេ បតិដ្ឋាតិ, តថា អដ្ឋ រូបានិ សមុដ្ឋាបេតិ។

ឱបបាតិកស្សាបិ បកតិបដិយត្តានំ ខាទនីយភោជនីយានំ អតិដ្ឋានេន និដ្ឋត្តស្ស តានិ គហេត្វា អជ្ឈោហរតោ ឋានប្បត្តា ឱជា រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។ ឯកោ អន្នបានរហិតេ អរញ្ញេ និដ្ឋត្តតិ, មហាឆាតកោ ហោតិ, អត្តនោវ ជិវ្ហាយ ខេឡំ បរិវត្តេត្វា គិលតិ។ តត្រាបិស្ស ឋានប្បត្តា ឱជា រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។

ឯត្ថ បញ្ចវីសតិយា កោដ្ឋាសេសុ ទ្វេវ រូបានិ រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ – តេជោធាតុ ច កពឡីការាហារោ ច។ អរូបេបិ ទ្វេយេវ ធម្មា រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ – ចិត្តញ្ចេវ កម្មចេតនា ច។ តត្ថ រូបំ ឧប្បាទក្ខណេ ច ឋិតិក្ខណេ ច ទុព្ពលំ, ភង្គក្ខណេ ពលវន្តំ ភង្គក្ខណេ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។ ចិត្តំ ភង្គក្ខណេ ច ឋិតិក្ខណេ ច ទុព្ពលំ, ឧប្បាទក្ខណេយេវ ពលវន្តំ ឧប្បាទក្ខណេយេវ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។ កម្មចេតនា និរុទ្ធាវ បច្ចយោ ហោតិ។ អតីតេ កប្បកោដិសតសហស្សមត្ថកេបិ ហិ អាយូហិតំ កម្មំ ឯតរហិ បច្ចយោ ហោតិ។ ឯតរហិ អាយូហិតំ អនាគតេ កប្បកោដិសតសហស្សបរិយោសានេបិ បច្ចយោ ហោតីតិ។ ឯវំ 'បុព្វាបរតោ' វេទិតព្វា។

'អទ្ធានបរិច្ឆេទតោ'តិ រូបំ កិត្តកំ អទ្ធានំ តិដ្ឋតិ? អរូបំ កិត្តកន្តិ? រូបំ គរុបរិណាមំ ទន្ធនិរោធំ។ អរូបំ លហុបរិណាមំ ខិប្បនិរោធំ។ រូបេ ធរន្តេយេវ សោឡស ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ។ តំ បន សត្តរសមេន ចិត្តេន សទ្ធិំ និរុជ្ឈតិ។ យថា ហិ បុរិសោ 'ផលំ បាតេស្សាមី'តិ មុគ្គរេន រុក្ខសាខំ បហរេយ្យ, ផលានិ ច បត្តានិ ច ឯកក្ខណេយេវ វណ្ដតោ មុច្ចេយ្យុំ។ តត្ថ ផលានិ អត្តនោ ភារិកតាយ បឋមតរំ បថវិយំ បតន្តិ, បត្តានិ លហុកតាយ បច្ឆា។ ឯវមេវ មុគ្គរប្បហារេន បត្តានញ្ច ផលានញ្ច ឯកក្ខណេ វណ្ដតោ មុត្តកាលោ វិយ បដិសន្ធិក្ខណេ រូបារូបធម្មានំ ឯកក្ខណេ បាតុភាវោ; ផលានំ ភារិកតាយ បឋមតរំ បថវិយំ បតនំ វិយ រូបេ ធរន្តេយេវ សោឡសន្នំ ចិត្តានំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈនំ; បត្តានំ លហុកតាយ បច្ឆា បថវិយំ បតនំ វិយ រូបស្ស សត្តរសមេន ចិត្តេន សហ និរុជ្ឈនំ។

តត្ថ កិញ្ចាបិ រូបំ ទន្ធនិរោធំ គរុបរិណាមំ, ចិត្តំ ខិប្បនិរោធំ លហុបរិណាមំ, រូបំ បន អរូបំ អរូបំ វា រូបំ ឱហាយ បវត្តិតុំ ន សក្កោន្តិ។ ទ្វិន្នម្បិ ឯកប្បមាណាវ បវត្តិ។ តត្រាយំ ឧបមា – ឯកោ បុរិសោ លកុណ្ឋកបាទោ, ឯកោ ទីឃបាទោ។ តេសុ ឯកតោ មគ្គំ គច្ឆន្តេសុ យាវ ទីឃបាទោ ឯកបទវារំ អក្កមតិ, តាវ ឥតរោ បទេ បទំ អក្កមិត្វា សោឡសបទវារេន គច្ឆតិ។ ទីឃបាទោ លកុណ្ឋកបាទស្ស សោឡស បទវារេ អត្តនោ បទំ អញ្ឆិត្វា អាកឌ្ឍិត្វា ឯកមេវ បទវារំ ករោតិ។ ឥតិ ឯកោបិ ឯកំ អតិក្កមិតុំ ន សក្កោតិ។ ទ្វិន្នម្បិ គមនំ ឯកប្បមាណមេវ ហោតិ។ ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។ លកុណ្ឋកបាទបុរិសោ វិយ អរូបំ; ទីឃបាទបុរិសោ វិយ រូបំ; ទីឃបាទស្ស ឯកំ បទវារំ អក្កមនកាលេ ឥតរស្ស សោឡសបទវារអក្កមនំ វិយ រូបេ ធរន្តេយេវ អរូបធម្មេសុ សោឡសន្នំ ចិត្តានំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈនំ; ទ្វិន្នំ បុរិសានំ លកុណ្ឋកបាទបុរិសស្ស សោឡស បទវារេ ឥតរស្ស អត្តនោ បទំ អញ្ឆិត្វា អាកឌ្ឍិត្វា ឯកបទវារករណំ វិយ រូបស្ស សត្តរសមេន ចិត្តេន សទ្ធិំ និរុជ្ឈនំ; ទ្វិន្នំ បុរិសានំ អញ្ញមញ្ញំ អនោហាយ ឯកប្បមាណេនេវ គមនំ វិយ អរូបស្ស រូបំ រូបស្ស អរូបំ អនោហាយ ឯកប្បមាណេនេវ បវត្តនន្តិ។ ឯវំ 'អទ្ធានបរិច្ឆេទតោ' វេទិតព្វា។

‘ឧក្បុប្បាទភាភាតិទោឆតោ’តិ ឰាធំ បន្និយកមូឌំ ឆបេត្វា ឌីបេតព្វ៉ា បឆយញ្ញាបដិសន្ធិចិត្តំ, ទុតិយំ កចក្កំ, តតិយំ កចក្កំ...បេ...

សោញ្ញអសយំ កចក្កំ៉ តេសុ ឧពេកស្ស ក្ជប្បាទក្ខិតិកក្កចសេត តយោ តយោ ឈណា៉ តត្ថ ឧពេកស្ស ចិត្តស្ស តីសុ តីសុ ឈណេសុ សយតិស

សយតិស កមូឌរូបិតិ ក្ជប្បជ្ជន្តិ៉ តេសុ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ កមូឌរូបំ សត្តរសមស្ស កចក្កចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេយេច

តិរុជ្ឈតិ; ឋិតិក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ ឋិតិក្ខណេយេច; កក្កក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ កក្កក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតិ៉ ឧចំ ទុតិយកចក្កចិត្តំ អាទិំ កត្វា អត្តតោ

អត្តតោ សត្តរសមេត ចិត្តេត សទ្ធិំ យោជេត្វា តយោ តេតព្វ៉ា ឰាតិ សោញ្ញអស តិកា អដ្ឋចត្តាលីស ហោន្តិ៉ អយំ

អដ្ឋចត្តាលីសកមូឌរូបបចេណី តាយ៉ សា បតេសា ទត្តិន្នា ឌិចា ច ឈាចក្ខាតយ្យិ ក្ជប្បាត្តាតយ្យិ ឃុត្តាតយ្យិ បយត្តាតយ្យិ តឌីសោតោ ចិយ

ឧកត្តំ បចត្តតិ យេចាតិ៉ ឧចំ ‘ឧក្បុប្បាទភាភាតិទោឆតោ’ ចេឌិតព្វ៉ា

‘ភាតុប្បាទឧកតិទោឆតា’ បន្និយកមូឌេត ឌីបេតព្វ៉ា តត្ថ អាឃុសំឈារបរិយោសាទេ សោញ្ញអសត្តំ ចិត្តាតំ ចាទេ សតិ

ហេដ្ឋាសោញ្ញអសកំ ក្ជបរិសោញ្ញអសកត្តិ ចេក្ក ឧកតោ យោជេតព្វាតិ៉ ហេដ្ឋាសោញ្ញអសកស្មិំញាបឆយចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ

សយតិសកមូឌរូបំ ក្ជបរិសោញ្ញអសកស្មិំ បឆយចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតិ; ឋិតិក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ តស្ស ឋិតិក្ខណេយេច កក្កក្ខណេ

សមុដ្ឋិតំ តស្ស កក្កក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតិ៉ ហេដ្ឋិមសោញ្ញអសកស្មិំ បត ទុតិយចិត្តស្ស...បេ... សោញ្ញអសយចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ

សយតិសកមូឌរូបំ ទុតិចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតិ; តស្ស ឋិតិក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ ទុតិចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេយេច; កក្កក្ខណេ សមុដ្ឋិតំ

ទុតិចិត្តស្ស កក្កក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតិ៉ តតោ បដ្ឋាយ កមូឌរូបបចេណី ត បចត្តតិ៉ យទិ បចេត្តយ្យ, សត្តា អក្ខយា អចយា អជរា អយរា

តាយ កចេយ្យុំ៉

ឧត្ត បត យទេតំ ‘សត្តរសមស្ស កចក្កចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេយេច តិរុជ្ឈតី’តិអាឌិតា តយេត ‘ឧកស្ស ចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ ក្ជប្បត្តំ រូបំ

អញ្ញស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ តិរុជ្ឈតី’តិ អដ្ឋកថាយំ អាកតត្តា ចុត្តំ, តំ “យស្ស កាយសង្ខារោ តិរុជ្ឈតិ, តស្ស ចិត្តសង្ខារោ តិរុជ្ឈតី”តិ?

“អាមន្តា”តិ (យម៉ ១៉សង្ខារយមក៉លិង) ឰាមាយ បញ្ញាយា ចិរុជ្ឈតិ៉ កថំ? កាយសង្ខារោ ហិ ចិត្តសមុដ្ឋាតោ អស្សាសបស្សាសចាតោ៉

ចិត្តសមុដ្ឋាតរូបញ្ច ចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ ក្ជប្បជ្ជិត្វា យាច អញ្ញាតិ សោញ្ញអស ចិត្តាតិ ក្ជប្បជ្ជន្តិ តាច តិដ្ឋតិ៉ តេសំ សោញ្ញអសត្តំ

សព្វបន្និមេត សទ្ធិំ តិរុជ្ឈតិ៉ ឰាតិ យេត ចិត្តេត សទ្ធិំ ក្ជប្បជ្ជតិ, តតោ បដ្ឋាយ សត្តរសមេត សទ្ធិំ តិរុជ្ឈតិ; ត កស្សចិ ចិត្តស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ ចា

ឋិតិក្ខណេ ចា តិរុជ្ឈតិ, តាបិ ឋិតិក្ខណេ ចា កក្កក្ខណេ ចា ក្ជប្បជ្ជតិ៉ ឧសា ចិត្តសមុដ្ឋាតរូបស្ស ឆមូតាតិ តិយមេតោ ចិត្តសង្ខារេត សទ្ធិំ

ឧកក្ខណេ តិរុជ្ឈតតោ “អាមន្តា”តិ ចុត្តំ៉

យោ ចាយំ ចិត្តសមុដ្ឋាតស្ស ឈណតិយមោ ចុត្តោ កមូឌិសមុដ្ឋាតស្សាបិ អយមេច ឈណតិយមោ៉ តស្មា បដិសន្ធិចិត្តេត សហុប្បត្តំ

កមូឌរូបំ តតោ បដ្ឋាយ សត្តរសមេត សទ្ធិំ តិរុជ្ឈតិ៉ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេ ក្ជប្បត្តំ អដ្ឋារសមស្ស ក្ជប្បាទក្ខណេ តិរុជ្ឈតិ៉ បដិសន្ធិចិត្តស្ស

កក្កក្ខណេ ក្ជប្បត្តំ អដ្ឋារសមស្ស ឋាតក្ខណេ តិរុជ្ឈតីតិ ឰាមិតា តយេតេត្ថ យោជេតា កាតព្វ៉ា តតោ បរំ បត ក្ជតុសមុដ្ឋាតិកបចេណីយេច

តិដ្ឋតិ៉ ‘តីហរិត្វា ឍោសេបឆា’តិ ចត្តព្វំ ហោតិ៉ ឧចំ ‘ភាតុប្បាទឧកតិទោឆតា’ ចេឌិតព្វ៉ា

‘ឯកុប្បាទឯកនិរោធតោ’តិ រូបំ បន រូបេន សហ ឯកុប្បាទំ ឯកនិរោធំ។ អរូបំ អរូបេន សហ ឯកុប្បាទំ ឯកនិរោធំ។ ឯវំ ‘ឯកុប្បាទឯកនិរោធតោ’ វេទិតព្ពា។

‘នានុប្បាទនានានិរោធតោ’ បន ចតុសន្តតិរូបេន ទីបេតព្ពា។ កាយស្ស ហិ វុឌ្ឍិ បិឡកតលិ អថា កោសយត្តកា តចបរិយន្តស្ស សរីរស្ស តត្ថ តត្ថ ចតុសន្តតិរូបំ ឃនបុញ្ជភាវេន វត្តតិ។ ឯវំ វត្តមានស្សាបិស្ស ន ឯកុប្បាទាទិតា សល្លក្ខេតព្ពា។ យថា បន ឧបចិកាទីនិ ច កិបិល្លិកាទីនិ ច បន្តិលិកាយ យាតា ឯកាពទ្ធា វិយ ហោតិ, ន បន ឯកាពទ្ធា។ អញ្ញិស្សា ហិ សីសសន្តិកេ អញ្ញិស្សា សីសម្បិ ឧទរម្បិ បាទាបិ, អញ្ញិស្សា ឧទរសន្តិកេ អញ្ញិស្សា សីសម្បិ ឧទរម្បិ បាទាបិ, អញ្ញិស្សា បាទសន្តិកេ អញ្ញិស្សា សីសម្បិ ឧទរម្បិ បាទាបិ ហោន្តិ។ ឯវមេវ ចតុសន្តតិរូបានម្បិ អញ្ញស្ស ឧប្បាទក្ខណេ អញ្ញស្ស ឧប្បាទោបិ ហោតិ ឋិតិបិ ភង្គោបិ, អញ្ញស្ស ឋិតិក្ខណេ អញ្ញស្ស ឧប្បាទោបិ ហោតិ ឋិតិបិ ភង្គោបិ, អញ្ញស្ស ភង្គក្ខណេ អញ្ញស្ស ឧប្បាទោបិ ហោតិ ឋិតិបិ ភង្គោបិ។ ឯវមេត្ថ ‘នានុប្បាទនានានិរោធតោ’ វេទិតព្ពា។

‘អតីតាទីនិ’ បន ទុកទុកបរិយោសានានិ បិណ្ឌំ អាការតោ ច។ ‘បច្ចយសមុដ្ឋានានី’តិ “កម្មំ, កម្មបច្ចយំ, កម្មបច្ចយឧតុសមុដ្ឋាន”ន្តិអាទិនា (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ៦៥៣) នយេន ហេដ្ឋា កថិតានេវ។ បញ្ចាបិ បន ខន្ធា បរិនិប្ផន្នាវ ហោន្តិ, នោ អបរិនិប្ផន្នា; សង្ខតាវ នោ អសង្ខតា; អបិច និប្ផន្នាបិ ហោន្តីតិ។ សង្ខារក្ខន្ធស្ស ហិ និប្ផន្នភេទេ អបរិនិប្ផន្នំ អនិប្ផន្នញ្ច។ និរោធសមាបត្តិ បន នាមបញ្ញត្តិ ច កថន្តិ? និរោធសមាបត្តិ លោកិយលោកុត្តរាទីហិ ច សង្ខតាសង្ខតាទីហិ ច បរិនិប្ផន្នាបរិនិប្ផន្នាទីហិ ច ន វត្តព្ពា។ និប្ផន្នា បន ហោតិ សមាបជ្ជន្តេន សមាបជ្ជិតព្ពតោ។ តថា នាមបញ្ញត្តិ។ សាបិ ហិ លោកិយាទិភេទំ ន លភតិ; និប្ផន្នា បន ហោតិ នោ អនិប្ផន្នា; នាមគ្គហណញ្ហិ គណ្ហន្តោវ គណ្ហាតីតិ។

កមាទិវិនិច្ឆយកថា

ឯវំ បកិណ្ណកតោ ខន្ធេ វិទិត្វា បុន ឯតេស្វេវ –

ខន្ធេសុ ញាណភេទត្ថំ, កមតោថ វិសេសតោ;

អនូនាធិកតោ ចេវ, ឧបមាតោ តថេវ ច។

ទដ្ឋព្ពតោ ទ្វិធា ឯវំ, បស្សន្តស្សត្ថសិទ្ធិតោ;

វិនិច្ឆយនយោ សម្មា, វិញ្ញាតព្ពោ វិភាវិនា។

តត្ថ ‘កមតោ’តិ ឥធ ឧប្បត្តិក្កមោ, បហានក្កមោ, បដិបត្តិក្កមោ, ភូមិក្កមោ, ទេសនាក្កមោតិ ពហុវិធោ កមោ។

តត្ថ “បឋមំ កលលំ ហោតិ, កលលា ហោតិ អព្ពុទ”ន្តិ (សំ។ និ។ ១។២៣៥) ឯវមាទិ ឧប្បត្តិក្កមោ។ “ទស្សនេន បហាតព្ពា ធម្មា, ភាវនាយ បហាតព្ពា ធម្មា”តិ (ធ។ ស។ តិកមាតិកា ៨) ឯវមាទិ បហានក្កមោ។ “សីលវិសុទ្ធិ, ចិត្តវិសុទ្ធិ”តិ (ម។ និ។ ១។២៥៩; បដិ។ ម។ ៣។៤១) ឯវមាទិ បដិបត្តិក្កមោ។ “កាមាវចរា , រូបាវចរា”តិ ឯវមាទិ ភូមិក្កមោ។ “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា”តិ (ទី។ និ។ ៣។១៤៥) វា “ទានកថំ សីលកថ”ន្តិ (ម។ និ។ ២។៦៩; ទី។ និ។ ១។២៩៨) វា ឯវមាទិ ទេសនាក្កមោ។ តេសុ ឥធ ឧប្បត្តិក្កមោ តាវ ន យុជ្ជតិ, កលលាទីនំ វិយ ខន្ធានំ បុព្ពាបរិយវវត្ថានេន អនុប្បត្តិតោ; ន បហានក្កមោ កុសលាព្យាកតានំ អប្បហាតព្ពតោ; ន បដិបត្តិក្កមោ អកុសលានំ អប្បដិបជ្ជនីយតោ; ន ភូមិក្កមោ វេទនាទីនំ ចតុភូមកបរិយាបន្នត្តា។

ទេសនាក្កមោ បន យុជ្ជតិ។ អភេទេន ហិ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ អត្តគ្គាហបតិតំ វេនេយ្យជនំ សមូហឃនវិនិព្ភោគទស្សនេន អត្តគ្គាហតោ មោចេតុកាមោ ភគវា ហិតកាមោ តស្ស ជនស្ស សុខគហណត្ថំ ចក្ខុអាទីនម្បិ វិសយភូតំ ឱឡារិកំ បឋមំ រូបក្ខន្ធំ ទេសេសិ។ តតោ ឥដ្ឋានិដ្ឋរូបសំវេទិតំ វេទនំ, យំ វេទយតិ តំ សញ្ជានាតីតិ ឯវំ វេទនាវិសយស្ស អាការគ្គាហិកំ សញ្ញំ, សញ្ញាវសេន អភិសង្ខារកេ សង្ខារេ, តេសំ វេទនាទីនំ និស្សយំ អធិបតិភូតញ្ច វិញ្ញាណន្តិ ឯវំ តាវ ‘កមតោ’ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

‘វិសេសតោ’តិ ខន្ធានញ្ច ឧបាទានក្ខន្ធានញ្ច វិសេសតោ។ កោ បន នេសំ វិសេសោ? ខន្ធា តាវ អវិសេសតោ វុត្តា, ឧបាទានក្ខន្ធា សាសវុបាទានីយភាវេន វិសេសេត្វា។ យថាហ –

“បញ្ច, ភិក្ខវេ, ខន្ធេ ទេសេស្សាមិ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេ ច, តំ សុណាថ។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ចក្ខន្ធា? យំ កិញ្ចិ, ភិក្ខវេ, រូបំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ…បេ… សន្តិកេ វា – អយំ វុច្ចតិ, រូបក្ខន្ធោ។ យា កាចិ វេទនា…បេ… យា កាចិ សញ្ញា…បេ… យេ កេចិ សង្ខារា…បេ… យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ …បេ… សន្តិកេ វា – អយំ វុច្ចតិ, វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចក្ខន្ធា។ កតមេ ច, ភិក្ខវេ, បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា? យំ កិញ្ចិ, ភិក្ខវេ, រូបំ…បេ… សន្តិកេ វា សាសវំ ឧបាទានិយំ – អយំ វុច្ចតិ, រូបុបាទានក្ខន្ធោ។ យា កាចិ វេទនា…បេ… យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ…បេ… សន្តិកេ វា សាសវំ ឧបាទានិយំ – អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា”តិ (សំ។ និ។ ៣។៤៨)។

ឯត្ថ ច យថា វេទនាទយោ អនាសវាបិ សាសវាបិ អត្ថិ, ន ឯវំ រូបំ។ យស្មា បនស្ស រាសដ្ឋេន ខន្ធភាវោ យុជ្ជតិ តស្មា ខន្ធេសុ វុត្តំ។ យស្មា រាសដ្ឋេន ច សាសវដ្ឋេន ច ឧបាទានក្ខន្ធភាវោ យុជ្ជតិ តស្មា ឧបាទានក្ខន្ធេសុ វុត្តំ។ វេទនាទយោ បន អនាសវាវ ខន្ធេសុ វុត្តា, សាសវា ឧបាទានក្ខន្ធេសុ។ ‘ឧបាទានក្ខន្ធា’តិ ឯត្ថ ច ឧបាទានគោចរា ខន្ធា ឧបាទានក្ខន្ធាតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ ឥធ បន សព្ពេបេតេ ឯកជ្ឈំ កត្វា ខន្ធាតិ អធិប្បេតា។

‘ឩនាធិកតោ’តិ កស្មា បន ភគវតា បញ្ចេវ ខន្ធា វុត្តា អនូនា អនធិកាតិ? សព្ពសង្ខតសភាគេកសង្គហតោ, អត្តត្តនិយគ្គាហវត្ថុស្ស ឯតប្បរមតោ, អញ្ញេសញ្ច តទវរោធតោ។ អនេកប្បភេទេសុ ហិ សង្ខតធម្មេសុ សភាគវសេន សង្គយ្ហមានេសុ រូបំ រូបសភាគសង្គហវសេន ឯកោ ខន្ធោ ហោតិ, វេទនា វេទនាសភាគសង្គហវសេន ឯកោ ខន្ធោ ហោតិ។ ឯស នយោ សញ្ញាទីសុបិ។ តស្មា សព្ពសង្ខតសភាគសង្គហតោ បញ្ចេវ វុត្តា។ ឯតប្បរមញ្ចេតំ អត្តត្តនិយគ្គាហវត្ថុ យទិទំ រូបាទយោ បញ្ច។ វុត្តញ្ហេតំ – “រូបេ ខោ, ភិក្ខវេ, សតិ រូបំ ឧបាទាយ រូបំ អភិនិវិស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ – ‘ឯតំ មម, ឯសោហមស្មិ, ឯសោ មេ អត្តា’តិ (សំ॰ និ॰ ៣.២០៧)។ វេទនាយ… សញ្ញាយ… សង្ខារេសុ…។ វិញ្ញាណេ សតិ វិញ្ញាណំ ឧបាទាយ វិញ្ញាណំ អភិនិវិស្ស ឯវំ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ – ‘ឯតំ មម, ឯសោហមស្មិ, ឯសោ មេ អត្តា’”តិ។ តស្មា អត្តត្តនិយគ្គាហវត្ថុស្ស ឯតប្បរមតោបិ បញ្ចេវ វុត្តា។ យេបិ ចញ្ញេ សីលាទយោ បញ្ច ធម្មក្ខន្ធា វុត្តា, តេបិ សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នត្តា ឯត្ថេវ អវរោធំ គច្ឆន្តិ។ តស្មា អញ្ញេសំ តទវរោធតោបិ បញ្ចេវ វុត្តាតិ។ ឯវំ ‘ឩនាធិកតោ’ វិនិច្ឆយនយោ វិញ្ញាតព្ពោ។

‘ឧបមាតោ’តិ ឯត្ថ ហិ គិលានសាលូបមោ រូបុបាទានក្ខន្ធោ គិលានូបមស្ស វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធស្ស វត្ថុទ្វារារម្មណវសេន និវាសដ្ឋានតោ, គេលញ្ញូបមោ វេទនុបាទានក្ខន្ធោ អាពាធកត្តា, គេលញ្ញសមុដ្ឋានូបមោ សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ កាមសញ្ញាទិវសេន រាគាទិសម្បយុត្តវេទនាសម្ភវា, អសប្បាយសេវនូបមោ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ វេទនាគេលញ្ញស្ស និទានត្តា។ “វេទនំ វេទនត្តាយ សង្ខតមភិសង្ខរោន្តី”តិ (សំ॰ និ॰ ៣.៧៩) ហិ វុត្តំ។ តថា “អកុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិបាកំ កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ទុក្ខសហគត”ន្តិ (ធ॰ ស॰ ៥៥៦)។ គិលានូបមោ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ វេទនាគេលញ្ញេន អបរិមុត្តត្តា។ អបិច ចារកការណអបរាធការណការកអបរាធិកូបមា ឯតេ ភាជនភោជនព្យញ្ជនបរិវេសកភុញ្ជកូបមា ចាតិ, ឯវំ ‘ឧបមាតោ’ វិនិច្ឆយនយោ វិញ្ញាតព្ពោ។

‘ទដ្ឋព្ពតោ ទ្វិធា’តិ សង្ខេបតោ វិត្ថារតោ ចាតិ ឯវំ ទ្វិធា ទដ្ឋព្ពតោ បេត្ថ វិនិច្ឆយនយោ វិញ្ញាតព្ពោ។ សង្ខេបតោ ហិ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា អាសីវិសូបមេ (សំ॰ និ॰ ៤.២៣៨) វុត្តនយេន ឧក្ខិត្តាសិកបច្ចត្ថិកតោ, ភារសុត្តវសេន (សំ॰ និ॰ ៣.២២) ភារតោ, ខជ្ជនីយបរិយាយវសេន (សំ॰ និ॰ ៣.៧៩) ខាទកតោ, យមកសុត្តវសេន (សំ॰ និ॰ ៣.៨៥) អនិច្ចទុក្ខានត្តសង្ខតវធកតោ ទដ្ឋព្ពា។

វិត្ថារតោ បនេត្ថ ផេណបិណ្ឌោ វិយ រូបំ ទដ្ឋព្ពំ, ឧទកបុព្ពុឡំ វិយ វេទនា, មរីចិកា វិយ សញ្ញា, កទលិក្ខន្ធោ វិយ សង្ខារា, មាយា វិយ វិញ្ញាណំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“ផេណបិណ្ឌូបមំ រូបំ, វេទនា បុព្ពុឡូបមា;

មរីចិកូបមា សញ្ញា, សង្ខារា កទលូបមា;

មាយូបមញ្ច វិញ្ញាណំ, ទេសិតាទិច្ចពន្ធុនា”តិ។ (សំ។ និ។ ៣។៩៥);

តត្ថ រូបាទីនំ ផេណបិណ្ឌាទីហិ ឯវំ សទិសតា វេទិតព្ពា – យថា ហិ ផេណបិណ្ឌោ និស្សារោវ ឯវំ រូបម្បិ និច្ចសារធុវសារអត្តសារវិរហេន និស្សារមេវ។ យថា ច សោ ‘ឥមិនា បត្តំ វា ថាលកំ វា ករិស្សាមី’តិ គហេតុំ ន សក្កា, គហិតោបិ តមត្ថំ ន សាធេតិ ភិជ្ជតេវ; ឯវំ រូបម្បិ ‘និច្ច’ន្តិ វា ‘ធុវ’ន្តិ វា ‘អហ’ន្តិ វា ‘មម’ន្តិ វា គហេតុំ ន សក្កា, គហិតម្បិ ន តថា តិដ្ឋតិ, អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា អសុភញ្ញេវ ហោតីតិ។ ឯវំ ‘ផេណបិណ្ឌសទិសមេវ’ ហោតិ។

យថា វា បន ផេណបិណ្ឌោ ឆិទ្ទាវឆិទ្ទោ អនេកសន្ធិឃដិតោ ពហូន្នំ ឧទកសប្បាទីនំ បាណានំ អាវាសោ, ឯវំ រូបម្បិ ឆិទ្ទាវឆិទ្ទំ អនេកសន្ធិឃដិតំ។ កុលវសេន ចេត្ថ អសីតិ កិមិកុលានិ វសន្តិ។ តទេវ តេសំ សូតិឃរម្បិ វច្ចកុដិបិ គិលានសាលាបិ សុសានម្បិ។ ន តេ អញ្ញត្ថ គន្ត្វា គព្ភវុដ្ឋានាទីនិ ករោន្តិ។ ឯវម្បិ ផេណបិណ្ឌសទិសំ។ យថា ច ផេណបិណ្ឌោ អាទិតោវ ពទរបក្កមត្តោ ហុត្វា អនុបុព្ពេន បព្ពតកូដមត្តោបិ ហោតិ, ឯវំ រូបម្បិ អាទិតោ កលលមត្តំ ហុត្វា អនុបុព្ពេន ព្យាមមត្តម្បិ គោណមហិំសហត្ថិអាទីនំ វសេន បព្ពតកូដមត្តម្បិ ហោតិ, មច្ឆកច្ឆបាទីនំ វសេន អនេកយោជនសតប្បមាណម្បិ។ ឯវម្បិ ផេណបិណ្ឌសទិសំ។ យថា ច ផេណបិណ្ឌោ ឧដ្ឋិតមត្តោបិ ភិជ្ជតិ, ថោកំ គន្ត្វាបិ, សមុទ្ទំ បត្វា បន អវស្សមេវ ភិជ្ជតិ; ឯវមេវ រូបម្បិ កលលភាវេបិ ភិជ្ជតិ, អព្ពុទាទិភាវេ, អន្តរា បន អភិជ្ជមានម្បិ វស្សសតាយុកានំ វស្សសតំ បត្វា អវស្សមេវ ភិជ្ជតិ, មរណមុខេ ចុណ្ណវិចុណ្ណំ ហោតិ។ ឯវម្បិ ផេណបិណ្ឌសទិសំ។

យថា បន បុព្ពុឡំ អសារោ, ឯវំ វេទនាបិ។ យថា ច សោ អពលោ, អគយ្ហុបគោ, ន សក្កា តំ គហេត្វា ផលកំ វា អាសនំ វា កាតុំ, គហិតគ្គហិតោបិ ភិជ្ជតេវ; ឯវំ វេទនាបិ អពលា, អគយ្ហុបគា, ន សក្កា ‘និច្ចា’តិ វា ‘ធុវា’តិ វា គហេតុំ, គហិតាបិ ន តថា តិដ្ឋតិ។ ឯវំ អគយ្ហុបគតាយបិ វេទនា ‘បុព្ពុឡសទិសា’។ យថា បន តស្មិំ តស្មិំ ឧទកពិន្ទុម្ហិ បុព្ពុឡំ ឧប្បជ្ជតិ ចេវ និរុជ្ឈតិ ច, ន ចិរដ្ឋិតិកោ ហោតិ; ឯវំ វេទនាបិ ឧប្បជ្ជតិ ចេវ និរុជ្ឈតិ ច, ន ចិរដ្ឋិតិកា ហោតិ, ឯកច្ឆរក្ខណេ កោដិសតសហស្សសង្ខ្យា ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈតិ។ យថា ច បុព្ពុឡំ ឧទកតលំ, ឧទកពិន្ទុំ , ឧទកជល្លំ សង្កឌ្ឍិត្វា បុដំ កត្វា គហណវាតញ្ចាតិ ចត្តារិ ការណានិ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ; ឯវំ វេទនាបិ វត្ថុំ, អារម្មណំ, កិលេសជាលំ, ផស្សសង្ឃដ្ដនញ្ចាតិ ចត្តារិ ការណានិ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវម្បិ វេទនា បុព្ពុឡសទិសា។

សញ្ញាបិ អសារកដ្ឋេន ‘មរីចិសទិសា’។ តថា អគយ្ហុបគដ្ឋេន; ន ហិ សក្កា តំ គហេត្វា បិវិតុំ វា ន្ហាយិតុំ វា ភាជនំ វា បូរេតុំ។ អបិច យថា មរីចិ វិប្ផន្ទតិ, សញ្ជាតូមិវេគា វិយ ខាយតិ; ឯវំ នីលសញ្ញាទិភេទា សញ្ញាបិ នីលាទិអនុភវនត្ថាយ ផន្ទតិ វិប្ផន្ទតិ។ យថា ច មរីចិ មហាជនំ វិប្បលម្ភេតិ , ‘បរិបុណ្ណវាបី វិយ បរិបុណ្ណនទី វិយ ទិស្សតី’តិ វទាបេតិ; ឯវំ សញ្ញាបិ វិប្បលម្ភេតិ, ‘ឥទំ នីលកំ សុភំ សុខំ និច្ច’ន្តិ វទាបេតិ។ បីតកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ វិប្បលម្ភនេនាបិ មរីចិសទិសា។

សង្ខារាបិ អសារកដ្ឋេន ‘កទលិក្ខន្ធសទិសា’។ តថា អគយ្ហុបគដ្ឋេន។ យថេវ ហិ កទលិក្ខន្ធតោ កិញ្ចិ គហេត្វា ន សក្កា គោបានសិអាទីនមត្ថាយ ឧបនេតុំ, ឧបនីតម្បិ ន តថា ហោតិ; ឯវំ សង្ខារាបិ ន សក្កា និច្ចាទិវសេន គហេតុំ, គហិតាបិ ន តថា ហោន្តិ។

ឃថា ច ពេលិក្ខេន្ត្ថា ពាហុចដ្ឋិបរេយាឆារេតា ហោតិ, ឲុចំ បដ្ឋារក្ខេន្ត្ថាបិ ពាហុឆយ្យបរេយាឆារេតា៑ ឃថា ច ពេលិក្ខេន្ត្ថា តាតាលក្ខេលា, អេឌ្ឋារេឃច ហិ ឥាហិរាឃ បត្តចដ្ឋិឃា ចេណ្ឋា, អេឌ្ឋា ពទេតា អត្ថត្តេទត្ថត្តទាត់; ឲុចរេឃច បដ្ឋារក្ខេន្ត្ថាបិ អេឌ្ឋារេឆច ឋឃ្យ្យ្យ លក្ខេណំ, អេឌ្ឋា ទេចពតាឌីត៑ បរេយាឆារេតត្វា បត បដ្ឋារក្ខេន្ត្ថារេត្វច ទុដ្ឋិតិ៑ ឲុចយ្បិ បដ្ឋារក្ខេន្ត្ថា ពេលិក្ខេន្ត្ថបឌីរេបា៑

ចិឌ្ឋាលយ្បិ អបារពេដ្ឋ្រេត ‘យាឃាបឌីរ្ស’៑ ពថា អពឃ្យាឋពេដ្ឋ្រេត៑ ឃថា ច យាឃា ញុត្តទា លហុបដ្ឋុបដ្ឋ្រាតា, ឲុចំ ចិឌ្ឋាលំ៑ ពតៃ្យាពទេតាបិ ញុត្តទេពេរេត្វច លហុបដ្ឋុបដ្ឋ្រាតពទេត្វា៑ ពេតេតច ហិ ចិរេត្វត បុទិរេបា អាពេពតា ចិឃ, ពេតា ចិឃ, ដ៉េតា ចិឃ, តិបិរេត្តា ចិឃ ហោតិ៑ អេឌ្ឋារេឆច ចាពេយតពាលេ ចិត្តំ, អេឌ្ឋា ពេយតពាលេឌីឃ្ញ៑ ឲុចយ្បិ ចិឌ្ឋាលំ យាឃាបឌីរ្ស៑ យាឃា ច យហាឌត់ ចទេត្វាតិ, ឃំ កិត្វិរេឆច ‘ញ្ជាងំ ឃ្យចណ្ឋិ ទេពំ យុត្តា’តិបិ ពហារេបតិ៑ ចិឌ្ឋាលយ្បិ យហាឌត់ ចទេត្វាតិ, ពេតេតច ចិរេត្វត អាពេដ្ឋត្តិ ចិឃ, ពេដ្ឋត្តិ ចិឃ, ដ៉េតំ ចិឃ, តិបិត្តិ ចិឃ ពត្វា ពាហារេបតិ៑ អេឌ្ឋារេឆច ច អាពេយតេ ចិត្តំ, អេឌ្ឋា ពេយតាឌីឃ្ញ៑ ឲុចយ្បិ ចិឌ្ឋាលំ យាឃាបឌីរ្ស៑ ចិរេបបទេតា ច ឃ្យុការេយ្យលយ្បិ ឌ្យឡ្យអាទិកយ្បិ អេឌ្ឋ្យត្តិពទ្បំ អឃ្យុកត្តិ ឌដ្ឋ្រេឌ្ឋា៑ រេចឌតា ពីហិ ឌុក្ខតាហិ អចិតិយុត្តរេតា ឌុក្ខាតិ បឌ្ឋាបដ្ឋារា អចិឆេឃ្យរេតា អតត្ថាតិ ចិឌ្ឋាលំ ដ្ឋ្រឃឌ្ឋាឃឆយ្យរេតា អតិដ្ឋត្តិ ឌដ្ឋ្រេឌ្ឋា៑

‘ឲុចំ បឃ្យុត្តឃ្យុត្តបិដ្ឋិរេតា’តិ ឲុចត្វា បរេដ្ឋបចិត្វារេចរេបត ដ្ឋិសា បឃ្យរេតា ឃា អត្តបិដ្ឋិ ហោតិ, ពទេតាបិ ចិតិដ្ឋឃតរេយា ចិឌ្ឋាពទេត្វា, រេបឃ្យចិឌំ – បរេដ្ឋបរេតា ពាច បដ្ឋាបិដាតក្ខេន្ត្ឋ្យ ដ្ឋ្រក្កិត្វាបិពបដ្ឋិពាឌីការេចត បឃ្យរេត្តា លទេន្ត្ថហិ ត ចិហឌ្ឋាតិ៑ ចិត្វារេតា បត ទ្វាបិឌីតិ រេឋលបិល្ខាឌីបឌីការេចត បឃ្យរេត្តា ត អបារេទឃ្យ បារេឆឃ្យី ហោតិ៑ ចិរេបបទេតា ច អេឌ្ឋ្យត្តិពទ្បំ អឃ្យុករេតា បឃ្យរេត្តា ពាឡ្យ្រលាការាហារ បទិឌាតាតិ , អឃ្យុកេ ឃ្យុកត្តិ ចិបល្លាសំ បឌហតិ, ពារេយាឈំ ដ្ឋ្រត្តទតិ, ពាយរេឃារពេត ចិឃំយុដ្ឋិតិ, ពាយាបរេចត អតាបរេចា ហោតិ, អតិឌ្ឋាពាឃពត្វិ កិត្ថិតិ, ពាយុបិដាត់ ត ដ្ឋ្របិឌីឃតិ៑ រេចឌត់ ឌុក្ខរេតា បឃ្យរេត្តា ឋឃ្យាហារ បទិឌាតាតិ, ឌុរេក្ខ ឃ្យលត្តិ ចិបល្លាសំ បឌហតិ, តចោឈំ ដ្ឋ្រត្តទតិ, តចរេឃារពេត ចិឃំយុដ្ឋិតិ, តចាបរេចត អតាបរេចា ហោតិ, ត្យាបិឌពាឃពត្វិ កិត្ថិតិ, ឃីលឌ្ឋាត្យុបិដាត់ ត ដ្ឋ្របិឌីឃតិ៑ បឌ្ឋា បដ្ឋារេទ ច អតត្តរេតា បឃ្យរេត្តា យរេតាបរេដ្ឋាតតាហារ បទិឌាតាតិ, អតត្តតិ អត្តាតិ ចិបល្លាសំ បឌហតិ, ឌីរេដ្ឋ្រាឈំ ដ្ឋ្រត្តទតិ, ឌីដ្ឋិរេឃារពេត ចិឃំយុដ្ឋិតិ, ឌីដ្ឋាបរេចត អតាបរេចា ហោតិ, ញ្ជាងំ បដ្ឋាកិតិរេចបពាឃពត្វិ កិត្ថិតិ, អត្តចាត្យុបិដាត់ ត ដ្ឋ្របិឌីឃតិ៑ ចិឌ្ឋាលំ អតិដ្ឋរេតា បឃ្យរេត្តា ចិឌ្ឋាលាហារ បទិឌាតាតិ, អតិដ្ឋេ តិដ្ឋត្តិ ចិបល្លាសំ បឌហតិ, អចិឌ្ឋាឈំ ដ្ឋ្រត្តទតិ, អចិឌ្ឋារេឃារពេត ចិឃំយុដ្ឋិតិ, អចិឌ្ឋាបរេចត អតាបរេចា ហោតិ, ឃីលឌ្ឋាតបរាយាបពាឃពត្វិ កិត្ថិតិ, ឌីដ្ឋបិដាត់ ត ដ្ឋ្របិឌីឃតិ៑

ឲុចំ យហាតិរ្សរ្ស, ចឆពាឌីចរេបត ឌឃ្យត់ ឃដ្ឋា;

ពដ្ឋា លទេន្ត្ថ ឌីរេទា, ចឆពាឌីចរេបត បឃ្យឃ្យាតិ៑

ឃ្យុត្តត្តកាឌតីឃចណ្ឋតា៑

១. អភិឆយ្ខភាដតឹយចល្លិតា

១១. ព្លងាតិ អភិឆយ្ខភាដតឹយំ ហោតិ. ពត្ថ ទ្វបក្លិត្តិឌ្ឌេរសា ហេដ្ឋា ទ្វបកល្លេ ចិត្តារិតតយេតេច ចេដិតព្ពា.

១៣. ចេងតាក្លិត្តិឌ្ឌេរេ ឲកចិឆេតាតិ ឲកកោដ្ឋាសេត. ឋស្សបយ្យយុព្ចាតិ ឋស្សេត បយ្យយុព្ចា. បព្ពាបិ ចព្យុស្នយិកចេងតា. បហេពុកក្នកេ បហេពុកា ចព្យុស្នយិកចេងតា, អហេពុកា កាយាចចរាច. ព្ពលយិតា ក្តបិយេត ក្យុលបងាឌីហិ ចុព្ចា ចេងតា ឌាតិពព្ពា.

អបិចាយំ ចេងតាក្លិត្តោ ឲកចិឆេត ឋស្សបយ្យយុព្ចតោ ងស្សិតោ, ក្វចិឆេត បហេពុកាហេពុកតោ, ពិចិឆេត ឌាតិតោ , ចព្យុព្ពិឆេត ក្នយត្ថរតោ, បញ្ចាចិឆេត ព្ពត្រ្តឹយតោ. ពត្ថ ឃុលិត្រ្តឹយក្នក្លិត្រ្តឹយាតិ កាឃបយ្យរាឆចត្ថកាតិ កាយាចចរាតេច. សោយតស្សិត្រ្តឹយំ លដ្ឋចត្ថកំ ចា អចត្ថកំ ចា ពោក្នយកំ. ចោយតស្សិត្រ្តឹយំ លដ្ឋចត្ថកំ កាយាចចរំ. ក្តបក្លិត្រ្តឹយំ ចក្លាឌិចព្យុបយ្យរាឆចត្ថកំ លដ្ឋចត្ថកំ អចត្ថកញ្ចា ចព្យុស្នយកំ. លព្ពិឆេត ចត្ថតោ ងស្សិតោ. ពត្ថ ឃុរិយា បញ្ចា ចេងតា បញ្ចាបយ្យរាឆចត្ថកា កាយាចចរាច លដ្ឋា អចត្ថកា ចា បចត្ថកា ចា ចព្យុស្នយិកា.

បព្ពចិឆេត ពត្ថ យតោរបយ្យស្សដា រេកងតោ ងស្សិតា, អដ្ឋចិឆេត ពត្ថ កាឃបយ្យស្សដា រេកងតោ, តចចិឆេត បព្ពចិឆរេករេដ យតោចិញ្ញាណឆាព្យុបយ្យស្សដា រេកងតោ, ងបចិឆេត អដ្ឋចិឆរេករេដ យតោចិញ្ញាណឆាព្យុបយ្យស្សដា រេកងតោ. ឲពោឃុ ហិ បព្ពចិឆរេករេដ យតោរបយ្យស្សដា យតោឆាព្យុបយ្យស្សដា, យតោចិញ្ញាណឆាព្យុបយ្យស្សដាតិ ក្តិឆា កិត្តា. អដ្ឋចិឆរេករេដ ពាឃ បឌ្ឍិ កាឃបយ្យស្សដាបិ ឃុលា ក្នក្លាតិ ក្តិឆា កិត្តា. តចចិឆរេករេដ បព្ពចិឆ ចុព្ចា យតោចិញ្ញាណឆាព្យុបយ្យស្សដា ក្យុលិឌិចរេត ពិឆា កិត្តា. ងបចិឆរេករេដ អដ្ឋចិឆ ចុព្ចា យតោចិញ្ញាណឆាព្យុបយ្យស្សដា ក្យុលិឌិចរេតេច ពិឆា កិត្តា.

ក្យុលព្ពិកោ ចេត្ថ កេចលំ ឃ្នរណព្ថយេច ចុព្ចា. បព្ពចិឆអដ្ឋចិឆតចចិឆរេករេឃុ បត តយំ ឌាព្យុំ យុព្ពដ្ឋាតេ តយោ ឌិត្តោ. អភិឆយ្ខញ្ញា បត្ថា ពឆាកពេត តយំ ឌាព្យុំ យុព្ពដ្ឋាតេ តយោ អឌិត្តោ តាយ តព្ថិ. អយំ ពាច ក្នកយ្វលកេ ឲកោ ចារេរា.

បត្ថា ហិ ព្ពលយ្យិ អភិឆយ្ខភាដតឹយេ ចេងតាក្លិត្តិ ភារេដត្តា ពិកេ កហេត្ថា ក្នកោឃុ បក្លិបិ, ក្នកេ កហេត្ថា ពិកោឃុ បក្លិបិ, ពិកេ ច ក្នកេ ច ក្តកពោចឆ្លតឹហារេត អាហរិ; បព្ពចិឆេត, ចព្យុឌឹបពិចិឆេត, ពិំបចិឆេត, ពាហ្យុចិឆេតាតិ បព្ពាឆាបិ ពាហ្យុចិឆេត ចេងតាក្លិត្តិ ងស្សេបិ. កឃ្ខា? ឃុក្កលព្ពាបរេយត ចេច ចេងតាចិលិសេត ច. ឆយ្ខំ សោព្យុំ តិបិត្តរេចបរិឃាឃ ហិ ឃេ រេចឃុព្ចា ពិកេ អាងាឃ ក្នកោឃុ បក្លិបិត្ថា កឌិយយាតំ បដិចិឌ្ឍិព្យុំ បក្កោត្តិ, ពេបំ បព្យាឃចសេត ពឆា កត្ថា រេងរេបិ. ឃេ ព្ពពរហិ អាការរហិ កឌិយយាតំ បដិចិឌ្ឍិព្យុំ បក្កោត្តិ, ពេបំ ពេហាការរហិ រេងរេបឹតិ. អឃរេពត្ថ ‘ឃុក្កលព្ពាបរេយា’. បយ្ខាបយ្ខព្ឌ្ឍា បត អត្ថតោ យហាចិបឃពាឃ ពិកេ ចា ក្នកោឃុ បក្លិបិត្ថា, ក្នកេ ចា ពិកោឃុ ក្តកពោចឆ្លតេត ចា, បព្ពចិឆាឌិតរេយត ចា, ឃឆា ឃឆា ព្ពឆ្ឋតិ ពឆា ពឆា រេងរេបព្យុំ បក្កោតិ. ពឃ្ខាបិ ព្ពរេយហាការរហិ រេងរេបឹតិ អឃយឃ្ស ‘រេងតាចិលិសេា’.

តត្ថ តិកេ អាទាយ ទុកេសុ បក្ខិបិត្វា ទេសិតវារោ ទុកមូលកោ នាម។ ទុកេ អាទាយ តិកេសុ បក្ខិបិត្វា ទេសិតវារោ តិកមូលកោ នាម។ តិកេ ច ទុកេ ច ឧភតោ វឌ្ឍេត្វា ទេសិតវារោ ឧភតោវឌ្ឍិតកោ នាម។ អវសានេ សព្ពវិធេនាតិអាទិវារោ ពហុវិធវារោ នាមាតិ ឯវំ តាវ ចត្តារោ មហាវារា។

តត្ថ ទុកមូលកេ ទុកេសុ លព្ភមានេន ឯកេកេន ទុកេន សទ្ធិំ តិកេសុ អលព្ភមានេ វេទនាត្តិកបីតិត្តិកសនិទស្សនត្តិកេ អបនេត្វា, សេសេ លព្ភមានកេ ឯកូនវីសតិ តិកេ យោជេត្វា, ទុតិយទុកបច្ចយត្តិកយោជនវារាទីនិ នវ វារសតានិ បញ្ញាសញ្ច វារា ហោន្តិ។ តេ សព្ពេបិ បិណ្ឌាយំ សំខិបិត្វា តត្ថ តត្ថ គហេតព្ពយុត្តកំ គហេត្វា ទុត្តា។ អសម្មុយ្ហន្តេន បន វិត្ថារតោ វេទិតព្ពា។

តិកមូលកេបិ តិកេសុ លព្ភមានេន ឯកេកេន តិកេន សទ្ធិំ ទុកេសុ អលព្ភមានេ បច្ចយទុកាទយោ ទុកេ អបនេត្វា, សេសេ លព្ភមានកេ សហេតុកទុកាទយោ បញ្ញាស ទុកេ យោជេត្វា, បច្ចយត្តិកទុតិយទុកយោជនវារាទីនិ នវ វារសតានិ បញ្ញាសញ្ច វារា ហោន្តិ។ តេបិ សព្ពេ បិណ្ឌាយំ សង្ខិបិត្វា តត្ថ តត្ថ គហេតព្ពយុត្តកំ គហេត្វា ទុត្តា។ អសម្មុយ្ហន្តេន បន វិត្ថារតោ វេទិតព្ពា។

ឧភតោវឌ្ឍិតកេ ទុវិធភេទេ ទុតិយទុកំ តិវិធភេទេ ច បច្ចយតិកំ អាទិំ កត្វា លព្ភមានេហិ ឯកូនវីសតិយា ទុកេហិ លព្ភមានេ ឯកូនវីសតិតិកេ យោជេត្វា ទុតិយទុកបច្ចយតិកយោជនវារាទយោ ឯកូនវីសតិវារា ទុត្តា។ ឯវ ទុកតិកានំ វសេន ឧភតោវឌ្ឍិតត្តា ឧភតោវឌ្ឍិតកោ នាម តតិយោ មហាវារោ។

ពហុវិធវារស្ស សព្ពវិធនិទ្ទេសេ អាទិតោ បដ្ឋាយ លព្ភមានេសុ ឯកូនវីសតិយា តិកេសុ ឯកេកេន សទ្ធិំ ចតស្សោ ភូមិយោ យោជេត្វា ឯកូនវីសតិ សព្ពវិធវារា ទុត្តា។ ចតុភូមិកវិធនិទ្ទេសេបិ តេនេវ នយេន តិកានំ វសេន ឯកូនវីសតិ វារា ទុត្តា។ តថា ពហុវិធវារេ វាតិ តិំសវិធវារោ ឯកោយេវាតិ សព្ពេបិ អដ្ឋបញ្ញាស វារា ហោន្តិ។ អយំ តាវេត្ថ វារបរិច្ឆេទវសេន បិណ្ឌវណ្ណនា។

ឥទានិ អត្ថវណ្ណនា ហោតិ។ តត្ថ សព្ពវិធនិទ្ទេសោ តាវ ឧត្តានត្ថោយេវ។ ចតុភូមិកវិធនិទ្ទេសេ ចក្ខុសម្ផស្សបច្ចយា វេទនាក្ខន្ធោ អត្ថិ កុសលោតិ កាមាវចរអដ្ឋកុសលចិត្តវសេន វេទិតព្ពោ។ អត្ថិ អកុសលោតិ ទ្វាទសអកុសលចិត្តវសេន វេទិតព្ពោ។ អត្ថិ អព្យាកតោតិ តិស្សោ មនោធាតុយោ, តិស្សោ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ, អដ្ឋ មហាវិបាកានិ, ទស កាមាវចរកិរិយាតិ ចតុវីសតិយា ចិត្តានំ វសេន វេទិតព្ពោ។

តត្ថ អដ្ឋ កុសលានិ ទ្វាទស អកុសលានិ ច ជវនវសេន លព្ភន្តិ។ កិរិយមនោធាតុ អាវជ្ជនវសេន លព្ភតិ។ ទ្វេ វិបាកមនោធាតុយោ សម្បដិច្ឆនវសេន, តិស្សោ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ សន្តីរណតទារម្មណវសេន, កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ វោដ្ឋព្ពនវសេន, អដ្ឋ មហាវិបាកចិត្តានិ តទារម្មណវសេន, នវ កិរិយចិត្តានិ ជវនវសេន លព្ភន្តិ។ សោតឃានជិវ្ហាកាយទ្វារេសុបិ ឯសេវ នយោ។

យតោទ្វារេ បន អត្ថិ កុសលោតិ ចតុភូមកកុសលវសេន កថិតំ, អត្ថិ អកុសលោតិ ទ្វាទសអកុសលវសេន។ អត្ថិ អព្យាកតោតិ ឯកាទសន្នំ កាមាវចរវិបាកានំ, ទសន្នំ កិរិយានំ , នវន្នំ រូបាវចរារូបាវចរកិរិយានំ, ចតុន្នំ សាមញ្ញផលានន្តិ ចតុត្តិំសចិត្តុប្បាទវសេន កថិតំ។ តត្ថ ចតុភូមកកុសលញ្ច អកុសលញ្ច ជវនវសេន លព្ភតិ។ កិរិយតោ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ អាវជ្ជនវសេន, ឯកាទស វិបាកចិត្តានិ តទារម្មណវសេន, តេភូមកកិរិយា ចេវ សាមញ្ញផលានិ ច ជវនវសេនេវ លព្ភន្តិ។ តានិ សត្តវីថាទីសុ យត្ថ កត្ថចិ ឋត្វា កថេតុំ វដ្ដន្តិ។ តីសុ វីថីសុ បន ឋត្វា ទីបិយមានានិ សុទីបិតានិ ហោន្តីតិ តីសុ វីថីស្វេវ ឋត្វា ទីបយិស្សាម។

ឯតានិ ហិ សព្វានិបិ ចិត្តានិ ចក្ខុទ្វារេ ឧបនិស្សយកោដិយា, សមតិក្កមវសេន, ភាវនាវសេនាតិ តីហាការេហិ លព្ភន្តិ។ តថា សោតទ្វារមនោទ្វារេសុបិ។ ឃានជិវ្ហាកាយទ្វារេសុ បន សមតិក្កមវសេន, ភាវនាវសេនាតិ ទ្វីហាការេហិ លព្ភន្តីតិ វេទិតព្វានិ។ កថំ? ឥធ ភិក្ខុ វិហារចារិកំ ចរមានោ កសិណមណ្ឌលំ ទិស្វា ‘កិំ នាមេត’ន្តិ បុច្ឆិត្វា ‘កសិណមណ្ឌល’ន្តិ វុត្តេ បុន ‘កិំ ឥមិនា ករោន្តី’តិ បុច្ឆតិ។ អថស្ស អាចិក្ខន្តិ – ‘ឯវំ ភាវេត្វា ឈានានិ ឧប្បាទេត្វា, សមាបត្តិបទដ្ឋានំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា, អរហត្តំ បាបុណន្តី’តិ។ អជ្ឈាសយសម្បន្នោ កុលបុត្តោ ‘ភារិយំ ឯត’ន្តិ អសល្លក្ខេត្វា ‘មយាបិ ឯស គុណោ និព្វត្តេតុំ វដ្ដតិ, ន ខោ បន សក្កា ឯវំ និបជ្ជិត្វា និទ្ទាយន្តេន និព្វត្តេតុំ, អាទិតោវ វីរិយំ កាតុំ សីលំ សោធេតុំ វដ្ដតី’តិ ចិន្តេត្វា សីលំ សោធេតិ។ តតោ សីលេ បតិដ្ឋាយ ទស បលិពោធេ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា, តិចីវរបរមេន សន្តោសេន សន្តុដ្ឋោ, អាចរិយុបជ្ឈាយានំ វត្តបដិវត្តំ កត្វា, កម្មដ្ឋានំ ឧគ្គណ្ហិត្វា, កសិណបរិកម្មំ កត្វា, សមាបត្តិយោ ឧប្បាទេត្វា, សមាបត្តិបទដ្ឋានំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា, អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តត្ថ សព្វាបិ បរិកម្មចេតនា កាមាវចរា, អដ្ឋសមាបត្តិចេតនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលចេតនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ចតុភូមិកចេតនានិព្វត្តិយា ពលវបច្ចយោ ហោតីតិ ចតុភូមិកចេតនា ចក្ខុសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ តាវ ‘ឧបនិស្សយវសេន’ លព្ភន្តិ។

ចក្ខុទ្វារេ បន រូបេ អាបាថគតេ ‘ឥដ្ឋេ មេ អារម្មណេ រាគោ ឧប្បន្នោ, អនិដ្ឋេ បដិឃោ, អសមបេក្ខនាយ មោហោ, វិនិពទ្ធស្ស បន មេ មានោ ឧប្បន្នោ, បរាមដ្ឋស្ស ទិដ្ឋិ, វិក្ខេបគតស្ស ឧទ្ធច្ចំ, អសន្និដ្ឋាគតស្ស វិចិកិច្ឆា, ថាមគតស្ស អនុសយោ ឧប្បន្នោ’តិ បរិគ្គហេ ឋិតោ កុលបុត្តោ អត្តនោ កិលេសុប្បត្តិំ ញត្វា ‘ឥមេ មេ កិលេសា វឌ្ឍមានា អនយព្យសនាយ សំវត្តិស្សន្តិ, ហន្ទ នេ និគ្គណ្ហាមី’តិ ចិន្តេត្វា ‘ន ខោ បន សក្កា និបជ្ជិត្វា និទ្ទាយន្តេន កិលេសេ និគ្គណ្ហិតុំ; អាទិតោវ វីរិយំ កាតុំ សីលំ សោធេតុ’ន្តិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តត្ថ សព្វាបិ បរិកម្មចេតនា កាមាវចរា, អដ្ឋសមាបត្តិចេតនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលចេតនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ រូបារម្មណេ ឧប្បន្នំ កិលេសំ សមតិក្កមិត្វា ជាតាតិ ចតុភូមិកចេតនា ចក្ខុសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ ‘សមតិក្កមវសេន’ លព្ភន្តិ។

ចក្ខុទ្វារេ បន រូបេ អាបាថគតេ ឯកោ ឯវំ បរិគ្គហំ បដ្ឋបេតិ – ‘ឥទំ រូបំ កិំ និស្សិត’ន្តិ? តតោ នំ ‘ភូតនិស្សិត’ន្តិ ញត្វា ចត្តារិ មហាភូតានិ ឧបាទារូបញ្ច រូបន្តិ បរិគ្គណ្ហាតិ, តទារម្មណេ ធម្មេ អរូបន្តិ បរិគ្គណ្ហាតិ។ តតោ សប្បច្ចយំ នាមរូបំ បរិគ្គហេត្វា តីណិ លក្ខណានិ អារោបេត្វា វិបស្សនាបដិបាដិយា សង្ខារេ សម្មសិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តត្ថ សព្វាបិ បរិកម្មចេតនា កាមាវចរា,

អដ្ឋសមាបត្តិចេតនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលចេតនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ រូបារម្មណំ សម្មសិត្វា និព្វត្តិតាតិ អយំ ចេតនា ចក្ខុសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ ‘ភាវនាវសេន’ លព្ភតិ។

អបរោ ភិក្ខុ សុណាតិ – ‘កសិណបរិកម្មំ កិរ កត្វា សមាបត្តិយោ ឧប្បាទេត្វា សមាបត្តិបទដ្ឋានំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បាបុណន្តី’តិ។ អជ្ឈាសយសម្បន្នោ កុលបុត្តោ ‘ភារិយំ ឯត’ន្តិ អសល្លក្ខេត្វា ‘មយាបិ ឯវ គុណោ និព្វត្តេតុំ វដ្ដតី’តិ បុរិមនយេនេវ បដិបជ្ជិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តត្ថ សព្វាបិ បរិកម្មចេតនា កាមាវចរា, អដ្ឋសមាបត្តិចេតនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលចេតនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ សោតវិញ្ញាណំ ចតុភូមិកចេតនា និព្វត្តិយា ពលវបច្ចយោ ហោតីតិ ចតុភូមិកចេតនា សោតសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ តាវ ‘ឧបនិស្សយវសេន’ លព្ភតិ។

សោតទ្វារេ បន សទ្ទេ អាបាថគតេតិ សព្វំ ចក្ខុទ្វារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯវំ សទ្ទារម្មណេ ឧប្បន្នំ កិលេសំ សមតិក្កមិត្វា គតាតិ ចតុភូមិកចេតនា សោតសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ ‘សមតិក្កមវសេន’ លព្ភតិ។

សោតទ្វារេ បន សទ្ទេ អាបាថគតេ ឯកោ ឯវំ បរិគ្គហំ បដ្ឋបេតិ – អយំ សទ្ទោ កឹ និស្សិតោតិ សព្វំ ចក្ខុទ្វារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯវំ សទ្ទារម្មណំ សម្មសិត្វា និព្វត្តិតាតិ អយំ ចេតនា សោតសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ ‘ភាវនាវសេន’ លព្ភតិ។

ឃានជិវ្ហាកាយទ្វារេសុ បន គន្ធារម្មណាទីសុ អាបាថគតេសុ ‘ឥដ្ឋេ មេ អារម្មណេ រាគោ ឧប្បន្នោ’តិ សព្វំ ចក្ខុទ្វារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯវំ គន្ធារម្មណាទីសុ ឧប្បន្នំ កិលេសំ សមតិក្កមិត្វា គតាតិ ចតុភូមិកចេតនា ឃានជិវ្ហាកាយសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ តីសុ ទ្វារេសុ ‘សមតិក្កមវសេន’ លព្ភតិ។

ឃានទ្វារាទីសុ បន គន្ធាទីសុ អាបាថគតេសុ ឯកោ ឯវំ បរិគ្គហំ បដ្ឋបេតិ – ‘អយំ គន្ធោ, អយំ រសោ, ឥទំ ផោដ្ឋព្ពំ កឹ និស្សិត’ន្តិ សព្វំ ចក្ខុទ្វារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯវំ គន្ធារម្មណាទីនិ សម្មសិត្វា និព្វត្តិតាតិ អយំ ចេតនា ឃានជិវ្ហាកាយសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ ‘ភាវនាវសេន’ លព្ភតិ។

មនោទ្វារេ បន តីហិបិ អាការេហិ លព្ភតិ។ ឯកច្ចោ ហិ ជាតឹ ភយតោ បស្សតិ, ជរំ ព្យាធឹ មរណំ ភយតោ បស្សតិ, ភយតោ ទិស្វា ‘ជាតិជរាព្យាធិមរណេហិ មុច្ចិតុំ វដ្ដតិ, ន ខោ បន សក្កា និបជ្ជិត្វា និទ្ទាយន្តេន ជាតិអាទីហិ មុច្ចិតុំ, អាទិតោវ វីរិយំ កាតុំ សីលំ សោធេតុំ វដ្ដតី’តិ ចិន្តេត្វា ចក្ខុទ្វារេ វុត្តនយេនេវ បដិបជ្ជិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តត្ថ សព្វាបិ បរិកម្មចេតនា កាមាវចរា, អដ្ឋសមាបត្តិចេតនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលចេតនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ ជាតិជរាព្យាធិមរណំ ចតុភូមិកចេតនានិព្វត្តិយា ពលវបច្ចយោ ហោតីតិ ចតុភូមិកចេតនា មនោសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា។ ឯវំ តាវ ‘ឧបនិស្សយវសេន’ លព្ភតិ។

មនោទ្វារេ បន ធម្មារម្មណេ អាបាថគតេតិ ឥដ្ឋំ ឆដ្ឋទ្វារេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ. ឯវំ ធម្មារម្មណេ ឧប្បន្នំ កិលេសំ សមតិក្កមិត្វា គតាតិ ចតុភូមិកវេទនា មនោសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា. ឯវំ 'សមតិក្កមវេទនា' លព្ភតិ.

មនោទ្វារេ បន ធម្មារម្មណេ អាបាថគតេ ឯកោ ឯវំ បរិគ្គហំ បដ្ឋបេតិ – 'ឥទំ ធម្មារម្មណំ កិំ និស្សិត'ន្តិ? 'វត្ថុនិស្សិត'ន្តិ. 'វត្ថុ កិំ និស្សិត'ន្តិ? 'មហាភូតានិ និស្សិត'ន្តិ. សោ ចត្តារិ មហាភូតានិ ឧបាទារូបញ្ច រូបន្តិ បរិគ្គណ្ហាតិ, តទារម្មណេ ធម្មេ អរូបន្តិ បរិគ្គណ្ហាតិ. តតោ សប្បច្ចយំ នាមរូបំ បរិគ្គណ្ហិត្វា តីណិ លក្ខណានិ អារោបេត្វា វិបស្សនាបដិបាដិយា សង្ខារេ សម្មសិត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ. តត្ថ ឥដ្ឋាបិ បរិកម្មវេទនា កាមាវចរា, អដ្ឋសមាបត្តិវេទនា រូបាវចរារូបាវចរា, មគ្គផលវេទនា លោកុត្តរាតិ ឯវំ ធម្មារម្មណំ សម្មសិត្វា និព្វត្តិតាតិ អយំ វេទនា មនោសម្ផស្សបច្ចយា នាម ជាតា. ឯវំ 'ភាវនាវេទនា' លព្ភតិ. យា បនេតា សដ្ឋម្បិ ចតុវីសតិវិធាទិំ វារានិ បរិយាយតោ ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា...បេ... មនោសម្ផស្សជា វេទនាតិ ឆ ឆ វេទនា វុត្តា, តា សម្បយុត្តបច្ចយវសេន វុត្តាតិ.

អយំ វេទនាក្ខន្ធនិទ្ទេសោ.

សញ្ញាក្ខន្ធាទយោបិ ឥមិនា ឧបាយេន វេទិតព្វា. កេវលញ្ហិ សញ្ញាក្ខន្ធនិទ្ទេសេ តិកេសុ វេទនាត្តិកបីតិត្តិកាបិ លព្ភន្តិ, ទុកេសុ ច សុខសហគតទុកាទយោបិ. សង្ខារក្ខន្ធនិទ្ទេសេ ផស្សោបិ សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នត្តា ផស្សសម្បយុត្តោតិ អថវា ចិត្តសម្បយុត្តោតិ វុត្តំ. ទុកេសុ ច ហេតុទុកាទយោបិ លព្ភន្តិ. កិញ្ចាបិ សង្ខារក្ខន្ធនិទ្ទេសេ ឯវំ, វិញ្ញាណក្ខន្ធនិទ្ទេសេ ចក្ខុសម្ផស្សជាទិកាទំ អថវា ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិអាទិ វុត្តំ. ន ហិ សក្កា វិញ្ញាណំ មនោសម្ផស្សជន្តិ និទ្ទិសិតុំ. សេសមេត្ថ សញ្ញាក្ខន្ធេ វុត្តសទិសមេវ. ឥមេសំ បន តិណ្ណម្បិ ខន្ធានំ និទ្ទេសេសុ វេទនាក្ខន្ធនិទ្ទេសតោ អតិរេកតរា លទ្ធា. តេសំ វសេន វារប្បភេទោ វេទិតព្វោតិ.

អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

១. បញ្ហាបុច្ឆកវណ្ណនា

១៥០. ឥទានិ បញ្ហាបុច្ឆកំ ហោតិ. តត្ថ បញ្ហាបុច្ឆកេ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ "កតិ កុសលា? កតិ អកុសលា? កតិ អព្យាកតា"តិអាទិនា នយេន យំ លព្ភតិ, យញ្ច ន លព្ភតិ, តំ សព្វំ បុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជនេ "រូបក្ខន្ធោ អព្យាកតោ"តិអាទិនា នយេន យំ លព្ភតិ តទេវ ឧទ្ធដន្តិ វេទិតព្វំ. យត្ថ យត្ថ ច 'ឯកោ ខន្ធោ'តិ វា 'ទ្វេ ខន្ធា'តិ វា បរិច្ឆេទំ អកត្វា "សិយា ឧប្បន្នា, សិយា អនុប្បន្នា"តិអាទិនា នយេន ទេសនា ឋបិតា, តត្ថ តត្ថ បញ្ចន្នម្បិ ខន្ធានំ គហណំ វេទិតព្វំ. សេសា តេសំ តេសំ ខន្ធានំ កុសលាទិភាវោ ហេដ្ឋា ធម្មសង្គហដ្ឋកថាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. [illegible]) វុត្តោយេវ.

អារម្មណត្តិកេសុ បន ចត្តារោ ខន្ធា បញ្ចាបណ្ណាស កាមាវចរធម្មេ អារព្ភ រជ្ជន្តស្ស ទុស្សន្តស្ស មុយ្ហន្តស្ស វិចរន្តស្ស សម្មសន្តស្ស បច្ចវេក្ខន្តស្ស ច បរិត្តារម្មណា ហោន្តិ, សត្តវីសតិ រូបារូបាវចរធម្មេ អារព្ភ រជ្ជន្តស្ស ទុស្សន្តស្ស មុយ្ហន្តស្ស វិចរន្តស្ស បរិគ្គហំ បដ្ឋបេន្តស្ស មហគ្គតារម្មណា, មគ្គផលនិព្វានានិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អប្បមាណារម្មណា, បញ្ញត្តិំ បច្ចវេក្ខណកាលេ នវត្តព្វារម្មណាតិ។

តេយេវ សេក្ខាសេក្ខានំ មគ្គបច្ចវេក្ខណកាលេ មគ្គារម្មណា ហោន្តិ, មគ្គកាលេ សហជាតហេតុនា មគ្គហេតុកា, មគ្គំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខណកាលេ អារម្មណាធិបតិនា មគ្គាធិបតិនោ , វីរិយជេដ្ឋកំ វា វីមំសជេដ្ឋកំ វា មគ្គំ ភាវេន្តស្ស សហជាតាធិបតិនា មគ្គាធិបតិនោ, ឆន្ទជេដ្ឋកំ បន ចិត្តជេដ្ឋកំ វា ភាវេន្តស្ស នវត្តព្វារម្មណា នាម ហោន្តិ។

អតីតានិ បន ខន្ធធាតុអាយតនានិ អារព្ភ រជ្ជន្តស្ស ទុស្សន្តស្ស មុយ្ហន្តស្ស វិចរន្តស្ស បរិគ្គហំ បដ្ឋបេន្តស្ស អតីតារម្មណា ហោន្តិ, អនាគតានិ អារព្ភ អនាគតារម្មណា ហោន្តិ, បច្ចុប្បន្នានិ អារព្ភ បច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោន្តិ, បញ្ញត្តិំ វា និព្វានំ វា បច្ចវេក្ខន្តស្ស នវត្តព្វារម្មណា ហោន្តិ។

តថា អត្តនោ ខន្ធធាតុអាយតនានិ អារព្ភ រជ្ជន្តស្ស ទុស្សន្តស្ស មុយ្ហន្តស្ស វិចរន្តស្ស បរិគ្គហំ បដ្ឋបេន្តស្ស អជ្ឈត្តារម្មណា ហោន្តិ, បរេសំ ខន្ធធាតុអាយតនានិ អារព្ភ ឯវំ បវត្តេន្តស្ស ពហិទ្ធារម្មណា, បណ្ណត្តិនិព្វានបច្ចវេក្ខណកាលេបិ ពហិទ្ធារម្មណាយេវ, កាលេន អជ្ឈត្តំ កាលេន ពហិទ្ធា ធម្មេសុ ឯវំ បវត្តេន្តស្ស អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា, អាកិញ្ចញ្ញាយតនកាលេ នវត្តព្វារម្មណាតិ វេទិតព្វា។

ឥតិ ភគវា ឥមំ ខន្ធវិភង្គំ សុត្តន្តភាជនីយាទិវសេន តយោ បរិវដ្ដេ នីហរិត្វា ភាជេន្តោ ទស្សេសិ។ តីសុបិ ហិ បរិវដ្ដេសុ ឯកោវ បរិច្ឆេទោ។ រូបក្ខន្ធោ ហិ សព្ពត្ថ កាមាវចរោយេវ។ ចត្តារោ ខន្ធា ចតុភូមកា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា កថិតាតិ។

សម្មោហវិនោទនិយា វិភង្គដ្ឋកថាយ

ខន្ធវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២។ អាយតនវិភង្គោ

១។ សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

១៤៥។ ឥទានិ តទនន្តរេ អាយតនវិភង្គនិទ្ទេសេ សុត្តន្តភាជនីយំ តាវ ទស្សេន្តោ ទ្វាទសាយតនានិ ចក្ខាយតនំ រូបាយតនន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ បាឡិមុត្តកេន តាវ នយេន –

អត្ថលក្ខណតាវត្វ, កមសង្ខេបវិត្ថារា;

តថា ទដ្ឋព្វតោ ចេវ, វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

តត្ថ វិសេសតោ តាវ ចក្ខតីតិ ចក្ខុ; រូបំ អស្សាទេតិ, វិភាវេតិ ចាតិ អត្ថោ។ រូបយតីតិ រូបំ; វណ្ណវិការំ អាបជ្ជមានំ ហទយង្គតភាវំ បកាសេតីតិ អត្ថោ។ សុណាតីតិ សោតំ។ សបតីតិ សទ្ទោ; ឧទាហរីយតីតិ អត្ថោ។ ឃាយតីតិ ឃានំ។ គន្ធយតីតិ គន្ធោ; អត្តនោ វត្ថុំ សូចយតីតិ អត្ថោ។ ជីវិតំ អវ្ហាយតីតិ ជិវ្ហា។ រសន្តិ តំ សត្តាតិ រសោ; អស្សាទេន្តីតិ អត្ថោ។ កុច្ឆិតានំ សាសវធម្មានំ អាយោតិ កាយោ។ អាយោតិ ឧប្បត្តិទេសោ។ ផុសីយតីតិ ផោដ្ឋព្វំ។ មុនាតីតិ មនោ។ អត្តនោ លក្ខណំ ធារេន្តីតិ ធម្មា។

អវិសេសតោ បន អាយតនតោ, អាយានំ តននតោ, អាយតស្ស ច នយនតោ អាយតនន្តិ វេទិតព្ពំ។ ចក្ខុរូបាទីសុ ហិ តំតំទ្វារារម្មណា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា សេន សេន អនុភវនាទិនា កិច្ចេន អាយតន្តិ ឧដ្ឋហន្តិ ឃដន្តិ វាយមន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តេ ច បន អាយភូតេ ធម្មេ ឯតានិ តនោន្តិ វិត្ថារេន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥទញ្ច អនមតគ្គេ សំសារេ បវត្តំ អតីវ អាយតំ សំសារទុក្ខំ យាវ ន និវត្តតិ តាវ នយន្តេវ, បវត្តយន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥតិ សព្ពេបិ មេ ធម្មា អាយតនតោ អាយានំ តននតោ អាយតស្ស ច នយនតោ ‘អាយតនំ អាយតន’ន្តិ វុច្ចន្តិ។

អបិច និវាសដ្ឋានដ្ឋេន, អាករដ្ឋេន, សមោសរណដ្ឋានដ្ឋេន, សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន, ការណដ្ឋេន ច អាយតនំ វេទិតព្ពំ។ តថា ហិ លោកេ “ឥស្សរាយតនំ វាសុទេវាយតន”ន្តិអាទីសុ និវាសដ្ឋានំ អាយតនន្តិ វុច្ចតិ។ “សុវណ្ណាយតនំ រជតាយតន”ន្តិអាទីសុ អាករោ។ សាសនេ បន “មនោរមេ អាយតនេ សេវន្តិ នំ វិហង្គមា”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៥។៣៨) សមោសរណដ្ឋានំ។ “ទក្ខិណាបថោ គុន្នំ អាយតន”ន្តិអាទីសុ សញ្ជាតិទេសោ។ “តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៥។២៣) ការណំ។

ចក្ខុរូបាទីសុ ចាបិ តេ តេ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា និវសន្តិ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ចក្ខាទយោ នេសំ និវាសដ្ឋានំ។ ចក្ខាទីសុ ច តេ

អាកិណ្ណា តំ និស្សិតត្តា តទារម្មណត្តា ចាតិ ចក្ខាទយោ តេសំ អាករោ។ ចក្ខាទយោ ច តេសំ សមោសរណដ្ឋានំ, តត្ថ តត្ថ វត្ថុទ្វារារម្មណវសេន សមោសរណតោ។ ចក្ខាទយោ ច តេសំ សញ្ជាតិទេសោ; តំ និស្សយារម្មណភាវេន តត្ថេវ ឧប្បត្តិតោ។ ចក្ខាទយោ ច តេសំ ការណំ, តេសំ អភាវេ អភាវតោតិ។ ឥតិ និវាសដ្ឋានដ្ឋេន, អាករដ្ឋេន, សមោសរណដ្ឋានដ្ឋេន, សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន, ការណដ្ឋេនាតិ ឥមេហិ ការណេហិ ឯតេ ធម្មា 'អាយតនំ អាយតន'ន្តិ វុច្ចន្តិ។ តស្មា យថាវុត្តត្ថេន ចក្ខុ ច តំ អាយតនញ្ចាតិ ចក្ខាយតនំ...បេ... ធម្មា ច តេ អាយតនញ្ចាតិ ធម្មាយតនន្តិ ឯវំ តាវេត្ថ 'អត្ថតោ' វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

'លក្ខណតោ'តិ ចក្ខាទីនំ លក្ខណតោបេត្ថ វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។ តានិ ច បន តេសំ លក្ខណានិ ហេដ្ឋា រូបក្ខន្ធនិទ្ទេសេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។

'តាវត្តតោ'តិ តាវភាវតោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ចក្ខាទយោបិ ហិ ធម្មា ឯវ។ ឯវំ សតិ ធម្មាយតនមិច្ចេវ អវត្វា កស្មា ទ្វាទសាយតនានិ វុត្តានីតិ ចេ? ឆ វិញ្ញាណកាយុប្បត្តិទ្វារារម្មណវវត្ថានតោ។ ឥធ ឆន្នំ វិញ្ញាណកាយានំ ទ្វារភាវេន អារម្មណភាវេន ច វវត្ថានតោ អយមេវ តេសំ ភេទោ ហោតីតិ ទ្វាទស វុត្តានិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណវីថិបរិយាបន្នស្ស ហិ វិញ្ញាណកាយស្ស ចក្ខាយតនមេវ ឧប្បត្តិទ្វារំ, រូបាយតនមេវ ចារម្មណំ។ តថា ឥតរានិ ឥតរេសំ។ ឆដ្ឋស្ស បន ភវង្គមនសង្ខាតោ មនាយតនេកទេសោវ ឧប្បត្តិទ្វារំ, អសាធារណញ្ច ធម្មាយតនំ អារម្មណន្តិ។ ឥតិ ឆន្នំ វិញ្ញាណកាយានំ ឧប្បត្តិទ្វារារម្មណវវត្ថានតោ ទ្វាទស វុត្តានីតិ។ ឯវមេត្ថ 'តាវត្តតោ' វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

'កមតោ'តិ ឥធាបិ បុព្វេ វុត្តេសុ ឧប្បត្តិក្កមាទីសុ ទេសនាក្កមោវ យុជ្ជតិ។ អជ្ឈត្តិកេសុ ហិ អាយតនេសុ សនិទស្សនសប្បដិឃវិសយត្តា ចក្ខាយតនំ បាកដន្តិ បឋមំ ទេសិតំ។ តតោ អនិទស្សនសប្បដិឃវិសយានិ សោតាយតនាទីនិ។ អថ វា ទស្សនានុត្តរិយសវនានុត្តរិយហេតុភាវេន ពហូបការត្តា អជ្ឈត្តិកេសុ ចក្ខាយតនសោតាយតនានិ បឋមំ ទេសិតានិ។ តតោ ឃានាយតនាទីនិ តីណិ។ បញ្ចន្នម្បិ គោចរវិសយត្តា អន្តេ មនាយតនំ។ ចក្ខាទីនំ បន គោចរត្តា តស្ស តស្ស អនន្តរានិ ពាហិរេសុ រូបាយតនាទីនិ។ អបិច វិញ្ញាណុប្បត្តិការណវវត្ថានតោបិ អយមេវ តេសំ កមោ វេទិតព្វោ។ វុត្តញ្ហេតំ "ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ...បេ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណ"ន្តិ (ម។ និ។ ៣។៤២១) ឯវំ 'កមតោ'បេត្ថ វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

'សង្ខេបវិត្ថារា'តិ សង្ខេបតោ ហិ មនាយតនស្ស ចេវ ធម្មាយតនេកទេសស្ស ច នាមេន, តទវសេសានំ អាយតនានំ រូបេន សង្គហិតត្តា ទ្វាទសាបិ អាយតនានិ នាមរូបមត្តមេវ ហោន្តិ។

វិត្ថារតោ បន អជ្ឈត្តិកេសុ តាវ ចក្ខាយតនំ ជាតិវសេន ចក្ខុបសាទមត្តមេវ, បច្ចយគតិនិកាយបុគ្គលភេទតោ បន អនន្តប្បភេទំ។ តថា សោតាយតនាទីនិ ចត្តារិ។ មនាយតនំ តេភូមកកុសលាកុសលវិបាកកិរិយវិញ្ញាណភេទេន ឯកាសីតិប្បភេទំ,

ចក្ខុបដិបជាឌិកេឌទោ បត អតត្តុប្យកេឌិ៍ ទ្វុបកត្ថ្ឋរឃាយតតាតិ ឃយដ្ឋាតកេឌទោ ចត្យប្យកេឌាតិ, ឃឌ្ឋាយតត៌ ក្ខិប្យកេឌិ៍ ឃកាកចិឃកាកកេឌទោ បត ឃធ្លាតិបិ អតត្តុប្យកេឌាតិ៍ ទេហាដ្ឋធ្លាយតត៌ បឆចិឆាត្យទោទេឌាឆាត្យចាទេឃាឆាត្យចទេឃត តិប្យកេឌិ, ឃយដ្ឋាតទោ ចត្យប្យកេឌិ, ឃកាកចិឃកាកទោ អទេតកប្យកេឌិ៍ ឆយ្ញាយតត៌ ទោក្សុយកឆយ្ញាទយ្ញាឈចទេឃត អទេតកប្យកេឌត្តិ៍ ឲុចិ ឃទេដ្ឋុបចិត្វាទា ចិធ្លាតទេធ្លា ចិតិទ្ឋទេឃា៍

‘ឌដ្ឋធ្លទោ’តិ ឲុត្វ បត ឃធ្លាតេទចតាតិ អាយតតាតិ អតាកយតទោ អតិក្កយតទោ ច ឌដ្ឋធ្លាតិ៍ ត ហិ តាតិ បុទេធ្ល ដ្ឋឌឃា កុទោតចិ អាកច្ឆន្តិ, តាបិ ដ្ឋឌ្ឋិ ចឃា កុហិញ្ចិ កច្ឆន្តិ; អច ទោ បុទេធ្ល ដ្ឋឌឃា អប្បដិលទ្ឋឃកាចាតិ, ដ្ឋឌ្ឋិ ចឃា បទិកិត្តុឃកាចាតិ, បុធ្លាត្តាបទត្តទេយដ្ឋេ បច្ចុយាយត្តទុត្តិតាយ អចឃាតិ បចត្តុត្តិ៍ តយ្ញា អតាកយតទោ អតិក្កយតទោ ច ឌដ្ឋធ្លាតិ៍ តថា តិទីហទោ អញ្ញាបិទទោ ច៍ ត ហិ ចក្ខុទ្វុបិឌិត៌ ឲុចិ ទេហាតិ – ‘អទេហា ចត អយ្យាតំ ឃាយក្កិឃា ចិធ្លាកំ តាយ ដ្ឋប្បទេដ្ឋយ្យា’តិ, ត ច តាតិ ចិធ្លាកុប្បាឌតត្វិ ឌ្វាទកាទចត ចត្ខុកាទចត អាទយ្ញាឈកាទចត ចា ព្រាហត្តិ, ត ញ្ញាបិទយាបដ្ឋត្តិ; អច ទោ ឆយ្ញាតាចឃា យំ ចក្ខុទ្វុបិឌិត៌ ឃាយក្កិយំ ចក្ខុចិធ្លាកាឌិតិ ឃយ្ហចត្តិ៍ តយ្ញា តិទីហទោ អញ្ញាបិទទោ ច ឌដ្ឋធ្លាតិ៍ អបិច អដ្ឋត្តិកាតិ ឃុធ្លាកាទេយា ចិយ ឌដ្ឋធ្លាតិ ឆុចឃុកឃុលត្តកាចចិទហិតត្វា, ឌាហិទាតិ កាយឈាតកទោចាទា ចិយ អដ្ឋត្តិកាត៌ អកិឈាតកត្វា៍ ចុត្តទេញ្ញាហំ – “ចក្ខុ, កិក្ខុទេច, ហធ្លាតិ យតាបិយតាទេបហិ ទ្វុបហីតិ ចិត្វាទេទា៍ អបិច អដ្ឋត្តិកាតិ ៧ បិឈកា ចិយ ឌដ្ឋធ្លាតិ, ឌាហិទាតិ ទោឃំ ទេកាចទា ចិយាតិ៍ ឲុចទេយ្យត្វ ‘ឌដ្ឋធ្លទោ’ ចិធ្លាតទេធ្លា ចិតិទ្ឋទេឃាតិ៍

ឌ្ឋឌាតិ ទោឃំ ចិបឃ្សិតធ្លាកាទ ឌទេយ្យតុំ ចក្ខុ អតិទ្ឋត្តិអាឌិ អាទទ្ឋិ៍ តត្វ ចក្ខុ តាច ហុត្វា អកាចទេដ្ឋត អតិទ្ឋត្តិ ទេចឌិតធ្លា៍ អបទេទហិបិ ចត្យហិ កាទទេឈហិ អតិទ្ឋំ – ដ្ឋប្បាឌចយចត្តទោ, ចិបទិណាយទោ, តាចកាលិកទោ, តិទ្ឋបដិទេក្ខុបទោតិ៍

តទេឌច បដិបិឡអតទេដ្ឋត ទុក្ខុំ៍ យយ្ញា ចា ឲុតំ ដ្ឋប្បត្តុ ឌិតិំ បិបុឈាតិ, ឌិតិយំ ឌទាយ កិលយតិ, ឌទំ បត្វា អចឃ្សំ កិដ្ឋតិ; តយ្ញា អកិណ្យបយ្យដិបិឡអតទោ, ទុក្ខុយទោ, ទុក្ខុចត្ខុទោ, ឃុលបដិទេក្ខុបទោតិ ឌ្ឋទេយហិ ចត្យហិ កាទទេឈហិ ទុក្ខុំ៍

អចឃចត្តតទេដ្ឋត បត អតត្តា៍ យយ្ញា ចា ឲុតំ ដ្ឋប្បត្តុ ឌិតិំ យា បិបុឈាត្យ, ឌាតប្បត្តុំ យា ឌិទត្យ, ឌទប្បតំ យា កិដ្ឋត្យតិ ឌ្ឋទេយឃុ តិឃុ ឌាទតឃុ កឃ្សចិ ចឃចត្តិកាទចា តត្ថិ, ឃុធ្លា ទោត ចឃចត្តកាកាទេទត; តយ្ញា ឃុធ្លាទោ, អឃ្សាមិកទោ, អកាយកាទិយទោ, អត្តបដិទេក្ខុបទោតិ ឌ្ឋទេយហិ ចត្យហិ កាទទេឈហិ អតត្តា៍

ចិកចកាតិកទោ , បុធ្លាបទចទេឃត កចឃដ្ឋត្តិកាយតទោ, បកតិកាចចិឌហតទោ ច ចិបទិណាយឆយ្ញុំ ឌ្ឋឌំ អតិទ្ឋទេចចចតទេយច៍ ទ្វុបិ អតិទ្ឋាតិអាឌិឃុបិ ឲុទេឃច តទេយា៍ អបិទេចត្វ ឌទេបត្វា ចក្ខុ ទោក្សុយកឆយ្ញា អតិទ្ឋា, ទេកា ចក្ខុ៍ ចក្ខុ បត ចក្ខុ ទេចច អតិទ្ឋញ្ញា៍ តថា ទេឃឃឆយ្ញា ទុក្ខា, ទេកា ចក្ខុ៍ ចក្ខុ បត ចក្ខុ ទេចច ទុក្ខុញ្ញា៍ ទេឃឃឆយ្ញា អតត្តា, ទេកា ចក្ខុ៍ ចក្ខុ បត ចក្ខុ ទេចច អតត្តា ចាតិ៍ ទ្វុបិឌិឃុបិ ឲុទេឃច តទេយា៍

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᨠᩥᩴ ᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩤ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩅᩤ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩴ ᨶ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩣᨷᩥ ᩅᨿᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨿᩔ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᩣᨷᩥ ᩅᨿᩮᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ ‘ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧ ᩅᩮᨲᩥ ᨧᩤ’ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨧᩔ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨶ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ – ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ ᩍᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪔᪒᪒)᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ “ᩁᩪᨷᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩁᩪᨷᨬ᩠ᨧ ᩉᩥᨴᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨽᩅᩥᩔ, ᨶ ᨿᩥᨴᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᩣᨻᩣᨵᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿ; ᩃᨻ᩠ᨽᩮᨳ ᨧ ᩁᩪᨷᩮ – ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩁᩪᨷᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩁᩪᨷᩴ ᨾᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩁᩪᨷᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᩣᨻᩣᨵᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ; ᨶ ᨧ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩁᩪᨷᩮ – ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩁᩪᨷᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩁᩪᨷᩴ ᨾᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪕᪙; ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪒᪐) ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ “ᩁᩪᨷᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨿᨴᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨲᨴᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᨴᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩴ ᨶᩮᨲᩴ ᨾᨾ, ᨶᩮᩈᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᨶ ᨾᩮᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪕) ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩔᩮᩈᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨷᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩉᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᨭ᩠ᨭᨠᩮ ᩅᩤ ᩈᩁᨠᩮ ᩅᩤ ᨠᩥᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᨧᩥᨴᩮᩅ ᩅᩤ ᨷᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮ ‘ᩋᩉᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨣᨱ᩠ᨯᨷᩥᩊᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩤ ᨡᩣᨱᩩᨠᨱ᩠ᨭᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩤ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ‘ᩋᩉᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨷᩣᨠᨭᩴ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩴ ᩋᩅᩥᨽᩪᨲᩴ ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩴ ᨴᩩᨴ᩠ᨴᩦᨷᨶᩴ ᨴᩩᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩴ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩤ ᩅᩤ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩤ ᩅᩤ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩤ ᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩮᨶᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩤ ᨲᩣᨷᩈᨷᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩣ ᩈᩁᨽᩘᨣᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣᨷᩥ ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ‘ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩉᩥ ᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᩈᩣᨿ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᩈᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᩅᩥᩈᨿᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨷᩣᨠᨭᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩔᩮᩈᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩤ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᩅᩤ᪨ ᩍᨵ ᨷᨶ ᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ ᨴᩔᩮᩈᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᩦᨱᩥ ᨷᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨠᩥᩔ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣ, ᨠᩮᨶ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ? ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨲᩣᩅ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩴ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣ, ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨷᩦᩊᨶᩔ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣ, ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩮᩉᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩣᨶᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩔ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣ, ᨥᨶᩮᨶ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩴ ᨷᨶ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨠᩮᩣᨷᩥᨲᩣᨿ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨷᩦᩊᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩮ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨶᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᨶᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩮ ᨠᨲᩮ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᩁᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧᨠᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣ, ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩤ; ᩏᨷ᩠ᨷᩤᨴᩅᨿᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᩈᩘᨡᩣᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩤ᪨ “ᨿᨴᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ

តំ ទុក្ខ”ន្តិ វចនតោ បន តទេវ ឧទយព្ពយំ ទុក្ខំ។ កស្មា? អភិណ្ហប្បដិបីឡនតោ; អភិណ្ហប្បដិបីឡនាការោ ទុក្ខលក្ខណំ។ “យំ ទុក្ខំ តំ អនត្តា”តិ បន វចនតោ តទេវ ឧទយព្ពយំ អនត្តា។ កស្មា? អវសវត្តនតោ; អវសវត្តនាការោ អនត្តលក្ខណំ។ ឥតិ អញ្ញទេវ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា, អញ្ញានិ អនិច្ចទុក្ខានត្តលក្ខណានិ។ បញ្ចក្ខន្ធា, ទ្វាទសាយតនានិ, អដ្ឋារស ធាតុយោតិ ឥទញ្ហិ សព្ពម្បិ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា នាម។ វុត្តប្បការាការវិការា អនិច្ចទុក្ខានត្តលក្ខណានីតិ។

សង្ខេបតោ បនេត្ថ ទ្វាទសាយតនានិ កាមាវចរានិ, ទ្វេ តេភូមកានិ។ សព្ពេសុបិ សម្មសនចារោ កថិតោតិ វេទិតព្ពោ។

សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា។

២។ អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

១៥៥។ អភិធម្មភាជនីយេ យថា ហេដ្ឋា វិបស្សកានំ ឧបការត្ថាយ “ចក្ខាយតនំ រូបាយតន”ន្តិ យុគលតោ អាយតនានិ វុត្តានិ, តថា អវត្វា អជ្ឈត្តិកពាហិរានំ សព្ពាការតោ សភាវទស្សនត្ថំ “ចក្ខាយតនំ សោតាយតន”ន្តិ ឯវំ អជ្ឈត្តិកពាហិរវវត្ថាននយេន វុត្តានិ។

១៥៦។ តេសំ និទ្ទេសវារេ តត្ថ កតមំ ចក្ខាយតនន្តិអាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។

១៦៧។ យំ បនេតំ ធម្មាយតននិទ្ទេសេ “តត្ថ កតមា អសង្ខតា ធាតុ? រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ”តិ វុត្តំ, តត្រាយមត្ថោ – អសង្ខតា ធាតូតិ អសង្ខតសភាវំ និព្ពានំ។ យស្មា បនេតំ អាគម្ម រាគាទយោ ខីយន្តិ, តស្មា រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វុត្តំ។ អយមេត្ថ អាចរិយានំ សមានត្ថកថា។

វិតណ្ឌវាទី បនាហ – ‘បាដិយេក្កំ និព្ពានំ នាម នត្ថិ, កិលេសក្ខយោវ និព្ពាន’ន្តិ។ ‘សុត្តំ អាហរា’តិ ច វុត្តេ “និព្ពានំ និព្ពានន្តិ ខោ, អាវុសោ សារិបុត្ត, វុច្ចតិ; កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, និព្ពានន្តិ? យោ ខោ, អាវុសោ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ វុច្ចតិ និព្ពាន”ន្តិ ឯតំ ជម្ពុខាទកសុត្តំ អាហរិត្វា ‘ឥមិនា សុត្តេន វេទិតព្ពំ បាដិយេក្កំ និព្ពានំ នាម នត្ថិ, កិលេសក្ខយោវ និព្ពាន’ន្តិ អាហ។ សោ វត្តព្ពោ – ‘កិំ បន យថា ចេតំ សុត្តំ តថា អត្ថោ’តិ? អទ្ធា វក្ខតិ – ‘អាម , នត្ថិ សុត្តតោ មុញ្ចិត្វា អត្ថោ’តិ។ តតោ វត្តព្ពោ – ‘ឥទំ តាវ តេ សុត្តំ អាគតំ; អនន្តរសុត្តំ អាហរា’តិ។ អនន្តរសុត្តំ នាម – “អរហត្តំ អរហត្តន្តិ, អាវុសោ សារិបុត្ត, វុច្ចតិ; កតមំ នុ ខោ, អាវុសោ, អរហត្តន្តិ? យោ ខោ, អាវុសោ, រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ – ឥទំ វុច្ចតិ អរហត្ត”ន្តិ (សំ។ និ។ ៤។៣១៥) ឥទំ តស្សេវានន្តរំ អាគតសុត្តំ។

ឥមស្មិំ បន តំ អាគតេ អាហំសុ – ‘និព្ពានំ នាម ធម្មាយតនបរិយាបន្នោ ធម្មោ, អរហត្តំ ចត្តារោ ខន្ធា។ និព្ពានំ សច្ឆិកត្វា វិហរន្តោ

ធម្មសេនាបតិ និព្ពានំ បុច្ឆិតោបិ អរហត្តំ បុច្ឆិតោបិ កិលេសក្ខយមេវ អាហ។ កិំ បន និព្ពានញ្ច អរហត្តញ្ច ឯកំ ឧទាហុ នានន្តិ? 'ឯកំ ចា ហោតុ នានំ ចា។ កោ ឯត្ថ តយា អតិនាហំ ទុល្លិកករណំ ករោន្តេន អត្ថោ'? 'ន ត្វំ ឯកំ នានំ ជានាសីតិ។ តត្ថ នានាតោ សាធុ ហោតី'តិ ឯកេ បុថុជ្ជនំ បុច្ឆិតោ ចេត្ថាតុំ អសក្កោន្តោ អាហ – 'រាគាទីនំ ខីណន្តេ ឧប្បន្នត្តា អរហត្តំ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ'តិ វុច្ចតីតិ។ ថេរោ តំ អាហំសុ – 'មហាកាយំ វត កតំ។ លទ្ធំ ឆន្ទាបិ តំ ចោទេន្តោ ឯវមេវ ចោទេតព្ពំ យថេវ ច ឯវ ឯតំ ជានិត្វា គហិតំ, ឯវំ ញាណេន សល្លក្ខេហិ – និព្ពានញ្ហិ អាគម្ម រាគាទយោ ខីណាតិ និព្ពានំ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វុត្តំ។ តីណិបិ ហិ ឯតានិ និព្ពានស្សេវ អធិវចនានី'តិ។

សចេ ឯវំ វុត្តេ សញ្ញត្តិំ គច្ឆតិ ឥច្ចេតំ កុសលំ; នោ ចេ, ពហុនិព្ពានតាយ ការេតព្ពោ។ កថំ? ឯវំ តាវ បុច្ឆិតព្ពោ – 'រាគក្ខយោ នាម រាគស្សេវ ខយោ ឧទាហុ ទោសមោហានម្បិ? ទោសក្ខយោ នាម ទោសស្សេវ ខយោ ឧទាហុ រាគមោហានម្បិ? មោហក្ខយោ នាម មោហស្សេវ ខយោ ឧទាហុ រាគទោសានម្បី'តិ? អទ្ធា វក្ខតិ – 'រាគក្ខយោ នាម រាគស្សេវ ខយោ, ទោសក្ខយោ នាម ទោសស្សេវ ខយោ, មោហក្ខយោ នាម មោហស្សេវ ខយោ'តិ។

តតោ វត្តព្ពោ – 'តវ វាទេ រាគក្ខយោ ឯកំ និព្ពានំ ហោតិ, ទោសក្ខយោ ឯកំ, មោហក្ខយោ ឯកំ; តិណ្ណំ អកុសលមូលានំ វសេន តីណិ និព្ពានានិ ហោន្តិ, ចតុន្នំ ឧបាទានានំ វសេន ចត្តារិ, បញ្ចន្នំ នីវរណានំ វសេន បញ្ច, ឆន្នំ តណ្ហាកាយានំ វសេន ឆ, សត្តន្នំ អនុសយានំ វសេន សត្ត, អដ្ឋន្នំ មិច្ឆត្តានំ វសេន អដ្ឋ, នវន្នំ តណ្ហាមូលកធម្មានំ វសេន នវ, ទសន្នំ សំយោជនានំ វសេន ទស, ទិយឌ្ឍកិលេសសហស្សស្ស វសេន បាដិយេក្កំ បាដិយេក្កំ និព្ពានន្តិ ពហូនិ និព្ពានានិ ហោន្តិ។ នត្ថិ បន តេ និព្ពានានំ បមាណន្តិ។ ឯវំ បន អគ្គហេត្វា និព្ពានំ អាគម្ម រាគាទយោ ខីណាតិ ឯកមេវ និព្ពានំ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វុច្ចតិ។ តីណិបិ ហេតានិ និព្ពានស្សេវ អធិវចនានីតិ គណ្ហ។

សចេ បន ឯវំ វុត្តេបិ ន សល្លក្ខេតិ, ឱឡារិកតាយ ការេតព្ពោ។ កថំ? 'អន្ធពាលោ ហិ អច្ឆិបិបីលិកយុត្តាទីហិបិ កិលេសបរិយុដ្ឋិតា ចត្តំ បដិសេវន្តិ។ អថ តេសំ បដិសេវនបរិយន្តេ កិលេសា វូបសម្មន្តិ។ តវ វាទេ អន្ធពាលបិបីលិកយុត្តាទយោ និព្ពានប្បត្តា នាម ហោន្តិ។ ឱឡារិកំ វត តេ និព្ពានំ, កណ្ណេហិ បិធាតុំ ន សក្កាតិ។ ឯវំ បន អគ្គហេត្វា និព្ពានំ អាគម្ម រាគាទយោ ខីណាតិ ឯកមេវ និព្ពានំ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វុច្ចតិ។ តីណិបិ ហេតានិ និព្ពានស្សេវ អធិវចនានីតិ គណ្ហ។

សចេ បន ឯវំ វុត្តេបិ ន សល្លក្ខេតិ, គោត្រភុតាយបិ ការេតព្ពោ។ កថំ? ឯវំ តាវ បុច្ឆិតព្ពោ – 'ត្វំ គោត្រភុ នាម អត្ថីតិ វទេសី'តិ? 'អាម វទាមី'តិ។ 'គោត្រភុក្ខណេ កិលេសា ខីណា, ខីយន្តិ, ខីយិស្សន្តី'តិ? ន ខីណា, ន ខីយន្តិ; អបិច ខោ ខីយិស្សន្តីតិ។ 'គោត្រភុ បន កិំ អារម្មណំ ករោតី'តិ? 'និព្ពានំ'។ 'តវ គោត្រភុក្ខណេ កិលេសា ន ខីណា, ន ខីយន្តិ; អថ ខោ ខីយិស្សន្តិ។ ត្វំ អខីណេសុយេវ កិលេសេសុ កិលេសក្ខយំ និព្ពានំ បញ្ញបេសិ, អប្បហីនេសុ អនុសយេសុ អនុសយប្បហានំ និព្ពានំ បញ្ញបេសិ។ តំ តេ ន សមេតិ។ ឯវំ បន អគ្គហេត្វា និព្ពានំ អាគម្ម រាគាទយោ ខីណាតិ ឯកមេវ និព្ពានំ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោតិ វុច្ចតិ។ តីណិបិ ហេតានិ និព្ពានស្ស

ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ

ᩈᨧᩮ ᨷᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨷᩥ ᨶ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨠᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨠᨳᩴ? ᨡᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – ‘ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨶᩣᨾ ᨽᩣᩅᩮᩈᩦ’ᨲᩥ? ‘ᩋᩣᨾ ᨽᩣᩅᩮᨾᩦ’ᨲᩥ. ‘ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩉᩦᨶᩣ, ᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩉᩦᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ? ᨩᩣᨶᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᨴᨲᩥ – ‘ᩉᩦᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᩉᩦᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦ’ᨲᩥ. ‘ᨿᨴᩥ ᨡᩮᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨠᨲᨾᩴ? ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩉᩦᨿᨶᨠᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨠᨲᨾᩮ? ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᨲᨾᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨾᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨡᩮᨷᩮᨲᩥ? ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᨡᩮᩣ ᨣᩣᨳᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩦᨶᩣᨲᩥ ᨡᨿᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᨲᩦᨱᩥᨷᩥ ᩉᩮᨲᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔᩮᩅ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩣᨶᩦ’ᨲᩥ.

ᨡᩮᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨡᩮᩣᨾᩣᩉ – ‘ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᩈᩦ’ᨲᩥ? ‘ᩋᩣᨾ ᨽᩣᩅᩮᨾᩦ’ᨲᩥ. ‘ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩣ ᩈᩩᨲᩴ ᩅᩣ ᩃᨴ᩠ᨵ’ᨶ᩠ᨲᩥ? ‘ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵ’ᨶ᩠ᨲᩥ. ‘ᩋᩣᩉᩁ ᩈᩩᨲ᩠ᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ. “ᨡᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ, ᨲᩥᨾᩥᩴ ᨶᩦᩃᩣ, ᨲᩥᨾᩥᩴ ᨷᩦᨲᩣ, ᨶ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥ. ᨡᩮᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᩦ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᨽᩣᩅᩴ ᩋᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ.

ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨷᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩥ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨷᨶ ᨧᨲᩩᨽᩪᨾᨠᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᩥᩔᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ.

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ.

᪑. ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪔᪕. ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨿᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ; ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᩍᨵ, ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᨠᩮᩈᩩ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨴᩈ ᨷᨶ ᩁᩪᨷᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨶᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ. ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᨽᩪᨾᨠᩣᨶᩥ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ. ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩴ ᨷᨶ “ᩈᩥᨿᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ, ᩈᩥᨿᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᩴ. ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩈᩩ ᨧ ᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩁᩪᨷᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩴ ᨶ-ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩴ ᨽᨩᨲᩥ. ᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ ᩋᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ. ᩈᩮᩈᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᨾᩮᩅ. ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨷᨱ᩠ᨱᩣᩈ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ ᩁᩪᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩅᩥᨷᩣᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᨷᩦᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᨧ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩈᩮᩈᩣᨲᩥ.

ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩥᨿᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ᩋᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. ធាតុវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

១៧២. ឥទានិ តទនន្តរេ ធាតុវិភង្គេ សព្ពា ធាតុយោ ឆហិ ឆហិ ធាតូហិ សង្ខិបិត្វា តីហិ ឆក្កេហិ សុត្តន្តភាជនីយំ ទស្សេន្តោ ឆ ធាតុយោតិអាទិមាហ។ តត្ថ ឆាតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ ធាតុយោតិ សភាវនិស្សត្តនិជ្ជីវដ្ឋេន ធាតុយោ។ បថវីធាតូតិអាទីសុ ធាតុ ច្ឆេទោ នាម សភាវច្ឆេទោ, សភាវច្ឆេទោ នាម សុញ្ញតច្ឆេទោ, សុញ្ញតច្ឆេទោ នាម និស្សត្តច្ឆេទោតិ ឯវំ សភាវសុញ្ញតនិស្សត្តច្ឆេទេន បថវីយេវ ធាតុ បថវីធាតុ។ អាបោធាតុអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវមេត្ថ បទសមាសំ វិទិត្វា ឯវមេត្ថ វេទិតព្ពោ – បថវីធាតូតិ បតិដ្ឋានធាតុ។ អាបោធាតូតិ អាពន្ធនធាតុ។ តេជោធាតូតិ បរិបាចនធាតុ។ វាយោធាតូតិ វិត្ថម្ភនធាតុ។ អាកាសធាតូតិ អសម្ផុដ្ឋធាតុ។ វិញ្ញាណធាតូតិ វិជាននធាតុ។

១៧៣. បថវីធាតុទ្វយន្តិ បថវីធាតុ ទ្វេ អយំ។ អយំ បថវីធាតុ នាម ន ឯកា ឯវ អជ្ឈត្តិកពាហិរភេទេន បន ទ្វេ ធាតុយោ ឯវាតិ អត្ថោ។ តេនេវាហ – "អត្ថិ អជ្ឈត្តិកា អត្ថិ ពាហិរា"តិ។ តត្ថ អជ្ឈត្តិកាតិ សត្តសន្តានបរិយាបន្នា និយកជ្ឈត្តា។ ពាហិរាតិ សង្ខារសន្តានបរិយាបន្នា អនិន្ទ្រិយពទ្ធា។ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តន្តិ ឧភយមេតំ និយកជ្ឈត្តាធិវចនមេវ។ ឥទានិ តំ សភាវាការតោ ទស្សេតុំ កក្ខឡំអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កក្ខឡន្តិ ថទ្ធំ។ ខរិគតន្តិ ផរុសំ។ កក្ខឡត្តន្តិ កក្ខឡភាវោ។ កក្ខឡភាវោតិ កក្ខឡសភាវោ។ អជ្ឈត្តំ ឧបាទិន្នន្តិ និយកជ្ឈត្តសង្ខាតំ ឧបាទិន្នំ។ ឧបាទិន្នំ នាម សរីរដ្ឋកំ។ សរីរដ្ឋកញ្ហិ កម្មសមុដ្ឋានំ វា ហោតុ មា វា, តំ សន្ធាយ ឧបាទិន្នម្បិ អត្ថិ អនុបាទិន្នម្បិ; អាទិន្នគ្គហិតបរាមដ្ឋវសេន បន សព្ពម្បេតំ ឧបាទិន្នមេវាតិ ទស្សេតុំ "អជ្ឈត្តំ ឧបាទិន្ន"ន្តិ អាហ។

ឥទានិ តមេវ បថវីធាតុំ វត្ថុវសេន ទស្សេតុំ សេយ្យថិទំ កេសា លោមាតិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សេយ្យថិទន្តិ និបាតោ។ តស្សត្ថោ – យា សា អជ្ឈត្តិកា បថវីធាតុ សា កតមា? យំ វា អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ កក្ខឡំ នាម តំ កតមន្តិ? កេសា លោមាតិអាទិ តស្សា អជ្ឈត្តិកាយ បថវីធាតុយា វត្ថុវសេន បភេទទស្សនំ។ ឥធំ វុត្តំ ហោតិ – កេសា នាម អជ្ឈត្តា ឧបាទិន្នា សរីរដ្ឋកា កក្ខឡត្តលក្ខណា ឯវមាទិ សរីរេ បាទិយោគ្គា កោដ្ឋាសា។ លោមា នាម...បេ... ករីសំ នាម។ ឥធ បន អវុត្តម្បិ បទិសម្ភិទាយំ (បដិ. ម. ១.៣) បរិយាទានំ មត្ថលុង្គំ អាហរិត្វា មត្ថលុង្គំ នាម អជ្ឈត្តំ ឧបាទិន្នំ សរីរដ្ឋកំ កក្ខឡត្តលក្ខណំ ឯវមាទិ សរីរេ បាទិយោគ្គា កោដ្ឋាសោ។ សេសេសុ អាបោធាតុអាទីនំ និទ្ទេសេ បិ ត្ថាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

ឥមិនា កិំ ទស្សិតំ ហោតិ? ធាតុមនសិការោ។ ឥមស្មិំ បន ធាតុមនសិការេ កម្មំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណិតុកាមេន កិំ កាតព្ពំ? ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ សោធេតព្ពំ។ សីលវតោ ហិ កម្មដ្ឋានភាវនា ឥជ្ឈតិ។ តស្ស សោធនវិធានំ វិសុទ្ធិមគ្គេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ វិសុទ្ធសីលេន បន សីលេ បតិដ្ឋាយ ទស បលិពោធា ឆិន្ទិតព្ពា។ តេសម្បិ ឆិន្ទនវិធានំ វិសុទ្ធិមគ្គេ

ចុទ្ទកេឃេតេច ទេចខិតត្ថា៎ លិក្ខុបលិទេទៃឆេត ឆាត្យុឃតនិការទកឃ្ឈុាត់ ឧក្កុលិត្យាត្ថា៎ អាចទិទេឃតាបិ ឆាត្យុឃតនិការទកឃ្ឈុាត់ ឧក្កុល្យាទេបទេត្តត សត្តចិឆំ ឧក្កុហទេកាសល្លិ ឌសចិឆទ្ធា ឃតនិការទេកាសល្លិ អាចិក្លិតត្ថា៎ អទេត្តចានិទេកតាបិ អាចទិឃស្ស សត្តិទេក ពាហុចាទេទ សទ្ធាឃំ កត្វា តិឌ្ឍុំ បក្យុលំ កឃ្ឈុាត់ កាតត្ថា៎ ចុទ្ទទេញ្យាំ អឌ្ឍុកឆាឃំ – “អាឌិកឃ្ឃុិទេកត កិក្កុតា ឌេទាឃទេលា ឃុទ្ធិត្យុកាទេឃត សត្តហាកាទេទហិ ឧក្កុហទេកាសល្លិ ត្ពុទ្ធិតត្ថា, ឌសហាកាទេទហិ ឃតនិការទេកាសល្លិ ត្ពុទ្ធិតត្ថា”តិ៎

តត្ថ ចចសា, ឃតសា, ចណ្ណុទេតា, សណ្ឌុាតទេតា, ឌិសទេតា, ឌ្ឍុកាសទេតា, បទិទេច្ឆុឌទេតាតិ ត្ពុទេឃហិ សត្តហាកាទេទហិ ត្ពុឃស្មិ ឆាត្យុឃតនិការទកឃ្ឈុាទេត ‘ឧក្កុហទេកាសល្លិ’ ត្ពុទ្ធិតត្ថា៎ អត្យុបុត្តទេតា, តាតិនិឈទេតា, តាតិសលិកទេតា, ចិទេក្លិបបឌិទៃហតទេតា , បណ្ណុត្តិសឃតិក្កុឃទេតា, អត្យុបុត្តឃុទ្ធាតទេតា, លក្ខុលាទេតា, តទេឃា ច ស្យុត្តត្ថាតិ ត្ពុទេឃហិ ឌសហាកាទេទហិ ‘ឃតនិការទេកាសល្លិ’ ត្ពុទ្ធិតត្ថា៎ តធ្យុកឃស្សិ បទទេតា សតិបឌ្ឍុាតចិកទេក្ក អាចិ កចិស្សតិ៎

ឧចំ ឧក្កុហិតកឃ្ឈុាទេតត បត ចិស្យុទ្ធិឃទេក្ក ចុទេត្ត អឌ្ឍុាទេស ទេសតាសតទេឌាទេស ចទេឌ្ឍុត្វា បញ្ចាឌ្ឍុសឃត្ថាកទេត ទេសតាសទេត ចសទេត្តត អត្តតាបិ បញ្ចាហិ បឆាតិឃទេក្កុហិ សឃត្ថាកទេតត បធ្ធាកត្ដំ បិណ្ឌុបិតបឌិក្កុទេត្តត ចិចិទេត្តាកាសកទេតត កឃ្ឈុាត់ ឃតនិកាតត្ថា៎ ឃតនិកទេទាទេត្តត ច ចណ្ណុសណ្ឌុាតឌិទេសាកាសបទិទេច្ឆុឌចទេសត ទេកសាឌឹស្យុ ឧទេកកទេកាឌ្ឍុាសំ ឃតនិកទិត្វា អចសាទេត ឧចំ ឃតនិកាទេទា បចទេត្តតទេត្តា – ត្ពុទេឃ ទេកសា តាឃ និសកឌៃហបលិទេចឆតចទេឃ្ឃុ ឌាតា៎ តត្ថ ឃឆា ចឃ្ឃុិកឃត្តទេក ឌាទេតស្យុ ក្យុណ្ឌុតិទេលាស្យុ ត ចឃ្ឃុិកឃត្តទេកា ឌាតាតិ ‘ឃឃិ ក្យុណ្ឌុតិលាតិ ឌាតាតិ’តិ, តាបិ ក្យុណ្ឌុតិលាតិ ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ ចឃ្ឃុិកឃត្តទេក ឌាតាតិ’តិ, ឧចទេឃច ត និសកឌៃហបលិទេចឆតចឃ្ឃុំ ឌាតាតិ ‘ឃឃិ ទេកសា ឌាតា’តិ, តាបិ ទេកសា ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ និសកឌៃហបលិទេចឆតចទេឃ្ឃុ ឌាតា’តិ៎ អត្តាឃត្តា អាទេកាកបច្ចុទេចក្លុលាទហិតា ឧទេត ឆឃ្ឃុា៎ ត្ពុតិ ទេកសា តាឃ ត្ពុឃស្មិ សទីទេទ បិឌិទេឃទេក្កា ទេកាឌ្ឍុាទេសា អទេចតទេតា អត្យាកទេតា ស្យុទេត្តា តិស្សទេត្តា ឆទេណ្ឌុា បឆចិឆាត្យុតិ៎

ទេលិឃា សទីទេទចឆតចទេឃ្ឃុ ឌាតា៎ តត្ថ ឃឆា ស្យុត្តាកាឃឌ្ឍុាទេត ឌាទេតស្យុ ឌត្តតិទេលាស្យុ ត ស្យុត្តាកាឃឌ្ឍុាត់ ឌាតាតិ ‘ឃឃិ ឌត្តតិលាតិ ឌាតាតិ’តិ, តាបិ ឌត្តតិលាតិ ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ ស្យុត្តាកាឃឌ្ឍុាទេត ឌាតាតិ’តិ, ឧចទេឃច ត សទីទេទចឆតចឃ្ឃុំ ឌាតាតិ ‘ឃឃិ ទេលិឃា ឌាតា’តិ, តាបិ ទេលិឃា ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ សទីទេទចឆតចទេឃ្ឃុ ឌាតា’តិ៎ អត្តាឃត្តា អាទេកាកបច្ចុទេចក្លុលាទហិតា ឧទេត ឆឃ្ឃុា៎ ត្ពុតិ ទេលិឃា តាឃ ត្ពុឃស្មិ សទីទេទ បិឌិទេឃទេក្កា ទេកាឌ្ឍុាទេសា អទេចតទេតា អត្យាកទេតា ស្យុទេត្តា តិស្សទេត្តា ឆទេណ្ឌុា បឆចិឆាត្យុតិ៎

តលា អក្យុលិតំ អទេក្កុស្យុ ឌាតា៎ តត្ថ ឃឆា ក្យុឃាទទេកស្យុ ឌណ្ឌុទេកហិ ឃធ្យុកឌ្ឍុិទេក ចិឌ្ឍុិត្វា កិត្យុអទេត្តស្យុ ត ឌណ្ឌុកា ឌាតត្តិ ‘អទេឃត្យុ ឃធ្យុកឌ្ឍុិកា ឆបិតា’តិ, តាបិ ឃធ្យុកឌ្ឍុិកា ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ ឌណ្ឌុទេកស្យុ ឆបិតា’តិ, ឧចទេឃច ត អក្យុលិទេឃា ឌាតត្តិ ‘អឃ្យាកំ អទេក្កុស្យុ តលា ឌាតា’តិ, តាបិ តលា ឌាតត្តិ ‘ឃឃំ អក្យុលិតំ អទេក្កុស្យុ ឌាតា’តិ៎ អត្តាឃត្តា អាទេកាកបច្ចុទេចក្លុលាទហិតា ឧទេត ឆឃ្ឃុា៎ ត្ពុតិ តលា តាឃ ត្ពុឃស្មិ សទីទេទ បិឌិទេឃទេក្កា ទេកាឌ្ឍុាទេសា អទេចតទេតា អត្យាកទេតា ស្យុទេត្តា តិស្សទេត្តា ឆទេណ្ឌុា បឆចិឆាត្យុតិ៎

ឌត្តា ហត្យុកឌ្ឍុិទេកស្យុ ឌាតា៎ តត្ថ ឃឆា ចណ្ឌុិកិហិ បិសាទិលាធ្យុក្លុទេលស្យុ ទេកតចិទេឌច និទេលសឌាទេតត ពាត្តិត្វា ឆបិតឆណ្ឌុទេស្យុ ត ឧធ្យុក្លុលិតិ

ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᨳᨾ᩠ᨽᩣ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨳᨾ᩠ᨽᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᩏᨴᩩᨠ᩠ᨡᩃᩮᩈᩩ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩉᨶᩩᨠᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨲᩣ’ᨲᩥ , ᨶᩣᨷᩥ ᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᩉᨶᩩᨠᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮᩈᩩ ᨩᩣᨲᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨷᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᨲᨧᩮᩣ ᩈᨠᩃᩈᩁᩦᩁᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᩋᩃ᩠ᩃᨣᩮᩣᨧᨾ᩠ᨾᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨾᩉᩣᩅᩦᨱᩣᨿ ᨶ ᨾᩉᩣᩅᩦᨱᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩋᩃ᩠ᩃᨣᩮᩣᨧᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵᩣ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᩋᩃ᩠ᩃᨣᩮᩣᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩣ ᨾᩉᩣᩅᩦᨱᩣ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨲᨧᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨲᨧᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩣ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨴ᩠ᨵ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨲᨧᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨷᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᨾᩴᩈᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩴ ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶ ᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨿ ᩃᩥᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩣ ᨾᩉᩣᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᩃᩥᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨶᩅᨷᩮᩈᩥᩈᨲᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮᨶ ᨾᩴᩈᩮᨶ ᩃᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨾᩴᩈᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩮᩣ ᩃᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᩴᩈᩴ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨷᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᨴ᩠ᨵᩴ ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᨶ᩠ᩉᩣᩁᩩ ᩈᩁᩦᩁᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨾᩣᨶᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᩅᩃ᩠ᩃᩦᩉᩥ ᩅᩥᨶᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨠᩩᨭ᩠ᨭᨴᩣᩁᩪᩈᩩ ᨶ ᨠᩩᨭ᩠ᨭᨴᩣᩁᩪᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᩅᩃ᩠ᩃᩦᩉᩥ ᩅᩥᨶᨴ᩠ᨵᩣᨶᩦ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᩅᩃ᩠ᩃᩥᨿᩮᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨠᩩᨭ᩠ᨭᨴᩣᩁᩪᨶᩥ ᩅᩥᨶᨴ᩠ᨵᩣᨶᩦ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᨶ᩠ᩉᩣᩁᩪᩉᩥ ᩋᩣᨻᨴ᩠ᨵᩣᨶᩦ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨶ᩠ᩉᩣᩁᩩ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᩋᩣᨻᨴ᩠ᨵᩣᨶᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨶ᩠ᩉᩣᩁᩩ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨷᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨳᩅᩦᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨷᨱ᩠ᩉᩥᨠᨭ᩠ᨮᩥ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥ ᨷᨱ᩠ᩉᩥᨠᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᩍᨭ᩠ᨮᨠᨴᩣᩁᩩᨣᩮᩣᨾᨿᩣᨴᩥᩈᨬ᩠ᨧᩥᨲᩮᩈᩩ ᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᩏᨷᩁᩥᨾᩮ ᩏᨷᩁᩥᨾᩮ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᩏᨷᩁᩥᨾᩣ ᩏᨷᩁᩥᨾᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨾᨿᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩈᩩ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᨷᨱ᩠ᩉᩥᨠᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨶ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥᨠᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ

‘អហំ កដិដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិតា’តិ, ន កដិដ្ឋិ ជានាតិ ‘អហំ ឩរុដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ, ន ឩរុដ្ឋិ ជានាតិ ‘អហំ ជង្ឃដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ, ន ជង្ឃដ្ឋិ ជានាតិ ‘អហំ គោប្ផកដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ, ន គោប្ផកដ្ឋិ ជានាតិ ‘អហំ បណ្ហិកដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ អដ្ឋិ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ វិសុំ បរិច្ឆិន្នោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

អដ្ឋិមិញ្ជំ តេសំ តេសំ អដ្ឋីនំ អព្ភន្តរេ ឋិតំ។ តត្ថ យថា វេឡុបព្វាទីនំ អន្តោ បក្ខិត្តេសុ សិន្នវេត្តគ្គាទីសុ ន វេឡុបព្វាទីនិ ជានន្តិ ‘អម្ហេសុ សិន្នវេត្តគ្គាទីនិ បក្ខិត្តានី’តិ, នាបិ សិន្នវេត្តគ្គាទីនិ ជានន្តិ ‘មយំ វេឡុបព្វាទីសុ ឋិតានី’តិ, ឯវមេវ ន អដ្ឋីនិ ជានន្តិ ‘អម្ហាកំ អន្តោ អដ្ឋិមិញ្ជំ ឋិត’ន្តិ, នាបិ អដ្ឋិមិញ្ជំ ជានាតិ ‘អហំ អដ្ឋីនំ អន្តោ ឋិត’ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ អដ្ឋិមិញ្ជំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ វិសុំ បរិច្ឆិន្នោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

វក្កំ គលវាដកតោ និក្ខន្តេន ឯកមូលេន ថោកំ គន្ត្វា ទ្វិធា ភិន្នេន ថូលន្ហារុនា វិនិពទ្ធំ ហុត្វា ហទយមំសំ បរិក្ខិបិត្វា ឋិតំ។ តត្ថ យថា វណ្ដូបនិពទ្ធេ អម្ពផលយុគលេ ន វណ្ដំ ជានាតិ ‘មយា អម្ពផលយុគលំ ឧបនិពទ្ធ’ន្តិ, នាបិ អម្ពផលយុគលំ ជានាតិ ‘អហំ វណ្ដេន ឧបនិពទ្ធ’ន្តិ, ឯវមេវ ន ថូលន្ហារុ ជានាតិ ‘មយា វក្កំ ឧបនិពទ្ធ’ន្តិ, នាបិ វក្កំ ជានាតិ ‘អហំ ថូលន្ហារុនា ឧបនិពទ្ធ’ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ វក្កំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ វិសុំ បរិច្ឆិន្នោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

ហទយំ សរីរព្ភន្តរេ ឧរបញ្ជរមជ្ឈំ និស្សាយ ឋិតំ។ តត្ថ យថា ជិណ្ណសន្ទមានិកបញ្ជរព្ភន្តរំ និស្សាយ ឋបិតាយ មំសបេសិយា ន ជិណ្ណសន្ទមានិកបញ្ជរព្ភន្តរំ ជានាតិ ‘មំ និស្សាយ មំសបេសិ ឋិតា’តិ, នាបិ មំសបេសិ ជានាតិ ‘អហំ ជិណ្ណសន្ទមានិកបញ្ជរព្ភន្តរំ និស្សាយ ឋិតា’តិ, ឯវមេវ ន ឧរបញ្ជរព្ភន្តរំ ជានាតិ ‘មំ និស្សាយ ហទយំ ឋិត’ន្តិ, នាបិ ហទយំ ជានាតិ ‘អហំ ឧរបញ្ជរព្ភន្តរំ និស្សាយ ឋិត’ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ ហទយំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ វិសុំ បរិច្ឆិន្នោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

យកនំ អន្តោសរីរេ ថនានំ អព្ភន្តរេ ទក្ខិណបស្សំ និស្សាយ ឋិតំ។ តត្ថ យថា ឧក្ខលិកបាលបិដ្ឋិយំ លគ្គេ យមកមំសបិណ្ឌេ ន ឧក្ខលិកបាលបិដ្ឋិ ជានាតិ ‘មយិ យមកមំសបិណ្ឌោ លគ្គោ’តិ, នាបិ យមកមំសបិណ្ឌោ ជានាតិ ‘អហំ ឧក្ខលិកបាលបិដ្ឋិយំ លគ្គោ’តិ, ឯវមេវ ន ថនានំ អព្ភន្តរេ ទក្ខិណបស្សំ ជានាតិ ‘មំ និស្សាយ យកនំ ឋិត’ន្តិ, នាបិ យកនំ ជានាតិ ‘អហំ ថនានំ អព្ភន្តរេ ទក្ខិណបស្សំ និស្សាយ ឋិត’ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ យកនំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ វិសុំ បរិច្ឆិន្នោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

កិលោមកេសុ បដិច្ឆន្នកិលោមកំ ហទយញ្ច វក្កញ្ច បរិវារេត្វា ឋិតំ, អប្បដិច្ឆន្នកិលោមកំ សកលសរីរេ ចម្មស្ស ហេដ្ឋតោ មំសំ បរិយោនន្ធិត្វា ឋិតំ។ តត្ថ យថា បិលោតិកបលិវេឋិតេ មំសេ ន មំសំ ជានាតិ ‘អហំ បិលោតិកាយ បលិវេឋិត’ន្តិ, នាបិ បិលោតិកា

ជានាតិ 'មយា មំសំ បលិវេឋិត'ន្តិ, ឯវមេវ ន វក្កហទយានិ សកលសរីរេ មំសញ្ច ជានាតិ 'អហំ កិលោមកេន បដិច្ឆន្ន'ន្តិ, នាបិ កិលោមកំ ជានាតិ 'មយា វក្កហទយានិ សកលសរីរេ មំសញ្ច បដិច្ឆន្ន'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ កិលោមកំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

បិហកំ ហទយស្ស វាមបស្សេ ឧទរបដលស្ស មត្ថកបស្សំ និស្សាយ ឋិតំ។ តត្ថ យថា កោដ្ឋមត្ថកបស្សំ និស្សាយ ឋិតាយ គោមយបិណ្ឌិយា ន កោដ្ឋមត្ថកបស្សំ ជានាតិ 'គោមយបិណ្ឌិ មំ និស្សាយ ឋិតា'តិ, នាបិ គោមយបិណ្ឌិ ជានាតិ 'អហំ កោដ្ឋមត្ថកបស្សំ និស្សាយ ឋិតា'តិ, ឯវមេវ ន ឧទរបដលស្ស មត្ថកបស្សំ ជានាតិ 'បិហកំ មំ និស្សាយ ឋិត'ន្តិ, នាបិ បិហកំ ជានាតិ 'អហំ ឧទរបដលស្ស មត្ថកបស្សំ និស្សាយ ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ បិហកំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

បប្ផាសំ សរីរព្ភន្តរេ ទ្វិន្នំ ថនានំ អន្តរេ ហទយញ្ច យកនញ្ច ឆាទេត្វា ឱលម្ពន្តំ ឋិតំ។ តត្ថ យថា ជិណ្ណកោដ្ឋព្ភន្តរេ ឱលម្ពមានេ សកុណកុលាវកេ ន ជិណ្ណកោដ្ឋព្ភន្តរំ ជានាតិ 'មយិ សកុណកុលាវកោ ឱលម្ពមានោ ឋិតោ'តិ, នាបិ សកុណកុលាវកោ ជានាតិ 'អហំ ជិណ្ណកោដ្ឋព្ភន្តរេ ឱលម្ពមានោ ឋិតោ'តិ , ឯវមេវ ន សរីរព្ភន្តរំ ជានាតិ 'មយិ បប្ផាសំ ឱលម្ពមានំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ បប្ផាសំ ជានាតិ 'អហំ ឯវរូបេ សរីរព្ភន្តរេ ឱលម្ពមានំ ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ បប្ផាសំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

អន្តំ គលវាដកតោ ករីសមគ្គបរិយន្តេ សរីរព្ភន្តរេ ឋិតំ។ តត្ថ យថា លោហិតទោណិកាយ ឱភុជិត្វា ឋបិតេ ឆិន្នសីសធមនិសប្បេ ន លោហិតទោណិ ជានាតិ 'មយិ ធមនិសប្បោ ឋិតោ'តិ, នាបិ ធមនិសប្បោ ជានាតិ 'អហំ លោហិតទោណិកាយ ឋិតោ'តិ, ឯវមេវ ន សរីរព្ភន្តរំ ជានាតិ 'មយិ អន្តំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ អន្តំ ជានាតិ 'អហំ សរីរព្ភន្តរេ ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ អន្តំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

អន្តគុណំ អន្តន្តរេ ឯកវីសតិ អន្តភោគេ ពន្ធិត្វា ឋិតំ។ តត្ថ យថា បាទបុញ្ឆនរជ្ជុមណ្ឌលកំ សិព្ពេត្វា ឋិតាសុ រជ្ជុកាសុ ន បាទបុញ្ឆនរជ្ជុមណ្ឌលកំ ជានាតិ 'រជ្ជុកា មំ សិព្ពេត្វា ឋិតា'តិ, នាបិ រជ្ជុកា ជានន្តិ 'មយំ បាទបុញ្ឆនរជ្ជុមណ្ឌលកំ សិព្ពេត្វា ឋិតា'តិ, ឯវមេវ ន អន្តំ ជានាតិ 'អន្តគុណំ មំ អាពន្ធិត្វា ឋិត'ន្តិ, នាបិ អន្តគុណំ ជានាតិ 'អហំ អន្តំ ពន្ធិត្វា ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ អន្តគុណំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថទ្ធោ បថវីធាតូតិ។

ឧទរិយំ ឧទរេ ឋិតំ អសិតបីតខាយិតសាយិតំ។ តត្ថ យថា សុវានទោណិយំ ឋិតេ សុវានវមថុម្ហិ ន សុវានទោណិ ជានាតិ 'មយិ សុវានវមថុ ឋិតោ'តិ, នាបិ សុវានវមថុ ជានាតិ 'អហំ សុវានទោណិយំ ឋិតោ'តិ, ឯវមេវ ន ឧទរំ ជានាតិ 'មយិ ឧទរិយំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ

ອຸທຣິຍໍ ຊານາຕິ 'ອຫໍ ອຸທເຣ ຐິຕ'ນ຺ຕິ. ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ອາເພາຄປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຣຫິຕາ ເອເຕ ຘມ຺ມາ. ອິຕິ ອຸທຣິຍໍ ນາມ ອິມສ຺ມິໍ ສຣີເຣ ປາຏິເຍກ຺ເກາ ເກາຏ຺ຐາເສາ ອເຈຕເນາ ອພ຺ຍາກເຕາ ສຸເຎ຺ຎາ ນິສ຺ສເຕ຺ຕາ ຖເທ຺ທາ ປຖວີຘາຕູຕິ.

ກຣີສໍ ປກ຺ກາສຍສງ຺ຂາເຕ ອຏ຺ຐງ຺ຄຸລເວຬຸປພ຺ພສທິເສ ອນ຺ຕປຣິເຍາສາເນ ຐິຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຍຖາ ເວຬຸປເພ຺ພ ເອາມທ຺ທິຕ຺ວາ ປກ຺ຂິຕ຺ຕາຍ ສຓ຺ຫປຓ຺ຑຸມຕ຺ຕິກາຍ ນ ເວຬຸປພ຺ພໍ ຊານາຕິ 'ມຍິ ປຓ຺ຑຸມຕ຺ຕິກາ ຐິຕາ'ຕິ, ນາປິ ປຓ຺ຑຸມຕ຺ຕິກາ ຊານາຕິ 'ອຫໍ ເວຬຸປເພ຺ພ ຐິຕາ'ຕິ, ເອວເມວ ນ ປກ຺ກາສເຍາ ຊານາຕິ 'ມຍິ ກຣີສໍ ຐິຕ'ນ຺ຕິ, ນາປິ ກຣີສໍ ຊານາຕິ 'ອຫໍ ປກ຺ກາສເຍ ຐິຕ'ນ຺ຕິ. ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ອາເພາຄປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຣຫິຕາ ເອເຕ ຘມ຺ມາ. ອິຕິ ກຣີສໍ ນາມ ອິມສ຺ມິໍ ສຣີເຣ ປາຏິເຍກ຺ເກາ ເກາຏ຺ຐາເສາ ອເຈຕເນາ ອພ຺ຍາກເຕາ ສຸເຎ຺ຎາ ນິສ຺ສເຕ຺ຕາ ຖເທ຺ທາ ປຖວີຘາຕູຕິ.

ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄໍ ສີສກຏາຫພ຺ພນ຺ຕເຣ ຐິຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຍຖາ ປຸຣາຓລາພຸກຏາເຫ ປກ຺ຂິຕ຺ຕາຍ ປິຏ຺ຐປິຓ຺ຑິຍາ ນ ລາພຸກຏາຫໍ ຊານາຕິ 'ມຍິ ປິຏ຺ຐປິຓ຺ຑິ ຐິຕາ'ຕິ, ນາປິ ປິຏ຺ຐປິຓ຺ຑິ ຊານາຕິ 'ອຫໍ ລາພຸກຏາເຫ ຐິຕາ'ຕິ, ເອວເມວ ນ ສີສກຏາຫພ຺ພນ຺ຕຣໍ ຊານາຕິ 'ມຍິ ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄໍ ຐິຕ'ນ຺ຕິ, ນາປິ ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄໍ ຊານາຕິ 'ອຫໍ ສີສກຏາຫພ຺ພນ຺ຕເຣ ຐິຕ'ນ຺ຕິ. ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ອາເພາຄປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຣຫິຕາ ເອເຕ ຘມ຺ມາ. ອິຕິ ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄໍ ນາມ ອິມສ຺ມິໍ ສຣີເຣ ປາຏິເຍກ຺ເກາ ເກາຏ຺ຐາເສາ ອເຈຕເນາ ອພ຺ຍາກເຕາ ສຸເຎ຺ຎາ ນິສ຺ສເຕ຺ຕາ ຖເທ຺ທາ ປຖວີຘາຕູຕິ.

ຍໍ ວາ ປນຎ຺ຎມ຺ປີຕິ ອິມິນາ ອາເປາເກາຏ຺ຐາສາທີສຸ ຕີສຸ ອນຸຄຕໍ ປຖວີຘາຕຸໍ ລກ຺ຂຓວເສນ ເຍວາປກໍ ປຖວີ ກຕ຺ວາ ນເຍ຺ຍຕິ.

ພາຫິຣປຖວີຘາຕຸນິທ຺ເທເສ ອເຍາຕິ ກາຬເລາຫໍ. ເລາຫນ຺ຕິ ຊາຕິເລາຫໍ, ວິຊາຕິເລາຫໍ, ກິຕ຺ຕິມເລາຫໍ, ປິສາຈເລາຫນ຺ຕິ ຈຕຸພ຺ພິຘໍ. ຕຕ຺ຖ ອເຍາ, ສຊ຺ຌຸ, ສຸວຓ຺ຓໍ, ຕິປຸ, ສີສໍ, ຕມ຺ພເລາຫໍ, ເວກນ຺ຕກນ຺ຕິ ອິມານິ ສຕ຺ຕ ຊາຕິເລາຫານິ ນາມ. ນາຄນາສິກເລາຫໍ ວິຊາຕິເລາຫໍ ນາມ. ກໍສເລາຫໍ, ວຏ຺ຏເລາຫໍ, ອາຣກູຏນ຺ຕິ ຕີຓິ ກິຕ຺ຕິມເລາຫານິ ນາມ. ເມາຣກ຺ຂກໍ, ປຸຈ຺ຈກໍ, ມລິນກໍ, ຈປລກໍ, ເສລກໍ, ອາຏກໍ, ພລ຺ລກໍ, ທູສິເລາຫນ຺ຕິ ອຏ຺ຐ ປິສາຈເລາຫານິ ນາມ. ເຕສຸ ປຎ຺ຈ ຊາຕິເລາຫານິ ປາຬິຍໍ ວິສຸໍ ວຸຕ຺ຕາເນວ. ຕມ຺ພເລາຫໍ, ເວກນ຺ຕກເລາຫນ຺ຕິ ອິເມຫິ ປນ ທ຺ວີຫິ ຊາຕິເລາເຫຫິ ສທ຺ຘິໍ ເສສໍ ສພ຺ພມ຺ປິ ອິຘ ເລາຫນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຕິປູຕິ ເສຕຕິປຸ. ສີສນ຺ຕິ ກາຬຕິປຸ. ສຊ຺ຌູຕິ ຣຊຕໍ. ມຸຕ຺ຕາຕິ ສາມຸທ຺ທິກມຸຕ຺ຕາ. ມຓີຕິ ຐເປຕ຺ວາ ປິຏ຺ຐອາກາເຣ ເວຬຸຣິຍາທເຍາ ເສເສາ ເຊາຕິຣສາທິເພເທາ ສເພ຺ພາປິ ມຓີ. ເວຬຸຣິເຍາຕິ ວໍສວຓ຺ຓມຓີ. ສເງ຺ຂາຕິ ສາມຸທ຺ທິກສເງ຺ຂາ. ສິລາຕິ ກາຬສິລາ, ປຓ຺ຑຸສິລາ, ເສຕສິລາຕິອາທິເພທາ ສພ຺ພາປິ ສິລາ. ປວາຬນ຺ຕິ ປວາຬໍ. ຣຊຕນ຺ຕິ ກຫາປເຓາ. ຊາຕຣູປນ຺ຕິ ສຸວຓ຺ຓໍ. ເລາຫິຕເງ຺ກາຕິ ຣຕ຺ຕມຓີ. ມສາຣຄລ຺ລນ຺ຕິ ກພຣມຓີ. ຕິຓາທີສຸ ພຫິສາຣາ ອນ຺ຕມເສາ ຕາລນາຬິເກຣາທເຍາປິ ຕິຓໍ ນາມ. ອເນ຺ຕາສາຣໍ ອນ຺ຕມເສາ ສາກຜລ຺ຄຸມ຺ປິ ກຏ຺ຐໍ ນາມ. ສກ຺ຂຣາຕິ ມຸຄ຺ຄມຕ຺ຕເຕາ ຍາວ ມຸຏ຺ຐິປ຺ປມາຓາ ມຣຸມ຺ພາ ສກ຺ຂຣາ ນາມ. ມຸຄ຺ຄມຕ຺ຕເຕາ ປນ ເຫຏ຺ຐາ ວາລິກາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ກຐລນ຺ຕິ ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ກປາລໍ. ພູມີຕິ ປຖວີ. ປາສາເຓາຕິ ອເນ຺ຕາມຸຏ຺ຐິຍໍ ອສຓ຺ຐຫນເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ຫຕ຺ຖິປ຺ປມາຓໍ ອສມ຺ປເຕ຺ຕາ ປາສາເຓາ. ຫຕ຺ຖິປ຺ປມາຓເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ປນ ອຸປຣິ ປພ຺ພເຕາ ນາມ. ຍໍ ວາ ປນາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ຕາລຏ຺ຐິ-ນາຬິເກຣ-ຜລາທິເພທໍ ເສສປຖວີໍ ຄຓ຺ຫາຕິ. ຍາ ຈ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກາ ປຖວີຘາຕຸ ຍາ ຈ ພາຫິຣາຕິ ວຸຕ຺ຕາ, ເທ຺ວປິ ປຖວີຘາຕຸເຍາ ກກ຺ຂເຬ຺ຐນ ລກ຺ຂຓເຕາ ເອກາ ປຖວີຘາຕຸ ເອວາຕິ ນເຍ຺ຍຕິ.

១៤៣។ អាបោធាតុនិទ្ទេសាទីសុ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ អាបោ អាបោគតន្តិអាទីសុ អាពន្ធនវសេន អាបោ។ តទេវ អាបោសភាវំ គតត្តា អាបោគតំ នាម។ ស្នេហនវសេន ស្នេហោ។ សោយេវ ស្នេហសភាវំ គតត្តា ស្នេហគតំ នាម។ ពន្ធនត្តំ រូបស្សាតិ អវិនិព្ភោគរូបស្ស ពន្ធនាការោ។ បិត្តំ សេម្ហន្តិអាទីនិបិ វណ្ណសណ្ឋានទិសោកាសបរិច្ឆេទវសេន បរិគ្គហេត្វា ធាតុវសេនេវ មនសិកាតព្វានិ។

តត្រាយំ នយោ – បិត្តេសុ ហិ អពទ្ធបិត្តំ ជីវិតិន្ទ្រិយបដិពទ្ធំ សកលសរីរំ ព្យាបេត្វា ឋិតំ, ពទ្ធបិត្តំ បិត្តកោសកេ ឋិតំ។ តត្ថ យថា បូវំ ព្យាបេត្វា ឋិតេ តេលេ ន បូវំ ជានាតិ 'តេលំ មំ ព្យាបេត្វា ឋិត'ន្តិ, នាបិ តេលំ ជានាតិ 'អហំ បូវំ ព្យាបេត្វា ឋិត'ន្តិ, ឯវមេវ ន សរីរំ ជានាតិ 'អពទ្ធបិត្តំ មំ ព្យាបេត្វា ឋិត'ន្តិ, នាបិ អពទ្ធបិត្តំ ជានាតិ 'អហំ សរីរំ ព្យាបេត្វា ឋិត'ន្តិ។ យថា ច វស្សោទកេន បុណ្ណេ កោសាតកីកោសកេ ន កោសាតកីកោសកោ ជានាតិ 'មយិ វស្សោទកំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ វស្សោទកំ ជានាតិ 'អហំ កោសាតកីកោសកេ ឋិត'ន្តិ, ឯវមេវ ន បិត្តកោសកោ ជានាតិ មយិ ពទ្ធបិត្តំ ឋិតន្តិ, នាបិ ពទ្ធបិត្តំ ជានាតិ 'អហំ បិត្តកោសកេ ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ បិត្តំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ យូសភូតោ អាពន្ធនាការោ អាបោធាតូតិ។

សេម្ហំ ឯកបត្តបូរប្បមាណំ ឧទរបដលេ ឋិតំ។ តត្ថ យថា ឧបរិ សញ្ជាតផេណបដលាយ ចន្ទនិកាយ ន ចន្ទនិកា ជានាតិ 'មយិ ផេណបដលំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ ផេណបដលំ ជានាតិ 'អហំ ចន្ទនិកាយ ឋិត'ន្តិ, ឯវមេវ ន ឧទរបដលំ ជានាតិ 'មយិ សេម្ហំ ឋិត'ន្តិ, នាបិ សេម្ហំ ជានាតិ 'អហំ ឧទរបដលេ ឋិត'ន្តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ សេម្ហំ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ យូសភូតោ អាពន្ធនាការោ អាបោធាតូតិ។

បុព្វោ អនិពទ្ធោកាសោ, យត្ថ យត្ថេវ ខាណុកណ្ដកប្បហរណអគ្គិជាលាទីហិ អភិហតេ សរីរប្បទេសេ លោហិតំ សណ្ឋហិត្វា បច្ចតិ, គណ្ឌបីឡកាទយោ វា ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ តត្ថេវ តិដ្ឋតិ។ តត្ថ យថា ផរសុប្បហារាទិវសេន បគ្ឃរិតនិយ្យាសេ រុក្ខេ ន រុក្ខស្ស ផរសុប្បហារាទិប្បទេសា ជានន្តិ 'អម្ហេសុ និយ្យាសោ ឋិតោ'តិ, នាបិ និយ្យាសោ ជានាតិ 'អហំ រុក្ខស្ស ផរសុប្បហារាទិប្បទេសេសុ ឋិតោ'តិ, ឯវមេវ ន សរីរស្ស ខាណុកណ្ដកាទីហិ អភិហតប្បទេសា ជានន្តិ 'អម្ហេសុ បុព្វោ ឋិតោ'តិ, នាបិ បុព្វោ ជានាតិ 'អហំ តេសុ បទេសេសុ ឋិតោ'តិ។ អញ្ញមញ្ញំ អាភោគបច្ចវេក្ខណរហិតា ឯតេ ធម្មា។ ឥតិ បុព្វោ នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ យូសភូតោ អាពន្ធនាការោ អាបោធាតូតិ។

លោហិតេសុ សំសរណលោហិតំ អពទ្ធបិត្តំ វិយ សកលសរីរំ ព្យាបេត្វា ឋិតំ។ សន្និចិតលោហិតំ យកនដ្ឋានស្ស ហេដ្ឋាភាគំ បូរេត្វា ឯកបត្តបូរណប្បមាណំ វក្កហទយយកនបប្ផាសានិ តេមេន្តំ ឋិតំ។ តត្ថ សំសរណលោហិតេ អពទ្ធបិត្តសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ ឥតរំ បន យថា ជជ្ជរកបាលដ្ឋេ ឧទកេ ហេដ្ឋា លេឌ្ឌុខណ្ឌានិ តេមយមានេ ន លេឌ្ឌុខណ្ឌានិ ជានន្តិ 'មយំ ឧទកេន តេមិយមានា'តិ, នាបិ

ហ្គុងក៉ ជានាតិ 'អហំ លេដ្ឋុឍណ្ឌាតិ ខោទេយឺ'តិ, ឧចទេយច ត ឃកតស្ស ទេហដ្ឋាកាកដ្ឋាត់ ចក្ការឺតិ ចា ជាតត្តិ 'យឃិ ទេលិហិតំ ងិតំ, អទេយ្យា ខោយឃយាត់ ងិត'ត្តិ, តាបិ ទេលិហិតំ ជានាតិ 'អហំ ឃកតស្ស ទេហដ្ឋាកាក៉ ប្ធទេត្វា ចក្ការឺតិ ខោយឃយាត់ ងិត'ត្តិ៍ អន្តាយន្តា អាទកាកាបច្ចទេចក្កលោទហិតា ឧទេត ឆយុា៍ ព្គតិ ទេលិហិតំ តាយ ព្គយស្មិំ ឃរឺទេ បិដិទេឃទក្កា ទោកដ្ឋាទេឃា អទេចតទតា អញ្ជាកទេតា ហ្វុទន្តា តិស្សទេត្តា ឃ្ធឃក្ធទេតា អាចាត្តតាកាទេទា អាទេបិឆាត្ធតិ៍

ខេឃទេងា អក្កិឃត្តាបិឌិកាទេលហ្វ ទោកឃទេលិយក្ធបចិចទាតិ ប្ធទេត្វា ហិដ្ឋតិ ទេចច បណ្ណុទតិ ច៍ ឍត្ត ឃឆា ហ្គុងកា អត្តាត្បហយទេត្តហ្វ កិឃយុត្បអាលក្សយុងតាត្បអកលិទេបហ្វ ត កិឃាឌិកលិបចិចទាតិ ជាតត្តិ 'អទេយត្យា ហ្គុងក៉ បណ្ណុទតិ'តិ, តាបិ កិឃាឌិកលិបចិចទេទហិ បណ្ណុទត្តិ ហ្គុងក៉ ជានាតិ 'អហំ កិឃាឌិកលិបចិចទេទហិ បណ្ណុទាយឺ'តិ, ឧចទេយច ត ទោកឃទេលិយក្ធបចិចទាតិ ជាតត្តិ 'អទេយត្យា ខេឃទេងា បណ្ណុទតិ'តិ, តាបិ ខេឃទេងា ជានាតិ 'អហំ ទោកឃទេលិយក្ធបចិចទេទហិ បណ្ណុទាយឺ'តិ៍ អន្តាយន្តា អាទកាកាបច្ចទេចក្កលោទហិតា ឧទេត ឆយុា៍ ព្គតិ ខេឃទេងា តាយ ព្គយស្មិំ ឃរឺទេ បិដិទេឃទក្កា ទោកដ្ឋាទេឃា អទេចតទតា អញ្ជាកទេតា ហ្វុទន្តា តិស្សទេត្តា ឃ្ធឃក្ធទេតា អាចាត្តតាកាទេទា អាទេបិឆាត្ធតិ៍

ខេយទេងា ត្វលស្ស ឃកលឃរឹទ៍ ចរឹត្វា កិឃស្ស ឌព្ណយំឃាឌីតិ តិស្សាឃ ងិទេតា បត្តិត្តទេហ្គទេហា៍ ឍត្ត ឃឆា ហលិឌ្ឌិបិទេលិតិកបដិត្ធទេត្ត យំឃហ្វទន្តា ត យំឃហ្វទន្តា ជានាតិ 'យំ តិស្សាឃ ហលិឌ្ឌិបិទេលិតិកា ងិតា'តិ, តាបិ ហលិឌ្ឌិបិទេលិតិកា ជានាតិ 'អហំ យំឃហ្វន្តា តិស្សាឃ ងិតា'តិ, ឧចទេយច ត ឃកលឃរឹទេ ឌព្ណឌីហ្វ ចា យំឃំ ជានាតិ 'យំ តិស្សាឃ ខេយទេងា ងិទេតា'តិ, តាបិ ខេយទេងា ជានាតិ 'អហំ ឃកលឃរឹទេ ឌព្ណឌីហ្វ ចា យំឃំ តិស្សាឃ ងិទេតា'តិ៍ អន្តាយន្តា អាទកាកាបច្ចទេចក្កលោទហិតា ឧទេត ឆយុា៍ ព្គតិ ខេយទេងា តាយ ព្គយស្មិំ ឃរឺទេ បិដិទេឃទក្កា ទោកដ្ឋាទេឃា អទេចតទតា អញ្ជាកទេតា ហ្វុទន្តា តិស្សទេត្តា បត្តិត្តទេហ្គទេហា បត្តិត្តឃ្ធឃក្ធទេតា អាចាត្តតាកាទេទា អាទេបិឆាត្ធតិ៍

អឃ្ស្យ ឃឆា ឃន្តាឃតិ ឍងា អក្កិក្ធបទេក ប្ធទេត្វា ហិដ្ឋតិ ចា បណ្ណុទតិ ចា៍ ឍត្ត ឃឆា ហ្គុងកបុណ្ណហ្វ ឍទ្យាលាតាលដ្ឋិក្ធបទោកហ្វ ត ឍទ្យាលាតាលដ្ឋិក្ធបកា ជាតត្តិ 'អទេយស្ស ហ្គុងក៉ ងិត'ត្តិ, តាបិ ហ្គុងក៉ ជានាតិ 'អហំ ឍទ្យាលាតាលដ្ឋិក្ធបទោកហ្វ ងិត'ត្តិ, ឧចទេយច ត អក្កិក្ធបកា ជាតត្តិ 'អទេយស្ស អឃ្ស្យ ងិត'ត្តិ, តាបិ អឃ្ស្យ ជានាតិ 'អហំ អក្កិក្ធបទោកហ្វ ងិត'ត្តិ៍ អន្តាយន្តា អាទកាកាបច្ចទេចក្កលោទហិតា ឧទេត ឆយុា៍ ព្គតិ អឃ្ស្យ តាយ ព្គយស្មិំ ឃរឺទេ បិដិទេឃទក្កា ទោកដ្ឋាទេឃា អទេចតទតា អញ្ជាកទេតា ហ្វុទន្តា តិស្សទេត្តា ឃ្ធឃក្ធទេតា អាចាត្តតាកាទេទា អាទេបិឆាត្ធតិ៍

ចឃា អក្កិឃត្តាបិឌិកាទេល ហត្តឍលហត្តបិដ្ឋិបិងឍលបិងបិដ្ឋិតាឃបុងតលិងអំឃក្ធទេងហ្វ ងិតចិលឹតទេហ្គទេហា៍ ឍត្ត ឃឆា បក្កិត្តទេខាទេល អាចាទេយ ត អាចាទេយា ជានាតិ 'យំ ខោលំ អទេន្តាត្តទឹត្វា ងិត'ត្តិ, តាបិ ខោលំ ជានាតិ 'អហំ អាចាយំ អទេន្តាត្តទឹត្វា ងិត'ត្តិ, ឧចទេយច ត ហត្តឍលិឌិប្បទេងទេឃា ជានាតិ 'យំ ចឃា អទេន្តាត្តទឹត្វា ងិតា'តិ, តាបិ ចឃា ជានាតិ 'អហំ ហត្តឍលិឌិប្បទេងទេយ អទេន្តាត្តទឹត្វា ងិតា'តិ៍ អន្តាយន្តា អាទកាកាបច្ចទេចក្កលោទហិតា ឧទេត ឆយុា៍ ព្គតិ ចឃា តាយ ព្គយស្មិំ ឃរឺទេ បិដិទេឃទក្កា ទោកដ្ឋាទេឃា អទេចតទតា អញ្ជាកទេតា ហ្វុទន្តា តិស្សទេត្តា ឃ្ធឃក្ធទេតា អាចាត្តតាកាទេទា អាទេបិឆាត្ធតិ៍

ᨡᩮᩊᩮᩣ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩮ ᨡᩮᩊᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩈᨲᩥ ᩏᨽᩮᩣᩉᩥ ᨠᨸᩮᩣᩃᨸᩔᩮᩉᩥ ᩒᩁᩮᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᩋᨻ᩠ᨻᩮᩣᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨴᨠᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᨶᩦᨲᩦᩁᨠᩪᨸᨠᩮ ᨶ ᨠᩪᨸᨲᩃᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ’ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨠᩪᨸᨲᩃᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨾᩦ’ᨲᩥ , ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨲᩃᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩥ ᩏᨽᩮᩣᩉᩥ ᨠᨸᩮᩣᩃᨸᩔᩮᩉᩥ ᩒᩁᩮᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩮᩊᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨡᩮᩊᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩏᨽᩮᩣᩉᩥ ᨠᨸᩮᩣᩃᨸᩔᩮᩉᩥ ᩒᩁᩮᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨲᩃᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨡᩮᩊᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᩈᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨱᩥᨠᩣ ᨿᨴᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᨶᩣᩈᩣᨸᩩᨭᩮ ᨸᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᨲᩥ ᩅᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨸᩪᨲᩥᨴᨵᩥᨽᩁᩥᨲᩣᨿ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨠᩣᨿ ᨶ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨠᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩥ ᨸᩪᨲᩥᨴᨵᩥ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨸᩪᨲᩥᨴᨵᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨠᩣᨿ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᨶᩣᩈᩣᨸᩩᨭᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩈᩩ ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨱᩥᨠᩣ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨱᩥᨠᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᨶᩣᩈᩣᨸᩩᨭᩮᩈᩩ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨱᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᩈᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᩃᩈᩥᨠᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩣᨵᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᩈᩦᨲᩥᩈᨲᩈᨶ᩠ᨵᩦᩈᩩ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨲᩮᩃᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲᩮ ᩋᨠ᩠ᨡᩮ ᨶ ᩋᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᩴ ᨲᩮᩃᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨲᩮᩃᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩋᩈᩦᨲᩥᩈᨲᩈᨶ᩠ᨵᨿᩮᩣ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩃᩈᩥᨠᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᩃᩈᩥᨠᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩋᩈᩦᨲᩥᩈᨲᩈᨶ᩠ᨵᨿᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩃᩈᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᩈᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨

ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩥᩔ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᨶᩥᨠᩣᨿ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩮ ᩁᩅᨱᨥᨭᩮ ᨶ ᩁᩅᨱᨥᨭᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩥ ᨧᨶ᩠ᨴᨶᩥᨠᩣᩁᩈᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨧᨶ᩠ᨴᨶᩥᨠᩣᩁᩈᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩁᩅᨱᨥᨭᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨳᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᨾᨿᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨸᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᩉᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨮᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩁᩉᩥᨲᩣ ᩑᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩪᩈᨣᨲᩮᩣ ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨻᩤᩉᩥᩁᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨾᩪᩃᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩈᩣ ᨾᩪᩃᩁᩈᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨡᨶ᩠ᨵᩁᩈᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨡᩦᩁᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩣᨠᨭᩣᨶᩮᩅ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩮ ᩑᩅᨾᩥᨵ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨡᩦᩁᩴ ᨡᩦᩁᨾᩮᩅ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩣᩅᩣᨭᩣᨴᩦᩈᩩ ᨮᩥᨲᩮᩣᨴᨠᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᨳᩅᩥᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩔᩮᩣᨴᨠᩣᨶᩥ᪨ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩉᩥᨾᩮᩣᨴᨠᨠᨸ᩠ᨸᩅᩥᨶᩣᩈᨠᩏᨴᨠᨸᨳᩅᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨠᩏᨴᨠᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨵ ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ᪨

᪑᪗᪕᪨ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨲᩮᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᩮᨩᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨩᩮᩣᩅ ᨲᩮᨩᩮᩣᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨩᩮᩣᨣᨲᩴ᪨ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᩅ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᨽᩣᩅᩴ

គតត្តា ឧស្មាគតំ។ ឧសុមត្តិ ចណ្ឌុណ្ហាសុមំ។ តេជោវ ឧសុមភាវំ គតត្តា ឧសុមគតំ។ យេន ចាតិ យេន តេជោគតេន កុប្បិតេន។ សន្តប្បតីតិ អយំ កាយោ សន្តប្បតិ, ឯកាហិកជរាទិភាវេន ឧសុមជាតោ ហោតិ។ យេន ច ជីរីយតីតិ យេន អយំ កាយោ ជីរីយតិ, ឥន្ទ្រិយវេកល្លតំ ពលបរិក្ខយំ វលិបលិតាទិភាវញ្ច បាបុណាតិ។ យេន ច បរិឌយ្ហតីតិ យេន កុប្បិតេន អយំ កាយោ ឌយ្ហតិ, សោ ច បុគ្គលោ 'ឌយ្ហាមិ ឌយ្ហាមី'តិ កន្ទន្តោ សតធោតសប្បិគោសីតចន្ទនាទិលេបនញ្ច តាលវណ្ដវាតញ្ច បច្ចាសីសតិ។ យេន ច អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆតីតិ យេនេតំ អសិតំ វា ឱទនាទិ, បីតំ វា បានកាទិ, ខាយិតំ វា បិដ្ឋខជ្ជកាទិ, សាយិតំ វា អម្ពបក្កមធុផាណិតាទិ សម្មា បរិបាកំ គច្ឆតិ, រសាទិភាវេន វិវេកំ គច្ឆតីតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច បុរិមា តយោ តេជោធាតូ ចតុសមុដ្ឋានា, បច្ឆិមោ កម្មសមុដ្ឋានោវ។ អយំ តាវេត្ថ បទវណ្ណនា។

ឥទំ បន មនសិការវិធានំ – ឥធ ភិក្ខុ 'យេន សន្តប្បតិ, អយំ ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ បរិបាចនាការោ តេជោធាតូ'តិ មនសិ ករោតិ; 'យេន ជីរីយតិ, យេន បរិឌយ្ហតិ, យេន អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆតិ, អយំ ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ បរិបាចនាការោ តេជោធាតូ'តិ មនសិ ករោតិ។ យំ វា បនាតិ ឥមស្មិំ សរីរេ បាកតិកោ ឯកោ ឧសុ អត្ថិ, សោ យេវាបនកដ្ឋានំ បវិដ្ឋោ។

ពាហិរតេជោធាតុនិទ្ទេសេ កដ្ឋំ បដិច្ច បជ្ជលិតោ កដ្ឋុបាទានោ អគ្គិ កដ្ឋគ្គិ នាម។ សកលិកគ្គិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សង្ការគ្គីតិ កចវរំ សង្កឌ្ឍិត្វា ឈាបិយមានោ កចវរគ្គិ។ ឥន្ទគ្គីតិ អសនិអគ្គិ។ អគ្គិសន្តាបោតិ ជាលាយ វា វិគតច្ចិកង្គារានំ វា សន្តាបោ។ សូរិយសន្តាបោតិ អាតបោ។ កដ្ឋសន្និចយសន្តាបោតិ កដ្ឋរាសិដ្ឋានេ សន្តាបោ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យំ វា បនាតិ បេតគ្គិ កប្បវិនាសគ្គិ និរយគ្គិអាទយោ ឥធ យេវាបនកដ្ឋានំ បវិដ្ឋា។

១៤៩។ វាយោធាតុនិទ្ទេសេ វាយនវសេន វាយោ។ វាយោវ វាយោភាវំ គតត្តា វាយោគតំ។ ថម្ភិតត្តំ រូបស្សាតិ អវិនិព្ភោគរូបស្ស ថម្ភិតភាវោ។ ឧទ្ធង្គមា វាតាតិ ឧគ្គារហិក្កាទិបវត្តកា ឧទ្ធំ អារោហនវាតា។ អធោគមា វាតាតិ ឧច្ចារបស្សាវាទិនីហរណកា អធោ ឱរោហនវាតា។ កុច្ឆិសយា វាតាតិ អន្តានំ ពហិវាតា។ កោដ្ឋាសយា វាតាតិ អន្តានំ អន្តោវាតា។ អង្គមង្គានុសារិនោ វាតាតិ ធមនិជាលានុសារេន សកលសរីរេ អង្គមង្គានិ អនុសដា សមិញ្ជនបសារណាទិនិព្ពត្តកា វាតា។ សត្ថកវាតាតិ សន្ធិពន្ធនានិ កត្តរិយា ឆិន្ទន្តា វិយ បវត្តវាតា។ ខុរកវាតាតិ ខុរេន វិយ ហទយំ ផាលនវាតា។ ឧប្បលកវាតាតិ ហទយមំសមេវ ឧប្បាដនកវាតា។ អស្សាសោតិ អន្តោបវិសននាសិកវាតោ។ បស្សាសោតិ ពហិនិក្ខមននាសិកវាតោ។ ឯត្ថ ច បុរិមា សព្ពេ ចតុសមុដ្ឋានា, អស្សាសបស្សាសា ចិត្តសមុដ្ឋានាវ។ អយមេត្ថ បទវណ្ណនា។

ឥទំ បន មនសិការវិធានំ – ឥធ ភិក្ខុ ឧទ្ធង្គមាទិភេទេ វាតេ ឧទ្ធង្គមាទិភេទេន បរិគ្គហេត្វា 'ឧទ្ធង្គមា វាតា នាម ឥមស្មិំ សរីរេ បាដិយេក្កោ កោដ្ឋាសោ អចេតនោ អព្យាកតោ សុញ្ញោ និស្សត្តោ ថម្ភិតាការោ វាយោធាតូ'តិ មនសិ ករោតិ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យំ វា បនាតិ សេសេ វាយោកោដ្ឋាសេ អនុគតា វាតា ឥធ យេវាបនកដ្ឋានំ បវិដ្ឋា។

ពាហិរវាយោធាតុនិទ្ទេសេ បុរត្ថិមា វាតាតិ បុរត្ថិមទិសតោ អាគតា វាតា។ បច្ឆិមុត្តរទក្ខិណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សរជា វាតាតិ សហ រជេន សរជា។ អរជា វាតាតិ រជវិរហិតា សុទ្ធា អរជា នាម។ សីតាតិ សីតោតុសមុដ្ឋានា សីតវលាហកន្តរេ សមុដ្ឋិតា។ ឧណ្ហាតិ ឧណ្ហោតុសមុដ្ឋានា ឧណ្ហវលាហកន្តរេ សមុដ្ឋិតា។ បរិត្តាតិ មន្ទា តនុកវាតា។ អធិមត្តាតិ ពលវវាតា។ កាឡាតិ កាឡវលាហកន្តរេ សមុដ្ឋិតា, យេហិ អព្ភាហតោ ឆវិវណ្ណោ កាឡកោ ហោតិ។ តេសំ ឯតំ អធិវចនន្តិបិ ឯកេ។ វេរម្ភវាតាតិ យោជនតោ ឧបរិ វាយនវាតា។ បក្ខវាតាតិ អន្តមសោ មក្ខិកាយបិ បក្ខាយូហនសមុដ្ឋិតា វាតា។ សុបណ្ណវាតាតិ គរុឡវាតា។ កាមញ្ច ឥមេបិ បក្ខវាតាវ ឧស្សទវសេន បន វិសុំ គហិតា។ តាលវណ្ដវាតាតិ តាលបណ្ណេហិ វា អញ្ញេន វា កេនចិ មណ្ឌលសណ្ឋានេន សមុដ្ឋាបិតា វាតា។ វិធូបនវាតាតិ ពីជនបត្តកេន សមុដ្ឋាបិតា វាតា។ ឥមានិ ច តាលវណ្ដវិធូបនានិ អនុប្បន្នម្បិ វាតំ ឧប្បាទេន្តិ, ឧប្បន្នម្បិ បរិវត្តេន្តិ។ យំ វា បនាតិ ឥធ បាឡិយំ អាគតេ ឋបេត្វា សេសវាតា យេវាបនកដ្ឋានំ បវិដ្ឋា។

១៧៧។ អាកាសធាតុនិទ្ទេសេ អប្បដិឃដ្ឋេន ន កស្សតីតិ អាកាសោ។ អាកាសោវ អាកាសភាវំ គតត្តា អាកាសគតំ។ អឃដ្ដនីយតាយ អឃំ។ អឃមេវ អឃភាវំ គតត្តា អឃគតំ។ វិវរោតិ អន្តរំ។ តទេវ វិវរភាវំ គតត្តា វិវរគតំ។ អសម្ផុដ្ឋំ មំសលោហិតេហីតិ មំសលោហិតេហិ និស្សដំ។ កណ្ណច្ឆិទ្ទន្តិអាទិ បន តស្សេវ បភេទទស្សនំ។ តត្ថ កណ្ណច្ឆិទ្ទន្តិ កណ្ណម្ហិ ឆិទ្ទំ វិវរំ មំសលោហិតេហិ អសម្ផុដ្ឋាការេន។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យេនាតិ យេន វិវរេន ឯតំ អសិតាទិភេទំ អជ្ឈោហរណីយំ អជ្ឈោហរតិ, អន្តោ បវេសេតិ។ យត្ថាតិ យស្មិំ អន្តោឧទរបដលសង្ខាតេ ឱកាសេ ឯតទេវ ចតុព្ពិធំ អជ្ឈោហរណីយំ តិដ្ឋតិ។ យេនាតិ យេន វិវរេន សព្វម្បេតំ វិបក្កំ កសដភាវំ អាបន្នំ និក្ខមតិ, តំ ឧទរបដលតោ យាវ ករីសមគ្គា វិទត្ថិចតុរង្គុលមត្តំ ឆិទ្ទំ មំសលោហិតេហិ អសម្ផុដ្ឋំ និស្សដំ អាកាសធាតូតិ វេទិតព្ពា។ យំ វា បនាតិ ឥធ ចម្មន្តរំ មំសន្តរំ ន្ហារុន្តរំ អដ្ឋិន្តរំ លោមន្តរន្តិ ឥទំ សព្ពំ យេវាបនកដ្ឋានំ បវិដ្ឋំ។

ពាហិរកអាកាសធាតុនិទ្ទេសេ អសម្ផុដ្ឋំ ចតូហិ មហាភូតេហីតិ ចតូហិ មហាភូតេហិ និស្សដំ ភិត្តិច្ឆិទ្ទកវាដច្ឆិទ្ទាទិកំ វេទិតព្ពំ។ ឥមិនា យស្មិំ អាកាសេ បរិកម្មំ ករោន្តស្ស ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ឧប្បជ្ជន្តិ តំ គហិតំ។

១៧៨។ វិញ្ញាណធាតុនិទ្ទេសេ ចក្ខុវិញ្ញាណសង្ខាតា ធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ សេសាសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ ឥមាសុ ឆសុ ធាតូសុ បរិគ្គហិតាសុ អដ្ឋារស ធាតុយោ បរិគ្គហិតាវ ហោន្តិ។ កថំ? បថវីតេជោវាយោធាតុគ្គហណេន តាវ ផោដ្ឋព្ពធាតុ គហិតាវ ហោតិ, អាបោធាតុអាកាសធាតុគ្គហណេន ធម្មធាតុ, វិញ្ញាណធាតុគ្គហណេន តស្សា បុរេចារិកបច្ឆាចារិកត្តា មនោធាតុ គហិតាវ ហោតិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុអាទយោ សុត្តេ អាគតា ឯវ។ សេសា នវ អាហរិត្វា ទស្សេតព្ពា ។ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុគ្គហណេន ហិ តស្សា និស្សយភូតា ចក្ខុធាតុ, អារម្មណភូតា រូបធាតុ ច គហិតាវ ហោន្តិ។ ឯវំ សោតវិញ្ញាណធាតុអាទិគ្គហណេន សោតធាតុអាទយោតិ អដ្ឋារសាបិ គហិតាវ ហោន្តិ។ តាសុ ទសហិ ធាតូហិ រូបបរិគ្គហោ កថិតោ ហោតិ។ សត្តហិ អរូបបរិគ្គហោ។ ធម្មធាតុយា សិយា រូបបរិគ្គហោ, សិយា អរូបបរិគ្គហោ។ ឥតិ អឌ្ឍេកាទសហិ ធាតូហិ រូបបរិគ្គហោ, អឌ្ឍដ្ឋធាតូហិ អរូបបរិគ្គហោតិ រូបារូបបរិគ្គហោ

កថិតោ ហោតិ។ រូបារូបំ បញ្ចក្ខន្ធា។ តំ ហោតិ ទុក្ខសច្ចំ។ តំសមុដ្ឋាបិកា បុរិមតណ្ហា សមុទយសច្ចំ។ ឧភិន្នំ អប្បវត្តិ និរោធសច្ចំ។ តំបជានតោ មគ្គោ មគ្គសច្ចន្តិ ឯវំ ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានំ អដ្ឋារសធាតុវសេន អភិនិវិដ្ឋស្ស ភិក្ខុនោ យាវ អរហត្តា មត្ថកំ បាបេត្វា និយ្យានំ កថិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

១៧៩។ ឥទានិ ទុតិយឆក្កំ ទស្សេន្តោ អបរាបិ ឆ ធាតុយោតិអាទិមាហ។ តត្ថ សុខធាតុ ទុក្ខធាតូតិ កាយប្បសាទវត្ថុកានិ សុខទុក្ខានិ សប្បដិបក្ខវសេន យុគឡកតោ ទស្សិតានិ។ សុខញ្ហិ ទុក្ខស្ស បដិបក្ខំ, ទុក្ខំ សុខស្ស។ យត្តកំ សុខេន ផរិតដ្ឋានំ តត្តកំ ទុក្ខំ ផរតិ។ យត្តកំ ទុក្ខេន ផរិតដ្ឋានំ តត្តកំ សុខំ ផរតិ។ សោមនស្សធាតុ ទោមនស្សធាតូតិ ឥទម្បិ តថេវ យុគឡកំ កតំ។ សោមនស្សញ្ហិ ទោមនស្សស្ស បដិបក្ខំ, ទោមនស្សំ សោមនស្សស្ស។ យត្តកំ សោមនស្សេន ផរិតដ្ឋានំ តត្តកំ ទោមនស្សំ ផរតិ។ យត្តកំ ទោមនស្សេន ផរិតដ្ឋានំ តត្តកំ សោមនស្សំ ផរតិ។

ឧបេក្ខាធាតុ អវិជ្ជាធាតូតិ ឥទំ បន ទ្វយំ សរិក្ខកវសេន យុគឡកំ កតំ។ ឧភយម្បិ ហេតំ អវិភូតត្តា សរិក្ខកំ ហោតិ។ តត្ថ សុខទុក្ខធាតុគ្គហណេន តំ សម្បយុត្តា កាយវិញ្ញាណធាតុ, វត្ថុភូតា កាយធាតុ, អារម្មណភូតា ផោដ្ឋព្ពធាតុ ច គហិតាវ ហោន្តិ។ សោមនស្សទោមនស្សធាតុគ្គហណេន តំ សម្បយុត្តា មនោវិញ្ញាណធាតុ គហិតា ហោតិ។ អវិជ្ជាធាតុគ្គហណេន ធម្មធាតុ គហិតា។ ឧបេក្ខាធាតុគ្គហណេន ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុមនោធាតុយោ , តាសំយេវ វត្ថារម្មណភូតា ចក្ខុធាតុរូបធាតុអាទយោ ច គហិតាតិ ឯវំ អដ្ឋារសបិ ធាតុយោ គហិតាវ ហោន្តិ។ ឥទានិ តាសុ ទសហិ ធាតូហិ រូបបរិគ្គហោ កថិតោតិអាទិ សព្វំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ ឯវម្បិ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ យាវ អរហត្តា មត្ថកំ បាបេត្វា និយ្យានំ កថិតំ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ កតមា សុខធាតុ យំ កាយិកំ សាតន្តិ អាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តនយានេវ។

១៨១។ តតិយឆក្កេ កាមោតិ ទ្វេ កាមា – វត្ថុកាមា ច កិលេសកាមា ច។ តត្ថ កិលេសកាមំ សន្ធាយ កាមបដិសំយុត្តា ធាតុ កាមធាតុ, កាមវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ វត្ថុកាមំ សន្ធាយ កាមោយេវ ធាតុ កាមធាតុ, កាមាវចរធម្មានមេតំ នាមំ។ ព្យាបាទបដិសំយុត្តា ធាតុ ព្យាបាទធាតុ, ព្យាបាទវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ ព្យាបាទោវ ធាតុ ព្យាបាទធាតុ, ទសអាឃាតវត្ថុកស្ស បដិឃស្សេតំ នាមំ។ វិហិំសា បដិសំយុត្តា ធាតុ វិហិំសាធាតុ, វិហិំសាវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ វិហិំសាយេវ ធាតុ វិហិំសាធាតុ, បរសត្តវិហេសនស្សេតំ នាមំ។ អយំ បន ហេដ្ឋា អនាគតត្តា ឯវំ អត្ថវិភាគតោ វេទិតព្ពា – វិហិំសន្តិ ឯតាយ សត្តេ, វិហិំសនំ វា ឯតំ សត្តានន្តិ វិហិំសា។ សា វិហេឋនលក្ខណា, ករុណាបដិបក្ខលក្ខណា វា; បរសន្តានេ ឧព្ពេគជននរសា, សកសន្តានេ ករុណាវិទ្ធំសនរសា វា; ទុក្ខាយតនបច្ចុបដ្ឋានា; បដិឃបទដ្ឋានាតិ វេទិតព្ពា។ នេក្ខម្មំ វុច្ចតិ លោភា និក្ខន្តត្តា អលោភោ, នីវរណេហិ និក្ខន្តត្តា បឋមជ្ឈានំ, សព្ពាកុសលេហិ និក្ខន្តត្តា សព្ពកុសលំ។ នេក្ខម្មបដិសំយុត្តា ធាតុ នេក្ខម្មធាតុ, នេក្ខម្មវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ នេក្ខម្មមេវ ធាតុ នេក្ខម្មធាតុ, សព្ពស្សាបិ កុសលស្សេតំ នាមំ។ អព្យាបាទបដិសំយុត្តា ធាតុ អព្យាបាទធាតុ, អព្យាបាទវិតក្កស្សេតំ នាមំ។ អព្យាបាទោវ ធាតុ អព្យាបាទធាតុ, មេត្តាយេតំ នាមំ។ អវិហិំសាបដិសំយុត្តា ធាតុ អវិហិំសាធាតុ, អវិហិំសា វិតក្កស្សេតំ នាមំ។ អវិហិំសាវ ធាតុ អវិហិំសាធាតុ, ករុណាយេតំ នាមំ។

១៥៧។ ខ្ទាតិ តេយចត្តំ ឥស្សេត្យំ តត្ថ កតយា កាយធាតូតិ បគកាឌត់ អារព្ភ។ តត្ថ បឌិសំឃុត្តោតិ សំបយោគចេសេត បឌិសំឃុត្តោ។ តក្កោ ចិតក្កោតិអាទីនិ ចុត្តត្ថានេតច។ ចិតេហទេធិតិ តាំឆេតិ, ទ្វាររេបតិ។ តេហទេនាតិ បាលិប្បហារាទីហិ តាំឆេនា, ទ្វាប្បារេនា។ ពលចទេហទេនា ចិទេហទេនា។ ហិនត្តិ ឧទាឃាតិ ហិនតា។ ពលចហិនតា ចិហិនតា។ ទេរានតាតិ ឈដ្ឋតា។ ចិទេរានតាតិ ពលចឈដ្ឋតា។ នត្ថត្ថ ចា ‘ចិ’ ស្ថបនេក្កត បគំ ចន្តិ៍តំ។ ស្ថបហតត្តិ ឧទេតតាតិ ស្ថបឈារេតា, បទេនំ ស្ថបឈារេតា បទ្វបឈារេតា។

ទេយត្តាឃត្តិ ឧទាឃាតិ ទេយត្តិ។ ទេយត្តាឃតាកាទេរា ទេយត្តាឃតា។ ទេយត្តាឃ អឃិតស្ស ទេយត្តានយក្កិទេតា ការេចា ទេយត្តាឃិតត្តំ។ ញ្យាបាំទេគត ចិយ្យត្តស្ស ទេចតទេនា ចិយ្យត្តិ ទេចទេតាចិយ្យត្តិ។ ឧត្ថ ច បុរិទេយហិ តឹហិ ស្ថបធារប្បត្តាបិ អប្បតាបតាបិ ទេយត្តា កធិតា, បទ្ធិទេយត អប្បតាបត្តាច។

កទ្វលាឃត្តិ ឧទាឃាតិ កទ្វលា។ កទ្វលាឃតាកាទេរា កទ្វលាឃតា។ កទ្វលាឃ អឃិតស្ស កទ្វលានយក្កិទេតា ការេចា កទ្វលាឃិតត្តំ។ ចិហិនាឃ ចិយ្យត្តស្ស ទេចតទេនា ចិយ្យត្តិ ទេចទេតាចិយ្យត្តិ។ ខ្ទាឆាបិ បុរិយតទេឃទេតច ស្ថបធារប្បតាទេកទេគា ទេចឌិតទេត្តា។ ស្ថកឃត្តាបិ ច បរិទេឃាឆាតបទេគ ទេយត្តាកទ្វលាតិ ទេចទេតាចិយ្យត្តិចិទេសនត្ថំ ចុត្តំ។

ឧត្ថ ច កាយចិតក្កោ នទេត្តស្សុបិ ស្ថប្បជ្ជតិ នក្ខាទេរស្សុបិ។ ស្ថកឃត្ថ ស្ថប្បទេត្តាបិ កយូបធទេកទេគាច។ ញ្យាបាំទេគា បត នទេត្តស្ស ស្ថប្បទេត្តាទេឃច កយូបធំ កិត្តតិ, ត ខ្ទតទេរា។ ចិហិនាឃបិ ឧទេនច តទេឃា។ ឧត្ថ ច ទ្វចិឆា កធា – នត្តនក្កាហិកា ទេចច អនយ្ហិក្តា ច។ កាយឆាត្វក្កហទេលាត ហិ ញ្យាបាំទេគចិហិនាឆាត្វទេឃាបិ កហិតា។ កាយឆាត្វឃាទេឃច បត តឹហទិត្វា តឹហទិត្វា ទេខ្ទបិ ឧតា ឥស្សិតាតិ។ អយំ តាទេចត្ថ នត្តនក្កាហិកកធា ។ ធទេបត្វា បត ញ្យាបាំទេគចិហិនាឆាត្វទេឃា ទេសនា នត្តាបិ កាយឆាត្វ ឧចាតិ។ អយំ អនយ្ហិក្តកធា តាយ។

ទេតក្កូយូឆាត្វក្កហទេលាតាបិ អញ្យាបាំទេគអចិហិនាឆាត្វទេឃា កហិតាទេឃច។ ទេតក្កូយូឆាត្វទេតា បត តឹហទិត្វា តឹហទិត្វា តទ្វកឃយ្យិ ឥស្សិតត្តិ អឃទេយត្វាបិ នត្តនក្កាហិកកធា។ ធទេបត្វា អញ្យាបាំទេគអចិហិនាឆាត្វទេឃា អចទេសនា ទេតក្កូយូឆាត្វតិ អយំ អនយ្ហិក្តកធា តាយ។

ខ្ទយាហិ ច ឲហិ ឆាត្វហិ បរិក្កហិតា ហិ អដ្ឋារស ឆាត្វទេឃា បរិក្កហិតាច ទេហាត្តិ។ នត្តាបិ ហិ តា កាយឆាត្វទេតាច តឹហទិត្វា តឹហទិត្វា លកាទេបតត្តា អដ្ឋារស ឆាត្វទេឃាច ទេហាត្តិតិ តិល្លំ ឲក្កាតំ ចទេសត អដ្ឋារស ទេហាត្តិ។ ឧចំ បត អក្កទេហត្វា ឧទេកកស្មិំ ឲទេក្ក ចុត្តតទេឃត អដ្ឋារស អដ្ឋារស កត្វា នត្តាតិបិ តាតិ អដ្ឋារសកាតិ ឧកញ្ញ្យអកិនក្ខិបិត្វា អដ្ឋារទេសច ទេហាត្តិតិ ទេចឌិតទេត្តា។ ខ្ទតិ ខ្ទយស្មិំ ស្វត្តត្តកាឌតិទេឃ ទេសាញ្យអស ឆាត្វទេឃា កាយាចទេរា, ទេខ្ទ ទេតក្សយិកាតិ ឧចទេយត្ថ នយូសតធារទេរាច កធិទេតាតិ ទេចឌិតទេត្តា។

ស្វត្តត្តកាឌតិឃចណ្ណតា។

១។ អកិធយូកាឌតិឃចណ្ណតា

១៨៣. អភិធម្មភាជនីយេ សរូបេនេវ សព្វាបិ ធាតុយោ ទស្សេន្តោ អដ្ឋារស ធាតុយោ – ចក្ខុធាតុ រូបធាតូតិអាទិមាហ។ តត្ថ ឧទ្ទេសវារេ តាវ –

អត្ថតោ លក្ខណាទិតោ, កមតាវត្វសង្ខតោ;

បច្ចយា អថ ទដ្ឋព្វា, វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

តត្ថ ‘អត្ថតោ’តិ ចក្ខតីតិ ចក្ខុ។ រូបយតីតិ រូបំ។ ចក្ខុស្ស វិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិ ឯវមាទិនា តាវ នយេន ចក្ខាទីនំ វិសេសត្ថតោ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។ អវិសេសេន បន វិទហតិ, ធីយតេ, វិធានំ, វិធីយតេ ឯតាយ, ឯត្ថ វា ធីយតីតិ ធាតុ។ លោកិយា ហិ ធាតុយោ ការណភាវេន វវត្ថិតា ហុត្វា សុវណ្ណរជតាទិធាតុយោ វិយ សុវណ្ណរជតាទិំ អនេកប្បការំ សំសារទុក្ខំ វិទហន្តិ; ភារហារេហិ ច ភារោ វិយ សត្តេហិ ធីយន្តេ ធារីយន្តីតិ អត្ថោ។ ទុក្ខវិធានមត្តមេវ ចេតា អវសវត្តនតោ។ ឯតាហិ ច ការណភូតាហិ សំសារទុក្ខំ សត្តេហិ អនុវិធីយតិ; តថាវិហិតញ្ច តំ ឯតាស្វេវ ធីយតិ ឋបីយតីតិ អត្ថោ។ ឥតិ ចក្ខាទីសុ ឯកេកោ ធម្មោ យថាសម្ភវំ វិទហតិ ធីយតេតិអាទិអត្ថវសេន ធាតូតិ វុច្ចតិ។

អបិច យថា តិត្ថិយានំ អត្តា នាម សភាវតោ នត្ថិ, ន ឯវមេតា។ ឯតា បន អត្តនោ សភាវំ ធារេន្តីតិ ធាតុយោ។ យថា ច លោកេ វិចិត្តា ហរិតាលមនោសិលាទយោ សេលាវយវា ធាតុយោតិ វុច្ចន្តិ, ឯវមេតាបិ ធាតុយោ វិយ ធាតុយោ។ វិចិត្តា ហេតា ញាណញេយ្យាវយវាតិ។ យថា វា សរីរសង្ខាតស្ស សមុទាយស្ស អវយវភូតេសុ រសសោណិតាទីសុ អញ្ញមញ្ញវិសភាគលក្ខណបរិច្ឆិន្នេសុ ធាតុសមញ្ញា, ឯវមេតេសុបិ បញ្ចក្ខន្ធសង្ខាតស្ស អត្តភាវស្ស អវយវេសុ ធាតុសមញ្ញា វេទិតព្វា។ អញ្ញមញ្ញវិសភាគលក្ខណបរិច្ឆិន្នា ហេតេ ចក្ខាទយោតិ។ អបិច ធាតូតិ និជ្ជីវមត្តស្សេតំ អធិវចនំ។ តថា ហិ ភគវា – “ឆ ធាតុរោ អយំ, ភិក្ខុ, បុរិសោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ៣.៣៤៣-៣៤៤) ជីវសញ្ញាសមូហនត្ថំ ធាតុទេសនំ អកាសីតិ។ តស្មា យថាវុត្តេនត្ថេន ចក្ខុ ច តំ ធាតុ ចាតិ ចក្ខុធាតុ ...បេ... មនោវិញ្ញាណញ្ច តំ ធាតុ ចាតិ មនោវិញ្ញាណធាតូតិ ឯវំ តាវេត្ថ អត្ថតោ វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

‘លក្ខណាទិតោ’តិ ចក្ខាទីនំ លក្ខណាទិតោ បនេត្ថ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។ តានិ ច បន តេសំ លក្ខណាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។

‘កមតោ’តិ ឥធាបិ បុព្វេ វុត្តេសុ ឧប្បត្តិក្កមាទីសុ ទេសនាក្កមោវ យុជ្ជតិ។ សោ ច បនាយំ ហេតុផលានុបុព្វវវត្ថានវសេន វុត្តោ។ ចក្ខុធាតុ រូបធាតូតិ ឥទញ្ហិ ទ្វយំ ហេតុ។ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតូតិ ផលំ។ ឯវំ សព្វត្ថ កមតោ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

‘តាវត្វតោ’តិ តាវភាវតោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – តេសុ តេសុ ហិ សុត្តាភិធម្មប្បទេសេសុ អាភាធាតុ, សុភធាតុ,

អាកាសានញ្ចាយតនធាតុ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនធាតុ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនធាតុ , នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនធាតុ, សញ្ញាវេទយិតនិរោធធាតុ, កាមធាតុ, ព្យាបាទធាតុ, វិហិំសាធាតុ, នេក្ខម្មធាតុ, អព្យាបាទធាតុ, អវិហិំសាធាតុ, សុខធាតុ, ទុក្ខធាតុ, សោមនស្សធាតុ, ទោមនស្សធាតុ, ឧបេក្ខាធាតុ , អវិជ្ជាធាតុ, អារម្ភធាតុ, និក្កមធាតុ, បរក្កមធាតុ, ហីនធាតុ, មជ្ឈិមធាតុ, បណីតធាតុ, បថវីធាតុ, អាបោធាតុ, តេជោធាតុ, វាយោធាតុ, អាកាសធាតុ, វិញ្ញាណធាតុ, សង្ខតធាតុ, អសង្ខតធាតុ, អនេកធាតុនានាធាតុលោកោតិ ឯវមាទយោ អញ្ញាបិ ធាតុយោ ទិស្សន្តិ។

ឯវំ សតិ សព្វាសំ វសេន បរិច្ឆេទំ អកត្វា កស្មា អដ្ឋារសាតិ អយមេវ បរិច្ឆេទោ កតោតិ ចេ? សភាវតោ វិជ្ជមានានំ សព្វធាតូនំ តទន្តោគធត្តា។ រូបធាតុយេវ ហិ អាភាធាតុ។ សុភធាតុ បន រូបាទិប្បដិពទ្ធា។ កស្មា? សុភនិមិត្តត្តា។ សុភនិមិត្តញ្ហិ សុភធាតុ។ តញ្ច រូបាទិវិនិមុត្តំ ន វិជ្ជតិ, កុសលវិបាការម្មណា វា រូបាទយោ ឯវ សុភធាតូតិ រូបាទិមត្តមេវេសា។ អាកាសានញ្ចាយតនធាតុអាទីសុ ចិត្តំ មនោវិញ្ញាណធាតុ។ សេសា ធម្មា ធម្មធាតុ។ សញ្ញាវេទយិតនិរោធធាតុ បន សភាវតោ នត្ថិ; ធាតុទ្វយនិរោធមត្តមេវ ហិ សា។ កាមធាតុ ធម្មធាតុមត្តំ វា ហោតិ, យថាហ "តត្ថ កតមា កាមធាតុ? កាមបដិសំយុត្តោ តក្កោ ...បេ... មិច្ឆាសង្កប្បោ"តិ; អដ្ឋារសបិ ធាតុយោ វា, យថាហ "ហេដ្ឋតោ អវីចិនិរយំ បរិយន្តំ ករិត្វា ឧបរិតោ បរនិម្មិតវសវត្តិទេវេ អន្តោករិត្វា យំ ឯតស្មិំ អន្តរេ ឯត្ថាវចរា ឯត្ថ បរិយាបន្នា ខន្ធធាតុអាយតនា, រូបា, វេទនា, សញ្ញា, សង្ខារា, វិញ្ញាណំ – អយំ វុច្ចតិ កាមធាតូ"តិ។ នេក្ខម្មធាតុ ធម្មធាតុ ឯវ; "សព្វេបិ កុសលា ធម្មា នេក្ខម្មធាតូ"តិ វា វចនតោ មនោវិញ្ញាណធាតុបិ ហោតិយេវ។ ព្យាបាទវិហិំសាអព្យាបាទអវិហិំសាសុខទុក្ខសោមនស្សទោមនស្សុបេក្ខាអវិជ្ជាអារម្ភនិក្កមបរក្កមធាតុយោ ធម្មធាតុយេវ។

ហីនមជ្ឈិមបណីតធាតុយោ អដ្ឋារសធាតុមត្តមេវ។ ហីនា ហិ ចក្ខាទយោ ហីនធាតុ។ មជ្ឈិមបណីតា ចក្ខាទយោ មជ្ឈិមា ចេវ បណីតា ច ធាតុ។ និប្បរិយាយេន បន អកុសលា ធម្មធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុយោ ហីនធាតុ។ លោកិយា កុសលាព្យាកតា ឧភោបិ ចក្ខុធាតុអាទយោ ច មជ្ឈិមធាតុ។ លោកុត្តរា បន ធម្មធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុយោ បណីតធាតុ។ បថវីតេជោវាយោធាតុយោ ផោដ្ឋព្វធាតុយេវ។ អាបោធាតុ អាកាសធាតុ ច ធម្មធាតុយេវ។ វិញ្ញាណធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទិសត្តវិញ្ញាណធាតុសង្ខេបោយេវ។ សត្តរស ធាតុយោ ធម្មធាតុឯកទេសោ ច សង្ខតធាតុ។ អសង្ខតធាតុ បន ធម្មធាតុឯកទេសោវ។ អនេកធាតុនានាធាតុលោកោ បន អដ្ឋារសធាតុប្បភេទមត្តមេវាតិ។ ឥតិ សភាវតោ វិជ្ជមានានំ សព្វធាតូនំ តទន្តោគធត្តា អដ្ឋារសេវ វុត្តាតិ។

អបិច វិជាននសភាវេ វិញ្ញាណេ ជីវសញ្ញីនំ ជីវសញ្ញាសមូហនត្ថម្បិ អដ្ឋារសេវ វុត្តា។ សន្តិ ហិ សត្តា វិជាននសភាវេ វិញ្ញាណេ ជីវសញ្ញិនោ។ តេសំ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណមនោវិញ្ញាណធាតុភេទេន តស្សា អនេកត្តំ, ចក្ខុរូបាទិបច្ចយាយត្តវុត្តិតាយ អនិច្ចតញ្ច បកាសេត្វា ទីឃរត្តានុសយិតំ ជីវសញ្ញំ សមូហនិតុកាមេន ភគវតា អដ្ឋារស ធាតុយោ បកាសិតា។ កិញ្ច ភិយ្យោ? តថា វេនេយ្យជ្ឈាសយវសេន; យេ ច ឥមាយ នាតិសង្ខេបវិត្ថារាយ ទេសនាយ វេនេយ្យា សត្តា, តទជ្ឈាសយវសេន ច អដ្ឋារសេវ បកាសិតា។

សង្ខេបវិត្ថារនយេន តថា តថា ហិ,

ធម្មំ បកាសយតិ ឯស យថា យថាស្ស;

សទ្ធម្មតេជវិហតំ វិលយំ ខណេន,

វេនេយ្យសត្តហទយេសុ តមោ បយាតីតិ។

ឯវមេត្ថ ‘តាវត្តតោ’ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

‘សង្ខតោ’តិ ចក្ខុធាតុ តាវ ជាតិតោ ឯកោ ធម្មោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ចក្ខុបសាទវសេន។ តថា សោតឃានជិវ្ហាកាយរូបសទ្ទគន្ធរសធាតុយោ សោតបសាទាទិវសេន។ ផោដ្ឋព្ពធាតុ បន បថវីតេជោវាយោវសេន តយោ ធម្មាតិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ កុសលាកុសលវិបាកវសេន ទ្វេ ធម្មាតិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ តថា សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណធាតុយោ។ មនោធាតុ បន បញ្ចទ្វារាវជ្ជនកុសលាកុសលវិបាកសម្បដិច្ឆនវសេន តយោ ធម្មាតិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ ធម្មធាតុ តិណ្ណំ អរូបក្ខន្ធានំ, សោឡស សុខុមរូបានំ, អសង្ខតាយ ច ធាតុយា វសេន វីសតិធម្មាតិ សង្ខំ គច្ឆតិ។ មនោវិញ្ញាណធាតុ សេសកុសលាកុសលាព្យាកតវិញ្ញាណវសេន ឆសត្តតិធម្មាតិ សង្ខំ គច្ឆតីតិ ឯវមេត្ថ ‘សង្ខតោ’ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

‘បច្ចយា’តិ ចក្ខុធាតុអាទីនំ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុអាទីសុ បច្ចយតោ វេទិតព្វោ វិនិច្ឆយោ។ សោ បនេតេសំ បច្ចយភាវោ និទ្ទេសវារេ អាវិ ភវិស្សតិ។

‘ទដ្ឋព្វា’តិ ទដ្ឋព្វតោបេត្ថ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោតិ អត្ថោ។ សព្វា ឯវ ហិ សង្ខតា ធាតុយោ បុព្វន្តាបរន្តវិវិត្តតោ, ធុវសុភសុខត្តភាវសុញ្ញតោ, បច្ចយាយត្តវុត្តិតោ ច ទដ្ឋព្វា។ វិសេសតោ បនេត្ថ ភេរីតលំ វិយ ចក្ខុធាតុ ទដ្ឋព្វា, ទណ្ឌោ វិយ រូបធាតុ, សទ្ទោ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ តថា អាទាសតលំ វិយ ចក្ខុធាតុ, មុខំ វិយ រូបធាតុ, មុខនិមិត្តំ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ អថ វា ឧច្ឆុតិលានិ វិយ ចក្ខុធាតុ, យន្តចក្កយដ្ឋិ វិយ រូបធាតុ, ឧច្ឆុរសតេលានិ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ តថា អធរារណី វិយ ចក្ខុធាតុ, ឧត្តរារណី វិយ រូបធាតុ, អគ្គិ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ។ ឯស នយោ សោតធាតុអាទីសុបិ។

មនោធាតុ បន យថាសម្ភវតោ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុអាទីនំ បុរេចរានុចរា វិយ ទដ្ឋព្វា។ ធម្មធាតុយា វេទនាក្ខន្ធោ សល្លមិវ សូលមិវ ច ទដ្ឋព្វោ ; សញ្ញាសង្ខារក្ខន្ធា វេទនាសល្លសូលយោគា អាតុរា វិយ; បុថុជ្ជនានំ វា សញ្ញា អាសាទុក្ខជននតោ រិត្តមុដ្ឋិ វិយ,

អយធាក្ខ្ចកិយិត្តក្កាហកតោ ចតយិកោ ចិយ; សង្ខារា បដិសន្ធិយំ បក្ខិបតតោ អជ្ជារកាឃុយំ លិបតកបុរិសោ ចិយ, ឌាតិទុក្ខាតុធាត្ថតតោ រាឌបុរិសាតុធាត្ថធោរា ចិយ, សង្ខាតត្វាចហស្ស ឈត្ថសត្ថាតស្ស ហេតុតោ ចិសទុក្ខខាឌាតិ ចិយ; ទ្ធុបំ តាតាចិន្ទុបត្ថចតិយិត្តតោ លុទចក្កិ ចិយ ឥដ្ឋត្វា៉

អសង្ខតា បត ធាតុ អយតតោ សត្តតោ ពលយតោ ច ឥដ្ឋត្វា៉ កស្មា? សង្ខាតត្វបដិបក្ខភូតត្វា៉ យតោចិញ្ញាណធាតុ កហិតារម្មណា យុទ្ធិត្វាបិ អញ្ញា កតេហត្វាច បចតតោ ចតយក្កឌៅ ចិយ, ទុក្ខយតោ អស្សលញ្ចុន្តា ចិយ, ឃត្វកាយតិបិតិតោ ធេហាសំ លិត្តឥណ្ឌា ចិយ, លោកឌោឃាឌិតាតព្បការកិលេសឃាតោ ទក្កតឌៅ ចិយ ឥដ្ឋត្វាតិ៉

១ប័៖ តិទ្ធសធាទេ ចក្ខុញ្ញ បដិច្ច ទូប ធាតិ ព្ពញ្ញ ធ្វំ បដិច្ច អញ្ញាញ្ញ កិរិយាយតោធាតុទ្ធច សយ្សយុត្តលត្ថត្តយញ្ញាតិ អត្វា៉ ចក្ខុចិញ្ញាណធាតុយា ហិ ចក្ខុ តិស្សយបច្ចយា ហោតិ, ទ្ធបំ អារម្មណបច្ចយា, កិរិយយតោធាតុ ចិកតបច្ចយា, តយា អទ្ធបក្ខន្ធា សហឌាតបច្ចយា៉ តស្មា ឲសា ចក្ខុចិញ្ញាណធាតុ ព្ពយ ចត្តារោ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ តាយ៉ សោតញ្ញ បដិច្ចាតិអាឌីស្វបិ ឲសេច តយា៉

តិទុទ្ធសយតត្តទាតិ តិទុទ្ធាយ សយតត្តរា៉ តគ្ឋា យតោធាតុតិ តស្មិំ អារម្មណេ ឌាតា កុសលាកុសលចិបិកតោ ទុចិធា យតោធាតុ សយ្សយិច្ឆតកិច្ចា៉ សព្វាធម្មេសុ ចា បត បធយសយត្តាហារោតិ ឲតោសុ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីសុ សព្វាធម្មេសុ ឧប្បជ្ជមាតេសុ បធយសយត្តាហារោ; ចក្ខុចិញ្ញាណធាតុអាឌីតំ ចា អារម្មណសង្ខាតេសុ សព្វាធម្មេសុ បធយសយត្តាហារោតិ អយមេត្វ អត្វា ចេចិតព្វា៉ ឲតោត បច្ចុច្ចារាចជ្ជតកិច្ចា កិរិយយតោធាតុ កហិតាតិ ចេចិតព្វា៉

យតោធាតុយាបិ ឧប្បជ្ជិត្វា តិទុទ្ធសយតត្តទាតិ ឲត្វ បិ-កាពេរា សយ្សិព្វតត្វា៉ តស្មា យតោធាតុយាបិ យតោចិញ្ញាណធាតុយាបិតិ អយមេត្វ អត្វា ចេចិតព្វា៉ តោត យា ច ចិបិកយតោធាតុយា ឧប្បជ្ជិត្វា តិទុទ្ធាយ សយតត្តរា ឧប្បជ្ជតិ សត្តិរណកិច្ចា ចិបិកយតោចិញ្ញាណធាតុ, យា ច តស្សា ឧប្បជ្ជិត្វា តិទុទ្ធាយ សយតត្តរា ឧប្បជ្ជតិ ចោដ្ឋព្វតកិច្ចា កិរិយយតោចិញ្ញាណធាតុ, យា ច តស្សា ឧប្បជ្ជិត្វា តិទុទ្ធាយ សយតត្តរា ឧប្បជ្ជតិ ឌចតកិច្ចា យតោចិញ្ញាណធាតុ – តា សព្វាបិ កធិតា ហោតីតិ ចេចិតព្វា៉ យតញ្ញ បដិច្ចាតិ កចក្កយតំ ធម្មេ ចាតិ ចតុភូមិកធម្មារម្មណំ ឧប្បជ្ជតិ យតោចិញ្ញាណត្តិ សហាចជ្ជតកំ ឌចតំ តិដ្ឋាត្តតិ៉

ព្ពយស្មិំ បត ធាតេត ហត្វ កហិតបត្យាតាយ កហិយ្យុ៉ យហាធម្មទក្ខិតត្វោរា កិរ តាយ ឌីឈកាណកាកឃត្វទំ ហត្វ កតេហត្វា អាហ – ‘បដិច្ចាតិ តាយ អាកតដ្ឋារេត អាចជ្ជតំ ចិសុំ ត កាតត្វំ, កចក្កតិស្សិតកយេច កាតព្វា’ត្តិ៉ តស្មា ព្ពធ យតោតិ សហាចជ្ជតកំ កចក្កំ៉ យតោចិញ្ញាណត្តិ ឌចតយតោចិញ្ញាណំ៉ ព្ពយស្មិំ បត អភិធម្មភាឌតីយេ សោឡអស ធាតុយោ កាយាចធរា, ទេ្វ ចតុភូមិកា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា កធិតាតិ៉

អភិធម្មភាឌតីយចណ្ណតា៉

᭗᭞ ᬧᬜ᭄ᬘᬩᬸᬤ᭄ᬥᬦᬫᬓ᭄ᬓᬵᬭ

᭑᭐᭞ ᬧᬜ᭄ᬘᬩᬸᬤ᭄ᬥᬾᬦ ᬅᬤ᭄ᬥᬵᬭᬲᬦ᭄ᬢ᭄ᬯ ᬲᬵᬢ᭄ᬯᬶ ᬾᬳᬤ᭄ᬥᬵ ᬘᬸᬢ᭄ᬢᬢᬬᬵᬢᬸᬲᬵᬾᬭᬾᬢᬘ ᬕᬸᬲᬮᬶᬓᬶᬓᬵᬾᬘᬵ ᬾᬘᬓᬶᬢᬾᬢ᭄ᬢᬵ᭞ ᬆᬭᬾᬬ᭄ᬯᬮᬵᬢ᭄ᬢᬶᬾᬦᬲᬸ ᬧᬢ ᭘ ᬲᬵᬢᬸᬾᬬᬵ
ᬧᬭᬶᬢ᭄ᬢᬵᬭᬾᬬ᭄ᬯᬮᬵᬢᬶ ᬢ᭄ᬮᬓᬶ ᬧᬢ ᬧᬾᬢ᭄ᬢᬵᬓ᭄ᬢᬶ ᬘᬓ᭄ᬮᬶᬘᬶᬢ᭄ᬢᬵᬮᬵᬓᬶᬢᬶ ᬬᬾᬢᬵᬲᬵᬢᬸᬬᬵ ᬘ ᬑᬦᬾᬢ᭄ᬢᬢ ᬧᬾᬢ᭄ᬢᬵᬲᬸ ᬲᬸᬧᬶᬭᬾᬬ᭄ᬯᬮᬵᬓᬶᬲᬸ ᬧᬘᬢ᭄ᬢᬶ ᬲᬓ᭄ᬤᬵᬬ ᬘᬸᬢ᭄ᬢᬶ᭞ ᬾᬘ᭄ᬘ
ᬲᬵᬢᬸᬾᬬᬵᬢᬶ ᬘᬸᬢ᭄ᬢᬵᬢᬶ ᬧᬢ ᬲᬬᬸᬲᬵᬢᬸᬬᬾᬢᬵᬘᬶᬢ᭄ᬢᬵᬮᬲᬵᬢᬸᬢᬶ ᬬᬢᬵᬬᬢᬢᬲᬬᬸᬵᬬᬢᬾᬢᬲᬸ ᬘᬸᬢ᭄ᬢᬢᬾᬬᬾᬢᬘ ᬧᬭᬶᬢ᭄ᬢᬵᬭᬾᬬ᭄ᬯᬮᬵᬓᬶᬢᬵ ᬾᬘᬓᬶᬢᬾᬢ᭄ᬢᬵ᭞ ᬢ᭄ᬮᬢᬶ
ᬢ᭄ᬮᬬᬲ᭄ᬯᬶᬬᬶ ᬧᬜ᭄ᬘᬩᬸᬤ᭄ᬥᬾᬦ ᬾᬲᬵᬢ᭄ᬯᬅᬲ ᬲᬵᬢᬸᬾᬬᬵ ᬦᬵᬬᬵᬘᬘᬾᬭᬵ, ᬾᬘ᭄ᬘ ᬘᬢᬸᬓ᭄ᬯᬬᬶᬦᬵ ᬾᬮᬶᬓᬶᬬᬾᬮᬶᬕᬸᬢ᭄ᬢᬭᬬᬶᬲ᭄ᬬᬦᬵ ᬦᬲᬶᬢᬵ᭞ ᬑᬘᬬᬁ ᬲᬵᬢᬸᬘᬶᬓᬾᬓ᭄ᬓᬵᬧᬶ
ᬾᬢᬧᬭᬶᬘᬾᬗ᭄ ᬓᬶᬳᬭᬶᬢ᭄ᬢᬵᬘ ᬓᬵᬾᬤᬢ᭄ᬢᬵ ᬾᬲᬲᬶᬾᬢᬵᬢᬶ᭞

ᬲᬾᬬ᭄ᬯᬵᬳᬘᬶᬾᬢᬵᬕᬶᬬᬵ ᬘᬶᬓᬓ᭄ᬤᬕᬘᬵᬬ

ᬲᬵᬢᬸᬘᬶᬓᬓ᭄ᬓᬘᬮ᭄ᬮᬢᬵ ᬓᬶᬤ᭄ᬤᬶᬢᬵ᭞

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. សច្ចវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

១៨៩. ឥទានិ តទនន្តរេ សច្ចវិភង្គេ ចត្តារីតិ គណនបរិច្ឆេទោ. អរិយសច្ចានីតិ បរិច្ឆិន្នធម្មនិទស្សនំ. ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិអាទិម្ហិ បន ឧទ្ទេសវារេ –

វិភាគតោ និព្ពចន-លក្ខណាទិប្បភេទតោ;

អត្ថត្ថុទ្ធារតោ ចេវ, អនូនាធិកតោ តថា.

កមតោ អរិយសច្ចេសុ, យំ ញាណំ តស្ស កិច្ចតោ;

អន្តោគធានំ បភេទា, ឧបមាតោ ចតុក្កតោ.

សុញ្ញតេកវិធាទីហិ, សភាគវិសភាគតោ;

វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ, វិញ្ញុនា សាសនក្កមេ.

តត្ថ 'វិភាគតោ'តិ ទុក្ខាទីនញ្ហិ ចត្តារោ ចត្តារោ អត្ថា វិភត្តា តថា អវិតថា អនញ្ញថា, យេ ទុក្ខាទីនិ អភិសមេន្តេហិ អភិសមេតព្ពា. យថាហ, "ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ, សង្ខតដ្ឋោ, សន្តាបដ្ឋោ, វិបរិណាមដ្ឋោ – ឥមេ ចត្តារោ ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា. សមុទយស្ស អាយូហនដ្ឋោ, និទានដ្ឋោ, សំយោគដ្ឋោ, បលិពោធដ្ឋោ...បេ... និរោធស្ស និស្សរណដ្ឋោ, វិវេកដ្ឋោ, អសង្ខតដ្ឋោ, អមតដ្ឋោ...បេ... មគ្គស្ស និយ្យានដ្ឋោ, ហេតុដ្ឋោ, ទស្សនដ្ឋោ, អាធិបតេយ្យដ្ឋោ – ឥមេ ចត្តារោ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា"តិ (បដិ. ម. ២.៨). តថា "ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ, សង្ខតដ្ឋោ, សន្តាបដ្ឋោ, វិបរិណាមដ្ឋោ, អភិសមយដ្ឋោ"តិ (បដិ. ម. ២.១១) ឯវមាទិ. ឥតិ ឯវំ វិភត្តានំ ចតុន្នំ ចតុន្នំ អត្ថានំ វសេន ទុក្ខាទីនិ វេទិតព្ពានីតិ. អយំ តាវេត្ថ វិភាគតោ វិនិច្ឆយោ.

'និព្ពចនលក្ខណាទិប្បភេទតោ'តិ ឯត្ថ បន 'និព្ពចនតោ' តាវ ឥធ 'ទុ'ឥតិ អយំ សទ្ទោ កុច្ឆិតេ ទិស្សតិ; កុច្ឆិតញ្ហិ បុត្តំ ទុបុត្តោតិ វទន្តិ. 'ខំ'សទ្ទោ បន តុច្ឆេ; តុច្ឆញ្ហិ អាកាសំ ខន្តិ វុច្ចតិ. ឥទញ្ច បឋមសច្ចំ កុច្ឆិតំ អនេកុបទ្ទវាធិដ្ឋានតោ, តុច្ឆំ

ᨷᩣᩃᨩᨶᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷᩥᨲᨵᩩᩅᩈᩩᨽᩈᩩᨡᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ‘ᩈᩴ’ᩍᨲᩥ ᨧ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩈᨾᩣᨣᨾᩮᩣ ᩈᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪙᪙; ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪙᪖) ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ; ‘ᩏ’ᩍᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩏᨴᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨷᩣᩁᩣ᪨ ᪑᪗᪒; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᨡᨣ᩠ᨣᩅᩥᩈᩣᨱᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪑᪓᪑) ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ‘ᨡ’ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮ ᩈᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᨶᩥ’ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩴ ‘ᩁᩮᩣᨵ’ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᨧᩣᩁᨠᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᩣᩁᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨣᨲᩥᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨾᨵᩥᨣᨲᩮ ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᩣᩁᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩁᩮᩣᨵᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᨽᩥᨾᩩᨡᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩦ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᨲᩣᨶᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪐᪙᪗)᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ...ᨷᩮ... ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩋᩁᩥᨿᩔ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥᨷᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩃᩮᩣᨠᩮ...ᨷᩮ... ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩁᩥᨿᨽᩣᩅᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣᨷᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ‘ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥᨷᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ; ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᨳᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨲᨳᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨲᨳᩣᨶᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨳᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨧᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨠᨳᩴ ‘ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᨲᩮᩣ’? ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨻᩣᨵᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨷᨶᩁᩈᩴ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨷᨽᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᨾᩩᨴᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩋᨶᩩᨷᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩁᨱᩁᩈᩴ, ᨷᩃᩥᨻᩮᩣᨵᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩋᨧ᩠ᨧᩩᨲᩥᩁᩈᩴ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨠᩁᨱᩁᩈᩴ, ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᨱ᩠ᩉᩣᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨴᩔᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ‘ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᨲᩮᩣ’ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

‘ᩋᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨳᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧᩮᩅᩣ’ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨠᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮ? ᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᨾᩣᨿᩣᩅ ᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨠᩮᩣ, ᨾᩁᩦᨧᩦᩅ ᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᩮᩣ, ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᩋᨶᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨻᩣᨵᨶᨷ᩠ᨷᨽᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨽᩪᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩔ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ; ᩑᩈ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᨿ, ᩃᩮᩣᨠᨷᨠᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨲᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨽᩪᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨳᨾᩮᨲᩴ ᩋᩅᩥᨲᨳᨾᩮᨲᩴ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨳᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪐᪙᪐) ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨷᩥᨧ –

នាពាធកំ យតោ ទុក្ខំ, ទុក្ខា អញ្ញំ ន ពាធកំ;

ពាធកត្តនិយាមេន, តតោ សច្ចមិទំ មតំ។

តំ វិនា នាញ្ញតោ ទុក្ខំ, ន ហោតិ ន ច តំ តតោ;

ទុក្ខហេតុនិយាមេន, ឥតិ សច្ចំ វិសត្តិកា។

នាញ្ញា និព្ពានតោ សន្តិ, សន្តំ ន ច ន តំ យតោ;

សន្តភាវនិយាមេន, តតោ សច្ចមិទំ មតំ។

មគ្គា អញ្ញំ ន និយ្យានំ, អនិយ្យានោ ន ចាបិ សោ;

តច្ឆនិយ្យានភាវត្តា, ឥតិ សោ សច្ចសម្មតោ។

ឥតិ តច្ឆាវិបល្លាស-ភូតភាវំ ចតូសុបិ;

ទុក្ខាទីស្វវិសេសេន, សច្ចដ្ឋំ អាហុ បណ្ឌិតាតិ។

ឯវំ ‘អត្ថតោ’ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

កថំ ‘អត្ថុទ្ធារតោ’? ឥធាយំ ‘សច្ច’សទ្ទោ អនេកេសុ អត្ថេសុ ទិស្សតិ, សេយ្យថិទំ – “សច្ចំ ភណេ, ន កុជ្ឈេយ្យា”តិអាទីសុ (ធ។ ប។ ២២៤) វាចាសច្ចេ។ “សច្ចេ ឋិតា សមណព្រាហ្មណា ចា”តិអាទីសុ (ជា។ ២។២១។៤៣៣) វិរតិសច្ចេ។ “កស្មា នុ សច្ចានិ វទន្តិ នានា, បវាទិយាសេ កុសលាវទានា”តិអាទីសុ (សុ។ និ។ ៨៩១) ទិដ្ឋិសច្ចេ។ “ឯកញ្ហិ សច្ចំ ន ទុតីយមត្ថី”តិអាទីសុ (សុ។ និ។ ៨៩០) បរមត្ថសច្ចេ និព្ពានេ ចេវ មគ្គេ ច។ “ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ កតិ កុសលា”តិអាទីសុ (វិភ។ ២១៦) អរិយសច្ចេ។ ស្វាយមិធាបិ អរិយសច្ចេ វត្តតីតិ ឯវមេត្ថ ‘អត្ថុទ្ធារតោ’បិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

‘អនូនាធិកតោ’តិ កស្មា បន ចត្តារេវ អរិយសច្ចានិ វុត្តានិ, អនូនានិ អនធិកានីតិ ចេ? អញ្ញស្សាសម្ភវតោ, អញ្ញតរស្ស ច

អតបតេឃ្យកាចតោ; ត ហិ ឲតេហិ អញ្ញា អឆិកំ ចា ឲតេឃំ ចា ឲកយ្យិ អបតេតញ្ញុ ឃប្ពុនាតិ៍ ឃចាហ – “ខ្ពុឆ, ភិក្ខុចេ, អាកេច្ចឃ្យ ឃបយោលា ចា ច្រាហ្មណោ ចា ‘តេតំ ទុក្ខ អរិយឃច្ចំ, អញ្ញា ទុក្ខ អរិយឃច្ចំ ឃំ ឃបយោលត កោតមេន ឌេសិតំ៍ អហមេតំ ទុក្ខ អរិយឃច្ចំ ឆបេច្ចា អញ្ញា ទុក្ខ អរិយឃច្ចំ បញ្ញាបេឃ្យាមី’តិ តេតំ ឆានំ ចិជ្ជតី”តិអាឌិ៍ ឃថា ចាហ – “យោ ហិ កោចិ, ភិក្ខុចេ, ឃបយោលា ចា ច្រាហ្មណោ ចា ឲចំ ចឌេឃ្យ ‘តេតំ ទុក្ខ បឆមំ អរិយឃច្ចំ, ឃំ ឃបយោលត កោតមេន ឌេសិតំ៍ អហមេតំ ទុក្ខ បឆមំ អរិយឃច្ចំ បច្ចក្ខាយ អញ្ញា ទុក្ខ បឆមំ អរិយឃច្ចំ បញ្ញាបេឃ្យាមី’តិ តេតំ ឆានំ ចិជ្ជតី”តិអាឌិ (ឃំ៍ តិ៍ ទ៍១០៥៩)៍

អបិច បចត្តិយាចិក្ខុតេ្តា កកចា ឃហេតុកំ អាចិក្ខិ, តិចត្តិញ្ចា ឬឃាបាឃំ៍ ខ្ពុតិ បចត្តិតិចត្តិតទុកឃហេតុតំ ឲតប្បេយតោ ចត្តារេច ទុក្ខានិ៍ តថា បរិញ្ញេឃ្យ បហាតព្ព ឃច្ឆិកាតព្ព ភាចេតព្ពានំ, តណ្ហាចត្ថុតណ្ហាតណ្ហាតិរោឆតណ្ហាតិរោឆុបាយានំ, អាលយាលយរាមតាអាលយឃមុគ្ឃាតអាលយឃមុគ្ឃាតុបាយានញ្ចា ចឃេនាបិ ចត្តារេច ទុក្ខានីតិ៍ ឲចមេត្ថ ‘អត្ថឆាឆិកតោ’ ចិតិច្ឆយោ ចេឌិតព្ពោ៍

‘កយតោ’តិ អយម្បិ ឌេឃនាក្កមោច៍ ឲត្ថ ច ឱឡារិកត្តា ឃព្ពឃត្តឃាធារណត្តា ច ឃុចិញ្ញេឃ្យត្តិ ទុក្ខឃច្ចំ បឆមំ ទុត្តំ, តឃ្សេច ហេតុទឃ្សតត្ថំ តឌតត្តរំ ឃមុទយឃច្ចំ, ហេតុតិរោឆា ផលតិរោឆាតិ ញាបតត្ថំ តតោ តិរោឆឃច្ចំ, តឌឆិកមុបាយទឃ្សតត្ថំ អតេ្តា មក្គឃច្ចំ៍ កចឃុខឃ្សាទកឆិតានំ ចា ឃត្តានំ ឃំចេកជតតត្ថំ បឆមំ ទុក្ខមាហ៍ តំ តេច អកតំ អាកច្ឆតិ, ត ខ្ពុឃ្សរតិមិត្តាឌិតោ ហោតិ, ខ្ពុតោ បត ហោតីតិ ញាបតត្ថំ តឌតត្តរំ ឃមុទយំ៍ តតោ ឃហេតុកេត ទុក្ខេត អភិភូតត្តា ឃំចិក្គមាតឃានំ ទុក្ខតិឃ្សរណាចេឃិតំ តិឃ្សរណទឃ្សតេត អឃ្សាឃជតត្ថំ តិរោឆំ៍ តតោ តិរោឆាឆិកមត្ថំ តិរោឆឃម្បាបកំ មក្គត្តិ ឲចមេត្ថ ‘កយតោ’ ចិតិច្ឆយោ ចេឌិតព្ពោ៍

‘អរិយឃច្ចេឃុ ឃំ ញាណំ តឃ្ស កិច្ចតោ’តិ ឃច្ចញាណកិច្ចតោបិ ចិតិច្ឆយោ ចេឌិតព្ពោតិ អតេ្ថា៍ ទុចិឆញ្ហិ ឃច្ចញាណំ – អតុចោធញាណញ្ចា បដិចេឆញាណញ្ចា៍ តត្ថ អតុចោធញាណំ លោកិយំ អតុឃ្សចាឌិចឃេត តិរោឆេ មក្គេ ច បចត្តតិ៍ បដិចេឆញាណំ លោកុត្តរំ តិរោឆារម្មណំ កត្វា កិច្ចតោ ចត្តារិបិ ឃច្ចាតិ បដិចិជ្ឈតិ៍ ឃថាហ – “យោ, ភិក្ខុចេ, ទុក្ខ បឃ្សតិ ទុក្ខឃមុទយម្បិ ឃោ បឃ្សតិ, ទុក្ខតិរោឆម្បិ បឃ្សតិ, ទុក្ខតិរោឆកាមិតិំ បដិបឌម្បិ បឃ្សតី”តិ (ឃំ៍ តិ៍ ទ៍១១០០) ឃព្ពំ ចត្តព្ពំ៍ ឃំ បតេតំ លោកិយំ, តត្ថ ទុក្ខញាណំ បរិយុដ្ឋាតាភិភចតចឃេត បចត្តមានំ ឃក្កាយឌិដ្ឋិំ តិចត្តេតិ, ឃមុទយញាណំ ឧច្ឆេឌឌិដ្ឋិំ, តិរោឆញាណំ ឃឃ្សតឌិដ្ឋិំ, មក្គញាណំ អកិរិយឌិដ្ឋិំ; ទុក្ខញាណំ ចា ធុចឃុភឃុខត្តភាចរហិតេឃុ ខន្ធេឃុ ធុចឃុភឃុខត្តភាចឃញ្ញាឃង្ខាតំ ផលេ ចិប្បដិបត្តិំ, ឃមុទយញាណំ ខ្ពុឃ្សរប្បធាតកាលឃភាចាឌីហិ លោកោ បចត្តតីតិ អការណោ ការណាភិមាតប្បចត្តំ ហេតុម្ហិ ចិប្បដិបត្តិំ, តិរោឆញាណំ អរូបលោកលោកធូបិកាឌីឃុ អបចក្គក្គាហភូតំ តិរោឆេ ចិប្បដិបត្តិំ, មក្គញាណំ កាមឃុខល្លិកអត្តកិលមថាតុយោកប្បភេឌេ អចិឃុទ្ធិមក្គេ ចិឃុទ្ធិមក្គក្គាហចឃេត បចត្តំ ឧបាយេ ចិប្បដិបត្តិំ តិចត្តេតិ៍ តេតេតំ ទុច្ចតិ –

លោកេ លោកប្បភចេ, លោកត្ថកមេ ឃិចេ ច តទុបាយេ;

សព្វញ្ញុតំ តាច តរេរា, ត ចិដាតាតិ ឃាច សច្ចាតីតិ៑

ឯចរេយត្ត ‘ធោការកិច្ចតោ’បិ ចិតិច្ឆយោ ចេទិតព្វោ៑

‘អនត្តាកឆាត៌ បរេកដា’តិ ទុក្ខសច្ចម្ហិ តាវ ជរេបត្វា តញ្ញេត្ថាច អតាយចឆរេយ្ហ ច, រេយរា សព្ពឆយ្ហា អនត្តាកឆា; សមុទយសច្ចេ ឥត្ថិស តញ្ញចិចរិតាតិ; តិរេរាឆសច្ចំ អសយ្ហិស្សំ; យក្កសច្ចេ សយ្ហាឌិរ្ជិយុរេលត ចិយំសិទ្ធិបិដេបញ្ញត្តិយបញ្ញាពលឆយ្ហចិធយសព្ពោជ្ឈង្គាតិ៑ សយ្ហាសក្កប្បាបរេឌរេសត តរេយា រេតក្កយ្ហចិតក្កាឌរេយា, សយ្ហាចាចាបរេឌរេសត ចត្តារិ ចឌីសុចរិតាតិ, សយ្ហាកយ្យត្តាបរេឌរេសត តីណិ កាយសុចរិតាតិ, សយ្ហាអាឌីចយុរេលត អប្បិច្ឆតា សន្តុដ្ឋិតា ច, សព្ពេសំរេយច ចា ឯរេតសំ សយ្ហាចាចាកយ្យត្តាឌីចាត៌ អរិយកន្តសីលត្តា សីលស្ស ច សទ្ធាហត្ថេត បដិក្កហេតព្ពត្តា រេតសំ អត្ថិតាយ ច អត្ថិភាចរេតា សទ្ធិន្ទ្រិយសទ្ធាពលឥទ្ធិទ្ធិបិដា, សយ្ហាចាយាយាបរេឌរេសត ចតុព្ពិធសម្មប្បធានចិរិយិន្ទ្រិយចិរិយពលចិរិយសព្ពោជ្ឈង្គាតិ, សយ្ហាសតិអបរេឌរេសត ចតុព្ពិធសតិបដ្ឋានសតិន្ទ្រិយសតិពលសតិសព្ពោជ្ឈង្គាតិ, សយ្ហាសយាធិអបរេឌរេសត សចិតក្កសចិចារាឌរេយា តរេយា តរេយា សយាធី, ចិត្តសយាធិសយាធិន្ទ្រិយសយាធិពលបីតិបស្សទ្ធិសយាធិឧបេក្ខាសព្ពោជ្ឈង្គាតិ អនត្តាកឆាតីតិ៑ ឯចរេយត្ត ‘អនត្តាកឆាត៌ បរេកដា’បិ ចិតិច្ឆយោ រេចឌិតព្វោ៑

‘ឧបយារេតា’តិ ភារេរា ចិយ ហិ ទុក្ខសច្ចំ ដដ្ឋព្វំ, ភារាដាតយិច សមុទយសច្ចំ, ភារតិក្ខេបតយិច តិរេរាឆសច្ចំ, ភារតិក្ខេបតុបារេយា ចិយ យក្កសច្ចំ; រេរារេកា ចិយ ច ទុក្ខសច្ចំ, រេរាកតិដាតយិច សមុទយសច្ចំ, រេរាកចុបសរេយា ចិយ តិរេរាឆសច្ចំ, រេភសជ្ជយិច យក្កសច្ចំ; ទុព្ភិក្ខយិច ចា ទុក្ខសច្ចំ, ទុព្ពុដ្ឋិ ចិយ សមុទយសច្ចំ, សុភិក្ខយិច តិរេរាឆសច្ចំ , សុចុដ្ឋិ ចិយ យក្កសច្ចំ៑ អបិច រេចរីរេចរមូលរេចរសយ្ឈត្តរេចរសយ្ឈត្តុបារេយហិ, ចិសរុក្ខរុក្ខមូលមូលុបច្ឆេទតទុបច្ឆេទុបារេយហិ, ភយភយមូលតិព្ភយតទធិកយុបារេយហិ, ឱរិយតីរយរេហាឈបរិរិយតីរតំសយ្បាបកចាយារេយហិ ច រេយារេដត្វារេបតាតិ ឧបយារេតា រេចឌិតព្វាតីតិ៑ ឯចរេយត្ត ‘ឧបយារេតា’ ចិតិច្ឆយោ រេចឌិតព្វោ៑

‘ចតុក្កតោ’តិ អត្ថិ ចេត្ថ ទុក្ខំ ត អរិយសច្ចំ, អត្ថិ អរិយសច្ចំ ត ទុក្ខំ, អត្ថិ ទុក្ខញ្ចេច អរិយសច្ចញ្ច, អត្ថិ រេតច ទុក្ខំ ត អរិយសច្ចំ៑ ឯស តរេយា សមុទយាឌីសុ៑ តត្ថ យក្កសម្បយុត្តា ឆយ្ហា សាយញ្ញផលានិ ច “យឌតិច្ចំ តំ ទុក្ខ”ន្តិ (សំ៑ តិ៑ ៣៑១៥) ចចតតោ សង្ខារទុក្ខតាយ ទុក្ខំ ត អរិយសច្ចំ៑ តិរេរាឆោ អរិយសច្ចំ ត ទុក្ខំ៑ ឥតរំ បត អរិយសច្ចទ្វយំ សិយា ទុក្ខំ អតិច្ចតោ, ត បត យស្ស បរិញ្ញាយ ភកចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តថត្ថេត៑ សព្វាការេត បត ឧបិដាតក្ខន្ធបញ្ចកំ ទុក្ខញ្ចេច អរិយសច្ចញ្ច អញ្ញត្រ តណ្ហាយ៑ យក្កសម្បយុត្តា ឆយ្ហា សាយញ្ញផលានិ ច យស្ស បរិញ្ញត្ថំ ភកចតិ ព្រហ្មចរិយំ ចុស្សតិ តថត្ថេត រេតច ទុក្ខំ ត អរិយសច្ចំ៑ ឯចំ សមុទយាឌីសុបិ យថារេយាកំ រេយារេដត្វា ‘ចតុក្កតោ’រេបត្ថ ចិតិច្ឆយោ រេចឌិតព្វោ៑

‘សុញ្ញតេកចិធាឌីហិ’តិ ឯត្ថ សុញ្ញតោ តាច បរេយត្ថេត ហិ សព្ពាតេច សច្ចានិ ចេឌកការកតិព្ពុតកយកាភាចតោ សុញ្ញានីតិ ចេឌិតព្វានិ៑ តេនេតំ ចុច្ចតិ –

ទុក្ខេយច ហិ ត កោចិ ទុក្ខិតោ, ការកោ ត កិរិយាច ចិជ្ជតិ;

អត្ថិ តិព្វុតិ ត តិព្វុតោ បុមា, យគ្គយត្ថិ គយកោ ត ចិជ្ជតីតិ៉

អឆ ចា –

ឝុចឃុកឃុឍត្តឃុញ្ញា, បុរិយក្ខឃយត្តឃុញ្ញាយយតបធំ;

ឝុចឃុឍអត្តចិរហិតោ, យគ្គោ ឆ្គតិ ឃុញ្ញតោ តេឃុ៉

តិទោឆឃុញ្ញាតិ ចា តីលិ, តិទោឆោ ច សេសត្តឃឃុញ្ញោ៉ ថលឃុញ្ញោ ចា ឲត្ថ ហេតុ សមុឌយ ទុក្ខឃ្យាកាចតោ មគ្គ ច តិទោឆឃ្ស,

ត ថលេត សកព្ភា បកតិចាឌីតំ បកតិ ចិយ៉ ហេតុឃុញ្ញញ្ញា ថលំ ទុក្ខសមុឌយាតំ តិទោឆមគ្គាតញ្ញា អសមចាយា, ត ហេតុសមេចតំ

ហេតុថលំ ហេតុថលសមចាយចាឌីតំ ក្ខិអញុកាឌីតិ ចិយ៉ តេតតំ ចុច្ចតិ –

តយមិឆ តិទោឆឃុញ្ញំ, តេយត តេតាបិ តិព្វុតិ ឃុញ្ញា;

ឃុញ្ញោ ថលេត ហេតុ, ថលម្បិ តំ ហេតុតា ឃុញ្ញាតិ៉

ឲចំ តាច ‘ឃុញ្ញតោ’ ចិតិច្ឆយា ចេឌិតព្ពោ៉

‘ឲកចិធាឌីហី’តិ សព្វមេច ចេត្ថ ទុក្ខ ឲកចិធំ បចត្តិកាចតោ, ទុចិធំ តាយរូបតោ, តិចិធំ កាយរូបិរូប្បបតិកចកេឌតោ, ចតុព្វិធំ

ចតុអាហារកេឌតោ, បញ្ចចិធំ បញ្ចុបិតាតក្ខន្ធកេឌតោ៉ សមុឌយោបិ ឲកចិធោ បចត្តកកាចតោ, ទុចិធោ

ឌិដ្ឋិសម្បយុត្តាសម្បយុត្តតោ, តិចិធោ កាយកចចិកចតញ្ហាកេឌតោ, ចតុព្វិធោ ចតុមគ្គប្បហេយ្យតោ, បញ្ចចិធោ

រូបាភិតត្ថតាឌិកេឌតោ, លព្វិធោ លតញ្ហាកាយកេឌតោ៉ តិទោធោបិ ឲកចិធោ អសង្ខតធាតុកាចតោ, បរិយាយេត បត ទុចិធោ

ឧិសាបាឌិសេសអតុបាឌិសេសតោ, តិចិធោ កចត្តយច្ចុបសយតោ, ចតុព្វិធោ ចតុមគ្គាធិកយតីយតោ, បញ្ចចិធោ

បញ្ចាភិតត្ថតច្ចុបសយតោ, លព្វិធោ លតញ្ហាកាយក្ខយកេឌតោ៉ មគ្គោបិ ឲកចិធោ ភាចេតព្ពតោ, ទុចិធោ សយឆចិបឃ្សតាកេឌតោ

ឌឃ្សតកាចតាកេឌតោ ចា , តិចិធោ ឍន្ធត្តយកេឌតោ៉ អយញ្ហិ សប្បទេសត្តា តគរំ ចិយ រជ្ជេត តិប្បទេសេហិ តីហិ ឍន្ធេហិ

សង្គហិតោ៉ យឆាហ –

“ន ខោ, អាវុសោ វិសាខ, អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន តយោ ខន្ធា សង្គហិតា។ តីហិ ច ខោ, អាវុសោ វិសាខ, ខន្ធេហិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្គហិតោ។ យា ចាវុសោ វិសាខ, សម្មាវាចា, យោ ច សម្មាកម្មន្តោ, យោ ច សម្មាអាជីវោ – ឥមេ ធម្មា សីលក្ខន្ធេ សង្គហិតា; យោ ច សម្មាវាយាមោ, យា ច សម្មាសតិ, យោ ច សម្មាសមាធិ – ឥមេ ធម្មា សមាធិក្ខន្ធេ សង្គហិតា; យា ច សម្មាទិដ្ឋិ, យោ ច សម្មាសង្កប្បោ – ឥមេ ធម្មា បញ្ញាក្ខន្ធេ សង្គហិតា”តិ (ម។ និ។ ១។៤៦២)។

ឯត្ថ ហិ សម្មាវាចាទយោ តយោ សីលមេវ។ តស្មា តេ សជាតិតោ សីលក្ខន្ធេន សង្គហិតា។ កិញ្ចាបិ ហិ បាឡិយំ សីលក្ខន្ធេតិ ភុម្មេន និទ្ទេសោ កតោ, អត្ថោ បន ករណវសេនេវ វេទិតព្វោ។ សម្មាវាយាមាទីសុ បន តីសុ សមាធិ អត្តនោ ធម្មតាយ អារម្មណេ ឯកគ្គភាវេន អប្បេតុំ ន សក្កោតិ, វីរិយេ បន បគ្គហកិច្ចំ សាធេន្តេ សតិយា ច អបិលាបនកិច្ចំ សាធេន្តិយា លទ្ធុបការោ ហុត្វា សក្កោតិ។

តត្រាយំ ឧបមា – យថា ហិ នក្ខត្តំ កីឡិស្សាមាតិ ឧយ្យានំ បវិដ្ឋេសុ តីសុ សហាយេសុ ឯកោ សុបុប្ផិតំ ចម្បករុក្ខំ ទិស្វា ហត្ថំ ឧក្ខិបិត្វាបិ គហេតុំ ន សក្កុណេយ្យ។ អថស្ស ទុតិយោ ឱនមិត្វា បិដ្ឋិំ ទទេយ្យ។ សោ តស្ស បិដ្ឋិយំ ឋត្វាបិ កម្បមានោ គហេតុំ ន សក្កុណេយ្យ។ អថស្ស ឥតរោ អំសកូដំ ឧបនាមេយ្យ។ សោ ឯកស្ស បិដ្ឋិយំ ឋត្វា ឯកស្ស អំសកូដំ ឱលុព្ភ យថារុចិ បុប្ផានិ ឱចិនិត្វា បិឡន្ធិត្វា នក្ខត្តំ កីឡេយ្យ។ ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។

ឯកតោ ឧយ្យានំ បវិដ្ឋា តយោ សហាយា វិយ ហិ ឯកតោ ជាតា សម្មាវាយាមាទយោ តយោ ធម្មា, សុបុប្ផិតចម្បករុក្ខោ វិយ អារម្មណំ, ហត្ថំ ឧក្ខិបិត្វាបិ គហេតុំ អសក្កោន្តោ វិយ អត្តនោ ធម្មតាយ អារម្មណេ ឯកគ្គភាវេន អប្បេតុំ អសក្កោន្តោ សមាធិ, បិដ្ឋិំ ទត្វា ឱនតសហាយោ វិយ វាយាមោ, អំសកូដំ ទត្វា ឋិតសហាយោ វិយ សតិ។ យថា តេសុ ឯកស្ស បិដ្ឋិយំ ឋត្វា ឯកស្ស អំសកូដំ ឱលុព្ភ ឥតរោ យថារុចិ បុប្ផំ គហេតុំ សក្កោតិ, ឯវមេវ វីរិយេ បគ្គហកិច្ចំ សាធេន្តេ សតិយា ច អបិលាបនកិច្ចំ សាធេន្តិយា លទ្ធុបការោ សមាធិ សក្កោតិ អារម្មណេ ឯកគ្គភាវេន អប្បេតុំ។ តស្មា សមាធិយេវេត្ថ សជាតិតោ សមាធិក្ខន្ធេន សង្គហិតោ។ វាយាមសតិយោ បន កិរិយតោ សង្គហិតា ហោន្តិ។

សម្មាទិដ្ឋិសម្មាសង្កប្បេសុបិ បញ្ញា អត្តនោ ធម្មតាយ ‘អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា’តិ អារម្មណំ និច្ឆេតុំ ន សក្កោតិ, វិតក្កេ បន អាកោដេត្វា អាកោដេត្វា ទេន្តេ សក្កោតិ។ កថំ? យថា ហិ ហេរញ្ញិកោ កហាបណំ ហត្ថេ ឋបេត្វា សព្ពភាគេសុ ឱលោកេតុកាមោ សមានោបិ ន ចក្ខុតលេនេវ បរិវត្តេតុំ សក្កោតិ, អង្គុលិបព្ពេហិ បន បរិវត្តេត្វា បរិវត្តេត្វា ឥតោ ចិតោ ច ឱលោកេតុំ សក្កោតិ; ឯវមេវ ន បញ្ញា អត្តនោ ធម្មតាយ អនិច្ចាទិវសេន អារម្មណំ និច្ឆេតុំ សក្កោតិ, អភិនិរោបនលក្ខណេន បន អាហននបរិយាហននរសេន វិតក្កេន អាកោដេន្តេន វិយ បរិវត្តេន្តេន វិយ ច អាទាយ អាទាយ ទិន្នមេវ និច្ឆេតុំ សក្កោតិ។ តស្មា ឥធាបិ សម្មាទិដ្ឋិយេវ សជាតិតោ បញ្ញាក្ខន្ធេន សង្គហិតា, សម្មាសង្កប្បោ បន កិរិយតោ សង្គហិតោ ហោតិ។ ឥតិ ឥមេហិ តីហិ ខន្ធេហិ មគ្គោ សង្គហំ គច្ឆតិ។ តេន វុត្តំ –

“តិវិធេសា ខន្ធត្តយវសេនា”តិ។ ចតុព្ពិធេសា សោតាបត្តិយង្គាទិវសេន។

អបិច សព្វានេវ សច្ចានិ ឯកវិធានិ អវិតថត្តា អភិញ្ញេយ្យត្តា វា, ទុវិធានិ លោកិយលោកុត្តរតោ សង្ខតាសង្ខតតោ ច, តិវិធានិ ទស្សនភាវនាហិ បហាតព្ពតោ អប្បហាតព្ពតោ នេវបហាតព្ពនាប្បហាតព្ពតោ ច, ចតុព្ពិធានិ បរិញ្ញេយ្យាទិភេទតោតិ។ ឯវមេត្ថ ‘ឯកវិធាទីហិ’ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

‘សភាគវិសភាគតោ’តិ សព្វានេវ ច សច្ចានិ អញ្ញមញ្ញំ សភាគានិ អវិតថតោ អត្តសុញ្ញតោ ទុក្ករបដិវេធតោ ច។ យថាហ –

“តំ កិំ មញ្ញសិ, អានន្ទ, កតមំ នុ ខោ ទុក្ករតរំ វា ទុរភិសម្ភវតរំ វា – យោ ទូរតោ សុខុមេន តាឡច្ឆិគ្គឡេន អសនំ អតិបាបេយ្យ បោង្ខានុបោង្ខំ អវិរាធិតំ, យោ វា សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ? “ឯតទេវ, ភន្តេ, ទុក្ករតរញ្ចេវ ទុរភិសម្ភវតរញ្ច – យោ វា សត្តធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិវិជ្ឈេយ្យា”តិ។ “តតោ ខោ តេ, អានន្ទ, ទុប្បដិវិជ្ឈតរំ បដិវិជ្ឈន្តិ យេ ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តិ…បេ… ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បដិវិជ្ឈន្តី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១១១៥)។

វិសភាគានិ សលក្ខណវវត្ថានតោ។ បុរិមានិ ច ទ្វេ សភាគានិ ទុរវគាហត្ថេន គម្ភីរត្តា លោកិយត្តា សាសវត្តា ច, វិសភាគានិ ផលហេតុភេទតោ បរិញ្ញេយ្យបហាតព្ពតោ ច។ បច្ឆិមានិបិ ទ្វេ សភាគានិ គម្ភីរត្តេន ទុរវគាហត្តា លោកុត្តរត្តា អនាសវត្តា ច, វិសភាគានិ វិសយវិសយីភេទតោ សច្ឆិកាតព្ពភាវេតព្ពតោ ច។ បឋមតតិយានិ ចាបិ សភាគានិ ផលាបទេសតោ, វិសភាគានិ សង្ខតាសង្ខតតោ។ ទុតិយចតុត្ថានិ ចាបិ សភាគានិ ហេតុអបទេសតោ, វិសភាគានិ ឯកន្តកុសលាកុសលតោ។ បឋមចតុត្ថានិ ចាបិ សភាគានិ សង្ខតតោ, វិសភាគានិ លោកិយលោកុត្តរតោ។ ទុតិយតតិយានិ ចាបិ សភាគានិ នេវសេក្ខានាសេក្ខភាវតោ, វិសភាគានិ សារម្មណានារម្មណតោ។

ឥតិ ឯវំ បការេហិ, នយេហិ ច វិចក្ខណោ;

វិជញ្ញា អរិយសច្ចានំ, សភាគវិសភាគតន្តិ។

សុត្តន្តភាជនីយឧទ្ទេសវារវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

១។ ទុក្ខសច្ចនិទ្ទេសវណ្ណនា

ជាតិនិទ្ទេសោ

១៩០។ ឥទានិ សង្ខេបតោ ឧទ្ទិដ្ឋានិ ទុក្ខានីតិ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ អយំ តត្ថ កតមំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ជាតិបិ ទុក្ខាតិ និទ្ទេសវារោ អារទ្ធោ។ តត្ថ ជាតិ វេទិតព្ពា, ជាតិយា ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ; ជរា, មរណំ, សោកោ , បរិទេវោ, ទុក្ខំ, ទោមនស្សំ, ឧបាយាសោ, អប្បិយសម្បយោគោ, បិយវិប្បយោគោ វេទិតព្ពោ; អប្បិយសម្បយោគស្ស បិយវិប្បយោគស្ស ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ; ឥច្ឆា វេទិតព្ពា, ឥច្ឆាយ ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ; ខន្ធា វេទិតព្ពា, ខន្ធានំ ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ។

តត្ថ ទុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស កថនត្ថាយ អយំ មាតិកា – ឥទញ្ហិ ទុក្ខំ នាម អនេកំ នានប្បការំ, សេយ្យថិទំ – ទុក្ខទុក្ខំ, វិបរិណាមទុក្ខំ, សង្ខារទុក្ខំ, បដិច្ឆន្នទុក្ខំ, អប្បដិច្ឆន្នទុក្ខំ, បរិយាយទុក្ខំ, និប្បរិយាយទុក្ខន្តិ។

តត្ថ កាយិកចេតសិកា ទុក្ខវេទនា សភាវតោ ច នាមតោ ច ទុក្ខត្តា ‘ទុក្ខទុក្ខំ’ នាម។ សុខវេទនា វិបរិណាមេន ទុក្ខុប្បត្តិហេតុតោ ‘វិបរិណាមទុក្ខំ’ នាម។ ឧបេក្ខាវេទនា ចេវ អវសេសា ច តេភូមកា សង្ខារា ឧទយព្ពយបីឡិតត្តា ‘សង្ខារទុក្ខំ’ នាម។ តថា បីឡនំ បន មគ្គផលានម្បិ អត្ថិ។ តស្មា ឯតេ ធម្មា ទុក្ខសច្ចបរិយាបន្នត្តេន សង្ខារទុក្ខំ នាមាតិ វេទិតព្ពា។ កណ្ណសូលទន្តសូលរាគជបរិឡាហទោសជបរិឡាហាទិ កាយិកចេតសិកោ អាពាធោ បុច្ឆិត្វា ជានិតព្ពតោ ឧបក្កមស្ស ច អបាកដភាវតោ ‘បដិច្ឆន្នទុក្ខំ’ នាម, អបាកដទុក្ខន្តិបិ វុច្ចតិ។ ទ្វត្តិំសកម្មការណាទិសមុដ្ឋានោ អាពាធោ អបុច្ឆិត្វាវ ជានិតព្ពតោ ឧបក្កមស្ស ច បាកដភាវតោ ‘អប្បដិច្ឆន្នទុក្ខំ’ នាម, បាកដទុក្ខន្តិបិ វុច្ចតិ។ ឋបេត្វា ទុក្ខទុក្ខំ សេសំ ទុក្ខសច្ចវិភង្គេ អាគតំ ជាតិអាទិ សព្ពម្បិ តស្ស តស្ស ទុក្ខស្ស វត្ថុភាវតោ ‘បរិយាយទុក្ខំ’ នាម។ ទុក្ខទុក្ខំ ‘និប្បរិយាយទុក្ខំ’ នាម។

តត្ថ បរិយាយទុក្ខំ និប្បរិយាយទុក្ខន្តិ ឥមស្មិំ បទទ្វយេ ឋត្វា ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ កថេតព្ពំ។ អរិយសច្ចញ្ច នាមេតំ បាឡិយំ សង្ខេបតោបិ អាគច្ឆតិ វិត្ថារតោបិ។ សង្ខេបតោ អាគតដ្ឋានេ សង្ខេបេនបិ វិត្ថារេនបិ កថេតុំ វដ្ដតិ ។ វិត្ថារតោ អាគតដ្ឋានេ បន វិត្ថារេនេវ កថេតុំ វដ្ដតិ, ន សង្ខេបេន។ តំ ឥទំ ឥមស្មិំ ឋានេ វិត្ថារេន អាគតន្តិ វិត្ថារេនេវ កថេតព្ពំ។ តស្មា យំ តំ និទ្ទេសវារេ “តត្ថ កតមំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ? ជាតិបិ ទុក្ខា”តិអាទីនិ បទានិ គហេត្វា “ជាតិ វេទិតព្ពា, ជាតិយា ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ជាតិអាទីនិ តាវ “តត្ថ កតមា ជាតិ? យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្ហិ តម្ហិ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ជាតី”តិ ឥមស្ស បន បទភាជនីយស្ស វសេន វេទិតព្ពានិ។

១៩១។ តត្រាយំ អត្ថវណ្ណនា – តេសំ តេសំ សត្តានន្តិ អយំ សង្ខេបតោ អនេកេសំ សត្តានំ សាធារណនិទ្ទេសោ។ យា ទេវទត្តស្ស ជាតិ, យា សោមទត្តស្ស ជាតីតិ ឯវញ្ហិ ទិវសម្បិ កថិយមានេ នេវ សត្តា បរិយាទានំ គច្ឆន្តិ, ន សព្ពំ អបរត្ថទីបនំ សិជ្ឈតិ។ ឥមេហិ បន ទ្វីហិ បទេហិ ន កោចិ សត្តោ អបរិយាទិន្នោ ហោតិ, ន កិញ្ចិ អបរត្ថទីបនំ ន សិជ្ឈតិ។ តេន វុត្តំ – “យា តេសំ តេសំ សត្តាន”ន្តិ។ តម្ហិ តម្ហីតិ អយំ ជាតិគតិវសេន អនេកេសំ សត្តនិកាយានំ សាធារណនិទ្ទេសោ។ សត្តនិកាយេតិ សត្តានំ និកាយេ, សត្តឃដាយំ សត្តសមូហេតិ អត្ថោ។

ជាតីតិ អយំ ជាតិសទ្ទោ អនេកត្ថោ. តថា ហេស “ឯកម្បិ ជាតិំ, ទ្វេបិ ជាតិយោ”តិ (បារា. ១២; ម. និ. ២.២៥៧) ឯត្ថ ភវេ អាគតោ. “អត្ថិ វិសាខេ, និគណ្ឋា នាម សមណជាតិកា”តិ (អ. និ. ៣.៧១) ឯត្ថ និកាយេ. “តិរិយា នាម តិណជាតិ នាភិយា ឧគ្គន្ត្វា នភំ អាហច្ច ឋិតា អហោសី”តិ (អ. និ. ៥.១៩៦) ឯត្ថ បញ្ញត្តិយំ. “ជាតិ ទ្វីហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតា”តិ (ធាតុ. ៧១) ឯត្ថ សង្ខតលក្ខណេ. “យំ, ភិក្ខវេ, មាតុកុច្ឆិម្ហិ បឋមំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ, បឋមំ វិញ្ញាណំ បាតុភូតំ, តទុបាទាយ សាវស្ស ជាតី”តិ (មហាវ. ១២៤) ឯត្ថ បដិសន្ធិយំ. “សម្បតិជាតោ, អានន្ទ, ពោធិសត្តោ”តិ (ម. និ. ៣.២០៧) ឯត្ថ បសូតិយំ. “អនុបក្កុដ្ឋោ ជាតិវាទេនា”តិ (ទី. និ. ១.៣៣១) ឯត្ថ កុលេ. “យតោហំ, ភគិនិ, អរិយាយ ជាតិយា ជាតោ”តិ (ម. និ. ២.៣៥១) ឯត្ថ អរិយសីលេ. ឥធ បនាយំ សវិការេសុ បឋមាភិនិព្ពត្តក្ខន្ធេសុ វត្តតិ. តស្មា ជាយមានកវសេន ជាតីតិ ឥទមេត្ថ សភាវបច្ចត្តំ. សញ្ជាយនកវសេន សញ្ជាតីតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ. ឱក្កមនកវសេន ឱក្កន្តិ. ជាយនដ្ឋេន វា ជាតិ, សា អបរិបុណ្ណាយតនវសេន យុត្តា. សញ្ជាយនដ្ឋេន សញ្ជាតិ, សា បរិបុណ្ណាយតនវសេន យុត្តា. ឱក្កមនដ្ឋេន ឱក្កន្តិ, សា អណ្ឌជជលាពុជវសេន យុត្តា. តេ ហិ អណ្ឌកោសញ្ច វត្ថិកោសញ្ច ឱក្កមន្តិ, ឱក្កមន្តាបិ បវិសន្តា វិយ បដិសន្ធិំ គណ្ហន្តិ. អភិនិព្ពត្តនដ្ឋេន អភិនិព្ពត្តិ, សា សំសេទជឱបបាតិកវសេន យុត្តា. តេ ហិ បាកដា ឯវ ហុត្វា និព្ពត្តន្តិ. អយំ តាវ សម្មុតិកថា.

ឥទានិ បរមត្ថកថា ហោតិ. ខន្ធា ឯវ ហិ បរមត្ថតោ បាតុភវន្តិ, ន សត្តា. តត្ថ ច ខន្ធានន្តិ ឯកវោការភវេ ឯកស្ស, ចតុវោការភវេ ចតុន្នំ, បញ្ចវោការភវេ បញ្ចន្នំ គហណំ វេទិតព្ពំ. បាតុភាវោតិ ឧប្បត្តិ. អាយតនានន្តិ ឯត្ថ តត្រ តត្រ ឧប្បជ្ជមានាយតនវសេន សង្គហោ វេទិតព្ពោ. បដិលាភោតិ សន្តតិយំ បាតុភាវោយេវ; បាតុភវន្តានេវ ហិ តានិ បដិលទ្ធានិ នាម ហោន្តិ. អយំ វុច្ចតិ ជាតីតិ អយំ ជាតិ នាម កថីយតិ. សា បនេសា តត្ថ តត្ថ ភវេ បឋមាភិនិព្ពត្តិលក្ខណា, និយ្យាតនរសា, អតីតភវតោ ឥធ ឧម្មុជ្ជនបច្ចុបដ្ឋានា, ផលវសេន ទុក្ខវិចិត្តតាបច្ចុបដ្ឋានា វា.

ឥទានិ ‘ជាតិបិ ទុក្ខា វេទិតព្ពា’តិ អយញ្ហិ ជាតិ សយំ ន ទុក្ខា, ទុក្ខុប្បត្តិយា បន វត្ថុភាវេន ទុក្ខាតិ វុត្តា. កតរស្ស ទុក្ខស្ស បនាយំ វត្ថូតិ? យំ តំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តាទីសុ (ម. និ. ៣.២៤៦ អាទយោ) ភគវតាបិ ឧបមាវសេន បកាសិតំ អាបាយិកំ ទុក្ខំ, យញ្ច សុគតិយំ មនុស្សលោកេ គព្ភោក្កន្តិមូលកាទិភេទំ ទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស វត្ថុត្តាបិ ឯសា ទុក្ខា. តត្រិទំ គព្ភោក្កន្តិមូលកាទិភេទំ ទុក្ខំ – អយញ្ហិ សត្តោ មាតុកុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តមានោ ន ឧប្បលបទុមបុណ្ឌរីកាទីសុ និព្ពត្តតិ. អថ ខោ ហេដ្ឋា អាមាសយស្ស ឧបរិ បក្កាសយស្ស ឧទរបដលបិដ្ឋិកណ្ដកានំ វេមជ្ឈេ បរមសម្ពាធេ តិព្ពន្ធការេ នានាកុណបគន្ធបរិភាវិតេ អសុចិបរមទុគ្គន្ធបវនវិចរិតេ អធិមត្តជេគុច្ឆេ កុច្ឆិប្បទេសេ បូតិមច្ឆបូតិកុម្មាសចន្ទនិកាទីសុ កិមិ វិយ និព្ពត្តតិ. សោ តត្ថ និព្ពត្តោ ទស មាសេ មាតុកុច្ឆិសម្ភវេន ឧស្មនា បុដបាកំ វិយ បច្ចមានោ បិដ្ឋបិណ្ឌិ វិយ សេទិយមានោ សមិញ្ជនបសារណាទិរហិតោ អធិមត្តំ ទុក្ខំ បច្ចនុភោតីតិ. ឥទំ តាវ ‘គព្ភោក្កន្តិមូលកំ’ ទុក្ខំ.

យំ បន សោ មាតុ សហសា ឧបក្ខលនគមននិសីទនឧដ្ឋានបរិវត្តនាទីសុ សុរាធុត្តហត្ថគតោ ឯឡកោ វិយ អហិតុណ្ឌិកហត្ថគតោ សប្បបោតកោ វិយ ច អាកឌ្ឍនបរិកឌ្ឍនឱធុននិទ្ធុននាទិនា ឧបក្កមេន អធិមត្តំ ទុក្ខមនុភវតិ, យញ្ច មាតុ សីតុទកបានកាលេ សីតនរកូបបន្នោ វិយ, ឧណ្ហយាគុភត្តាទិអជ្ឈោហរណកាលេ អង្គារវុដ្ឋិសម្បរិកិណ្ណោ វិយ, លោណម្បិលាទិអជ្ឈោហរណកាលេ ខារាបតច្ឆិកាទិកម្មការណប្បត្តោ វិយ ច តិព្ពំ ទុក្ខមនុភោតិ – ឥទំ ‘គព្ភបរិហរណមូលកំ’ ទុក្ខំ.

ឃំ បគឃ្យ ឫ្ញូហកត្កាឃ យាត្យា យិត្វាយច្នុ្យហន្ថាឌឹហិបិ អឥឃ្យតារហេ ទ្រក្លូប្យត្តិដ្ឋារេត ល្លេឥតថាលតាឌឹហិ ទ្រក្លិ ្ចប្យន្ថតិ – ព្ថាឌំ ‘កត្កាចិបត្តិឫ្វលក៌’ ទ្រក្លិ៍ ឃំ ចិឌាឃយាភាឃ យាត្យា កឫ្ញេឌេហិ ចារេតហិ បរិចទេត្តត្វា តទកបបិតំ ចិឃ អតិកឃាតក៌ ឃោតិយក្កិ បដិបិតិឃយាតឃ្យ បទយឃដ្ឋារេឆត ឃោតិឫ្ញលេត តាឫ្វអន្ធិក្កឫ្វឲត ចិឃ តិក្កដ្ឋិឃយាតឃ្យ យហាភាកឃ្យ តទកឃត្តឃ្យ ចិឃ ច ឃណ្ឌូោឌបត្តារេតហិ ចិទ្រក្លិឃយាតឃ្យ ទ្រក្លិ ្ចប្យន្ថតិ – ព្ថាឌំ ‘ចិឌាឃតឫ្វលក៌’ ទ្រក្លិ៍ ឃំ បត ឌាតឃ្យ តទ្រុលចលាឃឌិឃឃ្យ ឃុក្យយារឃទឹរឃ្យ ហត្តក្កហលាត្យាបតរឆោចតរចោឫ្វអបរិយន្ថតាឌិការល ឃ្វចិឫ្ញលឲ្យរឆារចិន្លូតថាលតឃឌិឃំ ទ្រក្លិ ្ចប្យន្ថតិ – ព្ថាឌំ យាត្យក្បន្ធិរេតា ‘ពាហិ តិក្កូយតឫ្វលក៌’ ទ្រក្លិ៍ ឃំ តរេតា បរំ បចត្តិឃំ អត្តតាច អត្តាតំ ចឆត្តឃ្យ, អរចលកចតាឌិចរឃត អាតាបតបរិតាបតាត្យឃោកយត្យឃ្យត្តឃ្យ, រកាឆចរឃត អក្យន្ថាត្តឃ្យ, ្ចត្តាត្តឃ្យ ច ទ្រក្លិ ហោតិ – ព្ថាឌំ ‘អត្វ្ញបក្កូយឫ្វលក៌’ ទ្រក្លិ៍

ឃំ បត បទរេតា ចឆពាត្ថតាឌឹតិ អត្យកចត្តឃ្យ ទ្រក្លិ ្ចប្យន្ថតិ – ព្ថាឌំ ‘បទ្វបក្កូយឫ្វលក៌’ ទ្រក្លូត្តិ៍ ព្ថាតិ ព្ថាយឃ្យ ឃត្តាឃ្យាបិ ទ្រក្លូឃ្យ អឃំ ឌាតិ ចត្ត្វរេយច ហោតឹតិ៍ រេតរេតំ ចុន្ធតិ –

ឌារឃេឆ រេតា រេច តទរេកាឃ្យុ ឃរេត្តា,

តត្តក្កិឌាហាឌិកយប្យឃឃំ្យា

លរេកឆ ទ្រក្លិ ត្យ ក្យហិំ បតិដ្ឋំ,

ព្ថាន្ធាហ ទ្រក្លាតិ ឫ្យតឹឆ ឌាតិ៍

ទ្រក្លិ តិទរេន្ធឃុ្យ កឃាបរេតាឥ-

ឥល្ពាកិឈាតាឌិកចំ អរេតក៌;

ឃំ តំ កឆំ តត្ត្វ ករេចឃ្យ ឌាតិំ,

ចិភា តហិំ ឌាតិ តរេតាបិ ទ្រក្លា៍

របរេតាឃុ្យ ទ្រក្លិ បភ ល្យប្បិបិឃា-

ចាតាតបរិនិព្យុកចំ ចិនិត្តា;

ឃឋ្ឋា អជាតស្ស ភ តត្ថ អត្ថិ,

តឋ្ឋាបិ ទុក្លំ ឃុតិ ជាតិឃាហ៌

តិន្តាភ្ឋកាខេ ច អឃឃ្យឹខេត,

ខេលិកភ្តខេ ឃំ អឃុខេឃុ ទុក្លំ;

ភ តំ ករេច តត្ថ ភ ចស្ស ជាតិ,

ឃខេតា អឃំ ជាតិ តខេតាបិ ទុក្លា៌

ឃញ្ញាបិ ក្ខុតភរខេក ចិឃ ឃាត្យុកាត្ថេ,

ឃខេត្តា ចឃំ ចិរឃខេតា ពាហិ ភិក្លុយភញ្ញា;

បខេប្យាតិ ទុក្លុយតិខេឈារយិឥប្យិ ភត្ថិ,

ជាតិំ ចិភា ត្ថតិបិ ជាតិរឃព្យាទុក្លា៌

កិំ កាឃិខេតភ ពាហុភា ភភុ ឃំ ក្យុហិញ្ញា,

អត្ថិឆ កិញ្ញាឥបិ ទុក្លុយិឥំ កឥាចិ;

ខេភចត្ថិ ជាតិចិរខេហ ឃឥខេតា ឃខេហឃឹ,

ទុក្ខាតិ សត្ថាបដយំ ត្ថយយាហ ឌាតិត្តិ៍

ឌរាតិទ្ទេសោ

១៥៦៍ឌរាតិទ្ទេសេ ឌរាតិ សភាចបច្ចត្តំ៍ ឌីរណតាតិ អាការតិទ្ទេសោ៍ ចល្លិច្ចត្តិអាឥយោ តយោ កាលាតិក្កមេ កិច្ចតិទ្ទេសា៍ បច្ឆិមា ទ្វេ បកតិតិទ្ទេសា៍ អយញ្ហិឌរាតិ ត្ថយិតា បឥេត សភាចតោ ឌីបិតា, តេនស្សា ត្ថគំ សភាចបច្ចត្តំ៍ ឌីរណតាតិ ត្ថយិតា អាការតោ , តេនស្សាយំ អាការតិទ្ទេសោ៍ ចល្លិច្ចត្តិ ត្ថយិតា កាលាតិក្កមេ ឥត្តតលាតំ ចល្លិតភាចការណកិច្ចតោ៍ បលិច្ចត្តិ ត្ថយិតា កេសលោមានំ បលិតភាចការណកិច្ចតោ៍ ចលិត្តចតាតិ ត្ថយិតា មំសំ មិលាបេត្វា តចេ ចលិត្តភាចការណកិច្ចតោ ឌីបិតា៍ តេនស្សា ត្ថមេ ចល្លិច្ចត្តិអាឥយោ តយោ កាលាតិក្កមេ កិច្ចតិទ្ទេសា៍ តេហិ ត្ថមេហិ ចិការានំ ឥស្សតចសេន បាកដីក្ខតាតិ បាកដឌរា ឥស្សិតា៍ យថេច ហិ ឧទកស្ស ចា ចាតស្ស ចា អគ្គិនោ ចា តិណរុក្ខាឌីនំ សំសគ្គបលិភគ្គតាយ ចា ឈាមតាយ ចា គតមគ្គោ បាកដោ ហោតិ, ន ច សោ គតមគ្គោ តានេច ឧទកាឌីនិ, ឯចមេច ឌរាយ ឥត្តាឌីសុ ចល្លិច្ចាឌិចសេន គតមគ្គោ បាកដោ, ចក្ខុំ ឧម្មីលេត្វាបិ គយ្ហតិ៍ ន ច ចល្លិច្ចាឌីនេច ឌរា; ន ហិ ឌរា ចក្ខុចិញ្ញេយ្យា ហោតិ៍

អាយុនោ សំហានិ ត្ថត្រិយានំ បរិបាកោតិ ត្ថមេហិ បន បឥេហិ កាលាតិក្កមេយេច អភិព្យត្តាយ អាយុក្ខយចក្ខាឌិត្ថត្រិយបរិបាកសង្ខាតាយ បកតិយា ឌីបិតា៍ តេនស្សិមេ បច្ឆិមា ទ្វេ បកតិតិទ្ទេសាតិ ចេឌិតព្វា៍ តត្ថ យស្មា ឌរំ បត្តស្ស អាយុ ហាយតិ តស្មា ឌរា "អាយុនោ សំហានី"តិ ផលូបចារេន ចុត្តា៍ យស្មា ឥហរកាលេ សុប្បសន្នានិ សុខុមម្បិ អត្តនោ ចិសយំ សុខេនេច គណ្ហនសមត្ថានិ ចក្ខាឌីនិ ត្ថត្រិយានិ ឌរំ បត្តស្ស បរិបក្កានិ អាលុឡិតានិ អចិសឌានិ ឱឡារិកម្បិ អត្តនោ ចិសយំ គហេតុំ អសមត្ថានិ ហោន្តិ, តស្មា "ត្ថត្រិយានំ បរិបាកោ"តិ ផលូបចារេនេច ចុត្តា៍

សា បនេសា ឯចំ និទ្ទិដ្ឋា សព្វាបិ ឌរា បាកដា បដិច្ឆន្នាតិ ទុចិធា ហោតិ៍ តត្ថ ឥត្តាឌីសុ ចណ្ណាឌិភាចឥស្សនតោ រូបធម្មេសុ ឌរា 'បាកដឌរា' នាម៍ អរូបធម្មេសុ បន ឌរា តាឌិសស្ស ចិការស្ស អឥស្សនតោ 'បដិច្ឆន្នឌរា' នាម៍ តត្ថ ឃ្វាយំ ចណ្ណាឌិការោ ឥិស្សតិ, សោ តាឌិសានំ ឥត្តាឌីនំ សុចិញ្ញេយ្យត្តា ចណ្ណោយេច៍ តំ ចក្ខុនា ឌិស្វា មនោទ្វារេន ចិញ្ញាយតិ "ត្ថមេ ឥត្តា ឌរាយ បហដា"តិ ឌរំ ឌានាតិ, ឧទកដ្ឋានេ ពទ្ធានិ គោសិង្គាឌីនិ ឱលោកេត្វា ហេដ្ឋា ឧទកស្ស អត្ថិភាចំ ឌានន្តំ ចិយ៍ បុន អចីចិ សចីចីតិ ឯចម្បិ អយំ ឌរា ទុចិធា ហោតិ៍ តត្ថ មណិកនកឧតបចាឡអចន្ទសូរិយាឌីនំ មន្ទសកាឌីសុ បាណីនំ ចិយ ច បុប្ផផលបល្លចាឌីសុ អបាណីនំ ចិយ ច អន្តរន្តរា ចណ្ណចិសេសាឌីនំ ឌុព្វិញ្ញេយ្យត្តា ឌរា 'អចីចិឌរា' នាម, និរន្តរឌរាតិ អត្ថោ៍ តតោ អញ្ញេសុ បន យថាចុត្តេសុ អន្តរន្តរា ចណ្ណចិសេសាឌីនំ សុចិញ្ញេយ្យត្តា ឌរា 'សចីចិឌរា' នាម៍

តត្ថ សចីចិឌរា ឧបាទិន្នានុបាទិន្នកចសេន ឯចំ ឌីបេតព្វា – ឥហរកុមារកាលញ្ហិបឋមមេច ខីរឥន្តា នាម ឧដ្ឋហន្តិ, ន តេ ថិរា៍ តេសុ បន បតិតេសុ បុន ឥន្តា ឧដ្ឋហន្តិ៍ តេ បឋមមេច សេតា ហោន្តិ, ឌរាចាតេន បន បហដកាលេ កាឡកា ហោន្តិ៍ កេសា បន

បឋយមេច តយ្យាបិ ហោន្តិ កាឡ្យអកាបិ សេតាបិ៉ លឆិ បត សលោហិតិកា ហោតិ៉ ចឆន្នាត់ ចឆន្នាត់ ឰធាតាត់ ឰធាតការេចា,

កាឡ្យអកាត់ កាឡ្យអកការេចា បណ្ណាយតិ, ជរាចារេតត បត បហដការេល ចឡ្យត្តំ គហ្យាតិ៉ សន្តាយ្យិ សយ្យំ ចបិតការេល សេតំ ហោតិ, បន្ទា

តិលំ, ជរាចារេតត បត បហដការេល បណ្ឌាក់ ហោតិ៉ អយ្យន្ទរេតាបិ ឌីរេបត្យំ ចដ្ឋតិ ឲចៈ អយំ ទុទ្ធតិ ជរាតិ អយំ ជរា តាយ គឆិយតិ៉ សា

បតេសា លត្តុបរិបិកលក្ខណា, យរណ្យបតយតរសា, ឃោន្តតចិតាសបទ្ទបដ្ឋាតា៉

‘ជរាយ ទុក្ខទេដ្ឋា ចេឌិតេន្តា’តិ ឲត្ត បត អយយ្យិ សយំ ត ទុក្ខា, ទុក្ខស្ស បត ចត្ថុការេចត ទុក្ខាតិ ទុត្តា៉ គតរស្ស ទុក្ខស្ស? កាយទុក្ខស្ស

ចេច ទោមតស្សទុក្ខស្ស ច៉ ឌិណ្ណស្ស ហិ អត្តការេចា ជរសាគជំ ចិយ ទុន្តរេលា ហោតិ, ផាត្យំ ចា គត្ថំ ចា តិសីឌិត្យំ ចា ចាយយត្តស្ស ពាលចំ

កាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ; បុត្តងារេរ យឆាបុរេរ អសល្លក្ខេត្ត ទោមតស្សំ ឧប្បជ្ជតិ៉ ឮតិ ឮរេយសំ ទ្វិត្តយ្យិ ទុក្ខាត់ ចត្ថុការេចត ទុក្ខាតិ ចេឌិតន្តា៉

អបិច –

អង្គាត់ សិថិលភាចា, ឥន្ទ្រិយាត់ ចិការតោ;

ឃោន្តតស្ស ចិតាសេត, ពាលស្ស ឧបឈាតតោ៉

ចិប្បចាសា សតាឌីតំ, បុត្តងារេហិ អត្តតោ;

អបសាទតិយតោ ចេច, ភិយ្យោ ពាលត្តបត្តិយា៉

បច្បោតិ ទុក្ខំ ឃំ យទ្ធោ, កាយិកំ មាតសំ តចា;

សព្ពមេតំ ជរាហេតុ, យស្មា តស្មា ជរា ទុលាតិ៉

យរណតិទ្ទេសោ

១៨៦៉យរណតិទ្ទេសេ ចចតកចេសេត ទុតិ; ឲគចតុបញ្ចាក្ខន្ធាយ ទុតិយា សាមញ្ញចចតេយតំ៉ ចចតតាតិ ភាចចចនេតត លក្ខណតិងស្សតំ៉

ភេជោតិ ទុតិលន្ធាត់ ភជ្ជប្បត្តិបរិឌីបតំ៉ អន្តរធាតន្តិ ឈដស្ស ចិយ ភិត្តស្ស ភិន្នាត់ ទុតិលន្ធាត់ យេត កេតចិ បរិយាយេត

ធាតាភាចបរិឌីបតំ៉ មច្ចុ យរណន្តិ មច្ចុសន្ខាតំ យរណំ៉ ការេលា តាម អន្តកោ, តស្ស កិរិយា ការលកិរិយា៉ ឲត្តាចតា សម្មុតិយា យរណំ

ឌីបិតំ ហោតិ៉

ញ្ញាភាតិ បរយេត្ថត ឥបេត្ញំ លត្ថាតំ េកេដាតិអាទិយាហ។ បរយេត្ថត ហិ លត្ថាេឃច កិញ្ចត្តិ, ត សេត្តា តាម េកាចិ យរតិ។ លេត្ថស្ស បត កិញ្ចមាេតស្ស សេត្តា យរតិ កិេត្តស្ស យេតាតិ េចាហាេរា េហាតិ។ ឯត្ថ ច ចតុបញ្ញាេចាការចេសត លត្ថាតំ េកេដា, ឯកេចាការចេសត ពញ្ញុចរស្ស តិេព្ពេបិ; ចតុេចាការចេសត ចា លត្ថាតំ េកេដា, េសសក្ខយចេសត ពញ្ញុចរស្ស តិេព្ពេបិ េចទិតេព្ពា។ ពស្មា? កចក្ខេយបិ ទ្ទបកាយសញ្ញាតស្ស ពញ្ញុចរស្ស សមុចេតា។ យស្មា ចា ចាតុមហារាជិកាទិស្ស លត្ថា កិញ្ចេត្តច, ត ពិញ្ចិ តិព្ពិបតិ, តស្មា េតសំ ចេសត លត្ថាតំ េកេដា។ មត្តស្សាទិស្ស ពញ្ញុចរស្ស តិេព្ពេបិ។ ឯត្ថ ច ពញ្ញុចរស្ស តិេព្ពបករណេតា មរណំ "ពញ្ញុចរស្ស តិេព្ពេបិ"តិ ទុត្តំ។

ឪទិតិត្រិយស្ស ដ្ឋបេឆ្នេដាតិ ញ្ញមិតា ញ្ញត្រិយពន្ធេស្សច មរណំ តាម េហាតិ, អតិត្រិយពន្ធស្ស មរណំ តាម តត្ថិតិ ឥេស្សតិ។ 'សង្ឃំ មតំ, ទ្ទេក្ខា មេតា'តិ ញ្ញដំ បត េចាហារមត្តមេច។ អត្ថេតា បត ឯចទ្ទបិតិ ចចតាតិ សស្សាទិតំ លយចយកាចេមច ឥបេត្តិ។ ញ្ញដំ ទុច្ចតិ មរណត្តិ ញ្ញដំ សព្ពម្បិ មរណំ តាម ពឲិយតិ។

អបិចេត្ថ លហិកមរណំ, សមុតិមរណំ, សមុេឆ្នដមរណត្តិ អយម្បិ េកេដា េចទិតេព្ពា។ តត្ថ 'លហិកមរណំ' តាម បចេត្ត ទ្ទបិទ្ទបដម្ភាតំ េកេដា។ 'តិេស្សា មេតា, ឞុេស្សា មេតា'តិ ញ្ញដំ 'សមុតិមរណំ' តាម។ ឞិលាសចស្ស អប្បដិសត្តិកា កាលកិរិយា 'សមុេឆ្នដមរណំ' តាម។ ញ្ញមស្មិំ បតេត្ថ សមុតិមរណំ អជិេប្បតំ។ ជាតិក្ខយមរណំ, ដ្ឋបក្កមមរណំ, សរសមរណំ, អាយុក្ខយមរណំ, បុញ្ញាក្ខយមរណត្តិបិ តេស្សច តាមំ។ តយិដំ ទុតិលក្ខណំ, ចិេឃាការសំ, ចិប្បចារសត្ថុបដ្ឋាតំ។

'មរណស្ស ទុក្ខេដ្ឋា េចទិតេព្ពា'តិ ឯត្ថ បត ញ្ញដម្បិ សយំ ត ទុក្ខំ, ទុក្ខស្ស បត ចត្តការេចត ទុក្ខត្តិ ទុត្តំ។ មរណត្តិកាបិ ហិ សារីរិកា េចដតា, បដិចាេត ពហិតា អាទិត្តតិណុក្កា ចិយ, សរីរំ តិដហត្តិ។ តរកតិមិត្តាទិតំ ដ្ឋបដ្ឋាតកាេល ពលចេដាមតស្សំ ដ្ឋប្បជ្ជតិ។ ញ្ញតិ ញ្ញេមសំ ត្តិត្តម្បិ ទុក្ខាតំ ចត្តការេចត ទុក្ខត្តិ េចទិតព្ពំ។ អបិ ច –

បិបស្ស បិបកមាទិ, តិមិត្តមត្ថុបស្សេតា;

កដ្ឋស្សាបសហត្ថស្ស, ចិេឃាកំ បិយចត្តកំ។

មិយមាតស្ស យំ ទុក្ខំ, មាតសំ អចិសេយសេតា;

សេព្ពសញ្ញាបិ យំ សត្តិ-ពត្ថតេឆ្នដតាទិកំ។

ចិត្តញ្ញមាតមប្មាតំ, េហាតិ ទុក្ខំ សរីរជំ;

អឞឃ្សឞប្យខ៊ិកា៌, ទ្កួទេឞ្សតឞ្សិ៌ ឃទេតា;

យទលាំ ចត្ត ទេតទេភតំ, ទ្កួយិទេច្ចច កាឞិតត្តិ៍

អបិច ព្ទុយាតិ ឌាតិឌរាយលោតិ ភាយ ព្ទុទេយសំ ឞត្តាតំ ចឆកបច្ចាយិត្តា ចិឃ ខ្ពតា៌ កទេចឞត្តាតិ ចិចទេត្តិ៍ ឃធា ហិ បុរិឞឞ្ស ពឹស្
បច្ចាយិទេត្តស្ ខ្ពតារាទេបទេក្លស្ ចិចទេត្តស្ ឲទេកា ចទេឝឃ្យ – “អហំ អស្កអទេឌ្ញាឞ្ស ភាយ ចល្ហិ កទេឆត្វា ឲតំ អាគាឃ តត្ត កយិឞ្សាយិ, ឲត្ត យឃ្សិទ្កួ៌ ភត្តិ”តិ៍ ទ្តិទេឃា ចទេឝឃ្យ “អហំ តច ឲតំ កទេហត្វា កតកាទេល ទេបរិទេឆត្វា ទ្កួល់ ករិឞ្សាយិ, ឲត្ត យឃ្សិទ្កួ៌ ភត្តិ”តិ៍ តតិទេឃា
ចទេឝឃ្យ – “តឃា ឲតឞ្ហិ ទេបរិទេឆត្វា ទ្កួទេល កទេត តិទេលាអ អឞិភា ឞឹឞទេច្ឆឌតំ ភាយ យឃ្សាការទេរា ទេហាត្ទ”តិ៍ ទេត ឲចំ ចត្វា តធា
កទេរឃ្យ៍

តត្ត បឆយបច្ចាយិត្តឞ្ស អទេឌ្ញាឞ្ស ចល្ហិ កទេឆត្វា តំ អាគាឃ តត្ត កតកាទេលំ ចិឃ ស្ហខ្ពួតាតិយល្ហុលទេតា តិក្កឆ្ហិត្វា ឃត្ត កត្តចិ
តិត្ពាត្តាបភំ ភាយ ឌាតិឃា កិច្ចំ ទ្តិឃឞ្ស ទេបរិទេឆត្វា ទ្កួលកទេលំ ចិឃ តិត្ពាត្តក្លួទេត្កួស្ តិបតិត្វា បរាឌឹភយច្ចាបរាឃលាកាចកទេលំ ឌរាឃ
កិច្ចំ តតិឃឞ្ស តិទេលាអ អឞិភា ឞឹឞទេច្ឆឌតំ ចិឃ ឌឹចិតក្លួឃបិបតំ យទេលាឞ្ស កិច្ចត្តិ ទេចឌិតព្ពា៍

អបិទេចត្ត ឌាតិទ្កួ ឞាឌឹភចយហាកត្តារប្យទេចទេឞា ចិឃ ឥទ្ធព្ពា៍ ឌរាទ្កួ តត្ត អត្ថបិភរហិតឞ្ស ទ្កួល្យ ចិឃ ឥទ្ធព្ពា៍ យទេលាទ្កួ ទ្កួលឞ្ស
ព្ទុទិឃាបឆបចត្តទេត ចិហតបទេក្កយឞ្ស ចាញ្ចអាឌឹហិ អភឃញ្ចឞតាបិឌតំ ចិឃ ឥទ្ធព្ពាតិ៍

ទេឞាកតិទេទ្ទឞោ

១៥៥៖ទេឞាកតិទេទ្ទឞេ ញ្ចឞតីតិ ញ្ចឞតំ; ហិតស្ចំ លិបតិ ចិទ្ធំទេឞតីតិ អទេត្ថា៍ ញាតិតំ ញ្ចឞតំ ញាតិញ្ចឞតំ; ទេធារទោកឃាឌឹហិ
ញាតិក្លួទេឃា ញាតិចិតាទេឞាតិ អទេត្ថា៍ ទេតត ញាតិញ្ចឞទេតត ឞ្ពុឥឞ្សាតិ អទេញ្ញាត្តឥឞ្ស អភិក្ខតឞ្ស ឞយត្តាកតឞ្សាតិ អទេត្ថា៍ ទេឞទេឞស្បិ
ឲទេឞច ភទេឃា៍ អឃំ បភ ចិទេឞទេឞា – ទេភាកាតំ ញ្ចឞតំ ទេភាកញ្ចឞតំ; រាឌទេចារាឌិចទេឞត ទេភាកក្លួទេឃា ទេភាកចិតាទេឞាតិ អទេត្ថា៍
ទេរាទេកាទេឃច ញ្ចឞតំ ទេរាកញ្ចឞតំ; ទេរាទេកា ហិ អាទេរាគ្យ ញ្ចឞតិ ចិតាទេឞតីតិ ញ្ចឞតំ៍ ឞឹលឞ្ស ញ្ចឞតំ ឞឹលញ្ចឞតំ; ទ្ស្ហឹល្យឞ្សតំ ភាមំ៍
ឞយ្ពាឌិឌ្ឌឹ ចិភាឞឃយាភា ឌ្យប្យត្តា ឌិឌ្ឌិទេឃច ញ្ចឞតំ ឌិឌ្ឌិញ្ចឞតំ៍ ឲត្ត ច បុរិយាតិ ទេទ្វ អតិប្យត្តាតិ, បច្ឆិយាតិ ពឹលិ តិប្យត្តាតិ
តិលក្លួលព្ពាហតាតិ៍ បុរិយាតិ ច ពឹលិ ទេតច ក្សឞលិតិ ត អក្សឞលិតិ៍ ឞឹលឌិឌ្ឌិញ្ចឞតត្វយំ អក្សឞលំ៍

អញ្ញាតទេញ្ញាតទេរតាតិ កហិទេតស្ ចា ទេឃត ទេកតចិ អក្កហិទេតស្ ចា យិត្តាយច្ចញ្ចឞតាឌឹស្ ទេឃត ទេកតចិ៍ ឞយត្តាកតឞ្សាតិ ឞយត្ទពត្តឞ្ស
អបរិយុច្ចយាតឞ្ស៍ អញ្ញាតទេញ្ញាតទេរត ទ្កួឆទេឃ្ពុភាតិ ទេឃត ទេកតចិ ទេឞាកទ្កួឞ្ស ឌ្យប្យត្តិទេហត្សតា៍ ទេឞាទេកាតិ ទេឞាចតកចទេឞត ទេឞាទេកា;
ព្ទុឌំ ទេតហិ ការទេលហិ ឌ្បខ្ពួតកទេឞាកឞ្ស ឞភាចបច្ចត្តំ៍ ទេឞាចតាតិ ទេឞាចតាកទេរា៍ ទេឞាចិតត្តត្តិ ទេឞាចិតភាទេចា៍ អទេត្តាទេឞាទេកាតិ

អព្ភន្តរេ សោកោ។ ទុតិយបទំ ឧបសគ្គវសេន វឌ្ឍិតំ។ សោ ហិ អព្ភន្តរេ សុក្ខាបេន្តោ វិយ បរិសុក្ខាបេន្តោ វិយ ឧប្បជ្ជតីតិ “អន្តោសោកោ អន្តោបរិសោកោ”តិ វុច្ចតិ។

ចេតសោ បរិជ្ឈាយនាតិ ចិត្តស្ស ឈាយនាការោ។ សោកោ ហិ ឧប្បជ្ជមានោ អគ្គិ វិយ ចិត្តំ ឈាបេតិ បរិទហតិ, “ចិត្តំ មេ ឈាមំ, ន មេ កិញ្ចិ បដិភាតី”តិ វទាបេតិ។ ទុក្ខិតោ មនោ ទុម្មនោ, តស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ។ អនុបវិដ្ឋដ្ឋេន សោកោវ សល្លន្តិ សោកសល្លំ។ អយំ វុច្ចតិ សោកោតិ អយំ សោកោ នាម កថិយតិ។ សោ បនាយំ កិញ្ចាបិ អត្ថតោ ទោមនស្សវេទនាវ ហោតិ, ឯវំ សន្តេបិ អន្តោនិជ្ឈានលក្ខណោ, ចេតសោ បរិនិជ្ឈាយនរសោ, អនុសោចនបច្ចុបដ្ឋានោ។

‘សោកស្ស ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ’តិ ឯត្ថ បន អយំ សភាវទុក្ខត្តា ចេវ ទុក្ខស្ស ច វត្ថុភាវេន ទុក្ខោតិ វុត្តោ។ កតមទុក្ខស្សាតិ? កាយិកទុក្ខស្ស ចេវ ជវនក្ខណេ ច ទោមនស្សទុក្ខស្ស។ សោកវេគេន ហិ ហទយេ មហាគណ្ឌោ ឧដ្ឋហិត្វា បរិបច្ចិត្វា ភិជ្ជតិ, មុខតោ វា កាឡលោហិតំ និក្ខមតិ, ពលវំ កាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ។ “ឯត្តកា មេ ញាតយោ ខយំ គតា, ឯត្តកា មេ ភោគា”តិ វិតក្កេន្តស្ស ច ពលវំ ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិ ឥមេសំ ទ្វិន្នំ ទុក្ខានំ វត្ថុភាវតោបេស ទុក្ខោតិ វេទិតព្ពោ។ អបិច –

សត្តានំ ហទយំ សោកោ, សល្លំ វិយ វិតុជ្ជតិ;

អគ្គិតត្តោវ នារាចោ, ភុសញ្ច ឌហតេ បុន។

សមាវហតិ ច ព្យាធិ-ជរាមរណភេទនំ;

ទុក្ខម្បិ វិវិធំ យស្មា, តស្មា ទុក្ខោតិ វុច្ចតីតិ។

បរិទេវនិទ្ទេសោ

១៩៦. បរិទេវនិទ្ទេសេ ‘មយ្ហំ ធីតា, មយ្ហំ បុត្តោ’តិ ឯវំ អាទិស្ស អាទិស្ស ទេវន្តិ រោទន្តិ ឯតេនាតិ អាទេវោ។ តំ តំ វណ្ណំ បរិកិត្តេត្វា បរិកិត្តេត្វា ទេវន្តិ ឯតេនាតិ បរិទេវោ។ តតោ បរានិ ទ្វេ ទ្វេ បទានិ បុរិមទ្វយស្សេវ អាការភាវនិទ្ទេសវសេន វុត្តានិ។ វាចាតិ វចនំ។ បលាបោតិ តុច្ឆំ និរត្ថកវចនំ។ ឧបឌ្ឍភណិតអញ្ញភណិតាទិវសេន វិរូបោ បលាបោ វិប្បលាបោ។ លាលប្បោតិ បុនប្បុនំ លបនំ។ លាលប្បនាការោ លាលប្បនា។ លាលប្បិតស្ស ភាវោ លាលប្បិតត្តំ។ អយំ វុច្ចតិ បរិទេវោតិ អយំ បរិទេវោ នាម កថិយតិ។ សោ លាលប្បនលក្ខណោ, គុណទោសបរិកិត្តនរសោ, សម្ភមបច្ចុបដ្ឋានោ។

‘បរិច្ឆេទស្ស ទុក្ខទ្ធោ បវេទិតត្តា’តិ ឯត្ថ បន អយម្បិ អយំ ន ទុក្ខោ, កាយទុក្ខទោមនស្សទុក្ខានំ បន ចតុក្កាទេន ទុក្ខោតិ ទុក្ខោ។
បរិច្ឆេទត្តា ហិ អត្ថតោ លទ្ធំ មុទ្ធំ ហិ បវេទេតិ, ឯកោហិ ហត្ថេហិ ឯកំ បហរតិ បិវតិ, មិវេន កិច្ចិយា សទ្ធិំ យុញ្ជតិ។ តេនស្ស ពលញ្ច
កាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘ឯត្តកា មេ ញាតយោ លទ្ធំ ធនំ អត្ថទ្ធំ គតា’តិអាទីនិ ចិន្តេតិ។ តេនស្ស ពលញ្ច ទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិ ឥមេសំ
ទ្វិន្នម្បិ ទុក្ខានំ ចតុក្កាទេន ទុក្ខោតិ បវេទិតត្តា។ អបិច –

ឃំ វេវាកមលូចិហតោ បរិច្ឆេទយាតោ,

កណ្ឌោ ធាតុបានវេយាមនមុនធម៌

កិច្ចាឱមត្តមឱកន្ធតិវេយន ទុក្ខំ,

ទុក្ខោតិ ទេន កថិតោ បរិច្ឆេទយាហាតិ។

ទុក្ខទោមនស្សតិទ្ទេសោ

១៥៩-៧៍។ ទុក្ខទោមនស្សតិទ្ទេសោ ទេហោ ឆមុមក្ខហតកធាយំ ចក្ខិតត្តា បិកជំ ឯច។ លក្ខណាទីនិ បន ទេសំ ឥត្ថ ទុត្តានេន។

‘ទុក្ខស្ស ទុក្ខទ្ធោ បវេទិតត្តា, ទោមនស្សស្ស ទុក្ខទ្ធោ បវេទិតត្តា’តិ ឯត្ថ បន ឯកមេវេតំ មយំ ទុក្ខំ កាយិកចេតសិកទុក្ខានំ
ចតុក្កាទេន ទុក្ខន្តិ ទុត្តំ។ ហត្ថបិទាទនិញ្ញាណាគាសិកានំ ទេឆនទុក្ខេន ទុក្ខិតស្ស, អនាធមាលិយំ ឯកទ្ធកបិលំ បុរតោ កត្វា តិបន្តស្ស,
ចណយុទេហិ បុញ្ញ្ញចណោបុ តិក្ខមត្តបុ ពលញ្ច កាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ; នានាវច្ឆវត្ថចត្តមនុញ្ញាលក្ខានំ នក្ខត្តំ កីឡអត្ថំ មហាជនំ ទិស្វា
ពលចទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ តាច ទុក្ខស្ស ទ្វិន្នម្បិ ទុក្ខានំ ចតុក្កាទោ បវេទិតត្តា។ អបិច –

បីឡឯតិ កាយិកមិទំ, ទុក្ខំ ទុក្ខញ្ច មានសំ កិច្ចា;

ឌេនយតិ យស្មា តស្មា, ទុក្ខន្តិ ចិវេសតោ ទុត្តំតិ។

ចេតោទុក្ខសមប្បិតា បន កេវេស បកិរិយ ឯកទាតិ បតិបិវេសន្តិ, អាចដ្ឋន្តិ, ចិចដ្ឋន្តិ, ឆិន្នបបាតំ បបតន្តិ, សត្ថំ អាហរន្តិ, ចិសំ ខាទន្តិ, ទជ្ជុយា
ឧព្ពន្ធន្តិ, អគ្គិំ បចិសន្តិ ។ តំ តំ ចិបរីតំ ចត្ថុំ តថា តថា ចិប្បដិសារិនោ បរិឌយ្ហមានចិត្តា ចិន្តេន្តិ។ ឯវំ ទោមនស្សស្ស ឯកិន្នម្បិ ទុក្ខានំ
ចតុក្កាទោ បវេទិតត្តា។ អបិច –

បីឡេតិ យតោ ចិត្តំ, កាយស្ស ច បីឡនំ សមាវហតិ;

ទុក្ខម្បិ ទោមនស្សម្បិ, ទោមនស្សំ តតោ អហូតិ។

ឧបាយាសនិទ្ទេសោ

១៨៧. ឧបាយាសនិទ្ទេសេ អាយាសនដ្ឋេន អាយាសោ; សំសីទនវិសីទនាការប្បវត្តស្ស ចិត្តកិលមថស្សេតំ នាមំ។ ពលវំ អាយាសោ ឧបាយាសោ។ អាយាសិតភាវោ អាយាសិតត្តំ។ ឧបាយាសិតភាវោ ឧបាយាសិតត្តំ។ អយំ វុច្ចតិ ឧបាយាសោតិ អយំ ឧបាយាសោ នាម វុច្ចតិ។ សោ បនេស ព្យាសត្តិលក្ខណោ, និត្ថុននរសោ, វិសាទបច្ចុបដ្ឋានោ។

‘ឧបាយាសស្ស ទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ’តិ ឯត្ថ បន អយម្បិ សយំ ន ទុក្ខោ, ឧភិន្នម្បិ ទុក្ខានំ វត្ថុភាវេន ទុក្ខោតិ វុត្តោ។ កុបិតេន ហិ រញ្ញា ឥស្សរិយំ អច្ឆិន្ទិត្វា ហតបុត្តភាតិកានំ អាណត្តវធានំ ភយេន អដវិំ បវិសិត្វា និលីនានំ មហាវិសាទប្បត្តានំ ទុក្ខដ្ឋានេន ទុក្ខសេយ្យាយ ទុក្ខនិសជ្ជាយ ពលវំ កាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘ឯត្តកា នោ ញាតកា, ឯត្តកា ភោគា នដ្ឋា’តិ ចិន្តេន្តានំ ពលវទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិ ឥមេសំ ឧភិន្នម្បិ ទុក្ខានំ វត្ថុភាវេន ទុក្ខោតិ វេទិតព្ពោតិ។ អបិច –

ចិត្តស្ស បរិទហនា, កាយស្ស វិសាទនា ច អធិមត្តំ;

យំ ទុក្ខមុបាយាសោ, ជនេតិ ទុក្ខោ តតោ វុត្តោ។

ឯត្ថ ច មន្ទគ្គិនា អន្តោភាជនេយេវ តេលាទីនំ បាកោ វិយ សោកោ។ តិក្ខគ្គិនា បច្ចមានស្ស ភាជនតោ ពហិនិក្ខមនំ វិយ បរិទេវោ។ ពហិនិក្ខន្តាវសេសស្ស និក្ខមិតុម្បិ អប្បហោន្តស្ស អន្តោភាជនេយេវ យាវ បរិក្ខយា បាកោ វិយ ឧបាយាសោ ទដ្ឋព្ពោ។

អប្បិយសម្បយោគនិទ្ទេសោ

១៨៨. អប្បិយសម្បយោគនិទ្ទេសេ យស្សាតិ យេ អស្ស។ អនិដ្ឋាតិ អបរិយេសិតា។ បរិយេសិតា វា ហោន្តុ អបរិយេសិតា វា, នាមមេវេតំ អមនាបារម្មណានំ។ មនស្មិំ ន កមន្តិ, ន បវិសន្តីតិ អកន្តា។ មនស្មិំ ន អប្បិយន្តិ, ន វា មនំ វឌ្ឍេន្តីតិ អមនាបា។ រូបាតិអាទិ តេសំ សភាវនិទស្សនំ។ អនត្ថំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អនត្ថកាមា។ អហិតំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អហិតកាមា។ អផាសុកំ ទុក្ខវិហារំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អផាសុកកាមា។ ចតូហិ យោគេហិ ខេមំ និព្ភយំ វិវដ្ដំ ន ឥច្ឆន្តិ, សភយំ វដ្ដមេវ នេសំ កាមេន្តិ ឥច្ឆន្តីតិ អយោគក្ខេមកាមា។

អបិច សទ្ធាឌីតំ ចុទ្ទិសន្តាតស្ស អត្ថស្ស អកាយតទោ ទេវិសេច ហាតិសន្តាតស្ស អតត្ថស្ស ច កាយតទោ អតត្ថកាយា៑ សទ្ធាឌីតំសេច ឬបិឃក្ខតស្ស ហិតស្ស អកាយតទោ សទ្ធាហាតិអាឌីតំ ឬបិឃក្ខតស្ស អហិតស្ស ច កាយតទោ អហិតកាយា៑ ឋាសុកចិហារស្ស អកាយតទោ អឋាសុកចិហារស្ស ច កាយតទោ អឋាសុកកាយា៑ ឃស្ស កស្សចិ តិត្ថុឃស្ស អកាយតទោ កឃស្ស ច កាយតទោ អទេឃាកក្ខេយកាយាតិ ឲចេយ្យត្ថ អទេត្វា ឥដ្ឋទេត្តា៑

សក្កតិតិ កត្វា សំឃោរកា៑ សយាកេយាតិ អាកេតហិ សំឃោរកា៑ សយោឈាតត្តិ ផាតតិសឌ្ឍាឌីសុ សហកាទេចា៑ យិស្សឹកាទេចាតិ សត្តាកិច្ចាតំ សហករលាំ៑ អឃំ សត្តចសេត ឃោដតា៑ សន្តារចសេត បត ឃំ លត្ថុតិ តំ កទេហតត្តាំ៑ អឃំ ចុច្ចតិតិ អឃំ អបិ្បយសយ្យឃោរកា តាយ កចិឃតិ៑ សោ អតិដ្ឋ សយោឈាតលក្ខណោ, ចិត្តចិឈាតករលាទសោ, អតត្ថកាចបច្ចុបដ្ឋានតា៑

សោ អត្ថទោ ឲទេកា ឆទេយ្យា តាយ តត្ថិ៑ ទេកចលំ អបិ្បយសយ្យឃុត្តាតំ ចុចិឆស្សាបិ ចុក្ខស្ស ចត្ថុកាចទោ ចុទេក្ខាតិ ចុទេត្តា៑ អតិដ្ឋាតិ ហិ ចត្ថុតិ សយោឈាតកាតាតិ ចិដ្ឋតទេឈតឋាលតាឌីហិ កាឃិកយិ ចុក្ខំ ឬបុ្បាទេត្តិ, ឬទេត្តាកដតតទោ យាតសយិ៑ ទេតទេតំ ចុច្ចតិ –

ឌិវ្វាច អបិ្បិទេយ ចុក្ខំ, បឆយំ ទេហាតិ ទេចតសិ;

តចុបក្ខយសមុ្ទត-យឆ កាទេយ ឃទោ ត្ថឆ៑

តទោ ចុក្ខុឃស្សាបិ, ចត្ថុទោ សោ យទេហសិតា;

ចុទេក្ខា ចុទេត្តាតិ ចិទេដ្ឋាទេយ្យា, អបិ្បិទេយហិ សយាកេយាតិ៑

បិឃចិប្បទេយាកតិទេក្ខសោ

១០០៑បិឃចិប្បទេយាកតិទេក្ខសោ ចុត្តបដិបក្ខតទេយត ទេចឌិតទេត្តា៑ យាតា ចាតិអាឌិ បទេតត្ថ អត្ថកាទេយ សក្ខុបេត ឥទេស្សតំ ចុត្តំ៑ តត្ថ យយាឃតិតិ យាតា៑ បិឃាឃតិតិ បិតា៑ កដតិតិ កាតា៑ តឆា កកិតិ៑ ទេយត្តាឃត្តិតិ យិត្តា, យិតត្តិតិ ចា យិត្តា; សត្តាកុទេយ្យុ អទេត្តា បក្ខិបត្តិតិ អទេត្តា៑ កិច្ចករលិទេយុ សហកាចទេដ្ឋត អយា ទេហាត្តិតិ អយច្ចា៑ អឃំ អយ្យាកំ អញ្ញាតិកោតិ ឲចំ ញាតត្តិ ញាឃត្តិតិ ចា ញាតិ៑ ទេលាហិទេតត សម្ពន្ធាតិ សាទេលាហិតា៑ ឲចទេយតាតិ បធាតិ អត្ថទោ ទេចឌិតត្តាតិ៑ អឃំ ចុច្ចតិតិ អឃំ បិទេយហិ ចិប្បទេយាកា តាយ កចិឃតិ៑ សោ ត្ថដ្ឋចត្ថុចិទេយាកលក្ខណោ, ទេសាកុប្បាឈតទេសា, ញាសតបច្ចុបដ្ឋានតា៑

សោ អត្ថតោ ឯកោ ធម្មោ នាម នត្ថិ។ កេវលំ បិយវិប្បយុត្តានំ ទុវិធស្សាបិ ទុក្ខស្ស វត្ថុភាវតោ ទុក្ខោតិ វុត្តោ។ ឥដ្ឋានិ ហិ វត្ថូនិ វិយុជ្ជមានានិ សរីរស្ស សោសនមិលាបនាទិភាវេន កាយិកម្បិ ទុក្ខំ ឧប្បាទេន្តិ, ‘យម្បិ មេ អហោសិ, តម្បិ មេ នត្ថី’តិ អនុសោចាបនតោ មានសម្បិ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

ញាតិធនាទិវិយោគា, សោកសរសមប្បិតា វិតុជ្ជន្តិ;

ពាលា យតោ តតោ យំ, ទុក្ខោតិ មតោ បិយវិយោគោតិ។

ឥច្ឆានិទ្ទេសោ

១០១. ឥច្ឆានិទ្ទេសេ ជាតិធម្មានន្តិ ជាតិសភាវានំ ជាតិបកតិកានំ។ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជតីតិ តណ្ហា ឧប្បជ្ជតិ។ អហោ វតាតិ បត្ថនា។ ន ខោ បនេតំ ឥច្ឆាយ បត្តព្ពន្តិ យំ ឯតំ “អហោ វត មយំ ន ជាតិធម្មា អស្សាម, ន ច វត នោ ជាតិ អាគច្ឆេយ្យា”តិ ឯវំ បហីនសមុទយេសុ សាធូសុ វិជ្ជមានំ អជាតិធម្មត្តំ, បរិនិព្ពុតេសុ ច វិជ្ជមានំ ជាតិយា អនាគមនំ ឥច្ឆិតំ, តំ ឥច្ឆន្តស្សាបិ មគ្គភាវនាយ វិនា អប្បត្តព្ពតោ, អនិច្ឆន្តស្ស ច ភាវនាយ បត្តព្ពតោ ន ឥច្ឆាយ បត្តព្ពំ នាម ហោតិ។ ឥទម្បីតិ ឯតម្បិ; ឧបរិ សេសានិ ឧបាទាយ បិការោ។ យម្បិច្ឆន្តិ យេនបិ ធម្មេន អលព្ភនេយ្យំ វត្ថុំ ឥច្ឆន្តោ ន លភតិ, តំ អលព្ភនេយ្យវត្ថុឥច្ឆនំ ទុក្ខន្តិ វេទិតព្ពំ។ ជរាធម្មានន្តិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវមេត្ថ អលព្ភនេយ្យវត្ថូសុ ឥច្ឆាវ “យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តម្បិ ទុក្ខ”ន្តិ វុត្តា។ សា អលព្ភនេយ្យវត្ថុឥច្ឆនលក្ខណា, តប្បរិយេសនរសា, តេសំ អប្បត្តិបច្ចុបដ្ឋានា។

ឥច្ឆិតំ បន ទុក្ខានំ វត្ថុភាវេន ទុក្ខាតិ វុត្តា។ ឯកច្ចោ ហិ រាជា ភវិស្សតីតិ សម្ភាវិតោ ហោតិ។ សោ លិត្តកិត្តការណេន បរិវារិតោ បច្ចន្តវិសយំ វា វនគហនំ វា បវិសតិ។ អថ រាជា តំ បវត្តិំ ញត្វា ពលកាយំ បេសេតិ។ សោ រាជបុរិសេហិ និហតបរិវារោ សយម្បិ លទ្ធប្បហារោ បលាយមានោ រុក្ខន្តរំ វា បាសាណន្តរំ វា បវិសតិ។ តត្ថ មហាមេឃោ ឧដ្ឋហតិ, តិព្ពន្ធការា កាឡវទ្ទលិកា ហោតិ។ អថ តំ សមន្តតោ កាឡកិបិល្លិកាទយោ បាណា បរិវារេត្វា ខាទន្តិ។ តេនស្ស ពលវកាយទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘មំ ឯកំ និស្សាយ ឧត្តកា ញាតី ច ភោគា ច វិនដ្ឋា’តិ ចិន្តេន្តស្ស ពលវទោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិ អយំ ឥច្ឆា ឥមេសំ ទ្វិន្នម្បិ ទុក្ខានំ វត្ថុភាវេន ទុក្ខាតិ វេទិតព្ពា។ អបិច –

តំ តំ បត្ថយមានានំ, តស្ស តស្ស អលាភតោ;

យំ វិឃាតមយំ ទុក្ខំ, សត្តានំ ឥធ ជាយតិ។

អលព្ភនេយ្យវត្ថូនំ, បត្ថនា តស្ស ការណំ;

យស្មា តស្មា ជិនោ ទុក្ខំ, ឥច្ឆិតាលាភមព្រវីតិ។

ឧបាទានក្ខន្ធនិទ្ទេសោ

១០១។ ឧបាទានក្ខន្ធនិទ្ទេសេ សំខិត្តេនាតិ ទេសនំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ទុក្ខញ្ហិ ឯត្តកានិ ទុក្ខសតានីតិ វា ឯត្តកានិ ទុក្ខសហស្សានីតិ វា ឯត្តកានិ ទុក្ខសតសហស្សានីតិ វា សំខិបិតុំ ន សក្កា, ទេសនា បន សក្កា, តស្មា “ទុក្ខំ នាម អញ្ញំ កិញ្ចិ នត្ថិ, សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខា”តិ ទេសនំ សំខិបេន្តោ ឯវមាហ។ សេយ្យថិទន្តិ និបាតោ; តស្ស តេ កតមេតិ ចេតិ អត្ថោ។ រូបុបាទានក្ខន្ធោតិអាទីនំ អត្ថោ ខន្ធនិទ្ទេសេ វុត្តោយេវ។

‘ខន្ធានំទុក្ខដ្ឋោ វេទិតព្ពោ’តិ ឯត្ថ បន –

ជាតិប្បភុតិកំ ទុក្ខំ, យំ វុត្តំ ឥធ តាទិនា;

អវុត្តំ យញ្ច តំ សព្ពំ, វិនា ឯតេ ន វិជ្ជតិ។

យស្មា តស្មា ឧបាទាន-ក្ខន្ធា សង្ខេបតោ ឥមេ;

ទុក្ខាតិ វុត្តា ទុក្ខន្ត-ទេសកេន មហេសិនា។

តថា ហិ ឥន្ធនមិវ បាវកោ, លក្ខមិវ បហរណានិ, គោរូបមិវ ឌំសមកសាទយោ, ខេត្តមិវ លាវកា, គាមំ វិយ គាមឃាតកា, ឧបាទានក្ខន្ធបញ្ចកមេវ ជាតិអាទយោ នានប្បការេហិ ពាធយមានា, តិណលតាទីនិ វិយ ភូមិយំ, បុប្ផផលបល្លវាទីនិ វិយ រុក្ខេសុ, ឧបាទានក្ខន្ធេសុយេវ និព្វត្តន្តិ។ ឧបាទានក្ខន្ធានញ្ច អាទិទុក្ខំ ជាតិ, មជ្ឈេទុក្ខំ ជរា, បរិយោសានទុក្ខំ មរណំ។ មារណន្តិកទុក្ខាភិឃាតេន បរិឌយ្ហនទុក្ខំ សោកោ, តទសហនតោ លាលប្បនទុក្ខំ បរិទេវោ។ តតោ ធាតុក្ខោភសង្ខាតអនិដ្ឋផោដ្ឋព្ពសមាយោគតោ កាយស្ស អាពាធនទុក្ខំ ទុក្ខំ។ តេន ពាធិយមានានំ បុថុជ្ជនានំ តត្ថ បដិឃុប្បត្តិតោ ចេតោពាធនទុក្ខំ ទោមនស្សំ។ សោកាទិវុឌ្ឍិយា ជនិតវិសាទានំ អនុត្ថុននទុក្ខំ ឧបាយាសោ។ មនោរថវិឃាតប្បត្តានំ ឥច្ឆាវិឃាតទុក្ខំ ឥច្ឆិតាលាភោតិ ឯវំ នានប្បការតោ ឧបបរិក្ខិយមានា ឧបាទានក្ខន្ធាវ ទុក្ខាតិ យទេតំ ឯកមេកំ ទស្សេត្វា វុច្ចមានំ អនេកេហិ កប្បេហិ ន សក្កា អសេសតោ វត្តុំ, តំ សព្ពម្បិ ទុក្ខំ ឯកជលពិន្ទុម្ហិ សកលសមុទ្ទជលរសំ វិយ យេសុ កេសុចិ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ សំខិបិត្វា ទស្សេតុំ “សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា

ᬤᬸᬓ᭄ᬔᬵ”ᬢᬶ ᬪᬕᬯᬵ ᬅᬯᭀᬘᬵᬢᬶ᭞

ᬤᬸᬓ᭄ᬔᬲᬘ᭄ᬘᬦᬶᬤ᭄ᬤᬾᬲᬯᬡ᭄ᬡᬦᬵ ᬦᬶᬝ᭄ᬞᬶᬢᬵ᭞

᭒᭞ ᬲᬫᬸᬤᬬᬲᬘ᭄ᬘᬦᬶᬤ᭄ᬤᬾᬲᬯᬡ᭄ᬡᬦᬵ

᭒᭐᭓᭞ ᬲᬫᬸᬤᬬᬲᬘ᭄ᬘᬦᬶᬤ᭄ᬤᬾᬲᬾ ᬬᬵᬬᬂ ᬢᬡ᭄ᬳᬵᬢᬶ ᬬᬵ ᬅᬬᬂ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ᭞ ᬧᭀᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᬶᬓᬵᬢᬶ ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬓᬭᬡᬂ ᬧᬸᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᭀ, ᬧᬸᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᭀ ᬲᬷᬮᬫᬲ᭄ᬲᬵᬢᬶ ᬧᭀᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᬶᬓᬵ᭞ ᬅᬧᬶᬘ ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬂ ᬤᬾᬢᬶ, ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬵᬬ ᬲᬂᬯᬢ᭄ᬢᬢᬶ, ᬧᬸᬦᬧ᭄ᬧᬸᬦᬂ ᬪᬯᬾ ᬦᬶᬩ᭄ᬩᬢ᭄ᬢᬾᬢᬷᬢᬶ ᬧᭀᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᬶᬓᬵ᭞ ᬲᬵ ᬧᬦᬾᬲᬵ ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬲ᭄ᬲ ᬤᬵᬬᬶᬓᬵᬧᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᬶ ᬅᬤᬵᬬᬶᬓᬵᬧᬶ, ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬵᬬ ᬲᬂᬯᬢ᭄ᬢᬦᬶᬓᬵᬧᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᬶ ᬅᬲᬂᬯᬢ᭄ᬢᬦᬶᬓᬵᬧᬶ, ᬤᬶᬦ᭄ᬦᬵᬬ ᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬬᬵ ᬉᬧᬥᬶᬯᬾᬧᬓ᭄ᬓᬫᬢ᭄ᬢᬵᬧᬶ᭞ ᬲᬵ ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬂ ᬤᬤᬫᬵᬦᬵᬧᬶ ᬅᬤᬤᬫᬵᬦᬵᬧᬶ, ᬧᬸᬦᬩ᭄ᬪᬯᬵᬬ ᬲᬂᬯᬢ᭄ᬢᬫᬵᬦᬵᬧᬶ ᬅᬲᬂᬯᬢ᭄ᬢᬫᬵᬦᬵᬧᬶ, ᬤᬶᬦ᭄ᬦᬵᬬ ᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬬᬵ ᬉᬧᬥᬶᬯᬾᬧᬓ᭄ᬓᬫᬢ᭄ᬢᬵᬧᬶ ᬧᭀᬦᭀᬩ᭄ᬪᬯᬶᬓᬵ ᬏᬯᬵᬢᬶ ᬦᬵᬫᬂ ᬮᬪᬢᬶ᭞ ᬅᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬦᬲᬗ᭄ᬔᬵᬢᬾᬦ ᬦᬦ᭄ᬤᬶᬭᬵᬕᬾᬦ ᬲᬳᬕᬢᬵᬢᬶ ᬦᬦ᭄ᬤᬶᬭᬵᬕᬲᬳᬕᬢᬵ, ᬦᬦ᭄ᬤᬶᬭᬵᬕᬾᬦ ᬲᬤ᭄ᬥᬶᬂ ᬅᬢ᭄ᬣᬢᭀ ᬏᬓᬢ᭄ᬢᬫᬾᬯ ᬕᬢᬵᬢᬶ ᬯᬸᬢ᭄ᬢᬂ ᬳᭀᬢᬶ᭞ ᬢᬢ᭄ᬭᬢᬢ᭄ᬭᬵᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬶᬦᬷᬢᬶ ᬬᬢ᭄ᬭ ᬬᬢ᭄ᬭ ᬅᬢ᭄ᬢᬪᬵᬯᭀ ᬢᬢ᭄ᬭᬢᬢ᭄ᬭᬵᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬶᬦᬷ, ᬭᬹᬧᬵᬤᬷᬲᬸ ᬯᬵ ᬆᬭᬫ᭄ᬫᬡᬾᬲᬸ ᬢᬢ᭄ᬭᬢᬢ᭄ᬭᬵᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬶᬦᬷ; ᬭᬹᬧᬵᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬶᬦᬷ ᬲᬤ᭄ᬤᬕᬦ᭄ᬥᬭᬲᬨᭀᬝ᭄ᬞᬩ᭄ᬩᬥᬫ᭄ᬫᬵᬪᬶᬦᬦ᭄ᬤᬶᬦᬷᬢᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᭀ᭞ ᬲᬾᬬ᭄ᬬᬣᬶᬤᬦ᭄ᬢᬶ ᬦᬶᬧᬵᬢᭀ; ᬢᬲ᭄ᬲ ᬲᬵ ᬓᬢᬫᬵᬢᬶ ᬘᬾᬢᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᭀ᭞ ᬓᬵᬫᬢᬡ᭄ᬳᬵᬢᬶ ᬓᬵᬫᬾ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ ᬓᬵᬫᬢᬡ᭄ᬳᬵ; ᬧᬜ᭄ᬘᬓᬵᬫᬕᬸᬡᬶᬓᬭᬵᬕᬲ᭄ᬲᬾᬢᬂ ᬅᬥᬶᬯᬘᬦᬂ᭞ ᬪᬯᬾ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ ᬪᬯᬢᬡ᭄ᬳᬵ; ᬪᬯᬧᬢ᭄ᬣᬦᬵᬯᬲᬾᬦ ᬉᬧ᭄ᬧᬦ᭄ᬦᬲ᭄ᬲ ᬲᬲ᭄ᬲᬢᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬲᬳᬕᬢᬲ᭄ᬲ ᬭᬹᬧᬵᬭᬹᬧᬪᬯᬭᬵᬕᬲ᭄ᬲ ᬘ ᬛᬵᬦᬦᬶᬓᬦ᭄ᬢᬶᬬᬵ ᬘᬾᬢᬂ ᬅᬥᬶᬯᬘᬦᬂ᭞ ᬯᬶᬪᬯᬾ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ ᬯᬶᬪᬯᬢᬡ᭄ᬳᬵ; ᬉᬘ᭄ᬙᬾᬤᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬲᬳᬕᬢᬲ᭄ᬲ ᬭᬵᬕᬲ᭄ᬲᬾᬢᬂ ᬅᬥᬶᬯᬘᬦᬂ᭞

ᬇᬤᬵᬦᬶ ᬢᬲ᭄ᬲᬵ ᬢᬡ᭄ᬳᬵᬬ ᬯᬢ᭄ᬣᬸᬂ ᬯᬶᬢ᭄ᬣᬵᬭᬢᭀ ᬤᬲ᭄ᬲᬾᬢᬸᬂ ᬲᬵ ᬔᭀ ᬧᬦᬾᬲᬵᬢᬶᬆᬤᬶᬫᬵᬳ᭞ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬷᬢᬶ ᬚᬵᬬᬢᬶ᭞ ᬦᬶᬯᬶᬲᬢᬷᬢᬶ ᬧᬸᬦᬧ᭄ᬧᬸᬦᬂ ᬧᬯᬢ᭄ᬢᬶᬯᬲᬾᬦ ᬧᬢᬶᬝ᭄ᬞᬳᬢᬶ᭞ ᬬᬂ ᬮᭀᬓᬾ ᬧᬶᬬᬭᬹᬧᬂ ᬲᬵᬢᬭᬹᬧᬦ᭄ᬢᬶ ᬬᬂ ᬮᭀᬓᬲ᭄ᬫᬶᬂ ᬧᬶᬬᬲᬪᬵᬯᬜ᭄ᬘᬾᬯ ᬫᬥᬸᬭᬲᬪᬵᬯᬜ᭄ᬘ᭞ ᬘᬓ᭄ᬔᬸ ᬮᭀᬓᬾᬢᬶᬆᬤᬷᬲᬸ ᬮᭀᬓᬲ᭄ᬫᬶᬜ᭄ᬳᬶ ᬘᬓ᭄ᬔᬵᬤᬷᬲᬸ ᬫᬫᬢ᭄ᬢᬾᬦ ᬅᬪᬶᬦᬶᬯᬶᬝ᭄ᬞᬵ ᬲᬢ᭄ᬢᬵ ᬲᬫ᭄ᬧᬢ᭄ᬢᬶᬬᬂ ᬧᬢᬶᬝ᭄ᬞᬶᬢᬵ ᬅᬢ᭄ᬢᬦᭀ ᬘᬓ᭄ᬔᬸᬂ ᬆᬤᬵᬲᬵᬤᬷᬲᬸ ᬦᬶᬫᬶᬢ᭄ᬢᬕ᭄ᬕᬳᬡᬵᬦᬸᬲᬵᬭᬾᬦ ᬯᬶᬧ᭄ᬧᬲᬦ᭄ᬦᬧᬜ᭄ᬘᬧᬲᬵᬤᬂ ᬲᬸᬯᬡ᭄ᬡᬯᬶᬫᬵᬦᬾ ᬉᬕ᭄ᬖᬵᬝᬶᬢᬫᬡᬶᬲᬷᬳᬧᬜ᭄ᬚᬭᬂ ᬯᬶᬬ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬲᭀᬢᬂ ᬭᬚᬢᬧᬦᬵᬮ᬴ᬶᬓᬂ ᬯᬶᬬ ᬧᬵᬫᬗ᭄ᬕᬲᬸᬢ᭄ᬢᬓᬂ ᬯᬶᬬ ᬘ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬢᬸᬗ᭄ᬕᬦᬵᬲᬵᬢᬶ ᬮᬤ᭄ᬥᬯᭀᬳᬵᬭᬂ ᬖᬵᬦᬂ ᬯᬝ᭄ᬝᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬞᬧᬶᬢᬳᬭᬶᬢᬵᬮᬯᬝ᭄ᬝᬶᬂ ᬯᬶᬬ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬚᬶᬯ᭄ᬳᬂ ᬭᬢ᭄ᬢᬓᬫ᭄ᬩᬮᬧᬝᬮᬂ ᬯᬶᬬ ᬫᬸᬤᬸᬲᬶᬦᬶᬤ᭄ᬥᬫᬥᬸᬭᬭᬲᬤᬂ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬓᬵᬬᬂ ᬲᬵᬮᬮᬝ᭄ᬞᬶᬂ ᬯᬶᬬ ᬲᬸᬯᬡ᭄ᬡᬢᭀᬭᬡᬂ ᬯᬶᬬ ᬘ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬫᬦᬂ ᬅᬜ᭄ᬜᬾᬲᬂ ᬫᬦᬾᬦ ᬅᬲᬤᬶᬲᬂ ᬉᬮ᬴ᬵᬭᬂ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ, ᬭᬹᬧᬂ ᬲᬸᬯᬡ᭄ᬡᬓᬡᬶᬓᬵᬭᬧᬸᬧ᭄ᬨᬵᬤᬶᬯᬡ᭄ᬡᬂ ᬯᬶᬬ , ᬲᬤ᭄ᬤᬂ ᬫᬢ᭄ᬢᬓᬭᬯᬷᬓᬓᭀᬓᬶᬮᬫᬦ᭄ᬤᬥᬫᬶᬢᬫᬡᬶᬯᬂᬲᬦᬶᬕ᭄ᬖᭀᬲᬂ ᬯᬶᬬ, ᬅᬢ᭄ᬢᬦᬵ ᬧᬝᬶᬮᬤ᭄ᬥᬵᬦᬶ ᬘᬢᬸᬲᬫᬸᬝ᭄ᬞᬵᬦᬶᬓᬕᬦ᭄ᬥᬵᬭᬫ᭄ᬫᬡᬵᬤᬷᬦᬶ ‘ᬓᬲ᭄ᬲ ᬅᬜ᭄ᬜᬲ᭄ᬲ ᬏᬯᬭᬹᬧᬵᬦᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᬷ’ᬢᬶ ᬫᬜ᭄ᬜᬦ᭄ᬢᬶ᭞ ᬢᬾᬲᬂ ᬏᬯᬂ ᬫᬜ᭄ᬜᬫᬵᬦᬵᬦᬂ ᬢᬵᬦᬶ ᬘᬓ᭄ᬔᬵᬤᬷᬦᬶ ᬧᬶᬬᬭᬹᬧᬵᬦᬶ ᬘᬾᬯ ᬳᭀᬦ᭄ᬢᬶ ᬲᬵᬢᬭᬹᬧᬵᬦᬶ ᬘ᭞ ᬅᬣ ᬦᬾᬲᬂ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬅᬦᬸᬧ᭄ᬧᬦ᭄ᬦᬵ ᬘᬾᬯ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ, ᬉᬧ᭄ᬧᬦ᭄ᬦᬵ ᬘ ᬧᬸᬦᬧ᭄ᬧᬸᬦᬂ ᬧᬯᬢ᭄ᬢᬶᬯᬲᬾᬦ ᬦᬶᬯᬶᬲᬢᬶ᭞ ᬢᬲ᭄ᬫᬵ ᬪᬕᬯᬵ – “ᬘᬓ᭄ᬔᬸ ᬮᭀᬓᬾ ᬧᬶᬬᬭᬹᬧᬂ ᬲᬵᬢᬭᬹᬧᬂ᭞ ᬏᬢ᭄ᬣᬾᬲᬵ ᬢᬡ᭄ᬳᬵ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬫᬵᬦᬵ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬷ”ᬢᬶᬆᬤᬶᬫᬵᬳ᭞ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬫᬵᬦᬵᬢᬶ ᬬᬤᬵ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ ᬢᬤᬵ ᬏᬢ᭄ᬣ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬷᬢᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᭀ᭞ ᬏᬲ ᬦᬬᭀ ᬲᬩ᭄ᬩᬢ᭄ᬣᬧᬷᬢᬶ᭞

ᬲᬫᬸᬤᬬᬲᬘ᭄ᬘᬦᬶᬤ᭄ᬤᬾᬲᬯᬡ᭄ᬡᬦᬵ ᬦᬶᬝ᭄ᬞᬶᬢᬵ᭞

᪓᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪐᪒᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨿᩮᩣ ᨲᩔᩣᨿᩮᩅ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ‘ᨿᩮᩣ ᨲᩔᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ, ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨿᨳᩣᨷᩥ ᨾᩪᩃᩮ ᩋᨶᩩᨷᨴ᩠ᨴᩅᩮ ᨴᩊ᩠ᩉᩮ,

ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨷᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨷᩩᨶᩁᩮᩅ ᩁᩪᩉᨲᩥ;

ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩩᩈᨿᩮ ᩋᨶᩪᩉᨲᩮ,

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩥᨴᩴ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪓᪓᪘);

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨴᨿᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩑᩅᨾᩣᩉ᪨ ᩈᩦᩉᩈᨾᩣᨶᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣ᪨ ᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨹᩃᩮ᪨ ᩈᩩᨶᨡᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᨾᨳᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᨲᩔᩮᩅ ᨧ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨹᩃᩮ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ᪨ ᩈᩦᩉᩈᨾᩣᨶᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᨲᩔᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩔᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᩣ ᩈᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩅᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᨲᩔᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩋᩈᩮᩈᩅᩥᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩮᩅ ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩋᩈᩮᩈᩣ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ “ᨲᩔᩣᨿᩮᩅ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᩈᩮᩈᩅᩥᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧᨩᩦᨿᨲᩥ, ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨩ᩠ᨩᩦᨿᨲᩥ, ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨶ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ “ᨧᩣᨣᩮᩣ ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩣᩃᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᩋᩈᩮᩈᩅᩥᩁᩣᨣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ, ᨧᩣᨣᩮᩣ, ᨷᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩣᩃᨿᩮᩣ, ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ, ᩋᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᩴ, ᩋᨶᩣᨿᩪᩉᨶᩴ, ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᨶᩩᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨣᨲᩥ, ᩋᨩᩣᨲᩴ, ᩋᨩᩁᩴ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥ, ᩋᨾᨲᩴ, ᩋᩈᩮᩣᨠᩴ, ᩋᨷᩁᩥᨴᩮᩅᩴ, ᩋᨶᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩴ, ᩋᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩋᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨷᨲ᩠ᨲᩣᨿᨷᩥ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨿᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᨲᩔᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩈᩣ ᨡᩮᩣ ᨷᨶᩮᩈᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᩣᨲᩴ ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩋᩃᩣᨻᩩᩅᩃ᩠ᩃᩥᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᩪᩃᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᩣ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨾᩥᩃᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩋᩃᩣᨻᩩ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᩉᩦᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩋᩃᩣᨻᩩ ᩅᩥᨿ

ຈກ຺ຂາທີສຸ ຕຓ຺ຫາ. ສາ ອຣິຍມຄ຺ເຄນ ມູລຉ຺ຉິນ຺ນາ ນິພ຺ພານໍ ອາຄມ຺ມ ອປ຺ປວຕ຺ຕິໍ ຄຉ຺ຉຕິ. ເອວໍ ຄຕາ ປນ ເຕສຸ ຈກ຺ຂູສຸ ເຂຕ຺ເຕ ພີຊອສິທ຺ທ ວິຍ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ. ຍຖາ ຈ ອຏວິໂຕ ໂຈເຣ ອາເນຕ຺ວາ ນຄຣສ຺ສ ທກ຺ຂິຓທ຺ວາເຣ ຆາເຕຍ຺ຍຸໍ, ຕໂຕ ອຏວິຍໍ ໂຈຣາ ມຕາຕິ ວາ ມາຣິຕາຕິ ວາ ວຸຈ຺ເຈຍ຺ຍຸໍ; ເອວເມວ ອຏວິຍໍ ໂຈຣາ ວິຍ ຍາ ຈກ຺ຂາທີສຸ ຕຓ຺ຫາ, ສາ ທກ຺ຂິຓທ຺ວາເຣ ໂຈຣາ ວິຍ ນິພ຺ພານໍ ອາຄມ຺ມ ນິຣຸທ຺ທຕ຺ຕາ ນິພ຺ພາເນ ນິຣຸທ຺ທາ. ເອວໍ ນິຣຸທ຺ທາ ປນ ເຕສຸ ຈກ຺ຂູສຸ ອຏວິຍໍ ໂຈຣາ ວິຍ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ. ເຕນສ຺ສາ ຕຕ຺ເຖວ ນິໂຣທໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ "ຈກ຺ຂຸ ໂລເກ ປິຍຣູປໍ ສາຕຣູປໍ, ເອຕ຺ເຖສາ ຕຓ຺ຫາ ປຫີຍມານາ ປຫີຍຕິ, ເອຕ຺ຖ ນິຣຸຊ຺ຌມານາ ນິຣຸຊ຺ຌຕີ"ຕິອາທິມາຫ. ເສສເມຕ຺ຖ ຎາຕພ຺ເພ ວາຕິ.

ນິໂຣທສຈ຺ຈນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

໓. ມຄ຺ຄສຈ຺ຈນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໑໐໔. ມຄ຺ຄສຈ຺ຈນິເທ຺ເທສ ອຍເມວາຕິ ອຎ຺ຎມຄ຺ຄປຏິເກ຺ຂປນຕ຺ຖໍ ນິຍມນໍ. ອຣິໂຍຕິ ຕໍຕໍມຄ຺ຄວຊ຺ເຌຫິ ກິເລເສຫິ ອາຣກຕ຺ຕາ ອຣິຍພາວກຣຕ຺ຕາ ອຣິຍຜລປຏິລາພກຣຕ຺ຕາ ຈ ອຣິໂຍ. ອຏ຺ຐງ຺ຄານິ ອສ຺ສາຕິ ອຏ຺ຐງ຺ຄິໂກ. ສ຺ວາຍໍ ຈຕុຣງ຺ຄິກາ ວິຍ ເສນາ, ປຎ຺ຈງ຺ຄິກໍ ວິຍ ຕູຣິຍໍ ອງ຺ຄມត຺ຕເມວ ໂຫຕິ, ອງ຺ຄວິນິມຸຕ຺ໂຕ ນត຺ຖີຕິ ນິພ຺ພານត຺ຖິເກຫິ ມຄ຺ຄីຍຕິ, ນິພ຺ພານໍ ວາ ມຄ຺ຄຕິ, ກິເລເສ ວາ ມາເຣນ຺ໂຕ ຄຉ຺ຉຕີຕິ ມຄ຺ໂຄ. ເສຍ຺ຍຖິທນ຺ຕិ ໂສ ກຕໂມຕິ ເຈຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ຕານີ ອງ຺ຄມຕ຺ຕເມວ ມຄ຺ໂຄ ໂຫຕິ, ອງ຺ຄວິນິມຸຕ຺ໂຕ ນຕ຺ຖີຕິ ທស຺ເສນ຺ໂຕ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ...ເປ... ສມ຺ມາສມາທີຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ສມ຺ມາ ທស຺សនលក຺ខណា → ສມ຺ມາ ທສ຺ສນລກ຺ຂຓາ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ, ສມ຺ມາ ອພິນິໂຣປນລກ຺ຂໂຓ ສມ຺ມາສງ຺ກប຺ໂປ, ສມ຺ມາ ປຣິគ຺គហលក຺ខណា ສມ຺ມາວາຈາ, ສມ຺ມາ ສមុຏ຺ຐាបនលក຺ខណោ ສມ຺ມາກម຺មន຺ໂຕ, ສມ຺ມາ ໂວທາປនលក຺ខណោ ສມ຺ມາອາຊីໂວ, ສມ຺ມາ ປគ຺គហលក຺ខណោ ສມ຺ມາວាយាមោ, ສມ຺ມາ ອុបฏ຺ฐานลก຺ขณา ສມ຺ມາສຕិ, ສມ຺ມາ ສមាធានលក຺ខណោ ສມ຺ມາສមាធិ.

ເຕສຸ ຈ ເອເກກສ຺ສ ຕីណិ ຕីណិ ກິຈ຺ຈານិ ໂຫນ຺ຕិ, ເສຍ຺ຍຖີທំ – ສມ຺ມາທិຏ຺ຐិ ຕາວ ອຎ຺ເຎຫិបិ ອត຺តនោ ປຈ຺ຈនីកកិលេសេហិ ສទ຺ធឹ មិច຺ឆាទិដ຺ឋឹ ປជហតិ, ນិໂຣធំ ອារម຺មណំ ករោតិ, សម຺បយុត຺តធម຺មេ ច បស຺សតិ តប຺បដិច຺ឆាទកមោហវិទ຺ធំសនវសេន អសម຺មោហតោ. សម຺មាសង຺កប຺បាទយោបិ តថេវ មិច຺ឆាសង຺កប຺បាទីនិ ច បជហន຺តិ, និរោធញ຺ច អារម຺មណំ ករោន຺តិ, វិសេសតោ បនេត຺ថ សម຺មាសង຺កប຺បោ សហជាតធម຺មេ អភិនិរោបេតិ, សម຺មាវាចា សម຺មា បរិគ຺គណ຺ហាតិ, សម຺មាកម຺មន຺តោ សម຺មា សមុដ຺ឋាបេតិ, សម຺មាអាជីវោ សម຺មា វោទាបេតិ, សម຺មាវាយាមោ សម຺មា បគ຺គណ຺ហាតិ, សម຺មាសតិ សម຺មា ឧបដ຺ឋាតិ, សម຺មាសមាធិ សម຺មា បទហតិ.

អបិចេសា សម຺មាទិដ຺ឋិ នាម បុព຺ពភាគេ នានាក຺ខណា នានារម຺មណា ហោតិ, មគ຺គកាលេ ឯកក຺ខណា ឯការម຺មណា, កិច຺ចតោ បន ទុក຺ខេ ញាណន຺តិអាទីនិ ចត຺តារិ នាមានិ លភតិ. សម຺មាសង຺កប຺បាទយោបិ បុព຺ពភាគេ នានាក຺ខណា នានារម຺មណា ហោន຺តិ, មគ຺គកាលេ ឯកក຺ខណា ឯការម຺មណា. តេសុ សម຺មាសង຺កប຺បោ កិច຺ចតោ នេក຺ខម຺មសង຺កប຺បោតិអាទីនិ តីណិ នាមានិ លភតិ. សម຺មាវាចាទយោ តយោ បុព຺ពភាគេ

ភាភាក្លលា ភាភារឞូលា ចិរតិឃោបិ ហោត្តិ ឆេតភារឃោបិ, ឞក្កក្លលោ បត ចិរតិឃោច៝ ឞឰាចាឃារោ ឞឰារតីតិ ព្ទគឞ្ យ្ហី ក្ខណ

កិច្ជទោ ឞយូប្សឆាតឞតិបដ្ឋាតចឞេត ចត្តារិ ភាយាតិ លកតិ៝ ឞឰាឞយាឆិ បត បុគ្គការេកបិ ឞក្កក្លលោបិ ឞឰាឞយាឆិឃេច៝

ព្ទតិ ព្ទឞេឞុ អដ្ឋឞុ ឆឞ្ទេឞុ កកចតា តិគ្គាភាឆិកាយារ បដិបគ្គឞ្ស ឃោកិឞេភា ពាហុបការត្តា បចេ ឞឰាតិដ្ឋិ ទេឞិតា៝ អឃញ្ហិ

“បញ្ញាបឌេ្ខាទោ បញ្ញាឞត្ថ”ត្តិ (ឆ៝ ឞ៝ ១៩, ១០, ១៨, ១៣) ត ទុត្តា៝ តឞ្ហា ឲ្យតាយ បុគ្គការេក ចិបឞ្សភាពាលាឞក្លាតាយ

ឞឰាតិដ្ឋិ ឃា អចិឌ្ឍក្ខការំ ចិដ្ឋិឞេត្វា កិលេឞចោរេ ឈាគេតេ្តា រោឞេត ឃោកាចចេរោ តិគ្គាភំ បិបុលាតិ៝ ទោត ទុត្តំ

“តិគ្គាភាឆិកាយារ បដិបគ្គឞ្ស ឃោកិឞេភា ពាហុបការត្តា បចេ ឞឰាតិដ្ឋិ ទេឞិតា”តិ៝

ឞឰាឞក្លេប្បា បត តឞ្សា ពាហុបការោ, តឞ្ហា តគតត្ថំ ទុត្តា៝ ឃថា ហិ ហោឞញ្ញារេកា ហត្ថេត បរិចត្តត្វា បរិចត្តត្វា ចក្លុតា

កហាបណំ ឌូលេកត្តា ‘អយំ ក្សដោ, អយំ លេកោ’តិ ជាតាតិ, ឲ្យចំ ឃោកាចចេរោបិ បុគ្គការេក ចិតក្កេត ចិតក្កេត្វា

ចិបឞ្សតាបញ្ញាយ ឌូលេកយោគេភា ‘ព្ទឞេ ឆឞូ កាយាចចេរា, ព្ទឞេ ឆឞូ ទ្បចិចចេរាគឃោ’តិ ជាតាតិ៝ ឃថា ចា បត បុរិឞេត

កោដិំ កហេត្វា បរិចត្តត្វា បរិចត្តត្វា គិត្តំ យហារុក្លុំ តឆ្ចេកា ចាឞិយា តឆ្ឆេត្វា កេឞូ ប្ចបតេតិ, ឲ្យចំ ចិតក្កេត ចិតក្កេត្វា ចិតក្កេត្វា

គិត្តឆឞូ ឃោកាចចេរោ បញ្ញាយ ‘ព្ទឞេ ឆឞូ កាយាចចេរា, ព្ទឞេ ឆឞូ ទ្បចិចចេរា’តិអាគិភា តឃេត បរិច្ឆិត្តិត្វា កេឞូ ប្ចបតេតិ៝ ទោត

ទុត្តំ ‘ឞឰាឞក្លេប្បា បត តឞ្សា ពាហុបការោ, តឞ្ហា តគតត្ថំ ទុត្តា”តិ៝

ប្បាឃំ ឃថា ឞឰាតិដ្ឋិ ឃា, ឲ្យចំ ឞឰាចាចាឃបិ ប្ចបការេកា៝ ឃថាហ – “បុគ្គោ ទោ, កហបតិ, ចិតក្កេត្វា ចិចារេត្វា បច្ឆា ចាចំ

កិត្តតី”តិ (ឞ៝ តិ៝ ១៝៣៩១)៝ តឞ្ហា តគតត្ថំ ឞឰាចាចា ទុត្តា៝

ឃឞ្ហា បត ‘ព្ទគត្ថិគត្ថា កិរិឃ្សាយា’តិ បចេ ចាចាយ ឞំចិគហិត្វា លេកេ កឞូគត្ត បឃោរជត្តិ, តឞ្ហា ចាចា កាយកឞូឞ្ស ប្ចបការិកាតិ

ឞឰាចាចាយ អតត្ថំ ឞឰាកឞូគត្តា ទុត្តា៝

ចត្យត្តិឆំ បត ចតិគ្សត្ថិតំ, តិចិឆំ កាយគ្សត្ថិតំ បហាយ ប្កកំ ឞុចរិតំ បូរេត្តឞ្សច ឃឞ្ហា អាជីចដ្ឋយកឞីលំ បូរតិ, ត ព្ទតឞ្ស, តឞ្ហា

តគ្សកឃាតត្ថំ ឞឰាអាជីចោ ទុត្តា៝

ឲ្យចំ ឞុគ្ធាជីចេត ‘បរិឞុគ្ធោ ឞេ អាជីចោ’តិ ឲ្យត្តាចតា បរិទោឞំ អកត្វា ឞុត្តប្បឞេត្តេត ចិហរិតុំ ត ឃុត្តំ, អថ ខោ ឞព្វិគ្គិឃាបថេឞុ

ព្ទគំ ចីរិឃយារភិតព្ទត្តិ គឞ្សេតុំ តគតត្ថំ ឞឰាឃាឃោ ទុត្តា៝

តទោ អារទ្ធចីរិឃេកាបិ កាយាគីឞុ ចត្យឞុ ចត្ថុឞុ ឞតិ ឞុប្បតិដ្ឋិតា កាតព្ទាតិ គឞ្សេតុំ តគតត្ថំ ឞឰាឞតិ ទេឞិតា៝

យស្មា បន ឯសា ស្វប្បតិដ្ឋិតា សតិ សមាធិស្ស ឧបការានុបការានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្វេសិត្វា បហោតិ ឯកត្តារម្មណេ ចិត្តំ សមាធាតុំ, តស្មា សម្មាសតិអនន្តរំ សម្មាសមាធិ ទេសិតោតិ វេទិតព្វោ។

សម្មាទិដ្ឋិនិទ្ទេសេ “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិអាទិនា ចតុសច្ចកម្មដ្ឋានំ ទស្សិតំ។ តត្ថ បុរិមានិ ទ្វេ សច្ចានិ វដ្ដំ, បច្ឆិមានិ វិវដ្ដំ។ តេសុ ភិក្ខុនោ វដ្ដេ កម្មដ្ឋានាភិនិវេសោ ហោតិ, វិវដ្ដេ នត្ថិ អភិនិវេសោ។ បុរិមានិ ហិ ទ្វេ សច្ចានិ “បញ្ចក្ខន្ធា ទុក្ខំ, តណ្ហា សមុទយោ”តិ ឯវំ សង្ខេបេន ច “កតមេ បញ្ចក្ខន្ធា? រូបក្ខន្ធោ”តិអាទិនា នយេន វិត្ថារេន ច អាចរិយស្ស សន្តិកេ ឧគ្គណ្ហិត្វា វាចាយ បុនប្បុនំ បរិវត្តេន្តោ យោគាវចរោ កម្មំ ករោតិ; ឥតរេសុ បន ទ្វីសុ សច្ចេសុ “និរោធសច្ចំ ឥដ្ឋំ កន្តំ មនាបំ, មគ្គសច្ចំ ឥដ្ឋំ កន្តំ មនាប”ន្តិ ឯវំ សវនេន កម្មំ ករោតិ។ សោ ឯវំ កម្មំ ករោន្តោ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកេន បដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, ឯកាភិសមយេន អភិសមេតិ; ទុក្ខំ បរិញ្ញាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ, សមុទយំ បហានបដិវេធេន, និរោធំ សច្ឆិកិរិយាបដិវេធេន, មគ្គំ ភាវនាបដិវេធេន បដិវិជ្ឈតិ; ទុក្ខំ បរិញ្ញាភិសមយេន...បេ... មគ្គំ ភាវនាភិសមយេន អភិសមេតិ។

ឯវមស្ស បុព្វភាគេ ទ្វីសុ សច្ចេសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាសវនធារណសម្មសនបដិវេធោ ហោតិ, ទ្វីសុ សវនបដិវេធោយេវ; អបរភាគេ តីសុ កិច្ចតោ បដិវេធោ ហោតិ, និរោធេ អារម្មណបដិវេធោ។ តត្ថ សព្វម្បិ បដិវេធញាណំ លោកុត្តរំ, សវនធារណសម្មសនញាណំ លោកិយំ កាមាវចរំ, បច្ចវេក្ខណា បន បត្តសច្ចស្ស ហោតិ។ អយញ្ច អាទិកម្មិកោ។ តស្មា សា ឥធ ន វុត្តា។ ឥមស្ស ច ភិក្ខុនោ បុព្វេ បរិគ្គហតោ ‘ទុក្ខំ បរិជានាមិ, សមុទយំ បជហាមិ, និរោធំ សច្ឆិករោមិ, មគ្គំ ភាវេមី’តិ អាភោគសមន្នាហារបរិកប្បា នត្ថិ, បរិគ្គហតោ បដ្ឋាយ ហោតិ; អបរភាគេ បន ទុក្ខំ បរិញ្ញាតមេវ ហោតិ...បេ... មគ្គោ ភាវិតោវ ហោតិ។

តត្ថ ទ្វេ សច្ចានិ ទុទ្ទសត្តា គម្ភីរានិ, ទ្វេ គម្ភីរត្តា ទុទ្ទសានិ។ ទុក្ខសច្ចញ្ហិ ឧប្បត្តិតោ បាកដំ; ខាណុកណ្ដកប្បហារាទីសុ ‘អហោ ទុក្ខ’ន្តិ វត្តព្វតម្បិ អាបជ្ជតិ។ សមុទយម្បិ ខាទិតុកាមតាភុញ្ជិតុកាមតាទិវសេន ឧប្បត្តិតោ បាកដំ។ លក្ខណបដិវេធតោ បន ឧភយម្បិ គម្ភីរំ។ ឥតិ តានិ ទុទ្ទសត្តា គម្ភីរានិ។ ឥតរេសំ បន ទ្វិន្នំ ទស្សនត្ថាយ បយោគោ ភវគ្គគហណត្ថំ ហត្ថប្បសារណំ វិយ, អវីចិផុសនត្ថំ បាទប្បសារណំ វិយ, សតធា ភិន្នស្ស វាលស្ស កោដិយា កោដិំ បដិបាទនំ វិយ ច ហោតិ។ ឥតិ តានិ គម្ភីរត្តា ទុទ្ទសានិ។ ឯវំ ទុទ្ទសត្តា គម្ភីរេសុ គម្ភីរត្តា ច ទុទ្ទសេសុ ចតូសុ សច្ចេសុ ឧគ្គហាទិវសេន បុព្វភាគញាណុប្បត្តិំ សន្ធាយ ឥទំ “ទុក្ខេ ញាណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ បដិវេធក្ខណេ បន ឯកមេវ ញាណំ ហោតិ។

សម្មាសង្កប្បនិទ្ទេសេ កាមតោ និស្សដោតិ នេក្ខម្មសង្កប្បោ។ ព្យាបាទតោ និស្សដោតិ អព្យាបាទសង្កប្បោ។ វិហិំសាយ និស្សដោតិ អវិហិំសាសង្កប្បោ។ តត្ថ នេក្ខម្មវិតក្កោ កាមវិតក្កស្ស បទឃាតំ បទច្ឆេទំ ករោន្តោ ឧប្បជ្ជតិ, អព្យាបាទវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កស្ស, អវិហិំសាវិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កស្ស។ នេក្ខម្មវិតក្កោ ច កាមវិតក្កស្ស បច្ចនីកោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ, អព្យាបាទអវិហិំសាវិតក្កា ព្យាបាទវិហិំសាវិតក្កានំ។

តត្ថ ឃោកាចចរោ កាយចិតក្កស្ស បគឈាតត្ថំ កាយចិតក្កំ ចា នយ្ទូនតិ អញ្ញំ ចា បត កិញ្ចិំ នប្លាទំ៑ អធស្ស ចិបឃ្សតាក្លូលោ ចិបឃ្សតានយ្យឃុរេត្តា នប្លរេប្យា តគក្ខចរេនត កាយចិតក្កស្ស បគឈាតំ បគរេឆ្ឋំ កនេទាខេត្តា ក្លប្យជ្ជូតិ, ចិបឃ្សតំ ក្លឃ្សុក្កាខេបត្វា យក្កំ បិរេបតិ៑ អធស្ស យក្កក្លូលោ យក្កនយ្យឃុរេត្តា នប្លរេប្យា នយុរេឆ្ឋគចរេនត កាយចិតក្កស្ស បគឈាតំ បគរេឆ្ឋំ កនេទាខេត្តា ក្លប្យជ្ជូតិ;

ឡ្យាបិគចិតក្កស្សាបិ បគឈាតត្ថំ ឡ្យាបិគចិតក្កំ ចា អញ្ញំ ចា នប្លាទំ នយ្ទូនតិ; ចិហិនាចិតក្កស្ស បគឈាតត្ថំ ចិហិនាចិតក្កំ ចា អញ្ញំ ចា នប្លាទំ នយ្ទូនតិ៑ អធស្ស ចិបឃ្សតាក្លូលោតិ នប្តំ បុទិយតរេឃរេតច ឃោរេឌតត្តំ៑

កាយចិតក្កាឌឹតំ បត តិល្លំ បិឡព្ពយំ ចិករេត្តស្វុ អដ្ឋតិំនារយូលោស្វុ ឲកកយ្ជ្ជកាតយ្យឹ អបច្ចតឹកំ តាយ តត្វំ៑ ឲកត្តរេទា បត កាយចិតក្កស្ស តាច អស្វុរេក ស្វុ បឌយញ្ញាតរេយច បច្ចតឹកំ, ឡ្យាបិគចិតក្កស្ស រេយត្តាឃ តិកចតុក្កញ្ញាតាតិ, ចិហិនាចិតក្កស្ស កទ្រូលាឃ តិកចតុក្កញ្ញាតាតិ៑ តស្វា អស្វុរេក បទិកយ្ទំ កត្វា ឍរាតំ នយាបត្តស្ស នយាបត្តិក្លូលោ ឍរាតនយ្យឃុរេត្តា នប្លរេប្យា ចិក្លូយ្ខតចរេនត កាយចិតក្កស្ស បច្ចតឹរេកា ហុត្វា ក្លប្យជ្ជូតិ៑ ឍរាតំ បិគកំ កត្វា ចិបឃ្សតំ បដ្ឋរេបត្តស្ស ចិបឃ្សតាក្លូលោ ចិបឃ្សតានយ្យឃុរេត្តា នប្លរេប្យា តគក្ខចរេនត កាយចិតក្កស្ស បច្ចតឹរេកា ហុត្វា ក្លប្យជ្ជូតិ៑ ចិបឃ្សតំ ក្លឃ្សុក្កាខេបត្វា យក្កំ បិរេបត្តស្ស យក្កក្លូលោ យក្កនយ្យឃុរេត្តា នប្លរេប្យា នយុរេឆ្ឋគចរេនត កាយចិតក្កស្ស បច្ចតឹរេកា ហុត្វា ក្លប្យជ្ជូតិ៑ ឲចំ ក្លប្យរេត្តា រេតក្លូយ្ទនប្លរេប្យាតិ ចុច្ចតឹតិ រេចឌិតរេត្តា៑

រេយត្តាឃ បត បទិកយ្ទំ កត្វា, កទ្រូលាឃ បទិកយ្ទំ កត្វា ឍរាតំ នយាបជ្ជតឹតិ នប្តំ បុទិយតរេឃរេតច ឃោរេឌតត្តំ៑ ឲចំ ក្លប្យរេត្តា អឡ្យាបិគនប្លរេប្យាតិ ចុច្ចតិ, អចិហិនានប្លរេប្យាតិ ច ចុច្ចតឹតិ រេចឌិតរេត្តា៑ ឲចរេយរេត រេតក្លូយ្ទនប្លប្យាគរេឃា ចិបឃ្សតាឍរាតចរេនត ក្លប្យត្តឹតំ តាតត្វា បុត្តាការេក តាតា; យក្កក្លូលោ បត ឰរេយស្វុ តឹស្វុ ធារេតស្វុ ក្លប្យត្តស្ស អក្សុនលនប្លប្យឃ្ស បគរេឆ្ឋគរេទា អត្សុប្យត្តិនាឈតចរេនត យក្កក្កំ ប្វុរេឃយារេតា ឲរេកាច ក្សុនលនប្លរេប្យា ក្លប្យជ្ជូតិ៑ អយំ នយ្ទូនប្លរេប្យា តាយ៑

នយ្ទូចាចាតិរេទ្ធរេនបិ ឃស្វា អរេញ្ញារេតច ចិរេត្តត យុនាចាគា ចិរេយតិ, អរេញ្ញារេតរេញ្ញាត បិស្វុលចាចាឌឹហិ, តស្វា ធតរេឃ្សារេបតា រេចរេយលិរេឃា បុត្តាការេក តាតា; យក្កក្លូលោ បត យិឆ្ឋាចាចានប្លាតាឃ ធតុត្តិឆាឃ អក្សុនលក្សុឃ្សឹល្យរេចតតាឃ បគរេឆ្ឋគរេទា អត្សុប្យត្តិនាឈតចរេនត យក្កក្កំ ប្វុរេឃយាតា ឲកាច នយ្ទូចាចានប្លាតា ក្សុនលរេចរេយលឹ ក្លប្យជ្ជូតិ៑ អយំ នយ្ទូចាចា តាយ៑

នយ្ទូកយ្ទត្តតិរេទ្ធរេនបិ ឃស្វា អរេញ្ញារេតច ចិរេត្តត បិលាតិបិតា ចិរេយតិ, អរេញ្ញាត អឌិត្តាគាតា, អរេញ្ញាត ការេយស្វុយិឆ្ឋាចារា, តស្វា តិរេឃ្សារេបតា រេចរេយលិរេឃា បុត្តាការេក តាតា; យក្កក្លូលោ បត យិឆ្ឋាកយ្ទត្តនប្លាតាឃ តិចិឆាឃ អក្សុនលក្សុឃ្សឹល្យរេចតតាឃ បគរេឆ្ឋគរេទា អត្សុប្យត្តិនាឈតចរេនត យក្កក្កំ ប្វុរេឃយាតា ឲកាច នយ្ទូកយ្ទត្តនប្លាតា អក្សុនលរេចរេយលឹ ក្លប្យជ្ជូតិ៑ អយំ នយ្ទូកយ្ទូរេត្តា តាយ៑

នយ្ទូអាឌឹចតិរេទ្ធរេន ឰឆាតិ ឰយស្វុំ នានរេត៑ អទិឃនាចរេកាតិ អទិឃស្ស ពុទ្ធស្ស នាចរេកា៑ យិឆ្ឋាអាឌឹចំ បហាឃាតិ បិបកំ អាឌឹចំ បឌហិត្វា៑ នយ្ទូអាឌឹរេចតាតិ ពុទ្ធបនរេត្តត ក្សុនលអាឌឹរេចត៑ ឌឹចិកំ ករេប្យតឹតិ ឌឹចិតប្យចត្តិំ បចរេត្តតិ៑ ឰឆាបិ ឃស្វា អរេញ្ញារេតច ចិរេត្តត កាឃទ្វារចិតិក្កយា ចិរេយតិ; អរេញ្ញាត ចឌឹទ្វារចិតិក្កយា, តស្វា បុត្តាការេក តាតាក្លូលោស្វុ ក្លប្យជ្ជូតិ; យក្កក្លូលោ បត ទ្វិស្វុ ទ្វារេស្វុ

សព្វត្ថំ កាយូបចារំ ចរេន ក្ខប្បត្តាយ យិច្ឆាអាឌីចក្ខុស្សីល្យចេតនាយ បចេច្ឆចេតា អគុប្បត្តិសានតចរេន យក្កិជ្ជំ ប្ញុទយយាតា ឲកាច សយូាអាឌីចសក្លាតា ក្យសលចេទយាំ ក្ខប្បជ្ជតិ៑ អយំ សយូាអាឌីចេចា តាយ៑

សយូាចាយាយតិចេ្ឆសោ សយូប្បឆាតចិកេក្ក អគុបឆចល្លតាចរេន អាចិកចិស្សតិ៑ អយំ បត បុគ្គលកាលេក តាតាចិចេត្តស្ស លកតិ៑ អញ្ញោតេច ហិ ចិចេត្តត អគុប្បត្តាតំ បិបកាតំ អក្យសលិតំ ឆយូាតំ អគុប្បាឆាយ ចាយាយំ ពលេទាតិ, អញ្ញោត ក្ខប្បត្តាតំ បហាតាយ; អញ្ញោតេច ច អគុប្បត្តាតំ ក្យសលិតំ ឆយូាតំ ក្ខប្បាឆាយ, អញ្ញោត ក្ខប្បត្តាតំ ឋិតិយា; យក្កល្លលោ បត ឲកាចិចេត្តយេច លទ្ធតិ៑ ឲកាយេច ហិ យក្កសយ្យុត្តំ ឋិទិយំ ចត្បកិច្ចសាឆតតេ្ឆត ចត្តាទិ តាយាតិ លទ្ធតិ៑

សយូាសតិតិចេ្ឆសោបិ សតិបដ្ឋាតចិកេក្ក អគុបឆចល្លតាចរេន អាចិកចិស្សតិ៑ អយយ្បិ ច បុគ្គលកាលេក តាតាចិចេត្តស្ស លទ្ធតិ៑ អញ្ញោតេច ហិ ចិចេត្តត កាយំ បរិក្កហ្ណាតិ, អញ្ញោតញ្ញោត ចេចតាឌីតិ; យក្កល្លលោ បត ឲកាចិចេត្តយេច លទ្ធតិ៑ ឲកាយេច ហិ យក្កសយ្យុត្តា សតិ ចត្បកិច្ចសាឆតតេ្ឆត ចត្តាទិ តាយាតិ លកតិ៑

សយូាសមាធិតិចេ្ឆស ចត្តាទិ ឈាតាតិ បុគ្គលកាលេកបិ តាតា, យក្កល្លលោបិ៑ បុគ្គលកាលេក សមាបត្តិចរេន តាតា, យក្កល្លលោ តាតាយក្កចរេន៑ ឲកាស្ស ហិ បឋមយក្កោ បឋមជ្ឈាតិកោ ហោតិ, ទុតិយយក្កាទយោបិ បឋមជ្ឈាតិកា, ទុតិយាឌីស្ស អញ្ញាតរជ្ឈាតិកា ចា៑ ឲកាស្ស បឋមយក្កោ ទុតិយាឌីតំ អញ្ញាតរជ្ឈាតិកោ ហោតិ, ទុតិយាទយោបិ ទុតិយាឌីតំ អញ្ញាតរជ្ឈាតិកា ចា បឋមជ្ឈាតិកា ចា៑ ឲចំ ចត្តាទោបិ យក្កា ឈាតចរេន សទិសា ចា អសទិសា ចា ឲកច្ចសទិសា ចា ហោត្តិ៑

អយំ បតស្ស ចិសេសោ បាទកជ្ឈាតតិយាមេត ហោតិ៑ បាទកជ្ឈាតតិយាមេត តាច បឋមជ្ឈាតលាភិតោ បឋមជ្ឈាតា ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខប្បត្តយក្កោ បឋមជ្ឈាតិកោ ហោតិ; យក្កង្គពោជ្ឈង្គាតិ បតេត្ថ បរិបុណ្ណាតេច ហោត្តិ៑ ទុតិយជ្ឈាតតោ ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខប្បត្តោ យក្កោ ទុតិយជ្ឈាតិកោ ហោតិ; យក្កង្គាតិ បតេត្ថ សត្ត ហោត្តិ៑ តតិយជ្ឈាតតោ ចុដ្ឋាយ ចិបស្សត្តស្ស ក្ខប្បត្តោ យក្កោ តតិយជ្ឈាតិកោ ហោតិ; យក្កង្គាតិ បតេត្ថ សត្ត, ពោជ្ឈង្គាតិ ឆ ហោត្តិ៑ ឲស តយោ ចត្តជ្ឈាតតោ បដ្ឋាយ យាច តេចសញ្ញាតាសញ្ញាយតតា៑

អារុប្បេ ចត្កក្កបញ្ចកជ្ឈាតំ ក្ខប្បជ្ជតិ៑ តញ្ច លោ លោកុត្តរំ តោ លោកិយត្តិ ចុត្តំ៑ ឲត្ថ កថត្តិ? ឲត្ថាបិ បឋមជ្ឈាតាឌីស្ស យតោ ចុដ្ឋាយ សោតាបត្តិយក្កំ បដិលកិត្វា អារុប្បសមាបត្តិំ ភាវេត្វា សោ អារុប្បេ ក្ខប្បត្តោ, តំឈាតិកាច តស្ស តត្ថ តយោ យក្កា ក្ខប្បជ្ជត្តិ៑ ឲចំ បាទកជ្ឈាតមេច តិយាមេតិ៑ ពេចិ បត ថេរា "ចិបស្សតាយ អារម្មណភូតា ខន្ធា តិយាមេត្តី"តិ ចទត្តិ៑ ពេចិ "បុគ្គលជ្ឈាសយោ តិយាមេតី"តិ ចទត្តិ៑ ពេចិ "ចុដ្ឋាតកាមិតីចិបស្សតា តិយាមេតី"តិ ចទត្តិ៑ តេសំ ចាទចិតិច្ឆយោ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ លោកុត្តរបទកាជតីយចណ្ណតាយំ (ធ៑ ស៑ អដ្ឋ៑ ១៥០) ចុត្តតយេតេច ចេទិតព្វោ៑ អយំ ចុច្ចតិ សយូាសមាធិ តាម ចក្កេយុ ចត្បុ ឈាតេសុ ឲកក្កតា, អយំ បុគ្គលកាលេក លោកិយោ, អបរកាលេក លោកុត្តរោ សយូាសមាធិ តាម ចុច្ចតីតិ៑ ឲចំ លោកិយលោកុត្តរចរេន កថតា យក្កសច្ចំ ចេទេសិ៑

តត្ថ លោកិយមគ្គេ សព្វានេវ មគ្គង្គានិ យថានុរូបំ ឆសុ អារម្មណេសុ អញ្ញតរារម្មណានិ ហោន្តិ។ លោកុត្តរមគ្គេ បន ចតុសច្ចបដិវេធាយ បវត្តស្ស អរិយស្ស និព្វានារម្មណំ អវិជ្ជានុសយសមុគ្ឃាតកំ បញ្ញាចក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិ។ តថា សម្បន្នទិដ្ឋិស្ស តំសម្បយុត្តំ តិវិធមិច្ឆាសង្កប្បសមុគ្ឃាតកំ ចេតសោ និព្វានបទាភិនិរោបនំ សម្មាសង្កប្បោ។ តថា បស្សន្តស្ស វិតក្កេន្តស្ស ច តំសម្បយុត្តា ចតុព្វិធវចីទុច្ចរិតសមុគ្ឃាតិកា មិច្ឆាវាចាយ វិរតិ សម្មាវាចា។ តថា វិរមន្តស្ស តំសម្បយុត្តា មិច្ឆាកម្មន្តសមុច្ឆេទិកា តិវិធកាយទុច្ចរិតវិរតិ សម្មាកម្មន្តោ។ តេសំយេវ សម្មាវាចាកម្មន្តានំ វោទានភូតា តំសម្បយុត្តា កុហនាទិសមុច្ឆេទិកា មិច្ឆាអាជីវវិរតិ សម្មាអាជីវោ។ ឥមិស្សា សម្មាវាចាកម្មន្តាជីវសំវរសង្ខាតាយ សីលភូមិយំ បតិដ្ឋមានស្ស តទនុរូបោ តំសម្បយុត្តោ កោសជ្ជសមុច្ឆេទកោ អនុប្បន្នុប្បន្នានំ អកុសលកុសលានំ អនុប្បាទបហានុប្បាទដ្ឋិតិសាធកោ ច វីរិយារម្ភោ សម្មាវាយាមោ។ ឯវំ វាយមន្តស្ស តំសម្បយុត្តោ មិច្ឆាសតិវិទ្ធំសកោ កាយាទីសុ កាយានុបស្សនាទិសាធកោ ច ចេតសោ អសម្មោសោ សម្មាសតិ។ ឥតិ អនុត្តរាយ សតិយា សុវិហិតចិត្តារក្ខស្ស តំសម្បយុត្តា មិច្ឆាសមាធិវិទ្ធំសិកា ចិត្តេកគ្គតា សម្មាសមាធីតិ។ ឯស លោកុត្តរោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ យោ សហ លោកិយេន មគ្គេន ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាតិ សង្ខំ គតោ។

យោ វា បនេស មគ្គោ សម្មាទិដ្ឋិសង្កប្បានំ វិជ្ជាយ, សេសធម្មានំ ចរណេន សង្គហិតត្តា វិជ្ជា ចេវ ចរណញ្ច។ តថា តេសំ ទ្វិន្នំ វិបស្សនាយានេន, ឥតរេសំ សមថយានេន សង្គហិតត្តា សមថោ ចេវ វិបស្សនា ច។ តេសំ វា ទ្វិន្នំ បញ្ញាក្ខន្ធេន, តទនន្តរានំ តិណ្ណំ សីលក្ខន្ធេន, អវសេសានំ សមាធិក្ខន្ធេន អធិបញ្ញាអធិសីលអធិចិត្តសិក្ខាហិ ច សង្គហិតត្តា ខន្ធត្តយញ្ចេវ សិក្ខត្តយញ្ច ហោតិ; យេន សមន្នាគតោ អរិយសាវកោ ទស្សនសមត្ថេហិ ចក្ខូហិ គមនសមត្ថេហិ ច បាទេហិ សមន្នាគតោ អទ្ធិកោ វិយ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ហុត្វា វិបស្សនាយានេន កាមសុខល្លិកានុយោគំ, សមថយានេន អត្តកិលមថានុយោគន្តិ អន្តទ្វយំ បរិវជ្ជេត្វា មជ្ឈិមបដិបទំ បដិបន្នោ បញ្ញាក្ខន្ធេន មោហក្ខន្ធំ, សីលក្ខន្ធេន ទោសក្ខន្ធំ, សមាធិក្ខន្ធេន ច លោភក្ខន្ធំ បទាលេន្តោ អធិបញ្ញាសិក្ខាយ បញ្ញាសម្បទំ, អធិសីលសិក្ខាយ សីលសម្បទំ, អធិចិត្តសិក្ខាយ សមាធិសម្បទន្តិ តិស្សោ សម្បត្តិយោ បត្វា អមតំ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ, អាទិមជ្ឈបរិយោសានកល្យាណំ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មរតនវិចិត្តំ សម្មត្តនិយាមសង្ខាតំ អរិយភូមិញ្ច ឱក្កន្តោ ហោតីតិ។

សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា។

១។ អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

១០៩-១១៣។ ឥទានិ អភិធម្មភាជនីយំ ហោតិ។ តត្ថ “អរិយសច្ចានី”តិ អវត្វា និប្បទេសតោ បច្ចយសង្ខាតំ សមុទយំ ទស្សេតុំ “ចត្តារិ សច្ចានី”តិ វុត្តំ។ អរិយសច្ចានីតិ ហិ វុត្តេ អវសេសា ច កិលេសា, អវសេសា ច អកុសលា ធម្មា, តីណិ ច កុសលមូលានិ សាសវានិ, អវសេសា ច សាសវា កុសលា ធម្មា ន សង្គយ្ហន្តិ។ ន ច កេវលំ តណ្ហាវ ទុក្ខំ សមុទានេតិ, ឥមេបិ អវសេសា ច កិលេសាទយោ បច្ចយា សមុទានេន្តិយេវ។ ឥតិ ឥមេបិ បច្ចយា ទុក្ខំ សមុទានេន្តិយេវាតិ និប្បទេសតោ បច្ចយសង្ខាតំ សមុទយំ ទស្សេតុំ “អរិយសច្ចានី”តិ

អវត្វា “ចត្តារិ សច្ចានី”តិ វុត្តំ។

និទ្ទេសវារេ ច តេសំ បឋមំ ទុក្ខំ ឧទ្ទិសិត្វា តស្សេវ ទុក្ខស្ស មូលនិទ្ទេសត្ថំ ទុក្ខសមុទយោ និទ្ទិដ្ឋោ។ តស្មិញ្ច និទ្ទិដ្ឋេ “អវសេសា ច កិលេសា”តិអាទិនា នយេន ទុក្ខសច្ចំ មូលនិទ្ទេសំ ហោតិ។ និរោធសច្ចេបេត្ថ តណ្ហាយ បហានំ “តណ្ហាយ ច អវសេសានញ្ច កិលេសានំ បហាន”ន្តិ ឯវំ យថាវុត្តស្ស សមុទយស្ស បហានវសេន បញ្ចហាការេហិ និទ្ទិដ្ឋំ។ មគ្គសច្ចំ បនេត្ថ បឋមជ្ឈានិកសោតាបត្តិមគ្គវសេន ធម្មសង្គណិយំ វិភត្តស្ស ទេសនានយស្ស មុខមត្តមេវ ទស្សេន្តេន និទ្ទិដ្ឋំ។ តត្ថ នយភេទោ វេទិតព្ពោ។ តំ ឧបរិ បកាសយិស្សាម។

យស្មា បន ន កេវលំ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោវ បដិបទា “បុព្វេវ ខោ បនស្ស កាយកម្មំ វចីកម្មំ អាជីវោ សុបរិសុទ្ធោ ហោតី”តិ (ម។ និ។ ៣។ ៤៣១) វចនតោ បន បុគ្គលជ្ឈាសយវសេន បញ្ចង្គិកោបិ មគ្គោ បដិបទា ឯវាតិ ទេសិតោ, តស្មា តំ នយំ ទស្សេតុំ បញ្ចង្គិកវារោបិ និទ្ទិដ្ឋោ។ យស្មា ច ន កេវលំ អដ្ឋង្គិកបញ្ចង្គិកមគ្គោវ បដិបទា, សម្បយុត្តកា បន អតិរេកបណ្ណាសធម្មាបិ បដិបទា ឯវ, តស្មា តំ នយំ ទស្សេតុំ តតិយោ សព្វសង្គាហិកវារោបិ និទ្ទិដ្ឋោ។ តត្ថ “អវសេសា ធម្មា ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ សម្បយុត្តា”តិ ឥទំ បរិហាយតិ។ សេសំ សព្វត្ថ សទិសមេវ។

តត្ថ អដ្ឋង្គិកវារស្ស “តណ្ហាយ អវសេសានញ្ច កិលេសានំ បហាន”ន្តិអាទីសុ បញ្ចសុ កោដ្ឋាសេសុ បឋមកោដ្ឋាសេ តាវ សោតាបត្តិមគ្គេ ឈានាភិនិវេសេ សុទ្ធិកបដិបទា, សុទ្ធិកសុញ្ញតា, សុញ្ញតបដិបទា, សុទ្ធិកអប្បណិហិតំ, អប្បណិហិតបដិបទាតិ ឥមេសុ បញ្ចសុ វារេសុ ទ្វិន្នំ ចតុក្កបញ្ចកនយានំ វសេន ទស នយា ហោន្តិ។ ឯវំ វីសតិយា អភិនិវេសេសុ ទ្វេ នយសតានិ។ តានិ ចតូហិ អធិបតីហិ ចតុគ្គុណិតានិ អដ្ឋ។ ឥតិ សុទ្ធិកានិ ទ្វេ សាធិបតី អដ្ឋាតិ សព្វម្បិ នយសហស្សំ ហោតិ។ យថា ច សោតាបត្តិមគ្គេ, ឯវំ សេសមគ្គេសុបីតិ ចត្តារិ នយសហស្សានិ ហោន្តិ។ យថា ច បឋមកោដ្ឋាសេ ចត្តារិ, ឯវំ សេសេសុបីតិ អដ្ឋង្គិកវារេ បញ្ចសុ កោដ្ឋាសេសុ វីសតិ នយសហស្សានិ ហោន្តិ។ តថា បញ្ចង្គិកវារេ សព្វសង្គាហិកវារេ ចាតិ សព្វានិបិ សដ្ឋិ នយសហស្សានិ សត្ថារា វិភត្តានិ។ បាឡិ បន សង្ខេបេន អាគតា។ ឯវមិទំ តិវិធមហាវារំ បញ្ចទសកោដ្ឋាសំ សដ្ឋិនយសហស្សបដិមណ្ឌិតំ អភិធម្មភាជនីយំ នាម និទ្ទិដ្ឋន្តិ វេទិតព្ពំ។

អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា។

៣។ បញ្ហាបុច្ឆកវណ្ណនា

១២៨។ បញ្ហាបុច្ឆកេ ចតុន្នម្បិ សច្ចានំ បាឡិអនុសារេន កុសលាទិភាវោ វេទិតព្ពោ។ អារម្មណត្តិកេសុ បន សមុទយសច្ចំ កាមាវចរធម្មេ អស្សាទេន្តស្ស បរិត្តារម្មណំ ហោតិ, មហគ្គតធម្មេ អស្សាទេន្តស្ស មហគ្គតារម្មណំ, បណ្ណត្តិំ អស្សាទេន្តស្ស នវត្តព្ពារម្មណំ។ ទុក្ខសច្ចំ កាមាវចរធម្មេ អារព្ភ ឧប្បត្តិំ បរិត្តារម្មណំ, រូបារូបាវចរធម្មេ អារព្ភ ឧប្បត្តិកាលេ មហគ្គតារម្មណំ, នវ លោកុត្តរធម្មេ បច្ចវេក្ខណកាលេ អប្បមាណារម្មណំ, បណ្ណត្តិំ បច្ចវេក្ខណកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ។ មគ្គសច្ចំ សហជាតហេតុវសេន សព្វទាបិ មគ្គហេតុកំ

ចិរិយំ ចា ចិមំសំ ចា ជេដ្ឋំ កត្វា យក្កាកាចតាកាលេ យក្កាឆិបតិ, ឈត្ថចិត្តេស្សុ អញ្ញតរាឆិបតិកាលេ ភចត្តត្តា ភាយ ហោតិ៑ ទក្លសង្ខំ អរិយាតំ យក្កបច្ចេចក្លឈាកាលេ យក្ការម្មណំ, ទេតំសេយច យក្កំ ករុំ កត្វា បច្ចេចក្លឈាកាលេ យក្កាឆិបតិ, សេសសឆម្មបច្ចេចក្លឈាកាលេ ភចត្តត្តា ហោតិ៑

ឯត្ថ សង្ខាតីតិ ទក្លសម្ពយសង្ខាតំ៑ ឧតាតិ ហិ អតីតានិឯកេ ឆម្មេ អារព្ភ ខុប្បត្តិកាលេ អតីតានិអារម្មណានិ ហោន្តិ៑ សម្ពយសង្ខំ អញ្ញត្តានិឯកេ ឆម្មេ អស្សាទេន្តស្ស អញ្ញត្តានិអារម្មណំ ហោតិ, ទក្លសង្ខំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនកាលេ ភចត្តត្តារម្មណម្បិតិ ចេតិតត្តា៑ ព្ពតិ ព្ពយម្ហិ បញ្ញាបុព្ឆេក ឯត្ថ សង្ខាតិ លោកិយាតិ ហោន្តិ, ឯត្ថ លោកុត្តរាតិ៑ យថា ច ព្ពយម្ហិ, ឧបំ បុរិមេបស្បិ ខ្ពិស្ស៑ សម្មាសម្ពុទ្ធេត ហិ តីសុបិ ស្សុត្តត្តកានតីយានីស្ស លោកិយលោកុត្តរាភេច សង្ខាតិ កធិតាតិ៑ ឧចយំ សង្ខិកប្បាបិ ទេបរិចង្គំ តីហរិត្វាច កាឌេត្វា ឥស្សិទោតិ៑

សមុយោទចិឝោភានភតីយា ចិកប្បដ្ឋកទាយ

សង្ខិកប្ចណ្ណកា ភិដ្ឋិតា៑

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

३˴ ឭត្រ្កិឃចិកះក្ក

១˴ អកិឆឞុកាឌតឹឃចណ្ហតា

១១៥˴ ឭឌាតិ តឌតត្តះរ ឭត្រ្កិឃចិកះក្ក ខាចឹរតីតិ ពលតបរិះន្ធះឌា˴ ឭត្រ្កិឃាតីតិ បរិន្ធិត្តឆឞុតិឌឞ្សត˴ ឭឌាតិ តាតិ រទ្ទបះតា ឌះឞ្សះត្តា ចក្ខុត្រ្កិឃត្តិអាឌិយាហ˴ តត្ត ចក្ខុទ្វារះរ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ចក្ខុត្រ្កិឃំ˴ ះរាតឈាតឌិច្ឆាកាឃទ្វារះរ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ កាឃិត្រ្កិឃំ˴ ចិឌាតតលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ យតិត្រ្កិឃំ˴ ឭតុ្តិកាះច ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ឭតុ្តិត្រ្កិឃំ˴ បុរិរកាះច ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ បុរិរិត្រ្កិឃំ˴ អត្យុបិលតលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ឌិចិតិត្រ្កិឃំ˴ ឞុខលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ឞុខិត្រ្កិឃំ˴ ទុក្ខះរាឃតឞ្ស ះឌាឃតឞ្ស ឌ្ដះបក្ខាលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ឌ្ដះបក្ខិត្រ្កិឃំ˴ អឆិះយាក្ខលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ រទ្ធិត្រ្កិឃំ˴ បក្កហលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ ចិរិឃិត្រ្កិឃំ˴ ឌ្ដបដ្ឋាតលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ រតិត្រ្កិឃំ˴ អចិះក្ខបលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ រយាធិត្រ្កិឃំ˴ ឌឞ្សតលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ បញ្ញិត្រ្កិឃំ˴ អតញ្ញាតញ្ញាឞ្សាឃីតិ បចះត្ត ឌាតតលក្ខះណ ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ អតញ្ញាតញ្ញាឞ្សាឃីតិត្រ្កិឃំ˴ ខាតាតត់ះឃច ឆយុាត់ បុត អាឌាតះត ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ អញ្ញិត្រ្កិឃំ˴ អញ្ញាតាចិកាះច ឭត្តុ្ក ការះទតីតិ អញ្ញាតាចិត្រ្កិឃំ˴

ឭត្ឆ ឞុត្តត្តកាឌតឹឃំ តាឃ ត ពហិត˴ ពឞ្យា? ឞុត្តះត្ត ឭឃាឃ បឌិបិឌិឃា ខាចឹរតិឃា ឭត្រ្កិឃាត់ អតាពតត្តា˴ ឞុត្តត្តឞ្យិញ្ញាពត្តិ ះទ្ធ ឭត្រ្កិឃាតិ ពចិតាតិ, ពត្តិ តីលិ, ពត្តិ បញ្ញា˴ ឲចំ បត តិរត្តា៑ ទ្វាចឹរតិ អាពតាតិ តាឃ តតិ្ត˴ អឃំ តាះចត្ត អដ្ដពឆាតះឃា˴ អឃំ បត អបះទា តះឃា – ឲះតឞុ ហិ

អត្តះតា លក្ខណាឌីហិ, ពយះតា ច ចិឌាតិឃា;

ះកឌាះកឌា តឆា ពិច្ចា, ក្ខុមិះតា ច ចិតិច្ឆឃំ˴

តត្ត ចក្ខាឌីត់ តាច “ចក្ខតីតិ ចក្ខុ”តិអាឌិតា តះឃត អះត្តា បកាឞិះតា˴ បច្ឆិះយឞុ បត តីឞុ បឆមំ ‘បុព្ពាកាះព អតញ្ញាតំ អយតំ បឌំ ចត្យរច្ចឆម្មំ ចា ឌាតិឞ្សាឃី’តិ ឲចំ បឌិបត្ឥឞ្ស ឌ្ដបជ្ជតះតា ឭត្រ្កិឃដ្ឋរម្កចះតា ច អតញ្ញាតញ្ញាឞ្សាឃីតិត្រ្កិឃត្តិ ទុត្តំ˴ ទុតិឃំ អាឌាតតះតា ច ឭត្រ្កិឃដ្ឋរម្កចះតា ច អញ្ញិត្រ្កិឃំ˴ តតិឃំ អញ្ញាតាចិះតា ចត្យុ រះច្ចុ តិដ្ឋិតះកាណកិច្ចឞ្ស ខីណារចះឞ្សច ឌ្ដបជ្ជតះតា ឭត្រ្កិឃដ្ឋរម្កចះតា ច អញ្ញាតាចិត្រ្កិឃំ˴

ះកា បះតរ ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា តាយាតិ? ឭត្ឥលិក្កះដ្ឋា ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា, ឭត្ឥះឌរិតះដ្ឋា ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា, ឭត្ឥឌិដ្ឋះដ្ឋា ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា, ឭត្ឥរិដ្ឋះដ្ឋា ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា, ឭត្ឥដ្ឋដ្ឋះដ្ឋា ឭត្រ្កិឃះដ្ឋា˴ ះរា រះព្ពាបិ ឭត្ឆ ឃឆាះឃាគំ ឃុជ្ជតិ˴ ភពចា ហិ រម្មារម្ពុទ្ធា បះមិឞ្សរិឃភាចះតា ឭត្ឥះត្ត្រា˴

កុសលាកុសលំ កម្មំ កម្មេសុ កស្សចិ ឥស្សរិយាភាវតោ។ តេនេវ ចេត្ថ កម្មសញ្ជនិតានិ ឥន្ទ្រិយានិ កុសលាកុសលកម្មំ ឧល្លិង្គេន្តិ។ តេន ច សិដ្ឋានីតិ ឥន្ទលិង្គដ្ឋេន ឥន្ទសិដ្ឋដ្ឋេន ច ឥន្ទ្រិយានិ។ សព្ពានេវ បនេតានិ ភគវតា យថាភូតតោ បកាសិតានិ ច អភិសម្ពុទ្ធានិ ចាតិ ឥន្ទទេសិតដ្ឋេន ឥន្ទទិដ្ឋដ្ឋេន ច ឥន្ទ្រិយានិ។ តេនេវ ភគវតា មុនិន្ទេន កានិចិ គោចរាសេវនាយ, កានិចិ ភាវនាសេវនាយ សេវិតានីតិ ឥន្ទជុដ្ឋដ្ឋេនបិ ឥន្ទ្រិយានិ។ អបិច អាធិបច្ចសង្ខាតេន ឥស្សរិយដ្ឋេនាបិ ឯតានិ ឥន្ទ្រិយានិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណាទិប្បវត្តិយញ្ហិ ចក្ខាទីនំ សិទ្ធមាធិបច្ចំ; តស្មិំ តិក្ខេ តិក្ខត្តា មន្ទេ ច មន្ទត្តាតិ។ អយំ តាវេត្ថ 'អត្ថតោ' វិនិច្ឆយោ។

'លក្ខណាទីហី'តិ លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានេហិបិ ចក្ខាទីនំ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។ តានិ នេសំ លក្ខណាទីនិ ខន្ធនិទ្ទេសេ វុត្តានេវ។ បញ្ញិន្ទ្រិយាទីនិ ហិ ចត្តារិ អត្ថតោ អមោហោយេវ។ សេសានិ តត្ថ សរូបេនាគតានិ។

'កមតោ'តិ អយម្បិ ទេសនាក្កមោវ។ តត្ថ អជ្ឈត្តធម្មេ បរិញ្ញាយ អរិយភូមិបដិលាភោ ហោតីតិ អត្តភាវបរិយាបន្នានិ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនិ បឋមំ ទេសិតានិ។ សោ បន អត្តភាវោ យំ ធម្មំ ឧបាទាយ ឥត្ថីតិ វា បុរិសោតិ វា សង្ខំ គច្ឆតិ, អយំ សោតិ និទស្សនត្ថំ តតោ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយញ្ច។ សោ ទុវិធោបិ ជីវិតិន្ទ្រិយបដិពទ្ធវុត្តីតិ ញាបនត្ថំ តតោ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។ យាវ តស្ស បវត្តិ តាវ ឯតេសំ វេទយិតានំ អនិវត្តិ។ យំ កិញ្ចិ វេទយិតំ សព្ពំ តំ ទុក្ខន្តិ ញាបនត្ថំ តតោ សុខិន្ទ្រិយាទីនិ។ តំនិរោធត្ថំ បន ឯតេ ធម្មា ភាវេតព្ពាតិ បដិបត្តិទស្សនត្ថំ តតោ សទ្ធាទីនិ។ ឥមាយ បដិបត្តិយា ឯស ធម្មោ បឋមំ អត្តនិ បាតុភវតីតិ បដិបត្តិយា អមោឃភាវទស្សនត្ថំ តតោ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ។ តស្សេវ ផលត្តា តតោ អនន្តរំ ភាវេតព្ពត្តា ច តតោ អញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥតោ បរំ ភាវនាយ ឥមស្ស អធិគមោ, អធិគតេ ច បនិមស្មិំ នត្ថិ កិញ្ចិ កត្តព្ពន្តិ ញាបនត្ថំ អន្តេ បរមស្សាសភូតំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ ទេសិតន្តិ អយមេត្ថ កមោ។

'ភេទាភេទា'តិ ជីវិតិន្ទ្រិយស្សេវ ចេត្ថ ភេទោ។ តញ្ហិ រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ អរូបជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ ទុវិធំ ហោតិ។ សេសានំ អភេទោតិ ឯវមេត្ថ ភេទាភេទតោ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

'កិច្ចា'តិ កិំ ឥន្ទ្រិយានំ កិច្ចន្តិ ចេ? ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស តាវ "ចក្ខាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ វចនតោ យំ តំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវេន សាធេតព្ពំ អត្តនោ តិក្ខមន្ទាទិភាវេន ចក្ខុវិញ្ញាណាទិធម្មានំ តិក្ខមន្ទាទិសង្ខាតំ អត្តាការានុវត្តាបនំ ឥទំ 'កិច្ចំ'។ ឯវំ សោតឃានជិវ្ហាកាយានំ។ មនិន្ទ្រិយស្ស បន សហជាតធម្មានំ អត្តនោ វសវត្តាបនំ, ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស សហជាតធម្មានុបាលនំ, ឥត្ថិន្ទ្រិយបុរិសិន្ទ្រិយានំ ឥត្ថិបុរិសលិង្គនិមិត្តកុត្តាកប្បាការានុវិធានំ, សុខទុក្ខសោមនស្សទោមនស្សិន្ទ្រិយានំ សហជាតធម្មេ អភិភវិត្វា យថាសកំ ឱឡារិកាការានុបាបនំ, ឧបេក្ខិន្ទ្រិយស្ស សន្តបណីតមជ្ឈត្តាការានុបាបនំ, សទ្ធាទីនំ បដិបក្ខាភិភវនំ សម្បយុត្តធម្មានញ្ច បសន្នាការាទិភាវសម្បាបនំ, អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយស្ស សំយោជនត្តយប្បហានញ្ចេវ សម្បយុត្តានញ្ច តប្បហានាភិមុខភាវករណំ, អញ្ញិន្ទ្រិយស្ស កាមរាគព្យាបាទាទិតនុករណបហានញ្ចេវ សហជាតានញ្ច អត្តនោ វសានុវត្តាបនំ, អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយស្ស សព្ពកិច្ចេសុ ឧស្សុក្កប្បហានញ្ចេវ អមតាភិមុខភាវបច្ចយតា ច សម្បយុត្តានន្តិ ឯវមេត្ថ កិច្ចតោ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

‘ភូមិតោ’តិ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយិត្ថិបុរិសសុខទុក្ខទោមនស្សិន្ទ្រិយានិ ចេត្ថ កាមាវចរានេវ។ មនិន្ទ្រិយជីវិតិន្ទ្រិយុបេក្ខិន្ទ្រិយានិ, សទ្ធាវីរិយសតិសមាធិបញ្ញិន្ទ្រិយានិ ច ចតុភូមិបរិយាបន្នានិ។ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ កាមាវចរ-រូបាវចរ-លោកុត្តរវសេន ភូមិត្តយបរិយាបន្នំ។ អវសានេ តីណិ លោកុត្តរានេវាតិ ឯវំ ភូមិតោ វិនិច្ឆយំ វិជានិយា។ ឯវញ្ហិ វិជានតោ –

សំវេគពហុលោ ភិក្ខុ, ឋិតោ ឥន្ទ្រិយសំវរេ;

ឥន្ទ្រិយានិ បរិញ្ញាយ, ទុក្ខស្សន្តំ និគច្ឆតីតិ។

១១០. និទ្ទេសវារេ “យំ ចក្ខុ ចតុន្នំ មហាភូតាន”ន្តិអាទិ សព្ពំ ធម្មសង្គណិយំ បទភាជនេ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៥៩៥ អាទយោ) វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ វីរិយិន្ទ្រិយសមាធិន្ទ្រិយនិទ្ទេសាទីសុ ច សម្មាវាយាមោ មិច្ឆាវាយាមោ សម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធីតិអាទីនិ ន វុត្តានិ។ កស្មា? សព្ពសង្គាហកត្តា។ សព្ពសង្គាហកានិ ហិ ឥធ ឥន្ទ្រិយានិ កថិតានិ។ ឯវំ សន្តេបិ ទស ឥន្ទ្រិយានិ លោកិយានិ កាមាវចរានេវ, តីណិ លោកុត្តរានិ, នវ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកានីតិ។

អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា។

១. បញ្ហាបុច្ឆកវណ្ណនា

១១១. បញ្ហាបុច្ឆកេ សព្ពេសម្បិ ឥន្ទ្រិយានំ កុសលាទិវិភាគោ បាឡិនយានុសារេនេវ វេទិតព្ពោ។

១១២. អារម្មណត្តិកេសុ បន សត្តិន្ទ្រិយា អនារម្មណាតិ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយិត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានិ សន្ធាយ វុត្តំ។ ជីវិតិន្ទ្រិយំ បន អរូបមិស្សកត្តា ឥធ អនាគតំ។ ទ្វិន្ទ្រិយាតិ ទ្វេ ឥន្ទ្រិយា; សុខទុក្ខទ្វយំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ។ តញ្ហិ ឯកន្តបរិត្តារម្មណំ។ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ សិយា បរិត្តារម្មណំ, សិយា មហគ្គតារម្មណន្តិ កាមាវចរធម្មេ អារព្ភ បវត្តិកាលេ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ, រូបាវចរារូបាវចរេ បន អារព្ភ បវត្តិកាលេ មហគ្គតារម្មណំ, បណ្ណត្តិំ អារព្ភ បវត្តិកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ។ នវិន្ទ្រិយា សិយា បរិត្តារម្មណាតិ មនិន្ទ្រិយជីវិតិន្ទ្រិយសោមនស្សិន្ទ្រិយុបេក្ខិន្ទ្រិយានិ ចេវ សទ្ធាទិបញ្ចកញ្ច សន្ធាយ ឥទំ វុត្តំ។ ជីវិតិន្ទ្រិយញ្ហិ រូបមិស្សកត្តា អនារម្មណេសុ រូបធម្មេសុ សង្គហិតម្បិ អរូបកោដ្ឋាសេន សិយាបក្ខេ សង្គហិតំ។

ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយានីតិ សុខទុក្ខទោមនស្សអញ្ញាតាវិន្ទ្រិយានិ។ តានិ ហិ មគ្គារម្មណត្តិកេ ន ភជន្តិ។ មគ្គហេតុកន្តិ សហជាតហេតុំ សន្ធាយ វុត្តំ។ វីរិយវីមំសាជេដ្ឋកកាលេ សិយា មគ្គាធិបតិ, ឆន្ទចិត្តជេដ្ឋកកាលេ សិយា នវត្តព្ពា។

នវិន្ទ្រិយានិ សិយា ឧប្បន្នា, សិយា ឧប្បាទិនោតិ សត្ត រូបិន្ទ្រិយានិ តីណិ ច វិបាកិន្ទ្រិយានិ សន្ធាយេតំ វុត្តំ។ នវិន្ទ្រិយានិ ទោមនស្សេន សទ្ធិំ ហេដ្ឋា វុត្តានេវ។ តត្ថ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ បណ្ណត្តិំ អារព្ភ បវត្តិកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ, សេសានិ និព្ពានបច្ចវេក្ខណកាលេបិ។ តីណិន្ទ្រិយានិ ពហិទ្ធារម្មណានីតិ តីណិ លោកុត្តរិន្ទ្រិយានិ។ ចត្តារីតិ សុខទុក្ខសោមនស្សទោមនស្សានិ។ តានិ ហិ អជ្ឈត្តារម្មណេបិ ពហិទ្ធារម្មណេបិ អារព្ភ បវត្តន្តិ។ អដ្ឋិន្ទ្រិយានីតិ មនិន្ទ្រិយជីវិតិន្ទ្រិយុបេក្ខិន្ទ្រិយានិ ចេវ សទ្ធាទិបញ្ចកញ្ច។ តត្ថ អាកិញ្ចញ្ញាយតនកាលេ នវត្តព្ពារម្មណតា វេទិតព្វា។

ឥតិ ឥមស្មិំ បញ្ហាបុច្ឆកេ ឥន្ទ្រិយានិ កាមាវចរានិ, តីណិ លោកុត្តរានិ, សេសា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកានេវ ឋិតានីតិ។ អយម្បិ អភិធម្មភាជនីយេន សទ្ធិំ ឯកបរិច្ឆេទោវ ហោតិ។ អយំ បន ឥន្ទ្រិយវិភង្គោ ទ្វេបរិវដ្ដំ នីហរិត្វា ភាជេត្វា ទស្សិតោតិ។

សម្មោហវិនោទនិយា វិភង្គដ្ឋកថាយ

ឥន្ទ្រិយវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៦. បដិច្ចសមុប្បាទវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយំ ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

២២៥. ឥទានិ តទនន្តរេ បដិច្ចសមុប្បាទវិភង្គេ យា “អយំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិអាទិនា នយេន តន្តិ និក្ខិត្តា, តស្សា អត្ថសំវណ្ណនំ ករោន្តេន វិភជ្ជវាទិមណ្ឌលំ ឱតរិត្វា អាចរិយេ អនព្ភាចិក្ខន្តេន សកសមយំ អវោក្កមន្តេន បរសមយំ អនាយូហន្តេន សុត្តំ អប្បដិពាហន្តេន វិនយំ អនុលោមេន្តេន មហាបទេសេ ឱលោកេន្តេន ធម្មំ ទីបេន្តេន អត្ថំ សង្គាហន្តេន តមេវត្ថំ បុន អាវត្តេត្វា អបរេហិបិ បរិយាយេហិ និទ្ទិសន្តេន ច យស្មា អត្ថសំវណ្ណនា កាតព្ពា ហោតិ, បកតិយាបិ ច ទុក្ករាវ បដិច្ចសមុប្បាទស្ស អត្ថសំវណ្ណនា, យថាហុ បោរាណា –

“សច្ចំ សត្តោ បដិសន្ធិ, បច្ចយាការមេវ ច;

ទុទ្ទសា ចតុរោ ធម្មា, ទេសេតុញ្ច សុទុក្ករា”តិ.

តស្មា “អញ្ញត្រ អាគមាធិគមប្បត្តេហិ ន សុករា បដិច្ចសមុប្បាទស្ស អត្ថវណ្ណនា”តិ បរិតុលយិត្វា –

វត្តុកាមោ អហំ អជ្ជ, បច្ចយាការវណ្ណនំ;

បតិដ្ឋំ នាធិគច្ឆាមិ, អជ្ឈោគាឡ្ហោវ សាគរំ.

សាសនំ បនិទំ នានា-ទេសនានយមណ្ឌិតំ;

បុព្ពាចរិយមគ្គោ ច, អព្ពោច្ឆិន្នោ បវត្តតិ.

យស្មា តស្មា តទុភយំ, សន្និស្សាយត្ថវណ្ណនំ;

អារភិស្សាមិ ឯតស្ស, តំ សុណាថ សមាហិតា.

វុត្តញ្ហេតំ បោរាណេហិ –

“យោ កោចិមំ អដ្ឋិំ កត្វា សុណេយ្យ,

លភេថ បុព្ពាបរិយំ វិសេសំ;

លទ្ធាន បុព្ពាបរិយំ វិសេសំ,

អទស្សនំ មច្ចុរាជស្ស គច្ឆេ”តិ។

អវិជ្ជាបច្ចយាសង្ខារាតិអាទីសុ ហិ អាទិតោយេវ តាវ –

ទេសនាភេទតោ អត្ថ-លក្ខណេកវិធាទិតោ;

អង្គានញ្ច វវត្ថានា, វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ។

តត្ថ ‘ទេសនាភេទតោ’តិ ភគវតោ ហិ វល្លិហារកានំ ចតុន្នំ បុរិសានំ វល្លិគ្គហណំ វិយ អាទិតោ វា មជ្ឈតោ វា បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានំ, តថា បរិយោសានតោ វា មជ្ឈតោ វា បដ្ឋាយ យាវ អាទីតិ ចតុព្ពិធា បដិច្ចសមុប្បាទទេសនា។ យថា ហិ វល្លិហារកេសុ ចតូសុ បុរិសេសុ ឯកោ វល្លិយា មូលមេវ បឋមំ បស្សតិ, សោ តំ មូលេ ឆេត្វា សព្ពំ អាកឌ្ឍិត្វា អាទាយ កម្មេ ឧបនេតិ, ឯវំ ភគវា “ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា…បេ… ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ អាទិតោ (ម॰ និ॰ ១.៤០២) បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានាបិ បដិច្ចសមុប្បាទំ ទេសេតិ។

យថា បន តេសុ បុរិសេសុ ឯកោ វល្លិយា មជ្ឈំ បស្សតិ, សោ មជ្ឈេ ឆិន្ទិត្វា ឧបរិភាគំយេវ អាកឌ្ឍិត្វា អាទាយ កម្មេ ឧបនេតិ, ឯវំ ភគវា “តស្ស តំ វេទនំ អភិនន្ទតោ អភិវទតោ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ នន្ទី; យា វេទនាសុ នន្ទី, តទុបាទានំ, តស្សុបាទានបច្ចយា ភវោ, ភវបច្ចយា ជាតី”តិ (ម॰ និ॰ ១.៤០៨; សំ॰ និ॰ ៣.៥) មជ្ឈតោ បដ្ឋាយ យាវ បរិយោសានាបិ ទេសេតិ។

យថា ច តេសុ បុរិសេសុ ឯកោ វល្លិយា អគ្គំ បស្សតិ, សោ អគ្គេ គហេត្វា អគ្គានុសារេន យាវ មូលំ សព្ពំ អាទាយ កម្មេ ឧបនេតិ, ឯវំ ភគវា “ជាតិបច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ, ជាតិបច្ចយា នុ ខោ, ភិក្ខវេ, ជរាមរណំ នោ វា កថំ វា ឯត្ថ ហោតី”តិ? “ជាតិបច្ចយា, ភន្តេ, ជរាមរណំ; ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតិ – ជាតិបច្ចយា ជរាមរណ”ន្តិ។ “ភវបច្ចយា ជាតិ…បេ…

ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາຕິ ອິຕິ ໂຂ ປເນຕໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ນຸ ໂຂ, ພິກ຺ຂເວ, ສງ຺ຂາຣາ ໂນ ວາ ກຖໍ ວາ ເອຕ຺ຖ ໂຫຕີ”ຕິ? “ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ, ພນ຺ເຕ, ສງ຺ຂາຣາ; ເອວໍ ໂນ ເອຕ຺ຖ ໂຫຕິ – ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາ”ຕິ ປຣິໂຍສານໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ຍາວ ອາທິໂຕປິ ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທໍ ເທເສຕິ.

ຍຖາ ປນ ເຕສຸ ປຸຣິເສສຸ ເອໂກ ວລ຺ລິຍາ ມຊ຺ຌິມປເທສໍ ປສ຺ສຕິ, ໂສ ມຊ຺ເຌ ຊິນ຺ທິຕ຺ວາ ເຫຕ຺ຖາ ໂອຕຣນ຺ໂຕ ຍາວ ມູລາ ອາທາຍ ກມ຺ເມ ອຸປເນຕິ , ເອວໍ ພຄວາ “ອິເມ, ພິກ຺ຂເວ, ຈຕ຺ຕາໂຣ ອາຫາຣາ ກິໍ ນິທານາ, ກິໍ ສມຸທຍາ, ກິໍ ຊາຕິກາ, ກິໍ ປພວາ? ອິເມ ຈຕ຺ຕາໂຣ ອາຫາຣາ ຕຓ຺ຫານິທານາ, ຕຓ຺ຫາສມຸທຍາ, ຕຓ຺ຫາຊາຕິກາ, ຕຓ຺ຫາປພວາ. ຕຓ຺ຫາ ຈາຍໍ, ພິກ຺ຂເວ, ກິໍ ນິທານາ? ເວທນາ, ຜສ຺ໂສ, ສຬາຍຕນໍ, ນາມຣູປໍ, ວິຎ຺ຎາຓໍ. ສງ຺ຂາຣາ ກິໍ ນິທານາ...ເປ... ສງ຺ຂາຣາ ອວິຊ຺ຊານິທານາ, ອວິຊ຺ຊາສມຸທຍາ, ອວິຊ຺ຊາຊາຕິກາ, ອວິຊ຺ຊາປພວາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑. ໑໑) ມຊ຺ຌໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ຍາວ ອາທິໂຕ ເທເສຕິ.

ກສ຺ມາ ປເນວໍ ເທເສຕີຕິ? ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທສ຺ສ ສມນ຺ຕພທ຺ທກຕ຺ຕາ, ສຍຎ຺ຈ ເທສນາວິລາສປ຺ປຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ສມນ຺ຕພທ຺ທໂກ ຫິ ປຕິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທ ຕໂຕ ຕໂຕ ຎາຍປ຺ປຕິເວທາຍ ສໍວຕ຺ຕຕິ. ເທສນາວິລາສປ຺ປຕ຺ໂຕ ຈ ພຄວາ ຈຕຸເວສາຣຊ຺ຊປຕິສມ຺ພິທາໂຍເຄນ ຈຕຸພ຺ພິທຄມ຺ພີຣພາວປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຈ. ໂສ ເທສນາວິລາສປ຺ປຕ຺ຕຕ຺ຕາ ນານານເຍເຫວ ທມ຺ມໍ ເທເສຕິ. ວິເສສໂຕ ປນສ຺ສ ຍາ ອາທິໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ອນຸໂລມເທສນາ, ສາ ປວຕ຺ຕິກາຣຓວິພາຄສມ຺ມູຬ຺ຫໍ ເວເນຍ຺ຍຊນໍ ສມນຸປສ຺ສໂຕ ຍຖາສເກຫິ ກາຣເຓຫິ ປວຕ຺ຕິສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິກ຺ກມສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖຎ຺ຈ ປວຕ຺ຕິຕາຕິ ຎາຕພ຺ພາ.

ຍາ ປຣິໂຍສານໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ປຕິໂລມເທສນາ, ສາ “ກິຈ຺ຉໍ ວຕາຍໍ ໂລໂກ ອາປນ຺ໂນ ຊາຍຕິ ຈ ຊີຍຕິ ຈ ມີຍຕິ ຈາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໒. ໕໗) ອາທິນາ ນເຍນ ກິຈ຺ຉາປນ຺ນໍ ໂລກມນຸວິໂລກຍໂຕ ປຸພ຺ພພາຄປ຺ປຕິເວທານຸສາເຣນ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ຊຣາມຣຓາທິກສ຺ສ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ອຕ຺ຕນາທິຄຕກາຣຓສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ. ຍາ ປນ ມຊ຺ຌໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ຍາວ ອາທິ, ສາ ອາຫາຣນິທານວວຕ຺ຖາປນານຸສາເຣນ ຍາວ ອຕີຕໍ ອທ຺ທານໍ ອຕິຫຣິຕ຺ວາ ປຸນ ອຕີຕທ຺ທໂຕ ປພຸຕິ ເຫຕຸຜລປຕິປາຕິສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ. ຍາ ປນ ມຊ຺ຌໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ຍາວ ປຣິໂຍສານາ ປວຕ຺ຕາ, ສາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ເນ ອທ຺ທາເນ ອນາຄຕທ຺ທເຫຕຸສມຸຕ຺ຖານໂຕ ປພຸຕິ ອນາຄຕທ຺ທສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ. ຕາສຸ ຍາ ສາ ປວຕ຺ຕິກາຣຓສມ຺ມູຬ຺ຫສ຺ສ ເວເນຍ຺ຍຊນສ຺ສ ຍຖາສເກຫິ ກາຣເຓຫິ ປວຕ຺ຕິສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິກ຺ກມສນ຺ທສ຺ສນຕ຺ຖຎ຺ຈ ອາທິໂຕ ປຕ຺ຖາຍ ອນຸໂລມເທສນາ ວຸຕ຺ຕາ, ສາ ອິທ ນິກ຺ຂິຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

ກສ຺ມາ ປເນຕ຺ຖ ອວິຊ຺ຊາ ອາທິໂຕ ວຸຕ຺ຕາ? ກິໍ ປກຕິວາທີນໍ ປກຕິ ວິຍ ອວິຊ຺ຊາປິ ອກາຣຓໍ ມູລກາຣຓໍ ໂລກສ຺ສາຕິ? ນ ອກາຣຓໍ. “ອາສວສມຸທຍາ ອວິຊ຺ຊາສມຸທໂຍ”ຕິ ຫິ ອວິຊ຺ຊາຍ ກາຣຓໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ອຕ຺ຖິ ປນ ປຣິຍາໂຍ ເຍນ ມູລກາຣຓໍ ສິຍາ. ໂກ ປນ ໂສຕິ? ວຕ຺ຕກຖາຍ ສີສພາໂວ. ພຄວາ ຫິ ວຕ຺ຕກຖໍ ກເຖນ຺ໂຕ ເທ຺ວ ທມ຺ເມ ສີສໍ ກຕ຺ວາ ກເຖສິ – ອວິຊ຺ຊໍ ວາ ພວຕຓ຺ຫໍ ວາ. ຍຖາຫ – “ປຸຣິມາ, ພິກ຺ຂເວ, ໂກຕິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ ອວິຊ຺ຊາຍ ‘ອິໂຕ ປຸພ຺ເພ ອວິຊ຺ຊາ ນາໂຫສິ, ອຖ ປຈ຺ຉາ ສມພວີ’ຕິ. ເອວເຎ຺ຈຕໍ, ພິກ຺ຂເວ, ວຸຈ຺ຈຕິ, ອຖ ຈ ປນ ປຎ຺ຎາຍຕິ ‘ອິທປ຺ປຈ຺ຈຍາ ອວິຊ຺ຊາ’”ຕິ (ອ. ນິ. ໑໐. ໖໑); ພວຕຓ຺ຫໍ ວາ, ຍຖາຫ – “ປຸຣິມາ, ພິກ຺ຂເວ, ໂກຕິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕິ ພວຕຓ຺ຫາຍ

‘ឥតោ បុព្ពេ ភវតណ្ហា នាហោសិ, អថ បច្ឆា សមភវី’តិ។ ឯវញ្ចេតំ, ភិក្ខវេ, វុច្ចតិ, អថ ច បន បញ្ញាយតិ ‘ឥទប្បច្ចយា ភវតណ្ហា”តិ (អ។ និ។ ១០។៦២)។

កស្មា បន ភគវា វដ្ដកថំ កថេន្តោ ឥមេ ទ្វេ ធម្មេ សីសំ កត្វា កថេសីតិ? សុគតិទុគ្គតិគាមិនោ កម្មស្ស វិសេសហេតុភូតត្តា។ ទុគ្គតិគាមិនោ ហិ កម្មស្ស វិសេសហេតុ អវិជ្ជា។ កស្មា? យស្មា អវិជ្ជាភិភូតោ បុថុជ្ជនោ, អគ្គិសន្តាបលគុឡាភិឃាតបរិស្សមាភិភូតា វជ្ឈគាវី តាយ បរិស្សមាតុរតាយ និរស្សាទម្បិ អត្តនោ អនត្ថាវហម្បិ ច ឧណ្ហោទកបានំ វិយ, កិលេសសន្តាបតោ និរស្សាទម្បិ ទុគ្គតិវិនិបាតនតោ ច អត្តនោ អនត្ថាវហម្បិ បាណាតិបាតាទិអនេកប្បការំ ទុគ្គតិគាមិកម្មំ អារភតិ។ សុគតិគាមិនោ បន កម្មស្ស វិសេសហេតុ ភវតណ្ហា។ កស្មា? យស្មា ភវតណ្ហាភិភូតោ បុថុជ្ជនោ, យថា វុត្តប្បការា គាវី សីតុទកតណ្ហាយ សអស្សាទំ អត្តនោ បរិស្សមវិនោទនញ្ច សីតុទកបានំ វិយ, កិលេសវិរហិតតាយ សអស្សាទំ សុគតិសម្បាបនតោ អត្តនោ ទុគ្គតិទុក្ខបរិស្សមវិនោទនញ្ច បាណាតិបាតាវេរមណិអាទិអនេកប្បការំ សុគតិគាមិកម្មំ អារភតិ។

ឯតេសុ បន វដ្ដកថាយ សីសភូតេសុ ធម្មេសុ កត្ថចិ ភគវា ឯកធម្មមូលិកំ ទេសនំ ទេសេតិ, សេយ្យថិទំ – “ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជូបនិសា សង្ខារា, សង្ខារូបនិសំ វិញ្ញាណ”ន្តិអាទិ (សំ។ និ។ ២។២៣)។ តថា “ឧបាទានិយេសុ, ភិក្ខវេ, ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សិនោ វិហរតោ តណ្ហា បវឌ្ឍតិ, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទាន”ន្តិអាទិ (សំ។ និ។ ២។៥២)។ កត្ថចិ ឧភយមូលិកម្បិ, សេយ្យថិទំ – “អវិជ្ជានីវរណស្ស, ភិក្ខវេ, ពាលស្ស តណ្ហាយ សម្បយុត្តស្ស ឯវមយំ កាយោ សមុទាគតោ។ ឥតិ អយញ្ចេវ កាយោ ពហិទ្ធា ច នាមរូបំ ឥត្ថេតំ ទ្វយំ, ទ្វយំ បដិច្ច ផស្សោ, សឡេវាយតនានិ យេហិ ផុដ្ឋោ ពាលោ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេតី”តិអាទិ (សំ។ និ។ ២។១៩)។ តាសុ តាសុ ទេសនាសុ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ អយមេត្ថ អវិជ្ជាវសេន ឯកធម្មមូលិកា ទេសនាតិ វេទិតព្ពា។ ឯវំ តាវេត្ថ ទេសនាភេទតោ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

‘អត្ថតោ’តិ អវិជ្ជាទីនំ បទានំ អត្ថតោ, សេយ្យថិទំ – បូរេតុំ អយុត្តដ្ឋេន កាយទុច្ចរិតាទិ អវិន្ទិយំ នាម; អលទ្ធព្ពន្តិ អត្ថោ។ តំ អវិន្ទិយំ វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា។ តព្ពិបរីតតោ កាយសុចរិតាទិ វិន្ទិយំ នាម, តំ វិន្ទិយំ ន វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា។ ខន្ធានំ រាសដ្ឋំ, អាយតនានំ អាយតនដ្ឋំ, ធាតូនំ សុញ្ញដ្ឋំ, សច្ចានំ តថដ្ឋំ, ឥន្ទ្រិយានំ អាធិបតេយ្យដ្ឋំ អវិទិតំ ករោតីតិ អវិជ្ជា។ ទុក្ខាទីនំ បីឡនាទិវសេន វុត្តំ ចតុព្ពិធំ ចតុព្ពិធំ អត្ថំ អវិទិតំ ករោតីតិបិ អវិជ្ជា។ អន្តវិរហិតេ សំសារេ សព្ពយោនិគតិភវវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេសុ សត្តេ ជវាបេតីតិ អវិជ្ជា។ បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានេសុ ឥត្ថិបុរិសាទីសុ ជវតិ, វិជ្ជមានេសុបិ ខន្ធាទីសុ ន ជវតីតិ អវិជ្ជា។ អបិច ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ វត្ថារម្មណានំ បដិច្ចសមុប្បាទបដិច្ចសមុប្បន្នានញ្ច ធម្មានំ ឆាទនតោបិ អវិជ្ជា។

យំ បដិច្ច ផលមេតិ សោ បច្ចយោ។ បដិច្ចាតិ ន វិនា តេន; តំ អបច្ចក្ខិត្វាតិ អត្ថោ។ ឯតីតិ ឧប្បជ្ជតិ ចេវ បវត្តតិ ចាតិ អត្ថោ។ អបិ ច ឧបការកដ្ឋោ បច្ចយដ្ឋោ។ អវិជ្ជា ច សា បច្ចយោ ចាតិ អវិជ្ជាបច្ចយោ។ តស្មា អវិជ្ជាបច្ចយា។

សង្ខតមភិសង្ខរោន្តីតិ សង្ខារា. អបិច អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារា ចាតិ ទុវិធា សង្ខារា. តត្ថ បុញ្ញាបុញ្ញានេញ្ជាភិសង្ខារា តយោ, កាយវចីចិត្តសង្ខារា តយោតិ ឥមេ ឆ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា. តេ សព្វេបិ លោកិយកុសលាកុសលចេតនាមត្តមេវ ហោន្តិ.

សង្ខតសង្ខារោ, អភិសង្ខតសង្ខារោ, អភិសង្ខរណកសង្ខារោ, បយោគាភិសង្ខារោតិ ឥមេ បន ចត្តារោ សង្ខារសទ្ទេន អាគតសង្ខារា. តត្ថ “អនិច្ចា វត សង្ខារា”តិអាទីសុ (ទី. និ. ២.២២១, ២៧២; សំ. និ. ១.១៨៦; ២.១៤៣) វុត្តា សព្វេបិ សប្បច្ចយា ធម្មា ‘សង្ខតសង្ខារា’ នាម. កម្មនិព្វត្តា តេភូមកា រូបារូបធម្មា ‘អភិសង្ខតសង្ខារា’តិ អដ្ឋកថាសុ វុត្តា. តេបិ “អនិច្ចា វត សង្ខារា”តិ ឯត្ថេវ សង្គហំ គច្ឆន្តិ. វិសុំ បន នេសំ អាគតដ្ឋានំ ន បញ្ញាយតិ. តេភូមកកុសលាកុសលចេតនា បន ‘អភិសង្ខរណកសង្ខារោ’តិ វុច្ចតិ. តស្ស “អវិជ្ជាគតោយំ, ភិក្ខវេ, បុរិសបុគ្គលោ បុញ្ញញ្ចេ សង្ខារំ អភិសង្ខរោតី”តិអាទីសុ (សំ. និ. ២.៥១) អាគតដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ. កាយិកចេតសិកំ បន វីរិយំ ‘បយោគាភិសង្ខារោ’តិ វុច្ចតិ. សោ “យាវតិកា អភិសង្ខារស្ស គតិ, តាវតិកំ គន្ត្វា អក្ខាហតំ មញ្ញេ អដ្ឋាសី”តិអាទីសុ (អ. និ. ៣.១៥) អាគតោ.

ន កេវលញ្ច ឯតេហេវ, អញ្ញេបិ “សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជន្តស្ស ខោ, អាវុសោ វិសាខ, ភិក្ខុនោ បឋមំ និរុជ្ឈតិ វចីសង្ខារោ, តតោ កាយសង្ខារោ, តតោ ចិត្តសង្ខារោ”តិអាទិនា (ម. និ. ១.៤៦៤) នយេន សង្ខារសទ្ទេន អាគតា អនេកសង្ខារា. តេសុ នត្ថិ សោ សង្ខារោ, យោ សង្ខតសង្ខារេ សង្គហំ ន គច្ឆេយ្យ. ឥតោ បរំ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណន្តិអាទីសុ យំ វុត្តំ តំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ.

អវុត្តេ បន វិជានាតីតិ វិញ្ញាណំ. នមតីតិ នាមំ. រុប្បតីតិ រូបំ. អាយេ តនោតិ, អាយតញ្ច នយតីតិ អាយតនំ. ផុសតីតិ ផស្សោ. វេទយតីតិ វេទនា. បរិតស្សតីតិ តណ្ហា. ឧបាទិយតីតិ ឧបាទានំ. ភវតិ ភាវយតិ ចាតិ ភវោ. ជននំ ជាតិ. ជីរណំ ជរា. មរន្តិ ឯតេនាតិ មរណំ. សោចនំ សោកោ. បរិទេវនំ បរិទេវោ. ទុក្ខយតីតិ ទុក្ខំ; ឧប្បាទដ្ឋិតិវសេន វា ទ្វេធា ខនតីតិ ទុក្ខំ. ទុម្មនស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ. ភុសោ អាយាសោ ឧបាយាសោ.

សម្ភវន្តីតិ និព្វត្តន្តិ. ន កេវលញ្ច សោកាទីហេវ, អថ ខោ សព្វបទេហិ ‘សម្ភវន្តី’តិ បទស្ស យោជនា កាតព្វា. ឥតរថា ហិ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ វុត្តេ កិំ ករោន្តីតិ ន បញ្ញាយេយ្យ. “សម្ភវន្តី”តិ បន យោជនាយ សតិ “អវិជ្ជា ច សា បច្ចយោ ចាតិ អវិជ្ជាបច្ចយោ; តស្មា អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សម្ភវន្តី”តិ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នវវត្ថានំ កតំ ហោតិ. ឯស នយោ សព្វត្ថ.

ឯវន្តិ និទ្ទិដ្ឋនយនិទស្សនំ. តេន អវិជ្ជាទីហេវ ការណេហិ, ន ឥស្សរនិម្មានាទីហីតិ ទស្សេតិ. ឯតស្សាតិ យថាវុត្តស្ស. កេវលស្សាតិ អសម្មិស្សស្ស សកលស្ស វា. ទុក្ខក្ខន្ធស្សាតិ ទុក្ខសមូហស្ស, ន សត្តស្ស, ន សុខសុភាទីនំ. សមុទយោតិ និព្វត្តិ. ហោតីតិ សម្ភវតិ. ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ.

‘លក្ខណាទិតោ’តិ អវិជ្ជាទីនំ លក្ខណាទិតោ, សេយ្យថិទំ – អញ្ញាណលក្ខណា អវិជ្ជា, សម្មោហនរសា, ឆាទនបច្ចុបដ្ឋានា, អាសវបទដ្ឋានា។ អភិសង្ខរណលក្ខណា សង្ខារា, អាយូហនរសា, ចេតនាបច្ចុបដ្ឋានា, អវិជ្ជាបទដ្ឋានា។ វិជាននលក្ខណំ វិញ្ញាណំ, បុព្ពង្គមរសំ, បដិសន្ធិបច្ចុបដ្ឋានំ, សង្ខារបទដ្ឋានំ, វត្ថារម្មណបទដ្ឋានំ វា។ នមនលក្ខណំ នាមំ, សម្បយោគរសំ, អវិនិព្ភោគបច្ចុបដ្ឋានំ, វិញ្ញាណបទដ្ឋានំ។ រុប្បនលក្ខណំ រូបំ, វិកិរណរសំ, អព្យាកតបច្ចុបដ្ឋានំ, វិញ្ញាណបទដ្ឋានំ។ អាយតនលក្ខណំ សឡាយតនំ, ទស្សនាទិរសំ, វត្ថុទ្វារភាវបច្ចុបដ្ឋានំ , នាមរូបបទដ្ឋានំ។ ផុសនលក្ខណោ ផស្សោ, សង្ឃដ្ដនរសោ, សង្គតិបច្ចុបដ្ឋានោ, សឡាយតនបទដ្ឋានោ។ អនុភវនលក្ខណា វេទនា, វិសយរសសម្ភោគរសា, សុខទុក្ខបច្ចុបដ្ឋានា, ផស្សបទដ្ឋានា។ ហេតុលក្ខណា តណ្ហា, អភិនន្ទនរសា, អតិត្តិភាវបច្ចុបដ្ឋានា, វេទនាបទដ្ឋានា។ គហណលក្ខណំ ឧបាទានំ, អមុញ្ចនរសំ, តណ្ហាទឡ្ហត្តទិដ្ឋិបច្ចុបដ្ឋានំ, តណ្ហាបទដ្ឋានំ។ កម្មកម្មផលលក្ខណោ ភវោ, ភាវនភវនរសោ, កុសលាកុសលាព្យាកតបច្ចុបដ្ឋានោ, ឧបាទានបទដ្ឋានោ។ ជាតិអាទីនំ លក្ខណាទីនិ សច្ចនិទ្ទេសេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។ ឯវមេត្ថ លក្ខណាទិតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

‘ឯកវិធាទិតោ’តិ ឯត្ថ អវិជ្ជា អញ្ញាណាទស្សនមោហាទិភាវតោ ឯកវិធា, អប្បដិបត្តិមិច្ឆាបដិបត្តិតោ ទុវិធា តថា សង្ខារាសង្ខារតោ, វេទនាត្តយសម្បយោគតោ តិវិធា, ចតុសច្ចអប្បដិវេធតោ ចតុព្ពិធា, គតិបញ្ចកាទីនវច្ឆាទនតោ បញ្ចវិធា, ទ្វារារម្មណតោ បន សព្ពេសុបិ អរូបធម្មេសុ ឆព្ពិធតា វេទិតព្ពា។

សង្ខារា សាសវវិបាកធម្មធម្មាទិភាវតោ ឯកវិធា, កុសលាកុសលតោ ទុវិធា តថា បរិត្តមហគ្គតហីនមជ្ឈិមមិច្ឆត្តនិយតានិយតតោ, តិវិធា បុញ្ញាភិសង្ខារាទិភាវតោ, ចតុព្ពិធា ចតុយោនិគមនតោ, បញ្ចវិធា បញ្ចគតិគាមិតោ។

វិញ្ញាណំ លោកិយវិបាកាទិភាវតោ ឯកវិធំ, សហេតុកាហេតុកាទិតោ ទុវិធំ, ភវត្តយបរិយាបន្នតោ វេទនាត្តយសម្បយោគតោ អហេតុកទុហេតុកតិហេតុកតោ ច តិវិធំ, យោនិគតិវសេន ចតុព្ពិធំ បញ្ចវិធញ្ច។

នាមរូបំ វិញ្ញាណសន្និស្សយតោ កម្មបច្ចយតោ ច ឯកវិធំ, សារម្មណានារម្មណតោ ទុវិធំ, អតីតាទិតោ តិវិធំ, យោនិគតិវសេន ចតុព្ពិធំ បញ្ចវិធញ្ច។

សឡាយតនំ សញ្ជាតិសមោសរណដ្ឋានតោ ឯកវិធំ, ភូតប្បសាទវិញ្ញាណាទិតោ ទុវិធំ, សម្បត្តាសម្បត្តនោភយគោចរតោ តិវិធំ, យោនិគតិបរិយាបន្នតោ ចតុព្ពិធំ បញ្ចវិធញ្ចាតិ ឥមិនា នយេន ផស្សាទីនម្បិ ឯកវិធាទិភាវោ វេទិតព្ពោតិ។ ឯវមេត្ថ ឯកវិធាទិតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

‘អង្គានញ្ច វវត្ថានា’តិ សោកាទយោ ចេត្ថ ភវចក្កស្ស អវិច្ឆេទទស្សនត្ថំ វុត្តា។ ជរាមរណាភិភូតស្ស ហិ ពាលស្ស តេ សម្ភវន្តិ។ យថាហ – “អស្សុតវា, ភិក្ខវេ, បុថុជ្ជនោ សារីរិកាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡិំ កន្ទតិ

សម្មោហមាបជ្ជតី”តិ (វិ· ដី· ៣·១៥១)។ យាវ ច តេសំ បវត្តិ តាវ អវិជ្ជាយាតិ បុនបិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ សម្ពន្ធេន ហោតិ ភវចក្កំ។ តស្មា តេសម្បិ ជរាមរណេហេវ ឯកសម្ពន្ធំ កត្វា ទ្វាទសេវ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានីតិ ទេសិតព្ពានិ។ ឯវមេត្ថ អង្គានំ វវត្ថានតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។ អយំ តាវេត្ថ បច្ចយាការវសេន សង្ខេបកថា។

បច្ចយាការវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អវិជ្ជាបទនិទ្ទេសោ

១១៩. ឥទានិ និទ្ទេសវារវសេន វិត្ថារកថា ហោតិ។ “អវិជ្ជា បច្ចយា សង្ខារា”តិ ហិ វុត្តំ។ តត្ថ អវិជ្ជាបច្ចយេសុ សង្ខារេសុ ជនេតព្វេសុ យស្មា បុត្តេ ជនេតព្វេ បធានំ បិតា ជនីយតិ។ ឯវញ្ហិ សតិ ‘បិតុស្ស បុត្តោ, មាតុស្ស បុត្តោ’តិ បុត្តោ សុកថិតោ ហោតិ។ តស្មា ទេសនាក្កមេនេវ វត្វា សង្ខារានំ ជនកត្តេន បិតុសទិសំ អវិជ្ជំ តាវ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមា អវិជ្ជា? ទុក្ខេ អញ្ញាណន្តិអាទិមាហ។

តត្ថ យស្មា អយំ អវិជ្ជា ទុក្ខសច្ចស្ស យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បស្សិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ, ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា គណ្ហិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា “ទុក្ខេ អញ្ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ។ តថា យស្មា ទុក្ខសមុទយស្ស ទុក្ខនិរោធស្ស ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បស្សិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ, ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា គណ្ហិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណន្តិ វុច្ចតិ។ ឥមេសុ ចតូសុ ឋានេសុ សុត្តន្តិកបរិយាយេន អញ្ញាណំ អវិជ្ជាតិ គហិតំ។

និក្ខេបកណ្ឌេ (ធ· ស· ១០៩៧) បន អភិធម្មបរិយាយេន “បុព្ពន្តេ អញ្ញាណ”ន្តិ អបរេសុបិ ចតូសុ ឋានេសុ អញ្ញាណំ គហិតំ។ តត្ថ បុព្ពន្តេតិ អតីតោ អទ្ធា, អតីតានិ ខន្ធធាតុអាយតនានិ។ អបរន្តេតិ អនាគតោ អទ្ធា, អនាគតានិ ខន្ធធាតុអាយតនានិ។ បុព្ពន្តាបរន្តេតិ តទុភយំ។ ឥទប្បច្ចយតាតិ សង្ខារាទីនំ ការណានិ អវិជ្ជាទីនិ អង្គានិ។ បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មាតិ អវិជ្ជាទីហិ និព្ពត្តា សង្ខារាទយោ ធម្មា។ តត្រាយំ អវិជ្ជា យស្មា អតីតានំ ខន្ធាទីនំ យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បស្សិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ, ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា គណ្ហិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា “បុព្ពន្តេ អញ្ញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ។ តថា យស្មា អនាគតានំ ខន្ធាទីនំ, អតីតានាគតានំ ខន្ធាទីនំ ឥទប្បច្ចយតាយ ចេវ បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មានញ្ច យាថាវសរសលក្ខណំ ជានិតុំ បស្សិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតិ, ឆាទេត្វា បរិយោនន្ធិត្វា គណ្ហិត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មា ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ អញ្ញាណន្តិ វុច្ចតិ។ ឥមេសុ អដ្ឋសុ ឋានេសុ អភិធម្មបរិយាយេន អញ្ញាណំ អវិជ្ជាតិ គហិតំ។

ឯវំ កិំ គហិតំ ហោតិ? កិច្ចតោ ចេវ ជាតិតោ ច អវិជ្ជា គហិតា នាម ហោតិ។ កថំ? អយញ្ហិ អវិជ្ជា ឥមានិ អដ្ឋ ឋានានិ ជានិតុំ បស្សិតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន ទេតីតិ កិច្ចតោ គហិតា; ឧប្បជ្ជមានាបិ ឥមេសុ អដ្ឋសុ ឋានេសុ ឧប្បជ្ជតីតិ ជាតិតោបិ គហិតា។ ឯវំ គហេត្វា បន “យំ ឯវរូបំ អញ្ញាណំ អទស្សន”ន្តិអាទីនិ បញ្ចវីសតិ បទានិ អវិជ្ជាយ លក្ខណំ ទស្សេតុំ គហិតានិ។

ตตฺถ ยสฺมา อยํ อวิชฺชา อิเมหิ อฏฺฐหิ ปเทหิ คหิตาปิ ปุน ปญฺจวีสติยา ปเทหิ ลกฺขเณ อคหิเต สุคฺคหิตา นาม น โหติ, ลกฺขเณ ปน คหิเตเยว สุคฺคหิตา นาม โหติ. ยถา ปุริโส ตํ โคณํ ปริเยสมาโน มนุสฺเส ปุจฺเฉยฺย – "อปิ, อยฺยา, เสตํ โคณํ ปสฺสถ, รตฺตํ โคณํ ปสฺสถา"ติ? เต เอวํ วเทยฺยุํ – "อิมสฺมึ รฏฺเฐ เสตรตฺตานิ โคณานิ อเนกานิ อตฺถิ, กึ เต โคณสฺส ลกฺขณ"นฺติ? อถ เตน 'สงฺฆาฏิ' วา 'นงฺคลํ' วาติ วุตฺเต โคโณ สุคฺคหิโต นาม ภเวยฺย; เอวเมว ยสฺมา อยํ อวิชฺชา อฏฺฐหิ ปเทหิ คหิตาปิ ปุน ปญฺจวีสติยา ปเทหิ ลกฺขเณ อคหิเต สุคฺคหิตา นาม น โหติ, ลกฺขเณ ปน คหิเตเยว สุคฺคหิตา นาม โหติ. ตสฺมา ยาวสฺสา ลกฺขณทสฺสนตฺถํ ปญฺจวีสติ ปทานิ คหิตานิ, เตสมฺปิ วเสน เวทิตพฺพา.

เสยฺยถีทํ – ญาณํ นาม ปญฺญา. สา อตฺถตฺถํ การณาการณํ จตุสจฺจธมฺมํ วิทิตํ ปากฏํ กโรติ. อยํ ปน อวิชฺชา อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ วิทิตํ ปากฏํ กาตุํ น เทตีติ ญาณปจฺจนีกโต อญฺญาณํ. ทสฺสนนฺติปิ ปญฺญา. สาปิ ตํ อาการํ ปสฺสติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ ปสฺสิตุํ น เทตีติ อทสฺสนํ. อภิสมโยติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ อภิสเมติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ อภิสเมตุํ น เทตีติ อนภิสมโย. อนุโพโธ สมฺโพโธ ปฏิเวโธติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ อนุพุชฺฌติ สมฺพุชฺฌติ ปฏิวิชฺฌติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ อนุพุชฺฌิตุํ สมฺพุชฺฌิตุํ ปฏิวิชฺฌิตุํ น เทตีติ อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ. สงฺคาหนาติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ คเหตฺวา ฆํสิตฺวา คณฺหาติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ คเหตฺวา ฆํสิตฺวา คณฺหิตุํ น เทตีติ อสงฺคาหนา. ปริโยคาหนาติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ โอคาหิตฺวา อนุปวิสิตฺวา คณฺหาติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ โอคาหิตฺวา อนุปวิสิตฺวา คณฺหิตุํ น เทตีติ อปริโยคาหนา. สมเปกฺขนาติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ สมํ สมฺมา จ เปกฺขติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ สมํ สมฺมา จ เปกฺขิตุํ น เทตีติ อสมเปกฺขนา. ปจฺจเวกฺขณาติปิ ปญฺญา. สา ตํ อาการํ ปจฺจเวกฺขติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ ปจฺจเวกฺขิตุํ น เทตีติ อปจฺจเวกฺขณา. นาสฺสา กิญฺจิ กมฺมํ ปจฺจกฺขํ อตฺถิ, สยญฺจ อปจฺจเวกฺขิตฺวา กตํ กมฺมนฺติ อปจฺจกฺขกมฺมํ. ทุมฺเมธภาวตาย ทุมฺเมชฺฌํ. พาลภาวตาย พาลฺยํ.

สมฺปชญฺญนฺติปิ ปญฺญา. สา อตฺถตฺถํ การณาการณํ จตุสจฺจธมฺมํ สมฺมา ปชานาติ. อวิชฺชา ปน อุปฺปชฺชิตฺวา ตํ อาการํ ปชานิตุํ น เทตีติ อสมฺปชญฺญํ. โมหนวเสน โมโห. ปโมหนวเสน ปโมโห. สมฺโมหนวเสน สมฺโมโห. อวินฺทิยํ วินฺทตีติอาทิวเสน อวิชฺชา. วฏฺฏสฺมึ โอหนติ โอสีทาเปตีติ อวิชฺโชโฆ. วฏฺฏสฺมึ โยเชตีติ อวิชฺชาโยโค. อปฺปหีนวเสน ปุนปฺปุนํ อุปฺปชฺชนโต จ อวิชฺชานุสโย. มคฺเค ปริยุฏฺฐิตโจรา อทฺธิเก วิย กุสลจิตฺตํ ปริยุฏฺฐาติ คณฺหาติ วิลุมฺปตีติ อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ. ยถา นครทฺวาเร ปลิฆสงฺขาตาย ลงฺคิยา ปติตาย อนฺโตนคเร มนุสฺสานํ พหินครคมนมฺปิ พหินคเร มนุสฺสานํ อนฺโตนครปเวสนมฺปิ ปจฺฉิชฺชติ, เอวเมว ยสฺส สกฺกายนคเร อยํ ปติตา ตสฺส นิพฺพานสมฺปาปกํ ญาณคมนํ ปจฺฉิชฺชตีติ อวิชฺชาลงฺคี นาม โหติ. อกุสลญฺจ ตํ มูลญฺจ, อกุสลานํ วา มูลนฺติ อกุสลมูลํ. ตํ ปน น อญฺญํ, อิธาธิปฺเปโต โมโหติ โมโห อกุสลมูลํ. อยํ วุจฺจติ อวิชฺชาติ อยํ เอวํลกฺขณา อวิชฺชา นามาติ วุจฺจติ. เอวํ ปญฺจวีสติปทวเสน อวิชฺชาย ลกฺขณํ เวทิตพฺพํ.

เอวํลกฺขณา ปนายํ อวิชฺชา ทุกฺขาทีสุ อญฺญาณนฺติ วุตฺตาปิ ทุกฺขสจฺจสฺส เอกเทสา โหติ, สหชาตา โหติ, ตํ อารมฺมณํ กโรติ,

ຉາເທຕິ; ສມຸທຍສຈ຺ຈສ຺ສ ນ ອຸປກາເຣາ ເຫາຕິ, ສຫຊາຕາ ເຫາຕິ, ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ກເຣາຕິ, ຉາເທຕິ; ນິເຣາທສຈ຺ຈສ຺ສ ເນວ ອຸປກາເຣາ ເຫາຕິ, ນ ສຫຊາຕາ, ນ ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ກເຣາຕິ, ເກວລໍ ຉາເທຕິ; ມຄ຺ຄສຈ຺ຈສ຺ສາປິ ນ ອຸປກາເຣາ, ນ ສຫຊາຕາ, ນ ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ກເຣາຕິ, ເກວລໍ ຉາເທຕິ. ທຸກ຺ຂາຣມ຺ມຓຕາ ອວິຊ຺ຊາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຍ຺ຈ ຉາເທຕິ. ສມຸທຍາຣມ຺ມຓຕາ ອວິຊ຺ຊາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຍ຺ຈ ຉາເທຕິ. ນິເຣາທາຣມ຺ມຓຕາ ອວິຊ຺ຊາ ນຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຍ຺ຈ ຉາເທຕິ. ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓຕາ ອວິຊ຺ຊາ ນຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຍ຺ຈ ຉາເທຕິ.

ເທ຺ວ ສຈ຺ຈາ ທຸທ຺ທສຕ຺ຕາ ຄມ຺ພີຣາ. ເທ຺ວ ສຈ຺ຈາ ຄມ຺ພີຣຕ຺ຕາ ທຸທ຺ທສາ. ອປິຈ ເຂາ ປນ ທຸກ຺ຂນິເຣາທໍ ອຣິຍສຈ຺ຈໍ ຄມ຺ພີຣຍ຺ຈ ທຸທ຺ທສຍ຺ຈ. ຕຕ຺ຖ ທຸກ຺ຂໍ ນາມ ປາກຏໍ, ລກ຺ຂຓສ຺ສ ປນ ທຸທ຺ທສຕ຺ຕາ ຄມ຺ພີຣໍ ນາມ ຊາຕໍ. ສມຸທເຍປິ ເອເສວ ນເຍາ. ຍຖາ ປນ ມຫາສມຸທ຺ທໍ ມເນ຺ຖຕ຺ວາ ເອາຊາຍ ນີຫຣຓໍ ນາມ ພາເຣາ, ສິເນຣຸປາທເຕາ ວາລິກາຍ ອຸທ຺ທຣຓໍ ນາມ ພາເຣາ, ປພ຺ພຕໍ ປີເຬຕ຺ວາ ຣສສ຺ສ ນີຫຣຓໍ ນາມ ພາເຣາ; ເອວເມວ ເທ຺ວ ສຈ຺ຈານິ ຄມ຺ພີຣຕາຍ ເອວ ທຸທ຺ທສານິ, ນິເຣາທສຈ຺ຈໍ ປນ ອຕິຄມ຺ພີຣຍ຺ຈ ອຕິທຸທ຺ທສຍ຺ຈາຕິ. ເອວໍ ທຸທ຺ທສຕ຺ຕາ ຄມ຺ພີຣານໍ ຄມ຺ພີຣຕ຺ຕາ ຈ ທຸທ຺ທສານໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ອຣິຍສຈ຺ຈານໍ ປຏິຈ຺ຉາທກໍ ເມາຫນ຺ທກາຣໍ ອຍໍ ວຸຈ຺ຈຕິ ອວິຊ຺ຊາຕິ.

ອວິຊ຺ຊາປທນິທ຺ເທເສາ.

ສງ຺ຂາຣປທນິທ຺ເທເສາ

ສງ຺ຂາຣປເທ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕສງ຺ຂາເຣສຸ ສງ຺ຂາຣສເທ຺ທນ ອາຄຕສງ຺ຂາເຣ ອປນຍິຕ຺ວາ ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາເຣເຍວ ທເສ຺ສຕຸໍ ຕຕ຺ຖ ກຕເມ ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາ? ປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ປຸນາຕີຕິ ອຕ຺ຕເນາ ກາຣກໍ, ປູເຣຕິ ຈສ຺ສ ອຊ຺ຌາສຍໍ, ປຸຊ຺ຊໍ ພວໍ ນິພ຺ພເຕ຺ຕຕີຕິ ປຸຍ຺ຍໍ. ອພິສງ຺ຂເຣາຕີຕິ ວິປາກໍ ກຏຕ຺ຕາຣູປຍ຺ຈາຕິ ອພິສງ຺ຂາເຣາ. ປຸຍ຺ຍຍ຺ຈ ອພິສງ຺ຂາເຣາ ປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣາ. ປຸຍ຺ຍປຏິປກ຺ຂເຕາ ອປຸຍ຺ຍໍ. ອປຸຍ຺ຍຍ຺ຈ ອພິສງ຺ຂາເຣາ ອປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣາ. ນ ອິຍ຺ຊຕີຕິ ອາເນຍ຺ຊໍ. ອາເນຍ຺ຊຍ຺ຈ ພວໍ ອພິສງ຺ຂເຣາຕີຕິ ອາເນຍ຺ຊາພິສງ຺ຂາເຣາ. ກາເຍນ ປວຕ຺ຕິເຕາ, ກາຍເຕາ ວາ ປວຕ຺ເຕາ, ກາຍສ຺ສ ວາ ສງ຺ຂາເຣາຕິ ກາຍສງ຺ຂາເຣາ. ວຈີສງ຺ຂາຣຈິຕ຺ຕສງ຺ຂາເຣສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ.

ຕຕ຺ຖ ປຖມຕ຺ຕິເກາ ປຣິວີມໍສນສຸຕ຺ຕວເສນ ຄຫິເຕາ. ຕຕ຺ຖ ຫິ "ປຸຍ຺ຍໍ ເຈ ສງ຺ຂາຣໍ ອພິສງ຺ຂເຣາຕິ, ປຸຍ຺ຍູປຄໍ ເຫາຕິ ວິຍ຺ຍາຓໍ. ອປຸຍ຺ຍໍ ເຈ ສງ຺ຂາຣໍ ອພິສງ຺ຂເຣາຕິ, ອປຸຍ຺ຍູປຄໍ ເຫາຕິ ວິຍ຺ຍາຓໍ. ອາເນຍ຺ຊໍ ເຈ ສງ຺ຂາຣໍ ອພິສງ຺ຂເຣາຕິ, ອາເນຍ຺ຊູປຄໍ ເຫາຕິ ວິຍ຺ຍາຓນ຺"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໕໑) ວຸຕ຺ຕໍ. ທຸຕິຍຕ຺ຕິເກາ ຕທນນ຺ຕຣສ຺ສ ວິພງ຺ຄສຸຕ຺ຕສ຺ສ ວເສນ ຄຫິເຕາ, ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສຸຕ຺ຕປຣິຍາເຍນ (ມ. ນິ. ໑.໑໐໒) ຄຫິເຕາຕິປິ ວຕ຺ຕຸໍ ວຏ຺ຏຕິເຍວ. ຕຕ຺ຖ ຫິ "ຕເຍາເມ, ອາວຸເສາ, ສງ຺ຂາຣາ. ກຕເມ ຕເຍາ? ກາຍສງ຺ຂາເຣາ, ວຈີສງ຺ຂາເຣາ, ຈິຕ຺ຕສງ຺ຂາເຣາ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໒) ວຸຕ຺ຕໍ. ກສ຺ມາ ປເນເຕ ອິມສ຺ມິໍ ສຸຕ຺ຕານໍ ວເສນ ເຕ ຄຫິຕາຕິ? ອຍໍ ອພິທມ຺ເມາ ນາມ ນ ອທຸນາກເຕາ, ນາປິ ພາຫິຣກິສີຫິ ວາ ສາວເກຫິ ວາ ເທວຕາຫິ ວາ ພາສິເຕາ. ສພ຺ພຍ຺ຍຸຊິນພາສິເຕາ ປນ ອຍໍ. ອພິທມ຺ເມປິ ຫິ ສຸຕ຺ຕປິ ເອກສທິສາວ ຕນ຺ຕິ ນິທ຺ທິຏ຺ຐາຕິ ຎາຍສ຺ສຕ຺ຖສ຺ສ ທີປນຕ຺ຖໍ.

ឥទានិ តេ សង្ខារេ បភេទតោ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមោ បុញ្ញាភិសង្ខារោតិអាទិមាហ។ តត្ថ កុសលា ចេតនាតិ អនិយមតោ ចតុភូមិកចេតនាបិ វុត្តា។ កាមាវចរា រូបាវចរាតិ និយមិត្វា បន អដ្ឋ កាមាវចរកុសលចេតនា, បញ្ច រូបាវចរកុសលចេតនាតិ តេរស ចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ នាម។ ទានមយាតិអាទីហិ តាសំយេវ ចេតនានំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុវសេន បវត្តិ ទស្សិតា។ តត្ថ អដ្ឋ កាមាវចរាវ ទានសីលមយា ហោន្តិ។ ភាវនាមយា បន តេរសបិ។ យថា ហិ បគុណំ គន្ថំ សជ្ឈាយមានោ ឯកំ ទ្វេ អនុសន្ធិគតេបិ ន ជានាតិ, បច្ឆា អាវជ្ជន្តោ ជានាតិ; ឯវមេវ កសិណបរិកម្មំ ករោន្តស្ស បគុណជ្ឈានំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស បគុណកម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តស្ស ញាណវិប្បយុត្តាបិ ភាវនា ហោតិ។ តេន វុត្តំ “ភាវនាមយា បន តេរសបី”តិ។

តត្ថ ទានមយាទីសុ “ទានំ អារព្ភ ទានមធិកិច្ច យា ឧប្បជ្ជតិ ចេតនា សញ្ចេតនា ចេតយិតត្តំ – អយំ វុច្ចតិ ទានមយោ បុញ្ញាភិសង្ខារោ។ សីលំ អារព្ភ...បេ... ភាវនំ អារព្ភ ភាវនមធិកិច្ច យា ឧប្បជ្ជតិ ចេតនា សញ្ចេតនា ចេតយិតត្តំ – អយំ វុច្ចតិ ភាវនាមយោ បុញ្ញាភិសង្ខារោ”តិ (វិភ។ ៧៦៩) អយំ សង្ខេបទេសនា។

ចីវរាទីសុ បន ចតូសុ បច្ចយេសុ រូបាទីសុ វា ឆសុ អារម្មណេសុ អន្នាទីសុ វា ទសសុ ទានវត្ថូសុ តំ តំ ទេន្តស្ស តេសំ ឧប្បាទនតោ បដ្ឋាយ បុព្វភាគេ បរិច្ចាគកាលេ បច្ឆា សោមនស្សចិត្តេន អនុស្សរណេ ចាតិ តីសុ កាលេសុ បវត្តា ចេតនា ទានមយា នាម។ សីលបរិបូរណត្ថាយ បន ‘បព្ពជិស្សាមី’តិ វិហារំ គច្ឆន្តស្ស បព្ពជន្តស្ស មនោរថំ មត្ថកំ បាបេត្វា ‘បព្ពជិតោ វតម្ហិ សាធុ សុដ្ឋូ’តិ អាវជ្ជេន្តស្ស បាតិមោក្ខំ សំវរន្តស្ស ចីវរាទយោ បច្ចយេ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អាបាថគតេសុ រូបាទីសុ ចក្ខុទ្វារាទីនិ សំវរន្តស្ស អាជីវំ សោធេន្តស្ស ច បវត្តា ចេតនា សីលមយា នាម។ បដិសម្ភិទាយំ វុត្តេន វិបស្សនាមគ្គេន ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ភាវេន្តស្ស រូបេ...បេ... ធម្មេ, ចក្ខុវិញ្ញាណំ...បេ... មនោវិញ្ញាណំ, ចក្ខុសម្ផស្សំ...បេ... មនោសម្ផស្សំ, ចក្ខុសម្ផស្សជំ វេទនំ...បេ... មនោសម្ផស្សជំ វេទនំ, រូបសញ្ញំ ...បេ... ធម្មសញ្ញំ ជរាមរណំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ ភាវេន្តស្ស បវត្តា ចេតនា ភាវនាមយា នាមាតិ អយំ វិត្ថារកថា។

អបុញ្ញាភិសង្ខារនិទ្ទេសេ អកុសលា ចេតនាតិ ទ្វាទសអកុសលចិត្តសម្បយុត្តា ចេតនា។ កាមាវចរាតិ កិញ្ចាបិ តត្ថ ឋបេត្វា ទ្វេ ទោមនស្សសហគតចេតនា សេសា រូបារូបភវេបិ ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ បន បដិសន្ធិំ ន អាកឌ្ឍន្តិ, កាមាវចរេយេវ បដិសន្ធិវសេន វិបាកំ អវធារេន្តីតិ កាមាវចរាត្វេវ វុត្តា។

អានេញ្ជាភិសង្ខារនិទ្ទេសេ កុសលា ចេតនា អរូបាវចរាតិ ចតស្សោ អរូបាវចរកុសលចេតនា។ ឯតា ហិ ចតស្សោ អនិញ្ជនដ្ឋេន អនិញ្ជស្ស ច អភិសង្ខរណដ្ឋេន អានេញ្ជាភិសង្ខារោតិ វុច្ចន្តិ។ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានតោ ហិ តិស្សោ កុសលវិបាកកិរិយាចេតនា ទ្វាទស អរូបាវចរចេតនាតិ បញ្ចទស ធម្មា អនិច្ចលដ្ឋេន អផន្ទនដ្ឋេន អានេញ្ជា នាម។ តត្ថ រូបាវចរា កុសលា ចេតនា អនិញ្ជា សមានាបិ អត្តនា សរិក្ខកម្បិ អសរិក្ខកម្បិ ឥញ្ជកម្បិ អនិញ្ជកម្បិ រូបារូបំ ជនេតីតិ អានេញ្ជាភិសង្ខារោ នាម ន ហោតិ។ វិបាកកិរិយចេតនា បន អវិបាកត្តា វិបាកំ ន អភិសង្ខរោន្តិ, តថា អរូបាវចរា វិបាកកិរិយចេតនាបីតិ ឯកាទសាបិ ឯតា ចេតនា អានេញ្ជាវ ន អភិសង្ខារា។

ចតុត្តិំសា បន អរូបាវចរកុសលចេតនា យថា ហត្ថិអស្សាទីនំ សទិសាវ ឆាយា ហោន្តិ, ឯវំ អត្តនា សទិសំ និច្ចលំ អរូបមេវ ជនេតីតិ អានេញ្ជាភិសង្ខារោតិ វុច្ចតីតិ។

ឯវំ បុញ្ញាភិសង្ខារវសេន តេរស, អបុញ្ញាភិសង្ខារវសេន ទ្វាទស, អានេញ្ជាភិសង្ខារវសេន ចតស្សោតិ សង្ខារបទេន បរិបិណ្ឌិតា ឯកូនតិំស ចេតនា ហោន្តិ។ ឥតិ ភគវា អបរិមាណេសុ ចក្កវាឡេសុ អបរិមាណានំ សត្តានំ ឧប្បជ្ជនកកុសលាកុសលចេតនា មហាតុលាយ ធារយមានោ វិយ, នាឡិយំ បក្ខិបិត្វា មិនមានោ វិយ ច សព្វញ្ញុតញ្ញាណេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា ឯកូនតិំសមេវ ទស្សេសិ។

ឥទានិ អបរិមាណេសុ ចក្កវាឡេសុ អបរិមាណា សត្តា កុសលាកុសលកម្មំ អាយូហមានា យេហិ ទ្វារេហិ អាយូហន្តិ, តានិ តីណិ កម្មទ្វារានិ ទស្សេន្តោ តត្ថ កតមោ កាយសង្ខារោ? កាយសញ្ចេតនាតិអាទិមាហ។ តត្ថ កាយសញ្ចេតនាតិ កាយវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា កាយទ្វារតោ បវត្តា អដ្ឋ កាមាវចរកុសលចេតនា ទ្វាទស អកុសលចេតនាតិ សមវីសតិ ចេតនា; កាយទ្វារេ អាទានគ្គហណចោបនំ បាបយមានា ឧប្បន្នា វីសតិ កុសលាកុសលចេតនាបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។

វចីសញ្ចេតនាតិ វចីវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា វចីទ្វារតោ បវត្តា តាយេវ វីសតិ ចេតនា; វចីទ្វារេ ហនុសញ្ចោបនំ វាក្យភេទំ បាបយមានា ឧប្បន្នា វីសតិ ចេតនាបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ អភិញ្ញាចេតនា បនេត្ថ បរតោ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ន ហោតីតិ ន គហិតា។ យថា ច អភិញ្ញាចេតនា, ឯវំ ឧទ្ធច្ចចេតនាបិ ន ហោតិ។ តស្មា សាបិ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយភាវេ អបនេតព្វា។ អវិជ្ជាបច្ចយា បន សង្ខារបទា ហោន្តិ។

មនោសញ្ចេតនាតិ ឧភោបិ វិញ្ញត្តិយោ អសមុដ្ឋាបេត្វា មនោទ្វារេ ឧប្បន្នា សព្វាបិ ឯកូនតិំស ចេតនា។ ឥតិ ភគវា អបរិមាណេសុ ចក្កវាឡេសុ អបរិមាណា សត្តា កុសលាកុសលកម្មំ អាយូហមានា ឥមេហិ តីហិ ទ្វារេហិ អាយូហន្តីតិ អាយូហនកម្មទ្វារំ ទស្សេសិ។

ឥមេសំ បន ទ្វិន្នម្បិ តិកានំ អញ្ញមញ្ញំ សម្ពន្ធោ វេទិតព្វោ។ កថំ? បុញ្ញាភិសង្ខារោ ហិ កាយទុច្ចរិតា វិរតស្ស សិយា កាយសង្ខារោ, វចីទុច្ចរិតា វិរតស្ស សិយា វចីសង្ខារោ។ ឯវំ អដ្ឋ កុសលចេតនា កាមាវចរា បុញ្ញាភិសង្ខារោ ច ហោតិ កាយសង្ខារោ ច វចីសង្ខារោ ច។ មនោទ្វារេ ឧប្បន្នា បន តេរស ចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ ច ហោតិ ចិត្តសង្ខារោ ច។ អបុញ្ញាភិសង្ខារោបិ កាយទុច្ចរិតវសេន បវត្តិយំ សិយា កាយសង្ខារោ, វចីទុច្ចរិតវសេន បវត្តិយំ សិយា វចីសង្ខារោ, ទ្វេ ទ្វារានិ មុញ្ចិត្វា មនោទ្វារេ បវត្តិយំ សិយា ចិត្តសង្ខារោតិ។ ឯវំ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ កាយសង្ខារោបិ ហោតិ វចីសង្ខារោបិ ចិត្តសង្ខារោបិ។

កាយសង្ខារោ បន សិយា បុញ្ញាភិសង្ខារោ, សិយា អបុញ្ញាភិសង្ខារោ, ន អានេញ្ជាភិសង្ខារោ។ តថា វចីសង្ខារោ។ ចិត្តសង្ខារោ បន សិយា បុញ្ញាភិសង្ខារោ , សិយា អបុញ្ញាភិសង្ខារោ, សិយា អានេញ្ជាភិសង្ខារោតិ។ ឥមេ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា នាម។

កថំ បនេតំ ជានិតព្វំ – ឥមេ សង្ខារា អវិជ្ជាបច្ចយា ហោន្តីតិ? អវិជ្ជាភាវេ ភាវតោ។ យស្ស ហិ ទុក្ខាទីសុ អវិជ្ជាសង្ខាតំ អញ្ញាណំ អប្បហីនំ ហោតិ, សោ ទុក្ខេ តាវ បុព្ពន្តាទីសុ ច អញ្ញាណេន សំសារទុក្ខំ សុខសញ្ញាយ គហេត្វា តស្សេវ ហេតុភូតេ តិវិធេបិ សង្ខារេ អារភតិ , សមុទយេ អញ្ញាណេន ទុក្ខហេតុភូតេបិ តណ្ហាបរិក្ខារេ សង្ខារេ សុខហេតុតោ បស្សន្តោ អារភតិ, និរោធេ បន មគ្គេ ច អញ្ញាណេន ទុក្ខស្ស អនិរោធភូតេបិ គតិវិសេសេ ទុក្ខនិរោធសញ្ញី ហុត្វា និរោធស្ស ច អមគ្គភូតេសុបិ យញ្ញាមរតបាទីសុ និរោធមគ្គសញ្ញី ហុត្វា ទុក្ខនិរោធំ បត្ថយមានោ យញ្ញាមរតបាទិមុខេន តិវិធេបិ សង្ខារេ អារភតិ។

អបិច សោ តាយ ចតូសុ សច្ចេសុ អប្បហីនាវិជ្ជតាយ វិសេសតោ ជាតិជរារោគមរណាទិអនេកាទីនវវោកិណ្ណម្បិ បុញ្ញផលសង្ខាតំ ទុក្ខំ ទុក្ខតោ អជានន្តោ តស្ស អធិគមាយ កាយវចីចិត្តសង្ខារភេទំ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ ទេវច្ឆរកាមកោ វិយ មរុបបាតំ; សុខសម្មតស្សាបិ ច តស្ស បុញ្ញផលស្ស អន្តេ មហាបរិឡាហជនិកំ វិបរិណាមទុក្ខតំ អប្បស្សាទតញ្ច អបស្សន្តោបិ តប្បច្ចយំ វុត្តប្បការមេវ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ សលភោ វិយ ទីបសិខាភិនិបាតំ, មធុពិន្ទុគិទ្ធោ វិយ ច មធុលិត្តសត្ថធារាលេហនំ។

កាមុបសេវនាទីសុ ច សវិបាកេសុ អាទីនវំ អបស្សន្តោ សុខសញ្ញាយ ចេវ កិលេសាភិភូតតាយ ច ទ្វារត្តយប្បវត្តម្បិ អបុញ្ញាភិសង្ខារំ អារភតិ ពាលោ វិយ បំសុកីឡនំ, មរណត្ថិកោ វិយ ច វិសខាទនំ។ អារុប្បវិបាកេសុ ចាបិ សង្ខារវិបរិណាមទុក្ខតំ អនវពុជ្ឈមានោ សស្សតាទិវិបល្លាសេន ចិត្តសង្ខារភូតំ អានេញ្ជាភិសង្ខារំ អារភតិ ទិសាមូឡ្ហោ វិយ បិសាចនគរាភិមុខមគ្គគមនំ។

ឯវំ យស្មា អវិជ្ជាភាវតោវ សង្ខារភាវោ, ន អភាវតោ; តស្មា ជានិតព្វមេតំ – ឥមេ សង្ខារា អវិជ្ជាបច្ចយា ហោន្តីតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ – “អវិទ្វា, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាគតោ បុញ្ញាភិសង្ខារម្បិ អភិសង្ខរោតិ, អបុញ្ញាភិសង្ខារម្បិ អភិសង្ខរោតិ, អានេញ្ជាភិសង្ខារម្បិ អភិសង្ខរោតិ។ យតោ ខោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហីនា, វិជ្ជា ឧប្បន្នា, សោ អវិជ្ជាវិរាគា វិជ្ជុប្បាទា នេវ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អភិសង្ខរោតី”តិ។

ឯត្ថាហ – គណ្ហាម តាវ ឯតំ ‘អវិជ្ជា សង្ខារានំ បច្ចយោ’តិ។ ឥទំ បន វត្តព្វំ – ‘កតមេសំ សង្ខារានំ កថំ បច្ចយោ ហោតី’តិ? តត្រិទំ វុច្ចតិ –

បច្ចយោ ហោតិ បុញ្ញានំ, ទុវិធានេកធា បន;

បរេសំ បច្ឆិមានំ សោ, ឯកធា បច្ចយោ មតោ។

តត្ថ ‘បុញ្ញានំ ទុវិធា’តិ អារម្មណបច្ចយេន ច ឧបនិស្សយបច្ចយេន ចាតិ ទ្វេធា បច្ចយោ ហោតិ។ សោ ហិ អវិជ្ជំ ខយតោ វយតោ សម្មសនកាលេ កាមាវចរានំ បុញ្ញាភិសង្ខារានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ ហោតិ, អភិញ្ញាចិត្តេន សមោហចិត្តជាននកាលេ

ຣູປາວຈຣານໍ, ອວິຊ຺ຊາສມຕິກ຺ກມຕ຺ຖາຍ ປນ ທານາທີນິ ເຈວ ກາມາວຈຣປຸຍ຺ຍກິຣິຍວຕ຺ຖູນິ ປູເຣນ຺ຕສ຺ສ ຣູປາວຈຣຊ຺ຊານານິ ຈ ອຸປ຺ປາເທນ຺ຕສ຺ສ ທຸຕິຍມ຺ປິ ເຕສໍ ອຸປນິສ຺ສຍປຈ຺ຈເຍນ ປຈ຺ຈເຍາ ເຫາຕິ; ຕຖາ ອວິຊ຺ຊາສມ຺ມູຬ຺ຫຕ຺ຕາ ກາມພວຣູປພວສມ຺ປຕ຺ຕິເຍາ ປຕ຺ເຖຕ຺ວາ ຕາເນວ ປຸຍ຺ຍານິ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ.

‘ອເນກທາ ປນ ປເຣສ’ນ຺ຕິ ອປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາຣານໍ ອເນກທາ ປຈ຺ຈເຍາ ເຫາຕິ. ກຖໍ? ເອສາ ຫິ ອວິຊ຺ຊໍ ອາຣພ຺ພ ຣາຄາທີນໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນກາເລ ອາຣມ຺ມຓປຈ຺ຈເຍນ, ຄຣຸໍ ກຕ຺ວາ ອສ຺ສາທນກາເລ ອາຣມ຺ມຓາທິປຕິອາຣມ຺ມຓູປນິສ຺ສເຍຫິ, ອວິຊ຺ຊາສມ຺ມູຬ຺ຫສ຺ສ ອນາທີນວທສ຺ສາວິເນາ ປາຓາຕິປາຕາທີນິ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ ອຸປນິສ຺ສຍປຈ຺ຈເຍນ, ທຸຕິຍຊວນາທີນໍ ອນນ຺ຕຣສມນນ຺ຕຣານນ຺ຕຣູປນິສ຺ສຍາເສວນນຕ຺ຖິວິຄຕປຈ຺ຈເຍຫິ, ຍໍ ກິຍ຺ຈິ ອກຸສລໍ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ ເຫຕຸສຫຊາຕອຍ຺ຍມຍ຺ຍນິສ຺ສຍສມ຺ປຍຸຕ຺ຕອຕ຺ຖິອວິຄຕປຈ຺ຈເຍຫີຕິ ອເນກທາ ປຈ຺ຈເຍາ ເຫາຕິ.

‘ປຈ຺ຈິມານໍ ປນ ເອກທາ ປຈ຺ຈເຍາ ມຕາ’ຕິ ອາເນຍ຺ຊາພິສງ຺ຂາຣານໍ ອຸປນິສ຺ສຍປຈ຺ຈເຍເນວ ເອກທາ ປຈ຺ຈເຍາ ມຕາ. ເສາ ປນສ຺ສ ອຸປນິສ຺ສຍພາເວາ ປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ເວທິຕພ຺ເພາ.

ເອຕ຺ຖາຫ – ‘ກິໍ ປນາຍເມເກາວ ອວິຊ຺ຊາ ສງ຺ຂາຣານໍ ປຈ຺ຈເຍາ ອຸທາຫຸ ອຍ຺ເຍປິ ປຈ຺ຈຍາ ເຫານ຺ຕີ’ຕິ? ກິເມຕ຺ຖ ຍທິ ຕາວ ເອກາວ ເອກກາຣນວາເທາ ອາປຊ຺ຊຕິ. ອຖ ‘ອຍ຺ເຍປິ ສນ຺ຕິ ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາ’ຕິ ເອກກາຣນນິທ຺ເທເສາ ນຸປປຊ຺ຊຕີຕິ? ນ ນຸປປຊ຺ຊຕິ. ກສ຺ມາ? ຍສ຺ມາ –

ເອກໍ ນ ເອກເຕາ ອິທ, ນາເນກມເນກເຕາປິ ເນາ ເອກໍ;

ຜລມຕ຺ຖິ ອຕ຺ຖິ ປນ ເອກ-ເຫຕຸຜລທີປເນ ອຕ຺ເຖາ.

ເອກເຕາ ຫິ ກາຣເຓາ ນ ອິທ ກິຍ຺ຈິ ເອກໍ ຜລມຕ຺ຖິ, ນ ອເນກໍ. ນາປິ ອເນເກຫິ ກາຣເຓຫິ ເອກໍ. ອເນເກຫິ ປນ ກາຣເຓຫິ ອເນກເມວ ເຫາຕິ. ຕຖາ ຫິ ອເນເກຫິ ອຸຕຸປຖວີພີຊສລິລສງ຺ຂາເຕຫິ ກາຣເຓຫິ ອເນກເມວ ຣູປຄນ຺ທຣສາທິກໍ ອງ຺ກຸຣສງ຺ຂາຕໍ ຜລໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານໍ ທິສ຺ສຕິ. ຍໍ ປເນຕໍ “ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາ, ສງ຺ຂາຣປຈ຺ຈຍາ ວິຍ຺ຍານ”ນ຺ຕິ ເອເກກເຫຕຸຜລທີປນໍ ກຕໍ, ຕຕ຺ຖ ອຕ຺ເຖາ ອຕ຺ຖິ, ປເຍາຊນໍ ວິຊ຺ຊຕິ.

ພຄວາ ຫິ ກຕ຺ຖຈິ ປທານຕ຺ຕາ, ກຕ຺ຖຈິ ປາກຕຕ຺ຕາ, ກຕ຺ຖຈິ ອສາທາຣຓຕ຺ຕາ, ເທສນາວິລາສສ຺ສ ຈ ເວເນຍ຺ຍານຍ຺ຈ ອນຸຣູປເຕາ ເອກເມວ ເຫຕຸໍ ວາ ຜລໍ ວາ ທີເປຕິ; “ຜສ຺ສປຈ຺ຈຍາ ເວທນາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໔໓) ຫິ ເອກເມວ ເຫຕຸໍ ຜລຍ຺ຈາຫ. ຜເສ຺ສາ ຫິ ເວທນາຍ ປທານເຫຕຸ ຍຖາຜສ຺ສໍ ເວທນາວວຕ຺ຖານເຕາ. ເວທນາ ຈ ຜສ຺ສສ຺ສ ປທານຜລໍ ຍຖາເວທນໍ ຜສ຺ສວວຕ຺ຖານເຕາ.

“ເສມ຺ຫສມຸຏ຺ຏານາ ອາພາທາ”ຕິ (ມຫານິ. ໕) ປາກຕຕ຺ຕາ ເອກໍ ເຫຕຸມາຫ. ປາກເຕາ ຫິ ເຫຕ຺ຖ ເສມ຺ເຫາ, ນ ກມ຺ມາທເຍາ. “ເຍ ເກຈິ, ພິກ຺ຂເວ,

អកុសលា ធម្មា, សព្វេតេ អយោនិសោមនសិការមូលកា”តិ អសាធារណត្តា ឯកំ ហេតុមាហ; អសាធារណោ ហិ អយោនិសោមនសិការោ អកុសលានំ, សាធារណានិ វត្ថារម្មណាទីនីតិ·

តស្មា អយម្បិ អវិជ្ជា វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ វត្ថារម្មណសហជាតធម្មេសុ សង្ខារការណេសុ “អស្សាទានុបស្សិនោ តណ្ហា បវឌ្ឍតី”តិ (សំ· និ· ២·៥២) ច “អវិជ្ជាសមុទយា អាសវសមុទយោ”តិ (ម· និ· ១·១០៣) ច វចនតោ អញ្ញេសម្បិ តណ្ហាទីនំ សង្ខារហេតូនំ ហេតូតិ បធានត្តា, “អវិទ្វា, ភិក្ខវេ, អវិជ្ជាគតោ បុញ្ញាភិសង្ខារម្បិ អភិសង្ខរោតី”តិ បាកដត្តា អសាធារណត្តា ច សង្ខារានំ ហេតុភាវេន ទីបិតាតិ វេទិតព្វា· ឯតេនេវ ច ឯកេកហេតុផលទីបនបរិហារវចនេន សព្វត្ថ ឯកេកហេតុផលទីបនេ បយោជនំ វេទិតព្វន្តិ·

ឯត្ថាហ – ឯវំ សន្តេបិ ឯកន្តានិដ្ឋផលាយ សាវជ្ជាយ អវិជ្ជាយ កថំ បុញ្ញានេញ្ជាភិសង្ខារបច្ចយត្តំ យុជ្ជតិ? ន ហិ និម្ពពីជតោ ឧច្ឆុ ឧប្បជ្ជតីតិ· កថំ ន យុជ្ជិស្សតិ? លោកស្មិញ្ហិ –

វិរុទ្ធោ ចាវិរុទ្ធោ ច, សទិសាសទិសោ តថា;

ធម្មានំ បច្ចយោ សិទ្ធោ, វិបាកា ឯវ តេ ច ន·

ធម្មានញ្ហិ ឋានសភាវកិច្ចាទិវិរុទ្ធោ ច អវិរុទ្ធោ ច បច្ចយោ លោកេ សិទ្ធោ· បុរិមចិត្តញ្ហិ អបរចិត្តស្ស ឋានវិរុទ្ធោ បច្ចយោ, បុរិមសិប្បាទិសិក្ខា ច បច្ឆាបវត្តមានានំ សិប្បាទិកិរិយានំ· កម្មំ រូបស្ស សភាវវិរុទ្ធោ បច្ចយោ, ខីរាទីនិ ច ទធិអាទីនំ· អាលោកោ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស កិច្ចវិរុទ្ធោ, គុឡាទយោ ច អាសវាទីនំ· ចក្ខុរូបាទយោ បន ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ឋានាវិរុទ្ធា បច្ចយា· បុរិមជវនាទយោ បច្ឆិមជវនាទីនំ សភាវាវិរុទ្ធា កិច្ចាវិរុទ្ធា ច·

យថា ច វិរុទ្ធាវិរុទ្ធា បច្ចយា សិទ្ធា, ឯវំ សទិសាសទិសាបិ· សទិសមេវ ហិ ឧតុអាហារសង្ខាតំ រូបំ រូបស្ស បច្ចយោ ហោតិ, សាលិពីជាទីនិ ច សាលិផលាទីនំ· អសទិសម្បិ រូបំ អរូបស្ស, អរូបញ្ច រូបស្ស បច្ចយោ ហោតិ; គោលោមាវិលោមវិសាណទធិតិលបិដ្ឋាទីនិ ច ទព្ពាភូតិណកាទីនំ· យេសញ្ច ធម្មានំ តេ វិរុទ្ធាវិរុទ្ធសទិសាសទិសា បច្ចយា, ន តេ ធម្មា តេសំ ធម្មានំ វិបាកាយេវ· ឥតិ អយំ អវិជ្ជា វិបាកវសេន ឯកន្តានិដ្ឋផលសភាវវសេន ច សាវជ្ជាបិ សមានា សព្វេសម្បិ ឯតេសំ បុញ្ញាភិសង្ខារាទីនំ យថានុរូបំ ឋានកិច្ចសភាវវិរុទ្ធាវិរុទ្ធបច្ចយវសេន សទិសាសទិសបច្ចយវសេន ច បច្ចយោ ហោតីតិ វេទិតព្វា·

សោ ច បច្ចយភាវោ “យស្ស ហិ ទុក្ខាទីសុ អវិជ្ជាសង្ខាតំ អញ្ញាណំ អប្បហីនំ ហោតិ, សោ ទុក្ខេ តាវ បុព្ពន្តាទីសុ ច អញ្ញាណេន សំសារទុក្ខំ សុខសញ្ញាយ គហេត្វា តស្ស ហេតុភូតេ តិវិធេបិ សង្ខារេ អារភតី”តិអាទិនា នយេន វុត្តោ ឯវ·

អបិច អយំ អញ្ញោបិ បរិយាយោ –

ចុតូបបាតេ សំសារេ, សង្ខារានញ្ច លក្ខណេ;

យោ បដិច្ចសមុប្បន្ន-ធម្មេសុ ច វិមុយ្ហតិ។

អភិសង្ខរោតិ សោ ឯតេ, សង្ខារេ តិវិធេ យតោ;

អវិជ្ជា បច្ចយោ តេសំ, តិវិធានម្បិ យំ តតោតិ។

កថំ បន យោ ឯតេសុ វិមុយ្ហតិ, សោ តិវិធេបេតេ សង្ខារេ ករោតីតិ ចេ? ចុតិយា តាវ វិមូឡ្ហោ “សព្ពត្ថ ខន្ធានំ ភេទោ មរណ”ន្តិ ចុតិំ អគណ្ហន្តោ ‘សត្តោ មរតិ, សត្តស្ស ទេសន្តរសង្កមន’ន្តិអាទីនិ វិកប្បេតិ។ ឧបបាតេ វិមូឡ្ហោ “សព្ពត្ថ ខន្ធានំ បាតុភាវោ ជាតី”តិ ឧបបាតំ អគណ្ហន្តោ ‘សត្តោ ឧបបជ្ជតិ, សត្តស្ស នវសរីរបាតុភាវោ’តិអាទីនិ វិកប្បេតិ។ សំសារេ វិមូឡ្ហោ យោ ឯវំ –

“ខន្ធានញ្ច បដិបាដិ, ធាតុអាយតនាន ច;

អព្ពោច្ឆិន្នំ វត្តមានា, សំសារោតិ បវុច្ចតី”តិ។

ឯវំ វណ្ណិតោ សំសារោ។ តំ ឯវំ អគណ្ហន្តោ ‘អយំ សត្តោ អស្មា លោកា បរំ លោកំ គច្ឆតិ, បរស្មា លោកា ឥមំ លោកំ អាគច្ឆតី’តិអាទីនិ វិកប្បេតិ។ សង្ខារានំ លក្ខណេ វិមូឡ្ហោ សង្ខារានំ សភាវលក្ខណំ សាមញ្ញលក្ខណញ្ច អគណ្ហន្តោ សង្ខារេ អត្តតោ អត្តនិយតោ ធុវតោ សុភតោ សុខតោ ច វិកប្បេតិ។ បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មេសុ វិមូឡ្ហោ អវិជ្ជាទីហិ សង្ខារាទីនំ បវត្តិំ អគណ្ហន្តោ “អត្តា ជានាតិ វា ន ជានាតិ វា, សោ ឯវ ករោតិ ច ការេតិ ច សោ បដិសន្ធិយំ ឧបបជ្ជតិ, តស្ស អណុឥស្សរាទយោ កលលាទិភាវេន សរីរំ សណ្ឋបេន្តា ឥន្ទ្រិយានិ សម្បាទេន្តិ, សោ ឥន្ទ្រិយសម្បន្នោ ផុសតិ វេទយតិ តណ្ហិយតិ ឧបាទិយតិ ឃដិយតិ, សោ បុន ភវន្តរេ ភវតី”តិ វា “សព្ពេ សត្តា និយតិសង្គតិភាវបរិណតា”តិ (ទី. និ. ១.១៦៨) វា វិកប្បេតិ។ សោ ឯវំ អវិជ្ជាយ អន្ធីកតោ ឯវំ វិកប្បេន្តោ យថា នាម អន្ធោ បថវិយំ វិចរន្តោ មគ្គម្បិ អមគ្គម្បិ ថលម្បិ និន្នម្បិ សមម្បិ វិសមម្បិ បដិបជ្ជតិ, ឯវំ បុញ្ញម្បិ អបុញ្ញម្បិ អានេញ្ជម្បិ សង្ខារំ អភិសង្ខរោតីតិ។ តេនេតំ វុច្ចតិ –

យថាបិ នាម ជច្ចន្ធោ, នរោ អបរិនាយកោ;

ឯកទា យាតិ មគ្គេន, ឧម្មគ្គេនាបិ ឯកទា។

សំសារេ សំសរំ ពាលោ, តថា អបរិណាយកោ;

ករោតិ ឯកទា បុញ្ញំ, អបុញ្ញមបិ ឯកទា។

យទា ញត្វា ច សោ ធម្មំ, សច្ចានិ អភិសមេស្សតិ;

តទា អវិជ្ជូបសមា, ឧបសន្តោ ចរិស្សតីតិ។

អយំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ បទស្មិំ វិត្ថារកថា។

អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារបទនិទ្ទេសោ។

វិញ្ញាណបទនិទ្ទេសោ

៦១៦។ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណបទនិទ្ទេសេ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ ចក្ខុវិញ្ញាណំ កុសលវិបាកំ អកុសលវិបាកន្តិ ទុវិធំ ហោតិ។ តថា សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ។ មនោវិញ្ញាណំ បន កុសលាកុសលវិបាកា ទ្វេ មនោធាតុយោ, តិស្សោ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ, អដ្ឋ សហេតុកានិ កាមាវចរវិបាកចិត្តានិ, បញ្ច រូបាវចរានិ, ចត្តារិ អរូបាវចរានីតិ ពាវីសតិវិធំ ហោតិ។ ឥតិ ឥមេហិ ឆហិ វិញ្ញាណេហិ សព្ពានិបិ ពាត្តិំស លោកិយវិបាកវិញ្ញាណានិ សង្គហិតានិ ហោន្តិ។ លោកុត្តរានិ បន វដ្ដកថាយំ ន យុជ្ជន្តីតិ ន គហិតានិ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្ពំ ‘ឥទំ វុត្តប្បការំ វិញ្ញាណំ សង្ខារបច្ចយា ហោតី’តិ? ឧបចិតកម្មាភាវេ វិបាកាភាវតោ។ វិបាកញ្ហេតំ, វិបាកញ្ច ន ឧបចិតកម្មាភាវេ ឧប្បជ្ជតិ។ យទិ ឧប្បជ្ជេយ្យ, សព្ពេសំ សព្ពវិបាកានិ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ; ន ច ឧប្បជ្ជន្តីតិ ជានិតព្ពមេតំ – ‘សង្ខារបច្ចយា ឥទំ វិញ្ញាណំ ហោតី’តិ។

កតរសង្ខារបច្ចយា កតរវិញ្ញាណន្តិ ចេ? កាមាវចរបុញ្ញាភិសង្ខារបច្ចយា តាវ កុសលវិបាកានិ បញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ, មនោវិញ្ញាណេ ឯកា មនោធាតុ, ទ្វេ មនោវិញ្ញាណធាតុយោ, អដ្ឋ កាមាវចរមហាវិបាកានីតិ សោឡស។ យថាហ –

"ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ, ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ, ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶᩣ"ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪔᪓᪑, ᪔᪙᪘)᪨

ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᨲᩔᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨾᩮᩉᩥ…ᨸᩮ… ᨸᨮᨾᩴ ᨫᩣᨶᩴ…ᨸᩮ… ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪔᪙᪙)᪨

ᩑᩅᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩑᨠᩅᩦᩈᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨸᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ, ᩑᨠᩣ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ, ᩑᨠᩣ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ , ᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ, ᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪕᪕᪖)᪨

ᩋᩣᨶᩮᨬ᩠ᨩᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨸᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩪᨸᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᨲᩔᩮᩅ ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ…ᨸᩮ… ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ…ᨸᩮ… ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ…ᨸᩮ… ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᩩᨡᩔ ᨧ ᨸᩉᩣᨶᩣ…ᨸᩮ… ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪕᪐᪑)᪨

ᩑᩅᩴ ᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥᩔ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ – ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

កថំ? កុសលវិបាកានិ តាវ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ បញ្ច កុសលវិបាកេន វា អកុសលវិបាកេន វា និព្ពត្តស្ស យថាក្កមំ បរិបាកមុបគតិន្ទ្រិយស្ស ចក្ខាទីនំ អាបាថគតំ ឥដ្ឋំ វា ឥដ្ឋមជ្ឈត្តំ វា រូបាទិអារម្មណំ អារព្ភ ចក្ខាទិបសាទំ និស្សាយ ទស្សនសវនឃាយនសាយនផុសនកិច្ចំ សាធយមានានិ បវត្តន្តិ។ តថា អកុសលវិបាកានិ បញ្ច។ កេវលំ ហិ តេសំ អនិដ្ឋំ អនិដ្ឋមជ្ឈត្តំ វា រូបាទិអារម្មណំ ហោតិ, អយមេវ វិសេសោ។ ទសាបិ ចេតានិ និយតទ្វារារម្មណវត្ថុដ្ឋានានិ និយតកិច្ចានេវ ច ភវន្តិ។

តតោ កុសលវិបាកានំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ អនន្តរំ កុសលវិបាកមនោធាតុ តេសញ្ញេវ អារម្មណមារព្ភ ហទយវត្ថុំ និស្សាយ សម្បដិច្ឆនកិច្ចំ សាធយមានា បវត្តតិ។ តថា អកុសលវិបាកានំ អនន្តរំ អកុសលវិបាកា ។ ឥទញ្ច បន ទ្វយំ អនិយតទ្វារារម្មណំ និយតវត្ថុដ្ឋានំ និយតកិច្ចញ្ច ហោតិ។

សោមនស្សសហគតា បន អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ កុសលវិបាកមនោធាតុយា អនន្តរំ តស្សា ឯវ អារម្មណំ អារព្ភ ហទយវត្ថុំ និស្សាយ សន្តីរណកិច្ចំ សាធយមានា ច ឆសុ ទ្វារេសុ ពលវារម្មណេ កាមាវចរសត្តានំ យេភុយ្យេន លោភសម្បយុត្តជវនាវសានេ ភវង្គវីថិំ បច្ឆិន្ទិត្វា ជវនេន គហិតារម្មណេ តទារម្មណវសេន ច សកិំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា បវត្តតិ។ ចិត្តប្បវត្តិគណនាយំ បន សព្ពទ្វារេសុ តទារម្មណេ ទ្វេ ឯវ ចិត្តវារា អាគតា។ ឯកំ បន ចិត្តំ តទារម្មណន្តិ ច បិដ្ឋិភវង្គន្តិ ចាតិ ទ្វេ នាមានិ លភតិ, អនិយតទ្វារារម្មណំ និយតវត្ថុកំ អនិយតដ្ឋានកិច្ចញ្ច ហោតីតិ។ ឯវំ តាវ តេរស បញ្ចវោការភវេ បវត្តិយំយេវ បវត្តន្តីតិ វេទិតព្ពានិ។ សេសេសុ ឯកូនវីសតិយា ចិត្តេសុ ន កិញ្ចិ អត្តនោ អនុរូបាយ បដិសន្ធិយា ន បវត្តតិ។

បវត្តិយំ បន កុសលាកុសលវិបាកា តាវ ទ្វេ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ បញ្ចទ្វារេ កុសលាកុសលវិបាកមនោធាតូនំ អនន្តរំ សន្តីរណកិច្ចំ, ឆសុ ទ្វារេសុ បុព្ពេ វុត្តនយេនេវ តទារម្មណកិច្ចំ, អត្តនា ទិន្នបដិសន្ធិតោ ឧទ្ធំ អសតិ ភវង្គុបច្ឆេទេ ចិត្តប្បវត្តិយំ ភវង្គកិច្ចំ, អន្តេ ចុតិកិច្ចញ្ចាតិ ចត្តារិ កិច្ចានិ សាធយមានា និយតវត្ថុកា អនិយតទ្វារារម្មណដ្ឋានកិច្ចា ហុត្វា បវត្តន្តិ។

អដ្ឋ កាមាវចរសហេតុកចិត្តានិ បវត្តិយំ វុត្តនយេនេវ ឆសុ ទ្វារេសុ តទារម្មណកិច្ចំ, អត្តនា ទិន្នបដិសន្ធិតោ ឧទ្ធំ អសតិ ភវង្គុបច្ឆេទេ ចិត្តប្បវត្តិយំ ភវង្គកិច្ចំ, អន្តេ ចុតិកិច្ចន្តិ ឥមានិ តីណិ កិច្ចានិ សាធយមានានិ និយតវត្ថុកានិ អនិយតទ្វារារម្មណដ្ឋានកិច្ចានិ ហុត្វា បវត្តន្តិ។

បញ្ច រូបាវចរានិ ចត្តារិ ច អរូបាវចរានិ អត្តនា ទិន្នបដិសន្ធិតោ ឧទ្ធំ អសតិ ភវង្គុបច្ឆេទេ ចិត្តប្បវត្តិយំ ភវង្គកិច្ចំ, អន្តេ ចុតិកិច្ចញ្ចាតិ កិច្ចទ្វយំ សាធយមានានិ បវត្តន្តិ។ តេសុ រូបាវចរានិ និយតវត្ថារម្មណានិ អនិយតដ្ឋានកិច្ចានិ, ឥតរានិ អវត្ថុកានិ និយតារម្មណានិ អនិយតដ្ឋានកិច្ចានិ ហុត្វា បវត្តន្តីតិ។ ឯវំ តាវ ពាត្តិំសវិធម្បិ វិញ្ញាណំ បវត្តិយំ សង្ខារបច្ចយា បវត្តតិ។ តត្រស្ស តេ តេ សង្ខារា កម្មបច្ចយេន ច ឧបនិស្សយបច្ចយេន ច បច្ចយា ហោន្តិ។

តត្ថ ឃាវតតាតិ ឲកាទស តទារម្មណចិត្តានិ ចុត្តានិ, តេសុ ឲកម្បិ ទុ្វបិទុ្វបករេច តទារម្មណំ ហុត្វា ត បចត្តតិ។ កស្មា? ពីឌាកាចា។ តត្ថ ហិ កាយាចចរចិបិកស្សាតំ បដិសន្ធិពីឌំ តត្ថិ, ឃំ ទុ្វបិឌីសុ អារម្មណេសុ បចត្តិឃំ តស្ស ឌតកំ ករេឃ្យ។ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតម្បិ ទុ្វបករេច អការេចា អាបជ្ជតីតិ ចេ? ត; ឥត្រ្ថិយប្បចត្តិអាតុភាចតោ ក្ខាទចិទិករេត ចិត្តតិឃមតោ ច។

ឃថា ចេតំ តទារម្មណំ ឲកត្តេត ទុ្វបិទុ្វបករេច តប្បចត្តតិ តថា សព្ទេបិ អកាយាចចរេទ ធម្មេ តាតុពន្ធតិ។ កស្មា? អឌតកត្តា ចេច ឌតកស្ស ច អសទិសត្តា។ តថ្យាឃថា តាម ពេហា តិក្ខមិត្វា ពហិ កត្តការេឃា តទុណតារពេកា អត្តតោ ឌតកំ បិតរំ ចា អញ្ញា ចា បិតុសទិសំ ហិតកាមំ ញាតិំ អក្កុលិឃំ កហេត្វា អតុពន្ធតិ, ត អញ្ញ រាឌបុរិសាទិំ, តថា ឲតម្បិ កចក្ការម្មណតោ ពហិ តិក្ខមិតុកាមំ សភាគតាឃ អត្តតោ ឌតកំ បិតរំ ចា បិតុសទិសំ ចា កាយាចចរឌចតរេយច អតុពន្ធតិ, ត អញ្ញ យហគ្គតំ អតុត្តរំ ចា។

ឃថា ចេតំ យហគ្គតលោកុត្តរេ ធម្មេ តាតុពន្ធតិ, តថា ឃទា ឲតេ កាយាចចរធម្មាបិ យហគ្គតារម្មណា ហុត្វា បចត្តន្តិ តទា តេបិ តាតុពន្ធតិ។ កស្មា? អបរិចិតទេសត្តា អច្ចន្តបរិត្តារម្មណត្តា ច។ តថ្យាឃថា បិតរំ ចា បិតុសទិសំ ចា ញាតិំ អតុពន្ធន្តោបិ តទុណតារពេកា ឃរទ្វារអន្តរចីថិចតុក្កាទិម្ហិ បរិចិតទេសេយច ទេសេ អតុពន្ធតិ, ត អរញ្ញ ចា យុទ្ធភូមិំ ចា កន្តុំ; ឲចំ កាយាចចរធម្មេ អតុពន្ធន្តម្បិ អយហគ្គតាទិម្ហិ បរិចិតទេសេយច ទេសេ បចត្តយាតេ ធម្មេ អតុពន្ធតិ, ត យហគ្គតលោកុត្តរធម្មេ អារព្ភ បចត្តយាតេតិ។

ឃស្មា ចស្ស "សព្ទោ កាយាចចរចិបាកោ កិរិឃមតោធាតុ កិរិឃអហេតុកមតោចិញ្ញាណធាតុ សោមតស្សសហគតា ឥមេ ធម្មា បរិត្តារម្មណា"តិ ឲចំ អច្ចន្តបរិត្តមេច អារម្មណំ ចុត្តំ, តស្មារបតំ យហគ្គតលោកុត្តរារម្មណេ កាយាចចរធម្មេបិ តាតុពន្ធតីតិ ចេទិតព្ទំ។

កិំ ចា ឥមាឃ យុត្តិកថាឃ? អដ្ឋកថាឃំ្យឲកត្តេតេច ចុត្តំ – ឲកាទស តទារម្មណចិត្តានិ តាមេកាត្តំ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត កណ្ហន្តិ។ បណ្ណត្តិំ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ តិលក្ខណារម្មណិកចិបស្សតាឃ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ ចុដ្ឋាតកាមិតិឃា ពលចចិបស្សតាឃ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ ទុ្វបិទុ្វបធម្មេ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ មិច្ឆត្តតិឃតធម្មេសុ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ សម្មត្តតិឃតធម្មេសុ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ លោកុត្តរធម្មេ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ អភិញ្ញាញាណំ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ បដិសម្ភិទាញាណំ អារព្ភ ឌចតេ ឌចិតេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ។ កាយាចចរេ ទុព្ពលារម្មណេ តទារម្មណំ ត លព្ភតិ, ឃសុ ក្ខារេសុ ពលចារម្មណេ អាបាថកតេយេច លព្ភតិ, លព្ភមាតម្បិ កាយាចចរេរេយច លព្ភតិ។ ទុ្វបិទុ្វបករេច តទារម្មណំ តាម តត្ថីតិ។

ឃំ បត ចុត្តំ "សេសេសុ ឲកូតចីសតិឃា ចិតេត្តសុ ត កិញ្ចិ អត្តតោ អតុទុ្វបំ បដិសន្ធិឃា ត បចត្តតី"តិ, តំ អតិសំខិត្តត្តា ទុព្ពិញ្ញេឃ្យំ។ តេតស្ស ចិត្តាទតឃទស្សតត្ថំ ចុច្ចតិ – "កតិ បដិសន្ធិឃោ? កតិ បដិសន្ធិចិត្តានិ? កេត កត្ថ បដិសន្ធិ ហោតិ? កិំ បដិសន្ធិឃា អារម្មណ"ន្តិ?

ອສຎ຺ຎປຏິສນ຺ທິຍາ ສທ຺ທິໍ ວີສຕິ ປຏິສນ຺ທິໂຍ. ຈິຕ຺ຕປ຺ປກາຣໂຕ ເອກູນວີສຕິ ປຏິສນ຺ທິຈິຕ຺ຕານິ. ຕຕ຺ຖ ອກຸສລວິປາກາຍ ອເຫຕຸກມໂນວິຎ຺ຎາຓຘາຕຸຍາ ອປາເຍສຸ ປຏິສນ຺ທິ ໂຫຕິ, ກຸສລວິປາກາຍ ມນຸສ຺ສໂລເກ ຊຈ຺ຈນ຺ຘຊາຕິພທິຣຊາຕິອຸມ຺ມຕ຺ຕກຊາຕິເອຬມູຄນປຸໍສກາທີນໍ. ອຏ຺ຐຫິ ສເຫຕຸກມຫາວິປາເກຫິ ກາມາວຈຣເທເວສຸ ເຈວ ມນຸເສ຺ສສຸ ຈ ປຸຎ຺ຎວນ຺ຕານໍ ປຏິສນ຺ທິ ໂຫຕິ, ປຎ຺ຈຫິ ຣູປາວຈຣວິປາເກຫິ ຣູປີພ຺ຣຫ຺ມໂລເກ, ຈຕູຫິ ອຣູປາວຈຣວິປາເກຫິ ອຣູປໂລເກຕິ. ເຍນ ຈ ຍຕ຺ຖ ປຏິສນ຺ທິ ໂຫຕິ, ສາ ເອວ ຕສ຺ສ ອນຸຣູປປຏິສນ຺ທິ ນາມ.

ສເງ຺ຂປໂຕ ປຏິສນ຺ທິຍາ ຕີຓິ ອາຣມ຺ມຓານິ ໂຫນ຺ຕິ – ກມ຺ມໍ, ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ, ຄຕິນິມິຕ຺ຕນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ກມ຺ມໍ ນາມ ອາຍູຫິຕາ ກຸສລາກຸສລເຈຕນາ. ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ນາມ ຍໍ ວຕ຺ຖຸໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ກຕ຺ວາ ກມ຺ມໍ ອາຍູຫຕິ. ຕຕ຺ຖ ອຕີເຕ ກປ຺ປໂກຏິສຕສຫສ຺ສມຕ຺ຖເກປິ ກມ຺ເມ ກເຕ ຕສ຺ມິໍ ຂເຓ ກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ.

ຕຕ຺ຣິທໍ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕສ຺ສ ອຸປຏ຺ຐາເນ ວຕ຺ຖຸ – ໂຄປກສີວລີ ກິຣ ນາມ ຕາລປິຏ຺ຐິກວິຫາເຣ ເຈຕິຍໍ ກາເຣສິ. ຕສ຺ສ ມຣຓມເຎ຺ຈ ນິປນ຺ນສ຺ສ ເຈຕິຍໍ ອຸປຏ຺ຐາສິ. ໂສ ຕເທວ ນິມິຕ຺ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ ກາລໍ ກຕ຺ວາ ເທວໂລເກ ນິພ຺ພຕ຺ຕິ. ອຎ຺ໂຎ ສມ຺ມູຬ຺ຫກາລກິຣິຍາ ນາມ ໂຫຕິ. ປເຣສໍ ຆາເຕນ຺ຕສ຺ສ ຫິ ປຈ຺ຉໂຕ ທີປິໂຕ ອສິນາ ສີສໍ ຉິນ຺ທນ຺ຕິ. ນິປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ນິທ຺ທາຍນ຺ຕສ຺ສາປິ ທີປິໂຕ ອສິນາ ສີສໍ ຉິນ຺ທນ຺ຕິ. ອຸທເກ ໂອສີທາເປຕ຺ວາ ມາເຣນ຺ຕິ. ເອວຣູເປປິ ກາເລ ອຎ຺ຎຕຣໍ ກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ອຎ຺ໂຎ ລຫຸກມຣຓໍ ນາມ ອຕ຺ຖິ. ນິສາທຕເລລ຺ລກມ຺ມກສ຺ມິໍ ປິລິວິຊ຺ຌິກາ ມກ຺ຂິກາ ປຫຣິຕ຺ວາ ປິສນ຺ຕິ. ເອວຣູເປປິ ກາເລ ກມ຺ມໍ ວາ ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ເອວໍ ປິສິຍມານາຍ ປນ ມກ຺ຂິກາຍ ປຄໍ ກາຍທ຺ວາຣປສາທໍ ຆຏ຺ເຏຕິ, ມໂນທ຺ວາເຣ ອາປາຖໍ ອາຄຈ຺ຈຕິ. ອຍ ປຄໍ ປຄິຕ຺ວາ ກມ຺ມໍ ຆຏ຺ເຏຕິ. ທຸຕິຍວາເຣ ກາຍທ຺ວາຣປສາທໍ ກມ຺ມໍ ອາປາເທຕິ. ຕໂຕ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ, ສມ຺ປຏິຈ຺ຉນ຺ນໍ, ສນ຺ຕີຣຓໍ, ໂວຏ຺ຐພ຺ພນ຺ຕິ ວີຖິຈິຕ຺ຕານິ ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ. ປຄໍ ປຄິຕ຺ວາ ກມ຺ມໍ ຆຏ຺ເຏຕິ. ຕຕິຍວາເຣ ມໂນທ຺ວາຣປສາເທ ກມ຺ມໍ ອາປາເທຕິ. ອຍ ປຄໍ ປຄິຕ຺ວາ ກມ຺ມໍ ຆຏ຺ເຏຕິ. ເອຕສ຺ມິໍ ຂເຓ ກາລກິຣິຍໍ ກໂຣຕິ. ຂິປ຺ປໍ ກິມ຺ເມຕໍ ອາຄຕໍ? ອຣູປຘມ຺ມານໍ ວິສໂຍ ນາມ ເອວໍ ລຫຸໂກຕິ ວທນ຺ຕິ.

ຄຕິນິມິຕ຺ຕໍ ນາມ ນິພ຺ພຕ຺ຕນໂອກາເສ ເອໂກ ວຓ຺ໂຓ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ຕຕ຺ຖ ນິຣເຍ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ເຕ ໂລຫກຸມ຺ພິສທິໂສ ຫຸຕ຺ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ມນຸສ຺ສໂລເກ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ເຕ ມາຕຸກຸຈ຺ຉິກມ຺ພລຍານສທິໂສ ຫຸຕ຺ວາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ເທວໂລເກ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ເຕ ກປ຺ປຣຸກ຺ຂວິມານສຍນາທີນິ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ. ເອວໍ ກມ຺ມໍ, ກມ຺ມນິມິຕ຺ຕໍ, ຄຕິນິມິຕ຺ຕນ຺ຕິ ສເງ຺ຂປໂຕ ປຏິສນ຺ທິຍາ ຕີຓິ ອາຣມ຺ມຓານິ ໂຫນ຺ຕິ.

ອປໂຣ ນໂຍ – ປຏິສນ຺ທິຍາ ຕີຓິ ອາຣມ຺ມຓານິ ໂຫນ຺ຕິ? ອຕີຕໍ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ, ນວຕ຺ຕພ຺ພຎ຺ຈ. ອສຎ຺ຎປຏິສນ຺ທິ ອນາຣມ຺ມຓາຕິ. ຕຕ຺ຖ ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນປຏິສນ຺ທີນໍ ອຕີຕເມວ ອາຣມ຺ມຓໍ. ທສນ຺ນໍ ກາມາວຈຣານໍ ອຕີຕໍ ວາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນໍ ວາ. ເສສານໍ ນວຕ຺ຕພ຺ພໍ. ເອວໍ ຕີສຸ ອາຣມ຺ມເຓສຸ ປວຕ຺ຕມານາ ປນ ປຏິສນ຺ທິ ຍສ຺ມາ ອຕີຕາຣມ຺ມຓສ຺ສ ວາ ນວຕ຺ຕພ຺ພາຣມ຺ມຓສ຺ສ ວາ ຈຸຕິຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອນນ຺ຕຣເມວ ໂຫຕິ. ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓໍ ປນ ຈຸຕິຈິຕ຺ຕໍ ນາມ ນຕ຺ຖິ. ຕສ຺ມາ ທ຺ວີສຸ ອາຣມ຺ມເຓສຸ ອຎ຺ຎຕຣາຣມ຺ມຓາຍ ຈຸຕິຍາ ອນນ຺ຕຣໍ ຕີສຸ ອາຣມ຺ມເຓສຸ ອຎ຺ຎຕຣາຣມ຺ມຓາຍ ປຏິສນ຺ທິຍາ ສຸຄຕິທຸຄ຺ຄຕິວເສນ ປວຕ຺ຕນາກາໂຣ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ទេសឃ្យមិធំ – កាយាចចទស្សុកតិឃំ តាច ធិតស្ស បិបកយ៉ិទោ បុក្កលស្ស “តានិស្ស តយិ្យបយទេយ ឱ្លលជ្ជត្តិ”តិអាឌិចចតទោតា (ម៉ា ត៌ា ១៉១៩ប៉)
យទលាយទេ្ញា តិបត្តុស្ស ឃធ្មបចិតំ បិបកយ៉ុ ចា កយ៉ុតិមិត្តំ ចា យទតោភ្ជាទេទ អាបិឆយាកន្លូតិ៍ តំ អារទ្ធ ក្លប្យត្តាឃ
តកោរយ៉ូលាបរិទេឃាឋាតាឃ ឃុន្តាឃ ចា ឌចតចីមិឃា អតត្តូទ៌ កចក្ខចិឋឃំ អារយ៉ូល៌ា កត្ថា ក្ញុតិចិត្តំ ក្លប្យជ្ជតិ៍ តស្ម៉ិ តិរុទេ្ធ តទេឌច
អាបិឆកតំ កយ៉ុ ចា កយ៉ុតិមិត្តំ ចា អារទ្ធ អត្បជ្ជិត្តកិលេឋខាលចិតាយិតំ ក្ឲ្យតិបរិឃាបត្តុ បឌិឋត្តិចិត្តំ ក្លប្យជ្ជតិ៍ អឃំ អតីតារយ៉ូលាឃ ក្ញុតិឃា អតត្តូទា អតីតារយ៉ូលា បឌិឋត្តិ៍

អបទស្ស យទលាឋយទេយ ក្ញុត្តប្យការកយ៉ូចទេឋត តទកាឌីម្ញ អក្កិឌាលចណ្ណាឌិក៌ា ក្ឲ្យតិតិមិត្តំ យទតោភ្ជាទេទ អាបិឆយាកន្លូតិ៍ តស្ស ក្លិក្កុត្តំ
កចទក្ខ ក្លប្យជ្ជិត្តា តិរុទេ្ធ តំ អារយ៉ូល៌ា អារទ្ធ ឲក៌ា អាចជ្ជត៌, យទលាស្ស អាឋត្តុការទេចត យត្តិក្ញុតទេចកត្តា បញ្ញា ឌចតាតិ, ទេ្ជ តកោរយ៉ូលាតិតិ
តិលិ ចីមិចិត្តាតិ ក្លប្យជ្ជត្តិ៍ តទោតា កចក្ខចិឋឃំ អារយ៉ូល៌ា កត្ថា ឲក៌ា ក្ញុតិចិត្តំ៍ ឲត្តាចតា ឲកាឌឋ ចិត្តក្កលា អតីតា ទេហាត្តិ៍
អឆាចទេឋឋបញ្ញាចិត្តក្កលាឃ្យុទេក តស្ម៉ិទេឃច អារយ៉ូទេលា បឌិឋត្តិចិត្តំ ក្លប្យជ្ជតិ៍ អឃំ អតីតារយ៉ូលាឃ ក្ញុតិឃា អតត្តូទា បក្ខុប្បត្តារយ៉ូលា
បឌិឋត្តិ៍

អបទស្ស យទលាឋយទេយ បញ្ញាត្តុ ភ្ជាទាត៌ អជ្ញាតទស្ម៉ិ ភ្ជាទេទ ទាកាឌិទេហត្ញុក្ខតំ ហឹតារយ៉ូល៌ា អាបិឆយាកន្លូតិ៍ តស្ស ឃឆាក្កទេយត
ក្លប្យត្តុទេចាក្ជត្តាតាចឋាទេត យទលាស្ស អាឋត្តុការទេចត យត្តិក្ញុតទេចកត្តា បញ្ញា ឌចតាតិ ទេ្ជ តកោរយ៉ូលាតិ ច ក្លប្យជ្ជត្តិ៍ តទោតា
កចក្ខចិឋឃយារយ៉ូល៌ា កត្ថា ឲក៌ា ក្ញុតិចិត្តំ៍ ឲត្តាចតា ទេ្ជ កចក្ខាតិ, អាចជ្ជត៌, ឌស្សត៌, ឋប្យជិន្លត៌, ឋត្តិទល៌ា, ទេចាក្ជត្តត៌, បញ្ញា ឌចតាតិ,
ទេ្ជ តកោរយ៉ូលាតិ, ឲក៌ា ក្ញុតិចិត្តត្តិ បញ្ញាឌឋ ចិត្តក្កលា អតីតា ទេហាត្តិ៍ អឆាចទេឋឋឲកចិត្តក្កលាឃ្យុទេក តស្ម៉ិ ទេឃច អារយ៉ូទេលា បឌិឋត្តិចិត្តំ
ក្លប្យជ្ជតិ៍ អឃយ៉ិ អតីតារយ៉ូលាឃ ក្ញុតិឃា អតត្តូទា បក្ខុប្បត្តារយ៉ូលា បឌិឋត្តិ៍ ឲឋ តាច អតីតារយ៉ូលាឃ ឃុកតិក្ញុតិឃា អតត្តូទា
អតីតបក្ខុប្បត្តារយ៉ូលាឃ ក្ឲ្យតិបឌិឋត្តិឃា បចត្តតាកាទេទា៍

ក្ឲ្យតិឃំ ធិតស្ស បត ក្លបចិតាតចជ្ជកយ៉ូស្ស ក្ញុត្តតទេឃទេតច តំ អតចជ្ជកយ៉ុ ចា កយ៉ុតិមិត្តំ ចា យទតោភ្ជាទេទ អាបិឆយាកន្លូតិតិ កលាឲ្យឋទេក្កុ
ឃុក្កបក្កុ ឌទេបត្ថា ឋត្ថាំ បុរិយតទេឃទេតច ទេចឌិតត្ថា៍ អឃំ អតីតារយ៉ូលាឃ ក្ឲ្យតិក្ញុតិឃា អតត្តូទា អតីតបក្ខុប្បត្តារយ៉ូលាឃ
ឃុកតិបឌិឋត្តិឃា បចត្តតាកាទេទា៍

ឃុកតិឃំ ធិតស្ស បត ក្លបចិតាតចជ្ជកយ៉ូស្ស “តានិស្ស តយិ្យបយទេយ ឱ្លលជ្ជត្តិ”តិអាឌិចចតទោតា យទលាយទេ្ញា តិបត្តុស្ស ឃធ្មបចិតំ អតចជ្ជកយ៉ុ
ចា កយ៉ុតិមិត្តំ ចា យទតោភ្ជាទេទ អាបិឆយាកន្លូតិ៍ តញ្ញា ទេលា ក្លបចិតកាយាចចទាតចជ្ជកយ៉ូទេស្សច៍ ក្លបចិតយហក្កតកយ៉ូស្ស បត កយ៉ុតិមិត្តទេយច
អាបិឆយាកន្លូតិ៍ តំ អារទ្ធ ក្លប្យត្តាឃ តកោរយ៉ូលាបរិទេឃាឋាតាឃ ឃុន្តាឃ ចា ឌចតចីមិឃា អតត្តូទ៌ កចក្ខចិឋឃំ អារយ៉ូល៌ា កត្ថា
ក្ញុតិចិត្តយុប្បជ្ជតិ៍ តស្ម៉ិ តិរុទេ្ធ តទេឌច អាបិឆកតំ កយ៉ុ ចា កយ៉ុតិមិត្តំ ចា អារទ្ធ អត្បជ្ជិត្តកិលេឋខាលចិតាយិតំ ឃុកតិបរិឃាបត្តុ
បឌិឋត្តិចិត្តយុប្បជ្ជតិ៍ អឃំ អតីតារយ៉ូលាឃ ក្ញុតិឃា អតត្តូទា អតីតារយ៉ូលា តចត្តត្ថារយ៉ូលា ចា បឌិឋត្តិ៍

អបរស្ស មរណសមយេ កាមាវចរានវជ្ជកម្មវសេន មនុស្សលោកេ មាតុកុច្ឆិវណ្ណសង្ខាតំ វា ទេវលោកេ ឧយ្យានវិមានកប្បរុក្ខាទិវណ្ណសង្ខាតំ វា សុគតិនិមិត្តំ មនោទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆតិ។ តស្ស ទុគ្គតិនិមិត្តេ ទស្សិតានុក្កមេនេវ ចុតិចិត្តានន្តរំ បដិសន្ធិចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ អតីតារម្មណាយ ចុតិយា អនន្តរា បច្ចុប្បន្នារម្មណា បដិសន្ធិ។

អបរស្ស មរណសមយេ ញាតកា ‘អយំ, តាត, តវត្ថាយ ពុទ្ធបូជា ករីយតិ, ចិត្តំ បសាទេហី’តិ វត្វា បុប្ផទាមបដាកាទិវសេន រូបារម្មណំ វា ធម្មស្សវនតុរិយបូជាទិវសេន សទ្ទារម្មណំ វា ធូមវាសគន្ធាទិវសេន គន្ធារម្មណំ វា ‘ឥទំ, តាត, សាយស្សុ, តវត្ថាយ ទាតព្វំ ទេយ្យធម្ម’ន្តិ វត្វា មធុផាណិតាទិវសេន រសារម្មណំ វា ‘ឥទំ, តាត, ផុសស្សុ, តវត្ថាយ ទាតព្វំ ទេយ្យធម្ម’ន្តិ វត្វា ចីនបដសោមារបដាទិវសេន ផោដ្ឋព្វារម្មណំ វា បញ្ចទ្វារេ ឧបសំហរន្តិ។ តស្ស តស្មិំ អាបាថគតេ រូបាទិអារម្មណេ យថាក្កមេន ឧប្បន្នវោដ្ឋបនាវសានេ មរណស្ស អាសន្នភាវេន មន្ទីភូតវេគត្តា បញ្ច ជវនានិ ទ្វេ តទារម្មណានិ ច ឧប្បជ្ជន្តិ។ តតោ ភវង្គវិសយំ អារម្មណំ កត្វា ឯកំ ចុតិចិត្តំ, តទនន្តរំ តស្មិំយេវ ឯកចិត្តក្ខណដ្ឋិតិកេ អារម្មណេ បដិសន្ធិចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អយម្បិ អតីតារម្មណាយ ចុតិយា អនន្តរា បច្ចុប្បន្នារម្មណា បដិសន្ធិ។

អបរស្ស បន បថវីកសិណជ្ឈានាទិវសេន បដិលទ្ធមហគ្គតស្ស សុគតិយំ ឋិតស្ស មរណសមយេ កាមាវចរកុសលកម្ម-កម្មនិមិត្ត-គតិនិមិត្តានំ អញ្ញតរំ បថវីកសិណាទិកំ វា និមិត្តំ មហគ្គតចិត្តំ វា មនោទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆតិ។ ចក្ខុសោតានំ វា អញ្ញតរស្មិំ កុសលុប្បត្តិហេតុភូតំ បណីតមារម្មណំ អាបាថមាគច្ឆតិ។ តស្ស យថាក្កមេន ឧប្បន្នវោដ្ឋបនាវសានេ មរណស្ស អាសន្នភាវេន មន្ទីភូតវេគត្តា បញ្ច ជវនានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ មហគ្គតគតិកានំ បន តទារម្មណំ នត្ថិ។ តស្មា ជវនានន្តរំយេវ ភវង្គវិសយំ អារម្មណំ កត្វា ឯកំ ចុតិចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ តស្សាវសានេ កាមាវចរមហគ្គតសុគតីនំ អញ្ញតរសុគតិបរិយាបន្នំ យថុបដ្ឋិតេសុ អារម្មណេសុ អញ្ញតរារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ នវត្តព្វារម្មណាយ សុគតិចុតិយា អនន្តរា អតីតបច្ចុប្បន្ននវត្តព្វានំ អញ្ញតរារម្មណា បដិសន្ធិ។

ឯតេនានុសារេន អារុប្បចុតិយាបិ អនន្តរា បដិសន្ធិ វេទិតព្វា។ អយំ អតីតនវត្តព្វារម្មណាយ សុគតិចុតិយា អនន្តរា អតីតនវត្តព្វបច្ចុប្បន្នារម្មណាយ បដិសន្ធិយា បវត្តាការោ។

ទុគ្គតិយំ ឋិតស្ស បន បាបកម្មិនោ វុត្តនយេនេវ តំ កម្មំ កម្មនិមិត្តំ គតិនិមិត្តំ វា មនោទ្វារេ, បញ្ចទ្វារេ បន អកុសលុប្បត្តិហេតុភូតំ អារម្មណំ អាបាថមាគច្ឆតិ។ អថស្ស យថាក្កមេន ចុតិចិត្តាវសានេ ទុគ្គតិបរិយាបន្នំ តេសុ អារម្មណេសុ អញ្ញតរារម្មណំ បដិសន្ធិចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ អយំ អតីតារម្មណាយ ទុគ្គតិចុតិយា អនន្តរា អតីតបច្ចុប្បន្នារម្មណាយ បដិសន្ធិយា បវត្តាការោតិ។ ឯត្តាវតា ឯកូនវីសតិវិធស្សាបិ វិញ្ញាណស្ស បដិសន្ធិវសេន បវត្តិ ទីបិតា ហោតិ។

តយិទំ សព្វម្បិ ឯវំ –

បចត្តយាត៌ សត្តិយិប្យ ក្ខិឆា ពខេយ្ខត ចត្តតិ;

យិឃ្សាឌីហិ ច ខេកខេដហិ, ខេកដស្ស ទុចិឆាឌិខេពា៕

ឋ្ពងញ៉ោឲក្សុតចឹសតិចិឆយ្យិ ចិបិពចិញ្ញាណ៌ បឌិសត្តិយិប្យបចត្តយាត៌ ក្ខិឆា ពខេយ្ខត ចត្តតិ៕ ឃឆាសពញ៉ោឲតឃ្ស ឌតព៌ ពយ្ខំ តាតាក្ខលិពពយ្ខប្យច្ចខេឃត ខេចច ក្ខបតិឃ្សយបច្ចខេឃត ច បច្ចខេឃា ខេហាតិ៕ ទុត្តខេញ្យាំ “ក្យុសលិក្យុសលំ ពយ្ខំ ចិបិពឃ្ស ក្ខបតិឃ្សយបច្ចខេឃត បច្ចខេឃា”តិ (បដ្ឋ៉ា ១.១.១៣)៕ ឲចំ ចត្តយាតឃ្ស បតឃ្ស យិឃ្សាឌីហិ ខេកខេដហិ ទុចិឆាឌិខេពាបិ ខេកខេដា ខេចឌិតខេត្ពា, ខេសឃ្យចិត៌ – ឋ្ពងញ៉ោ បឌិសត្តិចខេសត ឲពឆា ចត្តយាតយ្យិ ទ្វុខេបត សហ យិឃ្សាយិឃ្សខេកដខេតា ទុចិឆំ, ពាយទ្វុបិទ្វុបកចខេកដខេតា តិចិឆំ, អល្លុឌឌលិត្យុឌសំខេសដឌ្ខបបិតិពខេឃាតិចខេសត ចត្យុត្តិឆំ, ពតិចខេសត បញ្ចចិឆំ, ចិញ្ញាណដ្ឋិតិចខេសត សត្តចិឆំ, សត្តាចាសចខេសត អដ្ឋចិឆំ ខេហាតិ៕ តត្ត –

យិឃ្សំ ក្ខិឆា កាចខេកដា, សកាចំ តត្ត ច ក្ខិឆា;

ខេក្ខ ចា តខេឃា ចា ឌសពា, ឈ្លខេតា អាឌិតា សហ៕

‘យិឃ្សំក្ខិឆា កាចខេកដា’តិ ឃខេញ្យាំខេយត្ត អញ្ញាត្រ អទ្វុបកចា ទ្វុបយិឃ្សំ បឌិសត្តិចិញ្ញាណំ ក្ខប្យខ្ជតិ, តំ ទ្វុបកខេច ឋ្ពតិត្រិយបុរិសិត្រិយសន្តានខេតត កាខេចត ចិតា ក្ខប្យត្តិខេតា ពាយកខេច អញ្ញាត្រ ឌាតិបល្លពបឌិសត្តិយា កាខេចត សហ ក្ខប្យត្តិខេតា សកាចំ អកាចត្តិ ទុចិឆំ ខេហាតិ៕

‘សកាចំ តត្ត ច ក្ខិឆា’តិ តត្តាបិ ច ឃំ សកាចំ តំ ឋ្ពតិត្តបុរិសកាចាត៌ អញ្ញាតខេទត សហ ក្ខប្យត្តិខេតា ទុចិឆខេយច ខេហាតិ៕

‘ខេក្ខចា តខេឃា ចា ឌសពា, ឈ្លខេតា អាឌិតា សហា’តិ ឃខេញ្យាំខេយត្ត យិឃ្សំ អយិឃ្សត្តិ ក្ខខេឃ អាឌិក្សុតំ ទ្វុបយិឃ្សំ បឌិសត្តិចិញ្ញាណំ, ខេតត សហ ចត្តុពាឃឌសពចខេសត ខេក្ខ ចា ចត្តុពាឃកាចឌសពចខេសត តខេឃា ចា ឌសពា ឈ្លខេតា ក្ខប្យខ្ជត្តិ, តត្តិ ឋ្ពខេតា បទំ ទ្វុបបរិហាតីតិ៕ តំ បខេតតំ ឲចំ ឈ្លយពបរិយាណំ ក្ខប្យខ្ជយាត៌ អល្លុឌឌលិត្យុឌតាយិពាសុ ក្ខិសុ ខេឃាតីសុ ឌាតិក្ខណ្ណាយ ឲខេពត អំសុតា ក្ខន្ធតខេតលសប្បិយល្លុប្យយាណំ ពលលត្តិ លត្តសត្តំ ហុត្តា ក្ខប្យខ្ជតិ៕ តត្ត ខេឃាតីតំ ពតិចខេសត សម្ពុចខេកខេដា ខេចឌិតខេត្ពា៕ ឲតាសុ ហិ –

តិរខេឃ ក្សុយ្ខចខេន្ខសុ, ខេដខេចសុ ច ត ខេឃាតិខេឃា;

តិខេឃ្សា បុរិយិពា ខេហាត្តិ, ចតខេឃ្សាបិ ពតិត្តខេឃ៕

ពត្ថ នេសេចសុ នាពិ ធសេឌ្គត ឃធា តិវរេឃ ន ក្សប្ចធឌ្ឍ្សុ ន នេសេចសុ, ឲ្យចំ តិន្ល្បាយពហ៊្យារេបពេសុ ន បុរិមិកា ពិរេស្ប្បា រឃាតិរឃា ត សន្តិពិ ទេចឌិពន្តា៉ ឌ្លបបិពិកា ឲ្យច ហិ ទេព ហោន្តិ៉ ទេសទេស បត ពិរន្ធាតបេត្តិចិសឃយត្សុ្សន្លារេព កពិត្តរេឃ បុទ្ធេ ចឌ្ឌិពក្សប្ចនេសេចសុ ន ចពរេស្ប្បា រឃាតិរឃា ហោន្តិ៉ ពត្ថ –

ពិស តច ទេច រូបីសុ, សត្តពិ ក្ឆក្កិសេពាច រូបិតិ;

សំរេសទេខាបបិពីសុ, អឆ ចា អចក់សេពា ពិស៉

រូបីព្រហ្មេសុ ពាច ឌ្លបបិពិករឃាតិរកសុ ចក្ខុរសាពចត្ថុទសកាតំ ឌីចិពតចកស្ស ចាពិ ចត្បត្តិ កលិបិតំ ចទេសត ពិស ន តច ន បដិសន្ធិចិន្តារលាត សហ រូបិតិ ក្ឆប្បជ្ជន្តិ៉ រូបីព្រហ្មេ បត ធទេបត្វា អន្តោសុ សំរេសទេឌ្លបបិពិកេសុ ក្ឆក្កិសេពា ចក្ខុរសាពឈាតឌិច្សាកាឃកាចចត្ថុទសកាតំ ចទេសត សត្តពិ៉ ពាតិ ន តិន្តុំ នេសេចសុ៉ ពត្ថ ចន្ធា កន្តា រេសា ឌ្លខា ចពរេស្ប្បា ចាបិ ឆាត្សរឃា ចក្ខុបសាទេភា ឌីចិពិត្រិ្រឃន្តិ អឃំ ឆសរូបបរិយារលា រូបបុទ្ធោ ចក្ខុឆសកោ តាយ៉ ឲ្យចំ សេសា ទេចឌិពន្តា៉ អចក់សេពា បត ឌច្ចុត្តពាធិរអឈាតកាតប៉ុសកស្ស ឌិច្សាកាឃចត្ថុទសកាតំ ចទេសត ពិស រូបិតិ ក្ឆប្បជ្ជន្តិ៉ ក្ឆក្កិសាចក់សាតំ បត អត្តទេ អត្សរូបេពា ចិកេប្បា ទេចឌិពន្តា៉

ឲ្យចំ ចិឌិត្វា បុត –

ពត្ថារម្មណាពិហេតុ-ទេចឥតាបីតិចិពក្កចិចារេហិ;

ភេទាភេទចិសេសា, ចុតិសន្ធីនំ បរិន្តោនេយ្យា៉

យាហេសា មិស្សាមិស្សេតា ចុចិឆា បដិសន្ធិ, យា ចស្សា អតីតានន្តរា ចុតិ, តាសំ ឡុរយហិ ពត្ថាឌីហិ ភេទាភេទចិសេសា ទាតពន្តោតិ អទេត្វា៉

កថំ? កទាចិ ចតុក្កន្ធាយ អារុប្បចុតិយា អនន្តរា ចតុក្កន្ធាច អារម្មណេតាបិ អភិន្នា បដិសន្ធិ ហោតិ, កទាចិ អមហគ្គតពហិទ្ធារម្មណាយ មហគ្គតអជ្ឈត្តារម្មណា៉ អយំ តាច អរូបភូមីសុយេច នយោ៉ កទាចិ បត ចតុក្កន្ធាយ អារុប្បចុតិយា អនន្តរា បញ្ចក្កន្ធា កាមាចចរា បដិសន្ធិ៉ កទាចិ បញ្ចក្កន្ធាយ កាមាចចរចុតិយា រូបាចចរចុតិយា ចា អនន្តរា ចតុក្កន្ធា អារុប្បបដិសន្ធិ៉ ឲ្យចំ អតីតារម្មណចុតិយា អតីតតចត្តព្វបច្ចុប្បន្នារម្មណា បដិសន្ធិ, ឲ្យកច្ចសុកតិចុតិយា ឲ្យកច្ចទុក្គតិបដិសន្ធិ, អហេតុកចុតិយា សហេតុកបដិសន្ធិ, ទុហេតុកចុតិយា

ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᩦᨲᩥᨠᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩦᨲᩥᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᩅᩥᨧᩣᩁᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᩅᩥᨧᩣᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩅᩥᨧᩣᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩃᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨾᩥᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾ-ᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᨲᩴ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᨾᩩᨸᩮᨲᩥ;

ᨶᩣᩔ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩉᩮᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨶ ᨩᩦᩅᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨶᩣᨸᩥ ᩋᨲᩦᨲᨽᩅᨲᩮᩣ ᩍᨵ ᩈᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶᩣᨸᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩍᨵ ᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨲᨿᩥᨴᩴ ᨸᩣᨠᨭᩮᨶ ᨾᨶᩩᩔᨧᩩᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨸᨠᩣᩈᨿᩥᩔᩣᨾ –

ᩋᨲᩦᨲᨽᩅᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩁᩈᩮᨶ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᩈᨶ᩠ᨶᨾᩁᨱᩔ ᩋᩈᨿ᩠ᩉᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩈᨶ᩠ᨵᩥᨻᨶ᩠ᨵᨶᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩣᨶᩴ ᨾᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥᨠᩅᩮᨴᨶᩣᩈᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᩣᨲᩴ ᩋᩈᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨲᨸᩮ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩉᩁᩥᨲᨲᩣᩃᨸᨱ᩠ᨱᨾᩥᩅ ᨠᨾᩮᨶ ᩏᨸᩈᩩᩔᨾᩣᨶᩮ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨾᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩈᩩ ᨲᨦ᩠ᨡᨱᩣᩅᩈᩮᩈᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨣᩁᩩᩈᨾᩣᩈᩮᩅᩥᨲᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᩅᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᨴᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩴ ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩥᩈᨿᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩮᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩅᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶᩣᨾᩮᨲᩥ , ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨡᩥᨸᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨶᩣᨾᩥᨿᨾᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩉᩥ ᨡᩥᨸ᩠ᨸᨾᩣᨶᩴ ᩒᩁᩥᨾᨲᩦᩁᩁᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩁᨩ᩠ᨩᩩᨾᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩩᩁᩥᨾᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩔᨿᩴ ᨩᩉᨲᩥ, ᩋᨸᩁᨬ᩠ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩴ ᨶᩥᩔᨿᩴ ᩋᩔᩣᨴᨿᨾᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨶᩔᩣᨴᨿᨾᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩉᩥᨿᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ ᨧᩅᨶᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩣᨴᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩮᨲᩴ ᨶᩣᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᩣ ᩍᨵᩣᨣᨲᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᨲᩥᩅᩥᩈᨿᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᨸᩣᨲᩩᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩥᨿᩩᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩮᨲ᩠ᨳ, ᨸᨭᩥᨥᩮᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᨳ;

ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨻᨶ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩑᨠᨲᩣ ᨶᩣᨸᩥ ᨶᩣᨶᨲᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩮᨲᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᨲᩮᩣ ᩍᨵ ᩋᨶᩣᨣᨾᨶᩮ ᩋᨲᩦᨲᨽᩅᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩉᩮᨲᩪᩉᩥ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨸᨭᩥᨥᩮᩣᩈᨸᨴᩦᨸᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨸᨭᩥᨻᩥᨾ᩠ᨻᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩥ ᩈᩥᨿᩩᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨥᩮᩣᩈᨸᨴᩦᨸᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨨᩣᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩋᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩍᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ‘ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨻᨶ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨠᨲᩣ ᨶᩣᨸᩥ ᨶᩣᨶᨲᩣ’᪨ ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨻᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨲᩥ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨾᩮᨠᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶ ᨡᩦᩁᨲᩮᩣ ᨴᨵᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩋᨳᩣᨸᩥ

ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨶᩣᨶᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨶ ᨡᩦᩁᩔᩣᨵᩦᨶᩴ ᨴᨵᩥ ᩈᩥᨿᩣ. ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩉᩮᨲᩩᩉᩮᨲᩩᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ. ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᩈᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩃᩮᩣᨸᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ. ᩈᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩑᨠᨲᩣ ᩅᩤ ᨶᩣᨶᨲᩣ ᩅᩤ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ.

ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩉ – ᨶᨶᩩ ᩑᩅᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᨿᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᨶᩩᩔᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨹᩃᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᩴ ᨹᩃᩴ ᩈᩥᨿᩣ? ᩏᨸᨽᩩᨬ᩠ᨩᨠᩮ ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨠᩔ ᨲᩴ ᨹᩃᩴ ᩈᩥᨿᩣ? ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨾᩥᨴᩴ ᩅᩥᨵᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᩁᩥᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ –

ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨿᩴ ᨹᩃᩴ ᩑᨲᩴ, ᨶᩣᨬ᩠ᨬᩔ ᨶ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ;

ᨻᩦᨩᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᩑᨲᩔᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᩣᨵᨠᩮᩣ.

ᩑᨠᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨹᩃᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩑᨲᩔ ᨧ ᨸᨶᨲ᩠ᨳᩔ ᨻᩦᨩᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᩈᩣᨵᨠᩮᩣ. ᩋᨾ᩠ᨻᨻᩦᨩᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᨠᨲᩮᩈᩩ ᨲᩔ ᨻᩦᨩᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨹᩃᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨻᩦᨩᩣᨶᩴ ᨶᩣᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᨻᩦᨩᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩤ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ. ᩑᩅᩴᩈᨾ᩠ᨸᨴᨾᩥᨴᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩥᨸ᩠ᨸᩮᩣᩈᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩣᨸᩥ ᨻᩣᩃᩈᩁᩦᩁᩮ ᩏᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩈᩁᩦᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨹᩃᨴᩮᩉᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ.

ᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ‘ᩏᨸᨽᩩᨬ᩠ᨩᨠᩮ ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨠᩔ ᨲᩴ ᨹᩃᩴ ᩈᩥᨿᩣ’ᨲᩥ? ᨲᨲ᩠ᨳ –

ᨹᩃᩔᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ, ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨠᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥ;

ᨹᩃᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩔ, ᨿᨳᩣ ᨹᩃᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥ.

ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩔ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨹᩃᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨹᩃᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨹᩃᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᨽᩪᨲᩔ ᩏᨸᨽᩮᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨹᩃᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶᩮᩅ ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩤ ᨾᨶᩩᩔᩮᩣ ᩅᩤ ᩏᨸᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᩈᩩᨡᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩏᨸᨽᩩᨬ᩠ᨩᨠᩮᨶ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ.

ᨿᩮᩣᨸᩥ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ – ‘ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩑᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩅᩤ ᨹᩃᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩅᩤ. ᨿᨴᩥ ᨧ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᨶᩮᩈᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩋᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨹᩃᩣᩅᩉᩣ ᩈᩥᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ –

ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩑᨲᩮ, ᨶ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨹᩃᩣᩅᩉᩣ;

បិដិសេកាកាឌិកំ តត្ថ, ចេឌិតន្តុំ តិដស្សតិ៑

ពតត្តា ឲច ហិ សង្ខារា អត្តនោ ផលស្ស បច្ចយា ហោន្តិ, ត ចិន្ហេយាតត្តា ចា អចិន្ហេយាតត្តា ចា៑ ឃឆាហ “កាយាចចរស្ស ក្សលស្ស ពតុស្ស ពតត្តា ក្តបឌិតត្តា ចិបិកំ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ក្តប្បត្តិ ហោតី”តិអាឌិ (ឆ៑ ឋ៑ ១៦១)៑ ឃឆារហស្ស អត្តនោ ផលស្ស ច បច្ចយា ហុត្វា ត ប្សត ផលិចហា ហោន្តិ ចិបក្កចិបិកត្តា៑ ឲតស្ស ចត្វស្ស ចិកាចតេ ឌ្ឋិដំ បិដិសេកាកាឌិកំ តិដស្សតិ ចេឌិតន្តុំ៑

ឃឆា ហិ លោកេ ឃោ កស្សចិ អត្ថស្ស តិឃ្យាតតត្តំ បិដិសេការកេ ហោតិ, កង្គំ ចា កិលាតិ, ឌ្ឋលំ ចា កញាតិ៑ តស្ស តំ កិរិយាករណយត្តរយច តឌត្ថតិឃ្យាតតាឌិបិរបច្ចយោ ហោតិ, ត កិរិយាឃ ចិន្ហេយាតតា ចា អចិន្ហេយាតតា ចា៑ ត ច តឌត្ថតិឃ្យាតតាឌិតោ បរយ្បិ ឆារកោច ហោតិ៑ កស្មា? តិឃ្យាតតាឌីតំ ពតត្តា៑ ឲចំ ពតត្តាច សង្ខារាបិ អត្តនោ ផលស្ស បច្ចយា ហោន្តិ, ត ច ឃឆារហំ ផលឌាតតោ បរយ្បិ ផលិចហា ហោន្តីតិ៑ ឲត្តាចតា បិស្សាបិស្សចសេត ខ្ចិឆាបិ បចត្តយាតស្ស បដិសន្ធិចិញ្ញាណស្ស សង្ខារបច្ចយា បចត្តិ ឌីបិតា ហោតិ៑

ឌ្ឋឌាតិ សត្ថេស្វេតស្ស ឆាត្តិសចិញ្ញាណេស្ស សឃ្ញាហចិឈាតត្តំ –

បដិសន្ធិប្បចត្តីតំ , ចសេតេត កចាឌិស្ស;

ចិឌាតិតន្តា សង្ខារា, ឃឆា ឃេសញ្ញា បច្ចយា៑

តត្ថ តឃោ កចា, ចតស្សោ ឃោតិឃោ, បញ្ច កតិឃោ, សត្ត ចិញ្ញាណដ្ឋិតិឃោ, តច សត្តាចាសាតិ ឲតេ កចាឌឃោ តាម៑ ឲតេស្ស កចាឌីស្ស បដិសន្ធិឃំ បចត្តេ ច ឲតេ ឃេសំ ចិបិកចិញ្ញាណាតំ បច្ចយា ឃឆា ច បច្ចយា ហោន្តិ តឆា ចិឌាតិតន្តាតិ អត្ថោ៑

តត្ថ – ប្សញ្ញាភិសង្ខារេ តាច កាយាចចរអដ្ឋចេតតាភេឌា ប្សញ្ញាភិសង្ខារា អចិសេសេត កាយកចេ ស្សកតិឃំ តចន្ទំ ចិបិកចិញ្ញាណាតំ បដិសន្ធិឃំ តាតាក្ខណិកកប្បបច្ចេឃត ចេច ក្តបតិស្សឃបច្ចេឃត ចាតិ ខ្ចិឆា បច្ចេយា៑ ទ្ធបិចចរបញ្ចក្សលចេតតាភេឌា ប្សញ្ញាភិសង្ខារា ទ្ធបកចេ បដិសន្ធិឃំ ឲច បញ្ចន្នំ ច្សត្តប្បភេឌកាយាចចរា បត កាយកចេ ស្សកតិឃំ ក្តេបក្ខាសហកតាហេត្សកយតោចិញ្ញាណឆាត្សចន្ហាតំ សត្តន្នំ បរិត្តចិបិកចិញ្ញាណាតំ ច្សត្តតេឃតេច ខ្ចិឆា បច្ចេយា បចត្តេ, តោ បដិសន្ធិឃំ៑ ស្វេច ទ្ធបកចេ បញ្ចន្នំ ចិបិកចិញ្ញាណាតំ តចេឆច បច្ចេយា បចត្តេ, តោ បដិសន្ធិឃំ៑ កាយកចេ បត ទ្សកតិឃំ អដ្ឋន្នម្បិ បរិត្តចិបិកចិញ្ញាណាតំ តចេឆច បច្ចេយា បចត្តេ, តោ បដិសន្ធិឃំ៑

តត្ថ និរយេ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស នរកចារិកាទីសុ ឥដ្ឋារម្មណសមាយោគេ សោ បច្ចយោ ហោតិ។ តិរច្ឆានេសុ បន នាគសុបណ្ណបេតមហិទ្ធិកេសុ ច ឥដ្ឋារម្មណំ លព្ភតិយេវ។ ស្វេវ កាមភវេ សុគតិយំ សោឡសន្នម្បិ កុសលវិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ ច បដិសន្ធិយញ្ច។ អវិសេសេន បុញ្ញាភិសង្ខារោ រូបភវេ នវន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ ច បដិសន្ធិយញ្ច។

ទ្វាទសាកុសលចេតនាភេទោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ កាមភវេ ទុគ្គតិយំ ឯកស្ស វិញ្ញាណស្ស តថេវ បច្ចយោ បដិសន្ធិយំ, នោ បវត្តេ; ឆន្នំ បវត្តេ, នោ បដិសន្ធិយំ; សត្តន្នម្បិ អកុសលវិបាកវិញ្ញាណានំ បវត្តេ ច បដិសន្ធិយញ្ច ។ កាមភវេ បន សុគតិយំ តេសំយេវ សត្តន្នំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ, នោ បដិសន្ធិយំ; រូបភវេ ចតុន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ, នោ បដិសន្ធិយំ។ សោ ច ខោ កាមាវចរេ អនិដ្ឋរូបទស្សនសវនវសេន ។ ព្រហ្មលោកេ បន អនិដ្ឋា រូបាទយោ នាម នត្ថិ, តថា កាមាវចរទេវលោកេបិ។

អានេញ្ជាភិសង្ខារោ អរូបភវេ ចតុន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ ច បដិសន្ធិយញ្ច។

កាមាវចរកុសលាកុសលតោ បន សព្វសង្គាហិកនយេន វីសតិចេតនាភេទោបិ កាយសង្ខារោ កាមភវេ នវន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ បដិសន្ធិយំ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយេន ចេវ ឧបនិស្សយបច្ចយេន ចាតិ ទ្វិធា បច្ចយោ។ ស្វេវ កាមភវេ តេរសន្នំ, រូបភវេ នវន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ, នោ បដិសន្ធិយំ។ ស្វេវ កាមភវេ វីសតិយា វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ ច បដិសន្ធិយញ្ច។ វចីសង្ខារេបិ ឯសេវ នយោ។

អដ្ឋវីសតិចេតនាភេទោបិ បន ចិត្តសង្ខារោ តីសុ ភវេសុ ឯកវីសតិយា វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បដិសន្ធិយំ, នោ បវត្តេ។ ស្វេវ ទ្វីសុ ភវេសុ ហេដ្ឋា វុត្តានំ តេរសន្នំ នវន្នញ្ចាតិ ទ្វាវីសតិយា វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ, នោ បដិសន្ធិយំ។ តីសុ បន ភវេសុ ទ្វត្តិំសាយបិ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បវត្តេ ចេវ បដិសន្ធិយញ្ច។ ឯវំ តាវ ភវេសុ បដិសន្ធិបវត្តីនំ វសេន តេ សង្ខារា យេសំ បច្ចយា, យថា ច បច្ចយា ហោន្តិ តថា វិជានិតព្វា។ ឯតេនេវ នយេន យោនិអាទីសុបិ វេទិតព្វា។

តត្រិទំ អាទិតោ បដ្ឋាយ មុខមត្តប្បកាសនំ – ឥមេសុ ហិ សង្ខារេសុ យស្មា បុញ្ញាភិសង្ខារោ តាវ ទ្វីសុ ភវេសុ បដិសន្ធិំ ទត្វា សព្វំ អត្តនោ វិបាកំ ជនេតិ, តថា អណ្ឌជាទីសុ ចតូសុ យោនីសុ, ទេវមនុស្សសង្ខាតាសុ ទ្វីសុ គតីសុ, នានត្តកាយនានត្តសញ្ញីនានត្តកាយឯកត្តសញ្ញីឯកត្តកាយនានត្តសញ្ញីឯកត្តកាយឯកត្តសញ្ញីសង្ខាតាសុ មនុស្សានញ្ចេវ បឋមជ្ឈានភូមិកានញ្ច វសេន ចតូសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ។ អសញ្ញសត្តាវាសេ បនេស រូបមេវ អភិសង្ខរោតីតិ ចតូស្វេវ សត្តាវាសេសុ ច បដិសន្ធិំ ទត្វា សព្វំ អត្តនោ វិបាកំ ជនេតិ។ តស្មា ឯស ឯតេសុ ទ្វីសុ ភវេសុ, ចតូសុ យោនីសុ, ទ្វីសុ គតីសុ, ចតូសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, ចតូសុ សត្តាវាសេសុ ច ឯកវីសតិយា វិបាកវិញ្ញាណានំ វុត្តនយេនេវ បច្ចយោ ហោតិ យថាសម្ភវំ បដិសន្ធិយំ

បវត្តេ ច៍

អបុញ្ញាភិសង្ខារោ បន យស្មា ឯកស្មិញ្ញេវ កាមភវេ, ចតូសុ យោនីសុ, អវសេសាសុ តីសុ គតីសុ, នានត្តកាយឯកត្តសញ្ញីសង្ខាតាយ ឯកិស្សា វិញ្ញាណដ្ឋិតិយា, តាទិសេយេវ ច ឯកស្មឹ សត្តាវាសេ បដិសន្ធិវសេន វិបច្ចតិ, តស្មា ឯស ឯកស្មឹ ភវេ ចតូសុ យោនីសុ, តីសុ គតីសុ, ឯកិស្សា វិញ្ញាណដ្ឋិតិយា, ឯកស្មិញ្ច សត្តាវាសេ សត្តន្នំ វិបាកវិញ្ញាណានំ វុត្តនយេនេវ បច្ចយោ ហោតិ បដិសន្ធិយំ បវត្តេ ច៍

អានេញ្ជាភិសង្ខារោ បន យស្មា ឯកស្មឹ អរូបភវេ, ឯកិស្សា ឱបបាតិកយោនិយា, ឯកិស្សា ទេវគតិយា, អាកាសានញ្ចាយតនាទីសុ តីសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, អាកាសានញ្ចាយតនាទីសុ ច ចតូសុ សត្តាវាសេសុ បដិសន្ធិវសេន វិបច្ចតិ, តស្មា ឯស ឯកស្មឹយេវ ភវេ, ឯកិស្សា យោនិយា, ឯកិស្សា ទេវគតិយា, តីសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ ចតូសុ សត្តាវាសេសុ, ចតុន្នំ វិញ្ញាណានំ វុត្តនយេនេវ បច្ចយោ ហោតិ បដិសន្ធិយំ បវត្តេ ច៍

កាយសង្ខារោបិ យស្មា ឯកស្មឹ កាមភវេ, ចតូសុ យោនីសុ, បញ្ចសុ គតីសុ, សត្តសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, សត្តសុ ច សត្តាវាសេសុ បដិសន្ធឹ ទត្វា សព្វំ អត្តនោ វិបាកំ ជនេតិ, តស្មា ឯស ឯកស្មឹ ភវេ, ចតូសុ យោនីសុ, បញ្ចសុ គតីសុ, សត្តសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, សត្តសុ ច សត្តាវាសេសុ តេវីសតិយា វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បដិសន្ធិយំ បវត្តេ ច៍ វចីសង្ខារោបិ ឯសេវ នយោ៍

ចិត្តសង្ខារោ បន យស្មា ឯកំ សត្តាវាសំ ឋបេត្វា ន កត្ថចិ ន វិបច្ចតិ, តស្មា ឯស តីសុ ភវេសុ, ចតូសុ យោនីសុ, បញ្ចសុ គតីសុ, សត្តសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, អដ្ឋសុ សត្តាវាសេសុ យថាយោគំ ទ្វត្តឹសាយ វិបាកវិញ្ញាណានំ តថេវ បច្ចយោ បដិសន្ធិយំ បវត្តេ ច៍ អវិញ្ញាណកេ បន សត្តាវាសេ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ នត្ថិ៍

អបិច បុញ្ញាភិសង្ខារោ អសញ្ញសត្តេសុ កដត្តារូបានំ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយេន បច្ចយោតិ៍ ឯវំ –

បដិសន្ធិបវត្តីនំ , វសេនេតេ ភវាទិសុ;

វិជានិតព្វា សង្ខារា, យថា យេសញ្ច បច្ចយាតិ៍

សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណបទនិទ្ទេសោ៍

នាមរូបបទនិទ្ទេសោ

២២៦. វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបនិទ្ទេសេ –

ទេសនាភេទតោ សញ្ញី-ភវាទីសុ បវត្តិតោ;

សង្គហា បច្ចយនយា, វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ.

‘ទេសនាភេទតោ’តិ “តត្ថ កតមំ រូបំ? ចត្តារោ ច មហាភូតា ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយ រូប”ន្តិ (សំ. និ. ២.២; ម. និ. ១.១០០) ឯវំ តាវ សុត្តន្តេ ច ឥធ ច រូបស្ស អភេទតោ ឯកវិធា ទេសនា កតា; នាមស្ស បន ភេទតោ.

សុត្តន្តភាជនីយេ ហិ “តត្ថ កតមំ នាមំ? វេទនា សញ្ញា ចេតនា ផស្សោ មនសិការោ”តិ វុត្តំ. ឥធ “វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ”តិ. តត្ថ ហិ យម្បិ ចក្ខុវិញ្ញាណបច្ចយា នាមំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច ចិត្តស្ស ឋិតិ អរូបីនំ ធម្មានំ អាយូតិ ឯវំ អញ្ញធម្មសន្និស្សយេន អគ្គហេតព្ពតោ បាឡិយំ, តំ ទស្សេត្វា ចេតនាផស្សមនសិការវសេន សង្ខារក្ខន្ធំ ទិសា កិន្តិត្វា ទ្វីហិ លក្ខណេហិ សព្វំ ទេសេសិ. ឥធ បន តត្ថ វុត្តញ្ច អវុត្តញ្ច សព្វំ នាមំ សង្គហេត្វា “តយោ ខន្ធា – វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ”តិ អាហ.

កិំ បន ឥធេវ តយោ ខន្ធាវ នាមំ, វិញ្ញាណំ នាមំ នាម ន ហោតីតិ? នោ ន ហោតិ. តស្មិំ បន វិញ្ញាណេ គយ្ហមានេ នាមវិញ្ញាណស្ស ច បច្ចយវិញ្ញាណស្ស ចាតិ ទ្វិន្នំ វិញ្ញាណានំ សហភាវោ អាបជ្ជតិ. តស្មា វិញ្ញាណំ បច្ចយដ្ឋានេ ឋបេត្វា បច្ចយនិព្ពត្តំ នាមំ ទស្សេតុំ តយោវ ខន្ធា វុត្តាតិ. ឯវំ តាវ ‘ទេសនាភេទតោ’ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ.

‘សញ្ញីភវាទីសុ បវត្តិតោ’តិ ឯត្ថ បន នាមំ ឯកំ សត្តាវាសំ ឋបេត្វា សព្ពភវយោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសេសសត្តាវាសេសុ បវត្តតិ. រូបំ ទ្វីសុ ភវេសុ, ចតូសុ យោនីសុ, បញ្ចសុ គតីសុ, បុរិមាសុ ចតូសុ វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ, បញ្ចសុ ច សត្តាវាសេសុ បវត្តតិ. ឯវំ បវត្តមានេ ចេតស្មិំ នាមរូបេ យស្មា អភាវកគព្ភសេយ្យកានំ អណ្ឌជានញ្ច បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុកាយវសេន រូបតោ ទ្វេ សន្តតិសីសានិ តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធា បាតុភវន្តិ, តស្មា តេសំ វិត្ថារេន រូបរូបតោ វីសតិ ធម្មា តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯតេ តេវីសតិ ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ វេទិតព្ពា. អគ្គហិតគ្គហណេន បន ឯកសន្តតិសីសតោ នវ រូបធម្មេ អបនេត្វា ចុទ្ទស, សភាវកានំ ភាវទសកំ បក្ខិបិត្វា តេត្តិំស. តេសម្បិ អគ្គហិតគ្គហណេន សន្តតិសីសទ្វយតោ អដ្ឋារស រូបធម្មេ អបនេត្វា បន្នរស.

យស្មា ច ឱបបាតិកសត្តេសុ ព្រហ្មកាយិកាទីនំ បដិសន្ធិក្ខណេ ចក្ខុសោតវត្ថុទសកានំ ជីវិតិន្ទ្រិយនវកស្ស ច វសេន រូបរូបតោ ចត្តារិ សន្តតិសីសានិ តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធា បាតុភវន្តិ, តស្មា តេសំ វិត្ថារេន រូបរូបតោ ឯកូនចត្តាលីស ធម្មា តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯតេ ទ្វាចត្តាលីស ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ វេទិតព្ពា. អគ្គហិតគ្គហណេន បន សន្តតិសីសត្តយតោ សត្តវីសតិ ធម្មេ អបនេត្វា បន្នរស.

កាមភវេ បន យស្មា សេសឱបបាតិកានំ វា សំសេទជានំ វា សភាវកបរិបុណ្ណាយតនានំ បដិសន្ធិក្ខណេ រូបារូបតោ សត្ត សន្តតិសីសានិ តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធា បាតុភវន្តិ, តស្មា តេសំ វិត្ថារេន រូបារូបតោ សត្តតិ ធម្មា តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ ឯវំ តេសត្តតិ ធម្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ វេទិតព្វា. អគ្គហិតគ្គហណេន បន សន្តតិសីសលក្ខណតោ ចតុបញ្ញាស ធម្មេ អបនេត្វា ឯកូនវីសតិ. ឯវំ ឧក្កំសតោ. អវកំសេន បន តំតំរូបសន្តតិសីសវិកលានំ តស្ស តស្ស វសេន ហាបេត្វា ហាបេត្វា សង្ខេបតោ ច វិត្ថារតោ ច បដិសន្ធិវិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបសង្ខាតា វេទិតព្វា. អរូបីនំ បន តយោវ អរូបិនោ ខន្ធា. អសញ្ញីនំ រូបតោ ជីវិតិន្ទ្រិយនវកមេវាតិ. ឯស តាវ បដិសន្ធិយំ នយោ.

បវត្តេ បន សព្វត្ថ រូបប្បវត្តិទេសេ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេ បដិសន្ធិចិត្តេន សហ បវត្តឧតុតោ ឧតុសមុដ្ឋានំ សុទ្ធដ្ឋកំ បាតុភវតិ. បដិសន្ធិចិត្តំ បន រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតិ. តញ្ហិ យថា បបាតេ បតិតបុរិសោ បរស្ស បច្ចយោ ហោតុំ ន សក្កោតិ, ឯវំ វត្ថុទុព្វលតាយ ទុព្វលត្តា រូបំ សមុដ្ឋាបេតុំ ន សក្កោតិ. បដិសន្ធិចិត្តតោ បន ឧទ្ធំ បឋមភវង្គតោ បភុតិ ចិត្តសមុដ្ឋានិកំ សុទ្ធដ្ឋកំ. សទ្ទបាតុភាវកាលេ បដិសន្ធិក្ខណតោ ឧទ្ធំ បវត្តឧតុតោ ចេវ ចិត្តតោ ច សទ្ទនវកំ. យេ បន កពឡីការាហារូបជីវិនោ គព្ភសេយ្យកសត្តា តេសំ –

“យញ្ចស្ស ភុញ្ជតី មាតា, អន្នំ បានញ្ច ភោជនំ;

តេន សោ តត្ថ យាបេតិ, មាតុកុច្ឆិគតោ នរោ”តិ. (សំ. និ. ១.២៣៥);

វចនតោ មាតរា អជ្ឈោហរិតាហារេន អនុគតេ សរីរេ, ឱបបាតិកានំ សព្វបឋមំ អត្តនោ មុខគតំ ខេឡំ អជ្ឈោហរណកាលេ អាហារសមុដ្ឋានំ សុទ្ធដ្ឋកន្តិ ឥទំ អាហារសមុដ្ឋានស្ស សុទ្ធដ្ឋកស្ស ឧតុចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច ឧក្កំសតោ ទ្វិន្នំ នវកានំ វសេន ចតុវីសតិវិធំ, បុព្វេ ឯកេកចិត្តក្ខណេ តិក្ខត្តុំ ឧប្បជ្ជមានំ វុត្តំ កម្មសមុដ្ឋានំ សត្តតិវិធន្តិ ចតុនវុតិវិធំ រូបំ តយោ ច អរូបិនោ ខន្ធាតិ សមាសតោ នវនវុតិ ធម្មា. យស្មា វា សទ្ទា អនិយតា កទាចិទេវ បាតុភាវតោ, តស្មា ទុវិធម្បិ តំ អបនេត្វា ឥមេ សត្តនវុតិ ធម្មា យថាសម្ភវំ សព្វសត្តានំ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ វេទិតព្វា. តេសញ្ហិ សុត្តានម្បិ បមត្តានម្បិ ចរន្តានម្បិ ខាទន្តានម្បិ បិវន្តានម្បិ ទិវា ច រត្តិញ្ច ឯតេ វិញ្ញាណបច្ចយា បវត្តន្តិ. តញ្ច នេសំ វិញ្ញាណបច្ចយភាវំ បរតោ វណ្ណយិស្សាម.

យំ បនេតមេត្ថ កម្មជរូបំ, តំ ភវយោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេសុ សព្វបឋមំ បតិដ្ឋហន្តម្បិ តិសមុដ្ឋានិករូបេន អនុបត្ថទ្ធំ ន សក្កោតិ សណ្ឋាតុំ, នាបិ តិសមុដ្ឋានិកំ តេន អនុបត្ថទ្ធំ. អថ ខោ វាតព្ភាហតាបិ ចតុទ្ទិសវវត្ថាបិតា នឡកលាបិយោ វិយ, ឩមិវេគព្ភាហតាបិ មហាសមុទ្ទេ កត្ថចិ លទ្ធបតិដ្ឋា ភិន្នវាហនិកា វិយ ច អញ្ញមញ្ញូបត្ថទ្ធានេវេតានិ អបតមានានិ សណ្ឋហិត្វា ឯកម្បិ វស្សំ ទ្វេបិ វស្សានិ...បេ... វស្សសតម្បិ យាវ តេសំ សត្តានំ អាយុក្ខយោ វា បុញ្ញក្ខយោ វា តាវ បវត្តន្តីតិ. ឯវំ ‘សព្វភវាទីសុ បវត្តិតោ’បេត្ថ វិញ្ញាតព្វោ វិនិច្ឆយោ.

‘ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣ’ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨿᩴ ᩋᩣᩁᩪᨸ᩠ᨸᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶᩣᨾᨾᩮᩅ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩁᩪᨸᨾᩮᩅ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᩈᩁᩪᨸᩮᨠᩈᩮᩈᨶᨿᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᩈᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨽᩣᩅᩣ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮ ᨶᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᩉᩥ–

ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᨿᩴ ᩉᩮᨲᩩ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨾᨲᩴ;

ᩅᩥᨸᩣᨠᨾᩅᩥᨸᩣᨠᨬ᩠ᨧ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨿᨲᩮᩣ ᩍᨴᩴ᪨

ᨿᨬ᩠ᩉᩥᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᩉᩮᨲᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨲᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᩅᩥᨸᩣᨠᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨾᨲᩴ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩁᩪᨸᩴ, ᨲᨳᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩍᨴᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ‘ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲᩮᩣ’ᨸᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᪨

‘ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᨿᩣ’ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ –

ᨶᩣᨾᩔ ᨸᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨶᩅᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ;

ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩔ ᨶᩅᨵᩣ, ᩈᩮᩈᩁᩪᨸᩔ ᩋᨭ᩠ᨮᨵᩣ᪨

ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩔ ᩑᨠᨵᩣ;

ᨲᨴᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ᪨

ᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ, ᨲᩔ ᩁᩪᨸᨾᩥᩔᩔ ᩅᩣ ᩁᩪᨸᩋᨾᩥᩔᩔ ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩴ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩣᨠᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨶᩅᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᩅᩥᨸᩣᨠᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨶᩅᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩴ ᩈᩮᩈᩁᩪᨸᩔ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨶᩅᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩋᨸᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨶ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩔ ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᩮ ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᨵᩣᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ

បឆយកចក្កតោ បក្ខតិ សត្ថយ្បិ ចិត្តាណំ តស្ស តស្ស តាយរូបស្ស យឆារហំ បច្ចយោ ហោតីតិ ចេឌិតត្ថាំ ចិត្តារតោ បត តស្ស បច្ចយតយេ ឥស្សិយយាតេ សត្ថាបិ បដ្ឋាតកឆា ចិត្តារតត្ថា ហោតីតិ ត ពំ អារតាយ៍

តត្ថ សិយា – កេឆំ បតេពំ ឌាតិតត្ថាំ “បដិសន្ធិតាយរូបំ ចិត្តាណបច្ចយា ហោតី”តិ? ស្វត្ថតោ យុត្តិតោ ច៍ ស្វតេត្ថ ហិ “ចិត្តាត្បរិចត្តិតោ ឆយ្ហា”តិអាឌិតា (ឆ៍ ស៍ ទ្វកយាតិកា ៩១) តតេយត ពាហុឆា ចេឥតាឌីតំ ចិត្តាណបច្ចយតា សិទ្ធា៍ យុត្តិតោ បត –

ចិត្តជេត ហិ រូបេត, ត្ថឆ ឌិតេដ្ឋត សិត្ថ្យាំ;

អឌិដ្ឋស្សាបិ រូបស្ស, ចិត្តាណំ បច្ចយោ ត្ថតិ៍

ចិតេត្ត ហិ បសតេត្ថ អប្បសតេត្ថ ចា ពតត្វរូបានិ រូបានិ វ្ហប្បឌ្ឍយាតានិ ឌិដ្ឋានិ៍ ឌិតេដ្ឋត ច អឌិដ្ឋស្ស អត្វយាតំ ហោតីតិ ត្ថយិតា ត្ថឆ ឌិតេដ្ឋត ចិត្តជរូបេត អឌិដ្ឋស្សាបិ បដិសន្ធិរូបស្ស ចិត្តាណំ បច្ចយោ ហោតីតិ ឌាតិតត្ថាបេយពំ៍ កយ្ហសយដ្ឋាតស្សាបិ ហិ តស្ស ចិត្តសយដ្ឋាតេស្សច ចិត្តាណបច្ចយតា បដ្ឋាតេ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៥៣, ៣១៥) អាកតាតិ៍ ៩ចំ បច្ចយតយតោ បេត្ថ ចិត្តាតត្ថា ចិតិន្នយោ៍

៩ត្ថ ច “ចិត្តាណបច្ចយា តាយរូប”ត្តិ តាសយាតេត តកចតា យស្មា វ្ហបបរិក្កយាតាតំ បណ្ឌិតាតំ បរេយត្ថតោ តាយរូបយត្តេយច បចត្តយាតំ ឌិស្សតិ, ត សតេត្តា, ត បេរិសា; តស្មា អប្បដិចត្តិយំ សយេលាត ចា ត្រាហ្មលោត ចា ចេតេចត ចា យាតេត ចា ត្រាហ្មតា ចា កោតឌិ ចា លោកស្មិំ អត្វត្តរំ ឆយ្ហចក្កំ បចត្តិតំ ហោតីតិ៍

ចិត្តាណបច្ចយា តាយរូបបឥតិទ្ទេសោ៍

សឡាយតតបឥតិទ្ទេសោ

១១៥៍ តាយរូបបច្ចយា សឡាយតតតិទ្ទេស –

តាយំ លន្ទត្តយំ រូបំ, ក្វាចត្តាឌិកំ យតំ;

កតោកសេសំ ពំ តស្ស, តាឌិសស្សេច បច្ចយោ៍

យសោញ្ញាំ សឡាយតតស្ស បច្ចយក្វាតំ តាយរូបំ, តត្ថ តាយត្តិ ចេឥតាឌិក្កន្ធត្តយំ, រូបំ បត សកសត្តាតិបរិយាបត្តំ តិយយតោ ចត្តារិ ក្វាតានិ

ឆ វត្ថូនិ ជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ ឯវំ ភូតវត្ថាទិកំ មតន្តិ វេទិតព្ពំ។ តំ បន “នាមញ្ច រូបញ្ច នាមរូបញ្ច នាមរូប”ន្តិ ឯវំ ឯកទេសេកសេសំ “ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ច សឡាយតន”ន្តិ ឯវំ ឯកទេសេកសេសេន សឡាយតនស្ស បច្ចយោតិ វេទិតព្ពំ។ កស្មា? យស្មា អារុប្បេ នាមមេវ បច្ចយោ។ តញ្ច ឆដ្ឋាយតនស្សេវ, ន អញ្ញស្ស។ “នាមបច្ចយា ឆដ្ឋាយតន”ន្តិ ហិ អព្យាកតវារេ វក្ខតិ។ ឥធ សង្គហិតមេវ ហិ តត្ថ វិភត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ សិយា – កថំ បនេតំ ជានិតព្ពំ “នាមរូបំ សឡាយតនស្ស បច្ចយោ”តិ? នាមរូបភាវេ ភាវតោ។ តស្ស តស្ស ហិ នាមស្ស រូបស្ស ច ភាវេ តំ តំ អាយតនំ ហោតិ, ន អញ្ញថា។ សា បនស្ស តព្ភាវភាវីភាវតា បច្ចយនយស្មិំយេវ អាវិភវិស្សតិ។ តស្មា –

បដិសន្ធិយំ បវត្តេ វា, ហោតិ យំ យស្ស បច្ចយោ;

យថា ច បច្ចយោ ហោតិ, តថា នេសំ វិភាវយេ។

តត្រាយំ អត្ថទីបនា –

នាមមេវ ហិ អារុប្បេ, បដិសន្ធិបវត្តិសុ;

បច្ចយោ សត្តធា ឆទ្ធា, ហោតិ តំ អវកដ្ឋតោ។

កថំ? ‘បដិសន្ធិយំ’ តាវ អវកដ្ឋតោ សហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយសម្បយុត្តវិបាកអត្ថិអវិគតបច្ចយេហិ សត្តធា នាមំ ឆដ្ឋាយតនស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ កិញ្ចិ បនេត្ថ ហេតុបច្ចយេន, កិញ្ចិ អាហារបច្ចយេនាតិ ឯវំ អញ្ញថាបិ បច្ចយោ ហោតិ។ តស្ស វសេន ឧក្កដ្ឋាវកដ្ឋតា វេទិតព្ពា។

‘បវត្តេ’បិ វិបាកំ វុត្តនយេនេវ បច្ចយោ ហោតិ។ ឥតរំ បន អវកដ្ឋតោ វុត្តប្បការេសុ បច្ចយេសុ វិបាកបច្ចយវជ្ជេហិ ឆហិ បច្ចយោ ហោតិ។ កិញ្ចិ បនេត្ថ ហេតុបច្ចយេន, កិញ្ចិ អាហារបច្ចយេនាតិ ឯវំ អញ្ញថាបិ បច្ចយោ ហោតិ។ តស្ស វសេន ឧក្កដ្ឋាវកដ្ឋតា វេទិតព្ពា។

អញ្ញស្មិម្បិ ភវេ នាមំ, តថេវ បដិសន្ធិយំ;

ឆដ្ឋស្ស ឥតរេសំ តំ, ឆហាការេហិ បច្ចយោ។

អារុប្បតោ ហិ អញ្ញមញ្ញម្បិ បច្ចយាការេន តំ វិបាកត្តយំ ហទយវត្ថុនោ សហាយំ ហុត្វា ឈានស្ស បរាយតនស្ស យថា អារុប្បេ ចុតិ តទេវ អវត្ថុតោ សត្តនា បច្ចយោ ហោតិ។ ឯតទេវំ បរតោ បច្ចាត្តំ ចក្ខាយតនាទីនំ ចតុសមុដ្ឋានិកានំ ហុត្វា សហជាត និស្សយវិបាកវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតវសេន ឥមាការេហិ បច្ចយោ ហោតិ។ កិញ្ចិ បរតោ ហេតុបច្ចយេន, កិញ្ចិ អាហារបច្ចយេនាតិ ឯវំ អញ្ញថាបិ បច្ចយោ ហោតិ។ តស្ស វសេន វិត្ថារនយោ វេទិតព្វោ។

បច្ឆេបិ តថា ហោតិ, បាកំ បាកស្ស បច្ចយោ;

អបាកំ អវិបាកស្ស, ឈានំ ឈានស្ស បច្ចយោ។

បច្ឆេបិ ហិ បច្ចយាការេន យថា បដិសន្ធិយំ, តទេវ វិបាកត្តយំ វិបាកស្ស ឈានាយតនស្ស អវត្ថុតោ សត្តនា បច្ចយោ ហោតិ។ អវិបាកំ បន អវិបាកស្ស ឈានស្ស អវត្ថុតោវ តតោ វិបាកបច្ចយំ អបនេត្វា ឈានាវ បច្ចយោ ហោតិ។ ចុត្តនយេនេវ បនេត្ថ វិត្ថារនយោ វេទិតព្វោ។

តទេវ សេសបច្ចាត្តំ, វិបាកំ បច្ចយោ ភវេ;

ចតុធា អវិបាកម្បិ, ឯវមេវ បកាសិតំ។

តទេវ ហិ បច្ឆេ សេសានំ ចក្ខាយតនាទីនំ បច្ចាត្តំ ចក្ខុប្បសាទាទីនំ វត្ថុកម្បិ ឧតុវម្បិ វិបាកត្តយំ បច្ឆាជាតវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតបច្ចយេហិ ចតុធា បច្ចយោ ហោតិ។ យថា ច វិបាកំ, អវិបាកម្បិ ឯវមេវ បកាសិតំ។ តស្មា កុសលាទីនម្បិ វេវំ ចតុធា បច្ចយោ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ ឯវំ តាវ កាមេ បដិសន្ធិយំ បច្ឆេ ច យស្ស យស្ស អាយតនស្ស បច្ចយោ ហោតិ, យថា ច ហោតិ, តថា វេទិតព្វំ។

រូបំ បនេត្ថ អារុប្ប-ភវេ ភវតិ បច្ចយោ;

ន ឯកាយតនស្សាបិ, បញ្ចវោការភវេ បន។

រូបតោ សន្ធិយំ វត្ថុ, ឈានំ ឈានស្ស បច្ចយោ;

ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ᪨

ᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩴ ᨨᨭ᩠ᨮᩔ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᩔ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨨᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᨶᩥᩔᨿᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᩥᨵᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨾᩮᨲᩴ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨨᨵᩣ ᨨᨭ᩠ᨮᩔ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨲᩔᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ᪨

ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩕᩥᨿᩅᩈᩮᨶ ᩁᩪᨸᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨲᩥᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

'ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩋᩣᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩪᨸᨩᩦᩅᩥᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨶᩩᨣᨲᩮ ᨠᩣᨿᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴᨿᩮᩅ, ᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨨᨭ᩠ᨮᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᩔ ᨶᩥᩔᨿᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩕᩥᨿᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ ᨨᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ, ᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ᪨ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᨾᨶᩣᨿᨲᨶᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩴ ᨶᩥᩔᨿᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ, ᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᨿᩔ ᨿᩔ ᩋᩣᨿᨲᨶᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨠᩣᨿᩁᩪᨸᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩴ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨿᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ;

ᨿᨳᩣ ᨧ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨶᩣ᪨

ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩮ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨠᩣᨿᩁᩪᨸᩴ ᨨᨭ᩠ᨮᩣᨿᨲᨶᩔ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩔᨿᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨾᩩᨡᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨸᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩣᨿᩁᩪᨸᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᨶᨸᨠᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨

ផស្សបទនិទ្ទេសោ

១១០។ សឡាយតនបច្ចយា ផស្សនិទ្ទេសេ –

ឆឡេវ ផស្សា សង្ខេបា, ចក្ខុសម្ផស្សអាទយោ;

វិញ្ញាណមិវ ពាត្តិំស, វិត្ថារេន ភវន្តិ តេ។

‘សង្ខេបតោ’ ហិ បាឡិយំ ចក្ខុសម្ផស្សោតិ អាទយោ ឆឡេវ ផស្សា អាគតា។ វិត្ថារេន បន ចក្ខុសម្ផស្សាទយោ បញ្ច កុសលវិបាកា បញ្ច អកុសលវិបាកាតិ ទស, សេសា ពាវីសតិ លោកិយវិបាកវិញ្ញាណសម្បយុត្តា ច ពាវីសតីតិ ឯវំ សព្វេបិ សង្ខារបច្ចយា វុត្តវិញ្ញាណមិវ ពាត្តិំស ហោន្តិ។ យំ បនេតស្ស ពាត្តិំសវិធស្សាបិ ផស្សស្ស បច្ចយោ សឡាយតនំ។ តត្ថ –

ឆដ្ឋេន សហ អជ្ឈត្តំ, ចក្ខាទិំ ពាហិរេហិបិ;

សឡាយតនមិច្ឆន្តិ, ឆហិ សទ្ធិំ វិភាវិនោ។

តត្ថ យេ តាវ “ឧបាទិន្នកបវត្តិកថា អយ”ន្តិ ឯកសន្តតិបរិយាបន្នមេវ បច្ចយំ បច្ចយុប្បន្នញ្ច ទីបេន្តិ, តេ សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោតិ បាឡិអនុសារតោ អារុប្បេ ឆដ្ឋាយតនញ្ច អញ្ញត្ថ សព្វសង្គហតោ សឡាយតនញ្ច ផស្សស្ស បច្ចយោតិ ឯកទេសសរូបេកសេសំ កត្វា ឆដ្ឋេន សហ អជ្ឈត្តំ ចក្ខាទិំ សឡាយតនន្តិ ឥច្ឆន្តិ។ តញ្ហិ ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ច សឡាយតនន្តេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ យេ បន បច្ចយុប្បន្នមេវ ឯកសន្តតិបរិយាបន្នំ ទីបេន្តិ, បច្ចយំ បន ភិន្នសន្តានម្បិ, តេ យំ យំ អាយតនំ ផស្សស្ស បច្ចយោ ហោតិ តំ សព្វំ ទីបេន្តា ពាហិរម្បិ បរិគ្គហេត្វា តទេវ ឆដ្ឋេន សហ អជ្ឈត្តំ ពាហិរេហិបិ រូបាយតនាទីហិ សទ្ធិំ សឡាយតនន្តិ ឥច្ឆន្តិ។ តម្បិ ហិ ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនញ្ច សឡាយតនានីតិ ឯតេន ឯកសេសនយេន សឡាយតនន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

ឯត្ថាហ – ន សព្វាយតនេហិ ឯកោ ផស្សោ សម្ភោតិ, នាបិ ឯកម្ហា អាយតនា សព្វេ ផស្សា, អយញ្ច សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោតិ ឯកោវ វុត្តោ, សោ កស្មាតិ? តត្រិទំ វិស្សជ្ជនំ – សច្ចមេតំ។ សព្វេហិ ឯកោ ឯកម្ហា វា សព្វេ ន សម្ភោន្តិ, សម្ភោតិ បន អនេកេហិ ឯកោ; យថា ចក្ខុសម្ផស្សោ ចក្ខាយតនា រូបាយតនា ចក្ខុវិញ្ញាណសង្ខាតា មនាយតនា អវសេសា សម្បយុត្តធម្មាយតនា ចាតិ ឯវំ សព្វត្ថ យថានុរូបំ យោជេតព្វំ។ តស្មា ឯវ ហិ –

ឯកោ បនេកាយតន-ប្បភវោ ឥតិ ទីបិតោ;

ផស្សាយំ ឧពចចត-តិព្ពេយតិឞ តាទិតា។

'ឧពចចតតិព្ពេយតា'តិ សព្វអាយតនបច្ចយា ផស្សាតិ ព្ពុយិតា ហិ ឧពចចតតិព្ពេយត អេតេពហិ អាយតនេហិ ឧពោ ផស្សា ហោតីតិ តាទិតា ឌីបិតោតិ អេត្ថា។ អាយតនេស្វ បត –

ឥឆា បញ្ញា ពេទា ឧកំ, តចឆា ពាហិរានិ ឥ;

ឃឆាសម្ពុចយេពស្ស, បច្ចយេត្ត ចិកាចយេ។

ពត្រាយំ ចិកាចតា – ចក្ខាយតនាទីនិ ពាច បញ្ញា ចក្ខុសម្ផស្សាទីកេឌេពា បញ្ញាចិឌស្ស ផស្សស្ស តិស្សយបុរេជាតិព្រ្តិយចិប្បយុត្តអត្ថិអចិកាពចយេត ឥឆា បច្ចយា ហោន្តិ។ ពេទា បទំ ឧកំ ចិបិពកយតាយតនំ អេតកពកេឌស្ស ចិបិពកយតោសម្ផស្សស្ស សហជាតអញ្ញមញ្ញតិស្សយចិបិពកអាហារិន្ទ្រិយសម្បយុត្តអត្ថិអចិកាពចយេត តចឆា បច្ចយោ ហោតិ។ ពាហិរេស្វ បត រូបាយតនំ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស អារម្មណបុរេជាតអត្ថិអចិកាពចយេត ចតុឆា បច្ចយោ ហោតិ។ តថា សទ្ទាយតនាទីនិ សោតសម្ផស្សាទីនំ។ មនោសម្ផស្សស្ស បត តានិ ធម្មាយតនញ្ញា តថា ច អារម្មណបច្ចយមត្តេនេច ចាតិ ឧចំ ពាហិរានិ ឥ ឃឆាសម្ពុចយេពស្ស បច្ចយេត្ត ចិកាចយេតិ។

សព្វអាយតនបច្ចយា ផស្សបទតិព្ពេយោ។

វេទនាបទតិព្ពេយោ

១១១។ ផស្សបច្ចយា វេទនាតិព្ពេស –

ទ្វារតោ វេទនា ចុត្តា, ចក្ខុសម្ផស្សជាទិកា;

ឥត្ថុទ្ធ ពា បភេទេន, ឧព្ពុតតចុតី យពា។

ចក្ខុសម្ផស្សជាវេទនាតិអាទិតា ហិ តយេត បិឡព្ពុឃំ ព្ពុយា ចក្ខុសម្ផស្សជាទិកា ទ្វារតោ ឥត្ថុទ្ធ វេទនា ចុត្តា។ ពា បត បភេទេន ឧព្ពុតតចុតិឃា ចិត្តហិ សម្បយុត្តត្តា ឧព្ពុតតចុតីតិ យពា។

វេទនាយ បវត្តាយ, តត្ថ ទ្វត្តឹស វេទនា;

វិបាកចិត្តយុត្តា ច, អធិប្បេតាតិ ភាសិតា។

អដ្ឋធា តត្ថ បញ្ចន្នំ, បញ្ចទ្វារេបិ បច្ចយោ;

សេសានំ ឯកធា ផស្សោ, មនោទ្វារេបិ សោ តថា។

តត្ថ ហិ បញ្ចទ្វារេ ចក្ខុបសាទាទិវត្ថុកានំ បញ្ចន្នំ វេទនានំ ចក្ខុសម្ផស្សាទិកោ ផស្សោ សហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយវិបាកអាហារសម្បយុត្តអត្ថិអវិគតវសេន អដ្ឋធា បច្ចយោ ហោតិ។ សេសានំ បន ឯកេកស្មិំ ទ្វារេ សម្បដិច្ឆនសន្តីរណតទារម្មណវសេន បវត្តានំ ឯកាទសវិបាកវេទនានំ ចក្ខុសម្ផស្សាទិកោ ផស្សោ ឧបនិស្សយវសេន ឯកធាវ បច្ចយោ ហោតិ។

‘មនោទ្វារេបិ សោ តថា’តិ មនោទ្វារេបិ ហិ តទារម្មណវសេន បវត្តានំ ឯកាទសវិបាកវេទនានំ សោ សហជាតមនោសម្ផស្សសង្ខាតោ ផស្សោ តថេវ អដ្ឋធា បច្ចយោ ហោតិ, បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន ច បវត្តានំ តេរសវិបាកវេទនានម្បិ។ យា បនេតា មនោទ្វារេ តទារម្មណវសេន បវត្តា ឯកាទសវេទនា, តាសំ មនោទ្វារេ អាវជ្ជនសម្បយុត្តោ មនោសម្ផស្សោ ឧបនិស្សយវសេន ឯកធា បច្ចយោ ហោតីតិ។

ផស្សបច្ចយា វេទនាបវត្តិនិទ្ទេសោ។

តណ្ហាបវត្តិនិទ្ទេសោ

១១១។ វេទនាបច្ចយា តណ្ហានិទ្ទេសេ –

រូបតណ្ហាទិភេទេន, ឆ តណ្ហា តត្ថ ទីបិតា;

ឯកេកា តិវិធា តត្ថ, បវត្តាការតោ យថា។

ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴᨸᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ 'ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ'ᨲᩥ ᨸᩥᨲᩥᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩅᩈᩮᨶ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᩪᨸᨲᨱ᩠ᩉᩣ...ᨸᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩅᩈᩮᨶ ᨨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩁᩪᨸᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨸᨴᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨲᩣᩈᩩ ᨧ ᨸᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩩ ᩑᨠᩮᨠᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨸᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᨿᨴᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩣᨾᩔᩣᨴᩅᩈᩮᨶ ᩋᩔᩣᨴᨿᨾᩣᨶᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨲᨴᩮᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨵᩩᩅᩴ ᩈᩔᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᩮᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ "ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩅᩥᨶᩔᨲᩦ"ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ, ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩣᨲᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ᪨ ᩍᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ, ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩣ ᨸᨶ ᩈᩘᨡᩥᨸ᩠ᨸᨿᨾᩣᨶᩣ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨨ, ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩥᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᩣᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨴᩣᨿᨠᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨣᨶ᩠ᨵᨻ᩠ᨻᨣᨶ᩠ᨵᩥᨠᩈᩪᨴᨲᨶ᩠ᨲᩅᩣᨿᩁᩈᩣᨿᨶᩅᩥᨵᩣᨿᨠᩅᩮᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᨶᩴ ᨾᩉᩣᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩮᩈᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ, ᩅᩥᨸᩣᨠᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩣ;

ᩑᨠᩣᩅ ᩑᨠᨵᩣ ᩅᩮᨴᩤ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨

'ᩑᨠᨵᩣ'ᨲᩥ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ –

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩦ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᨿᨲᩥ, ᩈᩩᨡᩦ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨸᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ;

ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩩᨡᨾᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨽᩣᩈᩥᨲᩣ᪨

ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ, ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣᨸᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ;

ᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᩍᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᩮᩈᩥᨶᩣ᪨

វេទនា បច្ចយា ចាបិ, យស្មា នានុសយំ វិនា;

ហោតិ តស្មា ន សា ហោតិ, ព្រាហ្មណស្ស វុសីមតោតិ។

វេទនាបច្ចយា តណ្ហាបទនិទ្ទេសោ។

ឧបាទានបទនិទ្ទេសោ

២៤៤. តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទាននិទ្ទេសេ –

ឧបាទានានិ ចត្តារិ, តានិ អត្ថវិភាគតោ;

ធម្មសង្ខេបវិត្ថារា, កមតោ ច វិភាវយេ។

បាឡិយំ ហិ ឧបាទានន្តិ កាមុបាទានំ...បេ... អត្តវាទុបាទានន្តិ ឥមានិ ចត្តារិ ឧបាទានានិ អាគតានិ។ តេសំ អយំ អត្ថវិភាគោ – វត្ថុសង្ខាតំ កាមំ ឧបាទិយតីតិ កាមុបាទានំ។ កាមោ ច សោ ឧបាទានញ្ចាតិបិ កាមុបាទានំ។ ឧបាទានន្តិ ទឡ្ហគ្គហណំ។ ទឡ្ហត្ថោ ហេត្ថ ឧបសទ្ទោ ឧបាយាស-ឧបកដ្ឋាទីសុ វិយ។ តថា ទិដ្ឋិ ច សា ឧបាទានញ្ចាតិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ ទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតីតិ វា ទិដ្ឋុបាទានំ។ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិអាទីសុ ហិ បុរិមទិដ្ឋិំ ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧបាទិយតិ។ តថា សីលព្ពតំ ឧបាទិយតីតិ សីលព្ពតុបាទានំ។ សីលព្ពតញ្ច តំ ឧបាទានញ្ចាតិបិ សីលព្ពតុបាទានំ។ គោសីលគោវតាទីនិ ហិ ឯវំ សុទ្ធីតិ អភិនិវេសតោ សយមេវ ឧបាទានានីតិ។ តថា វទន្តិ ឯតេនាតិ វាទោ, ឧបាទិយន្តិ ឯតេនាតិ ឧបាទានំ។ កិំ វទន្តិ ឧបាទិយន្តិ វា? អត្តានំ។ អត្តនោ វាទុបាទានំ អត្តវាទុបាទានំ។ អត្តវាទមត្តមេវ វា អត្តាតិ ឧបាទិយន្តិ ឯតេនាតិ អត្តវាទុបាទានំ។ អយំ តាវ តេសំ អត្ថវិភាគោ។

‘ធម្មសង្ខេបវិត្ថារេ’ បន កាមុបាទានំ តាវ “តត្ថ កតមំ កាមុបាទានំ? យោ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមរាគោ កាមនន្ទី កាមតណ្ហា កាមស្នេហោ កាមបរិឡាហោ កាមមុច្ឆា កាមជ្ឈោសានំ – ឥទំ វុច្ចតិ កាមុបាទាន”ន្តិ អាគតត្តា សង្ខេបតោ តណ្ហាទឡ្ហត្តំ វុច្ចតិ។ តណ្ហាទឡ្ហត្តំ នាម បុរិមតណ្ហាឧបនិស្សយបច្ចយេន ទឡ្ហសម្ភូតា ឧត្តរតណ្ហា ឯវ។ កេចិ បនាហុ – អប្បត្តវិសយបត្ថនា តណ្ហា, អន្ធការេ ចោរស្ស ហត្ថប្បសារណំ វិយ។ សម្បត្តវិសយគ្គហណំ ឧបាទានំ, តស្សេវ ភណ្ឌគ្គហណំ វិយ។ អប្បិច្ឆតាសន្តុដ្ឋិតាបដិបក្ខា ច តេ ធម្មា។ តថា បរិយេសនារក្ខទុក្ខមូលាតិ។ សេសុបាទានត្តយំ បន សង្ខេបតោ ទិដ្ឋិមត្តមេវ។

ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨲᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨿᨸᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨴᩊ᩠ᩉᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨴᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ? ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᩴ...ᨸᩮ... ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ – ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪒᪒᪑; ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪓᪘) ᩈᩦᩃᩅᨲᩮᩉᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨸᩁᩣᨾᩈᨶᩴ ᨸᨶ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ? ᩍᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ, ᩅᨲᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ, ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ – ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪒᪒᪒; ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪓᪘)᪨ ᩅᩦᩈᨲᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ? ᩍᨵ ᩋᩈ᩠ᩈᩩᨲᩅᩣ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩅᩥᨶᩦᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶᩩᨸᩈ᩠ᩈᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ – ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪒᪒᪓; ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪓᪘)᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ᪨

‘ᨠᨾᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᨠᨾᩮᩣ – ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ, ᨸᩉᩣᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ, ᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᩈ ᨸᨮᨾᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩮᩣ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ “ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ, ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᨲᩮᩣ ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᩈ᩠ᩈ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ᪨

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᩴ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩅᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩅᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᨸᩉᩣᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ᪨

ᨾᩉᩣᩅᩥᩈᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᨸᩣᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ᪨ ᨾᩉᩣᩅᩥᩈᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᩥᩈᨿᩣᨶᩥ ᩍᨲᩁᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣ᪨ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨧ ᩋᩣᩃᨿᩁᩣᨾᨲᩣᨿ ᨸᨩᩣᨿ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨶ ᩍᨲᩁᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩣᨶᩴ ᩈᨾᨵᩥᨣᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᩮᩣᨲᩪᩉᩃᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᨴᩥᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩴ ᨸᨽᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩮ ᨣᩮᩣᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ, ᩈᩩᨡᩩᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ᪨

ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧ ᨸᩩᩁᩥᨾᩈ᩠ᩈᩮᨲ᩠ᨳ, ᩑᨠᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ;

ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨵᩣ ᨧᩣᨸᩥ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩮᩈᨲ᩠ᨲᨿᩈ᩠ᩈ ᩈᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩑᩅᩴ ᨴᩮᩈᩥᨲᩮ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨸᩩᩁᩥᨾᩈ᩠ᩈ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩈ᩠ᩈ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨸᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᨵᩣᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩥᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᨿᩮᩈᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨲ᩠ᨲᨿᩈ᩠ᩈ ᨸᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣ ᩅᩣ ᩏᨸᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩮᨶ ᩈᩉ ᩋᨭ᩠ᨮᨵᩣ ᩅᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨧ ᩈᩣ ᩏᨸᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᩋᩈᩉᨩᩣᨲᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

‘សាតូទោ’តិ យថា ច កចតិទ្ទេស តទេច កាយញ្ញ សង្ខារតិទ្ទេសេបិ បុញ្ញាភិសង្ខារាទយោច ទុត្តា, ឲចំ សទេត្តបិ បុរិយា អតីតាកម្មចទេសត ប្តូឆ បដិសន្ធិយា បច្ចយត្តា ទុត្តា៑ ប្តូទេយ បច្ចុប្បន្នកម្មចទេសត អាយតិំ បដិសន្ធិយា បច្ចយត្តាតិ បុតចចតំ សាតូកាទេយច៑ បុទេត្ត ចា “តត្ថ កតទេយា បុញ្ញាភិសង្ខារទោ? ក្ុសលទេចតតា កាយាចចរា”តិ ឲចយាឌិតា តទេយត ទេចតតាច សង្ខារាតិ ទុត្តា៑ ប្តូឆ បត “សត្តុយ្បិ កចកាយិកម្ម”ត្តិ ចចតទោតា ទេចតតាសយ្បយុត្តាបិ៑ បុទេត្ត ច ចិញ្ញាណបច្ចយទេយច កម្មុំ សង្ខារាតិ ទុត្តំ, ប្តូគាតិ អសញ្ញាកចតិត្តតូកម្បិ៑ កិ ចា ពាហុតា? “អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឲត្ថ បុញ្ញាភិសង្ខារាទយោច ក្ុសលាក្ុសលឆេ្មា ទុត្តា៑ “ក្លបិតាតបច្ចយា កទេចា”តិ ប្តូឆ បត ក្លបបត្តិកចយ្យាបិ សក្កហិតត្តា ក្ុសលាក្ុសលាញ្ញាកតា ឆេ្មា ទុត្តា៑ តស្មា សត្តុទាបិ សាតូកាទេយចិចំ បុតចចតត្តិ៑ ឲចទេយត្ថ ‘សាតូទោ’បិ ចិញ្ញាតទេត្តា ចិតិច្ឆទេយា៑

‘ទេកឆសក្កហា’តិ ក្លបិតាតបច្ចយា កចយ្យ ទេកឆទោតា ទេចច សក្កហទោតា ច៑ យតិក្យាកាយុបិតាតបច្ចយា កាយកចតិត្តតូកំ កម្មុំ ករិយតិ, ទេសា កម្មុកទេចា៑ តឆកិតិត្តត្តា លត្ថា ក្លបបត្តិកទេចា៑ ឲស តទេយា ទ្ធូបិទ្ធូបកទេចសុ៑ ឲចំ កាយុបិតាតបច្ចយា ទេត្ថ កាយកចា, តឆទេត្តាកឆាច សញ្ញាកចបញ្ចទេចាកាទកចា; ទេត្ថ ទ្ធូបកចា, តឆទេត្តាកឆាច សញ្ញាកចអសញ្ញាកចឲកទេចាកាទកចបញ្ចទេចាកាទកចា; ទេត្ថ អទ្ធូបកចា, តឆទេត្តាកឆាច សញ្ញាកចទេតចសញ្ញាតាសញ្ញាកចចតុទេចាកាទកចាតិ សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ៧ កចា៑ យថា ច កាយុបិតាតបច្ចយា សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ៧ កចា តថា ទេសសុបិតាតបច្ចយាបីតិ ឲចំ ក្លបិតាតបច្ចយា ទេកឆទោតា សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ចតុចឹសតិ កចា៑

សក្កហទោតា បត កម្មុកចំ ក្លបបត្តិកចញ្ញ ឲកទោតា កត្វា កាយុបិតាតបច្ចយា សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ឲទេកា កាយកទេចា, តថា ទ្ធូបិទ្ធូបកចាតិ តទេយា កចា៑ តថា ទេសសុបិតាតបច្ចយាបីតិ ឲចំ ក្លបិតាតបច្ចយា សក្កហទោតា សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ទ្វាទស កចា៑ អបិច អចិសេសេត ក្លបិតាតបច្ចយា កាយកចូបកំ កម្មុំ កម្មុកទេចា៑ តឆកិតិត្តត្តា លត្ថា ក្លបបត្តិកទេចា៑ ឲស តទេយា ទ្ធូបិទ្ធូបកទេចសុ៑ ឲចំ ក្លបិតាតបច្ចយា សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ ទេត្ថ កាយកចា, ទេត្ថ ទ្ធូបកចា, ទេត្ថ អទ្ធូបកចាតិ អបទេតបិ បរិយាទេយត សក្កហទោតា ៧ កចា៑ កម្មុកទ៏ចាបបត្តិកចទេកចំ ចា អត្យុបកម្ម សង្ខិ អទេត្តាកទេឆហិ កាយកចាឌិចទេសត តទេយា កចា ទេហាត្តិ៑ កាយកចាឌិទេកឆញ្ញាបិ អត្យុបកម្ម កម្មុកទ៏ចាបបត្តិកចចទេសត ទេត្ថ កចា ទេហាត្តិ៑ កម្មុបបត្តិទេកឆញ្ញ អត្យុបកម្ម ក្លបិតាតបច្ចយា កទេចាតិ កចចទេសត ឲទេកា កទេចា ទេហាតីតិ៑ ឲចទេយត្ថ ក្លបិតាតបច្ចយស្ស កចយ្យ ទេកឆសក្កហាបិ ចិញ្ញាតទេត្តា ចិតិច្ឆទេយា៑

‘យំ យស្ស បច្ចទេយា ទេចចា’តិ យទេញ្ញត្ថ ក្លបិតាតំ យស្ស បច្ចទេយា ទេហាតិ, តទេតាបិ ចិញ្ញាតទេត្តា ចិតិច្ឆទេយាតិ អទេត្ថា៑ កិ បទេតត្ថ កស្ស បច្ចទេយា ទេហាតិ? យំ កិញ្ចិ យស្ស កស្សចិ បច្ចទេយា ទេហាតិទេយច៑ ក្លមូតូទេកា ចិយ ហិ បុច្ឆជ្ជទេតា៑ ទេសា ‘ប្តូគំ យុត្តំ, ប្តូគំ អយុត្ត’ត្តិ អចិចារទេត្វា យស្ស កស្សចិ ក្លបិតាតស្ស ចទេសត យំ កិញ្ចិ កចំ បទេត្ថត្វា យំ កិញ្ចិ កម្មុំ កទេរាតិទេយច៑ តស្មា យទេគកទេច្ច “សីលព្វតុបិតាទេតត ទ្ធូបិទ្ធូបកចា ត ទេហាត្តី”តិ ចទត្តិ, តំ ត កទេហតត្តា៑ សទេត្តត បត សទេត្តា ទេហាតីតិ កទេហតត្តំ, ទេសយ្យថិទំ – ប្តូទេឆកទេច្ចា អត្យុស្សចទេសត ចា ឌិជ្ជាត្យុសាទទេត ចា “កាយា តាទេយទោ យត្យុស្សទេលាទេក ទេចច លត្តិយយហាសាលក្ុលឌីសុ ឈកាយាចចទេទចទេលាទេក ច សម្បិត្តា”តិ ចិទេត្តត្វា ទេតសំ អធិកមត្ថំ អសត្ថូម្មសចតាឌីហិ ចត្ថិទោតា ‘ប្តូម្បិតា កទេយ្មុត កាយា សម្បជ្ជត្តី’តិ យញ្ញុយាទេតា កាយុបិតាតចទេសត កាយត្យុច្ចរិតាឌីតិបិ កទេរាតិ៑ ទេសា ត្យុច្ចរិតបរិបុររិយា អបិទេយ ក្លប្បជ្ជតិ; សត្តិដ្ឋិទេក ចា បត កាទេយ បត្ថយយាទេតា បដិលទេទ្ធ ចា ទេកាបយយាទេតា

ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᩉᩥᨸᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨸᩤᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ ᩋᨸᩤᨿᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩅᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩏᨸᨻᩕᩪᩉᩥᨲᨬᩣᨱᩮᩣ “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨠᩣᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᨸᩤᩁᩥᨸᩪᩁᩥᨿᩣ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨧ ᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩔ ᩈᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩔ ᨠᩣᨾᨽᩅᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ “ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩈᩩ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᨲᩁᩣ ᨠᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨻᩃᩮᨶ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩋᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᩑᨠᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨧᨲᩩᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨸᨬ᩠ᨧᩅᩮᩣᨠᩣᩁᨽᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ “ᩋᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᩴ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨸᩤᨴᩣᨿ ᨲᨴᩩᨸᨣᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ “ᩋᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᩴ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩩᨡᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨣᨲᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩤᨴᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩮᨶ ᨲᨴᩩᨸᨣᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨲᨴᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ ᪨ ᩍᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩤᨴᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨽᩅᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ “ᩍᨴᩴ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᩴ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩁᩥᨸᩪᩁᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩤᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᩩᨸᨣᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮᩣ, ᨲᨴᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩅᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣ ᩑᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨸᩤᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨽᩅᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨴᩴ ᨿᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᪨

ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩔ ᨠᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ?

ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩣᨶᩴ, ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩏᨸᩤᨴᩣᨶᩴ;

សហឌាតាឌីហិបិ តំ, កាយកចឃ្សាតិ ចិត្តោឃ្ឋ៑

រូបិរូបកចាតធិ្យាកាយកចបរិយាបត្តស្ស ច កាយកចេ ក្យសលកម្មស្សេច ចូបបត្តិកចស្ស ចេតំ ចត្យឌ្ឋិឆម្បិ ចូបិឌាតំ ចូបតិស្សយបច្ចយេត ឲកឆា បច្ចយោ ហោតិ៑ កាយកចេ អត្តភា សយ្យត្តអក្យសលកម្មកចស្ស

សហឌាតអញ្ញាយញ្ញាតិស្សយសយ្យត្តអត្ថិអចិកាតហេត្យបច្ចយប្យេកេឌហិ សហឌាតាឌីហិ បច្ចយោ ហោតិ៑ ចិប្យត្តស្ស បត ចូបតិស្សយបច្ចយេតចាតិ៑

ចូបិឌាគបច្ចយា កចបឌតិច្ចេសោ៑

ឌាតិឌរាយរណាឌិបឌតិច្ចេសោ

១៣៥៑ កចបច្ចយា ឌាតិតិច្ចេសាឌីស្យ ឌាតិអាឌីតំ ចិតិច្ឆយោ សច្ចិកេដ្ឋ ច្យត្តតេយតេច ចេឌិតច្ឆោ៑ កេចាតិ បតេត្ថ កម្មកេចាច អឆិប្យេតោ៑ សោ ហិ ឌាតិយា បច្ចយោ, ត ចូបបត្តិកេចា៑ សោ បត កម្មបច្ចិយាបតិស្សយបច្ចយចេសត ចិ្ឆាច បច្ចយោ ហោតីតិ៑

តត្ថ សិយា – កថំ បតេតំ ឌាតិតច្ឆំ "កេចា ឌាតិយា បច្ចយោ"តិ ចេ? ពាហិរបច្ចយសយេត្តបិ ហិតបណីតតាឌិចិសេសឆស្សតោ៑ ពាហិរាគធិ្យាឌតកឌតេត្តិស្យក្កសោណិតាហារាឌីតំ បច្ចយាតំ សយេត្តបិ សត្តាតំ យមកាតម្បិ សតំ ហិតបណីតតាឌិចិសេសោ ឌិស្សតិ៑ សោ ច ត អហេត្យកោ, សព្វឆា ច សព្វេសញ្ច អកាចតោ; ត កម្មកចតោ អញ្ញហេត្យកោ, តឌភិតិព្វត្តកសត្តាតំ អជ្ឈត្តសត្តាតេ អញ្ញស្ស
ការណស្ស អភាចតោតិ កម្មកចហេត្យកោច៑ កម្មធិ្យាសត្តាតំ ហិតបណីតាឌិចិសេសហេត្យ៑ តេតាហ កាចា – "កម្មំ សត្តេ ចិភឌតិ យឌិឌំ ហិតប្បណីតតាយា"តិ (យ៑ តិ៑ ៦.១២៩)៑ តស្មា ឌាតិតច្ឆយេតំ – "កេចា ឌាតិយា បច្ចយោ"តិ៑

យស្មា ច អសតិ ឌាតិយា ឌរាយរណំ តាយ ត ហោតិ, សោកាឌយោ ច ធម្មា ត ហោន្តិ, ឌាតិយា បត សតិ ឌរាយរណញ្ច
ឌរាយរណសង្ខាតទុក្ខធម្មបុដ្ឋស្ស ច ពាលស្ស ឌរាយរណាភិសម្ពន្ធា ចា តេត តេត ទុក្ខធម្មេត បុដ្ឋស្ស អតភិសម្ពន្ធា ចា សោកាឌយោ ច ធម្មា ហោន្តិ, តស្មា អយំ ឌាតិឌរាយរណស្ស ចេច សោកាឌីតញ្ច បច្ចយោ ហោតីតិ ចេឌិតច្ឆោ៑ សា បត ចូបតិស្សយកោដិយា ឲកឆាច បច្ចយោ ហោតីតិ៑

កចបច្ចយា ឌាតិអាឌិបឌតិច្ចេសោ៑

១៣៦៑ ឲចេយតស្សាតិអាឌីតំ អត្ថោ ចូច្ចេសចារេ ច្យត្តតេយតេច ចេឌិតច្ឆោ៑ សក្កតិអាឌីតិ សម្ពយេចចតាតេច៑

យស្មា បនេតេ សោកាទយោ អវសានេ វុត្តា, តស្មា យា សា អវិជ្ជា "អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា"តិ ឯវមេតស្ស ភវចក្កស្ស អាទិម្ហិ វុត្តា, សា –

សោកាទីហិ អវិជ្ជា, សិទ្ធា ភវចក្កមវិទិតាទិមិទំ;

ការកវេទករហិតំ, ទ្វាទសវិធសុញ្ញតាសុញ្ញំ។

សតតំ សមិតំ បវត្តតីតិ វេទិតព្ពំ។ កថំ បន សោកាទីហិ អវិជ្ជា សិទ្ធា? កថមិទំ ភវចក្កំ អវិទិតាទិ? កថំ ការកវេទករហិតំ? កថំ ទ្វាទសវិធសុញ្ញតាសុញ្ញន្តិ ចេ? ឯត្ថ ហិ សោកទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា អវិជ្ជាយ អវិយោគិនោ, បរិទេវោ ច នាម មូឡ្ហស្សាតិ តេសុ តាវ សិទ្ធេសុ សិទ្ធាវ ហោតិ អវិជ្ជា។ អបិច "អាសវសមុទយា អវិជ្ជាសមុទយោ"តិ ហិ វុត្តំ។ អាសវសមុទយា ចេតេ សោកាទយោ ហោន្តិ។ កថំ? វត្ថុកាមវិយោគេ តាវ សោកោ កាមាសវសមុទយោ ហោតិ? យថាហ –

"តស្ស ចេ កាមយានស្ស, ឆន្ទជាតស្ស ជន្តុនោ;

តេ កាមា បរិហាយន្តិ, សល្លវិទ្ធោវ រុប្បតី"តិ។ (សុ។ និ។ ៧៧៣);

យថា ចាហ – "កាមតោ ជាយតី សោកោ"តិ (ធ។ ប។ ២១៥)។ សព្ពេបិ ចេតេ ទិដ្ឋាសវសមុទយា ហោន្តិ, យថាហ – "តស្ស អហំ រូបំ, មម រូបន្តិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ តំ រូបំ វិបរិណមតិ អញ្ញថា ហោតិ។ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាភាវា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា"តិ (សំ។ និ។ ៣។១)។ យថា ច ទិដ្ឋាសវសមុទយា ឯវំ ភវាសវសមុទយាបិ, យថាហ – "យេបិ តេ ទេវា ទីឃាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលា ឧច្ចេសុ វិមានេសុ ចិរដ្ឋិតិកា តេបិ តថាគតស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា យេភុយ្យេន ភយំ សន្តាសំ សំវេគំ អាបជ្ជន្តី"តិ (សំ។ និ។ ៣។៧៨; អ។ និ។ ៤។៣៣) បញ្ច បុព្ពនិមិត្តានិ ទិស្វា មរណភយេន សន្តជ្ជិតានំ ទេវានំ វិយ។ យថា ច ភវាសវសមុទយា ឯវំ អវិជ្ជាសវសមុទយាបិ , យថាហ – "ស ខោ សោ, ភិក្ខវេ, ពាលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ តិវិធំ ទុក្ខទោមនស្សំ បដិសំវេទេតី"តិ (ម។ និ។ ៣។២៤៦)។

ឥតិ យស្មា អាសវសមុទយា ឯតេ ហោន្តិ, តស្មា ឯតេ សិជ្ឈមានា អវិជ្ជាយ ហេតុភូតេ អាសវេ សាធេន្តិ។ អាសវេសុ ច សិទ្ធេសុ បច្ចយភាវេ ភាវតោ អវិជ្ជាបិ សិទ្ធាវ ហោតីតិ។ ឯវំ តាវេត្ថ 'សោកាទីហិ អវិជ្ជា សិទ្ធា' ហោតីតិ វេទិតព្ពា។

យស្មា បន ឯវំ បច្ចយភាវេ ភាវតោ អវិជ្ជាយ សិទ្ធាយ បុន "អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណ"ន្តិ ឯវំ

ហេតុផលបរម្បរាយ បរិយោសានំ នត្ថិ, តស្មា តំ ហេតុផលសម្ពន្ធវសេន បវត្តំ ទ្វាទសង្គំ ‘ភវចក្កំ អវិទិតាទី’តិ សិទ្ធំ ហោតិ។

ឯវំ សតិ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឥទំ អាទិមត្តកថនំ វិរុជ្ឈតីតិ ចេ? នយិទំ អាទិមត្តកថនំ, បធានធម្មកថនំ បនេតំ។ តិណ្ណញ្ហិ វដ្ដានំ អវិជ្ជា បធានា។ អវិជ្ជាគ្គហណេន ហិ អវសេសំ កិលេសវដ្ដញ្ច កម្មាទីនិ ច ពាលំ បលិពោធេន្តិ, សប្បសិរគ្គហណេន សេសំ សប្បសរីរំ វិយ ពាលំ។ អវិជ្ជាសមុច្ឆេទេ បន កតេ តេហិ វិមោក្ខោ ហោតិ, សប្បសិរច្ឆេទេ កតេ បលិពោធិតពាហាវិមោក្ខោ វិយ។ យថាហ – “អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ”តិអាទិ (សំ។ និ។ ២.១; មហាវ។ ១)។ ឥតិ យំ គណ្ហតោ ពន្ធោ មុច្ចតោ ច មោក្ខោ ហោតិ, តស្ស បធានធម្មស្ស កថនមិទំ, ន អាទិមត្តកថនន្តិ ឯវមិទំ ភវចក្កំ អវិទិតាទីតិ វេទិតព្ពំ។ តយិទំ យស្មា អវិជ្ជាទីហិ ការណេហិ សង្ខារាទីនំ បវត្តិ, តស្មា តតោ អញ្ញេន “ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា សេដ្ឋោ សជិតា”តិ ឯវំ បរិកប្បិតេន ព្រហ្មាទិនា វា សំសារស្ស ការកេន “សោ ខោ បន មេ អយំ អត្តា វទោ វេទេយ្យោ”តិ ឯវំ បរិកប្បិតេន អត្តនា វា សុខទុក្ខានំ វេទកេន រហិតំ។ ឥតិ ‘ការកវេទករហិត’ន្តិ វេទិតព្ពំ។

យស្មា បនេត្ថ អវិជ្ជា ឧទយព្ពយធម្មកត្តា ធុវភាវេន, សំកិលិដ្ឋត្តា សំកិលេសិកត្តា ច សុភភាវេន, ឧទយព្ពយបដិបីឡិតត្តា សុខភាវេន, បច្ចយាយត្តវុត្តិត្តា វសវត្តនភូតេន អត្តភាវេន ច សុញ្ញា, តថា សង្ខារាទីនិបិ អង្គានិ; យស្មា វា អវិជ្ជា ន អត្តា, ន អត្តនោ , ន អត្តនិ, ន អត្តវតី, តថា សង្ខារាទីនិបិ អង្គានិ; តស្មា ‘ទ្វាទសវិធសុញ្ញតាសុញ្ញមិទំ’ ភវចក្កន្តិ វេទិតព្ពំ។

ឯវញ្ច វិទិត្វា បុន –

តស្ស អវិជ្ជាតណ្ហា, មូលមតីតាទយោ តយោ កាលា;

ទ្វេ អដ្ឋ ទ្វេ ឯវ ច, សរូបតោ តេសុ អង្គានិ។

តស្ស ខោ បនេតស្ស ភវចក្កស្ស អវិជ្ជា តណ្ហា ចាតិ ទ្វេ ធម្មា មូលន្តិ វេទិតព្ពា។ តទេតំ បុព្ពន្តាហរណតោ អវិជ្ជាមូលំ វេទនាវសានំ, អបរន្តសន្តានតោ តណ្ហាមូលំ ជរាមរណាវសានន្តិ ទុវិធំ ហោតិ។ តត្ថ បុរិមំ ទិដ្ឋិចរិតវសេន វុត្តំ, បច្ឆិមំ តណ្ហាចរិតវសេន។ ទិដ្ឋិចរិតានញ្ហិ អវិជ្ជា, តណ្ហាចរិតានំ តណ្ហា សំសារនាយិកា។ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិសមុគ្ឃាតាយ វា បឋមំ, ផលុប្បត្តិយា ហេតូនំ អនុបច្ឆេទប្បកាសនតោ; សស្សតទិដ្ឋិសមុគ្ឃាតាយ ទុតិយំ, ឧប្បន្នានំ ជរាមរណប្បកាសនតោ; គព្ភសេយ្យកវសេន វា បុរិមំ, អនុបុព្ពបវត្តិទីបនតោ; ឱបបាតិកវសេន បច្ឆិមំ, សហុប្បត្តិទីបនតោ។

អតីតបច្ចុប្បន្នានាគតា ចស្ស តយោ កាលា។ តេសុ បាឡិយំ សរូបតោ អាគតវសេន អវិជ្ជា សង្ខារា ចាតិ ទ្វេ អង្គានិ អតីតកាលានិ , វិញ្ញាណាទីនិ ភវាវសានានិ អដ្ឋ បច្ចុប្បន្នកាលានិ, ជាតិ ចេវ ជរាមរណញ្ច ទ្វេ អនាគតកាលានីតិ វេទិតព្ពានិ។ បុន –

ហេតុផលហេតុបុព្ពក-តិសន្ធិចតុភេទសង្គហញ្ចេតំ;

វីសតិអាការារំ, តិវដ្ដមនវដ្ឋិតំ ភមតិ។

ឥតិបិ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ សង្ខារានញ្ច បដិសន្ធិវិញ្ញាណស្ស ច អន្តរា ឯកោ ហេតុផលសន្ធិ នាម។ វេទនាយ ច តណ្ហាយ ច អន្តរា ឯកោ ផលហេតុសន្ធិ នាម។ ភវស្ស ច ជាតិយា ច អន្តរា ឯកោ ហេតុផលសន្ធីតិ។ ឯវមិទំ ហេតុផលហេតុបុព្ពកតិសន្ធីតិ វេទិតព្ពំ។ សន្ធីនំ អាទិបរិយោសានវវត្ថិតា បនស្ស ចត្តារោ សង្គហា ហោន្តិ, សេយ្យថិទំ – អវិជ្ជាសង្ខារា ឯកោ សង្គហោ, វិញ្ញាណនាមរូបសឡាយតនផស្សវេទនា ទុតិយោ, តណ្ហុបាទានភវា តតិយោ, ជាតិជរាមរណំ ចតុត្ថោតិ។ ឯវមិទំ ចតុភេទសង្គហន្តិ វេទិតព្ពំ។

អតីតេ ហេតវោ បញ្ច, ឥទានិ ផលបញ្ចកំ;

ឥទានិ ហេតវោ បញ្ច, អាយតិំ ផលបញ្ចកន្តិ។

ឯតេហិ បន វីសតិយា អាការេហិ អរេហិ វីសតិអាការារន្តិ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ ‘អតីតេ ហេតវោ បញ្ចា’តិ អវិជ្ជា សង្ខារា ចាតិ ឥមេ តាវ ទ្វេ វុត្តា ឯវ។ យស្មា បន អវិទ្វា បរិតស្សតិ, បរិតសិតោ ឧបាទិយតិ, តស្ស ឧបាទានបច្ចយា ភវោ, តស្មា តណ្ហុបាទានភវាបិ គហិតា ហោន្តិ។ តេនាហ “បុរិមកម្មភវស្មិំ មោហោ អវិជ្ជា, អាយូហនា សង្ខារា, និកន្តិ តណ្ហា, ឧបគមនំ ឧបាទានំ, ចេតនា ភវោ, ឥមេ បញ្ច ធម្មា បុរិមកម្មភវស្មិំ ឥធ បដិសន្ធិយា បច្ចយា”តិ (បដិ។ ម។ ១។៣៧)។

តត្ថ បុរិមកម្មភវស្មិន្តិ បុរិមេ កម្មភវេ, អតីតជាតិយំ កម្មភវេ ករិយមានេតិ អត្ថោ។ មោហោ អវិជ្ជាតិ យោ តទា ទុក្ខាទីសុ មោហោ, យេន មូឡ្ហោ កម្មំ ករោតិ, សា អវិជ្ជា។ អាយូហនា សង្ខារាតិ តំ កម្មំ ករោតោ បុរិមចេតនាយោ, យថា ‘ទានំ ទស្សាមី’តិ ចិត្តំ ឧប្បាទេត្វា មាសម្បិ សំវច្ឆរម្បិ ទានូបករណានិ សជ្ជេន្តស្ស ឧប្បន្នា បុរិមចេតនាយោ។ បដិគ្គាហកានំ បន ហត្ថេ ទក្ខិណំ បតិដ្ឋាបយតោ ចេតនា ភវោតិ វុច្ចតិ។ ឯកាវជ្ជនេសុ វា ឆសុ ជវនេសុ ចេតនា អាយូហនសង្ខារា នាម។ សត្តមា ចេតនា ភវោ។ យា កាចិ វា បន ចេតនា ភវោ, តំសម្បយុត្តា អាយូហនសង្ខារា នាម។ និកន្តិ តណ្ហាតិ យា កម្មំ ករោន្តស្ស តស្ស ផលេ ឧប្បត្តិភវេ និកាមនា បត្ថនា, សា តណ្ហា នាម។ ឧបគមនំ ឧបាទានន្តិ យំ កម្មំ ភវស្ស បច្ចយភូតំ; ‘ឥទំ កត្វា អមុកស្មិំ នាម ឋានេ កាមេ សេវិស្សាមិ ឧច្ឆិជ្ជិស្សាមី’តិអាទិនា នយេន បវត្តំ ឧបគមនំ គហណំ បរាមសនំ – ឥទំ ឧបាទានំ នាម។ ចេតនា ភវោតិ អាយូហនាវសានេ វុត្តចេតនា ភវោតិ ឯវមត្ថោ វេទិតព្ពោ។

‘ឥទានិ ផលបញ្ចក’ន្តិ វិញ្ញាណាទិ វេទនាវសានំ បិណ្ឌិតំ អាគតមេវ។ យថាហ “ឥធ បដិសន្ធិ វិញ្ញាណំ, ឱក្កន្តិ នាមរូបំ, បសាទោ អាយតនំ, ផុដ្ឋោ ផស្សោ, វេទយិតំ វេទនា, ឥមេ បញ្ច ធម្មា ឥធូបបត្តិភវស្មិំ បុរេកតស្ស កម្មស្ស បច្ចយា”តិ (បដិ. ម. ១.៤៧)។ តត្ថ បដិសន្ធិ វិញ្ញាណន្តិ យំ ភវន្តរបដិសន្ធានវសេន ឧប្បន្នត្តា បដិសន្ធីតិ វុច្ចតិ, តំ វិញ្ញាណំ។ ឱក្កន្តិ នាមរូបន្តិ យា គព្ភេ រូបារូបធម្មានំ ឱក្កន្តិ, អាគន្ត្វា បវិសនំ វិយ – ឥទំ នាមរូបំ។ បសាទោ អាយតនន្តិ ឥទំ ចក្ខាទិបញ្ចាយតនវសេន វុត្តំ។ ផុដ្ឋោ ផស្សោតិ យោ អារម្មណំ ផុដ្ឋោ ផុសន្តោ ឧប្បន្នោ – អយំ ផស្សោ។ វេទយិតំ វេទនាតិ យំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណេន វា សឡាយតនបច្ចយេន វា ផស្សេន សហុប្បន្នំ វិបាកវេទយិតំ, សា វេទនាតិ ឯវមេតំ វេទិតព្វំ។

‘ឥទានិ ហេតវោ បញ្ចា’តិ តណ្ហាទយោ បិណ្ឌិតំ អាគតា ច តណ្ហុបាទានភវា។ ភវេ បន គហិតេ តស្ស បុព្វភាគា តំសម្បយុត្តា វា សង្ខារា គហិតាវ ហោន្តិ, តណ្ហុបាទានគ្គហណេន ច តំសម្បយុត្តា, យាយ វា មូឡ្ហោ កម្មំ ករោតិ, សា អវិជ្ជា គហិតាវ ហោតីតិ ឯវំ បញ្ច។ តេនាហ “ឥធ បរិបក្កត្តា អាយតនានំ មោហោ អវិជ្ជា, អាយូហនា សង្ខារា, និកន្តិ តណ្ហា, ឧបគមនំ ឧបាទានំ, ចេតនា ភវោ, ឥមេ បញ្ច ធម្មា ឥធ កម្មភវស្មិំ អាយតិំ បដិសន្ធិយា បច្ចយា”តិ (បដិ. ម. ១.៤៧)។ តត្ថ ឥធ បរិបក្កត្តា អាយតនានន្តិ បរិបក្កាយតនស្ស កម្មករណកាលេ សម្មោហោ ទស្សិតោ។ សេសំ ឧត្តានត្ថមេវ។

‘អាយតិំ ផលបញ្ចក’ន្តិ វិញ្ញាណាទីនិ បញ្ច។ តានិ ជាតិគ្គហណេន វុត្តានិ។ ជរាមរណំ បន តេសំយេវ ជរាមរណំ។ តេនាហ “អាយតិំ បដិសន្ធិ វិញ្ញាណំ, ឱក្កន្តិ នាមរូបំ, បសាទោ អាយតនំ, ផុដ្ឋោ ផស្សោ, វេទយិតំ វេទនា។ ឥមេ បញ្ច ធម្មា អាយតិំ ឧបបត្តិភវស្មិំ ឥធ កតស្ស កម្មស្ស បច្ចយា”តិ (បដិ. ម. ១.៤៧)។ ឯវមិមេ វីសតិអាការរាសិ ហោតិ។

តត្ថ បុរិមភវស្មិំ បញ្ច កម្មសម្ភារា, ឯតរហិ បញ្ច វិបាកសម្ភារា, ឯតរហិ បញ្ច កម្មសម្ភារា, អនាគតេ បញ្ច វិបាកធម្មាតិ ទស ធម្មា កម្មំ, ទស វិបាកោតិ។ ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មំ នាម, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ វិបាកោ នាមាតិ សព្វមេវិទំ ភវចក្កំ បច្ចយាការវដ្ដំ កម្មញ្ចេវ កម្មវិបាកោ ច។ តថា ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មសង្ខេបោ, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ វិបាកសង្ខេបោតិ សព្វមេវិទំ កម្មសង្ខេបោ ចេវ វិបាកសង្ខេបោ ច។ ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មវដ្ដំ, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ វិបាកវដ្ដន្តិ សព្វមេវិទំ កម្មវដ្ដញ្ចេវ វិបាកវដ្ដញ្ច។ តថា ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មភវោ, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ វិបាកភវោតិ សព្វមេវិទំ កម្មភវោ ចេវ វិបាកភវោ ច។ ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មបវត្តំ, ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបាកោ វិបាកបវត្តន្តិ សព្វមេវិទំ កម្មបវត្តញ្ចេវ វិបាកបវត្តញ្ច។ តថា ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កម្មសន្តតិ, ទ្វីសុ វិបាកោ វិបាកសន្តតីតិ សព្វមេវិទំ កម្មសន្តតិ ចេវ វិបាកសន្តតិ ច។ ទ្វីសុ ឋានេសុ កម្មំ កិរិយា នាម, ទ្វីសុ វិបាកោ កិរិយាផលំ នាមាតិ សព្វមេវិទំ កិរិយា ចេវ កិរិយាផលញ្ចាតិ។

ឯវំ សមុប្បន្នមិទំ សហេតុកំ,

ទុក្ខំ អនិច្ចំ ចលមិត្តរទ្ធុវំ;

ឆឋ្មេហិ ឆឋ្មា បកចត្តិ ហេតុឃោ,

ត ហេត្ត អត្តាច បទោច ចិជ្ជតិ។

ឆឋ្មា ឆឋ្មេ សញ្ញាតេត្តិ, ហេតុសម្ការបច្ចឃា;

ហេតុតញ្ញា តិទោឆាឃ, ឆឋ្មា ញុទេ្ធត ទេសិតោ;

ហេតុស្ម ខ្លបទុទ្ធេស្ម, លិត្តុំ ចដ្ងំ ត ចដ្ងតិ។

ឯចំ ទុក្ខត្តកិរិយាឃ, ព្រាហ្មចរិឃឹឆ ចិជ្ជតិ;

សទេត្ត ច តុបលក្ខេត្ត, តេចុទ្ធទោ ត សយ្យតិ។

តិចដ្ឋយតចដ្ឋិតំ ភយតីតិ ឯត្ថ បត សង្ខារភចា ពម្មចដ្ឋំ, អចិជ្ជាតណ្ហុបាទាតាតិ ពិលេសចដ្ឋំ, ចិញ្ញាណតាយរូបសឡាយតតឋស្សទេចតា ចិបាពចដ្ឋត្តិ ឥមេហិ តីហិ ចដ្ឋេហិ តិចដ្ឋមិទំ ភចចក្កំ ឃាច ពិលេសចដ្ឋំ ត ខ្លបច្ឆិជ្ជតិ តាច អតុបច្ឆិត្តបច្ចឃត្តា អតចដ្ឋិតំ បុតប្បុតំ បរិចដ្ឋតទោ ភយតិទេចាតិ ទេទិតព្ពំ។

តឃិទេបច់ ភយាត់ –

សច្ចប្បភចតោ កិច្ចា, ចារណា ខ្លបយាហិ ច;

គម្ភីរតឃភេទា ច, ចិញ្ញាតព្ពំ ឃថារហំ។

តត្ថ ឃស្មា ពុសលាពុសលពម្មំ អចិសេសេត សយុទឃសច្ចត្តិ សច្ចចិភង្គេ ទុត្តំ, តស្មា អចិជ្ជាបច្ចឃា សង្ខារាតិ អចិជ្ជាឃ សង្ខារា ទុតិឃសច្ចប្បភចំ ទុតិឃសច្ចំ, សង្ខារេហិ ចិញ្ញាណត្តិ ទុតិឃសច្ចប្បភចំ បឋមសច្ចំ, ចិញ្ញាណាទីហិ តាយរូបាទីតិ ចិបាពទេចតាបរិទោសាតាតិ បឋមសច្ចប្បភចំ បឋមសច្ចំ, ទេចតាឃ តណ្ហា បឋមសច្ចប្បភចំ ទុតិឃសច្ចំ, តណ្ហាឃ ខ្លបាទាតំ ទុតិឃសច្ចប្បភចំ ទុតិឃសច្ចំ, ខ្លបាទាតទោ ភចោ ទុតិឃសច្ចប្បភចំ បឋមទុតិឃសច្ចទ្ធឃំ, ភចទោ ជាតិ ទុតិឃសច្ចប្បភចំ បឋមសច្ចំ, ជាតិឃា ជរាមរណំ បឋមសច្ចប្បភចំ

បឆយបច្ចត្តិ៍ ៤ចំ តាចិង៌ ‘សច្ចប្បកចទោ’ ចិញ្ញាតព្វំ ឃឆារទហ៍

ឃស្មា បនេត្ថ អចិជ្ជា ចត្ថុសុ ច សត្តេ សម្មោហេតិ បច្ចយោ ច ហោតិ សង្ខារានំ បាតុភាវាយ, តថា សង្ខារា សង្ខតញ្ច អភិសង្ខរោន្តិ បច្ចយា ច ហោន្តិ ចិញ្ញាណស្ស, ចិញ្ញាណម្បិ ចត្ថុញ្ច បដិជានាតិ បច្ចយោ ច ហោតិ នាមរូបស្ស, នាមរូបម្បិ អញ្ញមញ្ញញ្ច ឧបត្ថម្ភេតិ បច្ចយោ ច ហោតិ សឡាយតនស្ស, សឡាយតនម្បិ សចិសយេ ច ចត្តតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ផស្សស្ស, ផស្សោបិ អារម្មណញ្ច ផុសតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ចេទនាយ, ចេទនាបិ អារម្មណរសញ្ច អនុភចតិ បច្ចយោ ច ហោតិ តណ្ហាយ, តណ្ហាបិ រជ្ជនីយេ ច ធម្មេ រជ្ជតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ឧបាទានស្ស, ឧបាទានម្បិ ឧបាទានីយេ ច ធម្មេ ឧបាទិយតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ភចស្ស, ភចោបិ នានាគតីសុ ច ចិក្ខិបតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ជាតិយា, ជាតិបិ ខន្ធេ ច ជនេតិ តេសំ អភិនិព្ពត្តិភាវេន បចត្តតា បច្ចយោ ច ហោតិ ជរាមរណស្ស, ជរាមរណម្បិ ខន្ធានំ បាកភេទភាវញ្ច អធិតិដ្ឋតិ បច្ចយោ ច ហោតិ ភចន្តរបាតុភាវាយ សោកាទីនំ អធិដ្ឋានត្តា, តស្មា ទ្វាទសសុ ប៊្វិធា បចត្ត‘កិច្ចតោ’បិ ញ្ញាតំ ចិញ្ញាតព្វំ ឃឆារទហ៍

ឃស្មា ចេត្ថ “អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ ឥទំ ការកទស្សននិចារណំ, “សង្ខារបច្ចយា ចិញ្ញាណ”ន្តិ អត្តសង្កន្តិទស្សននិចារណំ, “ចិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូប”ន្តិ អត្តាតិបរិកប្បិតចត្ថុភេទទស្សនតោ ឃនសញ្ញានិចារណំ, “នាមរូបបច្ចយា សឡាយតន”ន្តិអាទីសុ “អត្តា បស្សតិ...បេ... ចិជានាតិ ផុសតិ ចេទយតិ តណ្ហិយតិ ឧបាទិយតិ ភចតិ ជាយតិ ជីយតិ មីយតី”តិ ៤ចមាទិទស្សននិចារណំ, តស្មា មិច្ឆាទស្សននិចារណតោបេតំ ភចចក្កំ ‘និចារណតោ’ ចិញ្ញាតព្វំ ឃឆារទហ៍

ឃស្មា បនេត្ថ សលក្ខណសាមញ្ញលក្ខណចសេន ធម្មានំ អទស្សនតោ អន្ធោ ចិយ អចិជ្ជា , អន្ធស្ស ឧបក្ខលនំ ចិយ អចិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, ឧបក្ខលិតស្ស បតនំ ចិយ សង្ខារបច្ចយា ចិញ្ញាណំ, បតិតស្ស គណ្ឌបាតុភាវោ ចិយ ចិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ, គណ្ឌភេទបីឡកា ចិយ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ, គណ្ឌបីឡកាឃដ្ដនំ ចិយ សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ, ឃដ្ដនទុក្ខំ ចិយ ផស្សបច្ចយា ចេទនា, ទុក្ខស្ស បដិការាភិលាសោ ចិយ ចេទនាបច្ចយា តណ្ហា, បដិការាភិលាសេន អសប្បាយគ្គហណំ ចិយ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ, ឧបាទិន្នអសប្បាយាលេបនំ ចិយ ឧបាទានបច្ចយា ភចោ, អសប្បាយាលេបនេន គណ្ឌចិការបាតុភាវោ ចិយ ភចបច្ចយា ជាតិ, គណ្ឌចិការតោ គណ្ឌភេទោ ចិយ ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ

ឃស្មា ចា បនេត្ថ អចិជ្ជា អប្បដិបត្តិមិច្ឆាបដិបត្តិភាវេន សត្តេ អភិភចតិ បដលំ ចិយ អក្ខីនិ, តទភិភូតោ ច ពាលោ បោនោភចិកេហិ សង្ខារេហិ អត្តានំ ចេដេតិ កោសការកិមិ ចិយ កោសប្បទេសេហិ, សង្ខារបរិគ្គហិតំ ចិញ្ញាណំ គតីសុ បតិដ្ឋំ លភតិ បរិណាយកបរិគ្គហិតោ ចិយ រាជកុមារោ រជ្ជេ, ឧបបត្តិនិមិត្តំ បរិកប្បនតោ ចិញ្ញាណំ បដិសន្ធិយំ អនេកប្បការំ នាមរូបំ អភិនិព្ពត្តេតិ មាយាការោ ចិយ មាយំ, នាមរូបេ បតិដ្ឋិតំ សឡាយតនំ ចុឌ្ឍិ ចិរូឡ្ហិ ចេបុល្លំ បាបុណាតិ សុភូមិយំ បតិដ្ឋិតោ ចនប្បគុម្ពោ ចិយ, អាយតនឃដ្ដនតោ ផស្សោ ជាយតិ អរណីសហិតាភិមទ្ទនតោ អគ្គិ ចិយ, ផស្សេន ផុដ្ឋស្ស ចេទនា បាតុភចតិ អគ្គិនា ផុដ្ឋស្ស ឌាហោ ចិយ, ចេទយមានស្ស តណ្ហា ចឌ្ឍតិ លោណូទកំ បិចតោ បិបាសា ចិយ, តសិតោ ភចេសុ អភិលាសំ ករោតិ បិបាសិតោ ចិយ បានីយេ,

តស្សុបាទានំ ឧបាទានេន ភវំ ឧបាទិយតិ អាយូហនវសេន ពីជរោបនំ វិយ, ភវេ សតិ ជាតិ ហោតិ ពីជេ សតិ អង្កុរោ វិយ, ជាតស្ស អវស្សំ ជរាមរណំ ឧប្បន្នស្ស រុក្ខស្ស បតនំ វិយ, តស្មា ឯវំ ‘ឧបមាហិ’ បេតំ ភវចក្កំ វិញ្ញាតព្វំ យថារហំ។

យស្មា ច ភគវតា អត្ថតោបិ ធម្មតោបិ ទេសនាតោបិ បដិវេធតោបិ គម្ភីរភាវំ សន្ធាយ “គម្ភីរោ ចាយំ, អានន្ទ, បដិច្ចសមុប្បាទោ គម្ភីរាវភាសោ ចា”តិ (ទី· និ· ២·៩៥; សំ· និ· ២·៦០) វុត្តំ, តស្មា ‘គម្ភីរភេទតោ’បេតំ ភវចក្កំ វិញ្ញាតព្វំ យថារហំ។

តត្ថ យស្មា ន ជាតិតោ ជរាមរណំ ន ហោតិ, ន ច ជាតិំ វិនា អញ្ញតោ ហោតិ, ឥត្ថញ្ច ជាតិតោ សមុទាគច្ឆតីតិ ឯវំ ជាតិបច្ចយសមុទាគតដ្ឋស្ស ទុរវពោធនីយតោ ជរាមរណស្ស ជាតិបច្ចយសម្ភូតសមុទាគតដ្ឋោ គម្ភីរោ, តថា ជាតិយា ភវបច្ចយ...បេ... សង្ខារានំ អវិជ្ជាបច្ចយសម្ភូតសមុទាគតដ្ឋោ គម្ភីរោ, តស្មា ឥទំ ភវចក្កំ អត្ថគម្ភីរំ។ អយំ តាវេត្ថ ‘អត្ថគម្ភីរតា’ ហេតុផលញ្ហិ អត្ថោតិ វុច្ចតិ, យថាហ “ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ· ៧២០)។

យស្មា បន យេនាការេន យទវត្ថា ច អវិជ្ជា តេសំ តេសំ សង្ខារានំ បច្ចយោ ហោតិ, តស្ស ទុរវពោធនីយតោ អវិជ្ជាយ សង្ខារានំ បច្ចយដ្ឋោ គម្ភីរោ, តថា សង្ខារានំ...បេ... ជាតិយា ជរាមរណស្ស បច្ចយដ្ឋោ គម្ភីរោ, តស្មា ឥទំ ភវចក្កំ ធម្មគម្ភីរំ អយមេត្ថ ‘ធម្មគម្ភីរតា’ ហេតុនោ ហិ ធម្មោតិ នាមំ, យថាហ “ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ។

យស្មា ចស្ស តេន តេន ការណេន តថា តថា បវត្តេតព្វត្តា ទេសនាបិ គម្ភីរា, ន តត្ថ សព្វញ្ញុតញ្ញាណតោ អញ្ញំ ញាណំ បតិដ្ឋំ លភតិ, តថា ហេសា កត្ថចិ សុត្តេ អនុលោមតោ, កត្ថចិ បដិលោមតោ; កត្ថចិ អនុលោមបដិលោមតោ, កត្ថចិ វេមជ្ឈតោ បដ្ឋាយ អនុលោមតោ វា បដិលោមតោ វា, កត្ថចិ តិសន្ធិចតុសង្ខេបំ, កត្ថចិ ទ្វិសន្ធិតិសង្ខេបំ, កត្ថចិ ឯកសន្ធិទ្វិសង្ខេបំ ទេសិតំ, តស្មា ឥទំ ភវចក្កំ ទេសនាគម្ភីរំ អយំ ទេសនាគម្ភីរតា។

យស្មា បនេត្ថ យោ អវិជ្ជាទីនំ សភាវោ, យេន បដិវិទ្ធេន អវិជ្ជាទយោ សម្មា សរសលក្ខណតោ បដិវិទ្ធា ហោន្តិ, សោ ទុប្បរិយោគាហត្តា គម្ភីរោ, តស្មា ឥទំ ភវចក្កំ បដិវេធគម្ភីរំ។ តថា ហេត្ថ អវិជ្ជាយ អញ្ញាណាទស្សនសច្ចាសម្បដិវេធដ្ឋោ គម្ភីរោ, សង្ខារានំ អភិសង្ខរណាយូហនសរាគវិរាគដ្ឋោ, វិញ្ញាណស្ស សុញ្ញតអព្យាបារអសង្កន្តិបដិសន្ធិបាតុភាវដ្ឋោ, នាមរូបស្ស ឯកុប្បាទវិនិព្ភោគាវិនិព្ភោគនមនរុប្បនដ្ឋោ, សឡាយតនស្ស អធិបតិលោកទ្វារខេត្តវិសយវិសយីភាវដ្ឋោ, ផស្សស្ស ផុសនសង្ឃដ្ដនសង្គតិសន្និបាតដ្ឋោ, វេទនាយ អារម្មណរសានុភវនសុខទុក្ខមជ្ឈត្តភាវនិជ្ជីវវេទយិតដ្ឋោ, តណ្ហាយ អភិនន្ទិតជ្ឈោសានសរិតាលតាតណ្ហានទីតណ្ហាសមុទ្ទទុប្បូរដ្ឋោ, ឧបាទានស្ស អាទានគ្គហណាភិនិវេសបរាមាសទុរតិក្កមដ្ឋោ, ភវស្ស អាយូហនាភិសង្ខរណយោនិគតិឋិតិនិវាសេសុ ខិបនដ្ឋោ, ជាតិយា ជាតិសញ្ជាតិឱក្កន្តិនិព្ពត្តិបាតុភាវដ្ឋោ, ជរាមរណស្ស ខយវយភេទវិបរិណាមដ្ឋោ គម្ភីរោតិ អយមេត្ថ បដិវេធគម្ភីរតា។

យថា បនេត្ថ ឯកត្តនយោ, នានត្តនយោ, អព្យាបារនយោ, ឯវំធម្មតានយោតិ ចត្តារោ អត្ថនយា ហោន្តិ , តថា 'នយភេទតោ'បេតំ ភវចក្កំ វិញ្ញាតព្ពំ យថារហំ។ តត្ថ “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណ”ន្តិ ឯវំ ពីជស្ស អង្កុរាទិភាវេន រុក្ខភាវប្បត្តិ វិយ សន្តានានុបច្ឆេទោ 'ឯកត្តនយោ' នាម; យំ សម្មា បស្សន្តោ ហេតុផលសម្ពន្ធេន បវត្តមានស្ស សន្តានស្ស អនុបច្ឆេទាវពោធតោ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ បជហតិ, មិច្ឆា បស្សន្តោ ហេតុផលសម្ពន្ធេន បវត្តមានស្ស សន្តានានុបច្ឆេទស្ស ឯកត្តគ្គហណតោ សស្សតទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតិ។

អវិជ្ជាទីនំ បន យថាសកលក្ខណវវត្ថានំ 'នានត្តនយោ' នាម; យំ សម្មា បស្សន្តោ នវនវានំ ឧប្បាទទស្សនតោ សស្សតទិដ្ឋិំ បជហតិ, មិច្ឆា បស្សន្តោ ឯកសន្តានបតិតស្ស ភិន្នសន្តានស្សេវ នានត្តគ្គហណតោ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតិ។

អវិជ្ជាយ 'សង្ខារា មយា ឧប្បាទេតព្ពា', សង្ខារានំ វា 'វិញ្ញាណំ អម្ហេហី'តិ ឯវមាទិព្យាបារាភាវោ 'អព្យាបារនយោ' នាម; យំ សម្មា បស្សន្តោ ការកស្ស អភាវាវពោធតោ អត្តទិដ្ឋិំ បជហតិ, មិច្ឆា បស្សន្តោ យោ អសតិបិ ព្យាបារេ អវិជ្ជាទីនំ សភាវនិយមសិទ្ធោ ហេតុភាវោ, តស្ស អគ្គហណតោ អកិរិយទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតិ។

អវិជ្ជាទីហិ បន ការណេហិ សង្ខារាទីនំយេវ សម្ភវោ ខីរាទីហិ ទធិអាទីនំ វិយ, ន អញ្ញេសន្តិ អយំ 'ឯវំធម្មតានយោ' នាម; យំ សម្មា បស្សន្តោ បច្ចយានុរូបតោ ផលាវពោធតោ អហេតុកទិដ្ឋិំ អកិរិយទិដ្ឋិញ្ច បជហតិ, មិច្ឆា បស្សន្តោ បច្ចយានុរូបំ ផលប្បវត្តិំ អគ្គហេត្វា យតោ កុតោចិ យស្ស កស្សចិ អសម្ភវគ្គហណតោ អហេតុកទិដ្ឋិញ្ចេវ និយតវាទញ្ច ឧបាទិយតីតិ ឯវមិទំ ភវចក្កំ –

សច្ចប្បភវតោ កិច្ចា, វារណា ឧបមាហិ ច;

គម្ភីរនយភេទា ច, វិញ្ញាតព្ពំ យថារហំ។

ឥទញ្ហិ គម្ភីរតោ អគាធំ នានានយគ្គហណតោ ទុរភិយានំ ញាណាសិនា សមាធិបវរសិលាយំ សុនិសិតេន –

ភវចក្កមបទាលេត្វា ,

អសនិវិចក្កមិវ និច្ចនិម្មថនំ;

សំសារភយមតីតោ,

ន កោចិ ឃុបិតត្តនេរប្បត្តិ៍

ဝុត្តម្បិ ចេតំ ភកចតា – “ពម្ភីរោ ចាយំ, អានន្ទ, បដិច្ចឃមុប្បាទោ ពម្ភីរាចភាឃោ ច៍ ឲតឃ្ស, អានន្ទ, ធម្មឃ្ស អននុពោធា អប្បដិវេធា ឲចយំ បជា តន្តាកុលកជាតា កុលកណ្ឋិកជាតា មុញ្ជបព្ពជភូតា អបាយំ ទុគ្គតិំ ចិនិបាតំ ឃំឃារំ នាតិចត្តតី”តិ (ឌី៍ និ៍ ១៍៥៥; ឃំ៍ និ៍ ១៍៩០)៍ តឃ្មា អត្តនោ ចា បរេឃំ ចា ហិតាយ ឃុខាយ បដិបន្នោ អចឃេឃកិច្ចានិ បហាយ –

ពម្ភីរេ បច្ចយាការ-ប្បភេទេ ញាណ បណ្ឌិតោ;

យថា កាធំ លភេថេច-មត្ឋុមេញ្ញា ឃទា ឃតោតិ៍

ឃុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា៍

១៍ អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

៦៩១៍ ឲចំ មហាបថចិ បត្តោនេត្តា ចិយ អាកាឃំ ចិត្ថារយន្តោ ចិយ ច ឃត្ថុធម្មេឃុ អប្បដិហតញាណោ ឃត្ថា ឃុត្តន្តភាជនីយេ និក្ខិត្តំ និទ្ទេឃំ បច្ចយាការំ នានាចិត្តចឃេន ធម្មេត្វា ញាតុំ យឃ្មា ន កោចលំ អយំ បច្ចយាការោ នានាចិត្តេឃុ ចេយេច ហោតិ, ឲកចិត្តេបិ ហោតិយេច, តឃ្មា អភិធម្មភាជនីយចឃេន ឲកចិត្តក្ខណិកំ បច្ចយាការំ នានប្បការតោ ធម្មេតុំ អចិជ្ជាបច្ចយា ឃង្ខារាតិអាទិនា នយេន មាតិកំ តាច ឋបេឃិ៍ ឲចំ ឋបិតាយ បន មាតិកាយ –

អចិជ្ជាទីហិ មូលេហិ, នច មូលបទា នច;

ឥយា តត្ថ ចតុក្កានិ, ចារេភេទ្បា ទីបយេ៍

តត្រាយំ ទីបនា – ឲត្ថ ហិ អចិជ្ជាឃង្ខារចិញ្ញាណនាមរូបឆដ្ឋាយតនផឃ្សវេទនាតណ្ហាឧបាទានប្បភេទេហិ អចិជ្ជាទីហិ នចហិ មូលបទេហិ អចិជ្ជាទិកោ, ឃង្ខារាទិកោ, ចិញ្ញាណាទិកោ, នាមាទិកោ, ឆដ្ឋាយតនាទិកោ, ផឃ្សាទិកោ, វេទនាទិកោ, តណ្ហាទិកោ, ឧបាទានាទិកោតិ ញេយ នច មូលបទា នច ឥយា ហោន្តិ៍

តេឃុ ឲយា តាច អយំ អចិជ្ជាទិកោ ឥយោ, តត្ថ បច្ចយចតុក្កំ, ហេតុចតុក្កំ, ឃម្បយុត្តចតុក្កំ, អញ្ញមញ្ញចតុក្កន្តិ ចត្តារិ ចតុក្កានិ ហោន្តិ៍ យថា ចេត្ថ ឲចំ ឃេឃេឃុបីតិ ឲកោកឃ្មិំ ឥយេ ចតុន្នំ ចតុន្នំ ចតុក្កានំ ចឃេន ឆត្តិំឃ ចតុក្កានិ៍ តត្ថ ឲកោកោក ចតុក្កោក ចតុន្នំ ចតុន្នំ

វារានំ សង្គហិតត្តា ចតុន្នម្បិ ចតុក្កានំ វសេន ឯកេកស្មិំ នយេ សោឡស សោឡស វារាតិ ចតុចត្តាលីសាធិកំ វារសតំ ហោតីតិ វេទិតព្ពំ.

១. បច្ចយចតុក្កំ

តត្ថ យទេតំ សព្ពបឋមេ អវិជ្ជាមូលកេ នយេ បច្ចយចតុក្កំ, តស្មិំ បឋមោ នាមរូបដ្ឋានេ នាមស្ស, សឡាយតនដ្ឋានេ ឆដ្ឋាយតនស្ស ច វុត្តត្តា អបរិបុណ្ណអង្គទ្វយយុត្តោ ទ្វាទសង្គិកវារោ នាម. ទុតិយោ នាមរូបដ្ឋានេ នាមស្សេវ, សឡាយតនដ្ឋានេ ច ន កស្សចិ វុត្តត្តា អបរិបុណ្ណឯកង្គយុត្តោ ឯកាទសង្គិកវារោ នាម. តតិយោ សឡាយតនដ្ឋានេ ឆដ្ឋាយតនស្ស វុត្តត្តា បរិបុណ្ណឯកង្គយុត្តោ ទ្វាទសង្គិកវារោ នាម. ចតុត្ថោ បន បរិបុណ្ណទ្វាទសង្គិកោយេវ.

តត្ថ សិយា – អយម្បិ ឆដ្ឋាយតនបច្ចយា ផស្សោតិ វុត្តត្តា អបរិបុណ្ណង្គយុត្តោយេវាតិ? ន, តស្ស អនង្គត្តា. ផស្សោយេវ ហេត្ថ អង្គំ, ន ឆដ្ឋាយតនំ. តស្មា តស្ស អនង្គត្តា នាយំ អបរិបុណ្ណង្គយុត្តោតិ. អដ្ឋកថាយំ បន វុត្តំ – "បឋមោ សព្ពសង្គាហិកដ្ឋេន, ទុតិយោ បច្ចយវិសេសដ្ឋេន, តតិយោ គព្ភសេយ្យកសត្តានំ វសេន, ចតុត្ថោ ឱបបាតិកសត្តានំ វសេន កថិតោ. តថា បឋមោ សព្ពសង្គាហិកដ្ឋេន, ទុតិយោ បច្ចយវិសេសដ្ឋេន, តតិយោ អបរិបុណ្ណាយតនវសេន, ចតុត្ថោ បរិបុណ្ណាយតនវសេន កថិតោ. តថា បឋមោ សព្ពសង្គាហិកដ្ឋេន, ទុតិយោ មហានិទានសុត្តន្តវសេន (ទី. និ. ២.៩៥ អាទយោ), តតិយោ រូបភវវសេន, ចតុត្ថោ កាមភវវសេន កថិតោ"តិ.

តត្ថ បឋមោ ឥមេសុ ទុតិយាទីសុ តីសុ វារេសុ ន កត្ថចិ ន បវិសតីតិ សព្ពសង្គាហិកោតិ វុត្តោ. សេសានំ វិសេសោ បរតោ អាវិភវិស្សតិ. តស្សាវិភាវត្ថំ –

យំ យត្ថ អញ្ញថា វុត្តំ, អវុត្តញ្ចាបិ យំ យហិំ;

យំ យថា បច្ចយោ យស្ស, តំ សព្ពម្បុបលក្ខយេ.

តត្រាយំ នយោ – អវិសេសេន តាវ វត្ថុម្បិ ឯតេសុ សុត្តន្តភាជនីយេ វិយ សង្ខារាតិ អវត្វា សង្ខារោតិ វុត្តំ, តំ កស្មាតិ? ឯកចិត្តក្ខណិកត្តា. តត្រ ហិ នានាចិត្តក្ខណិកោ បច្ចយាការោ វិភត្តោ. ឥធ ឯកចិត្តក្ខណិកោ អារទ្ធោ. ឯកចិត្តក្ខណេ ច ពហូ ចេតនា ន សន្តីតិ សង្ខារាតិ អវត្វា សង្ខារោតិ វុត្តំ.

បឋមវារេ បនេត្ថ ឯកចិត្តក្ខណបរិយាបន្នធម្មសង្គហណតោ សព្ពដ្ឋានសាធារណតោ ច រូបំ ឆឌ្ឌេត្វា "វិញ្ញាណបច្ចយា នាម"ន្តេវ វុត្តំ.

តស្មិំ ឯកចិត្តក្ខណបរិយាបន្នំ សព្ពដ្ឋានសាធារណត្តា, ន កត្ថចិ វិញ្ញាណប្បវត្តិដ្ឋានេ ន បវត្តតិ។ យស្មា ច ឯកចិត្តក្ខណបរិយាបន្នោ ឯកោវេត្ថ ផស្សោ, តស្មា តស្សានុរូបំ បច្ចយភូតំ អាយតនំ វត្តព្ពន្តិ ឆដ្ឋាយតនដ្ឋានេ "នាមបច្ចយា ឆដ្ឋាយតន"ន្តិ ឯកំ មនាយតនំយេវ អាហ។ តស្មិំ ឯកស្ស អកុសលផស្សស្ស អនុរូបំ បច្ចយភូតំ។ ឯវំ ឯត្ថ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ ឯត្តាបិ វុត្តំ,

ហេតុផលវិសេសទស្សនត្ថំ បន អព្យាកតគ្គហណំ ឯកំ ខ្លួន ពហិតំ។ ទ្វេ ហិ ឯតស្ស វិសេសេន សង្ខារា ហេតុ, អវិសេសេន នាមំ ផលំ។ ខ្លួន បនស្ស អវិសេសេន នាមំ ហេតុ, វិសេសេន ផស្សោ ផលន្តិ។ សេសាការេហិ បន យស្មា សព្ពេ ឯកចិត្តក្ខណេ ន សម្ភវន្តិ, សព្ពាបិ វា ចិត្តប្បវត្តិដ្ឋានេ នេវ វិន្ទតិ ច ន បវត្តន្តិ, តស្មា ន ពហិតា។ ជាតិជរាមរណានិ បន អចិត្តក្ខណយុត្តានិបិ សមានានិ ចិត្តក្ខណេ អន្តោគធត្តា អព្យាបារិតត្តំ ពហិតានិ។ ឯវំ តាវេត្ថ 'នំ អញ្ញថា វុត្តំ យញ្ញា អវុត្តំ' តំ វេទិតព្ពំ។

នំ បនេត្ថ ខ្លួនតា បទេសុ វារេសុ វុត្តំ, តស្សេវ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ យស្មិំ យស្មិំ បន វារេ យោ យោ វិសេសោ អាគតោ, តំ តំ តត្ថ តត្ថេវ បកាសយិស្សាម។

'នំ យថា បច្ចយោ យស្សា'តិ ឯត្ថ បន សង្ខារស្ស អវិជ្ជា សម្បយុត្តកសម្បសាធារណេហិ សហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយសម្បយុត្តអត្ថិអវិគតបច្ចយេហិ ឆហិ ហេតុបច្ចយេន ចាតិ សត្តធា បច្ចយោ។ តត្ថ យស្មា បរេតា ហេតុវត្តកាទីនិ តីណិ វត្តការិ អវិគតសម្បយុត្តអញ្ញមញ្ញបច្ចយវសេន វុត្តានិ, តស្មា ខ្លួន តានិ អបនេត្វា អវសេសានំ វសេន អវិជ្ជា សង្ខារស្ស ចតុធា បច្ចយោតិ វេទិតព្ពោ។

សង្ខារោ វិញ្ញាណស្ស សាធារណេហិ ឆហិ, កម្មាហារបច្ចយេហិ ចាតិ អដ្ឋធា បច្ចយោ។ ខ្លួន បន វេសេន តយោ អបនេត្វា បញ្ចធា។ វិញ្ញាណំ នាមស្ស សាធារណេហិ ឆហិ, ឥន្ទ្រិយាហារាធិបតីហិ ចាតិ នវធា។ ខ្លួន បន តយោ អបនេត្វា ឆធា។ នាមំ ឆដ្ឋាយតនស្ស សាធារណេហិ ឆហិ។ កិញ្ចិ បនេត្ថ អធិបតិបច្ចយេន, កិញ្ចិ អាហារបច្ចយាទីហីតិ អនេកធា។ ខ្លួន បន វេសេន តយោ អបនេត្វា តិធា ចតុធា បញ្ចធា វា។ ឆដ្ឋាយតនំ ផស្សស្ស យថា វិញ្ញាណំ នាមស្ស។ ឯវំ ផស្សោ វេទនាយ សាធារណេហិ ឆហិ អាហារបច្ចយេន ចាតិ សត្តធា។ ខ្លួន បន វេសេន តយោ អបនេត្វា ចតុធា។ វេទនា តណ្ហាយ សាធារណេហិ ឆហិ ឈានិន្ទ្រិយបច្ចយេហិ ចាតិ អដ្ឋធា។ ខ្លួន បន វេសេន តយោ អបនេត្វា បញ្ចធា។ តណ្ហា ឧបាទានស្ស, យថា អវិជ្ជា សង្ខារស្ស។ ឯវំ ឧបាទានំ ភវស្ស សាធារណេហិ ឆហិ មគ្គបច្ចយេន ចាតិ សត្តធា។ ខ្លួន បន វេសេន តយោ អបនេត្វា ចតុធា។ ភវោ ជាតិយា, យស្មា ជាតីតិ ខ្លួន សង្ខតលក្ខណំ អធិប្បេតំ, តស្មា បរិយាយេន ឧបនិស្សយបច្ចយេនេវ បច្ចយោ។ តថា ជាតិ ជរាមរណស្សាតិ។

យេ បន ឯវំ វទន្តិ – "ខ្លួនស្មិំ វត្ថុកេ សព្ពេសម្បិ សង្ខារាទីនំ អវិជ្ជាទយោ សហជាតបច្ចយេន បច្ចយា ហោន្តិ។ សហជាតបច្ចយវសេនេវ ហិ បឋមវារោ អារទ្ធោ"តិ, តេ ភវាទីនំ តថា អភាវំ សេសបច្ចយានញ្ច សម្ភវំ ទស្សេត្វា បដិក្ខិបិតព្ពា។ ន ហិ ភវោ ជាតិយា សហជាតបច្ចយោ ហោតិ, ន ជាតិ ជរាមរណស្ស។ យេ វេទនំ សង្ខារាទីនំ អវសេសា បច្ចយា វុត្តា, តេបិ សម្ភវន្តិយេវ។ តស្មា ន សក្កា វត្តុន្តិ។ ឯវំ តាវ បឋមវារេ នំ យត្ថ អញ្ញថា វុត្តំ, អវុត្តញ្ចាបិ នំ យហិ, យញ្ញា យថា យស្ស

បច្ចយោ ហោតិ, តំ វេទិតព្ពំ។ ទុតិយវារាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

អយំ បន វិសេសោ – ទុតិយវារេ "នាមបច្ចយា ផស្សោ"តិ វត្វា សឡាយតនង្គេ ន កិញ្ចិ វុត្តំ, តំ កិមត្ថន្តិ? បច្ចយវិសេសទស្សនត្ថញ្ចេវ មហានិទានទេសនាសង្គហត្ថញ្ច។ ផស្សស្ស ហិ ន កេវលញ្ច សឡាយតនមេវ បច្ចយោ, វេទនាក្ខន្ធាទយោ បន តយោ ខន្ធាបិ បច្ចយាយេវ។ មហានិទានសុត្តន្តេ ចស្ស "អត្ថិ ឥទប្បច្ចយា ផស្សោតិ ឥតិ បុដ្ឋេន សតា, អានន្ទ, អត្ថីតិស្ស វចនីយំ។ កិំ បច្ចយា ផស្សោតិ? ឥតិ ចេ វទេយ្យ, នាមបច្ចយា ផស្សោតិ ឥច្ចស្ស វចនីយ"ន្តិ (ទី. និ. ២.៩៦)។ ឯវំ សឡាយតនំ ឋបេត្វា ឯកាទសង្គិកោ បដិច្ចសមុប្បាទោ វុត្តោ។ តស្មា ឥមស្ស បច្ចយវិសេសស្ស ទស្សនត្ថំ ឥមិស្សា ច មហានិទានសុត្តន្តទេសនាយ បរិគ្គហត្ថំ ទុតិយវារេ "នាមបច្ចយា ផស្សោ"តិ វត្វា សឡាយតនង្គេ ន កិញ្ចិ វុត្តន្តិ។ ឯស តាវ ទុតិយវារេ វិសេសោ។

តតិយវារេ បន "វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូប"ន្តិ សុត្តន្តភាជនីយេ អាគតមេវ ចតុត្ថង្គំ វុត្តំ, តំ ឯកចិត្តក្ខណិកត្តា បច្ចយាការស្ស ឥធ អយុត្តន្តិ ចេ? តំ នាយុត្តំ។ កស្មា? សកក្ខណេ បច្ចយភាវតោ។ សចេបិ ហិ តត្ថ រូបំ ចិត្តក្ខណតោ ឩនំ តិដ្ឋតិ, តថាបិស្ស តំ វិញ្ញាណំ សកក្ខណេ បច្ចយោ ហោតិ។ កថំ? បុរេជាតស្ស តាវ ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស អញ្ញស្ស វា បច្ឆាជាតបច្ចយេន។ វុត្តញ្ហេតំ "បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.១១)។ សហជាតស្ស បន ចិត្តសមុដ្ឋានស្ស និស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ។ យថាហ "ចិត្តចេតសិកា ធម្មា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ និស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.៨)។

យទិ ឯវំ, បុរិមវារេសុ កស្មា ឯវំ ន វុត្តន្តិ? រូបប្បវត្តិទេសំ សន្ធាយ ទេសិតត្តា។ អយញ្ហិ បច្ចយាការោ រូបប្បវត្តិទេសេ កាមភវេ គព្ភសេយ្យកានញ្ចេវ អបរិបុណ្ណាយតនឱបបាតិកានញ្ច រូបាវចរទេវានញ្ច វសេន ទេសិតោ។ តេនេវេត្ថ "នាមរូបបច្ចយា សឡាយតន"ន្តិ អវត្វា ឆដ្ឋាយតនន្តិ វុត្តំ។ តត្ថ នាមំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ រូបំ បន ហទយរូបំ វេទិតព្ពំ។ តំ បនេតស្ស ឆដ្ឋាយតនស្ស និស្សយបច្ចយេន ចេវ បុរេជាតបច្ចយេន ចាតិ ទ្វិធា បច្ចយោ ហោតីតិ ឯស តតិយវារេ វិសេសោ។

ចតុត្ថវារេ បន យោនិវសេន ឱបបាតិកានំ, អាយតនវសេន បរិបុណ្ណាយតនានំ, ភវវសេន កាមាវចរសត្តានំ វសេន វុត្តោ។ តេនេវេត្ថ "នាមរូបបច្ចយា សឡាយតន"ន្តិ វុត្តំ។ តត្ថ នាមំ ឆដ្ឋាយតនស្ស សហជាតាទីហិ, ចក្ខាយតនាទីនំ បច្ឆាជាតបច្ចយេន។ រូបេ ហទយរូបំ ឆដ្ឋាយតនស្ស និស្សយបច្ចយបុរេជាតបច្ចយេហិ, ចត្តារិ មហាភូតានិ ចក្ខាយតនាទីនំ សហជាតនិស្សយអត្ថិអវិគតេហិ។ យស្មា បនេស ឯកចិត្តក្ខណិកោ បច្ចយាការោ, តស្មា ឯត្ថ សឡាយតនបច្ចយាតិ អវត្វា "ឆដ្ឋាយតនបច្ចយា ផស្សោ"តិ វុត្តោតិ អយំ ចតុត្ថវារេ វិសេសោ។

ឯវមេតេសំ នានាករណំ ញត្វា បុន សព្ពេស្វេវ តេសុ វិសេសេន បឋមកា ទ្វេ វារា អរូបភវេ បច្ចយាការទស្សនត្ថំ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។ អរូបភវស្មិញ្ហិ រូបេន អសម្មិស្សានិ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានិ បវត្តន្តិ។ តតិយោ រូបភវេ បច្ចយាការទស្សនត្ថំ វុត្តោ។

រូបភវស្មិញ្ហិ សតិបិ រូបសម្មិស្សេត្ត សឡាយតនំ ន បវត្តតិ។ ចតុត្ថោ កាមភវេ បច្ចយាការេកទេសត្តំ វុត្តោ។ កាមភវស្មិញ្ហិ សកលំ សឡាយតនំ បវត្តតិ។ តតិយោ ច រូបភវេ ចេវ កាមភវេ ច អបរិបុណ្ណាយតនានំ អកុសលប្បវត្តិក្ខណំ សន្ធាយ វុត្តោ។ វុត្តោ ច កាមភវេ បរិបុណ្ណាយតនានំ។ បឋមោ ច សព្ពត្ថគាមិតំ សន្ធាយ វុត្តោ។ សោ ហិ ន កត្ថចិ ចិត្តប្បវត្តិទេសេ ន បវត្តតិ។ ទុតិយោ បច្ចយវិសេសំ សន្ធាយ វុត្តោ។ ឱកាសសង្គហិតត្តេបិ ផស្សស្ស ច នាមបច្ចយត្តំ បច្ចយវិសេសោ។ តតិយោ បុរិមយោនិទ្វយំ សន្ធាយ វុត្តោ។ បុរិមាសុ ហិ ទ្វីសុ យោនីសុ សោ លព្ភតិ, តត្ថ សទា សឡាយតនស្ស អលព្ភនតោ។ ចតុត្ថោ បច្ឆិមយោនិទ្វយំ សន្ធាយ វុត្តោ។ បច្ឆិមាសុ ហិ សោ ទ្វីសុ យោនីសុ លព្ភតិ, តត្ថ សទា សឡាយតនស្ស លព្ភនតោតិ។

ឯត្តាវតា ច យំ វុត្តំ ចតូសុបិ ឋានេសុ –

យំ យត្ថ អញ្ញថា វុត្តំ, អវុត្តញ្ចាបិ យំ យហឹ;

យំ យថា បច្ចយោ យស្ស, តំ សព្ពម្បុបលក្ខយេតិ។

គាថាយ អត្ថទីបនា គតា ហោតិ។

ឯតេនេវានុសារេន, សព្ពមេតំ នយំ ពុធោ;

វិសេសោ យោ ច តំ ញត្វា, វត្តេយ្យ បទេសុបិ។

១. ហេតុចតុក្កំ

១៣៣. តត្ថ យោ តាវ ឥធ វុត្តោ នយោ, សោ សព្ពត្ថ បកតិយេវ។ វិសេសោ បន ឯវំ វេទិតព្ពោ – ហេតុចតុក្កេ តាវ អវិជ្ជា ហេតុ អស្សាតិ អវិជ្ជាហេតុកោ។ អវិជ្ជា អស្ស សហវត្តនតោ យាវភង្គា បវត្តិកា ការិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “អវិជ្ជាបច្ចយា”តិ ច ឯត្តាវតា សហជាតាទិបច្ចយវសេន សាធារណតោ សង្ខារស្ស អវិជ្ជា បច្ចយោតិ ទស្សេត្វា, បុន “អវិជ្ជាហេតុកោ”តិ ឯតេន វិសេសតោ អវិគតបច្ចយតា ទស្សិតា។ សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ សង្ខារហេតុកន្តិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

កស្មា បន សឡាទីសុ ហេតុកគ្គហណំ ន កតន្តិ? អវិគតបច្ចយនិយមាភាវតោ អភាវតោ ច អវិគតបច្ចយស្ស។ “តត្ថ កតមោ ឧបាទានបច្ចយា ភវោ? ឋបេត្វា ឧបាទានំ វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ – អយំ វុច្ចតិ ឧបាទានបច្ចយា ភវោ”តិ វចនតោ ឧបាទានបច្ចយា ចតុន្នំ ខន្ធានំ ឥធ ភវោតិ នាមំ។ សង្ខារក្ខន្ធេ ច “ជាតិ ទ្វីហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតា”តិអាទិវចនតោ

(ធាតុ. ៤៦) ជាតិជរាមរណានិ អនត្តាកធាតិ។

តត្ថ យាវ រូបាទីនិ តាវ ជាតិជរាមរណានិ អនុបាលកត្តតោ រូបាទីនិ កស្ស ន និយមតោ អធិបតិបច្ចយោ ហោតិ។ “យា តេសំ តេសំ សត្តានំ ជាតិ”តិ អាទិវចនតោ សង្ខតលក្ខណេសុ ជាតិយា ជរាមរណសង្ខាតស្ស កស្ស ជាតិក្ខណេយេវ អភាវតោ អធិបតិបច្ចយភាវោ ន សម្ភវតិ។ តថា ជាតិយា ជរាមរណក្ខណេ អភាវតោ។ រូបនិស្សយបច្ចយេនេវ បន ភវោ ជាតិយា។ ជាតិ ជរាមរណស្ស បច្ចយោតិ វុត្តោបិ អធិបតិបច្ចយនិយមាភាវតោ អភាវតោ ច អធិបតិបច្ចយស្ស ភវាទីសុ ហេតុផលក្កមេន ន ភវតិ វេទិតព្ពំ។

កេចិ បនាហុ – “ភវោ ឧបបត្តិតោ”តិ វចនតោ រូបបវត្តិនិយាមកោ ភវោ, ន ច រូបបវត្តិភវស្ស រូបជាតំ អធិបតិបច្ចយោ ហោតីតិ “រូបជាតបច្ចយា ភវោ រូបជាតហេតុកោ”តិ អថវា “រូបជាតបច្ចយា ភវោ”តិ វុត្តំ។ តំ ន បដិក្ខិត្តំ បុរេតរំបិ ន វុត្តំ។ តំ ន រូបបវត្តិនិយាមកស្ស ភវស្ស អនធិប្បេតត្តា អយុត្តំ។ អនុបលទ្ធា ហិ តំ ភវោតិ អាកតា។

ភវបច្ចយាជាតីតិ ឯត្ថ ច ធម្មតោ ជាតិជរាមរណានិ អធម្មរមោ ភវោ ជាតិយា បច្ចយោតិ វេទិតព្ពោ។ កស្មា? ជាតិអាទីនំ ជាតិយា អប្បច្ចយត្តា។ យទិ ឯវំ, ធម្មតោ ជាតិជរាមរណានិ ភវោ ជាតិយា បច្ចយោតិ វត្តព្ពោតិ? អាម វត្តព្ពោ, វត្តព្ពូបធម្មាភាវតោ បន ន វុត្តោ។ ធម្មប្បវត្តិធម្មេ ហិ រូបជាតបច្ចយសម្ពន្ធោ ភវោ វត្តព្ពោ។ ឯកាធម្មប្បវត្តិធម្មេ ជាតិ វត្តព្ពា។ យោ បន ភវោ ជាតិយា បច្ចយោ, តស្ស វត្តព្ពូបធម្មោ នត្ថីតិ វត្តព្ពូបធម្មាភាវតោ ន វុត្តោ។ អវុត្តោបិ បន យុត្តិតោ វេទិតព្ពោតិ។ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិអាទីសុ ច វិញ្ញាណាទីនំ អធិបតិបច្ចយភាវសម្ភវតោ វិញ្ញាណហេតុកាទិវចនំ ភវតិ ឯវ ហេតុវចនេ្ន វិធម្មោ។

២. សម្បយុត្តចតុក្កំ

១៣៧. សម្បយុត្តចតុក្កេបិ អធិប្បាយបច្ចយាតិ ឯត្តាវតា សហជាតាទិបច្ចយវសេន សង្ខារស្ស អធិប្បាយបច្ចយំ ធម្មេត្វា បុន “អធិប្បាយសម្បយុត្តា”តិ សម្បយុត្តបច្ចយតា ធម្មិតា។ ធម្មប្បវត្តេសុបិ ឯវមេវ នយោ។ យស្មា បន អរូបីនំ ធម្មានំ រូបធម្មេហិ សម្បយោគោ នត្ថិ, តស្មា វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិអាទីសុ តតិយចតុក្កាវសានេសុ “វិញ្ញាណសម្បយុត្តំ នាម”ន្តិអាទិនា នយេន ឥធ លព្ភតិ, តថេវ ភវតីតិ ឯវ សម្បយុត្តចតុក្កេ វិធម្មោ។

៣. អញ្ញមញ្ញចតុក្កំ

១៣៨. អញ្ញមញ្ញចតុក្កេបិ អធិប្បាយបច្ចយាតិ សហជាតាទិបច្ចយវសេន សង្ខារស្ស អធិប្បាយបច្ចយំ ធម្មេត្វា “សង្ខារបច្ចយាបិ អធិប្បាយ”តិ

អញ្ញមញ្ញបច្ចយតា ទស្សិតា។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យស្មា បន ភវោ និប្បទេសោ, ឧបាទានំ សប្បទេសំ, សប្បទេសធម្មោ ច និប្បទេសធម្មស្ស បច្ចយោ ហោតិ, ន និប្បទេសធម្មោ សប្បទេសធម្មស្ស, តស្មា ឯត្ថ “ភវបច្ចយាបិ ឧបាទាន”ន្តិ ន វុត្តំ; ហេដ្ឋា ច ទេសនាយ បច្ឆិន្នត្តា ឯវំ ន វុត្តំ ។ យស្មា ច នាមរូបបច្ចយា សឡអាយតនំ អត្ថិ, សឡអាយតនបច្ចយា ឯកចិត្តក្ខណេ នាមរូបំ នត្ថិ, យស្ស សឡអាយតនំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ភវេយ្យ, តស្មា ចតុត្ថវារេ “ឆដ្ឋាយតនបច្ចយាបិ នាមរូប”ន្តិ យំ លព្ភតិ តទេវ គហិតន្តិ ឯស អញ្ញមញ្ញចតុក្កេ វិសេសោ។

អវិជ្ជាមូលកនយមាតិកា។

សង្ខារាទិមូលកនយមាតិកា

១៣៤។ ឥទានិ សង្ខារបច្ចយា អវិជ្ជាតិ សង្ខារមូលកនយោ អារទ្ធោ។ តត្ថាបិ យថា អវិជ្ជាមូលកេ ឯវំ ចត្តារិ ចតុក្កានិ សោឡស ច វារា វេទិតព្វា។ បឋមចតុក្កេ បន បឋមវារមេវ ទស្សេត្វា ទេសនា សំខិត្តា។ យថា ចេត្ថ ឯវំ វិញ្ញាណមូលកាទីសុបិ។ តត្ថ សព្ពេស្វេវ តេសុ សង្ខារមូលកាទីសុ អដ្ឋសុ នយេសុ “សង្ខារបច្ចយា អវិជ្ជា”តិអាទិនា នយេន សហជាតាទិបច្ចយវសេន អវិជ្ជាយ សង្ខារាទិបច្ចយតំ ទស្សេត្វា បុន “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិអាទិនា នយេន ឯកចិត្តក្ខណេបិ បច្ចយាការចក្កស្ស បវត្តិ ទស្សិតា។

កស្មា បន ភវមូលកា ជាតិជរាមរណមូលកា វា នយា ន វុត្តា? កិំ ភវបច្ចយា អវិជ្ជា ន ហោតីតិ? នោ ន ហោតិ។ “សង្ខារបច្ចយា អវិជ្ជា”តិ ឯវមាទីសុ បន វុច្ចមានេសុ ន កោចិ ភវបរិយាបន្នោ ធម្មោ អវិជ្ជាយ បច្ចយោ ន វុត្តោ។ តស្មា អបុព្ពស្ស អញ្ញស្ស អវិជ្ជាបច្ចយស្ស វត្តព្វស្ស អភាវតោ ភវមូលកោ នយោ ន វុត្តោ។ ភវគ្គហណេន ច អវិជ្ជាបិ សង្គហំ គច្ឆតិ។ តស្មា “ភវបច្ចយា អវិជ្ជា”តិ វុច្ចមានេ “អវិជ្ជាបច្ចយា អវិជ្ជា”តិបិ វុត្តំ សិយា។ ន ច ឯកចិត្តក្ខណេ អវិជ្ជា អវិជ្ជាយ បច្ចយោ នាម ហោតិ។ តត្ថ បច្ឆិន្នត្តាច ជាតិជរាមរណមូលកាបិ នយា ន គហិតា។ អបិច ភវេ ជាតិជរាមរណានិបិ អន្តោគធានិ។ ន ចេតានិ ឯកចិត្តក្ខណេ អវិជ្ជាយ បច្ចយា ហោន្តីតិ ភវមូលកា ជាតិជរាមរណមូលកា វា នយា ន វុត្តាតិ។

មាតិកាវណ្ណនា។

អកុសលនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៣៥-១៣៦។ ឥទានិ យថា ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ កុសលត្តិកំ អាទិំ កត្វា និក្ខិត្តមាតិកាយ បដិបាដិយា បឋមំ កុសលំ ភាជិតំ, តថា ឥធ មាតិកាយ អនិក្ខិត្តត្តា បឋមំ កុសលំ អនាមសិត្វា “អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិ អកុសលធម្មវសេន មាតិកាយ និក្ខិត្តត្តា និក្ខេបបដិបាដិយាច អវិជ្ជាទីនិ បដិច្ចសមុប្បាទង្គានិ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មាអកុសលាតិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ ហេដ្ឋា

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩤᨴᨠᨱ᩠ᨯᩮ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪙᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨧ ᨠᩣᨾᩩᨸᩤᨴᩤᨶᩔ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᨴᩮᩅ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨽᩅᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨧ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩤᨶᩮ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᩔ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩌᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨶ ᨧ ᨲᨴᩮᩅ ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨩᩤᨲᩥᩌᨴᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩮ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨩᩤᨲᩥᩌᨴᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ “ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨸᩤᩃᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᩅᩃᩥᨲ᩠ᨲᨧᨲᩤ, ᨧᩩᨲᩥ, ᨧᩅᨶᨲᩤ”ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪕᪐᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨮᨾᩅᩤᩁᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᩩᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩤᩁᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨸᨮᨾᩅᩤᩁᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨠᩤᩁᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᨸᩁᩮᨶᨸᩥ ᨶᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨠᩤᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩈᨾᨿᩅᩅᨲ᩠ᨳᩤᨶᩅᩤᩁᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᩈᨦ᩠ᨡᩤᩁᩮᩣᨲᩥᩌᨴᩥᨶᩤ ᨶᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩤ ᨠᨲᩤ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨹᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨹᩔᩮᩣᨸᩥ ᨶᩣᨾᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨹᩔᩔ ᨶᩣᨾᨲᩮᩣ ᨶᩦᩉᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪕᪑᪨ ᨲᨲᩥᨿᩅᩤᩁᩮ ᨿᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩤᨶᩁᩪᨸᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩤᨶᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨴᩩᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩥᨲᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩥᨠᩴ ᩁᩪᨸᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩔ ᩁᩪᨸᨧᨿᩮᩣᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩁᩪᨸᩔᩣᨸᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨾᩤᨶᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩤᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩤ, ᩍᨲᩁᩣᨸᩥ ᨸᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᨲᩣᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ᪨

᪑᪕᪓᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩅᩤᩁᩮ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮᨸᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩁᩪᨸᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ, ᩉᨴᨿᩁᩪᨸᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨨᨭ᩠ᨮᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨶᩣᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨩᩤᨲᩈᩉᨩᩤᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᨳᩣᩁᩪᨸᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᩈᩊᩤᨿᨲᨶᩴ? ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪕᪔᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ᪨

᪑᪙᪓᪨ ᨲᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨿᩔ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩔ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᨶ᩠ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪖᪑᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨹᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨶᩣᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨹᩔᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ – ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨹᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᩤ ᨶᩣᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨲᩦᨲᨸᨴᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨹᩔᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩮᩅ ᩉᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᨹᩔᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨹᩔᩮᩣᨸᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨿᨳᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᨧᨲᩩᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩤᩁᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨾᩪᩃᨠᩮᩣ ᨸᨮᨾᨶᨿᩮᩣ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨮᨾᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ

សង្ខារមូលកាទយោ អដ្ឋ នយាបិ វេទិតព្វា. បាឡិ បន សំខិត្វា ឯវមេវ តស្មិំ បឋមាកុសលចិត្តេយេវ នវ នយា, ឆត្តិំស ចតុក្កានិ, ចតុចត្តាលីសាធិកំ វារសតំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ.

១៥០. ឥទានិ ឥមិនាវ នយេន សេសាកុសលចិត្តេសុបិ បច្ចយាការំ ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មា អកុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ យស្មា ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេសុ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ នត្ថិ, តស្មា ឧបាទានដ្ឋានេ ឧបាទានំ វិយ ទឡ្ហនិបាតិនា អធិមោក្ខេន បទំ បូរិតំ. ទោមនស្សសហគតេសុ ច យស្មា វេទនាបច្ចយា តណ្ហាបិ នត្ថិ, តស្មា តណ្ហាដ្ឋានេ តណ្ហា វិយ ពលវកិលេសេន បដិឃេន បទំ បូរិតំ. ឧបាទានដ្ឋានេ អធិមោក្ខោយេវ. វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តេ បន យស្មា សន្និដ្ឋានាភាវតោ អធិមោក្ខោបិ នត្ថិ, តស្មា តណ្ហាដ្ឋានេ ពលវកិលេសភូតាយ វិចិកិច្ឆាយ បទំ បូរិតំ. ឧបាទានដ្ឋានំ បរិហីនមេវ. ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តេ បន យស្មា អធិមោក្ខោ អត្ថិ, តស្មា តណ្ហាដ្ឋានេ ពលវកិលេសេន ឧទ្ធច្ចេន បទំ បូរិតំ. ឧបាទានដ្ឋានេ អធិមោក្ខោយេវ. សព្ពត្ថ ច វិសេសមត្តំ ទស្សេត្វា បាឡិ សំខិត្តា. យោ ចាយំ វិសេសោ ទស្សិតោ, តត្ថ កេវលំ អធិមោក្ខនិទ្ទេសោវ អបុព្វោ. សេសំ ហេដ្ឋា អាគតមេវ.

អធិមោក្ខនិទ្ទេសេ បន អធិមុច្ចនវសេន អធិមោក្ខោ. អធិមុច្ចតិ វា តេន អារម្មណេ ចិត្តំ និព្ពិចិកិច្ឆតាយ សន្និដ្ឋានំ គច្ឆតីតិ អធិមោក្ខោ. អធិមុច្ចនាការោ អធិមុច្ចនា. តស្ស ចិត្តស្ស, តស្មិំ វា អារម្មណេ អធិមុត្តត្តាតិ តទធិមុត្តតា. សព្ពចិត្តេសុ ច បឋមចិត្តេ វុត្តនយេនេវ នយចតុក្កវារប្បភេទោ វេទិតព្វោ. កេវលញ្ហិ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តេ ឧបាទានមូលកស្ស នយស្ស អភាវា អដ្ឋ នយា, ទ្វត្តិំស ចតុក្កានិ, អដ្ឋវីសាធិកំ វារសតំ ហោតីតិ.

អកុសលនិទ្ទេសវណ្ណនា.

កុសលនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៥១. ឥទានិ ឥមិនាវ នយេន កុសលចិត្តាទីសុបិ បច្ចយាការំ ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ. យថា បន អកុសលេ បឋមំ មាតិកំ និក្ខិបិត្វា បច្ឆា និទ្ទេសោ កតោ, ន តថា ឥធ. កស្មា? អប្បនាវារេ នានត្តសម្ភវតោ. លោកិយកុសលាទីសុ ហិ តេនេវ ធម្មានំ ភូមន្តរបរិយាបន្នត្តា “ឧបេតស្ស កោសលស្ស ភូមន្តរស្សា”តិ អប្បនា ហោតិ, លោកុត្តរកុសលាទីសុ “ឧបេតេន ធម្មាន”ន្តិ. តស្មា ឯត្ថ សាធារណតោ មាតិកំ ឋបេតុំ ន សក្កាតិ បាដិយេក្កំ តេនេវ តេនេវ កុសលាទីនំ មាតិកំ និក្ខិបិត្វាវ និទ្ទេសោ កតោតិ.

តត្ថ យស្មា ឯកចិត្តក្ខណេ កុសលសង្ខារេន សទ្ធិំ អវិជ្ជា នត្ថិ, តស្មា តំ អវត្វា, អវិជ្ជា វិយ អកុសលានំ, កុសលានំ មូលតោ កុសលមូលំ, តណ្ហុបាទានានំ អភាវតោ តណ្ហាដ្ឋានេ តណ្ហា វិយ អារម្មណេ អជ្ឈោគាឡ្ហតោ បសាទោ, ឧបាទានដ្ឋានេ ឧបាទានំ វិយ ទឡ្ហនិបាតិតាយ អធិមោក្ខោ វុត្តោ. សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វន្តិ.

កុសលត្តិកវណ្ណនា

អព្យាកតត្តិកវណ្ណនា

១០៩។ អព្យាកតំ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ អាគតបដិបាដិយាវ វិភត្តំ។ វុត្តនយេន ច អវិជ្ជាមូលកា តយោ បរិវដ្ដា។ កស្មា? អវិជ្ជាដ្ឋានេ ឋបេតព្ពស្ស អភាវតោ។ កុសលវិវដ្ដេសុ ហិ អវិជ្ជាដ្ឋានេ ឋបេតព្ពំ កុសលមូលំ អត្ថិ, ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ តត្ថំ។ សហេតុកេសុ បន កិរិយាបិ អត្ថិ, ឯវំ សន្តេបិ ឩន បញ្ហត្តា តត្ថ ន គហិតំ។ បញ្ចវិញ្ញាណសោតេ សោតបតិតាវ ហុត្វា ទេសនា គតាតិ វេទិតព្ពា។

វិសេសតោ បនេត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ តណ្ហាដ្ឋានំ ឧបាទានដ្ឋានញ្ច បរិហីនំ។ កស្មា? តណ្ហាដ្ឋានារហស្ស ពលវធម្មស្ស អភាវា អធិមោក្ខរហិតត្តា ច។ សេសាហេតុកេសុ តណ្ហាដ្ឋានមេវ បរិហីនំ។ សហេតុកេសុ បសាទេន បនត្តា តណ្ហាដ្ឋានេ បសាទេន បន បូរិតំ។ ឯវមេវ កុសលាកុសលវិបាកេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ សព្ពវិញ្ញាណកាយបច្ចយត្តស្ស វេទនាមូលកា ឆ ឆ, សេសាហេតុកេសុ អធិមោក្ខមូលកេន សទ្ធិំ សត្ត សត្ត, សហេតុកេសុ បសាទមូលកេន សទ្ធិំ អដ្ឋ អដ្ឋ តយោ វេទិតព្ពា។

តត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុបិ វត្ថុម្បិ វត្ថុកានំ អាវិភាវតោ វុត្តា។ ទុតិយវារោ បច្ចយវិសេសេន លព្ភមានោបិ ន វុត្តោ។ តតិយវត្ថុវារោ អសម្ភវតោយេវ។ រូបមិស្សកា ហិ តេ, ន ច ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ។ យថា ច បច្ចយវគ្គេ ឆ វារា លព្ភន្តិ, ឯវំ សេសវគ្គេសុបិ។ តស្មា បច្ចយវគ្គេ ទុតិយវារោ, សេសវគ្គេសុ ច ឆ ឆ វារា អវុត្តាបិ វុត្តាវ ហោន្តីតិ វេទិតព្ពា។ សេសាហេតុកាព្យាកតេ សព្ពវគ្គេសុ សព្ពេបិ វារា លព្ភន្តិ។ ឩន បញ្ហត្តា បន បរតោ ន គហិតា។ សោតបតិតាវ ហុត្វា ទេសនា គតាតិ។ សេសសហេតុកវិបាកេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អញ្ញត្រ អរូបាវចរវិបាកា។ អរូបាវចរវិបាកស្មិញ្ហិ វារត្តយមេវ លព្ភតីតិ។

អព្យាកតត្តិកវណ្ណនា។

អវិជ្ជាមូលកកុសលត្តិកវណ្ណនា

១១៣។ ឥទានិ អបរេន បរិយាយេន ឯកចិត្តក្ខណេ បច្ចយាការំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អវិជ្ជាបច្ចយាតិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ សន្ធាយ វុត្តំ។ តេនេវ និទ្ទេសវារេ “តត្ថ កតមា អវិជ្ជា”តិ អវិភជិត្វា “តត្ថ កតមោ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារោ”តិ វិភត្តំ។ កុសលចេតនាសង្ខារោ ហិ សង្ខារោយេវ តស្មិំ សមយេ ចិត្តេន សហជាតោ ហោតិ, ន អវិជ្ជា។

តត្ថ លោកិយកុសលស្ស ហេដ្ឋា សុត្តន្តកថានិយេ វុត្តនយេនេវ អវិជ្ជា បច្ចយោ ហោតិ។ យស្មា បន អប្បហីនាវិជ្ជោ អវិជ្ជាយ បហានត្ថំ លោកុត្តរំ ភាវេតិ, តស្មា តស្សាបិ សមតិក្កមវសេន បច្ចយោ ហោតិ។ អវិជ្ជាវតោយេវ ហិ កុសលាភិហតំ ហោតិ, ន

ប្អាតនេស្ស៑ តត្ថ ទេតក្ខុយកក្យុរលេ រនេយ្ខាហចនេរតបិ រយតិក្កូយកាចតាចនេរតាបិ អាឃូហត់ លព្ភតិ; នេលិក្យុត្តនេ រយ្យុនេដ្ឋកាចតាចនេរតាតិ៑

នេរសំ ច្យុត្តតយនេយច៑

អយំ បត ចិនេរនោ – យធា នេហដ្ឋា ឲ្យនេកកក្យុរនេល ចត្យុត្ថិ ចត្យុក្កាត់ ចនេរត តច នេរាឡអរកា លទ្ធា, តធា ប្អឆ ត លព្ភន្តិ៑ កស្មា?

អចិជ្ជាយ អចិកាតរយ្យយុត្តអញ្ញាយញ្ញាបច្ចយាកាចនេតា៑ ឧ្បតិស្សយចនេរត បតេត្ថ បឌយចត្យុក្កនេយច លព្ភតិ៑ តយ្បិ បឌយចានេយច

ឌនេស្សត្វា សំលិត្តា៑ គិហទិត្វា បត ឌនេស្សតព្ពាត្តិ៑

អចិជ្ជាមូលកក្យុរលតិទ្ទេរចណ្ណតា៑

ក្យុរលមូលកចិបាកតិទ្ទេរចណ្ណតា

៦៣៦៑ ប្អឆាតិ អត្បាកនេតរុបិ អបនេនេតច តនេយត បច្ចយាកាទេ ឌនេស្សតំ កតនេយ ឆស្ខា អត្បាកតាតិអាទិ អានេទ្ធិ៑ តត្ថ ក្យុរលមូលបច្ចយាតិ

ប្អឆយ្បិ ឧ្បតិស្សយបច្ចយតំ រន្ធាយ ច្យុត្តំ៑ ក្យុរលចិបាកស្ស ហិ ក្យុរលមូលំ , អក្យុរលចិបាកស្ស ច អក្យុរលមូលំ ឧ្បតិស្សយបច្ចនេយា នេហាតិ;

តាតាក្ខណិកកម្ខបច្ចនេយ បត ចត្តព្ពនេយច តត្ថិ៑ តស្ខា ឲ្យរ ឧ្បតិស្សយបច្ចនេយត នេចច តាតាក្ខណិកកម្ខបច្ចនេយត ច បច្ចនេយា នេហាតិ៑

នេតនេតច តិទ្ទេរចានេទ "តត្ថ កតមំ ក្យុរលមូល"ត្តិ អចិកឌិត្វា "តត្ថ កតនេយា ក្យុរលមូលបច្ចយា រង្ខានេទា"តិ ចិកត្តំ៑ អក្យុរលចិបានេកបិ

ឲ្យនេរច តនេយា៑

អចិជ្ជាមូលកក្យុរលតិទ្ទេនេរ ចិយ ច ប្អយស្ខិយ្បិ ចិបាកតិទ្ទេនេរ បឌយំ បច្ចយចត្យុក្កនេយច លព្ភតិ៑ តយ្បិ បឌយចាទេ ឌនេស្សត្វា សំលិត្តំ៑ តស្ខា

ឲ្យនេកកស្ខិំ ចិបាកចិនេត្ត ឲ្យកនេយកនេស្សច ចត្យុក្កស្ស ចនេរត ក្យុរលមូលមូលនេក អក្យុរលមូលមូលនេក ច តនេយ ចានេបយ្យនេកនេឆា នេចឌិតនេព្ពា៑

កិទិយាឆស្ខាត់ បត យស្ខា នេតច អចិជ្ជា ត ក្យុរលាក្យុរលមូលាតិ ឧ្បតិស្សយបច្ចយតំ លកត្តិ, តស្ខា កិទិយចនេរត បច្ចយាកានេទា ត ច្យុនេត្តាតិ៑

ឲ្យចនេយរ –

អក្យុរលក្យុរលាត្បាកត-ឆនេស្ខរុ អនេតកនេកឌនេតា ចត្វា;

ក្យុរលាក្យុរលាតំ បត, ចិបានេក ច ឧ្បតិស្សយចនេរត៑

ប្យុត ឲ្យកឆាច ច្យុនេត្តា, ចាឌិប្បចនេនេត បច្ចយាកានេទា;

ធម្មប្បច្ចយភេទេ, ញាណស្ស បភេទគមនត្ថំ។

បរិយត្តិសវនចិន្តន-បដិបត្តិក្កមវិវជ្ជិតានញ្ច;

យស្មា ញាណបភេទោ, ន កទាចិបិ ហោតិ ឯតស្មិំ។

បរិយត្តិសវនចិន្តន-បដិបត្តិក្កមតោ សទា ធីរោ;

តត្ថ កយិរា ន ហញ្ញំ, ករណីយតរំ តតោ អត្ថីតិ។

អយំ បន បច្ចយាការោ សុត្តន្តអភិធម្មភាជនីយវសេន ទ្វេបរិវដ្ដេយេវ នីហរិត្វា ភាជេត្វា ទស្សិតោ ហោតិ។

អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា។

សម្មោហវិនោទនិយា វិភង្គដ្ឋកថាយ

បដិច្ចសមុប្បាទវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧។ សតិបដ្ឋានវិភង្គោ

១។ សុត្តន្តភាជនីយំ ឧទ្ទេសវារវណ្ណនា

៣៥៥។ ឥទានិ តទនន្តរេ សតិបដ្ឋានវិភង្គេ ចត្តារោតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ តេន ន តតោ ហេដ្ឋា ន ឧទ្ធន្តិ សតិបដ្ឋានបរិច្ឆេទំ ទីបេតិ។ សតិបដ្ឋានាតិ តយោ សតិបដ្ឋានា – សតិគោចរោបិ, តិស្សោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បដិឃានុនយេហិ វីតិវត្តតាបិ, សតិបិ។ “ចតុន្នំ, ភិក្ខវេ, សតិបដ្ឋានានំ សមុទយញ្ច អត្ថង្គមញ្ច ទេសេស្សាមិ។ តំ សុណាថ...បេ... កោ ច, ភិក្ខវេ, កាយស្ស សមុទយោ? អាហារសមុទយា កាយស្ស សមុទយោ”តិអាទីសុ (សំ។ និ។ ៥។៤០៨) ហិ សតិគោចរោ សតិបដ្ឋានន្តិ វុច្ចតិ។ តថា “កាយោ ឧបដ្ឋានំ, នោ សតិ។ សតិ ឧបដ្ឋានញ្ចេវ សតិ ចា”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ៣។៣៥)។ តស្សត្ថោ – បតិដ្ឋាតិ អស្មិន្តិ បដ្ឋានំ។ កា បតិដ្ឋាតិ? សតិ។ សតិយា បដ្ឋានំ សតិបដ្ឋានំ, បធានំ ឋានន្តិ វា បដ្ឋានំ; សតិយា បដ្ឋានំ សតិបដ្ឋានំ ហត្ថិដ្ឋានអស្សដ្ឋានាទីនិ វិយ។

“តយោ សតិបដ្ឋានា យទរិយោ សេវតិ, យទរិយោ សេវមានោ សត្ថា គណំ អនុសាសិតុមរហតី”តិ (ម។ និ។ ៣។៣០៤, ៣១១) ឯត្ថ តិស្សោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បដិឃានុនយេហិ វីតិវត្តតា សតិបដ្ឋានន្តិ វុត្តា។ តស្សត្ថោ – បដ្ឋបេតព្ពតោ បដ្ឋានំ, បវត្តយិតព្ពតោតិ អត្ថោ។ កេន បដ្ឋបេតព្ពតោតិ? សតិយា; សតិយា បដ្ឋានំ សតិបដ្ឋានំ។ “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ បរិបូរេន្តី”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ៣។១៤៧) បន សតិយេវ សតិបដ្ឋានន្តិ វុច្ចតិ។ តស្សត្ថោ – បតិដ្ឋាតីតិ បដ្ឋានំ, ឧបដ្ឋាតិ ឱក្កន្តិត្វា បក្ខន្ទិត្វា បវត្តតីតិ អត្ថោ; សតិយេវ បដ្ឋានដ្ឋេន សតិបដ្ឋានំ; អថវា សរណដ្ឋេន សតិ, ឧបដ្ឋានដ្ឋេន បដ្ឋានំ។ ឥតិ សតិ ច សា បដ្ឋានញ្ចាតិបិ សតិបដ្ឋានំ។ ឥទមិធ អធិប្បេតំ។ យទិ ឯវំ, កស្មា សតិបដ្ឋានាតិ ពហុវចនំ កតន្តិ? សតិយា ពហុត្តា; អារម្មណភេទេន ហិ ពហុកា តា សតិយោតិ។

កស្មា បន ភគវតា ចត្តារោវ សតិបដ្ឋានា វុត្តា, អនូនា អនធិកាតិ? វេនេយ្យហិតត្តា។
តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតសមថយានិកវិបស្សនាយានិកេសុ ហិ មន្ទតិក្ខវសេន ទ្វេធា បវត្តេសុ មន្ទស្ស តណ្ហាចរិតស្ស ឱឡារិកំ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ វិសុទ្ធិមគ្គោ, តិក្ខស្ស សុខុមំ វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ ទិដ្ឋិចរិតស្សាបិ មន្ទស្ស នាតិប្បភេទគតំ ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ វិសុទ្ធិមគ្គោ, តិក្ខស្ស អតិប្បភេទគតំ ធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ សមថយានិកស្ស ច មន្ទស្ស អកិច្ឆេន អធិគន្តព្ពនិមិត្តំ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ វិសុទ្ធិមគ្គោ, តិក្ខស្ស ឱឡារិការម្មណេ អសណ្ឋហនតោ ទុតិយំ។ វិបស្សនាយានិកស្សាបិ មន្ទស្ស នាតិប្បភេទគតារម្មណំ តតិយំ, តិក្ខស្ស អតិប្បភេទគតារម្មណំ ចតុត្ថំ។ ឥតិ ចត្តារោវ វុត្តា, អនូនា អនធិកាតិ។

សុភសុខនិច្ចអត្តភាវវិបល្លាសប្បហានត្ថំ វា។ កាយោ ហិ អសុភោ។ តត្ថ សុភវិបល្លាសវិបល្លត្ថា សត្តា។ តេសំ តត្ថ អសុភភាវទស្សនេន តស្ស វិបល្លាសស្ស បហានត្ថំ បឋមំ សតិបដ្ឋានំ វុត្តំ។ សុខំ, និច្ចំ, អត្តាតិ គហិតេសុបិ ច វេទនាទីសុ វេទនា ទុក្ខា, ចិត្តំ អនិច្ចំ, ធម្មា

អត្តា។ ឯតេសុ ច សុខនិច្ចអត្តការវិបល្លាសវិបល្លត្ថា សត្តា។ តេសំ តត្ថ ទុក្ខាទិការទស្សនេន តេសំ វិបល្លាសានំ បហានត្ថំ សេសានិ តីណិ វុត្តានីតិ។ ឯវំ សុភសុខនិច្ចអត្តការវិបល្លាសប្បហានត្ថំ វា ចត្តារោវ វុត្តា អនូនា អនធិកាតិ វេទិតព្ពា។ ន កេវលញ្ច វិបល្លាសប្បហានត្ថមេវ, អថ ខោ ចតុរោឃយោគាសវគន្ថុបាទានអគតិប្បហានត្ថម្បិ ចតុព្ពិធាហារបរិញ្ញត្ថញ្ច ចត្តារោវ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។ អយំ តាវ បករណនយោ។

អដ្ឋកថាយំ បន "សរណតោ ចេវ ឯកត្តសមោសរណតោ ច ឯកមេវ សតិបដ្ឋានំ អារម្មណតោ ចត្តារោតិ ឯតទេវ វុត្តំ។ យថា ហិ ចតុទ្វារេ នគរេ បាចីនតោ អាគច្ឆន្តា បាចីនទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា បាចីនទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ទក្ខិណតោ, បច្ឆិមតោ, ឧត្តរតោ អាគច្ឆន្តា ឧត្តរទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា ឧត្តរទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ឯវំ សម្បទមិទំ វេទិតព្ពំ។ នគរំ វិយ ហិ និព្ពានំ, ទ្វារំ វិយ អដ្ឋង្គិកោ លោកុត្តរមគ្គោ។ បាចីនទិសាទយោ វិយ កាយាទយោ។

យថា បាចីនតោ អាគច្ឆន្តា បាចីនទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា បាចីនទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ឯវំ កាយានុបស្សនាមុខេន អាគច្ឆន្តា ចុទ្ទសវិធេន កាយានុបស្សនំ ភាវេត្វា កាយានុបស្សនាភាវនានុភាវនិព្ពត្តេន អរិយមគ្គេន ឯកំ និព្ពានមេវ ឱសរន្តិ។ យថា ទក្ខិណតោ អាគច្ឆន្តា ទក្ខិណទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា ទក្ខិណទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ឯវំ វេទនានុបស្សនាមុខេន អាគច្ឆន្តា នវវិធេន វេទនានុបស្សនំ ភាវេត្វា វេទនានុបស្សនាភាវនានុភាវនិព្ពត្តេន អរិយមគ្គេន ឯកំ និព្ពានមេវ ឱសរន្តិ។ យថា បច្ឆិមតោ អាគច្ឆន្តា បច្ឆិមទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា បច្ឆិមទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ឯវំ ចិត្តានុបស្សនាមុខេន អាគច្ឆន្តា សោឡសវិធេន ចិត្តានុបស្សនំ ភាវេត្វា ចិត្តានុបស្សនាភាវនានុភាវនិព្ពត្តេន អរិយមគ្គេន ឯកំ និព្ពានមេវ ឱសរន្តិ។ យថា ឧត្តរតោ អាគច្ឆន្តា ឧត្តរទិសាយ ឧដ្ឋិតកំ ភណ្ឌំ គហេត្វា ឧត្តរទ្វារេន នគរមេវ បវិសន្តិ, ឯវំ ធម្មានុបស្សនាមុខេន អាគច្ឆន្តា បញ្ចវិធេន ធម្មានុបស្សនំ ភាវេត្វា ធម្មានុបស្សនាភាវនានុភាវនិព្ពត្តេន អរិយមគ្គេន ឯកំ និព្ពានមេវ ឱសរន្តីតិ។ ឯវំ សរណតោ ចេវ ឯកត្តសមោសរណតោ ច ឯកមេវ សតិបដ្ឋានំ អារម្មណតោ ចត្តារោតិ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។

ឥធ ភិក្ខូតិ ឯត្ថ កិញ្ចាបិ ភគវតា ទេវលោកេ និសីទិត្វា អយំ សតិបដ្ឋានវិភង្គោ កថិតោ, ឯកភិក្ខុបិ តត្ថ ភគវតោ សន្តិកេ និសិន្នកោ នាម នត្ថិ។ ឯវំ សន្តេបិ យស្មា ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ ភិក្ខូ ភាវេន្តិ, ភិក្ខុគោចរា ហិ ឯតេ, តស្មា ឥធ ភិក្ខូតិ អាលបតិ។ កិំ បនេតេ សតិបដ្ឋានេ ភិក្ខូយេវ ភាវេន្តិ, ន ភិក្ខុនីអាទយោតិ? ភិក្ខុនីអាទយោបិ ភាវេន្តិ។ ភិក្ខូ បន អគ្គបរិសា។ ឥតិ អគ្គបរិសត្តា ឥធ ភិក្ខូតិ អាលបតិ។ បដិបត្តិយា វា ភិក្ខុភាវទស្សនតោ ឯវមាហ។ យោ ហិ ឥមំ បដិបត្តិំ បដិបជ្ជតិ, សោ ភិក្ខុ នាម ហោតិ។ បដិបន្នកោ ហិ ទេវោ វា ហោតុ មនុស្សោ វា, ភិក្ខូតិ សង្ខំ គច្ឆតិយេវ។ យថាហ –

"អលង្កតោ ចេបិ សមំ ចរេយ្យ,

សន្តោ ទន្តោ និយតោ ព្រហ្មចារី;

សព្ពេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ,

សោ ព្រាហ្មណោ សោ សមណោ ស ភិក្ខូ”តិ។ (ធ។ ប។ ១៤២);

កាយានុបស្សនានិទ្ទេសវណ្ណនា

អជ្ឈត្តន្តិ និយកជ្ឈត្តំ អធិប្បេតំ។ តស្មា អជ្ឈត្តំ កាយេតិ អត្តនោ កាយេតិ អត្ថោ។ តត្ថ កាយេតិ រូបកាយេ។ រូបកាយោ ហិ ឥធ អង្គបច្ចង្គានំ កេសាទីនញ្ច ធម្មានំ សមូហដ្ឋេន, ហត្ថិកាយអស្សកាយរថកាយាទយោ វិយ, កាយោតិ អធិប្បេតោ។ យថា ច សមូហដ្ឋេន ឯវំ កុច្ឆិតានំ អាយដ្ឋេន។ កុច្ឆិតានញ្ហិ បរមជេគុច្ឆានំ សោ អាយោតិបិ កាយោ។ អាយោតិ ឧប្បត្តិទេសោ។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – អាយន្តិ តតោតិ អាយោ។ កេ អាយន្តិ? កុច្ឆិតា កេសាទយោ។ ឥតិ កុច្ឆិតានំ កេសាទីនំ អាយោតិ កាយោ។

កាយានុបស្សីតិ កាយំ អនុបស្សនសីលោ, កាយំ វា អនុបស្សមានោ កាយេតិ ច វត្វាបិ បុន កាយានុបស្សីតិ ទុតិយំ កាយគ្គហណំ អសម្មិស្សតោ វវត្ថានឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថំ កតន្តិ វេទិតព្ពំ។ តេន ន កាយេ វេទនានុបស្សី ចិត្តធម្មានុបស្សី វា; អថ ខោ កាយេ កាយានុបស្សីយេវាតិ កាយសង្ខាតេ វត្ថុស្មិំ កាយានុបស្សនាការស្សេវ ទស្សនេន អសម្មិស្សតោ វវត្ថានំ ទស្សិតំ ហោតិ។ តថា ន កាយេ អង្គបច្ចង្គវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី, នាបិ កេសលោមាទិវិនិមុត្តឥត្ថិបុរិសានុបស្សី។ យោបិ ចេត្ថ កេសលោមាទិកោ ភូតុបាទាយសមូហសង្ខាតោ កាយោ, តត្ថាបិ ន ភូតុបាទាយវិនិមុត្តឯកធម្មានុបស្សី; អថ ខោ រថសម្ភារានុបស្សកោ វិយ អង្គបច្ចង្គសមូហានុបស្សី, នគរាវយវានុបស្សកោ វិយ កេសលោមាទិសមូហានុបស្សី, កទលិក្ខន្ធបត្តវដ្ដិវិនិព្ភុជកោ វិយ រិត្តមុដ្ឋិវិនិវេឋកោ វិយ ច ភូតុបាទាយសមូហានុបស្សីយេវាតិ នានប្បការតោ សមូហវសេន កាយសង្ខាតស្ស វត្ថុនោ ទស្សនេន ឃនវិនិព្ភោគោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ន ហេត្ថ យថាវុត្តសមូហវិនិមុត្តោ កាយោ វា ឥត្ថី វា បុរិសោ វា អញ្ញោ វា កោចិ ធម្មោ ទិស្សតិ។ យថាវុត្តធម្មសមូហមត្តេយេវ បន តថា តថា សត្តា មិច្ឆាភិនិវេសំ ករោន្តិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“យំ បស្សតិ ន តំ ទិដ្ឋំ, យំ ទិដ្ឋំ តំ ន បស្សតិ;

អបស្សំ ពជ្ឈតេ មូឡ្ហោ, ពជ្ឈមានោ ន មុច្ចតី”តិ។

ឃនវិនិព្ភោគាទិទស្សនត្ថន្តិ វុត្តំ។ អាទិសទ្ទេន ចេត្ថ អយម្បិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ – អយញ្ហិ ឯតស្មិំ កាយេ កាយានុបស្សីយេវ, ន អញ្ញធម្មានុបស្សី។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? យថា អនុទកភូតាយបិ មរីចិយា ឧទកានុបស្សិនោ ហោន្តិ, ន ឯវំ អនិច្ចទុក្ខានត្តអសុភភូតេយេវ ឥមស្មិំ កាយេ និច្ចសុខអត្តសុភភាវានុបស្សី; អថ ខោ កាយានុបស្សី អនិច្ចទុក្ខានត្តអសុភាការសមូហានុបស្សីយេវាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ

វា យ្វាយំ មហាសតិបដ្ឋានេ “ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា…បេ… សតោ វ បស្សសតី”តិអាទិនា (ទី។ និ។ ២។៣៧៤; ម។ និ។ ១។១០៧) នយេន អស្សាសបស្សាសាទិចុណ្ណកជាតអដ្ឋិកបរិយោសានោ កាយោ វុត្តោ, យោ ច “ឥធេកច្ចោ បថវីកាយំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, តថា អាបោកាយំ, តេជោកាយំ, វាយោកាយំ, កេសកាយំ, លោមកាយំ, ឆវិកាយំ, ចម្មកាយំ, មំសកាយំ, រុហិរកាយំ, ន្ហារុកាយំ, អដ្ឋិកាយំ, អដ្ឋិមិញ្ជកាយ”ន្តិ បដិសម្ភិទាយំ កាយោ វុត្តោ, តស្ស សព្ពស្ស ឥមស្មិំយេវ កាយេ អនុបស្សនតោ កាយេ កាយានុបស្សីតិ ឯវម្បិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

អថ វា កាយេ អហន្តិ វា មមន្តិ វា ឯវំ គហេតព្ពស្ស កស្សចិ អននុបស្សនតោ, តស្ស តស្សេវ បន កេសលោមាទិកស្ស នានាធម្មសមូហស្ស អនុបស្សនតោ កាយេ កេសាទិធម្មសមូហសង្ខាតេ កាយានុបស្សីតិ ឯវមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អបិច “ឥមស្មិំ កាយេ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ, នោ និច្ចតោ”តិអាទិនា (បដិ។ ម។ ៣។៣៥) អនុក្កមេន បដិសម្ភិទាយំ អាគតនយស្ស សព្ពស្សេវ អនិច្ចលក្ខណាទិនោ អាការសមូហសង្ខាតស្ស កាយស្ស អនុបស្សនតោបិ កាយេ កាយានុបស្សីតិ ឯវម្បិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

តថា ហិ អយំ កាយេ កាយានុបស្សនាបដិបទំ បដិបន្នោ ភិក្ខុ ឥមំ កាយំ អនិច្ចានុបស្សនាទីនំ សត្តន្នំ អនុបស្សនានំ វសេន អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ នោ និច្ចតោ, ទុក្ខតោ អនុបស្សតិ នោ សុខតោ, អនត្តតោ អនុបស្សតិ នោ អត្តតោ, និព្ពិន្ទតិ នោ នន្ទតិ, វិរជ្ជតិ នោ រជ្ជតិ, និរោធេតិ នោ សមុទេតិ, បដិនិស្សជ្ជតិ នោ អាទិយតិ។ សោ តំ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតិ, ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បជហតិ, អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បជហតិ , និព្ពិន្ទន្តោ នន្ទិំ បជហតិ, វិរជ្ជន្តោ រាគំ បជហតិ, និរោធេន្តោ សមុទយំ បជហតិ, បដិនិស្សជ្ជន្តោ អាទានំ បជហតីតិ (បដិ។ ម។ ៣។៣៥) វេទិតព្ពោ។

វិហរតីតិ ឥរិយតិ, ចតូសុ ឥរិយាបថវិហារេសុ អញ្ញតរវិហារសមាយោគបរិទីបនមេតំ, ឯកំ ឥរិយាបថពាធនំ អបរេន ឥរិយាបថេន វិច្ឆិន្ទិត្វា អបតមានំ អត្តភាវំ ហរតិ បវត្តេតីតិ អត្ថោ។

ពហិទ្ធាកាយេតិ បរស្ស កាយេ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កាយេតិ កាលេន អត្តនោ កាយេ, កាលេន បរស្ស កាយេ។ បឋមនយេន ហិ អត្តនោ កាយេ កាយបរិគ្គហោ វុត្តោ, ទុតិយនយេន បរស្ស កាយេ, តតិយនយេន កាលេន អត្តនោ កាលេន បរស្ស កាយេ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា បន ឃដិតារម្មណំ នាម នត្ថិ។ បគុណកម្មដ្ឋានស្ស បន អបរាបរំ សញ្ចរណកាលោ ឯត្ថ កថិតោ។ អាតាបីតិ កាយបរិគ្គាហកវីរិយសមាយោគបរិទីបនមេតំ។ សោ ហិ យស្មា តស្មិំ សមយេ យំ តំ វីរិយំ តីសុ ភវេសុ កិលេសានំ អាតាបនតោ អាតាបោតិ វុច្ចតិ, តេន សមន្នាគតោ ហោតិ, តស្មា អាតាបីតិ វុច្ចតិ។

សម្បជានោតិ កាយបរិគ្គាហកេន សម្បជញ្ញេន សមន្នាគតោ។ សតិមាតិ កាយបរិគ្គាហិកាយ សតិយា សមន្នាគតោ។ អយំ បន យស្មា សតិយា អារម្មណំ បរិគ្គហេត្វា បញ្ញាយ អនុបស្សតិ, ន ហិ សតិវិរហិតស្ស អនុបស្សនា នាម អត្ថិ, តេនេវាហ – “សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី”តិ (សំ។ និ។ ៥។២៣៤), តស្មា ឯត្ថ “កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតី”តិ ឯត្តាវតា

កាឃាតុបស្សតាសតិបដ្ឋាតកម្មដ្ឋាតំ ចុត្តំ ហោតិ៑ អឆ ចា ឃស្មា អតាតាបិតោ អត្តោសន្លេបិ អត្តទាឃកទោ ហោតិ, អសម្បដាតោ ឧបាឃបរិគ្គហេ អតុបាឃបរិចជ្ជេតេ ច សម្មុឃ្យតិ, មុដ្ឋស្សតិ ឧបាឃាបរិច្ចាគេ អតុបាឃាបរិគ្គហេ ច អសមត្ថោ ហោតិ, តេតស្ស តំ កម្មដ្ឋាតំ ត សម្បជ្ជតិ; តស្មា ឃេសំ ឆម្មាតំ អាតុភាវេត តំ សម្បជ្ជតិ តេសំ ឥស្សតត្ថំ “អាតាបី សម្បដាតោ សតិមា”តិ ឥទំ ចុត្តត្តិ ចេទិតព្ពំ៑

ឥតិ កាឃាតុបស្សតាសតិបដ្ឋាតំ សម្បឃោគក្ខញ្ច ឥស្សេត្វា ឥទាតិ បហាតង្គំ ឥស្សេតុំ ចិតេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមតស្សត្តិ ចុត្តំ៑ តត្ថ ចិតេយ្យាតិ តទង្គចិតេឃេត ចា ចិក្ខម្ភតចិតេឃេត ចា ចិតយិត្វា៑ លោកេតិ ឧត្តិ ឃ្វាយំ អជ្ឈត្តាឌិភេទោ កាឃោ បរិគ្គហិតោ ឆ្វេច ឥឆ លោកោ តាម៑ តស្មិំ លោកេ អភិជ្ឈាទោមតស្សំ ចិតយិត្វាតិ អត្ថោ៑ ឃស្មា បតេត្ថ អភិជ្ឈាគហណេត កាមច្ឆន្ទោ, ទោមតស្សគ្គហណេត ព្យាបាទោ សង្គហំ គច្ឆតិ, តស្មា តីចរណបរិឃាបត្តពលចឆម្មឌ្វយឥស្សតេត តីចរណប្បហាតំ ចុត្តំ ហោតីតិ ចេទិតព្ពំ៑

ចិសេសេត ចេត្ថ អភិជ្ឈាចិតឃេត កាឃសម្បត្តិម្ចលកស្ស អតុទោធស្ស, ទោមតស្សចិតឃេត កាឃចិបត្តិម្ចលកស្ស ចិទោធស្ស, អភិជ្ឈាចិតឃេត ច កាឃេ អភិរតិយា, ទោមតស្សចិតឃេត កាឃភាចតាឃ អតភិរតិយា, អភិជ្ឈាចិតឃេត កាឃេ អភ្ចតាតំ ឝុភឝុខភាចាឌីតំ បក្ខេបស្ស, ទោមតស្សចិតឃេត កាឃេ ភ្ចតាតំ អឝុភាឝុខភាចាឌីតំ អបតឃតស្ស ច បហាតំ ចុត្តំ៑ តេត ឃោគាចចរស្ស ឃោគាតុភាចោ ឃោគសមត្ថតា ច ឌីបិតា ហោតិ៑ ឃោគាតុភាចោ ហិ ឧស ឃឌិទំ អតុទោធចិទោធចិប្បមុត្តោ, អរតិរតិសហោ, អភ្ចតបក្ខេបភ្ចតាបតឃតចិរហិតោ ច ហោតិ៑ អតុទោធចិទោធចិប្បមុត្តោ សោ អរតិរតិសហោ អភ្ចតំ អបក្ខិបន្តោ ភ្ចតញ្ច អតបតេន្តោ ឃោគសមត្ថោ ហោតីតិ៑

អបទោ តឃោ – “កាឃេ កាឃាតុបស្សី”តិ ឧត្ត អតុបស្សតាឃ កម្មដ្ឋាតំ ចុត្តំ៑ ចិហរតីតិ ឧត្ត ចុត្តចិហារេត កម្មដ្ឋាតិកស្ស កាឃបរិហរណំ៑ អាតាបីតិអាឌីសុ អាតាបេត សម្មប្បធាតំ, សតិសម្បជញ្ញេត សព្វត្ថិកកម្មដ្ឋាតំ, កម្មដ្ឋាតបរិហរណុបាឃោ ចា; សតិឃា ចា កាឃាតុបស្សតាចសេត បដិលទ្ធសមថោ, សម្បជញ្ញេត ចិបស្សតា , អភិជ្ឈាទោមតស្សចិតឃេត ភាចតាផលំ ចុត្តត្តិ ចេទិតព្ពំ៑ អយំ តាច កាឃាតុបស្សតាសតិបដ្ឋាតុទ្ទេសស្ស អត្ថចណ្ណតា៑

ចេឌតាតុបស្សតាឌិឧទ្ទេសចណ្ណតា

ចេឌតាតុបស្សតាសតិបដ្ឋាតុទ្ទេសាឌីសុបិ អជ្ឈត្តាឌីតិ ចុត្តតឃេតេច ចេទិតព្ពាតិ៑ ឧចេតាសុបិ ហិ អត្តតោ ចេឌតាឌីសុ, បរស្ស ចេឌតាឌីសុ, កាលេត អត្តតោ កាលេត បរស្ស ចេឌតាឌីស្វតិ តិចិធោ បរិគ្គហោ ចុទេត្តោ៑ ចេឌតាសុ ចេឌតាតុបស្សីតិអាឌីសុ ច ចេឌតាឌីតំ បុតចចតេ បឃោដតំ កាឃាតុបស្សតាយំ ចុត្តតឃេតេច ចេទិតព្ពំ៑ ចេឌតាសុ ចេឌតាតុបស្សី, ចិតេ្ត ចិត្តាតុបស្សី, ធម្មេសុ ធម្មាតុបស្សីតិ ឧត្ត បត ចេឌតាតិ តិស្សោ ចេឌតា៑ តា ច លោកិយា ឧច; ចិត្តម្បិ លោកិយំ, តឆា ធម្មា៑ តេសំ ចិភាគោ តិទ្ទេសចារេ បាកដោ ភចិស្សតិ៑ កេចលំ បតិធ ឃឆា ចេឌតា អតុបស្សិតព្ពា តឆា អតុបស្សន្តោ “ចេឌតាសុ ចេឌតាតុបស្សី”តិ ចេទិតព្ពោ៑ ឧស តឃោ

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ᪨ ᨠᨳᨬ᩠ᨧ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ? ᩈᩩᨡᩣ ᨲᩣᩅ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ, ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᩥ ᩈᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ;

ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ, ᩋᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᩥ ᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ;

ᩈ ᩅᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᨴ᩠ᨴᩈᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᨷᩁᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪂᪅᪃);

ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩑᩅ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥᨷᩥ ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ – “ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩴ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪂᪅᪉)᪨ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣᨷᩥ ᨧ ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨿᨳᩣᩉ – “ᩈᩩᨡᩣ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩣᨡ, ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨮᩥᨲᩥᩈᩩᨡᩣ, ᩅᩥᨷᩁᩥᨱᩣᨾᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪄᪆᪅) ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶᨷᩥ (ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪃᪨᪃᪅) ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮᨿᩮᩅ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩᨷᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨷᨲᩥᩈᩉᨩᩣᨲᨽᩪᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨷᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᨣᨲᩈᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᨣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩔ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨷᩉᩦᨶᩴ, ᨲᩔ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩥᩃᩮᩣᨠᩮᩈᩩᨷᩥ ᨲᩴ ᨷᩉᩦᨶᨾᩮᩅ᪨ ᨶᩣᨶᩣᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᨶᩣᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩥᨠᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨳ ᨷᩉᩦᨶᩴ, ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᨷᩉᩦᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩉᩣᨶᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨷᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪅᪘᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨷᩥ ᨶᩣᨾ ᨴᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩅᩥᩃᩦᩅᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᨳᩪᩃᨠᩥᩃᨬ᩠ᨩᩈᨱ᩠ᩉᨠᩥᩃᨬ᩠ᨩᨧᨦ᩠ᨠᩮᩣᨭᨠᨷᩮᩊᩣᨷᩩᨭᩣᨴᩦᨶᩥ ᩏᨷᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨾᩉᩣᩅᩮᩊᩩᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᩅᩮᩊᩩᨡᨱ᩠ᨯᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩏᨷᨠᩁᨱᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨷᨶ ᨴᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᩉᩥᨲᩴ ᨷᩥᩊᨶ᩠ᨵᨶᩅᩥᨠᨲᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩈᩩᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨥᨭᩥᨠᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨷᩥᩊᨶ᩠ᨵᨶᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩮᨠᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨵᩥᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᩴ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ – ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩮ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨷᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨳᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩮᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩴ ᨠᨳᩮᨲᩩᨾᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨

តត្ថ កថញ្ចាតិអាទិ វិត្ថារេតុំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆា· អយំ បនេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – កេន ច អាការេន កេន បការេន ភិក្ខុ អជ្ឈត្តំ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតីតិ? សេសបុច្ឆាវារេសុបិ ឯសេវ នយោ· ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ ភិក្ខុ· អយញ្ហេត្ថ ឥធ-សទ្ទោ អជ្ឈត្តាទិវសេន សព្ពប្បការកាយានុបស្សនានិព្ពត្តកស្ស បុគ្គលស្ស សន្និស្សយភូតសាសនបរិទីបនោ អញ្ញសាសនស្ស តថាភាវបដិសេធនោ ច· វុត្តញ្ហេតំ – “ឥធេវ, ភិក្ខវេ, សមណោ…បេ… សុញ្ញា បរប្បវាទា សមណេភិ អញ្ញេហី”តិ (ម· និ· ១·១៣៩; អ· និ· ៤·២៤១)· តេន វុត្តំ “ឥមស្មិំ សាសនេ ភិក្ខូ”តិ·

អជ្ឈត្តំ កាយន្តិ អត្តនោ កាយំ· ឧទ្ធំ បាទតលាតិ បាទតលតោ ឧបរិ· អធោ កេសមត្ថកាតិ កេសគ្គតោ ហេដ្ឋា· តចបរិយន្តន្តិ តិរិយំ តចបរិច្ឆិន្នំ· បូរំ នានប្បការស្ស អសុចិនោ បច្ចវេក្ខតីតិ នានប្បការកេសាទិអសុចិភរិតោ អយំ កាយោតិ បស្សតិ· កថំ? អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា…បេ… មុត្តន្តិ· តត្ថ អត្ថីតិ សំវិជ្ជន្តិ· ឥមស្មិន្តិ យ្វាយំ ឧទ្ធំ បាទតលា អធោ កេសមត្ថកា តិរិយំ តចបរិយន្តោ បូរោ នានប្បការស្ស អសុចិនោតិ វុច្ចតិ តស្មិំ· កាយេតិ សរីរេ· សរីរញ្ហិ អសុចិសញ្ចយតោ កុច្ឆិតានំ កេសាទីនញ្ចេវ ចក្ខុរោគាទីនញ្ច រោគសតានំ អាយភូតតោ កាយោតិ វុច្ចតិ·

កេសា លោមាតិ ឯតេ កេសាទយោ ទ្វត្តិំសាការា· តត្ថ អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា, អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ លោមាតិ ឯវំ សម្ពន្ធោ វេទិតព្ពោ· ឥមស្មិញ្ហិ បាទតលា បភុតិ ឧបរិ, កេសមត្ថកា បភុតិ ហេដ្ឋា, តចតោ បភុតិ តិរិយន្តោតិ ឯត្តកេ ព្យាមមត្តេ កឡេវរេ សព្ពាការេនបិ វិចិនន្តោ ន កោចិ កិញ្ចិ មុត្តំ វា មណិំ វា វេឡុរិយំ វា អគរុំ វា កុង្កុមំ វា កប្បូរំ វា វាសចុណ្ណាទិំ វា អណុមត្តម្បិ សុចិភាវំ បស្សតិ, អថ ខោ បរមទុគ្គន្ធជេគុច្ឆំ អស្សិរិកទស្សនំ នានប្បការំ កេសលោមាទិភេទំ អសុចិំយេវ បស្សតិ· តេន វុត្តំ – អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា លោមា…បេ… មុត្តន្តិ· អយមេត្ថ បទសម្ពន្ធតោ វណ្ណនា·

ឥមំ បន កម្មដ្ឋានំ ភាវេត្វា អរហត្តំ បាបុណិតុកាមេន កុលបុត្តេន អាទិតោវ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ សោធេត្វា សុបរិសុទ្ធសីលេ បតិដ្ឋិតេន, យ្វាយំ ទសសុ បលិពោធេសុ បលិពោធោ អត្ថិ តំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា, បដិក្កូលមនសិការកម្មដ្ឋានកថាយ បទវណ្ណនំ និដ្ឋាបេត្វា, ឃនំ បិណ្ឌំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា, អរហត្តំ អនាគាមិផលាទីសុ វា អញ្ញតរំ បត្តស្ស សព្ពត្ថិកេន បរិច្ឆេទេន សាដ្ឋកថាយ បាឡិយា កតបរិចយស្ស តន្តិអាចរិយស្សាបិ កល្យាណមិត្តស្ស សន្តិកេ ឧគ្គហេតព្ពំ· វិសុទ្ធំ តថារូបំ កល្យាណមិត្តំ ឯកវិហារេ អលភន្តេន តស្ស វសនដ្ឋានំ គន្ត្វា ឧគ្គហេតព្ពំ· តត្ថ ចតុបារិសុទ្ធិសីលវិសោធននយោ (វិសុទ្ធិ· ១·១៨) បលិពោធោ (វិសុទ្ធិ· ១·៤១) ច បលិពោធុបច្ឆេទោ ច អាចរិយស្ស សន្តិកំ ឧបសង្កមនវិធានញ្ច សព្ពម្បិ វិសុទ្ធិមគ្គេ វិត្ថារតោ កថិតំ· តស្មា តំ តត្ថ កថិតនយេនេវ វេទិតព្ពំ·

អាចរិយេន បន កម្មដ្ឋានំ កថេន្តេន តិវិធេន កថេតព្ពំ· ឯកោ ភិក្ខុ បកតិយា ឧគ្គហិតកម្មដ្ឋានោ ហោតិ· តស្ស ឯកំ ទ្វេ សជ្ឈាយវារេ សជ្ឈាយំ ការេត្វា កថេតព្ពំ· ឯកោ សន្តិកេ វសិត្វា ឧគ្គណ្ហិតុកាមោ ហោតិ· តស្ស អាគតាគតវេលាយ កថេតព្ពំ· ឯកោ ឧគ្គណ្ហិត្វា អញ្ញត្ថ គន្តុកាមោ ហោតិ· តស្ស នាតិបបញ្ចំ នាតិសង្ខេបំ កត្វា និជ្ជដំ និគ្គណ្ឋិំ កម្មដ្ឋានំ កថេតព្ពំ· កថេន្តេន កិំ អាចិក្ខិតព្ពន្តិ? សត្តធា ឧគ្គហកោសល្លំ ទសធា ច មនសិការកោសល្លំ អាចិក្ខិតព្ពំ·

តត្ថ វចសា មនសា វណ្ណតោ សណ្ឋានតោ ទិសតោ ឱកាសតោ បរិច្ឆេទតោតិ ឯវំ សត្តធា ឧគ្គហកោសល្លំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ ឥមស្មិញ្ហិ បដិក្កូលមនសិការកម្មដ្ឋានេ យោបិ តិបិដកោ ហោតិ, តេនបិ មនសិការកាលេ បឋមំ វាចាយ សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ។ ឯកច្ចស្ស ហិ សជ្ឈាយំ ករោន្តស្សេវ កម្មដ្ឋានំ បាកដំ ហោតិ, មលយវាសីមហាទេវត្ថេរស្ស សន្តិកេ ឧគ្គហិតកម្មដ្ឋានានំ ទ្វិន្នំ ថេរានំ វិយ។ ថេរោ កិរ តេហិ កម្មដ្ឋានំ យាចិតោ ‘ចត្តារោ មាសេ ឥមំ ឯវ សជ្ឈាយំ ករោថា’តិ ទ្វត្តិំសាការបាឡិំ អទាសិ។ តេ, កិញ្ចាបិ នេសំ ទ្វេ តយោ និកាយា បគុណា, បទក្ខិណគ្គាហិតាយ បន ចត្តារោ មាសេ ទ្វត្តិំសាការំ សជ្ឈាយន្តាវ សោតាបន្នា អហេសុំ។

តស្មា កម្មដ្ឋានំ កថេន្តេន អាចរិយេន អន្តេវាសិកោ វត្តព្វោ – ‘បឋមំ តាវ វាចាយ សជ្ឈាយំ ករោហី’តិ។ ករោន្តេន ច តចបញ្ចកាទីនិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា អនុលោមបដិលោមវសេន សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ។ “កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ”តិ ហិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ វត្តព្វំ។ តទនន្តរំ វក្កបញ្ចកេ “មំសំ ន្ហារុ អដ្ឋិ អដ្ឋិមិញ្ជំ វក្ក”ន្តិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋិ ន្ហារុ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ វត្តព្វំ។ តតោ បប្ផាសបញ្ចកេ “ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ បប្ផាស”ន្តិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “បប្ផាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋិ ន្ហារុ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ វត្តព្វំ។

តតោ ឥមំ តន្តិ អនារុឡ្ហម្បិ បដិសម្ភិទាមគ្គេ (បដិ. ម. ១.៣) អាគតំ មត្ថលុង្គំ ករីសាវសានេ តន្តិំ អារោបេត្វា ឥមស្មិំ មត្ថលុង្គបញ្ចកេ “អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ មត្ថលុង្គ”ន្តិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “មត្ថលុង្គំ ករីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បប្ផាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋិ ន្ហារុ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ វត្តព្វំ។

តតោ មេទឆក្កេ “បិត្តំ សេម្ហំ បុព្វោ លោហិតំ សេទោ មេទោ”តិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “មេទោ សេទោ លោហិតំ បុព្វោ សេម្ហំ បិត្តំ មត្ថលុង្គំ ករីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បប្ផាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋិ ន្ហារុ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ វត្តព្វំ។

តតោ មុត្តឆក្កេ “អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាណិកា លសិកា មុត្ត”ន្តិ វត្វា បុន បដិលោមតោ “មុត្តំ លសិកា សិង្ឃាណិកា ខេឡោ វសា អស្សុ មេទោ សេទោ លោហិតំ បុព្វោ សេម្ហំ បិត្តំ មត្ថលុង្គំ ករីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បប្ផាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋិ ន្ហារុ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា”តិ ឯវំ កាលសតម្បិ កាលសហស្សម្បិ កាលសតសហស្សម្បិ វាចាយ សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ។ វចសា សជ្ឈាយេន ហិ កម្មដ្ឋានតន្តិ បគុណា ហោតិ; ន ឥតោ ចិតោ ច ចិត្តំ វិធាវតិ; កោដ្ឋាសា បាកដា ហោន្តិ, ហត្ថសង្ខលិកា វិយ ខាយន្តិ, វតិបាទបន្តិ វិយ ច ខាយន្តិ។ យថា ច បន វចសា, តថេវ មនសាបិ សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ។ វចសា សជ្ឈាយោ ហិ មនសា សជ្ឈាយស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ មនសា សជ្ឈាយោ លក្ខណបដិវេធស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ លក្ខណបដិវេធោ មគ្គផលបដិវេធស្ស បច្ចយោ ហោតិ។

‘ចណ្ឌតោ’តិ កោសាឌិតំ ចណ្ឌោ ចចត្តុបេតត្តោ។ ‘សណ្ឌានតោ’តិ តេសំយេច សណ្ឌានំ ចចត្តុបេតព្ពំ។ ‘ទិសតោ’តិ ត្ថុយស្មិំ សរីរេ នាភិតោ ឧទ្ធំ ឧបរិមា ទិសា, អធោ ហេដ្ឋិមា ទិសា។ តស្មា “អយំ កោដ្ឋាសោ ត្ថុយិស្សា នាម ទិសាយា”តិ ទិសា ចចត្តុបេតព្ពា។ ‘ឆ្កាសតោ’តិ “អយំ កោដ្ឋាសោ ត្ថុយស្មិំ នាម ឆ្កាសេ បតិដ្ឋិតោ”តិ ឯវំ តស្ស តស្ស ឆ្កាសោ ចចត្តុបេតព្ពោ។ ‘បរិច្ឆេទតោ’តិ សភាគបរិច្ឆេទោ ចិសភាគបរិច្ឆេទោតិ ទ្វេ បរិច្ឆេទា។ តត្ថ “អយំ កោដ្ឋាសោ ហេដ្ឋា ច ឧបរិ ច តិរិយញ្ច ត្ថុយិនា នាម បរិច្ឆិន្នោ”តិ ឯវំ សភាគបរិច្ឆេទោ វេទិតព្ពោ។ “កេសា ន លោមា, លោមាបិ ន កេសា”តិ ឯវំ អមិស្សីភាវចសេន ចិសភាគបរិច្ឆេទោ វេទិតព្ពោ។

ឯវំ សត្តធា ឧគ្គហកោសល្លំ អាចិក្ខន្តេន បន “ឥទំ កម្មដ្ឋានំ អសុកស្មិំ សុត្តេ បដិក្កូលចសេន កថិតំ, អសុកស្មិំ ធាតុចសេនា”តិ ញត្វា អាចិក្ខិតព្ពំ។ ឥទញ្ហិ មហាសតិបដ្ឋានេ (ទី៉ និ៉ ២៉៣៧៧; ម៉ និ៉ ១៉១០៥ អាទយោ) បដិក្កូលចសេនេវ កថិតំ, មហាហត្ថិបទោបម (ម៉ និ៉ ១៉៣០០ អាទយោ) -មហារាហុលោវាទ (ម៉ និ៉ ២៉១១៣ អាទយោ) -ធាតុចិភង្គេសុ (ម៉ និ៉ ៣៉៣៤២ អាទយោ) ធាតុចសេន កថិតំ។ កាយគតាសតិសុត្តេ (ម៉ និ៉ ៣៉១៥៣ អាទយោ) បន យស្ស វណ្ណតោ ឧបដ្ឋាតិ, តំ សន្ធាយ ចត្តារិ ឈានានិ ចិភត្តានិ។ តត្ថ ធាតុចសេន កថិតំ ចិបស្សនាកម្មដ្ឋានំ ហោតិ, បដិក្កូលចសេន កថិតំ សមថកម្មដ្ឋានំ។ តទេតំ ឥធ សមថកម្មដ្ឋានមេវ អធិប្បេតំ។

ឯវំ សត្តធា ឧគ្គហកោសល្លំ អាចិក្ខិត្វា “អនុបុព្ពតោ, នាតិសីឃតោ, នាតិសណិកតោ, ចិក្ខេបបដិពាហនតោ, បណ្ណត្តិសមតិក្កមនតោ, អនុបុព្ពមុញ្ចនតោ, អប្បនាតោ, តយោ ច សុត្តន្តា”តិ ឯវំ ទសធា មនសិការកោសល្លំ អាចិក្ខិតព្ពំ។ តត្ថ ‘អនុបុព្ពតោ’តិ ឥទញ្ហិ សជ្ឈាយករណតោ បដ្ឋាយ អនុបដិបាដិយា មនសិកាតព្ពំ, ន ឯកន្តរិកាយ។ ឯកន្តរិកាយ ហិ មនសិករោន្តោ យថា នាម អកុសលោ បុរិសោ ទ្វត្តិំសបទំ និស្សេណិំ ឯកន្តរិកាយ អារោហន្តោ កិលន្តកាយោ បតតិ, ន អារោហនំ សម្បាទេតិ; ឯវមេវ ភាវនាសម្បត្តិចសេន អធិគន្តព្ពស្ស អស្សាទស្ស អនធិគមា កិលន្តចិត្តោ បតតិ, ន ភាវនំ សម្បាទេតិ។

អនុបុព្ពតោ មនសិករោន្តេនាបិ ច ‘នាតិសីឃតោ’ មនសិកាតព្ពំ។ អតិសីឃតោ មនសិករោតោ ហិ យថា នាម តិយោជនំ មគ្គំ បដិបជ្ជិត្វា ឱក្កមនចិស្សជ្ជនំ អសល្លក្ខេត្វា សីឃេន ជវេន សត្តក្ខត្តុម្បិ គមនាគមនំ ករោតោ បុរិសស្ស កិញ្ចាបិ អទ្ធានំ បរិក្ខយំ គច្ឆតិ, អថ ខោ បុច្ឆិត្វាវ គន្តព្ពំ ហោតិ; ឯវមេវ កេវលំ កម្មដ្ឋានំ បរិយោសានំ បាបុណាតិ, អវិភូតំ បន ហោតិ, ន ចិសេសំ អាវហតិ។ តស្មា នាតិសីឃតោ មនសិកាតព្ពំ។

យថា ច នាតិសីឃតោ ឯវំ ‘នាតិសណិកតោ’បិ។ អតិសណិកតោ មនសិករោតោ ហិ យថា នាម តទហេវ តិយោជនំ មគ្គំ គន្តុកាមស្ស បុរិសស្ស អន្តរាមគ្គេ រុក្ខបព្ពតគហនាទីសុ ចិលម្ពមានស្ស មគ្គោ បរិក្ខយំ ន គច្ឆតិ, ទ្វីហតីហេន បរិយោសាបេតព្ពោ ហោតិ; ឯវមេវ កម្មដ្ឋានំ បរិយោសានំ ន គច្ឆតិ, ចិសេសាធិគមស្ស បច្ចយោ ន ហោតិ។

‘វិក្ខេបបដិពាហនតោ’តិ កម្មដ្ឋានំ វិស្សជ្ជេត្វា ពហិទ្ធា បុថុត្តារម្មណេ ចេតសោ វិក្ខេបោ បដិពាហិតព្ពោ។ អប្បដិពាហតោ ហិ យថា នាម ឯកបទិកំ បបាតមគ្គំ បដិបន្នស្ស បុរិសស្ស អក្កមនបទំ អសល្លក្ខេត្វា ឥតោ ចិតោ ច វិលោកយតោ បទវារោ វិរុជ្ឈតិ, តតោ សតបោរិសេ បបាតេ បតិតព្ពំ ហោតិ; ឯវមេវ ពហិទ្ធា វិក្ខេបេ សតិ កម្មដ្ឋានំ បរិហាយតិ, បរិសុស្សតិ។ តស្មា វិក្ខេបបដិពាហនតោ មនសិកាតព្ពំ។

‘បណ្ណត្តិសមតិក្កមនតោ’តិ យា អយំ “កេសា លោមា”តិ អាទិកា បណ្ណត្តិ តំ អតិក្កមិត្វា បដិក្កូលន្តិ ចិត្តំ ឋបេតព្ពំ។ យថា ហិ ឧទកទុល្លភកាលេ មនុស្សា អរញ្ញេ ឧទបានំ ទិស្វា តត្ថ តាលបណ្ណាទិកំ កិញ្ចិទេវ សញ្ញាណំ ពន្ធិត្វា តេន សញ្ញាណេន អាគន្ត្វា ន្ហាយន្តិ ចេវ បិវន្តិ ច, យទា បន តេសំ អភិណ្ហសញ្ចារេន អាគតាគតបទំ បាកដំ ហោតិ, តទា សញ្ញាណេន កិច្ចំ ន ហោតិ, ឥច្ឆិតិច្ឆិតក្ខណេ គន្ត្វា ន្ហាយន្តិ ចេវ បិវន្តិ ច; ឯវមេវ បុព្ពភាគេ ‘កេសា លោមា’តិ បណ្ណត្តិវសេន មនសិករោតោ បដិក្កូលភាវោ បាកដោ ហោតិ។ អថ ‘កេសា លោមា’តិ បណ្ណត្តិំ សមតិក្កមិត្វា បដិក្កូលភាវេយេវ ចិត្តំ ឋបេតព្ពំ។

‘អនុបុព្ពមុញ្ចនតោ’តិ យោ យោ កោដ្ឋាសោ ន ឧបដ្ឋាតិ, តំ តំ មុញ្ចន្តេន អនុបុព្ពមុញ្ចនតោ មនសិកាតព្ពំ។ អាទិកម្មិកស្ស ហិ ‘កេសា’តិ មនសិករោតោ មនសិការោ គន្ត្វា ‘មុត្ត’ន្តិ ឥមំ បរិយោសានកោដ្ឋាសមេវ អាហច្ច តិដ្ឋតិ។ ‘មុត្ត’ន្តិ ច មនសិករោតោ មនសិការោ គន្ត្វា ‘កេសា’តិ ឥមំ អាទិកោដ្ឋាសមេវ អាហច្ច តិដ្ឋតិ។ អថស្ស មនសិករោតោ កេចិ កោដ្ឋាសា ឧបដ្ឋហន្តិ, កេចិ ន ឧបដ្ឋហន្តិ។ តេន យេ យេ ឧបដ្ឋហន្តិ តេសុ តេសុ តាវ កម្មំ កាតព្ពំ, យាវ ទ្វីសុ ឧបដ្ឋិតេសុ តេសម្បិ ឯកោ សុដ្ឋុតរំ ឧបដ្ឋហតិ។ ឯវំ ឧបដ្ឋិតំ បន តមេវ បុនប្បុនំ មនសិករោន្តេន អប្បនា ឧប្បាទេតព្ពា។

តត្រាយំ ឧបមា – យថា ហិ ទ្វត្តិំសតាលកេ តាលវនេ វសន្តំ មក្កដំ គហេតុកាមោ លុទ្ទោ អាទិម្ហិ ឋិតតាលស្ស បណ្ណំ សរេន វិជ្ឈិត្វា ឧក្កុដ្ឋិំ ករេយ្យ; អថ សោ មក្កដោ បដិបាដិយា តម្ហិ តម្ហិ តាលេ បតិត្វា បរិយន្តតាលមេវ គច្ឆេយ្យ; តត្ថបិ គន្ត្វា លុទ្ទេន តថេវ កតេ បុន តេនេវ នយេន អាទិតាលំ អាគច្ឆេយ្យ; សោ ឯវំ បុនប្បុនំ បដិបាដិយា គច្ឆន្តោ ឧក្កុដ្ឋុក្កុដ្ឋិដ្ឋានេយេវ ឧដ្ឋហិត្វា បុន អនុក្កមេន ឯកស្មិំ តាលេ និបតិត្វា តស្ស វេមជ្ឈេ មកុឡតាលបណ្ណសូចិំ ទឡ្ហំ គហេត្វា វិជ្ឈិយមានោបិ ន ឧដ្ឋហេយ្យ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។

តត្រិទំ ឱបម្មសំសន្ទនំ – យថា ហិ តាលវនេ ទ្វត្តិំសតាលា, ឯវំ ឥមស្មិំ កាយេ ទ្វត្តិំស កោដ្ឋាសា; មក្កដោ វិយ ចិត្តំ; លុទ្ទោ វិយ យោគាវចរោ; មក្កដស្ស ទ្វត្តិំសតាលកេ តាលវនេ និវាសោ វិយ យោគិនោ ចិត្តស្ស ទ្វត្តិំសកោដ្ឋាសកេ កាយេ អារម្មណវសេន អនុសញ្ចរណំ; លុទ្ទេន អាទិម្ហិ ឋិតតាលស្ស បណ្ណំ សរេន វិជ្ឈិត្វា ឧក្កុដ្ឋិយា កតាយ មក្កដស្ស តម្ហិ តម្ហិ តាលេ បតិត្វា បរិយន្តតាលគមនំ វិយ យោគិនោ ‘កេសា’តិ មនសិការេ អារទ្ធេ បដិបាដិយា គន្ត្វា បរិយោសានកោដ្ឋាសេ ឯវ ចិត្តស្ស សណ្ឋានំ; បុន បច្ចាគមនេបិ ឯសេវ នយោ; បុនប្បុនំ បដិបាដិយា គច្ឆមានស្ស មក្កដស្ស ឧក្កុដ្ឋុក្កុដ្ឋិដ្ឋានេ ឧដ្ឋានំ វិយ បុនប្បុនំ មនសិការតោ កេសុចិ កេសុចិ ឧបដ្ឋិតេសុ អនុបដ្ឋហន្តេ វិស្សជ្ជេត្វា ឧបដ្ឋិតេសុ បរិកម្មករណំ; អនុក្កមេន ឯកស្មិំ តាលេ និបតិត្វា តស្ស វេមជ្ឈេ មកុឡតាលបណ្ណសូចិំ ទឡ្ហំ គហេត្វា វិជ្ឈិយមានស្សាបិ អនុដ្ឋានំ វិយ អវសានេ ទ្វីសុ ឧបដ្ឋិតេសុ យោ សុដ្ឋុតរំ ឧបដ្ឋាតិ តមេវ បុនប្បុនំ មនសិករិត្វា

អប្យតាឃ ស្បាគត៌

អបរាបិ ស្បយា – ឃថា តាយ បិណ្ឌបាតិកោ ភិក្ខុ ឌ្ធត្តិសក្យល៌ កាយំ ស្បតិឃ្យ្យាឃ ចសត្តា បឍយកោហ ឲ្យច ឆ្ង ភិក្ខា លភិត្វា បររតា ឲ្យកំ ចិឃ្យូខ្ចេឃ្យ; បុគឌិចរស តិរឃ្យា លភិត្វា បររតា ឆ្ង ចិឃ្យូខ្ចេឃ្យ; តតិយឌិចរស អាឌិយិឲ្យឃច បត្តឃុទ៌ លភិត្វា អាសតសាល៌ កត្វា បរិកុខ្ចោឃ្យ, ឲ្យចំសយ្យគយិគំ ឌដ្ឋិត្តំ ឌ្ធត្តិសក្យលកាកោយា ចិឃ ហិ ឌ្ធត្តិសាកាខរា; បិណ្ឌបាតិកោ ចិឃ ឃោកាចឆរា; តឃ្យ តំ កាយំ ស្បតិឃ្យ្យាឃ ចារសា ចិឃ ឃោកិកោ ឌ្ធត្តិសាកាខរ បរិកយុក្រលំ; បឍយកោហ ឆ្ង ភិក្ខា លភិត្វា បររតា ឲ្យកិឃ្យា ចិឃ្យូខ្ចត៌ ចិឃ ទុតិយឌិចរស តិរឃ្យា លភិត្វា បររតា ខ្ញុំត្តិ ចិឃ្យូខ្ចត៌ ចិឃ ច យតសិកខរាតោ យតសិកខរាតោ អតុបដ្ឋហត្តេ អតុបដ្ឋហត្តេ ចិឃ្យូខ្ចេត្វា ស្បដ្ឋិតោសុ ស្បដ្ឋិតោសុ ឃាច កោដ្ឋាសឆ្ងេឃ បរិកយុក្រលំ; តតិយឌិចរស អាឌិយិឲ្យឃច បត្តឃុទ៌ លភិត្វា អាសតសាលិឃំ តិសិឌិត្វា បរិគោកោកា ចិឃ ខ្ញុំសុ ឃោ ឃ្យដ្ឋ តទិ ស្បដ្ឋហតិ តយេច បុគប្បត៌ យតសិកទិត្វា អប្យតាឃ ស្បាគត៌

‘អប្យតាគតា’តិ អប្យតាគកាដ្ឋាសតោ៑ កោសាឌឹសុ ឲ្យកោកស្មិ៍ កោដ្ឋាគស អប្យតា ហោតីតិ ខេចឌិតព្ពាតិ អឃយេត្ត អឌិប្បាយោឃា៑

‘តឃោ ច ស្វត្តត្តា’តិ អឌិចិត្តំ, ឃឹតិភាគចា, ទៅព្ណការសល្លត្តិ ព្ទរយ តឃោ ស្វត្តត្តា ចិទិឃឃយាឌិឃោឌតត្តំ ខេចឌិតព្ពាតិ អឃយេត្ត អឌិប្បាយោឃា៑ តត្ត –

“អឌិចិត្តយត្យុឃុត្តេត, ភិក្ខវេច, ភិក្ខុតា តីណិ តិមិត្តាតិ កាលេត កាល៌ យតសិកាតព្ពាតិ…កាលេត កាល៌ សយាឌិតិមិត្តំ យតសិកាតព្ពំ, កាលេត កាល៌ បក្កហតិមិត្តំ យតសិកាតព្ពំ, កាលេត កាល៌ ស្គបក្ខាតិមិត្តំ យតសិកាតព្ពំ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, អឌិចិត្តយត្យុឃុត្តោ ភិក្ខុ ឲ្យកាត្តំ សយាឌិតិមិត្តំយេច យតសិករេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ចិត្តំ កោសឌ្ជាឃ សំចក្តេឃ្យ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, អឌិចិត្តយត្យុឃុត្តោ ភិក្ខុ ឲ្យកាត្តំ បក្កហតិមិត្តំយេច យតសិករេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ចិត្តំ ស្គច្ឆាឃ សំចក្តេឃ្យ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, អឌិចិត្តយត្យុឃុត្តោ ភិក្ខុ ឲ្យកាត្តំ ស្គបក្ខាតិមិត្តំយេច យតសិករេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ចិត្តំ ត សម្មាសយាឌិយេឃ្យ អាសចាត៌ ឍឃាឃ៑ ឃតោ ច ខោ, ភិក្ខវេច, អឌិចិត្តយត្យុឃុត្តោ ភិក្ខុ កាលេត កាល៌ សយាឌិតិមិត្តំ, បក្កហតិមិត្តំ, ស្គបក្ខាតិមិត្តំ យតសិករោតិ, តំ ហោតិ ចិត្តំ ឃុត្វ ច កម្មតិឃញ្ញ បភឃ្យូរញ្ញ, ត ច បភង្គុ, សម្មា សយាឌិឃតិ អាសចាត៌ ឍឃាឃ៑

“សេឃ្យថាបិ, ភិក្ខវេច, ស្វចណ្ណកាខរា ចា ស្វចណ្ណការខេត្តចាសី ចា ស្គក្តិ ពាត្ធតិ, ស្គក្តិ ពាត្ធិត្វា ស្គក្កាឃុល៌ អាលិបេតិ, ស្គក្កាឃុល៌ អាលិបេត្វា សណ្ឌាសេត ខាតរូបំ កហេត្វា ស្គក្កាឃុខេ បក្ខិបេឃ្យ, ស្គក្កាឃុខេ បក្ខិបិត្វា កាលេត កាល៌ អភិឆយតិ, កាលេត កាល៌ ស្គឧកោត បរិបេប្ជាសេតិ, កាលេត កាល៌ អជ្ឈុបេក្ខតិ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, ស្វចណ្ណកាខរា ចា ស្វចណ្ណការខេត្តចាសី ចា តំ ខាតរូបំ ឲ្យកាត្តំ អភិឆមេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ខាតរូបំ ឌហេឃ្យ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, ស្វចណ្ណកាខរា ចា ស្វចណ្ណការខេត្តចាសី ចា តំ ខាតរូបំ ឲ្យកាត្តំ ស្គឧកោត បរិបេប្ជាសេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ខាតរូបំ តិព្ពាបេឃ្យ៑ សចេ, ភិក្ខវេច, ស្វចណ្ណកាខរា ចា ស្វចណ្ណការខេត្តចាសី ចា តំ ខាតរូបំ ឲ្យកាត្តំ អជ្ឈុបេក្ខេឃ្យ, ឋាត៌ តំ ខាតរូបំ ត សម្មា បរិបាកំ កច្ឆេឃ្យ៑

“យតោ ច ខោ, ភិក្ខវេ, សុវណ្ណការោ វា សុវណ្ណការន្តេវាសី វា តំ ជាតរូបំ កាលេន កាលំ អភិធមតិ, កាលេន កាលំ ឧទកេន បរិប្ផោសេតិ, កាលេន កាលំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, តំ ហោតិ ជាតរូបំ មុទុ ច កម្មនិយញ្ច បភស្សរញ្ច, ន ច បភង្គុ, សម្មា ឧបេតិ កម្មាយ; យស្សា យស្សា ច បិឡន្ធនវិកតិយា អាកង្ខតិ – យទិ បដ្ដិកាយ យទិ កុណ្ឌលាយ យទិ គីវេយ្យកាយ យទិ សុវណ្ណមាលាយ, តញ្ចស្ស អត្ថំ អនុភោតិ.

“ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, អធិចិត្តមនុយុត្តេន…បេ… សម្មា សមាធិយតិ អាសវានំ ខយាយ; យស្ស យស្ស ច អភិញ្ញាសច្ឆិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ អភិញ្ញា សច្ឆិកិរិយាយ, តត្រ តត្រេវ សក្ខិភព្ពតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ”តិ (អ. និ. ៣.១០៣) ឯវំ សុត្តំ អធិចិត្តន្តិ វេទិតព្ពំ.

“ឆហិ, ភិក្ខវេ, ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្ពោ អនុត្តរំ សីតិភាវំ សច្ឆិកាតុំ. កតមេហិ ឆហិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ និគ្គហេតព្ពំ តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ និគ្គណ្ហាតិ, យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ បគ្គហេតព្ពំ តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ, យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ សម្បហំសិតព្ពំ តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ សម្បហំសេតិ, យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ អជ្ឈុបេក្ខិតព្ពំ តស្មិំ សមយេ ចិត្តំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, បណីតាធិមុត្តិកោ ច ហោតិ និព្ពានាភិរតោ ច. ឥមេហិ ខោ, ភិក្ខវេ, ឆហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្ពោ អនុត្តរំ សីតិភាវំ សច្ឆិកាតុ”ន្តិ (អ. និ. ៦.៨៥) ឯវំ សុត្តំ សីតិភាវោតិ វេទិតព្ពំ.

ពោជ្ឈង្គកោសល្លំ បន “ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, យស្មិំ សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, អកាលោ តស្មិំ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយា”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៤) សំយុត្តមហាវគ្គេ ពោជ្ឈង្គសំយុត្តេ អាគតមេវ.

ឥតិ ឥមំ សត្តវិធំ ឧគ្គហកោសល្លំ សុគ្គហិតំ កត្វា ឥមញ្ច ទសវិធំ មនសិការកោសល្លំ សុដ្ឋុ វវត្ថបេត្វា តេន យោគិនា ឧភយកោសល្លវសេន កម្មដ្ឋានំ សាធុកំ ឧគ្គហេតព្ពំ. សចេ បនស្ស អាចរិយេន សទ្ធិំ ឯកវិហារេយេវ ផាសុ ហោតិ, ឯវំ វិត្ថារេន អកថាបេត្វា កម្មដ្ឋានមនុយុញ្ជន្តេន វិសេសំ លភិត្វា ឧបរូបរិ កថាបេតព្ពំ. អញ្ញត្ថ វសិតុកាមេន យថាវុត្តេន វិធិនា វិត្ថារតោ កថាបេត្វា បុនប្បុនំ បរិវត្តេត្វា សព្ពំ គណ្ឋិដ្ឋានំ ឆិន្ទិត្វា កម្មដ្ឋានភាវនាយ អននុរូបំ សេនាសនំ បហាយ មហាវាសតាទិអដ្ឋារសទោសវជ្ជិតេ អនុរូបេ វិហារេ វិហរន្តេន ខុទ្ទកបលិពោធុបច្ឆេទំ កត្វា យោ តាវ រាគចរិតោ ហោតិ, តេន យស្មា រាគោ បហាតព្ពោ, តស្មា បដិក្កូលមនសិការេ បរិកម្មំ កាតព្ពំ.

ករោន្តេន បន កេសេសុ តាវ និមិត្តំ គហេតព្ពំ. កថំ? ឯកំ វា ទ្វេ វា កេសេ លុញ្ចិត្វា ហត្ថតលេ ឋបេត្វា វណ្ណោ តាវ វវត្ថបេតព្ពោ. ឆិន្នដ្ឋានេបិ កេសេ ឱលោកេតុំ វដ្ដតិ; ឧទកបត្តេ វា យាគុបត្តេ វា ឱលោកេតុម្បិ វដ្ដតិយេវ. កាឡកកាលេ ទិស្វា កាឡកាតិ មនសិកាតព្ពា; សេតកាលេ សេតាតិ. មិស្សកកាលេ បន ឧស្សទវសេន មនសិកាតព្ពា ហោន្តិ. យថា ច កេសេសុ, ឯវំ

ᩈᨠᩃᩮᨸᩥ ᨲᨧᨸᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨴᩥᩈᩮᩣᨠᩣᩈᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨣᨶ᩠ᨵᩣᩈᨿᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲᩮᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨳᩣ – ᨠᩮᩈᩣ ᨲᩣᩅ ᨸᨠᨲᩥᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᨠᩣᩊᨠᩣ ᩋᨴ᩠ᨴᩣᩁᩥᨭ᩠ᨮᨠᩅᨱ᩠ᨱᩣ, ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨴᩦᨥᩅᨭ᩠ᨭᩃᩥᨠᩣ ᨲᩩᩃᩣᨴᨱ᩠ᨯᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᩏᨸᩁᩥᨾᨴᩥᩈᩣᨿ ᨩᩣᨲᩣ, ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᩏᨽᩮᩣᩈᩩ ᨸᩔᩮᩈᩩ ᨠᨱ᩠ᨱᨧᩪᩊᩥᨠᩣᩉᩥ, ᨸᩩᩁᨲᩮᩣ ᨶᩃᩣᨭᨶ᩠ᨲᩮᨶ, ᨸᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᨣᩃᩅᩣᨭᨠᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᩈᩦᩈᨠᨭᩣᩉᩅᩮᨮᨶᩴ ᩋᩃ᩠ᩃᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩮᩈᩣᨶᩴ ᩒᨠᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᨠᩮᩈᩣ ᩈᩦᩈᩅᩮᨮᨶᨧᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩦᩉᨣ᩠ᨣᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᩪᩃᨲᩃᩮᨶ, ᩏᨸᩁᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ, ᨲᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᩮᩈᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᨣᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨

'ᨠᩮᩈᩣ ᨶ ᩃᩮᩣᨾᩣ, ᩃᩮᩣᨾᩣ ᨶ ᨠᩮᩈᩣ'ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩉᩥ ᩋᨾᩥᩔᩦᨠᨲᩣ ᨠᩮᩈᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨠᩮᩈᩣᨶᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᨶᩴ᪨

ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲᩮᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᨶᩴ – ᨠᩮᩈᩣ ᨧ ᨶᩣᨾᩮᨲᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ, ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᩈᨿᨲᩮᩣᨸᩥ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ᪨ ᨾᨶᩩᨬ᩠ᨬᩮᨸᩥ ᩉᩥ ᨿᩣᨣᩩᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᨠᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ 'ᨠᩮᩈᨾᩥᩔᨠᨾᩥᨴᩴ, ᩉᩁᨳ ᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩮᩈᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ᪨ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨠᩮᩈᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᩅᩣᨠᩴ ᩅᩣ ᨾᨠᨧᩥᩅᩣᨠᩴ ᩅᩣ ᨨᩩᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ᪨

ᨲᩮᩃᨾᨠ᩠ᨡᨶᨸᩩᨸ᩠ᨹᨵᩪᨾᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᩮᩈᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩁᨾᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᨲᩁᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩮᩈᩣ ᩉᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣᨸᩥ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᨣᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨴᩉᩁᩔ ᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩅᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᩉᩃᩥᨴ᩠ᨴᩥᩅᨱ᩠ᨱᩴ, ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣᨸᩥ ᩉᩃᩥᨴ᩠ᨴᩥᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ; ᩈᨦ᩠ᨠᩣᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨨᨯ᩠ᨯᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᨠᩣᩊᩈᩩᨶᨡᩈᩁᩦᩁᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᨲᩣᩃᨸᨠ᩠ᨠᩅᨱ᩠ᨱᩴ, ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨾᩩᨴᩥᨦ᩠ᨣᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨴᩣᨮᩣᨸᩥᩔ ᩈᩩᨾᨶᨾᨠᩩᩊᩈᨴᩥᩈᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩴ, ᨣᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨾᩮᩅ; ᩑᩅᩴ ᨠᩮᩈᩣᨸᩥ ᩈᩥᨿᩩᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ, ᨣᨶ᩠ᨵᩮᨶ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩋᩈᩩᨧᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨣᩣᨾᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᩈᩪᨸᩮᨿ᩠ᨿᨸᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᨶᩣᨣᩁᩥᨠᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩣᨶᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩮᩈᩣᨸᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᩁᩦᩈᨸᩥᨲ᩠ᨲᩈᩮᨾ᩠ᩉᩣᨴᩥᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩥᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩮᩈᩴ 'ᩋᩣᩈᨿᨲᩮᩣ' ᨸᩣᨭᩥᨠᩩᩃ᩠ᨿᩴ᪨ ᩍᨾᩮ ᨧ ᨠᩮᩈᩣ ᨶᩣᨾ ᨣᩪᨳᩁᩣᩈᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩑᨠᨲᩥᩴᩈᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩁᩣᩈᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᨲᩮ ᩈᩩᩈᩣᨶᩈᨦ᩠ᨠᩣᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨩᩣᨲᩈᩣᨠᩴ ᩅᩥᨿ, ᨸᩁᩥᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᨩᩣᨲᨠᨾᩃᨠᩩᩅᩃᨿᩣᨴᩥᨸᩩᨸ᩠ᨹᩴ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩋᩈᩩᨧᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᨾᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩮᩈᩴ 'ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ' ᨸᩣᨭᩥᨠᩩᩃ᩠ᨿᩴ᪨

ᨿᨳᩣ ᨧ ᨠᩮᩈᩣᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩣᨶᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨣᨶ᩠ᨵᩣᩈᨿᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ចណ្ហសណ្ឋាតឌិសោកាសបរិច្ឆេទចេសត បត សព្ពេបិ ចិស្ពុ ចិស្ពុ ចេចត្ថុបេតព្ពា។

ឥត្ថ ខេលិយា តាច បកតិចណ្ណតោ ត កេសា ចិឃ អសម្មិត្តកាឡអកា, កាឡអបិក្ខលិ បត ហោត្តិ; សណ្ឋាតតោ ឌូតតក្កុតាលម្ពលសណ្ឋាតា; ឌិសតោ ខ្ចិស្ពុ ឌិសាស្ពុ ឌាតា; ឌុកាសតោ ឆេបេត្ថ កេសាតំ បតិដ្ឋិតោកាសញ្ញា ហត្ថបិឌតលិត ច ឈេគុឡេត អចេសេសសិរេចេឆតចេម្ពុ ឌាតា; បរិច្ឆេទតោ សិរេចេឆតចេម្ពុ លិក្ខាមត្ថូ បឌិសិត្វា បតិដ្ឋិតេត ហេដ្ឋា អត្ថនោ ម្ពលតលេត, ឌ្ឋបរិ អាកាសេត, តិរិយំ អញ្ញមញ្ញេត បរិច្ឆិន្នា។ ឌេ្វ ខេលិយា ឲកតោ តត្ថិ អយំ តេសំ សភាគបរិច្ឆេទោ។ ចិសភាគបរិច្ឆេទោ បត កេសសឌិសោសេឃច។

តលាតិ ចិសតិយា តលបដ្ឋាតំ តាមំ។ តេ សព្ពេបិ ចណ្ណតោ សេតា; សណ្ឋាតតោ មច្ឆសកលិកសណ្ឋាតា; ឌិសតោ បាឌតលា ហេដ្ឋិមឌិសាយ ឌាតា, ហត្ថតលា ឌ្ឋបរិមឌិសាយាតិ ខ្ចិស្ពុ ឌិសាស្ពុ ឌាតា; ឌុកាសតោ អង្គុលីតំ អគ្គបិដ្ឋេស្ពុ បតិដ្ឋិតា; បរិច្ឆេទតោ ខ្ចិស្ពុ ឌិសាស្ពុ អង្គុលិកោដិមំសេហិ, អន្តោ អង្គុលិបិដ្ឋិមំសេត, ពហិ ចេច អគ្គេ ច អាកាសេត, តិរិយំ អញ្ញមញ្ញេត បរិច្ឆិន្នា។ ឌេ្វ តលា ឲកតោ តត្ថិ។ អយំ តេសំ សភាគបរិច្ឆេទោ។ ចិសភាគបរិច្ឆេទោ បត កេសសឌិសោសេឃច។

ឌន្តាតិ បរិបុណ្ណឌត្តស្ស ឌ្ចត្តិំស ឌត្តដ្ឋិកាតិ។ តេបិ ចណ្ណតោ សេតា; សណ្ឋាតតោ អនេកសណ្ឋាតា។ តេសញ្ហិ ហេដ្ឋិមាយ តាច ឌត្តបាឡិយា មជ្ឈេ ចត្តារោ ឌត្តា មត្តិកាបិណ្ឌេ បដិបាដិយា ឋបិតអលាពុពីជសណ្ឋាតា។ តេសំ ឧភោស្ពុ បស្សេស្ពុ ឲកេកោ ឲកម្ពលកោ ឲកកោដិកោ មល្លិកមកុឡអសណ្ឋាតោ។ តតោ ឲកេកោ ឌ្ចិម្ពលកោ ឌ្ចិកោដិកោ ឃាតកកាបត្ថម្ភកសណ្ឋាតោ។ តតោ ឌេ្វ ឌេ្វ តិម្ពលិ តិកោដិកា។ តតោ ឌេ្វ ឌេ្វ ចតុម្ពលិ ចតុកោដិកាតិ។ ឌ្ឋបរិមបាឡិយាបិ ឲសេច តយោ។ ឌិសតោ ឌ្ឋបរិមឌិសាយ ឌាតា។ ឌុកាសតោ ខ្ចិស្ពុ ហត្ថុកដ្ឋិកេស្ពុ បតិដ្ឋិតា។ បរិច្ឆេទតោ ហេដ្ឋា ហត្ថុកដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិតេត អត្តនោ ម្ពលតលេត, ឌ្ឋបរិ អាកាសេត, តិរិយំ អញ្ញមញ្ញេត បរិច្ឆិន្នា។ ឌេ្វ ឌត្តា ឲកតោ តត្ថិ។ អយំ តេសំ សភាគបរិច្ឆេទោ។ ចិសភាគបរិច្ឆេទោ បត កេសសឌិសោសេឃច។

តចោតិ សកលសរីរំ ចេឋេត្វា ឋិតចម្មំ។ តស្ស ឌ្ឋបរិ កាឡអសាមបីតាឌិចណ្ណា ឆចិ តាម, យា សកលសរីរតោបិ សង្កឌ្ឌិយមាតា ពឌរដ្ឋិមត្តា ហោតិ។ តចោ បត ចណ្ណតោ សេតោសេឃច។ សោ ចស្ស សេតភាវោ អគ្គិជាលាភិឃាតបហរណបហារាឌីហិ ចិទ្ធំសិតាយ ឆចិយា បាកដោ ហោតិ។ សណ្ឋាតតោ សរីរសណ្ឋាតាច ហោតិ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។

ចិត្ថារតោ បត បាឌង្គុលិត្តចោ កោសការកកោសសណ្ឋាតោ។ បិដ្ឋិបាឌត្តចោ បុដពន្ធឧបាហតសណ្ឋាតោ។ ជង្ឃត្តចោ ភត្តបុដកតាលបណ្ណសណ្ឋាតោ។ ឌ្ឋរុត្តចោ តណ្ឌុលភរិតឌីឃត្ថចិកសណ្ឋាតោ។ អាតិសឌត្តចោ ឌ្ឋឌកបូរិតបដបរិស្សាចតសណ្ឋាតោ។ បិដ្ឋិត្តចោ ផលកោតឌ្ធចម្មសណ្ឋាតោ។ កុច្ឆិត្តចោ ចីណាឌោណិកោតឌ្ធចម្មសណ្ឋាតោ។ ឌ្ឋរត្តចោ ឈេគុឡេត ចតុរស្សសណ្ឋាតោ។ ឌ្ឋភយពាហុត្តចោ តូណីរោតឌ្ធចម្មសណ្ឋាតោ។ បិដ្ឋិហត្ថត្តចោ ខុរកោសកសណ្ឋាតោ, ផណកត្ថចិកសណ្ឋាតោ ចា។ ហត្ថង្គុលិត្តចោ កុញ្ចិកាកោសកសណ្ឋាតោ។ គិចត្តចោ គលកញ្ចុកសណ្ឋាតោ។ មុខត្តចោ ឆិទ្ទាចឆិទ្ទោ កីដកុលាចកសណ្ឋាតោ។ សីសត្តចោ បត្តត្ថចិកសណ្ឋាតោតិ។

តចបរិគ្គហ្យកាត ច ឃោកាចចនេត ក្ខត្តនោដ្ឋតោ បដ្ឋាយ ក្តបរិ យុត់ ខាណាំ បេសេត្វា បឆយ់ តាច យុត់ បរិឃោតត្តិត្វា ជិតចយ៉ុ ចចត្វេបតត្តា៊ តតោ តលិដ្ឋដ្ឋិចយ៉ុ៊ តតោ ឆចិកាយ បក្លិត្តបត្តស្ស ច ឆចិកាយ ច អត្តទេត ហត្វុមិច ឃឹសដ្ឋិកស្ស ច ឃឹសចយុស្ស ច អត្តទេត ខាណាំ បេសេត្វា អដ្ឋិពោត សង្គ្តិ ចយុស្ស ឲកាពាដ្ឋកាចំ ចិឃោះឌេត្តត ឃឹសចយ៉ុ ចចត្វេបតត្តា៊ តតោ ពត្ថ្តចយ៉ុ៊ តតោ អតុលោមេត បដិលោមេត ច ឥក្លិលាហត្វចយ៉ុ៊ អឆ តោតេច តឃេត ចាយហត្វចយ៉ុ៊ តតោ បិដ្ឋិចយ៉ុ៊ តំ តំ ចចត្វេបត្វា អតុលោមេត ច បដិលោមេត ច ឥក្លិលាបិឥចយ៉ុ៊ អឆ តោតេច តឃេត ចាយបិឥចយ៉ុ៊ តតោ អតុក្កមេតេច ចត្តិក្ខនហេឃកឹចចយុាតិ ចចត្វេបតត្តាតិ៊ អឆ កឹចាចយុាតត្តាទំ ហេដ្ឋិមហតុចយ៉ុ ចចត្វេបត្វា អឈនេដ្ឋបរិឃោសាតំ បិបេត្វា តិដ្ឋបេតត្តា៊ ឲចំ ឱឡអារិកោឡអារិកំ បរិគ្គហត្តស្ស ស្ទុលយព្វិ បិពោដំ ហោតិ៊

ជិសតោ ក្ខិស្ទុ ជិសាស្ទុ ឌាតោ៊ ឱកាសតោ សកលសរីទំ បរិឃោតត្តិត្វា ជិតោ៊ បរិច្ឆេឥតោ ហេដ្ឋា បតិដ្ឋិតតលេត, ក្តបរិ អាកាសេត បរិច្ឆិន្តោ៊ អឃយស្ស សកាកបរិច្ឆេឥោ៊ ចិសកាកបរិច្ឆេឥោ បត ពោសសជិសាឃេច៊

យ់សត្តិ តច យ់សបេឃិសតាតិ៊ តំ សត្ថុយ្បិ ចណ្ណតោ ទត្តុ កិស្ទុកបុប្ផសជិសំ; សណ្ឋាតតោ ឌះឃិប្តិយ្លិកយ់សំ តាលបណ្ណបុដកត្តសណ្ឋាតំ, ក្តាទុយ់សំ តិសឥបោតកសណ្ឋាតំ, អាតិសឥយ់សំ ក្ខត្តកោដិសណ្ឋាតំ, បិដ្ឋិយ់សំ តាលគុឡអបដលសណ្ឋាតំ, ឆាស្ទុកត្ថឃយ់សំ បោត្វលិកាយ គុត្ថិយំ តតុយត្តិកាលេបតសណ្ឋាតំ, ឆតយ់សំ ចដេត្វា អចក្លិត្តយត្តិកាបិល្តសណ្ឋាតំ, ឥាហុត្ថឃយ់សំ ជិកុលាំ កត្វា ឃបិតតិច្ចូមហាមូសិកសណ្ឋាតំ៊ ឲចំ ឱឡអារិកោឡអារិកំ យ់សំ បរិគ្គហត្តស្ស ស្ទុលយព្វិ បិពោដំ ហោតិ៊ ជិសតោ ក្ខិស្ទុ ជិសាស្ទុ ឌាតំ៊ ឱកាសតោ សាឆិកាតិ តឹលិ អដ្ឋិសតាតិ អតុលិមេត្វា ជិតំ៊ បរិច្ឆេឥតោ ហេដ្ឋា អដ្ឋិសញ្ឃាតេ បតិដ្ឋិតតលេត, ក្តបរិ តចេត, តិរិយំ អញ្ញាមញ្ញេត បរិច្ឆិន្តំ៊ អឃយស្ស សកាកបរិច្ឆេឥោ៊ ចិសកាកបរិច្ឆេឥោ បត ពោសសជិសាចេ៊

‘ត្សារុ’តិ តច ត្សារុសតាតិ៊ ចណ្ណតោ សព្តាបិ ត្សារុ សេតា; សណ្ឋាតតោ តាតាសណ្ឋាតា៊ ឲតោស្ទុ ហិ កឹចាយ ក្តបរិកាកតោ បដ្ឋាយ បញ្ចយហាត្សារុ សរីទំ ចិតត្ថយាតា ហឥឃស្ស បុរិមបស្សេត ឱតិណ្ណា, បញ្ច បច្ឆិមបស្សេត, បញ្ច ឥក្លិលាបស្សេត, បញ្ច ចាយបស្សេត, ឥក្លិលាហត្ថំ ចិតត្ថយាតាបិ ហត្វស្ស បុរិមបស្សេត បញ្ច, បច្ឆិមបស្សេត បញ្ច, តថា ចាយហត្ថំ ចិតត្ថយាតាបិ៊ ឥក្លិលាបិឥំ ចិតត្ថយាតាបិ បិឥស្ស បុរិមបស្សេត បញ្ច, បច្ឆិមបស្សេត បញ្ច, តថា ចាយបិឥំ ចិតត្ថយាតាបិតិ៊ ឲចំ សរីទឆារកា តាយ សដ្ឋិ យហាត្សារុ កាឃំ ចិតត្ថយាតា ឱតិណ្ណា, ឃេ កណ្ឋទាតិបិ ចុច្ចត្តិ៊ តេ សព្តាបិ កត្តលយគុឡអសណ្ឋាតា៊

អញ្ញា បត តំ តំ បឥេសំ អញ្ញាត្វុទិត្វា ជិតា តតោ ស្ទុលយតរា សុត្តរជ្ជុកសណ្ឋាតា៊ អញ្ញា តតោ ស្ទុលយតរា បូតិលតាសណ្ឋាតា៊ អញ្ញា តតោ ស្ទុលយតរា យហាចីណាតត្តិសណ្ឋាតា៊ អញ្ញា ទ្ទុលសុត្តកសណ្ឋាតា៊ ហត្វបិឥបិដ្ឋិយំ ត្សារុ សកុណបិឥសណ្ឋាតា៊ ឃឹសត្សារុ ឥារកាតំ ឃឹសឌាលកសណ្ឋាតា៊ បិដ្ឋិត្សារុ អាតបេ បសារិតអល្លឌាលសណ្ឋាតា៊ អចសេសា តំតំអង្គបច្ចង្គាតុកាតា ត្សារុ សរីរេ បដិយុក្កឌាលកញ្ចុកសណ្ឋាតា៊ ជិសតោ ក្ខិស្ទុ ជិសាស្ទុ ឌាតោ៊ ឱកាសតោ សកលសរីរេ អដ្ឋីតិ អាពាតត្តិត្វា ជិតា៊ បរិច្ឆេឥតោ ហេដ្ឋា តិណ្ណំ

អដ្ឋិសតានំ ឧបរិ បតិដ្ឋិតតលេហិ, ឧបរិ មំសចម្មានិ អាហច្ច ឋិតបទេសេហិ, តិរិយំ អញ្ញមញ្ញេន បរិច្ឆិន្នា។ អយំ នេសំ សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោយេវ។

អដ្ឋីតិ ឋបេត្វា ទ្វត្តិំស ទន្តដ្ឋីនិ អវសេសានិ ចតុសដ្ឋិ ហត្ថដ្ឋីនិ, ចតុសដ្ឋិ បាទដ្ឋីនិ, ចតុសដ្ឋិ មំសនិស្សិតានិ មុទុអដ្ឋីនិ, ទ្វេ បណ្ហិកដ្ឋីនិ, ឯកេកស្មិំ បាទេ ទ្វេ គោប្ផកដ្ឋីនិ, ទ្វេ ជង្ឃដ្ឋីនិ, ទ្វេ ជណ្ណុកដ្ឋីនិ, ទ្វេ ឩរុដ្ឋីនិ, ទ្វេ កដិដ្ឋីនិ, អដ្ឋារស បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋីនិ, ចតុវីសតិ ផាសុកដ្ឋីនិ, ចុទ្ទស ឧរដ្ឋីនិ, ឯកំ ហទយដ្ឋិ, ទ្វេ អក្ខកដ្ឋីនិ, ទ្វេ កោដ្ដដ្ឋីនិ, ទ្វេ ពាហុដ្ឋីនិ, ទ្វេ ទ្វេ អគ្គពាហុដ្ឋីនិ, សត្ត គីវដ្ឋីនិ, ទ្វេ ហនុកដ្ឋីនិ, ឯកំ នាសិកដ្ឋិ, ទ្វេ អក្ខិដ្ឋីនិ, ទ្វេ កណ្ណដ្ឋីនិ, ឯកំ នលាដដ្ឋិ, ឯកំ មុទ្ធដ្ឋិ, នវ សីសកបាលដ្ឋីនីតិ ឯវំ តិមត្តានិ អដ្ឋិសតានិ។

តានិ សព្ពានិបិ វណ្ណតោ សេតានិ, សណ្ឋានតោ នានាសណ្ឋានានិ។ តត្ថ ហិ អគ្គបាទង្គុលិដ្ឋីនិ កតកពីជសណ្ឋានានិ។ តទនន្តរានិ មជ្ឈបព្ពដ្ឋីនិ បនសដ្ឋិសណ្ឋានានិ។ មូលបព្ពដ្ឋីនិ បណវសណ្ឋានានិ។ បិដ្ឋិបាទដ្ឋីនិ កោដ្ដិតកន្ទលកន្ទរាសិសណ្ឋានានិ។ បណ្ហិកដ្ឋិ ឯកដ្ឋិតាលផលពីជសណ្ឋានំ។ គោប្ផកដ្ឋីនិ ពទ្ធកីឡាគោឡកសណ្ឋានានិ។ ជង្ឃដ្ឋីនំ គោប្ផកដ្ឋីសុ បតិដ្ឋិតដ្ឋានំ អនបនីតតចសិន្ទិកឡីរសណ្ឋានំ។ ខុទ្ទកជង្ឃដ្ឋិកំ ធនុកទណ្ឌសណ្ឋានំ, មហន្តំ មិលាតសប្បបិដ្ឋិសណ្ឋានំ។ ជណ្ណុកដ្ឋិ ឯកតោ បរិក្ខីណផេណកសណ្ឋានំ។

តត្ថ ជង្ឃដ្ឋិកស្ស បតិដ្ឋិតដ្ឋានំ អតិខិណគ្គគោសិង្គសណ្ឋានំ។ ឩរុដ្ឋិ ទុត្តច្ឆិតវាសិផរសុទណ្ឌកសណ្ឋានំ។ តស្ស កដិដ្ឋិម្ហិ បតិដ្ឋិតដ្ឋានំ កីឡាគោឡកសណ្ឋានំ។ តេន កដិដ្ឋិនោ បតិដ្ឋិតដ្ឋានំ អគ្គច្ឆិន្នមហាបុន្នាគផលសណ្ឋានំ។ កដិដ្ឋីនិ ទ្វេបិ ឯកាពទ្ធានិ ហុត្វា កុម្ភការិកឧក្ខលិសណ្ឋានានិ, បាដិយេក្កំ កម្មារកូដយោត្តកសណ្ឋានានិ។ កោដិយំ ឋិតំ អានិសដ្ឋិ អធោមុខំ កត្វា គហិតសប្បផណសណ្ឋានំ សត្តដ្ឋសុ ឋានេសុ ឆិទ្ទាវឆិទ្ទំ។ បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋីនិ អព្ភន្តរតោ ឧបរូបរិ ឋបិតសីសកបដ្ដវេធកសណ្ឋានានិ, ពាហិរតោ វដ្ដនាវលិសណ្ឋានានិ។ តេសំ អន្តរន្តរា កកចទន្តសទិសា ទ្វេ តយោ កណ្ដកា ហោន្តិ។ ចតុវីសតិយា ផាសុកដ្ឋីសុ អបរិបុណ្ណានិ អបរិបុណ្ណាសិតសណ្ឋានានិ, បរិបុណ្ណានិ បរិបុណ្ណាសិតសណ្ឋានានិ។ សព្ពានិបិ ឱទាតកុក្កុដស្ស បសារិតបក្ខសណ្ឋានានិ។

ចុទ្ទស ឧរដ្ឋីនិ ជិណ្ណសន្ទមានិកបញ្ជរសណ្ឋានានិ។ ហទយដ្ឋិ ទព្ពិផណសណ្ឋានំ។ អក្ខកដ្ឋីនិ ខុទ្ទកលោហវាសិទណ្ឌសណ្ឋានានិ។ កោដ្ដដ្ឋីនិ ឯកតោ បរិខីណសីហឡកុទ្ទាលសណ្ឋានានិ។ ពាហុដ្ឋីនិ អាទាសទណ្ឌកសណ្ឋានានិ។ អគ្គពាហុដ្ឋីនិ យមកតាលកន្ទសណ្ឋានានិ។ មណិពន្ធដ្ឋីនិ ឯកតោ អល្លីយាបេត្វា ឋបិតសីសកបដ្ដវេធកសណ្ឋានានិ។ បិដ្ឋិហត្ថដ្ឋីនិ កោដ្ដិតកន្ទលកន្ទរាសិសណ្ឋានានិ។ ហត្ថង្គុលីសុ មូលបព្ពដ្ឋីនិ បណវសណ្ឋានានិ; មជ្ឈបព្ពដ្ឋីនិ អបរិបុណ្ណបនសដ្ឋិសណ្ឋានានិ; អគ្គបព្ពដ្ឋីនិ កតកពីជសណ្ឋានានិ។ សត្ត គីវដ្ឋីនិ ទណ្ឌេន វិជ្ឈិត្វា បដិបាដិយា ឋបិតវំសកឡីរចក្កលកសណ្ឋានានិ។ ហេដ្ឋិមហនុកដ្ឋិ កម្មារានំ អយោកូដយោត្តកសណ្ឋានំ, ឧបរិមំ អវលេខនសត្ថកសណ្ឋានំ។

អក្ខិកូបនាសកូបដ្ឋីនិ អបនីតមិញ្ជតរុណតាលដ្ឋិសណ្ឋានានិ។ នលាដដ្ឋិ អធោមុខឋបិតសង្ខថាលកកបាលសណ្ឋានំ។ កណ្ណចូឡិកដ្ឋីនិ ន្ហាបិតខុរកោសសណ្ឋានានិ។ នលាដកណ្ណចូឡិកានំ ឧបរិ បដ្ដពន្ធនោកាសេ អដ្ឋិ សង្កុដិតឃដបុណ្ណបដលខណ្ឌសណ្ឋានំ។ មុទ្ធដ្ឋិ

ᨿᩩᨣᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨧᨠ᩠ᨠᨲᩣᨿ᩠ᨿᨭ᩠ᨭᨠᩮᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᩈᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨷᩥᨲᨩᨩ᩠ᨩᩁᩃᩣᨻᩩᨠᨭᩣᩉᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ᪨

ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩈᨠᩃᩈᩁᩦᩁᩮ ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩦᩈᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨣᩦᩅᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᨠᨭᩥᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᩐᩁᩩᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨩᨱ᩠ᨱᩩᨠᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᨩᨱ᩠ᨱᩩᨠᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᨩᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ, ᨣᩮᩣᨷ᩠ᨹᨠᨭ᩠ᨮᩦᨶᩥ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩣᨴᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨬ᩠ᨩᩮᨶ, ᩏᨷᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩴᩈᩮᨶ, ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨾᩪᩃᩮ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨶᩮᩈᩴ ᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣᩅ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨣᨲᩴ ᨾᩥᨬ᩠ᨩᩴ᪨ ᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᩈᩮᨲᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨣᨲᩴ ᩅᩮᩊᩩᨶᩣᩊᩥᨿᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣᩈᩮᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨮᨷᩥᨲᨾᩉᩣᩅᩮᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨣᨲᩴ ᩅᩮᩊᩩᨿᨭ᩠ᨮᩥᨷᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣᩈᩮᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨮᨷᩥᨲᨲᨶᩩᩅᩮᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨲᩃᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩔ ᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣᩅ᪨

ᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᩴᩈᨷᩥᨱ᩠ᨯᩥᨠᩣ᪨ ᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᩃᩥᨽᨴ᩠ᨴᨠᨭ᩠ᨮᩥᩅᨱ᩠ᨱᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨴᩣᩁᨠᩣᨶᩴ ᨿᨾᨠᨠᩦᩊᩣᨣᩮᩣᩊᨠᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩑᨠᩅᨱ᩠ᨭᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩋᨾ᩠ᨻᨹᩃᨴ᩠ᩅᨿᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩤ᪨ ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᩁᩥᨾᩣᨿ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨣᩃᩅᩤᨭᨠᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩑᨠᨾᩪᩃᩮᨶ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨳᩪᩃᨶ᩠ᩉᩣᩁᩩᨶᩣ ᩅᩥᨶᩥᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨴᨿᨾᩴᩈᩴ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩅᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᨠ᩠ᨠᨽᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩔ ᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣᩅ᪨

ᩉᨴᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᨴᨿᨾᩴᩈᩴ᪨ ᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᨷᨴᩩᨾᨷᨲ᩠ᨲᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᨱ᩠ᨱᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨻᩣᩉᩥᩁᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨷᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᨮᨷᩥᨲᨷᨴᩩᨾᨾᨠᩩᩃᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨻᩉᩥ ᨾᨭ᩠ᨮᩴ; ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᩈᩣᨲᨠᩦᨹᩃᩔ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩈᨴᩥᩈᩴ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩅᩥᨠᩈᩥᨲᩴ, ᨾᨶ᩠ᨴᨷᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨾᨠᩩᩃᩥᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩔ ᨷᩩᨶ᩠ᨶᩣᨣᨭ᩠ᨮᩥᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩣᨭᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨯ᩠ᨰᨷᩈᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ; ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨾᨶᩮᩣᨵᩤᨲᩩ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩤᨲᩩ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨷᨶᩮᨲᩴ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩔ ᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩔ ᨠᩣᩊᨠᩴ, ᨾᩮᩣᩉᨧᩁᩥᨲᩔ ᨾᩴᩈᨵᩮᩣᩅᨶᩏᨴᨠᩈᨴᩥᩈᩴ, ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨧᩁᩥᨲᩔ ᨠᩩᩃᨲ᩠ᨳᨿᩪᩈᩅᨱ᩠ᨱᩴ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨧᩁᩥᨲᩔ ᨠᨱᩥᨠᩣᩁᨷᩩᨷ᩠ᨹᩅᨱ᩠ᨱᩴ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨧᩁᩥᨲᩔ ᩋᨧ᩠ᨨᩴ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃᩴ ᨷᨱ᩠ᨯᩁᩴ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᨩᩣᨲᩥᨾᨱᩥ ᩅᩥᨿ ᨩᩩᨲᩥᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨡᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᩁᩥᨾᩣᨿ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨳᨶᩣᨶᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᩉᨴᨿᩴ ᩉᨴᨿᨽᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩔ ᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣᩅ᪨

ᨿᨠᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨾᨠᨾᩴᩈᨷᨭᩃᩴ᪨ ᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᨷᨱ᩠ᨯᩩᨠᨵᩤᨲᩩᨠᩴ, ᨶᩣᨲᩥᩁᨲ᩠ᨲᨠᩩᨾᩩᨴᩔ ᨷᨲ᩠ᨲᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᨱ᩠ᨱᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨾᩪᩃᩮ ᩑᨠᩴ, ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨿᨾᨠᩴ ᨠᩮᩣᩅᩥᩊᩤᩁᨷᨲ᩠ᨲᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ, ᨷᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩤ ᨲᩦᨱᩥ ᩅᩤ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ᪨ ᨴᩥᩈᨲᩮᩣ ᩏᨷᩁᩥᨾᩣᨿ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩒᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨳᨶᩣᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨷᩔᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲᩮᩣ ᨿᨠᨶᩴ ᨿᨠᨶᨽᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩔ ᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩮᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣᩅ᪨

កិលេលិយកត្តិ បដិច្ឆន្នាបដិច្ឆន្នកេកេតោ ទុចិឆំ បរិយោគតហតយំឯ៎ ចំ ទុចិឆយ្យិ ចណ្ឌុកេតោ ខេហំ, ទុក្ខលបិសលិតិកចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា អត្តនោ ឍ្នាកាឯឯណ្ឌាគំ៎ ឌិឯតោ បដិច្ឆន្នកិលេលិយកំ ជ្ជបរិយាឃ ឌិឯាឃ ឌាចំ៎ ឍ្នាតទំ ខ្ទិឯ្ទ ឌិឯាឯ្ទ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ បដិច្ឆន្នកិលេលិយកំ ហកឃញ្ញា ចក្កញ្ញា បដិច្ឆាេកត្វា ជិចំ៎ អបដិច្ឆន្នកិលេលិយកំ ឯកលឯទឹេទ ចយ្ខុយ្យ ហេទ្ទុតោ យំឯំ បរិយោគឆ្លិត្វា ជិចំ៎ បរិច្ឆេកេតោ ហេទ្ទុា យំសេត, ជ្ជបរិ ចសេខ្ខុត, ចិរិឃំ កិលេលិយកការេកត បរិច្ឆិត្តិ៍ អឃយយ្យុ ឯកាកបរិច្ឆេកោ៎ ចិឯកាកបរិច្ឆេកោ បត រាកឯឯឌិសោច៎

បិហកត្តិ ជ្ជកនខិច្ឆ្យាយំឯ៎ ចំ ចណ្ឌុកេតោ តឹលំ តិក្កុឈិ្លកប្បុចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា ឯត្តក្តុលប្បយាលំ អតាគ្គិ កាច្ឆ្យអចឆ្លាកខិច្ឆ្យាឯណ្ឌាគំ៎ ឌិឯតោ ជ្ជបរិយាឃ ឌិឯាឃ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ ហកឃយ្យុ ចាឃបយ្យុ ជ្ជកឯបដលយ្យុ យត្តុកបយ្យុ តិយ្យាឃ ជិចំ, ឃយ្យុំ បហទលាប្បហាតេទត ពាហិ តិក្កុទត្ត ឯត្តាគំ ឌិចិតក្លុសោឃា ហេតាចំ៎ បរិច្ឆេកេតោ បិហកការេកត បរិច្ឆិត្តិ៍ អឃយយ្យុ ឯកាកបរិច្ឆេកោ៎ ចិឯកាកបរិច្ឆេកោ បត រាកឯឯឌិសោច៎

បប្យាឯត្តិ ទ្ទត្តិឯយំឯតលណ្ឌប្បកេគិ បប្យាឯយំឯ៎ ចំ ចណ្ឌុកេតោ ទត្តិ គាចិបទិក្កាទុគ្គទចលចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា ចិឯយច្ឆិត្តពាហលប្ខុចលណ្ឌឯណ្ឌាគំ៎ អត្តគ្គទេ អឯិតបឹតាគំ អកាេច ជ្ជកុតោត កយុខេតាទុប្ខុគា អព្ភាហតត្វា ឯច្ចាឌិតបលំលបិណ្ឌយិច តិទឯំ តិទោច្ចិ៎ ឌិឯតោ ជ្ជបរិយាឃ ឌិឯាឃ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ ឯទឹទព្ភគ្គទេ ខ្ទិគ្គិ ចតាគយត្តទេ ហកឃញ្ញា ឃកតញ្ញា បដិច្ឆាេកត្វា ឍ្នលព្ភត្តិ ជិចំ៎ បរិច្ឆេកេតោ ចប្យាឯការេកត បរិច្ឆិត្តិ៍ អឃយយ្យុ ឯកាកបរិច្ឆេកោ៎ ចិឯកាកបរិច្ឆេកោ បត រាកឯឯឌិសោច៎

អត្តត្តិ ប្ខុរិឯយ្យុ ទ្ទត្តិឯ ហត្វា, ឍ្នត្តិឃា អទ្ទុចឹឯតិហត្វា ឲកចឹឯតិឃា ជានេតឯ្ទ ឍ្នកក្កា អត្តចទ្ទិ៎ តេកេចំ ចណ្ឌុកេតោ ខេហំ ឯក្លទឯ្ទគាចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា លេហិតកោលិឃំ អាក្ខុខិត្វា ចបិតឹឯច្ឆិត្តឯប្យឯណ្ឌាគំ៎ ឌិឯតោ ខ្ទិឯ្ទ ឌិឯាឯ្ទ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ ជ្ជបរិ កលចាដេក ហេទ្ទុា ច កទឹឯយេក្កុ ចិតិពាគ្គត្វា កលចាដកកទឹឯយក្កុបរិឃេត្ត ឯទឹទព្ភគ្គទេ ជិចំ៎ បរិច្ឆេកេតោ អត្តការេកត បរិច្ឆិត្តិ៍ អឃយយ្យុ ឯកាកបរិច្ឆេកោ៎ ចិឯកាកបរិច្ឆេកោ បត រាកឯឯឌិសោច៎

អត្តក្កុលត្តិ អត្តកោកាទ្ទុាេតឯ្ទ ពាគ្គំ៎ ចំ ចណ្ឌុកេតោ ខេហំ ឌកឹឯិតលិកប្ខុលចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា ឌកឹឯិតលិកប្ខុលឯណ្ឌាគសេច៎ ឌិឯតោ ខ្ទិឯ្ទ ឌិឯាឯ្ទ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ ក្កុតាច្ឆ្យអចទឯ្ទកយ្យុាឌឹតិ កេទាគ្គាគំ ឃគ្គាកឆ្គតការេល ឃគ្គឯ្ទត្តុយិច, ឃគ្គចលកាតិ អត្តកោការេក ឲកេតោ អកច្ឆ្យអគ្គេ អាពាគ្គិត្វា បិកប្ខុច្ឆ្លាគេច្ចុយណ្ឌលកយ្យុ អត្តទា ចំ ឯិច្ឆោត្វា ជិតេច្ចុកា ចិឃ ឲកចឹឯតិឃា ជានេតឯ្ទ អត្តកោកាគំ អត្តទា ជិចំ៎ បរិច្ឆេកេតោ អត្តក្កុលការេកត បរិច្ឆិត្តិ៍ អឃយយ្យុ ឯកាកបរិច្ឆេកោ៎ ចិឯកាកបរិច្ឆេកោ បត រាកឯឯឌិសោច៎

ជ្ជកទិឃត្តិ ជ្ជកទេ កចំ អឯិតបិតលាឃិតឯាឃិចំ៎ ចំ ចណ្ឌុកេតោ អឆ្លោហដំហាទចណ្ឌ៌ ឯណ្ឌាគតេតា បរិយ្យាចទេ ឯិចិលពាគ្គតណ្ឌុលឯណ្ឌាគំ៎ ឌិឯតោ ជ្ជបរិយាឃ ឌិឯាឃ ឌាចំ៎ ឍ្នាកាឯតោ ជ្ជកទេ ជិចំ៎ ជ្ជកទំ គាឃ ជ្ជកេតោ តិប្បិញ្ញ្ហឃយាគយ្យុ អល្លឯាដកយ្យុ យច្ឆ្លោ ឯច្ឆាតេចោដកឯឌិឯំ អត្តបដលំ; ពាហិ យទ្ទុ, អតេគ្គា យំឯកឯព្ភកបលិចេចគកិលិទ្ទុបិចាទកប្បុកឯឌិឯំ, ក្កុទិតបគឯតចយ្យុ

អឌ្ឍត្ថេរសជីវត្ថិបិ ចត្វា ចេតិ; យត្ថ តរក្ខាដកា, ពល្ហប្បាគកា, តាលហឹរកា, ឃ្វចិយុលកា, បដតត្ថឃុត្តកា ខ្ពងេច្ចបយាជិទ្ធត្តិសកុលប្បគេកា កិយឃោ អាកុលញ្ញាកុលិ សណ្ឌសណ្ឌចារិគោ ហុត្វា តិចសត្តិ; ឃេ បិតគេកាឌតាជិបិអ្រចិឌ្ឍយាគេ ខ្លឈ្ឈិត្វា ចិរចត្តា ហគឃយំសំ អភិហតត្តិ, បិតគេកាឌតាជិអគ្គ្លោហរលាគេចលិឃ ច ខ្លដ្ឋិយុលា ហុត្វា បឌយគ្គ្លោហគេ គេ្វ តឃោ អាគលិគេប តុទិតតុទិតា ចិលុយ្យត្តិ; ឃំ គេតសំ កិយឹតំ ឃ្វតិឈទំ, ចច្ចកុប្ង, កិលិតសាលិ, ឃុសាតច្ចា គេហាតិ៍

យត្ថ គេសឃ្យាខាបិ តាយ ចណ្ឌាលកាយក្ខាគេរ ចត្តតិកាឃ តិជាឈសយគេឃ ធ្វលឋុសិតគេក គេគេច ចឃ្សុគេត្ត ខ្លគេពត ចុឃ្យសាតំ យុត្តកឹសចយូអដ្ឋិត្យុព្រលណ្ឌគេលញ្ញអសិឡ្លាលិកគេលិហិតប្បកុតិ តាតាកុលបឌាតំ តិបតិត្វា កដ្ឋយោគកាលុញ្ញត្តំ គ្និហតឹហច្ចគេឃត សឌ្ឍាតកិយិកុលំ ឃ្វរិឃាតបគេចាកសត្តាបកុមិតំ ខ្លបទិ គេបលាបុត្តលគេក យុច្ចាត្តិ អភិតឹលចណ្ហិ បរយជ្ឈក្កគេឆកុដ្ឋិ គេតច ខ្លបកត្តិ ត ជដ្ឋិ អគេហទ្វបតំ អាបឌ្ឍិត្វា តិដ្ឋតិ, បគេកច ឈាឃិតុំ ចា សាឃិតុំ ចា; ឲចគេឃច តាតប្បការបិតគេកាឌតាជិឌត្តឃុសលសញ្ញាល្លិតំ ឌិចញ្ញាហត្តបទិចត្តិតគេលញ្ញអលិលិបលិតុគ្គ តច្ចលាចិកតចណ្ណកត្តរសាជិសយ្យជំ តត្តចាឃលលិឃុចាតចយធុសជិសំ តិបតិត្វា បិត្តគេសយឆ្លាតបលិគេចជិតំ ហុត្វា ខ្លគេរក្កិសត្តាបគេចាកុមិតំ កិយិកុលិកុលំ ខ្លបទ្វបទិ គេបលាបុត្តលកាតិ យុច្ចាត្តិ បរយកសត្តិជ្ឈក្កគេឆកុច្ឆកាចំ អាបឌ្ឍិត្វា តិដ្ឋតិ; ឃំ ឃុត្វាបិ បិតគេកាឌតាជិឃុ អយតុគ្គាតា សណ្ឌាតិ, បគេកច បគ្គាចក្ខុតា អចគេលិគេកត្វា, យត្ថ ច បតិតំ បិតគេកាឌតាជិ បច្ចាឆា ចិកាក់ កច្ឆតិ – ឲក់ កាក់ បិលាកា លាគត្តិ, ឲក់ កាក់ ខ្លគេរក្កិ ឈាគេបតិ, ឲគេកា កាគេកា យុត្តិ គេហាតិ, ឲគេកា កឹសំ, ឲគេកា គេសកាចំ អាបឌ្ឍិត្វា គេសាលិតយំសាជីតិ ខ្លបញ្ញាហឃតិ៍ បរិគេច្ឆគេតា ខ្លគេរបដគេលត គេចច ខ្លគេរិឃកាគេកត ច បរិច្ឆិត្តំ៍ អឃយឃ្ស សកាកបរិគេច្ឆគេកា៍ ចិសកាកបរិគេច្ឆគេកា បត គេកសសជិគេសាច៍

កឹសត្តិ ចច្ចំ៍ តំ ចណ្ណគេតា គេឃកុគេឃ្យត អគ្គ្លោហដាហារចណ្ណគេយច គេហាតិ៍ សណ្ឌាតគេតា ឆ្លកាសសណ្ឌាតំ៍ ជិសគេតា គេហដ្ឋិយាឃ ជិសាឃ ឌាតំ៍ ឆ្លកាសគេតា បក្កាសគេឃ ជិតំ៍ បក្កាសគេឃា តាយ គេហដ្ឋា តាភិបិដ្ឋិកលាកម្វលិតយត្តគេរ អត្តាចសាគេត ខ្លគេឆ្លាគេឆត អដ្ឋក្កលយគេត្តា គេចញ្ញុតាញ្ញត្តកសជិគេសា, យត្ថ គេសឃ្យាខាបិ តាយ ខ្លបទ្វបទិ ក្វយិកាគេក បតិតំ ចគេឃ្សាគក់ ឆ្លកញ្ញត្តត្វា គេហដ្ឋា ក្វយិកាក់ ប្វគេរត្វា តិដ្ឋតិ; ឲចគេឃច ឃំ កិច្ចិ អាយាសគេឃ បតិតំ បិតគេកាឌតាជិក់ ខ្លគេរក្កិតា គេបលុគេដ្ឋហក់ បក្កិ បក្កិ តិសជាឃ បិសិតយិច សលុកាចំ អាបឌ្ឍិត្វា អត្តពិគេលត ឆ្លកញ្ញត្តត្វា ឆ្លកញ្ញត្តត្វា យឌ្ឍិត្វា គេចញ្ញុបគេគ្គា បក្កិបយាតបណ្ហយត្តិកា ចិឃ សត្តិជិតំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ៍ បរិគេច្ឆគេតា បក្កាសឃបដគេលត គេចច កឹសកាគេកត ច បរិច្ឆិត្តំ៍ អឃយឃ្ស សកាកបរិគេច្ឆគេកា៍ ចិសកាកបរិគេច្ឆគេកា បត គេកសសជិគេសាច៍

យត្តលុក្កត្តិ ឃឹសកដាហឌ្ឍត្តគេរ ជិតបិឌ្ឍារាសិ៍ តំ ចណ្ណគេតា គេសតំ អហិច្ឆត្តកបិណ្ឌិកចណ្ហំ, ជឆិកាចំ អសយ្យត្តជ្ជលិរចណ្ហត្តិបិ ចត្វា ចេតិ៍ សណ្ឌាតគេតា ឆ្លកាសសណ្ឌាតំ៍ ជិសគេតា ខ្លបរិយាឃ ជិសាឃ ឌាតំ៍ ឆ្លកាសគេតា ឃឹសកដាហឌ្ឍត្តគេរ ចត្តាគេរា សិគ្គិតិយគេក្កិ តិឃ្សាឃ សគេយាឆាគេតត្វា ឈបិតា ចត្តាគេរា បិដ្ឋបិណ្ឌា ចិឃ សគេយាហិតំ តិដ្ឋតិ៍ បរិគេច្ឆគេតា ឃឹសកដាហឃ្ស អឌ្ឍត្តរតគេលហិ គេចច យត្តលុក្កកាគេកត ច បរិច្ឆិត្តំ៍ អឃយឃ្ស សកាកបរិគេច្ឆគេកា៍ ចិសកាកបរិគេច្ឆគេកា បត គេកសសជិគេសាច៍

បិត្តត្តិ គេ្វ បិត្តាតិ – ពាដ្ឋបិត្តញ្ញា អពាដ្ឋបិត្តញ្ញា៍ តត្ថ ពាដ្ឋបិត្តំ ចណ្ណគេតា ពាហលយធុកគេតលចណ្ហំ, អពាដ្ឋបិត្តំ យិលិតអាកុលិតបុប្ឋចណ្ហំ៍ តំ

សណ្ឋានតោ ឧភយម្បិ ឱកាសសណ្ឋានំ។ ទិសតោ ពទ្ធបិត្តំ ឧបរិមាយ ទិសាយ ជាតំ, ឥតរំ ទ្វីសុ ទិសាសុ ជាតំ។ ឱកាសតោ អពទ្ធបិត្តំ ឋបេត្វា កេសលោមទន្តនខានំ មំសវិនិមុត្តដ្ឋានញ្ចេវ ថទ្ធសុក្ខចម្មញ្ច ឧទកមិវ តេលពិន្ទុ អវសេសសរីរំ ព្យាបេត្វា ឋិតំ, យម្ហិ កុបិតេ អក្ខីនិ បីតកានិ ហោន្តិ ភមន្តិ, គត្តំ កម្បតិ កណ្ឌូយតិ។ ពទ្ធបិត្តំ ហទយបប្ផាសានមន្តរេ យកនមំសំ និស្សាយ បតិដ្ឋិតេ មហាកោសាតកីកោសកសទិសេ បិត្តកោសកេ ឋិតំ, យម្ហិ កុបិតេ សត្តា ឧម្មត្តកា ហោន្តិ, វិបល្លត្ថចិត្តា ហិរោត្តប្បំ ឆឌ្ឌេត្វា អកាតព្វំ ករោន្តិ, អភាសិតព្វំ ភាសន្តិ, អចិន្តិតព្វំ ចិន្តេន្តិ។ បរិច្ឆេទតោ បិត្តភាគេន បរិច្ឆិន្នំ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

សេម្ហន្តិ សរីរព្ភន្តរេ ឯកបត្តបូរប្បមាណំ សេម្ហំ។ តំ វណ្ណតោ សេតំ នាគពលបណ្ណរសវណ្ណំ។ សណ្ឋានតោ ឱកាសសណ្ឋានំ។ ទិសតោ ឧបរិមាយ ទិសាយ ជាតំ។ ឱកាសតោ ឧទរបដលេ ឋិតំ, យំ ភត្តបានំ អជ្ឈោហរណកាលេ សេយ្យថាបិ នាម ឧទកេ សេវាលបណកំ កដ្ឋេ វា កថលេ វា បតន្តេ ឆិជ្ជិត្វា ទ្វិធា ហុត្វា បុន អជ្ឈោត្ថរិត្វា តិដ្ឋតិ, ឯវមេវ ភត្តបានេ និបតន្តេ ឆិជ្ជិត្វា ទ្វិធា ហុត្វា បុន អជ្ឈោត្ថរិត្វា តិដ្ឋតិ; យម្ហិ ច មន្ទីភូតេ បក្កគណ្ឌោ វិយ បូតិកុក្កុដណ្ឌមិវ ច ឧទរំ បរមជេគុច្ឆំ កុណបគន្ធំ ហោតិ; តតោ ឧគ្គតេន ច គន្ធេន ឧទ្ទេកោបិ មុខម្បិ ទុគ្គន្ធំ បូតិកុណបសទិសំ ហោតិ; សោ ច បុរិសោ ‘អបេហិ, ទុគ្គន្ធំ វាយសី’តិ វត្តព្វតំ អាបជ្ជតិ; យញ្ច វឌ្ឍិត្វា ពហលត្តមាបន្នំ បិធានផលកមិវ វច្ចកុដិយា ឧទរបដលស្ស អព្ភន្តរេយេវ កុណបគន្ធំ សន្និរុម្ភិត្វា តិដ្ឋតិ។ បរិច្ឆេទតោ សេម្ហភាគេន បរិច្ឆិន្នំ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

បុព្វោតិ បូតិលោហិតវសេន បវត្តបុព្វោ។ សោ វណ្ណតោ បណ្ឌុបលាសវណ្ណោ, មតសរីរេ បន បូតិពហលាចាមវណ្ណោ ហោតិ។ សណ្ឋានតោ ឱកាសសណ្ឋានោ។ ទិសតោ ទ្វីសុ ទិសាសុ ជាតោ។ ឱកាសតោ បន បុព្វស្ស ឱកាសោ នាម និពទ្ធោ នត្ថិ យត្ថ សោ សន្និចិតោ តិដ្ឋេយ្យ; យត្រ យត្រ បន ខាណុកណ្ដកប្បហរណគ្គិជាលាទីហិ អភិហតេ សរីរប្បទេសេ លោហិតំ សណ្ឋហិត្វា បច្ចតិ, គណ្ឌបីឡកាទយោ វា ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្រ តត្រេវ តិដ្ឋតិ។ បរិច្ឆេទតោ បុព្វភាគេន បរិច្ឆិន្នោ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

លោហិតន្តិ ទ្វេ លោហិតានិ – សន្និចិតលោហិតញ្ច សំសរណលោហិតញ្ច។ តត្ថ សន្និចិតលោហិតំ វណ្ណតោ និបក្កពហលលាខារសវណ្ណំ, សំសរណលោហិតំ អច្ឆលាខារសវណ្ណំ។ សណ្ឋានតោ ឧភយម្បិ ឱកាសសណ្ឋានំ។ ទិសតោ សន្និចិតលោហិតំ ឧបរិមាយ ទិសាយ ជាតំ, ឥតរំ ទ្វីសុ ទិសាសុ ជាតំ។ ឱកាសតោ សំសរណលោហិតំ, ឋបេត្វា កេសលោមទន្តនខានំ មំសវិនិមុត្តដ្ឋានញ្ចេវ ថទ្ធសុក្ខចម្មញ្ច, ធមនិជាលានុសារេន សព្វំ ឧបាទិន្នកសរីរំ ផរិត្វា ឋិតំ; សន្និចិតលោហិតំ យកនដ្ឋានស្ស ហេដ្ឋាភាគំ បូរេត្វា ឯកបត្តបូរមត្តំ វក្កហទយយកនបប្ផាសានិ ថោកំ ថោកំ បគ្ឃរន្តំ វក្កហទយយកនបប្ផាសានំ តេមយមានំ ឋិតំ។ តស្មិំ ហិ វក្កហទយាទីនិ អតេមេន្តេ សត្តា បិបាសិតា ហោន្តិ។ បរិច្ឆេទតោ លោហិតភាគេន បរិច្ឆិន្នំ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

សេទោតិ លោមកូបាទីហិ បគ្ឃរណកអាបោធាតុ។ សោ វណ្ណតោ វិប្បសន្នតិលតេលវណ្ណោ។ សណ្ឋានតោ ឱកាសសណ្ឋានោ។ ទិសតោ ទ្វីសុ

ឌិឍាបុ ឌារេតា៉ ឍ្លកាឍរេតា រេឍឥរេឍ្យាកាេឍា ភាយ ត៌ពារេ្ឌា ភត្តិ, ឃត្ត រេឍា រេលិហិត៌ ចិឃ ឍគា ពិរេ្ឌឃ្យ; ឃគា បភ អក្កិឍត្តាបឍ្វទិឃឍត្តាទ៍បិពា្យចិការេទាឌីហិ ឍទឹទ៌ ឍត្តប្យតិ ពគា ្កឥកេតា អឍ្ឍាឮហយត្តចិឍយឌ្ឋិត្តកិឍយ្ហឮអាលក្យប្រកាឮអកលិរេបិ ចិឃ ឍឍ្ឍរេការេឍលិយក្បចិចរេទហិ បល្លស្ទតិ៉ ពឍ្ឍា ពឍ្យ ឍណ្ឌាតយ្បិ រេការេឍលិយក្បចិចទាត៌រេឃច ចរេឍត រេចឌិពឍ្ឍា៉ រេឍឥបទិក្កលាក្យាកាត ច រេឃាកិតា រេការេឍលិយក្បចិចរេទ ប្ទរេទត្វា ឌិពចរេឍរេតច រេឍរេគា យតឍិកាពរេឍ្ឍា៉ បទិរេឆ្ឋឥរេតា រេឍឥការេកត បទិឌ្ឋិរេត្កា៉ អឃយឍ្យ ឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា៉ ចិឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា បភ រេការេឍឍឌិរេឍាច៉

រេយរេគាតិ ឌិតឍិរេតរេហា៉ រេឍា ចណ្ហរេតា ឋាលិពហលិឌ្ឌិចរេណ្ហា៉ ឍណ្ឌាតរេតា ឆ្វលឍទឹរេឍ្យ ពាច ចយ្ហប៌ឍត្តរេទ ចបិពហលិឌ្ឌិចណ្ហក្យក្បលបិរេលិពិកឍណ្ឌារេតា រេហាតិ, កិឍឍទឹរេឍ្យ ឌឈ្លប៌ឍ៌ ្កាទ្យប៌ឍ៌ បិឌ្ឌិកណ្ឌកតិឍ្បិត៌ បិឌ្ឌប៌ឍ៌ ្កឥទចឌ្ឌិប៌ឍត្តិ ឲពាតិ តិឍ្យាឃ ឌិក្យហ៌ ពិក្យហ៌ កត្វា ចបិពហលិឌ្ឌិចណ្ហក្យក្បលបិរេលិពិកឍណ្ឌារេតា៉ ឌិឍរេតា ខ្ចឹឍ្ប ឌិឍាបុ ឌារេតា៉ ឍ្លកាឍរេតា ឆ្វលឍ្យ ឍកលឍទឹទ៌ ឋទិត្វា, កិឍឍ្យ ឌឈ្លប៌ឍាឌីតិ តិឍ្យាឃ ឌិរេតា, ឃ៌ ឍិរេតហឍឌ្ឍ កពយ្បិ បរេយរេឌក្យឆ្កត្វា រេតច យ្ឌឌ្តិ រេពលត្តាឃ, ត តាឍារេពលិឌីត៌ អត្តាឃ កណ្ឌក្តិ៉ បទិរេឆ្ឋឥរេតា រេហឌ្ឍា ប៌រេឍត, ្កបទិ ចរេយ្ហត, ពិទិឃ៌ រេយឥការេកត បទិឌ្ឋិរេត្កា៉ អឃយឍ្យ ឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា៉ ចិឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា បភ រេការេឍឍឌិរេឍាច៉

អឍ្ស្យតិ អក្លិហិ បក្ខរេណកអារេបិឆាព្យ៉ ព៌ ចណ្ហរេតា ចិប្យឍត្កពិលរេពលចណ្ហិ៉ ឍណ្ឌាតរេតា ឍ្លកាឍឍណ្ឌាត៌ ឌិឍរេតា ្កបទិយាឃ ឌិឍាឃ ឌាព៌៉ ឍ្លកាឍរេតា អក្លិក្បបរេកាឍ្ប ឌិព៌៉ ត រេចព៌ បិត្តរេការេឍរេក បិត្តយិច អក្លិក្បបរេកាឍ្ប ឍគា ឍត្កិចិព៌ ពិឌ្ឌតិ; ឃគា បភ ឍត្តា រេឍាយតឍ្យឌាតា យហាហឍិព៌ ហឍត្តិ, រេគាយតឍ្យឌាតា រេទាឥត្តិ បទិរេឥចត្តិ ពឆាទ្វប៌ ចិឍកាកាហាទ៌ អាហទត្តិ, ឃគា ច រេតឍ៌ អក្លិតិ ឆ្វយរេឌប៌ឍ្បកាឌីហិ អតិហឍ្ឍាត្តិ, ពគា ឲរេពហិ រេឍាយតឍ្យរេគាយតឍ្យចិឍកាកាហាទ៍ទាព្វហិ ឍយ្ឌហិត្វា អក្លិក្បបរេក ប្ទរេទត្វា ពិឌ្ឌតិ ចា បល្លស្ទតិ ចា៉ អឍ្ស្យបទិក្កលាក្យាកាត បភ រេឃាកិតា អក្លិក្បបរេក ប្ទរេទត្វា ឌិពចរេឍរេតច បទិក្កលិក្យាឍ្ឍា៉ បទិរេឆ្ឋឥរេតា អឍ្ស្យការេកត បទិឌ្ឋិត្កា៉ អឃយឍ្យ ឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា៉ ចិឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា បភ រេការេឍឍឌិរេឍាច៉

ចឍាតិ ចិលឹតរេឍ្កហា៉ ឍា ចណ្ហរេតា តាឮឍ្ឍរេកទរេពលចណ្ហា, អាចារេយ អាឍិត្តរេពលចណ្ហាពិបិ ចត្វិ ចឌ្ឌតិ៉ ឍណ្ឌាតរេតា ត្យាកការេល បឍទ៍ត្កាឥកឍ្យ ្កបទិ បទិត្កយត្តឍិរេតហពិត្ទចិឍឌឍណ្ឌាតា៉ ឌិឍរេតា ខ្ចឹឍ្ប ឌិឍាបុ ឌាតា៉ ឍ្លកាឍរេតា រេឃក្យរេឃ្យត ហត្តពលហត្តបិឌ្ឌិបិឥពលបិឥបិឌ្ឌិតាឍាបុឌតលិឌអ៌ឍក្យរេឌឍ្ប ឌិតា៉ ត រេចឍា ឲរេពឍ្ប ឍ្លកាឍរេឍ្ប ឍគា ចិលឹតាច ហ្យត្វា ពិឌ្ឌតិ; ឃគា បភ អក្កិឍត្តាបឍ្វទិឃឍត្តាទ៍បិពា្យចិឍកាកឆាព្យចិឍការេកហិ រេព បរេឥឍា ្កឍ្ហា ឌាតា រេហាត្តិ, ពគា ពត្ត ត្យាកការេល បឍទ៍ត្កាឥក្បបទិ ឍិរេតហពិត្ទចិឍរេឌា ចិឃ ឍ្ឍរេតា ចិរេតា ច ឍ៌ឍទតិ៉ បទិរេឆ្ឋឥរេតា ចឍាការេកត បទិឌ្ឋិត្កា ៉ អឃយឍ្យា ឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា៉ ចិឍកាកបទិរេឆ្ឋរេគា បភ រេការេឍឍឌិរេឍាច៉

រេលឮឍ្លតិ អរេត្តាយុរេល រេឋណយិឍ្យា អារេបិឆាព្យ៉ រេឍា ចណ្ហរេតា រេឍរេតា រេឋណចរេណ្ហា៉ ឍណ្ឌាតរេតា ឍ្លកាឍឍណ្ឌារេតា, រេឋណឍណ្ឌាតរេតាពិបិ ចត្វិ ចឌ្ឌតិ៉ ឌិឍរេតា ្កបទិយាឃ ឌិឍាឃ ឌារេតា៉ ឍ្លកាឍរេតា ្កឥកាហិ ករេបិលបរេឍ្យហិ ឍ្លក្យឃ្យាឌិច្យាឃ ឌិរេតា៉ ត

ចេស ឯត្ថ សទា សន្និចិតោ ហុត្វា តិដ្ឋតិ។ យទា បន សត្តា តថារូបំ អាហារំ បស្សន្តិ វា សរន្តិ វា ឧណ្ហតិត្តកដុកលោណម្ពិលានំ វា កិញ្ចិ មុខេ ឋបេន្តិ, យទា វា នេសំ ហទយំ អាកិលាយតិ, កិស្មិញ្ចិទេវ វា ជិគុច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, តទា ខេឡោ ឧប្បជ្ជិត្វា ឧភោហិ កបោលបស្សេហិ ឱរុយ្ហ ជិវ្ហាយ សណ្ឋាតិ។ អគ្គជិវ្ហាយ តនុកោ ហោតិ, មូលជិវ្ហាយ ពហលោ; មុខេ បក្ខិត្តញ្ច បុថុកំ វា តណ្ឌុលំ វា អញ្ញំ វា កិញ្ចិ ខាទនីយំ, នទីបុឡិនេ ខតកូបកសលិលំ វិយ, បរិក្ខយំ អគច្ឆន្តោវ តេមេតុំ សមត្ថោ ហោតិ។ បរិច្ឆេទតោ ខេឡភាគេន បរិច្ឆិន្នោ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

សិង្ឃាណិកាតិ មត្ថលុង្គតោ បគ្ឃរណកអសុចិ។ សា វណ្ណតោ តរុណតាលដ្ឋិមិញ្ជវណ្ណា។ សណ្ឋានតោ ឱកាសសណ្ឋានា។ ទិសតោ ឧបរិមាយ ទិសាយ ជាតា។ ឱកាសតោ នាសាបុដេ បូរេត្វា ឋិតា។ ន ចេសា ឯត្ថ សទា សន្និចិតា ហុត្វា តិដ្ឋតិ; អថ ខោ យថា នាម បុរិសោ បទុមិនិបត្តេ ទធិំ ពន្ធិត្វា ហេដ្ឋា កណ្ដកេន វិជ្ឈេយ្យ, អថ តេន ឆិទ្ទេន ទធិមុត្តំ គឡិត្វា ពហិ បតេយ្យ, ឯវមេវ យទា សត្តា រោទន្តិ វា វិសភាគាហារឧតុវសេន វា សញ្ជាតធាតុក្ខោភា ហោន្តិ, តទា អន្តោសីសតោ បូតិសេម្ហភាវមាបន្នំ មត្ថលុង្គំ គឡិត្វា តាលុមត្ថកវិវរេន ឱតរិត្វា នាសាបុដេ បូរេត្វា តិដ្ឋតិ បគ្ឃរតិ វា។ សិង្ឃាណិកា បរិគ្គណ្ហកេន បន យោគិនា នាសាបុដេ បូរេត្វា ឋិតាវ បរិគ្គហេតព្ពា។ បរិច្ឆេទតោ សិង្ឃាណិកាភាគេន បរិច្ឆិន្នា។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

លសិកាតិ សរីរសន្ធីនំ អព្ភន្តរេ បិច្ឆិលកុណបំ។ សា វណ្ណតោ កណិការនិយ្យាសវណ្ណា។ សណ្ឋានតោ ឱកាសសណ្ឋានា។ ទិសតោ ទ្វីសុ ទិសាសុ ជាតា។ ឱកាសតោ អដ្ឋិសន្ធីនំ អព្ភញ្ជនកិច្ចំ សាធយមានា អសីតិសតសន្ធីនំ អព្ភន្តរេ ឋិតា។ យស្ស ចេសា មន្ទា ហោតិ, តស្ស ឧដ្ឋហន្តស្ស និសីទន្តស្ស អភិក្កមន្តស្ស បដិក្កមន្តស្ស សមិញ្ជេន្តស្ស បសារេន្តស្ស អដ្ឋិកានិ កដកដាយន្តិ, អច្ឆរាសទ្ទំ ករោន្តា វិយ សញ្ចរន្តិ, ឯកយោជនទ្វិយោជនមត្តម្បិ អទ្ធានំ គតស្ស វាយោធាតុ កុប្បតិ, គត្តានិ ទុក្ខន្តិ។ យស្ស បន ពហុកា ហោតិ តស្ស ឧដ្ឋាននិសជ្ជាទីសុ ន អដ្ឋីនិ កដកដាយន្តិ, ទីឃម្បិ អទ្ធានំ គតស្ស ន វាយោធាតុ កុប្បតិ, ន គត្តានិ ទុក្ខន្តិ។ បរិច្ឆេទតោ លសិកាភាគេន បរិច្ឆិន្នា។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

មុត្តន្តិ វណ្ណតោ មាសខារោទកវណ្ណំ។ សណ្ឋានតោ អធោមុខឋបិតឧទកកុម្ភអព្ភន្តរគតឧទកសណ្ឋានំ។ ទិសតោ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ ជាតំ។ ឱកាសតោ វត្ថិស្ស អព្ភន្តរេ ឋិតំ។ វត្ថិ នាម វត្ថិបុដោ វុច្ចតិ, យត្ថ ចន្ទនិកាយ បក្ខិត្តអមុខរវណឃដេ ចន្ទនិការសោ បវិសតិ, ន ចស្ស បវិសនមគ្គោ បញ្ញាយតិ; ឯវមេវ សរីរតោ មុត្តំ បវិសតិ, ន ចស្ស បវិសនមគ្គោ បញ្ញាយតិ, និក្ខមនមគ្គោ បន បាកដោ ហោតិ; យស្មិញ្ច មុត្តស្ស ភរិតេ 'បស្សាវំ ករោមា'តិ សត្តានំ អាយូហនំ ហោតិ។ បរិច្ឆេទតោ វត្ថិអព្ភន្តរេន ចេវ មុត្តភាគេន ច បរិច្ឆិន្នំ។ អយមស្ស សភាគបរិច្ឆេទោ។ វិសភាគបរិច្ឆេទោ បន កេសសទិសោវ។

ឯវញ្ហិ កេសាទិកេ កោដ្ឋាសេ វណ្ណសណ្ឋានទិសោកាសបរិច្ឆេទវសេន វវត្ថបេត្វា អនុបុព្ពតោ នាតិសីឃតោ នាតិសណិកតោតិអាទិនា នយេន វណ្ណសណ្ឋានគន្ធាសយោកាសវសេន បញ្ចធា 'បដិក្កូលំ បដិក្កូលំ'តិ មនសិករោតោ

ປຓ຺ຓຕ຺ຕິສມຕິກ຺ກມວເສນ, ເສຢ຺ຢຖາປິ ຈກ຺ຂຸມໂຕ ປຸຣິສສ຺ສ ທ຺ວຕ຺ຕິໍສວຓ຺ຓານໍ ກຸສຸມານໍ ເອກສຸຕ຺ຕກຄນ຺ຖິຕໍ ມາລໍ ໂອໂລເກນ຺ຕສ຺ສ ສພ຺ພປຸປ຺ຜານິ ອປຸພ຺ພາປຣິຢມິວ ປາກຏານິ ໂຫນ຺ຕິ, ເອວເມວ “ອຕ຺ຖິ ອິມສ຺ມິໍ ກາເຢ ເກສາ”ຕິ ອິມໍ ກາຢໍ ໂອໂລເກນ຺ຕສ຺ສ ສພ຺ເພ ເຕ ຘມ຺ມາ ອປຸພ຺ພາປຣິຢມິວ ປາກຏາ ໂຫນ຺ຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ມນສິກາຣໂກສລ຺ລກຖາຢໍ “ອາທິກມ຺ມິກສ຺ສ ຫິ ‘ເກສາ’ຕິ ມນສິກໂຣໂຕ ມນສິກາໂຣ ຄນ຺ຕ຺ວາ ‘ມຸຕ຺ຕ’ນ຺ຕິ ປທໍ ປຣິໂຢສານໂກຏ຺ຐາສເມວ ອາຫຈ຺ຈ ຕິຏ຺ຐຕີ”ຕິ.

ສເຈ ປນ ພຫິທ຺ຘາປິ ມນສິກາຣໍ ອຸປສໍຫຣຕິ, ອຖສ຺ສ ເອວໍ ສພ຺ພໂກຏ຺ຐາເສສຸ ປາກຏີຠູເຕສຸ ອາຫິຓ຺ຑນ຺ຕາ ມນຸສ຺ສຕິຣຈ຺ຉານາທໂຢ ສຕ຺ຕາກາຣໍ ວິຊຫິຕ຺ວາ ໂກຏ຺ຐາສຣາສິວເສເນວ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ; ເຕຫິ ຈ ອຊ຺ຌໂຫຣິຢມານໍ ປານໂຠຊນາທິ ໂກຏ຺ຐາສຣາສິມ຺ຫິ ປກ຺ຂິປິຢມານມິວ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ອຖສ຺ສ ອນຸປຸພ຺ພມຸຎ຺ຈນາທິວເສນ ‘ປຏິກ຺ກູລາ ປຏິກ຺ກູລາ’ຕິ ປຸນປ຺ປຸນໍ ມນສິກໂຣໂຕ ອນຸກ຺ກເມນ ອປ຺ປນາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ.

ຕຕ຺ຖ ເກສາທີນໍ ວຓ຺ຓສຓ຺ຐານທິໂສກາສປຣິຈ຺ເຉທວເສນ ອຸປຏ຺ຐານໍ ອຸຄ຺ຄຫນິມິຕ຺ຕໍ, ສພ຺ພາກາຣໂຕ ປຏິກ຺ກູລວເສນ ອຸປຏ຺ຐານໍ ປຏິຠາຄນິມິຕ຺ຕໍ. ຕໍ ປຸນປ຺ປຸນໍ ອາເສວນ຺ຕສ຺ສ ມນສິກໂຣນ຺ຕສ຺ສ ຕກ຺ກາຫຕໍ ວິຕກ຺ກາຫຕໍ ກໂຣນ຺ຕສ຺ສ ຈຕ຺ຕາໂຣ ຂນ຺ຘາ ປຏິກ຺ກູລາຣມ຺ມຓາ ໂຫນ຺ຕິ, ປຐມຊ຺ຌານວເສນ ອປ຺ປນາ ປວຕ຺ຕຕິ. ປຸພ຺ພຠາເຄ ປຣິກມ຺ມຸປຈາຣຈິຕ຺ຕານິ ສວິຕກ຺ກສວິຈາຣານິ ສປ຺ປີຕິການິ ໂສມນສ຺ສສຫຄຕານິ ປຏິກ຺ກູລນິມິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓານິ; ອປ຺ປນາປິ ສວິຕກ຺ກສວິຈາຣາ ສປ຺ປີຕິກາ ໂສມນສ຺ສສຫຄຕາ ຈ. ກາມຎ຺ເຈຕ຺ຖ ປນ ມຫຄ຺ຄຕາ ຣູປາວຈຣາ ໂຫນ຺ຕິ. ປຏິກ຺ກູເລປິ ຈ ເອຕສ຺ມິໍ ອາຣມ຺ມເຓ ອານິສໍສທສ຺ສາວິຕາຢ ໂສມນສ຺ສໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ເອກຕ຺ຕາຣມ຺ມຓພເລເນວ ວາ ຕໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ທຸຕິຢຊ຺ຌານາທີນິ ປເນຕ຺ຖ ນ ນິພ຺ພຕ຺ຕນ຺ຕິ. ກສ຺ມາ? ໂອຬາຣິກຕ຺ຕາ. ເອກຕ຺ຕາຣມ຺ມຓໍ ໂອຬາຣິກໍ. ວິຕກ຺ກພເລເນວ ຈິຕ຺ເຕກຄ຺ຄຕາ ຊາຢຕິ, ນ ວິຕກ຺ກສມຕິກ຺ກເມນາຕິ. ອຢໍ ຕາວ ສມຖວເສນ ກມ຺ມຏ຺ຐານກຖາ.

ອວິເສສໂຕ ປນ ນານາກາຣວເສນ ເອວໍ ເວທິຕພ຺ພໍ – ອິທຎ຺ຫິກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ຠາເວຕຸກາເມນ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ອຸຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ສຊ຺ຌາຢກາເລ ເອວ ເກສາທີນໍ ວຓ຺ຓນິມິຕ຺ຕສຓ຺ຐານນິມິຕ຺ຕທິສານິມິຕ຺ໂຕກາສນິມິຕ຺ຕປຣິຈ຺ເຉທນິມິຕ຺ຕານິ ວາຈາຢ ເປິເຉຕ຺ວາ ເປິເຉຕ຺ວາ ເອເກກໂກຏ຺ຐາເສ ‘ອຢໍ ເອຕໍສທິກ຺ໂກ’ຕິ ຕິວິເຉນ ສຊ຺ຌາໂຢ ກາຕພ຺ໂພ. ກຖໍ? ຕຈປຎ຺ຈເກ ຕາວ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນເຢເນວ ອນຸໂລມໂຕ ປຎ຺ຈາຫໍ, ປຏິໂລມໂຕ ປຎ຺ຈາຫໍ, ອນຸໂລມປຏິໂລມໂຕ ປຎ຺ຈາຫນ຺ຕິ ອຑ຺ຒມາສໍ ສຊ຺ຌາໂຢ ກາຕພ຺ໂພ. ຕໂຕ ອາຈຣິຢສ຺ສ ສນ຺ຕິກໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ວກ຺ກປຎ຺ຈກໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫິຕ຺ວາ ຕເຖວ ອຑ຺ຒມາສໍ ສຊ຺ຌາໂຢ ກາຕພ຺ໂພ. ຕໂຕ ເຕ ທສປິ ໂກຏ຺ຐາເສ ເອກໂຕ ກຕ຺ວາ ອຑ຺ຒມາສໍ. ປຸນ ປປ຺ຜາສປຎ຺ຈກາທີສຸປິ ເອເກກໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫິຕ຺ວາ ອຑ຺ຒມາສໍ. ຕໂຕ ເຕ ປຎ຺ຈທສປິ ໂກຏ຺ຐາເສ ອຑ຺ຒມາສໍ. ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄປຎ຺ຈກໍ ອຑ຺ຒມາສໍ. ຕໂຕ ເຕ ວີສຕິປິ ໂກຏ຺ຐາເສ ອຑ຺ຒມາສໍ. ເມທຉກ຺ກໍ ອຑ຺ຒມາສໍ. ຕໂຕ ເຕ ຉພ຺ພີສຕິປິ ໂກຏ຺ຐາເສ ເອກໂຕ ກຕ຺ວາ ອຑ຺ຒມາສໍ. ມຸຕ຺ຕຉກ຺ກໍ ອຑ຺ຒມາສໍ. ຕໂຕ ສພ຺ເພປິ ທ຺ວຕ຺ຕິໍສ ໂກຏ຺ຐາເສ ເອກໂຕ ກຕ຺ວາ ອຑ຺ຒມາສນ຺ຕິ ເອວໍ ຉ ມາເສ ສຊ຺ຌາໂຢ ກາຕພ຺ໂພ.

ຕຕ຺ຖ – ອຸປນິສ຺ສຢສມ຺ປນ຺ນສ຺ສ ສປ຺ປຎ຺ຎສ຺ສ ຕິກ຺ຂໂຕ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ເສວ ໂກຏ຺ຐາສາ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ, ເອກຈ຺ຈສ຺ສ ນ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ. ເຕນ ‘ນ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕີ’ຕິ ວີຣິຢໍ ນ ວິສ຺ສຊ຺ເຊຕພ຺ພໍ. ຢຕ຺ຕກາ ໂກຏ຺ຐາສາ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕິ ຕຕ຺ຕເກ ຄເຫຕ຺ວາ ສຊ຺ຌາໂຢ ກາຕພ຺ໂພ. ເອວໍ ກມ຺ມຏ຺ຐານໍ ກເຖນ຺ເຕນ ປນ ເນວ ປຎ຺ຎາວໂຕ ນ ມນ຺ທປຎ຺ຎສ຺ສ ວເສນ ກເຖຕພ຺ພໍ, ມຊ຺ຌິມປຎ຺ຎສ຺ສ ວເສນ ກເຖຕພ຺ພໍ. ມຊ຺ຌິມປຎ຺ຎສ຺ສ ຫິ ວເສນ ອາຈຣິຢາ ຉຫິ ມາເສຫິ

បរិច្ឆិន្នត្តា តត្ថ ឧបយិស្ស។ យស្ស បន ឯត្តាវតាបិ កោដ្ឋាសា បាកដា ន ហោន្តិ, តេន តតោ បរម្បិ សញ្ញាយោ កាតព្វា ឯវ; តោ ច ថោ អបរិច្ឆិន្នត្តា, ល ល យាវេស បរិច្ឆិន្នត្តាច កាតព្វា។

សញ្ញាយំ ករោន្តេន វណ្ណា ន បច្ចេក្ខិតព្វា, ន លក្ខណំ មនសិកាតព្វំ, កោដ្ឋាសវសេនេវ សញ្ញាយោ កាតព្វា។ អាចរិយេនាបិ 'វណ្ណវសេន សញ្ញាយំ ករោហី'តិ និយមេត្វា ន កថេតព្វំ។ និយមេត្វា កថិតេ កោ ទោសោតិ? សម្មត្តិយម្បិ វិបត្តិសញ្ញាអាបជ្ជតិ។ សចេ ហិ អាចរិយេន 'វណ្ណវសេន សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វុត្តេ ឋាយស្ស កិច្ចតោ តថា ករោន្តស្ស កម្មដ្ឋានំ វណ្ណតោ ន ឧបដ្ឋាតិ, បដិក្កូលវសេន វា ធាតុវសេន វា ឧបដ្ឋាតិ, អថស្ស 'ន ឥទំ កម្មដ្ឋានំ វិលក្ខណ'ន្តិ សញ្ញា ហោតិ, អាចរិយេន កថិតមេវ ករេប្បត្វា គណ្ហាតិ។ 'បដិក្កូលវសេន សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វុត្តេបិ សចេ តស្ស តថា ករោន្តស្ស បដិក្កូលតោ ន ឧបដ្ឋាតិ, វណ្ណវសេន វា ធាតុវសេន វា ឧបដ្ឋាតិ, អថស្ស 'នយិទំ កម្មដ្ឋានំ វិលក្ខណ'ន្តិ សញ្ញា ហោតិ, អាចរិយេន កថិតមេវ ករេប្បត្វា គណ្ហាតិ។ 'ធាតុវសេន តំ សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វុត្តេបិ សចេ តស្ស តថា ករោន្តស្ស ធាតុតោ ន ឧបដ្ឋាតិ, វណ្ណវសេន វា បដិក្កូលវសេន វា ឧបដ្ឋាតិ, អថស្ស 'នយិទំ កម្មដ្ឋានំ វិលក្ខណ'ន្តិ សញ្ញា ហោតិ, អាចរិយេន កថិតមេវ ករេប្បត្វា គណ្ហាតិ។ អយំ អាចរិយេន និយមេត្វា កថិតេ ទោសោ។

កិន្តិ បន វត្តព្វោ ហោតីតិ? 'កោដ្ឋាសវសេន សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វត្តព្វោ។ កថំ? 'កេសកោដ្ឋាសោ លោមកោដ្ឋាសោតិ សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វត្តព្វោ។ សចេ បនស្ស ឯវំ កោដ្ឋាសវសេន សញ្ញាយំ ករោន្តស្ស វណ្ណតោ ឧបដ្ឋាតិ, អថានេន ឱវាទាចរិយស្ស អាចិក្ខិតព្វំ – 'អហំ ញត្តិសាការេ កោដ្ឋាសវសេន សញ្ញាយំ ករោមិ; មយ្ហំបន វណ្ណតោ ឧបដ្ឋាតី'តិ។ អាចរិយេន 'កម្មដ្ឋានំ ឥទំ អកម្មដ្ឋានំ, វិលក្ខណំ ឯត'ន្តិ ន វិសំវាទេតព្វំ។ 'សាធុ, សប្បុរិស, បុព្វេ តយា វណ្ណកសិណេ បរិកម្មំ កតបុព្វំ ភវិស្សតិ។ ឯតទេវ កម្មដ្ឋានំ តុយ្ហសប្បាយំ។ វណ្ណវសេនេវ សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វត្តព្វោ។ តេនាបិ វណ្ណវសេនេវ សញ្ញាយោ កាតព្វា។

សោ ឯវំ ករោន្តោ អញ្ញត្តំ នីលកំ បីតកំ លោហិតកំ ឱទាតកន្តិ ចត្តារិ វណ្ណកសិណានិ លភតិ។ កថំ? តស្ស ហិ កេសលោមបិត្តេសុ ចេវ អក្ខីនំ កាឡកដ្ឋានេ ច វណ្ណំ 'នីលំ នីល'ន្តិ មនសិករោន្តស្ស ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ឧប្បជ្ជន្តិ; ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ មេទស្មិំ បន អក្ខីនំ បីតកដ្ឋានេ ច វណ្ណំ 'បីតកំ បីតក'ន្តិ មនសិករោន្តស្ស ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ឧប្បជ្ជន្តិ; ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ មំសលោហិតេសុ បន អក្ខីនំ រត្តដ្ឋានេ ច វណ្ណំ 'លោហិតកំ លោហិតក'ន្តិ មនសិករោន្តស្ស ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ឧប្បជ្ជន្តិ; ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ នខទន្តចម្មអដ្ឋីសុ បន អក្ខីនំ បណ្ឌរដ្ឋានេ ច វណ្ណំ 'ឱទាតំ ឱទាត'ន្តិ មនសិករោន្តស្ស ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ ឥទំ វណ្ណវសេន អភិនិវិដ្ឋស្ស កិច្ចតោ យាវ អរហត្តា និកមនំ។

អបរស្ស កោដ្ឋាសវសេន សញ្ញាយំ ករោន្តស្ស បដិក្កូលតោ ឧបដ្ឋាតិ។ អថានេន ឱវាទាចរិយស្ស អាចិក្ខិតព្វំ។ អាចរិយេន 'កម្មដ្ឋានំ ឥទំ អកម្មដ្ឋានំ, វិលក្ខណំ ឯត'ន្តិ ន វិសំវាទេតព្វំ។ 'សាធុ, សប្បុរិស, បុព្វេ តយា បដិក្កូលមនសិការេ យោគោ កតោ ភវិស្សតិ។ ឯតទេវ កម្មដ្ឋានំ តុយ្ហសប្បាយំ។ បដិក្កូលវសេនេវ សញ្ញាយំ ករោហី'តិ វត្តព្វោ។ តេនាបិ បដិក្កូលវសេន សញ្ញាយោ កាតព្វា។ តស្ស

កេសា នាម ‘អជញ្ញា ទុគ្គន្ធា ជេគុច្ឆា បដិក្កូលា’តិ ឯវំ បដិក្កូលវសេន សជ្ឈាយំ ករោន្តស្ស បដិក្កូលារម្មណេ បឋមជ្ឈានំ និព្ពត្តតិ។ សោ ឈានំ បាទកំ កត្វា វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ។ ឥទំ បដិក្កូលវសេន អភិនិវិដ្ឋស្ស ភិក្ខុនោ យាវ អរហត្តា និគមនំ។

អបរស្ស កោដ្ឋាសវសេន សជ្ឈាយំ ករោន្តស្ស ធាតុតោ ឧបដ្ឋាតិ។ ធាតុតោ ឧបដ្ឋហន្តំ កីទិសំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតីតិ? កេសា តាវ វម្មិកមត្ថកេ ជាតកុត្តិលកានិ វិយ ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ។ លោមា បុរាណគាមដ្ឋានេ ជាតទព្ពតិណកានិ វិយ។ នខា ទណ្ឌកេសុ ឋបិតមធុកផលដ្ឋិកោសកា វិយ។ ទន្តា មត្តិកាបិណ្ឌេ បវេសេត្វា ឋបិតអលាពុពីជានិ វិយ។ តចោ វីណាបត្ថកេ បរិយោនទ្ធអល្លគោចម្មំ វិយ, មំសំ ភិត្តិយំ អនុលិត្តមត្តិកា វិយ។ ន្ហារូ ទន្តសម្មុរពទ្ធវល្លី វិយ។ អដ្ឋិ ឧស្សាបេត្វា ឋបិតភិត្តិទន្តសម្មុរោ វិយ។ អដ្ឋិមិញ្ជា មហាវេឡុបព្ពេ បក្ខិត្តសេទិតវេត្តគ្គា វិយ។ វក្កំ, ហទយំ, យកនំ, កិលោមកំ, បិហកំ, បប្ផាសន្តិ ឥមេ ៦ កោដ្ឋាសា សូនការឃរេ វិយ ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ។ ឧត្តិសហត្ថំ អន្តំ លោហិតទោណិយំ និវេល្លិត្វា ឋបិតឈរសប្បោ វិយ។ អន្តគុណំ បាទបុញ្ឆនកេ សិព្ពិតរជ្ជុកា វិយ។ ឧទរិយំ បរិស្សាវនេ និចិលពទ្ធតណ្ឌុលំ វិយ។ ករីសំ វេឡុបព្ពេ បក្ខិត្តបណ្ឌុមត្តិកា វិយ។ មត្ថលុង្គំ ឧទ្ធរិត្វា ឋបិតា ចត្តារោ តណ្ឌុលបិដ្ឋបិណ្ឌា វិយ។ ទ្វាទសវិធា អាបោធាតុ បដិបាដិយា ឋបិតេសុ ទ្វាទសសុ ឧទកសរាវកេសុ បូរិតោទកំ វិយ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតិ។

អថានេន ឱវាទាចរិយស្ស អាចិក្ខិតព្ពំ។ អាចរិយេន ‘កម្មដ្ឋានំ វិយ អកម្មដ្ឋានំ, វិលក្ខណំ ឯត’ន្តិ ន វិនិវារេតព្ពំ។ ‘សាធុ, សប្បុរិស, បុន តយា ធាតុមនសិការេ យោគោ កតោ ភវិស្សតិ។ ឯតទេវ កម្មដ្ឋានំ ពុទ្ធិសប្បាយំ។ ធាតុវសេនេវ សជ្ឈាយំ ករោហី’តិ វត្តព្ពោ។ តេនាបិ ធាតុវសេន សជ្ឈាយោ កាតព្ពោ។

តត្រិទំ មនសិការមុខេនេវ សជ្ឈាយវិធានំ – ឥទំ កិរ ‘កេសា នាម សីសំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មេ ជាតា។ តេ ន ជានន្តិ ‘មយំ សីសំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មេ ជាតា’តិ; សីសំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មម្បិ ន ជានាតិ ‘កេសា មយិ ជាតា’តិ; អចេតនា ឯតេ អព្យាកតា សុញ្ញា ថទ្ធា បត្ថិន្នា បថវីធាតុ ឯសា’តិ មនសិករោតិ។ ‘លោមា សរីរំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មេ ជាតា។ តេ ន ជានន្តិ ‘មយំ សរីរំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មេ ជាតា’តិ។ សរីរំ បរិយោនទ្ធិត្វា ឋិតចម្មម្បិ ន ជានាតិ ‘លោមា មយិ ជាតា’តិ ឯតេបិ អចេតនា។ នខា អង្គុលីនំ អគ្គេសុ ជាតា។ តេ ន ជានន្តិ ‘មយំ អង្គុលីនំ អគ្គេសុ ជាតា’តិ។ អង្គុលីនំ អគ្គានិបិ ន ជានន្តិ ‘នខា អម្ហេសុ ជាតា’តិ។ ឯតេបិ អចេតនា។ ទន្តា ហនុកដ្ឋិកេ ជាតា។ តេ ន ជានន្តិ ‘មយំ ហនុកដ្ឋិកេ ជាតា’តិ។ ហនុកដ្ឋិកម្បិ ន ជានាតិ ‘ទន្តា មយិ ជាតា’តិ។ ឯតេបិ អចេតនា។ តចោ ន ជានាតិ ‘សរីរំ មយា បរិយោនទ្ធ’ន្តិ។ សរីរម្បិ ន ជានាតិ ‘អហំ តចេន បរិយោនទ្ធ’ន្តិ។ អយម្បិ អចេតនោ។ មំសំ ន ជានាតិ ‘មយា សរីរំ អនុលិត្ត’ន្តិ។ សរីរម្បិ ន ជានាតិ ‘អហំ មំសេន អនុលិត្ត’ន្តិ។ ឥទម្បិ អចេតនំ។ ន្ហារុ ន ជានាតិ ‘អហំ អដ្ឋិបុញ្ជំ អាពន្ធិត្វា ឋិត’ន្តិ។ អដ្ឋិបុញ្ជោបិ ន ជានាតិ ‘ន្ហារុជាលេនាហំ អាពទ្ធោ’តិ។ ឥទម្បិ អចេតនំ។

សីសដ្ឋិ ន ជានាតិ ‘អហំ គីវដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ។ គីវដ្ឋិកម្បិ ន ជានាតិ ‘មយិ សីសដ្ឋិកំ បតិដ្ឋិត’ន្តិ។ គីវដ្ឋិ ន ជានាតិ ‘អហំ បិដ្ឋិកណ្ដកេ ឋិត’ន្តិ។ បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋិកោបិ កដិដ្ឋិកំ ឩរុដ្ឋិកំ ជង្ឃដ្ឋិកំ គោប្ផកដ្ឋិកំ ន ជានាតិ ‘អហំ បណ្ហិកដ្ឋិកេ បតិដ្ឋិត’ន្តិ។ បណ្ហិកដ្ឋិកម្បិ ន ជានាតិ ‘អហំ

កោប្បរដ្ឋិកំ ឧក្ខិបិត្វា ឋិតន្តិ…បេ… គីវដ្ឋិកំ ន ជានាតិ ‘អហំ សីសដ្ឋិកំ ឧក្ខិបិត្វា ឋិត’ន្តិ។

បដិបាដិយា អដ្ឋីនិ ឋិតានិ កោដិយា,

អនេកសន្ធិយមិតោ ន កេហិចិ;

ពទ្ធា នហារុហិ ជរាយ ចោទិតោ,

អចេតនោ កដ្ឋកលិង្គរូបមោ។

‘ឥទម្បិ អចេតនំ។ អដ្ឋិមិញ្ជំ; វក្កំ…បេ… មត្ថលុង្គំ អចេតនំ អព្យាកតំ សុញ្ញំ ថទ្ធំ បថវីធាតូ’តិ មនសិករោតិ។ ‘បិត្តំ សេម្ហំ…បេ… មុត្តំ អចេតនំ អព្យាកតំ សុញ្ញំ យូសគតំ អាបោធាតូ’តិ មនសិករោតិ។

ឥមេ ទ្វេ មហាភូតេ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស ឧទរេ ឧស្សទា តេជោធាតុ បាកដា ហោតិ, នាសាយ ឧស្សទា វាយោធាតុ បាកដា ហោតិ។ ឥមេ ចត្តារោ មហាភូតេ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស ឧបាទារូបំ បាកដំ ហោតិ។ មហាភូតំ នាម ឧបាទារូបេន បរិច្ឆិន្នំ, ឧបាទារូបំ មហាភូតេន។ យថា អាតបោ នាម ឆាយាយ បរិច្ឆិន្នោ, ឆាយា អាតបេន; ឯវមេវ មហាភូតំ ឧបាទារូបេន បរិច្ឆិន្នំ, ឧបាទារូបំ មហាភូតេន។ អស្ស ឯវំ “ចត្តារិ មហាភូតានិ តេវីសតិ ឧបាទារូបានិ រូបក្ខន្ធោ”តិ រូបក្ខន្ធំ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស អាយតនទ្វារវសេន អរូបិនោ ខន្ធា បាកដា ហោន្តិ។ ឥតិ រូបារូបបរិគ្គហោ បញ្ចក្ខន្ធា ហោន្តិ, បញ្ចក្ខន្ធា ទ្វាទសាយតនានិ ហោន្តិ, ទ្វាទសាយតនានិ អដ្ឋារស ធាតុយោ ហោន្តីតិ ខន្ធាយតនធាតុវសេន យមកតាលកន្ទំ ផាលេន្តោ វិយ ទ្វេ កោដ្ឋាសេ កត្វា នាមរូបំ វវត្ថបេតិ។

សោ “ឥទំ នាមរូបំ ន អហេតុ ន អប្បច្ចយា និព្ពត្តំ, សហេតុ សប្បច្ចយា និព្ពត្តំ។ កោ បនស្ស ហេតុ? កោ បន បច្ចយោ”តិ ឧបបរិក្ខន្តោ “អវិជ្ជាបច្ចយា តណ្ហាបច្ចយា កម្មបច្ចយា អាហារបច្ចយា ចា”តិ តស្ស បច្ចយំ វវត្ថបេត្វា “អតីតេបិ បច្ចយា ចេវ បច្ចយសមុប្បន្នា ច អនាគតេបិ ឯតរហិបិ បច្ចយា ចេវ បច្ចយសមុប្បន្នា ច, តតោ ឧទ្ធំ សត្តោ វា បុគ្គលោ វា នត្ថិ, សុទ្ធសង្ខារបុញ្ជោ ឯវា”តិ – ឯវំ តីសុ អទ្ធាសុ កង្ខំ វិតរតិ។ អយំ បន វិបស្សនាសង្ខារសល្លក្ខណា ញាតបរិញ្ញា នាម។

ឯវំ សង្ខារេ សល្លក្ខេត្វា ឋិតស្ស បន ភិក្ខុស្ស ទសពលស្ស សាសនេ មូលំ ឱតិណ្ណំ នាម ហោតិ, បតិដ្ឋា លទ្ធា នាម, ចូឡសោតាបន្នោ នាម ហោតិ និយតគតិកោ។ តថារូបំ បន ឧតុសប្បាយំ, បុគ្គលសប្បាយំ, ភោជនសប្បាយំ, ធម្មសវនសប្បាយំ លភិត្វា ឯកាសនេ ឯកបល្លង្កវរគតោ តីណិ លក្ខណានិ អារោបេត្វា វិបស្សនាបដិបាដិយា សង្ខារេ សម្មសន្តោ អរហត្តំ គណ្ហាតីតិ ឥទំ ធាតុវសេន អភិនិវិដ្ឋស្ស ភិក្ខុនោ យាវ អរហត្តា និគមនំ។

ឃស្ស បន នេច ចណ្ណតោ ្កបដ្ឋាតិ ត បដិក្ឋលតោ ត ឞុផ្ណតោ តេន ‘ត ទេ ្កបដ្ឋាតី’តិ ត កយដ្ឋ្ឋានំ ចិឞ្សជ្ជេត្វា គិឞឹឌិតព្ពំ,

កោដ្ឋាសយតសិកានវេឃច បន ឃោកោ កាតព្ពោ៑ បេរិទាឍកតេ្ធទា កិរ ‘កោដ្ឋាសយតសិកានាច បយាឍ’ត្តិ អាហំសុ៑ ឝ្គុទ្ធស្ស ឞុតប្បត់ កោដ្ឋាសចនេសត ឞេព្ឈាយំ កនេទាត្តស្ស កោដ្ឋាសា បក្យាឍា ហោត្តិ៑ កងា បន បក្យាឍា តាយ ហោត្តីតិ? ឃងា ‘កេសា’តិ អាចឌ្ឌិតយព្វេ យតសិកានេទា កត្តា ‘យត្វុលុក្ខ’ត្តិ អត្តិយកោដ្ឋាសេ បតិដ្ឋាតិ, ‘យត្វុលុក្ខ’ត្តិ អាចឌ្ឌិតយព្វេ យតសិកានេទា អាកត្តា ‘កេសា’តិ អាឌិកោដ្ឋាសេ បតិដ្ឋាតិ៑

អចស្ស ឃងា តាយ ចក្ខុតោ ឞុទិសស្ស ឝ្គត្តិសចណ្ណានំ ឞុបឞ្ញានំ ឲកាឞុត្តាគត្វិតំ យាលំ ឌ្ឋលេកត្តស្ស បដិបិដិឃា ចា បន គិឍាតោ ឝ្គត្តិសចតិបិតេ បដិក្កមិត្វា ឌ្ឋលេកត្តស្ស បដិបិដិឃាច ឝ្គត្តិសចណ្ណានិ ឞុបឞ្ញានិ ចតិបិងា ចា បិកដិ ហោត្តិ, ឲចទេច ឝ្គត្តិស កោដ្ឋាសា ្កបដ្ឋហត្តិ, ចិចទត្តា តិទ្ធាតកាតាបិ យត្យ្សាបិ សត្តាតិ ត ្កបដ្ឋហត្តិ, កោដ្ឋាសាតិ ្កបដ្ឋហត្តិ, ឍាងតឹឃកោឌតឹយំ កោដ្ឋាសត្តទេ បក្ខិប្បយានំ ចិឃ ហោតិ៑

កោដ្ឋាសានំ បក្យាឍកាលតោ បដ្ឋាឃ តឹសុ យុទេឍសុ ឲទេកត យុទេឍត ចិយុត្តិឞ្សតិ៑ កយដ្ឋ្ឋានំ ចណ្ណតោ ចា បដិក្ឋលតោ ចា ឞុផ្ណតោ ចា ្កបដ្ឋាតិ ៑ ឃងា តាយ ឞុទេច បងិត្យកាយា ឝ្គតី្ឞ ឃដ្ឋិត្វា ឪបិតបិដ្ឋតោ ឃំ ឃំ ឝ្គុន្នតិ តំ តំ បចតិ, ឃងា ចា បន សទេ ក្សមិប្បេឌទេស ឪបិតំ ្កងកាឞ្ទុំ ក្យុំ្ក ឃតោ ឃតោ អាចិឌ្ឍត្តិ តតោ តតោច ្កងកំ គិក្ខមតិ; ឲចទេច កោដ្ឋាសានំ បក្យាឍកាលតោ បដ្ឋាឃ តឹសុ យុទេឍសុ ឲទេកត យុទេឍត ចិយុត្តិឞ្សតិ៑ អាកដ្ឋយាតស្ស ចណ្ណតោ, អាកដ្ឋយាតស្ស បដិក្ឋលតោ, អាកដ្ឋយាតស្ស ឞុផ្ណតោ កយដ្ឋ្ឋានំ ្កបដ្ឋហិឞ្សតិទេច៑ អឃំ ឲត្វកោ ្កក្កហសត្តិ តាយ៑ ឝ្គុយស្មិ ្កក្កហសត្តិស្មិ ឌត្វា អទហត្តំ បត្តា កិក្ខុ កាឍតបឆំ ឌីតិចត្តា៑

ឃស្ស បន ្កក្កហសត្តិស្មិ កយដ្ឋ្ឋានំ ត ្កបដ្ឋាតិ, តេន កយដ្ឋ្ឋានំ ្កក្កហេត្វា, សទេច ឃត្វ អាចទិទេឃា ចសតិ, ទេសា អាចាទេសា សប្បាទេឃា ហោតិ, ឝ្គុទេច្ធំ ក្យុសលំ; តោ ទេង, សប្បាឃដ្ឋានេត ចសិតព្ពំ៑ ចសទេត្តត អដ្ឋាទេស ចិហាទេឌោទេស (ចិសុទ្ធិ ១៓១) ចទេជ្ជេត្វា បញ្ចង្គសយត្តាកទេត ទេសតាសទេត ចសិតព្ពំ, សឃេបិ បញ្ចង្គសយត្តាកទេតត កចិតព្ពំ៑ តតោ បន្នាកត្តំ បិឍ្ឋុបិតបដិក្កទេត្តត ទត្តិដ្ឋ្ឋានំ ចា ឌិចាដ្ឋានំ ចា បចិសិត្វា កយដ្ឋ្ឋានំ យតសិកាតព្ពំ៑

កចំ? អាឌិតោ តាច ទេហដ្ឋា ទុត្តតឃេនេច អតុប្បុព្ពតោ យតសិកាតព្ពំ, ត ឲកាត្តទិកា៑ អតុប្បុព្ពតោ យតសិកទោទេត្តា ហិ ឝ្គត្តិសបឆំ តិទេស្សហិ បងបដិបិដិឃា អក្កមទេត្តា បិសាឆំ អាទុឃ្យាបិសាឆាតិសំសំ អតុកចតកឞុទិសោ ចិឃ ‘កេសា លោមា’តិ បដិបិដិឃា កយដ្ឋ្ឋានំ យតសិកទោទេត្តា កយដ្ឋ្ឋានតោ ច ត បទិហាឃតិ, បិសាឆាតិសំសសឌិទេស ច តច លោក្យត្តទេឌមេ្ធ អតុកចតិ៑ អតុប្បុព្ពតោ យតសិកទោទេត្តតាបិ ច តាតិសីឃតោ តាតិសលិកតោ យតសិកាតព្ពំ៑ អតិសីឃតោ យតសិកទោត្តស្ស ហិ កិញ្ចាបិ កយដ្ឋ្ឋានំ បក្យាឍំ ហោតិ, អចិក្ខតំ បន ហោតិ៑ តត្វ ឌ្ឋបម្មំ ទេហដ្ឋា ទុត្តទេយច៑

អតិសលិកតោ យតសិកទោត្តស្ស កម្មដ្ឋានំ បរិយោសានំ ត គច្ឆតិ, អន្តរាច ឋូសក្កិតត្តំ ហោតិ៕ ឃធា ហិ បុរិសោ តិយោឌតំ យក្កំ សាឃំ គច្ឆំ ជាត្តិត្វា បដិបន្នោ តិក្ខត្តដ្ឋានតោ បដ្ឋាយ សីតលច្ឆាយំ ឌិស្វា ចិស្សូយតិ, ទយលីឃំ ចាលិកតលំ ឌិស្វា បិដ្ឋិំ បសារេតិ, ចតបេក្ខូទលិំ ឌិស្វា បាតីឃំ បិចតិ ត្បាឃតិ, បន្តាតំ ឌិស្វា អាទុឃ្យាបន្តាតរាយលោឃ្យក់ បស្សូតិ, តំ អន្តរាយេច សីហោ ចា ព្យគ្ឃោ ចា ឌីបិ ចា ហតតិ, ចោរា ចា បត ចិលុប្បត្តិ ចេច ហតត្តិ ច; ឲចេយច អតិសលិកំ យតសិកទោត្តស្ស កម្មដ្ឋានំ បរិយោសានំ ត គច្ឆតិ, អន្តរាច ឋូសក្កិតត្តំ ហោតិ៕

តស្វា តាតិសីឈំ តាតិសលិកំ ឲកឌិចសំ តិសចារេ យតសិកាតត្តំ; បិតោតាច ឌស ចារេ, យដ្ឋត្យិកា ឌសចារេ, សាឃតេត្យឌស ចារេ សន្ឋាយោ កាតន្តោ, តោ កាតុំ ត ចដ្ឋតិ៕ ឃធា ហិ បិតោតាច ដ្ឋដ្ឋាឃ យុលំ តោ ឆោចិតុំ ត ចដ្ឋតិ, ឈាឌតីឃំ កោឌតីឃំ តោ ឈាឌិតុំ តោ ក្សត្ថិតុំ ត ចដ្ឋតិ; ឲតំ បត ចដ្ឋេឃ្យ; ឰឌេយច ឲកន្តេត តោ កាតុំ ត ចដ្ឋតិ; កទោទេន្តា យហត្ថិ អត្ថំ គហេត្វា តិដ្ឋតិ៕ ឃធា ហិ ឲកស្ស បុរិសស្ស តីលិ ចេតុតាតិ; ឲកំ ចេតុំ អដ្ឋក្សុំ្ឌ ឌេតិ, ឲកំ សោត្យអស, ឲកំ ឌ្វត្តិស; តេត តីលិបិ ចេតុតាតិ បដិឌក្កិតុំ អសក្កោន្តេត ឆ្វេ ឈដ្ឋេត្វា ឲកំ ឌ្វត្តិសក្សុក្ខាឃកេយច បដិឌក្កិតត្តំ; តទេ្វច កសតចបតតិង្ឃាតាឌីតិ កាតព្វាតិ; តឌេចស្ស ឰតទេសុ ឌ្វិសុ ដ្ឋដ្ឋាតកឌាឃំ ឌស្សតិ; ឲចេយច សេសំ យុលឆោចតាឌិកម្មំ ឈដ្ឋេត្វាបិ ឲទេ្វច កម្មំ កាតព្វំ, តោ កាតុំ ត ចដ្ឋតិ៕ កទោទេន្តា យហត្ថិ អត្ថំ គហេត្វា តិដ្ឋតីតិ ឲត្តាចតា យដ្ឋត្យា បដិបឌា តាយ កថិតា៕

ឲចំ បដិបន្នេតាបិ ចិក្ខេបិ បដិនាហិតន្តោ៕ កម្មដ្ឋានត្យាចិស្សជ្ជេត្វា ចិទេតូ ពាហិទ្ធា ចិក្ខេបំ គច្ឆន្តេ កម្មដ្ឋានតោ បរិហាឃតិ, ចដ្ឋកឃំ សយតិក្កមិតុំ ត សក្កោតិ៕ ឃធា ហិ ឲកោ បុរិសោ សហស្សូទ្ធារំ សានេត្វា ចដ្ឋិំ លគិត្វា អទ្ធានំ បដិបន្នោ អន្តរាយេក្កំ ក្យុម្ភិលយកទកាហទក្ខសសយដ្ឋិតាឃ កម្ពុទកិទិកត្តុរាឃ ដ្ឋបទិ អក្ខិតំ ឲកបឌិកំ ឌល្ហកសេតុំ អាទុឃ្យាគច្ឆន្តោ អក្កមតបឌំ ចិស្សជ្ជេត្វា ឰតោ ចិតោ ច ឋូលោកន្តោ បរិបតិត្វា ក្យុម្ភិលឌិកត្តំ ហោតិ, ឲចេយច អឃម្បិ កម្មដ្ឋានំ ចិស្សជ្ជេត្វា សចិទេតូ ពាហិទ្ធា ចិក្ខេបំ គច្ឆន្តេ កម្មដ្ឋានតោ បរិហាឃតិ, ចដ្ឋកឃំ សយតិក្កមិតុំ ត សក្កោតិ៕

តត្រិធំ ឋូបមូសំសន្ធតំ – បុរិសស្ស សហស្សូទ្ធារំ សានេត្វា ចដ្ឋិំ លទ្ធកាលោ ចិយ ហិ ឰយស្ស កិក្ខុតោ អាចរិយសន្តិកេ កម្មដ្ឋានស្ស ដ្ឋក្កហិតកាលោ; អន្តរា កម្ពុទកិទិកត្តុរា ចិយ សំសារោ; តស្ស ក្យុម្ភិលឌីហិ ឌដ្ឋកាលោ ចិយ ចដ្ឋម្ពូលកាតិ យហាទុក្ខាតិ; ឲកបឌិកឌល្ហកសេតុ ចិយ ឰយស្ស កិក្ខុតោ សន្ឋាយចីធិ; តស្ស បុរិសស្ស ឲកបឌិកំ ឌល្ហកសេតុំ អាទុឃ្យាអក្កមតបឌំ ចិស្សជ្ជេត្វា ឰតោ ចិតោ ច ឋូលោកេន្តស្ស បរិបតិត្វា ក្យុម្ភិលឌីតំ កត្តកាចំ អាបន្នកាលោ ចិយ ឰយស្ស កិក្ខុតោ កម្មដ្ឋានំ ចិស្សជ្ជេត្វា ពាហិទ្ធា ចិក្ខិត្តចិត្តស្ស កម្មដ្ឋានតោ បរិហាឃិត្វា ចដ្ឋកឃំ សយតិក្កមិតុំ អសយត្ថកាចោ ចេឌិតន្តោ៕

តស្វា ទោកសា យតសិកាតន្តោ៕ ទោទេស យតសិកទិត្វា ចិត្តុប្បាឌស្ស ពាហិទ្ធា ចិក្ខេបំ បដិនាហិត្វា ស្មុទ្ធចិទេតូតេច ‘ទលិយា តលា ឌត្តា តទេចា’តិ យតសិកាតត្តំ៕ ឲចំ យតសិកទោទេន្តា កម្មដ្ឋានតោ ត បរិហាឃតិ, ចដ្ឋកឃំ សយតិក្កមតិ៕ ឋូបមំ្ប បនេត្វ តឌេច បរិចទេត្វត្វា ចេឌិតត្តំ៕ សហស្សូទ្ធារំ សានេត្វា ចដ្ឋិំ លគិត្វា លោកស្ស បុរិសស្ស ឌល្ហកសេតុំ អាទុឃ្យាតិចាសតបិទុបតំ សំចិឆាឃ ឆាតុបត្តទ្ធកាឃំ កត្វា សោតុំ្វតា

បរតីរគមនំ វិយ លោកស្ស ភិក្ខុនោ កេសេ មនសិករិត្វា ចិត្តុប្បាទស្ស ពហិទ្ធា វិក្ខេបំ បដិពាហិត្វា សុទ្ធចិត្តេនេវ ‘កេសា លោមា នខា ទន្តា តចោ’តិ មនសិករោន្តស្ស កម្មដ្ឋានតោ អបរិហាយិត្វា វដ្ឋកយំ សមតិក្កមនំ វេទិតព្ពំ។

ឯវំ ពហិទ្ធា វិក្ខេបំ បដិពាហេន្តេនាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ បណ្ណត្តិំ សមតិក្កមនតោ មនសិកាតព្ពំ។ ‘កេសា លោមា’តិ បណ្ណត្តិំ វិស្សជ្ជេត្វា ‘បដិក្កូលំ បដិក្កូល’ន្តិ សតិ ឋបេតព្ពា។ បឋមំយេវ បន បដិក្កូលតោ ន ឧបដ្ឋាតិ ។ យាវ ន ឧបដ្ឋាតិ តាវ បណ្ណត្តិំ ន វិស្សជ្ជេតព្ពា។ យទា ឧបដ្ឋាតិ តទា បណ្ណត្តិំ វិស្សជ្ជេត្វា ‘បដិក្កូល’ន្តិ មនសិកាតព្ពំ។ ករោន្តេន ច ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ បញ្ចហាការេហិ បដិក្កូលតោ មនសិកាតព្ពា។ តចបញ្ចកស្មិញ្ហិវណ្ណសណ្ឋានគន្ធាសយោកាសវសេន បញ្ចវិធម្បិ បដិក្កូលំ លព្ភតិ។ សេសេសុបិ យំ យំ លព្ភតិ, តស្ស តស្ស វសេន មនសិការោ បវត្តេតព្ពោ។

តត្ថ កេសាទយោ បញ្ច កោដ្ឋាសា សុភនិមិត្តំ រាគដ្ឋានិយំ ឥដ្ឋារម្មណត្តា សង្ខំ គតា។ យេ កេចិ រជ្ជនកសត្តា នាម, សព្ពេ តេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កោដ្ឋាសេសុ រជ្ជន្តិ។ អយំ បន ភិក្ខុ មហាជនស្ស រជ្ជនដ្ឋានេ ‘បដិក្កូល’ន្តិ អប្បនំ បាបេតិ។ តត្ថ អប្បនាប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ បរតោ អកិលមន្តោវ អប្បនំ បាបុណាតិ។

តត្រិទំ ឱបម្មំ – យថា ហិ លោកេ ធនុគ្គហោ រាជានំ អារាធេត្វា សតសហស្សុដ្ឋានកំ គាមវរំ លភិត្វា សន្នទ្ធបញ្ចាវុធោ តត្ថ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ ទ្វត្តិំស ចោរេ ទិស្វា តេសុ បញ្ចចោរជេដ្ឋកេ ឃាតេយ្យ; តេសំ ឃាតិតកាលតោ បដ្ឋាយ តេសុ ទ្វេ ឯកមគ្គំ បដិបជ្ជមានា នាម ន ហោន្តិ; ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។ ធនុគ្គហស្ស រាជានំ អារាធេត្វា គាមវរំ លទ្ធកាលោ វិយ ហិ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ អាចរិយសន្តិកេ កម្មដ្ឋានំ ឧគ្គហេត្វា ឋិតកាលោ; ទ្វត្តិំស ចោរា វិយ ទ្វត្តិំស កោដ្ឋាសា; បញ្ច ចោរជេដ្ឋកា វិយ កេសាទយោ បញ្ច; ចោរជេដ្ឋកានំ ឃាតិតកាលោ វិយ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ សព្ពសត្តានំ រជ្ជនដ្ឋានេ តចបញ្ចកេ ‘បដិក្កូល’ន្តិ អប្បនាយ បាបិតកាលោ; សេសចោរានំ បិលិប្បហារេនេវ បលាយិតកាលោ វិយ សេសកោដ្ឋាសេសុ អកិលមន្តស្សេវ អប្បនាប្បត្តិ វេទិតព្ពា។

ឯវំ បណ្ណត្តិំ សមតិក្កមន្តេន ច អនុបុព្ពមុញ្ចនតោ មនសិការោ បវត្តេតព្ពោ – កេសេ មនសិករោន្តេន មនសិករោន្តេនេវ កេសេសុ សាបេក្ខេន ហុត្វា លោមេសុ សតិ បេសេតព្ពា។ យាវ លោមា ន ឧបដ្ឋហន្តិ តាវ ‘កេសា កេសា’តិ មនសិកាតព្ពំ។ យទា បន លោមា ឧបដ្ឋហន្តិ តទា កេសេ វិស្សជ្ជេត្វា លោមេសុ សតិ ឧបដ្ឋបេតព្ពា។ ឯវំ នខាទីសុបិ មនសិការោ បវត្តេតព្ពោ។

តត្រិទំ ឱបម្មំ – យថា ហិ ជលូកា គច្ឆមានា យាវ បុរតោ បតិដ្ឋំ ន លភតិ តាវ បច្ឆតោ នង្គុដ្ឋេន គហិតដ្ឋានំ ន មុញ្ចតិ; យទា បន បុរតោ បតិដ្ឋំ លភតិ តទា នង្គុដ្ឋំ ឧក្ខិបិត្វា មុខេន គហិតដ្ឋានេ ឋបេតិ; ឯវមេវ កេសេ មនសិករោន្តេន មនសិករោន្តេនេវ កេសេសុ សាបេក្ខេន ហុត្វា លោមេសុ សតិ បេសេតព្ពា។ យាវ លោមា ន ឧបដ្ឋហន្តិ តាវ ‘កេសា កេសា’តិ មនសិកាតព្ពំ។ យទា លោមា ឧបដ្ឋហន្តិ តទា កេសេ វិស្សជ្ជេត្វា លោមេសុ សតិ ឧបដ្ឋបេតព្ពា។ ឯវំ នខាទីសុបិ មនសិការោ បវត្តេតព្ពោ។

ឲចំ បចទេត្តេត្តត អប្បតា ហោតីតិ ចុត្តយតសិការកោរសល្ល សព្យាទេតព្ហា។ កធំ? ឰទេញអប្បតាកប្បដ្ឋាត់ យតសិកទោត្តស្ស អប្បត់ បិបុណាតិ; បធយំយេច តាច ត ឱបដ្ឋាតិ; អតយតក្កុស្ថិញ្ញសំសារចទេះ ច តាតារប្បុណោស្ស ចដ្ឋិតំ ចិត្តំ ‘កោសា’តិ អាចខ្ចីតយទេត្ត សព្ហាឃសោតាត្យសារទេត កត្វា យត្តលុទេក្ក បតិដ្ឋាតិ។ ‘យត្តលុក្ក’ត្តិ អាចខ្ចីតយទេត្ត សព្ហាឃសោតាត្យសារទេត អាកត្វា កោសេស្ស បតិដ្ឋាតិ។ យតសិកទោត្តស្ស យតសិកទោត្តស្ស បត សោ សោ កោដ្ឋាសោ ឱបដ្ឋាតិ។ សតិ សយាឆិតាបិ តិដ្ឋយាតា បចត្តតិ។ តេត ឈោ ឈោ កោដ្ឋាសោ អឆិកតទំ ឱបដ្ឋាតិ តត្ត តត្ត ខ្ចិក្យលោត ឈោកំ កត្វា អប្បតា បិបេបតព្ហា។ ឲចំ អប្បតាឃ បិបិតកាលតោ បដ្ឋាឃ សេសកោដ្ឋាសេស្ស អកិលយត្តោ អប្បត់ បិបេបតិ។ តត្ត តាលចតយក្កបោច ឌូបម៉ុ។

អបិទេចត្ត ឲចយ្បិ ឈោឌតា ទេឆិតព្ហា – ទូត្តិសតាលកស្ថិញ្ញតាលចទេត យក្កុបោ បជិចសតិ។ តំ កទេហត្យការយា លុទេក្កា កោជិឃំ ឆិតតាលប្បុលេ ឆត្វា ឱក្កជិយកាសិ។ យាតឌាតិកោ យក្កុបោ តំ តំ តាលំ លឆ្ចិត្វា បរិឃត្តតាលេ អដ្ឋាសិ។ លុទេក្កា តត្តបិ កត្វា ឱក្កជិយកាសិ។ យក្កុបោ បុត តចេឆច បុរិយតាលេ បតិដ្ឋាសិ។ សោ អបរាបទំ អត្យុតត្ថិឃយាតោ កិលយត្តោ តស្ស តទេស្សច តាលស្ស ប្បុលេ ឆត្វា ឱក្កជក្កជិកាលេ ឱដ្ឋហិត្វា កន្លទេត្តា កន្លទេត្តា អតិកិលយត្តោ ឲកស្ស តាលស្ស យក្យូអបណ្ណុស្វចិ ចញុហំ កទេហត្វា ឆត្យុកោជិឃា ចិឆ្ចិត្វា កណ្ហុត្តាបិ ត បលាឃតិ។

តត្ត ទូត្តិស តាលា ចិឃ ទូត្តិស កោដ្ឋាសា; យក្កុបោ ចិឃ ចិត្តំ; លុទេក្កា ចិឃ ឈោកាចចទោ; លុទេក្កត តាលប្បុលេ ឆត្វា ឱក្កជិកាលេ យាតឌាតិកស្ស យក្កដស្ស បលាឃិត្វា បរិឃត្តកោជិឃំ ឆិតកាលោ ចិឃ អតយតទេក្ក សំសារចទេះ ច តាតារប្បុណោស្ស ចដ្ឋិតចិត្តស្ស ‘កោសា’តិ អាចខ្ចីតយទេត្ត សព្ហាឃសោតាត្យសារទេត កត្វា យត្តលុទេក្ក បតិដ្ឋាត់; បរិឃត្តកោជិឃំ ឆត្វា ឱក្កទេដ្ឋ ឌូរិយកោជិ អាកយតកាលោ ចិឃ ‘យត្តលុក្ក’ត្តិ អាចខ្ចីតយទេត្ត សព្ហាឃសោតាត្យសារទេត កត្វា កោសេស្ស បតិដ្ឋាត់; អបរាបទំ អត្យុតត្ថិឃយាតស្ស កិលយត្តស្ស ឱក្កជក្កជិដ្ឋាទេត ឱដ្ឋាតកាលោ ចិឃ យតសិកទោត្តស្ស យតសិកទោត្តស្ស តស្មិំ តស្មិំ កោដ្ឋាសេ ឱបដ្ឋហទេត្ត សតិឃា បតិដ្ឋាឃ បតិដ្ឋាឃ កយត់; ឆត្យុកោជិឃា ចិឆ្ចិត្វា កណ្ហុត្តស្សាបិ អបលាឃតកាលោ ចិឃ ឈោ កោដ្ឋាសោ អឆិកតទំ ឱបដ្ឋាតិ, តស្មិំ ខ្ចិក្យលំ យតសិកាទំ កត្វា អប្បតាឃ បិបត់។

តត្ត អប្បតាឃ បិបិតកាលតោ បដ្ឋាឃ សេសកោដ្ឋាសេស្ស អកិលយត្តោច អប្បត់ បិបេបស្សតិ។ តស្មា ‘បជិក្យលំ បជិក្យល’ត្តិ បុតប្បុត់ អាចខ្ចីតត្ហំ សយត្លាហរិតត្ហំ, តក្កាហតំ ចិតក្កាហតំ កាតត្ហំ។ ឲចំ កទោត្តស្ស ចត្តាទោ ឈន្លា បជិក្យលារម្មណា ហោត្តិ, អប្បត់ បិបុណាតិ។ បុត្ហកាកចិត្តាតិ បរិកម្មោបចារសត្លាតាតិ សចិតក្កសចិចារាតីតិ សត្ហំ ហេដ្ឋា ចុត្តសជិសយេច។ ឲកំ បត កោដ្ឋាសំ យតសិកទោត្តស្ស ឲកទេយច បធយញ្ញាត់ តិត្ហតត្តតិ។ បិជិឃេក្ក យតសិកទោត្តស្ស ទូត្តិស បធយញ្ញាតាតិ តិត្ហតត្តតិ។ ហទេត្ត កហិតបញ្ញាចត្ត្ត បិកតិកយេច។

សោ តំ តិមិត្តត្តិ សោ កិក្ល តំ កប្បដ្ឋាតតិមិត្តំ។ អាសេចតីតិ សេចតិ កឌតិ។ ភាវេតីតិ ចឌ្ឍេតិ។ ពហុលីកទោតីតិ បុតប្បុត់ កទោតិ។ ស្វាចត្ថិតំ ចចត្ថេបតីតិ ស្វុចត្ថិតំ កទោតិ។ ពហិទ្ធា កាយេ ចិត្តំ ឧបសំហរតីតិ ឲចំ កត្វា ពហិទ្ធា បរស្ស កាយេ អត្តតោ ចិត្តំ ឧបសំហរតិ ឆបេតិ បេសេតិ។

អត្ថិស្ស កាយេតិ អត្ថិ អស្ស កាយេ។ អជ្ឈត្តពហិទ្ធាកាយេ ចិត្តំ ឧបសំហរតីតិ កាលេន អត្តនោ កាលេន បរេសំ កាយេ ចិត្តំ ឧបនាមេតិ។ អត្ថិកាយេតិ ឥទំ យស្មា ន ឯកន្តេន អត្តនោ កាយោ នាបិ បរស្សេវ កាយោ អធិប្បេតោ, តស្មា វុត្តំ។ ឯត្ថ បន អត្តនោ ជីវមានកសរីរេ 'បដិកូល'ន្តិ បរិកម្មំ ករោន្តស្ស អប្បនាបិ ឧបចារោបិ ជាយតិ។ បរស្ស ជីវមានកសរីរេ 'បដិកូល'ន្តិ មនសិករោន្តស្ស នេវ អប្បនា ជាយតិ, ន ឧបចារោ។ ននុ ច ទសសុ អសុភេសុ ឧភយម្បិ ជាយតីតិ? អាម, ជាយតិ។ តានិ ហិ អនុបាទិន្នកបក្ខេ ឋិតានិ។ តស្មា តត្ថ អប្បនាបិ ឧបចារោបិ ជាយតិ។ ឥទំ បន ឧបាទិន្នកបក្ខេ ឋិតំ។ តេនេវេត្ថ ឧភយម្បិ ន ជាយតិ។ អសុភានុបស្សនាសង្ខាតា បន វិបស្សនាភាវនា ហោតីតិ វេទិតព្ពា។ ឥមស្មិំ បព្ពេ កិំ កថិតន្តិ? សមថវិបស្សនា កថិតា។

ឥទានេត្ថ ឯវំ សព្ពំ មនសិការសាធារណំ បកិណ្ណកំ វេទិតព្ពំ។ ឯតេសិយា—

និមិត្តតោ លក្ខណតោ, ធាតុតោ អថ សុញ្ញតោ;

ខន្ធាទិតោ ច វិញ្ញេយ្យោ, កេសាទីនំ វិនិច្ឆយោ។

តត្ថ 'និមិត្តតោ'តិ ទ្វត្តិំសាការេ សដ្ឋិសតំ និមិត្តានិ, យេសំ វសេន យោគាវចរោ ទ្វត្តិំសាការំ កោដ្ឋាសតោ បរិគ្គណ្ហាតិ, សេយ្យថិទំ – កេសស្ស វណ្ណនិមិត្តំ, សណ្ឋាននិមិត្តំ, ទិសានិមិត្តំ, ឱកាសនិមិត្តំ, បរិច្ឆេទនិមិត្តន្តិ បញ្ច និមិត្តានិ ហោន្តិ។ លោមាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

'លក្ខណតោ'តិ ទ្វត្តិំសាការេ អដ្ឋវីសតិសតំ លក្ខណានិ ហោន្តិ, យេសំ វសេន យោគាវចរោ ទ្វត្តិំសាការំ លក្ខណតោ មនសិករោតិ, សេយ្យថិទំ – កេសេ ថទ្ធត្តលក្ខណំ, អាពន្ធត្តលក្ខណំ, ឧណ្ហត្តលក្ខណំ, វិត្ថម្ភនលក្ខណន្តិ ចត្តារិ លក្ខណានិ ហោន្តិ។ លោមាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

'ធាតុតោ'តិ ទ្វត្តិំសាការេ "ឆធាតុរោ អយំ, ភិក្ខុ, បុរិសោ"តិ វុត្តាសុ ធាតូសុ អដ្ឋវីសតិសតំ ធាតុយោ ហោន្តិ, យាសំ វសេន យោគាវចរោ ទ្វត្តិំសាការំ ធាតុតោ បរិគ្គណ្ហាតិ, សេយ្យថិទំ – កេសេ កក្ខឡតា បថវីធាតុ, អាពន្ធតា អាបោធាតុ, ឧណ្ហតា តេជោធាតុ, វិត្ថម្ភតា វាយោធាតូតិ ចតស្សោ ធាតុយោ ហោន្តិ។ លោមាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

'សុញ្ញតោ'តិ ទ្វត្តិំសាការេ ឆន្នវុតិ សុញ្ញតា ហោន្តិ, យាសំ វសេន យោគាវចរោ ទ្វត្តិំសាការំ សុញ្ញតោ វិបស្សតិ, សេយ្យថិទំ – កេសា សុញ្ញា អត្តេន វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វាតិ។ កេសេ តាវ អត្តសុញ្ញតា, អត្តនិយសុញ្ញតា, និច្ចភាវសុញ្ញតាតិ តិស្សោ សុញ្ញតា ហោន្តិ។ លោមាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

'ខន្ធាទិតោ'តិ ទ្វត្តិំសាការេ កេសាទីសុ ខន្ធាទិវសេន បរិគ្គយ្ហមានេសុ កេសា កតិ ខន្ធា ហោន្តិ, កតិ អាយតនានិ, កតិ ធាតុយោ, កតិ

សង្ខាតិ, កតិ សតិបដ្ឋានានីតិអាទិនា នយេន បេត្ថ វិនិច្ឆយោ វិញ្ញាតព្វោ.

៣៥៨. ឯវំ អជ្ឈត្តាទិភេទតោ តិវិធេន កាយានុបស្សនំ វិត្ថារតោ ទស្សេត្វា ឥទានិ "កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ"តិអាទីនិ បទានិ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ អនុបស្សីតិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ យាយ អនុបស្សនាយ កាយានុបស្សី នាម ហោតិ, តំ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមា អនុបស្សនា? យា បញ្ញា បជាននាតិអាទិ វុត្តំ. អាតាបីតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ.

តត្ថ បញ្ញា បជាននាតិអាទីនិ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌវណ្ណនាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១៦) វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ. ឧបេតោតិអាទីនិ សព្វានិ អញ្ញមញ្ញវេវចនានិ. អបិច អាសេវនវសេន ឧបេតោ, ភាវនាវសេន សុដ្ឋុ ឧបេតោតិ សមុបេតោ. ឧបាគតោ សមុបាគតោ, ឧបបន្នោ សមុបបន្នោតិ ទ្វយេសុបិ ទុកេសុ អយមេវ នយោ. ពហុលីការវសេន បន សមន្នាគតោតិ ឯវមេត្ថ យោជនា វេទិតព្វា. ឥមិនា អាតាបេន ឧបេតោតិ អាទីសុបិ ឯសេវ នយោ.

វិហរតីតិ បទេ 'តត្ថ កតមោ វិហារោ'តិ បុច្ឆំ អកត្វា បុគ្គលាធិដ្ឋានាយ ទេសនាយ ទេសេន្តោ ឥរិយតីតិអាទិមាហ. តស្សត្ថោ – ចតុន្នំ ឥរិយាបថានំ អញ្ញតរសមង្គីភាវតោ ឥរិយតិ. តេហិ ឥរិយាបថចតុក្កេហិ កាយសកដំ វត្តេន្តោ វត្តេតិ. ឯកំ ឥរិយាបថទុក្ខំ អបរេន ឥរិយាបថេន ពាធិត្វា ចិរដ្ឋិតិកភាវេន សរីរក្ខនតោ បាលេតិ. ឯកស្មិំ ឥរិយាបថេ អសណ្ឋហិត្វា សព្ពិរិយាបថវតនតោ យបេតិ. តេន តេន ឥរិយាបថេន តថា តថា កាយស្ស យាបនតោ យាបេតិ. ចិរកាលវត្តាបនតោ ចរតិ. ឥរិយាបថេន ឥរិយាបថំ វិច្ឆិន្ទិត្វា ជីវិតហរណតោ វិហរតិ.

៣៦៧. ស្វេវ កាយោ លោកោតិ យស្មិំ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ, ស្វេវ កាយោ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោ. យស្មា បនស្ស កាយេ បហីយមានំ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ វេទនាទីសុបិ បហីយតិ ឯវ, តស្មា បញ្ចបិ ឧបាទានក្ខន្ធា លោកោតិ វុត្តំ.

សន្តាតិអាទីសុបិ និទ្ទេសវសេន សន្តតាយ សន្តា. ភាវនាយ សមិតត្តា សមិតា. វត្ថុបរិញ្ញាយ អប្បវត្តិវូបសមវសេន វូបសន្តា. និទ្ទេសសន្តាតំ អត្ថំ គតាតិ អត្ថង្គតា. បុនប្បុនំ និព្ពត្តិយា បដិពាហិតត្តា អតិវិយ អត្ថំ គតាតិ អព្ភត្ថង្គតា. អប្បិតាតិ វិនាសិតា, អប្បវត្តិំ គមិតាតិបិ អត្ថោ. ព្យប្បិតាតិ សុវិនាសិតា, អតិវិយ អប្បវត្តិំ គមិតាតិបិ អត្ថោ. យថា បុន ន អន្វាស្សវន្តិ ឯវំ សោសិតត្តា សោសិតា. សុដ្ឋុ សោសិតាតិ វិសោសិតា, សុក្ខាបិតាតិ អត្ថោ. វិគតន្តា កតាតិ ព្យន្តី កតា. ឯត្ថ ច អនុបស្សនាយ កម្មដ្ឋានវិហារេន កម្មដ្ឋានិកស្ស កាយបរិហរណំ, អាតាបេន សម្មប្បធានំ, សតិសម្បជញ្ញេន កម្មដ្ឋានបរិហរណុបាយោ; សតិយា វា កាយានុបស្សនាវសេន បដិលទ្ធោ សមថោ, សម្បជញ្ញេន វិបស្សនា, អភិជ្ឈាទោមនស្សវិនយេន ភាវនាផលំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ.

កាយានុបស្សនានិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

វេទនានុបស្សនានិទ្ទេសវណ្ណនា

១៩១។ វេទនានុបស្សនានិទ្ទេសេបិ ហេដ្ឋា វុត្តសទិសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ សុខំ វេទនំ វេទយមានោតិអាទីសុ បន សុខំ វេទនន្តិ កាយិកំ វា ចេតសិកំ វា សុខំ វេទនំ វេទយមានោ ‘អហំ សុខំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតីតិ អត្ថោ។ តត្ថ កាមំ ឧត្តានសេយ្យកាបិ ទារកា ថញ្ញបិវនាទិកាលេ សុខំ វេទយមានា ‘សុខំ វេទនំ វេទយាមា’តិ បជានន្តិ, ន បនេតំ ឯវរូបំ ជាននំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ឯវរូបញ្ហិ ជាននំ សត្តូបលទ្ធិំ ន ជហតិ, សត្តសញ្ញំ ន ឧគ្ឃាដេតិ, កម្មដ្ឋានំ វា សតិបដ្ឋានភាវនា វា ន ហោតិ។ ឥមស្ស បន ភិក្ខុនោ ជាននំ សត្តូបលទ្ធិំ ជហតិ, សត្តសញ្ញំ ឧគ្ឃាដេតិ, កម្មដ្ឋានញ្ចេវ សតិបដ្ឋានភាវនា ច ហោតិ។ ‘ឥទញ្ហិ កោ វេទយតិ, កស្ស វេទនា, កិំការណា វេទនា’តិ ឯវំ សម្បជានវេទិយនំ សន្ធាយ វុត្តំ។

តត្ថ កោ វេទយតីតិ? ន កោចិ សត្តោ វា បុគ្គលោ វា វេទយតិ។ កស្ស វេទនាតិ? ន កស្សចិ សត្តស្ស វា បុគ្គលស្ស វា វេទនា។ កិំការណា វេទនាតិ? វត្ថុអារម្មណា ច បនេសា វេទនា។ តស្មា ឯស ឯវំ បជានាតិ – ‘តំ តំ សុខាទីនំ វត្ថុំ អារម្មណំ កត្វា វេទនាវ វេទយតិ; តំ បន វេទនាបវត្តិំ ឧបាទាយ ‘អហំ វេទយាមី’តិ វោហារមត្តំ ហោតី’តិ។ ឯវំ វត្ថុំ អារម្មណំ កត្វា វេទនាវ វេទយតីតិ សល្លក្ខេន្តោ ‘ឯស សុខំ វេទនំ វេទយាមី’តិ បជានាតីតិ វេទិតព្វោ, ចិត្តលបព្វតេ អញ្ញតរោ ថេរោ វិយ។

ថេរោ កិរ អផាសុកកាលេ ពលវវេទនាយ និត្ថុនន្តោ អបរាបរំ បរិវត្តតិ។ តមេកោ ទហរោ អាហ – “កតរំ វោ, ភន្តេ, ឋានំ រុជតី”តិ? “អាវុសោ, បាដិយេក្កំ រុជនដ្ឋានំ នាម នត្ថិ; វត្ថុំ អារម្មណំ កត្វា វេទនាវ វេទយតី”តិ។ “ឯវំ ជាននកាលតោ បដ្ឋាយ អធិវាសេតុំ វដ្ដតិ នោ, ភន្តេ”តិ។ “អធិវាសេមិ, អាវុសោ”តិ។ “អធិវាសនា, ភន្តេ, សេយ្យា”តិ។ ថេរោ អធិវាសេសិ។ វាតោ យាវ ហទយា ផាលេសិ។ មញ្ចកេ អន្តានិ រាសិកតានិ អហេសុំ។ ថេរោ ទហរស្ស ទស្សេសិ – “វដ្ដតាវុសោ, ឯត្តកា អធិវាសនា”តិ? ទហរោ តុណ្ហី អហោសិ។ ថេរោ វីរិយសមតំ យោជេត្វា សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិត្វា សមសីសី ហុត្វា បរិនិព្ពាយិ។

យថា ច សុខំ, ឯវំ ទុក្ខំ...បេ... និរាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទយមានោ ‘និរាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទយាមី”តិ បជានាតិ។ ឥតិ ភគវា រូបកម្មដ្ឋានំ កថេត្វា អរូបកម្មដ្ឋានំ កថេន្តោ វេទនាវសេន កថេសិ។ ទុវិធញ្ហិ កម្មដ្ឋានំ – រូបកម្មដ្ឋានំ អរូបកម្មដ្ឋានញ្ច; រូបបរិគ្គហោ អរូបបរិគ្គហោតិបិ ឯតទេវ វុច្ចតិ។ តត្ថ ភគវា រូបកម្មដ្ឋានំ កថេន្តោ សង្ខេបមនសិការវសេន វា វិត្ថារមនសិការវសេន វា ចតុធាតុវវត្ថានំ កថេសិ។ តទុភយម្បិ សព្ពាការតោ វិសុទ្ធិមគ្គេ ទស្សិតមេវ។

អរូបកម្មដ្ឋានំ បន កថេន្តោ យេភុយ្យេន វេទនាវសេន កថេសិ។ តិវិធោ ហិ អរូបកម្មដ្ឋានេ អភិនិវេសោ – ផស្សវសេន, វេទនាវសេន, ចិត្តវសេនាតិ។ កថំ? ឯកច្ចស្ស ហិ សង្ខិត្តេន វា វិត្ថារេន វា បរិគ្គហិតេ រូបកម្មដ្ឋានេ តស្មិំ អារម្មណេ ចិត្តចេតសិកានំ បឋមាភិនិបាតោ តំ អារម្មណំ ផុសន្តោ ឧប្បជ្ជមានោ ផស្សោ បាកដោ ហោតិ។ ឯកច្ចស្ស តំ អារម្មណំ អនុភវន្តី ឧប្បជ្ជមានា វេទនា បាកដា ហោតិ។ ឯកច្ចស្ស តំ អារម្មណំ បរិគ្គហេត្វា វិជានន្តំ ឧប្បជ្ជមានំ វិញ្ញាណំ បាកដំ ហោតិ។

តត្ថ យស្ស ផស្សោ បាកដោ ហោតិ, សោបិ ‘ន កេវលំ ផស្សោវ ឧប្បជ្ជតិ; តេន សទ្ធិំ តទេវារម្មណំ អនុភវមានា វេទនាបិ ឧប្បជ្ជតិ, សញ្ជានមានា សញ្ញាបិ, ចេតយមានា ចេតនាបិ, វិជានមានំ វិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី’តិ ផស្សបញ្ចមកេយេវ បរិគ្គណ្ហាតិ· យស្ស វេទនា បាកដា ហោតិ, សោបិ ‘ន កេវលំ វេទនាវ ឧប្បជ្ជតិ; តាយ សទ្ធិំ តទេវារម្មណំ ផុសមានោ ផស្សោបិ ឧប្បជ្ជតិ, សញ្ជានមានា សញ្ញាបិ, ចេតយមានា ចេតនាបិ, វិជានមានំ វិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី’តិ ផស្សបញ្ចមកេយេវ បរិគ្គណ្ហាតិ· យស្ស វិញ្ញាណំ បាកដំ ហោតិ, សោបិ ‘ន កេវលំ វិញ្ញាណមេវ ឧប្បជ្ជតិ; តេន សទ្ធិំ តទេវារម្មណំ ផុសមានោ ផស្សោបិ ឧប្បជ្ជតិ, អនុភវមានា វេទនាបិ, សញ្ជានមានា សញ្ញាបិ, ចេតយមានា ចេតនាបិ ឧប្បជ្ជតី’តិ ផស្សបញ្ចមកេយេវ បរិគ្គណ្ហាតិ·

សោ ‘ឥមេ ផស្សបញ្ចមកា ធម្មា កិំនិស្សិតា’តិ ឧបធារេន្តោ ‘វត្ថុនិស្សិតា’តិ បជានាតិ· វត្ថុ នាម ករជកាយោ; យំ សន្ធាយ វុត្តំ “ឥទញ្ច បន មេ វិញ្ញាណំ ឯត្ថ សិតំ, ឯត្ថ បដិពទ្ធ”ន្តិ (ទី· និ· ១·២៣៤)· សោ អត្ថតោ ភូតានិ ចេវ ឧបាទារូបានិ ច· ឯវមេត្ថ វត្ថុ រូបំ, ផស្សបញ្ចមកា នាមន្តិ នាមរូបមេវ បស្សតិ· រូបញ្ចេត្ថ រូបក្ខន្ធោ, នាមំ ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធាតិ បញ្ចក្ខន្ធមត្តំ ហោតិ· នាមរូបវិនិមុត្តា ហិ បញ្ចក្ខន្ធា បញ្ចក្ខន្ធវិនិមុត្តំ វា នាមរូបំ នត្ថិ·

សោ ‘ឥមេ បញ្ចក្ខន្ធា កិំហេតុកា’តិ ឧបបរិក្ខន្តោ ‘អវិជ្ជាទិហេតុកា’តិ បស្សតិ; តតោ បច្ចយោ ចេវ បច្ចយុប្បន្នញ្ច ឥទំ; អញ្ញោ សត្តោ វា បុគ្គលោ វា នត្ថិ; សុទ្ធសង្ខារបុញ្ជមត្តមេវាតិ សប្បច្ចយនាមរូបវសេន តិលក្ខណំ អារោបេត្វា វិបស្សនាបដិបាដិយា ‘អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា’តិ សម្មសន្តោ វិចរតិ· សោ ‘អជ្ជ អជ្ជា’តិ បដិវេធំ អាកង្ខមានោ តថារូបេ ទិវសេ ឧតុសប្បាយំ, បុគ្គលសប្បាយំ, ភោជនសប្បាយំ, ធម្មស្សវនសប្បាយំ វា លភិត្វា ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោវ វិបស្សនំ មត្ថកំ បាបេត្វា អរហត្តេ បតិដ្ឋាតិ· ឯវំ ឥមេសម្បិ តិណ្ណំ ជនានំ យាវ អរហត្តា កម្មដ្ឋានំ កថិតំ ហោតិ·

ឥធ បន ភគវា អរូបកម្មដ្ឋានំ កថេន្តោ វេទនាវសេន កថេសិ· ផស្សវសេន វា ហិ វិញ្ញាណវសេន វា កថិយមានំ ន បាកដំ ហោតិ, អន្ធការំ វិយ ខាយតិ· វេទនាវសេន បន បាកដំ ហោតិ· កស្មា? វេទនានំ ឧប្បត្តិបាកដតាយ· សុខទុក្ខវេទនានញ្ហិ ឧប្បត្តិ បាកដា· យទា សុខំ ឧប្បជ្ជតិ, សកលសរីរំ ខោភេន្តំ មទ្ទន្តំ ផរមានំ អភិសន្ទយមានំ សតធោតសប្បិំ ខាទាបយន្តំ វិយ, សតបាកតេលំ មក្ខាបយមានំ វិយ, ឃដសហស្សេន បរិឡាហំ និព្ពាបយមានំ វិយ, ‘អហោ សុខំ! អហោ សុខ’ន្តិ! វាចំ និច្ឆារយមានមេវ ឧប្បជ្ជតិ· យទា ទុក្ខំ ឧប្បជ្ជតិ, សកលសរីរំ ខោភេន្តំ មទ្ទន្តំ ផរមានំ អភិសន្ទយមានំ តត្តផាលំ បវេសេន្តំ វិយ, វិលីនតម្ពលោហេន អាសិញ្ចន្តំ វិយ, សុក្ខតិណវនប្បតិម្ហិ អរញ្ញេ ទារុក្កាកលាបំ បក្ខិបមានំ វិយ ‘អហោ ទុក្ខំ! អហោ ទុក្ខ’ន្តិ! វិប្បលបាបយមានមេវ ឧប្បជ្ជតិ· ឥតិ សុខទុក្ខវេទនានំ ឧប្បត្តិ បាកដា ហោតិ·

អទុក្ខមសុខា បន ទុទ្ទីបនា អន្ធការា អវិភូតា· សា សុខទុក្ខានំ អបគមេ សាតាសាតបដិក្ខេបវសេន មជ្ឈត្តាការភូតា អទុក្ខមសុខា វេទនាតិ នយតោ គណ្ហន្តស្ស បាកដា ហោតិ· យថា កិំ? អន្តរា បិដ្ឋិបាសាណំ អារុហិត្វា បលាយន្តស្ស មិគស្ស អនុបថំ គច្ឆន្តោ

យិកលុទ្ធកោ បិដ្ឋិបរិយាយស្ស ឱ្ឋកោរកេ អបរកោរកេបិ បគំ ឌិវ្ហា យន្ត្រអបស្សត្តោបិ ‘ឰតោ អារុញ្ញហោ, ឰតោ ឱ្ឋរុញ្ញហោ, យន្ត្រ បិដ្ឋិបរិយាលោ ឰយិភា បទេទេត កតោ កចិស្សតី’តិ ភយតោ ខាភាតិ៓ ឧចំ អារុញ្ញហដ្ឋាទេភ បគំ ចិយ ហិ ឃុលាយ ទេចគភាយ ដ្ឋប្បត្តិ បិកដ៏ ហោតិ; ឱ្ឋរុញ្ញហដ្ឋាទេភ បគំ ចិយ ទុក្ខាយ ទេចគភាយ ដ្ឋប្បត្តិ បិកដ៏ ហោតិ៓ ‘ឰតោ អារុញ្ញហោ, ឰតោ ឱ្ឋរុញ្ញហោ, យន្ត្រឧចំ កតោ’តិ ភយតោ កហលំ ចិយ ឃុលទុក្ខាគំ អបកេយ សាតាសាតបដិក្កេបចទេត យញ្ញាកោរក្ខតា អទុក្ខយឃុលា ទេចគភាតិ ភយតោ កលត្តុស្ស បិកដ៏ ហោតិ៓

ឧចំ ភកចា បធម៌ ទ្វបកដ្ឋាគំ កទេធត្វា បច្ឆា អទ្វបកដ្ឋាគំ កទេធត្តា ទេចគភាចទេត ចិតិចទេត្ត្វា គស្សេសិ; ត កោចលញ្ច ឰទេធច ឧចំ គស្សេតិ, ឌីឈតិកាយបិប្បហាគិគាទេត, សក្កបញ្ចោ, យហាសតិបដ្ឋាទេត , យន្ត្រតិកាយបិប្បតិបដ្ឋាទេត ច ទ្វញ្ញអតលញ្ញាសក្កេយ, យហាតលញ្ញាសក្កេយ, ទ្វញ្ញអទេចគល្លេ, យហាទេចគល្លេ, រដ្ឋបិលឃុត្តេ, យាកត្តិយឃុត្តេ, ឆាតុចិកង្គេ, អាទេត្តុសប្បាយេ, សំយុត្តតិកាយបិប្រ ទ្វញ្ញអតិគាគឃុត្តេ, រុក្ខោបេយ, បរិចីយំសតឃុត្តេ, សកេល ទេចគភាសំយុត្តេតិ ឧចំ អទេតកោស ឃុត្តេស បធម៌ ទ្វបកដ្ឋាគំ កទេធត្វា បច្ឆា អទ្វបកដ្ឋាគំ ទេចគភាចទេត ចិតិចទេត្ត្វា គស្សេសិ៓ យធា ច ទោស ទោស, ឧចំ ឰយស៊ិបិ សតិបដ្ឋាគចិកង្គេ បធម៌ ទ្វបកដ្ឋាគំ កទេធត្វា បច្ឆា អទ្វបកដ្ឋាគំ ទេចគភាចទេត ចិតិចទេត្ត្វា គស្សេសិ៓

តត្ថ ឃុលំ ទេចគត្តិអាឌីស អយំ អបទោបិ បខាតតបរិយាទោយា – ឃុលំ ទេចគំ ទេចយាមីតិ បខាភាតីតិ ឃុលទេចគភាក្កេលោ ទុក្ខាយ ទេចគភាយ អភាចទោ ឃុលំ ទេចគំ ទេចយយាទោ ‘ឃុលំ ទេចគំ ទេចយាមី’តិ បខាភាតិ៓ ទោត យា បុទេ្ឋ ក្នុបុឋ្ឋា ទុក្ខា ទេចគភា, តស្សា ឰគាតិ អភាចទោ ឰយិស្សា ច ឃុលាយ ឰតោ បធម៌ អភាចទោ ទេចគភា ភាយ អតិច្ចា អទ្ធចា ចិបរិណាយធម្មាតិ ឰតិហ តត្ថ សប្បខាទោ ហោតិ៓ វុត្តម្បិ ទេចំ ភកចតា –

“យស្មិំ, អក្កិទេចស្សត, សយេយ ឃុលំ ទេចគំ ទេចទេតិ, ទេតច តស្មិំ សយេយ ទុក្ខំ ទេចគំ ទេចទេតិ, ត អទុក្ខយឃុលំ ទេចគំ ទេចទេតិ, ឃុលំទេយច តស្មិំ សយេយ ទេចគំ ទេចទេតិ៓ យស្មិំ , អក្កិទេចស្សត, សយេយ ទុក្ខំ...ទេប... អទុក្ខយឃុលំ ទេចគំ ទេចទេតិ, ទេតច តស្មិំ សយេយ ឃុលំ ទេចគំ ទេចទេតិ, ត ទុក្ខំ ទេចគំ ទេចទេតិ, អទុក្ខយឃុលំទេយច តស្មិំ សយេយ ទេចគំ ទេចទេតិ៓ ឃុលាបិ ខោ, អក្កិទេចស្សត , ទេចគភា អតិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសយុប្បន្ភា ខយធម្មា ចយធម្មា ចិរាកធម្មា តិទោធធម្មា៓ ទុក្ខាបិ ខោ...ទេប... អទុក្ខយឃុលាបិ ខោ, អក្កិទេចស្សត, ទេចគភា អតិច្ចា សង្ខតា...ទេប... តិទោធធម្មា៓ ឧចំ បស្សំ, អក្កិទេចស្សត, ឃុតចា អរិយសាចកោ ឃុលាយបិ ទេចគភាយ តិព្វិន្ទតិ, ទុក្ខាយបិ ទេចគភាយ តិព្វិន្ទតិ, អទុក្ខយឃុលាយបិ ទេចគភាយ តិព្វិន្ទតិ, តិព្វិន្ទំ ចិរជ្ជតិ, ចិរាកា ចិយុច្ចតិ, ចិយុត្តស្មិំ ចិយុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ; ‘ខីណា ខាតិ, ចុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ, កតំ ករណីយំ, ភាបរំ ឰត្ថត្តាយា’តិ បខាភាតី”តិ (យ៓ តិ៓ ១៓១០៥)៓

សាយិសំចា ឃុលត្តិអាឌីស សាយិសា ឃុលា ភាយ បញ្ចកាយកុណាយិសតិស្សិតា ឲ ខេហស្សិតទោសាយតស្សទេចគភា; តិរាយិសា ឃុលា ភាយ ឲ ទេតក្ខម្មស្សិតទោសាយតស្សទេចគភា; សាយិសា ទុក្ខា ភាយ ឲ ខេហស្សិតទោមាយតស្សទេចគភា; តិរាយិសា ទុក្ខា ភាយ ឲ ទេតក្ខម្មស្សិតទោមាយតស្សទេចគភា; សាយិសា អទុក្ខយឃុលា ភាយ ឲ ខេហសិរិតាទេបក្ខាទេចគភា; តិរាយិសា អទុក្ខយឃុលា ភាយ ឲ

រតក្លូយ្សិរ៊ិតារបក្លារចតតា៊ តាឞ៑ ចិការកា ្ហបរិបណ្ហារស បិញ្ចក្ខឞំ (យ៊ តិ៊ ១៊១០៖ អាគរឃា) អាករតាររយច៊ រសា ឞ៑ គិយិក្ខត្តិ រសា ឞ៑ រចតតាតិយិក្ខុ៊ ពាហិទ្ធា រចតតាស្វតិ បរបុក្កលស្ស រចតតាសុ៊ សុល៑ រចតតិ រចតឃយាតត្តិ បរបុក្កល៑ សុលរចតតិ រចតឃយាតិ៊ អជ្ឈត្តពាហិទ្ធាតិ កាលេត អត្តនោ កាលេត បរស្ស រចតតាសុ ចិត្តុ ្ហបសិឞរតិ៊ ក្ខាយស្មិ ចារេ ឃស្មា រតច អត្ថា, ត បររា តិឃយិរតា;
តស្មា រចតតាបរិក្កហយត្តរយច គរស្សតុ៑ "ក្ខាឆ កិក្ខុ សុល៑ រចតតិ សុលា រចតតា"តិអាតិ ចុត្តុ៊ រសសរយត្តុ ្ហតាត្តរយច៊ ក្ខាយស្មិ បត បរត្តា សុទ្ធចិបស្សតាច កាឆិតាតិ៊

រចតតាតុបស្សតាតិទ្ទេសវណ្ណតា តិដ្ឋិតា៊

ចិត្តាតុបស្សតាតិទ្ទេសវណ្ណតា

១៩៥៊ ចិត្តាតុបស្សតាតិទ្ទេសរសបិ រហដ្ឋា ចុត្តសតិឞ៑ ចុត្តតរឃរតច រចតិតក្ខា៊ សរាក៑ ចា ចិត្តត្តិអាតិសុ បត សរាកត្តិ អដ្ឋចិឆំ រលិកសហកតំ៊ ចិតរាកត្តិ រលិកិឃក្យសលិញ្យាកតំ៊ ក្ខាតំ បត ឃស្មា សម្មសតំ ត ឆម្មសរយាឆាតំ, តស្មា ក្ខាឆ ឲកបរឥបិ រលិក្យត្តរំ ត លព្កតិ៊ ឃស្មា បហារតកដ្ឋចររសត រាកាតីហិ សហ ចត្តត្តិ បហឹឃត្តិ, តស្មា ក្ខិសុ បរតសុ តិប្យរិឃារឃត ត លព្កត្តីតិ ត កហិតាតិ៊ សេសាតិ ចត្តារិ អក្យសលចិត្តាតិ រតច បុរិមបតំ, ត បច្ឆិមបតំ កដត្តិ៊ សរតាសត្តិ ត្យចិឆំ រតាយតស្សសហកតំ៊ ចិតរតាសត្តិ រលិកិឃក្យសលិញ្យាកតំ៊ សេសាតិ តស អក្យសលចិត្តាតិ រតច បុរិមបតំ, ត បច្ឆិមបតំ កដត្តិ៊ សរយាហត្តិ ចិចិកិច្ឆាសហកតរង្វាច ្ហដ្ឋច្ចសហកតង្វាតិ ត្យចិឆំ៊ ឃស្មា បត រយារហា សព្ពាក្យសរលសុ ្ហប្យជ្ជតិ, តស្មា សេសាតិបិ ក្ខាឆ ចដ្ឋត្តិ ឲច៊ ក្ខាយស្មិ រឃច ហិ ត្យរកា ក្ខាតសាក្យសលចិត្តាតិ បរិឃាតិណ្ហាតីតិ៊ ចិតរយាហត្តិ រលិកិឃក្យសលិញ្យាកតំ៊ សលិក្ខត្តិ ចិតយិទ្ធាតុបតិតំ៊ ឲតក្យាសក្ក្យដិតចិត្តុ តាយ៊ ចិក្លិក្ខត្តិ ្ហដ្ឋច្ចសហកតំ៊ ឲតក្យាបសដចិត្តុ តាយ៊

យហក្កតត្តិ រូបាចចរំ អរូបាចចរញ្ចា៊ អយហក្កតត្តិ កាយាចចរំ៊ សំសាត្តរត្តិ កាយាចចរំ៊ អតុត្តរត្តិ រូបាចចរញ្ច អរូបាចចរញ្ចា៊ ត្រេតាបិ សំសាត្តរំ រូបាចចរំ, អតុត្តរំ អរូបាចចររយច៊ សយាហិតត្តិ ឃស្ស អប្យតាសយាឆិ ្ហបចារសយាឆិ ចា អត្ថិ៊ អសយាហិតត្តិ ្ហកឃសយាឆិចិរហិតំ៊ ចិមុត្តត្តិ តឥដ្ឋចិក្ខម្ភតចិមុត្តីហិ ចិតិមុត្តុ៊ អចិមុត្តត្តិ ្ហកឃចិមុត្តិរហិតំ; សមុរច្ឆេតបដិប្យស្សទ្ធិតិស្សរណចិមុត្តីតំ បត ក្ខាឆ ឲកាសរវាច តត្ថិ៊ សរាកយស្ស ចិត្តត្តិ សរាក៑ អស្ស ចិត្តុ៊ សេឞ៑ រហដ្ឋា ចុត្តតឃត្តា ្ហត្តាតត្តរយច៊ ក្ខាយស្មិម្បិ បរត្តា សុទ្ធចិបស្សតាច កាឆិតាតិ៊

ចិត្តាតុបស្សតាតិទ្ទេសវណ្ណតា តិដ្ឋិតា៊

ឆម្មាតុបស្សតាតិទ្ទេសវណ្ណតា

ນີວຣຓປພ຺ພວຓ຺ຓນາ

໓໘໒. ເອຕ຺ຕາວຕາ ຍສ຺ມາ ກາຍານຸປສ຺ສນາຍ ຣູປກ຺ຂນ຺ຘປຣິຄ຺ຄໂຫວ ກຖິໂຕ, ເວທນານຸປສ຺ສນາຍ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘປຣິຄ຺ຄໂຫວ ຈິຕ຺ຕານຸປສ຺ສນາຍ ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ຘປຣິຄ຺ຄໂຫວ ຕສ຺ມາ ອິທານິ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ມສີເສນ ສຎ຺ຎາສງ຺ຂາຣກ຺ຂນ຺ຘປຣິຄ຺ຄຫມ຺ປິ ກເຖຕຸໍ ຘມ຺ມານຸປສ຺ສນໍ ທເສ຺ສໂນ຺ຕ ກຖຎ຺ຈ ຠິກ຺ຂເວຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ສນ຺ຕນ຺ຕິ ອຠິຓ຺ຫສມຸທາຈາຣວເສນ ສໍວິຊ຺ຊມານໍ. ອສນ຺ຕນ຺ຕິ ອສມຸທາຈາຣວເສນ ວາ ປຫີນຕ຺ຕາ ວາ ອສໍວິຊ຺ຊມານໍ. ຍຖາ ຈາຕິ ເຍນ ກາຣເຓນ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ອຸປ຺ປາໂທ ໂຫຕິ. ຕຎ຺ຈ ປຊານາຕີຕິ ຕຎ຺ຈ ກາຣຓໍ ປຊານາຕິ. ອິມິນາ ນເຍນ ສພ຺ພປເທສຸ ອໂຕ຺ຖ ເວທິຕໂພ຺ພ.

ຕຕ຺ຖ ສຸຠນິມິເຕ຺ຕ ອໂຍນິໂສມນສິກາເຣນ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ອຸປ຺ປາໂທ ໂຫຕິ. ສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ ນາມ ສຸຠມ຺ປິ ສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ, ສຸຠາຣມ຺ມຓມ຺ປິ ສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ. ອໂຍນິໂສມນສິກາໂຣ ນາມ ອນຸປາຍມນສິກາໂຣ ອຸປ຺ປຖມນສິກາໂຣ, ອນິເຈ຺ຈ ນິຈ຺ຈນ຺ຕິ ວາ ທຸເກ຺ຂ ສຸຂນ຺ຕິ ວາ ອນຕ຺ຕນິ ອຕ຺ຕາຕິ ວາ ອສຸເຠ ສຸຠນ຺ຕິ ວາ ມນສິກາໂຣ. ຕໍ ຕຕ຺ຖ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍໂຕ ກາມຈ຺ຉໂນ຺ທ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ເຕນາຫ ຠຄວາ –

“ອຕ຺ຖິ, ຠິກ຺ຂເວ, ສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ອໂຍນິໂສມນສິກາຣພຫຸລີກາໂຣ – ອຍມາຫາໂຣ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ອຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ຠິໂຍ຺ຍຠາວາຍ ເວປຸລ຺ລາຍາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອສຸຠນິມິເຕ຺ຕ ປນ ໂຍນິໂສມນສິກາເຣນ ຕສ຺ສ ປຫານໍ ໂຫຕິ. ອສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ ນາມ ອສຸຠມ຺ປິ ອສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ, ອສຸຠາຣມ຺ມຓມ຺ປິ ອສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ. ໂຍນິໂສມນສິກາໂຣ ນາມ ອຸປາຍມນສິກາໂຣ ປຖມນສິກາໂຣ, ອນິເຈ຺ຈ ອນິຈ຺ຈນ຺ຕິ ວາ ທຸເກ຺ຂ ທຸກ຺ຂນ຺ຕິ ວາ ອນຕ຺ຕນິ ອນຕ຺ຕາຕິ ວາ ອສຸເຠ ອສຸຠນ຺ຕິ ວາ ມນສິກາໂຣ. ຕໍ ຕຕ຺ຖ ພຫຸລໍ ປວຕ຺ຕຍໂຕ ກາມຈ຺ຉໂນ຺ທ ປຫີຍຕິ. ເຕນາຫ ຠຄວາ –

“ອຕ຺ຖິ, ຠິກ຺ຂເວ, ອສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ໂຍນິໂສມນສິກາຣພຫຸລີກາໂຣ ອຍມນາຫາໂຣ ອນຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ອຸປ຺ປາທາຍ, ອຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ວາ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ຠິໂຍ຺ຍຠາວາຍ, ເວປຸລ຺ລາຍາ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໒).

ອປິຈ ຉ ຘມ຺ມາ ກາມຈ຺ຉນ຺ທສ຺ສ ປຫານາຍ ສໍວຕ຺ຕນ຺ຕິ – ອສຸຠນິມິຕ຺ຕສ຺ສ ອຸຄ຺ຄໂຫ, ອສຸຠຠາວນານຸໂຍໂຄ, ອິນ຺ທ຺ຣິເຍສຸ ຄຸຕ຺ຕທ຺ວາຣຕາ, ໂຠຊເນ ມຕ຺ຕຎ຺ຎຸຕາ, ກລ຺ຍາຓມິຕ຺ຕຕາ, ສປ຺ປາຍກຖາຕິ. ທສວິຘຎ຺ຫິ ອສຸຠນິມິຕ຺ຕໍ ອຸຄ຺ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສາປິ ກາມຈ຺ຉໂນ຺ທ ປຫີຍຕິ, ຠາເວນ຺ຕສ຺ສາປິ; ອິນ຺ທ຺ຣິເຍສຸ ປິຫິຕທ຺ວາຣສ຺ສາປິ ; ຈຕຸນ຺ນໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ອາໂລປານໍ ໂອກາເສ ສຕິ ອຸທກໍ ປິວິຕ຺ວາ ຍາປນສີລຕາຍ ໂຠຊເນ ມຕ຺ຕຎ຺ຎຸໂນປິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

“ຈຕ຺ຕາໂຣ ປຎ຺ຈ ອາໂລເປ, ອຠຸຕ຺ວາ ອຸທກໍ ປິເວ;

ອລໍ ຜາສຸວິຫາຣາຍ, ປຫິຕຕ຺ຕສ຺ສ ຠິກ຺ຂຸໂນ”ຕິ. (ເຖຣຄາ. ໙໘໓);

អសុកលម្ពិកតិស្សតេ្តុរសងិរេស អសុកកាចតាររេត កល្យាលយិរេត្ត រសចត្តស្សាបិ កាយគ្គរេត្ត្រា បហឹយតិ; ធាតតិសន្ថាឌឹសុ ចសអសុកតិស្សិតសប្បាយកចាយបិ បហឹយតិ៑ រេតត ចុត្ត "៧ ឆយ្ហា កាយគ្គត្តស្ស បហាតាយ សំចត្តត្តិ"តិ៑ ប្តរេយហិ បត ៧ហិ ឆរេយ្ហហិ បហឹតស្ស កាយគ្គត្តស្ស អរហត្តយរេក្កត អាយតិ អតុប្បាររេកា រេហាតីតិ បឌាតាតិ៑

បដិឈតិយិរេត្ត អរេយាតិរេសាយតសិការេរត បត ឰ្យាបិងស្ស ក្ខប្បាររេកា រេហាតិ៑ តត្ត បដិឈយ្បិ បដិឈតិយិត្តំ តាយ; បដិឈាររេយ្ហលយ្បិ បដិឈតិយិត្តំ៑ អរេយាតិរេសាយតសិការេរា សគ្គាត្ត ៦កលក្ខរេលាច៑ តំ តស្សិ តិយិរេត្ត ឌាហុលំ បចត្តយរេតា ឰ្យាបិរេកា ក្ខប្បន្តតិ៑ រេតតាហ កកចា –

"អត្ថិ, កិក្ខរេច, បដិឈតិយិត្តំ៑ តត្ត អរេយាតិរេសាយតសិការឌាហុលិការេរា – អឈយាហាររេរា អតុប្បត្តស្ស ចា ឰ្យាបិងស្ស ក្ខប្បាងាយ, ក្ខប្បត្តស្ស ចា ឰ្យាបិងស្ស កិរេយ្យាកាចាយ រេចបុល្លាយា"តិ (សំ៑ តិ៑ ៥៑១១១)៑

រេយត្តាយ បត ចេរេតាចិមុត្តិយា រេយាតិរេសាយតសិការេរតស្ស បហាតំ រេហាតិ៑ តត្ត រេយត្តាតិ ចុរេត្ត អប្បតាបិ ក្ខបចាររេរាបិ ចដ្ឋតិ; ចេរេតាចិមុត្តីតិ អប្បតាច៑ រេយាតិរេសាយតសិការេរា ចុត្តលក្ខរេលាច៑ តំ តត្ត ឌាហុលំ បចត្តយរេតា ឰ្យាបិរេកា បហឹយតិ៑ រេតតាហ កកចា –

"អត្ថិ , កិក្ខរេច, រេយត្តាចេរេតាចិមុត្តិ៑ តត្ត រេយាតិរេសាយតសិការឌាហុលិការេរា – អឈយាហាររេរា អតុប្បត្តស្ស ចា ឰ្យាបិងស្ស ក្ខប្បាងាយ, ក្ខប្បត្តស្ស ចា ឰ្យាបិងស្ស កិរេយ្យាកាចាយ, រេចបុល្លាយា"តិ (សំ៑ តិ៑ ៥៑១១១ រេចាកំ ចិសងិសំ)៑

អបិច ៧ ឆយ្ហា ឰ្យាបិងស្ស បហាតាយ សំចត្តត្តិ – រេយត្តាតិយិត្តស្ស ក្ខក្កហោ, រេយត្តាកាចតាតុរេយារេកា, កម្មស្សកតាបច្ចចេក្ខលា, បដិសង្ខាតឌាហុលិកតា , កល្យាលយិត្តតា, សប្បាយកចាតិ៑ ឱ្ឌដិស្សការេតាដិស្សកដិសាថរេលាតញ្ញាអញ្ញាតរេចរេសត រេយត្តំ ក្ខក្កលាត្តស្សាបិ ឰ្យាបិរេកា បហឹយតិ៑ ឱ្ឌដិរេសា អរេតាធិរេសា ដិសាថរេលាចរេសត រេយត្តំ ការេចត្តស្សាបិ៑ 'ត្វំ ៦តស្ស ក្ខរេទ្ធា កិំ ករិស្សសិ, កិមស្ស សឹលាឌីតិ ចិតាសេតុំ សក្ខិស្សសិ? តត្ថ ត្វំ អត្តរេតា កម្មេត អាកត្តោ អត្តរេតា កម្មេតេច កមិស្សសិ? បរស្ស ក្ខត្តិត្ត តាយ ចិតន្ទិតក្ការេតត្តអរេយាសលិកក្ចាឌីតិ ករេហត្វា បរស្ស បហរិតុកាយតាសងិសំ រេហាតិ៑ ៦រេសាបិ តច ក្ខរេទ្ធា កិំ ករិស្សតិ? កិំ រេត សឹលាឌីតិ ចិតាសេតុំ សក្ខិស្សតិ? ៦ស អត្តរេតា កម្មេតាកត្តោ អត្តរេតា កម្មេតេច កមិស្សតិ; អប្បដិច្ឆិតបរេហលកំ ចិយ បដិចាតចិត្តរេរាយដ្ឋិ ចិយ ច ៦តរេស្សចេស រេកាច្ឆា យត្តរេក បតិស្សតី'តិ៑ ៦ចំ អត្តរេតា ច បរស្ស ច កម្មស្សកតំ បច្ចចេក្ខរេតាបិ, ក្ខកយកម្មស្សកតំ បច្ចចេក្ខិត្វា បដិសង្ខារេត ឋិតស្សាបិ, អស្សាកុត្តរេត្តរសងិរេស រេយត្តាកាចតាររេត កល្យាលយិរេត្ត រសចត្តស្សាបិ ឰ្យាបិរេកា បហឹយតិ; ធាតតិសន្ថាឌឹសុ រេយត្តាតិស្សិតសប្បាយកចាយបិ បហឹយតិ៑ រេតត ចុត្ត "៧ ឆយ្ហា ឰ្យាបិងស្ស បហាតាយ សំចត្តត្តិ"តិ៑ ប្តរេយហិ បត ៧ហិ ឆរេយ្ហហិ បហឹតស្ស ឰ្យាបិងស្ស អតាកាមិយរេក្កត អាយតិ អតុប្បាររេកា រេហាតីតិ បឌាតាតិ៑

ᩋᩁᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩁᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᩥᨲᨲᩣ᪨ ᨲᨶ᩠ᨴᩦ ᨶᩣᨾ ᨠᩣᨿᩣᩃᩈᩥᨿᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨩᨾ᩠ᨽᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩣᨿᩅᩥᨶᨾᨶᩣ᪨ ᨽᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᨲ᩠ᨲᨾᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᩊᩣᩉᩮᩣ᪨ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩃᩦᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᩋᩁᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨴᩦ ᩅᩥᨩᨾ᩠ᨽᩥᨠᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨧ ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ , ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒)᪨

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩔ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨵᩣᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᨸᨮᨾᩣᩁᨾ᩠ᨽᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨵᩣᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩃᩅᨲᩁᩴ᪨ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᨵᩣᨲᩩ ᨶᩣᨾ ᨸᩁᩴ ᨸᩁᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᨻᩃᩅᨲᩁᩴ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮ ᩅᩦᩁᩥᨿᩮ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨵᩣᨲᩩ, ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨵᩣᨲᩩ, ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᨵᩣᨲᩩ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ, ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒)᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᩋᨲᩥᨽᩮᩣᨩᨶᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ, ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩣ, ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠᩣᩈᩅᩣᩈᩮᩣ, ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩉᩁᩉᨲ᩠ᨳᨠ ᨽᩩᨲ᩠ᨲᩅᨾᩥᨲᨠ ᨲᨲ᩠ᩁᩅᨭ᩠ᨭᨠ ᩋᩃᩴᩈᩣᨭᨠ ᨠᩣᨠᨾᩣᩈᨠᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩥᩅᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᩉᩥ ᩈᨾᨱᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨾᩉᩣᩉᨲ᩠ᨳᩦ ᩅᩥᨿ ᩒᨲ᩠ᨳᩁᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨧᩋᩣᩃᩮᩣᨸᩒᨠᩣᩈᩴ ᨸᨶ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ ᨸᩥᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨸᨶᩈᩦᩃᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨲᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᨽᩮᩣᨩᨶᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨧᨶ᩠ᨴᩣᩃᩮᩣᨠᨴᩦᨸᩣᩃᩮᩣᨠᩏᨠ᩠ᨠᩣᩃᩮᩣᨠᩮ ᨴᩥᩅᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᩣᩃᩮᩣᨠᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ, ᩋᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠᩣᩈᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ, ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩈᨴᩥᩈᩮ ᨸᩉᩦᨶᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩮ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ; ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᨶᩥᩔᩥᨲᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣᨿᨸᩥ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨨᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨸᩉᩦᨶᩔ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨

ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᩅᩪᨸᩈᨾᩮ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩪᨸᩈᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᩅᩪᨸᩈᨶ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ; ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅᩮᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩴ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᩅᩪᨸᩈᨾᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩮᨸᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒)᪨

សមាធិសង្ខាតេ បន ចេតសោ វូបសមេ យោនិសោមនសិការេន បហានំ ហោតិ។ តេនាហ ភគវា –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ចេតសោ វូបសមោ។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស ភិយ្យោភាវាយ, វេបុល្លាយា”តិ (សំ. និ. ៥.១១១)។

អបិច ឆ ធម្មា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស បហានាយ សំវត្តន្តិ – ពហុស្សុតតា, បរិបុច្ឆកតា, វិនយេ បកតញ្ញុតា, វុឌ្ឍសេវិតា , កល្យាណមិត្តតា, សប្បាយកថាតិ។ ពាហុសច្ចេនបិ ហិ ឯកំ វា ទ្វេ វា តយោ វា ចត្តារោ វា បញ្ច វា និកាយេ បាឡិវសេន ច អត្ថវសេន ច ឧគ្គណ្ហន្តស្សាបិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីយតិ។ កប្បិយាកប្បិយបរិបុច្ឆាពហុលស្សាបិ, វិនយបញ្ញត្តិយំ ចិណ្ណវសីភាវតាយ បកតញ្ញុនោបិ, វុឌ្ឍេ មហល្លកត្ថេរេ ឧបសង្កមន្តស្សាបិ, ឧបាលិត្ថេរសទិសេ វិនយធរេ កល្យាណមិត្តេ សេវន្តស្សាបិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីយតិ; ឋាននិសជ្ជាទីសុ កប្បិយាកប្បិយនិស្សិតសប្បាយកថាយបិ បហីយតិ។ តេន វុត្តំ “ឆ ធម្មា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស បហានាយ សំវត្តន្តី”តិ។ យេហិ បន ឆហិ ធម្មេហិ បហីនេ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចេ ឧទ្ធច្ចស្ស អរហត្តមគ្គេន កុក្កុច្ចស្ស អនាគាមិមគ្គេន អាយតិំ អនុប្បាទោ ហោតីតិ បជានាតិ។

វិចិកិច្ឆាឋានីយេសុ ធម្មេសុ អយោនិសោមនសិការេន វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទោ ហោតិ។ វិចិកិច្ឆាឋានីយា ធម្មា នាម បុនប្បុនំ វិចិកិច្ឆាយ ការណត្តា វិចិកិច្ឆាវ។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការំ ពហុលំ បវត្តយតោ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ។ តេនាហ ភគវា –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, វិចិកិច្ឆាឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ អយោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយា”តិ (សំ. និ. ៥.១១១)។

កុសលាទិធម្មេសុ យោនិសោមនសិការេន បនស្សា បហានំ ហោតិ។ តេនាហ ភគវា –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, កុសលាកុសលា ធម្មា, សាវជ្ជានវជ្ជា ធម្មា, ហីនប្បណីតា ធម្មា, កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នាយ វា វិចិកិច្ឆាយ ភិយ្យោភាវាយ, វេបុល្លាយា”តិ (សំ. និ. ៥.១១១)។

អបិច ឆ ធម្មា វិចិកិច្ឆាយ បហានាយ សំវត្តន្តិ – ពហុស្សុតតា, បរិបុច្ឆកតា, វិនយេ បកតញ្ញុតា, អធិមោក្ខពហុលតា, កល្យាណមិត្តតា, សប្បាយកថាតិ។ ពាហុសច្ចេនបិ ហិ ឯកំ វា…បេ… បញ្ច វា និកាយេ បាឡិវសេន ច អត្ថវសេន ច ឧគ្គណ្ហន្តស្សាបិ វិចិកិច្ឆា បហីយតិ។ តីណិ រតនានិ អារព្ភ បរិបុច្ឆាពហុលស្សាបិ, វិនយេ ចិណ្ណវសីភាវស្សាបិ, តីសុ រតនេសុ ឱកប្បនិយសទ្ធាសង្ខាតអធិមោក្ខពហុលស្សាបិ , សទ្ធាធិមុត្តេ វក្កលិត្ថេរសទិសេ កល្យាណមិត្តេ សេវន្តស្សាបិ វិចិកិច្ឆា បហីយតិ។

ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᨲᨶᩣᨶᩴ ᨣᩩᨱᨶᩥᩔᩥᨲᩈᨷ᩠ᨷᩣᨿᨠᨳᩣᨿᨷᩥ ᨷᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨷᩉᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨷᨶ ᨨᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨷᩉᩦᨶᩣᨿ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨

ᨶᩦᩅᩁᨱᨷᨻ᩠ᨻᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨷᨻ᩠ᨻᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨷᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨶ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨲᩣᩅ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑᪘᪓) – ᩑᩅᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᨿᩮᩅ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᩋᨷᩥᨧ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩴ, ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩔᨲᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨷᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᨲᩣ, ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᩮᩅᨶᨲᩣ, ᨲᨴᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩮᨶ, ᨽᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᨠᩈᨴᩥᩈᩮ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩔᨲᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨷᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ, ᨲᩥᩔᨴᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩋᨽᨿᨲ᩠ᨳᩮᩁᩈᨴᩥᩈᩮ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᩈᩮᩅᨶᩮᨶ, ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨲᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨷᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨶ᩠ᨶᨷᩮᩣᨱᨷᨻ᩠ᨽᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᨷᨶᩔ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨷᨶ –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ…ᨷᩮ… ᨠᨱ᩠ᩉᩈᩩᨠ᩠ᨠᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᩣᨣᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩣᩁᩮᩣ – ᩋᨿᨾᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᩣᨿ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨷᩣᩁᩥᨷᩪᩁᩥᨿᩣ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪒) –

ᩑᩅᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨷᩥᨧ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᨷᩁᩥᨷᩩᨧ᩠ᨨᨠᨲᩣ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩥᩈᨴᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩈᨾᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨷᩣᨴᨶᩣ,

ឞុប្បញ្ញាបុក្កលបរិចជ្ជតា, បញ្ញាចត្តបុក្កលវសេតា, កម្មិនកាលាចរិយបច្ចុចេក្កលា, តេឥន្ទិយត្តតាតិ។ តត្ថ បរិបុច្ឆកតាតិ

ពត្ថុសាតអាយតនិតត្រ្កិយពលេតាិញ្ញាណយក្កក្កសាតវយឆចិបស្សតាតំ អត្ថវត្ថិស្សិតបរិបុច្ឆាពហុលតា។ ចត្ថុចិវេឥកិរិយាតិ អជ្ឈត្តិកពាហិរាតំ

ចត្ថុតំ ចិវេឥកាចការណំ។ យឥា ហិស្ស កេសនខលោមាតិ ឌីឃាតិ ហោន្តិ, សរីរំ ចា ឧស្សន្នទោសមេវ្វច សេឥមលមក្ខិតញ្ចុ, តឥា អជ្ឈត្តិកំ

ចត្ថុ អចិវេឥំ ហោតិ អបរិសុទ្ធំ។ យឥា បត ចីចរំ ឌិណ្ណំ កិលិដ្ឋំ ឞុក្កន្ធំ ហោតិ, សេតាវតំ ចា ឧក្លាបំ, តឥា ពាហិរំ ចត្ថុ អចិវេឥំ ហោតិ

អបរិសុទ្ធំ។ តស្មា កេសាឥិលេឥនេត ឧទ្ធិចិវេចតអសោចិវេចតាឌីហិ សរីរវល្លហុកកាចការលោត, ឧច្ឆាឥតត្យូវតេត ច អជ្ឈត្តិកចត្ថុ ចិវេឥំ

កាតព្ពំ។ សូចិកម្មសោចតរឌតបរិកណ្ឌការណាឌីហិ ពាហិរចត្ថុ ចិវេឥំ កាតព្ពំ។ ឲតស្មិំ ហ្សអជ្ឈត្តិកពាហិរចត្ថុម្ហិ អចិវេឥេ ឧប្បន្នេសុ

ចិត្តចេតសិកេសុ ញាណម្បិ អចិវេឥំ ហោតិ អបរិសុទ្ធំ; អបរិសុទ្ធានិ ឌីបកបល្លកចដ្ដិតេលានិ និស្សាយ ឧប្បន្នឌីបសិខាយ ឞុការេវា ចិយ។

ចិវេឥេ បត អជ្ឈត្តិកពាហិរចត្ថុម្ហិ ឧប្បន្នេសុ ចិត្តចេតសិកេសុ ញាណម្បិ ចិវេឥំ ហោតិ បរិសុទ្ធានិ ឌីបកបល្លកចដ្ដិតេលានិ និស្សាយ

ឧប្បន្នឌីបសិខាយ ឞុការេវា ចិយ។ តេឥ ឞុត្តំ “ចត្ថុចិវេឥកិរិយា ឥម្មចិចយវេម្ពាញ្ញណស្ស ឧប្បាឥាយ វំចត្តតី”តិ។

ពុត្រ្កិយវយត្តបដិបាឥតា ឥាម វទ្ធាឌីតំ ពុត្រ្កិយាតំ វយកាចការណំ។ វេច ហិស្ស វទ្ធិត្រ្កិយំ ពលចំ ហោតិ, ពុតរានិ យត្ថានិ, តតោ

ចីរិយិត្រ្កិយំ បក្កហកិច្ចំ, វតិត្រ្កិយំ ឧបដ្ឋាតកិច្ចំ, វមាធិត្រ្កិយំ អចិក្ខេបកិច្ចំ, បញ្ញិត្រ្កិយំ ឥស្សតកិច្ចំ កាតុំ ត វក្កោតិ។ តស្មា តំ

ឥម្មសភាចបច្ចចេក្ខណេត ចា យថា ចា មតសិករោតោ ពលចំ ឌាតំ, តថា អមតសិការេត ហាបេតព្ពំ។ ចក្កលិត្ថេរចត្ថុ ចេត្ថ និឥស្សតំ។

វេច បត ចីរិយិត្រ្កិយំ ពលចំ ហោតិ, អថ តេច វទ្ធិត្រ្កិយំ អធិមោក្ខកិច្ចំ កាតុំ វក្កោតិ, ត ពុតរានិ ពុតរកិច្ចភេឥំ។ តស្មា តំ

បស្សទ្ធាឌិភាចតាយ ហាបេតព្ពំ។ តត្រាបិ សោណត្ថេរចត្ថុ ឥស្សេតព្ពំ។ ឲចំ វេសេសុបិ ឲកស្ស ពលចភាចេ វតិ ពុតរេវំ អត្តតោ

កិច្ចេសុ អសមត្ថតា ចេឌិតព្ពា។

ចិវេសតោ បតេត្ថ វទ្ធាបញ្ញាតំ វមាធិចីរិយាតញ្ចុ វមតំ បសំវន្តិ។ ពលចវទ្ធោ ហិ មត្ថបញ្ញោ មុទ្ធប្បវន្តោ ហោតិ, អចត្ថុស្មិំ បសីឥតិ។

ពលចបញ្ញោ មត្ថវទ្ធោ កេរាដិកបក្ខំ ភជតិ, ភេសជ្ជមមដ្ឋិតោ ចិយ តេរកោ អតេកិច្ឆោ ហោតិ ‘ចិត្តុប្បាឥមត្តេតច កុវលំ ហោតី’តិ

អតិសាចិត្វា ឥាតាឌីតិ បុញ្ញានិ អករោតោ តិរយេ ឧប្បជ្ជតិ។ ឧភិន្នំ បត វមតាយ ចត្ថុស្មិំយេច បសីឥតិ។ ពលចវមាធិំ បត មត្ថចីរិយំ,

វមាធិស្ស កោសជ្ជបក្ខត្តា, កោសជ្ជំ អភិភចតិ។ ពលចចីរិយំ មត្ថវមាធិំ, ចីរិយស្ស ឧទ្ធច្ចបក្ខត្តា, ឧទ្ធច្ចំ អភិភចតិ។ វមាធិ បត ចីរិយេត

វំយោឌិតោ កោសជ្ជេ បតិតុំ ត លភតិ។ ចីរិយំ វមាធិតា វំយោឌិតំ ឧទ្ធច្ចេ បតិតុំ ត លភតិ។ តស្មា តឞុភយម្បិ វមំ កាតព្ពំ។

ឧភយវមតាយ ហិ អប្បតា ហោតិ ។ អបិច វមាធិកម្មិកស្ស ពលចតីបិ វទ្ធា ចដ្ដតិ។ ឲចំ វេសា វទ្ទហន្តោ ឱកប្បេន្តោ អប្បតំ

បិបុណិស្សតិ។

វមាធិបញ្ញាសុ បត វមាធិកម្មិកស្ស ឲកក្កតា ពលចតី ចដ្ដតិ។ ឲចញ្ហិ វេសា អប្បតំ បិបុណាតិ។ ចិបស្សតាកម្មិកស្ស បញ្ញា ពលចតី

ចដ្ដតិ។ ឲចញ្ហិ វេសា លក្ខណបដិវេធំ បិបុណាតិ។ ឧភិន្នំ បត វមតាយ អប្បតា ហោតិយេច។ វតិ បត វព្ពត្ថ ពលចតី ចដ្ដតិ។ វតិ ហិ

ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចបក្ខិកាតំ វទ្ធាចីរិយបញ្ញាតំ ចវេត ឧទ្ធច្ចបាតតោ, កោសជ្ជបក្ខេតេត ច វមាធិតា កោសជ្ជបាតតោ រក្ខតិ។ តស្មា វា,

លោណធូបតំ ចិយ វព្ពព្យញ្ជតេសុ, វព្ពកម្មិកអមច្ចោ ចិយ ច វព្ពរាឌកិច្ចេសុ, វព្ពត្ថ ពុច្ឆិតព្ពា។ តេតាហ “វតិ ច បត វព្ពត្ថិកា ឞុត្តា

ករចតា៑ កិ៎ ការណា? ចិត្តេញ្ញាសតិបដ៏សរណ៌, អារក្ខបដ្ឋបដ្ឋាភា ច សតិ; ត ចិតា សតិយា ចិត្តស្ស បក្កតិក្កហោ ហោតី”តិ៑

ទុប្បញ្ញបុគ្គលបរិចជ្ជតា តាយ លគ្គាធិកគេដ អនេកាការេហិបញ្ញាតំ ទុប្បេឆបុគ្គលិតំ អារកា បរិចជ្ជតំ៑ បញ្ញាចត្តបុគ្គលសេចតា តាយ សយបញ្ញាសលក្ខណបរិក្កាហិកាយ ក្ខនយញ្ញយបញ្ញាយ សយត្តាកតបុគ្គលសេចតា៑ កម្មីរញាណចរិយបច្ចវេចក្ខណា តាយ កម្មីរេសុ លគ្គាធីសុ បចត្តាយ កម្មីរបញ្ញាយ បគេឆបច្ចវេចក្ខណា៑ តទធិមុត្តតា តាយ ឆាតតិសជ្ជាធីសុ ឆេមុចិចយសម្ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបតត្ថំ តិត្តរបិណបញ្ហារចិត្តតា៑ ឲចំ ក្កប្បន្តស្ស បគស្ស អរហត្តមគ្គេត ភាចតាបរិបូរិ ហោតីតិ បដាតាតិ៑

ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អារម្ភធាតុ តិក្កមធាតុ បរក្កមធាតុ៑ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស ចា ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ក្កប្បាធាយ, ក្កប្បន្នស្ស ចា ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភិយ្យោភាចាយ ចេបុល្លាយ ភាចតាយ បរិបូរិយា សំចត្តតី”តិ (សំ៑ តិ៑ ៥៑១១១) –

ឲចំ ក្កប្បារេធា ហោតិ៑

អបិច ឲកាឆស ធម្មា ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ក្កប្បាធាយ សំចត្តន្តិ – អបិយកយបច្ចវេចក្ខណតា, អាតិសំសធស្សាចិតា, កយតជីធិបច្ចវេចក្ខណតា, បិណ្ឌបិតាបចាយតតា , ធាយជ្ជមហត្តបច្ចវេចក្ខណតា, សត្ថុមហត្តបច្ចវេចក្ខណតា, ជាតិមហត្តបច្ចវេចក្ខណតា, សព្រហ្មចារិយមហត្តបច្ចវេចក្ខណតា, កុសីតបុគ្គលបរិចជ្ជតតា, អារទ្ធជីរិយបុគ្គលសេចតតា, តទធិមុត្តតាតិ៑

តត្ថ តិរយេសុ បញ្ចចិធពន្ធតកម្មការណតោ បដ្ឋាយ មហាទុក្ខ អនុភចតការេលបិ, តិរច្ឆាតយោតិយំ ជាលក្ខិបកុមិតាធីហិ កហិតការេលបិ, បាចតកណ្ណកាធិប្បហារាចិតុន្នស្ស បត សកដចហតាធិការេលបិ, បេត្តិចិសយេ អនេកាតិបិ ចស្សសហស្សាតិ ឲកំ ពុទ្ធន្តរម្បិ ខុប្បិបាសាហិ អាតុរីភូតការេលបិ, កាលកញ្ចិកអសុរេសុ សដ្ឋិហត្ថអសីតិហត្ថប្បមាណេណ អដ្ឋិចម្មមត្តេតេច អត្តភាវេចត ចាតាតបាធិទុក្ខានុភចតការេលបិ ត សក្កា ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គំ ក្កប្បាធេតុំ៑ ‘អយមេច តេ, ភិក្ខុ, ការេលា ជីរិយករណាយា’តិ ឲចំ អបិយកយំ បច្ចវេចក្ខន្តស្សាបិ ជីវិយសម្ពោជ្ឈង្គោ ក្កប្បជ្ជតិ៑ ‘ត សក្កា កុសីតេត តច លោកុត្តរធម្មោ លទ្ធុំ; អារទ្ធជីរិយេតេច សក្កា; អយមាតិសំសោ ជីរិយស្សា’តិ ឲចំ អាតិសំសធស្សាចិតោបិ ក្កប្បជ្ជតិ៑ ‘សព្ពពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធមហាសាចកេហេច តេ កតមគ្គោ កន្តព្វោ; សោ ច ត សក្កា កុសីតេត កន្តុ’ន្តិ ឲចំ កយតជីធិំ បច្ចវេចក្ខន្តស្សាបិ ក្កប្បជ្ជតិ៑ ‘យេ តំ បិណ្ឌបិតាធីហិ ក្កបដ្ឋហន្តិ, ត្វមេ តេ មតុស្សា តេច ញាតកា, ត ធាសកម្មករា, តាបិ តំ តិស្សាយ ‘ជីចិស្សាមា’តិ តេ បណីតាតិ បិណ្ឌបិតាធីតិ ធេន្តិ; អថ ខោ អត្តតោ ការាតំ មហប្ផលតំ បច្ចាសិសមាតា ធេន្តិ៑ សត្ថារាបិ ‘អយំ ឥមេ បច្ចយេ បរិភុញ្ជិត្វា កាយធឡ្ហីពហុលោ សុខំ ចិហរិស្សតី’តិ ត ឲចម្ពា សម្បស្សតា តុម្ហំ បច្ចយា អនុញ្ញាតា; អថ ខោ ‘អយំ ឥមេ បរិភុញ្ជមាតោ សមណធម្មំ កត្វា ចដ្ដទុក្ខតោ មុច្ចិស្សតី’តិ តេ បច្ចយា អនុញ្ញាតា៑ សោ ធាតិ ត្វំ កុសីតោ ចិហរន្តោ

ន តំ បិណ្ឌបាតំ អបចាយិស្សសិ. អារទ្ធវីរិយស្សេវ ហិ បិណ្ឌបាតាបចាយនំ នាម ហោតី’តិ ឯវំ បិណ្ឌបាតាបចាយនំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ, មហាមិត្តត្ថេរស្ស វិយ.

ថេរោ កិរ កស្សកលេណេ នាម បដិវសតិ. តស្ស ច គោចរគាមេ ឯកា មហាឧបាសិកា ថេរំ បុត្តំ កត្វា បដិជគ្គតិ. សា ឯកទិវសំ អរញ្ញំ គច្ឆន្តី ធីតរំ អាហ – “អម្ម, អសុកស្មិំ ឋានេ បុរាណតណ្ឌុលា, អសុកស្មិំ ខីរំ, អសុកស្មិំ សប្បិ, អសុកស្មិំ ផាណិតំ. តវ ភាតិកស្ស អយ្យមិត្តស្ស អាគតកាលេ ភត្តំ បចិត្វា ខីរសប្បិផាណិតេហិ សទ្ធិំ ទេហិ , ត្វញ្ច ភុញ្ជេយ្យាសី”តិ. “ត្វំ បន កិំ ភុញ្ជិស្សសិ, អម្មា”តិ? “អហំ បន ហិយ្យោ បក្កំ បារិវាសិកភត្តំ កញ្ជិយេន ភុត្តម្ហី”តិ. “ទិវា កិំ ភុញ្ជិស្សសិ, អម្មា”តិ? “សាកបណ្ណំ បក្ខិបិត្វា កណតណ្ឌុលេហិ អម្ពិលយាគុំ បចិត្វា ឋបេហិ, អម្មា”តិ.

ថេរោ ចីវរំ បារុបិត្វា បត្តំ នីហរន្តោវ តំ សទ្ទំ សុត្វា អត្តានំ ឱវទិ – ‘មហាឧបាសិកា កិរ កញ្ជិយេន បារិវាសិកភត្តំ ភុញ្ជិ; ទិវាបិ កណបណ្ណម្ពិលយាគុំ ភុញ្ជិស្សតិ; តុយ្ហំ អត្ថាយ បន បុរាណតណ្ឌុលាទីនិ អាចិក្ខតិ. តំ និស្សាយ ខោ បនេសា នេវ ខេត្តំ, ន វត្ថុំ, ន ភត្តំ, ន វត្ថំ បច្ចាសីសតិ; តិស្សោ បន សម្បត្តិយោ បត្ថយមានា ទេតិ. ត្វំ ឯតិស្សា តា សម្បត្តិយោ ទាតុំ សក្ខិស្សសិ, ន សក្ខិស្សសីតិ? អយំ ខោ បន បិណ្ឌបាតោ តយា សរាគេន សទោសេន សមោហេន ន សក្កា គណ្ហិតុ’ន្តិ បត្តំ ថវិកាយ បក្ខិបិត្វា គណ្ឋិកំ មុញ្ចិត្វា និវត្តិត្វា កស្សកលេណមេវ គន្ត្វា បត្តំ ហេដ្ឋាមញ្ចេ ចីវរំ ចីវរវំសេ ឋបេត្វា ‘អរហត្តំ អបាបុណិត្វា ន និក្ខមិស្សាមី’តិ វីរិយំ អធិដ្ឋហិត្វា និសីទិ. ទីឃរត្តំ អប្បមត្តោ ហុត្វា និវុត្ថភិក្ខុ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា បុរេភត្តមេវ អរហត្តំ បត្វា វិកសមានមិវ បទុមំ មហាខីណាសវោ សិតំ ករោន្តោវ និសីទិ. កស្សកលេណទ្វារេ រុក្ខម្ហិ អធិវត្ថា ទេវតា –

“នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, នមោ តេ បុរិសុត្តម;

យស្ស តេ អាសវា ខីណា, ទក្ខិណេយ្យោសិ មារិសា”តិ.

ឧទានំ ឧទានេត្វា – ‘ភន្តេ, បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋានំ តុម្ហាទិសានំ អរហន្តានំ ភិក្ខំ ទត្វា មហល្លកិត្ថិយោ ទុក្ខា មុច្ចិស្សន្តី’តិ អាហ.

ថេរោ ឧដ្ឋហិត្វា ទ្វារំ វិវរិត្វា កាលំ ឱលោកេន្តោ ‘បាតោយេវា’តិ ញត្វា បត្តចីវរមាទាយ គាមំ បាវិសិ. ទារិកាបិ ភត្តំ សម្បាទេត្វា ‘ឥទានិ មេ ភាតា អាគមិស្សតិ, ឥទានិ អាគមិស្សតី’តិ ទ្វារំ ឱលោកយមានា និសីទិ. សា, ថេរេ ឃរទ្វារំ សម្បត្តេ, បត្តំ គហេត្វា សប្បិផាណិតយោជិតស្ស ខីរបិណ្ឌបាតស្ស បូរេត្វា ហត្ថេ ឋបេសិ. ថេរោ ‘សុខំ ហោតូ’តិ អនុមោទនំ កត្វា បក្កាមិ. សាបិ តំ ឱលោកយមានា អដ្ឋាសិ.

ថេរស្ស ហិ តទា អតិវិយ បរិសុទ្ធោ ឆវិវណ្ណោ អហោសិ, វិប្បសន្នានិ ឥន្ទ្រិយានិ, មុខំ ពន្ធនា បមុត្តតាលបក្កំ វិយ អតិវិយ វិរោចិត្ថ

មហាឧបាសិកា អរញ្ញា អាគន្ត្វា – “កិំ, អម្ម, ភាតិកោ តេ អាគតោ”តិ បុច្ឆិ។ សា សព្ពំ តំ បវត្តិំ អារោចេសិ។ ឧបាសិកា ‘អជ្ជ មេ បុត្តស្ស បព្ពជិតកិច្ចំ មត្ថកំ បត្ត’ន្តិ ញត្វា “អភិរមតិ តេ, អម្ម, ភាតា ពុទ្ធសាសនេ, ន ឧក្កណ្ឋតី”តិ អាហ។

មហន្តំ ខោ បនេតំ សត្ថុ ទាយជ្ជំ យទិទំ សត្ត អរិយធនានិ នាម។ តំ ន សក្កា កុសីតេន គហេតុំ។ យថា ហិ វិប្បដិបន្នំ បុត្តំ មាតាបិតរោ ‘អយំ អម្ហាកំ អបុត្តោ’តិ បរិពាហិរំ ករោន្តិ; សោ តេសំ អច្ចយេន ទាយជ្ជំ ន លភតិ; ឯវំ កុសីតោបិ ឥទំ អរិយធនទាយជ្ជំ ន លភតិ, អារទ្ធវីរិយោវ លភតីតិ ទាយជ្ជមហត្តំ បច្ចវេក្ខតោបិ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘មហា ខោ បន តេ សត្ថា។ សត្ថុនោ ហិ តេ មាតុកុច្ឆិស្មិំ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេបិ អភិនិក្ខមនេបិ អភិសម្ពោធិយម្បិ ធម្មចក្កប្បវត្តនយមកបាដិហារិយទេវោរោហនអាយុសង្ខារោស្សជ្ជនេសុបិ បរិនិព្ពានកាលេបិ ទសសហស្សិលោកធាតុ កម្បិត្ថ។ យុត្តំ នុ តេ ឯវរូបស្ស សត្ថុនោ សាសនេ បព្ពជិត្វា កុសីតេន ភវិតុ’ន្តិ ឯវំ សត្ថុមហត្តំ បច្ចវេក្ខតោបិ ឧប្បជ្ជតិ។

‘ជាតិយាបិ ត្វំ ឥទានិ ន លាមកជាតិកោសិ; អសម្ភិន្នាយ មហាសម្មតបវេណិយា អាគតេ ឱក្កាករាជវំសេ ជាតោ; សុទ្ធោទនមហារាជស្ស ច មហាមាយាទេវិយា ច នត្តា; រាហុលភទ្ទស្ស កនិដ្ឋោ។ តយា នាម ឯវរូបេន ជិនបុត្តេន ហុត្វា ន យុត្តំ កុសីតេន វិហរិតុ’ន្តិ ឯវំ ជាតិមហត្តំ បច្ចវេក្ខតោបិ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘សារិបុត្តមោគ្គល្លានា ចេវ អសីតិមហាសាវកា ច វីរិយេនេវ លោកុត្តរធម្មំ បដិវិជ្ឈិំសុ, ត្វំ ឯតេសំ សព្រហ្មចារីនំ មគ្គំ បដិបជ្ជសិ, ន បដិបជ្ជសី’តិ ឯវំ សព្រហ្មចារិមហត្តំ បច្ចវេក្ខតោបិ ឧប្បជ្ជតិ។

កុច្ឆិំ បូរេត្វា ឋិតអជគរសទិសេ វិស្សដ្ឋកាយិកចេតសិកវីរិយេ កុសីតបុគ្គលេ បរិវជ្ជេន្តស្សាបិ អារទ្ធវីរិយេ បហិតត្តេ បុគ្គលេ សេវន្តស្សាបិ ឋាននិសជ្ជាទីសុ វីរិយុប្បាទនត្ថំ តន្និន្នតប្បោណបព្ភារចិត្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ ឧប្បន្នស្ស បនស្ស អរហត្តមគ្គេន ភាវនាបារិបូរី ហោតីតិ បជានាតិ។

បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស –

“អត្ថិ , ភិក្ខវេ, បីតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតី”តិ (សំ. និ. ៥.២៣២) –

ឯវំ ឧប្បាទោ ហោតិ។ តត្ថ បីតិយេវ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានីយា ធម្មា នាម។ តស្សា ឧប្បាទកមនសិការោ យោនិសោមនសិការោ នាម។

អបិច ឯកាទស ធម្មា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ សំវត្តន្តិ – ពុទ្ធានុស្សតិ, ធម្មសង្ឃសីលចាគទេវតានុស្សតិ, ឧបសមានុស្សតិ, លូខបុគ្គលបរិវជ្ជនតា, សិនិទ្ធបុគ្គលសេវនតា, បសាទនីយសុត្តន្តបច្ចវេក្ខណតា, តទធិមុត្តតាតិ។

ពុទ្ធគុណេ អនុស្សរន្តស្សាបិ ហិ យាវ ឧបចារា សកលសរីរំ ផរមានោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧប្បជ្ជតិ; ធម្មសង្ឃគុណេ អនុស្សរន្តស្សាបិ, ទីឃរត្តំ អក្ខណ្ឌំ កត្វា រក្ខិតំ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, គិហិនោ ទសសីលំ បញ្ចសីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, ទុព្ភិក្ខភយាទីសុ បណីតំ ភោជនំ សព្រហ្មចារីនំ ទត្វា 'ឯវំ នាម អទម្ហា'តិ ចាគំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, គិហិនោបិ ឯវរូបេ កាលេ សីលវន្តានំ ទិន្នទានំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, យេហិ គុណេហិ សមន្នាគតា ទេវតា ទេវត្តំ បត្តា តថារូបានំ គុណានំ អត្តនិ អត្ថិតំ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, សមាបត្តិយា វិក្ខម្ភិតា កិលេសា សដ្ឋិបិ សត្តតិបិ វស្សានិ ន សមុទាចរន្តីតិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, ចេតិយទស្សនពោធិទស្សនថេរទស្សនេសុ អសក្កច្ចកិរិយាយ សំសូចិតលូខភាវេ ពុទ្ធាទីសុ បសាទសិនេហាភាវេន គទ្រភបិដ្ឋេ រជសទិសេ លូខបុគ្គលេ បរិវជ្ជន្តស្សាបិ, ពុទ្ធាទីសុ បសាទពហុលេ មុទុចិត្តេ សិនិទ្ធបុគ្គលេ សេវន្តស្សាបិ, រតនត្តយគុណបរិទីបកេ បសាទនីយសុត្តន្តេ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, ឋាននិសជ្ជាទីសុ បីតិឧប្បាទនត្ថំ និន្នបោណបព្ភារចិត្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ. ឯវំ ឧប្បន្នស្ស បនស្ស អរហត្តមគ្គេន ភាវនាបារិបូរិ ហោតីតិ បជានាតិ.

បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស –

"អត្ថិ , ភិក្ខវេ, កាយបស្សទ្ធិ ចិត្តបស្សទ្ធិ. តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតី"តិ (សំ. និ. ៥.២៣២) –

ឯវំ ឧប្បាទោ ហោតិ. អបិច សត្ត ធម្មា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ សំវត្តន្តិ – បណីតភោជនសេវនតា, ឧតុសុខសេវនតា , ឥរិយាបថសុខសេវនតា, មជ្ឈត្តបយោគតា, សារទ្ធកាយបុគ្គលបរិវជ្ជនតា, បស្សទ្ធកាយបុគ្គលសេវនតា, តទធិមុត្តតាតិ. បណីតញ្ហិ សិនិទ្ធំ សប្បាយភោជនំ ភុញ្ជន្តស្សាបិ, សីតុណ្ហេសុ ឧតូសុ ឋានាទីសុ ច ឥរិយាបថេសុ សប្បាយំ ឧតុញ្ច ឥរិយាបថញ្ច សេវន្តស្សាបិ បស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ. យោ បន មហាបុរិសជាតិកោ សព្ពុតុឥរិយាបថក្ខមោវ ហោតិ, ន តំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ. យស្ស សភាគវិសភាគតា អត្ថិ, តស្សេវ វិសភាគេ ឧតុឥរិយាបថេ វជ្ជេត្វា សភាគេ សេវន្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ. មជ្ឈត្តបយោគោ វុច្ចតិ អត្តនោ ច បរស្ស ច កម្មស្សកតបច្ចវេក្ខណា; ឥមិនា មជ្ឈត្តបយោគេន ឧប្បជ្ជតិ. យោ លេឌ្ឌុទណ្ឌាទីហិ បរំ វិហេឋយមានោវ វិចរតិ, ឯវរូបំ សារទ្ធកាយំ បុគ្គលំ បរិវជ្ជន្តស្សាបិ, សំយតបាទបាណិំ បស្សទ្ធកាយំ បុគ្គលំ សេវន្តស្សាបិ, ឋាននិសជ្ជាទីសុ បស្សទ្ធិឧប្បាទនត្ថាយ និន្នបោណបព្ភារចិត្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ. ឯវំ ឧប្បន្នស្ស បនស្ស អរហត្តមគ្គេន ភាវនាបារិបូរិ ហោតីតិ បជានាតិ.

សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស –

"អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សមថនិមិត្តំ អព្យគ្គនិមិត្តំ. តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតី"តិ (សំ. និ. ៥.២៣២) –

ឯវំ ឧប្បាទោ ហោតិ។ តត្ថ សមថោវ សមថនិមិត្តំ, អវិក្ខេបដ្ឋេន ច អព្យគ្គនិមិត្តន្តិ។

អបិច ឯកាទស ធម្មា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ សំវត្តន្តិ – វត្ថុវិសទកិរិយតា, ឥន្ទ្រិយសមត្តបដិបាទនតា, និមិត្តកុសលតា, សមយេ ចិត្តស្ស បគ្គណ្ហនតា, សមយេ ចិត្តស្ស និគ្គណ្ហនតា, សមយេ សម្បហំសនតា, សមយេ អជ្ឈុបេក្ខនតា, អសមាហិតបុគ្គលបរិវជ្ជនតា, សមាហិតបុគ្គលសេវនតា, ឈានវិមោក្ខបច្ចវេក្ខណតា, តទធិមុត្តតាតិ។ តត្ថ វត្ថុវិសទកិរិយតា ច ឥន្ទ្រិយសមត្តបដិបាទនតា ច វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា។

និមិត្តកុសលតា នាម កសិណនិមិត្តស្ស ឧគ្គហណកុសលតា។ សមយេ ចិត្តស្ស បគ្គហណតាតិ យស្មិំ សមយេ អតិសិថិលវីរិយតាទីហិ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, តស្មិំ សមយេ ធម្មវិចយវីរិយបីតិសម្ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបនេន តស្ស បគ្គណ្ហនំ។ សមយេ ចិត្តស្ស និគ្គហណតាតិ យស្មិំ សមយេ អច្ចារទ្ធវីរិយតាទីហិ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, តស្មិំ សមយេ បស្សទ្ធិសមាធិឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបនេន តស្ស និគ្គណ្ហនំ។ សមយេ សម្បហំសនតាតិ យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ បញ្ញាបយោគមន្ទតាយ វា ឧបសមសុខានធិគមេន វា និរស្សាទំ ហោតិ, តស្មិំ សមយេ អដ្ឋ សំវេគវត្ថូនិ បច្ចវេក្ខណេន សំវេជេតិ។ អដ្ឋ សំវេគវត្ថូនិ នាម ជាតិជរាព្យាធិមរណានិ ចត្តារិ, អបាយទុក្ខំ បញ្ចមំ, អតីតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, អនាគតេ វដ្ដមូលកំ ទុក្ខំ, បច្ចុប្បន្នេ អាហារបរិយេដ្ឋិមូលកំ ទុក្ខន្តិ។ រតនត្តយគុណានុស្សរណេន ច បសាទំ ជនេតិ។ អយំ វុច្ចតិ សមយេ សម្បហំសនតាតិ។

សមយេ អជ្ឈុបេក្ខនតា នាម យស្មិំ សមយេ សម្មាបដិបត្តិំ អាគម្ម អលីនំ អនុទ្ធតំ អនិរស្សាទំ អារម្មណេ សមប្បវត្តំ សមថវីថិបដិបន្នំ ចិត្តំ ហោតិ, តទាស្ស បគ្គហនិគ្គហសម្បហំសនេសុ ន ព្យាបារំ អាបជ្ជតិ សារថិ វិយ សមប្បវត្តេសុ អស្សេសុ។ អយំ វុច្ចតិ សមយេ អជ្ឈុបេក្ខនតាតិ។ អសមាហិតបុគ្គលបរិវជ្ជនតា នាម ឧបចារំ វា អប្បនំ វា អប្បត្តានំ វិក្ខិត្តចិត្តានំ បុគ្គលានំ អារកា បរិវជ្ជនំ។ សមាហិតបុគ្គលសេវនតា នាម ឧបចារេន វា អប្បនាយ វា សមាហិតចិត្តានំ សេវនា ភជនា បយិរុបាសនា។ តទធិមុត្តតា នាម ឋាននិសជ្ជាទីសុ សមាធិឧប្បាទនត្ថំយេវ និន្នបោណបព្ភារចិត្តតា។ ឯវញ្ហិ បដិបជ្ជតោ ឯស ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ ឧប្បន្នស្ស បនស្ស អរហត្តមគ្គេន ភាវនាបារិបូរិ ហោតីតិ បជានាតិ។

ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស –

“អត្ថិ, ភិក្ខវេ, ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានិយា ធម្មា។ តត្ថ យោនិសោមនសិការពហុលីការោ – អយមាហារោ អនុប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ, ឧប្បន្នស្ស វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភិយ្យោភាវាយ វេបុល្លាយ ភាវនាយ បារិបូរិយា សំវត្តតី”តិ (សំ។ និ។ ៥។២៣២) –

ឯវំ ឧប្បាទោ ហោតិ។ តត្ថ ឧបេក្ខាវ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គដ្ឋានិយា ធម្មា នាម។ អបិច បញ្ច ធម្មា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ សំវត្តន្តិ

– សត្តមជ្ឈត្តតា, សង្ខារមជ្ឈត្តតា, សត្តសង្ខារកេលាយនបុគ្គលបរិវជ្ជនតា, សត្តសង្ខារមជ្ឈត្តបុគ្គលសេវនតា, តទធិមុត្តតាតិ។

តត្ថ ទ្វីហាការេហិ សត្តមជ្ឈត្តតំ សមុដ្ឋាបេតិ – 'ត្វំ អត្តនោ កម្មេន អាគន្ត្វា អត្តនោវ កម្មេន គមិស្សសិ។ ឯសោបិ អត្តនោ កម្មេន អាគន្ត្វា អត្តនោវ កម្មេន គមិស្សតិ។ ត្វំ កំ កេលាយសី'តិ ឯវំ កម្មស្សកតបច្ចវេក្ខណេន ច 'បរមត្ថតោ សត្តោយេវ នត្ថិ។ សោ ត្វំ កំ កេលាយសី'តិ ឯវំ និស្សត្តបច្ចវេក្ខណេន ច។ ទ្វីហេវាការេហិ សង្ខារមជ្ឈត្តតំ សមុដ្ឋាបេតិ – 'ឥទំ ចីវរំ អនុបុព្វេន វណ្ណវិការញ្ចេវ ជិណ្ណភាវញ្ច ឧបគន្ត្វា បាទបុញ្ឆនចោឡកំ ហុត្វា យដ្ឋិកោដិយា ឆឌ្ឌនីយំ ភវិស្សតិ។ សចេ បនស្ស សាមិកោ ភវេយ្យ, នាស្ស ឯវំ វិនស្សិតុំ ទទេយ្យា'តិ ឯវំ អស្សាមិកភាវបច្ចវេក្ខណេន ច។ 'អនទ្ធនិយំ ឥទំ តាវកាលិក'ន្តិ ឯវំ តាវកាលិកភាវបច្ចវេក្ខណេន ច។ យថា ច ចីវរេ, ឯវំ បត្តាទីសុបិ យោជនា កាតព្ពា។

សត្តសង្ខារកេលាយនបុគ្គលបរិវជ្ជនតាតិ ឯត្ថ យោ បុគ្គលោ គិហី វា អត្តនោ បុត្តធីតាទិកេ, បព្ពជិតោ វា អត្តនោ អន្តេវាសិកសមានុបជ្ឈាយកាទិកេ មមាយតិ, សហត្ថេនេវ នេសំ កេសច្ឆេទនសូចិកម្មចីវរធោវនរជនបត្តបចនាទីនិ ករោតិ, មុហុត្តម្បិ អបស្សន្តោ 'អសុកោ សាមណេរោ កុហិំ? អសុកោ ទហរោ កុហិ'ន្តិ? ភន្តមិគោ វិយ ឥតោ ចិតោ ច ឱលោកេតិ; អញ្ញេន កេសច្ឆេទនាទីនំ អត្ថាយ 'មុហុត្តំ តាវ អសុកំ បេសេថា'តិ យាចិយមានោបិ 'អម្ហេបិ តំ អត្តនោ កម្មំ ន ការេម, តុម្ហេ នំ គហេត្វា កិលមេស្សថា'តិ ន ទេតិ – អយំ សត្តកេលាយនោ នាម។

យោ បន ចីវរបត្តថាលកកត្តរយដ្ឋិអាទីនិ មមាយតិ, អញ្ញស្ស ហត្ថេន បរាមសិតុម្បិ ន ទេតិ, តាវកាលិកំ យាចិតោបិ 'មយម្បិ ឥមំ មមាយន្តា ន បរិភុញ្ជាម, តុម្ហាកំ កិំ ទស្សាមា'តិ វទតិ – អយំ សង្ខារកេលាយនោ នាម។ យោ បន តេសុ ទ្វីសុបិ វត្ថូសុ មជ្ឈត្តោ ឧទាសីនោ – អយំ សត្តសង្ខារមជ្ឈត្តោ នាម។ ឥតិ អយំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឯវរូបេ សត្តសង្ខារកេលាយនបុគ្គលេ អារកា បរិវជ្ជេន្តស្សាបិ, សត្តសង្ខារមជ្ឈត្តបុគ្គលេ សេវន្តស្សាបិ, ឋាននិសជ្ជាទីសុ តទធិមុត្តត្តា តន្និន្នតប្បោណតប្បព្ភារចិត្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ ឧប្បន្នស្ស បនស្ស អរហត្តមគ្គេន ភាវនាបារិបូរី ហោតីតិ បជានាតិ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានត្ថមេវាតិ។

ពោជ្ឈង្គបព្ពវណ្ណនា។

ឥមេសុបិ ទ្វីសុ បព្ពេសុ សុទ្ធវិបស្សនាវ កថិតា។ ឥតិ ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា បុព្ពភាគេ នានាចិត្តេសុ លព្ភន្តិ។ អញ្ញេនេវ ហិ ចិត្តេន កាយំ បរិគ្គណ្ហាតិ, អញ្ញេន វេទនំ, អញ្ញេន ចិត្តំ, អញ្ញេន ធម្មេ បរិគ្គណ្ហាតិ; លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ បន ឯកចិត្តេនេវ លព្ភន្តិ។ អាទិតោ ហិ កាយំ បរិគ្គណ្ហិត្វា អាគតស្ស វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ កាយានុបស្សនា នាម។ តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ កាយានុបស្សី នាម។ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរិយមគ្គំ បត្តស្ស មគ្គក្ខណេ មគ្គសម្បយុត្តា សតិ កាយានុបស្សនា នាម។ តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ កាយានុបស្សី នាម។ វេទនំ បរិគ្គណ្ហិត្វា…។ ចិត្តំ បរិគ្គណ្ហិត្វា…។ ធម្មេ បរិគ្គណ្ហិត្វា អាគតស្ស វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ ធម្មានុបស្សនា នាម។ តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ធម្មានុបស្សី នាម។ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរិយមគ្គំ បត្តស្ស មគ្គក្ខណេ

មគ្គសម្បយុត្តា សតិ ធម្មានុបស្សនា នាម។ តាយ សតិយា សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ធម្មានុបស្សី នាម។ ឯវំ តាវ ទេសនា បុគ្គលេ តិដ្ឋតិ។ កាយេ បន ‘សុភ’ន្តិ វិបល្លាសប្បហានា កាយបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ កាយានុបស្សនា នាម។ វេទនាយ ‘សុខ’ន្តិ វិបល្លាសប្បហានា វេទនាបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ វេទនានុបស្សនា នាម។ ចិត្តេ ‘និច្ច’ន្តិ វិបល្លាសប្បហានា ចិត្តបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ ចិត្តានុបស្សនា នាម។ ធម្មេសុ ‘អត្តា’តិ វិបល្លាសប្បហានា ធម្មបរិគ្គាហិកា សតិ មគ្គេន សមិជ្ឈតីតិ ធម្មានុបស្សនា នាម។ ឥតិ ឯកាវ មគ្គសម្បយុត្តា សតិ ចតុកិច្ចសាធនដ្ឋេន ចត្តារិ នាមានិ លភតិ។ តេន វុត្តំ – ‘លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ បន ឯកចិត្តេយេវ លព្ភន្តី’តិ។

សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា។

២. អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

៣៦៣. អភិធម្មភាជនីយេ លោកុត្តរសតិបដ្ឋានវសេន ទេសនាយ អារទ្ធត្តា យថា កាយាទិអារម្មណេសុ លោកិយសតិបដ្ឋានេសុ វត្តិ ឋបិតា, ឯវំ អដ្ឋបេត្វា សព្ពានិបិ កាយានុបស្សនាទីនិ សតិបដ្ឋានានិ ធម្មសង្គណិយំ (ធ. ស. ៣៥៥ អាទយោ) វិភត្តស្ស ទេសនានយស្ស មុខមត្តមេវ ទស្សេន្តេន និទ្ទិដ្ឋានិ។

តត្ថ នយភេទោ វេទិតព្ពោ។ កថំ? កាយានុបស្សនាយ តាវ សោតាបត្តិមគ្គេ ឈានាភិនិវេសេ សុទ្ធិកបដិបទា, សុទ្ធិកសុញ្ញតា, សុញ្ញតបដិបទា, សុទ្ធិកអប្បណិហិតំ, អប្បណិហិតបដិបទាតិ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឋានេសុ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នំ ចតុក្កបញ្ចកនយានំ វសេន ទស នយា ហោន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបីតិ វីសតិយា អភិនិវេសេសុ ទ្វេ នយសតានិ។ តានិ ចតូហិ អធិបតីហិ ចតុគ្គុណិតានិ អដ្ឋ។ ឥតិ សុទ្ធិកានិ ទ្វេ សាធិបតីនិ អដ្ឋាតិ សព្ពម្បិ នយសហស្សំ ហោតិ។ តថា វេទនានុបស្សនាទីសុ សុទ្ធិកសតិបដ្ឋានេ ចាតិ សោតាបត្តិមគ្គេ បញ្ច នយសហស្សានិ។ យថា ច សោតាបត្តិមគ្គេ, ឯវំ សេសមគ្គេសុបីតិ កុសលេ វីសតិ នយសហស្សានិ; សុញ្ញតាបណិហិតានិមិត្តាទិភេទេសុ បន តតោ តិគុណោ វិបាកេ សដ្ឋិ នយសហស្សានីតិ។ ឯវមេវ សកិច្ចសាធកានញ្ចេវ សំសិទ្ធិកកិច្ចានញ្ច កុសលវិបាកសតិបដ្ឋានានំ និទ្ទេសវសេន ទុវិធោ កាយានុបស្សនាទិវសេន ច សុទ្ធិកវសេន ច កុសលេ បញ្ចន្នំ វិបាកេ បញ្ចន្នន្តិ ទសន្នំ និទ្ទេសវារានំ វសេន ទសប្បភេទោ អសីតិនយសហស្សបដិមណ្ឌិតោ អភិធម្មភាជនីយនិទ្ទេសោ។

៣. បញ្ហាបុច្ឆកវណ្ណនា

៣៧៤. បញ្ហាបុច្ឆកេ បាឡិអនុសារេនេវ សតិបដ្ឋានានំ កុសលាទិភាវោ វេទិតព្ពោ។ អារម្មណត្តិកេសុ បន សព្ពានិបិ ឯតានិ អប្បមាណំ និព្ពានំ អារព្ភ បវត្តនតោ អប្បមាណារម្មណានេវ, ន មគ្គារម្មណានិ; សហជាតហេតុវសេន បន មគ្គហេតុកានិ; វីរិយំ វា វីមំសំ វា ជេដ្ឋំ កត្វា មគ្គភាវនាកាលេ មគ្គាធិបតីនិ; ឆន្ទចិត្តជេដ្ឋកាយ មគ្គភាវនាយ នវត្តព្ពានិ មគ្គាធិបតីនីតិ ចលកាលេបិ

ភចត្តន្តារេភច; អតីតាទីសុ ឲការេយ្យហាការេចតបិ ភចត្តន្តាតិ; តិន្តាភស្ស បភ ពាហិទ្ធាឆេយ្យត្តា ពាហិទ្ធារេយ្យហាតិ ភាយ ទេហាត្តីតិ៍ ឲចរេយតស្សិ៍ បញ្ចាបុដ្ឋរេក តិន្តត្តិតលោក្យត្តរារេភច សតិបដ្ឋាភាតិ កឆិតាតិ៍ សយ្យាសញ្ញរេទ្ធត ហិ សុត្តត្តកាឌតីឃស្សិ៍រេឃច លោកិឃលោក្យត្តរយិស្សកា សតិបដ្ឋាភា កឆិតា; អកិឆយ្យកាឌតីឃបញ្ចាបុដ្ឋរេកសុ បភ លោក្យត្តរារេឃចាតិ៍ ឲចយឃំ សតិបដ្ឋាភចិករេក្កាបិ រេតបរិចដ្ឋិ តីហរិត្តា ការេឌត្តា ឆស្សិរេតាតិ៍

សរេយ្យាហចិរេភាឆតិឃា ចិកក្កដ្ឋកឆាឃ

សតិបដ្ឋាភចិកក្កចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. សម្មប្បធានវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

៣៩០. ឥទានិ តទនន្តរេ សម្មប្បធានវិភង្គេ ចត្តារោតិ គណនបរិច្ឆេទោ. តេន ន តតោ ហេដ្ឋា ន ឧទ្ធំ សម្មប្បធានបរិច្ឆេទំ ទីបេតិ. សម្មប្បធានាតិ ការណប្បធានា ឧបាយប្បធានា យោនិសោបធានា. ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ បដិបន្នកោ ភិក្ខុ. អនុប្បន្នានន្តិ អនិព្ពត្តានំ. បាបកានន្តិ លាមកានំ. អកុសលានំ ធម្មានន្តិ អកោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ. អនុប្បាទាយាតិ ន ឧប្បាទនត្ថាយ. ឆន្ទំ ជនេតីតិ កត្តុកម្យតាសង្ខាតំ កុសលច្ឆន្ទំ ជនេតិ ឧប្បាទេតិ. វាយមតីតិ បយោគំ បរក្កមំ ករោតិ. វីរិយំ អារភតីតិ កាយិកចេតសិកំ វីរិយំ ករោតិ. ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតីតិ តេនេវ សហជាតវីរិយេន ចិត្តំ ឧក្ខិបតិ. បទហតីតិ បធានវីរិយំ ករោតិ. បដិបាដិយា បនេតានិ ចត្តារិបិ បទានិ អាសេវនាភាវនាពហុលីកម្មសាតច្ចកិរិយាហិ យោជេតព្ពានិ.

ឧប្បន្នានំ បាបកានន្តិ អនុប្បន្នន្តិ អវត្តព្ពតំ អាបន្នានំ បាបធម្មានំ. បហានាយាតិ បជហនត្ថាយ. អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានន្តិ អនិព្ពត្តានំ កោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ. ឧប្បាទាយាតិ ឧប្បាទនត្ថាយ. ឧប្បន្នានន្តិ និព្ពត្តានំ. ឋិតិយាតិ ឋិតត្ថាយ. អសម្មោសាយាតិ អនស្សនត្ថំ. ភិយ្យោភាវាយាតិ បុនប្បុនំ ភាវាយ. វេបុល្លាយាតិ វិបុលភាវាយ. ភាវនាយាតិ វឌ្ឍិយា. បារិបូរិយាតិ បរិបូរណត្ថាយ. អយំ តាវ ចតុន្នំ សម្មប្បធានានំ ឧទ្ទេសវារវសេន ឯកបទិកោ អត្ថុទ្ធារោ.

៣៩១. ឥទានិ បដិបាដិយា តានិ បទានិ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ កថញ្ច ភិក្ខុ អនុប្បន្នានន្តិអាទិនា នយេន និទ្ទេសវារោ អារទ្ធោ. តត្ថ យំ ហេដ្ឋា ធម្មសង្គហេ អាគតសទិសំ, តំ តស្ស វណ្ណនាយំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ. យំ បន តស្មិំ អនាគតំ, តត្ថ ឆន្ទនិទ្ទេសេ តាវ យោ ឆន្ទោតិ យោ ឆន្ទិយនវសេន ឆន្ទោ. ឆន្ទិកតាតិ ឆន្ទិកភាវោ, ឆន្ទករណាការោ វា. កត្តុកម្យតាតិ កត្តុកាមតា. កុសលោតិ ឆេកោ. ធម្មច្ឆន្ទោតិ សភាវច្ឆន្ទោ. អយញ្ហិ ឆន្ទោ នាម តណ្ហាឆន្ទោ, ទិដ្ឋិឆន្ទោ, វីរិយឆន្ទោ, ធម្មច្ឆន្ទោតិ ពហុវិធោ នានប្បការកោ. តេសុ ធម្មច្ឆន្ទោតិ ឥមស្មិំ ឋានេ កត្តុកម្យតាកុសលធម្មច្ឆន្ទោ អធិប្បេតោ.

ឥមំ ឆន្ទំ ជនេតីតិ ឆន្ទំ កុរុមានោវ ឆន្ទំ ជនេតិ នាម. សញ្ជនេតីតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ. ឧដ្ឋបេតីតិ ឆន្ទំ កុរុមានោវ តំ ឧដ្ឋបេតិ នាម. សមុដ្ឋបេតីតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ. និព្ពត្តេតីតិ ឆន្ទំ កុរុមានោវ តំ និព្ពត្តេតិ នាម. អភិនិព្ពត្តេតីតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ. អបិច ឆន្ទំ ករោន្តោវ ឆន្ទំ ជនេតិ នាម. តមេវ សតតំ ករោន្តោ សញ្ជនេតិ នាម. កេនចិទេវ អន្តរាយេន បតិតំ បុន ឧក្ខិបន្តោ ឧដ្ឋបេតិ នាម. បពន្ធដ្ឋិតិំ បាបេន្តោ សមុដ្ឋបេតិ នាម. តំ បាកដំ ករោន្តោ និព្ពត្តេតិ នាម. អនោសក្កនតាយ អលីនវុត្តិតាយ អនោលីនវុត្តិតាយ អភិមុខភាវេន និព្ពត្តេន្តោ អភិនិព្ពត្តេតិ នាម.

១៨៖៍ ចិរិយតិទ្ទេស ចិរិយំ ពេទោទេត្តាច ចិរិយំ អារកតិ តាយ៍ ក្ទតិយបធំ ្ទបសេក្កត ចឆ្ធិតំ៍ ចិរិយំ ពេទោទេត្តាសេច ច អារេសចតិ

ការេចតិ តាយ៍ ប្ទតប្យ្ទតំ ពេទោទេត្តា ចហ្ទលឹពេទោតិ៍ អាឌិតោច ពេទោទេត្តា អារកតិ៍ ប្ទតប្យ្ទតំ ពេទោទេត្តា សយារកតិ៍ កាចតាចសេត

កឌេត្តា អារេសចតិ៍ ចេឆ្ដេត្តា ការេចតិ៍ សត្ថាកិច្ចេស្ទ តេឆច ពាហ្ទលឹពេទោទេត្តា ពាហ្ទលឹពេទោតីតិ ចេឌិតេត្ថា៍

១៨៥៍ ចិត្តបក្កហតិទ្ទេស ចិរិយបក្កហេត យោទេឌេត្តា ចិត្តំ បក្កណ្ហាតិ, ្ទក្កិបតីតិ អេត្ថោ៍ ប្ទតប្យ្ទតំ បក្កណ្ហេត្តា សយ្យក្កណ្ហាតិ៍ ៤ចំ

សយ្យក្កហិតំ យថា ត បតតិ តថា តំ ចិរិយ្ទបត្ថម្ភេត ្ទបត្ថម្ភេត្តា ្ទបត្ថម្ភេតិ៍ ្ទបត្ថម្ភិតយ្យិ ឧិទកាចត្តាយ ប្ទតប្យ្ទតំ ្ទបត្ថម្ភេត្តា

បត្ទ្ទបត្ថម្ភេតិ តាយ៍

៣០៤៍ ធិតិឃាតិបធស្ស តិទ្ទេស សន្តោសយ្យិ អសេវ្យាសោឌីតំ ធិតិចេចចតកាចំ ឌេស្សតំ ឃា ធិតិ សោ អសេវ្យាសោតិអាឌិ ក្ទត្តំ៍ ៤ត្ថ ហិ

តេហ្ទិយំ តេហ្ទិយំ បធំ ្ទបរិយស្ស ្ទបរិយស្ស បធស្ស អត្ថោ, ្ទបរិយំ ្ទបរិយំ បធំ តេហ្ទិយស្ស តេហ្ទិយស្ស អត្ថោតិបិ ចត្តំ ចដ្ធតិ៍ សេសំ សន្តាត្ថ

្ទត្តាតត្ថសេចាតិ៍ អយំ តាច បាឡិវត្ថចណ្ណតា៍

អយំ បតេត្ថ ចិតិច្ឆយកថា៍ អយតិព្យាសម្ទប្បធាតកថា តាយ ក្ទចិធា – សោកិកយា សោកុត្តរា ច៍ តត្ថ សោកិកយា សត្តាប្ទត្តកាសេក ហោតិ៍

សា កស្សបសំយុត្តបរិយាសេយត សោកិកយក្កក្តេហ ចេឌិតេត្ថា៍ ក្ទត្តព្យាតត្ថ –

"ចត្តាទោ សេ, អាក្ទសោ, សម្ទប្បធាតា៍ ពតេស ចត្តាទោ?

ត្ថធាក្ទសោ, ភិក្ខុ 'អត្ទប្យ្ទត្តា សេ បាបកា អក្ទសលា ធម្មា ្ទប្យជ្ជមាតា អតត្ថាយ សំចត្តេឃ្យ្ទ'ត្តិ អាតប្បំ ពេទោតិ; '្ទប្យត្តា សេ បាបកា

អក្ទសលា ធម្មា អប្បហិយមាតា អតត្ថាយ សំចត្តេឃ្យ្ទ'ត្តិ អាតប្បំ ពេទោតិ; 'អត្ទប្យត្តា សេ ក្ទសលា ធម្មា អត្ទប្យជ្ជមាតា អតត្ថាយ

សំចត្តេឃ្យ្ទ'ត្តិ អាតប្បំ ពេទោតិ៍ '្ទប្យត្តា សេ ក្ទសលា ធម្មា តិទ្ទជ្ឈមាតា អតត្ថាយ សំចត្តេឃ្យ្ទ'ត្តិ អាតប្បំ ពេទោតី"តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១៤៥)៍

៤ត្ថ ច 'អត្ទប្យត្តា សេ ក្ទសលា ធម្មា'តិ សមថចិបស្សតា គេច យេក្កា ច៍ ្ទប្យត្តាក្ទសលា តាយ សមថចិបស្សតាច៍ យេក្កា បត សកិំ ្ទប្យជ្ជិត្តា

តិទ្ទជ្ឈមាតោ អតត្ថាយ សំចត្តតកោ តាយ តត្ថិ៍ សោ ហិ ចលស្ស បច្ចយំ ឌត្តាច តិទ្ទជ្ឈតិ៍ ប្ទរិមយ្យិ ចា សមថចិបស្សតាច ពេហតេត្ថាតិ ក្ទត្តំ,

តំ បត ត ឃ្ទត្តំ៍

តត្ថ "្ទប្យត្តា សមថចិបស្សតា តិទ្ទជ្ឈមាតា អតត្ថាយ សំចត្តត្តី"តិ អត្ថស្ស អាចិកាចត្តំ ត្ថធំ ចត្ថ – ៤កោ ពិទ ពីណាសចេត្ថទោ

'យហាចេតិយត្ថា យហាពោធិត្ថា ចត្តិស្សាមី'តិ សយាបត្តិលិកិតា កណ្ហពាហពសាយពោទេត សច្ធិ ឌតបទេតា យហាចិហារំ អាកត្តោ

ចិហារបរិចេណំ បាចិចិ; សាយត្តាប្បយេយ យហាភិក្ខុសង្ឃេ ចេតិយំ ចត្ទមាទេត ចេតិយំ ចត្ទតត្ថាយ ត តិក្ខមិ៍ ពស្មា? ពីណាសចាតតិព្យាតីស្ទ

ទតតេស្ទ យហត្តិ ការចំ ហោតិ៍ តស្មា ភិក្ខុសង្ឃេ ចត្តិត្វា បដិក្កតេត្ត យត្ទស្សាតំ សាយយាសក្ទត្តចេលាយ សាយពោទេយ្យិ អឌាតាតេបត្វា 'ចេតិយំ

វន្ទិស្សាមី’តិ ឯកកោវ និក្ខមិ។ សាមណេរោ ‘កិំ នុ ខោ ថេរោ អវេលាយ ឯកកោវ គច្ឆតិ, ជានិស្សាមី’តិ ឧបជ្ឈាយស្ស បទានុបទិកោវ និក្ខមិ។ ថេរោ អនាវជ្ជនេន តស្ស អាគមនំ អជានន្តោ ទក្ខិណទ្វារេន មហាចេតិយង្គណំ អារុឡ្ហោ។ សាមណេរោបិ អនុបទំយេវ អារុឡ្ហោ។

មហាថេរោ មហាចេតិយំ ឧល្លោកេត្វា ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំ គហេត្វា សព្ពំ ចេតសា សមន្នាហរិត្វា ហដ្ឋបហដ្ឋោ មហាចេតិយំ វន្ទតិ។ សាមណេរោ ថេរស្ស វន្ទនាការំ ទិស្វា ‘ឧបជ្ឈាយោ មេ អតិវិយ បសន្នចិត្តោ វន្ទតិ; កិំ នុ ខោ បុប្ផានិ លភិត្វា បូជំ ករេយ្យា’តិ ចិន្តេសិ។ ថេរេ វន្ទិត្វា ឧដ្ឋាយ សិរសិ អញ្ជលិំ ឋបេត្វា មហាចេតិយំ ឧល្លោកេត្វា ឋិតេ សាមណេរោ ឧក្កាសិត្វា អត្តនោ អាគតភាវំ ជានាបេសិ។ ថេរោ បរិវត្តេត្វា ឱលោកេន្តោ “កទា អាគតោសី”តិ បុច្ឆិ។ “តុម្ហាកំ ចេតិយំ វន្ទនកាលេ, ភន្តេ; អតិវិយ បសន្នា ចេតិយំ វន្ទិត្ថ; កិន្នុ ខោ បុប្ផានិ លភិត្វា បូជេយ្យាថា”តិ? “អាម, សាមណេរ, ឥមស្មិំ ចេតិយេ វិយ អញ្ញត្រ ឯត្តកំ ធាតុនិធានំ នាម នត្ថិ។ ឯវរូបំ អសទិសំ មហាថូបំ បុប្ផានិ លភិត្វា កោ ន បូជេយ្យា”តិ? “តេន ហិ, ភន្តេ, អធិវាសេថ, អាហរិស្សាមី”តិ តាវទេវ ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា ឥទ្ធិយា ហិមវន្តំ គន្ត្វា វណ្ណគន្ធសម្បន្នានិ បុប្ផានិ គហេត្វា បរិស្សាវនំ បូរេត្វា មហាថេរេ ទក្ខិណមុខតោ បច្ឆិមមុខេ អសម្បត្តេយេវ អាគន្ត្វា បុប្ផបរិស្សាវនំ ហត្ថេ ឋបេត្វា “បូជេថ ភន្តេ”តិ អាហ។ ថេរោ “អតិមន្ទានិ ខោ, សាមណេរ, បុប្ផានី”តិ អាហ។ “គច្ឆថ, ភន្តេ, ភគវតោ គុណេ អាវជ្ជេត្វា បូជេថា”តិ។

ថេរោ បច្ឆិមមុខនិស្សិតេន សោបានេន អារុយ្ហកុច្ឆិវេទិកាភូមិយំ បុប្ផបូជំ កាតុំ អារទ្ធោ។ វេទិកាភូមិ បរិបុណ្ណា; បុប្ផានិ បតិត្វា ទុតិយភូមិយំ ជណ្ណុប្បមាណេន ឱធិនា បូរយិំសុ។ តតោ ឱតរិត្វា បាទបិដ្ឋិកបន្តិំ បូជេសិ; សាបិ បរិបូរិ; បរិបុណ្ណភាវំ ញត្វា ហេដ្ឋិមតលេ វិកិរន្តោ អគមាសិ; សព្ពំ ចេតិយង្គណំ បរិបូរិ; តស្មិំ បរិបុណ្ណេ “សាមណេរ, បុប្ផានិ ន ខីយន្តី”តិ អាហ។ “បរិស្សាវនំ, ភន្តេ, អធោមុខំ ករោថា”តិ។ អធោមុខំ កត្វា ចាលេសិ។ តទា បុប្ផានិ ខីណានិ។ ថេរោ បរិស្សាវនំ សាមណេរស្ស ទត្វា សទ្ធិំ ហត្ថិបាការេន ចេតិយំ តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា ចតូសុ ឋានេសុ វន្ទិត្វា បរិវេណំ គច្ឆន្តោ ចិន្តេសិ – ‘យាវ មហិទ្ធិកោ វតាយំ សាមណេរោ; សក្ខិស្សតិ នុ ខោ ឥមំ ឥទ្ធានុភាវំ រក្ខិតុន្តិ? តតោ ‘ន សក្ខិស្សតី’តិ ទិស្វា សាមណេរំ អាហ – “សាមណេរ, ត្វំ ឥទានិ មហិទ្ធិកោ; ឯវរូបំ បន ឥទ្ធិំ នាសេត្វា បច្ឆិមកាលេ កាណបេសការិយា ហត្ថេន មទ្ទិតកញ្ជិយំ បិវិស្សសី”តិ។ ទហរភាវស្ស នាមេស ទោសោ យំ សោ ឧបជ្ឈាយស្ស កថាយ សំវេជេត្វា ‘កម្មដ្ឋានំ មេ, ភន្តេ, អាចិក្ខថា’តិ ន យាចិ; ‘អម្ហាកំ ឧបជ្ឈាយោ កិំ វទតី’តិ តំ បន អសុណន្តោ វិយ អគមាសិ។

ថេរោ មហាចេតិយញ្ច មហាពោធិញ្ច វន្ទិត្វា សាមណេរំ បត្តចីវរំ គាហាបេត្វា អនុបុព្ពេន កុដេលិតិស្សមហាវិហារំ អគមាសិ។ សាមណេរោ ឧបជ្ឈាយស្ស បទានុបទិកោ ហុត្វា ភិក្ខាចារំ ន គច្ឆតិ។ “កតរំ គាមំ បវិសថ, ភន្តេ”តិ បុច្ឆិត្វា បន ‘ឥទានិ មេ ឧបជ្ឈាយោ គាមទ្វារំ សម្បត្តោ ភវិស្សតី’តិ ញត្វា អត្តនោ ច ឧបជ្ឈាយស្ស ច បត្តចីវរំ គហេត្វា អាកាសេនាគន្ត្វា ថេរស្ស បត្តចីវរំ ទត្វា បិណ្ឌាយ បវិសតិ។ ថេរោ សព្ពកាលំ ឱវទតិ – “សាមណេរ, មា ឯវមកាសិ; បុថុជ្ជនិទ្ធិ នាម ចលា អនិពទ្ធា; អសប្បាយំ រូបាទិអារម្មណំ លភិត្វា អប្បមត្តកេនេវ ភិជ្ជតិ; សន្តាយ សមាបត្តិយា បរិហីនា ព្រហ្មចរិយវាសេ សន្ធារេតុំ ន សក្កោន្តី”តិ។ សាមណេរោ ‘កិំ កថេតិ មយ្ហំ ឧបជ្ឈាយោ’តិ សោតុំ ន ឥច្ឆតិ, តថេវ ករោតិ។ ថេរោ អនុបុព្ពេន ចេតិយវន្ទនំ ករោន្តោ កម្ពុបន្ធវិហារំ នាម គតោ។ តត្ថ

វសន្តេបិ ថេរេ សាមណេរោ តថេវ ករោតិ។

អថេកទិវសំ ឯកា បេសការធីតា អភិរូបា បឋមវយេ ឋិតា កម្ពុបេត្ថកាយេតា និក្ខមិត្វា បទុមស្សរំ ឧទ្រុឃ្យាគាយមានា បុប្ផានិ គណ្ហាតិ។ តស្មិំ សមយេ សាមណេរោ បទុមស្សរមត្ថកេន គច្ឆតិ គច្ឆន្តោ បន, សក្ករលសិកាយ កាឡមក្ខិកា វិយ, តស្សា គីតសទ្ទំ សុត្វា តាវទេវ ឥទ្ធិ អន្តរហិតា, ឆិន្នបក្ខោ កាកោ វិយ អហោសិ។ សត្តសមាបត្តិលាភេន បន តស្សេវ ឧក្កបិណ្ឌេ អបតិត្វា សិម្ពលិតូលំ វិយ បតមានំ អនុបុព្វេន បទុមស្សរតីរេ អដ្ឋាសិ។ សោ វេគេន គន្ត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស បត្តចីវរំ ទត្វា និវត្តិ។ មហាថេរោ 'បគេវេតំ មយា ទិដ្ឋំ, និវារិយមានោបិ ន និវត្តិស្សតី'តិ កិញ្ចិ អវត្វា បិណ្ឌាយ បាវិសិ។

សាមណេរោ គន្ត្វា បទុមស្សរតីរេ អដ្ឋាសិ តស្សា បច្ចុត្តរណំ អាគមយមានោ។ សាបិ សាមណេរំ អាកាសេន គច្ឆន្តំ បុនាគន្ត្វា ឋិតំ ទិស្វា 'អទ្ធា ឯស មំ និស្សាយ ឧក្កណ្ឋិតោ'តិ ញត្វា 'បដិក្កម សាមណេរា'តិ អាហ។ សោបិ បដិក្កមិ។ ឧទកា បច្ចុត្តរិត្វា សាដកំ និវាសេត្វា តំ ឧបសង្កមិត្វា 'កិំ, ភន្តេ'តិ បុច្ឆិ។ សោ តមត្ថំ អារោចេសិ។ សា ពហូហិ ការណេហិ ឃរាវាសេ អាទីនវំ ព្រហ្មចរិយវាសេ អានិសំសញ្ច ទស្សេត្វា ឱវទមានាបិ តស្ស ឧក្កណ្ឋំ វិនោទេតុំ អសក្កោន្តី 'អយំ មម ការណា ឯវរូបាយ ឥទ្ធិយា បរិហីនោ; ន ទានិ យុត្តំ បរិច្ចជិតុ'ន្តិ 'ឥធេវ តិដ្ឋា'តិ វត្វា ឃរំ គន្ត្វា មាតាបិតូនំ តំ បវត្តិំ អារោចេសិ។ តេបិ អាគន្ត្វា នានប្បការំ ឱវទមានា វចនំ អគណ្ហន្តំ អាហំសុ – “ត្វំ អម្ហេ នីចកុលាតិ មា សល្លក្ខេសិ។ មយំ បេសការា។ សក្ខិស្សសិ បេសការកម្មំ កាតុ”ន្តិ? សាមណេរោ អាហ – “ឧបាសក, គិហិភូតោ នាម បេសការកម្មំ វា ករេយ្យ នឡការកម្មំ វា, កិំ ឥមិនា, មា សាដកមត្តេ លោភំ ករោថា”តិ។ បេសការោ ឧត្តរសាដកំ ទត្វា ឃរំ នេត្វា ធីតរំ អទាសិ។

សោ បេសការកម្មំ ឧគ្គណ្ហិត្វា បេសការេហិ សទ្ធិំ សាលាយ កម្មំ ករោតិ។ អញ្ញេសំ ឥត្ថិយោ បាតោវ ភត្តំ សម្បាទេត្វា អាហរិំសុ។ តស្ស ភរិយា ន តាវ អាគច្ឆតិ។ សោ ឥតរេសុ កម្មំ វិស្សជ្ជេត្វា ភុញ្ជមានេសុ តសរំ វដ្ដេន្តោ និសីទិ។ សា បច្ឆា អាគមាសិ។ អថ នំ សោ 'អតិចិរេន អាគតាសី'តិ តជ្ជេសិ។ មាតុគាមោ ច នាម អបិ ចក្កវត្តិរាជានំ អត្តនិ បដិពទ្ធចិត្តំ ញត្វា ទាសំ វិយ សល្លក្ខេតិ។ តស្មា សា ឯវមាហ – “អញ្ញេសំ ឃរេ ទារុបណ្ណលោណាទីនិ សន្និហិតានិ; ពាហិរតោ អាហរិត្វា ទាយកា បេសការកាបិ អត្ថិ។ អហំ បន ឯកិកា; ត្វម្បិ 'មយ្ហំ ឃរេ ឥទំ អត្ថិ, ឥទំ នត្ថី'តិ ន ជានាសិ។ សចេ ឥច្ឆសិ ភុញ្ជ, នោ ចេ ឥច្ឆសិ មា ភុញ្ជា”តិ។ សោ 'ន កេវលំ ឧស្សូរេ ភត្តំ អាហរសិ, វាចាយបិ មំ ឃដ្ដេសី'តិ កុជ្ឈិត្វា អញ្ញំ បហរណំ អបស្សន្តោ តមេវ តសរទណ្ឌកំ តសរតោ លុញ្ចិត្វា ខិបិ។ សា តំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា ឦសកំ បរិវត្តិ។ តសរទណ្ឌកស្ស ច កោដិ នាម តិខិណា ហោតិ។ សា តស្សា បរិវត្តមានាយ អក្ខិកោដិយំ បវិសិត្វា អដ្ឋាសិ។ សា ឧភោហិ ហត្ថេហិ វេគេន អក្ខិំ អគ្គហេសិ។ ភិន្នដ្ឋានតោ លោហិតំ បគ្ឃរតិ។

សោ តស្មិំ កាលេ ឧបជ្ឈាយស្ស វចនំ អនុស្សរិ 'ឥទំ សន្ធាយ មំ ឧបជ្ឈាយោ “អនាគតេ កាលេ កាណបេសការិយា ហត្ថេន មត្ថកំ កណ្ឌូយំ បិចិស្សសី”តិ អាហ។ ឥទំ ថេរេន ទិដ្ឋំ ភវិស្សតិ។ អហោ ទីឃទស្សី អយ្យោ'តិ មហាសទ្ទេន រោទិតុំ អារភិ។ តមេនំ អញ្ញេ “អលំ, អាវុសោ, មា រោទិ; អក្ខិ នាម ភិន្នំ ន សក្កា រោទនេន បដិបាកតិកំ កាតុ”ន្តិ អាហំសុ។ សោ “នាហំ ឯតមត្ថំ រោទាមិ; អបិច ខោ ឥទំ

នត្ថាយ ទោនាយី”តិ នត្វា បចត្តិ បដិបិឋិយា កទេឆិ៍ ឯចំ ឧប្បន្នា នយឆចិបស្សុតា តិរុឌ្ឍបាតា អតត្ថាយ និចត្តតិ៍

អបរេបិ ចត្ត – តិំនយត្តា កិច្ច កល្យាលិឃំ យហារចេតិឃំ ចត្តិត្វា អដចិយពក្កត យហាយក្កិ ឌូតរយាតា អត្ថរាយព្ពេ ពោយព្វេតត្ត កយុំ កត្វា អាកច្ឆន្តិ ឯកំ យតុស្សំ អដ្ឋន៌ស្ស៍ តស្ស នទីទំ យនិយក្លិតំ ហោតិ, យនិយក្លិតយេច ច ឯកំ កាលាចំ កន្ធិ បិឡឯត្វា តិចត្តិ៍ ឌូលោកិឃយារេតា ពោយពាល្ហកោ ចិឃ ពាឃតិ៍ រោោ ខិចរការេក កយុំ កត្វា ឧបឌ្ឍោយឃយាតាតំ ឌាត្ថតំ កាលិបំ ឧក្កិបិត្វា បិដ្ឋិឃំ ចិប្បកិណ្ហិ ពោររហិ ក្យុព្វក្កត អាកត្វា កិច្ចតំ នប្បុេ អដ្ឋានិ៍ នាយពោទា ខិរ្វា អឡ្ឍាយឡ្ហា ឌូលោកឃយាតា “អាចុរោ, ត្យុឃ្យាបិតា, ត្យុឃ្យាយហាបិតា, ត្យុឃ្យា យាតុលោ”តិ ហរយាតា កត្វា “ពោ តារយាមិ ត្វំ, ឧបាសកា”តិ តាបំ បុន្ឋិស្ស៍ រោោ តាបំ បុន្ឋិរោតា ចិប្បដ៍ហាទី ហុត្វា ឌាត្តកាលិបំ ឈេឌ្ឍត្វា ចត្តិ៍ និចិណាយ តិចារេតត្វា យហារច្ចេ ចត្តិត្វា “តិដ្ឋ តាច, កន្តេ”តិ អាហ៍ យហារចោទា អដ្ឋិ៍ស្ស៍

ឌហរោយរោពោទា អាកត្វា យហារចោរាតំ នប្បុតាបិ បរិហារំ កទោត្តិ៍ ឧបិរោកោ អាហ – “កន្តេ, ត្យុយ្យេព្វំ បស្សិត្វា បរិហរិច; ឯត្តកោតេច យត្តកំ បត្តយ្យាតិ នល្លព្វេច៍ អហម្បិ បុព្វេ ត្យុយ្យេពិនោច នយលោ អពហារិ៍ ត្យុយ្យាកំ បត ចិពត្តកក្កតាយត្តយ្យិ តត្តិ៍ អហំ ព្ពាយមិ្ហ នារពេត យហិត្តិរោកា យហាតុការេចា អពហារិ៍; អាកាសំ កពហត្វា បធិឌិ កទោយិ, បធិឌិ អាកាសំ; ត្ថទំ កល្យិត្វា នត្តិកំ កទោយិ, នត្តិកំ ត្ថទំ; ចក្កចាឡអនហស្សំ ពហោត ចិតិចិឌ្ឍាយិ៍ ហទេត្តិ ទេ បស្សុច; ត្តដាតិ បត យក្កដហត្តិនិនា៍ អហំ ត្តរយេហេច ហទេត្តិ ត្តឃ តិនិពត្តាច ចត្តិយស្សិរោយ បរាយនិ៍ ត្តរយន៌យេច បិដាតំ ចត្តិយស្សិរោយ បិដកាចលិកំ កត្វា តិនិឌិ៍ ឯចទ្ស្សបិ ទេ ត្តដ្ឋិ បយាពេត អត្តរហិតា៍ ត្យុយ្យោរា បយត្ថិត្តិ៍ បយាពេត ហិ ឯចទ្ស្សំ ឡ្យកតំ បិបុលាត្តិ៍ អប្បយត្តា ចិហទេត្តា ឌាតិដរាយពោហស្ស អត្តិ កទោត្តិ៍ តស្សា ត្យុយ្យេពោទ្ធាច អារទ្ធុលំ កទិត្វា អប្បយត្តា ហោច, កន្តេ”តិ តរខ្លែត្វា ឌូចាឌយឌានិ៍ ពេ តស្ស កទេចត្តរស្សុច និចេកំ អាបជ្ជិត្វា ចិបស្សុយាតា តិំន ឌតា តទេត្តច អទហត្តិ បិបុលាំស្សុតិ៍ ឯចម្បិ ឧប្បន្នា នយឆចិបស្សុតា តិរុឌ្ឍបាតា អតត្ថាយ និចត្តតីតិ ទេជិតព្វា៍ អយំ តាច លោកិឃនយុប្បណ្ឌាតកចាយ ចិតិច្ឆយោ៍

លោកុត្តរយក្កព្វលោ បនេតំ ឯកយេច ខីទីឃំ ចត្យុកិច្ចនាឌតចរេត ចត្តាទិ តាយាតិ លកតិ៍ តត្ត អត្យុប្បន្នាតត្តិ អនយុទាចារចរេត ចា អតត្យុតារយុលចរេត ចា អត្យុប្បន្នាតំ; អញ្ញាចា ហិ អតយតព្វេ ន៌រោទេ អត្យុប្បន្នា បិបកា អក្យុនលិ ឌយុា តាយ តត្តិ៍ អត្យុប្បន្នា បត ឧប្បជ្ជយាតាបិ ឯទេរោយេច ឧប្បជ្ជត្តិ , បហឹយយាតាបិ ឯទេរោយេច បហឹយត្តិ៍

តត្ត ឯកច្ចស្ស ចត្តចរេត កិលេសា ត នយុទាចរត្តិ៍ ឯកច្ចស្ស កត្តត្តកក្កនយាឌិចិបស្សុតា តចកយ្យុកាតំ អញ្ញាតរចរេត៍ កចំ? ឯកច្ចោ ហិ ចត្តនយយេត្តា ហោតិ៍ តស្ស ត្ថានិតិត្យុឌ្ឍកចត្តាតិ (ត្វាអច៍ ១១១ អាដយោ), ត្វុឌ្ឍ យហាចត្តាតិ (ត្វាអច៍ ១៥៥ អាដយោ), ទេចិយដ្ឋាតេដានិឃដ្ឋាបិតិយយាឡូរាបិយចាការអាកត្តកាយិកចត្តាតិ ច កទោត្តរស្សុច កិលេសា ឌូកាសំ ត លកត្តិ; អបរការេក បតស្ស ចត្តិ ចិស្សជ្ជេត្វា តិត្តចត្តស្ស ចិចរទេតា អយោតិរោយតនិការព្វោច នតិចោស្សុក្ក្កា អាកយ្យ ឧប្បជ្ជត្តិ៍ ឯចំ អនយុទាចារចរេត អត្យុប្បន្នា ឧប្បជ្ជត្តិ តាយ៍

ឲកេច្ឆា កន្លយុទ្ធា ហោតិ; ឲកយ្យិ តិកាយំ កល្យាតិ, ឌ្វេបិ, តយោបិ, ចត្តារោបិ, បញ្ចាបិ។ តស្សេច តោបិដកំ ព្យុទ្ធចចតំ អត្ថចេសេត បិឡុញ្ញចេសេត អនុសត្តិចេសេត បុព្វាបរចេសេត កល្យាត្តស្ស សន្លាយត្តស្ស ចិតេត្តត្តស្ស ចារចេត្តស្ស ឌេសេត្តស្ស បការសេត្តស្ស កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស កន្លកយុំ បហាយ ក្យសិតស្ស ចិចរតោ អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។

ឲកេច្ឆា បត ឆុតក្កឌរោ ហោតិ, តោរស ឆុតក្ករ្យេលោ សយាងាយ ចត្តតិ។ តស្ស ឆុតក្ករ្យេលោ បរិហរត្តស្ស កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស ឆុតក្កាតិ ចិស្សេជ្ជេត្វា ពាហុល្លាយ អាចដ្ឋស្ស ចិចរតោ អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។

ឲកេច្ឆា បត អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ ចិណ្ណចសី ហោតិ។ តស្ស បឋមជ្ឈានាទីសុ អាចជ្ជតចសីអាទីតំ ចសេត ចិហរត្តស្ស កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស បរិហីតជ្ឈាតស្ស ចា ចិស្សដ្ឋជ្ឈាតស្ស ចា កស្សាទីសុ អតុយុត្តស្ស ចិហរតោ អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា កិលេសា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។

ឲកេច្ឆា បត ចិបស្សកោ ហោតិ; សត្តសុ ចា ចិបស្សតាសុ អដ្ឋារសសុ ចា មហាចិបស្សតាសុ កយុំ កេរោត្តោ ចិហរតិ។ តស្សេចំ ចិហរតោ កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស ចិបស្សតាកយុំ បហាយ កាយឌព្ហីពាហុលស្ស ចិហរតោ អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា កិលេសា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។

ឲកេច្ឆា បត តចកយ្យិកោ ហោតិ, ឱ្ងបរិសចាការកោដ្ឋតសាលិទីតិ កេរោតិ។ តស្ស តោសំ ឱ្ងបករណាតិ ចិតេត្តត្តស្ស កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស តចកម្មេ តិដ្ឋិតោ ចា ចិស្សដ្ឋេ ចា អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា កិលេសា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។

ឲកេច្ឆា បត ព្រហ្មលោកា អាកតោ សុទ្ធសត្តោ ហោតិ។ តស្ស អតាសេចតាយ កិលេសា ឱ្កាទំ ត លកត្តិ; អបរភាគេ បតស្ស លទ្ធាសេចតស្ស អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចយ្យិ អសមុទាចារចេសេត អនុប្បត្តា កិលេសា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។ ឲចំ តាច អសមុចារចេសេត អនុប្បត្តតា ចេទិតព្វា។

កថំ អតតុក្ខុតារម្មណចេសេត? ព្ភឌេកច្ចោ អតតុក្ខុតបុព្វំ មតាបិយាទិកេដំ អារម្មណំ លកតិ។ តស្ស តត្ថ អយោតិសោមនសិការរតិចោរ្យេក្ក អាកយ្យុ រាកាឌយោ កិលេសា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ។ ឲចំ អតតុក្ខុតារម្មណចេសេត អនុប្បត្តា ឱ្យប្បជ្ជត្តិ តាយ។ លោកិក្យត្តរយក្កុក្ខលោ បត ឲកោមេច ចីរិយំ។

យេ ច ឯវំ អនុប្បន្នា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេ យស្មា នេវ ឧប្បជ្ជន្តិ, ឯវំ នេសំ អនុប្បាទកិច្ចំ ឧប្បន្នានញ្ច បហានកិច្ចំ សាធេតិ. តស្មា ឧប្បន្នានំ បាបកានន្តិ ឯត្ថ បន ចត្តារិ ឧប្បន្នានិ – វត្តមានុប្បន្នំ, ភុត្វាវិគតុប្បន្នំ, ឱកាសកតុប្បន្នំ, ភូមិលទ្ធុប្បន្នន្តិ. តត្ថ យេ កិលេសា វិជ្ជមានា ឧប្បាទាទិសមង្គិនោ – ឥទំ វត្តមានុប្បន្នំ នាម. កម្មេ បន ជវិតេ អារម្មណរសំ អនុភវិត្វា និរុទ្ធវិបាកោ ភុត្វា វិគតំ នាម. កម្មំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធំ ភុត្វា វិគតំ នាម. តទុភយម្បិ ភុត្វាវិគតុប្បន្នន្តិ សង្ខំ គច្ឆតិ. កុសលាកុសលកម្មំ អញ្ញស្ស កម្មស្ស វិបាកំ បដិពាហិត្វា អត្តនោ វិបាកស្ស ឱកាសំ ករោតិ. ឯវំ កតេ ឱកាសេ វិបាកោ ឧប្បជ្ជមានោ ឱកាសករណតោ បដ្ឋាយ ឧប្បន្នោតិ វុច្ចតិ. ឥទំ ឱកាសកតុប្បន្នំ នាម.

បញ្ចក្ខន្ធា បន វិបស្សនាយ ភូមិ នាម. តេ អតីតាទិភេទា ហោន្តិ. តេសុ អនុសយិតកិលេសា បន អតីតា វា អនាគតា វា បច្ចុប្បន្នា វាតិ ន វត្តព្ពា. អតីតក្ខន្ធេសុ អនុសយិតាបិ ហិ អប្បហីនាវ ហោន្តិ. អនាគតក្ខន្ធេសុ, បច្ចុប្បន្នក្ខន្ធេសុ អនុសយិតាបិ អប្បហីនាវ ហោន្តិ. ឥទំ ភូមិលទ្ធុប្បន្នំ នាម. តេនាហុ បោរាណា – “តាសុ តាសុ ភូមីសុ អសមុគ្ឃាតិតា កិលេសា ភូមិលទ្ធុប្បន្នាតិ សង្ខំ គច្ឆន្តី”តិ.

អបរម្បិ ចត្តារិ ឧប្បន្នានិ – សមុទាចារុប្បន្នំ, អារម្មណាធិគហិតុប្បន្នំ, អវិក្ខម្ភិតុប្បន្នំ, អសមុគ្ឃាតិតុប្បន្នន្តិ. តត្ថ សម្បតិ វត្តមានំយេវ ‘សមុទាចារុប្បន្នំ’ នាម. សកិំ ចក្ខូនិ ឧម្មីលេត្វា អារម្មណេ និមិត្តេ គហិតេ អនុស្សរិតានុស្សរិតក្ខណេ កិលេសា នុប្បជ្ជិស្សន្តីតិ ន វត្តព្ពា. កស្មា? អារម្មណស្ស អធិគហិតត្តា. យថា កិំ? យថា ខីររុក្ខស្ស កុឋារិយា អាហតាហតដ្ឋានេ ខីរំ ន និក្ខមិស្សតីតិ ន វត្តព្ពំ, ឯវំ. ឥទំ ‘អារម្មណាធិគហិតុប្បន្នំ’ នាម. សមាបត្តិយា អវិក្ខម្ភិតកិលេសា បន ឥមស្មិំ នាម ឋានេ នុប្បជ្ជិស្សន្តីតិ ន វត្តព្ពា. កស្មា? អវិក្ខម្ភិតត្តា. យថា កិំ? យថា សចេ ខីររុក្ខំ កុឋារិយា អាហនេយ្យុំ, ‘ឥមស្មិំ នាម ឋានេ ខីរំ ន និក្ខមេយ្យា’តិ ន វត្តព្ពំ, ឯវំ. ឥទំ ‘អវិក្ខម្ភិតុប្បន្នំ’ នាម. មគ្គេន អសមុគ្ឃាតិតកិលេសា បន ភវគ្គេ និព្ពត្តស្សាបិ ឧប្បជ្ជិស្សន្តីតិ បុរិមនយេនេវ វិត្ថារេតព្ពំ. ឥទំ ‘អសមុគ្ឃាតិតុប្បន្នំ’ នាម.

ឥមេសុ ឧប្បន្នេសុ វត្តមានុប្បន្នំ, ភុត្វាវិគតុប្បន្នំ, ឱកាសកតុប្បន្នំ, សមុទាចារុប្បន្នន្តិ ចតុព្ពិធំ ឧប្បន្នំ ន មគ្គវជ្ឈំ, ភូមិលទ្ធុប្បន្នំ, អារម្មណាធិគ្គហិតុប្បន្នំ, អវិក្ខម្ភិតុប្បន្នំ, អសមុគ្ឃាតិតុប្បន្នន្តិ ចតុព្ពិធំ មគ្គវជ្ឈំ. មគ្គោ ហិ ឧប្បជ្ជមានោ ឯតេ កិលេសេ បជហតិ. សោ យេ កិលេសេ បជហតិ, តេ អតីតា វា អនាគតា វា បច្ចុប្បន្នា វាតិ ន វត្តព្ពា. វុត្តម្បិ ចេតំ –

“ហញ្ចិ អតីតេ កិលេសេ បជហតិ, តេន ហិ ខីណំ ខេបេតិ, និរុទ្ធំ និរោធេតិ, វិគតំ វិគមេតិ, អត្ថង្គតំ អត្ថំ គមេតិ, អតីតំ យំ នត្ថិ តំ បជហតិ. ហញ្ចិ អនាគតេ កិលេសេ បជហតិ, តេន ហិ អជាតំ បជហតិ, អនិព្ពត្តំ អនុប្បន្នំ អបាតុភូតំ បជហតិ, អនាគតំ យំ នត្ថិ តំ បជហតិ. ហញ្ចិ បច្ចុប្បន្នេ កិលេសេ បជហតិ, តេន ហិ រត្តោ រាគំ បជហតិ, ទុដ្ឋោ ទោសំ, មូឡ្ហោ មោហំ, វិនិពទ្ធោ មានំ, បរាមដ្ឋោ ទិដ្ឋិំ, វិក្ខេបគតោ ឧទ្ធច្ចំ, អនិដ្ឋង្គតោ វិចិកិច្ឆំ, ថាមគតោ អនុសយំ បជហតិ; កណ្ហសុក្កធម្មា យុគនទ្ធា សមមេវ វត្តន្តិ; សំកិលេសិកា មគ្គភាវនា ហោតិ...បេ... តេន ហិ នត្ថិ មគ្គភាវនា, នត្ថិ ផលសច្ឆិកិរិយា, នត្ថិ កិលេសប្បហានំ, នត្ថិ ធម្មាភិសមយោ’តិ. ‘អត្ថិ មគ្គភាវនា...បេ... អត្ថិ ធម្មាភិសមយោ’តិ. យថា កថំ វិយ? សេយ្យថាបិ តរុណោ រុក្ខោ...បេ... អបាតុភូតាយេវ ន បាតុភវន្តី”តិ (បដិ. ម. ៣.២១).

ᩍᨲᩥ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᩋᨩᩣᨲᨹᩃᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ; ᨩᩣᨲᨹᩃᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨷᨶ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨹᩃᩮᩣ ᨲᩁᩩᨱᩋᨾ᩠ᨻᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨷᩣᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨿᩮᩣ ᨷᩪᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᩋᨳᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᨹᩁᩈᩩᨶᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩮᨶᩔ ᨶᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨶᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩋᨶᩣᨣᨲᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨶᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ; ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨽᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩣᩈᩮᨲᩩᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᩈᨾᨿᩮ ᩈᩮᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨲᨴᩣ ᨹᩃᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥᨷᩥ ᩋᨶᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨷᨶ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᩔ, ᩋᨳᩔ ᨷᨳᩅᩦᩁᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨷᩮᩣᩁᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨿᩣᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨲᩣᨶᩥ ᨶᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᩋᨩᩣᨲᩣᨶᩮᩅ ᨶ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨷᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩣᨶᩮᩅ ᨶ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨷᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᨶᩣᨷᩥ ᨶ ᨷᨩᩉᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩈᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩋᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩈᩩ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩥᨿᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩋᨩᩣᨲᩣᩅ ᨶ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨷᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩣᩅ ᨶ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩁᩩᨱᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨷᩩᨶ ᩋᩅᩥᨩᩣᨿᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨲᩣᨶᩴ ᩁᩮᩣᨣᩅᩪᨷᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᩦᨲᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩮᩉᩥ ᨧᩣᨷᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩈᩩ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᨲᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣ ᩅᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨶ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨶ ᨷᨩᩉᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨷᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ‘ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨷᩉᩣᨶᩣᨿ’ᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᨿᩮᩅ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᩮᨷᩥ ᨷᨩᩉᨲᩥᨿᩮᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨧᩮᨲᩴ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨽᩅᩮ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᨾᨲᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨿᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᨶᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨷᨬ᩠ᨧ ᩑᨲ᩠ᨳᩮᨲᩮ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᩋᨩᩥᨲᨾᩣᨱᩅᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ ᪖) ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩏᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨶᩩᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨽᩅᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨷᩣᨿᨽᩅᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᨽᩅᩮᨠᨴᩮᩈᨲᩮᩣ; ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᨠᩣᨾᨽᩅᨲᩮᩣ; ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨽᩅᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩮᩉᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥᨷᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᨳᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨠᨳᩴ ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ? ᨾᨣ᩠ᨣᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩑᩅ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨷᩩᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩉᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᨶᩩᨽᩪᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ – ‘ᩋᨶᩣᨣᨲᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨲᨾ᩠ᩉ, ᩋᨶᨶᩩᨽᩪᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᩣᨾᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨿᩣ ᨧᩔ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨮᩥᨲᩥ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩍᨴᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ “ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨷᩣᨷᨠᩣᨶᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ ᩃᨽᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᨠᨳᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᩥᩔᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

᪑᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪓᪐᪕᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩣᨶᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥᨿᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᨿᩔ ᨾᩩᨡᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ

តយកេរកោ ចេឌិតគេ្ព៉ា ពធ៌? បឱយឯយ្ហុប្បឆាតេ តាច ឃោតាបត្តិយក្កេ ឯឃាតាកិតិចេឃេ ឃុទ្ធិពបឌិបកា, ឃុទ្ធិពឃុគ្ណាតា, ឃុគ្ណាតាបឌិបកា, ឃុទ្ធិពអប្យលិហិតា, អប្យលិហិតាបឌិបកាតិ ឰយេឃុ បញ្ចាឃុ ឆាតេឃុ ទ្វិត្តិ ទ្វិត្តិ ចត្យក្កបញ្ចាពតឃាត៌ ចឃេត ឯឃ តឃា ហោត្តិ៉ ឲច៌ ឃេឃេឃុបឹតិ ចឹឃតិឃា អកិតិចេឃេឃុ ឆេ្ក តឃឃតាតិ៉ តាតិ ចត្សហិ អឌិបតឹហិ ចត្យក្កុលិតាតិ អទ្ធ៉ ឰតិ ឃុទ្ធិពាតិ ឆេ្ក ឃាឌិបតឹតិ អទ្ធាតិ ឃគ្ពយ្បិ តឃឃហឃ្ស៊ ហោតិ៉ តធាក្សតិឃឃយ្ហុប្បឆាតាឌឹឃុ ឃុទ្ធិពឃយ្ហុប្បឆាតេ ធាតិ ឃោតាបត្តិយក្កេ បញ្ចាតឃឃហឃ្សាតិ៉ ឃធា ច ឃោតាបត្តិយក្កេ, ឲច៌ ឃេឃយក្កេឃុបឹតិ ក្សឃលចឃេតេច ចឹឃតិ តឃឃហឃ្សាតិ៉ ចិបិពេ បត ឃយ្ហុប្បឆាតេហិ ពត្តគ្ពកិច្ចុំ តត្វិតិ ចិបិពចារេរា ត ពហិតោតិ៉ ឃយ្ហុប្បឆាតាតិ បតេត្វ តិគ្ពត្តិតលោក្យុត្តារតេច ពធិតាតឹតិ ចេឌិតគ្ពាតិ៉

អកិឆយ្ហុកាឌតឹឃចល្លតា៉

៦៉ បញ្ញាបុន្នកចល្លតា

១៦លិ៉ បញ្ញាបុន្នពេ បញ្ជាឰអត្សឃារេតេច ឃយ្ហុប្បឆាតាត៌ ក្សឃលិឌិកាចោ ចេឌិតគេ្ព៉ា អារេយ្ហុលាត្តិពេឃុ បត ឃគ្ពាតិបិ ឲតាតិ អប្យយាល៌ តិគ្ពាត៌ អារេត្ត បចត្តិតោ អប្យយាលារេយ្ហុលាតេច, ត យក្ការេយ្ហុលាតិ; ឃហឌាតហេត្យចឃេត បត យក្កហេត្យកាតិ; ចឹយ៌ឃ៌ ឆេទ្ធពិ៌ ពត្វា យក្កកាចតាពារេល យក្កាឌិបតឹតិ; លត្កចិត្តឆេទ្ធិពាឃ យក្កកាចតាឃ ត ចត្តគ្ពាតិ យក្កាឌិបតឹតិតិ; ចិទិឃឆេទ្ធិពាឃ បត អគ្ណាឃ្ស ចិទិឃឃ្ស អកាចា ត ចត្តគ្ពាតិ យក្កាឌិបតឹតិតិ ចា ត យក្កាឌិបតឹតិតិ ចា; អតឹតាឌឹឃុ ឲពារេយ្ហុលាកាចេតបិ ត ចត្តគ្ពាតិ; តិគ្ពាតឃ្ស បត ឆាហិទ្ធាឆយ្ហុត្វា ឆាហិទ្ធារេយ្ហុលាតិ តាឃ ហោត្តិតិ៉ ឲចយេតឃ្វិ បញ្ញាបុន្នពេ តិគ្ពត្តិតលោក្យុត្តារតេច ឃយ្ហុប្បឆាតាតិ ពធិតាតិ៉ ឃយ្ហាឃប្ឆទ្ធត ហិ ឃុត្តត្តកាឌតឹឃឃ្វិឃេច លោកិឃលោក្យុត្តរយិឃ្សពា ឃយ្ហុប្បឆាតា ពធិតា; អកិឆយ្ហុកាឌតឹឃបញ្ញាបុន្នពេឃុ បត លោក្យុត្តារឃេចាតិ៉ ឲចយឃំ ឃយ្ហុប្បឆាតចិកគ្ពេ្កបិ តោបរិចទ្ធំ តឹហរិត្វាច ការឌេត្វា ឯឃ្សិតោតិ៉

ឃយ្ហាហចិតោឌតិឃា ចិកទ្ធ្កពធាឃ

ឃយ្ហុប្បឆាតចិកក្កចល្លតា តិទ្ធិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪙. ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ

᪑. ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪓᪑. ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ. ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ, ᩈᨾᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩍᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩤ ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ. ᨸᨮᨾᩮᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ ᩑᩅ ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ, ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨸᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ; ᨸᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᩋᨵᩥᨣᨾᩩᨸᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ "ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩣ"ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ.

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ. ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨨᨶ᩠ᨴᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨵᩥᨠᩮᩣ ᩅᩤ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥ. ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨾᩣᨵᩥᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ. ᨸᨵᩣᨶᨽᩪᨲᩣ ᩈᩘᨡᩣᩁᩣ ᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩣ. ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨠᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩅᩦᩁᩥᨿᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ. ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᨧ ᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩮᩉᩥ ᨧ ᩏᨸᩮᨲᩴ. ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᩍᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᩍᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩴᩈᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩤ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩈᩘᨡᩴ ᨣᨲᩣᨶᩴ ᩏᨸᨧᩣᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩥᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩣᨴᨽᩪᨲᩴ ᩈᩮᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩁᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨸᩁᨲᩮᩣ "ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨽᩪᨲᩔ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ. ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨾᩣᨵᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ...ᨸᩮ... ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ. ᩅᩦᨾᩴᩈᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩈᨾᩣᨵᩥ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ.

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨠᨳᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨨᨶ᩠ᨴᨬ᩠ᨧᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨵᩩᩁᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨾᩣᨵᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ. ᩍᨾᩮ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨧᩮᨲᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩥᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩴ ᨽᩣᩅᨿᨾᩣᨶᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨸᨵᩣᨶᩣᨽᩥᩈᩘᨡᩣᩁᩈᩘᨡᩣᨲᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨠᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨽᩥᩈᩘᨡᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨷᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩁᩣᩈᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᩘᨡ᩠ᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

᪔᪓᪒. ᩍᨴᩣᨶᩥ "ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾᩣᨵᩥᨸᨵᩣᨶᩈᩘᨡᩣᩁᩮᩉᩥ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨴᩈᨾᩪᩉᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᨶᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨲᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ.

ᩏᨸᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩈᩘᨡᩣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᩈᩥ ᩏᨸᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᨶᩴ. ᩍᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ

បដ្ឋាតិ តិបៗត្តិចេចេចតារតេច៑ ឲចំ បទេត្តបិ ព្ពន្ទុតាកាេដ្ឋត ព្ពទ្ធិ៑ បយ្យុណ្ណា ព្ពទ្ធិ បយិទ្ធិ; ្ហបបទេក្កត ចា បគំ ចទ្ធិតំ៑ ព្ពន្ទុតាកាេទេរា ព្ពន្ទុតា៑ បយិន្ទុតាតិ ្ហបបទេក្កត បគំ ចទ្ធិតំ៑ អត្ថទេតា បត្ថារេត បិត្យកាចចេទេបត លកត់ លិទេកា៑ បទិហឹតាតយ្បិ ឌីទិយាទេប្អចទេបត បុត លិទេកា បដិលិទេកា; ្ហបបទេក្កត ចា បគំ ចទ្ធិតំ៑ បត្តឹតិ អឆិកទេយា៑ អបទិហាតចទេបត បយ្ចា បត្តឹតិ បយ្យត្តិ៑ ឲុបតាតិ បដិលិកឲុបតា៑ បទ្ធិកិទិយាតិ បដិលិកបទ្ធិកិទិយាច៑ ្ហបបយ្យគាតិ បដិលិទ៍កាបបយ្យគា ឲចាតិ ទេចឌិតព្ពា៑

តយាក្ខតប្បាតិ ទេតត អាកាទេត ក្ខតប្ប; ទេត លត្ថាឌិឆទេប្ចូ បដិលកិត្វា ឌិតប្បាតិ អទេត្វា៑ ទេចឆតាព្វទេត្ថាតិអាឌឹហិ លត្ថាឆទេយា អទេត្តា កាត្វា ចត្តាទេរាបិ លត្ថា កាធិតា៑ ទេត ឆទេប្ចូតិ ទេត ចត្តាទេរា អន្វបព្វទេត្ថ; លត្ថាឆទេយា ចា តទេយា ឆទេប្ចូតិបិ ច្បត្តិ៑ អាទេបចតឹតិអាឌឹតិ ច្បត្តត្វាទេតច៑ ទេបទ៍បទ្ធិបិឆតិទេត្ថទេបប្បិ ព្ពយិភាច តទេយត អទេត្វា ទេចឌិតទេព្វា៑

ឲត្តាចតា កិ កាធិតត្តិ? ចត្យត្ត កិព្វត់ យត្តាកាបត្ត កាយ្ទ្ធាត់ កាធិតំ៑ ឲទេកា ហិ កិព្វ លត្ថិ អចប្បយតិ; កាត្តាកាយ្យតាក្យបលឆយ្យុទ្ធទេត្ថត អត្តិតិបៗត្តិយំ បតិ ‘អហំ ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តប្បាយិ, តត្តិ យយំ្យាឲតប្ប តិត្ថាត្តទេត កាទេរា’តិ លត្ថិ ទេឌុក់ លត្ថិ ត្បទ់ លត្ថិ បុត្តាក្អយំ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តតិ៑ ឲទេកា ឌីទិយំ អចប្បយតិ៑ ឲទេកា ឌិត្ត, ឲទេកា បត្ថា អចប្បយតិ៑ បត្ថាយ អត្តិតិបៗត្តិយំ បតិ ‘អហំ ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តប្បាយិ , តត្តិ យយំ្យាឲតប្ប តិត្ថាត្តទេត កាទេរា’តិ បត្ថា ទេឌុក់ បត្ថា ត្បទ់ បត្ថា បុត្តាក្អយំ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តតិ៑

កាធំ? យចា ហិ ចត្យប្ប អបទ្ធបុទេត្តប្ប ឌាតត្តទ់ បទេត្វត្វា ឌិចទេត្តប្ប ឲទេកា ្ហបទ្ធាត់ អចប្បយិ, ឲទេកា ឞ្បទ់កាចំ, ឲទេកា ឌាតិ, ឲទេកា យត្តិ៑ កាធំ? ទេតប្ប ហិ បឆទេយា ‘្ហបទ្ធាទេត អប្បយាឆកាទិតាយ អត្តិតិបៗត្តិយា បតិ លត្ថាយាត់ លទ្ធាទេយតំ ឌាតត្តទ’ត្តិ ្ហបទ្ធាត់ អចប្បយិ៑ ត្អតិទេយា ‘្ហបទ្ធាទេត អប្បយទេត្តាបិ ឲកាទេទ្ធា បក្កាទេយ បទ្ធបទ្ធិទេត បណ្ណាត់ ត បទេណ្ណាតិ; អចប្បំ ទេតា បត ទេទេណ្ណា បទ្ធទេត្តា ក្យប្បិប្បតិ; តប្បិ ក្យប្បិទេត ទេឆត្បទេទ កាយំ កាត្វា ទាឌាត់ អាទេរាឆត្វា អាហទេរាបប្បាទេយតំ ឌាតត្តទ’ត្តិ ឞ្បទ់កាចំ អចប្បយិ៑ តតិទេយា ‘ឞ្បទ់កាទេចបិ បតិ ឲកាទេទ្ធា ហឹតឌាតិទេកា ទេហាតិ; ឌាតិ ទេបាទេឆត្វា ឌាតត្តទ់ ឆឆត្តា យយំ្យាឆប្បត្តិ’តិ ឌាតិ អចប្បយិ៑ ចត្យទេត្វា ‘ឌាតិយាបិ ឲទេកា អយត្តតឹទេយា ទេហាតិ; យទេត្តត កាត្តត្តាកិទេទ្ធ ្ហប្បទេត្ត អាហទេរាបប្បាទេយតំ ឌាតត្តទ’ត្តិ យត្តិ អចប្បយិ៑ ទេត បទេត្តាបិ អត្តទេតា អត្តទេតា អចប្បយតាទេលត ឌាតត្តទាតិ បិប្បុហិប្ប៑

តត្ត ្ហបទ្ធាទេត អប្បយទេត្តា ហុត្វា ឌាតត្តទ់ បទេត្តា ឌិយ លត្ថិ អចប្បាយ កាត្តាកាយ្យតាក្យបលឆយ្យុទ្ធទេត្ថត អត្តិតិត្ថាត្តិយំ បតិ ‘អហំ ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តប្បាយិ, តត្តិ យយំ្យាឲតប្ប តិត្ថាត្តទេត កាទេរា’តិ លត្ថិ ទេឌុក់ លត្ថិ ត្បទ់ លត្ថិ បុត្តាក្អយំ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចតិត្ថាត្តទេកា ឆ្ហទេត្តា, ទេ្ហបិលទេត្វទេរា (យ៑ តិ៑ ១៑១ឆ័១ អាឆទេយា) ឌិយ៑ ទេបា ហិ អាយប្ចា លត្ថិ ត្បទ់ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តបិ៑ ឞ្បទ់កាទេចត ទាឌាត់ អាទេរាឆត្វា ឌាតត្តទ់ បទេត្តា ឌិយ ឌីទិយំ ទេឌុក់ ឌីទិយំ ត្បទ់ ឌីទិយំ បុត្តាក្អយំ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចតិត្ថាត្តទេកា ឆ្ហទេត្តា, ទេបាណទេត្វទេរា (យហាច៑ ១៣១) ឌិយ៑ ទេបា ហិ អាយប្ចា ឌីទិយំ ត្បទ់ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចំ តិត្ថាទេត្តបិ៑

ឌាតិបយ្យត្តិយា ឌាតត្តទ់ បទេត្តា ឌិយ ឌិត្ត ទេឌុក់ ឌិត្ត ត្បទ់ ឌិត្ត បុត្តាក្អយំ កាត្វា ទេលាក្យត្តទេឆប្ចតិត្ថាត្តទេកា ឆ្ហទេត្តា, បយ្ចតទេត្វទេរា ឌិយ៑ ទេបា

ហិ អាយស្មា ចិត្តំ ធុរំ កត្វា លោកុត្តរធម្មំ និព្វត្តេសិ។ មន្តអជ្ឈាយឋានន្តរប្បត្តោ វិយ វីមំសំ ជេដ្ឋកំ វីមំសំ ធុរំ វីមំសំ បុព្វង្គមំ កត្វា លោកុត្តរធម្មនិព្វត្តកោ ទដ្ឋព្វោ, ថេរោ មោឃរាជា វិយ។ សោ ហិ អាយស្មា វីមំសំ ធុរំ កត្វា លោកុត្តរធម្មំ និព្វត្តេសិ។

ឯត្ថ ច តយោ ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារសង្ខាតា ធម្មា ឥទ្ធីបិ ហោន្តិ ឥទ្ធិបាទាបិ។ សេសា បន សម្បយុត្តកា ចត្តារោ ខន្ធា ឥទ្ធិបាទាយេវ។ វីរិយចិត្តវីមំសាសមាធិបធានសង្ខារសង្ខាតាបិ តយោ ធម្មា ឥទ្ធីបិ ហោន្តិ ឥទ្ធិបាទាបិ។ សេសា បន សម្បយុត្តកា ចត្តារោ ខន្ធា ឥទ្ធិបាទាយេវ។ អយំ តាវ អភេទតោ កថា។

ភេទតោ បន ‘ឆន្ទោ’ ឥទ្ធិ នាម។ ឆន្ទធុរេន ភាវិតា ចត្តារោ ខន្ធា ឆន្ទិទ្ធិបាទោ នាម។ សមាធិ បធានសង្ខារោតិ ទ្វេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធវសេន ឆន្ទិទ្ធិបាទេ បវិសន្តិ; បាទេ បវិដ្ឋាតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិយេវ។ តថេវ ‘សមាធិ’ ឥទ្ធិ នាម។ សមាធិធុរេន ភាវិតា ចត្តារោ ខន្ធា សមាធិទ្ធិបាទោ នាម។ ឆន្ទោ បធានសង្ខារោតិ ទ្វេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធវសេន សមាធិទ្ធិបាទេ បវិសន្តិ; បាទេ បវិដ្ឋាតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ ឯវ។ តថេវ ‘បធានសង្ខារោ’ ឥទ្ធិ នាម។ បធានសង្ខារភាវិតា ចត្តារោ ខន្ធា បធានសង្ខារិទ្ធិបាទោ នាម។ ឆន្ទោ សមាធីតិ ទ្វេ ធម្មា សង្ខារក្ខន្ធវសេន បធានសង្ខារិទ្ធិបាទេ បវិសន្តិ; បាទេ បវិដ្ឋាតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ ឯវ។ តថេវ ‘វីរិយំ’ ឥទ្ធិ នាម, ‘ចិត្តំ’ ឥទ្ធិ នាម, ‘វីមំសា’ ឥទ្ធិ នាម...បេ... បាទេ បវិដ្ឋាតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ ឯវ។ អយំ ភេទតោ កថា នាម។

ឯត្ថ បន អភិនវំ នត្ថិ; គហិតមេវ វិក្ខមធាតុកំ កតំ។ កថំ? ឆន្ទោ, សមាធិ, បធានសង្ខារោតិ ឥមេ តយោ ធម្មា ឥទ្ធីបិ ហោន្តិ ឥទ្ធិបាទាបិ។ សេសា សម្បយុត្តកា ចត្តារោ ខន្ធា ឥទ្ធិបាទាយេវ។ ឥមេ ហិ តយោ ធម្មា ឥជ្ឈមានា សម្បយុត្តកេហិ ចតូហិ ខន្ធេហិ សទ្ធិំយេវ ឥជ្ឈន្តិ, ន វិនា។ សម្បយុត្តកា បន ចត្តារោ ខន្ធា ឥជ្ឈនកដ្ឋេន ឥទ្ធិ នាម ហោន្តិ, បតិដ្ឋានដ្ឋេន បាទោ នាម។ ‘ឥទ្ធី’តិ វា ‘ឥទ្ធិបាទោ’តិ វា ន អញ្ញស្ស កស្សចិ អធិវចនំ, សម្បយុត្តកានំ ចតុន្នំ ខន្ធានំយេវ អធិវចនំ។ វីរិយំ, ចិត្តំ, វីមំសាសមាធិបធានសង្ខារោតិ ឥមេ ធម្មា...បេ... ចតុន្នំ ខន្ធានំយេវ អធិវចនំ។

អបិច បុព្ពភាគោ បុព្ពភាគោ ឥទ្ធិបាទោ នាម; បដិលាភោ បដិលាភោ ឥទ្ធិ នាមាតិ វេទិតព្វោ។ អយមត្ថោ ឧបទេសេន វា វិបស្សនាយ វា ទីបេតព្វោ។ បឋមជ្ឈានបរិកម្មញ្ហិឥទ្ធិបាទោ នាម, បឋមជ្ឈានំ ឥទ្ធិ នាម។ ទុតិយតតិយចតុត្ថអាកាសានញ្ចាយតនវិញ្ញាណញ្ចាយតនអាកិញ្ចញ្ញាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនបរិកម្មំ ឥទ្ធិបាទោ នាម, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឥទ្ធិ នាម។ សោតាបត្តិមគ្គស្ស វិបស្សនា ឥទ្ធិបាទោ នាម, សោតាបត្តិមគ្គោ ឥទ្ធិ នាម។ សកទាគាមិ, អនាគាមិ, អរហត្តមគ្គស្ស វិបស្សនា ឥទ្ធិបាទោ នាម, អរហត្តមគ្គោ ឥទ្ធិ នាម។ បដិលាភេនាបិ ទីបេតុំ វដ្ដតិយេវ។ បឋមជ្ឈានញ្ហិឥទ្ធិបាទោ នាម, ទុតិយជ្ឈានំ ឥទ្ធិ នាម; ទុតិយជ្ឈានំ ឥទ្ធិបាទោ នាម, តតិយជ្ឈានំ ឥទ្ធិ នាម...បេ... អនាគាមិមគ្គោ ឥទ្ធិបាទោ នាម, អរហត្តមគ្គោ ឥទ្ធិ នាម។

កេនដ្ឋេន ឥទ្ធិ? កេនដ្ឋេន បាទោតិ? ឥជ្ឈនកដ្ឋេនេវ ឥទ្ធិ, បតិដ្ឋានដ្ឋេនេវ បាទោ។ ឯវមិធាបិ ឥទ្ធីតិ វា បាទោតិ វា ន អញ្ញស្ស កស្សចិ អធិវចនំ, សម្បយុត្តកានំ ចតុន្នំ ខន្ធានំយេវ អធិវចនន្តិ។ ឯវំ វុត្តេ បន ឥទមាហំសុ – ចតុន្នំ ខន្ធានមេវ អធិវចនំ ភវេយ្យ,

ឃតិ សត្វា បរទេតា ក្តុត្តរទុក្ខអការណតិំឃំ ភាវ ន អាហរេយ្យ៉ ក្តុត្តរទុក្ខអការណតិទេឃ បភ “លេត្កោរេឃច លត្កិក្កិបិរេគា, ចិរិឃរេឃច,

ចិត្តេឃច, ចិយ៉សាច ចិយ៉សិក្កិបិរេគា”តិ ពតិតំ៉ រេពតិ បភ “ត្កុក្កិ ភាវ អតិប្បត្តា, ត្កុក្កិបិរេគា តិប្បរេត្កា”តិ ចតិស្ប៉ រេតរំ ចចភំ បតិក្កិបិត្វា

ត្កុក្កិបិ ត្កុក្កិបិរេគាបិ ‘តិប្បរេត្កា តិលក្ខុលក្ខាហរេតា’តិ សត្កិដ្ឋាភំ ពតំ៉ ត្កុតិ ត្កុឃស្មិ ស្បុត្តត្តកាឃតិរេឃ រេលាកិឃរេលាក្យុត្តរឃិស្សាកា ត្កុក្កិបិគា

ពតិតាតិ៉

ស្បុត្តត្តកាឃតិឃចណ្ណាភា៉

७៉ អកិឆយុកាឃតិឃចណ្ណាភា

३३३៉ អកិឆយុកាឃតិំឃំ ក្តុត្តាភត្វរេឃច៉ ភឃា បរេភត្វ ពរេលាតត្ថា៉ “លត្កុសឃាឆិបឆាភសត្ថារសឃត្កាពតំ ត្កុក្កិបិគំ ភារេចតី”តិ ចុត្តដ្ឋាភស្មិំ ត្យុ

រេលាក្យុត្តរាភិ ចត្តារិ ភឃសហស្សាភិ ចិកត្តាភិ៉ ចិរិឃសឃាឆិអាតិស្បុបិ ឲរេសច ភរេឃា៉ តឆា ក្តុត្តរទុក្ខអការណតិរេឃ លត្កិក្កិបិរេគ ចត្តារិ

ភឃសហស្សាភិ ចិកត្តាភិ, ចិរិឃចិត្តចិយ៉សិក្កិបិរេគ ចត្តារិ ចត្តារិតិ សត្ថាភិបិ អដ្ឋត្ថំ ចត្យុក្កាភំ ចរេសភ ក្វត្តិំស ភឃសហស្សាភិ ចិកត្តាភិ៉

ឲចរេឃតំ ភិត្ថាត្តិតរេលាក្យុត្តរាភំរេឃច ត្កុក្កិបិគាភំ ចរេសភ ក្វត្តិំសភឃសហស្សប្បដិឃល្កិតំ អកិឆយុកាឃតិំឃំ ពតិតត្តិ រេចតិតត្ថា៉

७៉ បញ្ញាបុត្តពចណ្ណាភា

३९७៉ បញ្ញាបុត្តរេព បិឡត្កអត្យុសាររេរេភច ត្កុក្កិបិគាភំ ក្យុសលិតិការេចា រេចតិតរេត្ថា៉ អាឃុលត្តិរេពស្បុ បភ សរេត្ថារេបរេត អប្បយាលំ ភិត្ថាភំ

អាឃត្ត បចត្តិរេតា អប្បយាលាឃុលា ឲច, ភ ឃក្កាឃុលា; សហឌាតរេហត្យុចរេសភ បភ ឃក្កុរេហត្យុកា, ភ ឃក្កាឆិបតិរេភា៉ ចត្តារេរា ហិ

អឆិបតរេឃា អត្ថាឃត្ថា ពត្យុំ ភ ពរេរាត្តិ៉ ពស្មា? សឃំ រេដ្ឋពត្តា៉ ឃឆា ហិ សឃដាតិកា សឃចឃា សឃឆាឃា សឃសិប្បា ចត្តារេរា

រាឌបុត្តា អត្តរេភា អត្តរេភា រេដ្ឋពតាឃ អត្ថាឃត្ថាស្ស អបចិតិំ ភ ពរេរាត្តិ, ឲចមិរេឃបិ ចត្តារេរា អឆិបតរេឃា បិដិរេឃក្កំ បិដិរេឃក្កំ

រេដ្ឋពឆយុតាឃ អត្ថាឃត្ថា ពត្យុំ ភ ពរេរាត្តិតិ ឲពរេត្តរេភច ភ ឃក្កាឆិបតិរេភា៉ អតីតាតិស្បុ ឲពាឃុលការេចបិ ភ ចត្តត្ថា៉ ភិត្ថាភស្ស បភ

ពាហិក្កាឆយុត្តា ពាហិក្កាឃុលា ភាវ រេហាត្តិតិ៉ ឲចរេឃតស្មិំ បញ្ញាបុត្តរេព ភិត្ថាត្តិតរេលាក្យុត្តរាច ត្កុក្កិបិគា ពតិតា៉ សយុាសយុរេត្តភ ហិ

ស្បុត្តត្តកាឃតិឃស្មិំរេឃច រេលាកិឃរេលាក្យុត្តរឃិស្សាកា ត្កុក្កិបិគា ពតិតា, អកិឆយុកាឃតិឃបញ្ញាបុត្តរេពស្បុ បភ រេលាក្យុត្តរារេឃចាតិ៉ ឲចឃំ

ត្កុក្កិបិគចិករេក្កាបិ រេតបរិចដ្ឋំ តិហរិត្វាច ឌស្សិរេតាតិ៉

សរេយុាហចិរេភាគតិឃា ចិកត្ថពឆាឃ

ត្កុក្កិបិគចិកក្កចណ្ណាភា តិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០។ ពោជ្ឈង្គវិភង្គោ

១។ សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

៤៦៦។ ឥទានិ តទនន្តរេ ពោជ្ឈង្គវិភង្គេ សត្តាតិ គណនបរិច្ឆេទោ។ ពោជ្ឈង្គាតិ ពោធិយា ពោធិស្ស វា អង្គាតិ ពោជ្ឈង្គា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យា ឯសា ធម្មសាមគ្គី យាយ លោកុត្តរមគ្គក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានាយ លីនុទ្ធច្ចបតិដ្ឋានាយូហនកាមសុខល្លិកត្តកិលមថានុយោគុច្ឆេទសស្សតាភិនិវេសាទីនំ អនេកេសំ ឧបទ្ទវានំ បដិបក្ខភូតាយ សតិធម្មវិចយវីរិយបីតិបស្សទ្ធិសមាធុបេក្ខាសង្ខាតាយ ធម្មសាមគ្គិយា អរិយសាវកោ ពុជ្ឈតីតិ កត្វា ពោធីតិ វុច្ចតិ, ពុជ្ឈតីតិ កិលេសសន្តាននិទ្ទាយ ឧដ្ឋហតិ, ចត្តារិ វា អរិយសច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, និព្ពានមេវ វា សច្ឆិករោតិ, តស្សា ធម្មសាមគ្គិសង្ខាតាយ ពោធិយា អង្គាតិបិ ពោជ្ឈង្គា, ឈានង្គមគ្គង្គាទយោ វិយ។ យោបេស យថាវុត្តប្បការាយ ឯតាយ ធម្មសាមគ្គិយា ពុជ្ឈតីតិ កត្វា អរិយសាវកោ ពោធីតិ វុច្ចតិ, តស្ស ពោធិស្ស អង្គាតិបិ ពោជ្ឈង្គា, សេនង្គរថង្គាទយោ វិយ។ តេនាហុ អដ្ឋកថាចរិយា – “ពុជ្ឈនកស្ស បុគ្គលស្ស អង្គាតិ វា ពោជ្ឈង្គា”តិ។

អបិច “ពោជ្ឈង្គាតិ កេនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា? ពោធាយ សំវត្តន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា, ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា, អនុពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា, បដិពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា, សម្ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា”តិ ឯវមាទិនា បដិសម្ភិទានយេនាបិ ពោជ្ឈង្គត្ថោ វេទិតព្វោ។

សតិសម្ពោជ្ឈង្គាទីសុ បសត្ថោ សុន្ទរោ ច ពោជ្ឈង្គោ សម្ពោជ្ឈង្គោ, សតិយេវ សម្ពោជ្ឈង្គោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ។ តត្ថ ឧបដ្ឋានលក្ខណោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, បវិចយលក្ខណោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ, បគ្គហលក្ខណោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ, ផរណលក្ខណោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ, ឧបសមលក្ខណោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, អវិក្ខេបលក្ខណោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ, បដិសង្ខានលក្ខណោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ តេសុ “សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្វត្ថិកំ វទាមី”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៤) វចនតោ សព្ពេសំ ពោជ្ឈង្គានំ ឧបការកត្តា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បឋមំ វុត្តោ។ តតោ បរំ “សោ តថា សតោ វិហរន្តោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បវិចិនតី”តិអាទិនា (ម. និ. ១៥០) នយេន ឯវំ អនុក្កមេនេវ និក្ខេបបយោជនំ បាឡិយំ អាគតមេវ។

កស្មា បនេតេ សត្តេវ វុត្តា, អនូនា អនធិកាតិ? លីនុទ្ធច្ចបដិបក្ខតោ សព្វត្ថិកតោ ច។ ឯត្ថ ហិ តយោ ពោជ្ឈង្គា លីនស្ស បដិបក្ខា, យថាហ – “យស្មិញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, សមយេ លីនំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មិំ សមយេ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយា”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៤)។ តយោ ឧទ្ធច្ចស្ស បដិបក្ខា, យថាហ – “យស្មិញ្ច ខោ, ភិក្ខវេ, សមយេ ឧទ្ធតំ ចិត្តំ ហោតិ, កាលោ តស្មិំ សមយេ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយ, កាលោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ភាវនាយា”តិ (សំ. និ. ៥.២៣៤)។ ឯកោ បនេត្ថ លោណធូបំ វិយ សព្វព្យញ្ជនេសុ,

សព្ពកម្មិកអមច្ចោ វិយ ច សព្ពេសុ រាជកិច្ចេសុ, សព្ពពោជ្ឈង្គេសុ ឥច្ឆិតព្ពតោ សព្ពត្ថិកា, យថាហ – “សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី”តិ។ “សព្ពត្ថក”ន្តិបិ បាឋោ។ ឧភយម្បិ សព្ពត្ថ ឥច្ឆិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ ឯវំ លីនុទ្ធច្ចបដិបក្ខតោ សព្ពត្ថិកតោ ច សព្ពត្ថេវ វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។

៤៦៧. ឥទានិ នេសំ ឯកស្មិំយេវារម្មណេ អត្តនោ អត្តនោ កិច្ចវសេន នានាការេហិ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ ភិក្ខុ។ សតិមា ហោតីតិ បញ្ញាយ បញ្ញវា, យសេន យសវា, ធនេន ធនវា វិយ សតិយា សតិមា ហោតិ, សតិនេបក្កេនាតិ អត្ថោ។ បរមេនាតិ ឧត្តមេន; តញ្ញាបរមត្ថសច្ចស្ស តិន្នាតស្ស ចេវ មគ្គស្ស ច អនុស្សរិយតោ បរមំ នាម ហោតិ ឧត្តមំ សេដ្ឋំ។ សតិនេបក្កេនាតិ នេបក្កំ វុច្ចតិ បញ្ញា; សតិយា ចេវ នេបក្កេន ចាតិ អត្ថោ។

កស្មា បន ឥមស្មិំ សតិភាជនីយេ បញ្ញា សង្គហិតាតិ? សតិយា ពលវការណទីបនត្ថំ។ សតិ ហិ បញ្ញាយ សទ្ធិម្បិ ឧប្បជ្ជតិ វិនាបិ, បញ្ញាយ សទ្ធិំ ឧប្បជ្ជមានា ពលវតី ហោតិ, វិនា ឧប្បជ្ជមានា ទុព្ពលា។ តេនស្សា ពលវការណទីបនត្ថំ បញ្ញា សង្គហិតា។ យថា ហិ ទ្វីសុ ទិសាសុ ទ្វេ រាជមហាមត្តា តិដ្ឋេយ្យុំ; តេសុ ឯកោ រាជបុត្តំ គហេត្វា តិដ្ឋេយ្យ, ឯកោ អត្តនោ ធម្មតាយ ឯកកោវ តេសុ រាជបុត្តំ គហេត្វា ឋិតោ អត្តនោបិ តេជេន រាជបុត្តស្សបិ តេជេន តេជវា ហោតិ; អត្តនោ ធម្មតាយ ឋិតោ ន តេន សមតេជោ ហោតិ; ឯវមេវ រាជបុត្តំ គហេត្វា ឋិតមហាមត្តោ វិយ បញ្ញាយ សទ្ធិំ ឧប្បន្នា សតិ, អត្តនោ ធម្មតាយ ឋិតោ វិយ វិនា បញ្ញាយ ឧប្បន្នា។ តត្ថ យថា រាជបុត្តំ គហេត្វា ឋិតោ អត្តនោបិ តេជេន រាជបុត្តស្សបិ តេជេន តេជវា ហោតិ, ឯវំ បញ្ញាយ សទ្ធិំ ឧប្បន្នា សតិ ពលវតី ហោតិ; យថា អត្តនោ ធម្មតាយ ឋិតោ ន តេន សមតេជោ ហោតិ, ឯវំ វិនា បញ្ញាយ ឧប្បន្នា ទុព្ពលា ហោតីតិ ពលវការណទីបនត្ថំ បញ្ញា គហិតាតិ។

ចិរកតម្បីតិ អត្តនា វា បរស្ស វា កាយេន ចិរកតំ វត្តំ វា កសិណមណ្ឌលំ វា កសិណបរិកម្មំ វា។ ចិរភាសិតម្បីតិ អត្តនា វា បរេន វា វាចាយ ចិរភាសិតំ ពហុកម្បិ, វត្តសីសេ ឋត្វា ធម្មកថំ វា កម្មដ្ឋានវិនិច្ឆយំ វា, វិមុត្តាយតនសីសេ វា ឋត្វា ធម្មកថនំ។ សរិតា ហោតីតិ តំ កាយវិញ្ញត្តិវចីវិញ្ញត្តិទ្វយំ សមុដ្ឋាបេត្វា បវត្តំ អរូបធម្មកោដ្ឋាសំ ‘ឯវំ ឧប្បជ្ជិត្វា ឯវំ និរុទ្ធា’តិ សរិតា ហោតិ។ អនុស្សរិតាតិ បុនប្បុនំ សរិតា។ អយំ វុច្ចតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោតិ អយំ ឯវំ ឧប្បន្នា សេសពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបិកា វិបស្សនាសម្បយុត្តា សតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម កថីយតិ។

សោ តថា សតោ វិហរន្តោតិ សោ ភិក្ខុ តេនាការេន ឧប្បន្នាយ សតិយា សតោ ហុត្វា វិហរន្តោ។ តំ ធម្មន្តិ តំ ចិរកតំ ចិរភាសិតំ ហេដ្ឋា វុត្តប្បការំ ធម្មំ។ បញ្ញាយ បវិចិនតីតិ បញ្ញាយ ‘អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា’តិ បវិចិនតិ។ បវិចរតីតិ ‘អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា’តិ តត្ថ បញ្ញំ ចរាបេន្តោ បវិចរតិ។ បរិវីមំសំ អាបជ្ជតីតិ ឱលោកនំ គវេសនំ អាបជ្ជតិ។ អយំ វុច្ចតីតិ ឥទំ វុត្តប្បការំ ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបកំ វិបស្សនាញាណំ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

តស្ស តំ ធម្មន្តិ តស្ស ភិក្ខុនោ តំ ហេដ្ឋា វុត្តប្បការំ ធម្មំ។ អារទ្ធំ ហោតីតិ បរិបុណ្ណំ ហោតិ បគ្គហិតំ។ អសល្លីនន្តិ អារទ្ធត្តាយេវ អសល្លីនំ។ អយំ វុច្ចតីតិ ឥទំ ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបកំ វិបស្សនាសម្បយុត្តំ វីរិយំ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

និរាមិសាតិ កាមាមិសលោកាមិសវដ្ដាមិសានំ អភាវេន និរាមិសា បរិសុទ្ធា។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបិកា វិបស្សនាសម្បយុត្តា បីតិ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

បីតិមនស្សាតិ បីតិសម្បយុត្តចិត្តស្ស។ កាយោបិ បស្សម្ភតីតិ ខន្ធត្តយសង្ខាតោ នាមកាយោ កិលេសទរថបដិប្បស្សទ្ធិយា បស្សម្ភតិ។ ចិត្តម្បីតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធោបិ តថេវ បស្សម្ភតិ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបិកា វិបស្សនាសម្បយុត្តា បស្សទ្ធិ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

បស្សទ្ធកាយស្ស សុខិនោតិ បស្សទ្ធកាយតាយ ឧប្បន្នសុខេន សុខិតស្ស។ សមាធិយតីតិ សម្មា អាធិយតិ, និច្ចលំ ហុត្វា អារម្មណេ ឋបិយតិ, អប្បនាប្បត្តំ វិយ ហោតិ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ ពោជ្ឈង្គសមុដ្ឋាបិកា វិបស្សនាសម្បយុត្តា ចិត្តេកគ្គតា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

តថា សមាហិតន្តិ តេន អប្បនាប្បត្តេន វិយ សមាធិនា សមាហិតំ។ សាធុកំ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតីតិ សុដ្ឋុ អជ្ឈុបេក្ខិតា ហោតិ; តេសំ ធម្មានំ បហានវទ្ធេន អព្យាបារោ ហុត្វា អជ្ឈុបេក្ខតិ។ អយំវុច្ចតីតិ អយំ ឆន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ អនោសក្កនអនតិវត្តនសង្ខាតោ មជ្ឈត្តាការោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ នាម វុច្ចតិ។

ឯត្តាវតា កិំ កថិតំ នាម ហោតិ? អបុព្វំ អចរិមំ ឯកចិត្តក្ខណេ នានារសលក្ខណា បុព្វភាគវិបស្សនា ពោជ្ឈង្គា កថិតា ហោន្តីតិ។

បឋមោ នយោ។

១៩៥-១៩៦។ ឥទានិ យេន បរិយាយេន សត្ត ពោជ្ឈង្គា ចុទ្ទស ហោន្តិ, តស្ស បកាសនត្ថំ ទុតិយនយំ ទស្សេត្វា បុន សត្ត ពោជ្ឈង្គាតិអាទិមាហ។ តត្រាយំ អនុបុព្វបទវណ្ណនា – អជ្ឈត្តំ ធម្មេសុ សតីតិ អជ្ឈត្តិកសង្ខារេ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស ឧប្បន្នា សតិ។ ពហិទ្ធា ធម្មេសុ សតីតិ ពហិទ្ធាសង្ខារេ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស ឧប្បន្នា សតិ។ យទបីតិ យាបិ។ តទបីតិ សាបិ។ អភិញ្ញាយាតិ អភិញ្ញេយ្យធម្មេ អភិជាននត្ថាយ។ សម្ពោធាយាតិ សម្ពោធិ វុច្ចតិ មគ្គោ, មគ្គត្ថាយាតិ អត្ថោ។ និព្ពានាយាតិ វានំ វុច្ចតិ តណ្ហា; សា ឯត្ថ នត្ថីតិ និព្ពានំ, តទត្ថាយ, អសង្ខតាយ អមតធាតុយា សច្ឆិកិរិយត្ថាយ សំវត្តតីតិ អត្ថោ។ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

កាយិកំ វីរិយន្តិ ចង្កមំ អធិដ្ឋហន្តស្ស ឧប្បន្នវីរិយំ។ ចេតសិកំ វីរិយន្តិ "ន តាវាហំ ឥមំ បល្លង្កំ ភិន្ទិស្សាមិ យាវ មេ ន អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិស្សតី"តិ ឯវំ កាយបយោគំ វិនា ឧប្បន្នវីរិយំ។ កាយបស្សទ្ធីតិ តិណ្ណំ ខន្ធានំ ទរថបស្សទ្ធិ។ ចិត្តបស្សទ្ធីតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ទរថបស្សទ្ធិ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គេ សតិសម្ពោជ្ឈង្គសទិសោវ វិនិច្ឆយោ។ ឥមស្មិំ នយេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា កថិតា។

បោរាណកត្ថេរា បន ‘ឧត្តរេន បាទកំ ន ហោតី’តិ វិភជិត្វា ទស្សេសុំ។ ឧភោសុ ហិ អដ្ឋសមាបត្តីសុ សតិ បាទកេ ឧប្បន្នាតិ ព្រហ្ម តយោ អត្ថតោ ឯកន្តាឧប្បន្នត្តា លោកិយាវ ហោន្តិ។ តថា មគ្គំ អប្បត្តំ កាយិកវីរិយំ។ អវិតក្កអវិចារា បន បីតិសមាធិយោ លោកុត្តរា ហោន្តិ។ សេសា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកាតិ។

តត្ថ អដ្ឋន្នំ តាវ ឈានេសុ សតិបិ វិបស្សនាបាទកា អដ្ឋសមាបត្តិយោ, លោកុត្តរា បន ពហិទ្ធាសមាបត្តីតិ ទេសនំ លោកុត្តរការេវ យា ឃដ្ដិត្វា ចក្ខុមហោការេន និដ្ឋានវីរិយម្បិ លោកិយន្តិ វទន្តា ន គណ្ហតិ។ អវិតក្កអវិចារា បន បីតិសមាធិយោ កថំ លោកុត្តរា ហោន្តីតិ? កាមាវចរេ តាវ បីតិសម្បយុត្តា លព្ភតិ, អវិតក្កអវិចារា បីតិ ន លព្ភតិ។ រូបាវចរេ អវិតក្កអវិចារា បីតិ លព្ភតិ, បីតិសម្បយុត្តា បន ន លព្ភតិ។ អរូបាវចរេ សព្ពេន សព្ពំ ន លព្ភតិ។ ឧភយំ បន អលព្ភមានកំ ឋបេត្វា លព្ភមានកាបិ បដិក្ខិត្តា។ ឧភយំ អវិតក្កអវិចារា បីតិសម្បយុត្តា កាមាវចរេហាបិ និក្ខន្តា រូបាវចរេហាបិ អរូបាវចរេហាបីតិ និដ្ឋាតិលោកុត្តរា ឯវាតិ វេទិតព្វា។

តថា កាមាវចរេ សមាធិសម្បយុត្តា លព្ភតិ, អវិតក្កអវិចារា បន សមាធិ ន លព្ភតិ។ រូបាវចរអរូបាវចរេសុ អវិតក្កអវិចារា សមាធិ លព្ភតិ, សមាធិសម្បយុត្តា បន ន លព្ភតិ។ ឧភយំ បន អលព្ភមានកំ ឋបេត្វា លព្ភមានកាបិ បដិក្ខិត្តា។ ឧភយំ អវិតក្កអវិចារា សមាធិ កាមាវចរេហាបិ និក្ខន្តា រូបាវចរេហាបិ អរូបាវចរេហាបីតិ និដ្ឋាតិលោកុត្តរា ឯវាតិ វេទិតព្វា។

អបិច លោកិយំ បត្វា លោកុត្តរា កាតព្វា; លោកុត្តរំ បត្វា លោកិយា កាតព្វា។ អដ្ឋសមាបត្តីសុ ហិ សតិបិ វិបស្សនាបាទកំ លោកុត្តរការណភាវេលោបិ អត្ថិ។ តេនេវ វុត្តំ – “អដ្ឋវិមោក្ខ ផុសិត្វា, អាសវា, ខីណាបិ សព្ពសោ តេសំ; ឧភយម្បិ អាទរា នានត្ថំ”តិ (ថេរ៉ ត៉ ១.១១ ឧទាន៉ វិមុត្តិ) ឋបេត្វា សុត្តន្តេ លោកុត្តរា ហោន្តិ។ យថា បន ចក្ខុមហោការេន និដ្ឋានេន្តោ កាយិកវីរិយំ អនុបវត្តេយ្យ វិបស្សនា មគ្គេន ឃដីយតិ, តថា តំ លោកុត្តរំ ហោតិ។ យំ បន ទេវា “កសិណជ្ឈានេ, អានាបានជ្ឈានេ, ព្រហ្មវិហារជ្ឈានេ ច និព្ពត្តេត្វា ឋបេត្វា ន ភាវេតព្វា”តិ វទន្តិ, តេនេវ ការណេ អវិតក្កអវិចារា បីតិសមាធិសម្បយុត្តា លោកិយា ហោន្តីតិ។

ទុតិយោ នយោ។

៣៥០-៣៥១។ ឥទានិ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវនាវសេន បវត្តំ តតិយនយំ ទស្សេន្តោ បុន តត្ថ ឥន្ទ្រិយានីតិអាទិមាហ។ តត្ថាបិ អយំ អនុប្បុព្ពបទវណ្ណនា – ភាវេតីតិ វឌ្ឍេតិ; អត្ថតោ សត្តានេ បុនប្បុនំ ជនេតិ អភិនិព្វត្តេតីតិ។ វិវេកនិស្សិតន្តិ វិវេកេ និស្សិតំ។ វិវេកោតិ វិវិត្តតា។ សោ ចាយំ តទង្គវិវេកោ, វិក្ខម្ភនសមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិនិស្សរណវិវេកោតិ បញ្ចវិធោ។ តត្ថ តទង្គវិវេកោ នាម វិបស្សនា។ វិក្ខម្ភនវិវេកោ នាម អដ្ឋ សមាបត្តិយោ។ សមុច្ឆេទវិវេកោ នាម មគ្គោ។ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេកោ នាម ផល។

តិស្សរលចិវេចកោ តាយ បដ្ឋតិមិត្តតិស្សង់ តិដ្ឋាត៌ ឲចរេយតស្ទិ៍ បញ្ចចិវេឆ ចិវេចកោ តិស្សិតំ ចិវេចកតិស្សិតត្តិ ពគក្កចិវេចកតិស្សិតំ សមុទ្ទេងចិវេចកតិស្សិតំ តិស្សរលចិវេចកតិស្សិតញ្ចា សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេចតីតិ អឃមេត្ថា ចេឌិតព្ពោ៌

ពឆា ហិ អយំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គភាចតាតុយោកយតុឃុវេត្តា វេឃាគី ចិបស្សតាក្ខលេ កិច្ចតោ ពគក្កចិវេចកតិស្សិតំ, អជ្ឈាសយតោ តិស្សរលចិវេចកតិស្សិតំ, មក្កកាលេ បត កិច្ចតោ សមុទ្ទេងចិវេចកតិស្សិតំ, អារម្មណតោ តិស្សរលចិវេចកតិស្សិតំ, សតិសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេចតិ៌ បញ្ចចិវេចកតិស្សិតម្បីតិ ឲកោ៌ តេ ហិ ត កេចល់ ពលចចិបស្សតាមក្កផលក្ខណេសុ ឲច ពោជ្ឈង្គេ ភ្ជេន្ទត្តិ, ចិបស្សតាបាទកកសិណជ្ឈាតអាតាបាតាសុក(ព្រហ្មចិហារជ្ឈាតេសុបិ ភ្ជេន្ទត្តិ, ត ច បដិសិទ្ធា អដ្ឋកថាចរិយេហិ ៎ ពស្មា តេសំ មតេត ឲតេសំ ឈាតាត់ បចត្តិក្ខលេ កិច្ចតោ ឲច ចិក្ខម្ភតចិវេចកតិស្សិតំ៌ ឃថា ច ចិបស្សតាក្ខលេ “អជ្ឈាសយតោ តិស្សរលចិវេចកតិស្សិត”ត្តិ ទុត្តំ, ឲចំ “បដិប្បស្សទ្ធិចិវេចកតិស្សិតមបិ ភាវេចតី”តិ ចត្តុំ ចដ្ដតិ៌ ឲស តយោ ចិរាកតិស្សិតាឌីសុ៌ ចិវេចកត្ថា ឲច ហិ ចិរាកាគយោ៌

កោចលគ្គោត្ត ចោស្សក្កោ ទុចិធោ – បរិច្ចាកចោស្សក្កោ ច បក្ខន្ទតចោស្សក្កោ ចាតិ៌ តត្ថ ‘បរិច្ចាកចោស្សក្កោ’តិ ចិបស្សតាក្ខលេ ច ពគក្កចរេសត មក្កក្ខលេ ច សមុទ្ទេងចរេសត កិលេសប្បហាត៌ ‘បក្ខន្ទតចោស្សក្កោ’តិ ចិបស្សតាក្ខលេ តត្តិន្នភាវេចត, មក្កក្ខលេ បត អារម្មណករណេត តិដ្ឋាតបក្ខន្ទត៌ ពទុកយម្បិ ព្ពាយស្មិំ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកោ អត្ថចណ្ណតាតយេ ចដ្ដតិ៌ ពឆា ហិ អយំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឃថាទុវេត្តត បកាវេត កិលេសេ បរិច្ចជតិ, តិដ្ឋាតញ្ច បក្ខន្ទតិ៌

ចោស្សក្កបរិណាមិន្តិ ព្ពាមិតា បត សកលេត ចចនេត ចោស្សក្កត្ថំ បរិណមត្តំ បរិណតញ្ចា, បរិបច្ចត្តំ បរិបក្កញ្ចាតិ ព្ពាជំ ទុត្តំ ហោតិ៌ អឃញ្ហិ ពោជ្ឈង្គភាចតយតុយុវេត្តា ភិក្ខុ ឃថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ កិលេសបរិច្ចាកចោស្សក្កត្ថំ តិដ្ឋាតបក្ខន្ទតចោស្សក្កត្ថញ្ចា បរិបច្ចតិ, ឃថា ច បរិបក្កោ ហោតិ, ពឆា តំ ភាវេចតីតិ៌ ឲស តយោ សេសពោជ្ឈង្គេសុបិ៌ ព្ពាមស្មិម្បិ តយេ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា ពោជ្ឈង្គា កថិតាតិ៌

សុត្តត្តភាដតីយចណ្ណតា៌

៧៌ អភិឆម្មភាដតីយចណ្ណតា

៤៤៧៌ អភិឆម្មភាដតីយេ សត្តបិ ពោជ្ឈង្គា ឲកតោ បុច្ឆិត្វា ចិស្សជ្ជតស្ស ច បាដិយេក្កំ បុច្ឆិត្វា ចិស្សជ្ជតស្ស ច ចរេសត ទ្វេ តយា៌ តេសំ អត្ថចណ្ណតា ហេដ្ឋា ទុត្តតយេតេច ចេឌិតព្ពោ៌

ភ្ជេបក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គតិទ្ទេសេ បត ភ្ជេបក្ខតចរេសត ភ្ជេបក្ខា៌ ភ្ជេបក្ខតាកាវោ ភ្ជេបក្ខតា៌ ភ្ជេបក្ខិតព្ពាយុវេត្ត សមប្បចត្ត ឆម្មេ ព្ពាក្ខតិ, ត ចោរេឆតីតិ ភ្ជេបក្ខា៌ បុក្កល់ ភ្ជេបក្ខាបេតីតិ ភ្ជេបក្ខតា ៎ ពោជ្ឈង្គភាចប្បត្តិយា លោកិកិន្ទ្រិយាបេក្ខតាយ អធិកា ភ្ជេបក្ខតា អជ្ឈុបេក្ខតា៌ អព្យាបាទាបដ្ឋេតេត មជ្ឈត្តភាចា មជ្ឈត្តតា៌ សា បត ចិត្តស្ស, ត សត្តស្សាតិ ឌីបេតុំ មជ្ឈត្តតា ចិត្តស្សាតិ ទុត្តត្តិ៌ អឃមេត្ថ

អត្យប្បាបឆចល្លតា៉

តឃា បនេត្វ ពលោតព្ពា – សព្វត្ថាបិ ហិ ចៅញ្ញាណាត់ ឲកតោ បុត្តិត្វា ចិស្សជ្ជតេ ឲកោកយកេ្ក តឃសហស្ស៍ តឃសហស្សគ្គិ ចត្តារិ តឃសហស្សានិ ចិកត្តានិ៉ បរិដិខេឃកេ្គ បុត្តិត្វា ចិស្សជ្ជតេ ឲកោកចៅញ្ញាណចរេសត ចត្តារិ ចត្តារីតិ សព្វ ចត្យក្កា អដ្ឋចឹសតិ៉ តានិ បុនិខេយហិ ចត្យហិ សង្គិ ទ្វត្តិំសាតិ សព្វានិបិ អភិធម្មកាឌតិខេឃ ទ្វត្តិំស តឃសហស្សានិ ចិកត្តានិ ក្យសលានិតេច៉ ឃស្មា បត ឲលក្ខលោបិ ចៅញ្ញាណា លព្ភន្តិ, ក្យសលហេត្យកានិ ច សាយណ្ណាឲលានិ, តស្មា តោសុបិ ចៅញ្ញាណស្សតត្ថ ក្យសលតិឌ្ឍសប្បត្តាប្បយាឃ ឲច តត្តិឃា ចិបាកតឃោ អាទរឌ្ឍា៉ ទេសាបិ ឲកតោ បុត្តិត្វា ចិស្សជ្ជតស្ស ច, បរិដិខេឃកេ្គ បុត្តិត្វា ចិស្សជ្ជតស្ស ច ចរេសត ទុចិឆោ ហោតិ៉ សេសយេត្វ ហេដ្ឋា ទុត្តតឃេតេច ចេឌិតព្ពា៉ ចិបាកោ បត ក្យសលតោ តិក្យណា តឃា កាតព្ពាតិ៉

អភិធម្មកាឌតិឃចល្លតា៉

១៉ បញ្ញាបុន្តកចល្លតា

៦ប័១៉ បញ្ញាបុន្តកោ បរិញ្ញានុត្យសារនោតេច ចៅញ្ញាណាត់ ក្យសលីឌិការចា ចេឌិតព្ពា៉ អារម្មណត្តិកេស្យ បត សព្វាបតេ អប្បមាណ៍ តិព្វានំ អារម្ភ បចត្តិតោ អប្បមាណារម្មណា ឲច, ត យក្ការម្មណា៉ សហជាតហេត្យចរេសត បនេត្វ ក្យសលី យក្កហេត្យកា, ឌីរិយំ ចា ឌីមំសំ ចា ដេដ្ឋកំ កត្វា យក្កាឆតាការល យក្កាធិបតិតោ, លត្តុចិត្តដេដ្ឋិកាឃ យក្កាឆតាឃ ត ចត្តព្ពា យក្កាធិបតិតោតិ, ឲលការេលបិ ត ចត្តព្ពា ឲច៉

អតីតាឌីសុ ឲការម្មណការេចតបិ ត ចត្តព្ពា, តិព្វានស្ស បត ពហិទ្ធាធម្មត្តា ពហិទ្ធារម្មណា តាយ ហោត្តីតិ៉ ឲចយេតស្មិំ បញ្ញាបុន្តកោបិ តិព្វានិតលោក្យត្តរាច ចៅញ្ញាណា កឆិតា ៉ សម្មាសម្ពុទ្ធេត ហិ សុត្តត្តកាឌតិឃស្សេច បធយតឃស្មិំ លោកិឃា, ទុតិឃតតិខេឃសុ លោកិឃលោក្យត្តរមិស្សកា ចៅញ្ញាណា កឆិតា៉ អភិធម្មកាឌតិឃស្ស បត ចត្យសុបិ តខេឃសុ ព្វយស្មិំ បញ្ញាបុន្តកោ លោក្យត្តរាខេឃចាតិ ឲចយមំ ចៅញ្ញាណចិកដ្ឋាបិ តោបនិចដ្ឋ តឹហរិត្វាច ការេត្វា ឌស្សិតោតិ៉

សម្មោហចិតោទនិឃា ចិកង្គកធាឃ

ចៅញ្ញាណចិកង្គចល្លតា តិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪑᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪗᪙᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩦᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠ ᨴᩔᩥᨲᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩅᩥᩅᩮᨠᨶᩥᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩥᨾᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᨿᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᩥᩔᨠᨾᩮᩅ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨

᪒᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪔᪘᪐᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ ‘ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ’ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᨿᩴ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩑᩅ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨴᩮᩅᩥᨿᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨩᩣᨲᩮᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩁᩣᨩᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪔᪘᪑᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩅᩣᩁᩮᨸᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᩑᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᨠᨳᩣ᪨ ᩅᩥᨲᨱ᩠ᨯᩅᩣᨴᩦ ᨸᨶᩣᩉ – “ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ “ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨴᩴ ᨾᩉᩣᩈᩊᩣᨿᨲᨶᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᩔᨲᩥ “ᨿᩣ ᨲᨳᩣᨽᩪᨲᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᩈᩣᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᨲᨳᩣᨽᩪᨲᩔ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ, ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᩈᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨲᨳᩣᨽᩪᨲᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥ, ᩈ᩠ᩅᩣᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩔ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ ᩈᩩᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩮᩣ “ᩑᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨶᩮᩣ ᨧᩮ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ ᩈᨿᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩑᩅᨾᩔᩣᨿᩴ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪔᪓᪑) “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᩈᩣᩈᨶᩮᨶ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ; ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲᩁᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ‘ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ’ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩉᩥ ᩈᨾᨿᩮ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨧᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩴ ᨸᩪᩁᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩣᩁᩣᨸᨠᨦ᩠ᨣᩣᨶᩮᩅ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨧᩴ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩥ; ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ ᨸᨶ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᩁᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩪᩁᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨩᩉᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩪᩁᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᩁᩣᨸᨠᨦ᩠ᨣᩣᨶᩮᩅ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩥ; ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ

សយំ ចិទេតិចេរោគ ប្វទេតិ។ យស្មិំ សយេយ មិច្ឆាអាឌីចំ បដហតិ, សម្មាអាឌីចំ ប្វទេតិ, តស្មិំ សយេយ សម្មាចាចាសម្មាកម្មន្តា តត្តិ។ ព្ពុមាតិ បច្ចា កាទាបកក្កាទេតច មិច្ឆាអាឌីចំ បដហត្តិ; សម្មាអាឌីទេចា បត សយំ ចិទេតិចេរោគ ប្វទេតិ។ ព្ពុមំ ឲុទេតសំ បច្ចាត្តំ កាទាបកក្កាតំ កិច្ចាតិទេកតំ ឥទេស្សតុំ បច្ចាក្កិទេកា មទេក្កាតិ កហិតំ។ ទេលិកុត្តទេមទេក្កា បត អដ្ឋក្កិទេកាច ទេហាតិ, បច្ចាក្កិទេកា តាម តត្តិ។

“យឥ សម្មាចាចាឌីហិ សង្គិំ អដ្ឋក្កិទេកាតិ ចឥឆ, ចតទេស្សា សម្មាចាចាទេចតតា, តិទេស្សា សម្មាកម្មន្តទេចតតា, សត្ត សម្មាអាឌីចទេចតតាតិ ព្ពុមម្បាទេចតតាតហុត្តា កឆំ មុក្តិស្សឆ? តស្មា បច្ចាក្កិទេកាច ទេលិកុត្តទេមទេក្កា”តិ។ “ទេចតតាតហុត្តា ច បមុក្តិស្សាម; អដ្ឋក្កិទេកាច ទេលិកុត្តទេមទេក្កាតិ ច ចក្ខាម”។ “ត្វំ តាច មហាចត្តាទិសកកាឍទេកា ទេហាសិ, ត ទេហាសី”តិ បុន្ឆិតទេត្ថា។ សទេច “ត ទេហាមិ”តិ ចឥតិ, “ត្វំ អកាឍកត្តា ត ឌាតាសី”តិ ចត្តទេត្ថា។ សទេច “កាឍទេកាស្មី”តិ ចឥតិ, “ស្វត្តំ អាហទា”តិ ចត្តទេត្ថា។ សទេច ស្វត្តំ អាហទេតិ ព្ពុទេច្ចតំ កុសលំ, ទេតា ទេច អាហទេតិ សយំ ប្តបទិបណ្ណាសទេតា អាហទិតត្ថំ –

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា? សម្មាចាចំបហំ, ភិក្ខវេ, ទ្វាយំ ចឥាមិ – អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា សាសចា បុញ្ញភាកិយា ឧបធិទេចបក្កា; អត្ថិ, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា អទិយា អតាសចា ទេលិកុត្តរា មក្កក្កា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា សាសចា បុញ្ញភាកិយា ឧបធិទេចបក្កា? មុសាចាឥា ទេចទមណី, បិសុណាយ ចាចាយ ទេចទមណី, ផទុសាយ ចាចាយ ទេចទមណី, សម្ផប្បលាបា ទេចទមណី – អយំ, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា សាសចា បុញ្ញភាកិយា ឧបធិទេចបក្កា។

“កតមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា អទិយា អតាសចា ទេលិកុត្តរា មក្កក្កា? យា ទេខា, ភិក្ខវេ, អទិយចិត្តស្ស អតាសចចិត្តស្ស អទិយមក្កសមង្គិទេតា អទិយមក្កំ កាចយទេតា ចតូហិ ចឌីទុច្ចទិទេតហិ អារទតិ ចិទតិ បដិចិទតិ ទេចទមណី – អយំ, ភិក្ខវេ, សម្មាចាចា អទិយា អតាសចា ទេលិកុត្តរា មក្កក្កា...ទេប...។

“កតទេមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាកម្មទេន្តា? សម្មាកម្មន្តំបហំ, ភិក្ខវេ, ទ្វយំ ចឥាមិ...ទេប... ឧបធិទេចបទេក្កា។

“កតទេមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាកម្មទេន្តា អទិទេយា អតាសទេចា ទេលិកុត្តទេរា...ទេប...។

“កតទេមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាអាឌីទេចា? សម្មាអាឌីចំបហំ, ភិក្ខវេ, ទ្វាយំ ចឥាមិ...ទេប... ឧបធិទេចបទេក្កា។

“កតទេមា ច, ភិក្ខវេ, សម្មាអាឌីទេចា អទិទេយា អតាសទេចា ទេលិកុត្តទេរា មក្កទេក្កា? យា ទេខា, ភិក្ខវេ, អទិយចិត្តស្ស អតាសចចិត្តស្ស អទិយមក្កសមង្គិទេតា អទិយមក្កំ កាចយទេតា មិច្ឆាអាឌីចា អារទតិ ចិទតិ បដិចិទតិ ទេចទមណី – អយំ, ភិក្ខវេ, សម្មាអាឌីទេចា អទិទេយា អតាសទេចា ទេលិកុត្តទេរា មក្កទេក្កា”តិ (ម។ និ។ ៣។១៣៦ អាឥទេយា)។

ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ, ᨲᩦᩉᩥ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩦᩅᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᨠᩣᩅ ᩅᩥᩁᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩋᨶᩣᩈᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩤ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩮᨲᨽᩣᩅᩉᩩᨲ᩠ᨲᩴ? ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ? ᨶᨶᩩ ᨲᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨠᩣᨾᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᩮᨲᩥ”᪨ ᩈᨧᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨶᩮᩣ ᨧᩮ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᩣ, ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴ, ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩈᨾᨱᩮᩣᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᩣ, ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴ, ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩏᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ; ᩍᨵᩮᩅ , ᩈᩩᨽᨴ᩠ᨴ, ᩈᨾᨱᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩁᨸ᩠ᨸᩅᩣᨴᩣ ᩈᨾᨱᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨ ᪒᪑᪔)᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨲᩮᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩮᩣ ᨸᨴᩣ;

ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪒᪗᪓) –

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ”? “ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩣ”“ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶᩣᨸᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, “ᨣᨧ᩠ᨨ, ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨣᩩᩴ ᨸᩥᩅᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩏᨿ᩠ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨸᨶ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

ᨶᨿᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨣᨱᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᨾᨣ᩠ᨣᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨶᨿᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ; ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᩣᨭᩥᨿᩮᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩅᩦᩈᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧ ᩅᩦᩈᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ ᨶᨿᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨡᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩮᩅ᪨ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᨲᩮᩣ ᨲᩥᨣᩩᨱᩣ ᨶᨿᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

᪒᪨ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪐᪔᪨ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨸᩣᩊᩥᩋᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨸᩮᨲᩣᨶᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩮᩅ, ᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨶᩮᩅ ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶ ᨹᩃᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶ

បេតព្ព ក្យបលិតិ យក្កេហត្យកាតិ; ឌិទិឃំ ចា ឌិយំឃំ ចា ដេដ្ឋកំ កព្ធា យក្កកាចភាកាលេ យក្កាឌិបតីតិ; លត្ថិចិត្តដេដ្ឋិកាឃ យក្កកាចភាឃ ភ ចត្តព្ឋាតិ យក្កាឌិបតីតិតិ; ឋលកាលេបិ ភ ចត្តព្ឋាតេច៍

អតីតាឌីសុ ឲការឲ្យឈការេចតបិ ភ ចត្តព្ឋាតិ; តិព្ឋាតស្ស បត ពាហិទ្ធាឆឲ្យត្តា ពាហិទ្ធារឲ្យឈាតិ តាយ ហោត្តីតិ ឲចយេតស្មិ៍ បញ្ញាបុច្ឆកេបិ តិព្ឋត្តិតលោកុត្តរាតេច យក្កក្កាតិ កឌិតាតិ៍ សឲ្យាសឲ្យេទ្ធត ហិ សុត្តន្តកាឌតិឃស្មិ៍យេច លោកិយលោកុត្តរាតិ យក្កក្កាតិ កឌិតាតិ; អកិឆឲ្យកាឌតិយេ បត បញ្ញាបុច្ឆកេ ច លោកុត្តរាតេចាតិ ឲចយំ យក្កចិកេក្កាបិ តេបរិចេដ្ឋំ តីហរិព្វាច កាឌេព្ធា ចស្សិតេតាតិ៍

សយ្យាហចិតោឆតិឃា ចិកដ្ឋកចាឃ

យក្កដ្ឋចិកដ្ឋចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧. ឍោភចិកវគ្គោ

១. ស្វត្តត្ថកាឌតឹឃំ

យាតិកាចណ្ណនា

ទ៥០ប័. ផ្លដាតិ ពឌតត្តរេ ឍោភចិកវគ្គេ ឃា ពាច អឃំ សកលឃ្យាបិ ស្វត្តត្ថកាឌតឹឃឃ្ស បឆយំ យាតិកា ឆបិតា, ពត្ថ ផ្លឆាតិ ចចត់ ប្វត្ថកាកកេលឹឃឃយ្យេងាឃ សយ្យត្ថស្ស សត្ថប្យការេឌ្ឋាតតិត្ថត្តកាស្ស ប្វក្កលស្ស សត្ថិស្សឃក្វតឃាឃតបរិឌីបត់, អត្ថាឃាឃតស្ស ច ពឆាកាចបដិរេសឆត់. ច្វត្តរេញ្ញាំ – “ផ្លរេឆច, កិក្លរេច, សយរេណា...រេប... ស្វត្ថា បរប្យចាងា សយរេណហិ អរេត្ថាហី”តិ (អ. តិ. ៖.ឲ្យ១)។ កិក្លតិ រេពឃំ ឍោភាត់ តិត្ថត្តកប្វក្កលបរិឌីបត់. បិតិរេយាក្កឃំចរឃំចុរេពាតិ ផ្លងយស្ស បិតិរេយាក្កឃំចរេរ បតិដ្ឋិតកាចបរិឌីបត់. ចិហរតីតិ ផ្លងយស្ស ពងត្វ្យបចិហារសយក្តិកាចបរិឌីបត់. អាចាររេកាចរសយ្យេត្ថាតិ ផ្លងយស្ស រេហដ្ឋា បិតិរេយាក្កឃំចរស្ស ដ្ឋបរិ ឍោភាត្វរេឃាកស្ស ច ដ្ឋបការេឆយ្យបរិឌីបត់. អណុយរេត្តស្វ ចរេឌ្ឋស្វ កឃងស្សាចីតិ ផ្លងយស្ស បិតិរេយាក្កតោ អចចតឆយ្យតាបរិឌីបត់. សយាងាឃាតិ ផ្លងយស្ស សិក្លាបងាត់ អតចរេយសរេពា អាងាតបរិឌីបត់. សិក្លតីតិ ផ្លងយស្ស សិក្លាឃ សយក្តិកាចបរិឌីបត់. សិក្លាបរេងស្វតិ ផ្លងយស្ស សិក្លិតព្វាឆយ្យបរិឌីបត់.

ផ្លត្រ្តិរេឃស្វតិ ផ្លងយស្ស ក្វត្តទ្វាររេពាឃ ក្វយិបរិឌីបត់; រេក្លិតរេត្តាកាឃបរិឌីបតត្តិបិ ចងត្តិ ៩ច. ក្វត្តទ្វាររេរាតិ ផ្លងយស្ស លស្វ ទ្វាររេស្វ ឃំចិហិតារេក្លកាចបរិឌីបត់. រេកាឌរេត យត្តឡាតិ ផ្លងយស្ស សរេត្តាឃាឌិក្យលាបរិឌីបត់. ប្វត្ថារេត្តាបររេត្ត ឌាករិឃាត្វរេឃាកយត្យុរេត្តាតិ ផ្លងយស្ស ការេលាកាចបរិឌីបត់. ឃាតច្ចំរេតបក្កត្តិ ផ្លងយស្ស បត្ថាបរិក្កហិរេពត ចីរិរេឃត ឃាតច្ចការិតាបរិឌីបត់ ។ រេខាឆិបក្លិកាត់ ឆយ្យាត់ កាចតាត្វរេឃាកយត្យុរេត្តាតិ ផ្លងយស្ស បដិបត្តិឃា តិរេត្ថឆកាកិឃត្តបរិឌីបត់.

រេឃា អកិក្កតេត្ត...រេប... ពុលិព្យការេច សយ្យឌាតកាទិ រេហាតីតិ ផ្លងយស្ស សត្ថត្ថ សតិសយ្យឌត្ថាសយត្វាកពត្តបរិឌីបត់. រេឃា ចិចិត្តំ រេសតាឃត់ កឌតីតិ ផ្លងយស្ស អត្វទ្វបរេសតាឃតបរិក្កហបរិឌីបត់. អរេត្ថា...រេប... បដិសល្លាតឃាវ្យប្បត្តិ ផ្លងយស្ស រេសតាឃតប្យកេងតិរាឌីតចតាតិឃំឃបរិឌីបត់. រេឃាអរេត្ថាករេពា ចាតិ ផ្លងយស្ស ចុត្តប្យការេត រេសតាឃរេតត ឃុត្តកាចបរិឌីបត់. តិឃឹងតីតិ ផ្លងយស្ស រេឃាកាត្វទ្វិបរិឃាបឆបរិឌីបត់. បរិយុក់ ឃតិំ ដ្ឋបដ្ឋរេបត្វាតិ ផ្លងយស្ស រេឃាការេឡូបរិឌីបត់. រេឃា អកិឌ្ឍ្យរេលាំរេកា បហាឃាតិអាឌិ បតស្ស ការដ្ឋាតាត្វរេឃារេកាត តិចរេលាប្យហាតបរិឌីបត់. ពរេស្សច បហីតតិចរេលាស្ស ចិចិរេឆ្ចច ការេយហីតិអាឌិ បដិបិឌិឃា ឍោត្វប្បត្តិបរិឌីបត់.

អបិ ច ផ្លឆ កិក្លតិ ផ្លយស្មិំ ឃាឃរេត ឍោត្វប្យាឆរេកា កិក្លុ. ផ្លងាតិ ឃស្មា ឍោត្វប្យាឆរេកាត កិក្លុតា ចត្តារិ ឃឹលាតិ រេឃារេឆពត្ថាតិ, ពស្មាស្ស

បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោតិ ឥមិនា បាតិមោក្ខសំវរសីលវិសុទ្ធិំ ឧបទិសតិ។ អាចារគោចរសម្បន្នោតិអាទិនា អាជីវបារិសុទ្ធិសីលំ។ សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសូតិ ឥមិនា តេសំ ទ្វិន្នំ សីលានំ អនវសេសតោ អាទានំ។ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោតិ ឥមិនា ឥន្ទ្រិយសំវរសីលំ។ ភោជនេ មត្តញ្ញូតិ ឥមិនា បច្ចយសន្និស្សិតសីលំ។ បុព្ពរត្តាបររត្តន្តិអាទិនា សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស ឈានភាវនាយ ឧបការកេ ធម្មេ។ សោ អភិក្កន្តេតិអាទិនា តេសំ ធម្មានំ អបរិហានាយ ភព្ពភាវស្ស ច អសម្មោសាយ សតិសម្បជញ្ញសមាយោគំ។ សោ វិវិត្តន្តិអាទិនា ភាវនានុរូបសេនាសនបរិគ្គហំ។ សោ អរញ្ញគតោ វាតិអាទិនា តំ សេនាសនំ ឧបគតស្ស ឈានានុរូបឥរិយាបថទេសនញ្ច ឈានភាវនារម្ភញ្ច។ សោ អភិជ្ឈន្តិអាទិនា ឈានភាវនារម្ភេន ឈានបច្ចនីកធម្មប្បហានំ។ សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយាតិអាទិនា ឯវំ បហីនជ្ឈានបច្ចនីកធម្មស្ស ឈានានំ ឧប្បត្តិក្កមំ ឧបទិសតីតិ។

មាតិកាវណ្ណនា។

និទ្ទេសវណ្ណនា

៥០៨។ ឥទានិ យថានិក្ខិត្តំ មាតិកំ បដិបាដិយា ភាជេត្វា ទស្សេតុំ ឥធាតិ ឥមិស្សា ទិដ្ឋិយាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ឥមិស្សា ទិដ្ឋិយាតិអាទីហិ ទសហិ បទេហិ សិក្ខត្តយសង្ខាតំ សព្ពញ្ញុពុទ្ធសាសនមេវ កថិតំ។ តញ្ហិ ពុទ្ធេន ភគវតា ទិដ្ឋត្តា ទិដ្ឋីតិ វុច្ចតិ។ តស្សេវ ខមនវសេន ខន្តិ, រុច្ចនវសេន រុចិ, គហណវសេន អាទាយោ, សភាវដ្ឋេន ធម្មោ, សិក្ខិតព្ពដ្ឋេន វិនយោ, តទុភយេនាបិ ធម្មវិនយោ, បវុត្តវសេន បាវចនំ, សេដ្ឋចរិយដ្ឋេន ព្រហ្មចរិយំ, អនុសិដ្ឋិទានវសេន សត្ថុសាសនន្តិ វុច្ចតិ។ តស្មា ឥមិស្សា ទិដ្ឋិយាតិអាទីសុ ឥមិស្សា ពុទ្ធទិដ្ឋិយា, ឥមិស្សា ពុទ្ធខន្តិយា, ឥមិស្សា ពុទ្ធរុចិយា, ឥមស្មិំ ពុទ្ធអាទាយេ, ឥមស្មិំ ពុទ្ធធម្មេ, ឥមស្មិំ ពុទ្ធវិនយេ។

“យេ ច ខោ ត្វំ, គោតមិ, ធម្មេ ជានេយ្យាសិ – ‘ឥមេ ធម្មា សរាគាយ សំវត្តន្តិ នោ វិរាគាយ, សំយោគាយ សំវត្តន្តិ នោ វិសំយោគាយ, អាចយាយ សំវត្តន្តិ នោ អបចយាយ, មហិច្ឆតាយ សំវត្តន្តិ នោ អប្បិច្ឆតាយ, អសន្តុដ្ឋិយា សំវត្តន្តិ នោ សន្តុដ្ឋិយា, សង្គណិកាយ សំវត្តន្តិ នោ បវិវេកាយ, កោសជ្ជាយ សំវត្តន្តិ នោ វីរិយារម្ភាយ, ទុព្ភរតាយ សំវត្តន្តិ នោ សុភរតាយា’តិ ឯកំសេន ហិ, គោតមិ, ធារេយ្យាសិ – ‘នេសោ ធម្មោ, នេសោ វិនយោ, នេតំ សត្ថុសាសន’ន្តិ។ យេ ច ខោ ត្វំ, គោតមិ, ធម្មេ ជានេយ្យាសិ – ‘ឥមេ ធម្មា វិរាគាយ សំវត្តន្តិ នោ សរាគាយ…បេ… សុភរតាយ សំវត្តន្តិ នោ ទុព្ភរតាយា’តិ។ ឯកំសេន ហិ, គោតមិ, ធារេយ្យាសិ – ‘ឯសោ ធម្មោ, ឯសោ វិនយោ, ឯតំ សត្ថុសាសន’”ន្តិ (អ. និ. ៨.៥៣; ចូឡវ. ៤០៦)។

ឯវំ វុត្តេ ឥមស្មិំ ពុទ្ធធម្មវិនយេ , ឥមស្មិំ ពុទ្ធបាវចនេ, ឥមស្មិំ ពុទ្ធព្រហ្មចរិយេ, ឥមស្មិំ ពុទ្ធសត្ថុសាសនេតិ ឯវមត្ថោ វេទិតព្ពោ។

អបិចេតំ សិក្ខាត្តយសង្ខាតំ សកលំ សាសនំ ភគវតា ទិដ្ឋត្តា សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយត្តា សម្មាទិដ្ឋិបុព្ពង្គមត្តា ច ទិដ្ឋិ, ភគវតោ ខមនវសេន ខន្តិ, រុច្ចនវសេន រុចិ, គហណវសេន អាទាយោ។ អត្តនោ ការកំ អបាយេសុ អបតមានំ ធារេតីតិ ធម្មោ។ សោវ សំកិលេសបក្ខំ វិនេតីតិ

ចិតរេយា៑ ឆរេខ្យា ច រសា ចិតរេយា ចាតិ ឆខ្យចិតរេយា៑ ក្សលឆរេខ្យហិ ចា អក្សលឆខ្យាត៌ ឲស ចិតរេយាតិ ឆខ្យចិតរេយា៑ រពរតច ទុត្ត –

“រឃ ច រឈា ត្វំ, រកាឝយិ, ឆរេខ្យ ឌារគឃ្យាសិ – ‘ខ្ពរេយ ឆខ្យា ចិរាកាឃ ស៌ចត្តត្តិ រគា សរាកាឃ…រប… ឲក៌រសត, រកាឝយិ, ឆារេឃ្យាសិ ‘ឲរសា ឆរេខ្យា, ឲរសា ចិតរេយា, ឲត៌ សត្ត្វសាសត’ត្តិ៑

ឆរេខ្យត ចា ចិតរេយា, ត ឌល្អាឌីហិតិ ឆខ្យចិតរេយា, ទុត្តប្បិ រេចត៌ –

“ឌរេល្អតរេក ឌរេឃត្តិ, អក្ខរេសហិ កសាហិ ច;

អឌរេល្អត អសរេត្វត, តារេកា ឌរេត្តា ឃរេហសិតា”តិ៑ (ទ្វស្ឋអច៑ ១៣១; ឃ៑ តិ៑ ១៑១៥១);

ពឆា –

“ឆរេខ្យត តឹឃឃាតាត៌, កា ដ្ឋស្វយា ចិឌាតព”ត្តិ; (ឃឃាច៑ ៤១);

ឆខ្យាឃ ចា ចិតរេយា ឆខ្យចិតរេយា៑ អតចឌ្ឍឆខ្យត្វរេព្យស ចិតរេយា, ត កចរេកាកាបិសត្វ៑ រពតាហ កកចា – “តឃិឌ៌, កិក្ខរេច, ព្រាហ្មចរិឃំ ទុស្សតិ ឌតក្ខហតត្វ”ត្តិ (អ៑ តិ៑ ៣៑១៥) ចិត្តរេទា បុល្អរេត្វរេទាបិ អាហ – “អតុបិឌាបរិតិត្ថាតត្វំ រឈា, អាទុរេសា, កកចតិ ព្រាហ្មចរិឃំ ទុស្សតី”តិ (ឃ៑ តិ៑ ៨៑១៥៨)៑ ចិសិដ្ឋំ ចា តឃតីតិ ចិតរេយា៑ ឆខ្យតា ចិតរេយា ឆខ្យចិតរេយា៑ សំសារឆខ្យតា ហិ រេសាកាឌិឆខ្យតា ចា ឲស ចិសិដ្ឋំ តិត្ថាត៌ តឃតិ៑ ឆខ្យស្ស ចា ចិតរេយា, ត ពិត្វកាទាតត្តិ ឆខ្យចិតរេយា; ឆខ្យក្វតា ហិ កកចា, ពរេស្សច ចិតរេយា៑ ឃស្មា ចា ឆខ្យារេឃច អកិរេត្តាឃ្យា បរិរេត្តាឃ្យា បហាពត្តា ការេចពត្តា សច្ឆិកាពត្តា ច, ពស្មា ឲស ឆរេខ្យស្វ ចិតរេយា, ត សរេត្វស្វ, ត ឌីរេចស្វ ចាតិ ឆខ្យចិតរេយា៑ សាព្វសត្យត្ថាតពាឌីហិ អរេត្ថាសំ ចចតរេពា បឆាត៌ ចចតត្តិ បចចត៌; បចចតរេយច បិចចត៌៑ សត្ថចរិឃាហិ ចិសិដ្ឋចរិឃាការេចត ព្រាហ្មចរិឃំ៑ រេឆចឃតុស្សាត៌ សត្វក្វតស្ស កកចរេពា សាសតត្តិ សត្វសាសត៌; សត្វក្វត៌ ចា សាសតត្តិបិ សត្វសាសត៌៑ “រសា រេចា ឃឃច្ចរេឃត សត្វា”តិ (ឌី៑ តិ៑ ១៑១១៩) ហិ ឆខ្យចិតរេយាច សត្វាតិ ទុរេត្តាតិ ឲចរេឃរពសំ បឆាត៌ អរេត្វា រេចឌីតរេត្តា៑

ឃស្មា បត ខ្ពឃស្មិរេឃច សាសរេត សត្តបការេត្ថាតតិត្ថាតត្វរេកា កិក្ខុ ឌិស្សតិ, ត អត្ថា(ព, ពស្មា ពត្វ ពត្វ ‘ខ្ពយិស្សា’តិ ច ‘ខ្ពឃស្មិ’ត្តិ ច អឃំ តិឃរេយា កតោតិ រេចឌីតរេត្តាតិ៑ អឃំ ‘ខ្ពឆា’តិ ឃាតិកាបឆតិរេឆ្ឋសស្ស អរេត្វា៑

១៥០៑ កិក្ខុតិរេឆ្ឋរេស សឃត្ថាឃាតិ បត្ថាតត្តិឃា, រេចាហាររេគាតិ អរេត្វា៑ សឃត្ថាឃ ឲច ហិ ឲករេច្ចា កិក្ខុតិ បត្ថាឃតិ៑ ពឆា ហិ តិឃត្តតាឌិបិ្យកិក្ខុស្វ កឃិឃឃាតស្វ សាឃរេលារេបិ ករេហត្វា ‘សត៌ កិក្ខុ, សឃស្សំ កិក្ខុ’តិ ចឆត្តិ៑ បឌិត្តាឃាតិ អត្តរេគា បឌិឌាតរេគត៑ បឌិត្តាឃបិ ហិ ឲករេច្ចា កិក្ខុតិ បត្ថាឃតិ៑ ពស្ស “រេកា ឲត្វ អាទុរេសា”តិ? “អហំ, អាទុរេសា, កិក្ខុ”តិ ឲចឃាឌីស្វ (អ៑ តិ៑ ១០៑៨៤)

សម្ពន្ធោ ឋបេត្វា។ អយំ បន អាភត្តេនេន ទុត្តត្វា ឧម្មិកា បដិញ្ញា។ ទត្តិកាលេ បន ទុស្សីលាបិ បដិបត្តិ អាហច្ចត្វា "កោ ឧត្វា"តិ ទុត្តេ អឧម្មិកាយ បដិញ្ញាយ អក្ខាតត្វាយ "យំ ជិន្តំ"តិ វទន្តិ។

ជិន្តីតិ ឃាតេតិ។ ឃោ ហិ កោធិ ជិន្តតិ, ជិន្តំ ឧសតិ វេចសតិ, សោ តំ លភតុ ចា យា ចា, អថ ពោ ជិន្តីតិ ជិន្តំ។ ជិន្តកោតិ ញាណេន បជំ វន្ធិតំ; ជិន្តភូមិតាយ ជិន្តោតិ អវេត្វា។ ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាសេតាតិ ញាណ្ឌាទីហិ អញ្ញប្បកាតំ ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាតត្វា ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាសេតា នាម។ ឃោ ហិ កោធិ អប្បំ ចា យហត្តំ ចា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ អការេមា អនការិយំ បព្ពជិតោ, កាមភោគាទិជ្ជាទីហិ ខីចិតកប្បតំ ហិត្វា លិង្គសមបដិច្ឆន្នេន ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាសេតាតិ ជិន្តំ។ បរប្បដិញាណ្ឌាទីចិកត្វា ចា ចិហារយញ្ញប្បការកត្តំ ក្រញ្ញាយានាបិ ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាសេតាតិ ជិន្តំ។ បិណ្ឌិយាលោបភោជនំ និស្សាយ បព្ពជ្ជាយ ឧស្សាហនាតត្វា ចា ជិន្តាធិរិយំ អញ្ញប្បកាសេតាតិ ជិន្តំ។

អព្ភុគ្គច្ឆន្តេន កិត្តិ បនំ សទ្ទោតីតិ កិត្តិបដិសទ្ទោ។ តត្ថ សត្ថកេច្ឆន្តេន អព្ភុគ្គតោ វេចឹតទ្ធោ។ សហស្សព្ភុគ្គតោបិ ហិ បវេទិ សត្ថកោន លណ្ឌាលណ្ឌិកំ ឈិន្នោ កិត្តិឆេរ ហោតិ, បុរិមព្ភុគ្គតោ ឧបទ្ទវោ ន អព្ភុគ្គតិ។ សុត្តសំនិគ្គហេន ផស្សកេនោ វេចឹតទ្ធោ។ សុចសមុស្សាបិ ហិ បវេទិ សុវេត្តហិ សំនិគ្គហេតោ កិត្តិឆស្សោ ហោតិ, លេសមុស្សតំ បិបុណ្ណាតិ។ សុចិមលិទីហិ ចណ្ណកេនោ វេចឹតទ្ធោ។ សុបរិសុទ្ធាបិ ហិ បវេទិ សុចិកម្មតា បដ្ឋាយ សុចិមលេន, ហត្ថសេវមលដល្លិកាទីហិ, អចសានេ វេតកប្បករលេហិ ច កិត្តិចណ្ណោ ហោតិ, បកតិចណ្ណំ ចិជហតិ។ ឯវំ តីហាការេហិ កិត្តិបដិសាធលេតា កិត្តិបដិសទ្ទោតិ ជិន្តំ។ កិហិចត្តិចិសភាកាតំ ចា កាយាចាតំ សាធលមត្តេន កិត្តិបដិសទ្ទោតិ ជិន្តំ។

ជិនាតិ បីឡេតិ អកុសលេ ធម្មេតិ ជិន្តំ។ សោតាបត្តិមគ្គេន បញ្ច កិលេសេ ជិនាតីតិ ជិន្តំ។ សកទាគាមិមគ្គេន ចត្តារោ, អនាគាមិមគ្គេន ចត្តារោ, អរហត្តមគ្គេន អដ្ឋ កិលេសេ ជិនាតីតិ ជិន្តំ។ ឧត្តាចតា ចត្តារោ មគ្គដ្ឋា ឥស្សិតា។ ជិន្តត្តាតិ ឋបិតា បន ចត្តារោ ផលដ្ឋា។ សោតាបន្នោ ហិ សោតាបត្តិមគ្គេន បញ្ច កិលេសេ ជិត្វា ឋិតោ។ សកទាគាមី សកទាគាមិមគ្គេន ចត្តារោ, អនាគាមី អនាគាមិមគ្គេន ចត្តារោ, អរហា អរហត្តមគ្គេន អដ្ឋ កិលេសេ ជិត្វា ឋិតោ។ ឯវមយំ ចតុព្ពិធោ ផលដ្ឋោ ជិន្តត្តា បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ ជិន្តំ នាម។

ឱធិសោ កិលេសានំ បហាតាតិ ឯត្ថ ទ្វេ ឱធី – មគ្គោធិ ច កិលេសោធិ ច។ ឱធិ នាម សីមា, បរិយន្តោ។ តត្ថ សោតាបន្នោ មគ្គោធិនា ឱធិសោ កិលេសានំ បហាតា ជិន្តំ។ តស្ស ហិ ចតូសុ មគ្គេសុ ឯកេនេវ ឱធិនា កិលេសា បហីនា, ន សកលេន មគ្គចតុក្កេន។ សកទាគាមិអនាគាមីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សោតាបន្នោ ច កិលេសោធិនាបិ ឱធិសោ កិលេសានំ បហាតា ជិន្តំ។ តស្ស ហិ បហាតព្ពកិលេសេសុ ឱធិនាវ កិលេសា បហីនា, ន សព្ពេន សព្ពំ។ អរហា បន អនោធិសោ កិលេសានំ បហាតា ជិន្តំ។ តស្ស ហិ មគ្គចតុក្កេន អនោធិនាវ កិលេសា បហីនា, ន ឯកេន មគ្គេនេវ។ បហាតព្ពកិលេសេសុ ច អនោធិនាវ កិលេសា បហីនា។ ឯកោបិ ហិ កិលេសសីមា ឋិតា នាម នត្ថិ។ ឯវំ សោ ឧភយថាបិ អនោធិសោ កិលេសានំ បហាតា ជិន្តំ។

សេក្ខោតិ បុថុជ្ជនកល្យាណកេន សទ្ធិំ សត្ត អរិយា តិស្សោ សិក្ខា សិក្ខន្តីតិ សេក្ខា។ តេសុ យោ កោចិ សេក្ខោ ភិក្ខូតិ វេទិតព្វោ។ ន សិក្ខតីតិ អសេក្ខោ។ សេក្ខធម្មេ អតិក្កម្ម អគ្គផលេ ឋិតោ តតោ ឧត្តរិ សិក្ខិតព្វាភាវតោ ខីណាសវោ អសេក្ខោតិ វុច្ចតិ។ អវសេសោ បុថុជ្ជនភិក្ខុ តិស្សោ សិក្ខា នេវ សិក្ខតិ, ន សិក្ខិត្វា ឋិតោតិ នេវសេក្ខនាសេក្ខោតិ វេទិតព្វោ។

សីលគ្គំ សមាធិគ្គំ បញ្ញគ្គំ វិមុត្តគ្គន្តិ ឥទំ អគ្គំ បត្វា ឋិតត្តា អគ្គោ ភិក្ខុ នាម។ ភទ្រោតិ អបាបកោ។ កល្យាណបុថុជ្ជនាទយោ ហិ យាវ អរហា តាវ ភទ្រេន សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ វិមុត្តិយា វិមុត្តិញាណទស្សនេន ច សមន្នាគតត្តា ភទ្រោ ភិក្ខូតិ សង្ខ្យំ គច្ឆន្តិ។ មណ្ឌោ ភិក្ខូតិ បសន្នោ ភិក្ខុ; សប្បិមណ្ឌោ វិយ អនាវិលោ វិប្បសន្នោតិ អត្ថោ។ សារោតិ តេហិយេវ សីលសារាទីហិ សមន្នាគតត្តា, នីលសមន្នាគមេន នីលោ បដោ វិយ, សារោ ភិក្ខូតិ វេទិតព្វោ។ វិគតកិលេសផេគ្គុភាវតោ វា ខីណាសវោវ សារោតិ វេទិតព្វោ។

តត្ថ ច “ភិន្ទតិ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេតិ ភិក្ខុ, ឱធិសោ កិលេសានំ បហាតា ភិក្ខុ, សេក្ខោ ភិក្ខូ”តិ ឥមេសុ តីសុ ឋានេសុ សត្ត សេក្ខា កថិតា។ “ភិន្នត្តា បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានន្តិ ភិក្ខុ, អនោធិសោ កិលេសានំ បហាតា ភិក្ខុ, អសេក្ខោ ភិក្ខុ, អគ្គោ ភិក្ខុ, មណ្ឌោ ភិក្ខូ”តិ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឋានេសុ ខីណាសវោវ កថិតោ។ “នេវសេក្ខនាសេក្ខោ”តិ ឯត្ថ បុថុជ្ជនោវ កថិតោ។ សេសដ្ឋានេសុ បុថុជ្ជនកល្យាណកោ, សត្ត សេក្ខា, ខីណាសវោតិ ឥមេ សព្វេបិ កថិតា។

ឯវំ សមញ្ញាទីហិ ភិក្ខុំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ឧបសម្បទាវសេន ទស្សេតុំ សមគ្គេន សង្ឃេនាតិអាទិមាហ។ តត្ថ សមគ្គេន សង្ឃេនាតិ សព្វន្តិមេន បរិយាយេន បញ្ចវគ្គករណីយេ កម្មេ យាវតិកា ភិក្ខូ កម្មប្បត្តា, តេសំ អាគតត្តា ឆន្ទារហានំ ឆន្ទស្ស អាហដត្តា សម្មុខីភូតានញ្ច អប្បដិក្កោសនតោ ឯកស្មិំ កម្មេ សមគ្គភាវំ ឧបគតេន។ ញត្តិចតុត្ថេនាតិ តីហិ អនុស្សាវនាហិ ឯកាយ ច ញត្តិយា កាតព្វេន។ កម្មេនាតិ ធម្មិកេន វិនយកម្មេន។ អកុប្បេនាតិ វត្ថុញត្តិអនុស្សាវនសីមាបរិសសម្បត្តិសម្បន្នត្តា អកោបេតព្វតំ អប្បដិក្កោសិតព្វតំ ឧបគតេន។ ឋានារហេនាតិ ការណារហេន សត្ថុសាសនារហេន។

ឧបសម្បន្នោ នាម ឧបរិភាវំ សមាបន្នោ, បត្តោតិ អត្ថោ។ ភិក្ខុភាវោ ហិ ឧបរិភាវោ។ តញ្ចេស យថាវុត្តេន កម្មេន សមាបន្នត្តា ឧបសម្បន្នោតិ វុច្ចតិ។ ឯតេន យា ឥមា ឯហិភិក្ខូបសម្បទា, សរណគមនូបសម្បទា, ឱវាទបដិគ្គហណូបសម្បទា, បញ្ហាព្យាករណូបសម្បទា, គរុធម្មបដិគ្គហណូបសម្បទា, ទូតេនូបសម្បទា, អដ្ឋវាចិកូបសម្បទា, ញត្តិចតុត្ថកម្មូបសម្បទាតិ អដ្ឋ ឧបសម្បទា វុត្តា, តាសំ ញត្តិចតុត្ថកម្មូបសម្បទា, ទូតេនូបសម្បទា, អដ្ឋវាចិកូបសម្បទាតិ ឥមា តិស្សោវ ឋាវរា។ សេសា ពុទ្ធេ ធរមានេយេវ អហេសុំ។ តាសុ ឧបសម្បទាសុ ឥមស្មិំ ឋានេ អយំ ញត្តិចតុត្ថកម្មូបសម្បទាវ អធិប្បេតា។

៥១១។ បាតិមោក្ខសំវរនិទ្ទេសេ បាតិមោក្ខន្តិ សិក្ខាបទសីលំ។ តញ្ហិ យោ នំ បាតិ រក្ខតិ, តំ មោក្ខេតិ មោចយតិ អាបាយិកាទីហិ ទុក្ខេហិ, តស្មា បាតិមោក្ខន្តិ វុត្តំ។ សីលំ បតិដ្ឋាតិអាទីនិ តស្សេវ វេវចនានិ។ តត្ថ សីលន្តិ កាមញ្ចេតំ សហ កម្មវាចាបរិយោសានេន ឥជ្ឈនកស្ស បាតិមោក្ខស្ស វេវចនំ, ឯវំ សន្តេបិ ធម្មតោ ឯតំ សីលំ នាម បាណាតិបាតាទីហិ វា វិរមន្តស្ស វត្តបដិបត្តិំ វា បូរេន្តស្ស

ເຈຕນາທໂຍ ຘມ຺ມາ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ ປຏິສມ຺ພິທາຍໍ "ກິໍ ສີລນ຺"ຕິ? ເຈຕນາ ສີລໍ, ເຈຕສິກໍ ສີລໍ, ສໍວໂຣ ສີລໍ, ອວີຕິກ຺ກໂມ ສີລນ຺"ຕິ (ປຏິ. ມ. ໑.໓໙).

ຕຕ຺ຖ ເຈຕນາ ສີລໍ ນາມ ປາຓາຕິປາຕາທີຫິ ວາ ວິຣມນ຺ຕສ຺ສ ວຕ຺ຕປຏິປຕ຺ຕິໍ ວາ ປູເຣນ຺ຕສ຺ສ ເຈຕນາ. ເຈຕສິກໍ ສີລໍ ນາມ ປາຓາຕິປາຕາທີຫິ ວິຣມນ຺ຕສ຺ສ ວິຣຕິ. ອປິຈ ເຈຕນາ ສີລໍ ນາມ ປາຓາຕິປາຕາທີນິ ປຊຫນ຺ຕສ຺ສ ສຕ຺ຕກມ຺ມປຖເຈຕນາ. ເຈຕສິກໍ ສີລໍ ນາມ "ອພິຊ຺ຌໍ ໂລເກ ປຫາຍ ວິຄຕາພິຊ຺ເຌນ ເຈຕສາ ວິຫຣຕີ"ຕິອາທິນາ ນເຍນ ວຸຕ຺ຕາ ອນພິຊ຺ຌາພ຺ຍາປາທສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຘມ຺ມາ. ສໍວໂຣ ສີລນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ປຎ຺ຈວິເຘນ ສໍວໂຣ ເວທິຕພ຺ໂພ – ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວໂຣ, ສຕິສໍວໂຣ, ຎາຓສໍວໂຣ, ຂນ຺ຕິສໍວໂຣ, ວີຣິຍສໍວໂຣຕິ. ຕສ຺ສ ນານາກຣຓໍ ວິສຸທ຺ຘິມເຄ຺ຄ (ວິສຸທ຺ຘິ. ໑.໙) ວຸຕ຺ຕໍ. ອວີຕິກ຺ກໂມ ສີລນ຺ຕິ ສມາທິນ຺ນສີລສ຺ສ ກາຍິກວາຈສິໂກ ອວີຕິກ຺ກໂມ. ເອຕ຺ຖ ຈ ສໍວຣສີລໍ ອວີຕິກ຺ກມສີລນ຺ຕິ ທ຺ວຍເມວ ນິປ຺ປຣິຍາຍໂຕ ສີລໍ; ເຈຕນາ ສີລໍ ເຈຕສິກໍ ສີລນ຺ຕິ ປຣິຍາຍໂຕ ສີລນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຍສ຺ມາ ປນ ປາຕິໂມກ຺ຂສໍວຣສີເລນ ກິຎ຺ຈິ ສາສເນ ປຏິຏ຺ຐາຕິ ນາມ, ຕສ຺ມາ ຕໍ 'ປຏິຏ຺ຐາ'ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ; ປຏິຏ຺ຐຫຕິ ວາ ເອຕ຺ຖ ກິຎ຺ຈິ, ກຸສລຘມ຺ມາ ວາ ເອຕ຺ຖ ປຏິຏ຺ຐຫນ຺ຕີຕິ ປຏິຏ຺ຐາ. ອຍມຕ຺ໂຖ –

"ສີເລ ປຏິຏ຺ຐາຍ ນໂຣ ສປຎ຺ໂຎ, ຈິຕ຺ຕໍ ປຎ຺ຎຎ຺ຈ ພາວຍໍ;

ອາຕາປີ ນິປໂກ ພິກ຺ຂຸ, ໂສ ອິມໍ ວິຊຏເຍ ຊຏນ຺"ຕິ ຈ (ສໍ. ນິ. ໑.໒໓);

"ປຏິຏ຺ຐາ, ມຫາຣາຊ, ສີລໍ ສພ຺ເພສໍ ກຸສລຘມ຺ມານນ຺"ຕິ ຈ "ສີເລ ປຏິຏ຺ຐິຕສ຺ສ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ສພ຺ເພ ກຸສລາ ຘມ຺ມາ ນ ປຣິຫາຍນ຺ຕີ"ຕິ (ມິ. ປ. ໒.໑.໙) ຈ ອາທິສຸຕ຺ຕປເທຫິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ຕເຕນາຫ ພຸທ຺ຘປ຺ປຕ຺ຕິອເຕ຺ຖນ ອາທິ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

"ຕສ຺ມາຕິຫ ຕ຺ວໍ, ອຸຕ຺ຕິຍ, ອາທິເມວ ວິໂສເຘຫິ ກຸສເລສຸ ຘມ຺ເມສຸ. ໂກ ຈາທິ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ? ສີລຎ຺ຈ ສຸວິສຸທ຺ຘໍ ທິຏ຺ຐິ ຈ ອຸຊຸກາ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໓໘໑).

ຍຖາ ຫິ ນຄຣວທ຺ຒກີ ນຄຣໍ ມາເປຕຸກາໂມ ປຖມໍ ນຄຣຏ຺ຐານໍ ໂສເຘຕິ, ຕໂຕ ອປຣພາເຄ ວີຖິຈຕຸກ຺ກສິງ຺ຆາຏກາທິປຣິຈ຺ເຉເທນ ວິພຊິຕ຺ວາ ນຄຣໍ ມາເປຕິ; ເອວເມວ ໂຍຄາວຈໂຣ ອາທິມ຺ຫິ ສີລໍ ວິໂສເຘຕິ, ຕໂຕ ອປຣພາເຄ ສມຖວິປສ຺ສນາມຄ຺ຄຜລນິພ຺ພານານິ ສຈ຺ຉິກໂຣຕິ. ຍຖາ ວາ ປນ ຣຊໂກ ປຖມໍ ຕີຫິ ຂາເຣຫິ ວຕ຺ຖໍ ໂຘວິຕ຺ວາ ປຣິສຸທ຺ເຘ ວຕ຺ເຖ ຍທິຈ຺ຉກໍ ຣງ຺ຄຊາຕໍ ອຸປເນຕິ; ຍຖາ ວາ ປນ ເຉໂກ ຈິຕ຺ຕກາໂຣ ຣູປໍ ລິຂິຕຸກາໂມ ອາທິມ຺ຫິ ພິຕ຺ຕິປຣິກມ຺ມໍ ກໂຣຕິ, ຕໂຕ ອປຣພາເຄ ຣູປໍ ສມຸຏ຺ຐາເປຕິ; ເອວເມວ ໂຍຄາວຈໂຣ

ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩦᩃᩴ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩁᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᩴ "ᩋᩣᨴᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩁᨱᩅᩣᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧᩁᨱᩴ᪨ ᨧᩁᨱᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᨸᩥᨭᨠᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨧᩁᨱᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨴᩦᨥᨾᨣ᩠ᨣᨣᨾᨶᩴ ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨸᩣᨴᩔᩮᩅ ᨩᩣᨿᨲᩥ; ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨿᩔ ᩈᩦᩃᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨡᨱ᩠ᨯᩴ ᩋᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ, ᨲᩔ ᨬᩣᨱᨣᨾᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨣᨾᨶᩴ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩔ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨡᨱ᩠ᨯᩴ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨲᩔ ᨬᩣᨱᨣᨾᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨣᨾᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᩴ "ᨧᩁᨱ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩔᨿᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᩣ᪨ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩦᩃᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᩑᩅ ᩈᩦᩃᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨴᩮᨶ ᨶᩥᩔᨿᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩉᩥ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩅᩤ ᨶᩥᩔᨿᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᩔ ᨸᩉᩣᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᩣᨲᩥ ᨸᩥᩉᩥᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩦᩃᩴ ᨸᩩᩁᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ ᨸᨳᩅᩥᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣᨣᩦᨶᩴ ᨸᩥ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨸᨳᩅᩥᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨦ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨿᩮᩣᨣᩦ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨲ᩠ᨳᩅᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩣ; ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᩈᩦᩃᩴ ᨸᨶᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨿᩮᩣᨣᩦ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩴ ᩈᩦᩃᩴ ᨸᨶᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨠᩣᨿᩥᨠᩣ ᩋᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨿᩥᨠᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩣᨲᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨩᩦᩅᨭ᩠ᨮᨾᨠᩈᩦᩃᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᩥᩉᩥᨲᩣ; ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥᨠᩮᩣ ᨸᩥᩉᩥᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨣᩮᩉᩴ "ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨣᩮᩉᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᨣᩮᩉ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨵ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥᨠᩮᩣ "ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨲᩣᨲᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᨶ ᨧ, ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᨬ᩠ᨬᨲᩮᨶ ᨧ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩮᨶ᪨ ᩏᨽᨿᨲᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᩅ᪨

១១៧᪨ ᩅᩥᩁᩥᨿᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥᨸᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩈᩦᩃᩮ ᨮᩥᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩅᩥᩁᩥᨿᩣᩁᨾ᩠ᨽᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

១១៨᪨ ᩋᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩈᨾᨱᩣᨶᩴ ᩈᨾᨱᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ "ᩋᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩣᨧᩣᩁᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨿᨦ᩠ᨣᩃᩈᩮᩃᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨿᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ 'ᨧᩣᨿᩴ ᨿᩩᨣᩴ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩣ'ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᨿᩩᨣᩦᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨿᨦ᩠ᨣᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨳᨿᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨦ᩠ᨣᩴ ᩏᨩᩩᨿᨦ᩠ᨣᩴ; ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨿᨦ᩠ᨣᩃᩈᩮᩃᨸᩩᩁᩥᩈᩈᨴᩥᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨧ᩠ᨨᨴᩴ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩤ ᨶ ᩅᩤ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨸᨱ᩠ᨱᨠᩮᩣ, ᩅᨩᩥᩁᨸᩉᨭ ᩅᩥᩈᩈᨶ᩠ᨴᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨿ, ᩋᩅᩥᩈᩴᩅᩣᨴᨠᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨣᨾᨶᩮᩣᨿᩮᩅ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

"ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨿᨦ᩠ᨣᩃᩈᩮᩃᩮᩣᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨲᩥᩔ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔᩣ"ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ២᪨៨៤)᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲ ᨸᩉᩦᨶᩈᩴᩈᨿᩃᨲᩥᨠ᩠ᨠᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨿᩣᩃᩥᨠᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩃᩅᨸᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩉᩦᨶᨸᩥᨸᨴᨾᩔ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩮᨣ᩠ᨣᨾᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩴᩈᨿᩃᨲᩥᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨸᩉᩦᨶᩈᩴᩈᨿᩃᨲᩥᨠ᩠ᨠᩔ ᨿᩣᩃᩥᨠᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩃᩅᨸᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ

ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩥᨠᩮᩣ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ; ᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩮᩣ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ; ᨠᩣᨿᩥᨠᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩮᩣ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣᨲᩥ ᨲᨴᩩᨽᨿᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᩣᨩᩦᩅᨭ᩠ᨮᨾᨠᩈᩦᩃᩔ ᨧ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨠᩣᨿᩅᩣᨧᩣᩉᩥ ᩑᩅ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩁᨲᩥ, ᨾᨶᩈᩣᨷᩥ ᩋᩣᨧᩁᨲᩥ ᩑᩅ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩥᨿᩴ ᩋᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩮᨶ᪨ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨮᩥᨲᨧ᩠ᨨᩣᨿᩣᩋᩁᨠ᩠ᨡᨠᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨣᩮᩣᨷᩥᨲᩴ ᩅᩮᩊᩩᩴ ‘ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨴᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᨶᩴ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨠᨷ᩠ᨷᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᩈᨶᩣᨿ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩦᩅᩮᨶ ᨩᩦᩅᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨣᩁᩉᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨷᩁᩣᨿᩮ ᨧ ᩋᨷᩣᨿᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩅᩮᩊᩩᩴ ᨠᩩᩃᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩃᨴᩪᩈᨠᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ; ᨷᩁᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩴ ᨳᩮᨿ᩠ᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨱ᩠ᨯᨣ᩠ᨥᩮᨶ ᨠᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩮᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᨷᨶ ᨲᩴ ᩍᩔᩁᩅᨲᩣᨿ ᨴᩮᨲᩥ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᨠᨲᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩮᩊᩩ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨲᩁᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨿᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᩋᩁᩮᩣᨷᩥᨲᩮᩣ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨿᩮᩅ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᨶ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ; ᩁᩮᩣᨷᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨲᩮᩃᨶᩣᩊᩥᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩮᩣᨷᩥ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ, ᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᨿᩔ ᨷᨶ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨲᩮᩃᨶᩣᩊᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨠᨲ᩠ᨲᩁᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨹᩣᨲᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨹᩣᨲᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨲᨴᨣ᩠ᨥᨶᨠᩴ ᩅᩣ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᩴ ᩅᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᩐᨶᨠᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨴᨠᩣᩉᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩁᩥᨲᨠᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨳᩣᩅᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᩴᩈᩩᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨷᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩈᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᨹᩣᨲᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᨷᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩈᨲᩥᨿᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮᨶ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨣᨲᩮᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨽᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨾᨶᩩᩔᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᩊᩩᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ‘ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩮᩣ’ᨲᩥ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ᪨ ᨲᨴᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᩉᩥ ‘ᨴᨱ᩠ᨯᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᨳᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ; ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᨲᩮ ᨴᨱ᩠ᨯᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩣᩈᩥᨹᩁᩈᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩣ ᨡᩣᨴᨶᩦᨿᨽᩮᩣᨩᨶᩦᨿᩴ ᩅᩣ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᨿᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ “ᨴᨱ᩠ᨯᨠᩮᩉᩥ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩈᨧᩮ ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᩅᩮᩊᩩᨴᩪᩈᩥᨠᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩮᩊᩩ ᨶᩔᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ? ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᩮ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨧᩮ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩈᨾᨽᩣᨣᩴ ᩃᨽᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ; ᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩅ ‘ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᩃᨽᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ‘ᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨹᩃᩮ ᩈᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩥᩔᨳ, ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᨳᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ; ᩅᩮᩊᩩᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩮᩊᩩᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩏᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨷᩥ, ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩅᩮᩊᩪᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩᨷᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨠᨳᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᩪᨧᩥᨴᨱ᩠ᨯᨠᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩮᩣ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨭᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᩋᨶᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩴ ᩋᩣᩅᩣᩈᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩅᨯ᩠ᨰᨷᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨷᨶ ᩋᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ? ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᨠᨾ᩠ᨾᩈᩦᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨣᩮᩉᩮ ᨿᩴ ᨮᩣᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᩦᩈᩩ ᨣᩮᩉᩮᩈᩩ ᩑᨠᩴ ᨣᩮᩉᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪨

ᩈᨧᩮ ᨩᨦ᩠ᨣᨾᨦ᩠ᨣᩣᩁᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨷᩥ ᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩣ, ᩑᨠᩴ ᨽᩣᨣᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾᨠᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨽᩣᨣᩮᩈᩩ ᩑᨠᩴ ᨽᩣᨣᩴ ᩃᨽᨲᩥ᪉ ᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩴ ᩋᩣᩅᩣᩈᩴ ᨴᩣᨿᩮᨠᩮᩉᩥ ᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩋᨶᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᩉᩣᩁᩮᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦᨲᩥ? ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪉ ᩅᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩤᩅ ᩉᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪉ ᩈᨧᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᩘ᩠ᨥᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᩃᩣᨽᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩉᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪉ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩴ ᩋᩣᩅᩣᩈᩴ ᨴᩣᨿᩮᨠᩮᩉᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩈᩣᨾᩥᨠᩔ ᩋᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪉ ᩈᨧᩮ ᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᨽᩮᩣᨣᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩉᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪉ 'ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨾᩮ ᨴᩮᨳᩣ'ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩔ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩪᩃᩴ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᩈᩘ᩠ᨥᩥᨠᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣᩅᩣᩈᩴ, ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩮ ᨧ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣᩅᩣᩈᩴ ᨴᩣᨿᩮᨠᩮᩉᩥᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪉ ᩅᩃ᩠ᩃᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨠᨳᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪉ ᩅᩃ᩠ᩃᩥ ᨷᨶ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨠ᩠ᨠᩣᨿᨲᩥ, ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ᪉ ᩈᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩏᨷᨯ᩠ᨰᨻᩣᩉᩩᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ; ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩃ᩠ᩃᩥᨡᨱ᩠ᨯᩴ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪉

ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨴᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨴᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩮᩊᩩᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᨲᩣᨿ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᪉ ᨷᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨠ᩠ᨠᩣᨿᨲᩥ, ᨣᨱ᩠ᨮᩥᨠᩣᨴᨿᩮᩣ ᨣᨱ᩠ᨯᩩᨷ᩠ᨷᩃᩥᩅᩮᨮᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᩅᩤᨿ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨿᩮᩅ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪉ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨠᩥᩴᩈᩩᨠᨷᨲ᩠ᨲᨠᨱ᩠ᨱᨷᩥᨭ᩠ᨮᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨲᩣᩃᨷᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ᪉

ᨲᩣᩃᨷᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪉ ᨲᩣᩃᨷᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᩮ ᨲᩣᩃᩅᨶᩮ ᩈᩘ᩠ᨥᩔ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ, ᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ᪉ ᩁᩮᩣᨷᩥᨲᨲᩣᩃᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ᪉ ᨲᩔ ᨷᨾᩣᨱᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩩᩃᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩮᩣᨷᩥ ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨷᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩮᩣ᪉ ᨲᩥᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨲᩥᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩩᨬ᩠ᨩᨷᨻ᩠ᨻᨩᨶᩣᩊᩥᨠᩮᩁᨷᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᩉᩥᨷᩥ ᨨᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪉ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩣᨶᩥᨷᩥ ᨲᩥᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ᪉ ᩍᨲᩥ ᨾᩩᨬ᩠ᨩᨷᨻ᩠ᨻᨩᩮᩈᩩ ᩈᨠᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ ᨲᩥᨱᩴ, ᨶᩣᩊᩥᨠᩮᩁᨷᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᩑᨠᨷᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩘ᩠ᨥᩔ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩤ ᨲᨲ᩠ᨳᨩᩣᨲᨠᩴ ᩅᩤ ᨻᩉᩥᩋᩣᩁᩣᨾᩮ ᩈᩘ᩠ᨥᩔ ᨲᩥᨱᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᨲᩥᨱᩴ ᩅᩤ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨣᩮᩣᨷᩥᨲᩴ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪉ ᨲᩴ ᨷᨶ ᩈᩘ᩠ᨥᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨧᩮᨲᩥᨿᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨠᨲᩮ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪉ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩅᩮᩊᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪉

ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩮᩈᩩ "ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩈᩩ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨿᩣᨣᩩᨽᨲ᩠ᨲᩅᨲ᩠ᨳᩮ ᩏᨷᨶᩮᨳ, ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩈᩩ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨷᨭᩥᩈᩘ᩠ᨡᩁᨱᩮ ᩏᨷᨶᩮᨳ"ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨿᨾᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩑᩅ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪉ ᨷᩁᩥᩅᩮᨱᩮ ᩈᩣᨾᨱᩮᩁᩣ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩒᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩁᩣᩈᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᨬ᩠ᨧᩣᨦ᩠ᨣᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨽᩣᨩᨠᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᨣᨱᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᩈᩣᨿ ᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩋᨶᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩤᩅ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩃᨽᨲᩥ; ᩋᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᨶ ᨷᨶ ᩋᩣᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩤᩅ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨷᨶ ᨠᩔ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨠᩔ ᨶ ᩃᨽᨲᩦᨲᩥ? ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩪᨶᩴ ᨣᩮᩉᩴ ᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤᨷᩥ ᨣᩮᩉᨲᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤᨷᩥ 'ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨷᩪᨩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ'ᨲᩥ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨷᩥᩊᨶ᩠ᨵᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨴᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ; ᩈᩮᩈᨬᩣᨲᩦᨶᩴ ᨷᨶ ᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨶ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨷᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ 'ᨷᩪᨩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ'ᨲᩥ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ; ᩈᩮᩈᨩᨶᩔ ᨷᩪᨩᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨷᨧ᩠ᨨᩣᨾᩈᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ; ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪉ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨻᩉᩪᨶᩥ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨲᩥ᪉ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨾᨶᩩᩔᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ 'ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨻᩉᩪᨶᩥ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ, ᨷᩪᨩᩮᨳᩣ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧ ᨷᨶ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ 'ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨡᩣᨴᨶᩦᨿᨽᩮᩣᨩᨶᩦᨿᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨷᨶ ᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪉ ᩈᨧᩮ ᩅᨴᨲᩥ, ᨡᩣᨴᨶᩦᨿᨽᩮᩣᨩᨶᩦᨿᩴ ᨶ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪉ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ 'ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ'ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩤ 'ᩋᨾᩩᨠᨴᩥᩅᩈᩮ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᩣᨾ, ᩈᩣᨾᨱᩮᩁᩣᨶᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩒᨧᩥᨶᩥᨲᩩᩴ ᨾᩣ ᨴᩮᨳᩣ'ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪉ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩣᨾᨱᩮᩁᩮᩉᩥ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩒᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨮᨷᩥᨲᩣᨶᩥ᪉ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩏᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩤ "ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨾᨿᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᨾᩩᨠᨴᩥᩅᩈᩮᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᨿᩥᨾ᩠ᩉᩣ 'ᩈᩣᨾᨱᩮᩁᩣᨶᩴ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩒᨧᩥᨶᩥᨲᩩᩴ ᨾᩣ ᨴᩮᨳᩣ'ᨲᩥ᪉ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩅᩤᩁᨿᩥᨲ᩠ᨳᩣ"ᨲᩥ? "ᩈᨲᩥ ᨾᩮ ᨷᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣ, ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᩒᨧᩥᨶᩥᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ, ᨲᩣᩅ ᨶ ᨷᩪᨩᩣ

ពតា”តិ ចត្តព្ពា។ “ពណ្ហន្ត បុរេជធា”តិ ន ចត្តព្ពា។ សចេ ចទតិ, អាយិសំ ន បរិក្ខិត្តព្ពា។

អបរេវា កិញ្ចុ សាមណេរាទំ អាចិក្ខតិ “អមុកកាយចាសិនោ បុប្ផានិ យា ឆ្កចិតិត្វា”តិ អាហំសុតិ។ យត្តុស្សាបិ អាយិសំ អាហរិត្វា ទាតុំ ទត្វា ចទន្តិ – “អយ្យាកំ យត្តុស្សា ន ពហុកា, សាមណេរេ អទេយត្វា សហ បុប្ផានិ ឆ្កចិតិត្វា អាណាបេថា”តិ។ “សាមណេរេហិ កិញ្ចា លទ្ធា; មេយ កិញ្ចាចារំ ន ពន្ធន្តិ, តេ សយមេច ជាតិស្សន្តិ, ក្តបិសកា”តិ ចត្តព្ពា។ ឲត្តកំ តយំ លកិត្វា សាមណេរេ បុព្វេ ចា ភាតិកេ ចា ពត្វា បុប្ផានិ ឆ្កចិតាបេតុំ នោសោ តត្ថិ; បុប្ផទាតំ តាយ ន ហោតិ។

ចលចារេត ចលម្បិ បុប្ផំ ចិយ តិយមិតមេច ពរុកណ្ដំ ហោតិ។ ចិហារេ ពហុកម្បិ ចលិចលេ សតិ អចារុកយត្តុស្សា អាពន្ត្វា យាចន្តិ។ កិញ្ចុ ‘សញ្ឈិក’ន្តិ ទាតុំ ន ក្តុស្សហន្តិ។ យត្តុស្សា ចិប្បដិសារិនោ អពេក្ខាសន្តិ បរិភាសន្តិ។ តត្ថ កិំ កាតព្ពន្តិ? ចលេហិ ចា រុក្ខេហិ ចា បរិច្ឆិន្ទិត្វា កតិកា កាតព្ពា – ‘អមុកេសុ ច រុក្ខេសុ ឲត្តកានិ ចលានិ ពហេត្វា, ឲត្តកេសុ ចា រុក្ខេសុ ចលានិ ពហេត្វា ន ចារេតព្ពា’តិ។ ចោរា បត ថ្កុស្សរា ចា ពលក្ការេត ពហេត្វា ន ចារេតព្ពា; កុទ្ធា តេ សកលចិហារម្បិ តាសេយ្យុំ។ អាទីតចោ បត កថេតព្ពាតិ។

សិតាតទារេត សិតាតចុណ្ណានិ កោដ្ឋិតានិ ន ពរុកណ្ដានិ។ អកោដ្ឋិតោ រុក្ខត្តចោច ពរុកណ្ដំ។ ចុណ្ណំ បត អកិលាតស្ស រជតតិបក្កំ ចដ្ឋតិ។ កិលាតស្ស យំកិញ្ចិ ចុណ្ណំ ចដ្ឋតិយេច។ យត្តិកាបិ ឲតេត្វច បក្កិបិត្វា កតេតព្ពា។ យត្តិកាបិ យត្វ ចុល្លកា ហោតិ, តតេត្វច ពរុកណ្ដំ។ សាបិ ហេដ្ឋិមកោដិយា តិំសបលកុត្វអបិណ្ដប្បមាណាច តតោ ហេដ្ឋា ន ពរុកណ្ដន្តិ។

ទត្តកដ្ឋទារេត ទត្តកដ្ឋំ អច្ឆិត្តកមេច ពរុកណ្ដំ។ មេយំ សាមណេរាទំ សញ្ឈូតា ទត្តកដ្ឋចារេវា បិបុណាតិ, តេ អត្តនោ អាចរិយុបជ្ឈាយានំ បិជិមេយក្កំ ទាតុំ ន លភន្តិ។ មេយហិ បត ‘ឲត្តកានិ ទត្តកដ្ឋានិ អាហរិតព្ពានី’តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ចារំ កហិតានិ, តេ អតិរេកានិ អាចរិយុបជ្ឈាយានំ ទាតុំ លភន្តិ។ ឲកេត កិញ្ចុនា ទត្តកដ្ឋសាលាយ អកតោ ពហូនិ ទត្តកដ្ឋានិ ន កហេតព្ពានិ, ទេចសិកំ ឲកេកមេច កហេតព្ពំ។ បិជិមេយក្កំ ចរេត្តតាបិ កិញ្ចុសញ្ឈូ កណាមិត្វា យត្តកានិ អត្តនោ បិបុណន្តិ តត្តកានេច កហេត្វា កន្តព្ពំ; អន្តរា អាកន្តុកេសុ ចា អាកតេសុ ជិនំ ចា បក្កមេត្តត អាហរិត្វា កហិតដ្ឋានេយេច ឋបេតព្ពានិ។

ចាដុកម្យតាយាតិអាទីសុ ចាដុកម្យតា ចុច្ចតិ អត្តានំ ទាសំ ចិយ តីចដ្ឋានេ ឋបេត្វា បរស្ស ខលិតចចនម្បិ សណ្ឋបេត្វា បិយកាយតាយ បក្ខយ្ហចចនំ។ មុក្កសុប្បតាយាតិ មុក្កសុបសមាតាយ សច្ចាលិកេត ឌីចិតកប្បតតាមេយតំ អដិចចនំ។ យថា ហិ មុក្កសុបេ បច្ចន្តេ ពហូ មុក្កា បាកំ កច្ឆន្តិ, ថោកា ន កច្ឆន្តិ; ឲចមេច សច្ចាលិកេត ឌីចិតកប្បកេ បុក្កលេ ពហុ អលិកំ ហោតិ, អប្បកំ សច្ចំ។ យថា ចា មុក្កសុបស្ស អប្បចិសតដ្ឋានំ តាម តត្ថិ, ឲចមេច សច្ចាលិកចុត្តិនោ បុក្កលស្ស អប្បចិដ្ឋចាចា តាម តត្ថិ; សិញ្ឈុដំ ចិយ ថ្កច្ឆិតិច្ឆិតឆាទាយ បតិដ្ឋាតិ។ តេតស្ស សា មុសាចាទិតា មុក្កសុប្បតាតិ ចុត្តា។ បរិភដយតាតិ បរិភដកម្មកាតចា។ បរិភដស្ស ហិ កម្មំ បរិភដយំ, តស្ស ភាវោ បរិភដយតា; អលង្ការកណាទីហិ ទារកកីឡាបតស្សេតំ អដិចចនំ។

ឧជ្ឈាបនតិកត្តិ កាយត្តរេនេវត្តរាទីសុ ទេនំ ទេនំ ហិហិតំ សាវេតបជិសាវេតហរណំ ឧជ្ឈាបនកំ នាម អត្តនោ យាតាបិតុតំ, ទេយ ចស្ស យាតាបិតទេរា ដ្ឋបេដ្ឋហត្ថិ, ទេនំ សាវេតំ កទេហត្វា កត្វចិ កយតចទេសត ចដ្ឋតិ៍ ទេចតិយស្ស ចា សញ្ញស្ស ចា អត្តនោ ចា កយ៉ំ ករទោគ្គាតំ ចដ្ឋកិតយ្យិ សាវេតំ ហរិតុំ ចដ្ឋតិ៍ យត្ថស្សា “ជាតំ ជស្សាយ, ប្ជុំ ករិស្សាយ, កិច្ចសញ្ញស្ស អាចិក្ខចា”តិ ចេគត្តិ; “អស្សកទេត្វស្ស តាយ ទេចចា”តិ បិណ្ឌបាតំ ចា គេសជ្ជំ ចា ចីចរំ ចា ទេគត្តិ; “ចិហារេ ប្ជុំ កទេរាចា”តិ យាលិកគ្គចិទេលបតាឌីតិ ចា ឆជបតាកាឌីតិ ចា តិយ្យាទេគត្តិ, សព្វំ ហរិតុំ ចដ្ឋតិ; ឧជ្ឈាបនតិកំ តាយ ត ទេហាតិ៍ ទេសសាតំ សាវេតំ កទេហត្វា កច្ឆត្តស្ស បឌចាទេរ បឌចាទេរ ទេគាទេសា៍

អញ្ញាតរញ្ញាតរេនាតិ ឲទេនំ ចា ទេចឡ្គជាតាឌីតំ អញ្ញាតរញ្ញាតរេន ទេចឌ្ឍកយុគណ្ឌាការិកកយ៉ុ បិណ្ឌបជិបិណ្ឌកយ៉ុ សញ្ញប្បាគទេចតិយុប្បាទិ៍គាបដ្ឋាបតកយត្ថិ ឲចទ្ធបិតំ ចា យិច្ឆាឌីទេចត ឌីចិតាកប្បតកាកយុាតំ ទេយត ទេពតចិ៍ ញាដ្ឋបជិញ្ញទេដ្ឋតាតិ ញាទេដ្ឋហិ ករហិទេតត បជិសិទេដ្ឋត៍ អយំ ចុច្ចតីតិ អយំ សទេព្វាបិ អតាចារទេរា តាយ កឆិយតិ៍ អាចារតិទេដ្ឋទេសា ចុត្តបជិបក្ខតទេយតេច ទេចឌិតទេព្វា៍

វិ៣៖ ទេកាចទេតិទេដ្ឋទេសបិ បឌយំ អទេកាចទេស្ស ចទេត ការណំ ទេហដ្ឋា ចុត្តតទេយតេច ទេចឌិតព្វំ៍ តត្វ ច ទេកាចទេរាតិ បិណ្ឌបិតាឌីតំ អត្វាយ ដ្ឋបសក្កយិតុំ យុត្តដ្ឋាតំ ទេកាចទេរា, អយុត្តដ្ឋាតំ អទេកាចទេរា៍ ទេចសិយា ទេកាចទេរា អស្សាតិ ទេចសិយទេកាចទេរា; យិត្តសត្វចទេសត ដ្ឋបសក្កយិតដ្ឋាតត្តិ អទេត្វា៍ តត្វ ទេចសិយា តាយ ទ្ធប្ជុបឌីចិតិទេយា ទេយត ទេពតចិទេច ស្វលគញ្ញាចារតាយិត្តសត្វចសិទេតហចទេសត ដ្ឋបសក្កយទេត្វា ទេចសិយាទេកាចទេរា តាយ ទេហាតិ៍ តស្មា ឲចំ ដ្ឋបសក្កយិតុំ ត ចដ្ឋតិ៍ កិំ ការណា? អារក្ខចិបត្តិទេតា៍ ឲចំ ដ្ឋបសក្កយត្តស្ស ហិ ចិរំ រក្ខិតទេកាបិទេតាបិ សយណាឆទេយា៉ុ កតិបិទេហតេច តស្សតិ; សទេចបិ ត តស្សតិ ករហំ លកតិ៍ ឌក្ខិណាចទេសត បត ដ្ឋបសក្កយទេត្តត សតិ ដ្ឋបដ្ឋារទេបត្វា ដ្ឋបសក្កយិតព្វំ៍ ចិឆចា ចុច្ចត្តិ យតាបតិកា ចា បចុត្វបតិកា ចា៍ ឆុល្លកុយារិទេយាតិ យហល្លិកា អតិចិដ្ឋកុយារិទេយា៍ បណ្ឌកាតិ ទេលិកាយិសតិស្សិតាកចាតាពហុលិ ដ្ឋស្សត្តកិទេលសា អច្ទបសត្តបរិឡអាហា តប៉ុំសកា៍ ទេនំ សទេព្វសយ្យិ ដ្ឋបសក្កយទេត អាឌីតទេចា ចុត្តតទេយតេច ទេចឌិតទេព្វា៍ កិក្ខុតីសុបិ ឲទេសច តទេយា៍ អបិច កិក្ខុ តាយ ដ្ឋស្សត្ត(ព្រហ្មចរិយា ទេហាត្តិ, តចា កិក្ខុតិទេយា៍ ទេត អញ្ញាយញ្ញា សត្វចទេសត កតិបិទេហតេច រក្ខិតទេកាបិតសយណាឆយ៉ុ តាទេសត្តិ៍ កិលិតបុច្ឆទេកាត បត កត្វុំ ចដ្ឋតិ៍ កិក្ខុតា បុប្បាតិ លកិត្វា ប្ជុតត្វាយបិ ឡចាគជាតត្វាយបិ កត្វុំ ចដ្ឋតិទេយច៍

បិតាការត្តិ សុរាបិតឈរំ៍ តំ (ព្រហ្មចរិយត្តរាយករទេហិ សុរាទេសាទេណ្ឌហិ អចិចិត្តំ ទេហាតិ៍ តត្វ ទេពហិ សទ្ធិំ សហ ទេសាណ្ឌចទេសត ដ្ឋបសក្កយិតុំ ត ចដ្ឋតិ; (ព្រហ្មចរិយត្តរាទេយា ទេហាតិ៍ សំសទេដ្ឋា ចិហរតិ រាជុហិតិអាឌីសុ រាជារទេតាតិ អកិសិត្តា ចា ទេហាត្តុ អតកិសិត្តា ចា ទេយ រជ្ជំ អត្តុសាសត្តិ៍ រាជយហាយត្តាតិ រាជុតំ ធ្លស្សរិយសជិសាយ យហតិយា ធ្លស្សរិយយត្តាយ សយត្តាកតា៍ តិត្ថិយាតិ ចិបរីតជស្សតា ពាហិរបរិព្វាជកា៍ តិត្ថិយសាចកាតិ កត្តិចទេសត ទេនំ បច្ចយជាយកា៍ ឲទេពហិ សទ្ធិំ សំសក្គជារទេតា ទេហាតីតិ អទេត្វា៍

អតត្ថលិយិទេកត សំសទេក្កតាតិ អតត្ថលិយិកសំសទេក្កា តាយ តិស្សត្តិ សិក្ខាតំ អតត្ថលិទេយា បច្ចតីកសំសទេក្កា, ទេយត (ព្រហ្មចរិយត្តរាយំ បញ្ញាត្តិថីតិក្កយំ សទេល្លខបរិហាតិច្ចា បិប្បុណាតិ, ទេសយ្យថិទំ – រាជរាជយហាយទេត្តហិ សទ្ធិំ សហទេសាកិតា, សហតត្តិតា, សយសុខទុក្ខតា, ដ្ឋប្បទេត្តសុ កិច្ចករណីទេយសុ អត្តតាច ទេយាគំ អាបជ្ជតតា, តិត្ថិយតិត្ថិយសាចទេកហិ សទ្ធិំ ឲកច្ឆត្តរុចិសយាចារតា

ឲកដ្ឋតុរូបិនយាចារកាចាចេហោ ចា និគេហពាហុយាគនត្ថេចា៑ ពត្ថ រាឌរាឌយហាយេត្តហិ នដ្ឋិ ន៌នេក្កា ព្រាហ្មចរិយត្ថរាឃំ កេរាតិ៑ ព្ពាតេទេហិ ពិត្តិឃសាចេកហិ ទេពន៌ លដ្ឋិកហណ៑ ទេពន៌ បគ ចាឆំ កិត្តិត្វា អត្ថតោ លដ្ឋិ កណ្ហាបេត៌ុ នយេត្វេត ឱ្បនដ្ឋុយិត៌ុ ចដ្ឋុតិ៑

ព្ពឌាតិ អបរេគបិ បរិយាយេឃគ អកោេចរំ ឌេស្សេត៌ុ ឃាតិ ចា បគ តាតិ ក្រុលិតីតិអាឌិ អារេដ្ឋិ៑ ពត្ថ អស្សដ្ឋាតីតិ ពុដ្ឋាឌីសុ នដ្ឋាចិទេហិតាតិ; ពុទ្ធេ នដ្ឋាព្ពា, ឌេយ្យោ តិឃ្យាតិកោ, នដ្ឋោ ឬបុជិបេក្ខាតិ គ នដ្ឋហត្តិ៑ អប្បនត្ថាតីតិ ចិត្តិ បនត្ថិ អតាចិល៌ កាត៌ុ គ នេក្កាត្តិ៑ អនេក្កាអកបរិកាអកាតីតិ អនេក្កាអកាតិ ទេច បរិកាអកាតិ ច; ‘ចោរេរាបិ, ពាទេលិបិ, ឞូឞ្យេហាបិ, ឱ្បេដ្ឋាបិ, កោរណាបិ, កេដ្រកាបិ, អាបិឃិកោបិ, គេទឃិកោបិ, ពិរដ្ឋាតកេពាបិ, តត្តិ ពុឃិ្យាស្វកាតិ, ឌ្កក្កតិឃេច បិជិកដ្ឋា’តិ ឲចំ ឌសហិ អនេក្កាអចត្វហិ អនេក្កាអត្តិ; ‘ទេហាពុ, ព្ពឌាតិ ព៌ា បហទិស្សាយ, ពាត្តិស្សាយ , ចឌិស្សាយា’តិ ឲចំ កឃឌេស្សគេគ បរិកាអត្តិ ចាតិ អទេត្វា៑ អគត្វកាយាតីតិ អត្វិ គ ព្ពដ្ឋត្តិ, អគត្វេយេច ព្ពដ្ឋត្តិ៑ អហិតកាយាតីតិ អហិតេយេច ព្ពដ្ឋត្តិ, ហិព៌ា គ ព្ពដ្ឋត្តិ៑ អឋាស្វកកាយាតីតិ ឋាស្វក៌ា គ ព្ពដ្ឋត្តិ, អឋាស្វកេយេច ព្ពដ្ឋត្តិ៑ អឃោយាកេក្កុយកាយាតីតិ ចពុហិ ឃោរេកហិ ទេព៌ា តិត្ថុឃំ គ ព្ពដ្ឋត្តិ, នកឃេយេច ព្ពដ្ឋត្តិ៑ កិត្តិតត្តិ ឲត្វ សាយេលោរាបិ នដ្ឋហំ កដ្ឋត្តិ៑ កិត្តិតីតត្តិ ឲត្វ និក្កុយាគសាយេលោរិឃោបិ៑ នេត្តាសប្បិ ហិ កកចត្តិ ឱ្បដ្ឋិស្ស បដ្ឋាខិតាគេត្វោច នរេណកពាគត្វោ ចពុត្តុប្បិ បរិងាត៌ ពាតិ អគត្វកាយាតិឃេច៑ ពចាទ្វាបិតិ ក្រុលិតីតិ ឲចទ្វាបិតិ ពត្តិឃក្រុលិឌីតិ ក្រុលិតិ៑ ឆេចតីតិ តិស្សាយ ខឹចតិ៑ កឌតីតិ ឱ្បនដ្ឋុយតិ៑ បឃិទ្វាបិនតីតិ បុគប្បុត៌ ឱ្បនដ្ឋុយតិ៑ អឃំ ចុដ្ឋីតិ អឃំ ទេចនិឃាឌិកោចេស្ស ទេចនិឃាឌិកោ, រាឌាឌិន៌ដ្ឋស្ស រាឌាឌិកោ, អស្សដ្ឋក្រុលិឌិនេចកស្ស អស្សដ្ឋក្រុលិឌិកោ ចាតិ តិប្បការោរាបិ អឃុត្តកោចេរា អកោេចរោតិ ទេចឌិតេត្តា៑

ពស្ស ព្ពយិតា បរិយាយេឃគ អកោេចរតា ទេចឌិតេត្តា៑ ទេចនិឃាឌិកោ ពាច បញ្ចកាយក្រុណាតិស្សឃេតា អកោេចរោតិ ទេចឌិតេត្តោ, ឃចាហ – “កោ ច, កិត្តុចេ, កិត្តុគោ អកោេចរោ បរេចិនេឃោ? ឃឌិឌំ បញ្ចា កាឃក្រុណា”តិ (ន៌ំ៑ តិ៑ ៣៑៣៧១) រាឌាឌិកោ ឌសាតាតុឃោកស្ស អតុបតិស្សឃេតា លិកនក្កាអតិចក្កតិប្បាឌតេតា ឌិដ្ឋិចិបត្តិហេតុតោ ច, អស្សដ្ឋក្រុលិឌិកោ នដ្ឋាហាតិចិត្តនត្ថាសាចហគតោ អកោេចរោតិ៑

កោេចរតិត្ទេស គ ទេចនិឃកោេចរោតិអាឌីតិ ចុត្តបដិបក្ខចេសេគ ទេចឌិតេត្តាតិ៑ ឱ្បបិតក្ខតាតីតិអាឌីសុ បគ ឱ្បបិតក្ខតាតីតិ ឱ្បឌបិតក្ខតាតិ; កិត្តុនដ្ឋស្ស, ចាពុយហាបេធ ពតេបិត្តុកហិ ចិឃ, ឃចាស្វក៌ា ឱ្បកាហគក្កុយាតិ ចិត្តុយហាយត្តស្ស កោហនឌិងាតិ៑ ពស្ស កិទ កេហេ កាលត្វស្កុនា ឃុទេត្តាឃេច ៑ ឈេទ្ធារំ នយ្យត្តាត៌ កិត្តុត៌ បដ្ឋឃេចកាល្លុ គាយ គត្តិ៑ ឲកឌិចន៌ គេឃឌ្ឋចត្វេយេច នដ្ឋុ កហាបណាតិ គិត្តុយត្តិ៑ កាសាចបេឌ្ឋាតាតីតិ កិត្តុកិត្តុតីហិ គិចត្វបិទ្វាត៌ កាសាចាត៌ឃេច បកាយ ឲកោកាអសាតិ ក្វតបិលទេដ្ឋិក្រុលនឌិសាតិ៑ ព្ពសិចាតបដិចាតាតីតិ កោហំ បចិនត្ថាត៌ គិត្តុយត្ថាគត្វា កិត្តុកិត្តុតីនដ្ឋាតាត៌ ព្ពសិត៌ ខឹចេចាេតគ ទេច នយិដ្ឋាគបសារណាឌិឌិតិតនីទេចាេតគ ច បដិចាតាតិ បចាឃិតាតិ ចិតិត្ត្វតាកិត្តិសាតិ ចា៑

៣៨៣៑ អណុយេត្តសុ ចឌ្ឋេសុ កឃឌេស្សាចិតាតិត្ទេស អណុយត្តាតីតិ អណុប្បយាណា៑ ចឌ្ឋាតិ ទេាសា៑ ឃាតិ តាតិ ចឌ្ឋាតីតិ ឃាតិ តាតិ កទហិតត្ថាទេដ្ឋគ ចឌ្ឋាតិ៑ អប្បយត្តកាតីតិ បរិត្តយត្តកាតិ ព្វដ្ឋកប្បយាណាតិ៑ ឱ្ប្រេយត្តកាតីតិ បរិត្តទោបិ ឱ្ប្ររិយប្បយាណត្តា ឱ្ប្រេយត្តកាតិ៑

លហុសាតីតិ លហុកាតិ៍ លហុសមុតាតីតិ លហុតិ សមុតាតិ៍ សំឃយកាកោលិឃាតីតិ សំឃរយត ពត្តុឌ្ឋាបជិពយុ៉ាតិ៍ សំចរកាកោលិឃាតីតិ សំចរេត កាតឌ្ឋាតិ សំចរេត ពត្តុឌ្ឋាបជិពយុ៉ាតិ៍ ចិត្តុប្បាកកាកោលិឃាតីតិ ចិត្តុប្បាកយតេ្តត ពត្តុឌ្ឋាបជិពយុ៉ាតិ៍ យតសិការបជិពឌ្ឍាតីតិ យតសា អាចឌ្ឌិតយតេ្តតេច ពត្តុឌ្ឋាបជិពយុ៉ាតិ៍ កាតិ បត តាតីតិ? ឌិចាចិហារចាសិ សុយតេ្ចរោ តាច អាហ – “អតាបត្តិកាយតិឃាតិ ចិត្តុប្បាកយត្តកាតិ ឃាតិ ‘ត បុត ឲចទ្ទុបំ ពរិស្សាយី’តិ យតសា អាចឌ្ឌិតយតេ្តតេច ឃ្លុតិ៍ អឆិដ្ឋាតាចិពយុំ តារយតំ ពធិត”ត្តិ៍ អរត្តចាសិរោា បតស្ស តិបិដកទ្ធា្យអតាការតេ្ចរោ បតាហ – “ឮាត់ បរិតិរយាក្លួសំចរសិលរយ្យុច កាឌតិឃំ៍ តស្ខា សឌ្ឋាលហុកំ ក្ខុក្កុដក្ខុឌ្ឋាសិតំ ឮាឆ ចឌ្ឌិត្តិ រចជិតឌ្ឋាំ៍ ចុដ្ឋាតាចិពយុំ តារយតំ ពធិត”ត្តិ៍ ឮាតិឮារយុតិ ឲចំបការស្ ឮារយុ៍ ចឌ្ឌកស្សាចិតិ ចឌ្ឌរតា រគោសរតា កស្សតសិរលិ៍ កឃកស្សាចិតិ ចត្តឡិឆស្ស កឃស្ស ការលត្តា កឃរតា កស្សតសិរលិ៍ អាជិតចកស្សាចិតិ ឮាឆ តិត្តាចហតរតា, អាឃតិ ក្ខុក្លួចិបិពរតា, ដ្ឋបរិក្រុលាត់ អត្តរាឃការលរតា, ចិប្បដិសារឌតតរតា ច ឲរតត តាតប្បការេត អាជិតចរតា កស្សតសិរលិ៍

តិស្សរលកស្សាចិតិ ឃំ តត្ថ តិស្សរលំ តស្ស កស្សតសិរលិ៍ កំ បរតត្ថ តិស្សរលត្តិ? អាចរិយរតេ្ចរចារក តាច “អតាបត្តិកាយតិឃតាឃ សតិ អឆិដ្ឋាតាចិពយុំ តិស្សរល”ត្តិ ពធិតំ៍ អរត្តចាសិករតេ្ចរចារក តាច “អាបត្តិកាយតិឃតាឃ សតិ ចុដ្ឋាតាចិពយុំ តិស្សរល”ត្តិ ពធិតំ៍

តត្ថ តឆាទ្ធរបិ កិក្លុ អលុយត្តាតិ ចឌ្ឋាតិ ចឌ្ឌរតា កឃរតា បស្សតិ តាយ៍ តំ ករស្សតុំ អឃំ តរឃា ពធិរតា – បរយាលុ តាយ, អលុ តាយ, តឌ្ឋារិ តាយ, រឆរលុ តាយ, លិក្លា តាយ, ដ្ឋាកា តាយ, ឆឌ្ឋាយាររសា តាយ, អក្កុលំ តាយ, ចិកត្តិ តាយ, រតត់ តាយ, ឃដ្ឋិ តាយ, ដ្ឋសក់ តាយ, កាចុតំ តាយ, រឃាឌត់ តាយ៍ តត្ថ ‘បរយាលុ’ តាយ អាកាសរកាដ្ឋាសិរកា យំសចក្លុស្ស អាបិធំ តាកច្ឆតិ, ឌិឌ្ឋចក្លុរយ្យុច អាកច្ឆតិ៍ ‘អលុ’ តាយ កិត្តិចិដ្ឋតាលច្ឆិរដ្ឋហិ បចិដ្ឋស្វុរិឃរស៊ឹសុ ចដ្ឋិ ចដ្ឋិ ហុត្វា បរិត្ខុយរត្តា បឌ្ឋាឃតិ៍ ‘តឌ្ឋារិ’ តាយ រកាបឆយតុស្សបឆចក្លុបរឆសុ លិឌ្ឌិត្វា ដ្ឋរកាសុ បរយ្យុសុ ដ្ឋក្កុត្តិ តិដ្ឋតិ៍ ‘រឆរលុ’ តាយ តត្ថ តរតេ្តច អល្លឹឃតិ៍ លិក្លាករឃា បិពដិ ឲច៍ ឲរតសុ បត លត្តិស បរយាលរចា ឲកស្ស អលុរតា បយាលំ៍ លត្តិស អលុ ឲកាឃ តឌ្ឋារិរឃា បយាលំ៍ លត្តិស តឌ្ឋារិរឃា ឲរកា រឆរលុ៍ លត្តិស រឆរលុ ឲកា លិក្លា៍ សត្ត លិក្លា ឲកា ដ្ឋាកា៍ សត្ត ដ្ឋាកា ឲរកា ឆឌ្ឋាយាររសា៍ សត្តឆឌ្ឋាយារសប្បយាលំ ឲកំ អក្កុលំ៍ រតតក្កុរលត ក្ខាកសក្កុលិតិ ចិកត្តិ៍ រទ្វ ចិកត្តិរឃា រតត់៍ សត្ត រតតាតិ ឃដ្ឋិ៍ តាឃ ឃដ្ឋិឃា ចិសតិ ឃដ្ឋិរឃា ដ្ឋសក់៍ អសិតិ ដ្ឋសកាតិ កាចុតំ៍ ចត្តារិ កាចុតាតិ រឃាឌត់៍ រតត រឃាឌរតត អដ្ឋសដ្ឋិរឃាឌតសតសហស្សុរឌ្ឋរឆា សិរតរុបឌ្ឋតរាឌា៍ រឃា កិក្លុ អលុយត្តំ ចឌ្ឌិ
អដ្ឋសដ្ឋិរឃាឌតសតសហស្សុរឌ្ឋឆសិរតរុបឌ្ឋតសជិសំ ពត្វា កដ្ឋំ សរក្កាតិ – អឃំ កិក្លុ អលុយត្តាតិ ចឌ្ឋាតិ កឃរតា បស្សតិ តាយ៍ រឃាបិ កិក្លុ សឌ្ឋាលហុកំ ក្ខុក្កុដក្ខុឌ្ឋាសិតយត្តំ បឆយបិរាឌិពសជិសំ ពត្វា កដ្ឋំ សរក្កាតិ – អឃំ អលុយត្តាតិ ចឌ្ឋាតិ ចឌ្ឌរតា កឃរតា បស្សតិ តាយាតិ រចជិតឌ្ឋា៍

៥១៩៍ សយាកាឃ សិក្លូតិ សិក្លាបរកស្សុតិបកតិដ្ឋរស កិក្លុសិក្លាតិ កិក្លុហិ សិក្លិតព្វាសិក្លា៍ សា កិក្លុតិហិ សាឆារលាបិ អសាឆារលាបិ កិក្លុសិក្លា ឲច តាយ៍ កិក្លុតិសិក្លាតិ កិក្លុតិហិ សិក្លិតព្វាសិក្លា៍ សាបិ កិក្លុហិ សាឆារលាបិ អសាឆារលាបិ កិក្លុតិសិក្លា ឲច តាយ៍ សាយរលាសិក្លូយាតសាយរលាទិត់ សិក្លាបិ ឲរតេ្ចច បចិដ្ឋា៍ ដ្ឋបិសកសិក្លាតិ ដ្ឋបិសរកាហិ សិក្លិតព្វាសិក្លា៍ សា បញ្ចសិលកសសិលចរសត ចដ្ឋតិ៍ ដ្ឋបិសិកាសិក្លាតិ ដ្ឋបិសិកាហិ សិក្លិតព្វាសិក្លា៍ សាបិ បញ្ចសិលកសសិលចរសត ចដ្ឋតិ៍ តត្ថ កិក្លុកិក្លុតិត់ សិក្លា ឃាច អរហត្តយក្កា ចដ្ឋតិ៍

ុបិរេទិកាបរិកាត់ និក្ខា ឃាច អតាកាយិយក្កា៑ តព្រាឃំ កិក្ខុ អត្ថតា និក្ខិត្តត្ថនិក្ខាបទេស្ស ៤ច និក្ខតិ៑ សេរសនិក្ខា បត អត្ថន្តារចរេសត និក្ខាបទស្ស អត្ថទស្ស ទស្សតត្ថំ ចុត្តា៑ ត្ថតិ ត្ថយាសុ និក្ខាសូតិ ៤ចំបការាសុ ៤តាសុ និក្ខាសុ៑ សទេត្ថាត សត្ថាត្តិ សទេត្ថាត និក្ខាសយាទារេតត សត្ថាំ និក្ខិ៑ សត្ថាឆា សត្ថាត្តិ សទេត្ថាត និក្ខិតត្ថាកាកាទេរត សត្ថាំ និក្ខិ៑ អសេសំ តិទេស្សសត្តិ សេសាកាចទេតា អសេសំ; សតិសទេយ្ធាសេត កិត្តុស្សាបិ និក្ខាបទស្ស បុត ឋិកតិកកាកលាទេតា តិទេស្សំ៑ សយាទាឃ ចត្តតីតិ សយាឌិឃិត្វា កទេហត្វា ចត្តតិ៑ ទេតត ចុត្តតីតិ ទេឃត កាកាទេលាត ៤តំ សត្ថាំ និក្ខាបធំ សទេត្ថាត និក្ខិតត្ថាកាកាទេរត សយាឌិឃិត្វា និក្ខតិ បុទេរតិ, ទេតត ចុត្តតិ “សយាទាឃ និក្ខតិ និក្ខាបទេស្ស”តិ៑

២៤៧-២៤៨៑ ត្ថត្តិទេឃសុ ក្យត្តន្តារទេរា ទេកាឌទេត យត្តញ្ញតិបទត្តឃស្ស តិទេស្សទេស កាលាឃក្ខស្ស បចយចទេត បទេឃាឌត់ អាចាទរតិទេស្សទេស ចុត្តតទេឃទេតច ទេចឌិតត្ថា៑ តត្តួ កតយា ត្ថត្តិទេឃសុ អក្យត្តន្តារតាតិអាឌីសុ បត ឃំ ចត្តត្ថា, តំ សត្ថាំ តិទេក្ខបកាល្ឋចល្ហតាឃំ ចុត្តទេយច៑

២៤៩៑ ឌាកទិឃាតុទេឃាកតិទេស្សទេស បុត្ថារត្តាបទរត្តត្តិ ៤ត្ត អដ្ឋរត្តសត្ថាតាឃ រត្តិឃា បុទេត្ថា បុត្ថារត្តំ; ត្ថយិតា បចយឃាយទេឃាច បដ្ឋាកត្តត្ថា កាល្យាតិ៑ រត្តិឃា បត្ថា អបរត្តំ; ត្ថយិតា បឋ្ឋិយឃាយទេឃាច បុទេរកត្តត្ថា កាល្យាតិ៑ យត្ថិយឃាទេយា បតស្ស កិក្ខុទេតា តិត្ថាកិលយឆចិទេតាឌទេតាកាទេសាតិ ត កហិទេតា៑ ឌាកទិឃាតុទេឃាកត្តិ ឌាកទិយស្ស អសុបតកាចស្ស អតុទេឃាកំ៑ អតុឃុទេត្តា ទេហាតីតិ តំ អតុទេឃាកសត្ថាតំ អាទេសចត់ កាចត់ អតុឃុទេត្តា ទេហាតិ សយ្យឃុទេត្តា៑ តិទេស្សទេស បតស្ស ត្ថាឆ កិក្ខុ ឌិចសត្តិ បុត្ថាទេល្យា, យត្ថនត្យា, សាឃទេត្យាតិ តទេឃាបិ ឌិចសទេកាដ្ឋាសា កហិតា៑ ចត្ថទេយត តិសត្ថាឃាតិ សកាលយ្បិ ឌិចសំ ត្ថយិតា ត្ថាទិឃាបឆត្តឃទេតច ចិហទេត្តា៑ ចិត្តស្ស អាចរលាទេតា អាចរលីទេឃហិ ឆទេយ្ធហិ បត្ថាហិបិ តីចទេណហិ សត្ថាក្យសលឆទេយ្ធហិ ចា ចិត្តំ បរិទេសាឆតិ៑ ទេតហិ ឆទេយ្ធហិ ចិទេសាឆតិ បរិទេយាទេចតិ៑ ធាត់ បទេតត្ត កិត្តាបិ ត កហិតំ, ចត្ថយតិសត្ថាសត្តិស្សិតំ បត កត្វា កទេហតត្ថាទេយច៑ បចយឃាយត្តិ សកាលស្ធិយ្បិ បចយឃាទេយ៑ យត្ថិយឃាយត្តិ រត្តិត្តិចស្ស លដ្ឋទេកាដ្ឋាសសត្ថាទេត យត្ថិយឃាទេយ៑

សីហទេសយ្យត្តិ ៤ត្ត កាយទេកាតិទេសយ្យា, ទេបតទេសយ្យា, សីហទេសយ្យា, តឆាកតទេសយ្យាតិ ចតទេស្សា ទេសយ្យា៑ តត្ថ “ទេឃកុទេយ្យត, កិក្ខុទេច, កាយទេកាតិ ចាទេយត បទេស្សត ទេសត្តី”តិ អយំ កាយទេកាតិទេសយ្យា៑ ទេតសុ ហិ ទេឃកុទេយ្យត ទក្ខិលាបទេស្សត សឃាទេតា តាយ តត្តិ “ទេឃកុទេយ្យត, កិក្ខុទេច , ទេបតា ុត្តាតា ទេសត្តី”តិ អយំ ទេបតទេសយ្យា; អប្បយំសលិហិតត្តា ហិ អដ្ឋិសល្លាឌឌិតា ៤ទេកាត បទេស្សត សឃិតំ ត សត្តាត្តិ, ុត្តាតាច ទេសត្តិ៑ សីទេហា, កិក្ខុទេច, មិកទាឌា ទក្ខិទេណាត បទេស្សត ទេសយ្យំ កទេប្បតិ…ទេប… អត្តយទេតា ទេហាតី”តិ (អ៑ តិ៑ ៣៑២៣៩) អយំ សីហទេសយ្យា; ទេតទុស្សទត្តា ហិ សីទេហា មិកទាឌា ទេស្វ បុរិមបាទេ ៤កាស្មិ ធាទេត ទេស្វ បឋ្ឋិមបាទេ ៤កាស្មិ ធាទេត ឆទេបត្វា តដ្ឋិ អត្តទសត្ថិបិ្យ បក្ខិបិត្វា បុរិមបាទបឋ្ឋិមបាទតដ្ឋាតំ ឋិទេតាកាសំ សល្លក្ខេត្វា ខ្ចិត្តំ បុរិមបាទាតំ យត្តកេ សីសំ ឆទេបត្វា សឃតិ; ឌិចសម្បិ សឃិត្វា បតុជ្ឈមាទេតា ត ុត្តសទេត្តា បតុជ្ឈតិ, សីសំ បត ុក្ខិបិត្វា បុរិមបាទាឌីតំ ឋិទេតាកាសំ សល្លក្ខេតិ; សទេច កិញ្ចិ ធាតំ ចិឌហិត្វា ឋិតំ ទេហាតិ ‘តយិទំ តុឃំ្ហាឌាតិឃា ត ស្វទកាចស្ស អតុរូប’ត្តិ អតត្តយទេតា ហុត្វា តទេត្ថច សឃតិ, ត ទេកាចរាឃ បក្កមតិ; អចិឌហិត្វា ឋិទេត បត ‘តុឃំ្ហា ឌាតិឃា ច ស្វទកាចស្ស ច អតុរូបមិទ’ត្តិ ហដ្ឋតុដ្ឋោ ុដ្ឋាឃ សីហចិឌម្ភិតំ ចិឌម្ភិត្វា ទេកាសទេកាទំ ចិធុតិត្វា តិក្ខត្តុំ សីហតាទំ តទិត្វា ទេកាចរាឃ បក្កមតិ៑ ចតុត្ថជ្ឈាតទេសយ្យា បត តឆាកតទេសយ្យាតិ ចុច្ចតិ៑ តាសុ ត្ថាឆ សីហទេសយ្យា អាកតា៑ អយំហិ ទេតទុស្សទិទិឃាបឆត្តា ុត្តមទេសយ្យា តាម៑

បាទេ បាទន្តិ ទក្ខិណបាទេ វាមបាទំ។ អច្ចាធាយាតិ អតិអាធាយ ឦសកំ អតិក្កម្ម ឋបេត្វា។ គោប្ផកេន ហិ គោប្ផកេ ជាណុនា វា ជាណុម្ហិ សង្ឃដ្ដិយមានេ អភិណ្ហំ វេទនា ឧប្បជ្ជតិ, ចិត្តំ ឯកគ្គំ ន ហោតិ, សេយ្យា អផាសុកា ហោតិ; យថា បន ន សង្ឃដ្ដេតិ, ឯវំ អតិក្កម្ម ឋបិតេ វេទនា នុប្បជ្ជតិ, ចិត្តំ ឯកគ្គំ ហោតិ, សេយ្យា ផាសុកា ហោតិ។ តេន វុត្តំ “បាទេ បាទំ អច្ចាធាយា”តិ។ សតោ សម្បជានោតិ សតិយា ចេវ សម្បជានបញ្ញាយ ច សមន្នាគតោ ហុត្វា។ ឥមិនា សុបរិគ្គហិតំ សតិសម្បជញ្ញំ កថិតំ។ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិត្វាតិ អសុកវេលាយ នាម ឧដ្ឋហិស្សាមី’តិ ឯវំ ឧដ្ឋានវេលាបរិច្ឆេទកំ ឧដ្ឋានសញ្ញំ ចិត្តេ ឋបេត្វា។ ឯវំ កត្វា និបន្នោ ហិ យថាបរិច្ឆិន្នកាលេយេវ ឧដ្ឋាតុំ យុត្តោ។

៣១០-៣១៨។ សាតច្ចំ នេបក្កន្តិ សតតំ បវត្តយិតព្ពតោ សាតច្ចសង្ខាតំ វីរិយញ្ចេវ បរិបាកគតត្តា នេបក្កសង្ខាតំ បញ្ញញ្ច យុត្តោ អនុយុត្តោ បវត្តយមានោយេវ ជាគរិយានុយោគំ អនុយុត្តោ វិហរតីតិ អត្ថោ។ ឯត្ថ ច វីរិយំ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកំ កថិតំ, បញ្ញាបិ វីរិយគតិកា ឯវ; វីរិយេ លោកិយម្ហិ លោកិយា, លោកុត្តរេ លោកុត្តរាតិ អត្ថោ។

៣១១។ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានន្តិ ចតុសច្ចពោធិសង្ខាតស្ស មគ្គញាណស្ស បក្ខេ ភវានំ ធម្មានំ។ ឯវំ តាវ សន្តេបិ សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មេ សមូហតោ គហេត្វា លោកិយាយបិ ភាវនាយ ឯកក្ខណេ ឯកតោ បវត្តនសមត្ថេ ពោជ្ឈង្គេយេវ ទស្សេន្តោ សត្ត ពោជ្ឈង្គាតិអាទិមាហ។ តេ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកាវ កថិតាតិ វេទិតព្ពា។ សេសមេត្ថ ហេដ្ឋា វុត្តនយត្តា ឧត្តានត្ថមេវ។

៣១២។ អភិក្កន្តេតិអាទីសុ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេតិ ឯត្ថ តាវ អភិក្កន្តំ វុច្ចតិ បុរតោ គមនំ។ បដិក្កន្តន្តិ និវត្តនំ។ តទុភយម្បិ ចតូសុ ឥរិយាបថេសុ លព្ភតិ។ គមនេ តាវ បុរតោ កាយំ អភិហរន្តោ អភិក្កមតិ នាម, បដិនិវត្តេន្តោ បដិក្កមតិ នាម។ ឋានេបិ ឋិតកោវ កាយំ បុរតោ ឱនមេន្តោ អភិក្កមតិ នាម, បច្ឆតោ អបនាមេន្តោ បដិក្កមតិ នាម។ និសជ្ជាយបិ និសិន្នកោវ អាសនស្ស បុរិមអង្គាភិមុខោ សំសរន្តោ អភិក្កមតិ នាម, បច្ឆិមអង្គប្បទេសំ បច្ចាសំសរន្តោ បដិក្កមតិ នាម។ និបជ្ជនេបិ ឯសេវ នយោ។

សម្បជានការី ហោតីតិ សម្បជញ្ញេន សព្ពកិច្ចការី, សម្បជញ្ញមេវ វា ការី។ សោ ហិ អភិក្កន្តាទីសុ សម្បជញ្ញំ ករោតេវ, ន កត្ថចិ សម្បជញ្ញវិរហិតោ ហោតិ។ តំ បន សម្បជញ្ញំ យស្មា សតិសម្បយុត្តមេវ ហោតិ, តេនស្ស និទ្ទេសេ “សតោ សម្បជានោ អភិក្កមតិ, សតោ សម្បជានោ បដិក្កមតី”តិ វុត្តំ។

អយញ្ហិ អភិក្កមន្តោ វា បដិក្កមន្តោ វា ន មុដ្ឋស្សតី អសម្បជានោ ហោតិ; សតិយា បន សមន្នាគតោ បញ្ញាយ ច សម្បជានោយេវ អភិក្កមតិ ចេវ បដិក្កមតិ ច; សព្ពេសុ អភិក្កមាទីសុ ចតុព្ពិធំ សម្បជញ្ញំ ឱតារេតិ។ ចតុព្ពិធញ្ហិ សម្បជញ្ញំ – សាត្ថកសម្បជញ្ញំ, សប្បាយសម្បជញ្ញំ, គោចរសម្បជញ្ញំ, អសម្មោហសម្បជញ្ញន្តិ។ តត្ថ អភិក្កមនចិត្តេ ឧប្បន្នេ ចិត្តវសេនេវ អគន្ត្វា ‘កិន្នុ មេ ឯត្ថ គតេន អត្ថោ អត្ថិ, នត្ថី’តិ អត្ថានត្ថំ បរិគ្គហេត្វា អត្ថបរិគ្គហណំ ‘សាត្ថកសម្បជញ្ញំ’។ តត្ថ ច ‘អត្ថោ’តិ

ចេតិយទស្សនពោធិទស្សនសង្ឃទស្សនថេរទស្សនអសុភទស្សនាទិវសេន ធម្មតោ វុឌ្ឍិ។ ចេតិយំ វា ពោធិំ វា ទិស្វាបិ ហិ ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំ, សង្ឃទស្សនេន សង្ឃារម្មណំ បីតិំ ឧប្បាទេត្វា តទេវ ខយវយតោ សម្មសន្តោ អរហត្តំ បាបុណាតិ។ ថេរេ ទិស្វា តេសំ ឱវាទេ បតិដ្ឋាយ, អសុភំ ទិស្វា តត្ថ បឋមជ្ឈានំ ឧប្បាទេត្វា តទេវ ខយវយតោ សម្មសន្តោ អរហត្តំ បាបុណាតិ។ តស្មា ឯតេសំ ទស្សនំ សាត្ថកំ។ កេចិ បន “អាមិសតោបិ វុឌ្ឍិ អត្ថោយេវ; តំ និស្សាយ ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ បដិបន្នត្តា”តិ វទន្តិ។

តស្មិំ បន គមនេ សប្បាយាសប្បាយំ បរិគ្គហេត្វា សប្បាយបរិគ្គណ្ហនំ ‘សប្បាយសម្បជញ្ញំ’, សេយ្យថិទំ – ចេតិយទស្សនំ តាវ សាត្ថកំ។ សចេ បន ចេតិយស្ស មហតិយា បូជាយ ទសទ្វាទសយោជនន្តរេ បរិសា សន្និបតន្តិ, អត្តនោ វិភវានុរូបំ ឥត្ថិយោបិ បុរិសាបិ អលង្កតបដិយត្តា ចិត្តកម្មរូបកានិ វិយ សញ្ចរន្តិ, តត្រ ចស្ស ឥដ្ឋេ អារម្មណេ លោភោ, អនិដ្ឋេ បដិឃោ, អសមបេក្ខនេ មោហោ ឧប្បជ្ជតិ, កាយសំសគ្គាបត្តិំ វា អាបជ្ជតិ, ជីវិតព្រហ្មចរិយានំ វា អន្តរាយោ ហោតិ។ ឯវំ តំ ឋានំ អសប្បាយំ ហោតិ។ វុត្តប្បការអន្តរាយាភាវេ សប្បាយំ។ ពោធិទស្សនេបិ ឯសេវ នយោ។ សង្ឃទស្សនម្បិ សាត្ថកំ។ សចេ បន អន្តោគាមេ មហាមណ្ឌបំ ការេត្វា សព្ពរត្តិំ ធម្មស្សវនំ ករោន្តេសុ មនុស្សេសុ វុត្តប្បការេនេវ ជនសន្និបាតោ ចេវ អន្តរាយោ ច ហោតិ។ ឯវំ តំ ឋានំ អសប្បាយំ ហោតិ; អន្តរាយាភាវេ សប្បាយំ ហោតិ។ មហាបរិសបរិវារានំ ថេរានំ ទស្សនេបិ ឯសេវ នយោ។

អសុភទស្សនម្បិ សាត្ថកំ តទត្ថទីបនត្ថញ្ចិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ ទហរភិក្ខុ សាមណេរំ គហេត្វា ទន្តកដ្ឋត្ថាយ គតោ។ សាមណេរោ មគ្គា ឱក្កមិត្វា បុរតោ គច្ឆន្តោ អសុភំ ទិស្វា បឋមជ្ឈានំ និព្ពត្តេត្វា តទេវ បាទកំ កត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តោ តីណិ ផលានិ សច្ឆិកត្វា ឧបរិមគ្គត្ថាយ កម្មដ្ឋានំ បរិគ្គហេត្វា អដ្ឋាសិ។ ទហរោ តំ អបស្សន្តោ “សាមណេរា”តិ បក្កោសិ។ សោ ‘មយា បព្ពជិតទិវសតោ បដ្ឋាយ ភិក្ខុនា សទ្ធិំ ទ្វេ កថា នាម ន កថិតបុព្ពា, អញ្ញស្មិំ ទិវសេ ឧបរិវិសេសំ និព្ពត្តេស្សាមី’តិ ចិន្តេត្វា “កិំ, ភន្តេ”តិ បដិវចនំ អទាសិ។ “ឯហី”តិ ច វុត្តោ ឯកវចនេនេវ អាគន្ត្វា “ភន្តេ, ឥមិនា តាវ មគ្គេន គន្ត្វា មយា ឋិតោកាសេ មុហុត្តំ បុរត្ថាភិមុខោ ឋត្វា ឱលោកេថា”តិ អាហ។ សោ តថា កត្វា តេន បត្តវិសេសមេវ បាបុណិ។ ឯវំ ឯកំ អសុភំ ទ្វិន្នំ ជនានំ អត្ថាយ ជាតំ។ ឯវំ សាត្ថកម្បិ បនេតំ បុរិសស្ស មាតុគាមាសុភំ អសប្បាយំ, មាតុគាមស្ស ច បុរិសាសុភំ, សភាគមេវ សប្បាយន្តិ។ ឯវំ សប្បាយបរិគ្គណ្ហនំ សប្បាយសម្បជញ្ញំ នាម។

ឯវំ បរិគ្គហិតសាត្ថសប្បាយស្ស បន អដ្ឋតិំសាយ កម្មដ្ឋានេសុ អត្តនោ ចិត្តរុចិយំ កម្មដ្ឋានសង្ខាតំ គោចរំ ឧគ្គហេត្វា ភិក្ខាចារគោចរេ តំ គហេត្វាវ គមនំ ‘គោចរសម្បជញ្ញំ’ នាម។ តស្សាវិភាវត្ថំ ឥទំ ចតុក្កំ វេទិតព្ពំ –

ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ ហរតិ ន បច្ចាហរតិ, ឯកច្ចោ ន ហរតិ បច្ចាហរតិ, ឯកច្ចោ បន នេវ ហរតិ ន បច្ចាហរតិ, ឯកច្ចោ ហរតិ ច បច្ចាហរតិ ច។ តត្ថ យោ ភិក្ខុ ទិវសំ ចង្កមេន និសជ្ជាយ អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធេត្វា, តថា រត្តិយា បឋមយាមេ មជ្ឈិមយាមេ សេយ្យំ កប្បេត្វា បច្ឆិមយាមេបិ និសជ្ជចង្កមេហិ វីតិនាមេត្វា បគេវ ចេតិយង្គណពោធិយង្គណវត្តំ កត្វា ពោធិរុក្ខេ ឧទកំ អាសិញ្ចិត្វា បានីយំ បរិភោជនីយំ បច្ចុបដ្ឋាបេត្វា អាចរិយុបជ្ឈាយវត្តាទីនិ សព្ពានិ ខន្ធកវត្តានិ សមាទាយ វត្តតិ, សោ សរីរបរិកម្មំ កត្វា សេនាសនំ បវិសិត្វា ទ្វេ តយោ បល្លង្កេ ឧសុមំ គាហាបេន្តោ កម្មដ្ឋានមនុយុញ្ជិត្វា, ភិក្ខាចារវេលាយ ឧដ្ឋហិត្វា

កម្មដ្ឋានសីសេនេវ បត្តចីវរមាទាយ សេនាសនតោ និក្ខមិត្វា កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តោវ ចេតិយង្គណំ គន្ត្វា, សចេ ពុទ្ធានុស្សតិកម្មដ្ឋានំ ហោតិ តំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ ចេតិយង្គណំ បវិសតិ, អញ្ញំ ចេ កម្មដ្ឋានំ ហោតិ សោបានមូលេ ឋត្វា ហត្ថេន គហិតភណ្ឌំ វិយ តំ ឋបេត្វា ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំ គហេត្វា ចេតិយង្គណំ អារុយ្ហ មហន្តំ ចេតិយំ ចេ, តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា ចតូសុ ឋានេសុ វន្ទិតព្ពំ, ខុទ្ទកំ ចេ, តថេវ បទក្ខិណំ កត្វា អដ្ឋសុ ឋានេសុ វន្ទិតព្ពំ។ ចេតិយំ វន្ទិត្វា ពោធិយង្គណំ បត្តេនាបិ ពុទ្ធស្ស សម្មុខា វិយ និបច្ចការំ ទស្សេត្វា ពោធិ វន្ទិតព្ពា។

ឯវំ ចេតិយញ្ច ពោធិញ្ច វន្ទិត្វា បដិសាមិតដ្ឋានំ គន្ត្វា, បដិសាមិតំ ភណ្ឌកំ ហត្ថេន គណ្ហន្តោ វិយ, និក្ខិត្តកម្មដ្ឋានំ គហេត្វា គាមសមីបេ កម្មដ្ឋានសីសេនេវ ចីវរំ បារុបិត្វា គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសតិ។ អថ នំ មនុស្សា ទិស្វា 'អយ្យោ នោ អាគតោ'តិ បច្ចុគ្គន្ត្វា បត្តំ គហេត្វា អាសនសាលាយ វា គេហេ វា និសីទាបេត្វា យាគុំ ទត្វា យាវ ភត្តំ ន និដ្ឋាតិ តាវ បាទេ ធោវិត្វា តេលេន មក្ខេត្វា បុរតោ និសីទិត្វា បញ្ហំ វា បុច្ឆន្តិ ធម្មំ វា សោតុកាមា ហោន្តិ។ សចេបិ ន កថាបេន្តិ "ជនសង្គហត្ថំ ធម្មកថា នាម កាតព្ពាយេវា"តិ អដ្ឋកថាចរិយា វទន្តិ។ ធម្មកថា ហិ កម្មដ្ឋានវិនិមុត្តា នាម នត្ថិ។ តស្មា កម្មដ្ឋានសីសេនេវ អាហារំ បរិភុញ្ជិត្វា អនុមោទនំ វត្វា និវត្តិយមានេហិបិ មនុស្សេហិ អនុគតោវ គាមតោ និក្ខមិត្វា តត្ថ តេ និវត្តេត្វា មគ្គំ បដិបជ្ជតិ។

អថ នំ បុរេតរំ និក្ខមិត្វា ពហិគាមេ កតភត្តកិច្ចា សាមណេរទហរភិក្ខូ ទិស្វា បច្ចុគ្គន្ត្វា បត្តចីវរមស្ស គណ្ហន្តិ។ បោរាណភិក្ខូ កិរ 'អម្ហាកំ ឧបជ្ឈាយោ, អម្ហាកំ អាចរិយោ'តិ ន មុខំ ឱលោកេត្វា វត្តំ ករោន្តិ, សម្បត្តបរិច្ឆេទេនេវ ករោន្តិ។ តេ តំ បុច្ឆន្តិ "ភន្តេ, ឯតេ មនុស្សា តុម្ហាកំ កិំ ហោន្តិ? មាតិបក្ខតោ សម្ពន្ធា បិតិបក្ខតោ"តិ? "កិំ ទិស្វា បុច្ឆថា"តិ? "តុម្ហេសុ ឯតេសំ បេមំ ពហុមាន"ន្តិ។ "អាវុសោ, យំ មាតាបិតូហិបិ ទុក្ករំ តំ ឯតេ មនុស្សា អម្ហាកំ ករោន្តិ។ បត្តចីវរម្បិ នោ ឯតេសំ សន្តកមេវ, ឯតេសំ អានុភាវេន នេវ ភយេ ភយំ, ន ឆាតកេ ឆាតកំ ជានាម។ ឯទិសា នាម អម្ហាកំ ឧបការិនោ នត្ថី"តិ តេសំ គុណេ កថេន្តោ គច្ឆតិ។ អយំ វុច្ចតិ 'ហរតិ ន បច្ចាហរតី'តិ។

យស្ស បន បគេវ វុត្តប្បការំ វត្តបដិបត្តិំ ករោន្តស្ស កម្មជតេជោ បជ្ជលតិ, អនុបាទិន្នកំ មុញ្ចិត្វា ឧបាទិន្នកំ គណ្ហាតិ, សរីរតោ សេទា មុច្ចន្តិ, កម្មដ្ឋានំ វីថិំ នារោហតិ, សោ បគេវ បត្តចីវរមាទាយ វេគសាវ ចេតិយំ វន្ទិត្វា គោរូបានំ និក្ខមនវេលាយមេវ គាមំ យាគុភិក្ខាយ បវិសិត្វា យាគុំ លភិត្វា អាសនសាលំ គន្ត្វា បិវតិ។ អថស្ស ទ្វត្តិក្ខត្តុំ អជ្ឈោហរណមត្តេនេវ កម្មជតេជោ ឧបាទិន្នកំ មុញ្ចិត្វា អនុបាទិន្នកំ គណ្ហាតិ, ឃដសតេន ន្ហាតោ វិយ តេជោធាតុបរិឡាហនិព្ពានំ បត្វា កម្មដ្ឋានសីសេន យាគុំ បរិភុញ្ជិត្វា បត្តញ្ច មុខញ្ច ធោវិត្វា អន្តរាភត្តេ កម្មដ្ឋានំ មនសិកត្វា អវសេសដ្ឋានេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា កម្មដ្ឋានសីសេន អាហារំ បរិភុញ្ជិត្វា តតោ បដ្ឋាយ បោង្ខានុបោង្ខំ ឧបដ្ឋហមានំ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វាវ អាគច្ឆតិ។ អយំ វុច្ចតិ 'ន ហរតិ បច្ចាហរតី'តិ។ ឯទិសា ច ភិក្ខូ យាគុំ បិវិត្វា វិបស្សនំ អារភិត្វា ពុទ្ធសាសនេ អរហត្តំ បត្តា នាម គណនបថំ វីតិវត្តា។ សីហឡទីបេយេវ តេសុ តេសុ គាមេសុ អាសនសាលាយ ន តំ អាសនំ អត្ថិ, យត្ថ យាគុំ បិវិត្វា អរហត្តំ បត្តា ភិក្ខូ នត្ថីតិ។

យោ បមាទវិហារី ហោតិ និក្ខិត្តធុរោ សព្ពវត្តានិ ភិន្ទិត្វា បញ្ចវិធចេតោខិលវិនិពន្ធចិត្តោ វិហរន្តោ 'កម្មដ្ឋានំ នាម អត្ថី'តិបិ

សញ្ញំ អកត្វា គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា អន្តោគាមេ គិហិសំសគ្គេន សំសដ្ឋោ ចរិត្វា ច ភុញ្ជិត្វា ច តុច្ឆោ និក្ខមតិ – អយំ វុច្ចតិ 'នេវ ហរតិ ន បច្ចាហរតី'តិ។

យោ បនាយំ "ហរតិ ច បច្ចាហរតិ ចា"តិ វុត្តោ, សោ គតបច្ចាគតិកវត្តវសេន វេទិតព្ពោ – អត្តកាមា ហិ កុលបុត្តា សាសនេ បព្ពជិត្វា ទសបិ វីសម្បិ តិំសម្បិ ចត្តាលីសម្បិ បញ្ញាសម្បិ សតម្បិ ឯកតោ វសន្តា កតិកវត្តំ កត្វា វិហរន្តិ – "អាវុសោ, តុម្ហេ ន ឥណដ្ដា, ន ភយដ្ដា, ន អាជីវិកាបកតា បព្ពជិតា; ទុក្ខា មុច្ចិតុកាមា បនេត្ថ បព្ពជិតា។ តស្មា គមនេ ឧប្បន្នកិលេសំ គមនេយេវ និគ្គណ្ហថ, ឋានេ, និសជ្ជាយ, សយនេ ឧប្បន្នកិលេសំ សយនេយេវ និគ្គណ្ហថា"តិ។

តេ ឯវំ កតិកវត្តំ កត្វា ភិក្ខាចារំ គច្ឆន្តា, អឌ្ឍុសភឧសភអឌ្ឍគាវុតគាវុតន្តរេសុ បាសាណា ហោន្តិ, តាយ សញ្ញាយ កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តាវ គច្ឆន្តិ។ សចេ កស្សចិ គមនេ កិលេសោ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថេវ នំ និគ្គណ្ហាតិ។ តថា អសក្កោន្តោ តិដ្ឋតិ។ អថស្ស បច្ឆតោ អាគច្ឆន្តោបិ តិដ្ឋតិ។ សោ 'អយំ ភិក្ខុ តុយ្ហំ ឧប្បន្នវិតក្កំ ជានាតិ, អននុច្ឆវិកំ តេ ឯត'ន្តិ អត្តានំ បដិចោទេត្វា វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរិយភូមិំ ឱក្កមតិ។ តថា អសក្កោន្តោ និសីទតិ។ អថស្ស បច្ឆតោ អាគច្ឆន្តោបិ និសីទតីតិ សោ ឯវ នយោ។ អរិយភូមិំ ឱក្កមិតុំ អសក្កោន្តោបិ តំ កិលេសំ វិក្ខម្ភេត្វា កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តោវ គច្ឆតិ, ន កម្មដ្ឋានវិប្បយុត្តេន ចិត្តេន បាទំ ឧទ្ធរតិ, ឧទ្ធរតិ ចេ, បដិនិវត្តិត្វា បុរិមប្បទេសំយេវ ឯតិ, អាលិន្ទកវាសី មហាផុស្សទេវត្ថេរោ វិយ។ សោ កិរ ឯកូនវីសតិ វស្សានិ គតបច្ចាគតវត្តំ បូរេន្តោ ឯវ វិហាសិ។ មនុស្សាបិ អន្តរាមគ្គេ កសន្តា ច វបន្តា ច មទ្ទន្តា ច កម្មានិ ច ករោន្តា ថេរំ តថាគច្ឆន្តំ ទិស្វា "អយំ ថេរោ បុនប្បុនំ និវត្តិត្វា គច្ឆតិ, កិំ នុ ខោ មគ្គមូឡ្ហោ, ឧទាហុ កិញ្ចិ បមុដ្ឋោ"តិ សមុល្លបន្តិ។ សោ តំ អនាទិយិត្វា កម្មដ្ឋានយុត្តចិត្តេនេវ សមណធម្មំ ករោន្តោ វីសតិវស្សព្ភន្តរេ អរហត្តំ បាបុណិ។ អរហត្តប្បត្តទិវសេ ចស្ស ចង្កមនកោដិយំ អធិវត្ថា ទេវតា អង្គុលីហិ ទីបំ ឧជ្ជាលេត្វា អដ្ឋាសិ។ ចត្តារោបិ មហារាជានោ សក្កោ ច ទេវានមិន្ទោ ព្រហ្មា ច សហម្បតិ ឧបដ្ឋានំ អាគមិំសុ។ តញ្ច ឱភាសំ ទិស្វា វនវាសីមហាតិស្សត្ថេរោ តំ ទុតិយទិវសេ បុច្ឆិ – "រត្តិភាគេ អាយស្មតោ សន្តិកេ ឱភាសោ អហោសិ, កិំ សោ ឱភាសោ"តិ? ថេរោ វិក្ខេបំ ករោន្តោ "ឱភាសោ នាម ទីបោភាសោបិ ហោតិ, មណិឱភាសោបី"តិ ឯវមាទិមាហ។ តតោ "បដិច្ឆាទេថ តុម្ហេ"តិ និពទ្ធោ "អាមា"តិ បដិជានិត្វា អារោចេសិ។

កាឡវល្លិមណ្ឌបវាសី មហានាគត្ថេរោ វិយ ច។ សោបិ កិរ គតបច្ចាគតវត្តំ បូរេន្តោ 'បឋមំ តាវ ភគវតោ មហាបធានំ បូជេស្សាមី'តិ សត្ត វស្សានិ ឋានចង្កមមេវ អធិដ្ឋាសិ; បុន សោឡស វស្សានិ គតបច្ចាគតវត្តំ បូរេត្វា អរហត្តំ បាបុណិ។ សោ កម្មដ្ឋានយុត្តេនេវ ចិត្តេន បាទំ ឧទ្ធរន្តោ វិប្បយុត្តេន ចិត្តេន ឧទ្ធដេ បដិនិវត្តេន្តោ គាមសមីបំ គន្ត្វា 'គាវី នុ បព្ពជិតោ នុ'តិ អាសង្កនីយប្បទេសេ ឋត្វា ចីវរំ បារុបិត្វា កច្ឆកន្តរតោ ឧទកេន បត្តំ ធោវិត្វា ឧទកគណ្ឌូសំ ករោតិ។ កិំ ការណា? 'មា មេ ភិក្ខំ ទាតុំ វា វន្ទិតុំ វា អាគតេ មនុស្សេ 'ទីឃាយុកា ហោថា'តិ វចនមត្តេនាបិ កម្មដ្ឋានវិក្ខេបោ អហោសី'តិ។ 'អជ្ជ, ភន្តេ, កតិមី'តិ ទិវសំ វា ភិក្ខុគណនំ វា បញ្ហំ វា បុច្ឆិតោ បន ឧទកំ គិលិត្វា អារោចេតិ; សចេ ទិវសាទិបុច្ឆកា ន ហោន្តិ, និក្ខមនវេលាយំ គាមទ្វារេ និដ្ឋុភិត្វាវ យាតិ។

កលម្ពតិត្ថវិហារេ វស្សូបគតា បញ្ញាស ភិក្ខូ វិយ ច។ តេ កិរ អាសាឡ្ហិបុណ្ណមាយំ កតិកវត្តំ អកំសុ – “អរហត្តំ អប្បត្វា អញ្ញមញ្ញំ នាលបិស្សាមា”តិ។ គាមញ្ច បិណ្ឌាយ បវិសន្តា ឧទកគណ្ឌូសំ កត្វា បវិសិំសុ, និវសាទិំសុ បុច្ឆិតេសុ វុត្តនយេន បដិបជ្ជិំសុ។ តត្ថ មនុស្សា និដ្ឋុភនដ្ឋានានិ ទិស្វា ជានិំសុ – ‘អជ្ជ ឯកោ អាគតោ, អជ្ជ ទ្វេ’តិ; ឯវញ្ច ចិន្តេសុំ – ‘កិន្នុ ខោ ឯតេ អម្ហេហិ ច សទ្ធិំ ន សល្លបន្តិ ឧទាហុ អញ្ញមញ្ញម្បិ? យទិ អញ្ញមញ្ញម្បិ ន សល្លបន្តិ, អទ្ធា វិវាទជាតា ភវិស្សន្តិ; ឯថ នេ អញ្ញមញ្ញំ ខមាបេស្សាមា’តិ សព្វេ វិហារំ គន្ត្វា បញ្ញាសាយ ភិក្ខូសុ ទ្វេបិ ភិក្ខូ ឯកោកាសេ នាទ្ទសំសុ។ តតោ យោ តេសុ ចក្ខុមា បុរិសោ សោ អាហ – “ន, ភោ, កលហការកានំ វសនោកាសោ ឦទិសោ ហោតិ។ សុសម្មដ្ឋំ ចេតិយង្គណពោធិយង្គណំ, សុនិក្ខិត្តា សម្មជ្ជនិយោ, សុបដ្ឋិតំ បានីយបរិភោជនីយ”ន្តិ។ តេ តតោវ និវត្តា។ តេបិ ភិក្ខូ អន្តោតេមាសេយេវ អរហត្តំ បត្វា មហាបវារណាយ វិសុទ្ធិបវារណំ បវារេសុំ។

ឯវំ កាឡវល្លិមណ្ឌបវាសី មហានាគត្ថេរោ វិយ, កលម្ពតិត្ថវិហារេ វស្សូបគតភិក្ខូ វិយ ច កម្មដ្ឋានយុត្តេនេវ ចិត្តេន បាទំ ឧទ្ធរន្តោ គាមសមីបំ គន្ត្វា ឧទកគណ្ឌូសំ កត្វា វីថិយោ សល្លក្ខេត្វា យត្ថ សុរាសោណ្ឌធុត្តាទយោ កលហការកា ចណ្ឌហត្ថិអស្សាទយោ វា នត្ថិ, តំ វីថិំ បដិបជ្ជតិ។ តត្ថ បិណ្ឌាយ ចរមានោ ន តុរិតតុរិតោ វិយ ជវេន គច្ឆតិ, ន ហិ ជវនបិណ្ឌបាតិកធុតង្គំ នាម កិញ្ចិ អត្ថិ, វិសមភូមិភាគប្បត្តំ បន ឧទកសកដំ វិយ និច្ចលោ ហុត្វា គច្ឆតិ, អនុឃរំ បវិដ្ឋោ ច ទាតុកាមំ វា អទាតុកាមំ វា សល្លក្ខេតុំ តទនុរូបំ កាលំ អាគមេន្តោ ភិក្ខំ គហេត្វា អន្តោគាមេ វា ពហិគាមេ វា វិហារមេវ វា អាគន្ត្វា, យថាផាសុកេ បតិរូបេ ឱកាសេ និសីទិត្វា, កម្មដ្ឋានំ មនសិករោន្តោ អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញំ ឧបដ្ឋបេត្វា, អក្ខព្ភញ្ជនវណាលេបនបុត្តមំសូបមវសេន បច្ចវេក្ខន្តោ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ អាហារំ អាហារេតិ នេវ ទវាយ, ន មទាយ, ន មណ្ឌនាយ, ន វិភូសនាយ...បេ... ផាសុវិហារោ ចាតិ។ ភុត្តាវី ច ឧទកកិច្ចំ កត្វា មុហុត្តំ ភត្តកិលមថំ បដិប្បស្សម្ភេត្វា យថា បុរេភត្តំ, ឯវំ បច្ឆាភត្តំ បុរិមយាមំ បច្ឆិមយាមញ្ច កម្មដ្ឋានមេវ មនសិករោតិ។ អយំ វុច្ចតិ ‘ហរតិ ច បច្ចាហរតិ ចា’តិ។

ឥមំ បន ហរណបច្ចាហរណសង្ខាតំ គតបច្ចាគតវត្តំ បូរេន្តោ, យទិ ឧបនិស្សយសម្បន្នោ ហោតិ, បឋមវយេ ឯវ អរហត្តំ បាបុណាតិ, នោ ចេ បឋមវយេ បាបុណាតិ អថ មជ្ឈិមវយេ, នោ ចេ មជ្ឈិមវយេ បាបុណាតិ អថ បច្ឆិមវយេ, នោ ចេ បច្ឆិមវយេ បាបុណាតិ អថ មរណសមយេ, នោ ចេ មរណសមយេ បាបុណាតិ អថ ទេវបុត្តោ ហុត្វា, នោ ចេ ទេវបុត្តោ ហុត្វា បាបុណាតិ អនុប្បន្នេ ពុទ្ធេ និព្ពត្តោ បច្ចេកពោធិំ សច្ឆិករោតិ, នោ ចេ បច្ចេកពោធិំ សច្ឆិករោតិ អថ ពុទ្ធានំ សម្មុខីភាវេ ខិប្បាភិញ្ញោ វា ហោតិ – សេយ្យថាបិ ថេរោ ពាហិយោ ទារុចីរិយោ, មហាបញ្ញោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ សារិបុត្តោ, មហិទ្ធិកោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ មហាមោគ្គល្លានោ, ធុតង្គធរោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ មហាកស្សបោ, ទិព្ពចក្ខុកោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ អនុរុទ្ធោ, វិនយធរោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ ឧបាលិ, ធម្មកថិកោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ បុណ្ណោ មន្តាណិបុត្តោ, អារញ្ញិកោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ រេវតោ, ពហុស្សុតោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ អានន្ទោ, សិក្ខាកាមោ វា – សេយ្យថាបិ ថេរោ រាហុលោ ពុទ្ធបុត្តោតិ។ ឥតិ ឥមស្មិំ ចតុក្កេ យ្វាយំ ហរតិ ច បច្ចាហរតិ ច, តស្ស គោចរសម្បជញ្ញំ សិខាប្បត្តំ ហោតិ។

អភិក្កមាទីសុ បន អសម្មុយ្ហនំ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ។ តំ ឯវំ វេទិតព្ពំ – ឥធ ភិក្ខុ អភិក្កមន្តោ វា បដិក្កមន្តោ វា យថា អន្ធពាលបុថុជ្ជនា អភិក្កមាទីសុ ‘អត្តា អភិក្កមតិ, អត្តនា អភិក្កមោ និព្ពត្តិតោ’តិ វា ‘អហំ អភិក្កមាមិ, មយា អភិក្កមោ និព្ពត្តិតោ’តិ វា សម្មុយ្ហន្តិ, តថា អសម្មុយ្ហន្តោ ‘អភិក្កមាមី’តិ ចិត្តេ ឧប្បជ្ជមានេ តេនេវ ចិត្តេន សទ្ធិំ ចិត្តសមុដ្ឋានវាយោធាតុ វិញ្ញត្តិំ ជនយមានា ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិ ចិត្តកិរិយវាយោធាតុវិប្ផារវសេន អយំ កាយសម្មតោ អដ្ឋិសង្ឃាតោ អភិក្កមតិ។ តស្សេវំ អភិក្កមតោ ឯកេកបាទុទ្ធរណេ បថវីធាតុ អាបោធាតូតិ ទ្វេ ធាតុយោ ឱមត្តា ហោន្តិ មន្ទា, ឥតរា ទ្វេ អធិមត្តា ហោន្តិ ពលវតិយោ; តថា អតិហរណវីតិហរណេសុ។ វោស្សជ្ជនេ តេជោធាតុ វាយោធាតូតិ ទ្វេ ធាតុយោ ឱមត្តា ហោន្តិ មន្ទា, ឥតរា ទ្វេ អធិមត្តា ហោន្តិ ពលវតិយោ; តថា សន្និក្ខេបនសន្និរុជ្ឈនេសុ។ តត្ថ ឧទ្ធរណេ បវត្តា រូបារូបធម្មា អតិហរណំ ន បាបុណន្តិ; តថា អតិហរណេ បវត្តា វីតិហរណំ, វីតិហរណេ បវត្តា វោស្សជ្ជនំ, វោស្សជ្ជនេ បវត្តា សន្និក្ខេបនំ, សន្និក្ខេបនេ បវត្តា សន្និរុជ្ឈនំ ន បាបុណន្តិ; តត្ថ តត្ថេវ បព្ពំ បព្ពំ សន្ធិ សន្ធិ ឱធិ ឱធិ ហុត្វា តត្តកបាលេ បក្ខិត្តតិលំ វិយ បដបដាយន្តា ភិជ្ជន្តិ។ តត្ថ កោ ឯកោ អភិក្កមតិ? កស្ស វា ឯកស្ស អភិក្កមនំ? បរមត្ថតោ ហិ ធាតូនំយេវ គមនំ, ធាតូនំ ឋានំ, ធាតូនំ និសជ្ជា, ធាតូនំ សយនំ, តស្មិំ តស្មិំ កោដ្ឋាសេ សទ្ធិំ រូបេហិ –

អញ្ញំ ឧប្បជ្ជតេ ចិត្តំ, អញ្ញំ ចិត្តំ និរុជ្ឈតិ;

អវីចិមនុសម្ពន្ធោ, នទីសោតោវ វត្តតីតិ។

ឯវំ អភិក្កមាទីសុ អសម្មុយ្ហនំ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ នាមាតិ។

និដ្ឋិតោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតីតិបទស្ស អត្ថោ។

អាលោកិតេ វិលោកិតេតិ ឯត្ថ បន អាលោកិតំ នាម បុរតោ បេក្ខនំ, វិលោកិតំ នាម អនុទិសាបេក្ខនំ។ អញ្ញានិបិ ហេដ្ឋា ឧបរិ បច្ឆតោ បេក្ខនវសេន ឱលោកិតុល្លោកិតាបលោកិតានិ នាម ហោន្តិ។ តានិ ឥធ ន គហិតានិ។ សារុប្បវសេន បន ឥមានេវ ទ្វេ គហិតានិ។ ឥមិនា វា មុខេន សព្ពានិបិ តានិ គហិតានេវាតិ។

តត្ថ ‘អាលោកេស្សាមី’តិ ចិត្តេ ឧប្បន្នេ ចិត្តវសេនេវ អនោលោកេត្វា អត្ថបរិគ្គណ្ហនំ ‘សាត្ថកសម្បជញ្ញំ’។ តំ អាយស្មន្តំ នន្ទំ កាយសក្ខិំ កត្វា វេទិតព្ពំ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“សចេ, ភិក្ខវេ, នន្ទស្ស បុរត្ថិមា ទិសា អាលោកេតព្ពា ហោតិ, សព្ពំ ចេតសា សមន្នាហរិត្វា នន្ទោ បុរត្ថិមំ ទិសំ អាលោកេតិ – ‘ឯវំ មេ បុរត្ថិមំ ទិសំ អាលោកយតោ ន អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តី’តិ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ។ “សចេ, ភិក្ខវេ, នន្ទស្ស បច្ឆិមា ទិសា, ឧត្តរា ទិសា, ទក្ខិណា ទិសា, ឧទ្ធំ, អធោ, អនុទិសា អនុវិលោកេតព្ពា ហោតិ, សព្ពំ ចេតសា សមន្នាហរិត្វា

តន្ត្រា អត្ថិតំ អត្ថិវេលិកេតិ – ឯវំ យេ អត្ថិតំ អត្ថិវេលិកយតោ...បេ... សម្បជានោ ហោតី”តិ (អ॰ តិ॰ ប॰៥)។

អបិច ទ្វីសាបិ បុគ្គោ ចុត្តចេតិយទស្សនាទិវសេនេច សាតូកតា ច សប្បាយតា ច វេទិតព្វា។

កប្បដ្ឋានស្ស បន អចិដហនយេច ‘កោចេរសម្បជញ្ញា’។ តស្មា លត្ធសាត្យអាយតនកប្បដ្ឋានិកេហិ អត្ថតោ កប្បដ្ឋានចវសេនេច, កសិលាទិកប្បដ្ឋានិកេហិ ចា បន កប្បដ្ឋានសីវសេនេច អាវេលិកនចិវេលិកនំ កាតព្វំ។

អក្ខាតូវេ អត្ថា នាយ អាវេលិកេតា ចា ចិវេលិកេតា ចា នត្ថិ។ ‘អាវេលិកស្សាមី’តិ បន ចិត្តេ ឧប្បជ្ជមានេ វេនេច ចិត្តេន សទ្ធិំ ចិត្តសម្បដ្ឋានា ចាវេយាឝាត្យ ចិញ្ញត្តិ ឧតយមានា ឧប្បជ្ជតិ។ ទ្វតិ ចិត្តកិរិយាចាវេយាឝាត្យចិប្បារចវសេន ហេដ្ឋិមំ អគ្គិធលំ អធោ សីឝតិ, ឧបរិមំ ឧទ្ធំ លដ្ឋេតិ។ កោចិ យត្តកេន ចិចរេត្តា នាយ នត្ថិ។ ឥតោ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ឝស្សនកិច្ចំ សាធេន្តំ ឧប្បជ្ជតី’តិ ឯវំ បជានតំ បនេត្ថ ‘អសម្មោហសម្បជញ្ញំ’ នាម។

អបិច មូលបរិញ្ញាអាកន្តុកតាចកាលិកភាចវសេន បនេត្ថ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ វេទិតព្វំ។ មូលបរិញ្ញាវសេន តាវ –

ភវង្គាវជ្ជនញ្ចេវ, ទស្សនំ សម្បដិច្ឆនំ;

សន្តីរណំ វោដ្ឋព្ពនំ, ជវនំ ភវតិ សត្តមំ។

តត្ថ ភវង្គំ ឧបបត្តិភវស្ស អង្គកិច្ចំ សាធយមានំ បវត្តតិ; តំ អាវត្តេត្វា កិរិយមនោធាតុ អាវជ្ជនកិច្ចំ សាធយមានា; តន្និរោធា ចក្ខុចិញ្ញាណំ ទស្សនកិច្ចំ សាធយមានំ; តន្និរោធា ចិបាកមនោធាតុ សម្បដិច្ឆនកិច្ចំ សាធយមានា; តន្និរោធា ចិបាកមនោចិញ្ញាណធាតុ សន្តីរណកិច្ចំ សាធយមានា; តន្និរោធា កិរិយមនោចិញ្ញាណធាតុ វោដ្ឋព្ពនកិច្ចំ សាធយមានា; តន្និរោធា សត្តក្ខត្តុំ ជវនំ ជវតិ។ តត្ថ បឋមជវនេបិ ‘អយំ ឥត្ថី, អយំ បុរិសោ’តិ រជ្ជនទុស្សនមុយ្ហនវសេន អាវេលិកនចិវេលិកនំ ន ហោតិ; ទុតិយជវនេបិ...បេ... សត្តមជវនេបិ។ ឯតេសុ បន, យុទ្ធមណ្ឌលេ យោធេសុ ចិយ, ហេដ្ឋុបរិយវសេន ភិជ្ជិត្វា បតិតេសុ ‘អយំ ឥត្ថី, អយំ បុរិសោ’តិ រជ្ជនាទិវសេន អាវេលិកនចិវេលិកនំ ហោតិ។ ឯវំ តាវេត្ថ ‘មូលបរិញ្ញាវសេន’ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ វេទិតព្វំ។

ចក្ខុទ្វារេ បន រូបេ អាបាថគតេ ភវង្គចលនតោ ឧទ្ធំ សកសកកិច្ចនិប្ផាទនវសេន អាវជ្ជនាទីសុ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធេសុ អវសានេ ជវនំ ឧប្បជ្ជតិ។ តំ បុព្វេ ឧប្បន្នានំ អាវជ្ជនាទីនំ គេហភូតេ ចក្ខុទ្វារេ អាកន្តុកបុរិសោ ចិយ ហោតិ។ តស្ស យថា បរគេហេ កិញ្ចិ យាចិតុំ បវិដ្ឋស្ស អាកន្តុកបុរិសស្ស គេហសាមិកេសុបិ តុណ្ហីមាសិនេសុ អាណាករណំ ន យុត្តំ, ឯវំ អាវជ្ជនាទីនំ គេហភូតេ ចក្ខុទ្វារេ អាវជ្ជនាទីសុបិ អរជ្ជន្តេសុ អទុស្សន្តេសុ អមុយ្ហន្តេសុ ច រជ្ជនទុស្សនមុយ្ហនំ អយុត្តន្តិ។ ឯវំ ‘អាកន្តុកភាវវសេន’ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ

เวทิตพฺพํ.

ยานิ ปน ตานิ จกฺขุทฺวาเร โวฏฺฐพฺพนปริโยสานานิ จิตฺตานิ อุปฺปชฺชนฺติ, ตานิ สทฺธึ สมฺปยุตฺตธมฺเมหิ ตตฺถ ตตฺเถว ภิชฺชนฺติ, อญฺญมญฺญํ น ปสฺสนฺตีติ อิตฺตรานิ ตาวกาลิกานิ โหนฺติ. ตตฺถ ยถา เอกสฺมึ เคเห สพฺเพสุ มานุสเกสุ มเตสุ อวเสสสฺส เอกกสฺส ตงฺขณญฺเญว มรณธมฺมสฺส น ยุตฺตา นจฺจคีตาทีสุ อภิรติ นาม, เอวเมว เอกทฺวาเร สสมฺปยุตฺเตสุ อาวชฺชนาทีสุ ตตฺถ ตตฺเถว มเตสุ อวเสสสฺส ตงฺขณญฺเญว มรณธมฺมสฺส ชวนสฺสาปิ รชฺชนทุสฺสนมุยฺหนวเสน อภิรติ นาม น ยุตฺตาติ. เอวํ 'ตาวกาลิกภาววเสน' อสมฺโมหสมฺปชญฺญํ เวทิตพฺพํ.

อปิจ ขนฺธายตนธาตุปจฺจยปจฺจเวกฺขณวเสนเปตํ เวทิตพฺพํ. เอตฺถ หิ จกฺขุ เจว รูปานิ จ รูปกฺขนฺโธ, ทสฺสนํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมฺปยุตฺตา เวทนา เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญา สญฺญากฺขนฺโธ, ผสฺสาทิกา สงฺขารกฺขนฺโธ. เอวเมเตสํ ปญฺจนฺนํ ขนฺธานํ สมวาเย อาโลกนวิโลกนํ ปญฺญายติ. ตตฺถ โก เอโก อาโลเกติ? โก วิโลเกติ?

ตถา จกฺขุ จกฺขายตนํ, รูปํ รูปายตนํ, ทสฺสนํ มนายตนํ, เวทนาทโย ตํสมฺปยุตฺตา ธมฺมา ธมฺมายตนํ. เอวเมเตสํ จตุนฺนํ อายตนานํ สมวาเย อาโลกนวิโลกนํ ปญฺญายติ. ตตฺถ โก เอโก อาโลเกติ? โก วิโลเกติ?

ตถา จกฺขุ จกฺขุธาตุ, รูปํ รูปธาตุ, ทสฺสนํ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ, ตํสมฺปยุตฺตา เวทนาทโย ธมฺมา ธมฺมธาตุ. เอวเมตาสํ จตสฺสนฺนํ ธาตูนํ สมวาเย อาโลกนวิโลกนํ ปญฺญายติ. ตตฺถ โก เอโก อาโลเกติ? โก วิโลเกติ?

ตถา จกฺขุ นิสฺสยปจฺจโย, รูปํ อารมฺมณปจฺจโย, อาวชฺชนํ อนนฺตรสมนนฺตรอนนฺตรูปนิสฺสยนตฺถิวิคตปจฺจโย, อาโลโก อุปนิสฺสยปจฺจโย, เวทนาทโย สหชาตาทิปจฺจยา. เอวเมเตสํ ปจฺจยานํ สมวาเย อาโลกนวิโลกนํ ปญฺญายติ. ตตฺถ โก เอโก อาโลเกติ? โก วิโลเกตีติ? เอวเมตฺถ ขนฺธายตนธาตุปจฺจยปจฺจเวกฺขณวเสนาปิ อสมฺโมหสมฺปชญฺญํ เวทิตพฺพํ.

สมิญฺชิเต ปสาริเตติ ปพฺพานํ สมิญฺชนปสารเณ. ตตฺถ จิตฺตวเสเนว สมิญฺชนปสารณํ อกตฺวา หตฺถปาทานํ สมิญฺชนปสารณปจฺจยา อตฺถานตฺถํ ปริคฺคเหตฺวา ตตฺถ อตฺถปริคฺคหณํ 'สาตฺถกสมฺปชญฺญํ'. ตตฺถ หตฺถปาเท อติจิรํ สมิญฺชิตฺวา วา ปสาเรตฺวา วา ฐิตสฺส ขเณ ขเณ เวทนา อุปฺปชฺชนฺติ, จิตฺตํ เอกคฺคํ น ลภติ, กมฺมฏฺฐานํ ปริปตติ, วิเสสํ นาธิคจฺฉติ; กาเล สมิญฺชนฺตสฺส กาเล ปสาเรนฺตสฺส ปน ตา เวทนา นุปฺปชฺชนฺติ, จิตฺตํ เอกคฺคํ โหติ, กมฺมฏฺฐานํ ผาตึ คจฺฉติ, วิเสสมธิคจฺฉตีติ. เอวํ 'อตฺถานตฺถปริคฺคหณํ' เวทิตพฺพํ.

อตฺเถ ปน สติปิ สปฺปายาสปฺปายํ ปริคฺคเหตฺวา สปฺปายปริคฺคหณํ 'สปฺปายสมฺปชญฺญํ'.

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ – ᨾᩉᩣᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩮ ᨠᩥᩁ ᨴᩉᩁᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩔᩮᩈᩩ ᨴᩉᩁᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩥᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩕᩮᨠᩮᩣ ᨴᩉᩁᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩈᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨣᩥᩉᩦ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨸᩣᨴᩴ ᨸᩈᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᩈᩣᩁᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨫᩣᨿᩥ᪨ ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩅᨾ᩠ᨾᩥᨠᩮ ᨸᩈᩣᩁᩮᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩈᩦᩅᩥᩈᩮᨶ ᨴᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨧᩦᩅᩁᨠᩩᨭᩥᨴᨱ᩠ᨯᨠᩮ ᨸᩈᩣᩁᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᨾᨱᩥᩈᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᨯᩴᩈᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᩋᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ᪨

‘ᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ’ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩮᨶ ᨴᩦᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ – ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨴᩥᩅᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩅᩣᩈᩥᨠᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᩉᩈᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨿᨳᩣᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩅᩣᩈᩥᨠᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ – “ᨠᩈ᩠ᨾᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᩉᩈᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨿᨳᩣᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᨿᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᨿᩣ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ, ᨶ ᨾᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨾᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᨳᨿᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩩᨶ ᨿᨳᩣᨮᩣᨶᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩮᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᩅᩥᨩᩉᨶᨾᩮᩅ ‘ᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

‘ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨸᩈᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩮᨶ ᨸᨶ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩣᩁᩩᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᩃᩊᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᩈᨾᩥᨬ᩠ᨩᨶᨸᩈᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ‘ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᨵᩣᩁᨱᩮᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩥᨧᩦᩅᩁᩣᨶᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᨶᨸᩣᩁᩩᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ‘ᨵᩣᩁᨱᩴ’ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨭᩥᨧᩦᩅᩁᨵᩣᩁᨱᩮ ᨲᩣᩅ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᩁᩩᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨧᩁᨲᩮᩣ “ᩋᩣᨾᩥᩈᩃᩣᨽᩮᩣ ᩈᩦᨲᩔ ᨸᨭᩥᨥᩣᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣᨿᩮᩅ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ’ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ‘ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩏᨱ᩠ᩉᨸᨠᨲᩥᨠᩔ ᨸᨶ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩔ ᨧ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ, ᩈᩦᨲᩣᩃᩩᨠᩔ ᨥᨶᩴ ᨴᩩᨸᨭ᩠ᨭᩴ; ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᨿᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᩊᩋᩣᨴᩥᨴᩣᨶᩮᨶ ᩉᩥᩔ ᨲᩴ ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᨠᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨸᨭ᩠ᨭᩩᨱ᩠ᨱᨴᩩᨠᩪᩃᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᩃᩮᩣᨽᨶᩦᨿᨧᩦᩅᩁᩴ᪨ ᨲᩣᨴᩥᩈᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩑᨠᨠᩔ ᨶᩥᩅᩣᩈᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᨠᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᨠᩁᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᨿᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩦᩅᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨿᨬ᩠ᨧᩔ ᩈᩮᩅᨾᩣᨶᩔ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩥᩅᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ; ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ‘ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ’ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᩅᩥᨩᩉᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨧ ‘ᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨸᩣᩁᩩᨸᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨸᨶ ᨧᩦᩅᩁᨸᩣᩁᩩᨸᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩦᩅᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨧᩮᨲᨶᩴ, ᨠᩣᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᨧᩮᨲᨶᩮᩣ᪨ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ – ‘ᨾᨿᩣ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨸᩣᩁᩩᨸᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩮᩣᨸᩥ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ – ‘ᩋᩉᩴ ᨧᩦᩅᩁᩮᨶ ᨸᩣᩁᩩᨸᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣᩅ ᨵᩣᨲᩩᩈᨾᩪᩉᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨭᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᨸᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩁᩪᨸᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩮ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩮᩅ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩴ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ , ᨶ ᩋᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ᪨ ᨶᩣᨣᩅᨾ᩠ᨾᩥᨠᨧᩮᨲᩥᨿᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᨾᩣᩃᩣᨣᨶ᩠ᨵᨵᩪᨾᩅᨲ᩠ᨳᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩮᨧᩥ ᨣᩪᨳᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᨴ᩠ᨴᨾᨴᨱ᩠ᨯᩈᨲ᩠ᨳᨸ᩠ᨸᩉᩣᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ᪨ ᨶ ᨲᩮᩉᩥ ᨶᩣᨣᩅᨾ᩠ᨾᩥᨠᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩅᩣ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩅᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶᩮᩅ

សុត្ថទ៍ ឌឹចទ៍ លកិត្វា សោយតស្សំ កាតព្វំ, ត អសុត្ថទ៍ លកិត្វា ឥោយតស្សត្តិ៍ ឲចំ បចត្តបជំសព្លាតចសេតត្វេ ‘អសខ្យោហសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍

បត្តឆារណោបិ បត្តំ សហសាច អក្កហេត្វា ‘ត្ថយំ កហេត្វា បិណ្ឌាយ ធរយានេតា កិក្ល លកិស្សាយី’តិ ឲចំ បត្តក្កហលបច្ចយា បជំលកិតព្វំអត្វេចសេត ‘សាត្វេកសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍ កិសក្សព្វំលសទ៏រស្ស បត ករុបតេ្វា អសប្បារោយា; ឃស្ស កស្សធិ ធត្យបច្ចាកល្តិ៍កាហតោ ក្សត្តិសោឆតិយោ អសប្បារោយាច៍ ក្សត្តោតបត្វោ ហិ ត ចដ្ឋតិ; តំ ឆោចត្តស្សេច ធស្ស បលិតេ៏ឆោ ហោតិ៍ យហិចណ្ណុបតេ្វា បត លេកតិយោច ឌឹចេទ ក្សត្វតយតេច អសប្បារោយា៍ តិយិត្តកយ្យាឌិចសេត បត លតេ្ស, ឃច្ចាស្ស សេចយាតស្ស អក្យសលិ ឆយ្ហ អកិចឆ្ឆត្តិ, ក្យសលិ ឆយ្ហ បទិ៏ហាឃត្តិ, អយំ ឲកត្តាសប្បារោយាច ចិបទិ៏តោ សប្បារោយា៍ តស្ស ចសេតត្វេ ‘សប្បាឃសយ្យឌព្វំ’ កយ្ឋ្វាតាចិឌហតចសេតេច ‘ពោធរសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍

អព្ភត្តទេ អត្វា តាយ ពោធិ បត្តំ កល្យាត្វា តត្វិ៍ ក្សត្វប្បការទិត្តកិរិយាចារយាឆាត្យចិប្បារចសេតេច បត ពត្តក្កហលំ តាយ ហោតិ៍ តត្វេ បតេ្វាបិ អចេតតេតា, ហត្វេបិ អចេតតា៍ បតេ្វា ត ឌាតាតិ – ‘អហំ ហតេ្វហិ កហិតោ’តិ៍ ហត្វេបិ ត ឌាតត្តិ – ‘បតេ្វា អយេត្វិ កហិតោ’តិ៍ ឆាត្យយោច ឆាត្យសម្ហំ កល្យាត្តិ, សណ្ឌារសេត អក្កិចណ្ណុបត្តកហណោ ចិឃាតិ៍ ឲចំ បចត្តបជំសព្លាតចសេតត្វេ ‘អសខ្យោហសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍

អបិច ឃថា ឈិត្តហត្វេបិនេ ចលយុលេហិ បណ្ណិទិតបុព្ពេលិហិតកិយិក្យលេ តិលយក្តិកសយ្យទិកិណ្ណោ អតាឆសាលិយំ អតាធយត្យស្ស ជិង្វា ឥឃាលុកា បុទិសា តេសំ ចលឥត្តបដ្ឋចោឡអកាតិ ចេច កបិលិឌឹហិ ធ គេសឌ្ឍាតិ ក្សបតារោយត្តិ៍ តត្វេ ចោឡអកាតិបិ ពោសក្តិ សល្យាតិ ពោសក្តិ ធ្ងលិតិ បិបុលាត្តិ៍ គេសឌ្ឍកបិលកាតិបិ ពោសក្តិ សុសណ្ឋាតាតិ ពោសក្តិ ក្សស្សណ្ឋាតាតិ បិបុលាត្តិ៍ ត តេ តត្វេ សុយតា ចា ហោត្តិ ក្សយ្ហតា ចា៍ ចលបដិច្ឆាឥតយតេ្វតេច ហិ ចោឡអកោត, គេសឌ្ឍបទិក្កហលយតេ្វតេច ធ កបិលកោត តេសំ អតេ្វា៍ ឲចយេច យោ កិក្យុ ចលចោឡអកំ ចិយ ឌឹចទ៍, គេសឌ្ឍកបិលកំ ចិយ ធ បត្តំ, កបិលេ គេសឌ្ឍយិច ធ បតេ្វ លត្ឋកិក្ល សល្លក្ខេតិ – អយំ សឈ្ឈាដំបត្តឌឹចឆារណោ អសខ្យោហសយ្យឌេព្ពាត ក្សត្តយសយ្យឌាតការ៏តិ ខេចឌិតព្វោ៍

អសិតាឌឹសុ អសិតោតិ បិណ្ឌបិតាឌិគោឌតោ៍ បឹតោតិ ឃាក្យអាឌិបិតោ៍ ខាឃិតោតិ បិដ្ឋខជ្ឈកាឌិខាឥតោ៍ សាឃិតោតិ យត្យចាលិតាឌិសាឃតោ៍ តត្វេ “តេច ឥចាឃា”តិអាឌិកា តយេត ក្សតេ្វា អដ្ឋចិឆោបិ អតេ្វា ‘អតេ្វា’ តាយ៍ តស្ស ចសេត ‘សាត្វេកសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍

ល្វួលបហឹតតិត្តយត្យទាឌឹសុ បត យេត គោឌតេត ឃស្ស អចាសុ ហោតិ, តំ តស្ស អសប្បាយំ៍ យំ បត តិយិត្តកយ្យាឌិចសេត បជិលទ្ធំ, ឃច្ចាស្ស ក្សឌ្ឍតោ អក្យសលិ ឆយ្ហ អកិចឆ្ឆត្តិ, ក្យសលិ ឆយ្ហ បទិ៏ហាឃត្តិ, តំ ឲកត្តំ អសប្បាឃមេច; ចិបទិ៏តំ សប្បាយំ៍ តស្ស ចសេតត្វេ ‘សប្បាឃសយ្យឌព្វំ’ កយ្ឋ្វាតាចិឌហតចសេតេច ធ ‘ពោធរសយ្យឌព្វំ’ ខេចឌិតព្វំ៍

อพฺภนฺตเร อตฺตา นาม โกจิ ภุญฺชโก นตฺถิ. วุตฺตปฺปการจิตฺตกิริยวาโยธาตุวิปฺผาเรเนว ปน ปตฺตปฏิคฺคหณํ นาม โหติ. จิตฺตกิริยวาโยธาตุวิปฺผาเรเนว หตฺถสฺส ปตฺเต โอตารณํ นาม โหติ. จิตฺตกิริยวาโยธาตุวิปฺผาเรเนว อาโลปกรณํ, อาโลปุทฺธรณํ, มุขวิวรณญฺจ โหติ. น โกจิ กุญฺจิกาย, น ยนฺตเกน หนุกฏฺฐึ วิวรติ. จิตฺตกิริยวาโยธาตุวิปฺผาเรเนว อาโลปสฺส มุเข ฐปนํ, อุปริทนฺตานํ มุสลกิจฺจสาธนํ, เหฏฺฐาทนฺตานํ อุทุกฺขลกิจฺจสาธนํ, ชิวฺหาย หตฺถกิจฺจสาธนญฺจ โหติ. อิติ ตํ ตตฺถ อคฺคชิวฺหาย ตนุกเขโฬ มูลชิวฺหาย พหลเขโฬ มกฺเขติ. ตํ เหฏฺฐาทนฺตอุทุกฺขเล ชิวฺหาหตฺถปริวตฺติตํ เขฬุทกเตมิตํ อุปริทนฺตมุสลสญฺจุณฺณิตํ โกจิ กฏจฺฉุนา วา ทพฺพิยา วา อนฺโต ปเวเสนฺโต นาม นตฺถิ; วาโยธาตุยาว ปวิสติ. ปวิฏฺฐํ ปวิฏฺฐํ โกจิ ปลาลสนฺถารํ กตฺวา ธาเรนฺโต นาม นตฺถิ; วาโยธาตุวเสเนว ติฏฺฐติ. ฐิตํ ฐิตํ โกจิ อุทฺธนํ กตฺวา อคฺคึ ชาเลตฺวา ปจนฺโต นาม นตฺถิ; เตโชธาตุยาว ปจฺจติ. ปกฺกํ ปกฺกํ โกจิ ทณฺฑเกน วา ยฏฺฐิยา วา พหิ นีหารโก นาม นตฺถิ; วาโยธาตุเยว นีหรติ. อิติ วาโยธาตุ อติหรติ จ วีติหรติ จ ธาเรติ จ ปริวตฺเตติ จ สญฺจุณฺเณติ จ วิโสเสติ จ นีหรติ จ. ปฐวีธาตุ ธาเรติ จ ปริวตฺเตติ จ สญฺจุณฺเณติ จ วิโสเสติ จ นีหรติ จ. อาโปธาตุ สิเนเหติ จ อลฺลตฺตญฺจ อนุปาเลติ. เตโชธาตุ อนฺโตปวิฏฺฐํ ปริปาเจติ. อากาสธาตุ อญฺชโส โหติ. วิญฺญาณธาตุ ตตฺถ ตตฺถ สมฺมาปโยคมนฺวาย อาภุชตีติ. เอวํ ปจฺจเวกฺขณวเสเนตฺถ 'อสมฺโมหสมฺปชญฺญํ' เวทิตพฺพํ.

อปิจ คมนโต, ปริเยสนโต, ปริโภคโต, อาสยโต, นิธานโต, อปริปกฺกโต, ปริปกฺกโต, ผลโต, นิสฺสนฺทโต, สมฺมกฺขนโตติ เอวํ ทสวิธปฏิกูลภาวปจฺจเวกฺขณโตเปตฺถ 'อสมฺโมหสมฺปชญฺญํ' เวทิตพฺพํ. วิตฺถารกถา ปเนตฺถ วิสุทฺธิมคฺเค อาหารปฏิกูลสญฺญานิทฺเทสโต คเหตพฺพา.

อุจฺจารปสฺสาวกมฺเมติ อุจฺจารสฺส จ ปสฺสาวสฺส จ กรเณ. ตตฺถ ปตฺตกาเล อุจฺจารปสฺสาวํ อกโรนฺตสฺส สกลสรีรโต เสทา มุจฺจนฺติ, อกฺขีนิ ภมนฺติ, จิตฺตํ น เอกคฺคํ โหติ, อญฺเญ จ โรคา อุปฺปชฺชนฺติ; กโรนฺตสฺส ปน สพฺพํ ตํ น โหตีติ อยเมตฺถ อตฺโถ. ตสฺส วเสน 'สาตฺถกสมฺปชญฺญํ' เวทิตพฺพํ.

อฏฺฐาเน อุจฺจารปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส ปน อาปตฺติ โหติ, อยโส วฑฺฒติ, ชีวิตนฺตราโย โหติ; ปติรูเป ฐาเน กโรนฺตสฺส สพฺพํ ตํ น โหตีติ อิทเมตฺถ สปฺปายํ. ตสฺส วเสน 'สปฺปายสมฺปชญฺญํ' กมฺมฏฺฐานาวิชหนวเสเนว จ 'โคจรสมฺปชญฺญํ' เวทิตพฺพํ.

อพฺภนฺตเร อตฺตา นาม โกจิ อุจฺจารปสฺสาวกมฺมํ กโรนฺโต นตฺถิ. จิตฺตกิริยวาโยธาตุวิปฺผาเรเนว ปน อุจฺจารปสฺสาวกมฺมํ โหติ. ยถา ปน ปกฺเก คณฺเฑ คณฺฑเภเทน ปุพฺพโลหิตํ อกามตาย นิกฺขมติ, ยถา จ อติภริตา อุทกภาชนา อุทกํ อกามตาย นิกฺขมติ, เอวํ ปกฺกาสยมุตฺตาสเยสุ สนฺนิจิตา อุจฺจารปสฺสาวา วายุเวคสมุปฺปีฬิตา อกามตายปิ นิกฺขมนฺติ. โส ปนายํ เอวํ นิกฺขมนฺโต อุจฺจารปสฺสาโว เนว ตสฺส ภิกฺขุโน อตฺตโน โหติ น ปรสฺส; เกวลํ ปน สรีรนิสฺสนฺโท โหติ. ยถา กึ? ยถา อุทกตุมฺพโต

បុរាណុទកំ ឆឌ្ឌេន្តស្ស នេវ តំ អត្តនោ ហោតិ ន បរេសំ, កេវលំ បដិជគ្គនមត្តមេវ ហោតិ, ឯវំ បវត្តបច្ចវេក្ខណវសេនេត្ថ ‘អសម្មោហសម្បជញ្ញំ’ វេទិតព្វំ។

គតាទីសុ គតេតិ គមនេ។ ឋិតេតិ ឋានេ។ និសិន្នេតិ និសជ្ជាយ។ សុត្តេតិ សយនេ។ តត្ថ អភិក្កន្តាទីសុ វុត្តនយេនេវ សម្បជានការិតា វេទិតព្វា។

អយំ បនេត្ថ អបរោបិ នយោ – យោ ហិ ភិក្ខុ គច្ឆន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ គច្ឆតិ។ យោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ គច្ឆតិ។ តថា យោ ភិក្ខុ តិដ្ឋន្តោ, និសីទន្តោ, សយន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ សយតិ។ យោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ សយតិ។

ឯត្តកេន បន ន បាកដំ ហោតីតិ ចង្កមេន ទីបយិំសុ។ យោ ហិ ភិក្ខុ ចង្កមំ ឱតរិត្វា ចង្កមនកោដិយំ ឋិតោ បរិគ្គណ្ហាតិ; ‘បាចីនចង្កមនកោដិយំ បវត្តា រូបារូបធម្មា បច្ឆិមចង្កមនកោដិំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, បច្ឆិមចង្កមនកោដិយំ បវត្តាបិ បាចីនចង្កមនកោដិំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ចង្កមនវេមជ្ឈេ បវត្តា ឧភោ កោដិយោ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ចង្កមេ បវត្តា រូបារូបធម្មា ឋានំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ឋានេ បវត្តា និសជ្ជំ, និសជ្ជាយ បវត្តា សយនំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា’តិ ឯវំ បរិគ្គណ្ហន្តោ បរិគ្គណ្ហន្តោយេវ ភវង្គំ ឱតារេតិ; ឧដ្ឋហន្តោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វាវ ឧដ្ឋាតិ – អយំ ភិក្ខុ គតាទីសុ សម្បជានការី នាម ហោតីតិ។

ឯវំ បន សុត្តេ កម្មដ្ឋានំ អវិភូតំ ហោតិ។ កម្មដ្ឋានំ អវិភូតំ ន កាតព្វំ។ តស្មា យោ ភិក្ខុ យាវ សក្កោតិ តាវ ចង្កមិត្វា ឋត្វា និសីទិត្វា សយមានោ ឯវំ បរិគ្គហេត្វា សយតិ – ‘កាយោ អចេតនោ, មញ្ចោ អចេតនោ។ កាយោ ន ជានាតិ – អហំ មញ្ចេ សយិតោតិ។ មញ្ចោបិ ន ជានាតិ – មយិ កាយោ សយិតោតិ។ អចេតនោ កាយោ អចេតនេ មញ្ចេ សយិតោ’តិ។ ឯវំ បរិគ្គណ្ហន្តោ បរិគ្គណ្ហន្តោយេវ ចិត្តំ ភវង្គេ ឱតារេតិ, បពុជ្ឈមានោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វាវ បពុជ្ឈតិ។ អយំ សុត្តេ សម្បជានការី នាម ហោតីតិ។

ជាគរិតេតិ ជាគរណេ។ តត្ថ ‘កិរិយាមយបវត្តស្ស អប្បវត្តិយា សតិ ជាគរិតំ នាម ន ហោតិ; កិរិយាមយបវត្តវឡញ្ជនេ បវត្តន្តេ ជាគរិតំ នាម ហោតី’តិ បរិគ្គណ្ហន្តោ ភិក្ខុ ជាគរិតេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។ អបិច រត្តិន្ទិវំ ឆ កោដ្ឋាសេ កត្វា បញ្ច កោដ្ឋាសេ ជគ្គន្តោបិ ជាគរិតេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។

ភាសិតេតិ កថនេ។ តត្ថ ‘ឧបាទារូបស្ស សទ្ទាយតនស្ស អប្បវត្តេ សតិ ភាសិតំ នាម ន ហោតិ; តស្មិំ បវត្តន្តេ ហោតី’តិ បរិគ្គណ្ហន្តោ ភិក្ខុ ភាសិតេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។ វិមុត្តាយតនសីសេន ធម្មំ ទេសេន្តោបិ ពត្តិំស តិរច្ឆានកថា បហាយ ទសកថាវត្ថុនិស្សិតំ កថំ កថេន្តោបិ ភាសិតេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។

ញុល្លិក្ការេចតិ អកឆេត។ តត្ថ 'ឬបិកាទ្វបស្ស សង្ខាយតតស្ស បចត្តិឃំ សតិ ញុល្លិក្ការេចា តាយ តត្ថិ; អប្បចត្តិឃំ ហោតី'តិ បរិក្កាហកោ ភិក្ខុ ញុល្លិក្ការេច សយ្យោជាតការី តាយ ហោតិ។ អដ្ឋតិសាឃ អារម្ភលោស្វ ជិត្តុរុជិឃំ កមួដ្ឋាត់ កហេត្វា តិសិត្ថោបិ ទុតិយញ្ញាត់ សយាបត្ថោបិ ញុល្លិក្ការេច សយ្យោជាតការីយេច តាយ ហោតិ។

ឯត្ថ ច ឯតោ ឰរិឃាបទោ ក្ខិស្វ ធាតេស្វ អាកតោ។ សោ តេដ្ឋា អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេតិ ឯត្ថ ភិក្ខាចារកាយំ កច្ឆតោ ច អាកច្ឆតោ ច អដ្ឋាតកាយតចយេត ពឆិតោ។ កតោ ជិតោ តិសិត្ថោតិ ឯត្ថ ជិហារេ ទុល្លិកបិកុដ្ឋារិរិឃាបទចយេត ពឆិតោតិ ចេជិតព្វោ។

៧៦៣។ តត្ថ កតយា សតីតិអាទិ សត្ថំ វុត្តាតត្ថយេច។

៧៦៤។ សោជិជិត្តត្តិ ឰមិតា កិំ ឥស្សតិ? ឯតស្ស ភិក្ខុតោ វុបិសតដ្ឋាត់ យោកបធំ សប្បាឃសេតាសតំ ឥស្សតិ។ យស្ស ហិ អត្តត្តេ ឯត្តកា ក្រុលា អត្ថិ, តស្ស អត្ថុដ្ឋជិកោ អរញ្ញាចារសោ។ យស្ស បតេតេ តត្ថិ, តស្ស អតត្ថុដ្ឋជិកោ។ ឯចទ្វបស្ស ហិ អរញ្ញាចារសោ កាឡអយក្កុដអដ្ឋតរដ្ឋឌីបិយិកាឌីត់ អដឌីចាសសឌីសោ ហោតិ។ កស្មា? ឰដ្ឋាឃ ឥត្វា បចិដ្ឋត្វា។ តស្ស ហិ អរញ្ញាចារសមុលកោ កោជិ អត្ថោ តត្ថិ; អរញ្ញាចារសេខ្មច អារញ្ញកោ ច ទុរសតិ; សាសតេ អប្បសាដំ វុប្បាទេតិ។ យស្ស បត អត្តត្តេ ឯត្តកា ក្រុលា អត្ថិ, តស្សេច សោ អត្ថុដ្ឋជិកោ។ សោ ហិ អរញ្ញាចារំ តិស្សាឃ ជិបស្សត់ បដ្ឋបេត្វា អរហត្តំ កណ្ហិត្វា បរិតិព្វាតិ, សកលអរញ្ញាចារំ វុបសោភេតិ, អារញ្ញិកាត់ សីសំ ធោចតិ, សកលសាសតំ បសាទេតិ។ តស្មា សត្វា ឯចទ្វបស្ស ភិក្ខុតោ វុបិសតដ្ឋាត់ យោកបធំ សប្បាឃសេតាសតំ ឥស្សេត្វា សោ ជិជិត្តំ សេតាសតំ ភជតីតិអាឌិយាហ។ តត្ថ ជិជិត្តត្តិ សុញ្ញំ អប្បសទ្ទំ អប្បតិល្លោសំ។ ឯតយេច ហិ អត្ថំ ឥស្សេតុំ តត្ថ អតាកិណ្ណត្តិអាឌិ វុត្តំ។ តត្ថ អតាកិណ្ណត្តិ អសង្កិណ្ណំ អសម្ពាធំ។ តត្ថ យស្ស សេតាសតស្ស សាមត្តា កាវុតម្បិ អឌ្ឍយោជតម្បិ បព្វតកហតំ ចតកហតំ តឌីកហតំ ហោតិ, ត កោជិ អកាលេ វុបសង្កមិតុំ សក្កោតិ – ឥទំ សត្តិកេបិ អតាកិណ្ណំ តាម។ យំ បត អឌ្ឍយោជតិកំ វា យោជតិកំ វា ហោតិ – ឥទំ ទុរតាឃ ឯច អតាកិណ្ណំ តាម ហោតិ។

៧៦៥។ សេតិ ឯត្ថ អាសតិ ច ឯត្ថាតិ សេតាសតំ។ តស្ស បភេទំ ឥស្សេតុំ មញ្ចោ បីឋន្តិអាឌិ វុត្តំ។ តត្ថ មញ្ចោតិ ចត្តារោ មញ្ចា – មសារកោ, ពុន្ទិកាពទ្ធោ, កុឡីរបាទកោ, អាហច្ចបាទកោតិ។ តថា បីឋំ។ ភិសីតិ បញ្ច ភិសិយោ – វុណ្ណាភិសិ, ចោឡអភិសិ, ចាកភិសិ, តិណភិសិ, បណ្ណភិសីតិ។ ពិព្ពោហនត្តិ សីសុបធាត់ វុត្តំ។ តំ ជិត្ថារតោ ជិទត្ថិចតុរង្គុលំ ចដ្ដតិ, ឌីឃតោ មញ្ចជិត្ថារប្បមាណំ។ ជិហារោតិ សមន្តា បរិហារបថំ អន្តោយេច រត្តិដ្ឋាតឌិចាដ្ឋាតាតិ ឥស្សេត្វា កតសេតាសតំ។ អឌ្ឍយោគោតិ សុបណ្ណចង្កគេហំ។ បិសាទោតិ ទ្វេ កណ្ណិកាតិ កហេត្វា កតោ ឌីឃបិសាទោ។ អដ្ដោតិ បដិរាជាឌិបដិពាហតត្ថំ ឥដ្ឋកាហិ កតោ ពហលភិត្តិកោ ចតុបញ្ចភូមិកោ បតិស្សយជិសេសោ។ មាឡន្តិ ភោជតសាលសឌិសោ ឯកកូដសង្គហិតោ ចតុរស្សបិសាទោតិ វុត្តំ លេណត្តិ បព្វតំ ខណិត្វា វា បព្ភារស្ស អប្បហោតកដ្ឋាតេ កុដ្ដំ វុដ្ឋាបេត្វា វា កតសេតាសតំ។ កុហាតិ ភូមិទរិ វា យត្ថ រត្តិន្ទិវំ ឌីបំ លទ្ធុំ ចដ្ដតិ, បព្វតកុហា វា ភូមិកុហា វា។ រុក្ខមូលត្តិ រុក្ខស្ស ហេដ្ឋា បរិក្ខិត្តំ វា អបរិក្ខិត្តំ វា។ ចេឡុក្រុម្ពោតិ ចេឡុកច្ឆោ។ យត្ថ វា បត ភិក្ខុ បដិក្កមន្តីតិ ឥទំ សព្វសង្គាហកវចនំ។ យត្ថ ហិ ភិក្ខុ សន្និបតន្តិ, យំ ចេសំ សន្និបាតារហដ្ឋាត់, សព្វមេតំ សេតាសតំ។

᪓᪕᪘. ᨽᨩᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᩮᨲᩥ. ᩈᨾ᩠ᨽᨩᨲᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᩁᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩏᨸᩮᨲᩥ. ᩈᩮᩅᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᩅᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩈᩮᩅᨲᩥ. ᨶᩥᩈᩮᩅᨲᩦᨲᩥ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨿᨶᩮᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩅᨲᩥ. ᩈᩴᩈᩮᩅᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩈᩮᩅᨲᩥ.

᪓᪕᪙. ᨭᩣᨶᩣᨶᩥ ᨿᩴ ᨲᩴ ᨩᩥᨣᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩔ ᨷᨴᩮᩈᩴ ᨶᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᨲ᩠ᨳᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨲᩣᩅ “ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᨿᨷ᩠ᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ (ᨷᩣᩁᩣ. ᪑᪖) ᩋᩣᨣᨲᩴ. ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᩣᩁᨬ᩠ᨬᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ “ᩋᩣᩁᨬ᩠ᨬᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨵᨶᩩᩈᨲᩥᨠᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨷᩣᨧᩥ. ᪕᪗᪓) ᩋᩣᨣᨲᩴ. ᩅᩥᨶᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨶ ᩏᨽᩮᩣᨷᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨴᩮᩈᨶᩣ ᨶᩣᨾ. ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨴᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᨡᩦᩃᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ; ᩍᨶ᩠ᨴᨡᩦᩃᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

᪓᪖᪐. ᩁᩪᨸᩥᨿᨷᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᨠᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨾᨬ᩠ᨩᩪᩈᩣᨧᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩥᨿᨲ᩠ᨳᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨷᩥᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩥᨿᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩦᨲᨧ᩠ᨨᩣᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩥᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩃᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩈᩣᨻᩣᨵᩮᩈᩩ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩩ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᨲᩣᨿ ᩁᩪᨸᩥᨿᨧ᩠ᨨᩣᨿᩣᨿ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩣᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᨶᩥᩈᩦᨴᨶᩮᨶ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨠᨳᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᨲᩮᨶ ᨴᩥᩁᩥᨿᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩴ; ᨿᩴ ᨶᩥᨲ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨳᩥᨷᩥ ᨶᨴᩦᨠ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨲ᩠ᨳᩥᨷᩥ ᨧᨴᨲ᩠ᨳᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩁᨭ᩠ᨮᨷᨴᩮ ᩈᨴᩥᩈᩣ ᨧᩣᩃᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣ ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨿ ᨧᨲᩩᩁᩉᩴ, ᨿᨳᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩈᨴᩥᩈᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᨲᩥ. ᩏᨴᨠᨷᩩᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᩥ ᨩᩉᩁᩥᨿᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨷᩥᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩦᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩣᩃᩥᨠᩴ ᨽᩔᩣᩁᩮᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩴᩈᩩᨠᩪᩃᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩁᩮᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᩈᨿᨶᩣᩈᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨣᩥᩁᩥᨣᩩᩉᨲ᩠ᨳᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ, ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩅᩤ ᩏᨾ᩠ᨾᨦ᩠ᨣᩈᨴᩥᩈᩴ ᨾᩉᩣᩅᩥᩅᩁᩴ. ᩈᩩᩈᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᪑.᪓᪔) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

᪓᪖᪑. ᩅᨶᨷᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩣᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᨧᩣᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨠᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᨷᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩅᨶᨷᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩪᩁᩣᨶᨾᩮᨲᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩤ ᩁᩪᨸᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᩍᨴᩴ ᨿᩮᨷᩮᩣᨠᩴ ᨠᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᩔ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨷᨴᩥᨷᩣᨴᩥᨿᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩋᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ. ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨧᩦᩅᩁᨠᩩᨭᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩈᨲᩥ. ᨷᩃᩣᩃᨷᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩃᩣᩃᩁᩣᩈᩥ. ᨾᩉᩣᨷᩃᩣᩃᨷᩩᨬ᩠ᨩᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᩃᩣᩃᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨽᩣᩁᩃᩮᨱᩈᨴᩥᩈᩮ ᩋᩣᩃᨿᩮ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᨧ᩠ᨨᨣᩩᨾ᩠ᨻᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨷᩁᩥ ᨷᩃᩣᩃᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨿᨶᩣᩈᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ; ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩮᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩅᨶᨷᨲ᩠ᨳᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ; ᩏᨴᨠᨷᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᩈᨲᨠᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩪᩁᨠᩣᨶᩮᨶ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩮ ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ. ᨶ ᨾᨶᩩᩔᩪᨷᨧᩣᩁᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩈᨶᩅᨷᨶᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᩏᨷᨧᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶ ᨽᩅᨲᩥ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ. ᨴᩩᩁᩣᨽᩥᩈᨾ᩠ᨽᩅᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩃᨴ᩠ᨵᨷᩥᨲᩮᨠᩣᩈᩮᨶᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨿ ᩅᩈᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ.

᪓᪖᪒. ᩋᨷ᩠ᨷᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩦᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᨴ᩠ᨴᩴ.

᪓᪖᪓. ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨴᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩴ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩑᨠᨿᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩏᨽᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨿᨴᩮᩅ ᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨲᨴᩮᩅ ᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩅᩥᨩᨶᩅᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᨩᨶᩔ ᩈᩁᩦᩁᩅᩣᨲᩮᨶ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ. ᩅᩥᨩᨶᩅᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ; ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨩᨶᩅᩣᨴᩮᨶ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨿᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩥᨣ᩠ᨥᩮᩣᩈᩴ, ᨲᨴᩮᩅ ᨩᨶᩅᩣᨲᩮᨶ ᨧ ᨩᨶᩅᩣᨴᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨿᨴᩮᩅ ᨲᩴ

អប្បនិគ្ឃោសំ តថេវ តំ វិជនវាត”ន្តិ វុត្តំ។ មនុស្សរាហសេយ្យកន្តិ មនុស្សានំ រហស្សកិរិយដ្ឋានិយំ។ យស្មា បន តំ ជនសញ្ចាររហិតំ ហោតិ, តេនស្ស និទ្ទេសេ “យថេវ តំ វិជនវាតំ តថេវ តំ មនុស្សរាហសេយ្យក”ន្តិ វុត្តំ។ បដិសល្លានសារុប្បន្តិ វិវេកានុរូបំ។ យស្មា បន តំ និយមេនេវ មនុស្សរាហសេយ្យកំ ហោតិ, តស្មាស្ស និទ្ទេសេ “យថេវ តំ មនុស្សរាហសេយ្យកំ តថេវ តំ បដិសល្លានសារុប្ប”ន្តិ វុត្តំ។

៧៦៤។ អរញ្ញាគតាទិនិទ្ទេសេ អរញ្ញំ វុត្តមេវ។ តថា រុក្ខមូលំ។ អវសេសំ បន សព្ពម្បិ សេនាសនំ សុញ្ញាគារេន សង្គហិតំ។

៧៦៥។ បល្លង្កំ អាភុជិត្វាតិ សមន្តតោ ឩរុពទ្ធាសនំ ពន្ធិត្វា។ ឧជុំ កាយំ បណិធាយាតិ ឧបរិមំ សរីរំ ឧជុំ ឋបេត្វា អដ្ឋារស បិដ្ឋិកណ្ដកេ កោដិយា កោដិំ បដិបាទេត្វា។ ឯវញ្ហិ និសិន្នស្ស ចម្មមំសន្ហារូនិ ន បណមន្តិ។ អថស្ស យា តេសំ បណមនបច្ចយា ខណេ ខណេ វេទនា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តា ន ឧប្បជ្ជន្តិ។ តាសុ ន ឧប្បជ្ជមានាសុ ចិត្តំ ឯកគ្គំ ហោតិ, កម្មដ្ឋានំ ន បរិបតតិ, វុឌ្ឍិំ ផាតិំ ឧបគច្ឆតិ។

៧៦៦។ ឧជុកោ ហោតិ កាយោ ឋិតោ បណិហិតោតិ ឧជុម្បិ ហិ ឧជុមេវត្ថំ សន្ធាយ វុត្តំ។

៧៦៧។ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វាតិ កម្មដ្ឋានាភិមុខំ សតិំ ឋបយិត្វា, មុខសមីបេ វា កត្វាតិ អត្ថោ។ តេនេវ វុត្តំ “អយំ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ សូបដ្ឋិតា នាសិកគ្គេ វា មុខនិមិត្តេ វា”តិ។ មុខនិមិត្តន្តិ ចេត្ថ ឧត្តរោដ្ឋស្ស វេមជ្ឈប្បទេសោ ទដ្ឋព្វោ, យត្ថ នាសិកវាតោ បដិហញ្ញតិ; អថ វា បរីតិ បរិគ្គហដ្ឋោ, មុខន្តិ និយ្យានដ្ឋោ, សតីតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋោ; តេន វុច្ចតិ “បរិមុខំ សតិ”ន្តិ ឯវំ បដិសម្ភិទាយំ (បដិ។ ម។ ១។១៦៤) វុត្តនយេនបេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ តត្រាយំ សង្ខេបោ “បរិគ្គហិតនិយ្យានំ សតិំ កត្វា”តិ។

៧៦៨។ អភិជ្ឈានិទ្ទេសោ ឧត្តានត្ថោយេវ។ អយំ បនេត្ថ សង្ខេបវណ្ណនា – អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយាតិ លុញ្ជនបលុញ្ជនដ្ឋេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា លោកោ។ តស្មា បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ រាគំ បហាយ កាមច្ឆន្ទំ វិក្ខម្ភេត្វាតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។

៧៦៩។ វិគតាភិជ្ឈេនាតិ វិក្ខម្ភនវសេន បហីនត្តា វិគតាភិជ្ឈេន, ន ចក្ខុវិញ្ញាណសទិសេនាតិ អត្ថោ។

៧៧០។ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធេតីតិ អភិជ្ឈាតោ ចិត្តំ បរិសោធេតិ; យថា នំ សា មុញ្ចតិ ចេវ, មុញ្ចិត្វា ច ន បុន គណ្ហាតិ, ឯវំ ករោតីតិ អត្ថោ។ និទ្ទេសបទេសុ បនស្ស អាសេវន្តោ សោធេតិ, ភាវេន្តោ វិសោធេតិ, ពហុលីករោន្តោ បរិសោធេតីតិ ឯវមត្ថោ វេទិតព្វោ។ មោចេតីតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

៧៧១-៧៧២។ ព្យាបាទបទោសំ បហាយាតិអាទីសុបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ព្យាបជ្ជតិ ឥមិនា ចិត្តំ បូតិកុម្មាសាទយោ វិយ បកតិំ ជហតីតិ ព្យាបាទោ។ វិការាបត្តិយា បទុស្សតិ, បរំ វា បទូសេតិ វិនាសេតីតិ បទោសោ។ ឧភយមេតំ កោធស្សេវាធិវចនំ។ តេនេវ វុត្តំ “យោ ព្យាបាទោ សោ បទោសោ; យោ បទោសោ សោ ព្យាបាទោ”តិ។ យស្មា ចេស សព្ពសង្គាហិកវសេន និទ្ទិដ្ឋា, តស្មា

“សព្ពបាលក្ខតហិតាត្ថកាយឿ”តិ អចត្វា “អញ្ញាបត្តខិត្តា”តិ ឲត្តកាយេច ចុត្តំ

៣៣៨ ឆិត់ ចិត្តកោលញ្ញា, យិទ្ធំ ចេតសិកកោលញ្ញា; ឆិតញ្ញា យិទ្ធញ្ញា ឆិតយិទ្ធំ សត្តា ហោត្តីតិ ព្គេយ ឆេ្ចបិ ឆយ្យា តិរោធសត្តតាយ សត្តា ហោត្តីតិ ព្គាធិ សត្ថារេយត្ត ចចតេកចេកា កតោ

៣៣៩ អារេលិកសញ្ញីតិ រត្តិម្បិ ឌិចាបិ ឌិដ្ឋារេលិកសញ្ជាតតសយត្ថាយ ចិកតតិចរណាយ បរិសុទ្ធាយ សញ្ញាយ សយត្តាកេតា

៣៤០ សតោ សម្បជាតោតិ សតិយា ច ញាណេត ច សយត្តាកេតា ព្គាធិ ឧកយំ អារេលិកសញ្ញាយ ឧបការកត្តា ចុត្តំ

៣៤១ ចិកតថិតយិទ្ធតាយ បត អារេលិកសញ្ញាយ តិទ្ទេសបទេសុ ចត្តត្តាតិអាឌីតិ អញ្ញាយញ្ញាចេចចតាតេច ។ តត្វ ចត្តត្តាតិ ចត្តការណា សេសបទេសុបិ ឲសេច តយោ ចត្តត្តាតិ ព្គាធិ បទេត្វ សកកាចបរិច្ឆេទតចសេត ចុត្តំ ចត្តត្តាតិ ព្គាធិ បុត អតាឌីយតកាចធស្សតចសេត យុត្តត្តាតិ ព្គាធិ សត្តតិតោ ចិតិយោចតចសេត បហីតត្តាតិ ព្គាធិ យុត្តស្សាបិ កត្វចិ ធាតាកាចចសេត បដិតិស្សដ្ឋត្តាតិ ព្គាធិ បុទ្ធា អាឌិត្តបុទ្ធាស្ស តិស្សក្កធស្សតចសេត បដិមុច្ចតោ ចា តិស្សដ្ឋត្តា កាចតាឌាលេត អកិក្យជ្ឈ តិស្សដ្ឋត្តាតិ អតេត្វា បហីតបដិតិស្សដ្ឋត្តាតិ យធាចិក្កម្មតចសេតេច បហាត់ ហោតិ, បុតប្បត់ សត្តតិ ត អញ្ញាទុហតិ, តធា បដិតិស្សដ្ឋត្តាតិ អារេលិកា ហោតីតិ សប្បកា ហោតិ តិរាចរណេដ្ឋ ចិចដា តិទុបក្កិលេសេដ្ឋ បរិសុទ្ធា បករស្សរេដ្ឋ បរិយោទាតា

៣៤២ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចន្តិ ឲត្វ ឧទ្ធតាការោ ឧទ្ធច្ចំ, អារម្មណេ អតិទ្ធយតាយ ចត្ថញ្ញាចារោ កុក្កុច្ចំ ព្គាធាបិ “សត្តា ហោត្តី”តិ បុរិយតេយតេច ចចតេកចេកា ចេចឌិតេទ្ធា

៣៤៣ តិណ្ណចិចិកិច្ឆោតិ ចិចិកិច្ឆំ តរិត្វា អតិក្កមិត្វា ឋិតោ តិទ្ទេសេបិស្ស តិណ្ណោតិ ព្គាធិ ចិចិកិច្ឆាយ អតិយុក្កកាចធស្សតចសេត ចុត្តំ ឧត្តិណ្ណោតិ ព្គាធិ តស្សា អតិក្កមធស្សតចសេត តិត្តិណ្ណោតិ ព្គាធិ កាចតាឌាលេត អកិក្យជ្ឈ ឧបទ្ទេច តិណ្ណកាចធស្សតចសេត បារង្គតោតិ តិត្តិចិកិច្ឆាកាចសញ្ញាតំ ចិចិកិច្ឆាបារំ កតោ បារមនុប្បត្តោតិ តមេច បារំ កាចតាត្ថុយោគេត បត្តោតិ ឲចយស្ស បដិបត្តិយា សផលតំ ធស្សេតិ

៣៤៤ អកធំកធីតិ ‘កធមិធំ កធមិធ’ន្តិ ឲចំ បចត្តាយ កធំកធាយ ចិរហិតោ កុសលេសុ ធម្មេសូតិ អតចជ្ជធម្មេសុ ត កង្ខតីតិ ‘ព្គេយ តុ ខោ កុសលំ’តិ កង្ខំ ត ឧប្បាទេតិ ត ចិចិកិច្ឆតីតិ តេ ធម្មេ សភាចតោ ចិតិច្ឆន្តោ ត កិច្ឆតិ, ត កិលយតិ អកធំកធី ហោតីតិ ‘កធំ តុ ខោ ព្គេយ កុសលំ’តិ កធំកធាយ រហិតោ ហោតិ តិក្កធំកធី ចិកតកធំកធោតិ តស្សេច ចេចចតំ ចចតត្វោ បតេត្វ កធំកធាតោ តិក្ខន្តោតិ តិក្កធំកធោ ចិកតា កធំកធា អស្សាតិ ចិកតកធំកធោ

៥៦១. ឧបក្កិលេសេតិ ឧបក្កិលេសភូតេ។ តេ ហិ ចិត្តំ ឧបគន្ត្វា កិលិស្សន្តិ។ តស្មា ឧបក្កិលេសាតិ វុច្ចន្តិ។

៥៦២. បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេតិ យស្មា ឯតេ នីវរណា ឧប្បជ្ជមានា អនុប្បន្នាយ លោកិយលោកុត្តរាយ បញ្ញាយ ឧប្បជ្ជិតុំ ន ទេន្តិ, ឧប្បន្នាបិ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ច វា អភិញ្ញាយោ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា បាតេន្តិ, តស្មា 'បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណា'តិ វុច្ចន្តិ។ 'អនុប្បន្នា ចេវ បញ្ញា ន ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នា ច បញ្ញា និរុជ្ឈតី'តិ ឯត្តកេនាបិ ហិ ឯតេសំយេវ សព្ពាយ វុត្តំ។ សេសមេត្ថ សព្ពំ ហេដ្ឋា តត្ថ តត្ថ បកាសិតត្តា ឧត្តានត្ថមេវ។

៥៦៣. វិវិច្ចេវ កាមេហីតិអាទីសុបិ និទ្ទេសេសុ យំ វត្តព្ពំ សិយា, តំ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១៦០) រូបាវចរនិទ្ទេសេ ឯវំ ច តត្ថ តត្ថ វុត្តមេវ។ កេវលញ្ហិ ទុតិយតតិយចតុត្ថជ្ឈាននិទ្ទេសេសុបិ យថា តានិ ឈានានិ ហេដ្ឋា 'តិវង្គិកំ ឈានំ ហោតិ, ទុវង្គិកំ ឈានំ ហោតី'តិ វុត្តានិ, ឯវំ អវត្វា "អជ្ឈត្តំ សម្បសាទន"ន្តិអាទិនា នយេន បរិយាយេន សម្បសាទាទីហិ សទ្ធិំ តានិ អង្គានិ គហេត្វា "ឈានន្តិ សម្បសាទោ បីតិ សុខំ ចិត្តស្សេកគ្គតា"តិអាទិនា នយេន តំ តំ ឈានំ និទ្ទិដ្ឋន្តិ អយមេត្ថ វិសេសោ។

៥៩៩. ឯវំ តំ អរិយា អាចិក្ខន្តីតិបទនិទ្ទេសេ បន កិញ្ចាបិ 'អាចិក្ខន្តិ ទេសេន្តី'តិអាទីនិ សព្ពានេវ អញ្ញមញ្ញវេវចនានិ, ឯវំ សន្តេបិ 'ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារី'តិអាទិឧទ្ទេសវសេន អាចិក្ខន្តិ, និទ្ទេសវសេន ទេសេន្តិ, បដិនិទ្ទេសវសេន បញ្ញបេន្តិ, តេន តេន បការេន អត្ថំ ឋបេន្តា បដ្ឋបេន្តិ, តស្ស តស្សត្ថស្ស ការណំ ទស្សេន្តា វិវរន្តិ, ព្យញ្ជនវិភាគំ ទស្សេន្តា វិភជន្តិ, និក្កុជ្ជិតភាវំ គម្ភីរភាវញ្ច វិហរិត្វា វា សោតូនំ ញាណស្ស បតិដ្ឋំ ជនយន្តា ឧត្តានីករោន្តិ, សព្ពេហិបិ ឯតេហិ អាការេហិ សោតូនំ អញ្ញាណន្ធការំ វិធមេន្តា បកាសេន្តីតិ ឯវមេត្ថ ទដ្ឋព្ពោ។

សមតិក្កមនិទ្ទេសេបិ តត្ថ តត្ថ តេហិ តេហិ ធម្មេហិ វុដ្ឋិតត្តា អតិក្កន្តោ, ឧបរិភូមិប្បត្តិយា វីតិក្កន្តោ, តថា អបរិហានិភាវេន សមតិក្កន្តោតិ ឯវមេត្ថ ទដ្ឋព្ពោ។

សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា។

១. អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា

៦១២. អភិធម្មភាជនីយេ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ អាគតនយេនេវ តន្តិ ឋបិតា។ តស្មា តត្ថ សព្ពេសម្បិ កុសលវិបាកកិរិយភេទេន និទ្ទិដ្ឋានំ ឈានានំ តត្ថ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ សង្ខេបតោ ចាយំ និទ្ទេសោបិ សព្ពោ តត្ថ វុត្តសទិសោយេវាតិ។

អភិធម្មភាជនីយវណ្ណនា។

១. បញ្ញាបុច្ឆកវណ្ណនា

៤១៥. បញ្ញាបុច្ឆកេ បាឡិអនុសារេនេវ ឋានានិ កុសលាទិភាវោ វេទិតព្វោ. អារម្មណត្តិកេសុ បន តិណ្ណំ ឋានានំ និប្បរិត្តារម្មណត្តា បរិត្តារម្មណាទិភាវោ នវត្តព្វតា វេទិតព្វា. លោកុត្តរា បនេត្ថ មគ្គកាលេ ផលកាលេ ច និយា អប្បមាណារម្មណា. ចតុត្ថំ ឋានំ និយា បរិត្តារម្មណន្តិ ៤ត្ថ កុសលតោ នេវស ចតុត្តញ្ញានានិ សត្តុត្តបិដកចតុត្តំ, ឥទ្ធិបាទចតុត្តំ, ឈានសោតវោការចតុត្តំ, វេទនាបរិយោការចតុត្តំ, បុគ្គលនិទានវោការចតុត្តំ, ឈានចក្កវោការចតុត្តំ, យថាកម្មុបគវោការចតុត្តំ, អនាគតំសវោការចតុត្តំ, អាកាសានញ្ចាយតនាទិចតុត្តំ, លោកុត្តរចតុត្តន្តិ.

តត្ថ សត្តុត្តបិដកចតុត្តំ នវត្តព្វារម្មណមេវ ហោតិ.

ឥទ្ធិបាទចតុត្តំ ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេន្តស្ស អទិស្សមានេន កាយេន បាដិហារិយករណេ កាយារម្មណត្តា បរិត្តារម្មណំ, កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេន្តស្ស ទិស្សមានេន កាយេន បាដិហារិយំ កត្វា ព្រហ្មលោកំ គច្ឆន្តស្ស សមាបត្តិចិត្តារម្មណត្តា មហគ្គតារម្មណំ.

ឈានសោតវោការចតុត្តំ សទ្ទារម្មណត្តា បរិត្តារម្មណំ.

វេទនាបរិយោការចតុត្តំ កាមាវចរចិត្តជាននកាលេ បរិត្តារម្មណំ, រូបាវចរារូបាវចរចិត្តជាននកាលេ មហគ្គតារម្មណំ, លោកុត្តរចិត្តជាននកាលេ អប្បមាណារម្មណំ. វេទនាបរិយោការលាភី បន បុថុជ្ជនោ បុថុជ្ជនស្សេវ ចិត្តំ ជានាតិ, ន អរិយានំ. សោតាបន្នោ សោតាបន្នស្ស ចេវ បុថុជ្ជនស្ស ច; សកទាគាមី សកទាគាមិនោ ចេវ ហេដ្ឋិមានញ្ច ទ្វិន្នំ; អនាគាមី អនាគាមិនោ ចេវ ហេដ្ឋិមានញ្ច តិណ្ណំ; ខីណាសវោ សព្ពេសម្បិ ជានាតិ.

បុព្ពេនិវាសវោការចតុត្តំ កាមាវចរក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ បរិត្តារម្មណំ, រូបាវចរារូបាវចរក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ មហគ្គតារម្មណំ, “អតីតេ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធខីណាសវា មគ្គំ ភាវយិំសុ, ផលំ សច្ឆិករិំសូ”តិ អនុស្សរណកាលេ អប្បមាណារម្មណំ, នាមគោត្តានុស្សរណកាលេ នវត្តព្វារម្មណំ.

ឈានចក្ខុវោការចតុត្តំ វណ្ណារម្មណត្តា បរិត្តារម្មណំ.

យថាកម្មុបគវោការចតុត្តំ កាមាវចរកម្មានុស្សរណកាលេ បរិត្តារម្មណំ, រូបាវចរារូបាវចរកម្មានុស្សរណកាលេ មហគ្គតារម្មណំ.

អនាគតំសវោការចតុត្តំ អនាគតេ កាមាវចរា តិព្ពត្តិជាននកាលេ បរិត្តារម្មណំ, រូបារូបភវេសុ តិព្ពត្តិជាននកាលេ មហគ្គតារម្មណំ,

“ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨹᩃᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, “ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩈᩘᨡᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᩣᨩᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪑᪐᪗) ᨶᨿᩮᨶ ᨶᩣᨾᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨

ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨

ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩥᨽᩣᨣᩴ᪨ ᨲᩦᨱᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨶᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩦᨲᩥ [illegible] ᩅᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩦᨱᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨶᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᩈᩉᨩᩣᨲᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ ᩈᩥᨿᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩣ; ᩅᩦᩁᩥᨿᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨿ ᨧ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨿ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨶᩮᩣ; ᨨᨶ᩠ᨴᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ᨹᩃᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᩅ ᨠᩩᩈᩃᨲᩮᩣ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨠᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨣᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ [illegible] ᩋᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩋᨶᩣᨣᨲᩴᩈᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨸᨲᩦᨲᩥ ᨧ; ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩃᩮ ᨸᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩴ; ᩅᩦᩁᩥᨿᩅᩦᨾᩴᩈᩣᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨸᨲᩥ; ᨨᨶ᩠ᨴᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨿ ᨸᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨹᩃᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣᨸᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩔ ᨬᩣᨱᩔ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

ᨲᩦᨱᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨲᩮᩣ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩮᩅ᪨ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨶᩮ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ; “ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨾᩣ ᨾᩥᩃᩣᨿᩥᩴᩈᩩ, ᨴᩦᨸᩣ ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩥᩴᩈᩩ, ᩏᨴᨠᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩩ, ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ; ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨶᨠᩣᩃᩮ ᨠᩣᨿᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ; ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ “ᨿᨳᩣ ᩍᨾᩔ ᨽᩮᩣᨲᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᩈᩘ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᩣ ᩍᨾᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩋᨾᩩᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᨧᩮᨸᩥ ᩋᩣᨴᩥᩈᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩅ ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪓.᪖᪑) ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨠᨱ᩠ᨯᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᨶᩣᨾᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ

ចណ្ហារម្មណត្តា បច្ចុប្បន្នារម្មណំ។ យថាកម្មុបគញាណំ អតីតកម្មមេវ អារម្មណំ ហោតីតិ អតីតារម្មណំ។ អនាគតំសញាណំ អនាគតក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ អនាគតារម្មណំ, នាមគោត្តានុស្សរណកាលេ នវត្តព្វារម្មណំ។ អាកាសានញ្ចាយតនអាកិញ្ចញ្ញាយតនញាណំ នវត្តព្វារម្មណមេវ។ វិញ្ញាណញ្ចាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនញាណំ អតីតារម្មណមេវ។ លោកុត្តរញាណំ នវត្តព្វារម្មណមេវ។ កិរិយតោបិ ទ្វាទសសុ ញាណេសុ ឯសេវ នយោ។

តីលិយោភាតិ ពហិទ្ធារម្មណាតិ អជ្ឈត្តតោ ពហិទ្ធាភូតំ និមិត្តំ អារព្ភ បវត្តិតោ ពហិទ្ធារម្មណា។

ញាណំ ឈានត្តិ ពុធាបិ កុសលតោ ទសសុ ញាណេសុ សព្វត្ថបាទកញាណំ ពហិទ្ធារម្មណមេវ។

ឥទ្ធិវិធញាណំ កាយវសេន ចិត្តបរិណាមនេបិ ចិត្តវសេន កាយបរិណាមនេបិ អត្តនោ កាយចិត្តារម្មណត្តា អជ្ឈត្តារម្មណំ; "ពហិទ្ធា ហត្ថិម្បិ ទស្សេតី"តិអាទិនា នយេន បវត្តកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ។

ទិព្វសោតញាណំ អត្តនោ កុច្ឆិគតសទ្ទារម្មណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស សទ្ទារម្មណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេនាបិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

ចេតោបរិយញាណំ ពហិទ្ធារម្មណមេវ។

បុព្វេនិវាសញាណំ អត្តនោ ខន្ធានុស្សរណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស ខន្ធានញ្ច នាមគោត្តស្ស ច អនុស្សរណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ។

ទិព្វចក្ខុញាណំ អត្តនោ រូបារម្មណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស រូបារម្មណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេនាបិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

យថាកម្មុបគញាណំ អត្តនោ កម្មជាននកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស កម្មជាននកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេនាបិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

អនាគតំសញាណំ អត្តនោ អនាគតេ និព្វត្តិជាននកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស ខន្ធានុស្សរណកាលេ ចេវ នាមគោត្តានុស្សរណកាលេ ច ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេនាបិ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

អាកាសានញ្ចាយតនចតុត្ថំ ពហិទ្ធារម្មណំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនចតុត្ថំ នវត្តព្វារម្មណំ វិញ្ញាណញ្ចាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចតុត្ថំ អជ្ឈត្តារម្មណំ។

លោកុត្តរចតុត្ថំ ពហិទ្ធារម្មណមេវ។ កិរិយតោបិ ទ្វាទសស្ស ឈានស្ស អយមេវ នយោតិ។

ឥមស្មិំ បន ឈានចតុក្កេ សម្មាសម្ពុទ្ធេន សុត្តន្តភាជនីយេបិ លោកិយលោកុត្តរមិស្សកានេវ ឈានានិ កថិតានិ; អភិធម្មភាជនីយេបិ បញ្ហាបុច្ឆកេបិ។ តយោបិ ហិ ឯតេ តយោ តេភូមកមិស្សកត្តា ឯកបរិច្ឆេទា ឯវ។ ឯវមយំ ឈានចតុក្កោបិ តេបរិច្ឆេទំ នីហរិត្វាន កថេត្វា ទស្សិតោតិ។

សម្មាហចិតោភាគតិយា ចតុក្កនយោ

ឈានចតុក្កនយោ និដ្ឋិតោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧. អប្បមញ្ញាវិភង្គោ

១. សុត្តន្តភាជនីយវណ្ណនា

៦៤២. ឥទានិ តទនន្តរេ អប្បមញ្ញាវិភង្គេ ចត្តារោតិ គណនបរិច្ឆេទោ. អប្បមញ្ញាយោតិ ផរណអប្បមាណវសេន អប្បមញ្ញាយោ. ឯតា ហិ អារម្មណវសេន អប្បមាណេ វា សត្តេ ផរន្តិ, ឯកសត្តម្បិ វា អនវសេសផរណវសេន ផរន្តីតិ ផរណអប្បមាណវសេន អប្បមញ្ញាយោតិ វុច្ចន្តិ. ឥធ ភិក្ខូតិ ឥមស្មិំ សាសនេ ភិក្ខុ. មេត្តាសហគតេនាតិ មេត្តាយ សមន្នាគតេន. ចេតសាតិ ចិត្តេន. ឯកំ ទិសន្តិ ឯកិស្សា ទិសាយ. បឋមបរិគ្គហិតំ សត្តំ ឧបាទាយ ឯកទិសាបរិយាបន្នសត្តផរណវសេន វុត្តំ. ផរិត្វាតិ ផុសិត្វា អារម្មណំ កត្វា. វិហរតីតិ ព្រហ្មវិហារាធិដ្ឋិតំ ឥរិយាបថវិហារំ បវត្តេតិ. តថា ទុតិយន្តិ យថា បុរត្ថិមាទីសុ ទិសាសុ យំ កិញ្ចិ ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ, តថេវ តទនន្តរំ ទុតិយំ តតិយំ ចតុត្ថញ្ចាតិ អត្ថោ.

ឥតិ ឧទ្ធន្តិ ឯតេនេវ នយេន ឧបរិមំ ទិសន្តិ វុត្តំ ហោតិ. អធោ តិរិយន្តិ អធោទិសម្បិ តិរិយំទិសម្បិ ឯវមេវ. ឯត្ថ ច អធោតិ ហេដ្ឋា, តិរិយន្តិ អនុទិសា. ឯវំ សព្ពទិសាសុ អស្សមណ្ឌលេ អស្សមិវ មេត្តាសហគតំ ចិត្តំ សារេតិបិ បច្ចាសារេតិបីតិ ឯត្តាវតា ឯកមេកំ ទិសំ បរិគ្គហេត្វា ឱធិសោ មេត្តាផរណំ ទស្សិតំ. សព្ពធីតិអាទិ បន អនោធិសោ ទស្សនត្ថំ វុត្តំ. តត្ថ សព្ពធីតិ សព្ពត្ថ. សព្ពត្តតាយាតិ សព្ពេសុ ហីនមជ្ឈិមុក្កដ្ឋមិត្តសបត្តមជ្ឈត្តាទិប្បភេទេសុ អត្តតាយ ‘អយំ បរសត្តោ’តិ វិភាគំ អកត្វា អត្តសមតាយាតិ វុត្តំ ហោតិ; អថ វា សព្ពត្តតាយាតិ សព្ពេន ចិត្តភាគេន ឦសកម្បិ ពហិ អវិក្ខិបមានោតិ វុត្តំ ហោតិ. សព្ពាវន្តន្តិ សព្ពសត្តវន្តំ, សព្ពសត្តយុត្តន្តិ អត្ថោ. លោកន្តិ សត្តលោកំ.

វិបុលេនាតិឯវមាទិបរិយាយទស្សនតោ បនេត្ថ បុន “មេត្តាសហគតេនា”តិ វុត្តំ. យស្មា វា ឯត្ថ ឱធិសោ ផរណេ វិយ បុន ‘តថា’សទ្ទោ ‘ឥតិ’សទ្ទោ វា ន វុត្តោ, តស្មា បុន “មេត្តាសហគតេន ចេតសា”តិ វុត្តំ; និគមនវសេន វា ឯតំ វុត្តំ. វិបុលេនាតិ ឯត្ថ ច ផរណវសេន វិបុលតា ទដ្ឋព្ពា. ភូមិវសេន បន តំ មហគ្គតំ, បគុណវសេន អប្បមាណំ, សត្តារម្មណវសេន ច អប្បមាណំ, ព្យាបាទបច្ចត្ថិកប្បហានតោ អវេរំ, ទោមនស្សប្បហានតោ អព្យាបជ្ជំ និទ្ទុក្ខន្តិ វុត្តំ ហោតិ. អយំ តាវ “មេត្តាសហគតេន ចេតសា”តិអាទិនា នយេន ឋបិតាយ មាតិកាយ អត្ថោ.

៦៤៣. ឥទានិ យទេតំ “កថញ្ច, ភិក្ខវេ, មេត្តាសហគតេន ចេតសា”តិអាទិនា នយេន វុត្តំ បទភាជនីយំ, តត្ថ យស្មា ឥទំ កម្មដ្ឋានំ ទោសចរិតស្ស សប្បាយំ, តស្មា យថារូបេ បុគ្គលេ អយំ មេត្តា អប្បិតា បីណេតិ, តំ មេត្តាយ វត្ថុភូតំ បុគ្គលំ តាវ ទស្សេតុំ សេយ្យថាបិ នាម ឯកំ បុគ្គលន្តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ សេយ្យថាបិ នាមាតិ ឱបម្មនិទស្សនំ, យថា ឯកំ បុគ្គលន្តិ អត្ថោ. បិយន្តិ បេមនីយំ. មនាបន្តិ ហទយវុឌ្ឍិករំ. តត្ថ បុព្ពេវ សន្និវាសេន បច្ចុប្បន្នហិតេន វា បិយោ នាម ហោតិ, សីលាទិគុណសមាយោគេន មនាបោ នាម;

ញាតសមាគត្តតាហិ ច បិយតា, បិយវចនអត្ថចរិយតាហិ មនាបតា វេទិតព្វា។ យស្មា ចេត្ថ បិយតាយ ពេមស្ស ញាបិកស្ស បហានំ ហោតិ, តតោ មេត្តា សុខំ ផរតិ, មនាបតាយ វិស្សាសិកតា ន សណ្ឋាតិ, ហិតេនាត្ថប្បញ្ញា បច្ចុបដ្ឋាតិ, តតោ ហិតេនាត្ថប្បានុបាលិតា មេត្តា ន បរិហាយតិ, តស្មា តំ រូបមំ កត្វា ឧត្តំ វុត្តំ – បិយំ មនាបត្តំ មេត្តាវេយ្យាតិ មេត្តាយ ផរេយ្យ; តស្មិំ បុគ្គលេ មេត្តំ ករេយ្យ បវត្តេយ្យាតិ អត្ថោ។ ឧចមេចវត្តោ វត្តតិ យថា បិយំ បុគ្គលំ មេត្តាវេយ្យ, ឯវំ តស្មិំ បុគ្គលេ អប្បនាប្បត្តាយ ចសឹការំ រូបកតាយ មេត្តាយ មជ្ឈត្តចរិវត្តាតេបិ វត្តោ វត្តោ អនុក្កមេន ផរតីតិ អត្ថោ។ មេត្តំ មេត្តាយនាតិអាទីតិ វុត្តត្តានេច។

៤៣៣. ចិជិរំ ចាតិ បថំ តិរិយំ ចាតិ ឧតស្ស អត្ថចិកាចនត្តំ វុត្តំ។

៤៣៥. ផរិត្វាតិ អារម្មណករណវសេន ផុសិត្វា។ អធិមុច្ចិត្វាតិ អធិកភាវេន មុច្ចិត្វា, យថា មុត្តំ សុមុត្តំ ហោតិ សុប្បសារិតំ សុវិត្ថតំ តថា មុច្ចិត្វាតិ អត្ថោ។

៤៣៦. វត្តធីអាទីតិវចនេ យស្មា តីហិបិ ឧតាតិ បនាតិ វត្តវក្កាហិកាតិ, តស្មា នេសំ ឧកតោច អត្ថំ ធម្មេត្វា វត្តោន វត្តត្តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សេត្វា ហេដ្ឋា វុត្តាមេច។

៤៥០. ចិបុលាទីតិវចនេ យស្មា ឃំ អប្បនាប្បត្តំ ហុត្វា អនន្តវត្តផរណវសេន ចិបុលំ, តំ តិយមតោ ភូមិចវសេន មហគ្គតំ ហោតិ។ យញ្ច មហគ្គតំ តំ អប្បមាណគោចរវសេន អប្បមាណំ។ ឃំ អប្បមាណំ តំ បច្ចត្ថិកចិឃាតវសេន អវេរំ។ យញ្ច អវេរំ តំ ចិហតព្យាបជ្ជតាយ អព្យាបជ្ជំ។ តស្មា “ឃំ ចិបុលំ តំ មហគ្គត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អវេរោ អព្យាបជ្ជោតិ ចេត្ថ លិង្គចិបរិយាសេន វុត្តំ។ មនេន ច សទ្ធិំ យោជនា កាតព្វា – ឃំ អប្បមាណំ ចិត្តំ, សោ អវេរោ មនោ; យោ អវេរោ សោ អព្យាបជ្ជោតិ។ អបិចេត្ថ ហេដ្ឋិមំ ហេដ្ឋិមំ បថំ រូបរិមស្ស រូបរិមស្ស, រូបរិមំ ច រូបរិមំ ហេដ្ឋិមស្ស ហេដ្ឋិមស្ស អត្ថោតិបិ វេទិតព្វោ។

៤៥១. វេមយ្យធាបិ នាម ឧកំ បុគ្គលំ ទុក្ខិតំ ទុរូបេតត្តិ ឧស្វេមិ ករុណាយ ផរេយ្យាតិ បុគ្គលំ ទស្សេត្វា វុត្តំ។ ឧចន្ទុបម្ពិត្យាបុគ្គលេ ឥលចការុញ្ញា រូបជ្ជតិ។ តត្ថ ទុក្ខិតន្តិ ទុក្ខេន សមង្គីភាវំ គតំ។ ទុរូបេតត្តិ កាយទុច្ចរិតាទីហិ រូបេតំ។ គតិកុលភោគាទិវសេន ច តមភាវេ ឋិតោ បុគ្គលោ ទុក្ខិតោ, កាយទុច្ចរិតាទីហិ រូបេតត្តា តមបរាយណភាវេ ឋិតោ ទុរូបេតោតិ ឧចមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

៤៤១. ឧកំ បុគ្គលំ បិយំ មនាបត្តំ ឧស្វេមិ មុទិតាយ ផរេយ្យាតិ បុគ្គលំ ទស្សេត្វា វុត្តំ។ តត្ថ គតិកុលភោគាទិវសេន ជោតិភាវេ ឋិតោ បិយោ, កាយសុចរិតាទីហិ រូបេតត្តា ជោតិបរាយណភាវេ ឋិតោ មនាបោតិ វេទិតព្វោ។

៤៧១. នេវ មនាបំ ន អមនាបត្តិ ឧស្វេមិ រូបេក្ខាយ ផរេយ្យាតិ បុគ្គលំ ទស្សេត្វា វុត្តំ។ តត្ថ មិត្តភាវំ អសម្បត្តតាយ នេវ មនាបោ, អមិត្តភាវំ អសម្បត្តតាយ ន អមនាបោតិ វេទិតព្វោ។ សេសមេត្ថ ឃំ វត្តព្វំ សិយា, តំ វត្តំ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ វុត្តមេវ។

ភាចភាចិឆាភយ្បិ ឲរេពស៍ ពយ្ជ្ជាភាភ៌ ចិឃ្ល្ឌយេក្ក ចិត្វា៖ពោ ពឆិពេយចាពិ៍

ឃុត្តត្តភាដភិឃចណ្ហភា៍

៧៍ អកិឆយុភាដភិឃចណ្ហភា

អកិឆយុភាដភិឃំ ក្យឃលពោបិ ចិបិពពោបិ កិរិឃពោបិ ពេហ្ជា ចិត្តុប្បាឥពពល្អ ភាខិពភេឃេភច ភាខិពំ៍ អពេ្ទាបិឃ្ស ពត្វ ចុត្តភេឃេភច ពេចដិពេទ្ឋា៍

៩៍ បញ្ញាបុច្ឆពចណ្ហភា

បញ្ញាបុច្ឆពេ បិញ្ញុអត្យឃា៖៖ភច ពេយត្តាភឹភ៌ ក្យឃលិខិភាពចា ពេចដិពេទ្ឋា៍ អា៖យុលត្តិពេឃ្យ បភ ឃទ្ឋាបិ ពីឃ្យ ពិពេឃ្យ ភចពទ្ឋា៖យុលា ឲច៍ អញ្ញត្តា៖យុលត្តិពេ ពហិឌ្លា៖យុលាពិ៍ ព្លយឃ្ហិ បភ អប្បយញ្ញាចិភេក្ក ឃយុាឃព្យល្អភ ឃុត្តត្តភាដភិឃេយបិ លោកិឃា ឲច អប្បយញ្ញា៖ឃា ពឆិពា, អកិឆយុភាដភិឃេយបិ បញ្ញាបុច្ឆពេបិ៍ ពេឃាបិ ហិ ឲពេ ភឃា លោកិឃត្តា ឲពបរិពេច្ឆា ឲច៍ ឲចយំ អប្បយញ្ញាចិភេក្កាបិ ពេបរិចេដ៏ ភិហរិត្វាច ភាពេដត្វា ដឃ្សិពោពិ៍

ឃយុាហចិពេភាឥភិឃា ចិភក្កុពចាឃ

អប្បយញ្ញាចិភក្កចណ្ហភា ភិដ្ឋិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪓. ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩴ

᪑. ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨾᩣᨲᩥᨠᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪙᪈᪕. ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩮ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨠᩣᩃᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩤ. ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨷᨴᨽᩣᨩᨶᩴ; ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

᪙᪈᪖. ᨷᨴᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩮ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩣᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩴ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩴ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᨬ᩠ᨧ.

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨱ᩠ᨯᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᨷᩣᩊᩥᨸᩥᩃᩣᨲᩥ ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ, ᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩮᩣ, ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ, ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨷᨴᩮ ᨷᩣᩊᩥᨸᩥᩃᩣᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨾᩪᩃᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ‘ᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ’ ᨷᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩣ ᩅᩥᨿ.

‘ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ’ ᨷᩣᩊᩥᨸᩥᩃᩣᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨧᩣ. ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨧᩣ. ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ.

'ເວທນາເຕາ' ປິໄທາຕິປິເຕາ ຣູກຸ່ລະເວທະເນາ ອຊິຕ໌ກາເນາຕ໌ ຕິເວທະຕ໌ ຕຊີຖຫຸຈູ່ດູ່ດັສຸ່ງ ອຊິຕ໌ ອາຊີພເຕາ ສຸໄລເວທະຕ໌ ເຫາຕິ, ກີຕາການ ຣູກຸ່ລະເວທະຕ໌, ຍຊູ່ກູ່ສຸ່ງ ຫຸຕ໌ວາ ກໄທຸ່ຕາ ອຣູກຸ່ລະສຸໄລເວທະຕ໌ ຍິຖຸ່າດາເຣາ ສຸໄລເວທະເນາ ດາ ອຣູກຸ່ລະສຸໄລເວທະເນາ ດາ ຍຸສາດາເຕາ ອຊິຕ໌ກາເນາຕ໌ ຍິພ ຕິເວທະເນາ ສຸຣາປິຕ໌ ສຸໄລຍຊູ່ກູ່ເວທະຕ໌

'ຍູລເຕາ' ປິໄທາຕິປິເຕາ ເຂາສເຍາຫຍຸເລິ ອຊິຕ໌ກາເນາຕ໌ ກິຊີຕ໌ການ ເລິກເຍາຫຍຸລ໌, ກິຊີຕ໌ການ ເຂາສເຍາຫຍຸລ໌ ຍິຖຸ່າດາເຣາ ເລິກເຍາຫຍຸເລິ ຍຸສາດາເຕາ ກິຊີຕ໌ການ ເລິກເຍາຫຍຸເລິ, ກິຊີຕ໌ການ ເຂາສເຍາຫຍຸເລິ ສຸຣາປິຕ໌ ເລິກເຍາຫຍຸລ໌

'ກຍູເຕາ' ຍຸສາດາເຕາ ເວທຸ່ ດຊີກຍູ່ ເສສາ ກາພກຍູເຍດ

'ສາດຊູ່ເຕາ' ປິໄທາຕິປິເຕາ ອຕຸ່ ອປຸປສາດເຂູ່າ, ອຕຸ່ ຍຫາສາດເຂູ່າ ຕທາ ອຊິຕ໌ກາເນາກາຊີຕ໌ ເຕາສໍ ກາກາກເຣາ ເຫຕຸ່ ຄສຸ່ຕເຍດ

ອຍໍ ປຕ ອປເຣາ ກເຍາ – ຄູກຸ່ກິປິລູ່ກສຸ່ງ ຫິ ດເຂາ ອປຸປສາດເຂູ່າ, ຕເຕາ ຍຫກຸ່ຕຣສຸ່ງ ຍຫາສາດເຂູ່າ; ເສາປິ ອປຸປສາດເຂູ່າ, ຕເຕາ ຍຫກຸ່ຕຣາພ ສກຸຫິກາພ ຍຫາສາດເຂູ່າ; ຕເຕາ ເກາຂາພ, ຕເຕາ ສສກສຸ່ງ, ຕເຕາ ຍິກສຸ່ງ, ຕເຕາ ກດພສຸ່ງ, ຕເຕາ ອສຸ່ງສຸ່ງ, ຕເຕາ ຫຕຸ່ສຸ່ງ ດເຂາ ຍຫາສາດເຂູ່າ, ຕເຕາປິ ຣູສຸ່ລຍຄຸສຸ່ງສຸ່ງ , ຕເຕາ ເກາຣຸປສີລກຍຄຸສຸ່ງສຸ່ງ, ຕເຕາ ສຣໄທກຕສຸ່ງ, ຕເຕາ ປຊູ່ສິກຸ່ລປຊີກສຸ່ງ, ຕເຕາ ສາຍເໄທຣສຸ່ງ, ຕເຕາ ປຸຂຸຊູ່ຄກີກຸ່ລເຄາ , ຕເຕາ ເສາຕາປຄຸ່ສຸ່ງ, ຕເຕາ ສກຂາກາຍິສຸ່ງ, ຕເຕາ ອຄາກາຍິສຸ່ງ, ຕເຕາ ຫີໄທາສດສຸ່ງ ດເຂາ ອຕິຍຫາສາດເຂູ່າເພດ

ອຊິຕ໌ກາເນາຕ໌ ຣູສຸ່ລສຸ່ງ ສຄຸ່ເກ ອປຸປສາດຊູ່, ຕເຕາ ເກາຣຸປສີລກສຸ່ງ ສຄຸ່ເກ ຍຫາສາດຊູ່; ຕເຕາ ສຣໄທກຕສຸ່ງ, ຕເຕາ ປຊູ່ສິກຸ່ລປຊີກສຸ່ງ, ຕເຕາ ສາຍເໄທຣສຸ່ງ, ຕເຕາ ປຸຂຸຊູ່ຄກີກຸ່ລເຄາ, ຕເຕາ ເສາຕາປຄຸ່ສຸ່ງ, ຕເຕາ ສກຂາກາຍິສຸ່ງ, ຕເຕາ ອຄາກາຍິສຸ່ງ ສຄຸ່ເກ ຍຫາສາດຊູ່, ຕເຕາ ຫີໄທາສດສຸ່ງ ສຄຸ່ເກ ອຕິຍຫາສາດຊູ່ເພດ

ຍິຖຸ່າດາເຣາ ຣູສຸ່ລິພ ຄຕຸ່ພາ ຊີຕິກຸ່ເຍ ອປຸປສາດເຂູ່າ, ຕເຕາ ເກາຣຸປສີລກາພ ຍຫາສາດເຂູ່າ; ຕເຕາ ສຣໄທກຕາພ, ປຊູ່ສິກຸ່ລປຊີກາພ, ສາຍເໄທຣິພາ, ປຸຂຸຊູ່ຄກີກຸ່ລຄິພາ, ເສາຕາປຄຸ່າພ, ສກຂາກາຍິຄິພາ, ຕເຕາ ອຄາກາຍິຄິພາ ຊີຕິກຸ່ເຍ ຍຫາສາດເຂູ່າ, ຫີໄທາສດາພ ປຕ ກີກຸ່ລຄິພາ ໂອກຄຸ່ຍຫາສາດເຂູ່າດ

ຍຸສາດາເຕາ ກາກຫິກຍຕຸ່ສຸ່ງ ອຕຸ່າພ ຍຸສາກດເຄ ອປຸປສາດເຂູ່າ, ຕເຕາ ອຊູ່ຍາສກສຸ່ງ, ຍາສກສຸ່ງ, ປຊູ່ຍາສກສຸ່ງ, ອຊູ່ກຫາປໄທສຸ່ງ, ກຫາປໄທສຸ່ງ, ຕເຕາ ອຄຸ່ລູ່ຄິພກຊູ່ສຸ່ງ ອຕຸ່າພ ຍຸສາກດເຄ ຍຫາສາດເຂູ່າ, ຍຸສາ ກເດຕຸ່າ ປຕ ສຊູ່ ກີຄຸ່ຄຸ່ສຸ່ງ ໂອກຄຸ່ຍຫາສາດເຂູ່າດ

สุราปานํ ปสตมตฺตสฺส ปีเต อปฺปสาวชฺชํ, อญฺชลิมตฺตสฺส ปีเต มหาสาวชฺชํ; กายจาลนสมตฺถํ ปน พหุํ ปิวิตฺวา คามฆาตนิคมฆาตกมฺมํ กเรานฺตสฺส เอกนฺตมหาสาวชฺชเมว.

ปาณาติปาตญฺหิ ปตฺวา ขีณาสวสฺส วเธา มหาสาวเชฺชา; อทินฺนาทานํ ปตฺวา ขีณาสวสนฺตกสฺส หรณํ, มิจฺฉาจารํ ปตฺวา ขีณาสวาย ภิกฺขุนิยา วีติกฺกมนํ, มุสาวาทํ ปตฺวา มุสาวาเทน สงฺฆเภเทา, สุราปานํ ปตฺวา กายจาลนสมตฺถํ พหุํ ปิวิตฺวา คามนิคมฆาตํ มหาสาวชฺชํ. สเพฺพหิปิ ปเนเตหิ มุสาวาเทน สงฺฆเภทเมว มหาสาวชฺชํ. ตญฺหิ กปฺปํ นิรเย ปจนสมตฺถํ มหากิพฺพิสํ.

'ปเยาเคา'ติ ปาณาติปาเต สาหตฺถิเกาปิ เหาติ อาณตฺติเกาปิ. ตถา อทินฺนาทาเน. มิจฺฉาจารมุสาวาทสุราปานานิ สาหตฺถิกาเนวาติ.

เอวเมตฺถ ปาณาติปาตาทีนํ ธมฺมาทิเภเทน วินิจฺฉยํ ญตฺวา ปาณาติปาตา เวรมณีติอาทีนมฺปิ ธมฺมเตา, เกาฏฺฐาสเตา, อารมฺมณเตา, เวทนาเตา, มูลเตา, กมฺมเตา, ผลเตา, สมาทานเตา, ปเยาคเตา จ วินิจฺฉเยา เวทิตเพฺพา.

ตตฺถ 'ธมฺมเตา'ติ ปริยายสีลวเสน ปฏิปาฏิยา ปญฺจ เจตนาธมฺมาว. 'เกาฏฺฐาสเตา'ติ ปญฺจปิ กมฺมปถา เอว. 'อารมฺมณเตา'ติ ปาณาติปาตา เวรมณี ปรสฺส ชีวิตินฺทฺริยํ อารมฺมณํ กตฺวา อตฺตเนา เวรเจตนาย วิรมติ. อิตราสุปิ เอเสว นเยา. สพฺพาปิ หิ เอตา วีติกฺกมิตพฺพวตฺถุํ อารมฺมณํ กตฺวา เวรเจตนาหิเยว วิรมนฺติ. 'เวทนาเตา'ติ สพฺพาปิ สุขเวทนา วา เหานฺติ มชฺฌตฺตเวทนา วา. 'มูลเตา'ติ ญาณสมฺปยุตฺตจิเตฺตน วิรมนฺตสฺส อเลาภอเทาสอเมาหมูลา เหานฺติ, ญาณวิปฺปยุตฺตจิเตฺตน วิรมนฺตสฺส อเลาภอเทาสมูลา เหานฺติ. 'กมฺมเตา'ติ มุสาวาทา เวรมณีเยเวตฺถ วจีกมฺมํ; เสสา กายกมฺมํ. 'ผลเตา'ติ คหฏฺฐา ยํ ยํ วีติกฺกมนฺติ, ตํ ตเทว ภินฺนํ เหาติ ภิชฺชติ, อเวเสสํ น ภิชฺชติ. กสฺมา? คหฏฺฐา หิ อนิยตสีลา เหานฺติ, ยํ ยํ สเกฺกานฺติ ตํ ตเทว เคาเปนฺติ. สามเณรานํ ปน เอกสฺมึ วีติกฺกมเนฺต สพฺพานิ ภิชฺชนฺติ. น เกวลญฺจ เอตานิ, เสสสีลานิปิ ภิชฺชนฺติเยว. เตสํ ปน วีติกฺกเมา ทณฺฑกมฺมวตฺถุเกา. 'ปุน เอวรูปํ น กริสฺสามี'ติ ทณฺฑกเมฺม กเต สีลํ ปริปุณฺณํ เหาติ. 'สมาทานเตา'ติ สยเมว 'ปญฺจ สีลานิ อธิฏฺฐหามี'ติ อธิฏฺฐหเนฺตนปิ, ปาฏิเยกฺกํ ปาฏิเยกฺกํ สมาทิยเนฺตนปิ สมาทินฺนานิ เหานฺติ. อญฺญสฺส สนฺติเก นิสีทิตฺวา 'ปญฺจ สีลานิ สมาทิยามี'ติ สมาทิยเนฺตนปิ, ปาฏิเยกฺกํ ปาฏิเยกฺกํ สมาทิยเนฺตนปิ สมาทินฺนาเนว เหานฺติ. 'ปเยาคเตา' สพฺพานิปิ สาหตฺถิกปเยาคาเนวาติ เวทิตพฺพานิ.

๒๑๗. อิทานิ ยานํ สิกฺขานํ เกาฏฺฐาสภาเวน อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ วุตฺตานิ, ตานิ ทเสฺสตุํ กตเม ธมฺมา สิกฺขาติ อยํ สิกฺขาวาเรา อารเทฺธา. ตตฺถ ยสฺมา สเพฺพาปิ จตุภูมกกุสลา ธมฺมา สิกฺขิตพฺพภาวเตา สิกฺขา, ตสฺมา เต ทเสฺสตุํ ยสฺมึ สมเย กามาวจรนฺติอาทิ วุตฺตํ. ตตฺถ เหฏฺฐา จิตฺตุปฺปาทกเณฺฑ (ธ. ส. ๑) วุตฺตนเยเนว ปทตฺถํ วิตฺถาเรตฺวา อเตฺถา เวทิตเพฺพา. อิธ ปน มูลมตฺตเมว ทสฺสิตนฺติ.

អភិឆយុភាឌតឹឃចណ្ណភា៉

១៉ បញ្ញាបុន្នកចណ្ណភា

លិ០ɜ៉ បញ្ញាបុន្នេក បិញ្ញូអត្យាេេតេច និក្លាបកាត៌ ក្យលិ៍កាេចា េចដិតេត្ថា៉ អារយុណត្តិេកស្ន បត ឃាតិ និក្លាបកាតិ ៩ត្ត

នត្តារយុណាតឹតិ ចុត្តាតិ, តាតិ ឃស្មា នេត្តាតិ នដ្ហ កេត នដ្ហាេេឃច អារយុណ៌ា កេទាត្តិ, ឃស្មា ច នត្ថាតិបិ ៩តាតិ

នយ្យត្តចិរតិចេនេតច តិដ្ឋិាតិ, តស្មា “បរិត្តារយុណា”តិ ច “បដ្ឋប្បត្តារយុណា”តិ ច ចុត្តិ៉ ឃេតា បត ចិរយតិ តស្ស ចត្ទុេតា

អដ្ឋត្តពាហិដ្ឋត្តា នេត្ថានយ្បិ ពាហិដ្ឋារយុណតា េចដិតត្ថាតិ៉

ត្ថយស្មិ បត និក្លាបកចិកេក្ក នយ្យានយ្បុេឌ្ឍ អភិឆយុភាឌតឹេឃបិ បញ្ញាបុន្នេកបិ េលិកិឃាេតច និក្លាបកាតិ កដិតាតិ៉ ដ្ឋេកាបិ ហិ ៩េត

តឃា េលិកិឃត្តា ៩កបរិេន្ថកា ៩ច៉ ៩ចយំ និក្លាបកចិកេក្កា េឆ្លបរិចដ៉ តឹហរិត្តាច កាេដត្តា កស្សិេតាតិ៉

នេយ្យាហចិេភាកតិឃា ចិកក្កដ្ឋកចាឃ

និក្លាបកចិកក្កចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪕᪨ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ

᪑᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨽᩣᨩᨶᩦᨿᩴ

᪑᪨ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩤᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪗᪑᪘᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨧᨲᩔᩮᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨲᩥ ᨸᨽᩮᨴᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᨸᨽᩮᨴᩣ, ᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᨸᨽᩮᨴᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨲᩥ "ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ"ᨲᩥ ᨸᨽᩮᨴᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨬᩣᨱᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ; ᩋᨲ᩠ᨳᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩔ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨸᨴᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩔ ᩉᩥ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩔ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᩃᩣᨸᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨸᨭᩥᨽᩣᨶᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩔ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨶᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨶᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨹᩃᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᩋᩁᨱᩦᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩅᩥᨴᩉᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨸᩣᨸᩮᨲᩥ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨽᩣᩈᩥᨲᩴ , ᨠᩩᩈᩃᩴ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ᪨

ᨲᨲᩕ ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᩃᩣᨸᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨿᩣ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩔᩣ ᩋᨽᩥᩃᩣᨸᩮ ᨲᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᩃᩣᨸᩮ ᨸᨽᩮᨴᨣᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ᪨ ᩑᩅᨾᨿᩴ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ, ᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨶ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩥ "ᨹᩔᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ "ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, "ᨹᩔᩣ"ᨲᩥ ᩅᩣ "ᨹᩔ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ "ᩋᨿᩴ ᨶ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᨶᩮᩈ ᨶᩣᨾᩣᨡ᩠ᨿᩣᨲᩮᩣᨸᩈᨣ᩠ᨣᨶᩥᨸᩣᨲᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨿᨴᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨶ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᨴᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨩᩣᨶᩥᩔᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨸᨶ ᨶᨿᩥᨴᩴ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨠᨳᩥᨲᩴ –

ពិស្សេត្តក្តូសោ កិរ ទៅឆិយល្លេ ស្ទុចល្លហលិកំ កេហត្វា អដ្ឋានសស្ស កាយាស្ស 'កាតរកាយាយ កេឆយិ'តិ បចារេសិ៍ ចំ បត ទោត អត្តនោ ស្តក្កេហ ឆត្វា បចារិចំ, ត បដិសម្ភិទាយ ឆិទោត៍ សោ ហិ យហាបញ្ញាតាយ ចំ ចំ កាយំ កឆាបេត្វា កឆាបេត្វា ស្តក្កហិតោតា ស្តក្កេហ ឆត្វា ឲចំ បចារេសិ៍

កាយំ តាយ សត្តា ស្តក្កហត្ថិតិ ចត្វា ច បតេត្វ ច្ចាឆំ កឆិចំ៍ យាតាបិតរោ ហិ ឌហកាលេ ក្យារសោ យស្តេ ចា បឹរេឆ ចា តិបដ្ឋារបត្វា ចំ ចំ កេឆយាតា តាតិ តាតិ កិច្ចាតិ កេរាត្តិ៍ ឌារកា ទោឆំ ចំ ចំ កាយំ ចចត្វារបត្តិ – ច្ចាយិតា ច្ចាឆំ ចុត្តិ, ច្ចាយិតា ច្ចាឆំ ចុត្តត្តិ៍ កេច្ចត្ត កេច្ចត្ត កាលេ សត្តាយ្បិ កាយំ ឌាតត្តិ៍ យាតា ឆយិត្បព្រា, បិតា អត្ថកោ៍ ទោឆំ ឌាទោតា ឌារកោ សទេច យាត្យកេឆ បឆយំ ស្ទុលាតិ, ឆយិត្បអកាយំ កាសិស្សតិ; សទេច បិត្យកេឆ បឆយំ ស្ទុលាតិ, អត្ថកកាយំ កាសិស្សតិ៍ ស្តកិត្តយ្បិ បត កេឆ អស្សុលាទេត្តា យាកេឆកាយំ កាសិស្សតិ៍

ឃោយបិ អកាយសោ យហារត្តោ តិត្ថាត្វោ, តត្ថ អនត្តោ កេឆទត្តា តាយ តត្វិ, សោបិ អត្តនោ ឆយុតាយ ចចត សយដ្ឋារបត្តា យាកេឆកាយមេច កាសិស្សតិ៍ តិរយេ, តិរច្ឆានយោតិយំ, បេត្តិចិសយេ, យត្យស្សលោកេ, ទេចលោកេតិ សត្តត្វ យាកេឆកាយាច ស្តុស្សត្តា៍ តត្វ សេយសា ឆ្វដ្ឋកិរាតអត្ថកយោតកេឆយិត្បអកាយាឌិកា អដ្ឋានស កាយា បរិចត្តត្តិ ៍ អឃលេយចកា ឃចាក្សុច្រាហុចោហារអរិឃលេចាហារសត្ថាតា យាកេឆកាយា ត បរិចត្តតិ៍ សប្វុសត្យទ្ទេបិ ទោបិដកំ ត្យុទ្ធចចតំ តត្តិ អារទោរបត្តោ យាកេឆកាយាយ ឲច អារទោរបសិ៍ កស្មា? ឲចត្យិអត្វ អាហរិត្វំ ស្ទុចំ ទោហតិ៍ យាកេឆកាយាយ ហិ តត្តិ អារុទ្យហស្ស ត្យុទ្ធចចតស្ស បដិសម្ភិទាប្បត្តាតំ សោតបចាយតយេច បបទ្ទោ; សោទោ បត សត្ថដ្ឋិតយត្តេឃេច តឃសទោត តឃសហស្សេត អនត្វោ ស្តុបដ្ឋាតិ៍ អត្ថាយ បត កាយាយ តត្តិ អារុទ្យហំ ទេបិទេចត្វា ទេបិទេចត្វា ស្តក្កេហតត្ថា ទោហតិ៍ ឌាហ្យិ ស្តក្កេហត្វា បត បុច្ចុត្ថតស្ស បដិសម្ភិទាប្បត្តិ តាយ តត្វិ៍ អរិយសាចទោ ទោ បដិសម្ភិទាប្បទោតា តាយ តត្វិ៍

ឌាទោលាស្ស ឌាលាត្តិ សត្តត្វកេឌាលំ អារទ្បលំ កត្វា ឌាលំ បច្ចទេក្ខត្តស្ស បតេតកតំ ឌាលំ បដិកាតបដិសម្ភិទាតិ៍ ច្ចាយា បត ចតរេស្សាបិ បដិសម្ភិទា ទ្ធិស្ស ឆាតេតស្ស បតេឆំ កេច្ចត្តិ, បច្ចុហិ កាទោលហិ ចិសឌា ទោហត្តិតិ ទេចិតត្តោ៍ កតេយស្ស ទ្ធិស្ស? សេក្ខក្ខុយិឃច្ចោ អសេក្ខក្ខុយិឃច្ចោ៍ តត្វ សារិបុត្តត្វេរស្ស យហាយោក្កល្លាតត្វេរស្ស យហាកស្សបត្វេរស្ស យហាកច្ចាឃតត្វេរស្ស យហាកោដ្ឋិតត្វេរស្សាតិ អឹតិឃាបិ យហារេឆរាតំ បដិសម្ភិទា អសេក្ខក្ខុយិឃំ បតេឆំ កតា៍ អាតត្ថត្វេរស្ស ចិត្តស្ស កហបតិទោ ឆម្មិកស្ស ស្តុបិសកស្ស ស្តុបិលិស្ស កហបតិទោ ក្យុត្តត្តរាយ ស្តុបិសិកាឃាតិ ឲចយាឌិតំ បដិសម្ភិទា សេក្ខក្ខុយិឃំ បតេឆំ កតាតិ ច្ចាយាស្ស ទ្ធិស្ស ក្ខុយឹស្ស បតេឆំ កេច្ចត្តិ៍

កតេយហិ បច្ចុហិ កាទោលហិ បដិសម្ភិទា ចិសឌា ទោហត្តិតិ? អធិកេយត, បរិឃត្តិយា, សចេតត, បរិបុច្ឆាយ, បុត្តយោកេតាតិ៍ តត្វ 'អធិកេយា' តាយ អរហត្តំ៍ តត្យិបត្តស្ស បដិសម្ភិទា ចិសឌា ទោហត្តិ៍ 'បរិឃត្តិ' តាយ ត្យុទ្ធចចតំ៍ តត្យិស្តក្កហត្តស្ស បដិសម្ភិទា ចិសឌា ទោហត្តិ៍ 'សចត' តាយ ឆយ្យុស្សចតំ៍ សក្កច្ចត្យិឆយ្យំ ស្ទុលាត្តស្ស បដិសម្ភិទា ចិសឌា ទោហត្តិ៍ 'បរិបុច្ឆា' តាយ អដ្ឋកថា៍ ស្តក្កហិតបាឡិយា ច្ចាឃា អត្វំ កេឆត្តស្ស ហិ បដិសម្ភិទា ចិសឌា ទោហត្តិ៍ 'បុត្តយោកោ' តាយ បុត្តយោកាចចរតា, អតីតកទេច ហរលាបច្ចាហរលាតយេត

បទិក្កហិតកាលូ្ឌាគតា; បុត្តនេយាកាចនេស្ស ហិ បដិ សម្ភិទា ចិរនា ទោហាត្តិ ៈ តត្ថ អនេហត្តប្បត្តិយា បុគ្គត្ថុក្ខុប្តិកបុត្តស្ស តិស្សទេត្ថនេស្ស បដិ សម្ភិទា ចិរនា អទេហស៊ុ ៈ នោ កិរ តល្អបល្លិឌីរប ញុទ្ធចនត់ ភ្លេកុល្លិក្ខា បនតិរ៉ កន្តុ នោយាគតកាលូនក្លិតនេត្ថនេស្ស សត្តិកេ ញុទ្ធចនត់

ភ្លេកុល្លិក្ខា អាកឌ្ឍនេត្វា តាដ៍ អកិទ្រហតតិនេត្ថ ឲ្យកសុិ បនេដ ភ្លេប្បុត្តុកនេ្ថា នោយាឌតបតយក្កុ តិចតិត្វា អាចនិយស្ស សត្តិក៍ កឌ្ឍនេត្វា អត្ថនាយរក្កុ

ឲ្យកស្ស ញុទ្ធុប្តិកស្ស បញ្ញោកនេឆសិ ៈ នោ បសីឌិត្វា សតសហស្សុក្ឈុត្តិក៍ កម្ពល៍ អដាសិ ៈ នោបិ ត៍ អាហរិត្វា អាចនិយស្ស អដាសិ ៈ នេឆនេរា

ចាសិយា ពោនេដ្ឋត្វា គិរីជតដ្ឋានេត បទិកល្លំ កានេរសិ ៈ កិយត្ថុយាតិ? បន្តិយាយ ឌតតាយ អត្តុកហត្ថុយាតិ ៈ ឲ្យចំ កិនេស្ស អទេហាសិ –

“អយ្យាកំ កតយក្កុ អាចនេដ្ឋត្វា អគាកតេ សព្រោហុចារិនោ បដិ បត្តិំ ប្តុនេតន្តិ យញ្ញាស្សន្តិ”តិ ៈ តិស្សទេត្ថនោបិ អាចនិយស្ស សត្តិកេ កច្ចិ ល៊ិត្តិត្វា

ឌត្តទោលាបដ្ឋេត ឌ្ឋុរស្យានេចតិយក្កល៍ សយ្ឌ្ឍតនេចលិយ ចាលិកចិហាទិ បត្វា សយូឌ្ឍិ ៈ តស្ស សយូឌ្ឍិតដ្ឋាត់ ជិត្វា ‘ញុជំ ចិតរាកស្ស កិក្កុនោ

សយូដ្ឋដ្ឋានេ’ត្តិ នេឆស្ស ចិយំសតត្វាយ បញ្ញាបុទ្ធិស៊ុ ៈ នេឆនេរា បដិ សម្ភិទាប្បុត្តតាយ បុទ្ធិតបុទ្ធិនេត បនេញាកនេឆសិតិ ៈ

បនិយត្តិយា បត តិស្សឌត្តនេត្ថនេស្ស នេចច គាកនេសតនេត្ថនេស្ស ច បដិ សម្ភិទា ចិរនា អទេហស៊ុ ៈ សក្កក្តុឆយូសចនេគត ប៊ុឆយូសាយលោនេស្ស

បដិ សម្ភិទា ចិរនា អទេហស៊ុ ៈ នោ កិរ តលដ្ឋុនេចាសី ឆយូឌិត្តនេត្ថនេស្ស កាកិតនេយ្យោ ល៊ុនេក្កុនោយច អនេហត្តិ បនេត្វា យាតុលនេត្ថនេស្ស

ឆយូចិតិន្ថយដ្ឋានេ តិសីឌិត្វា ប៊ុលានេត្តានោយច តីហិ បិដកានិ បក្យលានិ អកាសិ ៈ ភ្លេកុហិតបពិញ្ញា្ថយា អត្ថំ កនេឆត្តស្ស បត តិស្សឌត្តនេត្ថនេស្ស

ឲ្យច បដិ សម្ភិទា ចិរនា អទេហស៊ុ ៈ កតបទ្ធាកតចត្តិំ បត ប្តុនេត្វា យាច អត្តុនលិយំ កយូដ្ឋាត់ ភ្លេស្សុក្កានេបត្វា អាកតាត់

ចិរនកាចប្បុត្តបដិ សម្ភិទាត់ បុត្តនេយាកាចនេរាត់ អនេត្តា តត្តិ ៈ

ឲ្យនេតស៊ុ បត ការនេលាស៊ុ បនិយត្តិ, សចត់, បរិប៊ុទ្ធាតិ ញ្ញាយាតិ តីហិ បនេកឌនេស្សច ពាលចការលាតិ ៈ បុត្តនេយានេកា អធិកាយស្ស

ពាលចបច្ចនេយា, បនេកឌស្ស ទោហាតិ គ ទោហាតីតិ? ទោហាតិ, គ បត តឆា ៈ បរិយត្តិសចតបរិបុទ្ធា ហិ បុនេត្តា ទោហាត្ត ចា យា ចា, បុត្តនេយានេកត

បុនេត្តា នេចច ឲ្យតនេហិ ច សក្កានេសយូសត់ ចិតា បដិ សម្ភិទា គាយ តត្តិ ៈ ញ្ញនេយ បត នេ្ថបិ ឲ្យកនេតា ហុត្វា បដិ សម្ភិទា ភ្លេបត្តមុនេត្វា ចិរនា

កនេរាត្តីតិ ៈ

សក្កហចារនេចណ្ណគា ៈ

១ ៈ សច្ចចារាឌិចណ្ណគា

ល៊ិ១៥ ៈ ញ្ញាគាតិ នោយ សក្កហចារនេ បច្ចា អត្ថា ច ឆយូា ច សក្កហិតា, នេតរ៉ំ បនេកឌនេស្សតតនោយគ បដិ សម្ភិទា ចិកឌិតុំ បុគ

ចតនេស្សាតិអាឌិតា គនោយគ បនេកឌចានេរា អារនេទ្ធា ៈ នោ សច្ចចារនេហេតុចារឆយូចារបច្ចយាការចារបរិយត្តិចារចនេសគ បច្ចាចិនោ ៈ

តត្ថ បច្ចយសយុប្បត្តស្ស ទុក្ខសច្ចស្ស បច្ចនោយគ បត្តព្វស្ស គិព្វាគស្ស ច អត្ថកាចំ, ឋលគិព្វាត្តកាស្ស សយុតយស្ស គិព្វាគសយ្យាបកាស្ស

អរិយមក្កស្ស ច ឆយូកាចញ្ចា ឌនេស្សតុំ ‘សច្ចចារនេរា’ តុនេត្តា ៈ យស្ស កស្សចិ បត ទោហតុឋលគិព្វាត្តកាស្ស ទោហតុនោ ឆយូកាចំ, ទោហតុឋលស្ស ច

អត្ថកាចំ ឌនេស្សតុំ ‘ទោហតុចារនេរា’ តុនេត្តា ៈ តត្ថ ច ទោហតុឋលក្កយចនេសគ ភ្លេប្បដិបរិដិយា បចយំ ឆយូបដិ សម្ភិទា គិឌ្ឌិដ្ឋា ៈ នោយ បត ឆយូា តយ្យា

តស្មា រូបារូបប្បភេទា ហេតុតោ ជាតា, តេសំ អត្ថភាវំ, តស្ស តស្ស ច រូបារូបធម្មប្បភេទស្ស ហេតុតោ ធម្មភាវំ ទស្សេតុំ ‘ធម្មវារោ’ វុត្តោ. ជរាមរណាទីនំ បន អត្ថភាវំ, ជរាមរណាទិសមុទយសង្ខាតានំ ជាតិអាទីនញ្ច ធម្មភាវំ ទស្សេតុំ ‘បច្ចយាការវារោ’ វុត្តោ. តថា បរិយត្តិសង្ខាតស្ស តស្ស តស្ស ភាសិតស្ស ធម្មភាវំ, ភាសិតសង្ខាតេន បច្ចយេន បត្តព្វស្ស ភាសិតត្ថស្ស ច អត្ថភាវំ ទស្សេតុំ ‘បរិយត្តិវារោ’ វុត្តោ.

តត្ថ ច យស្មា ភាសិតំ ញត្វា តស្សត្ថោ ញាយតិ, តស្មា ភាសិតភាសិតត្ថក្កមេន ឧប្បដិបាដិយា បឋមំ ធម្មបដិសម្ភិទា និទ្ទិដ្ឋា. បរិយត្តិធម្មស្ស ច បភេទទស្សនត្ថំ “តត្ថ កតមា ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ បុច្ឆាបុព្វង្គមោ បដិនិទ្ទេសវារោ វុត្តោ. តត្ថ សុត្តន្តអាទីហិ នវហិ អង្គេហិ និប្បទេសតោ តន្តិ គហិតា. អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ, អយំ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោតិ ឥមស្មិម្បិ ឋានេ ភាសិតវសេន និប្បទេសតោ តន្តិ ឯវ គហិតាតិ.

សុត្តន្តភាជនិយវណ្ណនា

២. អភិធម្មភាជនិយវណ្ណនា

៧២៥. តត្ថ តិស្សោ បដិសម្ភិទា លោកិយា. អត្ថបដិសម្ភិទា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា. សា ហិ និព្ពានារម្មណានំ មគ្គផលញាណានំ វសេន លោកុត្តរាបិ ហោតិ. អភិធម្មភាជនីយេ កុសលាកុសលវិបាកកិរិយានំ វសេន ចតូហិ វារេហិ វិភត្តា. តត្ថ យត្តកានិ ហេដ្ឋា ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ (ធ. ស. ១ អាទយោ) កុសលចិត្តានិ វិភត្តានិ, តេសំ សព្វេសម្បិ វសេន ឯកេកស្មិំ ចិត្តនិទ្ទេសេ ចតស្សោ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា វិភត្តាតិ វេទិតព្វា. អកុសលចិត្តេសុបិ ឯសេវ នយោ. វិបាកកិរិយវារេសុ វិបាកកិរិយានំ អត្ថេន សង្គហិតត្តា, ធម្មបដិសម្ភិទំ ឋបេត្វា, ឯកេកស្មិំ វិបាកចិត្តេ ច កិរិយចិត្តេ ច តិស្សោ តិស្សោវ បដិសម្ភិទា វិភត្តា. បាឡិ បន មុខមត្តមេវ ទស្សេត្វា សង្ខិត្តា. សា ហេដ្ឋា អាគតចិត្តានុសារេនេវ វេទិតព្វា.

កស្មា បន យថា កុសលាកុសលវារេសុ “តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ វុត្តំ, ឯវមិធ “យេសំ ធម្មានំ ឥមេ វិបាកា, តេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ ឯវំ ន វុត្តន្តិ? ហេដ្ឋា វុត្តត្តា. យទិ ឯវំ, “តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ ហេដ្ឋា វុត្តត្តា អយំ អត្ថបដិសម្ភិទាបិ ឥធ ន វត្តព្វា សិយាតិ? នោ ន វត្តព្វា. កស្មា? ហេដ្ឋា វិបាកកិរិយចិត្តុប្បាទវសេន អវុត្តត្តា. កិរិយវារេ ច “យេសំ ធម្មានំ ឥមេ កិរិយា”តិ វចនមេវ ន យុជ្ជតីតិ ទ្វីសុបិ ឥមេសុ វារេសុ តិស្សោ តិស្សោវ បដិសម្ភិទា វិភត្តា.

តត្ថ យាយ និរុត្តិយា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញត្តិ ហោតីតិ យាយ និរុត្តិយា តេសំ ផស្សោ ហោតីតិអាទិនា នយេន វុត្តានំ ធម្មានំ “អយំ ផស្សោ, អយំ វេទនា”តិ ឯវំ បញ្ញត្តិ ហោតិ. តត្ថ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណន្តិ តស្មិំ អត្ថេ ធម្មេ ច បវត្តមានាយ តស្សា ធម្មនិរុត្តិយា សភាវបញ្ញត្តិយា អភិលាបេ ញាណំ. អភិលាបសទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បន្នញាណេនេវ ឯសាបិ កថិតំ. យេន ញាណេនាតិ យេន

បដិភានបដិសម្ភិទាញាណេហោត៑ តានិញាណានិ ជានាតីតិ ញាណេសូតិ តីណិ បដិសម្ភិទាញាណានិ ជានាតិ៑

ញាណាតិ យថា យំ ញាណំ តានិ ញាណានិ ជានាតិ, តថា តស្ស តេសុ បវត្តិ ឥរស្សវុំ ញាណាតិ ញាណានិ ញាណេយត្តជោតកានីតិ វុត្តំ៑ តត្ថ ញាណេយត្តជោតកានីតិ ញាណស្ស អត្ថស្ស ជោតកានិ បកាសកានិ; ញាណំ ភាវ អត្ថំ ជោតេត្តិ បកាសេត្តិ បរិច្ឆិន្ទតីតិ អត្ថោ៑ ញាតិ ញាណេសុ ញាណត្តិ ញាណិភា អាការេន បវត្តំ តីសុ ញាណេសុ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា ភាវ៑

តត្ថ កិញ្ចាបិ អយំ បដិភានបដិសម្ភិទា ‘ញាណស្ស ញាណំ កិច្ចំ, ញាណស្ស ញាណំ កិច្ច’ន្តិ ញាតនានំ បដិសម្ភិទានំ កិច្ចំ ជានាតិ, សយំ បន តានំ កិច្ចំ ការំ ន សក្កោតិ, ពាហុស្សុតឥស្សរមិកោ ចេវ អប្បស្សុតឥស្សរមិកស្ស៑ ឥទ្ធ កិរ កិញ្ចិ៑ ឧភោ ពាហុស្សុតោ, ឧភោ អប្បស្សុតោ៑ តេ ឧភោតោច ឧភំ ឥស្សរាមាវក្កំ វុក្កម្មិំសុ៑ តត្ថ អប្បស្សុតោ សរសម្បន្នោ អហោសិ, ញាតរោ មន្ទស្សរោ៑ តេសុ អប្បស្សុតោ ពោធពោតជ្ជ័ន អត្តនោ សរសម្បត្តិយា សកលបរិសំ ខោភេត្វា ឥមំ កថេសិ៑ ឥមំ សុណមានា ហដ្ឋតុដ្ឋមានសា ហុត្វា – ‘យថា ឧស ឥមំ កថេសិ, ឧភោ តិបិដកធរោ មញ្ញោ ភចិស្សតី’តិ ចវន្តិ៑ ពាហុស្សុតកិញ្ចិ បន – ‘ឥមំសចនេ ជានិស្សច អយំ តិបិដកធរោ ចា នោ ចា’តិ អាហ៑ សោ កិញ្ចាបិ ឧចយាហ, យថា បន សកលបរិសំ ខោភេត្វា ឥមំ កថេតុំ សក្កោតិ, ឧចយស្ស កថនសមត្ថតា នត្ថិ៑ តត្ថ កិញ្ចាបិ បដិភានបដិសម្ភិទា, ពាហុស្សុតោ ចេវ អប្បស្សុតស្ស, ញាតនានំ កិច្ចំ ជានាតិ, សយំ បន តំ កិច្ចំ ការំ ន សក្កោតីតិ វេទិតព្វំ៑ សេសំ វុត្តានុសារេន៑

សិ៨៤៑ ឧទំ កុសលចិត្តុប្បាទាទិវសេន បដិសម្ភិទា ចិភជិត្វា ញាណាតិ តានំ វុប្បត្តិដ្ឋានភូតំ ខេត្តំ ឥស្សវុំ ឫតេ ចតស្សោ បដិសម្ភិទាតិអាទិមាហ៑ តត្ថ តិស្សោ បដិសម្ភិទា កាមាវចរកុសលតោ ចតូសុ ញាណសម្បយុត្តេសុ ចិត្តុប្បាទេសូតិ ញាណំ សេក្ខានំ វសេន វុត្តំ៑ តេសញ្ហិ ឥមំ បច្ចវេក្ខណកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តំ បញ្ចប្បការំ ឥមំ អារម្មណំ កត្វា ចតូសុ ញាណសម្បយុត្តកុសលចិត្តេសុ ឥមំបដិសម្ភិទា វុប្បជ្ជតិ៑ តថា និរុត្តិបច្ចវេក្ខណកាលេ សទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា និរុត្តិបដិសម្ភិទា; ញាណំ បច្ចវេក្ខណកាលេ សព្ពត្ថកញាណំ អារម្មណំ កត្វា បដិភានបដិសម្ភិទាតិ៑

កិរិយតោ ចតូសូតិ ញាណំ បន អសេក្ខានំ វសេន វុត្តំ៑ តេសញ្ហិឥមំ បច្ចវេក្ខណកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តំ បញ្ចប្បការំ ឥមំ អារម្មណំ កត្វា ចតូសុ ញាណសម្បយុត្តកិរិយចិត្តេសុ ឥមំបដិសម្ភិទា វុប្បជ្ជតិ៑ តថា និរុត្តិបច្ចវេក្ខណកាលេ សទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា និរុត្តិបដិសម្ភិទា; ញាណំ បច្ចវេក្ខណកាលេ សព្ពត្ថកញាណំ អារម្មណំ កត្វា បដិភានបដិសម្ភិទាតិ៑

អត្ថបដិសម្ភិទា ឧភេតេសុ ឋានេសុ វុប្បជ្ជតីតិ ញាណំ បន សេក្ខាសេក្ខានំ វសេន វុត្តំ៑ តថា ហិ សេក្ខានំ អត្ថបច្ចវេក្ខណកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តប្បភេទំ អត្ថំ អារម្មណំ កត្វា ចតូសុ ញាណសម្បយុត្តកុសលចិត្តេសុ អយំ វុប្បជ្ជតិ, មគ្គផលកាលេ ច មគ្គផលេសុ៑ អសេក្ខានំ បន អត្ថំ បច្ចវេក្ខណកាលេ ហេដ្ឋា វុត្តប្បភេទមេវ អត្ថំ អារម្មណំ កត្វា ចតូសុ ញាណសម្បយុត្តកិរិយចិត្តេសុ វុប្បជ្ជតិ, ផលកាលេ ច វុបរិមេ សាមញ្ញផលេតិ៑ ឧចរេវតា សេក្ខាសេក្ខានំ វុប្បជ្ជមានា ញាណាសុ ភូមីសុ វុប្បជ្ជន្តីតិ ភូមិឥស្សវត្ថំ អយំ វគ្គោ ឥស្សិតោតិ៑

អភិធម្មកាឌតីយចណ្ណិតា។

១។ បញ្ហាបុច្ឆកចណ្ណិតា

លិ៖លិ។ បញ្ហាបុច្ឆកេ បិញ្ញត្តអនុសារេនេតច ចតុត្ថិ បដិសម្ភិទាតិ កុសលាទិកានេចា នេដិតន្តោ។ អារម្មណត្តិកេសុ បត តិរុត្តិបដិសម្ភិទា សង្គហេន អារម្មណំ កេនាតីតិ បរិត្តារម្មណា។ អត្ថបដិសម្ភិទា កាមាវចរវិបាកកិរិយសង្ខាតេន្ទោច បច្ចយសម្បយុត្តដ្ឋា អត្ថំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស បរិត្តារម្មណា; ចុត្តប្បកេគេន រូបាវចរារូបាវចរំ អត្ថំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស មហគ្គតារម្មណា; លោកុត្តរវិបាកត្ថេន្ទោច បរមត្ថដ្ឋា តិន្នាតំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អប្បមាណារម្មណា។ ធម្មបដិសម្ភិទា កាមាវចរំ កុសលធម្មំ អកុសលធម្មំ បច្ចយធម្មដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស បរិត្តារម្មណា; រូបាវចរារូបាវចរំ កុសលំ ធម្មំ បច្ចយធម្មដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស មហគ្គតារម្មណា ; លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បច្ចយធម្មដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អប្បមាណារម្មណា។ បដិភាណបដិសម្ភិទា កាមាវចរកុសលវិបាកកិរិយញាណានិ បច្ចេចក្ខត្តស្ស បរិត្តារម្មណា; រូបាវចរារូបាវចរានិ កុសលវិបាកកិរិយញាណានិ បច្ចេចក្ខត្តស្ស តេសំ អារម្មណានិ វិជានត្តស្ស មហគ្គតារម្មណា; លោកុត្តរានិ កុសលវិបាកញាណានិ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អប្បមាណារម្មណា។

អត្ថបដិសម្ភិទា សហជាតហេតុនេវេន សិយា មគ្គហេតុកា, វីរិយជេដ្ឋិកាយ មគ្គភាវនាយ សិយា មគ្គាធិបតិ, ឈត្តចិត្តជេដ្ឋិកាយ នវត្តព្វា, ផលកាលេបិ នវត្តព្វា ឯច។ ធម្មបដិសម្ភិទា មគ្គំ បច្ចេចក្ខណកាលេ មគ្គារម្មណា, មគ្គំ គរុំ កត្វា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អារម្មណាធិបតិវេនេន មគ្គាធិបតិ។ បដិភាណបដិសម្ភិទា មគ្គញាណំ បច្ចេចក្ខណកាលេ មគ្គារម្មណា, មគ្គំ គរុំ កត្វា បច្ចេចក្ខត្តស្ស មគ្គាធិបតិ, សេសញាណំ បច្ចេចក្ខណកាលេ នវត្តព្វារម្មណា ។ តិរុត្តិបដិសម្ភិទា បច្ចុប្បន្នសេន សទ្ទំ អារម្មណំ កេនាតីតិ បច្ចុប្បន្នារម្មណា។

អត្ថបដិសម្ភិទា អតីតំ វិបាកត្ថំ កិរិយត្ថំ បច្ចយសម្បយុត្តដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អតីតារម្មណា, អនាគតំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អនាគតារម្មណា, បច្ចុប្បន្នំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណា, លោកុត្តរំ បរមត្ថំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស នវត្តព្វារម្មណា។ ធម្មបដិសម្ភិទា អតីតំ កុសលំ អកុសលំ បច្ចយធម្មដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អតីតារម្មណា, អនាគតំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អនាគតារម្មណា, បច្ចុប្បន្នំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណា។ បដិភាណបដិសម្ភិទា អតីតំ កុសលញាណំ វិបាកញាណំ កិរិយញាណដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អតីតារម្មណា, អនាគតំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អនាគតារម្មណា, បច្ចុប្បន្នំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណា។

តិរុត្តិបដិសម្ភិទា សទ្ទារម្មណត្តា ពហិទ្ធារម្មណា។ ឥតរាសុ តីសុ អត្ថបដិសម្ភិទា អជ្ឈត្តំ វិបាកត្ថំ កិរិយត្ថំ បច្ចយសម្បយុត្តដ្ឋា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អជ្ឈត្តារម្មណា, ពហិទ្ធា បច្ចេចក្ខត្តស្ស ពហិទ្ធារម្មណា, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា បច្ចេចក្ខត្តស្ស អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា , បរមត្ថំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស ពហិទ្ធារម្មណា ឯច។ ធម្មបដិសម្ភិទា អជ្ឈត្តំ កុសលាកុសលំ បច្ចយធម្មំ បច្ចេចក្ខណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណា, ពហិទ្ធា កុសលាកុសលំ បច្ចយធម្មំ

បច្ចវេក្ខណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណា, អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កុសលាកុសលំ បច្ចយធម្មំ បច្ចវេក្ខណកាលេ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា។ បដិភាណបដិសម្ភិទា អជ្ឈត្តំ កុសលវិបាកកិរិយញាណំ បច្ចវេក្ខណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណា, ពហិទ្ធា...បេ... អជ្ឈត្តពហិទ្ធា កុសលវិបាកកិរិយញាណំ បច្ចវេក្ខណកាលេ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណាតិ។

ឥធាបិ តិស្សោ បដិសម្ភិទា លោកិយា; អត្ថបដិសម្ភិទា លោកិយលោកុត្តរា។ ឥមស្មិម្បិ បដិសម្ភិទាវិភង្គេ សម្មាសម្ពុទ្ធេន តយោបិ នយា លោកិយលោកុត្តរមិស្សកត្តា ឯកបរិច្ឆេទាវ កថិតា។ តីសុបិ ហិ ឯតាសុ តិស្សោ បដិសម្ភិទា លោកិយា, អត្ថបដិសម្ភិទា លោកិយលោកុត្តរាតិ។ ឯវមយំ បដិសម្ភិទាវិភង្គោបិ តេបរិវដ្ដំ នីហរិត្វាវ ភាជេត្វា ទស្សិតោតិ។

សម្មោហវិនោទនិយា វិភង្គដ្ឋកថាយ

បដិសម្ភិទាវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩៖ ញាលចិកន្ទា

១៖ ឧកកយាតិកាឌិចណ្ណតា

លិ៍ទ៍១៖ ប្តូកាតិ ពកតត្តូខេ ញាលចិកន្ទ ឧកចិនេឆត ញាលចត្វុតិអាឌិតា តខេឃត បជយំ ឧកចិឆាឌីហិ ឥសចិឆបរិខេឃាសាតេហិ ឥសហិ បរិច្ឆេឥហិ យាតិកំ ជខេបត្វា តិក្លិត្តបកាត្តុខេយត តិខេត្ថុខេសា កខេតា៖

ពត្វ ឧកចិនេឆតាតិ ឧកប្បកាខេត, ឧកខេកាដ្ឋាខេសត ចា៖ ញាលចត្វុតិ ឧត្វ បត ញាលត្ថា ពំ ចត្វ ច តាតប្បកាខាតំ សប្បត្តិតត្តិ ញាលចត្វុ; ឌ្ឋកាសខេដ្ឋត ញាលឃ្ស ចត្វុតិបិ ញាលចត្វុ៖ ប្តូឆ បត បុរិខេបតេចខេត្វត ញាលចត្វុ ខេចឌិពត្ថ៖ ខេពខេតច ឧកចិឆបរិច្ឆេគាចសាខេត "ឃាធាចកចត្វុចិកាចតា បត្ថា – ឧចំ ឧកចិនេឆត ញាលចត្វុ"តិ ត្វុត្ថ៖ បត្ថា ចិត្តាលាតិ ចក្លូចិត្តាលាឌីតិ បត្ថា៖ ត ខេហត្វុតិអាឌីតិ ខេហដ្ឋា ឆប្ខុបត្តូហដ្ឋកធាឃំ (ឆ៖ ស៖ អដ្ឋ៖ ១៖៩) ត្វុត្តតខេឃតេច ខេចឌិពត្ថាតិ៖ សខេត្លបខេតា បខេតត្វ ឃំ ចត្តត្ថំ ពំ តិខេត្តខសចាខេខ អាចិ កចិឃ្សុតិ៖ ឃធា ខេចត្វ, ឧចំ ត្វុកយាតិកាឌិបខេឥឃុបិ ឃំ ចត្តត្ថំ ពំ ពខេត្វច អាចិ កចិឃ្សុតិ៖ តិខេក្លបបរិច្ឆេឥយត្ថំ បខេតត្វ ឧចំ ខេចឌិពត្ថ៖ ឧត្វ ហិ "ត ខេហត្វុ អខេហត្វុកា"តិអាឌីហិ ពាច ឆប្ខុបត្តូហយាតិកាចខេសត, "អតិត្ថ្វា ឌខាកិត្វុតា"តិអាឌីហិ អយាតិកាចខេសតាតិ សខេត្លបខេតា ត្វុចិនេឆហិ បខេកឥខេតា អដ្ឋសត្តតិឃា បខេឥហិ ឧកកយាតិកា តិក្លិត្តា៖

ត្វុកាត្វូខេបហិ បត បត្ថាតិឃាឃ ត្វុខេកហិ ត្វុកយាតិកា តិក្លិត្តា៖

តិកាត្វូខេបហិ "ចិត្តាឃឃា បត្ថា"តិអាឌីហិ ចត្វុហិ ឥាហិខេត្តិខេកហិ, "ចិបាកា បត្ថា"តិអាឌីហិ អតិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ ត្វុដ្ឋសហិ យាតិកាតិខេកហិ, ចិតក្លត្តិខេក បជយបខេឥត តិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ ខេពខសហិ, ត្វុតិឃបខេឥត តិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ សត្តហិ, ពតិឃបខេឥត តិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ ត្វុាឥសហិ, បីតិត្តិខេក ច បជយបខេឥត តិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ ខេពខសហិ, ពធា ត្វុតិឃបខេឥត, ពតិឃបខេឥត តិឃយិតបត្ថាចខេសត ត្វុខេត្តហិ ត្វុាឥសហីតិ អដ្ឋាឃីតិឃា តិខេកហិ តិកយាតិកា តិក្លិត្តា៖

ចត្វុក្កយាតិកា បត 'កប្បុឃ្សកពញាល'ត្តិអាឌីហិ ឧកចីសតិឃា ចត្វុខេក្កហិ, បត្ថកយាតិកា ត្វីហិ បត្ថខេកហិ, លក្កយាតិកា ឧខេកាត លខេក្កត, សត្តកយាតិកា "សត្តសត្តតិ ញាលចត្វុតិ"តិ ឧចំ សខេត្លបខេតា ត្វុខេត្តហិ ឧកាឥសហិ សត្តខេកហិ, អដ្ឋកយាតិកា ឧខេកាត អដ្ឋខេកាត, តចកយាតិកា ឧខេកាត តចខេកាត៖

១០៖ ឥសកយាតិកាចណ្ណតា

᪗᪖᪐᪨ ᨴᩈᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ “ᨴᩈ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨲᨳᩣᨣᨲᨻᩃᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩌᨴᩥᨠᩣ ᩑᨠᩮᨠᩮᨶ ᨴᩈᨠᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩈᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩅᩥᨷᩔᩦᩌᨴᨿᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣ ᩍᩈᨿᩮᩣ ᩌᨣᨲᩣ ᨲᨳᩣ ᩌᨣᨲᩔ; ᨿᨳᩣ ᨧ ᨲᩮ ᨣᨲᩣ ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩔ᪨ ᨲᨳᩣᨣᨲᨻᩃᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔᩮᩅ ᨻᩃᩣᨶᩥ; ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩩᩔᨿᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩌᨣᨲᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣ ᩌᨣᨲᨻᩃᩣᨶᩦᨲᩥᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨻᩃᩴ – ᨠᩣᨿᨻᩃᨬ᩠ᨧ ᨬᩣᨱᨻᩃᨬ᩠ᨧ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨿᨻᩃᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠᩩᩃᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᩮᩉᩥ –

ᨠᩣᩊᩣᩅᨠᨬ᩠ᨧ ᨣᨦ᩠ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨷᨱ᩠ᨯᩁᩴ ᨲᨾ᩠ᨻᨷᩥᨦ᩠ᨣᩃᩴ;

ᨣᨶ᩠ᨵᨾᨦ᩠ᨣᩃᩉᩮᨾᨬ᩠ᨧ, ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᨨᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥᨾᩮ ᨴᩈᩣᨲᩥ᪨ –

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨴᩈ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠᩩᩃᩣᨶᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᨠᩣᩊᩣᩅᨠ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨠᨲᩥᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠᩩᩃᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᨠᩣᨿᨻᩃᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨠᩣᩊᩣᩅᨠᩉᨲ᩠ᨳᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩣᩊᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᨻᩃᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨣᨦ᩠ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨣᨦ᩠ᨣᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨷᨱ᩠ᨯᩁᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨱ᩠ᨯᩁᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨲᨾ᩠ᨻᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨲᨾ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨷᩥᨦ᩠ᨣᩃᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩥᨦ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨣᨶ᩠ᨵᩉᨲ᩠ᨳᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩉᨲ᩠ᨳᩦᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᨦ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᩉᩮᨾᩅᨲᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᨾᩅᨲᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨨᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩔ᪨ ᨿᩴ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨨᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩔ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ᪨ ᨶᩣᩁᩣᨿᨶᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩮᨲᩴ ᨷᨠᨲᩥᩉᨲ᩠ᨳᩦᨶᩴ ᨣᨱᨶᩣᨿ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣᨭᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩴ, ᨷᩩᩁᩥᩈᨣᨱᨶᩣᨿ ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩩᩁᩥᩈᨠᩮᩣᨭᩥᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨻᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨠᩣᨿᨻᩃᩴ᪨

ᨬᩣᨱᨻᩃᩴ ᨷᨶ ᩍᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᩌᨣᨲᨾᩮᩅ ᨴᩈᨻᩃᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩮ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪔᪘ ᩌᨴᨿᩮᩣ) ᨴᩈᨻᩃᨬᩣᨱᩴ, ᨧᨲᩩᩅᩮᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨬᩣᨱᩴ, ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨷᩁᩥᩈᩣᩈᩩ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᨶᨬᩣᨱᩴ, ᨧᨲᩩᨿᩮᩣᨶᩥᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᨬᩣᨱᩴ, ᨷᨬ᩠ᨧᨣᨲᩥᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᨬᩣᨱᩴ, ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪓-᪓᪔) ᩌᨣᨲᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨬᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨷᩥ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᨬᩣᨱᩈᩉᩔᩣᨶᩥ – ᩑᨲᩴ ᨬᩣᨱᨻᩃᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨵᩣᨷᩥ ᨬᩣᨱᨻᩃᨾᩮᩅ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ᪨ ᨬᩣᨱᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩏᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨿᩮᩉᩥ ᨻᩃᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩉᩥ ᨴᩈᩉᩥ ᨬᩣᨱᨻᩃᩮᩉᩥ ᩏᨷᩮᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨷᩮᨲᩮᩣ᪨ ᩌᩈᨽᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ; ᩌᩈᨽᩣ ᩅᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨷᩥ ᨧ ᨣᩅᩈᨲᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩏᩈᨽᩮᩣ, ᨣᩅᩈᩉᩔᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩅᩈᨽᩮᩣ; ᩅᨩᩈᨲᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᩏᩈᨽᩮᩣ, ᩅᨩᩈᩉᩔᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩅᩈᨽᩮᩣ; ᩈᨻ᩠ᨻᨣᩅᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᩁᩥᩔᨿᩈᩉᩮᩣ ᩈᩮᨲᩮᩣ ᨷᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨾᩉᩣᨽᩣᩁᩅᩉᩮᩣ ᩋᩈᨶᩥᩈᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥᨷᩥ ᩋᨠᨾ᩠ᨷᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᩈᨽᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩈᩮᩣ ᩍᨵ ᩏᩈᨽᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨴᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩥ ᨲᩔ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩏᩈᨽᩔ ᩍᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩌᩈᨽᩴ᪨ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨷᩣᨴᩮᩉᩥ ᨷᨳᩅᩥᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩦᩊᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨧᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᩌᩈᨽᩴ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩌᩈᨽᩴ᪨ ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩥ ᨶᩥᩈᨽᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩏᩈᨽᩮᩣ ᩏᩈᨽᨻᩃᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ

ចតូហិ បាទេហិ បថវឹ ឧប្បីឡេត្វា អចលដ្ឋានេន តិដ្ឋតិ, ឯវំ តថាគតោបិ ទសហិ តថាគតពលេហិ សមន្នាគតោ ចតូហិ វេសារជ្ជបាទេហិ អដ្ឋបរិសបថវឹ ឧប្បីឡេត្វា សទេវកេ លោកេ កេនចិ បច្ចត្ថិកេន បច្ចាមិត្តេន អកម្បិយោ អចលដ្ឋានេន តិដ្ឋតិ។ ឯវំ តិដ្ឋមានោ ច តំ អាសភំ ឋានំ បដិជានាតិ, ឧបគច្ឆតិ, ន បច្ចក្ខាតិ, អត្តនិ អារោបេតិ។ តេន វុត្តំ "អាសភំ ឋានំ បដិជានាតី"តិ។

បរិសាសូតិ អដ្ឋសុ បរិសាសុ។ សីហនាទំ នទតីតិ សេដ្ឋនាទំ អភីតនាទំ នទតិ, សីហនាទសទិសំ វា នាទំ នទតិ។ អយមត្ថោ សីហនាទសុត្តេន ទីបេតព្វោ។ យថា វា សីហោ សហនតោ ច ហននតោ ច សីហោតិ វុច្ចតិ, ឯវំ តថាគតោ លោកធម្មានំ សហនតោ បរប្បវាទានំ ហននតោ សីហោតិ វុច្ចតិ។ ឯវំ វុត្តស្ស សីហស្ស នាទំ សីហនាទំ។ តត្ថ យថា សីហោ សីហពលេន សមន្នាគតោ សព្វត្ថ វិសារទោ វិគតលោមហំសោ សីហនាទំ នទតិ, ឯវំ តថាគតសីហោបិ តថាគតពលេហិ សមន្នាគតោ អដ្ឋសុ បរិសាសុ វិសារទោ វិគតលោមហំសោ "ឥតិ រូប"ន្តិអាទិនា នយេន នានាវិធទេសនាវិលាសសម្បន្នំ សីហនាទំ នទតិ។ តេន វុត្តំ "បរិសាសុ សីហនាទំ នទតី"តិ។

ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតីតិ ឯត្ថ ព្រហ្មន្តិ សេដ្ឋំ ឧត្តមំ វិសុទ្ធំ។ ចក្កសទ្ទោ ច បនាយំ –

សម្បត្តិយំ លក្ខណេ ច, រថង្គេ ឥរិយាបថេ;

ទានេ រតនធម្មូរ, ចក្កាទីសុ ច ទិស្សតិ;

ធម្មចក្កេ ឥធ មតោ, តញ្ច ទ្វេធា វិភាវយេ។

"ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, ចក្កានិ យេហិ សមន្នាគតានំ ទេវមនុស្សាន"ន្តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៤។៣១) ហិ អយំ សម្បត្តិយំ ទិស្សតិ។ "ហេដ្ឋា បាទតលេសុ ចក្កានិ ជាតានី"តិ (ទី។ និ។ ២។៣៥) ឯត្ថ លក្ខណេ។ "ចក្កំវ វហតោ បទ"ន្តិ (ធ។ ប។ ១) ឯត្ថ រថង្គេ។ "ចតុចក្កំ នវទ្វារ"ន្តិ (សំ។ និ។ ១។២៩) ឯត្ថ ឥរិយាបថេ។ "ទទ ភុញ្ជ មា ច បមាទោ, ចក្កំ វត្តយ សព្ពបាណិន"ន្តិ (ជា។ ១។៧។១៤៩) ឯត្ថ ទានេ។ "ទិព្ពំ ចក្ករតនំ បាតុរហោសី"តិ ឯត្ថ រតនចក្កេ។ "មយា បវត្តិតំ ចក្ក"ន្តិ (សុ។ និ។ ៥៦២) ឯត្ថ ធម្មចក្កេ។ "ឥច្ឆាហតស្ស បោសស្ស ចក្កំ ភមតិ មត្ថកេ"តិ (ជា។ ១។១។១០៤; ១។៥។១០៣) ឯត្ថ ឧរចក្កេ។ "ខុរបរិយន្តេន ចេបិ ចក្កេនា"តិ (ទី។ និ។ ១។១៦៦) ឯត្ថ បហរណចក្កេ។ "អសនិវិចក្ក"ន្តិ (ទី។ និ។ ៣។៦១; សំ។ និ។ ២។១៦២) ឯត្ថ អសនិមណ្ឌលេ។ ឥធ បនាយំ ធម្មចក្កេ មតោ។

តំ បន ធម្មចក្កំ ទុវិធំ ហោតិ – បដិវេធញាណញ្ច ទេសនាញាណញ្ច។ តត្ថ បញ្ញាបភាវិតំ អត្តនោ អរិយផលាវហំ បដិវេធញាណំ; ករុណាបភាវិតំ សាវកានំ អរិយផលាវហំ ទេសនាញាណំ។ តត្ថ បដិវេធញាណំ ឧប្បជ្ជមានំ ឧប្បន្នន្តិ ទុវិធំ។ តញ្ហិ អភិនិក្ខមនតោ យាវ អរហត្តមគ្គា ឧប្បជ្ជមានំ , ផលក្ខណេ ឧប្បន្នំ នាម; តុសិតភវនតោ វា យាវ មហាពោធិបល្លង្កេ អរហត្តមគ្គា ឧប្បជ្ជមានំ, ផលក្ខណេ

ឧប្បន្តំ តាយ; ឌីបក្ខទេ្យាកទលទេតា បដ្ឋាឃ ចា ឃាច អទហត្តយក្កា ឧប្បន្នយាត់ , ឋលក្ខណេ ឧប្បន្តំ តាយ៉ ឌេឃតាទោកាលយឿ បចត្តយាត់ បចត្តត្ថិ ទុចិឆំ៉ តញ្ញាឃាច អន្តាទេកាល្ពន្តាឃ្ស ទសាតាបត្តិយក្កា បចត្តយាត់, ឋលក្ខណេ បចត្តំ តាយ៉ ទេតឃុ បដីទេចឆទោលាំ ទលិក្យត្តាទំ, ឌេឃតាទោលាំ ទលិកិឃំ៉ ឧកឃឿ បទេតអ៊ំ អទន្តាហិ អឃាឆាទលំ ត្យដ្ឋាត់ទេឃច ឌូទឃទោលាំ៉

ត្តុតាតិ ទេឃហិ ឌឃហិ ពទេលហិ ឃយត្កាកទេតា តឆាកទេតា អាឃក៌ ផាត់ បដីឌាតាតិ, ឃាតិ អាឌីទេតាច “ឌឃ តឆាកតឃ្ស តឆាកតពាលិតី”តិ តិក្ខិត្តាតិ, តាតិ ចិត្តាទទេតា ឌទេឃ្យត់ុ កតយាតិ ឌឃ? ត្តុឆ តឆាកទេតា ផាតត្ថា ផាតទេតាតិអាឌីយាហ៉ តត្ត ផាតត្ថា ផាតទេតាតិ កាទលត្ថា កាទលទេតា៉ កាទលាញ្ញាឃស្លា តត្ត ឋលំ តិដ្ឋតិ តឌាឃត្តាទុត្តិតាឃ ឧប្បន្នតិ ទេច បចត្តតិ ច, តស្លា ផាតត្តិ ទុត្ថតិ៉ ត់ កកចា “ទេឃ ទេឃ ឆយ្វា ទេឃំ ទេឃំ ឆយ្វាត់ ទេហត្វ បត្ថឃា ឧប្បាឌាឃ ត់ ត់ ផាត”ត្តិ ច ‘ទេឃ ទេឃ ឆយ្វា ទេឃំ ទេឃំ ឆយ្វាត់ ត ទេហត្វ ត បត្ថឃា ឧប្បាឌាឃ ត់ ត់ អដ្ឋាត’ត្តិ ច បឌាតទេត្តា ផាតត្ថា ផាតទេតា អដ្ឋាតត្ថា អដ្ឋាតទេតា ឃឆាក្វត់ បឌាតាតិ៉ ឃយឿតិ ទេឃត ទោទេលត៉ ត្តុឌយឿ តឆាកតឃ្សាតិ ត្តុឌយឿ ផាតាដ្ឋាតទោលាំ តឆាកតឃ្ស តឆាកតពាលំ តាយ ទេហាតីតិ អទេត្តា៉ ឲចំ ឃត្តុបទេឃុ ទេឃាឌតា ទេចឌីតត្តា៉

កយ្វឃយាឌាតាតត្តិ ឃយាឌីឃិត្វា កតាត់ ក្យឃលិក្យឃលកយ្វាត់; កយ្វទេឃច ចា កយ្វឃយាឌាត់៉ ផាតទេឃា ទេហត្យទេឃាតិ បត្ថឃទេតា ទេចច ទេហត្យទេតា ច៉ តត្ត កតិឧបឌិកាលបទេឃាកា ចិបិកាឃ្ស ផាត់, កយ្វំ ទេហត្យ៉

ឃត្តុត្ត កាយិតិត្តិ ឃត្តុកតិកាយិតិត្ថា អកតិកាយិតិត្ថា៉ បដីបឌត្តិ យក្កុ៉ ឃឆាក្វត់ បឌាតាតីតិ ពហុឃុបិ យត្យទេឃ្យឃុ ឲកទេឃច បិលំ ឈាទេតទេត្តឃុ ‘ត្តុយឃ្ស ទេចតតា តិទេឃកាយិតិ កចិឃ្សតិ, ត្តុយឃ្ស តិទេឆ្នាតទេឃាតិកាយិតិ’តិ ត្តុយិតា តទេឃត ឲកចត្វុប្លិយឿ ក្យឃលិក្យឃលទេចតតាឃត្តាតាត់ បដីបត្តិត់ អចិបទីតទេតា ឃកាចំ បឌាតាតិ៉

អទេតកឆាត្យត្តិ ចក្ខុឆាត្យអាឌីហិ កាឃឆាត្យអាឌីហិ ចា ឆាត្វហិ ពហុឆាត្យំ៉ តាតាឆាត្យត្តិ តាឃំទេឃច ឆាត្វត់ ចិលក្ខុលតាឃ តាតប្បាការឆាត្យំ៉ ទលិកត្តិ ឍត្ថាឃតតឆាត្យទលិកំ៉ ឃឆាក្វត់ បឌាតាតីតិ តាឃំ តាឃំ ឆាត្វត់ អចិបទីតទេតា ឃកាចំ បដីចិន្តាតិ៉

តាតាធិមុត្តិកតត្តិ ហីតាឌីហិ អធិមុត្តិហិ តាតាធិមុត្តិកកាចំ៉

បទឃត្តាតត្តិ បឆាតឃត្តាត់៉ បទបុក្កលិតត្តិ តទេតា បទទេឃំ ហីតឃត្តាត់; ឲកត្តទេឃច ចា ឲត់ បឌត្វឃំ ទេចទេតឃ្យចទេឃត បត ទេត្វឆា ទុត្តំ៉ ត្តុឥន្ទ្រិឃបទោបទិឃត្តត្តិ ឃទ្ធាឌីត់ ត្តុឥន្ទ្រិឃាត់ បទកាចត្ថា អបទកាចត្ថា ទុឌ្ឍិត្ថា ហាតិត្ថាតិ អទេត្វា៉

ឈាតចិទេយាក្ខឃយាឌិឃយាបត្តិតត្តិ បឆយាឌីត់ ចត្យត្តំ ឈាតាត់, “ទុបិ ទុបាតិ បឃ្សតី”តិអាឌីត់ អដ្ឋត្តំ ចិទេយាក្ខាត់, ឃចិតក្កឃចិចាទាឌីត់ តិណ្ណំ ឃយាឌីត់, បឆយន្តាតឃយាបត្តិអាឌីតត្ថា តចត្តំ អត្យុប្តុឃយាបត្តិត់៉ ឃំកិទេលឃត្តិ ហាតតាកិយឆយ្វ៉ ទេចាឌាតត្តិ ចិទេឃឃកាកិយឆយ្វ៉ ទុដ្ឋាតត្តិ

យេន ការណេន សាវកាទីហិ ទុល្លភន្តិ, តំ ការណំ.

បុព្វេនិវាសានុស្សតិន្តិ បុព្វេ និវុត្ថក្ខន្ធានុស្សរណំ.

ចុតូបបាតន្តិ ចុតិញ្ច ឧបបាតញ្ច.

អាសវានំ ខយន្តិ កាមាសវាទីនំ ខយសង្ខាតំ អាសវនិរោធំ និព្វានំ.

ឥមានីតិ យានិ ហេដ្ឋា "ទស តថាគតស្ស តថាគតពលានី"តិ អវោច, ឥមានិ តានីតិ អត្ថំ ករោតីតិ. ឧភយត្ថ អនុបុព្វបទវណ្ណនំ ញត្វា ឥទានិ យស្មា តថាគតោ បឋមំយេវ ឋានាដ្ឋានញាណេន វេនេយ្យសត្តានំ អាសវក្ខយាធិគមស្ស ចេវ អនធិគមស្ស ច ឋានាដ្ឋានភូតំ កិលេសាវរណាភាវំ បស្សតិ, លោកិយសម្មាទិដ្ឋិឋានទស្សនតោ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិឋានាភាវទស្សនតោ ច. អថ នេសំ កម្មវិបាកញាណេន វិបាកាវរណាភាវំ បស្សតិ, តិហេតុកបដិសន្ធិទស្សនតោ. សព្វត្ថគាមិនិបដិបទាញាណេន កម្មាវរណាភាវំ បស្សតិ, អានន្តរិយកម្មាភាវទស្សនតោ. ឯវំ អនាវរណានំ អនេកធាតុនានាធាតុញាណេន អនុកូលធម្មទេសនត្ថំ ចរិយាវិសេសំ បស្សតិ, ធាតុវេមត្តទស្សនតោ. អថ នេសំ នានាធិមុត្តិកតាញាណេន អធិមុត្តិំ បស្សតិ, បយោគំ អនាទិយិត្វាបិ អធិមុត្តិវសេន ធម្មទេសនត្ថំ. អថេវំ ទិដ្ឋាធិមុត្តីនំ យថាសត្តិ យថាពលំ ធម្មំ ទេសេតុំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណេន ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ បស្សតិ, សទ្ធាទីនំ តិក្ខមុទុភាវទស្សនតោ. ឯវំ បរិញ្ញាតិន្ទ្រិយបរោបរិយត្តាបិ បនេតេ សចេ ទូរេ ហោន្តិ, អថ ឈានាទិបរិញ្ញាណេន ឈានាទីសុ វសីភូតត្តា ឥទ្ធិវិសេសេន ខិប្បំ ឧបគច្ឆតិ. ឧបគន្ត្វា ច នេសំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណេន បុព្វជាតិភាវន, ទិព្វចក្ខានុភាវេន បត្តព្វេន ចេតោបរិយញាណេន សម្បត្តិចិត្តវិសេសំ បស្សន្តោ អាសវក្ខយញាណានុភាវេន អាសវក្ខយគាមិនិយា បដិបទាយ វិគតសម្មោហត្តា អាសវក្ខយាយ ធម្មំ ទេសេតិ. តស្មា ឥមិនា អនុក្កមេន ឥមានិ ទសពលានិ វុត្តានីតិ វេទិតព្វានិ. អយំ តាវ មាតិកាយ អត្ថវណ្ណនា.

(១.) ឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨៩១. ឥទានិ យថានិក្ខិត្តាយ មាតិកាយ "បញ្ចវិញ្ញាណា ន ហេតុយេវា"តិអាទិនា នយេន អារទ្ធេ និទ្ទេសវារេ ន ហេតុយេវាតិ សាធារណហេតុបដិក្ខេបនិទ្ទេសោ. តត្ថ "ហេតុហេតុ, បច្ចយហេតុ, ឧត្តមហេតុ, សាធារណហេតូតិ ចតុព្ពិធោ ហេតូ"តិអាទិនា នយេន យំ វត្តព្វំ សិយា, តំ សព្វំ រូបកណ្ឌេ "សព្វំ រូបំ ន ហេតុយេវា"តិអាទីនំ អត្ថវណ្ណនាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៥៩៣) វុត្តមេវ. អហេតុកមេវាតិអាទីសុ ព្យញ្ជនសន្ធិវសេន មការោ វេទិតព្វោ; អហេតុកា ឯវាតិ អត្ថោ. សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ. អបិច "ហេតូ ធម្មា នហេតូ ធម្មា"តិអាទីសុ (ធ. ស. ទុកមាតិកា ១) ធម្មកោដ្ឋាសេសុ បញ្ចវិញ្ញាណានិ ហេតូ ធម្មាតិ វា សហេតុកា ធម្មាតិ វា ន ហោន្តិ. ឯកន្តេន បន ន ហេតូយេវ, អហេតុកា យេវាតិ ឥមានិបិ នយេនេត្ថ សព្វបទេសុ អត្ថោ វេទិតព្វោ. អព្យាកតយេវាតិ

បជំ ចិបិកាញ្យាកតចរេសត ទុត្តំ សារម្មណេយចាតិ ឆ្លុក្ការម្មណចរេសត បច្ចយារម្មណំ ឆ្លុក្ការម្មណន្តិ ហិ ទុចិធំ អារម្មណំ ទ្ឋយស្មិំ បត ធានេត ឆ្លុក្ការម្មណេយច ទុទំ, បច្ចយារម្មណេយ្យិ លក្ខតិខេយច អនេចតសិកេយចាតិ បជំ ចិត្តំ, ទ្វបំ, តិព្វានន្តិ ចីសុ អនេចតសិកេសុ ចិត្តេយច

សង្គាយ ទុត្តំ តោ អបរិយាបន្នេយចាតិ កតិបរិយាបន្នទុតិបរិយាបន្នស៊ិសារចខ្ញកចបរិយាបន្នកាចតោ បរិយាបន្នា ឲច, តោ

អបរិយាបន្នា លោកតោ ចខ្ញតោ ត តិយ្យត្តិតិ អតិយ្យាតិកា ឱប្បន្នំ យតោចិញ្ញាណចិញ្ញេយ្យេយចាតិ ទ្វបកណ្ឌ ចក្ខុចិញ្ញាណាទីតំ

បច្ចុប្បន្នានេច ទ្វបាទីតិ អារទ្ធ បចត្តិតោ អតីតាទីចិសយំ យតោចិញ្ញាណេយ្យិ បញ្ចចិញ្ញាណសោតបតិតេយច កត្វា "ឱបបន្នំ លហិ

ចិញ្ញាណេហិ ចិញ្ញេយ្យ"ន្តិ (ឆ៊ ស៊ ៓ប៉ែ) ទុត្តំ បញ្ចចិញ្ញាណា បត យស្មា បច្ចុប្បន្នាបិ ចក្ខុចិញ្ញាណាទីតំ អារម្មណា ត ហោន្តិ,

យតោចិញ្ញាណស្សេច ហោន្តិ, តស្មា "យតោចិញ្ញាណចិញ្ញេយ្យេយចា"តិ ទុត្តំ អតិច្ចេយចាតិ ហុត្វា អភាចខ្ញេត អតិច្ចាខេយច

ឌរាភិក្ខតេយចាតិ ឌរាយ អភិក្ខតត្តា ឌរាភិក្ខតា ឲច

លិ៩៧ ឱប្បន្នចត្តុកា ឱប្បន្នារម្មណាតិ អតាកតបដិក្ខេបោ ត ហិ តេ អតាកតេសុ ចត្តារម្មណេសុ ឱប្បជ្ជន្តិ

បុរេជាតចត្តុកា បុរេជាតារម្មណាតិ សហុប្បត្តិបដិក្ខេបោ ត ហិ តេ សហុប្បន្នំ ចត្តុំ ចា អារម្មណំ ចា បដិច្ច ឱប្បជ្ជន្តិ, សយំ បត

បច្ឆាជាតា ហុត្វា បុរេជាតេសុ ចត្តារម្មណេសុ ឱប្បជ្ជន្តិ

អជ្ឈត្តិកចត្តុកាតិ អជ្ឈត្តជ្ឈត្តចរេសត ទុត្តំ តានិ ហិ អជ្ឈត្តិកេ បញ្ច បសាទេ ចត្តុំ កត្វា ឱប្បជ្ជន្តិ ពាហិរារម្មណាតិ ពាហិរទ្វបាទិអារម្មណា

តត្ថ ចត្តុក្កំ ចេទិតព្ពំ – បញ្ចចិញ្ញាណា ហិ បសាទចត្តុកត្តា អជ្ឈត្តិកា អជ្ឈត្តិកចត្តុកា, យតោចិញ្ញាណំ ហទយទ្វបំ ចត្តុំ កត្វា ឱប្បជ្ជនកាលេ

អជ្ឈត្តិកំ ពាហិរចត្តុកំ, បញ្ចចិញ្ញាណសម្បយុត្តា តយោ ខន្ធា ពាហិរា អជ្ឈត្តិកចត្តុកា , យតោចិញ្ញាណសម្បយុត្តា តយោ ខន្ធា ហទយទ្វបំ

ចត្តុំ កត្វា ឱប្បជ្ជនកាលេ ពាហិរា ពាហិរចត្តុកា

អសម្ពុត្តចត្តុកាតិ អតិរុទ្ធចត្តុកា ត ហិ តេ តិរុទ្ធំ អតីតំ ចត្តុំ បដិច្ច ឱប្បជ្ជន្តិ អសម្ពុត្តារម្មណតាយបិ ឲសេច តយោ

អញ្ញំ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ចត្តុ ច អារម្មណញ្ចាតិអាទីសុ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ហិ អញ្ញំ ចត្តុ, អញ្ញំ អារម្មណំ អញ្ញំ សោតចិញ្ញាណាទីតំ

ចក្ខុចិញ្ញាណំ សោតបសាទាទីសុ អញ្ញតរំ ចត្តុំ, សទ្ទាទីសុ ចា អញ្ញតរំ អារម្មណំ កត្វា កប្បតោ កប្បំ កត្វាបិ ត ឱប្បជ្ជតិ; ចក្ខុបសាទេយច

បត ចត្តុំ កត្វា ទ្វបញ្ច អារម្មណំ កត្វា ឱប្បជ្ជតិ ឲចយស្ស ចត្តុបិ ទ្វារម្បិ អារម្មណេយ្យិ តិពទ្ធំ, អញ្ញំ ចត្តុំ ចា ទ្វារំ ចា អារម្មណំ ចា ត

សង្កមតិ, តិពទ្ធចត្តុ តិពទ្ធទ្វារំ តិពទ្ធារម្មណេយច ហុត្វា ឱប្បជ្ជតិ សោតចិញ្ញាណាទីសុបិ ឲសេច តយោ

លិ៩៧ តអញ្ញមញ្ញស្ស គោចរចិសយំ បច្ចនុភោន្តីតិ ឲត្ថ អញ្ញមញ្ញស្ស ចក្ខុ សោតស្ស, សោតំ ចា ចក្ខុស្សាតិ ឲចំ ឲកំ ឲកស្ស

គោចរចិសយំ ត បច្ចនុភោតីតិ អត្ថោ សចេ ហិ តីលាទីភេទំ ទ្វបារម្មណំ សមោធានេត្វា សោតិន្ទ្រិយស្ស ឱបតេយ្យ 'ឯត្ថ តាច តំ

ចចត្តាបេហិ ចិភាចេហិ – កិំ តាមេតំ អារម្មណ'ន្តិ, ចក្ខុចិញ្ញាណំ ចិតាបិ មុខេត អត្តតោ ធម្មតាយ ឲចំ ចទេយ្យ – 'អរេ អន្ធពាល,

វស្សសតម្បិ វស្សសហស្សម្បិ បរិធាវមានោ អញ្ញត្រ មយា កុហិំ ឯតស្ស ជាននកំ លភិស្សសិ; អាហរ តំ ចក្ខុបសាទេ ឋបេហិ; អហមេតំ អារម្មណំ ជានិស្សាមិ – យទិ វា នីលំ យទិ វា បីតកំ។ ន ហិ ឯសោ អញ្ញស្ស វិសយោ; មយ្ហមេវេសោ វិសយោ’តិ។ សេសវិញ្ញាណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវមេតេ អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ ន បច្ចនុភោន្តិ នាម។

៧១៣។ សមន្នាហរន្តស្សាតិ អាវជ្ជេន្តេន សមន្នាហរន្តស្ស។

មនសិករោន្តស្សាតិ អាវជ្ជេន្តេន មនសិករោន្តស្ស។ ឯតានិ ហិ ចិត្តានិ អាវជ្ជនេន សមន្នាហដកាលេ មនសិកតកាលេយេវ ច ឧប្បជ្ជន្តិ។

ន អព្ពោកិណ្ណាតិ អញ្ញេន វិញ្ញាណេន អព្ពោកិណ្ណា និរន្តរាវ នុប្បជ្ជន្តិ។ ឯតេន តេសំ អនន្តរតា បដិក្ខិត្តា។

៧១៤។ ន អបុព្ពំ អចរិមន្តិ ឯតេន សព្ពេសម្បិ សហុប្បត្តិ បដិក្ខិត្តា។ នអញ្ញមញ្ញស្ស សមនន្តរាតិ ឯតេន សមនន្តរតា បដិក្ខិត្តា។

៧១៥។ អាវដ្ដនា វាតិអាទីនិ ចត្តារិបិ អាវជ្ជនស្សេវ នាមានិ។ ភវង្គស្ស អាវដ្ដនតោ អាវដ្ដនា, តស្សេវ អាភុជនតោ អាភោគា, រូបាទីនំ សមន្នាហរណតោ សមន្នាហារា, តេសំយេវ មនសិករណតោ មនសិការាតិ វុច្ចតិ។ ឯវមេត្ថ សង្ខេបតោ បញ្ចន្នំ វិញ្ញាណានំ អាវជ្ជនដ្ឋានេ ឋត្វា អាវជ្ជនាទិកិច្ចំ កាតុំ សមត្ថភាវោ បដិក្ខិត្តោ។

ន កិញ្ចិ ធម្មំ បដិវិជានាតីតិ “មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា”តិ (ធ។ ប។ ១-២) ឯវំ វុត្តំ ឯកម្បិ កុសលំ វា អកុសលំ វា ន បដិវិជានាតិ។

អញ្ញត្រអភិនិបាតមត្តាតិ ឋបេត្វា រូបាទីនំ អភិនិបាតមត្តំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – សុបណ្ឌិតោបិ បុរិសោ, ឋបេត្វា អាបាថគតានិ រូបាទីនិ, អញ្ញំ កុសលាកុសលេសុ ឯកធម្មម្បិ បញ្ចហិ វិញ្ញាណេហិ ន បដិវិជានាតិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណំ បនេត្ថ ទស្សនមត្តមេវ ហោតិ។ សោតវិញ្ញាណាទីនិ សវនឃាយនសាយនផុសនមត្តានេវ។ ទស្សនាទិមត្តតោ បន មុត្តា អញ្ញា ឯតេសំ កុសលាទិបដិវិញ្ញត្តិ នាម នត្ថិ។

មនោធាតុយាបីតិ សម្បដិច្ឆនមនោធាតុយាបិ។ សម្បិណ្ឌនត្ថោ ចេត្ថ បិការោ។ តស្មា មនោធាតុយាបិ តតោ បរាហិ មនោវិញ្ញាណធាតូហិបីតិ សព្ពេហិបិ បញ្ចទ្វារិកវិញ្ញាណេហិ ន កិញ្ចិ កុសលាកុសលំ ធម្មំ បដិវិជានាតីតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

ន កិញ្ចិ ឥរិយាបថំ កប្បេតីតិអាទីសុបិ ឯវមេវ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ ន ហិ បញ្ចទ្វារិកវិញ្ញាណេហិ គមនាទីសុ កិញ្ចិ ឥរិយាបថំ កប្បេតិ, ន កាយកម្មំ ន វចីកម្មំ បដ្ឋបេតិ, ន កុសលាកុសលំ ធម្មំ សមាទិយតិ, ន សមាធិំ សមាបជ្ជតិ លោកិយំ វា លោកុត្តរំ វា, ន សមាធិតោ វុដ្ឋាតិ លោកិយា វា លោកុត្តរា វា, ន ភវតោ ចវតិ, ន ភវន្តរេ ឧប្បជ្ជតិ។ សព្ពម្បិ ហេតំ

កុសលាកុសលធម្មបដិវិជាននតាទិវចនបរិយោសានំ កិច្ចំ មនោទ្វារិកចិត្តេនេវ ហោតិ, ន បញ្ចទ្វារិកេនាតិ សព្ពស្សាបេតស្ស កិច្ចស្ស ការណេ សហជវនកានិ វីថិចិត្តានិ បដិក្ខិត្តានិ។ យថា ចេតេសំ ឥមានិ កិច្ចានិ នត្ថិ, ឯវំ ឥរិយាបថាទីនិបិ។ ន ហិ បញ្ចទ្វារិកជវនេន ឥរិយាបថំ កប្បេតិ, ន សណ្ឋបេតិ; ន ចេតំ ជវនំ នាមគោត្តមារព្ភ ជវតិ, ន កសិណាទិបណ្ណត្តិំ; ន លក្ខណារម្មណិកវិបស្សនាវសេន បវត្តតិ, ន វុដ្ឋានគាមិនីពលវវិបស្សនាវសេន; ន រូបារូបធម្មេ អារព្ភ ជវតិ, ន និព្ពានំ; ន ចេតេន សទ្ធិំ បដិសម្ភិទាញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, ន អភិញ្ញាញាណំ, ន សាវកបារមីញាណំ, ន បច្ចេកពោធិញាណំ, ន សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ។ សព្ពោបិ បនេស បភេទោ មនោទ្វារិកជវនេយេវ លព្ភតិ។

ន សុបតិ ន បដិពុជ្ឈតិ ន សុបិនំ បស្សតីតិ សព្ពត្ថាបិ ច បញ្ចទ្វារិកចិត្តេន នេវ និទ្ទំ ឱក្កមតិ, ន និទ្ទាយតិ, ន បដិពុជ្ឈតិ, ន កិញ្ចិ សុបិនំ បស្សតីតិ ឥមេសុ តីសុ ឋានេសុ សហ ជវនេន វីថិចិត្តំ បដិក្ខិត្តំ។

និទ្ទាយន្តស្ស ហិ មហាវដ្ដិំ ជាលេត្វា ទីបេ ចក្ខុសមីបេ ឧបនីតេ បឋមំ ចក្ខុទ្វារិកំ អាវជ្ជនំ ភវង្គំ ន អាវដ្ដេតិ, មនោទ្វារិកមេវ អាវដ្ដេតិ។ អថ ជវនំ ជវិត្វា ភវង្គំ ឱតរតិ។ ទុតិយវារេ ចក្ខុទ្វារិកំ អាវជ្ជនំ ភវង្គំ អាវដ្ដេតិ។ តតោ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ ជវនបរិយោសានានិ បវត្តន្តិ។ តទនន្តរំ ភវង្គំ បវត្តតិ។ តតិយវារេ មនោទ្វារិកអាវជ្ជនេន ភវង្គេ អាវដ្ដិតេ មនោទ្វារិកជវនំ ជវតិ។ តេន ចិត្តេន ញត្វា ‘កិំ អយំ ឥមស្មិំ ឋានេ អាលោកោ’តិ ជានាតិ។

តថា និទ្ទាយន្តស្ស កណ្ណសមីបេ តូរិយេសុ បគ្គហិតេសុ, ឃានសមីបេ សុគន្ធេសុ វា ទុគ្គន្ធេសុ វា បុប្ផេសុ ឧបនីតេសុ, មុខេ សប្បិម្ហិ វា ផាណិតេ វា បក្ខិត្តេ, បិដ្ឋិយំ បាណិនា បហារេ ទិន្នេ បឋមំ សោតទ្វារិកាទីនិ អាវជ្ជនានិ ភវង្គំ ន អាវដ្ដេន្តិ, មនោទ្វារិកមេវ អាវដ្ដេតិ។ អថ ជវនំ ជវិត្វា ភវង្គំ ឱតរតិ។ ទុតិយវារេ សោតទ្វារិកាទីនិ អាវជ្ជនានិ ភវង្គំ អាវដ្ដេន្តិ។ តតោ សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណាទីនិ ជវនបរិយោសានានិ បវត្តន្តិ។ តទនន្តរំ ភវង្គំ បវត្តតិ។ តតិយវារេ មនោទ្វារិកអាវជ្ជនេន ភវង្គេ អាវដ្ដិតេ មនោទ្វារិកជវនំ ជវតិ។ តេន ចិត្តេន ញត្វា ‘កិំ អយំ ឥមស្មិំ ឋានេ សទ្ទោ – សង្ខសទ្ទោ, ភេរិសទ្ទោ’តិ វា ‘កិំ អយំ ឥមស្មិំ ឋានេ គន្ធោ – មូលគន្ធោ, សារគន្ធោ’តិ វា ‘កិំ ឥទំ មយ្ហំ មុខេ បក្ខិត្តំ – សប្បីតិ វា ផាណិត’ន្តិ វា ‘កេនម្ហិ បិដ្ឋិយំ បហតោ, អតិពទ្ធោ មេ បហារោ’តិ វា វត្តារោ ហោន្តិ។ ឯវំ មនោទ្វារិកជវនេនេវ បដិពុជ្ឈតិ, ន បញ្ចទ្វារិកេន។ សុបិនម្បិ តេនេវ បស្សតិ, ន បញ្ចទ្វារិកេន។

តំ បនេតំ សុបិនំ បស្សន្តោ ចតូហិ ការណេហិ បស្សតិ – ធាតុក្ខោភតោ វា អនុភូតបុព្ពតោ វា ទេវតោបសំហារតោ វា បុព្ពនិមិត្តតោ វាតិ។ តត្ថ បិត្តាទីនំ ខោភករណបច្ចយយោគេន ខុភិតធាតុកោ ‘ធាតុក្ខោភតោ’ សុបិនំ បស្សតិ។ បស្សន្តោ ច នានាវិធំ សុបិនំ បស្សតិ – បព្ពតា បតន្តោ វិយ, អាកាសេន គច្ឆន្តោ វិយ, វាឡមិគហត្ថិចោរាទីហិ អនុពទ្ធោ វិយ ច ហោតិ។ ‘អនុភូតបុព្ពតោ’ បស្សន្តោ បុព្ពេ អនុភូតបុព្ពំ អារម្មណំ បស្សតិ។ ‘ទេវតោបសំហារតោ’ បស្សន្តស្ស ទេវតា អត្ថកាមតាយ វា អនត្ថកាមតាយ វា អត្ថាយ វា អនត្ថាយ វា នានាវិធានិ អារម្មណានិ ឧបសំហរន្តិ។ សោ តាសំ ទេវតានំ អានុភាវេន តានិ

អារម្មណានិ បស្សតិ។ បុព្ពនិមិត្តតោ បស្សន្តោ បុញ្ញាបុញ្ញវសេន ឧប្បជ្ជិតុកាមស្ស អត្ថស្ស វា អនត្ថស្ស វា បុព្ពនិមិត្តភូតំ សុបិនំ បស្សតិ ពោធិសត្តមាតា វិយ បុត្តបដិលាភនិមិត្តំ, ពោធិសត្តោ វិយ បញ្ច មហាសុបិនេ (អ· និ· ៥·១៩៦), កោសលរាជា វិយ ច សោឡស សុបិនេតិ (ជា· ១·១·៧១)។

តត្ថ យំ ធាតុក្ខោភតោ អនុភូតបុព្ពតោ ច សុបិនំ បស្សតិ, ន តំ សច្ចំ ហោតិ។ យំ ទេវតោបសំហារតោ បស្សតិ, តំ សច្ចំ វា ហោតិ អលិកំ វា។ កុទ្ធា ហិ ទេវតា ឧបាយេន វិនាសេតុកាមា វិបរីតម្បិ កត្វា ទស្សេន្តិ។ តត្រិទំ វត្ថុ – រោហណេ កិរ នាគមហាវិហារេ មហាថេរោ សង្ឃំ អនបលោកេត្វាវ ឯកំ នាគរុក្ខំ ឆិន្ទាបេសិ។ រុក្ខេ អធិវត្ថា ទេវតា ថេរស្ស កុទ្ធា បឋមំយេវ នំ បលោភេត្វា បច្ឆា ‘ឥតោ តេ សត្តទិវសមត្ថកេ ឧបដ្ឋាកោ រាជា មរិស្សតី’តិ សុបិនេ អារោចេសិ។ ថេរោ តំ កថំ អាហរិត្វា រាជោរោធានំ អាចិក្ខិ។ តា ឯកប្បហារេនេវ មហាវិរាវំ វិរវិំសុ។ រាជា ‘កិំ ឯត’ន្តិ បុច្ឆិ។ តា ‘ឯវំ ថេរេន វុត្ត’ន្តិ អារោចយិំសុ។ រាជា ទិវសេ គណាបេត្វា សត្តាហេ វីតិវត្តេ កុជ្ឈិត្វា ថេរស្ស ហត្ថបាទេ ឆិន្ទាបេសិ។

យំ បន បុព្ពនិមិត្តតោ បស្សតិ តំ ឯកន្តសច្ចមេវ ហោតិ។ ឯតេសំ បន ចតុន្នំ មូលការណានំ សំសគ្គភេទតោបិ សុបិនភេទោ ហោតិយេវ។ តញ្ច បនេតំ ចតុព្ពិធំ សុបិនំ សេក្ខបុថុជ្ជនាវ បស្សន្តិ អប្បហីនវិបល្លាសត្តា; អសេក្ខា ន បស្សន្តិ បហីនវិបល្លាសត្តា។

កិំ បន តំ បស្សន្តោ សុត្តោ បស្សតិ, បដិពុទ្ធោ? ឧទាហុ នេវ សុត្តោ បស្សតិ ន បដិពុទ្ធោតិ? កិញ្ចេត្ថ យទិ តាវ សុត្តោ បស្សតិ, អភិធម្មវិរោធោ អាបជ្ជតិ។ ភវង្គចិត្តេន ហិ សុបតិ។ តញ្ច រូបនិមិត្តាទិអារម្មណំ រាគាទិសម្បយុត្តំ វា ន ហោតិ។ សុបិនំ បស្សន្តស្ស ច ឦទិសានិ ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អថ បដិពុទ្ធោ បស្សតិ, វិនយវិរោធោ អាបជ្ជតិ។ យញ្ហិ បដិពុទ្ធោ បស្សតិ, តំ អព្ពោហារិកចិត្តេន បស្សតិ។ អព្ពោហារិកចិត្តេន ច កតេ វីតិក្កមេ អនាបត្តិ នាម នត្ថិ។ សុបិនំ បស្សន្តេន បន កតេ វីតិក្កមេ ឯកន្តំ អនាបត្តិ ឯវ។ អថ នេវ សុត្តោ ន បដិពុទ្ធោ បស្សតិ, ន សុបិនំ នាម បស្សតិ។ ឯវញ្ចសតិ សុបិនស្ស អភាវោវ អាបជ្ជតិ? ន អភាវោ។ កស្មា? យស្មា កបិមិទ្ធបរេតោ បស្សតិ។ វុត្តញ្ហេតំ – “កបិមិទ្ធបរេតោ ខោ, មហារាជ, សុបិនំ បស្សតី”តិ (មិ· ប· ៥·៣·៥)។ ‘កបិមិទ្ធបរេតោ’តិ មក្កដនិទ្ទាយ យុត្តោ។ យថា ហិ មក្កដស្ស និទ្ទា លហុបរិវត្តា ហោតិ, ឯវំ យា និទ្ទា បុនប្បុនំ កុសលាទិចិត្តវោកិណ្ណត្តា លហុបរិវត្តា; យស្សា បវត្តិយំ បុនប្បុនំ ភវង្គតោ ឧត្តរណំ ហោតិ, តាយ យុត្តោ សុបិនំ បស្សតិ។ តេនាយំ សុបិនោ កុសលោបិ ហោតិ អកុសលោបិ អព្យាកតោបិ។ តត្ថ សុបិនន្តេ ចេតិយវន្ទនធម្មស្សវនធម្មទេសនាទីនិ ករោន្តស្ស កុសលោ, បាណាតិបាតាទីនិ ករោន្តស្ស អកុសលោ, ទ្វីហិ អន្តេហិ មុត្តោ អាវជ្ជនតទារម្មណក្ខណេ អព្យាកតោតិ វេទិតព្ពោ។ សុបិនេនេវ ‘ទិដ្ឋំ វិយ មេ, សុតំ វិយ មេ’តិ កថនកាលេបិ អព្យាកតោយេវ។

កិំ បន សុបិនេ កតំ កុសលាកុសលំ កម្មំ សវិបាកំ អវិបាកន្តិ? សវិបាកំ; ទុព្ពលត្តា បន បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍិតុំ ន សក្កោតិ, ទិន្នាយ អញ្ញកម្មេន បដិសន្ធិយា បវត្តេ វេទនីយំ ហោតិ។

ឲុចំ ឃាធាចកចត្តុចិកាចតា បដ្ឋាតិ បទ្ធាត្តុំ ចិដ្ឋាណាតំ ត ហេតូទេ្ឋា ឃាធាចទេ្ឋា៎ តំ ឃាធាចទ្ឋំ ចត្តុំ ចិការចេតីតិ ឃាធាចកចត្តុចិកាចតា៎ តធា បទ្ធាត្តុំ ចិដ្ឋាណាតំ អហេតុ្យកទេ្ឋា, ឌរាកិក្នុតទេ្ឋា, ត ឃុបិតំ បឃ្សុតទេ្ឋា, ឃាធាចទេ្ឋា៎ តំ ឃាធាចទ្ឋំ ចត្តុំ ចិការចេតីតិ ឃាធាចកចត្តុចិកាចតា៎ ឡតិ ឃា ហេទ្ឋា "ឃាធាចកចត្តុចិកាចតា បដ្ឋា"តិ យាតិកាឃ តិក្លិត្តា, ឃា ឲុចំ ឃាធាចកចត្តុចិកាចតា បដ្ឋាតិ ចេឌិតដ្ឋា៎ តឃ្សា ឲុច ឆ ចេឃត ឲុចំ ឲុកចិឆេត ឆាណាចត្តុតិ ឲុចំ ឲុកេកកោទ្ឋារេឃត ឆាណាកាណតា ឲុកោត ចា អាការរេត ឆាណាបរិឆ្ឆេឆា ហោតិ៎

ឲុកកតិទេ្គឃចណ្ណតា៎

(១៎) ទុកតិទេ្គឃចណ្ណតា

លិ៩លិ៎ ទុចិឆេត ឆាណាចត្តុតិទេ្គឃ ចត្នុ ក្នុឹឃុ កុ្យឃលេតិ ឃេក្លប្មុទ្ឋតាតំ ចតុ្នុយកកុ្យឃលបដ្ឋា៎ បឌិឃម្ពុីគាចិកទេ្គ ទុទេត្តឃុ បទ្ធាឃុ អទេត្តុឃុ អត្តុទេតា អត្តុទេតា ក្នុយិបរិឃាបត្តុំ ចិបិកឃប្លាតំ អត្តុំ ឌារេបតិ ឌេតតិ បចេត្តុតីតិ អត្តុឌាបិកា៎ អរហេតា អកិដ្ឋា ក្លប្យារេឆត្តុឃ្ស ឃយាបត្តិ ក្លប្យារេឆត្តុឃ្ស កិរិឃាញ្ញាកេតតិ អកិដ្ឋាឃ ចេច ឃយាបត្តិឃា ឆ បរិកឡុឃយេឃ កាយាចចរកិរិឃបដ្ឋា៎ ឃា ហិ អកិដ្ឋាឃយាបត្តិបទេគំ កិរិឃឃប្លាតំ អត្តុំ ឌារេបតិ ឌេតតិ បចេត្តុតីតិ អត្តុឌាបិកា បដ្ឋាតិ ទុត្តា៎ អឃំ បត អបរេរាបិ បិញ្ញុក្តុយុត្តុកោ អដ្ឋកធាតេឃា – ឃាបិ ហិ បុរិយា កាយាចចរកិរិឃា បឆ្ឆិយាឃ កាយាចចរកិរិឃាឃ អតត្តុរាឌិចេឃត បទ្ធេឃា ហោតិ, ឃាបិ តំ កិរិឃត្តុំ ឌារេបតីតិ អត្តុឌាបិកា បដ្ឋា តាយ៎ ទ្នុបិចចរាទ្នុបិចចរេឃុបិ ឲុឃេច តឃោ៎

ទុតិឃបចតិទេ្គឃ ចត្នុ ក្នុឹឃុ ចិបិកេតិ កាយាចចរចិបិកេ បដ្ឋា ឃហឌាតាឌិបទ្ធឃចេឃត កាយាចចរចិបិកត្តុំ ឌារេបត្តុ ឌិតាតិ ឌាបិតត្តុ៎ ទ្នុបិចចរាឌិចិបិកបដ្ឋាឃុបិ ឲុឃេច តឃោ៎ ឃដ្ឋាបិ ចា ឲុឃា អត្តុទេតា អត្តុទេតា ការេណហិ ឌាបិតា ឌតិតា បចត្តិតា ឃឃឡ្យិ អត្តុក្នុតាតិបិ ឌាបិតត្តុ៎ អរហេតា ក្លប្យត្តុាឃ អកិដ្ឋាឃ ក្លប្យត្តុាឃ ឃយាបត្តិឃាតិ ទុត្តកិរិឃបដ្ឋាឃបិ ឲុឃេច តឃោ៎ អឃំ បត អបរេរាបិ បិញ្ញុក្តុយុត្តុកោ អដ្ឋកធាតេឃា – កាយាចចរកិរិឃបដ្ឋាបិ ហិ ឃហឌាតាឌិចេឃត កាយាចចរកិរិឃឃប្លាតំ អត្តុំ ឌារេបត្តុ ឌិតាតិ ឌាបិតត្តុ៎ ទ្នុបិចចរាទ្នុបិចចរកិរិឃបដ្ឋាឃុបិ ឲុឃេច តឃោ៎ ឃដ្ឋាបិ ចា ឲុឃា អត្តុទេតា អត្តុទេតា ការេណហិ ឌាបិតា ឌតិតា បចត្តិតា ឃឃទ្ធា អត្តុក្នុតាតិបិ ឌាបិតត្តុ៎ ឃេឃេយត្តុ ឃដ្ឋុំ ឆឡុឃគ្គហទ្ឋកធាឃំ ទុត្តតឃត្តុា បិកាឌេយចាតិ៎

ទុកតិទេ្គឃចណ្ណតា៎

(១៎) តិកតិទេ្គឃចណ្ណតា

លិ៩ប៉៎ តិចិឆេត ឆាណាចត្តុតិទេ្គឃ ឃោកចិហិតេឃុតិ ឃោរេកា ទុទ្ធតិ បដ្ឋា; បដ្ឋាចិហិតេឃុ បដ្ឋាបរិណាយិតេឃុតិ អទេត្តុ៎

ກມ຺ມາຍຕນສ຺ສາຕິ ເອຕ຺ຖ ກມ຺ມເມວ ກມ຺ມາຍຕນໍ; ອຖ ວາ ກມ຺ມັ຺ຈ ຕໍ ອາຍຕນັ຺ຈ ອາຊີວາທີນນ຺ຕິປິ ກມ຺ມາຍຕນໍ. ສິປ຺ປາຍຕນສ຺ສາປິ ເອເສວ ນໂຍ. ຕຕ຺ຖ ທຸວິທໍ ກມ຺ມໍ – ຫີນັ຺ຈ ອຸກ຺ກຏ຺ຐັ຺ຈ. ຕຕ຺ຖ ຫີນໍ ນາມ ວຑ຺ຒກິກມ຺ມໍ, ປຸປ຺ຜຉ຺ຑກກມ຺ມນ຺ຕິ ເອວມາທິ. ອຸກ຺ກຏ຺ຐໍ ນາມ ກສິ, ວຓິຊ຺ຊາ, ໂຄຣກ຺ຂນ຺ຕິ ເອວມາທິ. ສິປ຺ປມ຺ປິ ທຸວິທໍ ຫີນັ຺ຈ ອຸກ຺ກຏ຺ຐັ຺ຈ. ຕຕ຺ຖ ຫີນໍ ສິປ຺ປໍ ນາມ ນຬກາຣສິປ຺ປໍ, ເປສກາຣສິປ຺ປໍ, ກຸມ຺ພກາຣສິປ຺ປໍ, ຈມ຺ມກາຣສິປ຺ປໍ, ນ຺ຫາປິຕສິປ຺ປນ຺ຕິ ເອວມາທິ. ອຸກ຺ກຏ຺ຐໍ ນາມ ສິປ຺ປໍ ມຸທ຺ທາ, ຄຓນາ, ເລຂາຕິ ເອວມາທິ. ວິຊ຺ຊາ ຈ ວິຊ຺ຊາຏ຺ຐານໍ ຕໍ ທມ຺ມິກເມວ ຄຫິຕໍ. ນາຄມຓ຺ຑລປຣິຕ຺ຕສທິສໍ, ຜຸສ຺ສມຸຂປຣິຕ຺ຕສທິສໍ, ສາລິກິຍໍ, ສລ຺ລກຕ຺ຕິຍນ຺ຕາທີນິ ປນ ເວຊ຺ຊສຕ຺ຕານິ "ພຸທ຺ທາຍໍ, ອາຈຣິຍ, ສິປ຺ປໍ ສິກ຺ຂິຕຸ"ນ຺ຕິ (ມຫາວ. ໑໑໘) ສິປ຺ປາຍຕເນ ປວິຏ຺ຐຕ຺ຕາ ນ ຄຫິຕານິ.

ຕຕ຺ຖ ເອໂກ ປຓ຺ຑິເຕາ ມນຸສ຺ສານໍ ຫາສຸຈິຫາເວຣຕ຺ເຕາຍ ອຕ຺ຕໂນ ຈ ກມ຺ມຕາຍ ເກຫປຣິສາຄມາຍາທີນິ ມາເນຕິ. ເສາ ຫິ 'ພາເລ ມນຸສ຺ສາ ຈສຍະເກຍ ວິຕາ ທຸກ຺ຂິຕາ'ຕິ ຫິຕກິຣິຍາຍ ຊຕ຺ວາ ທີຍຈທູຣສ຺ສາທີເນຍ ເກຫໍ ມາເນຕິ, ສີທຸລົຍຊິ ວາຕຕ຺ຕາຍ ເອກໍ ທິກໍ ທິຍິກາທີເນຍ ປິສາເຍ ກເຣາຕິ, 'ຍາເນ ອສຕິ ອນຸສ຺ສາເຣາ ນາມ ທຸກ຺ຂນ຺ຕິ ອຸຊ຺ຊາລິຕຍຍປວິຈິເນາຍນຕ຺ຕາຍ ຈຍຸສກາສນ຺ຍາທິກາທີນິ ມາເນຕິ, 'ນາວາຍ ອສຕິ ສມຸທ຺ທານິ ສຕ຺ຕາເຣາ ນາມ ນຕ຺ຖີ'ຕິ ນາວປ຺ປການໍ ນາວໍ ມາເນຕິ. ເສາ ສພ຺ພເມຕໍ ເນວ ອເຍ຺ຍຫິ ກາຍິເຣຍາຕິ ປສ຺ສຕິ, ນ ກາຕໍ ອຸກ຺ກຍາຕິ, ນ ກເຍຕ຺ຕາຕິ ສຸຍາຕິ, ອຕ຺ຕເນາ ປນ ທຍຸຕາຍ ຈິຕ຺ຕາຍ ກເຣາຕິ. ປຍ຺ຍຈຕາ ຫິ ອຕ຺ຕເນາ ທຍຸຕາຍ ກຕມ຺ປິ ອເຍ຺ຍຫິ ອຸກ຺ກິຍ຺ຍາ ກເຣາຕເຕ຺ຫິ ກຕມນີມເຍຈ ເຫາຕິ. ອຍໍ ຕາວ ຫີນກມ຺ເມ ນໂຍ.

ອຸກ຺ກຏ຺ຐກມ຺ເມປິ 'ກສິກມ຺ເມ ອສຕິ ມນຸສ຺ສານໍ ຊີວິຕໍ ນ ປວຕ຺ຕຕີ'ຕິ ເອໂກ ປຓ຺ຑິເຕາ ມນຸສ຺ສານໍ ຫາສຸຈິຫາເວຣຕ຺ເຕາຍ ຍາກຍຸຄລີທີນິ ກສິກມ຺ມານິ ອຸປ຺ປາເທຕິ; ຕຖາ ນາວປ຺ປການໍ ວາຫິຊກມ຺ມໍ ໂຄຣກ຺ຂໍ ອຸປ຺ປາເທຕິ. ເສາ ສພ຺ພເມຕໍ ເນວ ອເຍ຺ຍຫິ ກິຣິຍມາຕໍ ປສ຺ສຕິ...ເປ... ກຕມນີມເຍຈ ເຫາຕິ. ອຍໍ ອຸກ຺ກຏ຺ຐກມ຺ເມ ນໂຍ.

ທຸວິເທປິ ປນ ສິປ຺ປາຍຕເນ ເອໂກ ປຓ຺ຑິເຕາ ມນຸສ຺ສານໍ ຫາສຸຈິຫາເວຣຕ຺ເຕາຍ ນຬກາຣສິປ຺ປາທີນິ ຫີນສິປ຺ປານິ, ຫຕ຺ຖຍຸທ຺ທາຍ ຄຓນສຕ຺ຕໍ ມຸທ຺ທໍ, ອສ຺ສິກ຺ກນສຕ຺ຕໍ ຄຓນໍ, ຍາຕິກາປຍເກຍກາທີເກຍຕ຺ຕໍ ເລຂໍ ອຸປ຺ປາເທຕິ. ເສາ ສພ຺ພເມຕໍ ເນວ ອເຍ຺ຍຫິ ກິຣິຍມາຕໍ ປສ຺ສຕິ...ເປ... ກຕມນີມເຍຈ ເຫາຕິ. ອຍໍ ສິປ຺ປາຍຕເນ ນໂຍ.

ເອໂກ ເຊາ ປນ ປຓ຺ຑິເຕາ ອມນຸສ຺ສສະວິປະທີຫິ ອຸປທ຺ທຸຕານໍ ມນຸສ຺ສານໍ ທິກິຈ຺ຉຕຕ຺ຕາຍ ນາຄມຓ຺ຑລາທີນິ ວິຊ຺ຊາຏ຺ຐານານິ ອຸປ຺ປາເທຕິ, ຕານິ ເນວ ອເຍ຺ຍຫິ ກິຣິຍມາຕານິ ປສ຺ສຕິ, ນ ກຕານິ ອຸກ຺ກຍາຕິ, ນ ກເຍຕ຺ຕາຕິ ສຸຍາຕິ, ອຕ຺ຕເນາ ປນ ທຍຸຕາຍ ຈິຕ຺ຕາຍ ກເຣາຕິ. ປຍ຺ຍຈຕາ ຫິ ອຕ຺ຕເນາ ທຍຸຕາຍ ກຕມ຺ປິ ອເຍ຺ຍຫິ ອຸກ຺ກິຍ຺ຍາ ກເຣາຕເຕ຺ຫິ ກຕມນີມເຍຈ ເຫາຕິ.

ກມ຺ມສ຺ສກຕໍຈາຕິ "ອຕ຺ຖິ ທິນ຺ນໍ, ອຕ຺ຖິ ຍິຕ຺ຖໍ"ຕ຺ຕິ ເອວໍ ຍາຕກຕາກາຍໍ ສມ຺ມາທິຕ຺ຖິ ຈາຕິ ສຸປສ຺ສນາກາຍໍ ຕທຸປກຈຕຸສ຺ຈສມ຺ມາທິ ສມ຺ມາທິຕ຺ຖິ. ອຸກາຕິສ຺ສ ປຈຕ຺ຕກາກາຣະ ກມ຺ມສ຺ສ ຈາ ອຕ຺ຖິກ຺ຕິ ຈາຕິອາທີ ທິຕ຺ຖິ. ເອຕ຺ຕ ຈ ອຕ຺ຖິກ຺ຕລກ຺ຂເຓເນວ ອາກາຕໍ, ນ ທຸກ຺ຂລກ຺ຂຓອຕ຺ຕລກ຺ຂຓາຕີ, ອຕ຺ຕເນາ ປນ ອາກາຕາເຍຈາຕິ ຊຍ຺ຍາຕີ – ຍມີຍອຕ຺ຖິກໍ ຕໍ ທຸກ຺ຂໍ, ຍໍ ທຸກ຺ຂໍ ຕທນຕ຺ຕາຕີ.

ឃំ ឧចទ្ទបិត្តិ ឃំ ឧចំ ហេដ្ឋា តិន្និដ្ឋសកាចំ អតុលោមិកំ។ ពត្តិត្តិអាឌីតិ សន្តាតិ បញ្ញាចេចចតាតេច។ សា ហិ ហេដ្ឋា ចុត្តាតំ កម្មាយតតាឌីតំ បច្ចត្តំ ការណាតំ អបច្ចតីកឝស្សតេត អតុលោមេតីតិ អតុលោមិកា។ តឥា សច្ចាតំ ហិតចរិឃាឃ អតុលោមេតិ, មគ្គសច្ចស្ស អតុលោមេតិ, បរមត្ថសច្ចស្ស តិព្ពាតស្ស អតុលោមតោ អតុលោមេតីតិបិ អតុលោមិកា។ សន្តាតិបិ ឧតាតិ ការណាតិ ពមតិ

សហតិ ឥដ្ឋំ សក្កោតីតិ ពត្តិ, បស្សតីតិ ឌិដ្ឋិ, ចេទេតីតិ ទុឌិ, មុឌតីតិ មុឌិ, បេក្ខតីតិ បេក្ខា។ សព្ពេបិស្សា តេ កម្មាយតតាឌយោ ធម្មា តិជ្ឈាតំ ពមត្តិ, ឌិសេសតោ ច បញ្ញាក្ខន្ធសង្ខាតា ធម្មា បុតប្បុតំ អតិច្ចទុក្ខាតត្តចសេត តិជ្ឈាឃមាតា តំ តិជ្ឈាតំ ពមត្តីតិ ធម្មតិជ្ឈាតពត្តិ។

បរតោ អស្សុត្វា បដិលភតីតិ អញ្ញស្ស ឧបទេសចចតំ អស្សុត្វា សយមេច ឌិតេត្តតេត្វា បដិលភតិ។ អយំ ចុច្ចតីតិ អយំ ឌិតេត្តាមយា បញ្ញា តាម ចុច្ចតិ។ សា បតេសា ត មេឃំ កោសញ្ញំ ឧប្បជ្ជតិ, អភិញ្ញាតាតំ បត មហាសត្តាតមេច ឧប្បជ្ជតិ។ តត្ថាបិ សច្ចាតុលោមិកញាណំ ឌ្ចិត្តំមេច ពោធិសត្តាតំ ឧប្បជ្ជតិ។ សេសបញ្ញា សព្ពេសម្បិ បុរិតបារមីតំ មហាបញ្ញាតំ ឧប្បជ្ជតីតិ ចេទិតព្ពា។

បរតោ សុត្វា បដិលភតីតិ ឧត្វ កម្មាយតតាឌីតិ បរេត ករិយមាតាតិ ចា កតាតិ ចា ឌិស្វាបិ មស្ស កស្សឌិ កថយមាតស្ស ចចតំ សុត្វាបិ អាឌរិយស្ស សត្តិកេ ឧក្កហេត្វាបិ បដិលទ្ធា សន្តា បរតោ សុត្វាមេច បដិលទ្ធា តាមាតិ ចេទិតព្ពា។

សមាបត្តស្សាតិ សមាបត្តិសមង្គិស្ស; អន្តោសមាបត្តិយំ បចត្តា បញ្ញា ភាចតាមយា តាមាតិ អត្ថោ។

៧៦៩។ ឌាតំអារព្ភាតិ ឌាតំ បដិច្ច; ឌាតចេតតាបច្ចយាតិ អត្ថោ។ ឌាតាធិកច្ចាតិ ឌាតំ អធិកច្ចស្ស; បិបុលត្តស្សាតិ អត្ថោ។ មា ឧប្បជ្ជតីតិ មា ចុត្តំ ឌាតចេតតាសម្បយុត្តា បញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ, អយំ ឌាតមយា បញ្ញា តាម។ សា បតេសា 'ឌាតំ ឌស្សាមី'តិ ឌិតេត្តត្តស្ស, ឌាតំ ឌេត្តស្ស, ឌាតំ ឌត្វា តំ បច្ចចេក្ខត្តស្ស បុព្ពចេតតា, មុញ្ចចេតតា, អបរចេតតាតិ តិឌិធេត ឧប្បជ្ជតិ។

សីលំ អារព្ភ សីលាធិកច្ចាតិ ព្ពញ្ចាបិ សីលចេតតាសម្បយុត្តាច សីលមយា បញ្ញាតិ អធិប្បេតា។ អយម្បិ 'សីលំ បូរេស្សាមី'តិ ឌិតេត្តត្តស្ស, សីលំ បូរេត្តស្ស, សីលំ បូរេត្វា តំ បច្ចចេក្ខត្តស្ស បុព្ពចេតតា, មុញ្ចចេតតា, អបរចេតតាតិ តិឌិធេតេច ឧប្បជ្ជតិ។ ភាចតាមយា ហេដ្ឋា ចុត្តាមេច។

៧៧០។ អធិសីលបញ្ញាទីសុ សីលាទីតិ ទុឌិធេត ចេទិតព្ពាតិ – សីលំ, អធិសីលំ; ឌិត្តំ, អធិឌិត្តំ; បញ្ញា, អធិបញ្ញាតិ។ តត្ថ “ឧប្បាទា ចា តឥាកតាតំ អតុប្បាទា ចា តឥាកតាតំ ឋិតាច សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មតិឃាមតា”តិ (សំ។ តិ។ ២។២០; អ។ តិ។ ៣។១៣៧) ព្ពមាឃ តត្តិមា សង្គហិតចសេត បញ្ចាបិ សីលាតិ ឌសបិ សីលាតិ សីលំ តាម។ តញ្ហិ តឥាកតេ ឧប្បត្តេបិ អតុប្បត្តេបិ ហោតិ។ អតុប្បត្តេ កោ បញ្ញាបេតីតិ? តាបសបរិព្ពាជកា, សព្ពញ្ញុពោធិសត្តា, ឌក្កចត្តិរាជាតោ ច បញ្ញាបេត្តិ។ ឧប្បត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ ភិក្ខុសង្ឃោ, ភិក្ខុតីសង្ឃោ, ឧបាសកា, ឧបាសិកាយោ ច បញ្ញាបេត្តិ។ បាតិមោក្ខសំចរសីលំ បត សព្ពសីលេហិ អធិកំ ឧប្បត្តេយេច តឥាកតេ ឧប្បជ្ជតិ, តោ អតុប្បត្តេ។

សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេឃច ច តំ បញ្ញាបេត្តិ៍ "ព្ទយម្ហិ៍ ចត្តុម្ហិ៍ ចិតិក្កេយ ព្ទង៌ តាយ ហោតិ"តិ បញ្ញាបតញ្ញាអត្ថោឆ អចិសេឃា, ញុត្តាតំឃេច ឲស ចិសេឃា, ញុត្តាតំ ពាល៍ ព្ទតិ ឃស្មា បាតិមោក្ខសំចរោ អឆិសីល៍, តស្មា តំ អឆិសីលបញ្ញា ឌស្សេតុំ បាតិមោក្ខសំចរំ សំចរត្ថស្សាតិអាឌិ ចុត្តំ៍

ហេដ្ឋា ចុត្តាឃ ឲច បត តត្តិឃា សព្ពហិតចេសេត ចដ្ឋបាឌិកា អដ្ឋ សមាបត្តិឃោ ចិត្តំ តាយ៍ តញ្ញាតចាកេត ឧប្បត្តេបិ ហោតិ អតុប្បត្តេបិ៍ អតុប្បត្តេ គោ តិព្ពត្តត្តិតិ? តាបសបរិព្ពាឌកា ចេច សព្ពញ្ញុពោធិសត្តា ច ចក្កចត្តិរាឌាតោ ច៍ ឧប្បត្តេ កកចតិ ចិសេសត្តិកា តិក្កអាឌឃោបិ តិព្ពត្តត្តិឃេច៍ ចិបស្សតាបាឌិកា បត អដ្ឋ សមាបត្តិឃោ សព្ពទិតេហិ អឆិកា, ឧប្បត្តេឃេច តចាកេត ឧប្បជ្ជត្តិ, តោ អតុប្បត្តេ៍ សព្ពញ្ញុញុត្តា ឲច ច ឲតា បញ្ញាបេត្តិ៍ ព្ទតិ ឃស្មា អដ្ឋ សមាបត្តិឃោ អឆិចិត្តំ, តស្មា អឆិចិត្តបញ្ញា ឌស្សេតុំ ទ្វាបិចចរាទ្វាបិចចរសមាបត្តិ សមាបជ្ជត្តស្សាតិអាឌិ ចុត្តំ៍

ហេដ្ឋា ចុត្តាឃ ឲច បត តត្តិឃា សព្ពហិតចេសេត កម្មស្សកតញាណំ បញ្ញា តាយ៍ តញ្ញាតចាកេត ឧប្បត្តេបិ ហោតិ អតុប្បត្តេបិ៍ អតុប្បត្តេ ចេលាមេឌាតចេស្សត្ថេឌាតាឌិចេសេត ឧប្បជ្ជតិ; ឧប្បត្តេ តេត ឌាតេលាត ឃហាឌាតំ បចត្តត្តាតំ បឃាណំ តត្តិ៍ មក្កផលបញ្ញា បត សព្ពបញ្ញាហិ អឆិកា, ឧប្បត្តេឃេច តចាកេត ចិត្តារិកា ហុត្វា បចត្តតិ, តោ អតុប្បត្តេ៍ ព្ទតិ ឃស្មា មក្កផលបញ្ញា អឆិបញ្ញា, តស្មា អតិរេកបញ្ញាឃ បញ្ញា ឌស្សេតុំ ចតុសុ មក្កេសូតិអាឌិ ចុត្តំ៍

តត្ថ សិឃា – សីល៍, អឆិសីល៍; ចិត្តំ, អឆិចិត្តំ; បញ្ញា, អឆិបញ្ញាតិ ព្ទមេសុ ឆសុ គោដ្ឋាសេសុ ចិបស្សតា បញ្ញា កតរសត្តិស្សិតាតិ? អឆិបញ្ញាសត្តិស្សិតា៍ តស្មា ឃថា ព្ទមកតបឃាណំ ឆត្តំ ចា ឌង៌ ចា ឧបាឌាឃ អតិរេកបឃាណំ អតិឆត្តំ អតិឌខោតិ ចុច្ចតិ, ឲចមេចស្សិ បញ្ចសីល៍ ឌសសីល៍ ឧបាឌាឃ បាតិមោក្ខសំចរសីល៍ 'អឆិសីល៍' តាយ; ចដ្ឋបាឌិកា អដ្ឋ សមាបត្តិឃោ ឧបាឌាឃ ចិបស្សតាបាឌិកា អដ្ឋ សមាបត្តិឃោ 'អឆិចិត្តំ' តាយ, កម្មស្សកតបញ្ញា ឧបាឌាឃ ចិបស្សតាបញ្ញា ច មក្កបញ្ញា ច ផលបញ្ញា ច 'អឆិបញ្ញា' តាយាតិ ចេឌិតព្ពា៍

ល៍ល៍ខ៍ អាឃគោសល្លាឌិតិទ្ទេសេ ឃស្មា អាឃោតិ ចុឌ្ឍិ, សា អតត្ថហាតិតោ អត្ថុប្បត្តិតោ ច ចុចិធា; អបាឃោតិ អចុឌ្ឍិ, សាបិ អត្ថហាតិតោ អតត្ថុប្បត្តិតោ ច ចុចិធា; តស្មា តំ ឌស្សេតុំ ព្ទមេ ឌមេ្មុ មតសិការោតោតិអាឌិ ចុត្តំ៍ ព្ទង៌ ចុច្ចតីតិ ឃា ព្ទមេសំ អកុសលឌមេ្មាតំ អតុប្បត្តិប្បហាតេសុ កុសលឌមេ្មាតញ្ច ឧប្បត្តិដ្ឋិតីសុ បញ្ញា – ព្ទង៌ អាឃគោសល្លំ តាយ ចុច្ចតិ៍ ឃា បតេសា កុសលឌមេ្មាតំ អតុប្បជ្ជតតិទ្ធេសុ អកុសលឌមេ្មាតញ្ច ឧប្បត្តិដ្ឋិតីសុ បញ្ញា – ព្ទង៌ អបាឃគោសល្លំ តាយាតិ អត្ថោ៍ អាឃគោសល្លំ តាច បញ្ញា ហោតុ; អបាឃគោសល្លំ កថំ បញ្ញា តាយ ឌាតាតិ? បញ្ញាចាឃេច ហិ 'ឃម្ហា ឲចំ មតសិការោតោ អតុប្បត្តា កុសលា ឌមា្ម តុប្បជ្ជត្តិ ឧប្បត្តា ច តិរុជ្ឈត្តិ; អតុប្បត្តា អកុសលា ឌមា្ម ឧប្បជ្ជត្តិ, ឧប្បត្តា បចឌ្ឍត្តី'តិ បជាតាតិ៍ សោ ឲចំ ញាត្វា អតុប្បត្តាតំ អកុសលាតំ ឌមា្មាតំ ឧប្បជ្ជិតុំ ត ឌេតិ, ឧប្បត្តេ បជហតិ; អតុប្បត្តេ កុសលេ ឧប្បាឌេតិ, ឧប្បត្តេ កាចតាបារិបូរិ៍ បាបេតិ៍ ឲចំ អបាឃគោសល្លម្បិ បញ្ញា ឲចាតិ ចេឌិតព្ពំ៍ សព្ពាបិ តត្ថុបាឃា បញ្ញា ឧបាឃគោសល្លត្តិ ព្ទង៌ បត អច្ចាឃិកកិច្ចេ ចា កេយេ ចា ឧប្បត្តេ តស្ស តិកិច្ឆតត្ថំ

ᨵᩣᨲᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨠᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨲᩥᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

(᪔᪨) ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪗᪙᪖᪨ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨹᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩏᨷᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᩴ ᨬᩣᨱᩴ ‘ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨠᩴ, ᩍᨴᩴ ᨶᩮᩣ ᩈᨠ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ – ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶ ᩈᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨴᩈᩅᩥᨵᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ ᩈᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣᨷᩥ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᨷᩁᩔ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶ ᩈᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨲ᩠ᨳᨽᨬ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨩᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᨷᩁᩔ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩈᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨽᨬ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨩᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᩑᩅᩴ ᨩᩣᨶᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮ ᨬᩣᨱᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩃᩴ ᨷᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩮᩣᩈᨳᩴ ᩈᨾᩣᨴᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᨱᨶᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨵᨶᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩈᨠᨭᩈᨲᩮᩈᩩ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨾᨵᩩᨹᩣᨱᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᩃᩮᩣᨱᨲᩥᩃᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᩋᩣᩁᩮᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨶ᩠ᨲᩣᩁᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥᨴᩮᩅ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩏᨷᨠᩁᨱᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨶ ᨷᩁᩥᨲᩔᨲᩥ, ᩈᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᨡᩮᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ; ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨬᩣᨱᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩩᩴ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ...ᨷᩮ... ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᨱᨶᨷᨳᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᨧ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᩈᩣᩈᩅᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᨬᩣᨱᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪗᪙᪗᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᩔ ᨬᩣᨱᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᨲᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᩑᨠᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨

᪗᪙᪘᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨲᩣᩅ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩑᨠᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩅᩈᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩩ; ᨹᩃᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ? ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣᨷᩥ ᩉᩮᩈᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨷᩁᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᩮ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨣᩮᩣᨧᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩏᨷᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᩣ ᨠᩁᨱᩅᨧᨶᩴ; ᩍᨾᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨬᩣᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ; ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᩮᨶ; ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᨶ᪨ ᩅᩥᨴᩥᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩅᩥᨴᩥᨲᩣᨶᩥ ᨷᩣᨠᨭᩣᨶᩥ ᨠᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨴᩥᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ᪨ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩣᩊ᩠ᩉᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮᨶ᪨ ᨶᨿᩴ ᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨧ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨧ ᨶᨿᩴ ᨶᩮᨲᩥ ᩉᩁᨲᩥ ᨷᩮᩈᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬᩣᨱᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣ ᨷᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩮ ᨶᨿᩴ ᨶᨿᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨾᨣ᩠ᨣᨾᩪᩃᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩣᩁᨱᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨾᩮᩅ ᨶᨿᩴ ᨶᨿᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ – ᨿᨴᩮᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨣᩮᩣᨧᩁᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ,

ខេតត ញាណេលត ការេលក្ខេតត អតីតាគាគេត បច្ចេក្ខលញាណសន្លាត់ តឃំ ខេតតិ៍

ត្លុជាតិ ឃនា ខេតត តឃំ ខេតតិ, ត់ អាកាទ៌ ជនេស្ស្យត់ ខេឃ ហិ ខេកឌិ អតីតឃន្លាតត្តិអាឌិយាហ៍ តត្ថ អត្ថក្ខាស្ងុតិ ឌាតិស្ ឋឌិចិត្តិស្ស៍ ត្លុយខេត្ថាចាតិ ឃំ ក្យត្ល អតីខេត អត្ថក្ខាសុ, ឃត្ថា អតាកេត អកិឌាតិស្សត្តិ, ត តខេត្ថាច ត្លុយំ; សទិក្លខេដ្ឋត បត ៤ចំ ក្យត្តិ៍ អតីខេតបិ ហិ ជបេត្វា តល៍ញេតក្ខុយកក្លខេត្ត្លឃេច ក្យក្លសច្ចត្តិ ឋឌិចិត្តិស្ស, តល៍ញេឃច សយុកឃសច្ចត្តិ តិត្ថាតខេយច តិខេទាឆសច្ចត្តិ អទិឃយក្ខេយច យក្ខសច្ចត្តិ ឋឌិចិត្តិស្ស, អតាកេតបិ ៤ចខេយច ឋឌិចិត្តិស្សត្តិ, ៤តទហិបិ ៤ចខេយច ឋឌិចិត្តិត្តិ សទិក្លខេដ្ឋត “ត្លុយខេត្ថាចា”តិ ក្យត្តិ៍ ត្លុជំ ក្យច្ចតិ អត្ថេឃ ញាណត្តិ ត្លុជំ អត្យាយតញាណ៍ តឃតញាណ៍ ការេលញាណត្តិ ក្យច្ចតិ៍

បទិខេឃញាណត្តិ ឌិត្តបទិខេច្ចជញាណ៍ បទសត្តាតត្តិ ជបេត្វា អត្តាត់ ខេសសត្តាត់ ត្លុតទ៌ តេស្សច ខេចចត់ ខេចតសា ខេចខេតា បទិច្ច បឌាតាតីតិ អត្តខេតា ឌិខេត្តត ខេតសំ ឌិត្ត សទាកាឌិចខេសត បទិច្ចិត្តិត្វា តាតប្យការខេតា ឌាតាតិ៍ សទាក់ ចាតិអាឌិស្ ឃំ ចត្តត្តំ, ត់ ខេហដ្ឋា សតិបដ្ឋាតឌិកខេក្ក ក្យត្តខេយច៍ អឃំ បត ឌិខេសខេសា – ត្លុឆ អត្យត្តទ៌ ចា ឌិត្ត ឌិយុត្ត ចា ឌិត្តត្តិ ៤ត្ថ ខេលិក្យត្តទយ្បិ លត្ថក្ខ៍ អឌិបឃ្សត្យុបាយ្បិ ហិ បទឌិត្តញាណស្ស ឌិសខេឃា ខេហាតិខេឃច៍

អចខេសសា បត្តាតិ ឆខេឃ្ ញាណាឌិកា តិខេស្សា បត្តា ជបេត្វា ខេសសា សត្តាបិ បត្តា ញាណត្តិ សយ្ចតត្វា សយ្ចតិញាណ៍ តាឃ ខេហាតិ៍ ចចតខេត្វា បតេត្វ សយ្ចតិយិ្បញាណត្តិ សយ្ចតិញាណ៍

លិ៍ដលិ៍កាយាចចទក្យសលេ បត្តាតិ អឃតិញ្ញ៤កខេត្តត ចដ្ឋខ្សិ ក្យតិបឌិសត្តិ អាចិតខេតច, តស្វា “អាចឃាឃ ខេតា អបចឃាឃា”តិ ក្យត្តា៍ ខេលិក្យត្តទយក្ខបត្តា បត ឃស្វា ក្យតិបឌិសត្តិ អបចិតខេតច, តស្វា “អបចឃាឃ ខេតា អាចឃាឃា”តិ ក្យត្តា៍ ក្យុបិចចទាក្យុបិចចទបត្តា ក្យតិបឌិសត្តិយ្បិ អាចិតតិ, ឌិក្លយ្យុតចខេសត កិខេលខេស ខេចច កិខេលសឃ្យលខេត ច ឆខេឃ្ អបចិតតិ, តស្វា “អាចឃាឃ ខេចច អបចឃាឃ ចា”តិ ក្យត្តា៍ ខេសសា តេតច ក្យតិបឌិសត្តិ អាចិតតិ ត អបចិតតិ, តស្វា “តេតច អាចឃាឃ ខេតា អបចឃាឃា”តិ ក្យត្តា៍

លិ៍ដប៉៍ត ច អកិត្តាខេឃា ឋឌិចិត្តាតិ ត្លុជំ បជយត្តាតបត្តា សត្តាឃ ក្យត្តិ៍ សា ហិស្ស កាយឌិខេចខេកត បត្តត្តត្វា កិខេលសតិត្តិជាឃ សំចត្តតិ៍ តាឃ ខេចស ការេយស្ ឌីតទាខេកា ខេហាតិ, អកិត្តាបិឌកកាច់ បត អប្យត្តតាឃ តេតច បត្ថា អកិត្តាខេឃា ឋឌិចិត្តាតិ, តិយិត្តាទយ្ចលត្វា ត សច្ចាតិ ឋឌិចិត្តាតិ៍ ៤ចយឃំ បត្តា តិត្តិជាឃ ខេហាតិ ខេតា បឌិខេចឆាឃ៍ ខេស្វចាតិ បជយត្តាត់ បត្វា ជិខេតា៍ ការេយស្ ឌីតទាខេកា សយាខេតាតិ តចា ឌិក្លយ្យិតាត់ខេឃច កាយាត់ ចខេសត ឌីតទាខេកា៍ អកិត្តាខេឃា ឋឌិចិត្តាតិតិ បត្ថា អកិត្តាខេឃា ឋឌិចិត្តា៍ ត្លុជំ ចត្យត្តត្ថាតបត្តា សត្តាឃ ក្យត្តិ៍ ចត្យត្តត្ថាតបត្តា ហិ អកិត្តាបិឌកកាខេចតាបិ បត្ថា អកិត្តាខេឃា ឋឌិចិត្តា, អកិត្តាកាចប្យត្តិឃាបិ ឋឌិចិត្តា ៤ច៍ តស្វា សា បឌិខេចឆាឃ ខេហាតិ៍ បជយត្តាតបត្តាឃ ៤ច បត កិខេលសេយស្បិ តិត្តិត្តត្វា ខេតា តិត្តិជាឃ៍ ឃា បតាឃំ ក្យតិឃតតិឃត្តាតបត្តា, សា កតខេកាដ្ឋាសំ កឌតីតិ? ខេសាយតស្សចខេសត បជយត្តាតយ្បិ កឌតិ, អឌិតក្លចខេសត ចត្យត្តត្ថាតយ្បិ៍ ៤ចខេយសា បជយត្តាតសត្តិស្សិតា ចា ចត្យត្តត្ថាតសត្តិស្សិតា ចា កាតត្តា៍ តិត្តិជាឃខេចច ឋឌិខេចឆាឃ ចាតិ យក្ខបត្តា សត្តាខ្សិយ្បិ ចខេដ្ឋ តិត្តិត្តតខេតា

ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣᨿ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪃᪀᪀᪨ ᨷᨮᨾᩔ ᨫᩣᨶᩔ ᩃᩣᨽᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨣᩩᨱᩔ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩃᩣᨽᩦ᪨ ᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨾᩈᩉᨣᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨠᩣᨾᩣᨶᩩᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩉᩣᨿᨲᩥ ᨷᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩥ; ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩉᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨴᨶᩩᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨲᩥ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᩈᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩈᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ᪨ ᨿᩔ ᩉᩥ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩩᩁᩪᨷᩈᨽᩣᩅᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨱᩦᨲᨲᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩣᨴᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨾᩣᨶᩣ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩮᩅ ᩉᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨮᩥᨲᩥᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨮᩥᨲᩥᨽᩣᨣᩥᨶᩦ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩉᨣᨲᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨱᩦᨲᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩉᨣᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᨣᩩᨱᨲᩮᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨵᩥᨣᨾᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧᩮᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩏᨷᩁᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩩᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩪᨲᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᩅᩥᩈᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᩈᩉᨣᨲᩣᨲᩥ ᨲᨾᩮᩅ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᩣᨽᩥᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᩉᨣᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨬ᩠ᩉᩥ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨽᩮᨴᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᨲᩥ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧᩮᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᩁᩣᨣᩪᨷᩈᩴᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨶ ᩏᨷᩈᩴᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨠᩣᩃᩮᨸᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩥᩁᩣᨣᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᩩᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ “ᩅᩥᩁᩣᨣᩪᨷᩈᩴᩉᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨷᩥ ᩅᩥᩁᩣᨣᩪᨷᩈᩴᩉᩥᨲᩣ ᩑᩅ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩔ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩔ ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪓᪐᪑᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩮᨶ ᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩔᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩣᨵᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᩋᩣᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨨᩮᨶ ᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ ᩈᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᩔ᪨ ᨴᨶ᩠ᨵᩴ ᨲᨴᨽᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩔᩣᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩮᩈᩩ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩈᩩ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩈᩮ ᨧᩥᩁᩴ ᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨴᨶ᩠ᨵᩴ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᩔ, ᨷᩣᨷᩩᨱᩥᨲᨻ᩠ᨻᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩑᩈᩣ ᩑᩅᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ, ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩈᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨴᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩃᩮ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩏᨷᩁᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᨷᨴᩮᩈᩩᨷᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪓᪐᪒᪨ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨶ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩥᩔᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩔ ᨶ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨶ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩦ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩏᨷᩁᩪᨷᩁᩥ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩣᨿ ᩏᩔᨠ᩠ᨠᩥᨲᩩᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᨣᩩᨱᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᩣᨽᩥᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᨹᩁᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩈᩁᩣᩅᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ ᨳᩮᩣᨠᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨹᩁᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨷᨴᩮᩈᩩᨷᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣᩅ ᨶᨿᩮᨶ᪨ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩦᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨷᨣᩩᨱᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᩣᨽᩦ ᩍᨵ ᨶᩥᨠᩣᨾᩃᩣᨽᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩥᨷᩩᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᨾᩮᩅ᪨

ឌរាយរលោះបត់ពាោលក្តិ តិដ្ឋាតរយច អារយូលាំ ពត្វា ចត្យុត្ថិ សច្ចាត់ ឲពបជ៉ីរចឆចរសត ឲត់ ច្យុត្តិ៍

ឌរាយរលាំ អារក្ខាតិអាឌីតិ បត ឲរពក់ ចត្វុ អារក្ខ បចត្តិកាលេ បុដ្ឋាការេក សច្ចចត្វាបតចរសត ច្យុត្តាតិ៍ រសរំ សដ្ឋាត្វ

ក្វត្តាតត្វរយចាតិ៍

ចត្យុក្កតិរច្ចសចណ្ហតា៉

(៣៉) បច្ចាពតិរច្ចសចណ្ហតា

ប៉០៣៉ បច្ចាចិរឆត ពាោលចត្វុតិរច្ចរស ឞីតិឞរលាតាឌីសុ ឞីតិ៍ ឞរយាតា ក្វប្បជ្ជតីតិ ក្វីសុ ឈរាតសុ បដ្ឋា្ញ ឞីតិឞរលាតា តាយ៉ សុលំ

ឞរយាតា ក្វប្បជ្ជតីតិ តីសុ ឈរាតសុ បដ្ឋា្ញ សុលឞរលាតា តាយ៉ បររសំ ឆរតាឞរយាតា ក្វប្បជ្ជតីតិ ឆរតាបរិឃបដ្ឋា្ញ ឆរតាឞរលាតា

តាយ៉ អាលេ៍កំ ឞរយាតា ក្វប្បជ្ជតីតិ ឌិដ្ឋចក្ខុបដ្ឋា្ញ អារលេ៍កឞរលាតា តាយ៉ បច្ចរចក្ខលពាោលំ បច្ចរចក្ខលាតិយិត្តុ តាយ៉ រតរតច ច្យុត្តិ

“ក្វីសុ ឈរាតសុ បដ្ឋា្ញ ឞីតិឞរលាតា”តិអាឌិ៍ ពត្វ ច ឞីតិឞរលាតា សុលឞរលាតា រច្វ បិគា ចិឃ, ឆរតាឞរលាតា អារលេ៍កឞរលាតា

រច្វ ហត្វា ចិឃ, អកិដ្ឋាបិគពឡ្យាត់ យឡ្សីបការឃោ ចិឃ, បច្ចរចក្ខលាតិយិត្តុ សឹរំ ចិឃ៉ ត្លុតិ កពចា បច្ចាក្កិកំ សយូាសយាឌិ៍

អក្ខបច្ចក្ខសយ្យត្ថិ បុរិរំ ចិឃ ពត្វា ឌរស្សសិ៉ អឃំ បច្ចាក្កិរពា សយូាសយាឌីតិ អឃំ ហត្វបិគសឹសរិរសហិ បច្ចាហិ អរក្ខហិ ឃុរត្វា

សយូាសយាឌីតិ បិគពឡ្យាតសយាឌិ៍ ពរឆសិ៉

អឃំ សយាឌិ បក្ខប្បត្ថសុរលា ឆរចាតិអាឌីសុ អរហត្តឞលសយាឌិ អឌិរប្យរតា៉ រសា ហិ អប្បិតប្បិតក្ខរលា សុលត្វា បក្ខប្បត្ថសុរលា៉

បុរិរយា បុរិរយា បច្ឆិយស្ស បច្ឆិយស្ស សយាឌិសុលស្ស បច្ចយត្វា អាឃតិ៍ សុលចិបិរពា៉ សត្ថិ សុលុយំ ឞលចិត្តុ បលឹត់ យឆុររុបំ សយុច្ចារបតិ៍

ឞលសយាបត្តិឃា ច្យុឌ្ជតស្ស ហិ សដ្ឋាកាឃាត្យុពត់ សុលសយ្យស្សុំ រឞាក្ខដ្ឋុំ បជ៉ិច្ច សុលសហពត់ ពាឃចិដ្ឋាលាំ ក្វប្បជ្ជតិ៍ ត្លុយិតាបិ

បរិឃារឃត អាឃតិ៍ សុលចិបិរពា៉ កិរលេសហិ អារពត្វា អរិរឃា៉ ពាយាយិសចក្ខុាយិសរលេ៍ពាយិសាត់ អកាចា តិរាយិរសា៉ ត្យុឌ្ឍាឌីហិ

យហាបុរិរសហិ រសចិតត្វា អពាបុរិសរសចិរតា៉ អក្ខសត្តាតាឃ អារយូលាសត្តាតាឃ សដ្ឋាកិរលេសឌរឆសត្តាតាឃ ច សរត្វា៉ អតប្បតឹឃរច្ចត

បលឹរតា៉ កិរលេសបជ៉ិប្បស្សឌ្ធិឃា លឌ្ធត្វា កិរលេសបជ៉ិប្បស្សឌ្ធិកាចស្ស ចា លឌ្ធត្វា បជ៉ិប្បស្សឌ្ធិលរឌ្ធា៉ បជ៉ិប្បស្សឌ្ធំ បជ៉ិប្បស្សឌ្ធីតិ ហិ ត្លុតំ

អត្វរតា ឲត់៉ បជ៉ិប្បស្សឌ្ធកិរលេសរត ចា អរហតា លឌ្ធត្វាបិ បជ៉ិប្បស្សឌ្ធិលរឌ្ធា៉ ឲរពាឌិការចត អឌិពតត្វា ឲរពាឌិការយច ចា

អឌិពតត្វា ឲរពាឌិកាចាឌិររតា៉ អប្បក្យុលសាសចសយាឌិ ចិឃ សសក្ខារត សប្បរឃារពត ចិរត្វត បច្ចឹពឆរយូ តិក្ខឃ្យាកិរលេស

ចារត្វា អតឌិពតត្វា ត សសក្ខារតិក្ខឃ្យាចារិតពរតា៉ តច្ចា សយាឌិ៍ សយាបជ្ជរត្វា តរតា ចា ច្យុឌ្ជហរត្វា សតិរចបុល្លប្បត្តត្វា សរតាច

សយាបជ្ជតិ សរតាច ច្យុឌ្ជហតិ៍ ឃឆាបរិច្ឆិត្តកាលចរសត ចា សរតា សយាបជ្ជតិ សរតា ច្យុឌ្ជហតិ៍ តស្វា ឃរឆត្វ “អឃំ សយាឌិ

បក្ខប្បត្ថសុរលា ឆរច អាឃតិច្ចា សុលចិបិរពា”តិ ឲចំ បច្ចរចក្ខយាតស្ស បច្ចត្តំរឃច អបរប្បច្ចឃំ ពាោលំ ក្វប្បជ្ជតិ – តំ ឲពយក្ខ៉ ឲស

តរឃា រសរសសុបិ៉ ឲចយិរយហិ បច្ចាហិ បច្ចរចក្ខលពាោរលហិ អឃំ សយាឌិ បច្ចាពាលិរពា សយូាសយាឌិ តាយ ច្យុរត្វាតិ៍

បដ្ឋាកតិរេច្ឆបណ្ណតា៉

(៤៉) លក្កតិរេច្ឆបណ្ណតា

២០៣៉ លត្ថិរេឆត ពាលាចត្ថុតិរេច្ឆរេរ ឰក្ខិចិរេឆ ពាលាត្តិ “ឲរេកាបិ ហត្វា ឝាហុឆា រហាតិ”តិអាឌិតឃប្បចរេត្ត (ឌិ៉ តិ៉ ១៉៣២៣; បឌ៉ ឃ៉ ១៉ ១០១) ឰក្ខិចិរេឆ ពាលាំ៉ ឰលយិតា អចិតក្កាចិធារា ក្ខរេបក្លាររហកតា ទូបិឲធរា ឝាហុឆាកាចាឌិរាឆិកា ឲកចិត្តក្លលិកា អប្បតាបញ្ញាឲ កធិតា៉ រេរាតឆាតុចិរុក្ខិឃា ពាលាត្តិ ក្នុរេត្តិកាឌិរេកឆរេក្ខារេប្ដូលាឃ ឌិត្តរេរាតឆាតុឃា ពាលាំ៉ ឰលយិតាបិ អចិតក្កាចិធារា ក្ខរេបក្លាររហកតា ទូបិឲធរា បកតិរេរាតចិរឃាតិតរេក្ខារេប្ដូលា ឲកចិត្តក្លលិកា អប្បតាបញ្ញាឲ កធិតា៉ បរេចិរេត្តពាលាត្តិ បរេរត្តាត់ ចិត្តបរិរេច្ឆរេឆ ពាលាំ៉ ឰលយិតាបិ ឃឆាចុត្តប្បការា បរេរធំ ររាកាឌិចិត្តារេប្ដូលា ឲកចិត្តក្លលិកា អប្បតាបញ្ញាឲ កធិតា៉ បុរេត្តតិចាររាតុឃ្យតិឃា ពាលាត្តិ បុរេត្តតិចាររាតុឃ្យតិរេយ្យឃុត្តំ ពាលាំ៉ ឰលយិតាបិ ឃឆាចុត្តប្បការា បុរេត្ត តិចុត្តក្លត្តាតុឃ្យរលារតិរេយ្យឃុត្តា ឲកចិត្តក្លលិកា អប្បតាបញ្ញាឲ កធិតា៉ រត្តាត់ ចុត្វបបិរេត ពាលាត្តិ រត្តាត់ ចុតិឃញ្ចា ក្ខបបិរេត ច ពាលាំ៉ ឰលយិតាបិ ឃឆាចុត្តប្បការា ចចតរិ៍កាបបដ្ឋតកាត់ រត្តាត់ ចណ្ណឆាតុអារេប្ដូលា ឲកចិត្តក្លលិកា អប្បតាបញ្ញាឲ កធិតា៉ អាររចាត់ ឈរេឃ ពាលាត្តិ រច្ចបរិរេច្ឆរេឌាតតពាលាំ៉ ឰក់ រលិក្យុត្តររេបច៉ រេររាតិ រលិកិឃាតិតិ៉

លក្កតិរេច្ឆបណ្ណតា៉

(៥៉) រត្តកតិរេច្ឆរាឌិចណ្ណតា

២០៤៉ រត្តចិរេឆត ពាលាចត្ថុតិរេច្ឆរេរ ឌាតិបច្ចឃា ឌរាឃរលាត្តិអាឌិតា តរេឃត បចត្តិតិចត្តិចរេរត ឲកាឝររុ បឌិច្ចរឃុប្បាឝរេក្ករុ ឲរេកកិរិ កាលត្តឃរេកឆរេតា បច្ចរេចក្លលពាលាំ ចត្វា បុត “ឃប្បិរ្យ តំ ឆប្ចុិតិពាលា”ត្តិ ឲចំ តរេឆច ពាលាំ ររេត្តបរេតា ឈឃឆប្ចតាតិហិ បការរេហិ ចុត្តំ៉ តត្ថ ឌាតិបច្ចឃា ឌរាឃរលំ, អររតិ ឌាតិឃា តត្ថិ ឌរាឃរលាត្តិ ពាលាច្ចឃំ បច្ចប្បត្តត្តាតចរេរត ចុត្តំ៉ អតិតប្បិ អត្តាត់, អតាកាតប្បិ អត្តាតត្តិ ឲចំ អតិរេត ពាលាច្ចឃំ, អតាករេត ពាលាច្ចឃត្តិ ល៉ តាតិ ឆប្ចុិតិពាររលាត រត្តិ រត្តា៉ តត្ថ ឆប្ចុិតិពាលាត្តិ បច្ចឃាការពាលាំ៉ បច្ចឃាការរេរា ហិ ឆប្ចាត់ បចត្តិប្ចុិតិការលាត្តា ឆប្ចុិតិតិ ចុច្ចតិ; តត្ថ ពាលាំ ឆប្ចុិតិពាលាំ៉ ឲតរេប្យច លត្ថិឆប្យ ពាលារេប្យតំ អឆិចធត់៉ ឲចំ ឲរេកកិរិ អរេក្ក ឰយាតិ រត្ត រត្ត កត្វា ឲកាឝររុ អរេក្ករុ រត្តរត្តតិ រហាត្តិ៉ តត្ថ ឈឃឆប្ចុត្តិ ឈឃកបតររកាចំ៉ ចឃឆប្ចុត្តិ ចឃកបតររកាចំ៉ ចិរាកឆប្ចុត្តិ ចិរដ្ឋតររកាចំ៉ តិររេរាឆប្ចុត្តិ តិរុដ្ឋតររកាចំ៉ ឰលយិតា កិំ កធិតំ? អបរចិបរ្យតាឃ បុរិយចិបរ្យតាររប្ចុរត់ កធិតំ៉ រេតត កិំ កធិតំ រហាតិ? រត្តក្លត្តំ ចិបរ្យតាបឌិចិបរ្យតា កធិតា៉ បឈឃពាររលាត ហិ រត្តរក្លារេរ អតិច្ចា ក្ខក្លា អតត្តាតិ ឌិរ្វា តំ ពាលាំ ក្ខតិរេឃត ឝច្ចុំ ចឝតិ, ក្ខតិឃំ តតិរេឃត, តតិឃំ ចតុរេត្តត, ចតុត្តំ បញ្ចាររេឃត, បញ្ចាមំ លរេច្ចត, លច្ចុំ រត្តរេឃត៉ ឲចំ រត្ត ចិបរ្យតាបឌិចិបរ្យតា កធិតា រហាត្តិតិ៉

ສຕ຺ຕກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໒໐໗. ອຏ຺ຐວິເຘນ ຎາຓວຕ຺ຖຸນິເທ຺ທເສ ເສາຕາປຕ຺ຕິມເຄ຺ຄ ປຎ຺ຎາຕິ ເສາຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ຄປຎ຺ຎາ. ອິມິນາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕປຎ຺ຎາຈ ກຖິຕາ. ເສສປເທສຸປິ ເອເສວ ນເຍາຕິ.

ອຏ຺ຐກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໒໐໘. ນວວິເຘນ ຎາຓວຕ຺ຖຸນິເທ຺ທເສ ອນຸປຸພ຺ພວິຫາຣສມາປຕ຺ຕີສູຕິ ອນຸປຸພ຺ພວິຫາຣສງ຺ຂາຕາສຸ ສມາປຕ຺ຕີສຸ. ຕາສໍ ອນຸປຸພ຺ເພນ ອນຸປຏິປາຏິຍາ ວິຫາຣິຕພ຺ພເຕາ ອນຸປຸພ຺ພວິຫາຣຕາ, ສມາປຊ຺ຊິຕພ຺ພເຕາ ສມາປຕ຺ຕິຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ຕຕ຺ຖ ປຐມຊ຺ຌານສມາປຕ຺ຕິຍາ ປຎ຺ຎາຕິອາທເຍາ ອຏ຺ຐ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕປຎ຺ຎາ ເວທິຕພ຺ພາ. ນວມາ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓປຎ຺ຎາ. ສາ ຫິ ນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິ ສນ຺ຕເຕາ ປຓີຕເຕາ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂມານສ຺ສ ປວຕ຺ຕຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ – “ສຎ຺ຎາເວທຍິຕນິເຣາຘສມາປຕ຺ຕິຍາ ວຸຏ຺ຐິຕສ຺ສ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓຎາຓ”ນ຺ຕິ.

ນວກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

(໑໐.) ທສກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

ປຐມພລນິເທ຺ເທາ

໒໐໙. ທສວິເຘນ ຎາຓວຕ຺ຖຸນິເທ຺ທເສ ອຏ຺ຐານນ຺ຕິ ເຫຕຸປຏິເກ຺ຂເປາ. ອນວກາເສາຕິ ປຈ຺ຈຍປຏິເກ຺ຂເປາ. ອຸຠເຍນາປິ ກາຣຓເມວ ປຏິກ຺ຂິປຕິ. ກາຣຓຎ຺ຫິ ຕທາຍຕ຺ຕວຸຕ຺ຕິຕາຍ ອຕ຺ຕເນາ ຜລສ຺ສ ຐານນ຺ຕິ ຈ ອວກາເສາຕິ ຈ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍນ຺ຕິ ເຍນ ກາຣເຓນ. ທິຏ຺ຐິສມ຺ປນ຺ເນາຕິ ມຄ຺ຄທິຏ຺ຐິຍາ ສມ຺ປນ຺ເນາ ເສາຕາປນ຺ເນາ ອຣິຍສາວເກາ. ກຎ຺ຈິ ສງ຺ຂາຣນ຺ຕິ ຈຕຸຠູມເກສຸ ສງ຺ຂຕສງ຺ຂາເຣສຸ ກຎ຺ຈິ ເອກໍ ສງ຺ຂາຣໍ. ນິຈ຺ຈເຕາ ອຸປຄເຈ຺ຉຍ຺ຍາຕິ ນິເຈ຺ຈາຕິ ຄເຓ຺ຫຍ຺ຍ. ເນຕໍ ຐານໍ ວິຊ຺ຊຕີຕິ ເອຕໍ ກາຣຓໍ ນຕ຺ຖິ, ນ ອຸປລພ຺ຠຕິ. ຍໍ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາຕິ ເຍນ ກາຣເຓນ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ. ຐານເມຕໍ ວິຊ຺ຊຕີຕິ ເອຕໍ ກາຣຓໍ ອຕ຺ຖິ; ສສ຺ສຕທິຏ຺ຐິຍາ ຫິ ເສາ ເຕຠູມເກສຸ ສງ຺ຂາເຣສຸ ກຎ຺ຈິ ສງ຺ຂາຣໍ ນິຈ຺ຈເຕາ ຄເຓ຺ຫຍ຺ຍາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຈຕຸຕ຺ຖຠູມກສງ຺ຂາຣາ ປນ ເຕຊຸສ຺ສທຕ຺ຕາ ທິວສໍ ສນ຺ຕເຕ຺ຕາ ອເຍາຄຸເຬາ ວິຍ ມກ຺ຂິການໍ ທິຏ຺ຐິຍາ ວາ ອເຎ຺ຎສໍ ວາ ອກຸສລານໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ນ ເຫານ຺ຕິ. ອິມິນາ ນເຍນ ກຎ຺ຈິ ສງ຺ຂາຣໍ ສຸຂເຕາຕິອາທີສຸປິ ອເຕ຺ຖາ ເວທິຕເພ຺ພາ. ສຸຂເຕາ ອຸປຄເຈ຺ຉຍ຺ຍາຕິ “ເອກນ຺ຕສຸຂີ ອຕ຺ຕາ ເຫາຕິ ອເຣາເຄາ ປຣໍ ມຣຓາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໓.໓໑) ເອວໍ ອຕ຺ຕທິຏ຺ຐິວເສນ ສຸຂເຕາ ຄາຫໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ທິຏ຺ຐິວິປ຺ປຍຸຕ຺ຕຈິເຕ຺ຕນ ປນ ອຣິຍສາວເກາ ປຣິຬາຫາຠິຠູເຕາ ປຣິຬາຫວູປສມຕ຺ຖໍ, ມຕ຺ຕຫຕ຺ຖິປຣິຕາສິເຕາ ວິຍ, ສຸຈິກາເມາ ເຈາກ຺ຂພ຺ຣາຫ຺ມເຓາ ຄູຖໍ ກຎ຺ຈິ ສງ຺ຂາຣໍ ສຸຂເຕາ ອຸປຄຈ຺ຉຕິ. ອຕ຺ຕວາເຣ ກສິຓາທິປຓ຺ຓຕ຺ຕິສງ຺ຄຫຕ຺ຖໍ ສງ຺ຂາຣນ຺ຕິ ອວຕ຺ວາ ກຎ຺ຈິ ຘມ຺ມນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອິຘາປິ ອຣິຍສາວກສ຺ສ ຈຕຸຠູມກວເສນ ປຣິເຈ຺ຉເທາ

វេទិតព្វោ, បុថុជ្ជនស្ស តេភូមកវសេន; សព្វវារេសុ ច អរិយសាវកស្សាបិ តេភូមកវសេនេវ បរិច្ឆេទោ វេទិតព្វោ។ យំ យញ្ហិ បុថុជ្ជនោ គណ្ហាតិ, តតោ តតោ អរិយសាវកោ គាហំ វិនិវេឋេតិ។ បុថុជ្ជនោ ហិ យំ យំ និច្ចំ សុខំ អត្តាតិ គណ្ហាតិ, តំ តំ អរិយសាវកោ អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តាតិ គណ្ហន្តោ គាហំ វិនិវេឋេតិ។

មាតរន្តិអាទីសុ ជនិកាវ មាតា។ មនុស្សភូតោវ ខីណាសវោ អរហាតិ អធិប្បេតោ។ កិំ បន អរិយសាវកោ អញ្ញំ ជីវិតា វោរោបេយ្យាតិ? ឯតម្បិ អដ្ឋានំ។ សចេបិ ភវន្តរគតំ អរិយសាវកំ អត្តនោ អរិយសាវកភាវំ អជានន្តម្បិ កោចិ ឯវំ វទេយ្យ – ‘ឥមំ កុន្ថកិបិល្លិកំ ជីវិតា វោរោបេត្វា សកលចក្កវាឡគព្ភេ ចក្កវត្តិរជ្ជំ បដិបជ្ជាហី’តិ, នេវ សោ តំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ។ អថ វាបិ នំ ឯវំ វទេយ្យ – ‘សចេ ឥមំ ន ឃាតេស្សសិ, សីសំ តេ ឆិន្ទិស្សាមា’តិ, សីសមេវស្ស ឆិន្ទេយ្យ, នេវ សោ តំ ឃាតេយ្យ។ បុថុជ្ជនភាវស្ស បន មហាសាវជ្ជភាវទស្សនត្ថំ អរិយសាវកស្ស ច ពលទីបនត្ថញ្ចេតំ វុត្តំ។ អយញ្ហេត្ថ អធិប្បាយោ – សាវជ្ជោ បុថុជ្ជនភាវោ, យត្រ ហិ នាម បុថុជ្ជនោ មាតុឃាតាទីនិបិ អានន្តរិយានិ ករិស្សតិ។ មហាពលោ អរិយសាវកោ; យោ ឯតានិ កម្មានិ ន ករោតីតិ។

បទុដ្ឋេន ចិត្តេនាតិ ទោសសម្បយុត្តេន វធកចិត្តេន។ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យាតិ ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យ។ សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យាតិ សមានសំវាសកំ សមានសីមាយំ ឋិតំ បញ្ចហិ ការណេហិ សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យ, វុត្តញ្ហេតំ – “បញ្ចហុបាលិ, អាការេហិ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ – កម្មេន, ឧទ្ទេសេន, វោហរន្តោ, អនុស្សាវនេន, សលាកគ្គាហេនា”តិ (បរិ។ ៤៥៨)។

តត្ថ ‘កម្មេនា’តិ អបលោកនាទីសុ ចតូសុ កម្មេសុ អញ្ញតរេន កម្មេន។ ‘ឧទ្ទេសេនា’តិ បញ្ចសុ បាតិមោក្ខុទ្ទេសេសុ អញ្ញតរេន ឧទ្ទេសេន។ ‘វោហរន្តោ’តិ កថយន្តោ, តាហិ តាហិ ឧប្បត្តីហិ ‘អធម្មំ ធម្មោ’តិអាទីនិ អដ្ឋារស ភេទករវត្ថូនិ ទីបេន្តោ។ ‘អនុស្សាវនេនា’តិ ‘ននុ តុម្ហេ ជានាថ មយ្ហំ ឧច្ចាកុលា បព្ពជិតភាវំ ពហុស្សុតភាវញ្ច! មាទិសោ នាម ឧទ្ធម្មំ ឧព្ពិនយំ សត្ថុសាសនំ គាហេយ្យាតិ ចិត្តម្បិ ឧប្បាទេតុំ តុម្ហាកំ យុត្តំ។ កិំ មយ្ហំ អវីចិ នីលុប្បលវនំ វិយ សីតលោ? កិមហំ អបាយតោ ន ភាយាមី’តិអាទិនា នយេន កណ្ណមូលេ វចីភេទំ កត្វា អនុស្សាវនេន។ ‘សលាកគ្គាហេនា’តិ ឯវំ អនុស្សាវេត្វា តេសំ ចិត្តំ ឧបត្ថម្ភេត្វា អនិវត្តនធម្មំ កត្វា “គណ្ហថ ឥមំ សលាក”ន្តិ សលាកគ្គាហេន។ ឯត្ថ ច កម្មមេវ ឧទ្ទេសោ វា បមាណំ, វោហារានុស្សាវនសលាកគ្គាហា បន បុព្ពភាគា។ អដ្ឋារសវត្ថុទីបនវសេន ហិ វោហរន្តេន តត្ថ រុចិជននត្ថំ អនុស្សាវេត្វា សលាកាយ គាហិតាយបិ អភិន្នោវ ហោតិ សង្ឃោ។ យទា បន ឯវំ ចត្តារោ វា អតិរេកា វា សលាកំ គហេត្វា អាវេណិកំ កម្មំ វា ឧទ្ទេសំ វា ករោន្តិ, តទា សង្ឃោ ភិន្នោ នាម ហោតិ។

ឯវំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យាតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ឯត្តាវតា មាតុឃាតាទីនិ បញ្ច អានន្តរិយកម្មានិ ទស្សិតានិ ហោន្តិ, យានិ បុថុជ្ជនោ ករោតិ, ន អរិយសាវកោ។ តេសំ អាវិភាវត្ថំ –

កម្មតោ ទ្វារតោ ចេវ, កប្បដ្ឋិតិយតោ តថា;

បិកឝាឆារឈាឌីហិ, ចិន្តាតន្តោ ចិតិច្ឆយោ៓

ឋត្ថ ‘កាយុតោ’ ឋាច – ឲត្ថ ហិ យត្យុក្ខតេស្សច យត្យុក្ខតំ យាឋទ៌ ចា បិឋទ៌ ចា អបិ បរិចត្តលិង្គំ ឌីចិតា ចោរោរបត្តស្ស កយុំ អាតន្តរិយំ ហោតិ៓ ឋស្ស ចិបាកំ បដិតាហិស្សាយី’តិ ឞកលចក្កចាឡអំ យហារេចតិយប្បយារណាហិ កញ្ចាតច្នុបេហិ ប្ុទេត្វាបិ, ឞកលចក្កចាឡអំ ប្ុទេត្វា តិឞិត្តកិល្តុឞញ្ញុស្ស យហាឆាតំ ឥត្វាបិ, ឡុទ្ធស្ស កាចតោ ឞឃ្លាដិកណ្ណំ អយុទ្ទិត្វាច ចិចរិត្វាបិ, កាយស្ស គេឆា តិរេយយេច ឧប្បបជ្ជតិ៓ យោ បន ឞយំ យត្យុក្ខុតោ តិរច្ឆាតក្ខតំ យាឋទ៌ ចា បិឋទ៌ ចា, ឞយំ ចា តិរច្ឆាតក្ខុតោ យត្យុក្ខតំ, តិរច្ឆាតក្ខុតោយេច ចា តិរច្ឆាតក្ខតំ ឌីចិតា ចោរោរបតិ, ឋស្ស កយុំ អាតន្តរិយំ ត ហោតិ, កយុំ បន ការិយំ ហោតិ, អាតន្តរិយំ អាហច្ចេច តិដ្ឋតិ៓ យត្យុឌាតិកាតំ បន ចរេឞត អយំ បញ្ញោ កឆិតោ៓

ឲត្ថ ឲឡអកចត្យក្កំ, ឞក្កាយចត្យក្កំ, ចោរចត្យក្កញ្ចា កឆេតត្តំ៓ ‘ឲឡអកំ យារេយី’តិ អភិឞន្ធិនាបិ ហិ ឲឡអកដ្ឋាតេ ឋិតំ យត្យោ យត្យុក្ខតំ យាឋទ៌ ចា បិឋទ៌ ចា យារេត្តោ អាតន្តរិយំ ផុឞតិ៓ ឲឡអកាភិឞន្ធិនា បន យាតាបិតិអភិឞន្ធិនា ចា ឲឡអកំ យារេត្តោ អាតន្តរិយំ ត ផុឞតិ៓ យាតាបិតិអភិឞន្ធិនា យាតាបិតរោ យារេត្តោ ផុឞតេច៓ ឲឞ តយោ ឡាឋរស្ខិយ្បិ ចត្យក្កេឝ្ចយេ៓ យថា ច យាតាបិត្យុ, ឲចំ អរហត្តេបិ ឲតាតិ ចត្យក្កាតិ ចេឌិតព្ពាតិ៓ យត្យុអរហត្តយេច ច យារេត្វា អាតន្តរិយំ ផុឞតិ, ត យក្ខុក្ខតំ; កយុំ បន ការិយំ អាតន្តរិយឞឌិឞេយច៓ យត្យុអរហត្តស្ស ច បុឝុជ្ជតកាលេយេច ឞត្ថប្បហារេ ចា ចិឞេ ចា ឌិន្តេបិ យឌិ ឞោ អរហត្តំ បត្វា តេតេច យរតិ, អរហត្តឃាតោ ហោតិយេច៓ យំ បន បុឝុជ្ជតកាលេ ឌិន្តំ ឆាតំ អរហត្តំ បត្វា បរិភុញ្ជតិ, បុឝុជ្ជតស្សេច តំ ឌិន្តំ ហោតិ៓ ឞេឞអរិយបុក្កលេ យារេត្តស្ស អាតន្តរិយំ តត្ថិ, កយុំ បន ការិយំ អាតន្តរិយឞឌិឞេយច៓

លោហិតុប្បាទេ តឆាកតស្ស អកេជ្ជកាយតាយ បរ្ុបក្កេយេត ចយ្ខេច្ឆេឌំ កត្វា លោហិតបក្ឃរុណំ តាយ តត្ថិ៓ ឞរីរស្ស បន អន្តោយេច ឲកឞ្ខិ ឋាតេ លោហិតំ ឞយោឞរតិ៓ ឆេចឆេត្តន បដិចិទ្ធឞិលតោ កិជ្ជិត្វា កតា ឞកលិកាបិ តឆាកតស្ស បិឆត្តំ បហរិ៓ ផរឞុនា បហដោ ចិយ បិឆោ អន្តោលោហិតោយេច អហោឞិ៓ តឆា ករោន្តស្ស អាតន្តរិយំ ហោតិ៓ ឌីចកោ បន តឆាកតស្ស ទុចិយា ឞត្ថកោន ចយុំ ឆិន្ទិត្វា តយ្យាឆាតា ឌដ្ឋលោហិតំ តីហរិត្វា ផាឞុកយកាឞិ៓ តឆា ករោន្តស្ស បុញ្ញកយុយេច ហោតិ៓

អឆ យេ ច បរិតិព្ពុតេ តឆាកតេ ចេតិយំ ភិន្ទន្តិ, ពោឆិំ ឆិន្ទន្តិ, ឆាត្យិមូបក្កយន្តិ, តេឞំ កិំ ហោតីតិ? ការិយំ កយុំ ហោតិ អាតន្តរិយឞឌិឞំ៓ ឞឆាត្យកំ បន ឝ្ចបំ ចា បដិយំ ចា ពាឆឃយាតំ ពោឆិឞាខញ្ចា ឆិន្ទិតុំ ចដ្ដតិ៓ ឞចេបិ តត្ថ តិលីនា ឞកុណា ចេតិយេ ចត្ចំ បិតេន្តិ, ឆិន្ទិតុំ ចដ្ដតិយេច៓ បរិភោកចេតិយតោ ហិ ឞរីរចេតិយំ យហត្តតរ៌៓ ចេតិយចត្ថុំ ភិន្ទិត្វា កច្ឆន្តំ ពោឆិមូលយ្បិ ឆិន្ទិត្វា ហរិតុំ ចដ្ដតិ៓ យា បន ពោឆិឞាខា ពោឆិឃរ៌ ពាឆតិ, តំ គេហរក្ខណត្ថំ ឆិន្ទិតុំ ត លព្ភតិ៓ ពោឆិអត្ថញ្ហិ គេហំ, ត គេហត្ថាយ ពោឆិ៓ អាឞតឃរេបិ ឲឞេច តយោ៓ យស្មិំ បន អាឞតឃរេ ឆាត្យ តិហិតា ហោតិ, ឋស្ស រក្ខណត្ថាយ ពោឆិឞាខំ ឆិន្ទិតុំ ចដ្ដតិ៓ ពោឆិឌក្កត្ថំ ឲ្ជខោហរណឞាខំ ចា បូតិដ្ឋាតំ ចា ឆិន្ទិតុំ ចដ្ដតិយេច; ឞរីរបដិជក្កតេ ចិយ បុញ្ញម្បិ ហោតិ៓

សង្ឃភេទេ សីមដ្ឋកសង្ឃេ អសន្និបតិតេ វិសុំ បរិសំ គហេត្វា កតវោហារានុស្សាវនសលាកគ្គាហស្ស កម្មំ វា ករោន្តស្ស ឧទ្ទេសំ វា ឧទ្ទិសន្តស្ស ភេទកោ ច ហោតិ អានន្តរិយកម្មញ្ច។ សមគ្គសញ្ញាយ បន វដ្ដតិ។ សមគ្គសញ្ញាយ ហិ ករោន្តស្ស នេវ ភេទកោ ហោតិ ន អានន្តរិយកម្មំ។ តថា នវតោ ឩនបរិសាយំ។ សព្ពន្តិមេន បន បរិច្ឆេទេន នវន្នំ ជនានំ យោ សង្ឃំ ភិន្ទតិ, តស្ស អានន្តរិយកម្មំ ហោតិ។ អនុវត្តកានំ អធម្មវាទីនំ មហាសាវជ្ជំ កម្មំ; ធម្មវាទិនោ អនវជ្ជា។ តត្ថ នវន្នមេវ សង្ឃភេទេ ឥទំ សុត្តំ – "ឯកតោ, ឧបាលិ, ចត្តារោ ហោន្តិ, ឯកតោ ចត្តារោ, នវមោ អនុស្សាវេតិ សលាកំ គាហេតិ – 'អយំ ធម្មោ, អយំ វិនយោ, ឥទំ សត្ថុសាសនំ, ឥទំ គណ្ហថ, ឥទំ រោចេថា'តិ។ ឯវំ ខោ, ឧបាលិ, សង្ឃរាជិ ចេវ ហោតិ សង្ឃភេទោ ច។ នវន្នំ វា, ឧបាលិ, អតិរេកនវន្នំ វា សង្ឃរាជិ ចេវ ហោតិ សង្ឃភេទោ ចា"តិ (ចូឡវ។ ៣៥១)។

ឯតេសុ ច បន បញ្ចសុ សង្ឃភេទោ វចីកម្មំ, សេសានិ កាយកម្មានីតិ។ ឯវំ កម្មតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

'ទ្វារតោ'តិ សព្ពានេវ ចេតានិ កាយទ្វារតោបិ វចីទ្វារតោបិ សមុដ្ឋហន្តិ។ បុរិមានិ បនេត្ថ ចត្តារិ អាណត្តិកវិជ្ជាមយបយោគវសេន វចីទ្វារតោ សមុដ្ឋហិត្វាបិ កាយទ្វារមេវ បូរេន្តិ។ សង្ឃភេទោ ហត្ថមុទ្ទាយ ភេទំ ករោន្តស្ស កាយទ្វារតោ សមុដ្ឋហិត្វាបិ វចីទ្វារមេវ បូរេតីតិ។ ឯវមេត្ថ ទ្វារតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

'កប្បដ្ឋិតិយតោ'តិ សង្ឃភេទោយេវ ចេត្ថ កប្បដ្ឋិតិយោ។ សណ្ឋហន្តេ ហិ កប្បេ កប្បវេមជ្ឈេ វា សង្ឃភេទំ កត្វា កប្បវិនាសេយេវ មុច្ចតិ។ សចេបិ ហិ 'ស្វេ កប្បោ វិនស្សិស្សតី'តិ អជ្ជ សង្ឃភេទំ ករោតិ, ស្វេវ មុច្ចតិ, ឯកទិវសមេវ និរយេ បច្ចតិ។ ឯវំ ករណំ បន នត្ថិ។ សេសានិ ចត្តារិ កម្មានិ អានន្តរិយានេវ ហោន្តិ, ន កប្បដ្ឋិតិយានីតិ។ ឯវមេត្ថ កប្បដ្ឋិតិយតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

'បាកតោ'តិ យេន ច បញ្ចបេតានិ កម្មានិ កតានិ ហោន្តិ, តស្ស សង្ឃភេទោយេវ បដិសន្ធិវសេន វិបច្ចតិ។ សេសានិ "អហោសិ កម្មំ នាហោសិ កម្មវិបាកោ"តិ ឯវមាទីសុ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។ សង្ឃភេទាភាវេ លោហិតុប្បាទោ, តទភាវេ អរហន្តឃាតោ, តទភាវេ សចេ បិតា សីលវា ហោតិ, មាតា ទុស្សីលា នោ វា តថា សីលវតី, បិតុឃាតោ បដិសន្ធិវសេន វិបច្ចតិ។ សចេ មាតា, មាតុឃាតោ។ ទ្វីសុបិ សីលេន វា ទុស្សីលេន វា សមានេសុ មាតុឃាតោវ បដិសន្ធិវសេន វិបច្ចតិ; មាតា ហិ ទុក្ករការិនី ពហុបការា ច បុត្តានន្តិ។ ឯវមេត្ថ បាកតោបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

'សាធារណាទីហី'តិ បុរិមានិ ចត្តារិ សព្ពេសម្បិ គហដ្ឋបព្ពជិតានំ សាធារណានិ។ សង្ឃភេទោ បន "ន ខោ, ឧបាលិ, ភិក្ខុនី សង្ឃំ ភិន្ទតិ, ន សិក្ខមានា, ន សាមណេរោ, ន សាមណេរី, ន ឧបាសកោ, ន ឧបាសិកា សង្ឃំ ភិន្ទតិ។ ភិក្ខុ ខោ, ឧបាលិ, បកតត្តោ សមានសំវាសកោ សមានសីមាយំ ឋិតោ សង្ឃំ ភិន្ទតី"តិ (ចូឡវ។ ៣៥១) វចនតោ វុត្តប្បការស្ស ភិក្ខុនោវ ហោតិ, ន អញ្ញស្ស; តស្មា អសាធារណោ។ អាទិសទ្ទេន សព្ពេបេតេ ទុក្ខវេទនាសហគតា ទោសមោហសម្បយុត្តា ចាតិ។ ឯវមេត្ថ សាធារណាទីហិបិ វិញ្ញាតព្ពោ វិនិច្ឆយោ។

អញ្ញំ សត្ថារន្តិ ‘អយំ មេ សត្ថា សត្ថុកិច្ចំ កាតុំ សមត្ថោ’តិ ភវន្តរេបិ អញ្ញំ តិត្ថករំ ‘អយំ មេ សត្ថា’តិ ឯវំ គណ្ហេយ្យ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ អត្ថោ. អដ្ឋមំ ភវំ និព្ពត្តេយ្យាតិ សព្វមន្ទបញ្ញោបិ សត្តមំ ភវំ អតិក្កមិត្វា អដ្ឋមំ ភវំ និព្ពត្តេយ្យ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ. ឧត្តមកោដិយា ហិ សត្តមំ ភវំ សន្ធាយេវ “និយតោ សម្ពោធិបរាយណោ”តិ វុត្តំ. កិំ បន តំ និយាមេតិ? កិំ បុព្ពហេតុ និយាមេតិ ឧទាហុ បដិលទ្ធមគ្គោ ឧទាហុ ឧបរិ តយោ មគ្គាតិ? សម្មាសម្ពុទ្ធេន កថិតំ នាមមត្តមេតំ. បុគ្គលោ បន និយតោ នាម នត្ថិ. “បុព្ពហេតុ និយាមេតី”តិ វុត្តេ ហិ ឧបរិ តិណ្ណំ មគ្គានំ ឧបនិស្សយោ វុត្តោ ហោតិ, បឋមមគ្គស្ស ឧបនិស្សយាភាវោ អាបជ្ជតិ. ឧច្ចស្ស អហេតុ អប្បច្ចយា និព្ពត្តិ បាបុណាតិ. “បដិលទ្ធមគ្គោ និយាមេតី”តិ វុត្តេ ឧបរិ តយោ មគ្គា អកិច្ចកា ហោន្តិ, បឋមមគ្គោវ សកិច្ចកោ, បឋមមគ្គេនេវ កិលេសេ ខេបេត្វា បរិនិព្ពាយិតព្ពំ ហោតិ. “ឧបរិ តយោ មគ្គា និយាមេន្តី”តិ វុត្តេ បឋមមគ្គោ អកិច្ចកោ ហោតិ, ឧបរិ តយោ មគ្គាវ សកិច្ចកា, បឋមមគ្គំ អនិព្ពត្តេត្វា ឧបរិ តយោ មគ្គា និព្ពត្តេតព្ពា ហោន្តិ, បឋមមគ្គេន ច អនុប្បជ្ជិត្វាវ កិលេសា ខេបេតព្ពា ហោន្តិ. តស្មា ន អញ្ញោ កោចិ និយាមេតិ, ឧបរិ តិណ្ណំ មគ្គានំ វិបស្សនាវ និយាមេតិ. សចេ ហិ តេសំ វិបស្សនា តិក្ខា សូរា ហុត្វា វហតិ, ឯកំយេវ ភវំ និព្ពត្តេត្វា អរហត្តំ បត្វា បរិនិព្ពាតិ. តតោ មន្ទតរបញ្ញោ ទុតិយេ វា តតិយេ វា ចតុត្ថេ វា បញ្ចមេ វា ឆដ្ឋេ វា ភវេ អរហត្តំ បត្វា បរិនិព្ពាតិ. សព្វមន្ទបញ្ញោ សត្តមំ ភវំ និព្ពត្តេត្វា អរហត្តំ បាបុណាតិ, អដ្ឋមេ ភវេ បដិសន្ធិ ន ហោតិ. ឥតិ សម្មាសម្ពុទ្ធេន កថិតំ នាមមត្តមេតំ. សត្ថា ហិ ពុទ្ធតុលាយ តុលេត្វា សព្វញ្ញុតញ្ញាណេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា ‘អយំ បុគ្គលោ សព្វមហាបញ្ញោ តិក្ខវិបស្សកោ ឯកមេវ ភវំ និព្ពត្តេត្វា អរហត្តំ កាហិស្សតី’តិ ‘ឯកពីជី’តិ នាមំ អកាសិ; ‘អយំ បុគ្គលោ ទុតិយំ, តតិយំ, ចតុត្ថំ, បញ្ចមំ, ឆដ្ឋំ ភវំ និព្ពត្តេត្វា អរហត្តំ កាហិស្សតី’តិ ‘កោលំកោលោ’តិ នាមំ អកាសិ; ‘អយំ បុគ្គលោ សត្តមំ ភវំ និព្ពត្តេត្វា អរហត្តំ កាហិស្សតី’តិ ‘សត្តក្ខត្តុបរមោ’តិ នាមំ អកាសិ.

កោចិ បន បុគ្គលោ សត្តន្នំ ភវានំ និយតោ នាម នត្ថិ. អរិយសាវកោ បន ឯវំ កេនចិបិ អាការេន មន្ទបញ្ញោ សមានោ អដ្ឋមំ ភវំ អប្បត្វា អន្តរាវ បរិនិព្ពាតិ. សក្កសទិសោបិ វដ្ដាភិរតោ សត្តមំយេវ ភវំ គច្ឆតិ. សត្តមេ ភវេ សត្ថាការេន បមាទវិហារិនោបិ វិបស្សនាញាណំ បរិបាកំ គច្ឆតិ. អប្បមត្តកោបិ អារម្មណេ និព្ពិន្ទិត្វា និព្ពុតិំ បាបុណាតិ. សចេបិ ហិស្ស សត្តមេ ភវេ និទ្ទំ វា ឱក្កមន្តស្ស, បរម្មុខំ វា គច្ឆន្តស្ស, បច្ឆតោ ឋត្វា តិខិណេន អសិនា កោចិទេវ សីសំ បាតេយ្យ, ឧទកេ វា ឱសារេត្វា មារេយ្យ, អសនិ វា បនស្ស សីសេ បតេយ្យ, ឯវរូបេបិ កាលេ អប្បដិសន្ធិកា កាលកិរិយា នាម ន ហោតិ, អរហត្តំ បត្វាវ បរិនិព្ពាតិ. តេន វុត្តំ – “អដ្ឋមំ ភវំ និព្ពត្តេយ្យ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ.

ឯកិស្សា លោកធាតុយាតិ ទសសហស្សិលោកធាតុយា. តីណិ ហិ ខេត្តានិ – ជាតិខេត្តំ, អាណាខេត្តំ, វិសយខេត្តន្តិ. តត្ថ ‘ជាតិខេត្តំ’ នាម ទសសហស្សិលោកធាតុ. សា ហិ តថាគតស្ស មាតុកុច្ឆិឱក្កមនកាលេ, និក្ខមនកាលេ, សម្ពោធិកាលេ, ធម្មចក្កបវត្តនេ, អាយុសង្ខារវោស្សជ្ជនេ, បរិនិព្ពានេ ច កម្បតិ. កោដិសតសហស្សចក្កវាឡំ បន ‘អាណាខេត្តំ’ នាម. អាដានាដិយមោរបរិត្តធជគ្គបរិត្តរតនបរិត្តាទីនញ្ហិ ឯត្ថ អាណា វត្តតិ. ‘វិសយខេត្តស្ស’ បន បរិមាណំ នត្ថិ. ពុទ្ធានញ្ហិ “យាវតកំ ញាណំ តាវតកំ ញេយ្យំ, យាវតកំ ញេយ្យំ តាវតកំ ញាណំ , ញាណបរិយន្តិកំ ញេយ្យំ, ញេយ្យបរិយន្តិកំ ញាណ”ន្តិ (បដិ. ម. ៣.៥) វចនតោ អវិសយោ នាម នត្ថិ.

ឥមេសុ បន តីសុ ខេត្តេសុ, ឋបេត្វា ឥមំ ចក្កវាឡំ, អញ្ញស្មិំ ចក្កវាឡេ ពុទ្ធា ឧប្បជ្ជន្តីតិ សុត្តំ នត្ថិ, ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ បន អត្ថិ។ តីណិ បិដកានិ – វិនយបិដកំ, សុត្តន្តបិដកំ, អភិធម្មបិដកន្តិ។ តិស្សោ សង្គីតិយោ – មហាកស្សបត្ថេរស្ស សង្គីតិ, យសត្ថេរស្ស សង្គីតិ, មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរស្ស សង្គីតីតិ។ ឥមា តិស្សោ សង្គីតិយោ អារុឡ្ហេ តេបិដកេ ពុទ្ធវចនេ ឥមំ ចក្កវាឡំ មុញ្ចិត្វា អញ្ញត្ថ ពុទ្ធា ឧប្បជ្ជន្តីតិ សុត្តំ នត្ថិ, នុប្បជ្ជន្តីតិ បន អត្ថិ។

អបុព្ពំ អចរិមន្តិ អបុរេ អបច្ឆា; ឯកតោ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, បុរេ វា បច្ឆា វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ ពោធិបល្លង្កេ “ពោធិំ អប្បត្វា ន ឧដ្ឋហិស្សាមី”តិ និសិន្នកាលតោ បដ្ឋាយ យាវ មាតុកុច្ឆិស្មិំ បដិសន្ធិគ្គហណំ តាវ បុព្ពេតិ ន វេទិតព្ពំ។ ពោធិសត្តស្ស ហិ បដិសន្ធិគ្គហណេ ទសសហស្សចក្កវាឡកម្បនេនេវ ខេត្តបរិគ្គហោ កតោ, អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ និវារិតា ហោតិ។ បរិនិព្ពានតោ បដ្ឋាយ ច យាវ សាសបមត្តាបិ ធាតុយោ តិដ្ឋន្តិ តាវ បច្ឆាតិ ន វេទិតព្ពំ។ ធាតូសុ ហិ ឋិតាសុ ពុទ្ធា ឋិតាវ ហោន្តិ។ តស្មា ឯត្ថន្តរេ អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ និវារិតាវ ហោតិ, ធាតុបរិនិព្ពានេ បន ជាតេ អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ ន និវារិតា។

តីណិ ហិ អន្តរធានានិ នាម – បរិយត្តិអន្តរធានំ, បដិវេធអន្តរធានំ, បដិបត្តិអន្តរធានន្តិ។ តត្ថ ‘បរិយត្តី’តិ តីណិ បិដកានិ; ‘បដិវេធោ’តិ សច្ចបដិវេធោ; ‘បដិបត្តី’តិ បដិបទា។ តត្ថ បដិវេធោ ច បដិបត្តិ ច ហោតិបិ ន ហោតិបិ។ ឯកស្មិញ្ហិ កាលេ បដិវេធករា ភិក្ខូ ពហូ ហោន្តិ; ‘ឯស ភិក្ខុ បុថុជ្ជនោ’តិ អង្គុលិំ បសារេត្វា ទស្សេតព្ពោ ហោតិ។ ឥមស្មិំយេវ ទីបេ ឯកវារំ កិរ បុថុជ្ជនភិក្ខុ នាម នាហោសិ។ បដិបត្តិបូរកាបិ កទាចិ ពហូ ហោន្តិ, កទាចិ អប្បា។ ឥតិ បដិវេធោ ច បដិបត្តិ ច ហោតិបិ ន ហោតិបិ។

សាសនដ្ឋិតិយា បន បរិយត្តិយេវ បមាណំ។ បណ្ឌិតោ ហិ តេបិដកំ សុត្វា ទ្វេបិ បូរេតិ។ យថា អម្ហាកំ ពោធិសត្តោ អាឡារស្ស សន្តិកេ បញ្ចាភិញ្ញា សត្ត ច សមាបត្តិយោ និព្ពត្តេត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយា បរិកម្មំ បុច្ឆិ, សោ ‘ន ជានាមី’តិ អាហ; តតោ ឧទកស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា អធិគតវិសេសំ សំសន្ទេត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ បុច្ឆិ, សោ អាចិក្ខិ; តស្ស វចនសមនន្តរមេវ មហាសត្តោ តំ សម្បាទេសិ; ឯវមេវ បញ្ញវា ភិក្ខុ បរិយត្តិំ សុត្វា ទ្វេបិ បូរេតិ។ តស្មា បរិយត្តិយា ឋិតាយ សាសនំ ឋិតំ ហោតិ។ យទា បន សា អន្តរធាយតិ តទា បឋមំ អភិធម្មបិដកំ នស្សតិ។ តត្ថ បដ្ឋានំ សព្ពបឋមំ អន្តរធាយតិ, អនុក្កមេន បច្ឆា ធម្មសង្គហោ។ តស្មិំ អន្តរហិតេ ឥតរេសុ ទ្វីសុ បិដកេសុ ឋិតេសុបិ សាសនំ ឋិតមេវ ហោតិ។

តត្ថ សុត្តន្តបិដកេ អន្តរធាយមានេ បឋមំ អង្គុត្តរនិកាយោ ឯកាទសកតោ បដ្ឋាយ យាវ ឯកកា អន្តរធាយតិ, តទនន្តរំ សំយុត្តនិកាយោ ចក្កបេយ្យាលតោ បដ្ឋាយ យាវ ឱឃតរណា អន្តរធាយតិ, តទនន្តរំ មជ្ឈិមនិកាយោ ឥន្ទ្រិយភាវនតោ បដ្ឋាយ យាវ មូលបរិយាយា អន្តរធាយតិ, តទនន្តរំ ទីឃនិកាយោ ទសុត្តរតោ បដ្ឋាយ យាវ ព្រហ្មជាលា អន្តរធាយតិ។ ឯកិស្សាបិ ទ្វិន្នម្បិ គាថានំ បុច្ឆា អទ្ធានំ គច្ឆតិ; សាសនំ ធារេតុំ ន សក្កោតិ សភិយបុច្ឆា (សុ॰ និ॰ ៥១៥ អាទយោ) វិយ អាឡវកបុច្ឆា (សុ॰ និ॰ ១៨៣ អាទយោ; សំ॰ និ॰ ១.២៤៦) វិយ ច។ ឯតា កិរ កស្សបពុទ្ធកាលិកា អន្តរា សាសនំ ធារេតុំ នាសក្ខិំសុ។

ទ្វីសុ បន បិដកេសុ អន្តរហិតេសុបិ វិនយបិដកេ ឋិតេ សាសនំ តិដ្ឋតិ. បរិវារខន្ធកេសុ អន្តរហិតេសុ ឧភតោវិភង្គេ ឋិតេ ឋិតមេវ ហោតិ. ឧភតោវិភង្គេ អន្តរហិតេ មាតិកាយ ឋិតាយបិ ឋិតមេវ ហោតិ. មាតិកាយ អន្តរហិតាយ បាតិមោក្ខបព្វជ្ជាឧបសម្បទាសុ ឋិតាសុ សាសនំ តិដ្ឋតិ. លិង្គំ អទ្ធានំ គច្ឆតិ. សេតវត្ថសមណវំសោ បន កស្សបពុទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ សាសនំ ធារេតុំ នាសក្ខិ. បច្ឆិមកស្ស បន សច្ចប្បដិវេធតោ បច្ឆិមកស្ស សីលភេទតោ ច បដ្ឋាយ សាសនំ ឱសក្កិតំ នាម ហោតិ. តតោ បដ្ឋាយ អញ្ញស្ស ពុទ្ធស្ស ឧប្បត្តិ ន វារិតា.

តីណិ បរិនិព្វានានិ នាម – កិលេសបរិនិព្វានំ, ខន្ធបរិនិព្វានំ, ធាតុបរិនិព្វានន្តិ. តត្ថ ‘កិលេសបរិនិព្វានំ’ ពោធិបល្លង្កេ អហោសិ, ‘ខន្ធបរិនិព្វានំ’ កុសិនារាយំ, ‘ធាតុបរិនិព្វានំ’ អនាគតេ ភវិស្សតិ. សាសនស្ស កិរ ឱសក្កនកាលេ ឥមស្មិំ តម្ពបណ្ណិទីបេ ធាតុយោ សន្និបតិត្វា មហាចេតិយំ គមិស្សន្តិ, មហាចេតិយតោ នាគទីបេ រាជាយតនចេតិយំ, តតោ មហាពោធិបល្លង្កំ គមិស្សន្តិ. នាគភវនតោបិ ទេវលោកតោបិ ព្រហ្មលោកតោបិ ធាតុយោ មហាពោធិបល្លង្កមេវ គមិស្សន្តិ. សាសបមត្តាបិ ធាតុ ន អន្តរា នស្សិស្សតិ. សព្ពា ធាតុយោ មហាពោធិបល្លង្កេ រាសិភូតា សុវណ្ណក្ខន្ធោ វិយ ឯកគ្ឃនា ហុត្វា ឆព្ពណ្ណរស្មិយោ វិស្សជ្ជេស្សន្តិ. តា ទសសហស្សិលោកធាតុំ ផរិស្សន្តិ. តតោ ទសសហស្សចក្កវាឡទេវតា សន្និបតិត្វា “អជ្ជ សត្ថា បរិនិព្វាតិ, អជ្ជ សាសនំ ឱសក្កតិ, បច្ឆិមទស្សនំ ទានិ ឥទំ អម្ហាក”ន្តិ ទសពលស្ស បរិនិព្វុតទិវសតោ មហន្តតរំ ការុញ្ញំ ករិស្សន្តិ. ឋបេត្វា អនាគាមិខីណាសវេ អវសេសា សកភាវេន សន្ធារេតុំ ន សក្ខិស្សន្តិ. ធាតូសុ តេជោធាតុ ឧដ្ឋហិត្វា យាវ ព្រហ្មលោកា ឧគ្គច្ឆិស្សតិ. សាសបមត្តាយបិ ធាតុយា សតិ ឯកជាលាវ ភវិស្សតិ; ធាតូសុ បរិយាទានំ គតាសុ បច្ឆិជ្ជិស្សតិ. ឯវំ មហន្តំ អានុភាវំ ទស្សេត្វា ធាតូសុ អន្តរហិតាសុ សាសនំ អន្តរហិតំ នាម ហោតិ. យាវ ឯវំ ន អន្តរធាយតិ, តាវ អចរិមំ នាម ហោតិ. ឯវំ អបុព្ពំ អចរិមំ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ.

កស្មា បន អបុព្ពំ អចរិមំ ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ? អនច្ឆរិយត្តា. ពុទ្ធា ហិ អច្ឆរិយមនុស្សា, យថាហ – “ឯកបុគ្គលោ, ភិក្ខវេ, លោកេ ឧប្បជ្ជមានោ ឧប្បជ្ជតិ អច្ឆរិយមនុស្សោ. កតមោ ឯកបុគ្គលោ? តថាគតោ, ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ (អ. និ. ១.១៧១). យទិ ច ទ្វេ វា ចត្តារោ វា អដ្ឋ វា សោឡស វា ឯកតោ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, ន អច្ឆរិយា ភវេយ្យុំ. ឯកស្មិញ្ហិ វិហារេ ទ្វិន្នំ ចេតិយានម្បិ លាភសក្ការោ ឧឡារោ ន ហោតិ, ភិក្ខូបិ ពហុតាយ ន អច្ឆរិយា ជាតា, ឯវំ ពុទ្ធាបិ ភវេយ្យុំ; តស្មា នុប្បជ្ជន្តិ. ទេសនាយ ច វិសេសាភាវតោ. យញ្ហិ សតិបដ្ឋានាទិភេទំ ធម្មំ ឯកោ ទេសេតិ, អញ្ញេន ឧប្បជ្ជិត្វាបិ សោវ ទេសេតព្ពោ សិយា. តតោ អនច្ឆរិយោ សិយា. ឯកស្មិំ បន ធម្មំ ទេសេន្តេ ទេសនាបិ អច្ឆរិយា ហោតិ. វិវាទភាវតោ ច. ពហូសុ ច ពុទ្ធេសុ ឧប្បន្នេសុ ពហូនំ អាចរិយានំ អន្តេវាសិកា វិយ ‘អម្ហាកំ ពុទ្ធោ បាសាទិកោ, អម្ហាកំ ពុទ្ធោ មធុរស្សរោ លាភី បុញ្ញវា’តិ វិវទេយ្យុំ; តស្មាបិ ឯវំ នុប្បជ្ជន្តិ.

អបិចេតំ ការណំ មិលិន្ទរញ្ញា បុដ្ឋេន នាគសេនត្ថេរេន វិត្ថារិតមេវ. វុត្តញ្ហិ តត្ថ (មិ. ប. ៥.១.១) –

“ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា – “អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ យំ ឯកិស្សា លោកធាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា

អបុព្វំ អចរិមំ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ – នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ (អ. និ. ១.២៧៧; ម. និ. ៣.១២៩)។ ទេសេន្តា ច, ភន្តេ នាគសេន, សព្វេបិ តថាគតា សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយេ ធម្មេ ទេសេន្តិ, កថយមានា ច ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ កថេន្តិ, សិក្ខាបេន្តា ច តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខាបេន្តិ, អនុសាសមានា ច អប្បមាទបដិបត្តិយំ អនុសាសន្តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, សព្វេសម្បិ តថាគតានំ ឯកា ទេសនា ឯកា កថា ឯកា សិក្ខា ឯកានុសិដ្ឋិ, កេន ការណេន ទ្វេ តថាគតា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ? ឯកេនបិ តាវ ពុទ្ធុប្បាទេន អយំ លោកោ ឱភាសជាតោ។ យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ភវេយ្យ, ទ្វិន្នំ បភាយ អយំ លោកោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ ឱភាសជាតោ ភវេយ្យ។ ឱវទមានា ច ទ្វេ តថាគតា សុខំ ឱវទេយ្យុំ, អនុសាសមានា ច សុខំ អនុសាសេយ្យុំ។ តត្ថ មេ ការណំ ទេសេហិ, យថាហំ និស្សំសយោ ភវេយ្យ”ន្តិ។

“អយំ, មហារាជ, ទសសហស្សី លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី, ឯកស្សេវ តថាគតស្ស គុណំ ធារេតិ។ យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, នាយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ធារេយ្យ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ។

“យថា, មហារាជ, នាវា ឯកបុរិសសន្តារណី ភវេយ្យ, ឯកស្មិំ បុរិសេ អភិរូឡ្ហេ សា នាវា សមុបាទិកា ភវេយ្យ។ អថ ទុតិយោ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ តាទិសោ អាយុនា វណ្ណេន វយេន បមាណេន កិសថូលេន សព្វង្គបច្ចង្គេន, សោ តំ នាវំ អភិរូហេយ្យ, អបិ នុ សា, មហារាជ, នាវា ទ្វិន្នម្បិ ធារេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ, ឱសីទេយ្យ ឧទកេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី ឯកស្សេវ តថាគតស្ស គុណំ ធារេតិ។ យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, នាយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ធារេយ្យ, ចលេយ្យ…បេ… ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ យាវទត្ថំ ភោជនំ ភុញ្ជេយ្យ ឆាទេន្តំ យាវកណ្ឋមភិបូរយិត្វា។ សោ ធាតោ បីណិតោ បរិបុណ្ណោ និរន្តរោ តន្ទិកតោ អនោនមិតទណ្ឌជាតោ បុនទេវ តត្តកំ ភោជនំ ភុញ្ជេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ សុខិតោ ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, សកិំ ភុត្តោវ មរេយ្យា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី…បេ… ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យា”តិ។

“កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អតិធម្មភារេន បថវី ចលតី”តិ? “ឥធ, មហារាជ, ទ្វេ សកដា រតនបរិបូរិតា ភវេយ្យុំ យាវ មុខសមា។ ឯកស្មា សកដតោ រតនំ គហេត្វា ឯកស្មិំ សកដេ អាកិរេយ្យុំ, អបិ នុ តំ, មហារាជ, សកដំ ទ្វិន្នម្បិ សកដានំ រតនំ ធារេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, នាភិបិ តស្ស ផលេយ្យ, អរាបិ តស្ស ភិជ្ជេយ្យុំ, នេមិបិ តស្ស ឱបតេយ្យ, អក្ខោបិ តស្ស ភិជ្ជេយ្យា”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, អតិរតនភារេន សកដំ ភិជ្ជតី”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អតិធម្មភារេន បថវី ចលតីតិ។

“អបិច, មហារាជ, ឥមំ ការណំ ពុទ្ធពលបរិទីបនាយ ឱសារិតំ។ អញ្ញម្បិ តត្ថ បតិរូបំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា

ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។ យទិ, មហារាជ, ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ – ‘តុម្ហាកំ ពុទ្ធោ, អម្ហាកំ ពុទ្ធោ’តិ ឧភតោបក្ខជាតា ភវេយ្យុំ។ យថា, មហារាជ, ទ្វិន្នំ ពលវាមច្ចានំ បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ – ‘តុម្ហាកំ អមច្ចោ, អម្ហាកំ អមច្ចោ’តិ ឧភតោបក្ខជាតា ហោន្តិ; ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យទិ ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេសំ បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ – ‘តុម្ហាកំ ពុទ្ធោ, អម្ហាកំ ពុទ្ធោ’តិ ឧភតោបក្ខជាតា ភវេយ្យុំ។ ឥទំ តាវ មហារាជ ឯកំ ការណំ យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។

“អបរម្បិ ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។ យទិ, មហារាជ, ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ ‘អគ្គោ ពុទ្ធោ’តិ យំ វចនំ តំ មិច្ឆា ភវេយ្យ, ‘ជេដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ ‘សេដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ ‘វិសិដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ ‘ឧត្តមោ ពុទ្ធោ’តិ ‘បវរោ ពុទ្ធោ’តិ ‘អសមោ ពុទ្ធោ’តិ ‘អសមសមោ ពុទ្ធោ’តិ ‘អប្បដិសមោ ពុទ្ធោ’តិ ‘អប្បដិភាគោ ពុទ្ធោ’តិ ‘អប្បដិបុគ្គលោ ពុទ្ធោ’តិ យំ វចនំ តំ មិច្ឆា ភវេយ្យ។ ឥទម្បិ ខោ ត្វំ, មហារាជ, ការណំ អត្ថតោ សម្បដិច្ឆ យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។

“អបិច, មហារាជ, ពុទ្ធានំ សភាវបកតិ ឯសា យំ ឯកោយេវ ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ។ កស្មា ការណា? មហន្តតាយ សព្ពញ្ញុពុទ្ធគុណានំ។ អញ្ញម្បិ, មហារាជ, យំ លោកេ មហន្តំ តំ ឯកំយេវ ហោតិ។ បឋវី, មហារាជ, មហន្តី, សា ឯកាយេវ; សាគរោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ; សិនេរុ គិរិរាជា មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ; អាកាសោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ; សក្កោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ; មហាព្រហ្មា មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ; តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ លោកស្មិំ។ យត្ថ តេ ឧប្បជ្ជន្តិ តត្ថ អញ្ញស្ស ឱកាសោ ន ហោតិ។ តស្មា, មហារាជ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឯកោយេវ លោកេ ឧប្បជ្ជតី”តិ។

“សុកថិតោ, ភន្តេ នាគសេន, បញ្ហោ ឱបម្មេហិ ការណេហី”តិ (មិ. ប. ៥.១.១)។

ឯកិស្សា លោកធាតុយាតិ ឯកស្មិំ ចក្កវាឡេ។ ហេដ្ឋា ឥមិនាវ បទេន ទស ចក្កវាឡសហស្សានិ គហិតានិ។ តានិបិ ឯកចក្កវាឡេនេវ បរិច្ឆិន្ទិតុំ វដ្ដន្តិ។ ពុទ្ធា ហិ ឧប្បជ្ជមានា ឥមស្មិំយេវ ចក្កវាឡេ ឧប្បជ្ជន្តិ; ឧប្បជ្ជនដ្ឋានេ បន វារិតេ ឥតោ អញ្ញេសុ ចក្កវាឡេសុ ន ឧប្បជ្ជន្តីតិ វារិតមេវ ហោតិ។ អបុព្ពំ អចរិមន្តិ ឯត្ថ ចក្ករតនបាតុភាវតោ បុព្ពេ បុព្ពំ, តស្សេវ អន្តរធានតោ បច្ឆា ចរិមំ។ តត្ថ ទ្វិធា ចក្ករតនស្ស អន្តរធានំ ហោតិ – ចក្កវត្តិនោ កាលកិរិយាយ វា បព្ពជ្ជាយ វា។ អន្តរធាយមានញ្ច បន តំ កាលកិរិយតោ វា បព្ពជ្ជតោ វា សត្តមេ ទិវសេ អន្តរធាយតិ។ តតោ បរំ ចក្កវត្តិនោ បាតុភាវោ អវារិតោ។ កស្មា បន ឯកចក្កវាឡេ ទ្វេ ចក្កវត្តិនោ នុប្បជ្ជន្តីតិ? វិវាទុបច្ឆេទតោ អច្ឆរិយភាវតោ ចក្ករតនស្ស មហានុភាវតោ ច។ ទ្វីសុ ហិ ឧប្បជ្ជន្តេសុ ‘អម្ហាកំ រាជា មហន្តោ, អម្ហាកំ រាជា មហន្តោ’តិ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ។ ‘ឯកស្មិំ ទីបេ ចក្កវត្តី, ឯកស្មិំ ទីបេ ចក្កវត្តី’តិ ច អច្ឆរិយោ ភវេយ្យ។ យោ ចាយំ ចក្ករតនស្ស ទ្វិសហស្សទីបបរិវារេសុ ចតូសុ មហាទីបេសុ ឥស្សរិយានុប្បទានសមត្ថោ មហានុភាវោ, សោ បរិហាយេយ្យ។ ឥតិ វិវាទុបច្ឆេទតោ អច្ឆរិយភាវតោ ចក្ករតនស្ស មហានុភាវតោ ច ន ឯកចក្កវាឡេ ទ្វេ ឧប្បជ្ជន្តិ។

ຍໍ ອິຕ຺ຖີ ອຣຫໍ ອສ຺ສ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ໂຘຕິ ເອຕ຺ຖ ຕິຏ຺ຐຕຸ ຕາວ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຄຸເຓ ນິພ຺ພຕ຺ເຕ຺ວາ ໂລກຸທ຺ຘຣຓສມຕ຺ໂຖ ພຸທ຺ຘຠາໂວ, ປຓິຘານມຕ຺ຕມ຺ປິ ອິຕ຺ຖິຍາ ນ ສມ຺ປຊ຺ຊຕິ.

“ມນຸສ຺ສຕ຺ຕໍ ລິງ຺ຄສມ຺ປຕ຺ຕິ, ເຫຕຸ ສຕ຺ຖາຣທສ຺ສນໍ;

ປພ຺ພຊ຺ຊາ ຄຸຓສມ຺ປຕ຺ຕິ, ອຘິກາໂຣ ຈ ຉນ຺ທຕາ;

ອຏ຺ຐຘມ຺ມສໂມຘານາ, ອຠິນີຫາໂຣ ສມິຌ຺ຌຕີ”ຕິ. (ພຸ. ວໍ. ໒.໕໙);

ອິມານິ ຫິ ປຓິຘານສມ຺ປຕ຺ຕິກາຣຓານິ. ອິຕິ ປຓິຘານມ຺ປິ ສມ຺ປາເທຕຸໍ ອສມຕ຺ຖາຍ ອິຕ຺ຖິຍາ ກຸໂຕ ພຸທ຺ຘຠາໂວຕິ “ອຏ຺ຐານເມຕໍ, ອນວກາໂສ ຍໍ ອິຕ຺ຖີ ອຣຫໍ ອສ຺ສ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ໂຘ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ສພ຺ພາກາຣປຣິປູໂຣ ຈ ປຸຎ຺ຎຸສ຺ສໂຍ ສພ຺ພາກາຣປຣິປູຣເມວ ອຕ຺ຕຠາວໍ ນິພ຺ພຕ຺ເຕຕີຕິ ປຸຣິໂສວ ອຣຫໍ ໂຫຕິ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ໂຘ.

ຍໍ ອິຕ຺ຖີ ຣາຊາ ອສ຺ສ ຈກ຺ກວຕ຺ຕີຕິອາທີສຸປິ ຍສ຺ມາ ອິຕ຺ຖິຍາ ໂກໂສຫິຕວຕ຺ຖຄຸຍ຺ຫຕາທີນໍ ອຠາເວນ ລກ຺ຂຓານິ ນ ປຣິປູເຣນ຺ຕິ, ອິຕ຺ຖິຣຕນາຠາເວນ ສຕ຺ຕຣຕນສມງ຺ຄິຕາ ນ ສມ຺ປຊ຺ຊຕິ, ສພ຺ພມນຸສ຺ເສຫິ ຈ ອຘິໂກ ອຕ຺ຕຠາໂວ ນ ໂຫຕິ, ຕສ຺ມາ “ອຏ຺ຐານເມຕໍ ອນວກາໂສ ຍໍ ອິຕ຺ຖີ ຣາຊາ ອສ຺ສ ຈກ຺ກວຕ຺ຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍສ຺ມາ ຈ ສກ຺ກຕ຺ຕາທີນິ ຕີຓິ ຐານານິ ອຸຕ຺ຕມານິ, ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄຎ຺ຈ ຫີນໍ, ຕສ຺ມາ ຕສ຺ສາ ສກ຺ກຕ຺ຕາທີນິປິ ປຏິສິທ຺ຘານິ. ນນຸ ຈ ຍຖາ ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄໍ ເອວໍ ປຸຣິສລິງ຺ຄມ຺ປິ ພ຺ຣຫ຺ມໂລເກ ນຕ຺ຖິ, ຕສ຺ມາ “ຍໍ ປຸຣິໂສ ພ຺ຣຫ຺ມຕ຺ຕໍ ກາເຣຍ຺ຍ – ຐານເມຕໍ ວິຊ຺ຊຕີ”ຕິປິ ນ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ ສິຍາຕິ? ໂນ ນ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ. ກສ຺ມາ? ອິຘ ປຸຣິສສ຺ສ ຕຕ຺ຖ ນິພ຺ພຕ຺ຕນໂຕ. ພ຺ຣຫ຺ມຕ຺ຕນ຺ຕິ ຫິ ມຫາພ຺ຣຫ຺ມຕ຺ຕໍ ອຘິປ຺ເປຕໍ. ອິຕ຺ຖີ ຈ ອິຘ ຌານໍ ຠາເວຕ຺ວາ ກາລໍ ກຕ຺ວາ ພ຺ຣຫ຺ມປາຣິສຊ຺ຊານໍ ສຫພ຺ຍຕໍ ອຸປປຊ຺ຊຕິ, ນ ມຫາພ຺ຣຫ຺ມານໍ. ປຸຣິໂສ ປນ ຕຕ຺ຖ ນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ນ ວຕ຺ຕພ຺ໂພ. ສມາເນປິ ເຈຕ຺ຖ ອຸຠຍລິງ຺ຄາຠາເວ ປຸຣິສສຓ຺ຐານາວ ພ຺ຣຫ຺ມາໂນ, ນ ອິຕ຺ຖິສຓ຺ຐານາ. ຕສ຺ມາ ສຸວຸຕ຺ຕເມເວຕໍ.

ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕສ຺ສາຕິອາທີສຸ ຍຖາ ນິມ຺ພພີຊໂກສາຕກີພີຊາທີນິ ມຘຸຣໍ ຜລໍ ນ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ, ອສາຕໍ ອມຘຸຣເມວ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ, ເອວໍ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕາທີນິ ມຘຸຣໍ ວິປາກໍ ນ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ, ອມຘຸຣເມວ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ. ຍຖາ ຈ ອຸຈ຺ຉຸພີຊສາລິພີຊາທີນິ ມຘຸຣໍ ສາຘຸຣສເມວ ຜລໍ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ, ນ ອສາຕໍ ກຏຸກໍ, ເອວໍ ກາຍສຸຈຣິຕາທີນິ ມຘຸຣເມວ ວິປາກໍ ນິພ຺ພຕ຺ເຕນ຺ຕິ, ນ ອມຘຸຣໍ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

“ຍາທິສໍ ວປເຕ ພີຊໍ, ຕາທິສໍ ຫຣເຕ ຜລໍ;

ກລ຺ຍາຓກາຣີ ກລ຺ຍາຓໍ, ປາປກາຣີ ຈ ປາປກນ຺”ຕິ. (ສໍ. ນິ. ໑.໒໕໖);

ຕສ຺ມາ “ອຏ຺ຐານເມຕໍ ອນວກາເສາ, ຍໍ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕສ຺ສາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕສມງ຺ຄີຕິອາທີສຸ ສມງ຺ຄີຕິ ປຎ຺ຈວິຘາ ສມງ຺ຄິຕາ – ອາຍູຫນສມງ຺ຄິຕາ, ເຈຕນາສມງ຺ຄິຕາ, ກມ຺ມສມງ຺ຄິຕາ, ວິປາກສມງ຺ຄິຕາ, ອຸປຏ຺ຐານສມງ຺ຄິຕາຕິ. ຕຕ຺ຖ ກຸສລາກຸສລກມ຺ມາຍູຫນກ຺ຂເຓ ‘ອາຍູຫນສມງ຺ຄິຕາ’ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຕຖາ ‘ເຈຕນາສມງ຺ຄິຕາ’. ຍາວ ປນ ອຣຫຕ຺ຕໍ ນ ປາປຸຓນ຺ຕິ ຕາວ ສພ຺ເພປິ ສຕ຺ຕາ ປຸພ຺ເພ ອຸປຈິຕໍ ວິປາກາຣຫໍ ກມ຺ມໍ ສນ຺ຘາຍ ກມ຺ມສມງ຺ຄິເນາຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ – ເອສາ ‘ກມ຺ມສມງ຺ຄິຕາ’. ‘ວິປາກສມງ຺ຄິຕາ’ ປນ ວິປາກກ຺ຂເຓເຍວ ເວທິຕພ຺ພາ. ຍາວ ປນ ສຕ຺ຕາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ນ ປາປຸຓນ຺ຕິ ຕາວ ເນສໍ ຕເຕາ ຕເຕາ ຈວິຕ຺ວາ ນິຣເຍ ຕາວ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານານໍ ອຄ຺ຄິຊາລເລາຫກຸມ຺ຠິອາທີຫິ ອຸປຏ຺ຐານາກາເຣຫິ ນິຣເຍາ, ຄພ຺ຠເສຍ຺ຍກຕ຺ຕໍ ອາປຊ຺ຊມານານໍ ມາຕຸກຸຈ຺ຉິ, ເທເວສຸ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານານໍ ກປ຺ປຣຸກ຺ຂວິມານາທີຫິ ອຸປຏ຺ຐານາກາເຣຫິ ເທວເລາເກາຕິ ເອວໍ ອຸປປຕ຺ຕິນິມິຕ຺ຕໍ ອຸປຏ຺ຐາຕິ. ອິຕິ ເນສໍ ອິມິນາ ອຸປປຕ຺ຕິນິມິຕ຺ຕຸປຏ຺ຐາເນນ ອປຣິມຸຕ຺ຕຕາ ‘ອຸປຏ຺ຐານສມງ຺ຄິຕາ’ ນາມ. ສາ ຈລຕິ, ເສສາ ນິຈ຺ຈລາ. ນິຣເຍ ຫິ ອຸປຏ຺ຐິເຕປິ ເທວເລາເກາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ; ເທວເລາເກ ອຸປຏ຺ຐິເຕປິ ນິຣເຍາ ອຸປຏ຺ຐາຕິ; ມນຸສ຺ສເລາເກ ອຸປຏ຺ຐິເຕປິ ຕິຣຈ຺ຉານເຍານິ ອຸປຏ຺ຐາຕິ; ຕິຣຈ຺ຉານເຍານິຍາ ຈ ອຸປຏ຺ຐິຕາຍປິ ມນຸສ຺ສເລາເກາ ອຸປຏ຺ຐາຕິເຍວ.

ຕຕ຺ຣິທໍ ວຕ຺ຖຸ – ເສາຓຄິຣິປາເທ ກິຣ ອເຈລວິຫາເຣ ເສາຓຕ຺ເຖຣ຺ສ຺ສ ນາມ ຘມ຺ມກຖິກສ຺ສ ປິຕາ ສຸນຂວາຊິເກາ ນາມ ລຸທ຺ທເກາ ອເຫາສິ. ເຖເຣາ ຕໍ ປຏິພາຫນ຺ເຕາປິ ສໍວເຣ ຐເປຕຸໍ ອສກ຺ເການ຺ເຕາ ‘ມາ ນສ຺ສິ ວຣາເກາ’ຕິ ມຫລ຺ລກກາເລ ອກາມກໍ ປພ຺ພາເຊສິ. ຕສ຺ສ ຄິລານເສຍ຺ຍາຍ ນິປນ຺ນສ຺ສ ນິຣເຍາ ອຸປຏ຺ຐາສິ. ເສາຓຄິຣິປາທເຕາ ມຫນ຺ຕາ ມຫນ຺ຕາ ສຸນຂາ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ຂາທິຕຸກາມາ ວິຍ ສມ຺ປຣິວາເຣສຸໍ. ເສາ ມຫາຠຍຠີເຕາ “ວາເຣຫິ, ຕາຕ ເສາຓ! ວາເຣຫິ, ຕາຕ ເສາຓາ”ຕິ ອາຫ. “ກິໍ ມຫາເຖຣາ”ຕິ? “ນ ປສ຺ສສິ, ຕາຕາ”ຕິ ຕໍ ປວຕ຺ຕິໍ ອາຈິກ຺ຂິ. ເສາຓຕ຺ເຖເຣາ ‘ກຖຎ຺ຫິ ນາມ ມາທິສສ຺ສ ປິຕາ ນິຣເຍ ນິພ຺ພຕ຺ຕິສ຺ສຕິ, ປຕິຏ຺ຐາຫມສ຺ສ ຠວິສ຺ສາມີ’ຕິ ສາມເຓເຣຫິ ນານາປຸປ຺ຜານິ ອາຫຣາເປຕ຺ວາ ເຈຕິຍງ຺ຄເຓາທິຍງ຺ຄເຓສຸ ຕລສນ຺ຖຣຓປູຊໍ ອາສນປູຊຎ຺ຈ ກາເຣຕ຺ວາ ປິຕຣໍ ມຎ຺ເຈນ ເຈຕິຍງ຺ຄຓໍ ຫຣິຕ຺ວາ ມຎ຺ເຈ ນິປຊ຺ຊາເປຕ຺ວາ “ອຍໍ ເມ, ມຫາເຖຣ, ປູຊາ ຕຸມ຺ຫາກໍ ອຕ຺ຖາຍ ກຕາ; ‘ອຍໍ ເມ, ຠຄວາ, ທຸຄ຺ຄຕປຓ຺ຓາກາເຣາ’ຕິ ວຕ຺ວາ ຠຄວນ຺ຕໍ ວນ຺ທິຕ຺ວາ ຈິຕ຺ຕໍ ປສາເທຫີ”ຕິ ອາຫ. ເສາ ມຫາເຖເຣາ ປູຊໍ ທິສ຺ວາ ຕຖາກເຣານ຺ເຕາ ຈິຕ຺ຕໍ ປສາເທສິ. ຕາວເທວສ຺ສ ເທວເລາເກາ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ນນ຺ທນວນຈິຕ຺ຕລຕາວນມິສ຺ສກວນຜາຣຸສກວນວິມານານິ ເຈວ ນາຏການິ ຈ ປຣິວາເຣຕ຺ວາ ຐິຕານິ ວິຍ ອເຫສຸໍ. ເສາ “ອເປຖ, ເສາຓ! ອເປຖ, ເສາຓາ”ຕິ ອາຫ. “ກິມິທໍ, ມຫາເຖຣາ”ຕິ? “ເອຕາ ເຕ, ຕາຕ, ມາຕເຣາ ອາຄຈ຺ຉນ຺ຕີ”ຕິ. ‘ເຖເຣາ ສຄ຺ເຄາ ອຸປຏ຺ຐິເຕາ ມຫາເຖຣສ຺ສາ’ຕິ ຈິນ຺ເຕສິ. ເອວໍ ອຸປຏ຺ຐານສມງ຺ຄິຕາ ຈລຕີຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ເອຕາສຸ ສມງ຺ຄິຕາສຸ ອິຘ ອາຍູຫນເຈຕນາກມ຺ມສມງ຺ຄິຕາວເສນ “ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕສມງ຺ຄີ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເສສໍ ສພ຺ພຕ຺ຖ ອຸຕ຺ຕານຕ຺ຖເມວາຕິ.

ປຐມພລນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ.

ທຸຕິຍພລນິທ຺ເທເສາ

໘໑໐. ທຸຕິຍພລນິທ຺ເທເສ ຄຕິສມ຺ປຕ຺ຕິປຏິພາຩ຺ຫານີຕິ ຄຕິສມ຺ປຕ຺ຕິຍາ ປຏິພາຫິຕານິ ນິວາຣິຕານິ ປຏິເສທິຕານິ. ເສສປເທສຸປິ ເອເສວ

តយោ។ ឯត្ថ ច គតិសម្បត្តីតិ សម្បន្នា គតិ ទេវលោកោ ច មនុស្សលោកោ ច។ គតិវិបត្តីតិ វិបន្នា គតិ ចត្តារោ អបាយា។ ឧបធិសម្បត្តីតិ អត្តភាវសមិទ្ធិ។ ឧបធិវិបត្តីតិ ហីនអត្តភាវតា។ កាលសម្បត្តីតិ សុរាជសុមនុស្សកាលសង្ខាតោ សម្បន្នកាលោ។ កាលវិបត្តីតិ ទុរាជទុមនុស្សកាលសង្ខាតោ វិបន្នកាលោ។ បយោគសម្បត្តីតិ សម្មាបយោគោ។ បយោគវិបត្តីតិ មិច្ឆាបយោគោ។

តត្ថ ឯកច្ចស្ស ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ គតិវិបត្តិយំ ឋិតស្ស វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន កល្យាណកម្មេន គតិសម្បត្តិយំ ទេវេសុ វា មនុស្សេសុ វា និព្វត្តោ។ តាទិសេ ច ឋានេ អកុសលស្ស វារោ នត្ថិ, ឯកន្តំ កុសលស្សេវ វារោតិ។ ឯវមស្ស តានិ កម្មានិ គតិសម្បត្តិបដិពាឡ្ហានិ ន វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ ឧបធិវិបត្តិយំ ឋិតស្ស វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន កល្យាណកម្មេន ឧបធិសម្បត្តិយំ ឋិតោ សុសណ្ឋិតង្គបច្ចង្គោ អភិរូបោ ទស្សនីយោ ព្រហ្មវច្ឆសទិសោ។ សចេបិ ទាសិយា កុច្ឆិម្ហិ ទាសជាតោ ហោតិ 'ឯវរូបោ អត្តភាវោ កិលិដ្ឋកម្មស្ស នានុច្ឆវិកោ'តិ ហត្ថិមេណ្ឌអស្សពន្ធកគោបាលកកម្មាទីនិ នំ ន ការេន្តិ; សុខុមវត្ថានិ និវាសាបេត្វា ភណ្ឌាគារិកដ្ឋានាទីសុ ឋបេន្តិ។ សចេ ឥត្ថី ហោតិ, ហត្ថិភត្តបចនាទីនិ ន ការេន្តិ; វត្ថាលង្ការំ ទត្វា សយនបាលិកំ វា នំ ករោន្តិ, សោមទេវី វិយ វល្លភដ្ឋានេ វា ឋបេន្តិ។ ភាតិករាជកាលេ កិរ កោរំសមាធកេ ពហុជនេ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេសុំ។ តេ 'ទណ្ឌំ ទាតុំ សក្កោថា'តិ បុដ្ឋា 'ន សក្កោមា'តិ វទិំសុ។ អថ នេ រាជង្គណេ សោធកេ អកំសុ។ តេសំ ឯកា ឥត្ថី អភិរូបា ទស្សនីយា បាសាទិកា។ តំ ទិស្វា រាជា អន្តេបុរំ អភិនេត្វា វល្លភដ្ឋានេ ឋបេសិ។ សេសញាតកាបិ តស្សា អានុភាវេន សុខំ ជីវិំសុ។ តាទិសស្មិញ្ហិ អត្តភាវេ បាបកម្មានិបិ វិបាកំ ទាតុំ ន សក្កោន្តិ។ ឯវំ ឧបធិសម្បត្តិបដិពាឡ្ហានិ ន វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

ឯកស្ស ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ កាលវិបត្តិយំ ឋិតស្ស វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន កល្យាណកម្មេន បឋមកប្បិកានំ វា ចក្កវត្តិរញ្ញោ វា ពុទ្ធានំ វា ឧប្បត្តិសមយេ សុរាជសុមនុស្សកាលេ និព្វត្តោ។ តាទិសេ ច កាលេ និព្វត្តស្ស អកុសលស្ស វិបាកំ ទាតុំ ឱកាសោ នត្ថិ, ឯកន្តំ កុសលស្សេវ ឱកាសោតិ។ ឯវំ កាលសម្បត្តិបដិពាឡ្ហានិ ន វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ បយោគវិបត្តិយំ ឋិតស្ស វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន កល្យាណកម្មេន បយោគសម្បត្តិយំ ឋិតោ បាណាតិបាតាទីហិ វិរតោ កាយវចីមនោសុចរិតានិ បូរេតិ។ តាទិសេ ឋានេ អកុសលស្ស វិបច្ចនោកាសោ នត្ថិ, ឯកន្តំ កុសលស្សេវ ឱកាសោតិ។ ឯវំ បយោគសម្បត្តិបដិពាឡ្ហានិ ន វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ គតិសម្បត្តិយំ ឋិតស្ស ន វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បនេកេន បាបកម្មេន គតិវិបត្តិយំយេវ និព្វត្តោ។ តត្ថស្ស តានិ កម្មានិ ឧបកត្វា វារេន វារេន វិបាកំ ទេន្តិ – កាលេន និរយេ និព្វត្តាបេន្តិ, កាលេន តិរច្ឆានយោនិយំ, កាលេន បេត្តិវិសយេ, កាលេន អសុរកាយេ, ទីឃេនាបិ អទ្ធុនា អបាយតោ សីសំ ឧក្ខិបិតុំ ន ទេន្តិ។ ឯវំ គតិសម្បត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ គតិវិបត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ ឧបធិសម្បត្តិយំ ឋិតស្ស ន វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន បាបកម្មេន ឧបធិវិបត្តិយំយេវ បតិដ្ឋិតោ ទុព្វណ្ណោ ទុរូបោ ទុស្សណ្ឋិតោ ពីភច្ឆោ បិសាចសទិសោ។ សោ សចេ ទាសិយា កុច្ឆិយំ ទាសជាតោ ‘ឋានានិ ឯតស្ស អនុច្ឆវិកានី’តិ សព្វានិ នំ កិលិដ្ឋកម្មានិ ការេន្តិ អន្តមសោ បុប្ផឆឌ្ឌកកម្មំ ឧបាទាយ។ សចេ ឥត្ថី ហោតិ ‘ឋានានិ ឯតិស្សា អនុច្ឆវិកានី’តិ សព្វានិ នំ ភត្តកម្មបចនាទីនិ កិលិដ្ឋកម្មានិ ការេន្តិ។ កុលគេហេ ជាតម្បិ ពលិ សាធយមានា រាជបុរិសា ‘គេហទាសី’តិ សញ្ញំ កត្វា ពន្ធិត្វា គណ្ហន្តិ, កោតលវាបិកាយ មហាកុដុម្ពិកស្ស ធីតរំ វិយ។ ឯវំ ឧបធិសម្បត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ ឧបធិវិបត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ កាលសម្បត្តិយំ ឋិតស្ស ន វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន ឯកេន បាបកម្មេន កាលវិបត្តិយំ ទុរាជទុម្មនុស្សកាលេ កសដេ និរោជេ អប្បស្សាយុកកាលេ និព្វត្តេត្វា, យទា បញ្ច គោរសា បច្ឆិជ្ជន្តិ, កុទ្រូសកំ អគ្គភោជនំ ហោតិ។ កិញ្ចាបិ មនុស្សលោកេ និព្វត្តេត្វា, មិគបសុសរិក្ខជីវិកោ បន ហោតិ។ ឯវរូបេ កាលេ កុសលស្ស វិបច្ចនោកាសោ នត្ថិ, ឯកន្តំ អកុសលស្សេវ ហោតិ។ ឯវំ កាលសម្បត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ កាលវិបត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ បាបកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ បយោគសម្បត្តិយំ ឋិតស្ស ន វិបច្ចេយ្យុំ។ សោ បន បយោគវិបត្តិយំ ឋិតោ បាណាតិបាតាទីនិ ទស អកុសលកម្មានិ ករោតិ។ តមេនំ សហោឌ្ឍំ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេន្តិ។ រាជា ពហុកម្មការណានិ ការេត្វា ឃាតាបេតិ។ ឯវំ បយោគសម្បត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ បយោគវិបត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។ ឯវំ ចតូហិ សម្បត្តីហិ បដិពាហិតំ បាបកម្មំ វិបាកំ អទត្វា ចតស្សោ វិបត្តិយោ អាគម្ម ទេតិ។

យថា ហិ កោចិទេវ បុរិសោ កេនចិទេវ កម្មេន រាជានំ អារាធេយ្យ។ អថស្ស រាជា ឋានន្តរំ ទត្វា ជនបទំ ទទេយ្យ។ សោ តំ សម្មា បរិភុញ្ជិតុំ អសក្កោន្តោ មក្កដេន គហិតកបូវំ វិយ ភិន្ទេយ្យ; យស្ស យំ យានំ វា វាហនំ វា ទាសំ វា ទាសិំ វា អារាមំ វា វត្ថុំ វា សម្បត្តរូបំ បស្សតិ, តំ ពលក្ការេន គណ្ហេយ្យ។ មនុស្សា ‘រាជវល្លភោ’តិ កិញ្ចិ វត្តុំ ន សក្កុណេយ្យុំ។ សោ អញ្ញស្ស វល្លភតរស្ស រាជមហាមត្តស្ស វិរុជ្ឈេយ្យ។ សោ តំ គហេត្វា សុបោថិតំ បោថាបេត្វា ខុយិ បិដ្ឋិយា និស្សារាបេត្វា និក្កឌ្ឍាបេត្វា រាជានំ ឧបសង្កមិត្វា ‘អសុកោ តាយ ទេ , ទេវ, ជនបទំ និន្នាសី’តិ គណ្ហាបេយ្យ។ រាជា ពន្ធនាគារេ ពន្ធាបេត្វា ‘អសុកេន តាយ កស្ស កិំ អវហដ’ន្តិ នគរេ ភេរិំ ចរាបេយ្យ។ មនុស្សា អាគន្ត្វា ‘មយ្ហំ ឥទំ គហិតំ, មយ្ហំ ឥទំ គហិត’ន្តិ វិរវសហស្សំ ឧដ្ឋាបេយ្យុំ។ រាជា ភិយ្យោសោ មត្តាយ កុទ្ធោ នានប្បការេហិ តំ ពន្ធនាគារេ កិលមេត្វា ឃាតាបេត្វា ‘គច្ឆថ នំ សុសានេ ឆឌ្ឌេត្វា សង្ខលិកំ អាហរថា’តិ វទេយ្យ។ ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។

តស្ស ហិ បុរិសស្ស ហិ កេនចិទេវ កម្មេន រាជានំ អារាធេត្វា ឋានន្តរំ លទ្ធកាលោ វិយ បុថុជ្ជនស្សាបិ កេនចិទេវ បុញ្ញកម្មេន សគ្គេ និព្វត្តកាលោ។ តស្ស ជនបទំ លភិត្វា មនុស្សានំ សន្តកំ គណ្ហន្ត កស្សចិ កិញ្ចិ វត្តុំ អវិសហនកាលោ វិយ ឋាយម្បិ សគ្គេ និព្វត្ត អកុសលស្ស

ចិបក្ខតោកាសំ អលភតការលោ តស្ស ឲកឌិចសំ ឲកស្មិំ រាជចល្លកតរេ ចិរដ្ឋិត្វា រតេត ក្យុរដ្ឋត តំ រេបឹឆារេបត្វា ររណ្ណា អារេរាចេត្វា ពត្ថភាការេ ពត្ថាបិតការលោ ចិយ ច្កយស្ស សក្កតោ ធចិត្វា តិរយេ តិច្ចាត្តការលោ យត្យស្សាត់ ‘យឃិ្យាច្កដ៌ កហិតំ, យឃិ្យាច្កដ៌ កហិត’ត្តិ ចិរចការលោ ចិយ តស្មិំ តិររយ តិច្ចារេត្ត សច្ចាក្យសលកម្មាត់ សត្តិបតិត្វា កហលាការលោ ស្ទុសារេត ឈរេដ្ឋត្វា សដ្ឋលិកាត់ អាហរណការលោ ចិយ ឲរកាកស្មិំ កម្មេ លឹរលា ច្កតរស្ស ច្កតរស្ស ចិបរៃកត តិរយរតោ ឃឹសំ អត្យក្លិបិត្វា សកាលកប្យំ តិរយមិប្បសច្ចតការលោ កបដ្ឋិតិកកម្មមិក្យា កត្វា ឲកកប្យំ តិរយមិប្បសច្ចតកសត្តា រតេច ឲរកា, ភ រច្ឆេ, ភ សតំ, ភ សហស្សំ៖ ឲចំ បច្ចតកសត្តា កិរ កណភបធំ ឌីតិចត្តា៖

អរេត្តកច្ចាតិ កល្យាណាតិ កម្មសមាធាភាតិ កតិចិបត្តិបដិពាឡ្ហាតិ ភ ចិបច្ចត្តីតិអាឌីសុបិ ឲចំ រឃាជភា រេចឌិតព្វា៖ ច្កធេកច្ចស្ស ពហុតិ កល្យាណកម្មាតិ រហោត្តិ៖ តាតិ កតិសម្បត្តិយំ ឌិតស្ស ចិបរេច្ចយុំ៖ រសា បភ ឲរកាភ បាបកម្មេភ កតិចិបត្តិយំ តិររយ ចា អសុរការយ ចា តិច្ចារេត្តា៖ តាឌិរស ច ឋារេត ក្យុសលំ ចិបាកំ ទាតុំ ភ សរក្កាតិ, ឲកត្តំ អក្យុសលរេមច សរក្កាតីតិ៖ ឲចមស្ស តាតិ កម្មាតិ កតិចិបត្តិបដិពាឡ្ហាតិ ភ ចិបច្ចត្តីតិ បជាភាតិ៖

អបរស្សាបិ ពហុតិ កល្យាណកម្មាតិ រហោត្តិ៖ តាតិ ឧបធិសម្បត្តិយំ ឌិតស្ស ចិបរេច្ចយ្យុំ៖ រសា បភ ឲរកាភ បាបកម្មេភ ឧបធិចិបត្តិយំ បតិដ្ឋិរតា ឝ្ឋារេណ្ណា រហាតិ បិសាចសឌិរសា៖ រសា សចេបិ រាជក្យុរល តិច្ចារេត្តា បិត្យុអច្ចរយភ ‘កិំ ច្កយស្ស តិស្សិរីកស្ស ររដ្ឋភា’តិ រដ្ឋំ ភ លភតិ៖ សេភាបតិរកហាឌីសុ តិច្ចារេត្តាបិ សេភាបតិដ្ឋាភាឌីតិ ភ លភតិ៖

ច្កយស្ស បភត្តស្សាចិកាចត្តំ ឌីបរាជចត្ថុ កថេតព្វំ – រាជា កិរ បុរេត្ត ជារេត ឆេចិយា បរិសិឌិត្វា ចរំ អឆាសិ៖ សា ចរំ កហេត្វា ធរេបសិ៖ ក្យមារោ សព្វដ្ឋចស្សការលេច រាជក្កុរលា ក្យក្កុរដ ឃុដ្ឋារេបសិ៖ ឲរកា ក្យក្កុរដោ ឧប្បតិត្វា ក្យមារស្ស អក្លិតិ គិត្តិ៖ ក្យមាររយាតា ឆេឌិ បុត្តស្ស បត្តសរសាឡ្អសចស្សការេល ‘រដ្ឋំ ចាររស្សាមី’តិ រាជាតំ ឧបសក្កមិត្វា អាហ – “ឆេច, ត្យុរយ្ហំ ក្យមារស្ស ជាតការេល ចររោ ឌិរត្តា៖ យឃា រសា កហេត្វា ធបិរតា; ច្កជាតិ តំ កណ្ហាមី”តិ៖ “សាធុ, ឆេចិ, កណ្ហាហី”តិ៖ “យឃា, ឆេច, ត្យុយ្ហាំ សត្តិកា កិច្ចិ អលត្ថិ ភាយ តត្តិ៖ ច្កជាតិ បភ យម បុត្តស្ស រដ្ឋំ ចាររមី”តិ៖ “ឆេចិ, តច បុរេត្តា អដ្ឋកិចការលោ ភ សក្កា តស្ស រដ្ឋំ ជាតុ”ត្តិ៖ “ត្យុរយ្ហប្បឃិ្យារុច្ចតកចរំ អជាតុំ អសរក្កាត្តា កស្មា ចរំ អឆត្ត”តិ? រាជា អតិចិយ តិប្បីឡ្ហច្កយមារភា “ភ សក្កា ត្យឃិ្យាបុត្តស្ស សកលលដ្ឋាឌីរប រដ្ឋំ ជាតុំ; ភាកឌីរប បភ ឈត្តំ អស្សារេបត្វា ចសត្យ”តិ ភាកឌីបំ បេរេសសិ៖ រសា ឌីបរាជា ភាយ អហោសិ៖ សចេ ចក្ខុកិចការលោ ភាកចិស្សា តិរឃាជសតិរកា សកលតម្ពបណ្ណិឌីរប សព្វសម្បត្តិបរិចារំ រដ្ឋំ អលភិស្សា៖ ឲចំ ឧបធិចិបត្តិបដិពាឡ្ហាតិ ភ ចិបច្ចត្តីតិ បជាភាតិ៖

អបរស្សាបិ ពហុតិ កល្យាណកម្មាតិ រហោត្តិ៖ តាតិ កាលសម្បត្តិយំ ឌិតស្ស ចិបរេច្ចយ្យុំ៖ រសា បភ ឲរកាភ បាបកម្មេភ កាលចិបត្តិយំ ឝ្ទុរាជឝ្ទុមត្យុស្សការេល ការេដ រតិររាជ អប្បាយុរកា កតិរកាឌីរកា តិច្ចារេត្តា៖ តាឌិរស ច ការលេ កល្យាណកម្មំ ចិបាកំ ជាតុំ ភ សរក្កាតីតិ៖ ឲចំ កាលចិបត្តិបដិពាឡ្ហាតិ ភ ចិបច្ចត្តីតិ បជាភាតិ៖

អបរស្សាបិ ពហុតិ កល្យាណកម្មាតិ រហោត្តិ៖ តាតិ បរយាកសម្បត្តិយំ ឌិតស្ស ចិបរេច្ចយ្យុំ៖ អយំ បភ បរយាកចិបត្តិយំ ឌិរតា បាណំ ហត្តិ…

ទប... សត្ថា ក្សឹល្វ៍ ប្អូទេតិ៍ តឆា ទេតត សង្គ៌ សយឌាតិកាតិបិ ក្យលិតិ អាចាហចិចាហំ ត កទោទត្តិ; 'ក្ខតិក្ខទេត្តា ស្វាក្ខទេត្តា អក្លក្ខទេត្តា អយំ បិបបុរិទេសា'តិ អារកា បរិចទេជ្ជត្តិ៍ កល្យាណកយ្វាតិ ចិបច្ចិត្វំ ត សទេក្កាត្តិ៍ ឲចំ បទឃាកចិបត្តិបដិតាញ្ញហាតិ ត ចិបច្ចត្តិតិ បឌាតាតិ៍ ឲចំ ចតទេស្សា សយ្យត្តិទេឃា អាកយ្វ ចិបិកទាឃក់ កល្យាណកយ្វំ ចត្វហិ ចិបត្តិហិ បដិតាហិតត្តា ត ចិបច្ចតិ៍

អបទេស្សាបិ ពាហ្វតិ កល្យាណកយ្វាតិ ទេហាត្តិ៍ តាតិ កតិចិបត្តិយំ ចិតស្ស ត ចិបច្ចេឃ្យ៉ា ទេសា បត ឲទេកត កល្យាណកទេយ្វត កតិសយ្យត្តិយំទេយច តិត្ថាទេត្តា៍ តត្វស្ស តាតិ កយ្វាតិ ក្ខបកត្តា ចាទេទត ចាទេទត ចិបិកំ ទេគត្តិ – កាទេលត យត្យស្សទេលិទេក តិត្ថាត្តាទេបត្តិ, កាទេលត ទេឌចទេលិទេក៍ ឲចំ កតិចិបត្តិបដិតាហិតត្តា ចិបិកំ ឌាត្វំ អសទេក្កាត្តាតិ កតិយយ្យត្តិ អាកយ្វ ចិបច្ចត្តិតិ បឌាតាតិ៍

អបទេស្សាបិ ពាហ្វតិ កល្យាណកយ្វាតិ ទេហាត្តិ៍ តាតិ ក្ខបឌិចិបត្តិយំ ចិតស្ស ត ចិបច្ចេឃ្យ៉ា ទេសា បត ឲទេកត កល្យាណកទេយ្វត ក្ខបឌិសយ្យត្តិយំទេយច បតិដ្ឋិទេតា អកិទ្ធបិ ឌស្សតិទេយា បិសាឌិទេកា ព្រាហ្មចន្ទសឌិទេសា៍ តស្ស ក្ខបឌិសយ្យត្តិយំ ចិតត្តា កល្យាណកយ្វាតិ ចិបិកំ ទេគត្តិ៍ សទេច ទាឌាក្យទេល តិត្ថាត្តតិ អទេត្តាស្ទ ទេឌក្ខកាតិទេកស្វ សទេត្តស្វបិ 'ឲតស្ស អត្តកាទេចា សយិទេគ្គា, ឲតស្ស លទេត្ត ក្ខស្សាបិទេត ទេលិកស្ស ចាស្វ កចិស្សតិ'តិ តទេយច ទទេជ្ជ អកិសិញ្ចត្តិ៍ ក្ខបទាឌាទេកហាតិស្វ តិត្ថាទេត្តា បិត្វអច្ចទេឃត ឌូបទេជ្ជ, ទេសតាបតិដ្ឋាតំ, កណ្ឌាការិកដ្ឋាតំ, ទេសដ្ឋិដ្ឋាតំ លកតិ៍ ឲចំ ក្ខបឌិចិបត្តិបដិតាហិតត្តា ចិបិកំ ឌាត្វំ អសទេក្កាត្តាតិ ក្ខបឌិសយ្យត្តិ អាកយ្វ ចិបច្ចត្តិតិ បឌាតាតិ៍

អបទេស្សាបិ ពាហ្វតិ កល្យាណកយ្វាតិ ទេហាត្តិ៍ តាតិ កាលចិបត្តិយំ ចិតស្ស ត ចិបច្ចេឃ្យ៉ា ទេសា បត ឲទេកត កល្យាណកទេយ្វត កាលសយ្យត្តិយំ តិត្ថាទេត្តា ស្វទាឌស្វយត្យស្សកាទេល៍ តាឌិសាយ កាលសយិទ្ធិយា តិត្ថាត្តស្ស កល្យាណកយ្វំ ចិបិកំ ទេគតិ៍

តត្រិទំ យហាទេសាណទេត្វទេស្ស ចត្វ កទេចតត្ថា – ព្រាហ្មណតិស្សកទេយ កិទ ចិត្តលបត្តាទេត ក្ខាឌស កិក្ខុសហស្សាតិ បដិចសត្តិ៍ តឆា តិស្សយហាចិហាទេទ៍ ក្ខិស្វបិ យហាចិហាទេទស្វ តិណ្ណំ ចស្សាតំ ចដ្ឋិ ឲកទេត្តទេយច យហាយ្វសិកាទេយា ណាឌិត្វា ត្វសយត្តទេយច ឌទេបស្វ៉ំ ចិត្តលបត្តាទេត កិក្ខុសឃ្លោ 'តិស្សយហាចិហាទេទ ចដ្ឋិ ចត្តិស្សតិ, តត្ត កត្តា ចសិស្សាយា'តិ ចិហាទទេតា តិក្ខយិ៍ តិស្សយហាចិហាទេទបិ កិក្ខុសឃ្លោ 'ចិត្តលបត្តាទេត ចដ្ឋិ ចត្តិស្សតិ, តត្វ កត្តា ចសិស្សាយា'តិ ចិហាទទេតា តិក្ខយិ៍ ក្ខកទេតាបិ ឲកិស្សា កម្ពុរកត្តទាយ តិទេទ សយាកតា ប្វដ្ឋិត្វា ចដ្ឋស្ស តិណកាចំ ពាត្វា 'តត្វ កត្តា កិំ ករិស្សាយា'តិ ចត្វចិសតិ កិក្ខុសហស្សាតិ កម្ពុរកត្តចតំ បចិសិត្វា តិសិទិត្វា តិសិត្នត្តិហាទទេតច អត្យបិឌិទេសសាយ តិត្ថាតឆាត្វយា បរិតិត្ថាយិស្វ៉ បត្ថា កទេយ ត្វបសទេត្ត កិក្ខុសឃ្លោ សត្តិ ទេឌចទាឌាតំ កទេហត្វា ឆាត្វទេយា សំហរិត្វា ទេចតិយំ អកាសិ៍

ព្រាហ្មណតិស្សទេចាទទេបិ ឌតបទំ ចិទ្ធំទេសសិ៍ សឃ្លោ សត្ថិបតិត្វា យទេត្តត្វា "ទេចាទំ បដិតាហត្វ"តិ សក្កសត្តិកំ អដ្ឋ ទេឆទេ ទេបទេសសិ៍ សទេក្កា ទេឌចទាឌា "យយា, កទេត្ត, ក្ខបញ្ចេត្តា ទេចាទេទា ត សក្កា បដិតាហិតំ៉ សឃ្លោ បទេសយ្ងំ កច្ឆត្វ អហំ សយ្ងាទេក្លំ ករិស្សាយិ"តិ៍ សឃ្លោ សត្ថាឌិសាហិ តាកឌិបំ កត្តា ឌញ្ញទេកាលបដ្ឋទេត តិក្ខយិកំ យហាក្ខញ្ញុយំ ពាត្វាទេបសិ៍ ឲកា ក្ខយិកា ក្ខទេក ឌូសិឌ៍ ឲកិស្សា កិក្ខុសឃ្លោ តិសិទេត្តា៍ ឲកិស្សា បត្តឌិចទាតិ ឌបឃិស្វ៉ សំឃុត្តកាណកត្វញ្ញអសិចទេត្វទេទា, ក្ខសិចត្តទេត្វទេទា, យហាទេសាណទេត្វទេទាតិ តទេយា ទេឆទា តាសំ បរិសាតំ

ᨸᩥᨿᩮᩣᨠ᩠ᩃᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠ᩠ᨠᩮ ᨳᩮᩁᩣ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ – “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶ, ᩋᨽᩥᩁᩪᩉ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ”ᨲ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨸᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ?
“ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨯᩮᨠ ᨾᩁᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᩃ ᨾᩁᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩮᩅᨲᩮᨧ ᨶ ᨾᩴ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨸᨶ ᩋᨽᩥᨠᨲᩮ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨸᩅᩮᨱᩦ ᨮᩔᨲᩥ᪨ ᨠᨳᩮᨳ ᨲ᩠ᩅᩴ,
ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᩉᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨿᩣᩅᨲᨲᩥᨿᩴ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᩁᩣᨵᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᩴᩈᩩ᪨

ᩋᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᩉ – “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᨸᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩅᨧ᩠ᨨ, ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᨲ᩠ᨳᩮᩁᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩈᩣᩈᨶᨸᩅᩮᨱᩦ ᨮᩔᨲᩥ; ᨿᩣ ᨲᩮᩣ
ᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨲᩣ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩩᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨸᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ? “ᩋᩉᩴ ᨾᩉᩣᨧᩮᨲᩥᨿᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ
ᨾᩉᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨸᩩᨱᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨾᩉᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ᪨ ᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩮ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩣ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᨧᩮᨲᩥᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨷᩁᩥᨧᩣᩁᩥᨲᩴ, ᩈᩮᨴᩣᨵᩮᨶ
ᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨧᩁᨿᩣᨲᨠᩣᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᨷᨧ᩠ᨧᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨿ ᨾᩉᩣᨧᩮᨲᩥᨿᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩᨶᩣ ᩈᩣᩃᩴ ᨷᨧᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨫᩣᨿᩥᨶᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ
‘ᩅᨧᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨲᩣᨿ ᩃᩥᨠ᩠ᨡᩁᨠᨸ᩠ᨸᨲᩣᨿᨸ᩠ᨸ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨾᩩᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩴ ᩋᨲᩣᨷ ᨩᩣᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨿᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨

ᩋᨳ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩮᩣ ᩋᨶᩩᨧᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᨠᩮᨿᨩ᩠ᨫᨿᩩᩅᨿᩮᨲ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨳᩮᩁᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅ,
ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ? “ᩋᩉᩴ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩴ, ᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩣ, ᨾᩉ ᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ; ᨲᩅ ᨣᨲᩥᨿᩣ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ
ᩈᨠ᩠ᨡᩥᩔᩣᨾᩥ; ᨲ᩠ᩅᩴ ᨷᩩᩁᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨ, ᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨣᨲᩥᨿᩣ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨳᩮᩁᩔ ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩥᩔᨲᩣᨷᩥᨷᩥᨶ᩠ᨵᨷᩣᨠᩣ
ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩔ ᨷᩦᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩮᨣᩮᨶ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᨷᨧᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ
ᨧᩮᩃᩩᨠᨻᩦᩈᨠ᩠ᨠᩥᨶᩣ ᩅᨠᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨲᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩔ ᨧᩈᨲᨯ᩠ᨰᩣᨲᩴ ᨷᨭᩥᨴᩮᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨

ᨷᩩᨲᩥᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨳᩮᩁᩮᨲ ᨾᩩᨡᩮ ᨭᨸᩥᨲᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᩈᩥ; ᩅᩣᨲᩮᩣ ᨷᩦᨲᩥᩔ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨭᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᨠᩣᩁᨾ᩠ᨸᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨷᩮᩉᩥ,
ᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩮ”ᨲᩥ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨷᩥᨵᩮᩉᩥ᪨ “ᩋᩉᩴ ᨶ ᨴᩔᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣ ᨳᩮᩁᩔ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨲᨠᩣᨲᩥᨠᨶ᩠ᨲᩔ ᨳᩮᩁᩔ
ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᨾᩣᨴᩣᨿ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨧᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨭᨹᩩᨭᨧᩦᩅᩁᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩅᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨧᩈᨲᨯ᩠ᨰᩣᨲᩴ, ᨴᩩᨾ᩠ᩉᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨
ᩋᩉᩴ ᨷᩩᩁᨲᩮᩣ ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨳᩮᩁᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨧᩥᨲᩴ ᩋᨠᨾᩣᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨶᨯ᩠ᨰᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᨿᨠᩣᩃᩴ ᨷᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨾᨶᩩᩔᩔ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨧᩈᩥ᪨

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣᨷᩥ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᨣᩣᨾᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨽᩣᨲᩥᨷᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨵᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩴᩈᩩ ᩋᩣᨠᩣᩈ ᨲᨳᩣ
ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨠᩣᩈᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨳᩮᩁᩣ “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᩣᩁᩩᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ
ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩁᩩᨱᨴᩣᩁᨠᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣ ‘ᨳᩮᩁᩣ ᨣᩣᨾᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᨳᩮᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨧᩣᩃᩩᨠᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨵᩩᨷᩣᨿᩣᩈᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩴᩈᩩ;
ᨳᩮᩁᩣ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨽᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨣᩩᩊᨷᩪᩅᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩩᩊᨷᩪᩅᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨠᩣᩈᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨳᩮᩁᩣ “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶ,
ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᩣᩁᩩᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᨠᩣᨿᨴᩣᩁᨠᩣ ᨣᩩᩊᨷᩪᩅᩮ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ
ᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩴᩈᩩ; ᨳᩮᩁᩣ ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᩴᩈᩩ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨽᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

អត្ថុប្បត្តិ ចន្ទា បណ្ណុលាកកយត្តុស្សាតំ ចសតដ្ឋានេត ឲ្យកំ កាយទ្វារំ សយ្យាបុហិំសុ៝ តត្ថ ឲ្យកិស្សា កាទិកាឃ យាតាបិតរេទា អទេញ្ញាំ កច្ឆត្តា “សទេច ទោកាធិ អទេឃ្យា អាកច្ឆតិ, កពួធិ កត្តិ យា អងាសិ; អឃ្យុស្ស ចសតដ្ឋាត់ អាធិទេក្លឃ្យាសិ, អយូា”តិ អាហំសុ៝ សា ទេឆទេ ជិប្តា បត្តិ កទេហត្វា តិសីកាទេបសិ៝ ទោកទេហ ឆទេញ្ញាខាតិ តាយ តត្តិ៝ ចាសិ បត កទេហត្វា ក្យឌ្ឍូទេចាចទ្រុត្តតូចំ ក្យឌ្ឍូលតាបទេត្តហិ សដ្ឋិ ឲ្យកទេតា ទោកាទេដ្ឋត្វា តទេឃា បិទេណ្ឌ កត្វា ឲ្យកំ ព្ថសិកត្តទេត្តទេស្ស ឲ្យកំ យហាទេសាលទេត្តទេស្ស បទេត្ត ឆទេបត្វា ‘អតិទេរកបិណ្ឌំ ព្ថសិកត្តទេត្តទេស្ស បទេត្ត ឆទេបស្សាយី’តិ ហត្ថំ បសាទេរសិ៝ ហទេត្វា បរិចត្តិត្វា យហាទេសាលទេត្តទេស្ស បទេត្ត បតិដ្ឋាទេបសិ៝ ព្ថសិកត្តទេត្តទេរា ‘ព្រាហ្វូណាតិស្សកទេឃ ក្យឌ្ឍូទេចាចបិទេណ្ឌ ចិបិកកាឃកកយុំ ទេតសកាលសយ្យកាឃ កឹចបយាលំ ចិបិកំ តស្សុតី’តិ អាហ៝ ទេត តំ បរិក្សដ្ឋិត្វា ចសតដ្ឋាត់ អកយំសុ៝ សាបិ អទេញ្ញាទេតា អាកតាត់ យាតាបិត្ធុត់ អាចិក្ខិ “ទេក្វ ទេឆទេរា អាកតា៝ ទេតសំ ទេយ ចសតដ្ឋាត់ អាចិក្ខិត”ត្តិ៝ ទេត ដ្ឋទេកាបិ ទេឆទេរាត់ សត្តិកំ កត្វា ចត្តិត្វា “កទេត្ត, ឃំ យឃំ លកាយ, ទេតត តុទេយ្យសដីខក្កិស្សាយ; ព្ថទេឆច ចសឆា”តិ បដិញ្ញាំ កហិំសុ៝ ទេឆទេរាបិ សព្ទាកឃកាលំ ទេត ដ្ឋបតិស្សាឃ ចសិំសុ៝

ព្រាហ្វូណាតិស្សទេចាទេទ យទេត បិតុយហារាខា លត្តិ ដ្ឋស្សាទេបសិ៝ ‘កឃំ ធ្មុបសត្តិ, ខតបទេកា សយ្យុទេណ្ណា’តិ សុត្វា បទេសយ្ឌ្ឍទេតា កិក្ខុសទេង្ឃ តាចាឃ យហាតិត្ថបដ្ឋទេត ខ្ពរុឃ្យា‘យហាទេសាលទេត្តទេរា កហំ ចសតី’តិ បុឆ្ឆិត្វា ទេឆទេស្ស សត្តិកំ អកយាសិ៝ ទេឆទេរា បញ្ចុសតកិក្ខុបរិចាទេរា កាលកកាទេយ យណ្ឌលិរាយចិហាទំ សយ្យាបុហិ៝ តស្មិំ សយទេឃ កាលកកាទេយ សត្តយត្តាតិ ក្យលសតាតិ បដិចសត្តិ៝ រត្តិកាទេក ទេតចតា អាហិល្ហិត្វា “យហាទេសាលទេត្តទេរា បញ្ចកិក្ខុសតបរិចាទេរា យណ្ឌលិរាយចិហាទំ បទេត្តា៝ ឲ្យទេកទេកា តចហត្ថសាខទេកាត សដ្ឋិ ឲ្យទេកកកហាបលណ្ឈូតកំ បិណ្ឌបិតំ ទេតត្ធ”តិ យត្តុទេស្ស អទេចាត្ធំ៝ បុតឌិចទេស ច ទេឆទេរា កាលកកាយំ បិណ្ឌាយ បចិសិំសុ៝ យត្តុស្សា តិសីកាទេបត្វា ឃាក្យំ អងំសុ៝ យណ្ឌលិរាយចាសី តិស្សក្ធតិទេត្តទេរា សឈ្ឈទេត្តទេរា ហុត្វា តិសីឌិ៝ ឲ្យទេកា យហាដ្ឋបិសទេកា តំ ចត្តិត្វា “កទេត្ត, យហាទេសាលទេត្តទេរា តាយ កតទេរា”តិ បុឆ្ឆិ៝ ទេតត សយទេឃត ទេឆទេរា តចទេកា ទេហាតិ បរិឃទេត្ត តិសិទេត្តា៝ ទេឆទេរា ហត្ថំ បសាទេរត្វា “យហាទេសាទេលា តាយ ឲ្យស, ដ្ឋបិសកា”តិ អាហ៝ ដ្ឋបិសទេកា តំ ចត្តិត្វា បត្តិ កណ្ហាតិ៝ ទេឆទេរា ត ទេតតិ៝ តិស្សក្ធតិទេត្តទេរា “អាចុទេសា ទេសាល, ឃឆា ត្វំ ត ខាតាសិ, យឃយ្យិ ឲ្យចទេយច ត ខាតាយ; បុញ្ញាចត្តាត់ ទេតចតា បរិបិទេចត្តិ; បត្តំ ទេតហិ, សព្រាហ្វូចារីតំ សដ្ឋហំ កទេរាហី”តិ អាហ៝ ទេឆទេរា បត្តំ អងាសិ៝ យហាដ្ឋបិសទេកា បត្តំ អាកាឃ កត្វា កហាបលណ្ឈូតកស្ស បិណ្ឌបិតស្ស បូទេរត្វា តចហត្ថសាខកំ អាឆារកំ កត្វា អាហរិត្វា ទេឆទេស្ស ហទេត្ថ ឆទេបសិ; អបទេរាបិ ដ្ឋបិសទេកា ទេឆទេស្សាតិ សត្ត សាខកសតាតិ សត្ត ច បិណ្ឌបិតសតាតិ ទេឆទេស្សុច អងំសុ៝

ទេឆទេរា កិក្ខុសឈ្ឈស្ស សំចិកាកំ កត្វា អត្ថុបុទេព្ទត យហាចិហារំ បិបុហិត្វា យុតំ ទេសាចិត្វា យហាទេពាឌិ ចត្តិត្វា យហាទេចតិឃំ ចត្តិត្វា ធ្មុបិរាទេយ ជិទេតា ឌិចទំ បិរុបិត្វា កិក្ខុសឈ្ឈបរិចាទេរា តក្ខិលទ្វាទេរត តកាំ បចិសិត្វា ទ្វារទេតា ឃាច ចត្យអញ្ញូតកសាលិ ឲ្យតស្មិំ អត្តទេរ សដ្ឋិកហាបលណ្ឈូតកំ បិណ្ឌបិតំ លកិ៝ តទេតា បដ្ឋាឃ បត សក្ការស្ស បយាលំ តត្តិ៝ ឲ្យចំ កាលចិបត្តិឃំ យត្ធកផលត្តទេចាបិ ក្យយ្យតាត្យព្ថបិ ត្យល្លកា ខាតា៝ កាលសយ្យត្តិឃំ ឲ្យចទ្ធុទេបិ យហាលិទេកា ដ្ឋតបិឌិ៝

ចត្តព្ទាកតិទេព្រាឆទេត្តទេស្សាបិ សាយទេលាទេកាទេល ព្រាហ្វូណាតិស្សកឃំ ដ្ឋតបិឌិ៝ សាយទេលាទេរា ច ដ្ឋបញ្ញាទេឃា ចស្ស បទេសយ្ឌ្ឍំ តាកយិំសុ; ‘បណ្ណុលាកកយត្តុទេស្ស ដ្ឋបតិស្សាឃ ចសិស្សាយា’តិ បច្ចត្តាកិយុលា អទេហសុំ៝ សាយទេលាទេរា សត្តាហយត្តិ អតាហាទេរា ហុត្វា ឲ្យកស្មិំ កាយដ្ឋានេត

តាលរុក្ខេ តាលបក្កំ ទិស្វា ឧបជ្ឈាយំ អាហ – “ភន្តេ, ថោកំ អាកង្ខេថ; តាលបក្កំ បាតេស្សាមី”តិ។ “ទុព្ពលោសិ ត្វំ, សាមណេរ, មា អភិរុហី”តិ។ “អភិរុហិស្សាមិ, ភន្តេ”តិ ខុទ្ទកវាសិំ គហេត្វា តាលំ អារុយ្ហ តាលបិណ្ឌំ ឆិន្ទិតុំ អារភិ។ វាសិផលំ និក្ខមិត្វា ភូមិយំ បតិ។

ថេរោ ចិន្តេសិ “អយំ កិលន្តោវ រុក្ខំ អារុឡ្ហោ; កិំ នុ ខោ ឥទានិ ករិស្សតី”តិ។ សាមណេរោ តាលបណ្ណំ ផាលេត្វា ផាលេត្វា វាសិទណ្ឌកេ ពន្ធិត្វា ឃដ្ដេន្តោ ឃដ្ដេន្តោ ភូមិយំ បាតេត្វា “ភន្តេ, សាធុ វតស្ស សចេ វាសិផលំ ឯត្ថ បវេសេយ្យាថា”តិ អាហ។ ថេរោ ‘ឧបាយសម្បន្នោ សាមណេរោ’តិ វាសិផលំ បវេសេត្វា អទាសិ។ សោ វាសិំ ឧក្ខិបិត្វា តាលផលានិ បាតេសិ។ ថេរោ វាសិំ បាតាបេត្វា បចិត្វា ឯកំ តាលផលំ ភិន្ទិត្វា សាមណេរំ ឱតិណ្ណកាលេ អាហ “សាមណេរ, ត្វំ ទុព្ពលោ, ឥមំ តាវ ខាទាហី”តិ។ “នាហំ, ភន្តេ, តុម្ហេហិ អខាទិតេ ខាទិស្សាមី”តិ វាសិំ គហេត្វា តាលផលានិ ភិន្ទិត្វា បត្តំ នីហរិត្វា តាលមិញ្ជំ បក្ខិបិត្វា ថេរស្ស ទត្វា សយំ ខាទិ។ យាវ តាលផលានិ អហេសុំ, តាវ តត្ថេវ វសិត្វា ផលេសុ ខីណេសុ អនុបុព្ពេន បណ្ណខាទកមនុស្សានំ វសនដ្ឋានេ ឯកំ ឆឌ្ឌិតវិហារំ បវិសិំសុ។ សាមណេរោ ថេរស្ស វសនដ្ឋានំ បដិជគ្គិ។ ថេរោ សាមណេរស្ស ឱវាទំ ទត្វា វិហារំ បាវិសិ។ សាមណេរោ ‘អនាយតនេ ឋានំ អត្តភាវានំ បមាណំ នត្ថិ, ពុទ្ធានំ ឧបដ្ឋានំ ករិស្សាមី’តិ ចេតិយង្គណំ កត្វា អប្បហរិតំ ករោតិ; សត្តាហមត្តំ និរាហារតាយ បវេធមានោ បតិត្វា និបន្នកោវ ហោតិ ឧដ្ឋេតិ។ ឯកច្ចេ ច មនុស្សា អរញ្ញំ ចរន្តា មធុំ លភិត្វា ទារូនិ ចេវ សាកបណ្ណានិ គហេត្វា វិហារវាសិកសញ្ញាយ ‘មិគោ នុ ខោ ឯសោ’តិ សាមណេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “កិំ ករោសិ, សាមណេរា”តិ អាហំសុ។ “គិលានោម្ហិ កិលមាមិ, ឧបាសកា”តិ។ “អញ្ញោបិ កោចិ អត្ថិ, ភន្តេ”តិ? “អាម, ឧបាសកា, ឧបជ្ឈាយោ មេ អន្តោគព្ភេ”តិ។ “មហាថេរស្ស ទត្វា ខាទេយ្យាសិ, ភន្តេ”តិ សាមណេរស្ស មធុំ ទត្វា អត្តនោ វសនដ្ឋានំ អាចិក្ខិត្វា “មយំ សាខាភង្គំ ករោន្តា គមិស្សាម; ឯតាយ សញ្ញាយ ថេរំ គហេត្វា អាគច្ឆេយ្យាសិ, អយ្យា”តិ វត្វា អគមិំសុ។

សាមណេរោ មធុំ គហេត្វា ថេរស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា ពហិ ឋត្វា “វន្ទាមិ, ភន្តេ”តិ អាហ។ ថេរោ ‘សាមណេរោ ជិឃច្ឆាយ អនុឌយ្ហមានោ អាគតោ ភវិស្សតី’តិ តុណ្ហី អហោសិ។ សោ បុនបិ “វន្ទាមិ, ភន្តេ”តិ អាហ។ “គច្ឆ, សាមណេរ, ទុព្ពលភិក្ខូនំ សុខេន និបជ្ជិតុំ ន ទេសី”តិ? “ទ្វារំ វិវរិតុំ សារុប្បំ, ភន្តេ”តិ? ថេរោ ឧដ្ឋហិត្វា ទ្វារំ វិវរិត្វា “កិំ តេ, សាមណេរ, លទ្ធំ”តិ អាហ។ មនុស្សេហិ មេ មធុ ទិន្នំ, ខាទិតុំ សារុប្បំ, ភន្តេ”តិ? “សាមណេរ, ឯវមេវ ខាទិតុំ កិលមិស្សាម, បានកំ កត្វា បិវិស្សាមា”តិ។ សាមណេរោ បានកំ កត្វា អទាសិ។ អថ នំ ថេរោ “មនុស្សានំ វសនដ្ឋានំ បុច្ឆសិ, សាមណេរា”តិ អាហ។ សយមេវ អាចិក្ខិំសុ, ភន្តេ”តិ។ “សាមណេរ, បាតោវ គច្ឆន្តា កិលមិស្សាម; អជ្ជេវ គមិស្សាមា”តិ បត្តចីវរំ គាហាបេត្វា និក្ខមិ។ តេ គន្ត្វា មនុស្សានំ វសនដ្ឋានស្ស អវិទូរេ និបជ្ជិំសុ។

សាមណេរោ វត្តការកោ ចិន្តេសិ – ‘មយា បព្ពជិតកាលតោ បដ្ឋាយ កាយេន្ត អរុណំ នាម ន ឧដ្ឋាបិតបុព្ព’ន្តិ។ សោ បត្តំ គហេត្វា អរុណំ ឧដ្ឋាបេតុំ អរញ្ញំ អគមាសិ។ មហាថេរោ សាមណេរំ និបន្នដ្ឋានេ អបស្សន្តោ ‘មនុស្សខាទកេហិ គហិតោ ភវិស្សតី’តិ ចិន្តេសិ។ សាមណេរោ អរញ្ញា អរុណំ ឧដ្ឋាបេត្វា បត្តេន ឧទកំ ទន្តកដ្ឋំ គហេត្វា អាគមិ។ “សាមណេរ, កុហិំ គតោសិ? មហល្លកភិក្ខូនំ តេ វិតក្កោ ឧប្បាទិតោ; ឧឡុង្កំ អាហរា”តិ។ “អាហរិស្សាមិ, ភន្តេ”តិ។ ថេរោ មុខំ ធោវិត្វា ចីវរំ បារុបិ។ ឧភោបិ មនុស្សានំ វសនដ្ឋានំ អគមិំសុ។ មនុស្សាបិ អត្តនោ បរិភោគំ កន្ទមូលផលបណ្ណំ អទំសុ។ ថេរោបិ បរិភុញ្ជិត្វា វិហារំ អគមាសិ។ សាមណេរោ ឧទកំ អាហរិត្វា

“បិជេ ធោវាមិ, ភន្តេ”តិ អាហ។ “សាមណេរ, ត្វំ រត្តឹ កុហឹ គតោ? អយ្យាកំ វិតក្កំ ឧប្បាទេសី”តិ។ “ភន្តេ, គាមន្តេ មេ អរុណំ ន ឧដ្ឋាបិតបុព្ពំ; អរុណុដ្ឋាបនត្ថាយ អរញ្ញំ អគមាសិ”ន្តិ។ “សាមណេរ, ន តុម្ហាទិឡ្ហកម្មំ អត្ថវិកំ អយ្យាកមេវ អត្ថវិក”ន្តិ វត្វា ថេរោ តស្មិំយេវ ឋានេ វសិ; សាមណេរស្ស ច សញ្ញំ អទាសិ “មយំ តាវ មហល្លកា; ‘ឋានំ នាម ភវិស្សតី’តិ ន សក្កា ជានិតុំ។ តុវំ អត្តានំ រក្ខេយ្យាសី”តិ។ ថេរោ កិរ អនាគាមី។ តំ អបរភាគេ មនុស្សាលាភកា លាភិំសុ។ សាមណេរោ អត្តានំ រក្ខិត្វា ភវេ វុបសន្តេ តថារូបេ ឋានេ ឧបជ្ឈាគាហាបេត្វា ឧបសម្បទេត្វា ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គហេត្វា តិបិដកធរោ ហុត្វា ចតុត្ថនិកាយិកតិស្សត្ថេរោ នាម ជាតោ។

បិតុមហារាជា រជ្ជំ បដិបជ្ជិ។ បរសមុទ្ទ អាគតាគតា ភិក្ខូ “កហំ ចតុត្ថនិកាយិកតិស្សត្ថេរោ, កហំ ចតុត្ថនិកាយិកតិស្សត្ថេរោ”តិ បុច្ឆិត្វា តស្ស សន្តិកំ អាគមិំសុ។ មហាភិក្ខុសង្ឃោ ថេរំ បរិវារេសិ។ សោ មហាភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ អនុបុព្ពេន មហាវិហារំ បត្វា មហាពោធិំ មហាចេតិយំ ថូបារាមញ្ច វន្ទិត្វា នគរំ បវិសិ។ មហាទ្វារេ គន្ធតេលស្ស ឃដេ ឋានេ ពិឡាលបទេ ឋិតោ; អន្តរាបណេ បដិក្កមិត្វា មហាបទេ ឋិតោ។ ឋានេ គតោ ឧប្បជ្ជិ។ ឥតិ កាលវិបត្តិយំ តាលផលគុឡមត្តបណ្ណម្បិ ទុល្លភំ ជាតំ។ កាលសម្បត្តិយំ ឯវរូបោ មហាលាភោ ឧប្បន្នោតិ។ ឯវំ កាលវិបត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ កាលសម្បត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។

អបរស្សាបិ ពហូនិ កល្យាណកម្មានិ ហោន្តិ។ តានិ បយោគវិបត្តិយំ ឋិតស្ស ន វិបច្ចន្តិ។ សោ បន ឯកេន កល្យាណកម្មេន សម្មាបយោគេ បតិដ្ឋិតោ តីណិ សុចរិតានិ បូរេតិ, បញ្ចសីលំ ទសសីលំ រក្ខតិ។ កាលសម្បត្តិយំ ភិន្នវត្តស្ស រាជានោ ស្វាលង្ការបតិមណ្ឌិតា រាជកញ្ញាយោ ‘ឯតស្ស អនុច្ឆវិកា’តិ បេសេន្តិ, យានវាហនហិរញ្ញសុវណ្ណរជតាទីនិ តំ តំ បណ្ណាការំ ‘ឯតស្ស អនុច្ឆវិក’ន្តិ បេសេន្តិ។

បយោគសម្បត្តិយាបិ មហាយសោ ហោតិ មហានុភាវោ។ តត្រិទំ វត្ថុ – កូដកណ្ណរាជា កិរ គិរិកាយកណ្ណវាសិកំ ចូឡអភយត្ថេរំ មមាយតិ។ សោ ឧប្បលវាបិយំ វសមានោ ថេរំ បក្កោសាបេសិ។ ថេរោ អាគន្ត្វា មាលិរាមវិហារេ វសតិ។ រាជា ថេរស្ស មាតរំ បុច្ឆិ – “កិំ ថេរោ បិយាយតី”តិ? “កន្ទំ មហារាជា”តិ។ រាជា កន្ទំ គាហាបេត្វា វិហារំ គន្ត្វា ថេរស្ស ទទមានោ មុខំ ឧល្លោកេតុំ នាសក្ខិ។ សោ និក្ខមិត្វា ច ពហិបរិវេណេ ទេវិំ បុច្ឆិ – “កីទិសោ ថេរោ”តិ? “ត្វំ បុរិសោ ហុត្វា ឧល្លោកេតុំ ន សក្កោសិ; អហំ កថំ សក្ខិស្សាមិ? នាហំ ជានាមិ កីទិសោ”តិ។ រាជា ‘មម រដ្ឋេ ពលិការកគហបតិបុត្តំ ឧល្លោកេតុំ ន វិសហាមិ។ មហន្តំ វត ភោ ពុទ្ធសាសនំ នាមា’តិ អប្ផោដេសិ។ តិបិដកចូឡអភយត្ថេរម្បិ មមាយតិ។ តស្ស អង្គុលិយំ ឯកា បិឡកា ឧដ្ឋហិ។ រាជា ‘ថេរំ បស្សិស្សាមី’តិ វិហារំ គន្ត្វា ពាលវេបមេន អង្គុលិំ មុខេន គហេត្វា អន្តោមុខេយេវ បិឡកំ ភិន្ទិ, បុព្ពលោហិតំ អនុដ្ឋុភិត្វា ថេរេ សិនេហេន អមតំ វិយ អជ្ឈោហរិ។ សោយេវ ថេរោ អបរភាគេ មហាមហិន្ទោ នាម ជាតោ។ រាជា គន្ត្វា អសុចិកបល្លំ សីសេ ឋបេត្វា ‘ឆម្មសាដស្ស អន្តោ កិំ ឆតី អន្តោ កិំ ឆតី’តិ បរិទេវមានោ វិចរិ។ បធិវិស្សរស្ស អសុចិកបល្លំ សីសេន ឧក្ខិបិត្វា វិចរណំ នាម កស្ស កម្មំ? សម្មាបយោគស្ស កម្មំ។ ឯវំ បយោគវិបត្តិបដិពាហិតត្តា វិបាកំ ទាតុំ អសក្កោន្តានិ បយោគសម្បត្តិំ អាគម្ម វិបច្ចន្តីតិ បជានាតិ។ ឯវំ ចតូហិ វិបត្តីហិ បដិពាហិតំ កល្យាណកម្មំ វិបាកំ អទត្វា វតស្សា សម្បត្តីយោ អាគម្ម ទេតិ។

តត្រិទំ វត្ថុមត្តំ កត្វា ឱបម្មំ – ឯកោ កិរ មហារាជា ឯកស្ស អមច្ចស្ស អប្បមត្តេន កុជ្ឈិត្វា តំ ពន្ធនាគារេ ពន្ធាបេសិ. តស្ស ញាតកា រញ្ញោ កុទ្ធភាវំ ញត្វា កិញ្ចិ អវត្វា ចណ្ឌកោបេ វិគតេ រាជានំ តស្ស និរបរាធភាវំ ជានាបេសុំ. រាជា មុញ្ចិត្វា តស្ស ឋានន្តរំ បដិបាកតិកំ អកាសិ. អថស្ស តតោ តតោ អាគច្ឆន្តានំ បណ្ណាការានំ បមាណំ នាហោសិ. មនុស្សា សម្បដិច្ឆិតុំ នាសក្ខិំសុ. តត្ថ រញ្ញោ អប្បមត្តកេន កុជ្ឈិត្វា តស្ស ពន្ធនាគារេ ពន្ធាបិតកាលោ វិយ បុថុជ្ជនស្ស និរយេ និព្ពត្តកាលោ. អថស្ស ញាតកេហិ រាជានំ សញ្ញាបេត្វា ឋានន្តរស្ស បដិបាកតិកករណកាលោ វិយ តស្ស សគ្គេ និព្ពត្តកាលោ. បណ្ណាការេ សម្បដិច្ឆិតុំ អសមត្ថកាលោ វិយ ចតស្សោ សម្បត្តិយោ អាគម្ម កល្យាណកម្មានំ ទេវលោកតោ មនុស្សលោកំ, មនុស្សលោកតោ ទេវលោកន្តិ ឯវំ សុខដ្ឋានតោ សុខដ្ឋានមេវ នេត្វា កប្បសតសហស្សម្បិ សុខវិបាកំ ទត្វា និព្ពានសម្បាបនំ វេទិតព្ពំ.

ឯវំ តាវ បាឡិវសេនេវ ទុតិយំ ពលំ វិភជិត្វា បុន "អហោសិ កម្មំ អហោសិ កម្មវិបាកោ"តិ (បដិ. ម. ១.២៣៤) ឥមិនា បដិសម្ភិទានយេនាបិ វិភជិតព្ពំ. តត្ថ 'អហោសិ កម្ម'ន្តិ អតីតេ អាយូហិតំ កម្មំ អតីតេយេវ អហោសិ. យេន បន អតីតេ វិបាកោ ទិន្នោ, តំ សន្ធាយ 'អហោសិ កម្មវិបាកោ'តិ វុត្តំ. ទិដ្ឋធម្មវេទនីយាទីសុ បន ពហូសុបិ អាយូហិតេសុ ឯកំ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ វិបាកំ ទេតិ, សេសានិ អវិបាកានិ. ឯកំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍតិ, សេសានិ អវិបាកានិ. ឯកេនានន្តរិយេន និរយេ ឧបបជ្ជតិ, សេសានិ អវិបាកានិ. អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ ឯកាយ ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តតិ, សេសា អវិបាកា. ឥទំ សន្ធាយ 'នាហោសិ កម្មវិបាកោ'តិ វុត្តំ. យោ បន ពហុម្បិ កុសលាកុសលំ កម្មំ កត្វា កល្យាណមិត្តំ និស្សាយ អរហត្តំ បាបុណាតិ, ឯតស្ស កម្មវិបាកោ 'នាហោសិ' នាម. យំ អតីតេ អាយូហិតំ ឯតរហិ វិបាកំ ទេតិ តំ 'អហោសិ កម្មំ អត្ថិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ បុរិមនយេនេវ អវិបាកតំ អាបជ្ជតិ តំ 'អហោសិ កម្មំ នត្ថិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ អតីតេ អាយូហិតំ អនាគតេ វិបាកំ ទស្សតិ តំ 'អហោសិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ បុរិមនយេនេវ អវិបាកតំ អាបជ្ជិស្សតិ តំ 'អហោសិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម.

យំ ឯតរហិ អាយូហិតំ ឯតរហិយេវ វិបាកំ ទេតិ តំ 'អត្ថិ កម្មំ អត្ថិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ បុរិមនយេនេវ អវិបាកតំ អាបជ្ជតិ តំ 'អត្ថិ កម្មំ នត្ថិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ ឯតរហិ អាយូហិតំ អនាគតេ វិបាកំ ទស្សតិ តំ 'អត្ថិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ បុរិមនយេនេវ អវិបាកតំ អាបជ្ជិស្សតិ តំ 'អត្ថិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម.

យំ សយម្បិ អនាគតំ, វិបាកោបិស្ស អនាគតោ តំ 'ភវិស្សតិ កម្មំ ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម. យំ សយំ ភវិស្សតិ, បុរិមនយេនេវ អវិបាកតំ អាបជ្ជិស្សតិ តំ 'ភវិស្សតិ កម្មំ ន ភវិស្សតិ កម្មវិបាកោ' នាម.

ឥទំ តថាគតស្សាតិ ឥទំ សព្ពម្បិ ឯតេហិ អាការេហិ តថាគតស្ស កម្មន្តរវិបាកន្តរជាននញាណំ អកម្បិយដ្ឋេន ទុតិយពលំ វេទិតព្ពន្តិ.

ទុតិយពលនិទ្ទេសវណ្ណនា.

តតិយពលនិទ្ទេសោ

៨១១។ តតិយពលនិទ្ទេសេ មគ្គោតិ វា បដិបទាតិ វា គយ្ហស្សេវេតំ នាមំ។ និរយគាមិនីតិអាទីសុ និរស្សាទដ្ឋេន និរតិអត្ថេន ច និរយោ។ ឧទ្ធំ អនុគន្ត្វា តិរិយំ អញ្ចិតាតិ តិរច្ឆានា; តិរច្ឆានាយេវ តិរច្ឆានយោនិ។ បេតតាយ បេត្តិ; ឥតោ បេច្ច គតភាវេនាតិ អត្ថោ។ បេត្តិយេវ បេត្តិវិសយោ។ មនស្ស ឧស្សន្នតាយ មនុស្សា; មនុស្សាវ មនុស្សលោកា។ ទិព្វន្តិ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ អធិមត្តាយ វា ឋានសម្បត្តិយាតិ ទេវា; ទេវាវ ទេវលោកា។ វានំ វុច្ចតិ តណ្ហា; តំ តត្ថ នត្ថីតិ និព្វានំ។ និរយំ គច្ឆតីតិ និរយគាមី។ ឥទំ មគ្គំ សន្ធាយ វុត្តំ។ បដិបទា បន និរយគាមិនី នាម ហោតិ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥទំ សព្ពម្បិ បដិបទំ តថាគតោ បជានាតិ។

គថំ ? សកលគាមវាសិកេសុបិ ហិ ឯកតោ ឯកំ សូករំ វា មិគំ វា ជីវិតា វោរោបេន្តេសុ សព្ពេសម្បិ ចេតនា បរស្ស ជីវិតិន្ទ្រិយារម្មណាវ ហោតិ។ តំ បន កម្មំ តេសំ អាយូហនក្ខណេយេវ នានា ហោតិ។ តេសុ ហិ ឯកោ អាទរេន ឆន្ទជាតោ ករោតិ។ ឯកោ 'ឯហិ ត្វម្បិ ករោហី'តិ បរេហិ និប្បីឡិតត្តា ករោតិ។ ឯកោ សមានច្ឆន្ទោ វិយ ហុត្វា អប្បដិពាហិយមានោ វិចរតិ។ តេសុ ឯកោ តេនេវ កម្មេន និរយេ និព្វត្តតិ, ឯកោ តិរច្ឆានយោនិយំ, ឯកោ បេត្តិវិសយេ។ តំ តថាគតោ អាយូហនក្ខណេយេវ 'ឥមិនា នីហារេន អាយូហិតត្តា ឯស និរយេ និព្វត្តិស្សតិ , ឯស តិរច្ឆានយោនិយំ, ឯស បេត្តិវិសយេ'តិ បជានាតិ ។ និរយេ និព្វត្តមានម្បិ 'ឯស អដ្ឋសុ មហានិរយេសុ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស សោឡសសុ ឧស្សទនិរយេសុ និព្វត្តិស្សតី'តិ បជានាតិ។ តិរច្ឆានយោនិយំ និព្វត្តមានម្បិ 'ឯស អបទកោ ភវិស្សតិ, ឯស ទ្វិបទកោ, ឯស ចតុប្បទកោ, ឯស ពហុប្បទកោ'តិ បជានាតិ។ បេត្តិវិសយេ និព្វត្តមានម្បិ 'ឯស និជ្ឈាមតណ្ហិកោ ភវិស្សតិ, ឯស ខុប្បិបាសិកោ, ឯស បរទត្តូបជីវី'តិ បជានាតិ។ តេសុ ច កម្មេសុ 'ឥទំ កម្មំ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍិតុំ ន សក្ខិស្សតិ, ទុព្ពលំ ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ឧបធិវេបក្កំ ភវិស្សតីតិ បជានាតិ។

តថា សកលគាមវាសិកេសុ ឯកតោ បិណ្ឌបាតំ ទទមានេសុ សព្ពេសម្បិ ចេតនា បិណ្ឌបាតារម្មណាវ ហោតិ។ តំ បន កម្មំ តេសំ អាយូហនក្ខណេយេវ បុរិមនយេន នានា ហោតិ។ តេសុ កេចិ ទេវលោកេ និព្វត្តន្តិ, កេចិ មនុស្សលោកេ។ តំ តថាគតោ អាយូហនក្ខណេយេវ 'ឥមិនា នីហារេន អាយូហិតត្តា ឯស មនុស្សលោកេ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ទេវលោកេ'តិ បជានាតិ។ ទេវលោកេ និព្វត្តមានម្បិ 'ឯស បរនិម្មិតវសវត្តីសុ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស និម្មានរតីសុ, ឯស តុសិតេសុ, ឯស យាមេសុ, ឯស តាវតិំសេសុ, ឯស ចាតុមហារាជិកេសុ, ឯស ភុម្មទេវេសុ; ឯស បន ជេដ្ឋកទេវរាជា ហុត្វា និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ឯតស្ស ទុតិយំ វា តតិយំ វា ឋានន្តរំ ករោន្តោ បរិចារកោ ហុត្វា និព្វត្តិស្សតី'តិ បជានាតិ។ មនុស្សេសុ និព្វត្តមានម្បិ 'ឯស ខត្តិយកុលេ និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ព្រាហ្មណកុលេ, ឯស វេស្សកុលេ, ឯស សុទ្ទកុលេ; ឯស បន មនុស្សេសុ រាជា ហុត្វា និព្វត្តិស្សតិ, ឯស ឯតស្ស ទុតិយំ វា តតិយំ វា ឋានន្តរំ ករោន្តោ បរិចារកោ ហុត្វា និព្វត្តិស្សតី'តិ បជានាតិ ។ តេសុ ច កម្មេសុ 'ឥទំ កម្មំ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍិតុំ ន សក្ខិស្សតិ, ទុព្ពលំ ទិន្នាយ បដិសន្ធិយា ឧបធិវេបក្កំ ភវិស្សតី'តិ បជានាតិ។

ពធា ចិបស្សុតំ បដ្ឋេបេត្តុស្សេយច ឧយត តឹហាកេត ចិបស្សុតា អារេទ្ធា, ‘ឧបរ អនេហត្តំ បិបុហិស្សុតិ, ឧបរ អនេហត្តំ បត្តំ ត សក្លិស្សុតិ, ឧបរ អតាកាយឹសេយច កចិស្សុតិ, ឧបរ សកគាកាយឹសេយច, ឧបរ សោតាបេត្ថាសេយច; ឧបរ បត យក្កំ ចា ចល់ ចា សគ្គិកាតុំ ត សក្លិស្សុតិ, លក្ខណារយុណាយ ចិបស្សុតាយសេយច ជស្សុតិ; ឧបរ បច្ចយបរិក្កហេសេយច, ឧបរ តាយរុបបរិក្កហេសេយច, ឧបរ អរុបបរិក្កហេសេយច, ឧបរ រុបបរិក្កហេសេយច ជស្សុតិ, ឧបរ យហាក្បតយត្តសេយច ចចត្តាេបស្សុតិ, ឧបរ កិត្តិ សល្លេក្ខតុំ ត សក្លិស្សុតី’តិ បឌាតាតិ៍

កសិលបរិកម្មំ កេរោត្តស្សបិ ‘ឧតស្ស បរិកម្មយត្តសេយច កចិស្សុតិ, តិមិត្តំ ប្បោរេធតុំ ត សក្លិស្សុតិ; ឧបរ បត តិមិត្តំ ប្បោរេធតុំ សក្លិស្សុតិ, អប្បតំ បិតេបតុំ ត សក្លិស្សុតិ; ឧបរ អប្បតំ បិតេបត្វា ឈាតំ បិធកំ កត្វា ចិបស្សុតំ បដ្ឋេបេត្វា អនេហត្តំ កហិស្សុតី’តិ បឌាតាតីតិ៍

ពតិយចាលតិទ្ទេសចណ្ណតា៍

ចតុត្ថចាលតិទ្ទេសោ

ប័០៣៍ ចតុត្ថចាលតិទ្ទេសេ លក្ខតាតត្តត្តិ ‘អយំ រុបក្ខន្ធោ តាយ...បេ... អយំ ចិញ្ញាណក្ខន្ធោ តាយា’តិ ឧចំ បញ្ចក្ខន្ធេ លក្ខាតំ តាតាកេលំ បឌាតាតិ៍ តេតស្សបិ ‘ឧកចិសេត រុបក្ខន្ធោ...បេ... ឧកាឌសចិសេត រុបក្ខន្ធោ៍ ឧកចិសេត ចេឌតាក្ខន្ធោ...បេ... ពាហុចិសេត ចេឌតាក្ខន្ធោ...បេ... ឧកចិសេត សញ្ញាក្ខន្ធោ...បេ... ឧកចិសេត សង្ខារក្ខន្ធោ...បេ... ឧកចិសេត ចិញ្ញាណក្ខន្ធោ...បេ... ពាហុចិសេត ចិញ្ញាណក្ខន្ធោ’តិ ឧចំ ឧកេកស្ស លក្ខស្ស តាតត្តំ បឌាតាតិ៍ អាយតតតាតត្តត្តិ ‘ឰដំ ចក្ខាយតតំ តាយ...បេ... ឰដំ ឌម្មាយតតំ តាយ៍ ពត្ថ ឌសាយតតា កាយាចចរា, ទ្វេ ចតុក្ខុមកា’តិ ឧចំ អាយតតតាតត្តំ បឌាតាតិ៍ ឆាតុតាតត្តត្តិ ‘អយំ ចក្ខុឆាតុ តាយ...បេ... អយំ យតោចិញ្ញាណឆាតុ តាយ៍ ពត្ថ សោឡស ឆាតុយោ កាយាចចរា, ទ្វេ ចតុក្ខុមកា’តិ ឧចំ ឆាតុតាតត្តំ បឌាតាតិ៍

បុត អនេកឆាតុតាតាឆាតុលេកតាតត្តត្តិ ឰដំ ត កេចល់ ប្បិឌិន្ទកសង្ខារលោកស្សេច តាតត្តំ ពធាកេតា បឌាតាតិ, អត្តុបិឌិន្ទកសង្ខារលោកស្សាបិ តាតត្តំ ពធាកេតា បឌាតាតិសេយចាតិ ឌស្សេតុំ កហិតំ៍ បច្ចេកពុទ្ធា ហិ ទ្វេ ច អគ្គសាចកា ប្បិឌិន្ទកសង្ខារលោកស្សាបិ តាតត្តំ ឧកទេសតោច ឌាតត្តិ តោ តិប្បទេសតោ, អត្តុបិឌិន្ទកលោកស្ស បត តាតត្តំ ត ឌាតត្តិ៍ សព្វញ្ញុពុទ្ធា បត ‘ឰយាយ តាយ ឆាតុយា ប្បស្សុត្តាយ ឰយស្ស តាយ រុក្ខស្ស លន្ធោ សេតោ ហោតិ, ឰយស្ស កាឡកោ, ឰយស្ស យដ្ឋោ; ឰយស្ស ពាហលត្តចោ, ឰយស្ស តតុត្តចោ; ឰយាយ តាយ ឆាតុយា ប្បស្សុត្តាយ ឰយស្ស រុក្ខស្ស បត្តំ ចណ្ណសណ្ឋាតាឌិចសេត ឧចរុបំ តាយ ហោតិ; ឰយាយ បត ឆាតុយា ប្បស្សុត្តាយ ឰយស្ស រុក្ខស្ស បុប្ផំ តីលកំ ហោតិ, ប៉ីតកំ, លោហិតកំ, ឱ្ឌាតំ, សុកន្ធំ, ទុក្កន្ធំ ហោតិ; ឰយាយ តាយ ឆាតុយា ប្បស្សុត្តាយ ចល់ លុឌ្ឌកំ ហោតិ, យហត្តំ, ឌីឃំ, រស្សំ, ចដ្ដំ, សុសណ្ឋាតំ, ទុស្សណ្ឋាតំ, យដ្ឋំ, ចរុសំ, សុកន្ធំ, ទុក្កន្ធំ, យធុរំ, តិត្តកំ, អម្ពិលំ, កដុកំ, កសាចំ ហោតិ; ឰយាយ តាយ ឆាតុយា ប្បស្សុត្តាយ ឰយស្ស រុក្ខស្ស កណ្តកោ តិលិណោ ហោតិ, អតិលិណោ, ប្បជុកោ, កុដិលោ, តម្ពោ, កាឡកោ, តីលោ, ឱ្ឌាតោ ហោតី’តិ ឧចំ អត្តុបិឌិន្ទកសង្ខារលោកស្ស តាតត្តំ បឌាតាតិ៍ សព្វញ្ញុពុទ្ធាតំសេយច ហិ ឧតំ ពល់, ត អញ្ញេសត្តិ៍

ចតុត្ថពលនិទ្ទេសវណ្ណនា

បញ្ចមពលនិទ្ទេសោ

១១២។ បញ្ចមពលនិទ្ទេសេ ហីនាធិមុត្តិកាតិ ហីនជ្ឈាសយា។ បណីតាធិមុត្តិកាតិ កល្យាណជ្ឈាសយា។ សេវន្តីតិ និស្សយន្តិ អល្លីយន្តិ។ ភជន្តីតិ ឧបសង្កមន្តិ។ បយិរុបាសន្តីតិ បុនប្បុនំ ឧបសង្កមន្តិ។ សចេ ហិ អាចរិយុបជ្ឈាយា ន សីលវន្តោ ហោន្តិ, សទ្ធិវិហារិកា សីលវន្តោ ហោន្តិ, តេ អត្តនោ អាចរិយុបជ្ឈាយេបិ ន ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនា សទិសេ សារុប្បភិក្ខូយេវ ឧបសង្កមន្តិ។ សចេ អាចរិយុបជ្ឈាយា សារុប្បភិក្ខូ, ឥតរេ អសារុប្បា, តេបិ ន អាចរិយុបជ្ឈាយេ ឧបសង្កមន្តិ, អត្តនា សទិសេ ហីនាធិមុត្តិកេ ឯវ ឧបសង្កមន្តិ។

ឯវំ ឧបសង្កមនំ បន ន កេវលំ ឯតរហេវ, អតីតានាគតេបីតិ ទស្សេតុំ អតីតម្បិ អទ្ធានន្តិអាទិមាហ។ តំ ឧត្តានត្ថមេវ។ ឥទំ បន ទុស្សីលានំ ទុស្សីលសេវនមេវ, សីលវន្តានំ សីលវន្តសេវនមេវ, ទុប្បញ្ញានំ ទុប្បញ្ញសេវនមេវ, បញ្ញវន្តានំ បញ្ញវន្តសេវនមេវ កោ និយាមេតីតិ? អជ្ឈាសយធាតុ និយាមេតិ។ សម្ពហុលា កិរ ភិក្ខូ ឯកំ គាមំ គណភិក្ខាចារំ ចរន្តិ។ មនុស្សា ពហុភត្តំ អាហរិត្វា បត្តានិ បូរេត្វា “តុម្ហាកំ យថាសភាវេន បរិភុញ្ជថា”តិ វត្វា ឧយ្យោជេសុំ។ ភិក្ខូបិ អាហំសុ “អាវុសោ, មនុស្សា ធាតុសំយុត្តកម្មំ បយោជេន្តី”តិ។ តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោបិ នាគទីបេ ចេតិយំ វន្ទនាយ បញ្ចហិ ភិក្ខុសតេហិ សទ្ធិំ គច្ឆន្តោ ឯកស្មិំ គាមេ មនុស្សេហិ និមន្តិតោ។ ថេរេន ច សទ្ធិំ ឯកោ អសារុប្បភិក្ខុ អត្ថិ។ ធុរវិហារេបិ ឯកោ អសារុប្បភិក្ខុ អត្ថិ។ ទ្វីសុ ភិក្ខុសង្ឃេសុ គាមំ ឱសរន្តេសុ តេ ឧភោបិ ជនា, កិញ្ចាបិ អាគន្តុកេន នេវាសិកោ នេវាសិកេន វា អាគន្តុកោ ន ទិដ្ឋបុព្ពោ, ឯវំ សន្តេបិ, ឯកតោ ហុត្វា ហសិត្វា ហសិត្វា កថយមានា ឯកមន្តំ អដ្ឋំសុ។ ថេរោ ទិស្វា “សម្មាសម្ពុទ្ធេន ញាតំ ធាតុសំយុត្តំ កថិត”ន្តិ អាហ។

ឯវំ ‘អជ្ឈាសយធាតុ និយាមេតី’តិ វត្វា ធាតុសំយុត្តេន អយមត្ថោ ទីបេតព្វោ។ គិជ្ឈកូដបព្ពតស្មិញ្ហិ គិលានសេយ្យាយ និបន្នោ ភគវា អារក្ខណត្ថាយ បរិវារេត្វា វសន្តេសុ សារិបុត្តមោគ្គល្លានាទីសុ ឯកមេកំ អត្តនោ អត្តនោ បរិសាយ សទ្ធិំ ចង្កមន្តំ ទស្សេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ “បស្សថ នោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, សារិបុត្តំ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ចង្កមន្ត”ន្តិ? “ឯវំ, ភន្តេ”តិ។ “សព្ពេ ខោ ឯតេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខូ មហាបញ្ញា”តិ (សំ។ និ។ ២។៩៩) សព្ពំ វិត្ថារេតព្វំ។

បញ្ចមពលនិទ្ទេសវណ្ណនា

ឆដ្ឋពលនិទ្ទេសោ

១១៣។ ឆដ្ឋពលនិទ្ទេសេ អាសយន្តិ យត្ថ សត្តា អាសយន្តិ និវសន្តិ, តំ នេសំ និវាសដ្ឋានំ ទិដ្ឋិគតំ វា យថាភូតញាណំ វា។ អនុសយន្តិ

ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩩᩈᨿᩥᨲᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩴ᪨ ᨧᩁᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩴ᪨ ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩴ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᩁᨩᨠ᩠ᨡᩮᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨾᨿᩮ ᩋᨠ᩠ᨡᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩴ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩁᨩᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩁᨩᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᩈᩮᩅ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨾᩉᩣᩁᨩᨠ᩠ᨡᩣ᪨ ᩏᨽᨿᩮᨶᩣᨸᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨾᩉᩣᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩈ᩠ᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ, ᨲᩮ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᨲᩣᨶᩥ ᨾᩩᨴᩪᨶᩥ, ᨲᩮ ᨾᩩᨴᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩋᩣᩈᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩣ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩣ, ᨲᩮ ᩈ᩠ᩅᩣᨠᩣᩁᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨠᩣᩁᩣ᪨ ᨿᩮ ᨠᨳᩥᨲᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩮᨲᩩᩴ, ᨲᩮ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨿᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣ ᨴᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨿᩣ᪨ ᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩈ᩠ᩈ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩣ ᩏᨸᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨽᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩣ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨸᩢᨴᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩃᨯ᩠ᨰᨻᩃᩈ᩠ᩈ ᨾᩣᨲᩥᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨽᩣᨩᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨠᨱ᩠ᨯᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪁᪀᪅) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ᪨ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ; ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨧ ᩅᩥᨽᩅᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥᩈᩈ᩠ᩈᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦ ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨸᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨾᩣᩅ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᨲᩴ – “ᨴ᩠ᩅᨿᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ – ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪁᪅)᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨲᩥ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᩅᨭ᩠ᨭᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩴ ᨴᩈ᩠ᩈᩮᨲᩩᩴ ᩑᨲᩮ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩏᨽᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨶᩩᨸᨣᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨲᩮ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨿᩮᩅ᪨ ᩏᨽᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩮ᪨ ᩋᨶᩩᨸᨣᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨶᩃ᩠ᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩍᨴᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩪᨲᩥ ᩍᨴᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ ᨧᩮᩅ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨧ᪨ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩣ ᨡᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩅᩣ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮ ᨧᩮᩅ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨧ ᩑᨲᩮ ᩏᨽᩮᩣ ᩈᩈ᩠ᩈᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩋᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨶᩩᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩣ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ – ᩋᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᩅᩈᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨶᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣ᪨

ᩅᩥᨲᨱ᩠ᨯᩅᩣᨴᩦ ᨸᨶᩣᩉ – ‘ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩣᩈᩴ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶᨶᩩ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᩮᩈᩦ’ᨲᩥ? ᩈᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ‘ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᩁᩥᨿᩅᩣᩈᨽᩣᨱᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᩈᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᩈᩦ’ᨲᩥ? ᩈᨧᩮ ᨸᨶ ‘ᨶ ᩉᩮᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ, ‘ᩋᨽᩣᨱᨠᨲᩣᨿ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᩈᩦ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ‘ᨽᩣᨱᨠᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ, ‘ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ, ᩍᨧ᩠ᨧᩮᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ; ᨶᩮᩣ ᨧᩮ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ ᩈᨿᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ – “ᨴᩈᨿᩥᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩣ, ᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩋᩣᩅᩈᩥᩴᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᩣᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᩣᩅᩈᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪀᪨᪁᪙)᪨ ᩑᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩅᩣᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨠᨳᩥᨲᨾᩮᩅᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩈᨿᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮᨸᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᨲᩴ –

“ᨠᩣᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩣᨾᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᩈᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᩈᨿᩮᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩴ...ᨸᩮ... ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩴ... ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ...ᨸᩮ... ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩮᩅ

ຊານາຕິ ເສວນ຺ຕ຺ເຍ຺ຍ຺ເວ ຊານາຕິ 'ອຍໍ ປຸຄ຺ຄເລາ ອາເລາກສຍ຺ຍາຄຣຸເກາ ອາເລາກສຍ຺ຍາສເຍາ ອາເລາກສຍ຺ຍາທິມຸຕ຺ເຕາ"ຕິ (ປຏິ. ມ. ໑. ໑໑໓).

ປັ໑໖. ອນຸສຍນິທ຺ເທເສ ກາມຣາເຄາ ຈ ເສາ ອປ຺ປຫີນຏ຺ເຐນ ອນຸສເຍາ ຈາຕິ ກາມຣາຄານຸສເຍາ. ເສເສສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ຍໍ ເລາເກ ປິຍຣູປໍ ສາຕຣູປນ຺ຕິ ຍໍ ເລາເກ ປິຍຊາຕິກໍ ສາຕຊາຕິກໍ ອິຏ຺ຐາຣມ຺ມຓໍ. ເອຕ຺ຖ ສຕ຺ຕານໍ ຣາຄານຸສເຍາ ອນຸເສຕີຕິ ເອຕສ຺ມິໍ ອິຏ຺ຐາຣມ຺ມເຓ ອປ຺ປຫີນຏ຺ເຐນ ຣາຄານຸສເຍາ ອນຸເສຕິ. ຍຖາ ນາມ ອຸທເກ ນິມຸຄ຺ຄສ຺ສ ເຫຏ຺ຐາ ຈ ອຸປຣິ ຈ ສມນ຺ຕາ ຈ ອຸທກເມວ ເຫາຕິ, ເອວເມວ ອິຏ຺ຐາຣມ຺ມເຓ ຣາຄຸປ຺ປຕ຺ຕິ ນາມ ສຕ຺ຕານໍ ອາຈິຓ຺ຓສມາຈິຓ຺ຓາ. ຕຖາ ອນິຏ຺ຐາຣມ຺ມເຓ ປຏິຆຸປ຺ປຕ຺ຕິ. ອິຕິ ອິເມສຸ ທ຺ວີສຸ ຘມ຺ເມສູຕິ ເອວໍ ອິເມສຸ ທ຺ວີສຸ ກາມຣາຄປຏິຆຈິຕ຺ເຕສຸ ອິຏ຺ຐານິຏ຺ຐາຣມ຺ມເຓສຸ. ອວິຊ຺ຊານຸປຕິຕາຕິ ກາມຣາຄປຏິຆສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ອາຣມ຺ມຓກຣຓວເສນ ອວິຊ຺ຊາ ອນຸປຕິຕາ. ຕເທກຏ຺ເຐາຕິ ຕາຍ ອວິຊ຺ຊາຍ ສຫເຊກຏ຺ຐວເສນ ເອກເຏ຺ຐາ. ມາເນາ ຈ ທິຏ຺ຐິ ຈ ວິຈິກິຈ຺ຉາ ຈາຕິ ນວວິເຘາ ມາເນາ, ທ຺ວາສຏ຺ຐິວິຘາ ທິຏ຺ຐິ, ອຏ຺ຐວຕ຺ຖຸກາ ຈ ວິຈິກິຈ຺ຉາ. ຠວຣາຄານຸສເຍາ ປເນຕ຺ຖ ກາມຣາຄານຸສເຍເນວ ສງ຺ຄຫິເຕາຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ປັ໑໗. ຈຣິຕນິທ຺ເທເສ ເຕຣສ ເຈຕນາ ປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣາ, ທ຺ວາທສ ອປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາເຣາ, ຈຕເສ຺ສາ ອາເນຍ຺ຊາພິສງ຺ຂາເຣາ. ຕຕ຺ຖ ກາມາວຈເຣາ ປຣິຕ຺ຕຠູມເກາ, ອິຕເຣາ ມຫາຠູມເກາ. ຕີສຸປິ ວາ ເອເຕສຸ ເຍາ ເກາຈິ ອປ຺ປວິປາເກາ ປຣິຕ຺ຕຠູມເກາ, ພຫຸວິປາເກາ ມຫາຠູມເກາຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ປັ໑໘. ອທິມຸຕ຺ຕິນິທ຺ເທເສ ຫີນາ ປກາສິຕາເຍວ. ກສ຺ມາ ປນາຍໍ ອທິມຸຕ຺ຕິ ຫີນາ ວຸຕ຺ຕາປິ ປຸນ ວຸຕ຺ຕາຕິ? ອຍເມຕ຺ຖ ຫີນາ ປຏິເສຍ຺ຍ ພາລເສວນວເສນ ກຖິຕາ, ອິທ ປນ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍກາຈເສວນຕ຺ຖໍ.

ປັ໑໙. ມຫາຣຊ຺ກ຺ຂນິທ຺ເທເສ ອຸສ຺ສທຄຕານີຕິ ເວປຸລ຺ລຄຕານິ. ປຫາຕພ຺ພວເສນ ເອວ ອປ຺ປຕິປິຍາ ນິທ຺ເທເສາ ກເຕາ.

ປັ໒໐. ອນຸສ຺ສທຄຕານີຕິ ອເວປຸລ຺ລຄຕານິ. ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍນິທ຺ເທເສ ອຸປນິສ຺ສຍິນ຺ທ຺ຣິຍານີ ນາມ ກຖິຕານິ. ອຸປນິສ຺ສຍິນ຺ທ຺ຣິຍນິທ຺ເທເສ ປເຈຕ຺ຖ ປເຍາຊນໍ ເຫຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ປັ໒໑. ຕຖາ ທ຺ວາກາຣນິທ຺ເທສາທີສຸ ປາປາສຍາຕິ ອກຸສລາສຍາ. ປາປຈຣິຕາຕິ ອປຸຍ຺ຍາພິສງ຺ຂາຣພຫຸລາ. ປາປາທິມຸຕ຺ຕິກາຕິ ສກ຺ກາຍາພິຣຕາ ຈຕ຺ຕາສຍາ.

ປັ໒໒. ສ຺ວາກາຣນິທ຺ເທເສ ຍສ຺ມາ ກລ຺ຍາຓເກາ ນາມ ອນຸສເຍາ ນຕ຺ຖິ, ຕສ຺ມາ ກລ຺ຍາຓານຸສຍາຕິ ນ ວຸຕ຺ຕໍ. ເສສໍ ວຸຕ຺ຕວິປຣິຍາເຍນ ເວທິຕພ຺ພໍ.

៥២៣។ ភព្វាភព្វនិទ្ទេសេ កម្មាវរណេនាតិ បញ្ចវិធេន អានន្តរិយកម្មេន។ កិលេសាវរណេនាតិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិយា។ វិបាកាវរណេនាតិ អហេតុកបដិសន្ធិយា។ យស្មា បន ទុហេតុកានម្បិ អរិយមគ្គបដិវេធោ នត្ថិ, តស្មា ទុហេតុកបដិសន្ធិបិ វិបាកាវរណមេវាតិ វេទិតព្វា។ អស្សទ្ធាតិ ពុទ្ធាទីសុ សទ្ធារហិតា។ អច្ឆន្ទិកាតិ កត្តុកម្យតាកុសលច្ឆន្ទរហិតា។ ឧត្តរកុរុកា មនុស្សា អច្ឆន្ទិកដ្ឋានំ បវិដ្ឋា។ ទុប្បញ្ញាតិ ភវង្គបញ្ញាយ បរិហីនា។ ភវង្គបញ្ញាយ បន បរិបុណ្ណាយបិ យស្ស ភវង្គំ លោកុត្តរស្ស បាទកំ ន ហោតិ, សោ ទុប្បញ្ញោយេវ នាម។ អភព្វា និយាមំ ឱក្កមិតុំ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តន្តិ កុសលេសុ ធម្មេសុ សម្មត្តនិយាមសង្ខាតំ មគ្គំ ឱក្កមិតុំ អភព្វា។

៥២៤។ ន កម្មាវរណេនាតិអាទីនិ វុត្តវិបរិយាយេន វេទិតព្វានិ។ ឥទំ ទ្វីសុ ឋានេសុ ភាជិតំ – ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តិញាណស្ស ច អាសយានុសយញាណស្ស ច។ ឯត្ថ ហិ អាសយានុសយញាណេន ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តិញាណម្បិ ភាជិតំ។ ឥតិ ឥមានិ ទ្វេ ញាណានិ ឯកតោ ហុត្វា ឯកំ ពលញាណំ នាម ជាតន្តិ។

ឆដ្ឋពលនិទ្ទេសវណ្ណនា។

សត្តមពលនិទ្ទេសោ

៥២៥។ សត្តមពលនិទ្ទេសេ ឈាយតីតិ ឈាយី។ ចត្តារោ ឈាយីតិ ឈាយិនោ ចត្តារោ ជនា វុត្តា។ តត្ថ បឋមចតុក្កេ តាវ បឋមោ សមាបត្តិលាភី សមានោយេវ ‘ន លាភីម្ហី’តិ, កម្មដ្ឋានំ សមានំយេវ ‘ន កម្មដ្ឋាន’ន្តិ សញ្ញី ហោតិ។ អយំ អប្បគុណជ្ឈានលាភីតិ វេទិតព្វោ។ ទុតិយោ សមាបត្តិយា អលាភីយេវ ‘លាភីម្ហី’តិ, អកម្មដ្ឋានំ សមានំយេវ ‘កម្មដ្ឋាន’ន្តិ សញ្ញី ហោតិ។ អយំ និទ្ទាឈាយី នាម។ និទ្ទាយិត្វា បដិពុទ្ធោ ឯវំ មញ្ញតិ។ តតិយោ សមាបត្តិលាភី សមានោ ‘សមាបត្តិលាភីម្ហី’តិ, កម្មដ្ឋានមេវ សមានំ ‘កម្មដ្ឋាន’ន្តិ សញ្ញី ហោតិ។ អយំ បគុណជ្ឈានលាភីតិ វេទិតព្វោ។ ចតុត្ថោ អលាភីយេវ ‘អលាភីម្ហី’តិ, អកម្មដ្ឋានំយេវ ‘អកម្មដ្ឋាន’ន្តិ សញ្ញី ហោតិ។ ឯវមេត្ថ ទ្វេ ជនា អជ្ឈាយិនោច ឈាយីនំ អន្តោ បវិដ្ឋត្តា ឈាយីតិ វុត្តា។

ទុតិយចតុក្កេ មន្ទេន បយោគេន សមាធិបារិបន្ថិកធម្មេ វិក្ខម្ភេន្តោ ទន្ធំ សមាបជ្ជតិ នាម។ ឯកំ ទ្វេ ចិត្តវារេ ឋត្វា សហសា វុដ្ឋហន្តោ ខិប្បំ វុដ្ឋហតិ នាម។ សុខេនេវ បន សមាធិបារិបន្ថិកធម្មេ សោធេន្តោ ខិប្បំ សមាបជ្ជតិ នាម។ យថាបរិច្ឆេទេន អវុដ្ឋហិត្វា កាលំ អតិនាមេត្វា វុដ្ឋហន្តោ ទន្ធំ វុដ្ឋាតិ នាម។ ឥតរេ ទ្វេបិ ឥមិនាវ នយេន វេទិតព្វា។ ឥមេ ចត្តារោបិ ជនា សមាបត្តិលាភិនោវ។

តតិយចតុក្កេ ‘ឥទំ ឈានំ បញ្ចង្គិកំ, ឥទំ ចតុរង្គិក’ន្តិ ឯវំ អង្គវវត្ថានបរិច្ឆេទេ ឆេកោ សមាធិស្មិំ សមាធិកុសលោ នាម។ និវរណានិ បន វិក្ខម្ភេត្វា ចិត្តមញ្ជូសាយ ចិត្តំ ឋបេតុំ អឆេកោ នោ សមាធិស្មិំ សមាបត្តិកុសលោ នាម។ ឥតរេបិ តយោ ឥមិនាវ នយេន វេទិតព្វា។ ឥមេបិ ចត្តារោ សមាបត្តិលាភិនោយេវ។

ឡ្កាតិ ឃាតិ ឍារាតិ តិស្សាឃ ឡ្ករេយ ប្ចក្កលិ 'ឍារាឃិ' តាយ ឌាតា, តាតិ ឥរេស្សុតុំ ចត្តារិ ឍារាតិតិអាឌិយាហ៑ តត្ត ចត្តារិ ឍារាតិ

តរេឃា ច ចិរេយាក្លា អត្តុរេតា រេហដ្ឋា ឆយ្លុរក្ខហដ្ឋកឆាឃរេយច (ឆ៑ រ៑ អដ្ឋ៑ ១៩០, ១៩៥) បកាសិតា៑ រេសសាតយ្យិ ចិរេយាក្លរេដ្ឋា តត្ត

ចុត្តតរេឃរេតច រេចឌិតរេត្ថា៑ អបិរេចត្ត បដិបិឌិឃា រត្ត អប្បិតប្បិតក្លរេលា បច្ចិកឆរេយ្លុហិ ចិយុច្ចតរេតា ច អារេយុ្លរេលា ច អសិយុច្ចតរេតា

ចិរេយារេក្លា តាយ៑ អដ្ឋរេយា បត រត្ថរេរា រត្ថារេចឌឃិរេតហិ ចិយុត្តតា អបកតចិរេយារេក្លា តាយ៑ រយាឌិរុ ចតុក្កតឃបច្ចាកតរេឃរុ

បឆយ្លុត្ថាតរយាឌិ រចិតក្លរចិចារេរា តាយ៑ បច្ចាកតរេឃ ឝុតិឃត្ថាតរយាឌិ អចិតក្លចិចារេយត្តរយាឌិ តាយ៑ ចតុក្កតរេឃបិ បច្ចាកតរេឃបិ

ប្តបរិ តិរុ ឍារាតរុ រយាឌិ អចិតក្ល អចិចារេរយាឌិ តាយ៑ រយាបត្តិរុ ហិ បដិបិឌិឃា អដ្ឋត្ថិ រយាបត្តិតិ 'រយាឌិ'តិបិ តាយុំ

'រយាបត្តិ'តិបិ៑ កស្មា? ចិរេត្តកក្កតារត្ថាចរេតា៑ តិរេរាឆរយាបត្តិឃា តឝកាចរេតា ត រយាឌិតិ តាយុំ

ហាតកាកិរេឃា ឆរេយ្លុតិ អប្បក្កុរេលាហិ បឆយ្លុត្ថាតាឌិហិ ចុដ្ឋិតប្បុ រត្ថារយតរិកាទាតុំ កាយាឌិអត្ថុបក្លុត្ថតុំ៑ ចិរេរេរកាកិរេឃា ឆរេយ្លុតិ

បក្កុរេលាហិ បឆយ្លុត្ថាតាឌិហិ ចុដ្ឋិតប្បុ រត្ថារយតរិកាទាតុំ ឝុតិឃត្ថាតាឌិអត្ថុបក្លុត្ថតុំ៑ រេចាឌាតយ្យិ ចុដ្ឋាតត្តិ ឡ្កយិតា បក្កុលារេចាឌាតុំ ចុដ្ឋាតុំ

តាយ កាមិតុំ៑ រេហដ្ឋិយុំ រេហដ្ឋិយតិក្កាបក្កុលាត្ថាតុំ ប្តបរិយប្បុ ប្តបរិយប្បុ បឝដ្ឋាតុំ រេហាតិ៑ តស្មា រេចាឌាតយ្យិ ចុដ្ឋាតត្តិ ចុត្តិ៑ តយ្យាតយ្យារយាឆិយ្យា

ចុដ្ឋាតយ្យិ ចុដ្ឋាតត្តិ ឡ្កយិតា កចក្កចុដ្ឋាតុំ តាយ កាមិតុំ៑ កចរេក្កត ហិ រត្ថត្ថារេតហិ ចុដ្ឋាតុំ រេហាតិ៑ តិរេរាឆរេតា បត ផលរយាបត្តិឃាច

ចុដ្ឋហត្តិ៑ ឡ្កឌិ បិញ្ចុឡ្កយុត្តកចុដ្ឋាតុំ តាយាតិ៑

រត្តយតលតិរេដ្ឋរចណ្ហតា៑

អដ្ឋយតលិឌិតិរេដ្ឋរេរា

ប៑១៩៥៑ អដ្ឋយតលតិរេដ្ឋរេរ អរេតកចិហិតុំ ប្ចរេត្ថតិចារត្តិអាឌិ រត្ថាយ្យិ ចិរុដ្ឋិយរេក្ក ចិត្តារិតរេយច៑ តចយតលតិរេដ្ឋរេរបិ ឌិរេត្ថត ចក្លុតាតិអាឌិ

រត្ថា តរេត្តច ចិត្តារិតុំ៑

តចយតលតិរេដ្ឋរចណ្ហតា៑

ឥរយតលតិរេដ្ឋរេរា

ប៑១៩១៑ ឥរយតលតិរេដ្ឋរេរ រេចរេតាចិយុត្តិត្តិ ផលរយាឌិំ៑ បត្ថាចិយុត្តិត្តិ ផលតាតាលុំ៑ រេរសិ រត្ថត្ត ប្តត្តាតត្តរេយច៑ អឃំ តារេចត្ត អាចរិឃាតុំ

រយាតត្តកចា៑ បរចាឌិ បតាហ – "ឥរតលតាតាលុំ តាយ បិឌិរេឃក្ក តត្តិ, រត្ថត្ថាតតាតាលរេស្សចាឃំ បរេកឝា"តិ៑ តុំ ត តចា ឌដ្ឋត្ថា៑

អត្ថារេយច ហិ ឥរតលតាតាលុំ, អត្ថា រត្ថត្ថាតតាតាលុំ៑ ឥរតលតាតាលតិក្ការកររកកិច្ចរេយច ឌាតាតិ៑ រត្ថត្ថាតតាតាលុំ បត តយ្យិ តរេតា

អចរេររយ្យិ ឌាតាតិ៑ ឥរតលតាតារេលារុបិ ហិ បឆយុំ តារលាតារលារេយច ឌាតាតិ, ឝុតិឃំ កយុច្ចារចិបិកត្តររេយច, តតិឃំ

កម្មបរិច្ឆេទមេវ, ចតុត្ថំ ធាតុនានត្តការណមេវ, បញ្ចមំ សត្តានំ អជ្ឈាសយាធិមុត្តិមេវ, ឆដ្ឋំ ឥន្ទ្រិយានំ តិក្ខមុទុភាវមេវ, សត្តមំ ឈានាទីហិ សទ្ធិំ តេសំ សំកិលេសាទិមេវ, អដ្ឋមំ បុព្ពេនិវុត្ថក្ខន្ធសន្តតិមេវ, នវមំ សត្តានំ ចុតិបដិសន្ធិមេវ, ទសមំ សច្ចបរិច្ឆេទមេវ។ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ បន ឯតេហិ ជានិតព្វញ្ច តតោ ឧត្តរិញ្ច បជានាតិ។ ឯតេសំ បន កិច្ចំ ន សព្វំ ករោតិ។ តញ្ហិ ឈានំ ហុត្វា អប្បេតុំ ន សក្កោតិ, ឥទ្ធិ ហុត្វា វិកុព្ពិតុំ ន សក្កោតិ, មគ្គោ ហុត្វា កិលេសេ ខេបេតុំ ន សក្កោតិ។

អបិច បរវាទី ឯវំ បុច្ឆិតព្វោ – “ទសពលញាណំ នាម ឯកំ សវិតក្កសវិចារំ, អវិតក្កវិចារមត្តំ, អវិតក្កាវិចារំ, កាមាវចរំ, រូបាវចរំ, អរូបាវចរំ, លោកិយំ, លោកុត្តរ”ន្តិ? ជានន្តោ “បដិបាដិយា សត្ត ញាណានិ សវិតក្កសវិចារានី”តិ វក្ខតិ; តតោ “បរានិ ទ្វេ ញាណានិ អវិតក្កាវិចារានី”តិ វក្ខតិ; “អាសវក្ខយញាណំ សិយា សវិតក្កសវិចារំ, សិយា អវិតក្កវិចារមត្តំ, សិយា អវិតក្កាវិចារ”ន្តិ វក្ខតិ។ តថា “បដិបាដិយា សត្ត កាមាវចរានិ, តតោ ទ្វេ រូបាវចរានិ, អវសានេ ឯកំ លោកុត្តរ”ន្តិ វក្ខតិ; “សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ បន សវិតក្កសវិចារមេវ, កាមាវចរមេវ, លោកិយមេវា”តិ វក្ខតិ។ ឥតិ អញ្ញទេវ ទសពលញាណំ, អញ្ញំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណន្តិ។

សម្មោហវិនោទនិយា វិភង្គដ្ឋកថាយ

ញាណវិភង្គវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៥៍ ញុទ្ទកចព្ធិកវក្កា

១៉ ឲ្កកយាតិកានិចណ្ហតា

ប័៦១៦៉ ខ្ពងាតិ ពងតត្តវេ ញុទ្ទកចព្ធិកវក្កបិ បឆយំ យាតិកំ ឆវេបទ្វា តិក្កិព្ហបងាត្រុក្កវេយត តិវេទ្ទវេរា កវេតា៉ ព(ព្រាឃំ តិវេក្កបបវិវេទ្ធវងា៉ អានិវេតា តាច ខាតិយវេងាតិអាងវេឃា វេតារព្ហតិ ឲ្កកា តិក្កិព្ហា, តវេតា វេកាវេឆា ច ក្ខបតាវេហា ចាតិអាងវេឃា អដ្ឋានរ ទ្វកា, អក្សុរលឃ្វុលិងវេឃា បញ្ចាតិរ តិកា, អារចចត្យក្កាងវេឃា ទ្វិទ្ធរ ចត្យក្កា, ឌូវេម្ពាកិឃរ៉ំវេឃាឌតាងវេឃា បត្តុវរ បញ្ចាកា, ចិចាងឃ្វុលិងវេឃា ទ្វិទ្ធរ លក្កា, អត្សរឃាងវេឃា រព្ហ រព្ហកា, កិវេលរចព្ធអាងវេឃា អដ្ឋ អដ្ឋកា, អាឈាពចព្ធអាងវេឃា តច តចកា, កិវេលរចព្ធអាងវេឃា រព្ហ ឥរកា, អឌ្ឍត្តិកឃ្សុ ក្ខបិងាឃ អដ្ឋានរ តល្បាចិចរិតាតិតិអាងវេឃា ល អដ្ឋានរកាតិ រព្ហាតិបិ ឲ្កតាតិ អដ្ឋ កិវេលររតាតិ តិក្កិព្ហាតិតិ វេចនិពដ្ឋាតិ៉ អឃំ តាច តិវេក្កបបវិវេទ្ធវងា៉

(១៉) ឲ្កកតិវេទ្ទរចណ្ហតា

ប័៣៦-ប័៣៣៉ ខ្ពងាតិ ឃចាតិក្កិព្ហាឃ យាតិកាឃ តព្ធ កតវេយា ខាតិយវេងាតិអានិតា តវេឃត អារវេទ្ធ តិវេទ្ទរចាវេរ ខាតិ៍ បដិដ្ឋាតិ ខាតិ៍ តិឃ្សាឃ៉ ឲ្កព្ធ ច អត្ថិបដិដ្ឋំ តាយ កចិតំ, តឃ្វា ខាតិឃា រតឹតិ អឃវេយព្ធ អវេព្ធា៉ វេកាព្ធិ បដិដ្ឋាតិអានិឃ្សុបិ ឲ្កវេរច តវេឃា៉ យឆតចវេរត យវេងា៉ យឌ្ឍតាកាវេរា យឌ្ឍតា៉ យឌ្ឍិតកាវេចា យឌ្ឍិតព្ធិ៉ យាវេតា យណ្ណតាតិអានិតិ វេហដ្ឋា ឆឃ្វុរក្កហដ្ឋកចាឃំ (ឆ៉ រ៉ អដ្ឋ៉ ១១៦១) ទ្វព្ធព្ធាវេតច៉ អឃំ ទ្វិដ្ឋតឹតិ អឃំ ឲ្កចំ ខាតិឃា រតិ តំ ខាតិ៍ តិឃ្សាឃ ក្ខឃ្សវេត្ត យឌ្ឍតាកាវេរឃ្សចវេព្ធា យាវេតា ខាតិយវេងាតិ ទ្វិដ្ឋតិ៉ ឃ្វាឃំ លព្ធិឃានិតំ ចត្យត្តឃ្សិ ចណ្ហាតំ ក្ខឃ្សឌ្ឍតិ៉ ខាតិរឃ្សវេត្ត ហិ លព្ធិវេឃា 'យានិវេរា អវេឌ្ឍា តព្ធិ៉ អចវេររា អត្តវា ក្ខដ្ឋាឃ លព្ធិឃា ខាតា៉ អហំ បត ចំរាកពលព្ធិវេឃា'តិ យាតំ កវេរាតិ៉ (ព្រាហ្វុលានិឃ្សុបិ ឲ្កវេរច តវេឃា៉ វេកាព្ធយឆតិវេទ្ទរានិឃ្សុបិ ខ្ពយិតាទ្វុបិវេយត អវេព្ធា វេចនិពវេដ្ឋា៉ លព្ធិវេឃាបិ ហិ 'អហំ វេកាល្អឌ្ឍាវេកាវេព្ធា, អហំ អានិដ្ឋវេកាវេព្ធា'តិ យាតំ កវេរាតិ៉ (ព្រាហ្វុវេលាបិ 'អហំ កឃ្សបវេកាវេព្ធា , អហំ ភារទ្វាឌវេកាវេព្ធា'តិ យាតំ កវេរាតិ៉ វេចវេឃ្សាបិ ឃ្សវេទ្ទាបិ អព្ធវេតា អព្ធវេតា ក្សលវេកាព្ធ តិឃ្សាឃ យាតំ កវេរាតិ៉ អដ្ឋានរាបិ វេរលិវេឃា 'ឲ្កកិឃ្សា វេរលិឃា ខាតឃ្យាតិ យាតំ កវេរាត្តិវេឃច៉

អាវេរាគ្យយងានិឃ្សុ 'អហំ អវេរាវេកា, អចវេររា វេរាកឌាហុលិ, កទ្វហតយព្ធឃ្សិ យឃំញ្ញានិ តាយ តព្ធិ'តិ យឌ្ឍតចវេរត ក្ខឃ្សវេត្ត យាវេតា អាវេរាគ្យយវេងា តាយ៉

'អហំ តរុវេណា, អចវេររព្ហាតំ អព្ធភាវេចា បបិវេត ចិតរុក្កវនិវេរា, អហំ បត បឆយចវេឃ ចិវេតា'តិ យឌ្ឍតចវេរត ក្ខឃ្សវេត្ត យាវេតា វេឃាព្ធតយវេងា តាយ៉

‘ᩋᩉᩴ ᨧᩥᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᩴ, ᨧᩥᩁᩴ ᨩᩦᩅᩣᨾᩥ, ᨧᩥᩁᩴ ᨩᩦᩅᩥᩔᩣᨾᩥ; ᩈᩩᨡᩴ ᨩᩦᩅᩥᩴ, ᩈᩩᨡᩴ ᨩᩦᩅᩣᨾᩥ, ᩈᩩᨡᩴ ᨩᩦᩅᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᩉᩴ ᩃᩣᨽᩦ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩃᩣᨽᩣ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨷᨶ ᩃᩣᨽᩔ ᨷᨾᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩃᩣᨽᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩣ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩉᩴ ᨷᨶ ᩈᩩᨠᨲᩴ ᨷᨱᩦᨲᩴ ᨧᩦᩅᩁᩣᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩃᨽᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᨷᩣᨴᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨱᩮᩣᨲᩥᨷᩥ ᨶ ᩅᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩴ ᨷᨶ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᩅ ᩅᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩣᩈᩣᨱᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨣᩁᩩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨴᩩᩁᩣᩈᨴᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨣᩁᩩᨠᩣᩁᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᨾᩮᩅ ᨾᩩᨡᩮᨶ ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨾᨾᩮᩅ ᨷᩩᩁᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᩋᨣᩣᩁᩥᨠᩔ ᨲᩣᩅ ᨾᩉᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩔ ‘ᨷᩩᩁᩥᩈᩈᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩈᩉᩔᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᩴ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ,’ ᩋᨶᨣᩣᩁᩥᨿᩔ ᨷᨶ ‘ᩈᨾᨱᩈᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾᨱᩈᩉᩔᨾ᩠ᨷᩥ ᨾᩴ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩈᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩣ, ᩋᩉᩴ ᨾᩉᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩈᩩᨧᩥᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩃᩣᨽᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩁᩣᩈᩥ ᨶᩣᨾ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ; ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨷᨶ ᨶᩥᨵᩣᨶᨣᨲᩔᩮᩅ ᨵᨶᩔ ᨷᨾᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨽᩮᩣᨣᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᩅᨱ᩠ᨱᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᩅᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩩᨱᩅᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ᪨ ‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣ ᨴᩩᩁᩪᨷᩣ, ᩋᩉᩴ ᨷᨶ ᩋᨽᩥᩁᩪᨷᩮᩣ ᨷᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩮᩣ; ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩩᨱᩣ ᨷᨲ᩠ᨳᨭᩋᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨷᨶ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ – ᩍᨲᩥᨷᩥ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᩮᩣ, ᩍᨲᩥᨷᩥ ᩈᩦᩃᩅᩣ, ᩍᨲᩥᨷᩥ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩔᩩᨲᩣ, ᩋᩉᩴ ᨷᨶ ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᩩᨲᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᩣ, ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨷᨶ ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᩔ ᨷᨾᩣᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᨾᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

‘ᩋᩉᩴ ᩁᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩪ ᩋᩈᩩᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᩴᩈᩴ, ᩁᩣᨩᩅᩴᩈᩴ, ᨩᨶᨷᨴᩅᩴᩈᩴ, ᨣᩣᨾᩅᩴᩈᩴ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ, ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩴ ᨩᩣᨶᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ

យាតោ រត្តញ្ញុយេជោ នាយំ

‘អចេសសា កិញ្ច អត្ថរា បិណ្ឌបាតិកា ជាតា, អហំ បន ជាតិបិណ្ឌបាតិកោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ បិណ្ឌបាតិកយេជោ នាយំ

‘អចេសសា សត្តា ញ្ញាតា អចញ្ញាតា, អហំ បន អញ្ញាតោ អនចញ្ញាតោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ អនចញ្ញាតយេជោ នាយំ

‘អចេសសានំ ពុទ្ធិយាបទោ អបិសាជិកោ, យយ្ហាបន បិសាជិកោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ ពុទ្ធិយាបទយេជោ នាយំ

‘អចេសសា សត្តា លិត្តបព្ពាកាលសជិសា, អហំ បន យហិទ្ធិកោ យហាភុការទោ’តិ ទា ‘អហំ យំ យំ កយំ្ បកេរាយិ, តំ តំ ពុទ្ធញ្ញី’តិ ទា យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ ពុទ្ធិយេជោ នាយំ

ហេដ្ឋា បរិចារក្កហលោន ឃសា កហិតោច ហោតិ៍ ពុយស្ទិ បន ជាតេន រូបដ្ឋាកយេជោ នាយ កហិតោ៍ សោ អការិកោនបិ អនការិកោនបិ ជិបេតព្ពា៍ អការិកោ ហិ ទុកច្ឆា អដ្ឋារសស្ស សេហិស្ស ទុកិស្សា ឌេដ្ឋកោ ហោតិ, តស្ស ‘អចេសេស បុរិស អហំ បដ្ឋបេយិ, អហំ ជិចារេយិ’តិ ; អនការិកោបិ ទុកច្ឆា កត្តុជិ ឌេដ្ឋកោ ហោតិ, តស្ស ‘អចេសសា កិញ្ច យយ្ហាឆ្ចាជេ ចត្តត្តិ, អហំ ឌេដ្ឋកោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ ឃសយេជោ នាយំ

‘អចេសសា សត្តា ទុស្សីលិ, អហំ បន សីលចា’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ សីលយេជោ នាយំ ‘អចេសសសត្តានំ កុក្កុដស្ស រូបកបិនយត្តបិ កាលេ ជិតត្តកក្កតា នត្ថិ, អហំ បន រូបចារបក្តានំ លិកី’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ សាកយេជោ នាយំ

‘អចេសសា សត្តា តិស្សិបញ្ញា, អហំ បន សិបញ្ញចា’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ សិបញ្ញយេជោ នាយំ ‘អចេសសា សត្តា រស្សា, អហំ បន ជិឃោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ អារោហយេជោ នាយំ ‘អចេសសា សត្តា រស្សា ចា ហោន្តិ ជិឃា ចា, អហំ តិគ្រោធបរិមណ្ឌលោ’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ បរិណាហយេជោ នាយំ ‘អចេសសសត្តានំ សរីរសណ្ឋានំ ជិទ្ធំ ជិកដ្ឋំ, យយ្ហាបន យតាបំ បិសាជិក’ន្តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ សណ្ឋានយេជោ នាយំ ‘អចេសសានំ សត្តានំ សរីរេ ជាហុ ទោសា, យយ្ហាបន សរីរេ កោសក្កបត្តម្បិ ចជ្ជំ នត្ថី’តិ យដ្ឋនចេសន រូបយ្ទេត្ត យាតោ បរិបុរិយេជោ នាយំ

ប៊ុ៣៥៍ ពុយិតា ទុត្តកោន ជាតេន សចត្តុក៍ យានំ កទេត្តា ពុជានិ អចត្តុក៍ តិដ្ឋត្តិតយានេយេច ជស្សេត្តា តត្ថ កតយោ យជោតិអាជិយាហ៍ តំ រូបត្តានត្តយេច៍

ប៊ុ៣៩៍ បយាជតិដ្ឋេស ជិត្តស្ស ទោស្សក្កោតិ ពុយេស្ស ទុត្តកោស្ស ជាតេស្ស សតិយា អតិក្កហិត្តា ជិត្តស្ស ទោស្សដ្ឋត៍; សតិជិទោហោតិ អត្តោ៍

វោស្សគ្គានុប្បទានន្តិ វោស្សគ្គស្ស អនុប្បទានំ; បុនប្បុនំ វិស្សជ្ជនន្តិ អត្ថោ. អសក្កច្ចកិរិយតាតិ ឯតេសំ ទានាទីនំ កុសលធម្មានំ ភាវនាយ បុគ្គលស្ស វា ទេយ្យធម្មស្ស វា អសក្កច្ចករណវសេន អសក្កច្ចកិរិយា. សតតភាវោ សាតច្ចំ. ន សតតភាវោ អសាតច្ចំ. ន សាតច្ចកិរិយតា អសាតច្ចកិរិយតា. អនដ្ឋិតករណំ អនដ្ឋិតកិរិយតា. យថា នាម កកណ្ដកោ ថោកំ គន្ត្វា ថោកំ តិដ្ឋតិ, ន និរន្តរំ គច្ឆតិ, ឯវមេវ យោ បុគ្គលោ ឯកទិវសំ ទានំ វា ទត្វា បូជំ វា កត្វា ធម្មំ វា សុត្វា សមណធម្មំ វា កត្វា បុន ចិរស្សំ ករោតិ, ន និរន្តរំ បវត្តេតិ, តស្ស សា កិរិយា អនដ្ឋិតកិរិយតាតិ វុច្ចតិ. ឱលីនវុត្តិតាតិ និរន្តរករណសង្ខាតស្ស វិប្ផារស្សេវ អភាវេន លីនវុត្តិតា. និក្ខិត្តច្ឆន្ទតាតិ កុសលកិរិយាយ វីរិយច្ឆន្ទស្ស និក្ខិត្តភាវោ. និក្ខិត្តធុរតាតិ វីរិយធុរស្ស ឱរោបនំ, ឱសក្កិតមានសតាតិ អត្ថោ. អនធិដ្ឋានន្តិ កុសលករណេ បតិដ្ឋាភាវោ. អននុយោគោតិ អននុយុញ្ជនំ. បមាទោតិ បមជ្ជនំ. យោ ឯវរូបោ បមាទោតិ ឥទំ អត្ថបរិយាយស្ស ព្យញ្ជនបរិយាយស្ស ច បរិយន្តាភាវតោ អាការទស្សនំ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យ្វាយំ អាទិតោ បដ្ឋាយ ទស្សិតោ បមាទោ, យោ អញ្ញោបិ ឯវរូបោ ឯវំជាតិកោ បមាទោ បមជ្ជនាការវសេន បមជ្ជនា, បមជ្ជិតភាវវសេន បមជ្ជិតត្តន្តិ សង្ខំ គតោ – អយំ វុច្ចតិ បមាទោតិ. លក្ខណតោ បនេស បញ្ចសុ កាមគុណេសុ សតិវោស្សគ្គលក្ខណោ, តទេវ សតិយា វិស្សដ្ឋាការោ វេទិតព្វោ.

៨៤៧. ថម្ភនិទ្ទេសេ ថទ្ធដ្ឋេន ថម្ភោ; ខលិយា ថទ្ធសាដកស្ស វិយ ចិត្តស្ស ថទ្ធតា ឯត្ថ កថិតា. ថម្ភនាការោ ថម្ភនា. ថម្ភិតស្ស ភាវោ ថម្ភិតត្តំ. កក្ខឡស្ស បុគ្គលស្ស ភាវោ កក្ខឡិយំ. ផរុសស្ស បុគ្គលស្ស ភាវោ ផារុសិយំ. អភិវាទនាទិសាមីចិរហិតានំ តស្សា សាមីចិយា អករណវសេន ឧជុមេវ ឋបិតចិត្តភាវោ ឧជុចិត្តតា. ថទ្ធស្ស អមុទុនោ ភាវោ អមុទុតា. អយំ វុច្ចតីតិ អយំ ថម្ភោ នាម វុច្ចតិ, យេន សមន្នាគតោ បុគ្គលោ គិលិតនង្គលសីសោ វិយ អជគរោ, វាតភរិតា វិយ ភស្តា ចេតិយំ វា វុឌ្ឍតរេ វា ទិស្វា ឱនមិតុំ ន សក្កោតិ, បរិយន្តេនេវ ចរតិ. ស្វាយំ ចិត្តស្ស ឧទ្ធុមាតភាវលក្ខណោតិ វេទិតព្វោ.

៨៤៨. សារម្ភនិទ្ទេសេ សារម្ភនវសេន សារម្ភោ. បដិប្ផរិត្វា សារម្ភោ បដិសារម្ភោ. សារម្ភនាការោ សារម្ភនា. បដិប្ផរិត្វា សារម្ភនា បដិសារម្ភនា. បដិសារម្ភិតស្ស ភាវោ បដិសារម្ភិតត្តំ. អយំ វុច្ចតីតិ អយំ សារម្ភោ នាម វុច្ចតិ. ស្វាយំ លក្ខណតោ ករណុត្តរិយលក្ខណោ នាម វុច្ចតិ, យេន សមន្នាគតោ បុគ្គលោ តទ្ទិគុណំ តទ្ទិគុណំ ករោតិ. អគារិកោ សមានោ ឯកេនេកស្មិំ ឃរវត្ថុស្មិំ សជ្ជិតេ អបរោ ទ្វេ វត្ថូនិ សជ្ជេតិ, អបរោ ចត្តារិ, អបរោ អដ្ឋ, អបរោ សោឡស. អនគារិកោ សមានោ ឯកេនេកស្មិំ និកាយេ គហិតេ, 'នាហំ ឯតស្ស ហេដ្ឋា ភវិស្សាមី'តិ អបរោ ទ្វេ គណ្ហាតិ, អបរោ តយោ, អបរោ ចត្តារោ, អបរោ បញ្ច. សារម្ភវសេន ហិ គណ្ហិតុំ ន វដ្ដតិ. អកុសលបក្ខោ ឯស និរយគាមិមគ្គោ. កុសលបក្ខវសេន បន ឯកស្មិំ ឯកំ សលាកភត្តំ ទេន្តេ ទ្វេ ទាតុំ, ទ្វេ ទេន្តេ ចត្តារិ ទាតុំ វដ្ដតិ. ភិក្ខុនាបិ បរេន ឯកស្មិំ និកាយេ គហិតេ, 'ទ្វេ និកាយេ គហេត្វា សជ្ឈាយន្តស្ស មេ ផាសុ ហោតី'តិ វិវដ្ដបក្ខេ ឋត្វា តទុត្តរិ គណ្ហិតុំ វដ្ដតិ.

៨៤៩. អត្រិច្ឆតានិទ្ទេសេ យថា អរិយវំសសុត្តេ (អ. និ. ៤.២៨) 'ឥតរីតរេន ឥតរីតរេន' ឯវំ អាគតេសុ ចីវរាទីសុ យំ យំ លទ្ធំ ហោតិ, តេន តេន អសន្តុដ្ឋស្ស; គិហិនោ វា បន រូបសទ្ទគន្ធរសផោដ្ឋព្វេសុ យំ យំ លទ្ធំ ហោតិ, តេន តេន អសន្តុដ្ឋស្ស.

ភិយ្យោកម្យតាតិ វិសេសកាមតា។ ឥច្ឆនកវសេន ឥច្ឆា។ ឥច្ឆាវ ឥច្ឆាគតា, ឥច្ឆនាការោ វា។ អត្តនោ លាភំ អតិច្ច ឥច្ឆនការោ អតិច្ឆតា។ រាកោតិអាគិកិ ហេដ្ឋា វុត្តត្តាយេវ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ អតិច្ឆតា នាម វុច្ចតិ។ អត្រិច្ឆតាតិបិ ឯតិស្សា ឯវ នាមំ។ លក្ខណតោ បន សកលាភេ អសន្តុដ្ឋិ បរលាភេ ច បត្ថនា – ឯតំ អត្រិច្ឆតាលក្ខណំ។ អត្រិច្ឆបុគ្គលស្ស ហិ អត្តនា លទ្ធំ បណីតម្បិ លាមកំ វិយ ខាយតិ, បរេន លទ្ធំ លាមកម្បិ បណីតំ វិយ ខាយតិ; ឯកភាជនេ បក្កយាគុ វា ភត្តំ វា បូវោ វា អត្តនោ បត្តេ បក្ខិត្តោ លាមកោ វិយ, បរស្ស បត្តេ បណីតោ វិយ ខាយតិ។ អយំ បន អត្រិច្ឆតា បព្ពជិតានម្បិ ហោតិ គិហីនម្បិ តិរច្ឆានគតានម្បិ។

តត្រិមានិ វត្ថូនិ – ឯកោ កិរ កុដុម្ពិកោ តិំស ភិក្ខុនិយោ និមន្តេត្វា សបូវំ ភត្តំ អទាសិ។ សង្ឃត្ថេរី សត្តក្ខត្តុំ បត្តេ បូវំ បរិវត្តាបេត្វា បច្ឆា អត្តនា លទ្ធមេវ ខាទិ។ ពារាណសិរាជាបិ ‘អង្គារបក្កមំសំ ខាទិស្សាមី’តិ ទេវិំ អាទាយ អរញ្ញំ បវិដ្ឋោ ឯកំ កិន្នរិំ ទិស្វា, ទេវិំ បហាយ, តស្សានុបទំ គតោ។ ទេវី និវត្តិត្វា អស្សមបទំ គន្ត្វា កសិណបរិកម្មំ កត្វា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ច ច អភិញ្ញាយោ បត្វា និសិន្នា រាជានំ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា អាកាសេ ឧប្បតិត្វា អគមាសិ។ រុក្ខេ អធិវត្ថា ទេវតា ឥមំ គាថមាហ –

អត្រិច្ឆំ អតិលោភេន, អតិលោភមទេន ច;

ឯវំ ហាយតិ អត្ថម្ហា, អហំវ អសិតាភុយាតិ។ (ជា។ ១។២។១៦៨);

យថា ចន្ទកិន្នរិំ បត្ថយន្តោ អសិតាភុយា រាជធីតាយ ហីនោ បរិហីនោ, ឯវំ អត្រិច្ឆំ អតិលោភេន អត្ថម្ហា ហាយតិ ខីយតីតិ ទេវតា រញ្ញា សទ្ធិំ កេឡិមកាសិ។

កស្សបពុទ្ធកាលេបិ មិត្តវិន្ទកោ នាម សេដ្ឋិបុត្តោ អស្សទ្ធោ អប្បសន្នោ មាតរា ‘តាត, អជ្ជ ឧបោសថិកោ ហុត្វា វិហារេ សព្ពរត្តិំ ធម្មស្សវនំ សុណ, សហស្សំ តេ ទស្សាមី’តិ វុត្តោ ធនលោភេន ឧបោសថង្គានិ សមាទាយ វិហារំ គន្ត្វា ‘ឥទំ ឋានំ អកុតោភយ’ន្តិ សល្លក្ខេត្វា ធម្មាសនស្ស ហេដ្ឋា និបន្នោ សព្ពរត្តិំ និទ្ទាយិត្វា ឃរំ អគមាសិ។ មាតា បាតោវ យាគុំ បចិត្វា ឧបនាមេសិ។ សោ សហស្សំ គហេត្វាវ យាគុំ បិវិ។ អថស្ស ឯតទហោសិ – ‘ធនំ សំហរិស្សាមី’តិ។ សោ នាវាយ សមុទ្ទំ បក្ខន្ទិតុកាមោ អហោសិ។ អថ នំ មាតា “តាត, ឥមស្មិំ កុលេ ចត្តាលីសកោដិធនំ អត្ថិ; អលំ គមនេនា”តិ វារេសិ។ សោ តស្សា វចនំ អនាទិយិត្វា គច្ឆតិ ឯវ។ សា បុរតោ អដ្ឋាសិ។ អថ នំ កុជ្ឈិត្វា ‘អយំ មយ្ហំ បុរតោ តិដ្ឋតី’តិ បាទេន បហរិត្វា បតិតំ មាតរំ អន្តរំ កត្វា អគមាសិ។ មាតា ឧដ្ឋហិត្វា “មាទិសាយ មាតរិ ឯវរូបំ កម្មំ កត្វា គតស្ស តេ គតដ្ឋានេ សុខំ ភវិស្សតី”តិ ឯវំសញ្ញី នាម ត្វំ បុត្តាតិ អាហ។ តស្ស នាវំ អារុយ្ហគច្ឆតោ សត្តមេ ទិវសេ នាវា អដ្ឋាសិ។ អថ តេ មនុស្សា “អទ្ធា ឯត្ថ បាបបុរិសោ អត្ថិ; សលាកំ ទេថា”តិ សលាកា ទីយមានា តស្សេវ តិក្ខត្តុំ បាបុណិ។ តេ តស្ស ឧឡុម្បំ ទត្វា តំ សមុទ្ទេ បក្ខិបិំសុ។ សោ ឯកំ ទីបំ គន្ត្វា វិមានបេតីហិ សទ្ធិំ សម្បត្តិំ អនុភវន្តោ តាហិ “បុរតោ មា អគមាសី”តិ វុច្ចមានោបិ តទ្ទិគុណំ សម្បត្តិំ បស្សន្តោ អនុបុព្ពេន ខុរចក្កធរំ ឯកំ បុរិសំ អទ្ទស។ តស្ស តំ ចក្កំ បទុមបុប្ផំ វិយ ឧបដ្ឋាតិ។ សោ តំ អាហ – “អម្ភោ, ឥទំ តយា បិឡន្ធបទុមំ មយ្ហំ ទេហី”តិ។ “នយិទំ, សាមិ , បទុមំ; ខុរចក្កំ ឯត”ន្តិ។ សោ “វញ្ចេសិ មំ ត្វំ។ កិំ មេ បទុមំ ន ទិដ្ឋបុព្វ”ន្តិ វត្វា “ត្វំ

លោហិតចន្ទនំ លិម្បេត្វា បិឡន្ធនំ បទុមបុប្ផំ មញ្ញាន ធាតុកាមោសី”តិ អាហ។ សោ ចិន្តេសិ – ‘អយម្បិ មយា កតសទិសំ កម្មំ កត្វា តស្ស ផលំ អនុភវិតុកាមោ’តិ។ អថ នំ “ហន្ទ រេ”តិ វត្វា តស្ស មត្ថកេ ចក្កំ បក្ខិបិត្វា បលាយិ។ ឯតមត្ថំ វិទិត្វា សត្ថា ឥមំ គាថមាហ –

“ចតុព្ភិ អដ្ឋជ្ឈគមា, អដ្ឋហិ បិច សោឡស;

សោឡសាហិ ច ពាត្តិំស, អត្រិច្ឆំ ចក្កមាសទោ;

ឥច្ឆាហតស្ស បោសស្ស, ចក្កំ ភមតិ មត្ថកេ”តិ។ (ជា។ ១។១។១០៤);

អញ្ញតរោបិ អត្រិច្ឆោ អមច្ចោ សកវិសយំ អតិក្កមិត្វា បរវិសយំ បាវិសិ។ តត្ថ បោថិតោ បលាយិត្វា ឯកស្ស តាបសស្ស វសនដ្ឋានំ បវិសិត្វា ឧបោសថង្គានិ អធិដ្ឋាយ និបជ្ជិ។ សោ តាបសេន ‘កិំ តេ កត’ន្តិ បុដ្ឋោ ឥមា គាថាយោ អភាសិ –

“សកំ និកេតំ អតិហីឡយានោ,

អត្រិច្ឆតា មល្លគាមំ អគច្ឆិំ;

តតោ ជនា និក្ខមិត្វាន គាមា,

កោទណ្ឌកេន បរិបោថយិំសុ មំ។

“សោ ភិន្នសីសោ រុហិរមក្ខិតង្គោ,

បច្ចាគមាសិំ សកំ និកេតំ;

តស្មា អហំ បោសថំ បាលយាមិ,

អត្រិច្ឆតា មា បុនរាគមាសី”តិ។ (ជា។ ១។១៤។១៩៦-១៩៧);

៦៤០។ មហិច្ឆតានិទ្ទេសេ មហន្តានិ វត្ថូនិ ឥច្ឆតិ, មហតី វា អស្ស ឥច្ឆាតិ មហិច្ឆោ, តស្ស ភាវោ មហិច្ឆតា។ លក្ខណតោ បន

អសន្តគុណសម្ភាវនតា បដិគ្គហណេ ច បរិភោគេ ច អមត្តញ្ញុតា – ឯវំ មហិច្ឆតាលក្ខណំ។ មហិច្ឆោ ហិ បុគ្គលោ យថា នាម កច្ឆបុដវាណិជោ បិឡន្ធនភណ្ឌកំ ហត្ថេន គហេត្វា ឧច្ឆង្គេបិ បក្ខិបិតព្ពយុត្តកំ បក្ខិបិត្វា មហាជនស្ស បស្សន្តស្សេវ "អម្មា, អសុកំ គណ្ហថ, អសុកំ គណ្ហថា"តិ មុខេន សំវិទហតិ។ ឯវមេវ យោ អប្បមត្តកម្បិ អត្តនោ សីលំ វា គន្ថំ វា ធុតគុណំ វា អន្តមសោ អរញ្ញវាសមត្តកម្បិ មហាជនស្ស ជានន្តស្សេវ សម្ភាវេតុកាមោ ហោតិ, សម្ភាវេត្វា ច បន សកដេហិបិ ឧបនីតេ បច្ចយេ 'អល'ន្តិ អវត្វា គណ្ហាតិ។ តយោ ហិ បូរេតុំ ន សក្កា – អគ្គិ ឧបាទានេន, សមុទ្ទោ ឧទកេន, មហិច្ឆោ បច្ចយេហីតិ។

អគ្គិក្ខន្ធោ សមុទ្ទោ ច, មហិច្ឆោ ចាបិ បុគ្គលោ;

ពហុកេ បច្ចយេ ទេន្តេ, តយោ បេតេ ន បូរយេ។

មហិច្ឆបុគ្គលោ ហិ វិជាតមាតុយាបិ មនំ គណ្ហិតុំ ន សក្កោតិ, បគេវ ឧបដ្ឋាកានំ។

តត្រិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ ទហរភិក្ខុ បិដ្ឋបូវេ បិយាយតិ។ អថស្ស មាតា បដិបត្តិ វីមំសមានា 'សចេ មេ បុត្តោ បដិគ្គហណេ មត្តំ ជានាតិ, សកលម្បិ នំ តេមាសំ បូវេហេវ ឧបដ្ឋហិស្សាមី'តិ វស្សូបនាយិកទិវសេ បរិវីមំសមានា បឋមំ ឯកំ បូវំ អទាសិ, តស្មិំ និក្ខន្តេ ទុតិយំ, តស្មិម្បិ និក្ខន្តេ តតិយំ។ ទហរោ 'អល'ន្តិ អវត្វា ខាទតេវ។ មាតា តស្ស អមត្តញ្ញុភាវំ ញត្វា 'អជ្ជេវ មេ បុត្តេន សកលតេមាសស្ស បូវា ខាទិតា'តិ ទុតិយទិវសតោ បដ្ឋាយ ឯកបូវម្បិ ន អទាសិ។

តិស្សមហារាជាបិ ទេវសិកំ ចេតិយបព្ពតេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ទានំ ទទមានោ 'មហារាជ, កិំ ឯកមេវ ទានំ ភវតិ? កិំ អញ្ញត្ថ ទាតុំ ន វដ្ដតី'តិ ជានបទេហិ វុត្តោ ទុតិយទិវសេ អនុរាធបុរេ មហាទានំ ទាបេសិ។ ឯកភិក្ខុបិ បដិគ្គហណេ មត្តំ ន អញ្ញាសិ។ ឯកមេកេន បដិគ្គហិតំ ខាទនីយភោជនីយំ ទ្វេ តយោ ជនា ឧក្ខិបិំសុ។ រាជា ទុតិយទិវសេ ចេតិយបព្ពតេ ភិក្ខុសង្ឃំ និមន្តាបេត្វា រាជគេហំ អាគតកាលេ "បត្តំ ទេថា"តិ អាហ។ "អលំ, មហារាជ, អត្តនោ បមាណេន ភិក្ខា គហិស្សតី"តិ ឯកភិក្ខុបិ បត្តំ ន អទាសិ។ សព្ពេ បមាណយុត្តកមេវ បដិគ្គហេសុំ។ អថ រាជា អាហ – "បស្សថ តុម្ហាកំ ភិក្ខូសុ ឯកោបិ មត្តំ ន ជានាតិ។ ហិយ្យោ កិញ្ចិ អវសេសំ នាហោសិ។ អជ្ជ គហិតំ មន្ទំ, អវសេសមេវ ពហុ"ន្តិ តេសំ មត្តញ្ញុតាយ អត្តមនោ ពាលតរេសញ្ច អមត្តញ្ញុតាយ អនត្តមនោ អហោសិ។

៤៣៦។ បាបិច្ឆតានិទ្ទេសេ អស្សទ្ធោ សមានោ សទ្ធោតិ មំ ជនោ ជានាតូតិអាទីសុ ឯវំ ពុជ្ឈន្តោ កិំ ករោតិ? អស្សទ្ធោ សទ្ធាការំ ទស្សេតិ; ទុស្សីលាទយោ សីលវន្តាទីនំ អាការំ ទស្សេន្តិ។ កថំ? អស្សទ្ធោ តាវ មហាមហទិវសេ មនុស្សានំ វិហារំ អាគមនវេលាយ សម្មជ្ជនិំ អាទាយ វិហារំ សម្មជ្ជតិ, កចវរំ ឆឌ្ឌេតិ, មនុស្សេហិ ទិដ្ឋភាវំ ញត្វា ចេតិយង្គណំ គច្ឆតិ, តត្ថាបិ សម្មជ្ជិត្វា កចវរំ ឆឌ្ឌេតិ, វាលិកំ សមំ ករោតិ, អាសនានិ ធោវតិ, ពោធិម្ហិ ឧទកំ សិញ្ចតិ។ មនុស្សា ទិស្វា 'នត្ថិ មញ្ញេ អញ្ញោ ភិក្ខុ វិហារជគ្គនកោ, អយមេវ ឥមំ វិហារំ បដិជគ្គតិ, សទ្ធោ ថេរោ'តិ គមនកាលេ និមន្តេត្វា គច្ឆន្តិ។ ទុស្សីលោបិ ឧបដ្ឋាកានំ សម្មុខេ វិនយធរំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆតិ "ភន្តេ, មយិ

ពន្ធនេត្ត នោះណោ ស្តុំពេក្កា៉ នេតភ ឆាចតា តិណាតិ លិត្ថាតិ៉ បយ្ជុត្តស្ស នេយ តិណាតិ លិជ្ជត្តិ៉ ចក្កុយត្តស្ស នេយ បិលាកា យឹយត្តិ៉ នេលញអំ បិនេតត្តស្ស អបតិយា តិលយត្តេក បតតិ; តត្ត តត្ត កិ នេហាតី”តិ? “អតាបត្តិ, អាចុនេយា, អបគ្គិច្ច អបតិយា អឌាតត្តស្សា”តិ ច ចុនេត្ត “កនេត្ត, យឃ៉ាពទ្រុកំ ចិយ ស្ថបដ្ឋាតិ; បុដ្ឋ ចីយំបឆា”តិ កលាតិ៉ តំ បុត្វា យត្ថុស្សា ‘អយ្យាកំ អនេឃ្យា ឲត្តេកបិ ក្យុក្កច្ចាយតិ! អព្ភាម្មិ ឌុញអាទិនេក កិ ភាយ ពទិស្សតិ; តត្តិ ប្តាយិតា បដិនេយា ឃឹលចាតិ បយត្ថា យក្កាទំ កនេទាត្តិ៉ អប្បស្សុនេតាបិ ស្ថបដ្ឋាកយន្ត្រោតិសិនេត្ថា “អបុនេកា តិបិដកឆនេទា, អបុនេកា ចតុតិកាឃិនេកា យឃ៉ាអនេត្តចាសិនេកា, យយ បត្តិនេក នេតហិ ឆនេយ្វា ស្ទក្កហិនេតា”តិ ចឥតិ៉ យត្ថុស្សា ‘អយ្យាកំ អនេឃ្យត បដិនេយា ជាហុស្សុនេតា តត្តិ, ឲតស្ស កិទ បត្តិនេក អបុនេកត ច អបុនេកត ច ឆនេយ្វា ស្ទក្កហិនេតា’តិ បយត្ថា យក្កាទំ កនេទាត្តិ៉

បក្កលិកាទានេយាបិ យហាយហដិចនេយ ឌឹឈបឹឆត្ថា អបស្សយត្ថា កាហានេបត្វា ចិហានេបច្ចនេត្ត ទុក្កយូនេល ដិចាចិហាទំ តិសឹឥតិ៉ យត្ថុស្សា អាពត្វា “នេឆនេទា ព្យុហិ”ត្តិ បុច្ឆត្តិ៉ “ពល្ហិកបុត្តា ភាយ ពល្ហិកា ឲច នេហាត្តិ៉ នេតភ នេឆនេទា ឲចទ្វនេប កានេល ប្តាឆ ត តិសឹឥតិ, ចិហានេបច្ចនេត្ត ដិចាដ្ឋានេត ឌឹឈចក្កនេយ ចិហនេតី”តិ ចឥត្តិ៉ នេយាបិ ដិចយកាកំ ចឹតិតានេយត្វា ភលិនេដ យក្កដបុត្តំ អល្លិឃានេបត្វា បឹឆំ កាហានេបត្វា អាពយ្វ បទិនេចលក្ខានេទ តិសឹឥតិ៉ យត្ថុស្សា “ពឃំ, កនេត្ត, ពតត្វ? អាពត្វា ត អដ្ឋបយ្យា”តិ ចឥត្តិ៉ “ស្ថបិបកា, អនេត្តាចិហានេទា អាពិនេណ្ណា; ឥហនេយាយនេលាទាតំ ចិចនេលដ្ឋាតនេយតំ បដ្ឋិហត្វចក្កនេយ ដិចាដ្ឋានេត តិសឹដិយ្យា”តិ អត្តនេភា បចិចិត្តកាចំ ឌាតានេបតិ៉

ព្យុសឹនេតាបិ ស្ថបដ្ឋាកយន្ត្រោតិសិនេត្ថា “ស្ថបិបកា, តុនេយត្ថិ ស្ថក្កាបិនេតា ដិនេដ្ឋា”តិ ចឥតិ៉ “ត បស្សាយ, កនេត្ត; កាឃ នេចលិឃ អនេហាសី”តិ ច បុនេដ្ឋា “អយ្យាកំ ចក្កយតនេចលិឃា”តិ ចត្វា “ក្សុយិចាលបត្តិ អស្សុត្វា”តិ បុច្ឆតិ៉ “ត បុលាយ, កនេត្ត; កាឃ នេចលិឃា”តិ បុនេដ្ឋា “យត្ថិយឃានេយ អយ្យាកំ អាលយ្តតថលកំ អបស្សាឃ ដិតកានេល”តិ ចត្វា “យហាឌ្ឍកានេយា អនេហាសិ; នេយា នេចា ដិនេដ្ឋា”តិ បុច្ឆតិ៉ “កាឃ នេចលិឃ, កនេត្ត”តិ ច ចុនេត្ត “យឃ៉ាចក្កយយ្យាឌ្ឍតនេលាកានេល”តិ ចឥតិ៉ យត្ថុស្សា ‘អយ្យាកំ នេឆនេទា តីបុបិ ឃានេយបុ ចក្កនេយនេឃច នេហាតិ; តត្តិ អនេឃ្យត បដិនេយា អានេច្ឆចីទិនេឃា’តិ បយត្ថា យក្កាទំ កនេទាត្តិ៉

យដ្ឋស្សតីបិ ស្ថបដ្ឋាកយន្ត្រោតិសិនេត្ថា “យឃា អបុកកានេល ភាយ ឌឹឈតិកានេឃា ស្ទក្កហិនេតា, អបុកកានេល យត្ថិរនេយា, ឃំឃុត្តនេកា, អក្ខុត្តទិនេកា; អត្តទា ឌ្ឍនេលិពកតំ ភាយ តត្តិ, ប្តដ្ឋិតិដ្ឋតដ្ឋានេត យុលាទុញនេហាច តត្តិ អាពច្ឆតិ; ប្តនេយ បតនេញ្ញា កិក្ក្វ ឲញអកា ចិយ យុលំ ថត្ថានេបត្វា ចិហនេត្តី”តិ ចឥតិ៉ យត្ថុស្សា ‘តត្តិ អនេឃ្យត បដិនេយា ស្ថបដ្ឋិតបតី’តិ បយត្ថា យក្កាទំ កនេទាត្តិ៉

អបយាហិនេតាបិ ស្ថបដ្ឋាកាតំ បយ្ចនេល អដ្ឋកឆាចទិនេឃ បញ៉ាបុច្ឆតិ – ‘កសិលំ ភាយ កឆំ កានេចតិ? កិត្តនេកត តិយិត្តំ ស្ថប្បត្ថំ ភាយ នេហាតិ? កិត្តនេកត ស្ថបចានេទា? កិត្តនេកត អប្បតា? បឌយស្ស ឈាតស្ស កតិ អដ្ឋាតិ? ទុតិយស្ស តតិយស្ស ចតុត្វស្ស ឈាតស្ស កតិ អដ្ឋាតិ”តិ បុច្ឆតិ៉ នេតហិ អត្តនេភា ស្ទក្កហិតាត្ថុទ្វនេបត កឆិតកានេល សិតំ កត្វា ‘កិ, អាចុនេយា, ឲចំ ត នេហាសី’តិ ចុនេត្ត ‘ចដ្ឋតិ, កនេត្ត’តិ អត្តនេភា បយាបត្តិលិកិតំ ប្វនេចតិ៉ យត្ថុស្សា ‘បយាបត្តិលិកី អនេឃ្យា’តិ បយត្ថា យក្កាទំ កនេទាត្តិ៉

ទុប្បនេញ្ញាបិ ស្ថបដ្ឋាកាតំ យនេន្ត្រោតិសិនេត្ថា ‘យត្ថិយតិកានេឃ នេយ បញ្ចត្តឃំ ឌ្ឍនេលិនេកត្តស្ស បហិដ្ឋិឃាច យនេក្កា អាពនេតា៉ បទិឃត្តិ ភាយ អយ្យាកំ

ต ทุกฺกรา ปริยตฺติธาธเฑา ปต ทุกฺกเตา ต ยุตฺตํติ ปริยตฺติ ธิสฺสฏฺฐยิยฺยาํติอาฑิติ ธตเตฺถา อตฺถเตา ยหาปฏฺฐาตํ ฑิเปติ ๑ฉํ ธตเตฺถา ปตสฺส ฆาฆเต ปหาเร เฒติ ฐายิตา ฆฑิเฆา ยหาเธาเรา ตาย ตตฺถิ ต หิ ปริยตฺติฌเรา ทุกฺกเตา ต ยุตฺตํติ อฬิฒายเธาปิ กายฉาเรก ฑิสฺวา ‘ตุยฺหํ ยาตาปิตเรา อเยยฺยํ ธตตฺถี”ติ? “อรหาติ ธตตฺถิ, กเตฺถ”ติ ‘ฆาธ เฬกา กาหปติกา, ต ฆกฺกา ธเฏฺฐาตุํ’ตฺติ อตฺถเตา ฬิฒายธกาธํ ฑิเปติ

อเฏฺฐาปิ เธตฺถิ ธาฑิอรหตฺตปิเราหอรหตฺตาฌเยา เธฑิตฏฺฐา – ๑เกา กิร กุหเกา อเตฺถากตฺตเ ธาฑิ ติฬฬิตฺวา ยตุสฺสาตํ อากยตกาเล ปธิฆติ ยตุสฺสา ‘กหํ เฌเรา’ติ ปุจฺฉตฺถิ ‘อเตฺถากตฺตเ’ติ ธ ทุเตฺถ ปธิฆิตฺวา ธิฑิตตฺถาปิ อฑิสฺวา ติกฺขยิตฺวา ‘ตตฺถิ เฌเรา’ติ ธตตฺถิ ‘อเตฺถากตฺตเยธ เฌเรา’ติ ธ ทุเตฺถ ปุต ปธิฆตฺถิ เฌเรา ธาฑิเตา ติกฺขยิตฺวา ปิเฉ ติฆิเตฺถา เหาติ ตเตา เตหิ ‘ยยํ, กเตฺถ, ปุเฏฺฐ อฑิสฺวา ติกฺขตฺถา, กหํ ตุเยฺยาตตฺถ”ติ ทุเตฺถ ‘ฆยเฬา ตาย อตฺถเตา ฐาฑิตตํฑิตฐาตํ กฑฺฒตฺถี’ติ ธธเตต อตฺถเตา ฬิฒายธกาธํ ฑิเปติ

อปเราปิ กุหเกา ๑กสฺสิ ปฏฺฐเต ปญฺฐฆาลิฆํ ธฆติ ปญฺฐฆาลิฆ ธ ปธฺเตา ปปิตฐาเต ๑เกา กจฺฉกรุฉฺฐา อตฺถิ ตสฺส ปิเราเหา กตฺวา ปรกาเก ทุยิฆํ ปติฐิเตา ยตุสฺสา ยเกฺกตากตฺวา ติยเตฺถตฺถิ เฆา ปตฺถฑิธยาฒาฆ ปิเราเหต ฐาตริตฺวา กายฐาเร อตฺถาตํ ฒเยฺยติ ตเตา ยตุเสฺยหิ ปธฺฐา อากตฺวา ‘กเตเรต ยเกฺกต อากตตฺถ, กเตฺถ’ติ ปุเฐา ‘ฆยเฬาตํ อากตยเกฺก ตาย ปุจฺฉิตุํ ต ธฐิติ, อตฺถเตา ฐาฑิตํฑิตฐาเตเตธ อากฑฺฒตฺถี’ติ ธธเตต ฬิฒายธกาธํ ฑิเปติ ตํ ปต กุหกํ ๑เกา ธิฑฺฒกเฒฺฐา ธาตฺวา ‘ปริกฺกเหสฺสาติ ต’ตฺถิ ๑กฑิธฆํ ปิเราเหต ฐาตเรตฺถิ ฑิสฺวา ปธฺเตา ฬิกฺขิตฺวา อปฺปยตฺถเกต ฒเปฆิ เฆา ‘ปิเราหเตา ฐาตริสฺสาติ’ติ ‘ฒ’ตฺถิ ปติเตา, ยตฺติกา ปเตฺถา กิฑฺฒิ เฆา ‘ธาเรตาตี’ติ ติกฺขยิตฺวา ปฬิยิ ปิปิฑฺฒสฺส กาเธา ปิปิฑฺฒตา ฬกฺขเฒา ปต อฆตฺตกุฬฆยฺขฌตา, ปฑิกฺกเหฬ ธ อยตฺถญฺฐตา; ๑ตํ ปิปิฑฺฒตาฬกฺขเฒตฺติ เธฑิตฏฺฐา

ปัว๑ ฆิกฺขติเทฺฑเฆ ธิญฺฌตเฑฺฐต ฆิกฺขํ; ตากริกากาธฆฺฒาตสฺส กิเลฆฆิกฺขเฆฺยตํ ตายํ ฆิกฺขารกาเธา ฆิกฺขรตา, ฆิกฺขรเกรฬากาเรา ธา ธตุรกาเธา ธตุรตา ตฌา ธาตุริฆํ ปริกฺขตกาเธา ปริกฺขตตา; ปริฬฬิตฺวา ฒปิตเฆฺยธ ฒยฺหฆิกฺขารกาธเฆฺยตํ ตายํ ฐาตเร ตเฆฺยธ เธธธตํ ๑ฉํ ฆเฏฺฐหิปิ ปเฒหิ กิเลฆฆิกฺขรตาธ กฑิตา

ปัว๒ ติตฺติฬติเทฺฑเฆ ติตฺติฬตฺถิ ฬิฆตํ ติตฺติฬายตากาเรา ติตฺติฬายตา ติตฺติเฬต อฆิตสฺส ติตฺติฬฆยกฺกิเตา กาเธา ติตฺติฬายิตตฺถ เฬิฬุปกาเธา เฬิฬุปฺปํ ฐาตเร เฑฺฐ อาการกาธติเทฺฑยา ปุจฺฉญฺญากตาติ ฬิกฬกตกาฐาเต เธฌตากยฺยตา ตินฺตุตฺติตา ฆาทุกยฺยตาติ ปฬิตปฬิตาตํ ปตฺตตา ๑ฉํ ฆเฏฺฐหิปิ ปเฒหิ ฆุธาตเธาฬิฆํ กญฺฐิฆํ ปิธตกาฆุตเฬยฺส อญฺฐา ฆุตฬํ ฑิสฺวา ทุกฺกเรฬํ ธิฆ ‘ตธ ฆตฺตกํ, ยย ฆตฺตกา’ตฺติ กิเลฆธเยต ฬิฆตากาเรา กฑิเตา

ปัว๓ ธาปลฺยติเทฺฑเฆ อาเกาฑิตปธฺธาเกาฑิตกาธาฑิหิ ฑิธรสฺส ยฬฺฑตา ฑิธรยฬฺฑตา ยฬิธฬฺฑฐธิเกรฬาฑิหิ ปตฺตสฺส ยฬฺฑตา

ᨸᨲ᩠ᨲᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩔ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ᪨ ᩍᨾᩔ ᩅᩣ ᨸᩪᨲᩥᨠᩣᨿᩔᩣᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᨾᨶᩩᩔᩈᩁᩦᩁᩔ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᨴᩉᩩᨩᩣᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩥᨦ᩠ᨣᩣᩃᩮᩣ ᨩᩁᩈᩥᨦ᩠ᨣᩣᩃᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ, ᩐᩁᩩᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨸᩥ ᨧ ᨣᩊᩪᨧᩦᩃᨲᩣ ᨸᩪᨲᩥᩃᨲᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨡᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣᨸᩥ ᨾᨶᩩᩔᨠᩣᨿᩮᩣ ᨸᩪᨲᩥᨠᩣᨿᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨸᨱ᩠ᨯᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᩅᩣᩈᨶᨸᩣᩁᩩᨸᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨻᩣᩉᩥᩁᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᩈᩮᩈᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ; ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᩣ ᩑᩈᩣ ᨧᩦᩅᩁᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᨧ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᩣᨿᩔ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨧ ᨻᩣᩉᩥᩁᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨾᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ ᩅᩥᨽᩪᩈᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩐᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨸᩪᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨾᨱ᩠ᨯᨶᩣ, ᨨᩅᩥᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩪᩈᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩮᩊᨶᩣᨲᩥ ᨠᩦᩊᨶᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨠᩮᩊᨶᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᩦᩊᨶᩣ᪨ ᨣᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᨲᩣᨲᩥ ᨣᩮᨵᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᨣᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨧᨸᩃᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧᨸᩃᨲᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨧᩣᨸᩃ᩠ᨿᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨧᩣᨸᩃ᩠ᨿᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨿᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩅᩔᩈᨲᩥᨠᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᨴᩉᩩᨩᩣᨲᨴᩣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪘᪕᪕᪨ ᩋᩈᨽᩣᨣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠᩪᩃᨣ᩠ᨣᩣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨶᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨣ᩠ᨣᩣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩈᩣᨲᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩮᨶ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᨠᩁᨱᩮᨶ ᩈᩩᨡᩣᨿᨶᩣ᪨ ᩋᨶᩣᨴᩁᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᩣᨴᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᨶᩣᨴᩁᩥᨿᨲᩣ᪨ ᩋᨣᩣᩁᩅᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨣᩣᩁᩅᨲᩣ᪨ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩣᩅᩔ ᩋᨣᩁᩩᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩅᨲᩣ᪨ ᩋᨿᩴᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩋᩈᨽᩣᨣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ; ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨩᩦᩅᩥᨠᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ; ᨿᩣᨿ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨾᩣᨲᩁᩴ ᨸᩥᨲᩁᩴ ᩅᩣ ᨣᩥᩃᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨩᨣ᩠ᨣᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨶ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲᩥ; ᨸᩥᨲᩩᩈᨶ᩠ᨲᨠᩔ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨾᩣᨲᩁᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ, ᨾᩣᨲᩩᩈᨶ᩠ᨲᨠᩔ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨸᩥᨲᩁᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩃᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ; ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨩᩦᩅᨲᩥ, ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩪᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨠᩔ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩣ ᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩣ ᨽᩣᨲᩁᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩃᩉᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩥᩃ᩠ᩃᨩ᩠ᨩᩅᨧᨶᩴ ᩅᨴᨲᩥ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᩅᩣ ᩏᨸᨩ᩠ᨫᩣᨿᩔ ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨣᩥᩃᩣᨶᩴ ᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩮ ᩏᨧ᩠ᨧᩣᩁᩴ ᩅᩣ ᨸᩔᩣᩅᩴ ᩅᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨡᩮᩊᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨱᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲᩥ, ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩏᨸᩣᩉᨶᩣ ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩅᨠᩮᩈᩩ ᨶ ᩃᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᨦ᩠ᨥᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᩣᩁᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩣᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᨸᩥᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨣᩁᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩦᨿᩮᩈᩩ ᩉᩥᩁᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ ᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩮᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨾᩣᨲᩁᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᩋᩈᨽᩣᨣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪘᪕᪖᪨ ᩋᩁᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨸᨶ᩠ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨴᩪᩁᩮᩈᩩ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧ᪨ ᩋᨵᩥᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩪᨲᩥ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ᪨ ᩋᩁᨲᩦᨲᩥ ᩁᨲᩥᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ᪨ ᩋᩁᨲᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᩁᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨶᨽᩥᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᨽᩥᩁᨲᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᩋᨶᨽᩥᩁᨾᨱᩣᨲᩥ ᩋᨶᨽᩥᩁᨾᨱᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨲᩔᩥᨲᩣᨲᩥ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᩁᩥᨲᩔᨶᩣ᪨

᪘᪕᪗᪨ ᨲᨶ᩠ᨴᩦᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨲᨶ᩠ᨴᩦᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᩃᩈᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨶ᩠ᨴᩥᨿᨶᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨴᩥᨿᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨲᨶ᩠ᨴᩥᨾᨶᨠᨲᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨴᩥᨿᩣ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ᪨ ᩋᩃᩈᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩣᩃᩔᩴ᪨ ᩋᩣᩃᩔᩣᨿᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩃᩔᩣᨿᨶᩣ᪨ ᩋᩃᩔᩣᨿᩥᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩣᩃᩔᩣᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥᨸᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᩣᩃᩈᩥᨿᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨

᪘᪕᪘᪨ ᩅᩥᨩᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨩᨾ᩠ᨽᨶᩣᨲᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨶᩣ᪨ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨩᨾ᩠ᨽᨶᩣ ᩅᩥᨩᨾ᩠ᨽᨶᩣ᪨ ᩋᩣᨶᨾᨶᩣᨲᩥ ᨸᩩᩁᨲᩮᩣ ᨶᨾᨶᩣ᪨ ᩅᩥᨶᨾᨶᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᨶᨾᨶᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨶᨾᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨶᨾᨶᩣ᪨ ᨸᨱᨾᨶᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩥᨲᨸᩮᩈᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨴᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨩᩩᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᩏᩔᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨿᩔ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ

ឋបនា។ ព្យាធិយកន្តិ ឧប្បន្នព្យាធិតា។ ឋិតិ សន្តេហិបិ ឋានេហិ បធេហិ កិលេសវសេន កាយថទ្ធភាវេន កថិតំ។

ប៉៣៩។ ភត្តសម្មទនិទ្ទេសេ ភុត្តាវិស្សាតិ ភុត្តវតោ។ ភត្តមុច្ឆាតិ ភត្តគេលញ្ញំ; ពលវភត្តេន ហិ មុច្ឆាបត្តោ វិយ ហោតិ។ ភត្តកិលមថោតិ ភត្តេន កិលន្តភាវោ។ ភត្តបរិឡាហោតិ ភត្តទរថោ។ តស្មិំ ហិ សមយេ បរិឡាហុប្បត្តិយា ឧបហតិន្ទ្រិយោ ហោតិ, កាយោ ជីរតិ។ កាយទុដ្ឋុល្លន្តិ ភត្តំ និស្សាយ កាយស្ស អកម្មញ្ញតា។

ប៉៤០។ ចេតសោ លីនត្តនិទ្ទេសោ ហេដ្ឋា ធម្មសង្គហដ្ឋកថាយំ វុត្តនយេន។ ឋានេហិ បន សន្តេហិបិ បធេហិ កិលេសវសេន ចិត្តស្ស កិលាសភាវោ កថិតោតិ វេទិតព្វោ។

ប៉៤១។ កុហនានិទ្ទេសេ លាភសក្ការសិលោកសន្និស្សិតស្សាតិ លាភញ្ច សក្ការញ្ច កិត្តិសទ្ទញ្ច និស្សិតស្ស, បត្ថយន្តស្សាតិ អត្ថោ។ បាបិច្ឆស្សាតិ អសន្តគុណទីបនកាមស្ស។ ឥច្ឆាបកតស្សាតិ ឥច្ឆាយ អបកតស្ស, ឧបទ្ទុតស្សាតិ អត្ថោ។

ឥតោ បរំ យស្មា បច្ចយបដិសេវនសាមន្តជប្បនឥរិយាបថសន្និស្សិតវសេន មហានិទ្ទេសេ តិវិធំ កុហនវត្ថុ អាគតំ, តស្មា តិវិធម្បិ តំ ទស្សេតុំ បច្ចយបដិសេវនសង្ខាតេន វាតិ ឯវមាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ចីវរាទីហិ និមន្តិតស្ស តទត្ថិកស្សេវ សតោ បាបិច្ឆតំ និស្សាយ បដិក្ខិបនេន, តេ ច គហបតិកេ អត្តនិ សុប្បតិដ្ឋិតសទ្ធេ ញត្វា បុន តេសំ 'អហោ អយ្យោ អប្បិច្ឆោ, ន កិញ្ចិ បដិគ្គណ្ហិតុំ ឥច្ឆតិ, សុលទ្ធំ វត នោ អស្ស សចេ អប្បមត្តកម្បិ កិញ្ចិ បដិគ្គណ្ហេយ្យា'តិ នានាវិធេហិ ឧបាយេហិ បណីតានិ ចីវរាទីនិ ឧបនេន្តានំ តទនុគ្គហកាមតំយេវ អាវិកត្វា បដិគ្គហណេន ច តតោ បភុតិ អបិ សកដភារេហិ ឧបនាមនហេតុភូតំ វិម្ហាបនំ បច្ចយបដិសេវនសង្ខាតំ កុហនវត្ថូតិ វេទិតព្វំ។ វុត្តម្បិ ចេតំ មហានិទ្ទេសេ (មហានិ. ៨៧) –

“កតមំ បច្ចយបដិសេវនសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ? ឥធ គហបតិកា ភិក្ខុ និមន្តេន្តិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេហិ។ សោ បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ អត្ថិកោ ចីវរ ...បេ... បរិក្ខារានំ ភិយ្យោកម្យតំ ឧបាទាយ ចីវរំ បច្ចក្ខាតិ, បិណ្ឌបាតំ បច្ចក្ខាតិ, សេនាសនំ បច្ចក្ខាតិ, គិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បច្ចក្ខាតិ។ សោ ឯវមាហ – “កិំ សមណស្ស មហគ្ឃេន ចីវរេន? ឯតំ សារុប្បំ យំ សមណោ សុសានា វា សង្ការកូដា វា បាបណិកា វា នន្តកានិ ឧច្ចិនិត្វា សង្ឃាដិំ កត្វា ធារេយ្យ។ កិំ សមណស្ស មហគ្ឃេន បិណ្ឌបាតេន? ឯតំ សារុប្បំ យំ សមណោ ឧញ្ឆាចរិយាយ បិណ្ឌិយាលោបេន ជីវិកំ កប្បេយ្យ។ កិំ សមណស្ស មហគ្ឃេន សេនាសនេន? ឯតំ សារុប្បំ យំ សមណោ រុក្ខមូលិកោ វា អស្ស សោសានិកោ វា អព្ភោកាសិកោ វា។ កិំ សមណស្ស មហគ្ឃេន គិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេន? ឯតំ សារុប្បំ យំ សមណោ បូតិមុត្តេន វា ហរីតកីខណ្ឌេន វា ឱសធំ ករេយ្យា”តិ។ តទុបាទាយ លូខំ ចីវរំ ធារេតិ, លូខំ បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជតិ, លូខំ សេនាសនំ បដិសេវតិ, លូខំ គិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ បដិសេវតិ។ តមេនំ គហបតិកា ឯវំ ជានន្តិ – 'អយំ សមណោ អប្បិច្ឆោ សន្តុដ្ឋោ បវិវិត្តោ អសំសដ្ឋោ អារទ្ធវីរិយោ ធុតវាទោ'តិ ភិយ្យោ ភិយ្យោ និមន្តេន្តិ ចីវរ...បេ... បរិក្ខារេហិ។ សោ ឯវមាហ – 'តិណ្ណំ សម្មុខីភាវា សទ្ធោ កុលបុត្តោ ពហុំ បុញ្ញំ បសវតិ – សទ្ធាយ សម្មុខីភាវា សទ្ធោ កុលបុត្តោ ពហុំ បុញ្ញំ បសវតិ, ទេយ្យធម្មស្ស...បេ...

ទក្ខិណេយ្យានំ សម្មុខីភាវា សទ្ធោ កុលបុត្តោ ពហុំ បុញ្ញំ បសវតិ។ តុម្ហាកញ្ចេវាយំ សទ្ធា អត្ថិ, ទេយ្យធម្មោ ច សំវិជ្ជតិ, អហញ្ច បដិគ្គាហកោ។ សចាហំ ន បដិគ្គហេស្សាមិ, ឯវំ តុម្ហេ បុញ្ញេន បរិហីនា ភវិស្សថ; ន មយ្ហំ ឥមិនា អត្ថោ, អបិច តុម្ហាកំ ឯវ អនុកម្បាយ បដិគ្គណ្ហាមី’តិ។ តទុបាទាយ ពហុម្បិ ចីវរំ បដិគ្គណ្ហាតិ, ពហុម្បិ បិណ្ឌបាតំ...បេ... ភេសជ្ជបរិក្ខារំ បដិគ្គណ្ហាតិ។ យា ឯវរូបី ភាកុដិកា ភាកុដិយំ កុហនា កុហាយនា កុហិតត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ បច្ចយបដិសេវនសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ”តិ។

បាបិច្ឆស្សេវ បន សតោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាធិគមបរិទីបនវាចាយ តថា តថា វិម្ហាបនំ សាមន្តជប្បនសង្ខាតំ កុហនវត្ថូតិ វេទិតព្វំ។ យថាហ – “កតមំ សាមន្តជប្បនសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ? ឥធេកច្ចោ បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ សម្ភាវនាធិប្បាយោ ‘ឯវំ មំ ជនោ សម្ភាវេស្សតី’តិ អរិយធម្មសន្និស្សិតំ វាចំ ភាសតិ – ‘យោ ឯវរូបំ ចីវរំ ធារេតិ, សោ សមណោ មហេសក្ខោ’តិ ភណតិ; ‘យោ ឯវរូបំ បត្តំ, លោហថាលកំ, ធម្មករណំ, បរិស្សាវនំ, កុញ្ចិកំ, ឧបាហនំ, កាយពន្ធនំ, អាយោគំ ធារេតិ, សោ សមណោ មហេសក្ខោ’តិ ភណតិ; ‘យស្ស ឯវរូបោ ឧបជ្ឈាយោ, អាចរិយោ, សមានុបជ្ឈាយោ, សមានាចរិយកោ, មិត្តោ សន្ទិដ្ឋោ, សម្ភត្តោ, សហាយោ; យោ ឯវរូបេ វិហារេ វសតិ – អឌ្ឍយោគេ, បាសាទេ, ហម្មិយេ, គុហាយំ, លេណេ, កុដិយា, កូដាគារេ, អដ្ដេ, មាឡេ, ឧទោសិតេ, ឧទ្ទណ្ឌេ, ឧបដ្ឋានសាលាយំ, មណ្ឌបេ, រុក្ខមូលេ វសតិ, សោ សមណោ មហេសក្ខោ’តិ ភណតិ។

“អថ វា កោរជិកកោរជិកោ ភាកុដិកភាកុដិកោ កុហកកុហកោ លបកលបកោ មុខសម្ភាវិតោ ‘អយំ សមណោ ឥមាសំ ឯវរូបានំ សន្តានំ វិហារសមាបត្តីនំ លាភី’តិ តាទិសំ គម្ភីរំ គូឡ្ហំ និបុណំ បដិច្ឆន្នំ លោកុត្តរំ សុញ្ញតាបដិសំយុត្តំ កថំ កថេតិ។ យា ឯវរូបី ភាកុដិកា ភាកុដិយំ កុហនា កុហាយនា កុហិតត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ សាមន្តជប្បនសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ”តិ។

បាបិច្ឆស្សេវ បន សតោ សម្ភាវនាធិប្បាយកតេន ឥរិយាបថេន វិម្ហាបនំ ឥរិយាបថសន្និស្សិតំ កុហនវត្ថូតិ វេទិតព្វំ។ យថាហ – “កតមំ ឥរិយាបថសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ? ឥធេកច្ចោ បាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកតោ សម្ភាវនាធិប្បាយោ ‘ឯវំ មំ ជនោ សម្ភាវេស្សតី’តិ គមនំ សណ្ឋបេតិ, សយនំ សណ្ឋបេតិ, បណិធាយ គច្ឆតិ, បណិធាយ តិដ្ឋតិ, បណិធាយ និសីទតិ, បណិធាយ សេយ្យំ កប្បេតិ, សមាហិតោ វិយ គច្ឆតិ, សមាហិតោ វិយ តិដ្ឋតិ, និសីទតិ, សេយ្យំ កប្បេតិ, អាបាថកជ្ឈាយីវ ហោតិ។ យា ឯវរូបី ឥរិយាបថស្ស អាឋបនា ឋបនា សណ្ឋបនា ភាកុដិកា ភាកុដិយំ កុហនា កុហាយនា កុហិតត្តំ – ឥទំ វុច្ចតិ ឥរិយាបថសង្ខាតំ កុហនវត្ថុ”តិ។

តត្ថ បច្ចយបដិសេវនសង្ខាតេនាតិ បច្ចយបដិសេវនន្តិ ឯវំ សង្ខាតេន បច្ចយបដិសេវនេន។ សាមន្តជប្បិតេនាតិ សមីបភណិតេន។ ឥរិយាបថស្សាតិ ចតុរិយាបថស្ស។ អាឋបនាតិ អាទិឋបនា, អាទរេន វា ឋបនា។ ឋបនាតិ ឋបនាការោ។ សណ្ឋបនាតិ អភិសង្ខរណា, បាសាទិកភាវករណន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ភាកុដិកាតិ បធានបុរិមដ្ឋិតភាវទស្សនេន ភាកុដិករណំ, មុខសង្កោចោតិ វុត្តំ ហោតិ។ ភាកុដិករណំ សីលមស្សាតិ ភាកុដិកោ; ភាកុដិកស្ស ភាវោ ភាកុដិយំ។ កុហនាតិ វិម្ហាបនា, កុហស្ស អាយនា កុហាយនា។ កុហិតស្ស ភាវោ កុហិតត្តន្តិ។

៦៤៧។ លបនានិទ្ទេសេ អាលបនាតិ វិហារំ អាគតមនុស្សេ ទិស្វា កិមត្ថាយ ភោន្តោ អាគតា? កិំ ភិក្ខូ និមន្តេតុំ? យទិ ឯវំ គច្ឆថ; អហំ បច្ឆតោ ភិក្ខូ គហេត្វា អាគច្ឆាមី’តិ ឯវំ អាទិតោវ លបនា។ អថ វា អត្តានំ ឧបនេត្វា ‘អហំ តិស្សោ, មយិ រាជា បសន្នោ, មយិ អសុកោ ច អសុកោ ច រាជមហាមត្តោ បសន្នោ’តិ ឯវំ អត្តុបនាយិកា លបនា អាលបនា។ លបនាតិ បុដ្ឋស្ស សតោ វុត្តប្បការមេវ លបនំ។ សល្លបនាតិ គហបតិកានំ ឧក្កណ្ឋនេ ភីតស្ស ឱកាសំ ទត្វា សុដ្ឋុ លបនា។ ឧល្លបនាតិ ‘មហាកុដុម្ពិកោ, មហានាវិកោ, មហាទានបតី’តិ ឯវំ ឧទ្ធំ កត្វា លបនា។ សមុល្លបនាតិ សព្ពតោភាគេន ឧទ្ធំ កត្វា លបនា។ ឧន្នហនាតិ ‘ឧបាសកា, បុព្ពេ ឦទិសេ កាលេ ទានំ ទេថ; ឥទានិ កិំ ន ទេថា’តិ ឯវំ យាវ ‘ទស្សាម, ភន្តេ, ឱកាសំ ន លភាមា’តិអាទីនិ វទន្តិ តាវ ឧទ្ធំ នហនា, វេឋនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា ឧច្ឆុហត្ថំ ទិស្វា ‘កុតោ អាគតា, ឧបាសកា’តិ បុច្ឆតិ។ ‘ឧច្ឆុខេត្តតោ, ភន្តេ’តិ។ ‘កិំ តត្ថ ឧច្ឆុ មធុរ’ន្តិ? ‘ខាទិត្វា, ភន្តេ, ជានិតព្ព’ន្តិ។ ‘ន, ឧបាសក, ភិក្ខុស្ស ‘ឧច្ឆុំ ទេថា’តិ វត្តុំ វដ្ដតី’តិ យា ឯវរូបិ និព្ពេឋេន្តស្សាបិ វេឋនកថា, សា ឧន្នហនា។ សព្ពតោភាគេន បុនប្បុនំ ឧន្នហនា សមុន្នហនា។ ឧក្កាចនាតិ ‘ឯតំ កុលំ មំយេវ ជានាតិ, សចេ ឯត្ថ ទេយ្យធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ, មយ្ហមេវ ទេតី’តិ ឯវំ ឧក្ខិបិត្វា កាចនា ឧក្កាចនា; ឧទ្ទីបនាតិ វុត្តំ ហោតិ។

តេលកន្ទរិកវត្ថុ ចេត្ថ វត្តព្ពំ។ ទ្វេ កិរ ភិក្ខូ ឯកំ គាមំ បវិសិត្វា អាសនសាលាយ និសីទិត្វា ឯកំ កុមារិកំ ទិស្វា បក្កោសិំសុ។ តាយ អាគតាយ តត្រេកោ ឯកំ បុច្ឆិ – ‘អយំ, ភន្តេ, កស្ស កុមារិកា’តិ? ‘អម្ហាកំ ឧបដ្ឋាយិកាយ តេលកន្ទរិកាយ ធីតា, អាវុសោ។ ឥមិស្សា មាតា មយិ គេហំ គតេ សប្បិំ ទទមានា ឃដេនេវ ទេតិ, អយម្បិ មាតា វិយ ឃដេនេវ ទេតី’តិ ឧក្កាចេតិ។

សព្ពតោភាគេន បុនប្បុនំ ឧក្កាចនា សមុក្កាចនា។ អនុប្បិយភាណិតាតិ សច្ចានុរូបំ វា ធម្មានុរូបំ វា អនវលោកេត្វា បុនប្បុនំ បិយភណនមេវ។ ចាដុកម្យតាតិ នីចវុត្តិតា; អត្តានំ ហេដ្ឋតោ ឋបេត្វា វត្តនំ។ មុគ្គសូប្យតាតិ មុគ្គសូបសទិសតា។ យថា មុគ្គេសុ បច្ចមានេសុ កោចិទេវ ន បច្ចតិ, អវសេសា បច្ចន្តិ; ឯវំ យស្ស បុគ្គលស្ស វចនេ កិញ្ចិទេវ សច្ចំ ហោតិ, សេសំ អលិកំ – អយំ បុគ្គលោ មុគ្គសូប្យោតិ វុច្ចតិ។ តស្ស ភាវោ មុគ្គសូប្យតា។ បារិភដយតាតិ បារិភដយភាវោ។ យោ ហិ កុលទារកេ ធាតី វិយ អង្កេន វា ខន្ធេន វា បរិភដតិ, ធារេតីតិ អត្ថោ; តស្ស បរិភដស្ស កម្មំ បារិភដយំ; បារិភដយស្ស ភាវោ បារិភដយតាតិ។

៦៤៨។ នេមិត្តិកតានិទ្ទេសេ និមិត្តន្តិ យំកិញ្ចិ បរេសំ បច្ចយទានសំយោជនកំ កាយវចីកម្មំ។ និមិត្តកម្មន្តិ និមិត្តស្ស ករណកោសល្លំ។

តត្រិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ បិណ្ឌបាតិកោ ឧបដ្ឋាកកម្មារស្ស គេហទ្វារំ គន្ត្វា ‘កិំ ភន្តេ’តិ បុដ្ឋិតោ ចីវរន្តរេន ហត្ថំ នីហរិត្វា វាសិបហរណាការំ អកាសិ។ កម្មារោ ‘សល្លក្ខិតំ មេ, ភន្តេ’តិ វាសិំ កត្វា អទាសិ។ ឱភាសោតិ បច្ចយបដិសំយុត្តកថា។ ឱភាសកម្មន្តិ វច្ឆកបាលកេ ទិស្វា ‘កិំ ឥមេ វច្ឆា ខីរគោវច្ឆា, តក្កគោវច្ឆា’តិ បុច្ឆិត្វា ‘ខីរគោវច្ឆា, ភន្តេ’តិ វុត្តេ ‘ន ខីរគោវច្ឆា, យទិ ខីរគោវច្ឆា សិយុំ ភិក្ខូបិ ខីរំ លភេយ្យុ’ន្តិ ឯវមាទិនា នយេន តេសំ ទារកានំ មាតាបិតូនំ និវេទេត្វា ខីរទាបនាទិកំ ឱភាសករណំ។ សាមន្តជប្បាតិ សមីបំ កត្វា ជប្បនំ។

ឌាតកកាលាកចត្វ ចេត្វ កចេតព្ភ៉ា ឲរកោ កិរ ឌាតកកាលាកតេ្វទោ កុដ្ឋិត្យកាេយា ដ្ឋបដ្ឋាឃិកាឃ េពហំ បចិសិត្វា តិសិឌិ៍ សា អញាត្យកាយា 'តណ្ហុលិ តត្ថី'តិ កលត្ថិ តណ្ហុលេ អាហរិត្យកាយា ចិឃ បដិចិស្សកឈេរ៍ ពតា៉ កិក្លុ អនេត្តាកត្ថុំ បចិសិត្វា ឌូលៅកេត្តា កចាេដកោលោ ដ្ឋដ្ធិ, កាឌេត ក្យូឡអំ, បិដេក លៅលោយដ្ឋបាល់, ក្យុម្កំឃំ តណ្ហុលេ, ឈេដ ឈតំ ឌិស្វា តិក្លុយិត្វា តិសិឌិ៍ ឈរលិ 'តណ្ហុល់ តាលត្វ'ត្ថិ អាកតា៉ ចេឆទោ 'ដ្ឋបិសិកេ, អជ្ជ កិក្លា ត សយ្យជ្ជិស្សតី'តិ បដិកេច្ចច តិយិត្ថុំ អឌ្ឍសត្ថិ អាហ៉ 'កិ, កនេត្តា'តិ? 'កចាេដកោលោ តិក្លិត្តុំ ដ្ឋដ្ធិ ចិឃ សបុំ អឌ្ឍសំ; 'តំ បហរិស្សាយី'តិ ឌូលៅកេត្តា កាឌេត ឱបិតំ ក្យូឡអបិល្ហុំ ចិឃ បិសាលំ លេដ្ធុកេត; បហេដត សេប្យុត កតំ, បិដេក តិក្លិត្តលៅលោយដ្ឋបាលសតិសំ, ឞលំ; តស្ស តំ លេដ្ធុំ ឌំសិត្យកាយស្ស, ក្យុម្កឃា តណ្ហុលសតិសេ ឥនេត្តា; អឆស្ស ក្យបិតស្ស, ឈេដ បក្លិត្តឈតសតិសំ, យុលេតា តិក្លុយត្ថុំ ចិសយិស្សកំ ពេឆ្យអ'ត្ថិ៍ សា 'ត សក្កា យុល្ហកំ ចេឡ្វោត្យ'ត្ថិ ដ្ឋដ្ធិ ឥត្វា ឌូឥតំ បធិត្វា ឈតក្យូឡអយដ្ឋេហិ សង្ខិ អញាសិតិ៍ ឲចំ សយីបំ កត្វា ឌប្យតំ សាយត្តឌប្យាតិ ចេឌិតព្ភ៉ា បរិកឆាតិ ឃឆា តំ លុកតិ តឆា បរិចេត្តត្វា បរិចេត្តត្វា កឆតំ៉

ប័៩៣៉ តិប្យេសិកតាតិវណ្ណនេ អនេក្កាសតាតិ ឥសហិ អនេក្កាសចត្វហិ អនេក្កាសតា៉ ចម្ពុតាតិ បរិកចិត្វា កឆតំ៉ កទេហតាតិ 'អស្សេដ្ឋា អប្យសេត្តា'តិអាឌិតា តេឃត ចេាសាទោបតា ដ្ឋនេក្លុបតាតិ 'យា ឲតំ ឲត្វ កចេឆា'តិ ចាចាឃ ដ្ឋក្លិបតំ៉ សន្តាេតាកាេកត សចត្វកំ សេហត្យកំ កត្វា ដ្ឋនេក្លុបតា សយុនេក្លុបតា៉ អឆចា អនេឥត្តុំ 'អេហា ឌាតបតី'តិ ឲចំ ដ្ឋក្លិបតំ ដ្ឋនេក្លុបតា៉ 'យហាឌាតបតី'តិ ឲចំ សុដ្ធ ដ្ឋនេក្លុបតា សយុនេក្លុបតា៉ លិបតាតិ 'កិ ត្តយស្ស ឌីចិតំ ពិឌេកោឌិេតា'តិ ឲចំ ដ្ឋប្យល្ហតា៉ សក្លិបតាតិ 'កិ ត្តយំ អញាឃេកោតិ កលាឆ េឃា តិច្ចកាល់ សេត្តាសយ្បិ តត្ថីតិ ចឥតំ េឥតី'តិ ឲចំ សុដ្ធតរ៍ ដ្ឋប្យល្ហតា៉ បិបតាតិ អញាឃកត្តស្ស អចល្ហស្ស ចា បិបតំ៉ សន្តាេតាកាេកត បិបតា សយ្យាបតា៉ អចល្ហហារិកាតិ 'ឲចំ េយ អចល្ហកឃាបិ ឥស្សតី'តិ េពហេតា េពហំ, កាយេតា កាយំ, ឌតបេឥតា ឌតបឥំ អចល្ហហលំ៉ បរបិដ្ឋិយំសិកតាតិ បុរេតា យឆុរ៍ កលិត្វា បរឞូេល អចល្ហកាសិតា៉ ឲសា ហិ អកិយុលំ ឌូលៅកេតុំ អសនេក្កាត្តស្ស បរឞូលាតំ បិដ្ឋិយំសលាឥតំ ចិឃ េហាតិ៉ តស្វា បរបិដ្ឋិយំសិកតាតិ ទុត្តា៉ អឃំ ទុច្ចតិ តិប្យេសិកតាតិ អឃំ ឃស្វា េចញ្ញ្ចបសិកា ចិឃ អត្ថុដ្ឋា បរស្ស ក្យលំ តិប្យេសេតិ តិបុច្ឆតិ, ឃស្វា ចា កន្ធឌាតំ តិបិសិត្វា កន្ធយក្កតា ចិឃ បេក្យេលា តិបិសិត្វា ចិក្យុេណ្ហត្វា ឲសា លិកយក្កតា េហាតិ, តស្វា តិប្យេសិកតាតិ ទុច្ចតីតិ៉

ប័៩៣៉ លិេកត លិកំ តិឌិកិសតតាតិវណ្ណនេ តិឌិកិសតតាតិ យក្កតា៉ ត្តេតា លេឌត្តិ ត្តយយ្យាេពហា លេឌ្ធិ៍ អយុត្រាតិ អយុកយិគ្រកេហ៉ ឲដ្ឋីតិ ត្តច្ឆតា៉ កេចដ្ឋីតិ យក្កតា៉ បរិេឃដ្ឋីតិ បុតប្យុតំ យក្កតា៉ អាឌិេតា បដ្ឋាឃ លេឌ្ធិ លេឌ្ធិ កិក្លុ តក្រ តក្រ ក្យលឥាកោតំ ឥត្វា អនេត្ត លិរឃាក្យំ លកិត្វា កតកិក្លុចត្វ េចត្វ កចេតព្ភ៉ា ឲសតាតិអាឌីតិ ឲដ្ឋីតិអាឌីតំ េចចចតាតិ, តស្វា ឲដ្ឋីតិ ឲសតា, កេចដ្ឋីតិ កេចសតា, បរិេឃដ្ឋីតិ បរិេឃសតា៉ ត្តេច្ចចេយត្វ េឃាឌតា េចឌិតព្ភា៉

ប័៩៩៉ េសឃ្យាគតិវណ្ណនេ ឌាតិឃាតិ លត្តិឃកាចាឌិឌាតិសយ្យត្តិឃា៉ េកាេត្តតាតិ េកាតយេកាត្តាឌិតា ដ្ឋក្កដ្ឋ េកាេត្តត៉ េកាលបុត្តិេឃតាតិ យហាក្យលកាេចត៉ ចល្ហេបិក្លុទោតាឃាតិ ចល្ហសយ្យត្តសរិទោតាឃ៉ សរិេរក្យាេបិក្លុេត្តិ ទុច្ចតិ, តស្ស ចល្ហសយ្យត្តិឃា អកិទូបកាេចតាតិ អេត្វា៉ ឆេតតាតិអាឌីតិ ដ្ឋត្វាតត្វាេតច៉ យាតំ ឌេប្យតីតិ ឲេតាស្ស េឃត េកាតឆិ ចត្វតា 'េសេឃ្យាហយស្វិ'តិ យាតំ បចេត្តតិ កេទាតិ៉

ပ်၄လ៊ៃ ឯឌិឯយាតតិខ្ពេរ យាត៌ ឌេប្យតីតិ ៤េពឃុ េឃត េពតចិ ចត្តា 'ឯឌិេឯាហយស្ថិ'តិ យាត៌ បចេត្តតិ៍ អឃេយត្ត អត្តេពា ចិេឯេឯា៍ បិឡ្ឌល្លឃំ បត តាតាកេរលំ តត្តិ៍

ပ်၄ပ៉ៃ ហិតយាតតិខ្ពេរ ឌ្ឋយាត៌ ឌេប្យតីតិ េហ្គួយាត៌ បចេត្តតិ៍ ឌ្ឋយាេតាតិ លិយេកា េហ្គួយាេតា៍ ឌ្ឋយញ្ញាតា ឌ្ឋយញ្ញិតតត្តិ អាកាេរកាចតិខ្ពេឯា៍ ហិឡ្ឌអតាតិ ឌាតិអាឌីហិ អត្តខិក្ខុតា៍ ឌ្ឋហិឡ្ឌអតាតិ អតិេរកេពា ហិឡ្ឌអតា៍ ឌ្ឋហិឡ្ឌល្លតត្តិ តេឃ្សុច កាចតិខ្ពេឯា៍ អត្តញ្ញាតិ អត្តាត៌ ហិត៌ កត្វា ឌាតតា៍ អត្តាចញ្ញាតិ អត្តាត៌ អចឌាតតា៍ អត្តបរិកេចាតិ ឌាតិអាឌិឯយ្យត្តិតាយេយច ឌាពាតិ អត្តាត៌ បរិកចិត្វា យញ្ញាតា៍ ៤ចយិេយ តេឃា យាតា បុក្កលិ អតិឃ្សាឃ ឌាតិអាឌិចត្តុចេឯេតច កឌិតា៍ េពឃុ ៤េកេកា តិល្ហយិ េឯឃ្យឯឌិឯហិតាត៌ ក្តប្បឌ្ឋតិ៍ តត្ត 'េឯេឃ្យាហយស្ថិ'តិ យាេតា េឯឃ្យេឃ្សុច ឃាឆាចយាេតា, េឯឯាត៌ អឃាឆាចយាេតា៍ 'ឯឌិេឯាហយស្ថិ'តិ យាេតា ឯឌិឯេឃ្សុច ឃាឆាចយាេតា, េឯឯាត៌ អឃាឆាចយាេតា៍ 'ហិេតាហយស្ថិ'តិ យាេតា ហិតេឃ្សុច ឃាឆាចយាេតា, េឯឯាត៌ អឃាឆាចយាេតា៍

ပ်၄ဋ៍ តត្ត កតេយា េឯឃ្យឃ្ស េឯេឃ្យាហយស្ថិតិអាឌេយា បត តច យាតា បុក្កលិ តិឃ្សាឃ កឌិតា៍ េពឃុ តេឃា តេឃា ៤េកកឃ្ស ក្តប្បឌ្ឋត្តិ៍ តត្ត ឌតតីតិ ឌេបតិ៍ តំ តិឃ្សាឃាតិ តំ េឯឃ្យេពា ឌតត៌ តិឃ្សាឃ៍ ៤ត្ត បត េឯឃ្យឃ្ស េឯេឃ្យាហយស្ថិតិ យាេតា ទាឌ្ឋតេទ្វាច បត្តខិតាតទ្វា ក្តប្បឌ្ឋតិ៍ ទាឌា ហិ 'េរ្ពត ចា ឆេតត ចា ចាហេតហិ ចា េកា យឃា ឯឌិេឯា អត្តិ'តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍ បត្តខិេពាបិ 'ឃិលឆុតក្កាឌីហិ េកា យឃា ឯឌិេឯា អត្តិ'តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍

ပ်လိ០៍ េឯឃ្យឃ្ស ឯឌិេឯាហយស្ថិតិ យាេតាបិ ៤េពឯំេឃច ក្តប្បឌ្ឋតិ៍ ទាឌា ហិ 'េរ្ពត ចា ឆេតត ចា ចាហេតហិ ចា អញ្ញាទាឌ្ឋហិ ឯឌ្ឋិ យឃ្យាតិ តាតាកេរលំ'ត្តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍ បត្តខិេពាបិ 'ឃិលឆុតក្កាឌីហិ អេញ្ញត កិក្ខុតា ឯឌ្ឋិ យឃ្យាតិ តាតាកេរលំ'ត្តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍

ပ်လိ១៍ េឯឃ្យឃ្ស ហិេតាហយស្ថិតិ យាេតាបិ ៤េពឯំេឃច ក្តប្បឌ្ឋតិ៍ ឃឃ្ស ហិ េរញ្ញា េរ្ពួ ចា ឆត៌ ចា ចាហតាតិ ចា ឯយត្តាតិ ត េហាត្តិ, េឯា 'យឃ្យាទាឌាតិ េចាហាេរឃុលយត្តេយច; កិ ទាឌា តាយ អហ'ត្តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍ បត្តខិេពាបិ 'អប្បលិកឯក្កាេទា អហំ៍ ឆយុកឌិេកា ឌាហុឃ្សុេពា យហាេឆេទាតិ កឆាយត្តេយច៍ កិ ឆយុកឌិេកា តាយាហំ, កិ ឌាហុឃ្សុេពា តាយាហំ, កិ យហាេឆេទា តាយាហំ ឃឃ្ស េយ លិកឯក្កាេទា តត្តិ'តិ ៤តំ យាត៌ កេទាតិ៍

ပ်လိ២៍ ឯឌិឯឃ្ស េឯេឃ្យាហយស្ថិតិ យាតាឌេយា អយេទ្ធាឌីត៌ ក្តប្បឌ្ឋត្តិ៍ អយេទ្ធា ហិ េរ្ពួេឃា ចា 'េកាកឃាតចាហតាឌីហិ េកា យឃា ឯឌិេឯា អេញ្ញា ទាឌបុរិេឯា អត្តិ'តិ ចា 'យឃ្យាអេញ្ញាហិ ឯឌ្ឋិ កិ តាតាកេរលំ'ត្តិ ចា 'អយេទ្ធាតិ តាយយត្តេយច យឃ្យា ឃាឯឆ្នាឌតយត្តយិ េយ តត្តិ៍ កិ អយេទ្ធា តាយាហ'ត្តិ ៤េព យាេត កេទាតិ៍

៥៤៧។ ហីនស្ស សេយ្យោហមស្មីតិ មានាទយោ ទាសាទីនំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ទាសា ហិ 'មាតិតោ វា បិតិតោ វា កោ មយា សទិសោ អញ្ញោ ទាសោ នាម អត្ថិ' អញ្ញេ ជីវិតុំ អសក្កោន្តា កុច្ឆិហេតុ ទាសា នាម ជាតា។ អហំ បន បវេណិអាគតត្តា សេយ្យោ'តិ វា 'បវេណិអាគតភាវេន ឧភតោសុទ្ធិកទាសត្តេន អមុកទាសេន នាម សទ្ធិំ កិំ មយ្ហំ នានាករណ'ន្តិ វា 'កុច្ឆិវសេនាហំ ទាសព្យំ ឧបគតោ។ មាតាបិតុកោដិយា បន មេ ទាសដ្ឋានំ នត្ថិ។ កិំ ទាសោ នាម អហ'ន្តិ វា ឯតេ មានេ ករោតិ។ យថា ច ទាសា ឯវំ បុក្កុសចណ្ឌាលាទយោបិ ឯតេ មានេ ករោន្តិយេវ។

ឯត្ថ ច 'សេយ្យស្ស សេយ្យោហមស្មី'តិ ឧប្បន្នមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ តថា 'សទិសស្ស សទិសោហមស្មី'តិ 'ហីនស្ស ហីនោហមស្មី'តិ ឧប្បន្នមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ តត្ថ យាថាវមានា អរហត្តមគ្គវជ្ឈា, អយាថាវមានា សោតាបត្តិមគ្គវជ្ឈា។

៥៤៨។ ឯវំ សវត្ថុកេ មានេ កថេត្វា ឥទានិ អវត្ថុកំ និព្ពត្តិតមានមេវ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមោ មានោតិអាទិ វុត្តំ។

៥៤៩។ អតិមាននិទ្ទេសេ សេយ្យាទិវសេន បុគ្គលំ អនាមសិត្វា ជាតិអាទីនំ វត្ថុវសេន និទ្ទិដ្ឋោ។ តត្ថ អតិមញ្ញតីតិ 'ជាតិអាទីហិ មយា សទិសោ នត្ថី'តិ អតិក្កមិត្វា មញ្ញតិ។

៥៥០។ មានាតិមាននិទ្ទេសេ យោ ឯវរូបោតិ យោ ឯសោ 'អយំ បុព្ពេ មយា សទិសោ, ឥទានិ អហំ សេដ្ឋោ, អហំ ហីនតរោ'តិ ឧប្បន្នោ មានោ។ អយំ ភារាតិភារោ វិយ បុរិមំ សទិសមានំ ឧបាទាយ មានាតិមានោតិ ទស្សេតុំ ឯវមាហ។

៥៥១។ ឱមាននិទ្ទេសោ ហីនមាននិទ្ទេសសទិសោយេវ។ វេនេយ្យវសេន បន សោ 'ហីនោហមស្មី'តិ មានោ នាម វុត្តោ – អយំ ឱមានោ នាម។ អបិច 'ត្វំ ជាតិយា, កាកជាតិ វិយ តេ ជាតិ; ត្វំ គោត្តេន, ចណ្ឌាលគោត្តំ វិយ តេ គោត្តំ; តុយ្ហំ សរោ អត្ថិ, កាកស្សរោ វិយ តេ សរោ'តិ ឯវំ អត្តានំ ហេដ្ឋា កត្វា បវត្តនវសេន អយំ ឱមានោតិ វេទិតព្ពោ។

៥៥២។ អធិមាននិទ្ទេសេ អប្បត្តេ បត្តសញ្ញិតាតិ ចត្តារិ សច្ចានិ អប្បត្វា បត្តសញ្ញិតាយ។ អកតេតិ ចតូហិ មគ្គេហិ កត្តព្ពកិច្ចេ អកតេយេវ។ អនធិគតេតិ ចតុសច្ចធម្មេ អនធិគតេ។ អសច្ឆិកតេតិ អរហត្តេន អបច្ចក្ខកតេ។ អយំ វុច្ចតិ អធិមានោតិ អយំ អធិគតមានោ នាម វុច្ចតិ។

អយំ បន កស្ស ឧប្បជ្ជតិ, កស្ស នុប្បជ្ជតីតិ? អរិយសាវកស្ស តាវ នុប្បជ្ជតិ។ សោ ហិ មគ្គផលនិព្ពានបហីនកិលេសាវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណេន សញ្ជាតសោមនស្សោ អរិយគុណបដិវេធេ និក្កង្ខោ។ តស្មា សោតាបន្នាទីនំ 'អហំ សកទាគាមី'តិអាទិវសេន មានោ នុប្បជ្ជតិ; ទុស្សីលស្សាបិ នុប្បជ្ជតិ; សោ ហិ អរិយគុណាធិគមេ និរាសោវ។ សីលវតោបិ

បរិច្ចត្តកម្មដ្ឋានស្ស និទ្ទារាមតានុយុត្តស្ស នុប្បជ្ជតិ។

បរិសុទ្ធសីលស្ស បន កម្មដ្ឋានេ អប្បមត្តស្ស នាមរូបំ វវត្ថបេត្វា បច្ចយបរិគ្គហេន វិតិណ្ណកង្ខស្ស តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សង្ខារេ សម្មសន្តស្ស អារទ្ធវិបស្សកស្ស ឧប្បជ្ជតិ; ឧប្បន្នេ ច សុទ្ធសមថលាភី វា សុទ្ធវិបស្សនាលាភី វា អន្តរា ឋបេតិ។ សោ ហិ ទសបិ វីសម្បិ តិំសម្បិ វស្សានិ កិលេសសមុទាចារំ អបស្សន្តោ 'អហំ សោតាបន្នោ'តិ វា 'សកទាគាមី'តិ វា 'អនាគាមី'តិ វា មញ្ញតិ។ សមថវិបស្សនាលាភី បន អរហត្តេយេវ ឋបេតិ។ តស្ស ហិ សមាធិពលេន កិលេសា វិក្ខម្ភិតា, វិបស្សនាពលេន សង្ខារា សុបរិគ្គហិតា។ តស្មា សដ្ឋិម្បិ វស្សានិ អសីតិម្បិ វស្សានិ វស្សសតម្បិ កិលេសា ន សមុទាចរន្តិ; ខីណាសវស្សេវ ចិត្តចារោ ហោតិ។ សោ ឯវំ ទីឃរត្តំ កិលេសសមុទាចារំ អបស្សន្តោ អន្តរា អដ្ឋត្វាវ 'អរហា អហ'ន្តិ មញ្ញតិ, ឧច្ចវាលិកវាសី មហានាគត្ថេរោ វិយ, ហង្កនកវាសី មហាទត្តត្ថេរោ វិយ, ចិត្តលបព្ពតេ និង្កបោរិណ្ណបធានឃរវាសី ចូឡសុមនត្ថេរោ វិយ ច។

តត្រិទំ ឯកវត្ថុបរិទីបនំ – តលង្គរវាសី ធម្មទិន្នត្ថេរោ កិរ នាម ឯកោ បភិន្នបដិសម្ភិទោ មហាខីណាសវោ មហតោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឱវាទទាយកោ អហោសិ។ សោ ឯកទិវសំ អត្តនោ ទិវាដ្ឋានេ និសីទិត្វា 'កិន្នុ ខោ អម្ហាកំ អាចរិយស្ស ឧច្ចវាលិកវាសីមហានាគត្ថេរស្ស សមណកិច្ចំ មត្ថកំ បត្តំ, នោ'តិ អាវជ្ជេន្តោ បុថុជ្ជនភាវមេវស្ស ទិស្វា 'មយិ អគច្ឆន្តេ បុថុជ្ជនកាលកិរិយមេវ ករិស្សតី'តិ ច ញត្វា ឥទ្ធិយា វេហាសំ ឧប្បតិត្វា ទិវាដ្ឋានេ និសិន្នស្ស ថេរស្ស សមីបេ ឱរោហិត្វា វន្ទិត្វា វត្តំ ទស្សេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ 'កិំ, អាវុសោ ធម្មទិន្ន, អកាលេ អាគតោសី'តិ ច វុត្តេ 'បញ្ហំ, ភន្តេ, បុច្ឆិតុំ អាគតោម្ហី'តិ អាហ។

តតោ 'បុច្ឆាវុសោ, ជានមានា កថយិស្សាមា'តិ វុត្តេ បញ្ហសហស្សំ បុច្ឆិ។ ថេរោ បុច្ឆិតបុច្ឆិតំ បញ្ហំ អសជ្ជមានោវ កថេសិ។ តតោ 'អតិតិក្ខំ វោ, ភន្តេ, ញាណំ, កទា តុម្ហេហិ អយំ ធម្មោ អធិគតោ'តិ វុត្តេ 'ឥតោ សដ្ឋិវស្សកាលេ, អាវុសោ'តិ អាហ។ 'សមាធិម្បិ, ភន្តេ, វឡញ្ជេថា'តិ? 'ន ឥទំ, អាវុសោ, ភារិយ'ន្តិ។ 'តេន ហិ, ភន្តេ, ឯកំ ហត្ថិំ មាបេថា'តិ។ ថេរោ សព្ពសេតំ ហត្ថិំ មាបេសិ។ 'ឥទានិ, ភន្តេ, យថា អយំ ហត្ថី អញ្ចិតកណ្ណោ បសារិតនង្គុដ្ឋោ សោណ្ឌំ មុខេ បក្ខិបិត្វា ភេរវំ កោញ្ចនាទំ ករោន្តោ តុម្ហាកំ អភិមុខោ អាគច្ឆតិ តថា នំ ករោថា'តិ។ ថេរោ តថា កត្វា វេគេន អាគច្ឆតោ ហត្ថិស្ស ភេរវំ អាការំ ទិស្វា ឧដ្ឋាយ បលាយិតុំ អារទ្ធោ។ តមេនំ ខីណាសវត្ថេរោ ហត្ថំ បសារេត្វា ចីវរកណ្ណេ គហេត្វា 'ភន្តេ, ខីណាសវស្ស សារជ្ជំ នាម ហោតី'តិ អាហ។ សោ តម្ហិ កាលេ អត្តនោ បុថុជ្ជនភាវំ ញត្វា 'អវស្សយោ មេ, អាវុសោ ធម្មទិន្ន, ហោហី'តិ វត្វា បាទមូលេ ឧក្កុដិកំ និសីទិ។ 'ភន្តេ, តុម្ហាកំ អវស្សយោ ភវិស្សាមិច្ចេវាហំ អាគតោ, មា ចិន្តយិត្ថា'តិ កម្មដ្ឋានំ កថេសិ។ ថេរោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា ចង្កមំ អារុយ្ហ តតិយេ បទវារេ អគ្គផលំ អរហត្តំ បាបុណិ។ ថេរោ កិរ ទោសចរិតោ អហោសិ។

៦៦៧។ អស្មិមាននិទ្ទេសេ រូបំ អស្មីតិ មានោតិ 'អហំ រូប'ន្តិ ឧប្បន្នមានោ។ ឆន្ទោតិ មានំ អនុគតច្ឆន្ទោ។ តថា អនុសយោ។ វេទនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

៥៥៣. មិច្ឆាយាគតិតេន បាបកេន វា កម្មាយតនេនាតិ អាទីសុ បាបកំ កម្មាយតនំ នាម កោដ្ឋបុដ្ឋាតតេសាភាទិកំ កម្មំ. បាបកំ
សិប្បាយតនំ នាម យន្តជាលវិប្បាតកុមិនករណេសុ ចេវ បាសឱឌ្ឌនសូលារោបនាទីសុ ច ឆេកតា. បាបកំ វិជ្ជាដ្ឋានំ នាម យា កាចិ
បរូបឃាតវិជ្ជា. បាបកំ សុតំ នាម ភារតយុទ្ធសីតាហរណាទិបដិសំយុត្តំ. បាបកំ បដិភានំ នាម ទុព្ភាសិតយុត្តំ
កព្យនាដកវិលប្បនាទិបដិភានំ. បាបកំ សីលំ នាម អជសីលំ គោសីលំ. វតម្បិ អជវតគោវតមេវ. បាបិកា ទិដ្ឋិ បន ទ្វាសដ្ឋិយា
ទិដ្ឋិគតេសុ យា កាចិ ទិដ្ឋិ.

៥៥៤. ញាតិវិតក្កាទីសុ 'អម្ហាកំ ញាតយោ សុខជីវិនោ សម្បត្តិយុត្តា'តិ ឯវំ បញ្ចកាមគុណសន្និស្សិតេន គេហសិតបេមេន ញាតកេ
អារព្ភ ឧប្បន្នវិតក្កោ ញាតិវិតក្កោ នាម. 'ខយំ គតា វយំ គតា សទ្ធា បសន្នា'តិ ឯវំ បវត្តោ បន ញាតិវិតក្កោ នាម ន ហោតិ.

៥៥៦. 'អម្ហាកំ ជនបទោ សុភិក្ខោ សម្បន្នសស្សោ'តិ តុដ្ឋមានស្ស គេហសិតបេមវសេន ឧប្បន្នវិតក្កោ ជនបទវិតក្កោ នាម. 'អម្ហាកំ
ជនបទេ មនុស្សា សទ្ធា បសន្នា ខយំ គតា វយំ គតា'តិ ឯវំ បវត្តោ បន ជនបទវិតក្កោ នាម ន ហោតិ.

៥៥៧. អមរត្ថាយ វិតក្កោ, អមរោ វា វិតក្កោតិ អមរវិតក្កោ. តត្ថ 'ឧក្កុដិកប្បធានាទីហិ ទុក្ខេ និជ្ជិណ្ណេ សម្បរាយេ អត្តា សុខី ហោតិ
អមរោ'តិ ទុក្ករការិកំ ករោន្តស្ស តាយ ទុក្ករការិកាយ បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ អមរត្ថាយ វិតក្កោ នាម. ទិដ្ឋិគតិកោ បន 'សស្សតំ
វទេសី'តិអាទីនិ បុដ្ឋោ 'ឯវន្តិបិ មេ នោ, តថាតិបិ មេ នោ' អញ្ញថាតិបិ មេ នោ, នោតិបិ មេ នោ, នោ នោតិបិ មេ នោ'តិ (ទី. និ.
១.៦១) វិក្ខេបំ អាបជ្ជតិ, តស្ស សោ ទិដ្ឋិគតបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ. យថា អមរោ នាម មច្ឆោ ឧទកេ គហេត្វា មារេតុំ ន សក្កា,
ឥតោ ចិតោ ច ធាវតិ, គាហំ ន គច្ឆតិ; ឯវមេវ ឯកស្មិំ បក្ខេ អសណ្ឋហនតោ ន មរតីតិ អមរោ នាម ហោតិ. តំ ទុវិធម្បិ ឯកតោ
កត្វា អយំ វុច្ចតិ អមរវិតក្កោតិ វុត្តំ.

៥៥៥. បរានុទ្ទយតាបដិសំយុត្តោតិ អនុទ្ទយតាបតិរូបកេន គេហសិតបេមេន បដិសំយុត្តោ. សហនន្ទីតិអាទីសុ ឧបដ្ឋាកេសុ នន្ទន្តេសុ
សោចន្តេសុ ច តេហិ សទ្ធិំ ទិគុណំ នន្ទតិ, ទិគុណំ សោចតិ; តេសុ សុខិតេសុ ទិគុណំ សុខិតោ ហោតិ, ទុក្ខិតេសុ ទិគុណំ ទុក្ខិតោ ហោតិ.
ឧប្បន្នេសុ កិច្ចករណីយេសូតិ តេសុ មហន្តេសុ វា ខុទ្ទកេសុ វា កម្មេសុ ឧប្បន្នេសុ. អត្តនា វា យោគំ អាបជ្ជតីតិ តានិ តានិ កិច្ចានិ
សាធេន្តោ បញ្ញត្តិំ វីតិក្កមតិ, សល្លេខំ កោបេតិ. យោ តត្ថាតិ យោ តស្មិំ សំសដ្ឋវិហារេ, តស្មិំ វា យោគាបជ្ជនេ គេហសិតោ វិតក្កោ
– អយំ បរានុទ្ទយតាបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ.

៥៥៨. លាភសក្ការសិលោកបដិសំយុត្តោតិ ចីវរាទិលាភេន ចេវ សក្ការេន ច កិត្តិសទ្ទេន ច សទ្ធិំ អារម្មណករណវសេន បដិសំយុត្តោ.

៥៨០. អនវញ្ញត្តិបដិសំយុត្តោតិ 'អហោ វត មំ បរេ ន អវជានេយ្យុំ, ន បោថេត្វា វិហេឋេត្វា កថេយ្យុ'ន្តិ ឯវំ
អនវញ្ញាតភាវបត្ថនាយ សទ្ធិំ ឧប្បជ្ជនកវិតក្កោ. យោ តត្ថ គេហសិតោតិ យោ តស្មិំ 'មា មំ បរេ អវជានិំសូ'តិ ឧប្បន្នេ ចិត្តេ

បញ្ញាកាយគុណសង្ខាតគេហនិស្សិតោ ហុត្វា ឧប្បន្នចិតក្កោ។ សេសំ សព្ពត្ថ បាកដមេវាតិ។

ឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា។

(២) ទុកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៦៥១។ ទុកេសុ កោធនិទ្ទេសាទយោ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពា។ ហេដ្ឋា អនាគតេសុ បន ឧបនាហនិទ្ទេសាទីសុ បុព្ពកាលំ កោធំ ឧបនយ្ហតីតិ អបរកាលកោធោ ឧបនាហោ នាម។ ឧបនយ្ហនាការោ ឧបនយ្ហនា។ ឧបនយ្ហិតស្ស ភាវោ ឧបនយ្ហិតត្តំ។ អដ្ឋបនាតិ បឋមុប្បន្នស្ស អនន្តរដ្ឋបនា មរិយាទដ្ឋបនា វា។ ឋបនាតិ បកតិឋបនា។ សណ្ឋបនាតិ សព្ពតោភាគេន បុនប្បុនំ អាឃាតដ្ឋបនា។ អនុសំសន្ទនាតិ បឋមុប្បន្នេន កោធេន សទ្ធិំ អន្តរំ អទស្សេត្វា ឯកីភាវករណា។ អនុប្បពន្ធនាតិ បុរិមេន សទ្ធិំ បច្ឆិមស្ស ឃដនា។ ទឡ្ហីកម្មន្តិ ថិរករណំ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ ឧបនន្ធនលក្ខណោ វេរំ អប្បដិនិស្សជ្ជនរសោ ឧបនាហោតិ វុច្ចតិ; យេន សមន្នាគតោ បុគ្គលោ វេរំ និស្សជ្ជិតុំ ន សក្កោតិ; 'ឯវំ នាម មំ ឯស វត្តុំ អនុច្ឆវិកោ'តិ អបរាបរំ អនុពន្ធតិ; អាទិត្តបូតិអលាតំ វិយ ជលតេវ ; ធោវិយមានំ អច្ឆចម្មំ វិយ, វសាតេលមក្ខិតបិលោតិកា វិយ ច ន បរិសុជ្ឈតិ។

៦៥២។ មក្ខនភាវវសេន មក្ខោ; បរគុណមក្ខនាយ បវត្តេន្តោបិ អត្តនោ ការណំ, គូថបហរណកំ គូថោ វិយ, បឋមតរំ មក្ខេតីតិ អត្ថោ។ តតោ បរា ទ្វេ អាការភាវនិទ្ទេសា។ និដ្ឋុរភាវោ និដ្ឋុរិយំ; 'តំ និស្សាយ ឯត្តកម្បិ នត្ថី'តិ ខេឡបាតនន្តិ អត្ថោ។ និដ្ឋុរិយកម្មំ។ គហដ្ឋោ វា ហិ គហដ្ឋំ, ភិក្ខុ វា ភិក្ខុំ និស្សាយ វសន្តោ អប្បមត្តកេនេវ កុជ្ឈិត្វា 'តំ និស្សាយ ឯត្តកម្បិ នត្ថី'តិ ខេឡំ បិតេត្វា បាទេន មទ្ទន្តោ វិយ និដ្ឋុរិយំ នាម ករោតិ។ តស្ស តំ កម្មំ និដ្ឋុរិយកម្មន្តិ វុច្ចតិ។ លក្ខណាទីនិ បនស្ស បរគុណមក្ខនលក្ខណោ មក្ខោ, តេសំ វិនាសនរសោ, បរេន សុកតានំ កិរិយានំ អវច្ឆាទនបច្ចុបដ្ឋានោ។

បឡាសតីតិ បឡាសោ; បរស្ស គុណេ ឌស្សេត្វា អត្តនោ គុណេហិ សមំ ករោតីតិ អត្ថោ។ បឡាសស្ស អាយនា បឡាសាយនា។ បឡាសោ ច សោ អត្តនោ ជយាហរណតោ អាហារោ ចាតិ បឡាសាហារោ។ វិវាទដ្ឋានន្តិ វិវាទការណំ។ យុគគ្គាហោតិ សមធុរគ្គហណំ។ អប្បដិនិស្សគ្គោតិ អត្តនា គហិតស្ស អប្បដិនិស្សជ្ជនំ។ លក្ខណាទីនិ បនស្ស យុគគ្គាហលក្ខណោ បឡាសោ, បរគុណេហិ អត្តនោ គុណានំ សមករណរសោ, បរេសំ គុណប្បមាណេន ឧបដ្ឋានបច្ចុបដ្ឋានោ។ បឡាសី ហិ បុគ្គលោ ទុតិយស្ស ធុរំ ន ទេតិ, សមំ បសារេត្វា តិដ្ឋតិ, សាកច្ឆមណ្ឌលេ អញ្ញេន ភិក្ខុនា ពហូសុ សុត្តេសុ ច ការណេសុ ច អាហដេសុបិ 'តវ ច មម ច វាទេ កិំ នាម នានាករណំ? ននុ មជ្ឈេ ភិន្នសុវណ្ណំ វិយ ឯកសទិសមេវ អម្ហាកំ វចន'ន្តិ វទតិ។ ឥស្សាមច្ឆរិយនិទ្ទេសា វុត្តត្ថា ឯវ។

៦៥៣។ មាយានិទ្ទេសេ វាចំ ភាសតីតិ ជានំយេវ 'បណ្ណត្តិំ វីតិក្កមន្តា កិំ ភារិយំ ករោន្តិ, អម្ហាកំ បន វីតិក្កមដ្ឋានំ នាម នត្ថី'តិ ឧបសន្តោ វិយ ភាសតិ។ កាយេន បរក្កមតីតិ 'មយា កតំ ឥទំ បាបកម្មំ មា កោចិ ជានិំសូ'តិ កាយេន វត្តំ ករោតិ។ វិជ្ជមានទោសបដិច្ឆាទនតោ

ចក្ខុមោហនមាយា វិយាតិ មាយា។ មាយាវិនោ ភាវោ មាយាវិតា។ កត្វា បាបំ បុន បដិច្ឆាទនតោ អតិច្ច អាសរន្តិ ឯតាយ សត្តាតិ អច្ចាសរា។ កាយវាចាកិរិយាហិ អញ្ញថា ទស្សនតោ វញ្ចេតីតិ វញ្ចនា។ ឯតាយ សត្តា និករោន្តីតិ និកតិ; មិច្ឆាករោន្តីតិ អត្ថោ។ 'នាហំ ឯវំ ករោមី'តិ បាបានំ វិក្ខិបនតោ វិកិរណា។ 'នាហំ ឯវំ ករោមី'តិ បរិវជ្ជនតោ បរិហរណា។ កាយាទីហិ សំវរណតោ គូហនា។ សព្វតោភាគេន គូហនា បរិគូហនា។ តិណបណ្ណេហិ វិយ គូថំ កាយវចីកម្មេហិ បាបំ ឆាទេតីតិ ឆាទនា។ សព្វតោភាគេន ឆាទនា បដិច្ឆាទនា។ ន ឧត្តានំ កត្វា ទស្សេតីតិ អនុត្តានីកម្មំ។ ន បាកដំ កត្វា ទស្សេតីតិ អនាវិកម្មំ។ សុដ្ឋុ ឆាទនា វោច្ឆាទនា។ កតបដិច្ឆាទនវសេន បុនបិ បាបស្ស ករណតោ បាបកិរិយា។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ កតបដិច្ឆាទនលក្ខណា មាយា នាម វុច្ចតិ; យាយ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ ភស្មាបដិច្ឆន្នោ វិយ អង្គារោ, ឧទកបដិច្ឆន្នោ វិយ ខាណុ, បិលោតិកាបលិវេឋិតំ វិយ ច សត្ថំ ហោតិ។

សាឋេយ្យនិទ្ទេសេ សឋោតិ អសន្តគុណបរិទីបនតោ ន សម្មា ភាសិតា។ សព្វតោភាគេន សឋោ បរិសឋោ។ យំ តត្ថាតិ យំ តស្មឹ បុគ្គលេ។ សឋន្តិ អសន្តគុណទីបនំ កេរាដិយំ។ សឋតាតិ សឋាការោ។ កក្ករតាតិ បទុមនាលិស្ស វិយ អបរាមសនក្ខមោ ខរផរុសការោ។ កក្ករិយន្តិបិ តស្សេវ វេវចនំ។ បរិក្ខត្តតា បារិក្ខត្តិយន្តិ បទទ្វយេន និខណិត្វា ឋបិតំ វិយ ទឡ្ហកេរាដិយំ វុត្តំ។ ឥទំ វុច្ចតីតិ ឥទំ អត្តនោ អវិជ្ជមានគុណប្បកាសនលក្ខណំ សាឋេយ្យំ នាម វុច្ចតិ; យេន សមន្នាគតស្ស បុគ្គលស្ស កុច្ឆឹ វា បិដ្ឋឹ វា ជានិតុំ ន សក្កា។

វាមេន សូករោ ហោតិ, ទក្ខិណេន អជាមិគោ;

សរេន នេលកោ ហោតិ, វិសាណេន ជរគ្គវោតិ។

ឯវំ វុត្តយក្ខសូករសទិសោ ហោតិ។ អវិជ្ជាទិនិទ្ទេសា វុត្តត្ថា ឯវ។

៨០៣. អនជ្ជវនិទ្ទេសេ អនជ្ជវោតិ អនុជុតាការោ។ អនជ្ជវភាវោ អនជ្ជវតា។ ជិម្ហតាតិ ចន្ទវង្កតា។ វង្កតាតិ គោមុត្តវង្កតា។ កុដិលតាតិ នង្គលកោដិវង្កតា។ សព្វេហិបិ ឥមេហិ បទេហិ កាយវចីចិត្តវង្កតាវ កថិតា។

អមទ្ទវនិទ្ទេសេ ន មុទុភាវោ អមុទុតា។ អមទ្ទវាការោ អមទ្ទវតា។ កក្ខឡភាវោ កក្ខឡិយំ។ មទ្ទវករស្ស សិនេហស្ស អភាវតោ ផរុសភាវោ ផារុសិយំ។ អនីចវុត្តិតាយ ឧជុកមេវ ឋិតចិត្តភាវោ ឧជុចិត្តតា។ បុន អមុទុតាគហណំ តស្សា វិសេសនត្ថំ 'អមុទុតាសង្ខាតា ឧជុចិត្តតា, ន អជ្ជវសង្ខាតា ឧជុចិត្តតា'តិ។

៨០៤. អក្ខន្តិនិទ្ទេសាទយោ ខន្តិនិទ្ទេសាទិបដិបក្ខតោ វេទិតព្វា។

៨០៥. សំយោជននិទ្ទេសេ អជ្ឈត្តន្តិ កាមភវោ។ ពហិទ្ធាតិ រូបារូបភវោ។ កិញ្ចាបិ ហិ សត្តា កាមភវេ អប្បំ កាលំ វសន្តិ កប្បស្ស

ចត្យុត្ថេយច កោដ្ឋានំ, ធ្លតទេស្ស តឹស្ស កោដ្ឋានេសស្ស កាយកខេចា ស្សុខ្ញោ ហោតិ ត្យេឆ្លា, ទ្វបិទ្វបកខេច ធាហ្ំ កាល៑ ចសត្តិ, តឆាបិ គេសំ យស្ថា កាយកខេច ទ្យតិបជិសត្តិឌេយា ធាហ្យកា ហោត្តិ, អបា្យ ទ្វបិទ្វបកខេចស្ស, យត្ថ ច ទ្យតិបជិសត្តិឌេយា ធាហ្យកា តត្ថ អាលេយាបិ បត្ថតាបិ អគិលិនេយាបិ ធាហ្យ ហោតិ, យត្ថ អបា្យ តត្ថ អបេ្យា, តស្ថា កាយកខេចា អដ្ឋញ្ញ្យ តាយ ឌាតោ, ទ្វបិទ្វបកចា ធាហិដ្ឋា តាយ៓ ធ្លតិ អដ្ឋញ្ញ្យសដ្ឋានេត កាយកខេច ធាត្ដត់ អដ្ឋញ្ញ្យសំយោឌត់ តាយ, ធាហិដ្ឋាសដ្ឋានេតស្ស ទ្វបិទ្វបកខេចស្ស ធាត្ដត់ ធាហិដ្ឋាសំយោឌត់ តាយ៓ តត្ថ ឲុពេក់ បឡ្វាបឡ្វាចិឆំ ហោតិ៓ តេត ទ្យត្ត "បទេឡ្វារឃ្កាកិយាតិ បឡ្វាដ្ឋឃ្កាកិយាតី"តិ៓ តព្រោយំ ចចតទេត្ថា – ធ្លរំ ទ្យច្ចតិ កាយឆាត្យ, តត្ថ ដ្ឋបបត្តិតិបា្យាឥតទេតា តំ ធ្លរំ កឌត្តីតិ ធ្លរឃ្កាកិយាតិ៓ ដ្ឋដ្ឋំ ទ្យច្ចតិ ទ្វបិទ្វបឆាត្យ, តត្ថ ដ្ឋបបត្តិតិបា្យាឥតទេតា តំ ដ្ឋដ្ឋំ កឌត្តីតិ ដ្ឋដ្ឋឃ្កាកិយាតីតិ៓

ទ្យកតិទ្ទេសចណ្ណតា៓

(ឲ្យ៓) តិកតិទ្ទេសចណ្ណតា

៥០៥៓ តិកតិទ្ទេស តឹហិ អក្យុសលឃ្យូលេហិ ចដ្ឋឃ្វុលសឃ្យុតាធារេរា កឆិតោ៓ អក្យុសលចិតក្កាឌឹស្ស ចិតក្កតចេសត ចិតក្កោ, សញ្ញាតតចេសត សញ្ញា, សកាចទ្ទេត ឆាត្វតិ ចេឌិតព្ហោ៓ ទ្យច្ចទិតតិទ្ទេស បឞយតយោ កយ្យូបឆចេសត ចិកទេត្តា, ទ្យតិយោ សព្ហសក្ខាហិកកយ្យូចេសត, តតិយោ តិព្ហត្តិតចេតតាចេសតេច៓

៥០៣៓ អាសចតិទ្ទេស ស្យុត្តតូបរិយាយេឃត តយោច អាសចា កឆិតា៓

៥០៥៓ ឲុសតាតិទ្ទេស សព្ហុបតោ តត្ថ កតយា កាយេសតាតិ អាឌិតា តយេត ទ្យុទេត្តា កាយកខេចសតទារកោ កាយេសតា៓ យោ កចេស្ស កចឆ្លូទ្ទាតិអាឌិតា តយេត ទ្យុទេត្តា កចកខេចសតទារកោ កចេសតា៓ សឞ្យុតោ លៅកោតិអាឌិតា តយេត ទ្យុត្តា ឌិដ្ឋីកតិកសឃ្យូតញ្ញ ព្រាហ្មចទិយញ្ញ កចេសតា ឌិដ្ឋី ព្រាហ្មចទិយេសតាតិ ចេឌិតព្ហោ៓ យស្ថា ច ត កោចល៑ ទាកឌិដ្ឋីយោ ឲុច ឲុសតា, តទេកដ្ឋំ បត កយ្យូបិ ឲុសតា ឲុច, តស្ថា តំ ឥឞ្យូព្យា ទ្យតិយតយោ ចិកទេត្តា៓ តត្ថ តទេកដ្ឋត្តិ សយ្យុយុទេត្តកដ្ឋំ ចេឌិតព្ហា៓ តត្ថ កាយទារកដ្ឋំ កាយាចធរសត្តាតយេច បចត្តតិ; កចទារកដ្ឋំ បត យហាព្រាហ្មាត់៓ សយាបត្តិតោ ទ្យដ្ឋាយ ចទ្ធយត្តាត់ ឈាតក្ខាត់ អញ្ញាឥតកាលេ អក្យុសលកាឃកយ្យូ ហោតិ, 'អហោ ស្យុចំ អហោ ស្យុច'ត្តិ ចាធំ គិត្តិត្វា អញ្ញាឥតកាលេ ចឌីកយ្យូ, កាយដ្ឋចាចដ្ឋាតិ អចោទេបត្វា យតសាច អញ្ញាឥតកាលេ យតោកយ្យូ៓ អត្តក្កាហិកឌិដ្ឋីចេសត សព្ហសយ្យូ ឌិដ្ឋីកតិកាត់ ចទ្ធយតាឌិចេសត តាតិ ហោត្តិយេច៓

៥០៦៓ ចិឆាតិទ្ទេស "កឆំចិឆំ ឞឹលចត្តំ ចតត្តិ, កឆំចិឆំ បញ្ញាចត្តំ ចតត្តី"តិអាឌីស្ស (សំ៓ តិ៓ ១៓៥៤) អាកាសរណ្ហាត់ ចិឆា តាយ៓ "ឲុកចិដេត ធាកាលចត្វ"តិអាឌីស្ស (ចិក៓ លិ៤១) កោដ្ឋានេសា៓ "ចិឆាស្ស ត ចិកយ្យតី"តិអាឌីស្ស (ឆេកា៓ ១០លិ៥) យាតោ៓ ធ្លឆាបិ យាតោច ចិឆា តាយ៓ សោ ហិ សេឃ្យាឌិចេសត ចិឌហតោតា ចិឆាតិ ទ្យច្ចតិ៓ ឞបតទ្ទេត ចា ចិឆា៓ តស្ថា 'សេឃ្យាហយស្ថិ'តិ ឲុចំ ដ្ឋបា្យត្តា យាតចិឆា យាតឞបតា សេឃ្យាហយស្ថិតិ ចិឆាតិ ចេឌិតព្ហា៓ សេសបឥទ្ទេយស្សុបិ ឲុសេច តយោ៓

᪅᪁᪀᪨ ᨽᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨽᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨽᨿᩴ᪨ ᨽᨿᩣᨶᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨨᨾ᩠ᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᨿᩅᩈᩮᨶ ᨣᨲ᩠ᨲᨧᩃᨶᩴ᪨ ᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᩮᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨾᩣᨶᩴ ᩉᩴᩈᨶᩴ, ᩏᨴ᩠ᨵᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩮᨶ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨽᨿᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩏᨲᩕᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩴ᪨

᪅᪁᪁᪨ ᨲᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ “ᨲᨾᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩮᩣᨥᩮᩣ ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨲᨾᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨸᨶ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩩᨡᨲᩣᨿ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨠᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩮᩔᩮᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᩣᩊᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᩮᩣ ᩁᩔᩮᩣ ᨴᩦᨥᩮᩣ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ‘ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩮᩔᩮᩣ...ᨸᩮ... ᨴᩦᨥᩮᩣ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ‘ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩮᩔᩮᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ; ᨠᩥᩴ ᩅᩣ ᩋᩉᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨽᩣᩅᩴ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩴ, ᩅᩮᩔᩮᩣ ᩅᩣ ᩅᩮᩔᨽᩣᩅᩴ, ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᨽᩣᩅᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨩᩦᩅᩃᨴ᩠ᨵᩥᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨩᩦᩅᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨠᩦᨴᩥᩈᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ – ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᩦᩃᨠᩮᩣ ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨸᩦᨲᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨠᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᩁᩴᩈᩮᩣ ᨨᩊᩴᩈᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩴᩈᩮᩣ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

᪅᪁᪂᪨ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩣᨾ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨿᩮᩈᩴ ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨿᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩣ ᩍᨾᩮᩈᩩᨿᩮᩅ ᨲᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨾᩣᨶᩣᨸᩥ ᩑᨲᩮᩈᩩᨿᩮᩅ ᩈᨾᩮᩣᩈᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᨽᩣᩅᩮ ᨧ ᨶᩮᩈᩴ ᩑᨲᩣᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᨱᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩣᨶᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ; ᨲᩮᨶᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦᨲᩥᨸᩥ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨸᩩᩁᩥᩈᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣᨲᩥᨸᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨲᨳᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩥᨴᩥᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨶᩩᨽᩅᨲᩥ ᩅᩣ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨠᨲᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨠᨲᨠᩣᩁᨱᩣ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶᩮᩅ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨣᨱ᩠ᨮᩈᨾᨿᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴᩅᩣᨴᩥᨶᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩮᨴᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩮᨴᨶᨾᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᪃) ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᩋᩣᨻᩣᨵᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᨲᩦᩈᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩥᨿᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨾᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᩈᩩ ᨧ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᩩ ᩅᩥᨸᩣᨠᨧᩮᨲᨶᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩍᩔᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᩍᩔᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᨠᩣᩁᨱᩣ; ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩅᩣ ᨸᨩᩣᨸᨲᩥᨶᩣ ᩅᩣ ᩍᩔᩁᩮᨶ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩈᨾᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᩍᨾᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᨾᩪᩃᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᨾᩪᩃᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ

ກເຕຕ ຈາ ອເຫຕຸອປ຺ປຈ຺ຈຍາ ຈາ ປະຕິສັນເຈເຄຕຸ໌ ຄາຍ ຄ ສກ຺ກາ; ຍູສ຺ສຣຄິຍ຺ຍາຄການຸາ ໑ຈ ປຄ ຍູຍາ ປະຕິສັນເຈເຄຕີຕິ, ໑ຈ໌ຈາຂິເຄາ ປເຄເຕ ເຫຕ຺ຖາ ຈຸເຕ຺ຕສຸ ອຖ຺ສຸ ອາຕາເຣສຸ ໑ກຍ຺ປິ ອສຍ຺ປະຍິ຺ຕ຺ວາ ສຕ຺ຕາ ປະຕິຕາໄທຕ຺ຕີ, ຕຣາ ຂິຖ຺ຣຍ຺ຍເຈຄຕີຍາຂີສຸປິ ສຕ຺ຕາເກາຖ຺ຖາເສສຸ ໑ກຍ຺ປິ ອສຍ຺ປະຍິ຺ຕ຺ວາ ສຕ຺ຕາ ປະຕິຕາໄທຕ຺ຕີ

ອເຫຕຸ ອປ຺ປຈ຺ຈຍາຕິ ເຫຕຸຍ຺ຍາ ປຈ຺ຈຍຍ຺ຍາ ຂິຄາ ອການເນາເຄຈ ປະຕິສັນເຈເຄຕີຕິ ອເຕ຺ວາ, ອຍໍ ອາຂີຈກສຍເຍາ, ໑ຈ໌ ຈາຂິເຄາ ໑ເຕປິ ເຫຕ຺ຖາ ຈຸເຕ຺ຕສຸ ການເນາສຸ ຈ ຍ຺ຍາຂີສຸ ຈ ໑ກຍ຺ປິ ອສຍ຺ປະຍິ຺ຕ຺ວາ ສຕ຺ຕາ ປະຕິກ຺ລປຕ຺ຕີ

໕໑໓. ກິຍ຺ຈາຄາຕິ ປລິເຕໄຂາ, ຮາເກາ ກິຍ຺ຈາຄຕ຺ຕີ ຮາເກາ ຖຸປ຺ປຊ຺ຊຍາເຄາ ສເຕ຺ຕ ຕາຄ຺ຄຕິ ປລິຕຸເຄ຺ຄຕິ, ຕສ຺ມາ ກິຍ຺ຈາຄຕ຺ຕີ ຈຸຈ຺ຈຕີ, ເຄາສເຍາເຫສຸປິ ໑ເສຈ ຄເຍາ, ອກ຺ກນາຄີຕິ “ຖເຄກ຺ກເນ ຕຕ຺ວ ປປໍ ອຈິຄ຺ຕ”ຕ຺ຕີ (ຂາ. ໑.໑.໑) ອາກຕຖ຺ຖາເຄ ຄ຺ຍິປ຺ປເຄເສາ ອກ຺ກຸໍ, “ຕເສ຺ສຈ ຮເຂສ຺ສ ຈາ ອກ຺ກນສ຺ສ ຈາ ປທາຄາຍ ຈາຍຍຕີ”ຕິ (ຍ. ຄິ. ໑.໑ປັ໓; ອ. ຄິ. ໑໐.໓໑) ອາກຕຖ຺ຖາເຄ ຍໍ ກິຍ຺ຈໍ ຍລໍ ຈາ ປເກ຺ກາ ຈາ “ສາກ຺ກເນາຈ ສຍາເຄາ”ຕິ (ຍ. ຄິ. ໑.໓ລິ) ອາກຕຖ຺ຖາເຄ ຄາຄປ຺ປການາ ຕິຕ຺ຕາກິເລເສາ, ຍູຂາປິ ຕເຂຈ ກິເລສກ຺ກຸໍ ອຂິເປ຺ປຕໍ, ເຕເຄຈ ຮາເກາ ອກ຺ກນຕ຺ຕີອາຂິຍາທ

ຍລິຄີຕິ ຍລິຄກາຈການຸາຄິ, ຮາເກາ ຍລຕ຺ຕີ ຮາເກາ ຖຸປ຺ປຊ຺ຊຍາເຄາ ຂິຕ຺ຕໍ ຍລິຄໍ ກເຣາຕິ, ຍລໍ ກາທາເປຕິ, ຕສ຺ມາ ຍລຕ຺ຕີ ຈຸຈ຺ຈຕີ, ຍູຕເຣສຸປິ ຄ຺ຍິສຸ ໑ເສຈ ຄເຍາ

ຂິສຍຄິເຖ຺ຣເສ ຍສ຺ມາ ຮາກາຂີສຸ ເຈຈ ກາຍຄ຺ຈຣິຕາຂີສຸ ຈ ສຕ຺ຕາ ປກ຺ລລຕ຺ຕີ, ປກ຺ລລິຕາ ຈ ປຄ ສາສຄເຕາປິ ສຸກາຕິເຕາປິ ປຕຕ຺ຕີ, ຕສ຺ມາ ປກ຺ລລຄປິຕເຫຕຸເຕາ ຮາເກາ ຂິສຍຕ຺ຕີອາຂີ ຈຸຕ຺ຕໍ

ອກ຺ກິຕິ ອຄຸຣທຄເຖ຺ຄ ອກ຺ກິ, ຮາກກ຺ກິຕິ ຮາເກາ ຖຸປ຺ປຊ຺ຊຍາເຄາ ສເຕ຺ຕ ອຄຸຣທຕິ ຍສາເປຕິ, ຕສ຺ມາ ອກ຺ກິຕິ ຈຸຈ຺ຈຕີ, ເຄາສເຍາເຫສຸປິ ໑ເສຈ ຄເຍາ, ຕຕ຺ວ ຈຕ຺ວຄິ – ໑ກາ ກິຣ ຣທຣຄິກ຺ລຄີ ຂິຕ຺ຕລປຕ຺ຕຕຂິທາເຣ ຖເປິສຍາກາຣໍ ກຕ຺ວາ ຖ຺ວາຣປິລກຣຸປໍ ຍູເລີກາຍຍາເຄາ ຊິຕາ, ອຍສ຺ສາ ອເຕ຺ຕາ ຮາເກາ ຖຸປ຺ປເຄ຺ຄາ, ສາ ເຕເຄຈ ຍສາຍິຕ຺ວາ ກາລຍກາສີ, ຄິກ຺ລຄິເຍາ ກຈ຺ຈຍາເຄາ ‘ອຍໍ ຣທຣາ ຊິຕາ, ປເກ຺ກາສຈ ຄ’ຕ຺ຕີ ອາທໍສຸ, ໑ກາ ກຕ຺ວາ ‘ກສ຺ມາ ຊິຕາສີ’ຕິ ທເຕ຺ວ ກຍ຺ຍາ ກທິຕຍຕ຺ວາ ປຣິຈຕ຺ຕິຕ຺ວາ ປຕິຕາ, ຍູຂໍ ຕາຈ ຮາກສ຺ສ ອຄຸຣທຄຕາຍ ຈຕ຺ຣ, ເຄາສສ຺ສ ປຄ ອຄຸຣທຄຕາຍ ຍເຄາປເຄາສິກາ ເຂຈາ ຖຖ຺ຕາ, ເຍາທສ຺ສ ອຄຸຣທຄຕາຍ ຕິຖ຺ລາປເຄາສິກາ ເຂຈາ ຖຖ຺ຕາ, ເຍາທຄຈເສຄ ທິ ເຕສໍ ສຕິສເຍ຺ຍາເສາ ເທາຕິ, ຕສ຺ມາ ຕິຖ຺ລາຈເສຄ ອາທາຣກາລໍ ອຕິຈຕ຺ຕິຕ຺ວາ ກາລໍ ກເຣາຕ຺ຕີ ກສາຈາຕິ ກສຖີ ຄິເຣາຂາ, ຮາກາຂີສຸ ຈ ກາຍຄ຺ຈຣິຕາຂີສຸ ຈ ໑ກຍ຺ປິ ປທີຕໍ ຍູຂຈຕ຺ຕີ ຄຕ຺ຖິ, ຕສ຺ມາ ຮາເກາ ກສາເຈາຕິອາຂີ ຈຸຕ຺ຕໍ

໕໑໖. ອສ຺ສາຄຂິຖ຺ຖີຕິ ອສ຺ສາຄສຍ຺ຍຸຕ຺ຕາ ຂິຖ຺ຖີ, ຄຕ຺ຖິ ກາເຍສຸ ເຄາເສາຕິ ກິເລສກາເຍຄ ຈຕ຺ຣກາຍປຕິເສຈຄເຄາເສາ ຄຕ຺ຖີຕິ ຈຄຕິ, ປິຕຍ຺ຍຕຕ຺ຕີ ປິຕຕ຺ຕກາຈໍ ປຣິກຸຊ຺ຊາຄໍ ອເຕ຺ຕາທຣຸໍ, ໑ຈ໌ຈາຂີ ທິ ເສາ ຈຕ຺ຣກາເຍສຸ ກິເລສກາຍໍ ປິຈເຕ຺ຕາ ຂິຍ ອເຕ຺ຕາທເຣ຺ຕາ ຂິຍ

ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨣᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩃᩣᨾᨠᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨴᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᩣ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨲᨲᩥᨿᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

᪖᪑᪓᪨ ᩋᩁᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ ᨧ ᩅᩥᩉᩮᩈᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ ᨧ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨧᩁᩥᨿᩣ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩋᨵᨾ᩠ᨾᨠᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩈᨾᩣ ᨧᩁᩥᨿᩣ, ᩅᩥᩈᨾᩔ ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨧᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᨾᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᨴᩮᩣᩅᨧᩔᨲᩣᨸᩣᨸᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᩅ᪨ ᨸᩩᨳᩩᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩅ ᨠᩣᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩣᨴᩥᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨸᩥ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᨸᨾᩣᨴᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᩋᨶᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩃᩦᨶᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩴ, ᨸᨾᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨸᨾᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᨾᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᩅ᪨

᪖᪑᪐᪨ ᩋᨶᩣᨴᩁᩥᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨧᩔ ᩋᨶᩣᨴᩥᨿᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩣᨴᩁᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᩣᨴᩁᩥᨿᩴ᪨ ᩋᨶᩣᨴᩁᩥᨿᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩣᨴᩁᨲᩣ᪨ ᩈᨣᩣᩁᩅᩅᩣᩈᩴ ᩋᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨣᩣᩁᩅᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨣᩣᩁᩅᨲᩣ᪨ ᩈᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩅᩣᩈᩴ ᩋᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩅᨲᩣ᪨ ᩋᨶᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᨴᩥᨿᨶᩣ᪨ ᩋᨶᨴ᩠ᨵᩣᨿᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᨴᩥᨿᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨶᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᨿᩥᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᨴ᩠ᨵᩣᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩈᩦᩃᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩈᩦᩃ᩠ᨿᩴ᪨ ᩋᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨣᩁᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᩣᩁᩔ ᩋᨠᩁᨱᩴ᪨

᪖᪑᪑᪨ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩴ᪨ ᩋᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶᩣ᪨ ᩒᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩋᨶᩮᩣᨠᨸ᩠ᨸᨶᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᩈᩦᨴᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᨽᩥᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩮᩣ᪨

ᩋᩅᨴᨬ᩠ᨬᩩᨲᩣᨲᩥ ᨻᨴ᩠ᨵᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶ 'ᨴᩮᩉᩥ, ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ'ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩔ ᩋᨩᩣᨶᨲᩣ᪨

᪖᪑᪒᪨ ᨾᩣᨲᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᨧ ᨾᩣᨲᩩᨧ᩠ᨨᩈᩣᨾᩥᨠᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᩣᨲᩩᨧ᩠ᨨᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨾᩣᨲᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᩅ᪨ ᩋᨾᨲ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩥᨿᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩥᩴ ᩋᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᨱᩮᩈᩩ ᨴᩮᩣᩈᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᩴ ᩋᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ᪨ ᩋᨻᩕᩉ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᨶ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ᪨

ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨧᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ᪨ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩮᩣ᪨ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩣ᪨ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩣ ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᨶᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩏᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᨶᩣ᪨ ᩋᩅᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩋᩅᨩᩣᨶᨶᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨽᩅᨶᩴ ᨸᩁᩥᨽᩅᩮᩣ᪨ ᩁᨶ᩠ᨵᩔ ᨣᩅᩮᩈᩥᨲᩣ ᩁᨶ᩠ᨵᨣᩅᩮᩈᩥᨲᩣ᪨ ᩁᨶ᩠ᨵᩴ ᩅᩣ ᨣᩅᩮᩈᨲᩦᨲᩥ ᩁᨶ᩠ᨵᨣᩅᩮᩈᩦ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩁᨶ᩠ᨵᨣᩅᩮᩈᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᩁᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨿᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨲᩩᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨾᩮᩅ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨸᩁᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨣᩩᨱᩮ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣᩩᨱᩮᩈᩩᨿᩮᩅ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨

᪖᪑᪓᪨ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩣᨿᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ 'ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ

សុលត្តិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សច្ចប្បដិកូលេន វាតិ ចតុន្នំ សច្ចានំ អននុលោមវសេន។ ចិត្តស្ស អាវដ្ដនាតិអាទីនិ សព្ពានិបិ អាវជ្ជនស្សេវ វេវចនានេវ។ អាវជ្ជនកិរិយាករណចិត្តំ អាវដ្ដេតីតិ ចិត្តស្ស អាវដ្ដនា។ អនុ អនុ អាវដ្ដេតីតិ អនាវដ្ដនា។ អាភុជតីតិ អាភោគោ។ ភវង្គារម្មណតោ អញ្ញំ អារម្មណំ សមន្នាហរតីតិ សមន្នាហារោ។ តទេវារម្មណំ អត្តានំ អនុពន្ធិត្វា ឧប្បជ្ជមានោ មនសិករោតីតិ មនសិការោ។ ករោតីតិ ឋបេតិ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ អនុបាយមនសិការោ ឧប្បថមនសិការលក្ខណោ អយោនិសោមនសិការោ នាម វុច្ចតិ។ តស្ស វសេន បុគ្គលោ ទុក្ខាទីនិ សច្ចានិ យាថាវតោ អាវជ្ជិតុំ ន សក្កោតិ។

បុគ្គលសេវនានិទ្ទេសេ យំ បុគ្គលំ សេវតោ សេវនា បុគ្គលសេវនាតិ វុច្ចតិ, តំ ទស្សេតុំ តត្ថ កតមោ បុគ្គលោតិ ទុតិយបុច្ឆា កតា។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានមេវាតិ។

តិកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

(៤) ចតុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៤៨. ចតុក្កនិទ្ទេសេ តណ្ហុប្បាទេសុ ចីវរហេតូតិ 'កត្ថ មនាបំ ចីវរំ លភិស្សាមី'តិ ចីវរការណា ឧប្បជ្ជតិ។ ឥតិភវាភវហេតូតិ ឯត្ថ ឥតីតិ និទស្សនត្ថេ និបាតោ; យថា ចីវរាទិហេតុ ឯវំ ភវាភវហេតូតិបិ អត្ថោ។ ភវាភវោតិ ចេត្ថ បណីតបណីតតរានិ តេលមធុផាណិតាទីនិ អធិប្បេតានិ។ ឥមេសំ បន ចតុន្នំ តណ្ហុប្បាទានំ បហានត្ថាយ បដិបាដិយាវ ចត្តារោ អរិយវំសា ទេសិតាតិ វេទិតព្ពា។

អគតិគមនេសុ ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតីតិ ឆន្ទេន បេមេន អគតិំ គច្ឆតិ, អកត្តព្ពំ ករោតិ។ បរបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ យោ 'អយំ មេ មិត្តោ វា សន្ទិដ្ឋោ វា សម្ភត្តោ វា ញាតកោ វា លញ្ជំ វា បន មេ ទេតី'តិ ឆន្ទវសេន អស្សាមិកំ សាមិកំ ករោតិ – អយំ ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតិ នាម។ យោ 'អយំ មេ វេរី'តិ បកតិវេរវសេន វា តង្ខណុប្បន្នកោធវសេន វា សាមិកំ អស្សាមិកំ ករោតិ – អយំ ទោសាគតិំ គច្ឆតិ នាម។ យោ បន មន្ទត្តា មោមូហត្តា យំ វា តំ វា វត្វា អស្សាមិកំ សាមិកំ ករោតិ – អយំ មោហាគតិំ គច្ឆតិ នាម។ យោ បន 'អយំ រាជវល្លភោ វា វិសមនិស្សិតោ វា អនត្ថម្បិ មេ ករេយ្យា'តិ ភីតោ អស្សាមិកំ សាមិកំ ករោតិ – អយំ ភយាគតិំ គច្ឆតិ នាម។ យោ វា បន ភាជិយដ្ឋានេ កិញ្ចិ ភាជេន្តោ 'អយំ មេ មិត្តោ វា សន្ទិដ្ឋោ វា សម្ភត្តោ វា'តិ បេមវសេន អតិរេកំ ទេតិ, 'អយំ មេ វេរី'តិ ទោសវសេន ឩនកំ ទេតិ, មោមូហត្តា ទិន្នាទិន្នំ អជានមានោ កស្សចិ ឩនកំ កស្សចិ អធិកំ ទេតិ, 'អយំ ឥមស្មិំ អទីយមានេ មយ្ហំ អនត្ថម្បិ ករេយ្យា'តិ ភីតោ កស្សចិ អតិរេកំ ទេតិ, សោ ចតុព្ពិធោបិ យថានុក្កមេន ឆន្ទាគតិអាទីនិ គច្ឆតិ នាម។ អរិយា ឯតាយ ន គច្ឆន្តីតិ អគតិ, អនរិយា ឥមិនា អគតិំ គច្ឆន្តីតិ អគតិគមនំ។ ឥទំ ទ្វយំ ចតុន្នម្បិ សាធារណវសេន វុត្តំ។ ឆន្ទេន គមនំ ឆន្ទគមនំ។ ឥទំ ទោសាទីនំ អសាធារណវសេន វុត្តំ។ សកបក្ខរាគញ្ច បរបក្ខទោសញ្ច បុរក្ខត្វា អសមគ្គភាវេន គមនំ វគ្គគមនំ។ ឥទំ ឆន្ទទោសសាធារណវសេន វុត្តំ។ វារិតោ វិយ យថានិន្នំ គមនត្តា វារិគមនំ។ ឥទំ ចតុន្នម្បិ សាធារណវសេន វុត្តំ។

វិបរិយាសេសុ អនិច្ចាទីនិ វត្ថូនិ និច្ចន្តិអាទិនា នយេន វិបរីតតោ ឯសន្តីតិ វិបរិយាសា, សញ្ញាយ វិបរិយាសោ សញ្ញាវិបរិយាសោ. ឥតរេសុបិ ទ្វីសុ ឯសេវ នយោ. ឯវមេតេ ចតុន្នំ វត្ថូនំ វសេន ចត្តារោ, យេសុ វត្ថូសុ សញ្ញាទីនំ វសេន ទ្វាទស ហោន្តិ. តេសុ អដ្ឋ សោតាបត្តិមគ្គេន បហីយន្តិ. អសុភេ សុភន្តិ សញ្ញាចិត្តវិបល្លាសា សកទាគាមិមគ្គេន តនុកា ហោន្តិ, អនាគាមិមគ្គេន បហីយន្តិ. ទុក្ខេ សុខន្តិ សញ្ញាចិត្តវិបល្លាសា អរហត្តមគ្គេន បហីយន្តីតិ វេទិតព្វា.

អនរិយវោហារេសុ អនរិយវោហារាតិ អនរិយានំ លាមកានំ វោហារា. ទិដ្ឋវាទិតាតិ 'ទិដ្ឋំ មយា'តិ ឯវំ វាទិតា. ឯត្ថ ច តំ តំ សមុដ្ឋាបិកចេតនាវសេន អត្ថោ វេទិតព្វោ. សហ សទ្ទេន ចេតនា គហិតាតិបិ វុត្តមេវ. ទុតិយចតុក្កេបិ ឯសេវ នយោ. អរិយោ ហិ អទិដ្ឋំ វា 'ទិដ្ឋំ មយា'តិ ទិដ្ឋំ វា 'ន ទិដ្ឋំ មយា'តិ វត្តា នាម នត្ថិ; អនរិយោវ ឯវំ វទតិ. តស្មា ឯវំ វទន្តស្ស ឯតា សហ សទ្ទេន អដ្ឋ ចេតនា អនរិយវោហារាតិ វេទិតព្វា.

ទុច្ចរិតេសុ បឋមចតុក្កំ វេរចេតនាវសេន វុត្តំ, ទុតិយំ វចីទុច្ចរិតវសេន.

ភយេសុ បឋមចតុក្កេ ជាតិំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ភយំ ជាតិភយំ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ. ទុតិយចតុក្កេ រាជតោ ឧប្បន្នំ ភយំ រាជភយំ. សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ.

តតិយចតុក្កេ ចត្តារិ ភយានីតិ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ ឱរោហន្តស្ស វុត្តភយានិ. មហាសមុទ្ទេ កិរ មហិន្តុវីចិ នាម សដ្ឋិ យោជនានិ ឧគ្គច្ឆន្តិ. កណ្ណាវីចិ នាម បណ្ណាស. ទោហឡវីចិ នាម ចត្តាលីស យោជនានិ ឧគ្គច្ឆន្តិ. ឯវរូបា ឩមិយោ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ភយំ ឩមិភយំ នាម. កុម្ភីលតោ ឧប្បន្នំ ភយំ កុម្ភីលភយំ. ឧទកាវដ្ដតោ ភយំ អាវដ្ដភយំ. សុសុកា វុច្ចតិ ចណ្ឌមច្ឆា; តតោ ភយំ សុសុកាភយំ.

ចតុត្ថចតុក្កេ អត្តានុវាទភយន្តិ បាបកម្មិនោ អត្តានំ អនុវទន្តស្ស ឧប្បជ្ជនកភយំ. បរានុវាទភយន្តិ បរស្ស អនុវាទតោ ឧប្បជ្ជនកភយំ. ទណ្ឌភយន្តិ អគារិកស្ស រញ្ញា បវត្តិតទណ្ឌំ, អនគារិកស្ស វិនយទណ្ឌំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជនកភយំ. ទុគ្គតិភយន្តិ ចត្តារោ អបាយេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជនកភយំ. ឥតិ ឥមេហិ ចតូហិ ចតុក្កេហិ សោឡស មហាភយានិ នាម កថិតានិ.

ទិដ្ឋិចតុក្កេ តិម្ពរុកទិដ្ឋិ (សំ. និ. ២.១៨) នាម កថិតា. តត្ថ សយំកតំ សុខទុក្ខន្តិ វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតោ វេទនាយ ឯវ វេទនា កតាតិ ឧប្បន្នា ទិដ្ឋិ. ឯវញ្ច សតិ តស្សា វេទនាយ បុព្វេបិ អត្ថិតា អាបជ្ជតីតិ អយំ សស្សតទិដ្ឋិ នាម ហោតិ. សច្ចតោ ថេតតោតិ សច្ចតោ ថិរតោ. បរំកតន្តិ បច្ចុប្បន្នវេទនតោ អញ្ញំ វេទនាការណំ វេទនត្តានំ សមនុបស្សតោ 'អញ្ញាយ វេទនាយ អយំ វេទនា កតា'តិ ឧប្បន្នា ទិដ្ឋិ. ឯវំ សតិ បុរិមាយ ការណវេទនាយ ឧច្ឆេទោ អាបជ្ជតីតិ អយំ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ នាម ហោតិ. សយំកតញ្ច បរំកតញ្ចាតិ យថាវុត្តេនេវ អត្ថេន 'ឧបឌ្ឍំ សយំកតំ, ឧបឌ្ឍំ បរេន កត'ន្តិ គណ្ហតោ ឧប្បន្នា ទិដ្ឋិ – អយំ សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋិ នាម. ចតុត្ថា អការណា ឯវ

ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

(᪅) ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪂᪃᪀᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩮᩈᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᩣᨶᩥ, ᨲᩮ ᨽᩅᨣ᩠ᨣᩮᨸᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᨿᩮᩅ ᨸᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩒᩁᨾ᩠ᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨮᩥᨲᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩅᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᨲᩴ ᨸᨶ ᩋᩣᨶᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶᩥᨸᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩅᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᨶ ᨶ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩃᨣ᩠ᨣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩣ, ᩋᨶᩩᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨶ ᩈᩃ᩠ᩃᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪂᪃᪁᪨ ᨧᩮᨲᩮᩣᨡᩥᩃᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨳᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩣ ᨠᨧᩅᩁᨽᩣᩅᩣ ᨡᩣᨱᩩᨠᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᩅᩣ ᨣᩩᨱᩮ ᩅᩣ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᨴ᩠ᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩅᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᨣᩩᨱᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨩᩣᨶᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨧᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩣᨵᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ‘ᩑᩅᨾᩮᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ ᨶ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ᪨ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩦᨴᨲᩦᨲᩥ ᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᩒᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩈᩦᨴᩥᨲᩩᩴ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃᩮᩣ ᨽᩅᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ᪨ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᨲᩮᨸᩥᨭᨠᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈᩉᩔᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩑᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ , ᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨹᩃᩴ ᨶᩣᨾ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ’᪨

ᩈᨦ᩠ᨥᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ‘ᩏᨩᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨴᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨾᩪᩉᨽᩪᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ‘ᩋᨵᩥᩈᩦᩃᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ’ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ᪨

ᨧᩮᨲᩈᩮᩣᩅᩥᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣᩅᩥᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩮᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩮᨸᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩮᨸᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮ᪨ ᩁᩪᨸᩮᨲᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨸᩮ᪨ ᨿᩣᩅᨴᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ᪨ ᩏᨴᩁᩣᩅᨴᩮᩉᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨴᩁᨸᩪᩁᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩏᨴᩁᩴ ᩋᩅᨴᩮᩉᨶᨲᩮᩣ ᩏᨴᩁᩣᩅᨴᩮᩉᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᩩᨡᩴ ᩏᨲᩩᩈᩩᨡᩴ ᩅᩣ᪨ ᨸᩔᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᨸᩔᩅᩣᨾᨸᩔᩣᨶᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩈᩩᨡᩴ᪨ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᩈᩩᨡᩴ᪨ ᩋᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨸᨱᩥᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩈᩦᩃᩮᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩦᩃᩴ᪨ ᩅᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨸᩮᩣᨲᩥ ᨲᨸᨧᩁᨱᩴ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮᨳᩩᨶᩅᩥᩁᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᨾᩉᩮᩈᨠ᩠ᨡᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨴᩮᩅᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᩈᨠ᩠ᨡᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩅᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩥ᪨

មាតា ជីវិតា វោរោបិតា ហោតីតិ មនុស្សេនេវ សជាតិកា មនុស្សមាតា ជីវិតា វោរោបិតា ហោតិ។ បិតាបិ មនុស្សបិតាវ។ អរហាបិ មនុស្សអរហាវ។ ទុដ្ឋេន ចិត្តេនាតិ វធកចិត្តេន។

សញ្ញីតិ សញ្ញាសមង្គី។ អវេរោកាតិ និរន្ធា។ ឯកេន អភិមុខត្តីតិ ឯកំ ទ្វេ អភិមុខត្តិ, ទ្វេ ឯកេ អភិមុខត្តីតិ អត្ថោ។ ទ្វត្តវតា សោភាអស សញ្ញីវាសា គហិតា។ អសញ្ញីតិ សញ្ញាវិរហិតោ។ ឯកិកា បទេន អដ្ឋ អសញ្ញីវាសា គហិតា។ ឥតិយបទេន អដ្ឋ នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាសា គហិតា។ សេតា វា បន សត្តស្សាតិ អថវា បន ចិក្ខុយានស្សេវ សត្តស្ស ខន្ធេនត្តិ ខ្ពន្ធេ ចិនាសត្តិ អវស្សំ។ ចិតវត្តិ ការវិកម្មំ សត្តានេតានិ អញ្ញមញ្ញានេវនានេវ។ តត្ថ ទ្វេ ជនា ខន្ធេនជីវិ គហេត្វា – លិង្គំ ន អលិង្គំ វ។ តត្ថ លិង្គំ អរហតោ ជិនេត្វា ចក្ខុតា ទុតិ ជិវ្ហា ខ្ពបត្តិ អបស្សន្តោ, សោ វា ទុតិយត្តនេវ ជជ្ជ សន្តោតិ ន ខ្ពបបាតំ, សោ ខន្ធេនជីវិ គហេត្វា។ អលិង្គំ ‘គោ បទលិកំ ជាតាតី’តិ ការយុគលិទ្ធតាយ វា ‘យថា ទុក្ខតោ បណ្ណានិ បតិតានិ ន បុន ជិរុហត្តិ, ឯវំ សត្តា’តិអាទិនា ចិតក្កេន វា ខ្ពន្ធេ គហេត្វា។ ឯត្ថ បន តហេត្វាជីវិតំ ជនេន តថា ន អញ្ញថា ន ចិកប្បេត្វាន ខ្ពបត្តា សត្ត ខ្ពន្ធេនវាសា គហិតា។ តេសញ្ញាឯកំ សង្គហវនំ ជីវិតេនត្តិភាគំ វា បនេកេតិ ឯត្ថ ជីវិតេនតិ បដ្ឋុពុតិ ទុដ្ឋិ។ តត្ថ តត្ថ បដិលទ្ធត្តកាវិសេសំ អនិវនំ ជីវិតេ និន្ទានំ ជីវិតេនត្តិភាគំ; ឯកប្បិមេវ អត្តកាវេ ទុក្ខា ទុបសង្គ្ហិ អត្ថោ។ ឯតំ បន្ចាត្តំ ជីវិតេនត្តិភាគវាសានំ សង្គហវនំ។

ឥទ្ធិមាតិ វេទេវតា។ ញាណនាតិ ចិនាសា។ អក្ខត្តិយាតិ អនភិវាសនាយ។ អប្បិយោតិ ឥស្សានេវនបដិក្កូលតាយ ន បិយាយិតព្ពោ។ ចិត្តប្បិ បដិក្កូលត្តា មនោ ឯតប្បិ ន អប្បេតីតិ អមនាបោ។ វេទពហុលោតិ ពហុវេរោ។ វជ្ជពហុលោតិ ពហុទោសោ។

អានន្តរិកកម្មន្តិ អានន្តរំ ជីវិតចុតិ បដិច្ច ខ្ពបត្តិ កម្មំ។ តំ អការិកស្សបិ ហោតិ អភការិកស្សបិ។ តត្ថ អការិកេន តាវ អានន្តរិយ ពហុំ អក្កុសលំ កតំ ហោតិ។ អថស្ស មរណសមយេ និរយេ ខ្ពបដ្ឋហេត្វា កម្មំ ខ្ពប្បជ្ជតិ។ អភការិកេនាបិ ពហុ អកេសតា កតា ហោតិ។ អថស្ស មរណកាលេ និរយេ ខ្ពបដ្ឋហេត្វា កម្មំ ខ្ពប្បជ្ជតិ។ ឯតំ អានន្តរិកកម្មំ នាម។ អភិលោកកម្មន្តិ គរុកម្មំ បរិយសានជ្ជកម្មន្តិ គតបិបស្ស បុគ្គលស្ស សត្តិបតិតំ បរិយំ ខ្ពបសង្គមត្តស្ស សានជ្ជសង្គាតំ កម្មំ ខ្ពប្បជ្ជតិ។ ឯតំ បរិយសានជ្ជកម្មំ នាម។ ឯតានិ វត្ថុំ បិគដមេវ។

ឥទ្ធិ ជីវិតេនត្តិភាគវាសានស្ស បក្ខាហិ កាយគុណេហីតិ មនាបិយទុបាជីហិ បក្ខាហិ កាយកោដ្ឋាសេហិ ពន្ធនេហិ វា។ សមប្បិតោតិ ឯវំ អប្បិតោ អល្លីនោ ហុត្វា។ សមង្គីភូតោតិ សមន្នាគតោ។ បរិវារេតីតិ តេសុ កាយគុណេសុ ឃនាសុចំ ឯត្ថិយាតិ វារេតិ សញ្ចារេតិ ឯតោ ជិនោ ន ខ្ពបេតិ; អថ វា បន លព្ភតិ រមតិ កីឡតីតិ។ ឯត្ថ ន ទុចិធា កាយគុណា – មានុស្សកា ចេវ ជិព្វា ច។ មានុស្សកា មន្ធាតុកាយគុណសទិសា ជដ្ឋា; ជិព្វា បរនិម្មិតវសវត្តិទេវរាជស្ស កាយគុណសទិសាតិ។ ឯវរូបេ កាមេ ខ្ពបនេតញ្ញាតេ បរមជីវិតេនត្តិភាគប្បត្តោ ហោតីតិ វទន្តិ។ តត្ថ បរមជីវិតេនត្តិភាគន្តិ បរមំ ជីវិតេនត្តិភាគំ, ខ្ពត្តមន្តិ អត្ថោ។

ទុតិយវារេ ហុត្វា អភាវេន អនិច្ចា; បដិបីឡនដ្ឋេន ទុក្ខា; បកតិជហនដ្ឋេន វិបរិណាមធម្មាតិ វេទិតព្ពា។ តេសំ វិបរិណាមញ្ញថាភាវាតិ តេសំ កាយានំ វិបរិណាមសង្ខាតា អញ្ញថាភាវា 'យម្បិ មេ អហោសិ តម្បិ មេ នដ្ឋ'ន្តិ វុត្តនយេន ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា។ តត្ថ អន្តោនិជ្ឈាយនលក្ខណោ សោកោ; តន្និស្សិតលាលប្បលក្ខណោ បរិទេវោ; កាយបដិបីឡនលក្ខណំ ទុក្ខំ; មនោវិឃាតលក្ខណំ ទោមនស្សំ; វិឃាតលក្ខណោ ឧបាយាសោ។

វិតក្កិតន្តិ អភិនិរោបនវសេន បវត្តា វិតក្កា។ វិចារិតន្តិ អនុមជ្ជនវសេន បវត្តា វិចារា។ ឱតេន ឱតន្តិ ឱតេន វិតក្កេន ច វិចារេន ច ឱតំ បធេយ្យាតំ ឱឡារិកំ សកណ្ដកំ វិយ ហោតិ។

បីតិកន្តិ បីតិយេវ។ ចេតសោ ឧប្បិលាវិតន្តិ ចិត្តស្ស ឧប្បិលភាវករណំ។ ចេតសោ អារោហការោតិ ធាតា ទុដ្ឋាយ តស្មិំ ឃរេ ឃរបស្សំ ចិត្តស្ស អារោហការោ បនេមិការោតិ។ សេសំ សព្វត្ថ ឧត្តានត្ថមេវាតិ។

បញ្ចកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

(៦) ឆក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

៩៤៤. ឆក្កនិទ្ទេសេ យស្មា កុទ្ធោ វា កោធវសេន, សន្ទិដ្ឋិបរាមាសី វា សន្ទិដ្ឋិបរាមាសិតាយ កលហំ វិគ្គហំ វិវាទំ អាបជ្ជតិ, តស្មា កោធាទយោ 'វិវាទមូលានី'តិ វុត្តា។

ឆន្ទរាគនិទ្ទេសេ កាមគេហសិតត្តា ឆន្ទរាគា គេហស្សិតា ធម្មាតិ សង្ខេបតោ វត្វា បុន បភេទតោ ទស្សេតុំ មនាបិយេសុ រូបេសូតិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ មនាបិយេសូតិ មនវឌ្ឍនកេសុ ឥដ្ឋេសុ។ វិរោធា ឯវ វិរោធវត្ថូនិ។ អមនាបិយេសូតិ អនិដ្ឋេសុ។

៩៤៥. អគារវេសុ អគារវោតិ គារវវិរហិតោ។ អប្បតិស្សោតិ អប្បតិស្សយោ អនីចវុត្តិ។ ឯត្ថ បន យោ ភិក្ខុ សត្ថរិ ធរមានេ តីសុ កាលេសុ ឧបដ្ឋានំ ន យាតិ, សត្ថរិ អនុបាហនេ ចង្កមន្តេ សឧបាហនោ ចង្កមតិ , នីចេ ចង្កមេ ចង្កមន្តេ ឧច្ចេ ចង្កមេ ចង្កមតិ, ហេដ្ឋា វសន្តេ ឧបរិ វសតិ, សត្ថុទស្សនដ្ឋានេ ឧភោ អំសេ បារុបតិ, ឆត្តំ ធារេតិ, ឧបាហនំ ធារេតិ, ន្ហាយតិ, ឧច្ចារំ វា បស្សាវំ វា ករោតិ, បរិនិព្ពុតេ វា បន ចេតិយំ វន្ទិតុំ ន គច្ឆតិ, ចេតិយស្ស បញ្ញាយនដ្ឋានេ សត្ថុទស្សនដ្ឋានេ វុត្តំ សព្ពំ ករោតិ – អយំ សត្ថរិ អគារវោ នាម។ យោ បន ធម្មសវនេ សង្ឃុដ្ឋេ សក្កច្ចំ ន គច្ឆតិ, សក្កច្ចំ ធម្មំ ន សុណាតិ, សមុល្លបន្តោ និសីទតិ, ន សក្កច្ចំ គណ្ហាតិ, ន សក្កច្ចំ វាចេតិ – 'អយំ ធម្មេ អគារវោ នាម។ យោ បន ថេរេន ភិក្ខុនា អនជ្ឈិដ្ឋោ ធម្មំ ទេសេតិ, បញ្ហំ កថេតិ, វុឌ្ឍេ ភិក្ខូ ឃដ្ដេន្តោ គច្ឆតិ, តិដ្ឋតិ, និសីទតិ, ទុស្សបល្លត្ថិកំ វា ហត្ថបល្លត្ថិកំ វា ករោតិ, សង្ឃមជ្ឈេ ឧភោ អំសេ បារុបតិ, ឆត្តុបាហនំ ធារេតិ – អយំ សង្ឃេ អគារវោ នាម។ ឯកភិក្ខុស្មិម្បិ ហិ អគារវេ កតេ សង្ឃេ អគារវោ កតោវ ហោតិ។ តិស្សោ សិក្ខា បន អបូរយមានោវ សិក្ខាយ អគារវោ នាម។

អប្បមាទលក្ខណំ អននុព្រូហយមានោ អប្បមាទេ អគារវោ នាម។ ទុវិធំ បដិសន្ថារំ អករោន្តោ បដិសន្ថារេ អគារវោ នាម។

បរិហានិយា ធម្មាតិ បរិហានករា ធម្មា។ កម្មារាមតាតិ នវកម្មេ ច ចីវរវិចារណាទីសុ ច កម្មេសុ អភិរតិ យុត្តបយុត្តតា។ ភស្សារាមតាតិ តិរច្ឆានកថាវសេន ភស្សេ យុត្តបយុត្តតា។ និទ្ទារាមតាតិ និទ្ទាយ យុត្តបយុត្តតា។ សង្គណិការាមតាតិ សង្គណិកាយ យុត្តបយុត្តតា។ សំសគ្គារាមតាតិ សវនសំសគ្គេ, ទស្សនសំសគ្គេ, សមុល្លាបសំសគ្គេ, បរិភោគសំសគ្គេ, កាយសំសគ្គេតិ បញ្ចវិធេ សំសគ្គេ យុត្តបយុត្តតា។ បបញ្ចារាមតាតិ តណ្ហាទិដ្ឋិបបញ្ចេសុ យុត្តបយុត្តតា។

៩៤១។ សោមនស្សុបវិចារាទីសុ សោមនស្សេន សទ្ធិំ ឧបវិចរន្តីតិ សោមនស្សុបវិចារា។ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណេន រូបំ បស្សិត្វា។ សោមនស្សដ្ឋានិយន្តិ សោមនស្សស្ស អារម្មណវសេន ការណភូតំ។ ឧបវិចរតីតិ តត្ថ វិចារប្បវត្តនេន ឧបវិចរតិ។ វិតក្កោ បន តំសម្បយុត្តោ វាតិ ឥមិនា នយេន តីសុបិ ឆក្កេសុ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

៩៤២។ គេហសិតានីតិ កាមគុណនិស្សិតានិ។ សោមនស្សានីតិ ចេតសិកសុខានិ។ ទោមនស្សានីតិ ចេតសិកទុក្ខានិ។ ឧបេក្ខាតិ អញ្ញាណសម្បយុត្តា ឧបេក្ខា វេទនា, អញ្ញាណុបេក្ខាតិបិ ឯតាសំយេវ នាមំ។

៩៤៣។ អត្ថិ មេ អត្តាតិ វាតិ សព្ពបទេសុ វា-សទ្ទោ វិកប្បត្ថោ; ឯវំ វា ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អត្ថិ មេ អត្តាតិ ចេត្ថ សស្សតទិដ្ឋិ សព្ពកាលេសុ អត្តនោ អត្ថិតំ គណ្ហាតិ។ សច្ចតោ ថេតតោតិ ភូតតោ ច ថិរតោ ច; ឥទំ សច្ចន្តិ សុដ្ឋុ ទឡ្ហភាវេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ នត្ថិ មេ អត្តាតិ អយំ បន ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ, សតោ សត្តស្ស តត្ថ តត្ថ វិភវគ្គហណតោ។ អថ វា បុរិមាបិ តីសុ កាលេសុ អត្ថីតិ គហណតោ សស្សតទិដ្ឋិ, បច្ចុប្បន្នមេវ អត្ថីតិ គណ្ហន្តី ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ។ បច្ឆិមាបិ អតីតានាគតេសុ នត្ថីតិ គហណតោ ‘ភស្មន្តា អាហុតិយោ’តិ គហិតទិដ្ឋិកានំ វិយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ, អតីតេយេវ នត្ថីតិ គណ្ហន្តី អធិច្ចសមុប្បន្និកស្សេវ សស្សតទិដ្ឋិ។ អត្តនា វា អត្តានំ សញ្ជានាមីតិ សញ្ញាក្ខន្ធសីសេន ខន្ធេ អត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ អវសេសក្ខន្ធេ សញ្ជានតោ ‘ឥមិនា អត្តនា ឥមំ អត្តានំ សញ្ជានាមី’តិ ឯវំ ហោតិ។ អត្តនា វា អនត្តានន្តិ សញ្ញាក្ខន្ធំយេវ អត្តាតិ គហេត្វា ឥតរេ ចត្តារោ ខន្ធេ អនត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ តេសំ ជាននតោ ឯវំ ហោតិ។ អនត្តនា វា អត្តានន្តិ សញ្ញាក្ខន្ធំ អនត្តាតិ ឥតរេ ច ចត្តារោ ខន្ធេ អត្តាតិ គហេត្វា សញ្ញាយ តេសំ ជាននតោ ឯវំ ហោតិ។ សព្ពាបិ សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋិយោវ។

វទោ វេទេយ្យោតិ អាទយោ បន សស្សតទិដ្ឋិយា ឯវ អភិនិវេសាការា។ តត្ថ វទតីតិ វទោ; វចីកម្មស្ស ការកោតិ វុត្តំ ហោតិ។ វេទយតីតិ វេទេយ្យោ; ជានាតិ អនុភវតិ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឥទានិ យំ សោ វេទេតិ តំ ទស្សេតុំ តត្រ តត្រ ទីឃរត្តំ កល្យាណបាបកានន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្រ តត្រាតិ តេសុ តេសុ យោនិគតិឋិតិនិវាសនិកាយេសុ អារម្មណេសុ វា។ ទីឃរត្តន្តិ ចិររត្តំ។ បច្ចនុភោតីតិ បដិសំវេទយតិ។ ន សោ ជាតោ នាហោសីតិ សោ អត្តា អជាតិធម្មតោ ន ជាតោ នាម; សទា វិជ្ជមានោយេវាតិ អត្ថោ។ តេនេវ អតីតេ នាហោសិ, អនាគតេបិ ន ភវិស្សតិ។ យោ ហិ ជាតោ សោ អហោសិ, យោ ច ជាយិស្សតិ សោ ភវិស្សតីតិ។

អថវា ‘ន សោ ជាតោ នាហោសី’តិ សោ សទា វិជ្ជមានត្តា អតីតេបិ ន ជាតុ នាហោសិ , អនាគតេបិ ន ជាតុ ន ភវិស្សតិ។ និច្ចោតិ ឧប្បាទវយរហិតោ។ ធុវោតិ ថិរោ សារភូតោ។ សស្សតោតិ សព្ពកាលិកោ។ អវិបរិណាមធម្មោតិ អត្តនោ បកតិភាវំ អវិជហនធម្មោ កកណ្ដកោ វិយ នានប្បការត្តំ នាបជ្ជតិ។ ឯវយំ សព្ពាសវទិដ្ឋិ (ម។ និ។ ១។១៧ អាទយោ) នាម កថិតា។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានត្ថមេវាតិ។

ឆក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

(៧។) សត្តកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៣០។ សត្តកនិទ្ទេសេ ថាមគតដ្ឋេន អប្បហីនដ្ឋេន ច អនុសេន្តីតិ អនុសយា។ វដ្ដស្មិំ សត្តេ សំយោជេន្តិ ឃដេន្តីតិ សំយោជនានិ។ សមុទាចារវសេន បរិយុដ្ឋហន្តីតិ បរិយុដ្ឋានានិ។ កាមរាគោវ បរិយុដ្ឋានំ កាមរាគបរិយុដ្ឋានំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។

៥៣១។ អសតំ ធម្មា, លាមកដ្ឋេន វា អសន្តា ធម្មាតិ អសទ្ធម្មា។ រាគាទីហិ ទោសេហិ ទុដ្ឋានិ ចរិតានីតិ ទុច្ចរិតានិ។ តេន តេនាការេន មញ្ញន្តីតិ មានា។

៥៣២។ ទិដ្ឋិនិទ្ទេសេ រូបីតិ រូបវា។ ចាតុម្មហាភូតិកោតិ ចតុមហាភូតមយោ។ មាតាបិតូនំ ឯតន្តិ មាតាបេត្តិកំ។ កិន្តំ? សុក្កសោណិតំ។ មាតាបេត្តិកេ សម្ភូតោ ជាតោតិ មាតាបេត្តិកសម្ភវោ។ ឥធ រូបកាយសីសេន មនុស្សត្តភាវំ អត្តាតិ វទតិ។ ទុតិយោ តំ បដិក្ខិបិត្វា ទិព្ពត្តភាវំ វទតិ។ ទិព្ពោតិ ទេវលោកេ សម្ភូតោ។ កាមាវចរោតិ ឆកាមាវចរទេវបរិយាបន្នោ។ កពឡីការំ ភក្ខយតីតិ កពឡីការភក្ខោ។ មនោមយោតិ ឈានមនេន និព្ពត្តោ។ សព្ពង្គបច្ចង្គីតិ សព្ពង្គបច្ចង្គយុត្តោ។ អហីនិន្ទ្រិយោតិ បរិបុណ្ណិន្ទ្រិយោ; យានិ ព្រហ្មលោកេ អត្ថិ តេសំ វសេន, ឥតរេសញ្ច សណ្ឋានវសេនេតំ វុត្តំ។ អាកាសានញ្ចាយតនូបគោតិ អាកាសានញ្ចាយតនភាវំ ឧបគតោ។ ឥតរេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សេសំ សព្ពត្ថ ឧត្តានត្ថមេវាតិ។

សត្តកនិទ្ទេសវណ្ណនា

(៨។) អដ្ឋកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៣៣។ អដ្ឋកនិទ្ទេសេ កិលេសាយេវ កិលេសវត្ថូនិ។ កុសីតវត្ថូនីតិ កុសីតស្ស អលសស្ស វត្ថូនិ, បតិដ្ឋា, កោសជ្ជការណានីតិ អត្ថោ។ កម្មំ កាតព្ពំ ហោតីតិ ចីវរវិចារណាទិកម្មំ កាតព្ពំ ហោតិ។ ន វីរិយំ អារភតីតិ ទុវិធម្បិ វីរិយំ នារភតិ។ អប្បត្តស្សាតិ ឈានវិបស្សនាមគ្គផលធម្មស្ស អប្បត្តស្ស បត្តិយា។ អនធិគតស្សាតិ តស្សេវ អនធិគតស្ស អធិគមត្ថាយ។ អសច្ឆិកតស្សាតិ តស្សេវ

អសន្និកតស្ស សន្និករណត្ថាយ។ ញត្តិំ ឋបេយ្យន្តិ ‘ញត្តិំ ឋបេស្សាហំ និបជ្ជាមី’តិ ឯវំ ញាបេតុំ ឋបេយំ ញាបិតវត្វា។ ញាបិតា ភវេយ្យ សង្ឃត្ថ អវេត្វា វេទិតព្វោ។

យាវតាតិយំ យោជ្ជោតិ ឯត្ថ បន យាវតាតិយំ ភាស តិក្ខត្តុំ ភាសិតា; យថា តិក្ខត្តុំ ភាសិតា ករណា ហោតិ, ឯវំ ករណាតិ អធិប្បាយោ។ កិលិភា ចុទ្ទិតា ហោតីតិ កិលិភា ហុត្វា បច្ឆា ចុទ្ទិតា ហោតិ។

៥៥៦. អដ្ឋសុ លោកវជ្ជេសូតិ ឯត្ថ លោកស្ស វជ្ជាតិ លោកវជ្ជា។ ឯតេហិ ចិយុត្វា ភាវ ភត្តិ, ឥទ្ធានមេវ ហោន្តិ ឯវំ។ តស្មា ‘លោកវជ្ជា’តិ វុច្ចន្តិ។ បដិឃាតេតាតិ បដិហញ្ញតាការេន។ លោកេ សារាគោតិ ‘អហំ លោកំ លភាមី’តិ ឯវំ គហិតវោហារស្សវសេន ឧប្បន្នោ សារាគោ; សោ ចិត្តំ បដិហនតិ។ អលោកេ បដិវិរោធោតិ ‘អហំ លោកំ ន លភាមី’តិ ពោធស្សវសេន ឧប្បន្នបដិវិរោធោ; សោបិ ចិត្តំ បដិហនតិ។ តស្មា ‘បដិឃាតេតា’តិ វុត្តា។ ឃសាទីសុបិ ‘អហំ យសាបរិវារោ, អហំ អប្បបរិវារោ, អហំ បសំសប្បត្តោ, អហំ គរហប្បត្តោ, អហំ សុខប្បត្តោ, អហំ ទុក្ខប្បត្តោ’តិ ឯវមាទិនា នយេន ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា។ អនុរិយវោហារាតិ អនុរិយានំ វោហារា។

៥៥៧. បុរិសមោយមាតិ បុរិសានំ មោយមា។ ន សរាមីតិ ‘យថា ឯតស្ស កម្មស្ស កតដ្ឋានំ ន សរាមិ ន សល្លក្ខេមី’តិ ឯវំ អស្សុតិភាវេន និវេដ្ឋេតិ មោចេតិ។ ចោទកំ ខេប បដិប្បុច្ឆតីតិ បដិវិរុទ្ធោ ហុត្វា ផរតិ, បដិភាណិតភាវេន តិដ្ឋតិ។ កិំ នុ ខោ តុយ្ហន្តិ ‘តុយ្ហំ ពាលស្ស អព្យត្តស្ស ភណិតេន ភាវ កិំ’ ឃោ ត្វំ នេវ ចត្តា អាបត្តិំ, ន ចោទេតុំ ជានាសី’តិ ទីបេតិ; ‘ត្វំ បិ ភាវ ឯវំ កិញ្ចិ អជានន្តោ ភណិតព្វំ មញ្ញស្សី’តិ អជ្ឈោត្ថរតិ។ បច្ចារោបេតីតិ ‘ត្វំ បិ ខោសី’តិអាទីនិ វទន្តោ បដិអារោបេតិ។ បដិករោហីតិ ទេសនាគាមិនិំ ទេសេហិ, វុដ្ឋានគាមិនិតោ វុដ្ឋាហិ តតោ សុទ្ធន្តេ បតិដ្ឋិតោ អញ្ញំ ចោទេស្សសី’តិ ទីបេតិ។

អញ្ញេនាញ្ញំ បដិចរតីតិ អញ្ញេន ការណេន វចនេន វា អញ្ញំ ការណំ វចនំ វា បដិច្ឆាទេតិ។ ‘អាបត្តិំ អាបន្នោសី’តិ វុត្តោ ‘កោ អាបន្នោ? កិំ អាបន្នោ? កត្ថ អាបន្នោ? កិស្មិំ អាបន្នោ? កំ ភណថ? កិំ ភណថា’តិ វទតិ។ ‘ឯវរូបំ កិញ្ចិ តយា ទិដ្ឋ’ន្តិ វុត្តេ ‘ន សុណាមី’តិ សោតំ វា ឧបនេតិ។ ពហិទ្ធា កថំ អបនាមេតីតិ ‘ឥត្ថន្នាមំ អាបត្តិំ អាបន្នោសី’តិ បុដ្ឋោ ‘បាដលិបុត្តំ គតោម្ហី’តិ វត្វា បុន ‘ន បាដលិបុត្តគមនំ តំ បុច្ឆាមា’តិ វុត្តេ ‘តតោ រាជគហំ គតោម្ហី’តិ ‘រាជគហំ វា យាហិ, ព្រាហ្មណគេហំ វា; អាបត្តិំ អាបន្នោសី’តិ? ‘តត្ថ មេ សូករមំសំ លទ្ធ’ន្តិអាទីនិ វទន្តោ កថំ ពហិទ្ធា វិក្ខិបតិ។ កោបន្តិ កុបិតភាវំ។ ទោសន្តិ ទុដ្ឋភាវំ។ ឧភយមេតំ កោធស្សេវ នាមំ។ អប្បច្ចយន្តិ អសន្តុដ្ឋាការំ; ទោមនស្សស្សេតំ នាមំ។ បាតុករោតីតិ ទស្សេតិ បកាសេតិ។ ពាហាវិក្ខេបកំ ភណតីតិ ពាហា វិក្ខិបិត្វា អលជ្ជិវចនំ វទតិ។ វិហេសេតីតិ វិហេឋេតិ ពាធតិ។ អនាទិយិត្វាតិ ចិត្តីការេន អគ្គហេត្វា អវជានិត្វា; អនាទរោ ហុត្វាតិ អត្ថោ។

អតិពាឡ្ហន្តិ អតិទឡ្ហំ អតិប្បមាណំ។ យមិ ព្យាបជ្ជីតិ យមិ ព្យាបិទំ អាបន្នា។ ហីនាយាវត្តិត្វាតិ ហីនស្ស គិហិភាវស្ស អត្ថាយ អាវត្តិត្វា; គិហី ហុត្វាតិ អត្ថោ។ អត្តមនា ហោថាតិ តុដ្ឋចិត្តា ហោថ, ‘យថា លភិតព្វំ លភថ, យថា វសិតព្វដ្ឋានេ វសថ, ផាសុវិហារោ វោ យថា ភវតា’តិ អធិប្បាយេន វទតិ។

៥៦៦ៈ អបរេត្ថិ បចទេត្វា ចានេកា អបរេត្ថិចានេកា; សោ តេបំ អត្ថីតិ អបរេត្ថិចាកាៈ រូបី អត្តាតិអារុប្ប លិកិតោ កសិណរូបំ អត្តាតិ កហេត្វា រូបីតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ; អលិកិតោ តក្កយត្តេតេច , អាឌិចកាត់ ចិយៈ លិកិតោយេច ច បត អរូបសមាបត្តិតិមិត្តំ អត្តាតិ កហេត្វា អរូបីតិ ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ; អលិកិតោ តក្កយត្តេតេច, តិកណ្ហាត់ ចិយៈ អបរេត្ថិកាតេច បតេត្វ ឲកត្តេតេច កាតលំ ត បរិយេសិតត្ថាៈ ទិដ្ឋិកតិកោ ហិ ឧប្បត្តកោ ចិយ យំ ចា ពំ ចា កណ្ហាតិៈ រូបី ច អរូបី ចាតិ រូបារូបមិស្សកកាហចសេត ចុត្តំៈ អយំ ទិដ្ឋិ រូបាចចទារូបាចចសមាបត្តិលិកិតោបិ តក្កិកស្សាបិ ឧប្បជ្ជតិៈ តេច រូបី តារូបីតិ បត ឲកត្តតោ តក្កិកទិដ្ឋិយេចៈ អត្តចាតិ បរិត្តកសិណំ អត្តតោ កណ្ហាត្តស្ស ទិដ្ឋិៈ អតត្តចាតិ អប្បមាណកសិណំៈ អត្តចា ច អតត្តចា ចាតិ ឧឌ្ឍយដោ សបរិយត្តំ តិរិយំ អបរិយត្តំ កសិណំ អត្តាតិ កហេត្វា ឧប្បត្តទិដ្ឋិៈ តេចត្តចា តាតត្តចាតិ តក្កិកទិដ្ឋិយេចៈ សេសំ សត្តេត្វ ឧត្តាតត្វេយចាតិៈ

អដ្ឋកតិដ្ឋេសចណ្ណតាៈ

(៥ៈ) តចកតិដ្ឋេសចណ្ណតា

៥៩០ៈ តចកតិដ្ឋេស តច អាឃាតចត្វតីតិ សត្តេស្ស ឧប្បត្តិចសេតេច កធិតាតិៈ បុរិសាត់ យលិតីតិ បុរិសយលិតិៈ តចចិឆាតិ តចកោដ្ឋាសា តចប្បេភទា ចាៈ

៥៩១ៈ តល់ប្បដិច្ចាតិ តល់ត្តិស្សាយៈ បរិយេសតាតិ រូបាទិអារម្មណបរិយេសតាៈ សា ហិ តណ្ហាយ សតិ ហោតិៈ លិកេកាតិ រូបាទិអារម្មណបដិលិកោៈ សោ ហិ បរិយេសតាយ សតិ ហោតិៈ ចិតិច្ឆយោ បត ញាណតណ្ហាទិដ្ឋិចិតក្កចសេត ចត្វត្តិដោៈ តត្វ "សុខចិតិច្ឆយំ ជត្តា, សុខចិតិច្ឆយំ ញាត្វា អជ្ឈត្តំ សុខមគុយុខ្លោយ្យា"តិ (ម ៈ តិ ៈ ១ៈ១១១) អយំ ញាណចិតិច្ឆយោៈ "ចិតិច្ឆយោតិ ទ្វេ ចិតិច្ឆយា – តណ្ហាចិតិច្ឆយោ ច ទិដ្ឋិចិតិច្ឆយោ ចា"តិ (មហាតិៈ ១០១) ឲចំ អាកតានិ អដ្ឋសតតណ្ហាចិចរិតានិ តណ្ហាចិតិច្ឆយោៈ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ ទិដ្ឋិចិតិច្ឆយោៈ "ឆទេ្ទា តោ, តេចាតមិត្ត, ចិតក្កតិកាតោ"តិ (ឌីៈ តិ ៈ ១ៈ១៦៥) ឥមស្មិំ បត សុត្តេ ឥធ ចិតិច្ឆយោតិ ចុត្តោ ចិតក្កោយេច អាកតោៈ លិកំ លកិត្វា ហិ ឥដ្ឋានិដ្ឋំ សុន្ទរាសុន្ទរញ្ច ចិតក្កេតេច ចិតិច្ឆិតាតិ – 'ឲត្តកំ មេ រូបារម្មណត្ថាយ កចិស្សតិ , ឲត្តកំ សទ្ទាទិអារម្មណត្ថាយ , ឲត្តកំ មយ្ហំកចិស្សតិ, ឲត្តកំ បរស្ស, ឲត្តកំ បរិកុញ្ជិស្សាមិ, ឲត្តកំ តិធហិស្សាមី'តិៈ តេត ចុត្តំ "លិកំ បដិច្ច ចិតិច្ឆយោ"តិៈ

ឆន្ទរាកោតិ ឲចំ អកុសលចិតក្កេត ចិតក្កិតេ ចត្ថុស្មិំ ទុព្ពលរាកោ ច ពលចរាកោ ច ឧប្បជ្ជតិៈ ឥទមេត្ថាឥធ ឆទេ្ទាតិ ទុព្ពលរាកស្សាធិចចតំ ៈ អជ្ឈោសាតត្តិ អហំ មមត្តិ ពលចសត្តិដ្ឋាតំៈ បរិក្កហោតិ តណ្ហាទិដ្ឋិចសេត បរិក្កហកាតលំៈ មច្ឆរិយត្តិ បរេហិ សាធារណកាចស្ស អសហតតាៈ តេតេចស្ស បេរិរាណា ឲចំ ចចតត្វំ ចទត្តិ – "ឥទំ អច្ឆរិយំ មយ្ហមេច ហោតុ, មា អញ្ញស្ស អច្ឆរិយំ ហោតូតិ បចត្តត្តា មច្ឆរិយត្តិ ចុច្ចតី"តិៈ អារក្ខោតិ ទ្វារបិទហតមញ្ជូសកោបតាទិចសេត សុដ្ឋុ រក្ខលំៈ អធិករោតីតិ អធិកាតលំ;

ກາຣຓເສ຺ສຕໍ ນາມໍ. ອາຣກ຺ຂາຘິກຣຓນ຺ຕິ ຠາວນປຸໍສກໍ; ອາຣກ຺ຂເຫຕູຕິ ອເຕ຺ຖາ. ທຓ຺ຑາທານາທີສຸ ປຣນິເສຘຕ຺ຖໍ ທຓ຺ຑສ຺ສ ອາທານໍ ທຓ຺ຑາທານໍ. ເອກເຕາຘາຣາທິເນາ ສຕ຺ຖສ຺ສ ອາທານໍ ສຕ຺ຖາທານໍ. ກລເຫາຕິ ກາຍກລເຫາປິ ວາຈາກລເຫາປິ. ປຸຣິເມາ ປຸຣິເມາ ວິເຣາເຘາ ວິຄ຺ຄເຫາ, ປຈ຺ຉິເມາ ປຈ຺ຉິເມາ ວິວາເທາ. ຕຸວໍ ຕຸວນ຺ຕິ ອຄາຣວວຈນໍ, ຕ຺ວໍ ຕ຺ວນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ.

໙໗໓. ອິຎ຺ຊິຕານີຕິ ອິຎ຺ຊນານິ ຈລນານິ. ອສ຺ມີຕິ ອິຎ຺ຊິຕເມຕນ຺ຕິອາທີຫິ ສພ຺ພປເທຫິ ມາເນາວ ກຖິເຕາ. ອຫນ຺ຕິ ປວເຕ຺ຕາປິ ຫິ ມາເນາ ອິຎ຺ຊິຕເມວ, ອຍມຫນ຺ຕິ ປວເຕ຺ຕາປິ, ເນວສຎ຺ຎີນາສຎ຺ຎີ ຠວິສ຺ສນ຺ຕິ ປວເຕ຺ຕາປິ. ເສສປເທຫິປິ ມາເນາວ ກຖິເຕາ. ມາເນາ ຫິ ອິຎ຺ຊນເຕາ ອິຎ຺ຊິຕໍ, ມຎ຺ຎນເຕາ ມຎ຺ຎິຕໍ, ຜນ຺ຘນເຕາ ຜນ຺ຘິຕໍ, ປປຎ຺ຈນເຕາ ປປຎ຺ຈິຕໍ. ເຕຫິ ເຕຫິ ກາຣເຓຫິ ສງ຺ຂຕຕ຺ຕາ ສງ຺ຂຕນ຺ຕິ ຈ ວຸຈ຺ຈຕິ. ເສສໍ ສພ຺ພຕ຺ຖ ອຸຕ຺ຕານຕ຺ຖເມວາຕິ.

ນວກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ.

(໑໐.) ທສກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໙໗໗. ທສກນິເທ຺ທເສ ກິເລສາ ເອວ ກິເລສວຕ຺ຖູນີ. ອາຆາຕວຕ຺ຖູນີ ປເນຕ຺ຖ "ອນຕ຺ຖໍ ເມ ອຈຣີ"ຕິອາທີນໍ ວເສນ ອວິເກາເປຕເພ຺ພ ຂາຓຸກຓ຺ຏກາທີສຸປິ ອຏ຺ຏາເນ ອຸປ຺ປນ຺ນາຆາເຕນ ສທ຺ຘິໍ ວຸຕ຺ຕານີ.

໙໘໐. ມິຈ຺ຉເຕ຺ຕສຸ ມິຈ຺ຉາຎາຓນ຺ຕິ ປາປກິຣິຍາສຸ ອຸປາຍຈິນ຺ຕາວເສນ ປາປໍ ກຕ຺ວາ 'ສຸກຕໍ ມຍາ'ຕິ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓາກາເຣນ ອຸປ຺ປເນ຺ນາ ເມາເຫາ. ມິຈ຺ຉາວິມຸຕ຺ຕີຕິ ອວິມຸຕ຺ຕເສ຺ສວ ສເຕາ ວິມຸຕ຺ຕສຎ຺ຎິຕາ. ເສສໍ ສພ຺ພຕ຺ຖ ອຸຕ຺ຕານຕ຺ຖເມວາຕິ.

ທສກນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ.

ຕຓ຺ຫາວິຈຣິຕນິເທ຺ທສວຓ຺ຓນາ

໙໘໑. ຕຓ຺ຫາວິຈຣິຕນິເທ຺ທເສ ຕຓ຺ຫາວິຈຣິຕານີຕິ ຕຓ຺ຫາສມຸທາຈາຣາ ຕຓ຺ຫາປວຕ຺ຕິເຍາ. ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກສ຺ສ ອຸປາທາຍາຕິ ອຊ຺ຌຕ຺ຕິກໍ ຂນ຺ຘປຎ຺ຈກໍ ອຸປາທາຍ. ອິທຎ຺ຫິ ອຸປເຍາຄເຕ຺ຖ ສາມິວຈນໍ. ອສ຺ມີຕິ ເຫາຕີຕິ ຍເທຕໍ ອຊ຺ຌຕ຺ຕໍ ຂນ຺ຘປຎ຺ຈກໍ ອຸປາທາຍ ຕຓ຺ຫາມານທິຏ຺ຐິວເສນ ສມູຫຄ຺ຄາຫເຕາ 'ອສ຺ມີ'ຕິ ເຫາຕິ, ຕສ຺ມິໍ ສຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອິຕ຺ຖສ຺ມີຕິ ເຫາຕີຕິອາທີສຸ ປນ ເອວໍ ສມູຫເຕາ 'ອຫ'ນ຺ຕິ ຄຫເຓ ສຕິ ຕເຕາ ອນຸປນິຘາຍ ຈ ອຸປນິຘາຍ ຈ ຄຫຓໍ ເຫາຕິ. ຕຕ຺ຖ ອນຸປນິຘາຍາຕິ ອຎ຺ຎໍ ອາກາຣໍ ອນຸປຄມ຺ມ ສກຠາວເມວ ອາຣມ຺ມຓໍ ກຕ຺ວາ 'ອິຕ຺ຖສ຺ມີ'ຕິ ເຫາຕິ; ຂຕ຺ຕິຍາທີສຸ 'ອິທໍປກາເຣາ ອຫ'ນ຺ຕິ ເອວໍ ຕຓ຺ຫາມານທິຏ຺ຐິວເສນ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອິທໍ ຕາວ ອນຸປນິຘາຍ ຄຫຓໍ. ອຸປນິຘາຍ ຄຫຓໍ ປນ ທຸວິຘໍ ເຫາຕິ – ສມເຕາ ຈ ອສມເຕາ ຈ. ຕໍ ທເສ຺ສຕຸໍ ເອວສ຺ມີຕິ ຈ ອຎ຺ຎຖາສ຺ມີຕິ ຈ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ເອວສ຺ມີຕິ ອິທໍ ສມເຕາ ອຸປນິຘາຍ ຄຫຓໍ;

យថា អយំ ខត្តិយោ, យថា អយំ ព្រាហ្មណោ, ឯវំ អហម្បីតិ អត្ថោ។ អញ្ញថាស្មីតិ ឥទំ បន អនយតោ គហណំ; យថាយំ ខត្តិយោ, យថាយំ ព្រាហ្មណោ, តតោ អញ្ញថា អហំ ហីនោ វា អធិកោ វាតិ អត្ថោ។ ឥមានិ តាវ បច្ចុប្បន្នវសេន ចត្តារិ តណ្ហាវិចរិតានិ។ ភវិស្សន្តិអាទីនិ បន ចត្តារិ អនាគតវសេន វុត្តានិ។ តេសំ បុរិមចតុក្កេ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ អស្មីតិ សស្សតោ អស្មិ។ សាតស្មីតិ អសស្សតោ អស្មិ។ អសស្មីតិ សតស្មីតិ វា បាឋោ។ តត្ថ អត្ថីតិ អសំ; និច្ចស្សេតំ អធិវចនំ។ សីទតីតិ សតំ; អនិច្ចស្សេតំ អធិវចនំ។ ឥតិ ឥមានិ ទ្វេ សស្សតុច្ឆេទវសេន វុត្តានីតិ វេទិតព្វានិ។ ឥតោ បរានិ សិយន្តិអាទីនិ ចត្តារិ សំសយបរិវិតក្កវសេន វុត្តានិ។ តានិ បុរិមចតុក្កេ វុត្តនយេនេវ អត្ថតោ វេទិតព្វានិ។ អបាហំ សិយន្តិអាទីនិ បន ចត្តារិ “អបិ នាមាហំ ភវេយ្យ”ន្តិ ឯវំ បត្ថនាកប្បនវសេន វុត្តានិ។ តានិ បុរិមចតុក្កេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។ ឯវមេត្ថ –

ទ្វេ ទិដ្ឋិសីសា ចត្តារោ, សុទ្ធសីសា សីសមូលកា;

តយោ តយោតិ ឯតានិ, អដ្ឋារស វិភាវយេ។

ឯតេសុ ហិ សស្សតុច្ឆេទវសេន វុត្តា ទ្វេ ទិដ្ឋិសីសា នាម។ អស្មីតិ, ភវិស្សន្តិ, សិយន្តិ, អបាហំ សិយន្តិ ឯតេ ចត្តារោ សុទ្ធសីសាឯវ។ ឥត្ថស្មីតិ អាទយោ តយោ តយោតិ ទ្វាទស សីសមូលកា នាមាតិ។ ឯវមេតេ ទ្វេ ទិដ្ឋិសីសា, ចត្តារោ សុទ្ធសីសា, ទ្វាទស សីសមូលកាតិ អដ្ឋារស តណ្ហាវិចរិតធម្មា វេទិតព្វា។

៩៧៣។ ឥទានិ បដិបាដិយាវ តេ ធម្មេ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ កថញ្ច អស្មីតិ ហោតីតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កិញ្ចិ ធម្មំ អនវការី ករិត្វាតិ រូបវេទនាទីសុ កិញ្ចិ ឯកធម្មម្បិ អវិនិព្ភោគំ កត្វា, ឯកេកតោ អគ្គហេត្វា, សមូហតោវ គហេត្វាតិ អត្ថោ។ អស្មីតិ ឆន្ទំ បដិលភតីតិ បញ្ចក្ខន្ធេ និរវសេសតោ គហេត្វា ‘អហ’ន្តិ តណ្ហំ បដិលភតិ។ មានទិដ្ឋីសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ អយំ តណ្ហាវិចរិតនិទ្ទេសោ, មានទិដ្ឋិយោ បន ន វិនា តណ្ហាយ, តស្មា តទេកដ្ឋវសេន ឥទំ វុត្តំ។ តណ្ហាសីសេន វា បបញ្ចត្តយម្បិ ឧទ្ទិដ្ឋំ។ តំ ឧទ្ទេសានុរូបេនេវ និទ្ទិសិតុម្បិ មានទិដ្ឋិយោ គហិតា។ តណ្ហាបបញ្ចំ វា ទស្សេន្តោ តេនេវ សទ្ធិំ សេសបបញ្ចេបិ ទស្សេតុំ ឯវមាហ។

តស្មិំ សតិ ឥមានិ បបញ្ចិតានីតិ តស្មិំ “អស្មីតិ ឆន្ទំ បដិលភតី”តិអាទិនា នយេន វុត្តេ បបញ្ចត្តយេ សតិ បុន ឥមានិ “ឥត្ថស្មីតិ វា”តិអាទីនិ បបញ្ចិតានិ ហោន្តីតិ អត្ថោ។

ខត្តិយោស្មីតិអាទីសុ អភិសេកសេនាបច្ចាទិនា ‘ខត្តិយោ អហំ’, មន្តជ្ឈេន បោរោហិច្ចាទិនា ‘ព្រាហ្មណោ អហំ’, កសិគោរក្ខាទិនា ‘វេស្សោ អហំ’, អសិតព្យាភង្គិតាយ ‘សុទ្ទោ អហំ’ , គិហិព្យញ្ជនេន ‘គហដ្ឋោ អហ’ន្តិ ឥមិនា នយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ឯវំ ឥត្ថស្មីតិ ហោតីតិ ឯវំ ខត្តិយាទីសុ ខត្តិយាទិប្បការំ អត្តនិ ឧប្បាទយិត្វា ‘ឥត្ថំបការោ អហ’ន្តិ ហោតិ។

ᨿᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ‘ᨿᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩈᩮᨶᩣᨾᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ‘ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨶᨿᩮ ‘ᨿᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩈᩮᨶᩣᨾᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨶᩣᩉᩴ ᨲᨳᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ; ᩋᩉᩴ ᨸᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᩉᩦᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

᪉᪇᪆᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩣᩉᩥᩁᩔ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᨠᨳᩮᨲᩩᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣᨶᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩣᩉᩥᩁᩔ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿᩣᨲᩥ ᨻᩣᩉᩥᩁᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨸᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᩅᩣ…ᨸᩮ… ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩣ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪉᪇᪇᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᨸᨶ ᩋᩅᨠᩣᩁᩦ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᩅᩣ…ᨸᩮ… ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩑᨠᩮᨠᨲᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ‘ᩋᩉ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ‘ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᨡᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩈᩮᨶᩣᨾᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩉ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣᨲᩥ ᨸᨴᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨

ᨿᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨡᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩈᩮᨶᩣᨾᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨴᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᩅᨠᩣᩁᩦ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ‘ᩋᩉ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨡᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩣ ᨨᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩉᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨵᩩᩅᩮᩣ’ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩥ᪨ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩔᩮᩅ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩔ ᩅᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨿᨳᩣᩃᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᨻᩉᩪᨶᩴ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩑᨠᩴᩈᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ, ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩉᩥ ᩋᩈᨴᩥᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨽᩮᨴᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨧᩁᩥᨲᩈᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨧᩁᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨧᩁᩥᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪉᪇᪈᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩮ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩮ, ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩔ ᨸᨮᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ

ភកចតាតិ សត្តោទោ សយំ អាហច្ច ភាសិតានិ។ ចត្តារោ សម្មប្បធានាតិអាទីសុ “ទេវ ច ភវេត្តា សយណព្រាហ្មណា កិយាកម្ម កិយាទុក្ខ សម្មប្បធានា សម្មប្បធំ អត្តាភង្គ្ហា លោកង្ហា បញ្ញាបេត្តិ ចត្វហិ ចក្ខុហិ”តិអាទិតា (ទី៍ តិ៍ ១៍១៥-១១០) ព្រាហ្មណេស ចុត្តភេឃភេច បទេភទោ ច អទេត្វា ច ទេចនិតទេត្វាតិ៍

សទេម្ហាហចិទោភាតត្តិយា ចិកច្ឆកឆាឃ

ហ្វេកចត្តុចិកឆ្ឆព្ភា តិច្ចិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១ប័៉ ឆយូហងឃចិករក្កា

១៉ សត្តសក្កាហិកចារេចណ្ណតា

ដលិប៉ ឰងាតិ ពងតត្តរេ ឆយូហងឃចិករក្ក បិញ្ញបរិរច្ឆរងា ពាច ៩ចំ រចឌិពរត្តា – ៩ព្ធ ហិ អាឌិរពាច ឍត្ថាឌីតំ ក្ខាងសត្តំ

រកាដ្ឋាឃាតំ ចរសត សត្តសក្កាហិកចាររា តាយ ចុរត្តា៉ ក្យិរឃា រពសំរឃច ឆយូាតំ កាយឆាព្យអាឌីសុ ក្ខប្បត្តាក្យប្បត្តិងស្សតចាររា តាយ៉

ពពិរឃា ពរព្ធច បរិឃាបត្តាបរិឃាបត្តងស្សតចាររា តាយ៉ ចព្យរព្ធា ពឹសុ ក្យឹសុ ក្ខប្បត្តិក្លរលា ចិឌ្ឍយាតាចិឌ្ឍយាតឆយូងស្សតចាររា តាយ៉

បញ្ចារយា រពសំ ឆយូាតំ ក្យតត្តរចរសត ងស្សតចាររា តាយ៉ ឈរដ្ឋា កពឹសុ ក្ខប្បាងកកយូអាឃ្យប្បយាលាងស្សតចាររា តាយ៉ សព្ធរយា

អកិរត្តាឃ្យាឌិចាររា តាយ៉ អដ្ឋរយា ឃារយូលាតារយូលចាររា តាយ៉ តចរយា រពសំ ឍត្ថាឌិឆយូាតំ ឌិដ្ឋសុពាឌិចរសត សក្ករហព្ធា

ងស្សតចាររា តាយ៉ ងសរយា ក្យសលព្ធិកាឌិចរសត សក្ករហព្ធា ងស្សតចាររា តាយ៉

ដលិដ៉ ៩ចំ ងសហិ ចាររហិ បរិច្ឆិត្តាឃ បិញ្ញឃា បចរយ ពាច សត្តសក្កាហិកចាររ “អចិចិរពា ឃាច កចក្កុំ ៩ព្ធត្តរ កពិ ឍត្ថា”ពិ

បុច្ឆិរព “៩រកាពិ ចា…រប… ចព្ធាររាពិ ចា ឈាពិ ចា អចព្ធា បញ្ចាពិ ចព្យុំ សយរព្ធា អរត្តា តព្ធឹ”ពិ អព្ធរតា ចាាលចាលំ ឌីរបរព្ធា

បញ្ចាក្លត្ថាពិ បុច្ឆាក្យត្ថុបំ ចិស្សឌ្ឍតំ អាហ៉ ឃចាបុច្ឆំ ចិស្សឌ្ឍតពិញ្ញសព្ធាញ្ញាញ្ញាកររលំ តាយាពិ ចុញ្ចពិ៉ ក្ខាងឃាឃពតាតីពិអាឌីសុបិ ៩រសច

តរឃា៉ ក្យបក្លត្ថាឌីតំ បរករងា ឍត្ថចិកក្កាឌីសុ ចុព្ធតរឃរតច រចឌិពរត្តា៉

១៉ ក្ខប្បត្តាក្យប្បត្តិចាររចណ្ណតា

ដដ១៉ ក្យិឃចាររ រឃ ឆយូា កាយករច កាយឆាព្យសយូព្ធាតញ្ចា សព្ធាតំ ក្ខប្បឌ្ឍត្តិ – កាយឆាព្យំ បរិឃាបត្តា ចា អបរិឃាបត្តា ចា –

រព សរត្តា សក្ករហព្ធា កាយឆាព្យឃា បញ្ចាក្លត្ថាពិអាឌិ ចុព្ធំ៉ ក្យបឆាព្យអាឌីសុបិ ៩រសច តរឃា៉ ឃយូា បត ក្យបឆាព្យបរិឃាបត្តាតំ សព្ធាតំ

ឈាតាឃពតាឌីតំ អការចត កត្ថាឃពតាឌីតិ អាឃពតាឌិកិច្ចំ ត កររាត្តិ, ពយូា ក្យបឆាព្យឃា ឈ អាឃពតាតិ, តច ឆាព្យរឃាពិអាឌិ

ចុព្ធំ ៉ ឃយូា ច ឌ្ឍកាឃចរសត ចា សព្ធប្បត្តិចរសត ចា អបរិឃាបត្តឆាព្យ តាយ តព្ធិ, ពយូា អបរិឃាបត្តឆាព្យឃាពិ អចព្ធា ឃំ ឃំ

អបរិឃាបត្តំ ពំ ពរងច ងរស្សព្យំ អបរិឃាបរត្ត កពិ ឍត្ថាពិអាឌិ ចុព្ធំ៉

១៉ បរិឃាបត្តាបរិឃាបត្តចាររចណ្ណតា

ដដដ៉ ពពិឃចាររ កាយឆាព្យបរិឃាបត្តាពិ កាយឆាព្យករឌតរដ្ឋត បរិឃាបត្តា; ពំតិស្សិពា ពងរត្តាកឆា កាយឆាព្យរព្ធច សច្ឆ កពាពិ

អរព្ធា៉ រសសបរងសុបិ ៩រសច តរឃា៉ បរិឃាបត្តាពិ កចចរសត ឌ្ឍកាឃចរសត ច បរិច្ឆិត្តា៉ អបរិឃាបត្តាពិ ពចា អបរិច្ឆិត្តា៉

៣. ធម្មទស្សនវារវណ្ណនា

១០០៧. ចតុត្ថវារេ ឯកាទសាយតនានីតិ សទ្ទាយតនវជ្ជានិ។ តញ្ហិ ឯកន្តេន បដិសន្ធិយំ នុប្បជ្ជតិ។ ឥមិនា នយេន សព្វត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ សត្តកេ “ទេវានំ អសុរាន”ន្តិ គតិវសេន អវត្វា អវិសេសេន គព្ភសេយ្យកានន្តិ វុត្តំ។ តស្មា យត្ថ យត្ថ គព្ភសេយ្យកា សម្ភវន្តិ តត្ថ តត្ថ តេសំ សត្តាយតនានិ វេទិតព្វានិ។ តថា ធាតុយោ។ សេសមេត្ថ ឧត្តានត្ថមេវ។ បញ្ចមវារេ យំ វត្តព្វំ តំ ធម្មសង្គណិយំ វុត្តមេវ។

៤. ឧប្បាទកម្មអាយុប្បមាណវារវណ្ណនា

(១.) ឧប្បាទកម្មំ

១០១១. ឆដ្ឋវារេ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ នានប្បការេហិ វា ឥទ្ធិវិសេសេហិ ទិព្វន្តីតិ ទេវា។ សម្មុតិទេវាតិ ‘ទេវោ, ទេវី’តិ ឯវំ លោកសម្មុតិយា ទេវា។ ឧបបត្តិទេវាតិ ទេវលោកេ ឧប្បន្នត្តា ឧបបត្តិយា ទេវា។ វិសុទ្ធិទេវាតិ សព្វេសំ ទេវានំ បូជារហា សព្វកិលេសវិសុទ្ធិយា ទេវា។ រាជានោតិ មុទ្ធាភិសិត្តខត្តិយា។ ទេវិយោតិ តេសំ មហេសិយោ។ កុមារាតិ អភិសិត្តរាជូនំ អភិសិត្តទេវិយា កុច្ឆិម្ហិ ឧប្បន្នកុមារា។

ឧបោសថកម្មំ កត្វាតិ ចាតុទ្ទសាទីសុ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ ឧបវសិត្វា។ ឋាតិ យស្មា បរិត្តទានាទិបុញ្ញកម្មំ មនុស្សលោកត្ថាយ បច្ចយោ, មន្ទោ កតំ មនុស្សលោកត្ថាយ អធិមត្តំ, អធិមត្តការេនបិ នានប្បការភេទា នានប្បការស្ស ខត្តិយមហាសាលាទិភាវស្ស បច្ចយោ, តស្មា តស្ស វសេន ឧបបត្តិភេទំ ទស្សេន្តោ អប្បេកច្ចេ គហបតិមហាសាលានន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ មហាសារា ឯតេសន្តិ មហាសារា; រ-ការស្ស បន ល-ការំ កត្វា មហាសាលាតិ វុត្តំ។ គហបតយោ ច មហាសាលា, គហបតីសុ វា មហាសាលាតិ គហបតិមហាសាលា។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ យស្ស គេហេ បច្ឆិមន្តេន ចត្តាលីសកោដិធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានញ្ច បញ្ច អម្ពណានិ ទិវសវឡញ្ជោ និក្ខមតិ – អយំ គហបតិមហាសាលោ នាម។ យស្ស បន គេហេ អសីតិកោដិធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានំ ទសអម្ពណានិ ទិវសវឡញ្ជោ និក្ខមតិ – អយំ ព្រាហ្មណមហាសាលោ នាម។ យស្ស បន គេហេ បច្ឆិមន្តេន កោដិសតធនំ និធានគតំ ហោតិ, កហាបណានំ វីសតិ អម្ពណានិ ទិវសវឡញ្ជោ និក្ខមតិ – អយំ ខត្តិយមហាសាលោ នាម។

សហព្យតន្តិ សហភាវំ; សហាយា ហុត្វា និព្វត្តន្តីតិ អត្ថោ។ ចាតុមហារាជិកានន្តិអាទីសុ ចាតុមហារាជិកា តាវ សិនេរុបព្វតស្ស វេមជ្ឈេ ហោន្តិ។ តេសុ បព្វតដ្ឋកាបិ អត្ថិ, អាកាសដ្ឋាបិ; តេសំ បរម្បរា ចក្កវាឡបព្វតំ បត្តា។ ខិឌ្ឌាបទោសិកា, មនោបទោសិកា, សីតវលាហកា, ឧណ្ហវលាហកា, ចន្ទិមា ទេវបុត្តោ, សូរិយោ ទេវបុត្តោតិ ឯតេ សព្វេបិ ចាតុមហារាជិកទេវលោកដ្ឋកា ឯវ។

ᨲᩮᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ ᨩᨶᩤ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᩣ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᨭ᩠ᨮᨠᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᨭ᩠ᨮᨠᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᩁᨾ᩠ᨷᩁᩤ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᨷᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩤ᪨ ᨲᨳᩤ ᨿᩣᨾᩣᨴᩦᨶᩴ᪨ ᩑᨠᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩮᨷᩥ ᩉᩥ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨷᩁᨾ᩠ᨷᩁᩤ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᩣᩊᨷᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩤ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᨿᩣᨲᩤ ᨷᨿᩣᨲᩤ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩤᨲᩥ ᨿᩣᨾᩣ᪨ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩤ ᨷᩉᨭ᩠ᨮᩤᨲᩥ ᨲᩩᩈᩥᨲᩤ᪨ ᨷᨠᨲᩥᨷᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᩮᨶ ᩁᨾᩥᨲᩩᨠᩣᨾᨠᩣᩃᩮ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥᨲᩮ ᨽᩮᩣᨣᩮ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩁᨲᩦ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨧᩣᩁᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᩁᩮᩉᩥ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩮᩈᩩ ᨽᩮᩣᨣᩮᩈᩩ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩦ᪨

(᪂᪨) ᩋᩣᨿᩩᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ

᪁᪀᪂᪂᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᩴ ᩅᩤ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩅᩔᩈᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩦᩈᩣᨿ ᩅᩤ ᨲᩥᩴᩈᩣᨿ ᩅᩤ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣᨿ ᩅᩤ ᨷᨱ᩠ᨱᩣᩈᩣᨿ ᩅᩤ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩤ ᩅᩤ ᩅᩔᩮᩉᩥ ᩋᨵᩥᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩔᩈᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨷᩥ ᩉᩮᨲᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩅᩔᩈᨲᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪁᪀᪂᪃᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨷᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩤ ᨷᩁᩥᨧᩣᩁᩥᨠᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨷᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᩤ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨷᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧᩮᩅ ᨴᩦᨥᩣᨿᩩᨠᨲᩣᨿ ᨧ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩤ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨾᩉᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩍᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣᨷᩥ ᨩᨶᩤ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩑᨠᨲᩃᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ; ᩋᩣᨿᩩᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᩣ᪨

᪁᪀᪂᪄᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨽᩤ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨽᩤ᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩤ ᩋᩣᨽᩤ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨽᩤ᪨ ᨴᨱ᩠ᨯᨴᩦᨷᩥᨠᩣᨿ ᩋᨧ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᨿ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩈᩁᩦᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨽᩤ ᨨᩥᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨨᩥᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨲᨶ᩠ᨲᩦ ᩅᩥᨿ ᩈᩁᨲᩥ ᩅᩥᩈᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨽᩔᩁᩤ᪨ ᩍᨾᩮᨷᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨩᨶᩤ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩑᨠᨲᩃᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ; ᩋᩣᨿᩩᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᩣ᪨

᪁᪀᪂᪅᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨽᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩈᩩᨽᩣ᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩤ ᩈᩩᨽᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩈᩩᨽᩣ᪨ ᩈᩩᨽᩮᨶ ᩒᨠᩥᨱ᩠ᨱᩤ ᩅᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱᩤ, ᩈᩩᨽᩮᨶ ᩈᩁᩦᩁᨷ᩠ᨷᨽᩤᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ ᩑᨠᨣ᩠ᨥᨶᩤ, ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨾᨬ᩠ᨩᩪᩈᩣᨿ ᨮᨷᩥᨲᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩃᩥᨲᨠᨬ᩠ᨧᨶᨷᩥᨱ᩠ᨯᩈᩔᩥᩁᩥᨠᩣᨲᩥ ᩈᩩᨽᨠᩥᨱ᩠ᩉᩤ᪨ ᩍᨾᩮᨷᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨩᨶᩤ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩑᨠᨲᩃᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ; ᩋᩣᨿᩩᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨷᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᩣ᪨

᪁᪀᪂᪆᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩔ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩔ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩔ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩔ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᩮᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩮ ᨷᨲ᩠ᨳᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᩮᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨷᨱᩥᨵᩥᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨵᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨮᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩁᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩑᨠᩮᩣ ᩒᨴᩣᨲᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩔ

បឆចឹកនិលបរិច្ឆិន្នកបញ្ញា ហោតិ...បេ... ឧកាស្ស ឱកាសកនិលបរិច្ឆិន្នកបញ្ញាតិ ឯតំ បញ្ញាតានត្តំ។ តត្ថ អារុប្បាយតនិកាទា បុញ្ញាការកេត ពទិតា។ លក្ខបលិងិអងិយោត្តាកិតឹហាទា អប្បតាយបិ ចត្តត្តិ ឱបចារេបិ។ បញ្ញា បត លោកិយលោកុត្តរមិស្សកា ពទិតា។

អសញ្ញាសត្តានត្តិ សញ្ញាចិរហិតានំ សត្តានំ។ ឧកច្ឆេ ហិ តិត្ថាយតនេ បព្ពជិត្វា ‘ចិត្តំ និស្សាយ រជ្ជនទុស្សនមុយ្ហនានិ នាម ហោន្តី’តិ ចិត្តេ ទោសំ ទិស្វា ‘អចិត្តកការេចា នាម សោភនោ, ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានមេត’ន្តិ សញ្ញាចិរាគំ ជនេត្វា តត្ថាបគំ បញ្ចមំ សមាបត្តិំ ភាវេត្វា តត្ថ និព្ពត្តន្តិ។ តេសំ ឧបបត្តិក្ខណេ ឧកោ រូបក្ខន្ធោយេវ និព្ពត្តតិ។ ឋត្វា និព្ពត្តោ ឋិតកោ ឧច ហោតិ, និសីទិត្វា និព្ពត្តោ និសិន្នកោច និបជ្ជិត្វា និព្ពត្តោ និបន្នោច។ ចិត្តកម្មរូបកសទិសា ហុត្វា បញ្ច កប្បសតានិ តិដ្ឋន្តិ។ តេសំ បរិយោសានេ សោ រូបកាយោ អន្តរធាយតិ, កាមាវចរសញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ; តេន ឥធ សញ្ញុប្បាទេន តេ ទេវា តម្ហាកាយា ចុតាតិ បញ្ញាយន្តិ។

ចិបុលិ ចលិ ឧទេសន្តិ ទេចហបុលិ។ អត្តនោ សយុត្តិយា ត ហាយន្តិ ត ចិហាយន្តីតិ អចិហា។ ត កញ្ចិ សត្តំ តប្បន្តីតិ អតប្បា។ សុន្ទរា ទស្សនា អភិរូបា បាសាទិកាតិ សុទស្សា។ សុដ្ឋុ បស្សន្តិ, សុន្ទរមេតេសំ ចា ទស្សនន្តិ សុទស្សី។ សព្ពេហិ ឧច គុណេហិ ច ភចសម្បត្តិយា ច ជេដ្ឋា, នត្ថេត្ថ កនិដ្ឋាតិ អកនិដ្ឋា។

១០១៣។ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបកតាតិ អាកាសានញ្ចាយតនូបកា។ ឯតេនុបិ ឧសេច តយោ ៈ ឯតិ ល កាមាចចរា, តច ព្រហ្មលោកា, បញ្ច សុទ្ធាចាសា, ចត្តារោ អរូបិ អសញ្ញាសត្តចេហបុលេហិ សទ្ធិំ លឡឹសតិ ទេចលោកា; មនុស្សលោកេន សទ្ធិំ សត្តចីសតិ។

តត្ថ សម្មាសម្ពុទ្ធេន មនុស្សានំ ទេចានញ្ច អាយុំ បរិច្ឆិន្ទមានេន ចតុន្នំ អបាយានំ ភុម្មទេចានំ ច អាយុំ បរិច្ឆិន្នំ តំ កស្មាតិ? និរយេ តាច កម្មមេច បមាណំ។ យាច កម្មំ ត ខីយតិ, ត តាច ចចន្តិ។ តថា សេសអបាយេសុ។ ភុម្មទេចានម្បិ កម្មមេច បមាណំ។ តត្ថ និព្ពត្តា ហិ កេចិ សត្តាហមត្តំ តិដ្ឋន្តិ, កេចិ អឌ្ឍមាសំ, កេចិ មាសំ, កប្បំ តិដ្ឋមានាបិ អត្ថិយេច។

តត្ថ មនុស្សេសុ កិហិការេច ឋិតាយេច សោតាបន្នាបិ ហោន្តិ, សកទាគាមិផលម្បិ អនាគាមិផលម្បិ អរហត្តផលម្បិ បាបុណន្តិ។ តេសុ សោតាបន្នាទយោ យាចជីចំ តិដ្ឋន្តិ។ ខីណាសចា បន បរិនិព្ពាយន្តិ ចា បព្ពជន្តិ ចា។ កស្មា? អរហត្តំ នាម សេដ្ឋគុណោ, កិហិលិង្គំ ហីនំ, តំ ហីនតាយ ឧត្តមំ គុណំ ធារេតុំ ន សក្កោតិ។ តស្មា តេ បរិនិព្ពាតុកាមា ចា បព្ពជិតុកាមា ចា ហោន្តិ។

ភុម្មទេចា បន អរហត្តំ បត្វាបិ យាចជីចំ តិដ្ឋន្តិ។ ឆសុ កាមាចចរទេចេសុ សោតាបន្នសកទាគាមិនោ យាចជីចំ តិដ្ឋន្តិ; អនាគាមិនា រូបភចំ គន្តុំ ចដ្ដតិ, ខីណាសចេន បរិនិព្ពាតុំ។ កស្មា? និលីយនោកាសស្ស អភាចា។ រូបាចចរារូបាចចរេសុ បនេត្ថាបិ យាចជីចំ តិដ្ឋន្តិ។ តត្ថ រូបាចចរេ និព្ពត្តា សោតាបន្នសកទាគាមិនោ ន បុន ឥធាគច្ឆន្តិ, តត្ថេច បរិនិព្ពាយន្តិ។ ឧតេ ហិ ឈានអនាគាមិនោ នាម។

អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនំ បន កិំ និយមេតិ? បគុណជ្ឈានំ។ យទេចស្ស បគុណំ ហោតិ, តេន ឧប្បជ្ជតិ។ សព្ពេសុ បន បគុណេសុ កិំ និយមេតិ?

ปตฺถนา. ยตฺถ อุปปตฺตึ ปตฺเถติ ตตฺเถว อุปปชฺชติ. ปตฺถนาย อสติ กึ นิยเมติ? มรณสมเย สมาปนฺนา สมาปตฺติ. มรณสมเย สมาปนฺนา นตฺถิ, กึ นิยเมติ? เนวสญฺญานาสญฺญายตนสมาปตฺติ. เอกํเสน หิ โส เนวสญฺญานาสญฺญายตเน อุปปชฺชติ. นวสุ พฺรหฺมโลเกสุ นิพฺพตฺตอริยสาวกานํ ตตฺรูปปตฺติปิ โหติ อุปรูปปตฺติปิ น เหฏฺฐูปปตฺติ. ปุถุชฺชนานํ ปน ตตฺรูปปตฺติปิ โหติ อุปรูปปตฺติปิ เหฏฺฐูปปตฺติปิ. ปญฺจสุ สุทฺธาวาเสสุ จตูสุ จ อรูเปสุ อริยสาวกานํ ตตฺรูปปตฺติปิ โหติ อุปรูปปตฺติปิ. ปฐมชฺฌานภูมิยํ นิพฺพตฺโต อนาคามี นว พฺรหฺมโลเก โสเธตฺวา มตฺถเก ฐิโต ปรินิพฺพาติ. เวหปฺผลา, อกนิฏฺฐา, เนวสญฺญานาสญฺญายตนนฺติ อิเม ตโย เทวโลกา เสฏฺฐภวา นาม. อิเมสุ ตีสุ ฐาเนสุ นิพฺพตฺตอนาคามิโน เนว อุทฺธํ คจฺฉนฺติ, น อโธ, ตตฺถ ตตฺเถว ปรินิพฺพายนฺตีติ. อิทเมตฺถ ปกิณฺณกํ.

ลิ. อภิญฺเญยฺยาทิวารวณฺณนา

๑๐๘๐. สตฺตมวาเร สลกฺขณปริคฺคาหิกาย อภิญฺญาย วเสน อภิญฺเญยฺยตา เวทิตพฺพา. ญาตตีรณปหานปริญฺญานํ วเสน ปริญฺเญยฺยตา. สา จ รูปกฺขนฺโธ อภิญฺเญยฺโย ปริญฺเญยฺโย น ปหาตพฺโพติอาทีสุ ญาตตีรณปริญฺญาวเสเนว เวทิตพฺพา. สมุทยสจฺจํ อภิญฺเญยฺยํ ปริญฺเญยฺยํ ปหาตพฺพนฺติอาทีสุ ปหานปริญฺญาวเสน.

อฏฺฐมวาเร รูปาทิอารมฺมณานํ จกฺขุวิญฺญาณาทีนํ วเสน สารมฺมณานารมฺมณตา เวทิตพฺพา. นวมวาโร วุตฺตตฺโถเยว. ทสมวาเรปิ ยํ วตฺตพฺพํ สิยา ตํ สพฺพํ ตตฺถ ตตฺถ ปญฺหาปุจฺฉกวาเร วุตฺตเมวาติ.

สมฺโมหวิโนทนิยา วิภงฺคฏฺฐกถาย

ธมฺมหทยวิภงฺควณฺณนา นิฏฺฐิตา.

นิคมนกถา

เอตฺตาวตา จ –

อภิธมฺมํ เทเสนฺโต, ธมฺมคู ธมฺมคารวยุตฺตานํ;

เทวานํ เทวปุเร, เทวคณสหสฺสปริวาโร.

ក្សតិឃំ អក្សតិឃបុរិេសា, ឃំ អាហ ជិនក្កបកោលំ តាេឆា;

អដ្ឋារេសហិ ជិនេក្កហិ, យល្ហិតយល្ហេបឃ្យក្យេណា៍

អត្តប្យកាេសតត្តំ, តឃ្យាហំ ឃាឌិេតា ជិតក្យេណាត;

ឃតិតា អចត្ថកាតិតា, ឃុញុឌ្ឋិតា ញុឌ្ឋេឈាេសត៍

ឃំ អារកិំ រចឃិតុំ, អដ្ឋកាឆំ ឃុតិបុេណាឃុ អេត្តឃុ;

សេខ្យាហជិេតាគតេតា, សេខ្យាហជិេតាគតិំ តាយ៍

េបរិរាណដ្ឋកឆាតំ, សារំ អាគាឃ សា អឃំ តិដ្ឋំ;

បត្តា អតត្តរាេឃត, បិញុត្តឃា កាណចាេរហិ៍

ចត្តាលិសាឃ ឃឆា, ឲេកាត ច ឲចេយច សេត្តាបិ;

តិដ្ឋំ ចឌត្តុ ជិយលិ, យេតារឆា សត្តាសត្តាតំ៍

សទ្ធឹយុស្ស ជិតត្តំ, ឃត្បា ត្តាយំ រចឃតា យឃា បុត្តំា;

បត្តំ េតត សយត្តំ, បិបុណតុ សេគចេកា េលិេកា៍

ឃុជិរំ តិដ្ឋតុ គេខ្យា, គខ្យាកិរេតា សគា កចតុ េលិេកា;

តិដ្ឋំ េលយឃុកិក្តាឌិ-សយ្យគា ឌតបគា េហាត្តុតិ៍

បរេយជិឃុឌ្ឋសដ្ឋាញុឌ្ឋិជិរិឃបឌិយល្ហិេតត ឃិលិចារឌ្ឍចយឌ្ឋចាឌិក្យណសយុគឃសយុឌិេតត សកសយឃសយឃត្តរកហតេឌ្យាកាហណសយេត្តត

បញ្ញាវេយ្យត្តិយសមន្នាគតេន តិបិដកបរិយត្តិប្បភេទេ សាដ្ឋកថេ សត្ថុសាសនេ អប្បដិហតញាណប្បភាវេន មហាវេយ្យាករណេន ករណសម្បត្តិជនិតសុខវិនិគ្គតមធុរោទារវចនលាវណ្ណយុត្តេន យុត្តមុត្តវាទិនា វាទីវរេន មហាកវិនា បភិន្នបដិសម្ភិទាបរិវារេ ឆឡភិញ្ញាបដិសម្ភិទាទិប្បភេទគុណបដិមណ្ឌិតេ ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ សុប្បតិដ្ឋិតពុទ្ធីនំ ថេរវំសប្បទីបានំ ថេរានំ មហាវិហារវាសីនំ វំសាលង្ការភូតេន វិបុលវិសុទ្ធពុទ្ធិនា ពុទ្ធឃោសោតិ គរូហិ គហិតនាមធេយ្យេន ថេរេន កតា អយំ សម្មោហវិនោទនី នាម វិភង្គដ្ឋកថា។

តាវ តិដ្ឋតុ លោកស្មិំ, លោកនិត្ថរណេសិនំ;

ទស្សេន្តី កុលបុត្តានំ, នយំ បញ្ញាវិសុទ្ធិយា។

យាវ ពុទ្ធោតិ នាមម្បិ, សុទ្ធចិត្តស្ស តាទិនោ;

លោកម្ហិ លោកជេដ្ឋស្ស, បវត្តតិ មហេសិនោតិ។

សម្មោហវិនោទនី នាម វិភង្គ-អដ្ឋកថា និដ្ឋិតា។